॥ ನಮೋ ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಅರಹತೋ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ॥

ಖುದ್ದಕನಿಕಾಯೇ

ಬುದ್ಧವಂಸ-ಅಟ್ಠಕಥಾ

ಗನ್ಥಾರಮ್ಭಕಥಾ

ಅನನ್ತಞಾಣಂ ಕರುಣಾಲಯಂ ಲಯಂ, ಮಲಸ್ಸ **ಬುದ್ಧಂ** ಸುಸಮಾಹಿತಂ ಹಿತಂ।
ನಮಾಮಿ **ಧಮ್ಮಂ** ಭವಸಂವರಂ ವರಂ, ಗುಣಾಕರಞ್ಚೇವ ನಿರಙ್ಗಣಂ **ಗಣಂ**॥

ಪಞ್ಞಾಯ ಸೇಟ್ಠೋ ಜಿನಸಾವಕಾನಂ, ಯಂ ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿ ಧಮ್ಮರಾಜಂ।
ಅಪುಚ್ಛಿ ಸತ್ಥಾರಮಪಾರಪಾರಗುಂ, ನಿರಙ್ಗಣಂ ಞಾತಿಗಣಸ್ಸ ಮಜ್ಝೇ॥

ಸುಬುದ್ಧವಂಸೇನಿಧ **ಬುದ್ಧವಂಸೋ,** ವಿಸುದ್ಧವಂಸೇನ ವಿನಾಯಕೇನ।
ಹತಾವಕಾಸೇನ ಪಕಾಸಿತೋ ಯೋ, ಸಮಾಧಿವಾಸೇನ ತಥಾಗತೇನ॥

ಯಾವಜ್ಜಕಾಲಾ ಅವಿನಾಸಯನ್ತಾ, ಪಾಳಿಕ್ಕಮಞ್ಚೇವ ಚ ಪಾಳಿಯತ್ಥಂ।
ಕಥಾನುಸನ್ಧಿಂ ಸುಗತಸ್ಸ ಪುತ್ತಾ, ಯಥಾಸುತಂಯೇವ ಸಮಾಹರಿಂಸು॥

ತಸ್ಸೇವ ಸಮ್ಬುದ್ಧವರನ್ವಯಸ್ಸ, ಸದಾ ಜನಾನಂ ಸವನಾಮತಸ್ಸ।
ಪಸಾದಪಞ್ಞಾಜನನಸ್ಸ ಯಸ್ಮಾ, ಸಂವಣ್ಣನಾನುಕ್ಕಮತೋ ಪವತ್ತಾ॥

ಸಕ್ಕಚ್ಚಸದ್ಧಮ್ಮರತೇನ **ಬುದ್ಧಸೀಹೇನ** ಸೀಲಾದಿಗುಣೋದಿತೇನ।
ಆಯಾಚಿತೋಹಂ ಸುಚಿರಮ್ಪಿ ಕಾಲಂ, ತಸ್ಮಾಸ್ಸ ಸಂವಣ್ಣನಮಾರಭಿಸ್ಸಂ॥

ಸದಾ ಜನಾನಂ ಕಲಿನಾಸನಸ್ಸ, ಚಿರಟ್ಠಿತತ್ಥಂ ಜಿನಸಾಸನಸ್ಸ।
ಮಮಾಪಿ ಪುಞ್ಞೋದಯವುದ್ಧಿಯತ್ಥಂ, ಪಸಾದನತ್ಥಞ್ಚ ಮಹಾಜನಸ್ಸ॥

ಮಹಾವಿಹಾರಾಗತಪಾಳಿಮಗ್ಗಸನ್ನಿಸ್ಸಿತಾ ಸಙ್ಕರದೋಸಹೀನಾ।
ಸಮಾಸತೋಯಂ ಪನ ಬುದ್ಧವಂಸಸಂವಣ್ಣನಾ ಹೇಸ್ಸತಿ ಸಾರಭೂತಾ॥

ಸೋತಬ್ಬರೂಪಂ ಪನ **ಬುದ್ಧವಂಸಕಥಾಯ** ಅಞ್ಞಂ ಇಧ ನತ್ಥಿ ಯಸ್ಮಾ।
ಪಸಾದನಂ ಬುದ್ಧಗುಣೇ ರತಾನಂ, ಪವಾಹನಂ ಪಾಪಮಹಾಮಲಸ್ಸ॥

ತಸ್ಮಾ ಹಿ ಸಕ್ಕಚ್ಚಸಮಾಧಿಯುತ್ತಾ, ವಿಹಾಯ ವಿಕ್ಖೇಪಮನಞ್ಞಚಿತ್ತಾ।
ಸಂವಣ್ಣನಂ ವಣ್ಣಯತೋ ಸುವಣ್ಣಂ, ನಿಧಾಯ ಕಣ್ಣಂ ಮಧುರಂ ಸುಣಾಥ॥

ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ಹಿತ್ವಾ ಪನ ಕಿಚ್ಚಮಞ್ಞಂ, ಸಕ್ಕಚ್ಚ ಮಚ್ಚೇನಿಧ ನಿಚ್ಚಕಾಲಂ।

ಸೋತುಂ ಕಥೇತುಮ್ಪಿ ಬುಧೇನ ಯುತ್ತಾ, ಕಥಾ ಪನಾಯಂ ಅತಿದುಲ್ಲಭಾತಿ॥

ತತ್ಥ "ಬುದ್ಧವಂಸಸಂವಣ್ಣನಾ ಹೇಸ್ಸತಿ ಸಾರಭೂತಾ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಬುದ್ಧವಂಸೋ ತಾವ ವವತ್ಥಪೇತಬ್ಬೋ। ತತ್ರಿದಂ ವವತ್ಥಾನಂ - ಇತೋ ಹೇಟ್ಠಾ ಕಪ್ಪಸತಸಹಸ್ಸಾಧಿಕೇಸು ಚತೂಸು ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯೇಸು ಉಪ್ಪನ್ನಾನಂ ಪಞ್ಚವೀಸತಿಯಾ ಬುದ್ಧಾನಂ ಉಪ್ಪನ್ನಕಪ್ಪಾದಿಪರಿಚ್ಛೇದವಸೇನ ಪವೇಣಿವಿತ್ಥಾರಕಥಾ "ಬುದ್ಧವಂಸೋ ನಾಮಾ"ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಸ್ವಾಯಂ ಕಪ್ಪಪರಿಚ್ಛೇದೋ ನಾಮಪರಿಚ್ಛೇದೋ ಗೋತ್ತಪರಿಚ್ಛೇದೋ ಜಾತಿಪರಿಚ್ಛೇದೋ ನಗರಪರಿಚ್ಛೇದೋ ಪಿತುಪರಿಚ್ಛೇದೋ ಮಾತುಪರಿಚ್ಛೇದೋ ಬೋಧಿರುಕ್ಖಪರಿಚ್ಛೇದೋ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಪ್ಪವತ್ತನಪರಿಚ್ಛೇದೋ ಅಭಿಸಮಯಪರಿಚ್ಛೇದೋ ಸಾವಕಸನ್ನಿಪಾತಪರಿಚ್ಛೇದೋ ಅಗ್ಗಸಾವಕಪರಿಚ್ಛೇದೋ ಉಪಟ್ಠಾಕಪರಿಚ್ಛೇದೋ ಅಗ್ಗಸಾವಿಕಾಪರಿಚ್ಛೇದೋ ಪರಿವಾರಭಿಕ್ಖುಪರಿಚ್ಛೇದೋ ರಂಸಿಪರಿಚ್ಛೇದೋ ಸರೀರಪ್ಪಮಾಣಪರಿಚ್ಛೇದೋ ಬೋಧಿಸತ್ತಾಧಿಕಾರಪರಿಚ್ಛೇದೋ ಬ್ಯಾಕರಣಪರಿಚ್ಛೇದೋ ಬೋಧಿಸತ್ತಪಧಾನಪರಿಚ್ಛೇದೋ ಆಯುಪರಿಚ್ಛೇದೋ ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಪರಿಚ್ಛೇದೋತಿ ಇಮೇಹಿ ಪಾಳಿಯಾ ಆಗತೇಹಿ ಬಾವೀಸತಿಯಾ ಪರಿಚ್ಛೇದೇಹಿ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನೋ ವವತ್ಥಿತೋ।

ಪಾಳಿಅನಾರುಳ್ಹೋ ಪನ **ಸಮ್ಬಹುಲವಾರೋ**ಪೇತ್ಥ ಆನೇತಬ್ಬೋ। ಸೋ ಅಗಾರವಾಸಪರಿಚ್ಛೇದೋ ಪಾಸಾದತ್ತಯಪರಿಚ್ಛೇದೋ ನಾಟಕಿತ್ಥಿಪರಿಚ್ಛೇದೋ ಅಗ್ಗಮಹೇಸಿಪರಿಚ್ಛೇದೋ ಪುತ್ತಪರಿಚ್ಛೇದೋ ಯಾನಪರಿಚ್ಛೇದೋ ಅಭಿನಿಕ್ಖಮನಪರಿಚ್ಛೇದೋ ಪಧಾನಪರಿಚ್ಛೇದೋ ಉಪಟ್ಠಾಕಪರಿಚ್ಛೇದೋ ವಿಹಾರಪರಿಚ್ಛೇದೋತಿ ದಸಧಾ ವವತ್ಥಿತೋ ಹೋತಿ।

ತಂ ಸಮ್ಬಹುಲವಾರಮ್ಪಿ, ಯಥಾಟ್ಠಾನೇ ಮಯಂ ಪನ।
ದಸ್ಸೇತ್ವಾವ ಗಮಿಸ್ಸಾಮ, ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಸಮಾಸತೋ॥

ಸೋ ಏವಂ ವವತ್ಥಿತೋ ಪನ -

ಕೇನಾಯಂ ದೇಸಿತೋ ಕತ್ಥ, ಕಸ್ಸತ್ಥಾಯ ಚ ದೇಸಿತೋ।
ಕಿಮತ್ಥಾಯ ಕದಾ ಕಸ್ಸ, ವಚನಂ ಕೇನ ಚಾಭತೋ॥

ಸಬ್ಬಮೇತಂ ವಿಧಿಂ ವತ್ವಾ, ಪುಬ್ಬಮೇವ ಸಮಾಸತೋ।
ಪಚ್ಛಾಹಂ ಬುದ್ಧವಂಸಸ್ಸ, ಕರಿಸ್ಸಾಮತ್ಥವಣ್ಣನನ್ತಿ॥

ತತ್ಥ **ಕೇನಾಯಂ ದೇಸಿತೋ**ತಿ ಅಯಂ ಬುದ್ಧವಂಸೋ ಕೇನ ದೇಸಿತೋ? ಸಬ್ಬಧಮ್ಮೇಸು ಅಪ್ಪಟಿಹತಞಾಣಚಾರೇನ ದಸಬಲೇನ ಚತುವೇಸಾರಜ್ಜವಿಸಾರದೇನ ಧಮ್ಮರಾಜೇನ ಧಮ್ಮಸ್ಸಾಮಿನಾ ತಥಾಗತೇನ ಸಬ್ಬಞ್ಞುನಾ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೇನ ದೇಸಿತೋ।

ಕತ್ಥ ದೇಸಿತೋತಿ? ಕಪಿಲವತ್ಥುಮಹಾನಗರೇ ನಿಗ್ರೋಧಾರಾಮಮಹಾವಿಹಾರೇ ಪರಮರುಚಿರಸನ್ದಸ್ಸನೇ ದೇವಮನುಸ್ಸನಯನನಿಪಾತಭೂತೇ ರತನಚಙ್ಕಮೇ ಚಙ್ಕಮನ್ತೇನ ದೇಸಿತೋ।

ಕಸ್ಸತ್ಥಾಯ ಚ ದೇಸಿತೋತಿ? ದ್ವಾಸೀತಿಯಾ ಞಾತಿಸಹಸ್ಸಾನಂ ಅನೇಕಕೋಟೀನಞ್ಚ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ ಅತ್ಥಾಯ ದೇಸಿತೋ।

ಕಿಮತ್ಥಾಯ ದೇಸಿತೋತಿ? ಚತುರೋಘನಿತ್ಥರಣತ್ಥಾಯ ದೇಸಿತೋ।

ಕದಾ ದೇಸಿತೋತಿ ಭಗವಾ ಹಿ ಪಠಮಬೋಧಿಯಂ ವೀಸತಿವಸ್ಸಾನಿ ಅನಿಬದ್ಧವಾಸೋ ಹುತ್ವಾ ಯತ್ಥ ಯತ್ಥ ಫಾಸುಕಂ ಹೋತಿ, ತತ್ಥ ತತ್ಥೇವ ಗನ್ತ್ವಾ ವಸಿ। ಕಥಂ? **ಪಠಮಂ** ವಸ್ಸಂ ಇಸಿಪತನೇ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಂ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೧೦೮೧; ಮಹಾವ॰ ೧೩ ಆದಯೋ; ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೨.೩೦) ಪವತ್ತೇತ್ವಾ ಅಟ್ಠಾರಸ ಬ್ರಹ್ಮಕೋಟಿಯೋ ಅಮತಪಾನಂ ಪಾಯೇತ್ವಾ ಬಾರಾಣಸಿಂ ಉಪನಿಸ್ಸಾಯ ಇಸಿಪತನೇ ಮಿಗದಾಯೇ ವಸಿ। **ದುತಿಯಂ** ವಸ್ಸಂ ರಾಜಗಹಂ ಉಪನಿಸ್ಸಾಯ ವೇಳುವನೇ ಮಹಾವಿಹಾರೇ। **ತತಿಯಚತುತ್ಥಾನಿಪಿ** ತತ್ಥೇವ। **ಪಞ್ಚಮಂ** ವೇಸಾಲಿಂ ಉಪನಿಸ್ಸಾಯ ಮಹಾವನೇ ಕೂಟಾಗಾರಸಾಲಾಯಂ। **ಛಟ್ಠಂ** ಮಕುಲಪಬ್ಬತೇ। **ಸತ್ತಮಂ** ತಾವತಿಂಸಭವನೇ। **ಅಟ್ಠಮಂ** ಭಗ್ಗೇಸು ಸಂಸುಮಾರಗಿರಿಂ ಉಪನಿಸ್ಸಾಯ ಭೇಸಕಳಾವನೇ। **ನವಮಂ** ಕೋಸಮ್ಬಿಯಂ। **ದಸಮಂ** ಪಾಲಿಲೇಯ್ಯಕವನಸಣ್ಡೇ। **ಏಕಾದಸಮಂ** ನಾಳಾಯಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಗಾಮೇ। **ದ್ವಾದಸಮಂ** ವೇರಞ್ಜಾಯಂ। **ತೇರಸಮಂ** ಚಾಲಿಯಪಬ್ಬತೇ। **ಚುದ್ದಸಮಂ** ಜೇತವನಮಹಾವಿಹಾರೇ। **ಪಞ್ಚದಸಮಂ** ಕಪಿಲವತ್ಥುಮಹಾನಗರೇ। **ಸೋಳಸಮಂ** ಆಳವಕಂ ದಮೇತ್ವಾ ಚತುರಾಸೀತಿಪಾಣಸಹಸ್ಸಾನಿ ಅಮತಪಾನಂ ಪಾಯೇತ್ವಾ ಆಳವಿಯಂ। **ಸತ್ತರಸಮಂ** ರಾಜಗಹೇಯೇವ। **ಅಟ್ಠಾರಸಮಂ** ಚಾಲಿಯಪಬ್ಬತೇಯೇವ। ತಥಾ **ಏಕೂನವೀಸತಿಮಂ ವೀಸತಿಮಂ** ಪನ ವಸ್ಸಂ ರಾಜಗಹೇಯೇವ ವಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - "ಭಗವಾ ಹಿ ಪಠಮಬೋಧಿಯಂ ವೀಸತಿವಸ್ಸಾನಿ ಅನಿಬದ್ಧವಾಸೋ ಹುತ್ವಾ ಯತ್ಥ ಯತ್ಥ ಫಾಸುಕಂ ಹೋತಿ, ತತ್ಥ ತತ್ಥೇವ ಗನ್ತ್ವಾ ವಸೀ"ತಿ। ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಪನ ಸಾವತ್ಥಿಂಯೇವ ಉಪನಿಸ್ಸಾಯ ಜೇತವನಮಹಾವಿಹಾರೇ ಚ ಪುಬ್ಬಾರಾಮೇ ಚ ಧುವಪರಿಭೋಗವಸೇನ ವಸಿ।

ಯದಾ ಪನ ಸತ್ಥಾ ಬುದ್ಧೋ ಹುತ್ವಾ ಬಾರಾಣಸಿಯಂ ಇಸಿಪತನೇ ಮಿಗದಾಯೇ ಪಠಮಂ ವಸ್ಸಂ ವಸಿತ್ವಾ ವುಟ್ಠವಸ್ಸೋ ಪವಾರೇತ್ವಾ ಉರುವೇಲಂ ಗನ್ತ್ವಾ ತತ್ಥ ತಯೋ ಮಾಸೇ ವಸನ್ತೋ ತೇಭಾತಿಕಜಟಿಲೇ ದಮೇತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖುಸಹಸ್ಸೇಹಿ ಕತಪರಿವಾರೋ ಫುಸ್ಸಮಾಸಪುಣ್ಣಮಾಯಂ ರಾಜಗಹಂ ಗನ್ತ್ವಾ ದ್ವೇ ಮಾಸೇ ತತ್ಥೇವ ವಸಿ, ತದಾ ಬಾರಾಣಸಿತೋ ನಿಕ್ಖನ್ತಸ್ಸ ಪನಸ್ಸ ಪಞ್ಚ ಮಾಸಾ ಜಾತಾ। ಸಕಲೋ ಹೇಮನ್ತೋ ಅತಿಕ್ಕನ್ತೋ। ಉದಾಯಿತ್ಥೇರಸ್ಸ ಆಗತದಿವಸತೋ ಸತ್ತಟ್ಠದಿವಸಾ ವೀತಿವತ್ತಾ। ಸೋ ಪನ ಫಗ್ಗುನೀಪುಣ್ಣಮಾಸಿಯಂ ಚಿನ್ತೇಸಿ - "ಅತಿಕ್ಕನ್ತೋ ಹೇಮನ್ತೋ, ವಸನ್ತಕಾಲೋ ಅನುಪ್ಪತ್ತೋ, ಸಮಯೋ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಕಪಿಲಪುರಂ ಗನ್ತು"ನ್ತಿ। ಸೋ ಏವಂ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಕುಲನಗರಗಮನತ್ಥಾಯ ಸಟ್ಠಿಮತ್ತಾಹಿ ಗಾಥಾಹಿ ಗಮನವಣ್ಣಂ ವಣ್ಣೇಸಿ। ಅಥ ಸತ್ಥಾ ಚಸ್ಸ ವಚನಂ ಸುತ್ವಾ ಞಾತಿಸಙ್ಗಹಂ ಕಾತುಕಾಮೋ ಹುತ್ವಾ ಅಙ್ಗಮಗಧವಾಸೀನಂ ಕುಲಪುತ್ತಾನಂ ದಸಹಿ ಸಹಸ್ಸೇಹಿ ಕಪಿಲವತ್ಥುವಾಸೀನಂ ದಸಹಿ ಸಹಸ್ಸೇಹೀತಿ ಸಬ್ಬೇಹೇವ ವೀಸತಿಯಾ ಖೀಣಾಸವಸಹಸ್ಸೇಹಿ ಪರಿವುತೋ ರಾಜಗಹತೋ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ದಿವಸೇ ದಿವಸೇ ಯೋಜನಂ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ರಾಜಗಹತೋ ಸಟ್ಠಿಯೋಜನಂ ಕಪಿಲವತ್ಥುಪುರಂ ದ್ವೀಹಿ ಮಾಸೇಹಿ ಸಮ್ಪಾಪುಣಿತ್ವಾ ತತ್ಥ ಞಾತೀನಂ ವನ್ದಾಪನತ್ಥಂ **ಯಮಕಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ** ಅಕಾಸಿ। ತದಾಯಂ ಬುದ್ಧವಂಸೋ ದೇಸಿತೋ।

ಕಸ್ಸ ವಚನನ್ತಿ? ಸಾವಕಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾನಂ ಅಸಾಧಾರಣಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸೇವ ವಚನಂ।

ಕೇನಾಭತೋತಿ? ಆಚರಿಯಪರಮ್ಪರಾಯ ಆಭತೋ। ಅಯಞ್ಹಿ ಸಾರಿಪುತ್ತತ್ಥೇರೋ ಭದ್ದಜೀ ತಿಸ್ಸೋ ಕೋಸಿಯಪುತ್ತೋ ಸಿಗ್ಗವೋ ಮೋಗ್ಗಲಿಪುತ್ತೋ ಸುದತ್ತೋ ಧಮ್ಮಿಕೋ ದಾಸಕೋ ಸೋಣಕೋ ರೇವತೋತಿ ಏವಮಾದೀಹಿ ಯಾವ ತತಿಯಸಙ್ಗೀತಿಕಾಲಾ ಆಭತೋ, ತತೋ ಉದ್ಧಮ್ಪಿ ತೇಸಂಯೇವ ಸಿಸ್ಸಾನುಸಿಸ್ಸೇಹೀತಿ ಏವಂ ತಾವ ಆಚರಿಯಪರಮ್ಪರಾಯ ಯಾವಜ್ಜಕಾಲಾ ಆಭತೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಏತ್ತಾವತಾ -

> "ಕೇನಾಯಂ ದೇಸಿತೋ ಕತ್ಥ, ಕಸ್ಸತ್ಥಾಯ ಚ ದೇಸಿತೋ।
> ಕಿಮತ್ಥಾಯ ಕದಾ ಕಸ್ಸ, ವಚನಂ ಕೇನ ಚಾಭತೋ"ತಿ॥ -

ಅಯಂ ಗಾಥಾ ವುತ್ತತ್ಥಾ ಹೋತಿ।

ನಿದಾನಕಥಾ

ಬಾಹಿರನಿದಾನಂ

ಏವಂ ಆಭತಸ್ಸ ಪನಸ್ಸ ಇದಾನಿ ಅತ್ಥವಣ್ಣನಾ ಹೋತಿ, ಸಾ ಪನಾಯಂ ಅತ್ಥವಣ್ಣನಾ ಯಸ್ಮಾ ದೂರೇನಿದಾನಂ ಅವಿದೂರೇನಿದಾನಂ ಸನ್ತಿಕೇನಿದಾನನ್ತಿ, ಇಮಾನಿ ತೀಣಿ ನಿದಾನಾನಿ ದಸ್ಸೇತ್ವಾವ ವಣ್ಣಿತಾ ಸುವಣ್ಣಿತಾ ನಾಮ ಹೋತಿ। ಯೇ ಚ ನಂ ಸುಣನ್ತಿ, ತೇಹಿ ಸಮುದಾಗಮತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ವಿಞ್ಞಾತತ್ತಾ ಸುವಿಞ್ಞಾತಾವ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ತಾನಿ ನಿದಾನಾನಿ ದಸ್ಸೇತ್ವಾವ ವಣ್ಣಯಿಸ್ಸಾಮ।

ತತ್ಥ ಆದಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ತಾವ ತೇಸಂ ನಿದಾನಾನಂ ಪರಿಚ್ಛೇದೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ತತ್ರಾಯಂ ಸಙ್ಖೇಪತೋ ಅತ್ಥದೀಪನಾ - **ದೀಪಙ್ಕರ**ದಸಬಲಸ್ಸ ಪಾದಮೂಲೇ ಕತಾಭಿನೀಹಾರಸ್ಸ ಮಹಾಸತ್ತಸ್ಸ ಯಾವ **ವೇಸ್ಸನ್ತರ**ತ್ತಭಾವಾ ಚವಿತ್ವಾ ತುಸಿತಭವನೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿ, ತಾವ ಪವತ್ತಾ ಕಥಾ **ದೂರೇನಿದಾನಂ** ನಾಮ। ತುಸಿತಭವನತೋ ಚವಿತ್ವಾ ಯಾವ ಬೋಧಿಮಣ್ಡೇ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಪ್ಪತ್ತಿ, ತಾವ ಪವತ್ತಾ ಕಥಾ **ಅವಿದೂರೇನಿದಾನಂ** ನಾಮ। "ಏಕಂ ಸಮಯಂ ಭಗವಾ ಸಾವತ್ಥಿಯಂ ವಿಹರತಿ ಜೇತವನೇ ಅನಾಥಪಿಣ್ಡಿಕಸ್ಸ ಆರಾಮೇ"ತಿ ಚ, "ರಾಜಗಹೇ ವಿಹರತಿ ವೇಳುವನೇ ಕಲನ್ದಕನಿವಾಪೇ"ತಿ ಚ, "ವೇಸಾಲಿಯಂ ವಿಹರತಿ ಮಹಾವನೇ ಕೂಟಾಗಾರಸಾಲಾಯ"ನ್ತಿ ಚ ಏವಂ ಮಹಾಬೋಧಿಮಣ್ಡೇ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಪ್ಪತ್ತಿತೋ ಯಾವ ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಮಞ್ಚಾ ಏತಸ್ಮಿಂ ಅನ್ತರೇ ಭಗವಾ ಯತ್ಥ ಯತ್ಥ ವಿಹಾಸಿ, ತಂ ತಂ **ಸನ್ತಿಕೇನಿದಾನಂ** ನಾಮಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಏತ್ತಾವತಾ ಸಙ್ಖೇಪೇನೇವ ತಿಣ್ಣಂ ದೂರಾವಿದೂರಸನ್ತಿಕೇನಿದಾನಾನಂ ವಸೇನ **ಬಾಹಿರನಿದಾನವಣ್ಣನಾ** ಸಮತ್ತಾ ಹೋತೀತಿ।

ಅಬ್ಭನ್ತರನಿದಾನಂ

೧. ರತನಚಙ್ಕಮನಕಣ್ಡವಣ್ಣನಾ

ಇದಾನಿ ಪನ -

೧. “ಬ್ರಹ್ಮಾ ಚ ಲೋಕಾಧಿಪತೀ ಸಹಮ್ಪತೀ, ಕತಞ್ಜಲೀ ಅನಧಿವರಂ ಅಯಾಚಥ।
ಸನ್ತೀಧ ಸತ್ತಾಪ್ಪರಜಕ್ಖಜಾತಿಕಾ, ದೇಸೇಹಿ ಧಮ್ಮಂ ಅನುಕಮ್ಪಿಮಂ ಪಜ”ನ್ತಿ॥ -

ಆದಿನಯಪ್ಪವತ್ತಸ್ಸ **ಅಬ್ಭನ್ತರನಿದಾನಸ್ಸ** ಅತ್ಥವಣ್ಣನಾ ಹೋತಿ।

ಏತ್ಥ “ಏಕಂ ಸಮಯಂ ಭಗವಾ ರಾಜಗಹೇ ವಿಹರತಿ ವೇಳುವನೇ ಕಲನ್ದಕನಿವಾಪೇ”ತಿಆದಿಸುತ್ತನ್ತೇಸು ವಿಯ - “ಏಕಂ ಸಮಯಂ ಭಗವಾ ಸಕ್ಕೇಸು ವಿಹರತಿ ಕಪಿಲವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ನಿಗ್ರೋಧಾರಾಮೇ। ಅಥ ಖೋ ಆಯಸ್ಮಾ ಸಾರಿಪುತ್ತೋ ಯೇನ ಭಗವಾ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿ; ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ಬುದ್ಧವಂಸಂ ಅಪುಚ್ಛೀ”ತಿ ಏವಮಾದಿನಾ ನಯೇನ ನಿದಾನಂ ಅವತ್ವಾ ಕಸ್ಮಾ “ಬ್ರಹ್ಮಾ ಚ ಲೋಕಾಧಿಪತೀ ಸಹಮ್ಪತೀ, ಕತಞ್ಜಲೀ ಅನಧಿವರಂ ಅಯಾಚಥಾ”ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ನಿದಾನಂ ವುತ್ತನ್ತಿ? ವುಚ್ಚತೇ - ಭಗವತೋ ಸಬ್ಬಧಮ್ಮದೇಸನಾಕಾರಣಭೂತಾಯ ಬ್ರಹ್ಮುನೋ ಧಮ್ಮದೇಸನಾಯಾಚನಾಯ ಸನ್ದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತನ್ತಿ।

“ಕದಾಯಂ ಧಮ್ಮದೇಸನತ್ಥಂ, ಅಜ್ಝಿಟ್ಠೋ ಬ್ರಹ್ಮುನಾ ಜಿನೋ।
ಕದಾ ಕತ್ಥ ಚ ಕೇನಾಯಂ, ಗಾಥಾ ಹಿ ಸಮುದೀರಿತಾ”ತಿ॥

ವುಚ್ಚತೇ - ಬುದ್ಧಭೂತಸ್ಸ ಪನ ಭಗವತೋ ಅಟ್ಠಮೇ ಸತ್ತಾಹೇ ಸತ್ಥಾ ಧಮ್ಮದೇಸನತ್ಥಾಯ ಬ್ರಹ್ಮುನಾ ಅಜ್ಝಿಟ್ಠೋ ಆಯಾಚಿತೋ। ತತ್ರಾಯಂ ಅನುಪುಬ್ಬಿಕಥಾ - ಮಹಾಪುರಿಸೋ ಕಿರ ಕತಾಭಿನೀಹಾರೋ ಮಹಾಭಿನಿಕ್ಖಮನದಿವಸೇ ವಿವಟಪಾಕಟಬೀಭಚ್ಛಸಯನಾಸನಚೇಟಿಕಾ ನಾಟಕಿತ್ಥಿಯೋ ದಿಸ್ವಾ ಅತೀವ ಸಂವಿಗ್ಗಹದಯೋ ಪಟೇಕದೇಸಾವಚ್ಛನ್ನಂ **ಛನ್ನಂ** ಆಮನ್ತೇತ್ವಾ - “ಅರಿನರವರಮನ್ಥಕಂ ಕಣ್ಡಕಂ ನಾಮ ತುರಙ್ಗವರಮಾಹರಾ”ತಿ ಕಣ್ಡಕಂ ಆಹರಾಪೇತ್ವಾ ಛನ್ನಸಹಾಯೋ ವರತುರಙ್ಗಮಾರುಯ್ಹ ನಗರದ್ವಾರೇ ಅಧಿವತ್ಥಾಯ ದೇವತಾಯ ನಗರದ್ವಾರೇ ವಿವಟೇ ನಗರತೋ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ತೀಣಿ ರಜ್ಜಾನಿ ತೇನ ರತ್ತಾವಸೇಸೇನ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಅನೋಮಸತ್ತೋ **ಅನೋಮಾಯ** ನಾಮ ನದಿಯಾ ತೀರೇ ಠತ್ವಾ ಛನ್ನಮೇವಮಾಹ - “ಛನ್ನ, ತ್ವಂ ಮಮ ಇಮಾನಿ ಅಞ್ಞೇಹಿ ಅಸಾಧಾರಣಾನಿ ಆಭರಣಾನಿ ಕಣ್ಡಕಞ್ಚ ವರತುರಙ್ಗಮಾದಾಯ ಕಪಿಲಪುರಂ ಗಚ್ಛಾಹೀ”ತಿ ಛನ್ನಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ಅಸಿತೋರಗನೀಲುಪ್ಪಲಸದಿಸೇನಾಸಿನಾ ಸಕೇಸಮಕುಟಂ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಆಕಾಸೇ ಉಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ದೇವದತ್ತಿಯಂ ಪತ್ತಚೀವರಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಸಯಮೇವ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಚಾರಿಕಂ ಚರಮಾನೋ ಅನಿಲಬಲಸಮುದ್ಧುತತರಙ್ಗಭಙ್ಗಂ ಅಸಙ್ಗಂ ಗಙ್ಗಂ ನದಿಂ ಉತ್ತರಿತ್ವಾ ಮಣಿಗಣರಂಸಿಜಾಲವಿಜ್ಜೋತಿತರಾಜಗಹಂ ರಾಜಗಹಂ ನಾಮ ನಗರಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ತತ್ಥ ಇಸ್ಸರಿಯಮದಮತ್ತಂ ಜನಂ ಪರಿಹಾಸೇನ್ತೋ ವಿಯ ಚ ಉದ್ಧತವೇಸಸ್ಸ ಜನಸ್ಸ ಲಜ್ಜಮುಪ್ಪಾದಯಮಾನೋ ವಿಯ ಚ ವಯಕನ್ತೀಹಿ ನಾಗರಜನಹದಯಾನಿ ಅತ್ತನಿ ಬನ್ಧನ್ತೋ ವಿಯ ಚ ದ್ವತಿಂಸವರಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣವಿರಾಜಿತಾಯ ರೂಪಸಿರಿಯಾ ಸಬ್ಬಜನನಯನಾನಿ ವಿಲುಮ್ಪಮಾನೋ ವಿಯ ಚ ರೂಪೀಪಾದಸಞ್ಚರೋ ಪುಞ್ಞಸಞ್ಚಯೋ ವಿಯ ಚ ಪಬ್ಬತೋ ವಿಯ ಚ ಗಮನೇನ ನಿಸ್ಸಙ್ಗೋ ಸನ್ತಿನ್ದ್ರಿಯೋ ಸನ್ತಮಾನಸೋ ಯುಗಮತ್ತಂ ಪೇಕ್ಖಮಾನೋ **ರಾಜಗಹಂ** ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿತ್ವಾ ಯಾಪನಮತ್ತಂ ಭತ್ತಂ ಗಹೇತ್ವಾ ನಗರತೋ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ **ಪಣ್ಡವಪಬ್ಬತ**ಪಸ್ಸೇ ಛಾಯೂದಕಸಮ್ಪನ್ನೇ ಸುಚಿಭೂಮಿಭಾಗೇ ಪರಮರಮಣೀಯೇ ಪವಿವಿತ್ತೇ ಓಕಾಸೇ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಪಟಿಸಙ್ಖಾನಬಲೇನ ಮಿಸ್ಸಕಭತ್ತಂ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಪಣ್ಡವಗಿರಾನುಸಾರೇನ ಬಿಮ್ಬಿಸಾರೇನ ಮಗಧಮಹಾರಾಜೇನ ಮಹಾಪುರಿಸಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕಂ ಗನ್ತ್ವಾ ನಾಮಗೋತ್ತಂ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ತೇನ ಪಮುದಿತಹದಯೇನ “ಮಮ ರಜ್ಜಭಾಗಂ ಗಣ್ಹಾಹೀ”ತಿ ರಜ್ಜೇನ ನಿಮನ್ತಿಯಮಾನೋ - “ಅಲಂ, ಮಹಾರಾಜ, ನ ಮಯ್ಹಂ ರಜ್ಜೇನತ್ಥೋ ಅಹಂ ರಜ್ಜಂ ಪಹಾಯ ಲೋಕಹಿತತ್ಥಾಯ ಪಧಾನಮನುಯುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಲೋಕೇ ವಿವಟಚ್ಛದೋ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ನಿಕ್ಖನ್ತೋ”ತಿ ವತ್ವಾ ತೇನ ಚ

“ಬುದ್ಧೋ ಹುತ್ವಾ ಸಬ್ಬಪಠಮಂ ಮಮ ವಿಜಿತಂ ಓಸರೇಯ್ಯಾಥಾ”ತಿ ವುತ್ತೋ ‘ಸಾಧೂ’ತಿ ತಸ್ಸ ಪಟಿಞ್ಞಂ ದತ್ವಾ ಆಳಾರಞ್ಚ ಉದಕಞ್ಚ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ತೇಸಂ ಧಮ್ಮದೇಸನಾಯ ಸಾರಂ ಅವಿನ್ದನ್ತೋ ತತೋ ಪಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಉರುವೇಲಾಯಂ ಛಬ್ಬಸ್ಸಾನಿ ದುಕ್ಕರಕಾರಿಕಂ ಕರೋನ್ತೋಪಿ ಅಮತಂ ಅಧಿಗನ್ತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ಓಳಾರಿಕಾಹಾರಪಟಿಸೇವನೇನ ಸರೀರಂ ಸನ್ತಪ್ಪೇಸಿ।

ತದಾ ಪನ ಉರುವೇಲಾಯಂ **ಸೇನಾನಿಗಮೇ** ಸೇನಾನಿಗಮಕುಟುಮ್ಬಿಕಸ್ಸ ಧೀತಾ **ಸುಜಾತಾ** ನಾಮ ದಾರಿಕಾ ವಯಪ್ಪತ್ತಾ ಏಕಸ್ಮಿಂ ನಿಗ್ರೋಧರುಕ್ಖೇ ಪತ್ಥನಮಕಾಸಿ - “ಸಚಾಹಂ ಸಮಜಾತಿಕಂ ಕುಲಘರಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಪಠಮಗಬ್ಭೇ ಪುತ್ತಂ ಲಭಿಸ್ಸಾಮಿ, ಬಲಿಕಮ್ಮಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ। ತಸ್ಸಾ ಸಾ ಪತ್ಥನಾ ಸಮಿಜ್ಝಿ। ಸಾ ವೇಸಾಖಪುಣ್ಣಮದಿವಸೇ “ಅಜ್ಜ ಬಲಿಕಮ್ಮಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ಪಾತೋವ ಪಾಯಾಸಂ ಅನಾಯಾಸಂ ಪರಮಮಧುರಂ ಸಮ್ಪಟಿಪಾದೇಸಿ। ಬೋಧಿಸತ್ತೋಪಿ ತದಹೇವ ಕತಸರೀರಪಟಿಜಗ್ಗನೋ ಭಿಕ್ಖಾಚಾರಕಾಲಂ ಆಗಮಯಮಾನೋ ಪಾತೋವ ಗನ್ತ್ವಾ ತಸ್ಮಿಂ ನಿಗ್ರೋಧರುಕ್ಖಮೂಲೇ ನಿಸೀದಿ। ಅಥ ಖೋ **ಪುಣ್ಣಾ** ನಾಮ ದಾಸೀ ತಸ್ಸಾ ಧಾತೀ ರುಕ್ಖಮೂಲಸೋಧನತ್ಥಾಯ ಗತಾ ಬೋಧಿಸತ್ತಂ ಪಾಚೀನಲೋಕಧಾತುಂ ಓಲೋಕಯಮಾನಂ ನಿಸಿನ್ನಂ ಸಞ್ಝಾಪ್ಪಭಾನುರಞ್ಜಿತವರಕನಕಗಿರಿಸಿಖರಸದಿಸಸರೀರಸೋಭಂ ತಿಮಿರನಿಕರನಿಧಾನಕರಂ ಕಮಲವನವಿಕಸನಕರಂ ಘನವಿವರಮುಪಗತಂ ದಿವಸಕರಮಿವ ತರುವರಮುಪಗತಂ ಮುನಿದಿವಸಕರಮದ್ದಸ। ಸರೀರತೋ ಚಸ್ಸ ನಿಕ್ಖನ್ತಾಹಿ ಪಭಾಹಿ ಸಕಲಞ್ಚ ತಂ ರುಕ್ಖಂ ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣಂ ದಿಸ್ವಾ ತಸ್ಸಾ ಏತದಹೋಸಿ - “ಅಜ್ಜ ಅಮ್ಹಾಕಂ ದೇವತಾ ರುಕ್ಖತೋ ಓರುಯ್ಹ ಸಹತ್ಥೇನೇವ ಬಲಿಂ ಪಟಿಗ್ಗಹೇತುಕಾಮಾ ಹುತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನಾ”ತಿ। ಸಾ ವೇಗೇನ ಗನ್ತ್ವಾ ಸುಜಾತಾಯ ಏತಮತ್ಥಂ ಆರೋಚೇಸಿ।

ತತೋ ಸುಜಾತಾ ಸಞ್ಜಾತಸದ್ಧಾ ಹುತ್ವಾ ಸಬ್ಬಾಲಙ್ಕಾರೇನ ಅಲಙ್ಕರಿತ್ವಾ ಸತಸಹಸ್ಸಗ್ಘನಿಕಂ ಸುವಣ್ಣಪಾತಿಂ ಪರಮಮಧುರಸ್ಸ ಮಧುಪಾಯಾಸಸ್ಸ ಪೂರೇತ್ವಾ ಅಪರಾಯ ಸುವಣ್ಣಪಾತಿಯಾ ಪಿದಹಿತ್ವಾ ಸೀಸೇನಾದಾಯ ನಿಗ್ರೋಧರುಕ್ಖಾಭಿಮುಖೀ ಅಗಮಾಸಿ। ಸಾ ಗಚ್ಛನ್ತೀ ದೂರತೋವ ತಂ ಬೋಧಿಸತ್ತಂ ರುಕ್ಖದೇವತಮಿವ ಸಕಲಂ ತಂ ರುಕ್ಖಂ ಸರೀರಪ್ಪಭಾಯ ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣಂ ಕತ್ವಾ ಪುಞ್ಞಸಞ್ಚಯಮಿವ ರೂಪವನ್ತಂ ನಿಸಿನ್ನಂ ದಿಸ್ವಾ ಪೀತಿಸೋಮನಸ್ಸಜಾತಾ ಸುಜಾತಾ “ರುಕ್ಖದೇವತಾ”ತಿ ಸಞ್ಞಾಯ ದಿಟ್ಠಟ್ಠಾನತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಓನತೋನತಾ ಗನ್ತ್ವಾ ಸೀಸತೋ ತಂ ಸುವಣ್ಣಪಾತಿಂ ಓತಾರೇತ್ವಾ ಮಹಾಸತ್ತಸ್ಸ ಹತ್ಥೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಪಞ್ಚಪತಿಟ್ಠಿತೇನ ವನ್ದಿತ್ವಾ - “ಯಥಾ ಮಮ ಮನೋರಥೋ ನಿಪ್ಫನ್ನೋ, ಏವಂ ತುಮ್ಹಾಕಮ್ಪಿ ನಿಪ್ಫಜ್ಜತೂ”ತಿ ವತ್ವಾ ಪಕ್ಕಾಮಿ।

ಅಥ ಖೋ ಬೋಧಿಸತ್ತೋಪಿ ಸುವಣ್ಣಪಾತಿಂ ಗಹೇತ್ವಾ **ನೇರಞ್ಜರಾಯ** ನದಿಯಾ ತೀರಂ ಗನ್ತ್ವಾ **ಸುಪ್ಪತಿಟ್ಠಿತಸ್ಸ** ನಾಮ ತಿತ್ಥಸ್ಸ ತೀರೇ ಸುವಣ್ಣಪಾತಿಂ ಠಪೇತ್ವಾ ನ್ಹತ್ವಾ ಪಚ್ಚುತ್ತರಿತ್ವಾ ಏಕೂನಪಞ್ಞಾಸಪಿಣ್ಡೇ ಕರೋನ್ತೋ ತಂ ಪಾಯಾಸಂ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ - “ಸಚಾಹಂ ಅಜ್ಜ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸಾಮಿ, ಅಯಂ ಸುವಣ್ಣಪಾತಿ ಪಟಿಸೋತಂ ಗಚ್ಛತೂ”ತಿ ಖಿಪಿ। ಸಾ ಪಾತಿ ಪಟಿಸೋತಂ ಗನ್ತ್ವಾ **ಕಾಳಸ್ಸ** ನಾಮ ನಾಗರಾಜಸ್ಸ ಭವನಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ತಿಣ್ಣಂ ಬುದ್ಧಾನಂ ಥಾಲಕಾನಿ ಉಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ತೇಸಂ ಹೇಟ್ಠಾ ಅಟ್ಠಾಸಿ।

ಮಹಾಸತ್ತೋ ತತ್ಥೇವ ವನಸಣ್ಡೇ ದಿವಾವಿಹಾರಂ ವೀತಿನಾಮೇತ್ವಾ ಸಾಯನ್ಹಸಮಯೇ **ಸೋತ್ಥಿಯೇನ** ನಾಮ ತಿಣಹಾರಕೇನ ಮಹಾಪುರಿಸಸ್ಸ ಆಕಾರಂ ಞತ್ವಾ ದಿನ್ನಾ ಅಟ್ಠ ತಿಣಮುಟ್ಠಿಯೋ ಗಹೇತ್ವಾ ಬೋಧಿಮಣ್ಡಮಾರುಯ್ಹ ದಕ್ಖಿಣದಿಸಾಭಾಗೇ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ಸೋ ಪನ ಪದೇಸೋ ಪದುಮಿನಿಪತ್ತೇ ಉದಕಬಿನ್ದು ವಿಯ ಅಕಮ್ಪಿತ್ಥ। ಮಹಾಪುರಿಸೋ - “ಅಯಂ ಪದೇಸೋ ಮಮ ಗುಣಂ ಧಾರೇತುಂ ಅಸಮತ್ಥೋ”ತಿ ಪಚ್ಛಿಮದಿಸಾಭಾಗಮಗಮಾಸಿ। ಸೋಪಿ ತಥೇವ ಕಮ್ಪಿತ್ಥ। ಪುನ ಉತ್ತರದಿಸಾಭಾಗಮಗಮಾಸಿ। ಸೋಪಿ ತಥೇವ ಕಮ್ಪಿತ್ಥ। ಪುನ ಪುರತ್ಥಿಮದಿಸಾಭಾಗಮಗಮಾಸಿ। ತತ್ಥ ಪಲ್ಲಙ್ಕಪ್ಪಮಾಣಟ್ಠಾನಂ ನಿಚ್ಚಲಂ ಅಹೋಸಿ। ಮಹಾಪುರಿಸೋ - “ಇದಂ ಠಾನಂ ಕಿಲೇಸವಿದ್ಧಂಸನಟ್ಠಾನ”ನ್ತಿ ಸನ್ನಿಟ್ಠಾನಂ ಕತ್ವಾ ತಾನಿ ತಿಣಾನಿ ಅಗ್ಗೇ ಗಹೇತ್ವಾ ಚಾಲೇಸಿ। ತಾನಿ ತೂಲಿಕಗ್ಗೇನ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಾನಿ ವಿಯ ಅಹೇಸುಂ। ಬೋಧಿಸತ್ತೋ - “ಬೋಧಿಂ ಅಪತ್ವಾವ ಇಮಂ ಪಲ್ಲಙ್ಕಂ ನ ಭಿನ್ದಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ಚತುರಙ್ಗವೀರಿಯಂ ಅಧಿಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಪಲ್ಲಙ್ಕಂ ಆಭುಜಿತ್ವಾ ಬೋಧಿಕ್ಖನ್ಧಂ ಪಿಟ್ಠಿತೋ ಕತ್ವಾ ಪುರತ್ಥಾಭಿಮುಖೋ ನಿಸೀದಿ।

ತಙ್ಖಣಞ್ಞೇವ ಸಬ್ಬಲೋಕಾಭಿಹಾರೋ ಮಾರೋ ಬಾಹುಸಹಸ್ಸಂ ಮಾಪೇತ್ವಾ ದಿಯಡ್ಢಯೋಜನಸತಿಕಂ ಹಿಮಗಿರಿಸಿಖರಸದಿಸಂ **ಗಿರಿಮೇಖಲಂ** ನಾಮ ಅರಿವರವಾರಣಂ ವರವಾರಣಂ ಅಭಿರುಯ್ಹ ನವಯೋಜನಿಕೇನ ಧನುಅಸಿಫರಸುಸರಸತ್ತಿಸಬಲೇನಾತಿಬಹಲೇನ ಮಾರಬಲೇನ ಸಮ್ಪರಿವುತೋ ಸಮನ್ತಾ ಪಬ್ಬತೋ ವಿಯ ಅಜ್ಝೋತ್ಥರನ್ತೋ ಮಹಾಸಪತ್ತಂ ವಿಯ ಮಹಾಸತ್ತಂ ಸಮುಪಾಗಮಿ। ಮಹಾಪುರಿಸೋ ಸೂರಿಯೇ ಧರನ್ತೇಯೇವ ಅತಿತುಮೂಲಂ ಮಾರಬಲಂ ವಿಧಮಿತ್ವಾ ವಿಕಸಿತಜಯಸುಮನಕುಸುಮಸದಿಸಸ್ಸ ಚೀವರಸ್ಸ ಉಪರಿ ಪತಮಾನೇಹಿ ರತ್ತಪವಾಲಙ್ಕುರಸದಿಸರುಚಿರದಸ್ಸನೇಹಿ ಬೋಧಿರುಕ್ಖಙ್ಕುರೇಹಿ ಪೀತಿಯಾ ವಿಯ ಪೂಜಿಯಮಾನೋ ಏವ ಪಠಮಯಾಮೇ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಾನುಸ್ಸತಿಞಾಣಂ ಲಭಿತ್ವಾ ಮಜ್ಝಿಮಯಾಮೇ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಞಾಣಂ ವಿಸೋಧೇತ್ವಾ ಪಚ್ಛಿಮಯಾಮೇ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದೇ ಞಾಣಂ ಓತಾರೇತ್ವಾ ವಟ್ಟವಿವಟ್ಟಂ ಸಮ್ಮಸನ್ತೋ ಅರುಣೋದಯೇ ಬುದ್ಧೋ ಹುತ್ವಾ -

> “ಅನೇಕಜಾತಿಸಂಸಾರಂ, ಸನ್ಧಾವಿಸ್ಸಂ ಅನಿಬ್ಬಿಸಂ।
> ಗಹಕಾರಂ ಗವೇಸನ್ತೋ, ದುಕ್ಖಾ ಜಾತಿ ಪುನಪ್ಪುನಂ॥

> “ಗಹಕಾರಕ ದಿಟ್ಠೋಸಿ, ಪುನ ಗೇಹಂ ನ ಕಾಹಸಿ।
> ಸಬ್ಬಾ ತೇ ಫಾಸುಕಾ ಭಗ್ಗಾ, ಗಹಕೂಟಂ ವಿಸಙ್ಖತಂ।
> ವಿಸಙ್ಖಾರಗತಂ ಚಿತ್ತಂ, ತಣ್ಹಾನಂ ಖಯಮಜ್ಝಗಾ”ತಿ॥ (ಧ॰ ಪ॰ ೧೫೩-೧೫೪) -

ಇಮಂ **ಉದಾನಂ** ಉದಾನೇತ್ವಾ ಸತ್ತಾಹಂ ವಿಮುತ್ತಿಸುಖಪಟಿಸೇವನೇನ ವೀತಿನಾಮೇತ್ವಾ ಅಟ್ಠಮೇ ದಿವಸೇ ಸಮಾಪತ್ತಿತೋ ವುಟ್ಠಾಯ ದೇವತಾನಂ ಕಙ್ಖಂ ಞತ್ವಾ ತಾಸಂ ಕಙ್ಖಾವಿಧಮನತ್ಥಂ ಆಕಾಸೇ ಉಪ್ಪತಿತ್ವಾ ಯಮಕಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ತಾಸಂ ಕಙ್ಖಂ ವಿಧಮಿತ್ವಾ ಪಲ್ಲಙ್ಕತೋ ಈಸಕಂ ಪಾಚೀನನಿಸ್ಸಿತೇ ಉತ್ತರದಿಸಾಭಾಗೇ ಠತ್ವಾ - “ಇಮಸ್ಮಿಂ ವತ ಮೇ ಪಲ್ಲಙ್ಕೇ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಂ ಪಟಿವಿದ್ಧ”ನ್ತಿ ಚತ್ತಾರಿ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾನಿ ಕಪ್ಪಸತಸಹಸ್ಸಞ್ಚ ಪೂರಿತಾನಂ ಪಾರಮೀನಂ ಫಲಾಧಿಗಮಟ್ಠಾನಂ ಪಲ್ಲಙ್ಕಞ್ಚೇವ ಬೋಧಿರುಕ್ಖಞ್ಚ ಅನಿಮಿಸೇಹಿ ಅಕ್ಖೀಹಿ ಓಲೋಕಯಮಾನೋ ಸತ್ತಾಹಂ ವೀತಿನಾಮೇಸಿ, ತಂ ಠಾನಂ **ಅನಿಮಿಸಚೇತಿಯಂ** ನಾಮ ಜಾತಂ।

ಅಥ ಪಲ್ಲಙ್ಕಸ್ಸ ಚ ಠಿತಟ್ಠಾನಸ್ಸ ಚ ಅನ್ತರೇ ಪುರತ್ಥಿಮಪಚ್ಛಿಮತೋ ಆಯತೇ ರತನಚಙ್ಕಮೇ ಚಙ್ಕಮನ್ತೋ ಸತ್ತಾಹಂ ವೀತಿನಾಮೇಸಿ, ತಂ ಠಾನಂ **ರತನಚಙ್ಕಮಚೇತಿಯಂ** ನಾಮ ಜಾತಂ। ತತೋ ಪಚ್ಛಿಮದಿಸಾಭಾಗೇ ದೇವತಾ ರತನಘರಂ ನಾಮ ಮಾಪೇಸುಂ, ತತ್ಥ ಪಲ್ಲಙ್ಕೇನ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಅಭಿಧಮ್ಮಪಿಟಕಂ ವಿಸೇಸತೋ ಚೇತ್ಥ ಅನನ್ತನಯಸಮನ್ತಪಟ್ಠಾನಂ ವಿಚಿನನ್ತೋ ಸತ್ತಾಹಂ ವೀತಿನಾಮೇಸಿ। ತಂ ಠಾನಂ **ರತನಘರಚೇತಿಯಂ** ನಾಮ ಜಾತಂ। ಏವಂ ಬೋಧಿಸಮೀಪೇಯೇವ ಚತ್ತಾರಿ ಸತ್ತಾಹಾನಿ ವೀತಿನಾಮೇತ್ವಾ ಪಞ್ಚಮೇ ಸತ್ತಾಹೇ ಬೋಧಿರುಕ್ಖಮೂಲಾ ಯೇನ ಅಜಪಾಲನಿಗ್ರೋಧೋ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿ; ತತ್ಥಾಪಿ ಧಮ್ಮಂ ವಿಚಿನನ್ತೋಯೇವ ವಿಮುತ್ತಿಸುಖಞ್ಚ ಪಟಿಸಂವೇದೇನ್ತೋ **ಅಜಪಾಲನಿಗ್ರೋಧೇ** ಸತ್ತಾಹಂ ವೀತಿನಾಮೇಸಿ।

ಏವಂ ಅಪರಂ ಸತ್ತಾಹಂ **ಮುಚಲಿನ್ದೇ** ನಿಸೀದಿ। ತಸ್ಸ ನಿಸಿನ್ನಮತ್ತಸ್ಸೇವ ಭಗವತೋ ಸಕಲಚಕ್ಕವಾಳಗಬ್ಭಂ ಪೂರೇನ್ತೋ ಮಹಾಅಕಾಲಮೇಘೋ ಉದಪಾದಿ। ತಸ್ಮಿಂ ಪನ ಉಪ್ಪನ್ನೇ **ಮುಚಲಿನ್ದೋ ನಾಗರಾಜಾ** ಚಿನ್ತೇಸಿ - “ಅಯಂ ಮಹಾಮೇಘೋ ಸತ್ಥರಿ ಮಯ್ಹಂ ಭವನಂ ಪವಿಟ್ಠಮತ್ತೇ ಉಪ್ಪನ್ನೋ ವಾಸಾಗಾರಮಸ್ಸ ಲದ್ಧುಂ ವಟ್ಟತೀ”ತಿ। ಸೋ ಸತ್ತರತನಮಯಂ ದೇವವಿಮಾನಸದಿಸಂ ದಿಬ್ಬವಿಮಾನಂ ನಿಮ್ಮಿನಿತುಂ ಸಮತ್ಥೋಪಿ ಏವಂ ಕತೇ - “ನ ಮಯ್ಹಂ ಮಹಪ್ಫಲಂ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ದಸಬಲಸ್ಸ ಕಾಯವೇಯ್ಯಾವಚ್ಚಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ಅತಿಮಹನ್ತಂ ಅತ್ತಭಾವಂ ಕತ್ವಾ ಸತ್ಥಾರಂ ಸತ್ತಕ್ಖತ್ತುಂ ಭೋಗೇಹಿ ಪರಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಉಪರಿ ಮಹನ್ತಂ ಫಣಂ ಕತ್ವಾ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ಅಥ ಭಗವಾ ಪರಿಕ್ಖೇಪಸ್ಸ ಅನ್ತೋವ ಮಹತಿ ಓಕಾಸೇ ಸಬ್ಬರತನಮಯೇ ಪಚ್ಚಗ್ಘಪಲ್ಲಙ್ಕೇ ಉಪರಿ ವಿನಿಗ್ಗಲನ್ತವಿವಿಧಸುರಭಿಕುಸುಮದಾಮವಿತಾನೇ ವಿವಿಧಸುರಭಿಗನ್ಧವಾಸಿತೇ ಗನ್ಧಕುಟಿಯಂ ವಿಹರನ್ತೋ ವಿಯ ವಿಹಾಸಿ। ಏವಂ

ಭಗವಾ ತಂ ಸತ್ತಾಹಂ ತತ್ಥ ವೀತಿನಾಮೇತ್ವಾ ತತೋ ಅಪರಂ ಸತ್ತಾಹಂ ರಾಜಾಯತನೇ ನಿಸೀದಿ। ತತ್ಥಾಪಿ ವಿಮುತ್ತಿಸುಖಪಟಿಸಂವೇದಿಯೇವ। ಏತ್ತಾವತಾ ಸತ್ತಸತ್ತಾಹಾನಿ ಪರಿಪುಣ್ಣಾನಿ ಅಹೇಸುಂ। ಏತ್ಥನ್ತರೇ ಭಗವಾ ಝಾನಸುಖೇನ ಫಲಸುಖೇನ ಚ ವೀತಿನಾಮೇಸಿ।

ಅಥಸ್ಸ ಸತ್ತಸತ್ತಾಹಾತಿಕ್ಕಮೇ - "ಮುಖಂ ಧೋವಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಚಿತ್ತಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿ। ಸಕ್ಕೋ ದೇವಾನಮಿನ್ದೋ **ಅಗದಹರೀತಕಂ** ಆಹರಿತ್ವಾ ಅದಾಸಿ। ಅಥಸ್ಸ ಸಕ್ಕೋ **ನಾಗಲತಾ**ದನ್ತಕಟ್ಠಞ್ಚ ಮುಖಧೋವನಉದಕಞ್ಚ ಅದಾಸಿ। ತತೋ ಭಗವಾ ದನ್ತಕಟ್ಠಂ ಖಾದಿತ್ವಾ ಅನೋತತ್ತದಹೋದಕೇನ ಮುಖಂ ಧೋವಿತ್ವಾ **ರಾಜಾಯತನಮೂಲೇ** ನಿಸೀದಿ। ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಚತೂಹಿ ಲೋಕಪಾಲೇಹಿ ಉಪನೀತೇ ಪಚ್ಚಗ್ಘೇ ಸೇಲಮಯೇ ಪತ್ತೇ **ತಪುಸ್ಸಭಲ್ಲಿಕಾನಂ** ವಾಣಿಜಾನಂ ಮನ್ಥಞ್ಚ ಮಧುಪಿಣ್ಡಿಕಞ್ಚ ಪಟಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಪಚ್ಚಾಗನ್ತ್ವಾ ಅಜಪಾಲನಿಗ್ರೋಧರುಕ್ಖಮೂಲೇ ನಿಸೀದಿ। ಅಥಸ್ಸ ತತ್ಥ ನಿಸಿನ್ನಮತ್ತಸ್ಸೇವ ಅತ್ತನಾ ಅಧಿಗತಸ್ಸ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಗಮ್ಭೀರಭಾವಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖನ್ತಸ್ಸ ಸಬ್ಬಬುದ್ಧಾನಂ ಆಚಿಣ್ಣೋ - "ಅಧಿಗತೋ ಖೋ ಮ್ಯಾಯಂ ಧಮ್ಮೋ ಗಮ್ಭೀರೋ ದುದ್ದಸೋ ದುರನುಬೋಧೋ ಸನ್ತೋ ಪಣೀತೋ ಅತಕ್ಕಾವಚರೋ ನಿಪುಣೋ ಪಣ್ಡಿತವೇದನೀಯೋ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೨೮೧; ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೧೭೨; ಮಹಾವ॰ ೭) ಪರೇಸಂ ಧಮ್ಮಂ ಅದೇಸೇತುಕಾಮತಾಕಾರಪ್ಪತ್ತೋ ಪರಿವಿತಕ್ಕೋ ಉದಪಾದಿ।

ಅಥ **ಬ್ರಹ್ಮಾ ಸಹಮ್ಪತಿ** ದಸಬಲಸ್ಸ ಚೇತಸಾ ಚೇತೋಪರಿವಿತಕ್ಕಮಞ್ಞಾಯ - "ನಸ್ಸತಿ ವತ, ಭೋ, ಲೋಕೋ, ವಿನಸ್ಸತಿ ವತ, ಭೋ, ಲೋಕೋ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೧೭೨; ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೮೨; ಮಹಾವ॰ ೮) ವಾಚಂ ನಿಚ್ಛಾರೇನ್ತೋ ದಸಸಹಸ್ಸಚಕ್ಕವಾಳಬ್ರಹ್ಮಗಣಪರಿವುತೋ ಸಕ್ಕಸುಯಾಮಸನ್ತುಸಿತಪರನಿಮ್ಮಿತವಸವತ್ತೀಹಿ ಅನುಗತೋ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಭಗವತೋ ಪುರತೋ ಪಾತುರಹೋಸಿ। ಸೋ ಅತ್ತನೋ ಪತಿಟ್ಠಾನತ್ಥಾಯ ಪಥವಿಂ ನಿಮ್ಮಿನಿತ್ವಾ ದಕ್ಖಿಣಂ ಜಾಣುಮಣ್ಡಲಂ ಪಥವಿಯಂ ನಿಹನ್ತ್ವಾ ಜಲಜಾಮಲಾವಿಕಲಕಮಲಮಕುಲಸದಿಸಂ ದಸನಖಸಮೋಧಾನಸಮುಜ್ಜಲಮಞ್ಜಲಿಂ ಸಿರಸ್ಮಿಂ ಕತ್ವಾ - "ದೇಸೇತು, ಭನ್ತೇ , ಭಗವಾ ಧಮ್ಮಂ, ದೇಸೇತು ಸುಗತೋ ಧಮ್ಮಂ, ಸನ್ತಿ ಸತ್ತಾ ಅಪ್ಪರಜಕ್ಖಜಾತಿಕಾ, ಅಸ್ಸವನತಾ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಪರಿಹಾಯನ್ತಿ, ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಅಞ್ಞಾತಾರೋ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೧೭೨; ಮಹಾವ॰ ೮) -

"ಪಾತುರಹೋಸಿ ಮಗಧೇಸು ಪುಬ್ಬೇ, ಧಮ್ಮೋ ಅಸುದ್ಧೋ ಸಮಲೇಹಿ ಚಿನ್ತಿತೋ।
ಅಪಾಪುರೇತಂ ಅಮತಸ್ಸ ದ್ವಾರಂ, ಸುಣನ್ತು ಧಮ್ಮಂ ವಿಮಲೇನಾನುಬುದ್ಧಂ॥

"ಸೇಲೇ ಯಥಾ ಪಬ್ಬತಮುದ್ಧನಿಟ್ಠಿತೋ, ಯಥಾಪಿ ಪಸ್ಸೇ ಜನತಂ ಸಮನ್ತತೋ।
ತಥೂಪಮಂ ಧಮ್ಮಮಯಂ ಸುಮೇಧ, ಪಾಸಾದಮಾರುಯ್ಹ ಸಮನ್ತಚಕ್ಖು।
ಸೋಕಾವತಿಣ್ಣಂ ಜನತಮಪೇತಸೋಕೋ, ಅವೇಕ್ಖಸ್ಸು ಜಾತಿಜರಾಭಿಭೂತಂ॥

"ಉಟ್ಠೇಹಿ ವೀರ ವಿಜಿತಸಙ್ಗಾಮ, ಸತ್ಥವಾಹ ಅನಣ ವಿಚರ ಲೋಕೇ।
ದೇಸಸ್ಸು ಭಗವಾ ಧಮ್ಮಂ, ಅಞ್ಞಾತಾರೋ ಭವಿಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ॥ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೮೨; ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೧೭೨; ಮಹಾವ॰ ೮) -

"ನನು ತುಮ್ಹೇಹಿ 'ಬುದ್ಧೋ ಬೋಧೇಯ್ಯಂ ತಿಣ್ಣೋ ತಾರೇಯ್ಯಂ ಮುತ್ತೋ ಮೋಚೇಯ್ಯ'"ನ್ತಿ -

"ಕಿಂ ಮೇ ಅಞ್ಞಾತವೇಸೇನ, ಧಮ್ಮಂ ಸಚ್ಛಿಕತೇನಿಧ।
ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಂ ಪಾಪುಣಿತ್ವಾ, ತಾರಯಿಸ್ಸಂ ಸದೇವಕ"ನ್ತಿ॥ (ಬು॰ ವಂ॰ ೨.೫೫) -

ಪತ್ಥನಂ ಕತ್ವಾ ಪಾರಮಿಯೋ ಪೂರೇತ್ವಾ ಸಬ್ಬಞ್ಞುಭಾವಂ ಪತ್ತೋತಿ ಚ, "ತುಮ್ಹೇಹಿ ಧಮ್ಮೇ ಅದೇಸಿಯಮಾನೇ ಕೋ ಹಿ ನಾಮ ಅಞ್ಞೋ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಸ್ಸತಿ, ಕಿಮಞ್ಞಂ ಲೋಕಸ್ಸ ಸರಣಂ ತಾಣಂ ಲೇಣಂ ಪರಾಯನ"ನ್ತಿ ಚ ಏವಮಾದೀಹಿ ಅನೇಕೇಹಿ ನಯೇಹಿ

ಭಗವನ್ತಂ ಧಮ್ಮದೇಸನತ್ಥಂ ಅಯಾಚಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - "ಬುದ್ಧಭೂತಸ್ಸ ಪನ ಭಗವತೋ ಅಟ್ಠಮೇ ಸತ್ತಾಹೇ ಸತ್ಥಾ ಧಮ್ಮದೇಸನತ್ಥಾಯ ಬ್ರಹ್ಮುನಾ ಆಯಾಚಿತೋ"ತಿ।

ಇದಾನಿ "ಕದಾ ಕತ್ಥ ಚ ಕೇನಾಯಂ, ಗಾಥಾ ಹಿ ಸಮುದೀರಿತಾ"ತಿ ಇಮೇಸಂ ಪಞ್ಹಾನಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಾಯ ಓಕಾಸೋ ಅನುಪ್ಪತ್ತೋ। ತತ್ಥ **ಕದಾ ವುತ್ತಾ**ತಿ? ಪಠಮಮಹಾಸಙ್ಗೀತಿಕಾಲೇ ವುತ್ತಾ। ಪಠಮಮಹಾಸಙ್ಗೀತಿ ನಾಮೇಸಾ ಸಙ್ಗೀತಿಕ್ಖನ್ಧೇ (ಚೂಳವ॰ ೪೩೭) ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ಕತ್ಥ ಕೇನ ವುತ್ತಾ**ತಿ? ಭಗವತಿ ಕಿರ ಪರಿನಿಬ್ಬುತೇ ರಾಜಗಹನಗರೇ **ವೇಭಾರಪಬ್ಬತಪಸ್ಸೇ ಸತ್ತಪಣ್ಣಿಗುಹಾದ್ವಾರೇ** ವಿಜಿತಸಬ್ಬಸತ್ತುನಾ ಅಜಾತಸತ್ತುನಾ ಮಗಧಮಹಾರಾಜೇನ ಧಮ್ಮಸಙ್ಗಾಯನತ್ಥಂ ಕಾರಿತೇ ಪರಿಪುಣ್ಣಚನ್ದಮಣ್ಡಲಸಙ್ಕಾಸೇ ದಟ್ಠಬ್ಬಸಾರಮಣ್ಡೇ ಮಣ್ಡಪೇ ಧಮ್ಮಾಸನಗತೇನಾಯಸ್ಮತಾ **ಆನನ್ದತ್ಥೇರೇನ** "ಬ್ರಹ್ಮಾ ಚ ಲೋಕಾಧಿಪತೀ"ತಿ ಅಯಂ ಗಾಥಾ ವುತ್ತಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಅಯಮೇತ್ಥ ಗಾಥಾಸಮ್ಬನ್ಧೋ।

ಏತ್ತಾವತಾ -

> "ಕದಾಯಂ ಧಮ್ಮದೇಸನತ್ಥಂ, ಅಜ್ಝಿಟ್ಠೋ ಬ್ರಹ್ಮುನಾ ಜಿನೋ।
> ಕದಾ ಕತ್ಥ ಚ ಕೇನಾಯಂ, ಗಾಥಾ ಹಿ ಸಮುದೀರಿತಾ"ತಿ॥ -

ಅಯಮ್ಪಿ ಗಾಥಾ ವುತ್ತತ್ಥಾ ಹೋತಿ। ಏವಂ ಇಮಿನಾ ಸಮ್ಬನ್ಧೇನ ವುತ್ತಾಯ ಪನಸ್ಸಾ ಅನುತ್ತಾನಪದವಣ್ಣನಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮ।

ತತ್ಥ **ಬ್ರಹ್ಮಾ**ತಿ ಬ್ರೂಹಿತೋ ತೇಹಿ ತೇಹಿ ಗುಣವಿಸೇಸೇಹೀತಿ ಬ್ರಹ್ಮಾ। ಅಯಂ ಪನ **ಬ್ರಹ್ಮ**-ಸದ್ದೋ ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮಬ್ರಾಹ್ಮಣತಥಾಗತಮಾತಾಪಿತುಸೇಟ್ಠಾದೀಸು ದಿಸ್ಸತಿ। ತಥಾ ಹಿ "ದ್ವಿಸಹಸ್ಸೋ ಬ್ರಹ್ಮಾ"ತಿಆದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೧೬೬) ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ।

> "ತಮೋನುದೋ ಬುದ್ಧೋ ಸಮನ್ತಚಕ್ಖು, ಲೋಕನ್ತಗೂ ಸಬ್ಬಭವಾತಿವತ್ತೋ।
> ಅನಾಸವೋ ಸಬ್ಬದುಕ್ಖಪ್ಪಹೀನೋ, ಸಚ್ಚವ್ಹಯೋ ಬ್ರಹ್ಮೇ ಉಪಾಸಿತೋ ಮೇ"ತಿ॥ (ಸು॰ ನಿ॰ ೧೧೩೯) -

ಏತ್ಥ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ। "ಬ್ರಹ್ಮಾತಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಥಾಗತಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನ"ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ತಥಾಗತೋ। "ಬ್ರಹ್ಮಾತಿ ಮಾತಾಪಿತರೋ ಪುಬ್ಬಾಚರಿಯಾತಿ ವುಚ್ಚರೇ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೩.೩೧; ೪.೬೩; ಇತಿವು॰ ೧೦೬; ಜಾ॰ ೨.೨೦.೧೮೧) ಏತ್ಥ ಮಾತಾಪಿತರೋ। "ಬ್ರಹ್ಮಚಕ್ಕಂ ಪವತ್ತೇತೀ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೧೪೮; ಸಂ॰ ನಿ॰ ೨.೨೧; ಅ॰ ನಿ॰ ೪.೮; ೫.೧೧; ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೨.೪೪) ಏತ್ಥ ಸೇಟ್ಠೋ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। ಇಧ ಪನ ಪಠಮಜ್ಝಾನಂ ಪಣೀತಂ ಭಾವೇತ್ವಾ ಪಠಮಜ್ಝಾನಭೂಮಿಯಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ ಕಪ್ಪಾಯುಕೋ ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮಾ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ (ಮ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೩)। **ಚ**-ಸದ್ದೋ ಸಮ್ಪಿಣ್ಡನತ್ಥೋ, ಬ್ರಹ್ಮಾ ಚ ಅಞ್ಞೇ ಚ ದಸಸು ಚಕ್ಕವಾಳಸಹಸ್ಸೇಸು ಬ್ರಹ್ಮಾನೋ ಚಾತಿ ಅತ್ಥೋ, ಪದಪೂರಣಮತ್ತೋ ವಾ। **ಲೋಕಾಧಿಪತೀ**ತಿ ಏತ್ಥ **ಲೋಕೋ**ತಿ ಸಙ್ಖಾರಲೋಕೋ ಸತ್ತಲೋಕೋ ಓಕಾಸಲೋಕೋತಿ ತಯೋ ಲೋಕಾ। ತೇಸು ಇಧ ಸತ್ತಲೋಕೋ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। ತಸ್ಸ ಇಸ್ಸರೋ ಅಧಿಪತೀತಿ **ಲೋಕಾಧಿಪತಿ,** ಲೋಕೇಕದೇಸಸ್ಸಾಪಿ ಅಧಿಪತಿ ಲೋಕಾಧಿಪತೀತಿ ವುಚ್ಚತಿ ದೇವಾಧಿಪತಿ ನರಾಧಿಪತಿ ವಿಯ।

ಸಹಮ್ಪತೀತಿ ಸೋ ಕಿರ ಕಸ್ಸಪಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಸಾಸನೇ ಸಹಕೋ ನಾಮ ಥೇರೋ ಪಠಮಜ್ಝಾನಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತ್ವಾ ಅಪರಿಹೀನಜ್ಝಾನೋ ಜೀವಿತಪರಿಯೋಸಾನೇ ಪಠಮಜ್ಝಾನಭೂಮಿಯಂ ಕಪ್ಪಾಯುಕಮಹಾಬ್ರಹ್ಮಾ ಹುತ್ವಾ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ, ತತ್ರ ಪನ ನಂ "ಸಹಮ್ಪತಿ ಬ್ರಹ್ಮಾ"ತಿ ಸಞ್ಜಾನನ್ತಿ। "ಸಹಕಪತೀ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬೇ ಅನುಸ್ಸರಾಗಮಂ ಕತ್ವಾ ರುಳ್ಹೀವಸೇನ "ಸಹಮ್ಪತೀ"ತಿ ವದನ್ತಿ। **ಕತಞ್ಜಲೀ**ತಿ ಕತಞ್ಜಲಿಕೋ, ಅಞ್ಜಲಿಪುಟಂ ಸಿರಸಿ ಕತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅನಧಿವರ**ನ್ತಿ ಅಚ್ಚನ್ತವರೋ ಅಧಿವರೋ ನಾಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ

ಅನಧಿವರೋ, ನ ತತೋ ಅಧಿಕೋ ವರೋ ಅತ್ಥೀತಿ ವಾ ಅನಧಿವರೋ, ಅನುತ್ತರೋತಿ ಅತ್ಥೋ, ತಂ ಅನಧಿವರಂ। **ಅಯಾಚಥಾತಿ** ಅಯಾಚಿತ್ಥ ಅಜ್ಝೇಸಿ।

ಇದಾನಿ ಯಸ್ಸತ್ಥಾಯ ಸೋ ಭಗವನ್ತಂ ಅಯಾಚಿ, ತಮತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಸನ್ತೀಧ ಸತ್ತಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಸನ್ತೀತಿ** ಸಂವಿಜ್ಜನ್ತಿ ಉಪಲಬ್ಭನ್ತಿ, ಬುದ್ಧಚಕ್ಖುಸ್ಸ ಆಪಾಥಂ ಆಗಚ್ಛನ್ತಾ ಅತ್ಥೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಇಧಾತಿ** ಅಯಂ ದೇಸಾಪದೇಸೇ ನಿಪಾತೋ । ಸ್ವಾಯಂ ಕತ್ಥಚಿ ಸಾಸನಂ ಉಪಾದಾಯ ವುಚ್ಚತಿ। ಯಥಾಹ - "ಇಧೇವ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಮಣೋ, ಇಧ ದುತಿಯೋ ಸಮಣೋ, ಇಧ ತತಿಯೋ ಸಮಣೋ, ಇಧ ಚತುತ್ಥೋ ಸಮಣೋ, ಸುಞ್ಞಾ ಪರಪ್ಪವಾದಾ ಸಮಣೇಭಿ ಅಞ್ಞೇಹೀ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೧೩೯; ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೨೧೪; ಅ॰ ನಿ॰ ೪.೨೪೧)। ಕತ್ಥಚಿ ಓಕಾಸಂ, ಯಥಾಹ -

> "ಇಧೇವ ತಿಟ್ಠಮಾನಸ್ಸ, ದೇವಭೂತಸ್ಸ ಮೇ ಸತೋ।
> ಪುನರಾಯು ಚ ಮೇ ಲದ್ಧೋ, ಏವಂ ಜಾನಾಹಿ ಮಾರಿಸಾ"ತಿ॥ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೩೬೯) -

ಕತ್ಥಚಿ ಪದಪೂರಣಮತ್ತಮೇವ ಹೋತಿ। ಯಥಾಹ - "ಇಧಾಹಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭುತ್ತಾವೀ ಅಸ್ಸಂ ಪವಾರಿತೋ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೩೦)। ಕತ್ಥಚಿ ಲೋಕಂ ಉಪಾದಾಯ, ಯಥಾಹ - "ಇಧ ತಥಾಗತೋ ಲೋಕೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಬಹುಜನಹಿತಾಯ ಬಹುಜನಸುಖಾಯಾ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೧.೧೭೦)। ಇಧಾಪಿ ಲೋಕಮೇವ ಉಪಾದಾಯ ವುತ್ತೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ತಸ್ಮಾ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸತ್ತಲೋಕೇತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸತ್ತಾತಿ** ರೂಪಾದೀಸು ಖನ್ಧೇಸು ಛನ್ದರಾಗೇನ ಸತ್ತಾ ವಿಸತ್ತಾ ಆಸತ್ತಾ ಲಗ್ಗಾ ಲಗಿತಾತಿ ಸತ್ತಾ, ಸತ್ತಾತಿ ಪಾಣಿನೋ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ರುಳ್ಹೀಸದ್ದೇನ ಪನ ವೀತರಾಗೇಸುಪಿ ಅಯಂ ವೋಹಾರೋ ವತ್ತತಿಯೇವ।

ಅಪ್ಪರಜಕ್ಖಜಾತಿಕಾತಿ ಪಞ್ಞಾಮಯೇ ಅಕ್ಖಿಮ್ಹಿ ಅಪ್ಪಂ ಪರಿತ್ತಂ ರಾಗದೋಸಮೋಹರಜಂ ಏತೇಸಂ ಏವಂಸಭಾವಾ ಚ ತೇತಿ ಅಪ್ಪರಜಕ್ಖಜಾತಿಕಾ, ಅಪ್ಪಂ ರಾಗಾದಿರಜಮೇವ ವಾ ಯೇಸಂ ತೇ ಅಪ್ಪರಜಕ್ಖಾ, ತೇ ಅಪ್ಪರಜಕ್ಖಸಭಾವಾ ಅಪ್ಪರಜಕ್ಖಜಾತಿಕಾತಿ ಏವಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ತೇಸಂ ಅಪ್ಪರಜಕ್ಖಜಾತಿಕಾನಂ। "ಸತ್ತಾನ"ನ್ತಿ ವಿಭತ್ತಿವಿಪರಿಣಾಮಂ ಕತ್ವಾ - "ದೇಸೇಹಿ ಧಮ್ಮ"ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಸಮ್ಬನ್ಧಂ ಕತ್ವಾ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। **ದೇಸೇಹೀತಿ** ಆಯಾಚನವಚನಮೇತಂ, ದೇಸೇಹಿ ಕಥೇಹಿ ಉಪದಿಸಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಧಮ್ಮನ್ತಿ** ಏತ್ಥ ಅಯಂ **ಧಮ್ಮ**-ಸದ್ದೋ ಪರಿಯತ್ತಿಸಮಾಧಿಪಞ್ಞಾಪಕತಿಸಭಾವಸುಞ್ಞತಾಪುಞ್ಞಆಪತ್ತಿಞೇಯ್ಯಚತುಸಚ್ಚಧಮ್ಮಾದೀಸು ದಿಸ್ಸತಿ। ತಥಾ ಹಿ - "ಇಧ ಭಿಕ್ಖು ಧಮ್ಮಂ ಪರಿಯಾಪುಣಾತಿ ಸುತ್ತಂ ಗೇಯ್ಯಂ ವೇಯ್ಯಾಕರಣಂ...ಪೇ॰... ವೇದಲ್ಲ"ನ್ತಿಆದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೩೯; ಅ॰ ನಿ॰ ೪.೧೦೨) ಪರಿಯತ್ತಿಯಂ ದಿಸ್ಸತಿ। "ಏವಂಧಮ್ಮಾ ತೇ ಭಗವನ್ತೋ ಅಹೇಸು"ನ್ತಿಆದೀಸು ಸಮಾಧಿಮ್ಹಿ।

> "ಯಸ್ಸೇತೇ ಚತುರೋ ಧಮ್ಮಾ, ವಾನರಿನ್ದ ಯಥಾ ತವ।
> ಸಚ್ಚಂ ಧಮ್ಮೋ ಧಿತಿ ಚಾಗೋ, ದಿಟ್ಠಂ ಸೋ ಅತಿವತ್ತತೀ"ತಿ॥ -

ಆದೀಸು (ಜಾ॰ ೧.೨.೧೪೭) ಪಞ್ಞಾಯ। "ಜಾತಿಧಮ್ಮಾ ಜರಾಧಮ್ಮಾ, ಅಥೋ ಮರಣಧಮ್ಮಿನೋ"ತಿಆದೀಸು (ಅ॰ ನಿ॰ ೩.೩೯) ಪಕತಿಯಂ। "ಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ, ಅಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ, ಅಬ್ಯಾಕತಾ ಧಮ್ಮಾ"ತಿಆದೀಸು (ಧ॰ ಸ॰ ತಿಕಮಾತಿಕಾ) ಸಭಾವೇ। "ತಸ್ಮಿಂ ಖೋ ಪನ ಸಮಯೇ ಧಮ್ಮಾ ಹೋನ್ತಿ ಖನ್ಧಾ ಹೋನ್ತೀ"ತಿಆದೀಸು (ಧ॰ ಸ॰ ೧೨೧) ಸುಞ್ಞತಾಯಂ। "ಧಮ್ಮೋ ಸುಚಿಣ್ಣೋ ಸುಖಮಾವಹಾತೀ"ತಿಆದೀಸು (ಸು॰ ನಿ॰ ೧೮೪; ಥೇರಗಾ॰ ೩೦೩; ಜಾ॰ ೧.೧೦.೧೦೨; ೧.೧೫.೩೮೫) ಪುಞ್ಞೇ। "ದ್ವೇ ಅನಿಯತಾ ಧಮ್ಮಾ"ತಿಆದೀಸು ಆಪತ್ತಿಯಂ। "ಸಬ್ಬೇ ಧಮ್ಮಾ ಸಬ್ಬಾಕಾರೇನ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಞಾಣಮುಖೇ ಆಪಾಥಂ ಆಗಚ್ಛನ್ತೀ"ತಿಆದೀಸು (ಮಹಾನಿ॰ ೧೫೬; ಚೂಳನಿ॰ ಮೋಘರಾಜಮಾಣವಪುಚ್ಛಾನಿದ್ದೇಸ ೮೫) ಞೇಯ್ಯೇ। "ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮೋ ಪತ್ತಧಮ್ಮೋ ವಿದಿತಧಮ್ಮೋ"ತಿಆದೀಸು (ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೨೯೯; ಮಹಾವ॰ ೨೭, ೫೭) ಚತುಸಚ್ಚಧಮ್ಮೇ। ಇಧಾಪಿ ಚತುಸಚ್ಚಧಮ್ಮೇ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ (ಮ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.ಸುತ್ತನಿಕ್ಖೇಪವಣ್ಣನಾ; ಧ॰ ಸ॰ ಅಟ್ಠ॰ ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದಕಣ್ಡ ೧)। **ಅನುಕಮ್ಪಾತಿ** ಅನುಕಮ್ಪಂ ಅನುದ್ದಯಂ ಕರೋಹಿ। **ಇಮನ್ತಿ**

ಪಜಂ ನಿದ್ದಿಸನ್ತೋ ಆಹ। **ಪಜನ್ತಿ** ಪಜಾತತ್ತಾ ಪಜಾ, ತಂ ಪಜಂ, ಸತ್ತನಿಕಾಯಂ ಸಂಸಾರದುಕ್ಖತೋ ಮೋಚೇಹೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಕೇಚಿ ಪನ -

> "ಭಗವಾತಿ ಲೋಕಾಧಿಪತೀ ನರುತ್ತಮೋ,
> ಕತಞ್ಜಲೀ ಬ್ರಹ್ಮಗಣೇಹಿ ಯಾಚಿತೋ"ತಿ॥ -

ಪಠನ್ತಿ। ಏತ್ತಾವತಾ ಸಬ್ಬಸೋ ಅಯಂ ಗಾಥಾ ವುತ್ತತ್ಥಾ ಹೋತಿ।

ಅಥ ಭಗವತೋ ತಂ ಬ್ರಹ್ಮುನೋ ಸಹಮ್ಪತಿಸ್ಸ ಆಯಾಚನವಚನಂ ಸುತ್ವಾ ಅಪರಿಮಿತಸಮಯಸಮುದಿತಕರುಣಾಬಲಸ್ಸ ದಸಬಲಸ್ಸ ಪರಹಿತಕರಣನಿಪುಣಮತಿಚಾರಸ್ಸ ಸಬ್ಬಸತ್ತೇಸು ಓಕಾಸಕರಣಮತ್ತೇನ ಮಹಾಕರುಣಾ ಉದಪಾದಿ। ತಂ ಪನ ಭಗವತೋ ಕರುಣುಪ್ಪತ್ತಿಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೇಹಿ ಸಙ್ಗೀತಿಕಾಲೇ ಸಙ್ಗೀತಿಕಾರಕೇಹಿ -

> ೧. "ಸಮ್ಪನ್ನವಿಜ್ಜಾಚರಣಸ್ಸ ತಾದಿನೋ, ಜುತಿನ್ಧರಸ್ಸನ್ತಿಮದೇಹಧಾರಿನೋ।
> ತಥಾಗತಸ್ಸಪ್ಪಟಿಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ, ಉಪ್ಪಜ್ಜಿ ಕಾರುಞ್ಞತಾ ಸಬ್ಬಸತ್ತೇ"ತಿ॥ -

ಅಯಂ ಗಾಥಾ ಠಪಿತಾ।

ತತ್ಥ **ಸಮ್ಪನ್ನವಿಜ್ಜಾಚರಣಸ್ಸಾ**ತಿ ಸಮ್ಪನ್ನಂ ನಾಮ ತಿವಿಧಂ ಪರಿಪುಣ್ಣಸಮಙ್ಗಿಮಧುರವಸೇನ। ತತ್ಥ -

> "ಸಮ್ಪನ್ನಂ ಸಾಲಿಕೇದಾರಂ, ಸುವಾ ಭುಞ್ಜನ್ತಿ ಕೋಸಿಯ।
> ಪಟಿವೇದೇಮಿ ತೇ ಬ್ರಹ್ಮೇ, ನ ನಂ ವಾರೇತುಮುಸ್ಸಹೇ"ತಿ॥ (ಜಾ॰ ೧.೧೪.೧) -

ಇದಂ **ಪರಿಪುಣ್ಣಸಮ್ಪನ್ನಂ** ನಾಮ। "ಇಮಿನಾ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸಂವರೇನ ಉಪೇತೋ ಹೋತಿ ಸಮುಪೇತೋ ಉಪಗತೋ ಸಮುಪಗತೋ ಸಮ್ಪನ್ನೋ ಸಮನ್ನಾಗತೋ"ತಿ (ವಿಭ॰ ೫೧೧) ಇದಂ **ಸಮಙ್ಗಿಸಮ್ಪನ್ನಂ** ನಾಮ। "ಇಮಿಸ್ಸಾ, ಭನ್ತೇ, ಮಹಾಪಥವಿಯಾ ಹೇಟ್ಠಿಮತಲಂ ಸಮ್ಪನ್ನಂ, ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಖುದ್ದಮಧುಂ ಅನೀಲಕಂ, ಏವಮಸ್ಸಾದ"ನ್ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೧೮) ಇದಂ **ಮಧುರಸಮ್ಪನ್ನಂ** ನಾಮ। ಇಧ ಪರಿಪುಣ್ಣಸಮ್ಪನ್ನಮ್ಪಿ ಸಮಙ್ಗಿಸಮ್ಪನ್ನಮ್ಪಿ ಯುಜ್ಜತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೬೪)। **ವಿಜ್ಜಾತಿ** ಪಟಿಪಕ್ಖಧಮ್ಮೇ ವಿಜ್ಝನಟ್ಠೇನ ವಿದಿತಕರಣಟ್ಠೇನ ವಿನ್ದಿತಬ್ಬಟ್ಠೇನ ಚ ವಿಜ್ಜಾ। ತಾ ಪನ ತಿಸ್ಸೋಪಿ ವಿಜ್ಜಾ ಅಟ್ಠಪಿ ವಿಜ್ಜಾ। ತಿಸ್ಸೋ ವಿಜ್ಜಾ **ಭಯಭೇರವಸುತ್ತೇ** (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೫೦ ಆದಯೋ) ಆಗತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಾ, ಅಟ್ಠ **ಅಮ್ಬಟ್ಠಸುತ್ತೇ** (ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೨೭೮ ಆದಯೋ)। ತತ್ರ ಹಿ ವಿಪಸ್ಸನಾಞಾಣೇನ ಮನೋಮಯಿದ್ಧಿಯಾ ಚ ಸಹ ಛ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಪರಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಅಟ್ಠ ವಿಜ್ಜಾ ವುತ್ತಾ। **ಚರಣನ್ತಿ** ಸೀಲಸಂವರೋ ಇನ್ದ್ರಿಯೇಸು ಗುತ್ತದ್ವಾರತಾ ಭೋಜನೇ ಮತ್ತಞ್ಞುತಾ ಜಾಗರಿಯಾನುಯೋಗೋ ಸದ್ಧಾ ಹಿರೀ ಓತ್ತಪ್ಪಂ ಬಾಹುಸಚ್ಚಂ ಆರದ್ಧವೀರಿಯತಾ ಉಪಟ್ಠಿತಸ್ಸತಿತಾ ಪಞ್ಞಾಸಮ್ಪನ್ನತಾ ಚತ್ತಾರಿ ರೂಪಾವಚರಜ್ಝಾನಾನೀತಿ ಇಮೇ ಪನ್ನರಸ ಧಮ್ಮಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಇಮೇಯೇವ ಹಿ ಪನ್ನರಸ ಧಮ್ಮಾ ಯಸ್ಮಾ ಏತೇಹಿ ಚರತಿ ಅರಿಯಸಾವಕೋ ಗಚ್ಛತಿ ಅಮತಂ ದಿಸಂ, ತಸ್ಮಾ "ಚರಣ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಾ। ಯಥಾಹ - "ಇಧ, ಮಹಾನಾಮ, ಅರಿಯಸಾವಕೋ ಸೀಲವಾ ಹೋತೀ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೨೪) ಸಬ್ಬಂ **ಮಜ್ಝಿಮಪಣ್ಣಾಸಕೇ** ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ವಿಜ್ಜಾ ಚ ಚರಣಞ್ಚ ವಿಜ್ಜಾಚರಣಾನಿ, ಸಮ್ಪನ್ನಾನಿ ಪರಿಪುಣ್ಣಾನಿ ವಿಜ್ಜಾಚರಣಾನಿ ಯಸ್ಸ ಸೋಯಂ ಸಮ್ಪನ್ನವಿಜ್ಜಾಚರಣೋ, ವಿಜ್ಜಾಚರಣೇಹಿ ಸಮ್ಪನ್ನೋ ಸಮಙ್ಗೀಭೂತೋ, ಸಮನ್ನಾಗತೋತಿ ವಾ ಸಮ್ಪನ್ನವಿಜ್ಜಾಚರಣೋ। ಉಭಯಥಾಪಿ ಅತ್ಥೋ ಯುಜ್ಜತೇವ, ತಸ್ಸ ಸಮ್ಪನ್ನವಿಜ್ಜಾಚರಣಸ್ಸ (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೧ ವೇರಞ್ಜಕಣ್ಡವಣ್ಣನಾ)।

ತಾದಿನೋತಿ "ಇಟ್ಠೇಪಿ ತಾದೀ ಅನಿಟ್ಠೇಪಿ ತಾದೀ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ **ಮಹಾನಿದ್ದೇಸೇ** (ಮಹಾನಿ॰ ೩೮, ೧೯೨) ಆಗತತಾದಿಲಕ್ಖಣೇನ ತಾದಿನೋ, ಇಟ್ಠಾನಿಟ್ಠಾದೀಸು ಅವಿಕಾರಸ್ಸ ತಾದಿಸಸ್ಸಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಜುತಿನ್ಧರಸ್ಸಾ**ತಿ ಜುತಿಮತೋ,

ಯುಗನ್ಧರೇ ಸರದಸಮಯೇ ಸಮುದಿತದಿವಸಕರಾತಿರೇಕತರಸಸ್ಸಿರಿಕಸರೀರಜುತಿವಿಸರಧರಸ್ಸಾತಿ ಅತ್ಥೋ। "ಪಞ್ಞಾಪಜ್ಜೋತಧರಸ್ಸಾ"ತಿ ವಾ ವತ್ತುಂ ವಟ್ಟತಿ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ -

"ಚತ್ತಾರೋ ಲೋಕೇ ಪಜ್ಜೋತಾ, ಪಞ್ಚಮೇತ್ಥ ನ ವಿಜ್ಜತಿ।
ದಿವಾ ತಪತಿ ಆದಿಚ್ಚೋ, ರತ್ತಿಮಾಭಾತಿ ಚನ್ದಿಮಾ॥

"ಅಥ ಅಗ್ಗಿ ದಿವಾರತ್ತಿಂ, ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಪಭಾಸತಿ।
ಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ತಪತಂ ಸೇಟ್ಠೋ, ಏಸಾ ಆಭಾ ಅನುತ್ತರಾ"ತಿ॥ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೨೬, ೮೫)।

ತಸ್ಮಾ ಉಭಯಥಾಪಿ ಸರೀರಪಞ್ಞಾಜುತಿವಿಸರಧರಸ್ಸಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅನ್ತಿಮದೇಹಧಾರಿನೋ**ತಿ ಸಬ್ಬಪಚ್ಛಿಮಸರೀರಧಾರಿನೋ, ಅಪುನಬ್ಭವಸ್ಸಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ತಥಾಗತಸ್ಸಾತಿ ಏತ್ಥ ಅಟ್ಠಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ಭಗವಾ "ತಥಾಗತೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಕತಮೇಹಿ ಅಟ್ಠಹಿ? ತಥಾ ಆಗತೋತಿ ತಥಾಗತೋ, ತಥಾ ಗತೋತಿ ತಥಾಗತೋ, ತಥಲಕ್ಖಣಂ ಆಗತೋತಿ ತಥಾಗತೋ, ತಥಧಮ್ಮೇ ಯಾಥಾವತೋ ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧೋತಿ ತಥಾಗತೋ, ತಥದಸ್ಸಿತಾಯ ತಥಾಗತೋ, ತಥವಾದಿತಾಯ ತಥಾಗತೋ, ತಥಾಕಾರಿತಾಯ ತಥಾಗತೋ, ಅಭಿಭವನಟ್ಠೇನ ತಥಾಗತೋತಿ।

ಕಥಂ ಭಗವಾ **ತಥಾ ಆಗತೋತಿ ತಥಾಗತೋ**? ಯಥಾ ಯೇನ ಅಭಿನೀಹಾರೇನ ದಾನಪಾರಮಿಂ ಪೂರೇತ್ವಾ ಸೀಲನೇಕ್ಖಮ್ಮಪಞ್ಞಾವೀರಿಯಖನ್ತಿಸಚ್ಚಅಧಿಟ್ಠಾನಮೇತ್ತುಪೇಕ್ಖಾಪಾರಮಿಂ ಪೂರೇತ್ವಾ ಇಮಾ ದಸ ಪಾರಮಿಯೋ ದಸ ಉಪಪಾರಮಿಯೋ ದಸ ಪರಮತ್ಥಪಾರಮಿಯೋತಿ ಸಮತ್ತಿಂಸ ಪಾರಮಿಯೋ ಪೂರೇತ್ವಾ ಅಙ್ಗಪರಿಚ್ಚಾಗಂ ಜೀವಿತಪರಿಚ್ಚಾಗಂ ಧನರಜ್ಜಪುತ್ತದಾರಪರಿಚ್ಚಾಗನ್ತಿ ಇಮೇ ಪಞ್ಚ ಮಹಾಪರಿಚ್ಚಾಗೇ ಪರಿಚ್ಚಜಿತ್ವಾ ಯಥಾ ವಿಪಸ್ಸಿಆದಯೋ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಾ ಆಗತಾ, ತಥಾ ಅಮ್ಹಾಕಮ್ಪಿ ಭಗವಾ ಆಗತೋತಿ ತಥಾಗತೋ। ಯಥಾಹ -

"ಯಥೇವ ಲೋಕಮ್ಹಿ ವಿಪಸ್ಸಿಆದಯೋ, ಸಬ್ಬಞ್ಞುಭಾವಂ ಮುನಯೋ ಇಧಾಗತಾ।
ತಥಾ ಅಯಂ ಸಕ್ಯಮುನೀಪಿ ಆಗತೋ, ತಥಾಗತೋ ವುಚ್ಚತಿ ತೇನ ಚಕ್ಖುಮಾ"ತಿ॥

ಕಥಂ **ತಥಾ ಗತೋತಿ ತಥಾಗತೋ?** ಯಥಾ ಸಮ್ಪತಿಜಾತಾ ವಿಪಸ್ಸಿಆದಯೋ ಸಮೇಹಿ ಪಾದೇಹಿ ಪಥವಿಯಂ ಪತಿಟ್ಠಾಯ ಉತ್ತರಾಭಿಮುಖಾ ಸತ್ತಪದವೀತಿಹಾರೇನ ಗತಾ, ತಥಾ ಅಮ್ಹಾಕಮ್ಪಿ ಭಗವಾ ಗತೋತಿ ತಥಾಗತೋ। ಯಥಾಹ -

"ಮುಹುತ್ತಜಾತೋವ ಗವಮ್ಪತೀ ಯಥಾ, ಸಮೇಹಿ ಪಾದೇಹಿ ಫುಸೀ ವಸುನ್ಧರಂ।
ಸೋ ವಿಕ್ಕಮೀ ಸತ್ತಪದಾನಿ ಗೋತಮೋ, ಸೇತಞ್ಚ ಛತ್ತಂ ಅನುಧಾರಯುಂ ಮರೂ॥

"ಗನ್ತ್ವಾನ ಸೋ ಸತ್ತಪದಾನಿ ಗೋತಮೋ, ದಿಸಾ ವಿಲೋಕೇಸಿ ಸಮಾ ಸಮನ್ತತೋ।
ಅಟ್ಠಙ್ಗುಪೇತಂ ಗಿರಮಬ್ಭುದೀರಯೀ, ಸೀಹೋ ಯಥಾ ಪಬ್ಬತಮುದ್ಧನಿಟ್ಠಿತೋ"ತಿ॥

ಕಥಂ **ತಥಲಕ್ಖಣಂ ಆಗತೋತಿ ತಥಾಗತೋ?** ಸಬ್ಬೇಸಂ ರೂಪಾರೂಪಧಮ್ಮಾನಂ ಸಲಕ್ಖಣಂ ಸಾಮಞ್ಞಲಕ್ಖಣಞ್ಚ ತಥಂ ಅವಿತಥಂ ಞಾಣಗತಿಯಾ ಆಗತೋ ಅವಿರಜ್ಝಿತ್ವಾ ಪತ್ತೋ ಅನುಬುದ್ಧೋತಿ ತಥಾಗತೋ।

"ಸಬ್ಬೇಸಂ ಪನ ಧಮ್ಮಾನಂ, ಸಕಸಾಮಞ್ಞಲಕ್ಖಣಂ।

ತಥಮೇವಾಗತೋ ಯಸ್ಮಾ, ತಸ್ಮಾ ಸತ್ಥಾ ತಥಾಗತೋ"ತಿ॥

ಕಥಂ **ತಥಧಮ್ಮೇ ಯಾಥಾವತೋ ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧೋತಿ ತಥಾಗತೋ**? ತಥಧಮ್ಮಾ ನಾಮ ಚತ್ತಾರಿ ಅರಿಯಸಚ್ಚಾನಿ। ಯಥಾಹ - "ಚತ್ತಾರಿಮಾನಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಥಾನಿ ಅವಿತಥಾನಿ ಅನಞ್ಞಥಾನಿ। ಕತಮಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ? 'ಇದಂ ದುಕ್ಖ'ನ್ತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಥಮೇತಂ ಅವಿತಥಮೇತಂ ಅನಞ್ಞಥಮೇತ"ನ್ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೧೦೯೦) ವಿತ್ಥಾರೋ। ತಾನಿ ಚ ಭಗವಾ ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧೋ, ತಸ್ಮಾ ತಥಾನಂ ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧತ್ತಾ "ತಥಾಗತೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧತ್ಥೋ ಹಿ ಏತ್ಥ ಗತಸದ್ದೋ।

"ತಥನಾಮಾನಿ ಸಚ್ಚಾನಿ, ಅಭಿಸಮ್ಬುಜ್ಝಿ ನಾಯಕೋ।
ತಸ್ಮಾ ತಥಾನಂ ಸಚ್ಚಾನಂ, ಸಮ್ಬುದ್ಧತ್ತಾ ತಥಾಗತೋ"॥

ಕಥಂ **ತಥದಸ್ಸಿತಾಯ ತಥಾಗತೋ**? ಭಗವಾ ಹಿ ಅಪರಿಮಾಣಾಸು ಲೋಕಧಾತೂಸು ಅಪರಿಮಾಣಾನಂ ಸತ್ತಾನಂ ಚಕ್ಖುಸೋತಘಾನಜಿವ್ಹಾಕಾಯಮನೋದ್ವಾರೇಸು ಆಪಾಥಂ ಆಗಚ್ಛನ್ತಂ ರೂಪಸದ್ದಗನ್ಧರಸಫೋಟ್ಠಬ್ಬಧಮ್ಮಾರಮ್ಮಣಂ ತಥಾಗತೋ ಸಬ್ಬಾಕಾರತೋ ಜಾನಾತಿ ಪಸ್ಸತೀತಿ, ಏವಂ ತಥದಸ್ಸಿತಾಯ ತಥಾಗತೋ। ಅಥ ವಾ ಯಂ ಲೋಕೇ ತಥಂ, ತಂ ಲೋಕಸ್ಸ ತಥೇವ ದಸ್ಸೇತಿ। ತತೋಪಿ ಭಗವಾ ತಥಾಗತೋ। ಏತ್ಥ ತಥದಸ್ಸಿಅತ್ಥೇ "ತಥಾಗತೋ"ತಿ ಪದಸಮ್ಭವೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

"ತಥಾಕಾರೇನ ಯೋ ಧಮ್ಮೇ, ಜಾನಾತಿ ಅನುಪಸ್ಸತಿ।
ತಥದಸ್ಸೀತಿ ಸಮ್ಬುದ್ಧೋ, ತಸ್ಮಾ ವುತ್ತೋ ತಥಾಗತೋ"॥

ಕಥಂ **ತಥವಾದಿತಾಯ ತಥಾಗತೋ**? ಯಞ್ಚ ಅಭಿಸಮ್ಬೋಧಿಯಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ ಚ ಅನ್ತರೇ ಪಞ್ಚಚತ್ತಾಲೀಸವಸ್ಸಪರಿಮಾಣಕಾಲೇ ಸುತ್ತಾದಿನವಙ್ಗಸಙ್ಗಹಿತಂ ಭಾಸಿತಂ ಲಪಿತಂ ತಥಾಗತೇನ, ಸಬ್ಬಂ ತಂ ಏಕತುಲಾಯ ತುಲಿತಂ ವಿಯ ತಥಮೇವ ಅವಿತಥಮೇವ ಹೋತಿ। ತೇನೇವಾಹ -

"ಯಞ್ಚ, ಚುನ್ದ, ರತ್ತಿಂ ತಥಾಗತೋ ಅನುತ್ತರಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಅಭಿಸಮ್ಬುಜ್ಝತಿ, ಯಞ್ಚ ರತ್ತಿಂ ಅನುಪಾದಿಸೇಸಾಯ ನಿಬ್ಬಾನಧಾತುಯಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯತಿ, ಯಂ ಏತಸ್ಮಿಂ ಅನ್ತರೇ ಭಾಸತಿ ಲಪತಿ ನಿದ್ದಿಸತಿ, ಸಬ್ಬಂ ತಂ ತಥೇವ ಹೋತಿ, ನೋ ಅಞ್ಞಥಾ। ತಸ್ಮಾ 'ತಥಾಗತೋ'ತಿ ವುಚ್ಚತೀ"ತಿ।

ಏತ್ಥ ಪನ ಗದಅತ್ಥೋ ಹಿ ಗತಸದ್ದೋ। ಏವಂ ತಥವಾದಿತಾಯ ತಥಾಗತೋ। ಆಗದನಂ ಆಗದೋ, ವಚನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ತಥೋ ಅವಿಪರೀತೋ ಆಗದೋ ಅಸ್ಸಾತಿ ತಥಾಗತೋ। ದ-ಕಾರಸ್ಸ ತ-ಕಾರಂ ಕತ್ವಾ ವುತ್ತೋ।

"ತಥಾವಾದೀ ಜಿನೋ ಯಸ್ಮಾ, ತಥಧಮ್ಮಪ್ಪಕಾಸಕೋ।
ತಥಾಮಾಗದನಞ್ಚಸ್ಸ, ತಸ್ಮಾ ಬುದ್ಧೋ ತಥಾಗತೋ"॥

ಕಥಂ **ತಥಾಕಾರಿತಾಯ ತಥಾಗತೋ?** ಭಗವಾ ಹಿ ಯಂ ಯಂ ವಾಚಂ ಅಭಾಸಿ, ತಂ ತಂ ಏವ ಕಾಯೇನ ಕರೋತಿ, ವಾಚಾಯ ಕಾಯೋ ಅನುಲೋಮೇತಿ, ಕಾಯಸ್ಸಪಿ ವಾಚಾ। ತೇನೇವಾಹ -

"ಯಥಾ ವಾದೀ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಥಾಗತೋ ತಥಾ ಕಾರೀ, ಯಥಾ ಕಾರೀ ತಥಾ ವಾದೀ…ಪೇ॰… ತಸ್ಮಾ 'ತಥಾಗತೋ'ತಿ ವುಚ್ಚತೀ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೪.೨೩; ಚೂಳನಿ॰ ಪೋಸಾಲಮಾಣವಪುಚ್ಛಾನಿದ್ದೇಸ ೮೩)।

ಯಥಾ ಚ ವಾಚಾ ಗತಾ, ಕಾಯೋಪಿ ತಥಾ ಗತೋ, ಯಥಾ ಕಾಯೋ ಗತೋ, ವಾಚಾಪಿ ತಥಾ ಗತಾ। ಏವಂ ತಥಾಕಾರಿತಾಯ ತಥಾಗತೋ।

"ಯಥಾ ವಾಚಾ ಗತಾ ತಸ್ಸ, ತಥಾ ಕಾಯೋ ಗತೋ ಯತೋ।
ತಥಾವಾದಿತಾಯ ಸಮ್ಬುದ್ಧೋ, ಸತ್ಥಾ ತಸ್ಮಾ ತಥಾಗತೋ"॥

ಕಥಂ **ಅಭಿಭವನಟ್ಠೇನ ತಥಾಗತೋ?** ಉಪರಿ ಭವಗ್ಗಂ ಹೇಟ್ಠಾ ಅವೀಚಿಂ ಪರಿಯನ್ತಂ ಕತ್ವಾ ತಿರಿಯಂ ಅಪರಿಮಾಣಾಸು ಲೋಕಧಾತೂಸು ಸಬ್ಬಸತ್ತೇ ಅಭಿಭವತಿ ಸೀಲೇನಪಿ ಸಮಾಧಿನಾಪಿ ಪಞ್ಞಾಯಪಿ ವಿಮುತ್ತಿಯಾಪಿ ವಿಮುತ್ತಿಞಾಣದಸ್ಸನೇನಪಿ, ನ ತಸ್ಸ ತುಲಾ ವಾ ಪಮಾಣಂ ವಾ ಅತ್ಥಿ, ಅಥ ಖೋ ಅತುಲೋ ಅಪ್ಪಮೇಯ್ಯೋ ಅನುತ್ತರೋ। ತೇನೇವಾಹ -

"ಸದೇವಕೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಲೋಕೇ…ಪೇ॰… ತಥಾಗತೋ ಅಭಿಭೂ ಅನಭಿಭೂತೋ ಅಞ್ಞದತ್ಥು ದಸೋ ವಸವತ್ತೀ, ತಸ್ಮಾ 'ತಥಾಗತೋ'ತಿ ವುಚ್ಚತೀ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೧.೨೩; ಪೋಸಾಲಮಾಣವಪುಚ್ಛಾನಿದ್ದೇಸ ೮೩)।

ತತ್ರೇವಂ ಪದಸಿದ್ಧಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ - ಅಗದೋ ವಿಯ ಅಗದೋ। ಕೋ ಪನೇಸ? ದೇಸನಾವಿಲಾಸೋ ಚೇವ ಪುಞ್ಞುಸ್ಸಯೋ ಚ। ತೇನ ಹೇಸ ಮಹಾನುಭಾವೋ ಭಿಸಕ್ಕೋ ದಿಬ್ಬಾಗದೇನ ಸಪ್ಪೇ ವಿಯ ಸಬ್ಬಪರಪ್ಪವಾದಿನೋ ಸದೇವಕಞ್ಚ ಲೋಕಂ ಅಭಿಭವತಿ, ಇತಿ ಸಬ್ಬಲೋಕಾಭಿಭವನತೋ ಅವಿಪರೀತೋ ದೇಸನಾವಿಲಾಸೋ ಚೇವ ಪುಞ್ಞುಸ್ಸಯೋ ಚ ಅಗದೋ ಅಸ್ಸಾತಿ ದ-ಕಾರಸ್ಸ ತ-ಕಾರಂ ಕತ್ವಾ "ತಥಾಗತೋ"ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಏವಂ ಅಭಿಭವನಟ್ಠೇನ ತಥಾಗತೋ।

"ತಥೋ ಅವಿಪರೀತೋ ಚ, ಅಗದೋ ಯಸ್ಸ ಸತ್ಥುನೋ।
ವಸವತ್ತೀತಿ ಸೋ ತೇನ, ಹೋತಿ ಸತ್ಥಾ ತಥಾಗತೋ"॥

ಅಪ್ಪಟಿಪುಗ್ಗಲಸ್ಸಾತಿ ಪಟಿಪುಗ್ಗಲವಿರಹಿತಸ್ಸ, ಅಞ್ಞೋ ಕೋಚಿ "ಅಹಂ ಬುದ್ಧೋ"ತಿ ಏವಂ ಪಟಿಞ್ಞಂ ದಾತುಂ ಸಮತ್ಥೋ ನಾಮಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲೋ, ನತ್ಥೀತಿ ಅಪ್ಪಟಿಪುಗ್ಗಲೋ, ತಸ್ಸ ಅಪ್ಪಟಿಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ। **ಉಪ್ಪಜ್ಜೀ**ತಿ ಉಪ್ಪನ್ನೋ ಉದಪಾದಿ। **ಕಾರುಞ್ಞತಾ**ತಿ ಕರುಣಾಯ ಭಾವೋ ಕಾರುಞ್ಞತಾ। **ಸಬ್ಬಸತ್ತೇ**ತಿ ನಿರವಸೇಸಸತ್ತಪರಿಯಾದಾನವಚನಂ, ಸಕಲೇ ಸತ್ತನಿಕಾಯೇತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏತ್ತಾವತಾ ಅಯಮ್ಪಿ ಗಾಥಾ ವುತ್ತತ್ಥಾ ಹೋತಿ।

ಅಥ ಭಗವಾ ಬ್ರಹ್ಮುನಾ ಧಮ್ಮದೇಸನತ್ಥಾಯ ಆಯಾಚಿತೋ ಸತ್ತೇಸು ಕಾರುಞ್ಞತಂ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತುಕಾಮೋ ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮಾನಂ ಗಾಥಾಯ ಅಜ್ಝಭಾಸಿ -

"ಅಪಾರುತಾ ತೇಸಂ ಅಮತಸ್ಸ ದ್ವಾರಾ, ಯೇ ಸೋತವನ್ತೋ ಪಮುಞ್ಚನ್ತು ಸದ್ಧಂ।
ವಿಹಿಂಸಸಞ್ಞೀ ಪಗುಣಂ ನ ಭಾಸಿಂ, ಧಮ್ಮಂ ಪಣೀತಂ ಮನುಜೇಸು ಬ್ರಹ್ಮೇ"ತಿ॥ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೮೩; ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೭೧; ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೧೭೨; ಮಹಾವ॰ ೯)।

ಅಥ ಖೋ **ಬ್ರಹ್ಮಾ ಸಹಮ್ಪತಿ** "ಕತಾವಕಾಸೋ ಖೋಮ್ಹಿ ಭಗವತಾ ಧಮ್ಮದೇಸನಾಯಾ"ತಿ ಞತ್ವಾ ದಸನಖಸಮೋಧಾನಸಮುಜ್ಜಲಂ ಅಞ್ಜಲಿಂ ಸಿರಸಿ ಕತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ಅಭಿವಾದೇತ್ವಾ ಪದಕ್ಖಿಣಂ ಕತ್ವಾ ಬ್ರಹ್ಮಗಣಪರಿವುತೋ ಪಕ್ಕಾಮಿ। ಅಥ ಸತ್ಥಾ ತಸ್ಸ ಬ್ರಹ್ಮುನೋ ಪಟಿಞ್ಞಂ ದತ್ವಾ - "ಕಸ್ಸ ನು ಖೋ ಅಹಂ ಪಠಮಂ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೮೩; ಮಹಾವ॰ ೧೦) ಚಿನ್ತೇನ್ತೋ - "ಆಳಾರೋ ಪಣ್ಡಿತೋ ಸೋ ಇಮಂ ಧಮ್ಮಂ ಖಿಪ್ಪಂ ಆಜಾನಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಚಿತ್ತಂ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ ಪುನ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ತಸ್ಸ ಸತ್ತಾಹಂ ಕಾಲಙ್ಕತಭಾವಂ ಞತ್ವಾ ಉದಕಸ್ಸ ಚ ಅಭಿದೋಸಕಾಲಙ್ಕತಭಾವಂ ಞತ್ವಾ ಪುನ - "ಕಹಂ ನು ಖೋ ಏತರಹಿ ಪಞ್ಚವಗ್ಗಿಯಾ ಭಿಕ್ಖೂ ವಿಹರನ್ತೀ"ತಿ ಪಞ್ಚವಗ್ಗಿಯೇ ಆವಜ್ಜೇನ್ತೋ "ಬಾರಾಣಸಿಯಂ ಇಸಿಪತನೇ

ಮಿಗದಾಯೇ"ತಿ ಞತ್ವಾ ಆಸಾಳ್ಹಿಯಂ ಪಭಾತಾಯ ರತ್ತಿಯಾ ಕಾಲಸ್ಸೇವ ಪತ್ತಚೀವರಮಾದಾಯ ಅಟ್ಠಾರಸಯೋಜನಿಕಂ ಮಗ್ಗಂ ಪಟಿಪನ್ನೋ ಅನ್ತರಾಮಗ್ಗೇ **ಉಪಕಂ** ನಾಮ ಆಜೀವಕಂ ದಿಸ್ವಾ ತಸ್ಸ ಅತ್ತನೋ ಬುದ್ಧಭಾವಮಾವಿಕತ್ವಾ ತಂದಿವಸಮೇವ ಸಾಯನ್ಹಸಮಯೇ ಇಸಿಪತನಮಗಮಾಸಿ। ತತ್ಥ ಪಞ್ಚವಗ್ಗಿಯಾನಂ ಅತ್ತನೋ ಬುದ್ಧಭಾವಂ ಪಕಾಸೇತ್ವಾ ಪಞ್ಞತ್ತವರಬುದ್ಧಾಸನಗತೋ ಪಞ್ಚವಗ್ಗಿಯೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಆಮನ್ತೇತ್ವಾ **ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಪ್ಪವತ್ತನಸುತ್ತನ್ತಂ** (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೧೦೮೧; ಮಹಾವ॰ ೧೩ ಆದಯೋ; ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೨.೩೦) ದೇಸೇಸಿ।

ತೇಸು ಅಞ್ಞಾಸಿಕೋಣ್ಡಞ್ಞತ್ಥೇರೋ ದೇಸನಾನುಸಾರೇನ ಞಾಣಂ ಪೇಸೇತ್ವಾ ಸುತ್ತಪರಿಯೋಸಾನೇ ಅಟ್ಠಾರಸಹಿ ಬ್ರಹ್ಮಕೋಟೀಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲೇ ಪತಿಟ್ಠಾಸಿ। ಸತ್ಥಾ ತತ್ಥೇವ ವಸ್ಸಂ ಉಪಗನ್ತ್ವಾ ಪುನದಿವಸೇ ವಪ್ಪತ್ಥೇರಂ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲೇ ಪತಿಟ್ಠಾಪೇಸಿ। ಏತೇನೇವ ಉಪಾಯೇನ ಸಬ್ಬೇ ತೇ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲೇ ಪತಿಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾ ಪುನ ಪಞ್ಚಮಿಯಂ ಪಕ್ಖಸ್ಸ ಪಞ್ಚಪಿ ತೇ ಥೇರೇ ಸನ್ನಿಪಾತೇತ್ವಾ **ಅನತ್ತಲಕ್ಖಣಸುತ್ತನ್ತಂ** (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೩.೫೯; ಮಹಾವ॰ ೨೦ ಆದಯೋ) ದೇಸೇಸಿ, ದೇಸನಾಪರಿಯೋಸಾನೇ ಪಞ್ಚಪಿ ಥೇರಾ ಅರಹತ್ತೇ ಪತಿಟ್ಠಹಿಂಸು।

ಅಥ ಸತ್ಥಾ ತತ್ಥೇವ **ಯಸಸ್ಸ** ಕುಲಪುತ್ತಸ್ಸ ಉಪನಿಸ್ಸಯಂ ದಿಸ್ವಾ ಗೇಹಂ ಪಹಾಯ ನಿಕ್ಖನ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ - "ಏಹಿ ಯಸಾ"ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೨೬) ಪಕ್ಕೋಸಿತ್ವಾ ತಸ್ಮಿಞ್ಞೇವ ರತ್ತಿಭಾಗೇ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲೇ ಪತಿಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾ ಪುನದಿವಸೇ ಅರಹತ್ತೇ ಚ ಪತಿಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾ ಅಪರೇಪಿ ತಸ್ಸ ಸಹಾಯಕೇ **ಚತುಪಣ್ಣಾಸಜನೇ** ಏಹಿಭಿಕ್ಖುಪಬ್ಬಜ್ಜಾಯ ಪಬ್ಬಾಜೇತ್ವಾ ಅರಹತ್ತೇ ಪತಿಟ್ಠಾಪೇಸಿ। ಏವಂ ಲೋಕೇ ಏಕಸಟ್ಠಿಯಾ ಅರಹನ್ತೇಸು ಜಾತೇಸು ಸತ್ಥಾ ವುಟ್ಠವಸ್ಸೋ ಪವಾರೇತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಆಮನ್ತೇತ್ವಾ ಏತದವೋಚ -

"ಪರತ್ಥಂ ಚತ್ತನೋ ಅತ್ಥಂ, ಕರೋನ್ತಾ ಪಥವಿಂ ಇಮಂ।
ಬ್ಯಾಹರನ್ತಾ ಮನುಸ್ಸಾನಂ, ಧಮ್ಮಂ ಚರಥ ಭಿಕ್ಖವೋ॥

"ವಿಹರಥ ವಿವಿತ್ತೇಸು, ಪಬ್ಬತೇಸು ವನೇಸು ಚ।
ಪಕಾಸಯನ್ತಾ ಸದ್ಧಮ್ಮಂ, ಲೋಕಸ್ಸ ಸತತಂ ಮಮ॥

"ಕರೋನ್ತಾ ಧಮ್ಮದೂತೇಯ್ಯಂ, ವಿಖ್ಯಾಪಯಥ ಭಿಕ್ಖವೋ।
ಸನ್ತಿ ಅತ್ಥಾಯ ಸತ್ತಾನಂ, ಸುಬ್ಬತಾ ವಚನಂ ಮಮ॥

"ಸಬ್ಬಂ ಪಿದಹಥ ದ್ವಾರಂ, ಅಪಾಯಾನಮನಾಸವಾ।
ಸಗ್ಗಮೋಕ್ಖಸ್ಸ ಮಗ್ಗಸ್ಸ, ದ್ವಾರಂ ವಿವರಥಾಸಮಾ॥

"ದೇಸನಾಪಟಿಪತ್ತೀಹಿ, ಕರುಣಾದಿಗುಣಾಲಯಾ।
ಬುದ್ಧಿಂ ಸದ್ಧಞ್ಚ ಲೋಕಸ್ಸ, ಅಭಿವಡ್ಢೇಥ ಸಬ್ಬಸೋ॥

"ಗಿಹೀನಮುಪಕರೋನ್ತಾನಂ, ನಿಚ್ಚಮಾಮಿಸದಾನತೋ।
ಕರೋಥ ಧಮ್ಮದಾನೇನ, ತೇಸಂ ಪಚ್ಚುಪಕಾರಕಂ॥

"ಸಮುಸ್ಸಯಥ ಸದ್ಧಮ್ಮಂ, ದೇಸಯನ್ತಾ ಇಸಿದ್ಧಜಂ।
ಕತಕತ್ತಬ್ಬಕಮ್ಮನ್ತಾ, ಪರತ್ಥಂ ಪಟಿಪಜ್ಜಥಾ"ತಿ॥

ಏವಞ್ಚ ಪನ ವತ್ವಾ ಭಗವಾ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ದಿಸಾಸು ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ಸಯಂ ಉರುವೇಲಂ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ಅನ್ತರಾಮಗ್ಗೇ ಕಪ್ಪಾಸಿಕವನಸಣ್ಡೇ **ತಿಂಸ ಭದ್ದವಗ್ಗಿಯಕುಮಾರೇ** ವಿನೇಸಿ। ತೇಸು ಯೋ ಸಬ್ಬಪಚ್ಛಿಮಕೋ, ಸೋ ಸೋತಾಪನ್ನೋ, ಸಬ್ಬಸೇಟ್ಠೋ ಅನಾಗಾಮೀ, ಏಕೋಪಿ ಅರಹಾ ವಾ ಪುಥುಜ್ಜನೋ ವಾ ನಾಹೋಸಿ। ತೇಪಿ ಸಬ್ಬೇ ಏಹಿಭಿಕ್ಖುಪಬ್ಬಜ್ಜಾಯ ಪಬ್ಬಾಜೇತ್ವಾ ದಿಸಾಸು ಪೇಸೇತ್ವಾ ಸಯಂ ಉರುವೇಲಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಅಡ್ಢುಡ್ಢಾನಿ ಪಾಟಿಹಾರಿಯಸಹಸ್ಸಾನಿ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಉರುವೇಲಕಸ್ಸಪಾದಯೋ ಸಹಸ್ಸಜಟಿಲಪರಿವಾರೇ **ತೇಭಾತಿಕಜಟಿಲೇ** ದಮೇತ್ವಾ ಏಹಿಭಿಕ್ಖುಭಾವೇನ ಪಬ್ಬಾಜೇತ್ವಾ ಗಯಾಸೀಸೇ ನಿಸೀದಾಪೇತ್ವಾ **ಆದಿತ್ತಪರಿಯಾಯದೇಸನಾಯ** (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೪.೨೮; ಮಹಾವ॰ ೫೪) ಅರಹತ್ತೇ ಪತಿಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾ ತೇನ ಅರಹನ್ತಸಹಸ್ಸೇನ ಭಗವಾ ಪರಿವುತೋ "ಬಿಮ್ಬಿಸಾರಸ್ಸ ರಞ್ಞೋ ಪಟಿಞ್ಞಂ ಮೋಚೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ರಾಜಗಹನಗರೂಪಚಾರೇ ಲಟ್ಠಿವನುಯ್ಯಾನಂ ನಾಮ ಅಗಮಾಸಿ। ತತೋ ಉಯ್ಯಾನಪಾಲಕೋ ರಞ್ಞೋ ಆರೋಚೇಸಿ। ರಾಜಾ - "ಸತ್ಥಾ ಆಗತೋ"ತಿ ಸುತ್ವಾ ದ್ವಾದಸನಹುತೇಹಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಗಹಪತಿಕೇಹಿ ಪರಿವುತೋ ದಸಬಲಂ ಘನವಿವರಗತಮಿವ ದಿವಸಕರಂ ವನವಿವರಗತಂ ಮುನಿವರದಿವಸಕರಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಚಕ್ಕಾಲಙ್ಕತತಲೇಸು ಜಲಜಾಮಲಾವಿಕಲಕಮಲಕೋಮಲೇಸು ದಸಬಲಸ್ಸ ಪಾದೇಸು ಮಕುಟಮಣಿಜುತಿವಿಸರವಿಜ್ಜೋತಿನಾ ಸಿರಸಾ ನಿಪತಿತ್ವಾ ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸೀದಿ ಸದ್ಧಿಂ ಪರಿಸಾಯ।

ಅಥ ಖೋ ತೇಸಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಗಹಪತಿಕಾನಂ ಏತದಹೋಸಿ - "ಕಿಂ ನು ಖೋ ಮಹಾಸಮಣೋ ಉರುವೇಲಕಸ್ಸಪೇ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಚರತಿ, ಉದಾಹು ಉರುವೇಲಕಸ್ಸಪೋ ಮಹಾಸಮಣೇ"ತಿ? ಅಥ ಖೋ ಭಗವಾ ತೇಸಂ ಚೇತೋಪರಿವಿತಕ್ಕಮಞ್ಞಾಯ ಥೇರಂ ಗಾಥಾಯ ಅಜ್ಝಭಾಸಿ -

"ಕಿಮೇವ ದಿಸ್ವಾ ಉರುವೇಲವಾಸಿ, ಪಹಾಸಿ ಅಗ್ಗಿಂ ಕಿಸಕೋವದಾನೋ।
ಪುಚ್ಛಾಮಿ ತಂ ಕಸ್ಸಪ ಏತಮತ್ಥಂ, ಕಥಂ ಪಹೀನಂ ತವ ಅಗ್ಗಿಹುತ್ತ"ನ್ತಿ॥ (ಮಹಾವ॰ ೫೫)।

ಥೇರೋ ಭಗವತೋ ಅಧಿಪ್ಪಾಯಂ ವಿದಿತ್ವಾ -

"ರೂಪೇ ಚ ಸದ್ದೇ ಚ ಅಥೋ ರಸೇ ಚ, ಕಾಮಿತ್ಥಿಯೋ ಚಾಭಿವದನ್ತಿ ಯಞ್ಞಾ।
ಏತಂ ಮಲನ್ತೀ ಉಪಧೀಸು ಞತ್ವಾ, ತಸ್ಮಾ ನ ಯಿಟ್ಠೇ ನ ಹುತೇ ಅರಞ್ಜಿ"ನ್ತಿ॥ (ಮಹಾವ॰ ೫೫) -

ಇಮಂ ಗಾಥಂ ವತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಸಾವಕಭಾವಪ್ಪಕಾಸನತ್ಥಂ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಪಾದೇಸು ಸಿರಸಾ ನಿಪತಿತ್ವಾ - "ಸತ್ಥಾ ಮೇ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವಾ, ಸಾವಕೋಹಮಸ್ಮೀ"ತಿ ವತ್ವಾ ಏಕತಾಲದ್ವಿತಾಲ…ಪೇ॰… ಸತ್ತತಾಲಪ್ಪಮಾಣಂ ವೇಹಾಸಂ ಸತ್ತಕ್ಖತ್ತುಂ ಅಬ್ಭುಗ್ಗನ್ತ್ವಾ ಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ಕತ್ವಾ ಆಕಾಸತೋ ಓರುಯ್ಹ ಭಗವನ್ತಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸೀದಿ।

ಅಥ ಖೋ ಮಹಾಜನೋ ತಸ್ಸ ತಂ ಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ದಿಸ್ವಾ - "ಅಹೋ ಮಹಾನುಭಾವಾ ಬುದ್ಧಾ ನಾಮ, ಏವಂ ಥಾಮಗತದಿಟ್ಠಿಕೋ ಅತ್ತಾನಂ 'ಅರಹಾ ಅಹ'ನ್ತಿ ಮಞ್ಞಮಾನೋ ಉರುವೇಲಕಸ್ಸಪೋಪಿ ದಿಟ್ಠಿಜಾಲಂ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ತಥಾಗತೇನ ದಮಿತೋ"ತಿ ದಸಬಲಸ್ಸ ಗುಣಕಥಂ ಕಥೇಸಿ। ತಂ ಸುತ್ವಾ ಸತ್ಥಾ - "ನಾಹಮಿದಾನಿಯೇವ ಇಮಂ ಉರುವೇಲಕಸ್ಸಪಂ ದಮೇಮಿ, ಅತೀತೇಪಿ ಏಸ ಮಯಾ ದಮಿತೋಯೇವಾ"ತಿ ಆಹ। ಅಥ ಖೋ ಸೋ ಮಹಾಜನೋ ಉಟ್ಠಾಯಾಸನಾ ಭಗವನ್ತಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಸಿರಸಿ ಅಞ್ಜಲಿಂ ಪಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಏವಮಾಹ - "ಭನ್ತೇ, ಇದಾನಿ ಅಮ್ಹೇಹಿ ಏಸ ದಮಿತೋ ದಿಟ್ಠೋ, ಕಥಂ ಪನೇಸ ಅತೀತೇ ಭಗವತಾ ದಮಿತೋ"ತಿ। ತತೋ ಸತ್ಥಾ ತೇನ ಮಹಾಜನೇನ ಯಾಚಿತೋ ಭವನ್ತರೇನ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಂ **ಮಹಾನಾರದಕಸ್ಸಪಜಾತಕಂ** (ಜಾ॰ ೨.೨೨.೧೧೫೩) ಕಥೇತ್ವಾ ಚತ್ತಾರಿ ಅರಿಯಸಚ್ಚಾನಿ ಪಕಾಸೇಸಿ। ತತೋ ಸತ್ಥು ಧಮ್ಮಕಥಂ ಸುತ್ವಾ ರಾಜಾ ಬಿಮ್ಬಿಸಾರೋ ಏಕಾದಸನಹುತೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲೇ ಪತಿಟ್ಠಾಸಿ, ಏಕನಹುತಂ ಉಪಾಸಕತ್ತಂ ಪಟಿವೇದೇಸಿ। ರಾಜಾ ಸರಣಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಸ್ವಾತನಾಯ ಭಗವನ್ತಂ ಸದ್ಧಿಂ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೇನ ನಿಮನ್ತೇತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಪದಕ್ಖಿಣಂ ಕತ್ವಾ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಪಕ್ಕಾಮಿ।

ಪುನದಿವಸೇ ಭಗವಾ ಭಿಕ್ಖುಸಹಸ್ಸಪರಿವುತೋ ಮರುಗಣಪರಿವುತೋ ವಿಯ ದಸಸತನಯನೋ ದೇವರಾಜಾ, ಬ್ರಹ್ಮಗಣಪರಿವುತೋ ವಿಯ ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮಾ ರಾಜಗಹಂ ಪಾವಿಸಿ। ರಾಜಾ ಬುದ್ಧಪ್ಪಮುಖಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ದಾನಂ ದತ್ವಾ ಭೋಜನಪರಿಯೋಸಾನೇ ಭಗವನ್ತಂ ಏತದವೋಚ – "ಅಹಂ, ಭನ್ತೇ, ತೀಣಿ ರತನಾನಿ ವಿನಾ ವಸಿತುಂ ನ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸಾಮಿ, ವೇಲಾಯ ವಾ ಅವೇಲಾಯ ವಾ ಭಗವತೋ ಸನ್ತಿಕಂ ಆಗಮಿಸ್ಸಾಮಿ, ಲಟ್ಠಿವನಂ ನಾಮ ಅತಿದೂರೇ, ಇದಂ ಪನ ಅಮ್ಹಾಕಂ ವೇಳುವನಂ ನಾಮ ಉಯ್ಯಾನಂ ಪವಿವೇಕಕಾಮಾನಂ ನಾತಿದೂರಂ ನಚ್ಚಾಸನ್ನಂ ಗಮನಾಗಮನಸಮ್ಪನ್ನಂ ನಿಜ್ಜನಸಮ್ಬಾಧಂ ಪವಿವೇಕಸುಖಂ ಛಾಯೂದಕಸಮ್ಪನ್ನಂ ಸೀತಲಸಿಲಾತಲಸಮಲಙ್ಕತಂ ಪರಮರಮಣೀಯಭೂಮಿಭಾಗಂ ಸುರಭಿಕುಸುಮತರುವರನಿರನ್ತರಂ ರಮಣೀಯಪಾಸಾದಹಮ್ಮಿಯವಿಮಾನವಿಹಾರಡ್ಢಯೋಗಮಣ್ಡಪಾದಿಪಟಿಮಣ್ಡಿತಂ। ಇದಂ ಮೇ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವಾ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾತು ನವತಪನಙ್ಗಾರಸಙ್ಕಾಸೇನ ಸುವಣ್ಣಭಿಙ್ಗಾರೇನ ಸುರಭಿಕುಸುಮವಾಸಿತಂ ಮಣಿವಣ್ಣಉದಕಂ ಗಹೇತ್ವಾ ವೇಳುವನಾರಾಮಂ ಪರಿಚ್ಚಜನ್ತೋ ದಸಬಲಸ್ಸ ಹತ್ಥೇ ಉದಕಂ ಪಾತೇಸಿ। ತಸ್ಮಿಂ ಆರಾಮಪಟಿಗ್ಗಹಣೇ "ಬುದ್ಧಸಾಸನಸ್ಸ ಮೂಲಾನಿ ಓತಿಣ್ಣಾನೀ"ತಿ ಪೀತಿವಸಂ ಗತಾ ನಚ್ಚನ್ತೀ ವಿಯ ಅಯಂ ಮಹಾಪಥವೀ ಕಮ್ಪಿ। ಜಮ್ಬುದೀಪೇ ಪನ ಠಪೇತ್ವಾ ವೇಳುವನಮಹಾವಿಹಾರಂ ಅಞ್ಞಂ ಪಥವಿಂ ಕಮ್ಪೇತ್ವಾ ಗಹಿತಸೇನಾಸನಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ಅಥ ಸತ್ಥಾ ವೇಳುವನಾರಾಮಂ ಪಟಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ರಞ್ಞೋ ವಿಹಾರದಾನಾನುಮೋದನಮಕಾಸಿ –

"ಆವಾಸದಾನಸ್ಸ ಪನಾನಿಸಂಸಂ, ಕೋ ನಾಮ ವತ್ತುಂ, ಪುರಿಸೋ ಸಮತ್ಥೋ।
ಅಞ್ಞತ್ರ ಬುದ್ಧಾ ಪನ ಲೋಕನಾಥಾ, ಯುತ್ತೋ ಮುಖಾನಂ ನಹುತೇನ ಚಾಪಿ॥

"ಆಯುಞ್ಚ ವಣ್ಣಞ್ಚ ಸುಖಂ ಬಲಞ್ಚ, ವರಂ ಪಸತ್ಥಂ ಪಟಿಭಾನಮೇವ।
ದದಾತಿ ನಾಮಾತಿ ಪವುಚ್ಚತೇ ಸೋ, ಯೋ ದೇತಿ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ನರೋ ವಿಹಾರಂ॥

"ದಾತಾ ನಿವಾಸಸ್ಸ ನಿವಾರಣಸ್ಸ, ಸೀತಾದಿನೋ ಜೀವಿತುಪದ್ದವಸ್ಸ।
ಪಾಲೇತಿ ಆಯುಂ ಪನ ತಸ್ಸ ಯಸ್ಮಾ, ಆಯುಪ್ಪದೋ ಹೋತಿ ತಮಾಹು ಸನ್ತೋ॥

"ಅಚ್ಚುಣ್ಹಸೀತೇ ವಸತೋ ನಿವಾಸೇ, ಬಲಞ್ಚ ವಣ್ಣೋ ಪಟಿಭಾ ನ ಹೋತಿ।
ತಸ್ಮಾ ಹಿ ಸೋ ದೇತಿ ವಿಹಾರದಾತಾ, ಬಲಞ್ಚ ವಣ್ಣಂ ಪಟಿಭಾನಮೇವ॥

"ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಸೀತುಣ್ಹಸರೀಸಪಾ ಚ, ವಾತಾತಪಾದಿಪ್ಪಭವಸ್ಸ ಲೋಕೇ।
ನಿವಾರಣಾ ನೇಕವಿಧಸ್ಸ ನಿಚ್ಚಂ, ಸುಖಪ್ಪದೋ ಹೋತಿ ವಿಹಾರದಾತಾ॥

"ಸೀತುಣ್ಹವಾತಾತಪಡಂಸವುಟ್ಠಿ , ಸರೀಸಪಾವಾಳಮಿಗಾದಿದುಕ್ಖಂ।
ಯಸ್ಮಾ ನಿವಾರೇತಿ ವಿಹಾರದಾತಾ, ತಸ್ಮಾ ಸುಖಂ ವಿನ್ದತಿ ಸೋ ಪರತ್ಥ॥

"ಪಸನ್ನಚಿತ್ತೋ ಭವಭೋಗಹೇತುಂ, ಮನೋಭಿರಾಮಂ ಮುದಿತೋ ವಿಹಾರಂ।
ಯೋ ದೇತಿ ಸೀಲಾದಿಗುಣೋದಿತಾನಂ, ಸಬ್ಬಂ ದದೋ ನಾಮ ಪವುಚ್ಚತೇ ಸೋ॥

"ಪಹಾಯ ಮಚ್ಛೇರಮಲಂ ಸಲೋಭಂ, ಗುಣಾಲಯಾನಂ ನಿಲಯಂ ದದಾತಿ।
ಖಿತ್ತೋವ ಸೋ ತತ್ಥ ಪರೇಹಿ ಸಗ್ಗೇ, ಯಥಾಭತಂ ಜಾಯತಿ ವೀತಸೋಕೋ॥

"ವರೇ ಚಾರುರೂಪೇ ವಿಹಾರೇ ಉಳಾರೇ, ನರೋ ಕಾರಯೇ ವಾಸಯೇ ತತ್ಥ ಭಿಕ್ಖೂ।
ದದೇಯ್ಯನ್ನಪಾನಞ್ಚ ವತ್ಥಞ್ಚ ನೇಸಂ, ಪಸನ್ನೇನ ಚಿತ್ತೇನ ಸಕ್ಕಚ್ಚ ನಿಚ್ಚಂ॥

“ತಸ್ಮಾ ಮಹಾರಾಜ ಭವೇಸು ಭೋಗೇ, ಮನೋರಮೇ ಪಚ್ಚನುಭುಯ್ಯ ಭಿಯ್ಯೋ।
ವಿಹಾರದಾನಸ್ಸ ಫಲೇನ ಸನ್ತಂ, ಸುಖಂ ಅಸೋಕಂ ಅಧಿಗಚ್ಛ ಪಚ್ಛಾ”ತಿ॥

ಇಚ್ಚೇವಂ ಮುನಿರಾಜಾ ನರರಾಜಸ್ಸ ಬಿಮ್ಬಿಸಾರಸ್ಸ ವಿಹಾರದಾನಾನುಮೋದನಂ ಕತ್ವಾ ಉಟ್ಠಾಯಾಸನಾ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಪರಿವುತೋ ಪರಮದಸ್ಸನೀಯಾಯ ಅತ್ತನೋ ಸರೀರಪ್ಪಭಾಯ ಸುವಣ್ಣರಸಸೇಕಪಿಞ್ಜರಾನಿ ವಿಯ ನಗರವನವಿಮಾನಾದೀನಿ ಕುರುಮಾನೋ ಅನೋಪಮಾಯ ಬುದ್ಧಲೀಳಾಯ ಅನನ್ತಾಯ ಬುದ್ಧಸಿರಿಯಾ ವೇಳುವನಮಹಾವಿಹಾರಮೇವ ಪಾವಿಸೀತಿ।

“ಅಕೀಳನೇ ವೇಳುವನೇ ವಿಹಾರೇ, ತಥಾಗತೋ ತತ್ಥ ಮನೋಭಿರಾಮೇ।
ನಾನಾವಿಹಾರೇನ ವಿಹಾಸಿ ಧೀರೋ, ವೇನೇಯ್ಯಕಾನಂ ಸಮುದಿಕ್ಖಮಾನೋ”॥

ಅಥೇವಂ ಭಗವತಿ ತಸ್ಮಿಂ ವಿಹರನ್ತೇ **ಸುದ್ಧೋದನ**ಮಹಾರಾಜಾ “ಪುತ್ತೋ ಮೇ ಛಬ್ಬಸ್ಸಾನಿ ದುಕ್ಕರಕಾರಿಕಂ ಕತ್ವಾ ಪರಮಾಭಿಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಪತ್ವಾ ಪವತ್ತಿತವರಧಮ್ಮಚಕ್ಕೋ ರಾಜಗಹಂ ಪತ್ವಾ ವೇಳುವನಮಹಾವಿಹಾರೇ ವಿಹರತೀ”ತಿ ಸುತ್ವಾ ಅಞ್ಞತರಂ ಮಹಾಮಚ್ಚಂ ಆಮನ್ತೇಸಿ – “ಏಹಿ, ಭಣೇ, ಪುರಿಸಸಹಸ್ಸಪರಿವಾರೋ ರಾಜಗಹಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಮಮ ವಚನೇನ ‘ಪಿತಾ ವೋ ಸುದ್ಧೋದನಮಹಾರಾಜಾ ತಂ ದಟ್ಠುಕಾಮೋ’ತಿ ವತ್ವಾ ಪುತ್ತಂ ಮೇ ಗಣ್ಹಿತ್ವಾ ಏಹೀ”ತಿ। ಸೋ “ಸಾಧು, ದೇವಾ”ತಿ ರಞ್ಞೋ ಪಟಿಸ್ಸುಣಿತ್ವಾ ಪುರಿಸಸಹಸ್ಸಪರಿವಾರೋ ಸಟ್ಠಿಯೋಜನಮಗ್ಗಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಧಮ್ಮದೇಸನವೇಲಾಯ ವಿಹಾರಂ ಪಾವಿಸಿ। ಸೋ “ತಿಟ್ಠತು ತಾವ ರಞ್ಞಾ ಪಹಿತಸಾಸನ”ನ್ತಿ ಪರಿಸಪರಿಯನ್ತೇ ಠಿತೋ ಸತ್ಥು ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಸುತ್ವಾ ಯಥಾಠಿತೋವ ಸದ್ಧಿಂ ಪುರಿಸಸಹಸ್ಸೇನ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ವಾ ಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಯಾಚಿ। ಭಗವಾ – “ಏಥ, ಭಿಕ್ಖವೋ”ತಿ ಹತ್ಥಂ ಪಸಾರೇಸಿ। ತೇ ಸಬ್ಬೇ ತಙ್ಖಣಞ್ಞೇವ ಇದ್ಧಿಮಯಪತ್ತಚೀವರಧರಾ ವಸ್ಸಸಟ್ಠಿಕತ್ಥೇರಾ ವಿಯ ಆಕಪ್ಪಸಮ್ಪನ್ನಾ ಹುತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ಪರಿವಾರೇಸುಂ। ರಾಜಾ “ನೇವ ಗತೋ ಆಗಚ್ಛತಿ, ನ ಚ ಸಾಸನಂ ಸುಯ್ಯತೀ”ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ತೇನೇವ ನೀಹಾರೇನ ನವಕ್ಖತ್ತುಂ ಅಮಚ್ಚೇ ಪೇಸೇಸಿ। ತೇಸು ನವಸು ಪುರಿಸಸಹಸ್ಸೇಸು ಏಕೋಪಿ ರಞ್ಞೋ ನಾರೋಚೇಸಿ, ನ ಸಾಸನಂ ವಾ ಪಹಿಣಿ। ಸಬ್ಬೇ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ವಾವ ಪಬ್ಬಜಿಂಸು।

ಅಥ ರಾಜಾ ಚಿನ್ತೇಸಿ – “ಕೋ ನು ಖೋ ಮಮ ವಚನಂ ಕರಿಸ್ಸತೀ”ತಿ ಸಬ್ಬರಾಜಬಲಂ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ **ಉದಾಯಿಂ** ಅದ್ದಸ। ಸೋ ಕಿರ ರಞ್ಞೋ ಸಬ್ಬತ್ಥಸಾಧಕೋ ಅಮಚ್ಚೋ ಅಬ್ಭನ್ತರಿಕೋ ಅತಿವಿಸ್ಸಾಸಿಕೋ ಬೋಧಿಸತ್ತೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಏಕದಿವಸೇಯೇವ ಜಾತೋ ಸಹಪಂಸುಕೀಳಿತೋ ಸಹಾಯೋ। ಅಥ ನಂ ರಾಜಾ ಆಮನ್ತೇಸಿ – “ತಾತ ಉದಾಯಿ, ಅಹಂ ಮಮ ಪುತ್ತಂ ದಟ್ಠುಕಾಮೋ ನವಪುರಿಸಸಹಸ್ಸಾನಿ ಪೇಸೇಸಿಂ, ಏಕಪುರಿಸೋಪಿ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಸಾಸನಮತ್ತಮ್ಪಿ ಆರೋಚೇತಾ ನತ್ಥಿ, ದುಜ್ಜಾನೋ ಖೋ ಪನ ಮೇ ಜೀವಿತನ್ತರಾಯೋ, ಅಹಂ ಜೀವಮಾನೋವ ಪುತ್ತಂ ದಟ್ಠುಮಿಚ್ಛಾಮಿ। ಸಕ್ಖಿಸ್ಸಸಿ ಮೇ ಪುತ್ತಂ ದಸ್ಸೇತು”ನ್ತಿ? ಸೋ “ಸಕ್ಖಿಸ್ಸಾಮಿ, ದೇವ, ಸಚೇ ಪಬ್ಬಜಿತುಂ ಲಭಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ಆಹ। “ತಾತ, ತ್ವಂ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ವಾ ಅಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ವಾ ಮಯ್ಹಂ ಪುತ್ತಂ ದಸ್ಸೇಹೀ”ತಿ। ಸೋ “ಸಾಧು, ದೇವಾ”ತಿ ರಞ್ಞೋ ಸಾಸನಂ ಆದಾಯ ರಾಜಗಹಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಸತ್ಥು ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಸುತ್ವಾ ಸದ್ಧಿಂ ಪುರಿಸಸಹಸ್ಸೇನ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ವಾ ಏಹಿಭಿಕ್ಖುಭಾವೇ ಪತಿಟ್ಠಾಯ ಫಗ್ಗುನೀಪುಣ್ಣಮಾಸಿಯಂ ಚಿನ್ತೇಸಿ – “ಅತಿಕ್ಕನ್ತೋ ಹೇಮನ್ತೋ, ವಸನ್ತಸಮಯೋ ಅನುಪ್ಪತ್ತೋ, ಸುಪುಪ್ಫಿತಾ ವನಸಣ್ಡಾ, ಪಟಿಪಜ್ಜನಕ್ಖಮೋ ಮಗ್ಗೋ, ಕಾಲೋ ದಸಬಲಸ್ಸ ಞಾತಿಸಙ್ಗಹಂ ಕಾತು”ನ್ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಸಟ್ಠಿಮತ್ತಾಹಿ ಗಾಥಾಹಿ ಭಗವತೋ ಕುಲನಗರಂ ಗಮನತ್ಥಾಯ ಗಮನವಣ್ಣಂ ವಣ್ಣೇಸಿ –

“ಅಙ್ಗಾರಿನೋ ದಾನಿ ದುಮಾ ಭದನ್ತೇ, ಫಲೇಸಿನೋ ಛದನಂ ವಿಪ್ಪಹಾಯ।
ತೇ ಅಚ್ಚಿಮನ್ತೋವ ಪಭಾಸಯನ್ತಿ, ಸಮಯೋ ಮಹಾವೀರ ಅಙ್ಗೀರಸಾನಂ॥

“ದುಮಾ ವಿಚಿತ್ತಾ ಸುವಿರಾಜಮಾನಾ, ರತ್ತಙ್ಕುರೇಹೇವ ಚ ಪಲ್ಲವೇಹಿ।
ರತನುಜ್ಜಲಮಣ್ಡಪಸನ್ನಿಭಾಸಾ, ಸಮಯೋ ಮಹಾವೀರ ಅಙ್ಗೀರಸಾನಂ॥

“ಸುಪುಪ್ಫಿತಗ್ಗಾ ಕುಸುಮೇಹಿ ಭೂಸಿತಾ, ಮನುಞ್ಞಭೂತಾ ಸುಚಿಸಾಧುಗನ್ಧಾ।
ರುಕ್ಖಾ ವಿರೋಚನ್ತಿ ಉಭೋಸು ಪಸ್ಸೇಸು, ಸಮಯೋ ಮಹಾವೀರ ಅಙ್ಗೀರಸಾನಂ॥

“ಫಲೇಹಿನೇಕೇಹಿ ಸಮಿದ್ಧಿಭೂತಾ, ವಿಚಿತ್ತರುಕ್ಖಾ ಉಭತೋವಕಾಸೇ।
ಖುದ್ದಂ ಪಿಪಾಸಮ್ಪಿ ವಿನೋದಯನ್ತಿ, ಸಮಯೋ ಮಹಾವೀರ ಅಙ್ಗೀರಸಾನಂ॥

“ವಿಚಿತ್ತಮಾಲಾ ಸುಚಿಪಲ್ಲವೇಹಿ, ಸುಸಜ್ಜಿತಾ ಮೋರಕಲಾಪಸನ್ನಿಭಾ।
ರುಕ್ಖಾ ವಿರೋಚನ್ತಿ ಉಭೋಸು ಪಸ್ಸೇಸು, ಸಮಯೋ ಮಹಾವೀರ ಅಙ್ಗೀರಸಾನಂ॥

“ವಿರೋಚಮಾನಾ ಫಲಪಲ್ಲವೇಹಿ, ಸುಸಜ್ಜಿತಾ ವಾಸನಿವಾಸಭೂತಾ।
ತೋಸೇನ್ತಿ ಅದ್ಧಾನಕಿಲನ್ತಸತ್ತೇ, ಸಮಯೋ ಮಹಾವೀರ ಅಙ್ಗೀರಸಾನಂ॥

“ಸುಫುಲ್ಲಿತಗ್ಗಾ ವನಗುಮ್ಬನಿಸ್ಸಿತಾ, ಲತಾ ಅನೇಕಾ ಸುವಿರಾಜಮಾನಾ।
ತೋಸೇನ್ತಿ ಸತ್ತೇ ಮಣಿಮಣ್ಡಪಾವ, ಸಮಯೋ ಮಹಾವೀರ ಅಙ್ಗೀರಸಾನಂ॥

“ಲತಾ ಅನೇಕಾ ದುಮನಿಸ್ಸಿತಾವ, ಪಿಯೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಸಹಿತಾ ವಧೂವ।
ಪಲೋಭಯನ್ತೀ ಹಿ ಸುಗನ್ಧಗನ್ಧಾ, ಸಮಯೋ ಮಹಾವೀರ ಅಙ್ಗೀರಸಾನಂ॥

“ವಿಚಿತ್ತನೀಲಾದಿಮನುಞ್ಞವಣ್ಣಾ , ದಿಜಾ ಸಮನ್ತಾ ಅಭಿಕೂಜಮಾನಾ।
ತೋಸೇನ್ತಿ ಮಞ್ಜುಸ್ಸರತಾ ರತೀಹಿ, ಸಮಯೋ ಮಹಾವೀರ ಅಙ್ಗೀರಸಾನಂ॥

“ಮಿಗಾ ಚ ನಾನಾ ಸುವಿರಾಜಮಾನಾ, ಉತ್ತುಙ್ಗಕಣ್ಣಾ ಚ ಮನುಞ್ಞನೇತ್ತಾ।
ದಿಸಾ ಸಮನ್ತಾ ಮಭಿಧಾವಯನ್ತಿ, ಸಮಯೋ ಮಹಾವೀರ ಅಙ್ಗೀರಸಾನಂ॥

“ಮನುಞ್ಞಭೂತಾ ಚ ಮಹೀ ಸಮನ್ತಾ, ವಿರಾಜಮಾನಾ ಹರಿತಾವ ಸದ್ದಲಾ।
ಸುಪುಪ್ಫಿರುಕ್ಖಾ ಮೋಳಿನಿವಲಙ್ಕತಾ, ಸಮಯೋ ಮಹಾವೀರ ಅಙ್ಗೀರಸಾನಂ॥

“ಸುಸಜ್ಜಿತಾ ಮುತ್ತಮಯಾವ ವಾಲುಕಾ, ಸುಸಣ್ಠಿತಾ ಚಾರುಸುಫಸ್ಸದಾತಾ।
ವಿರೋಚಯನ್ತೇವ ದಿಸಾ ಸಮನ್ತಾ, ಸಮಯೋ ಮಹಾವೀರ ಅಙ್ಗೀರಸಾನಂ॥

“ಸಮಂ ಸುಫಸ್ಸಂ ಸುಚಿಭೂಮಿಭಾಗಂ, ಮನುಞ್ಞಪುಪ್ಫೋದಯಗನ್ಧವಾಸಿತಂ।
ವಿರಾಜಮಾನಂ ಸುಚಿಮಞ್ಞ ಸೋಭಂ, ಸಮಯೋ ಮಹಾವೀರ ಅಙ್ಗೀರಸಾನಂ॥

“ಸುಸಜ್ಜಿತಂ ನನ್ದನಕಾನನಂವ, ವಿಚಿತ್ತನಾನಾದುಮಸಣ್ಡಮಣ್ಡಿತಂ।
ಸುಗನ್ಧಭೂತಂ ಪವನಂ ಸುರಮ್ಮಂ, ಸಮಯೋ ಮಹಾವೀರ ಅಙ್ಗೀರಸಾನಂ॥

“ಸರಾ ವಿಚಿತ್ತಾ ವಿವಿಧಾ ಮನೋರಮಾ, ಸುಸಜ್ಜಿತಾ ಪಙ್ಕಜಪುಣ್ಡರೀಕಾ।
ಪಸನ್ನಸೀತೋದಕಚಾರುಪುಣ್ಣಾ, ಸಮಯೋ ಮಹಾವೀರ ಅಙ್ಗೀರಸಾನಂ॥

“ಸುಫುಲ್ಲನಾನಾವಿಧಪಙ್ಕಜೇಹಿ , ವಿರಾಜಮಾನಾ ಸುಚಿಗನ್ಧಗನ್ಧಾ।

ಪಮೋದಯನ್ತೇವ ನರಾಮರಾನಂ, ಸಮಯೋ ಮಹಾವೀರ ಅಙ್ಗೀರಸಾನಂ॥

“ಸುಫುಲ್ಲಪಙ್ಕೇರುಹಸನ್ನಿಸಿನ್ನಾ, ದಿಜಾ ಸಮನ್ತಾ ಮಭಿನಾದಯನ್ತಾ।
ಮೋದನ್ತಿ ಭರಿಯಾಹಿ ಸಮಙ್ಗಿನೋ ತೇ, ಸಮಯೋ ಮಹಾವೀರ ಅಙ್ಗೀರಸಾನಂ॥

“ಸುಫುಲ್ಲಪುಪ್ಫೇಹಿ ರಜಂ ಗಹೇತ್ವಾ, ಅಲೀ ವಿಧಾವನ್ತಿ ವಿಕೂಜಮಾನಾ।
ಮಧುಮ್ಹಿ ಗನ್ಧೋ ವಿದಿಸಂ ಪವಾಯತಿ, ಸಮಯೋ ಮಹಾವೀರ ಅಙ್ಗೀರಸಾನಂ॥

“ಅಭಿನ್ನನಾದಾ ಮದವಾರಣಾ ಚ, ಗಿರೀಹಿ ಧಾವನ್ತಿ ಚ ವಾರಿಧಾರಾ।
ಸವನ್ತಿ ನಜ್ಜೋ ಸುವಿರಾಜಿತಾವ ಸಮಯೋ ಮಹಾವೀರ ಅಙ್ಗೀರಸಾನಂ॥

“ಗಿರೀ ಸಮನ್ತಾವ ಪದಿಸ್ಸಮಾನಾ, ಮಯೂರಗೀವಾ ಇವ ನೀಲವಣ್ಣಾ।
ದಿಸಾ ರಜಿನ್ದಾವ ವಿರೋಚಯನ್ತಿ, ಸಮಯೋ ಮಹಾವೀರ ಅಙ್ಗೀರಸಾನಂ॥

“ಮಯೂರಸಙ್ಘಾ ಗಿರಿಮುದ್ಧನಸ್ಮಿಂ, ನಚ್ಚನ್ತಿ ನಾರೀಹಿ ಸಮಙ್ಗಿಭೂತಾ।
ಕೂಜನ್ತಿ ನಾನಾಮಧುರಸ್ಸರೇಹಿ, ಸಮಯೋ ಮಹಾವೀರ ಅಙ್ಗೀರಸಾನಂ॥

“ಸುವಾದಿಕಾ ನೇಕದಿಜಾ ಮನುಞ್ಞಾ, ವಿಚಿತ್ತಪತ್ತೇಹಿ ವಿರಾಜಮಾನಾ।
ಗಿರಿಮ್ಹಿ ಠತ್ವಾ ಅಭಿನಾದಯನ್ತಿ, ಸಮಯೋ ಮಹಾವೀರ ಅಙ್ಗೀರಸಾನಂ॥

“ಸುಫುಲ್ಲಪುಪ್ಫಾಕರಮಾಭಿಕಿಣ್ಣಾ , ಸುಗನ್ಧನಾನಾದಲಲಙ್ಕತಾ ಚ।
ಗಿರೀ ವಿರೋಚನ್ತಿ ದಿಸಾ ಸಮನ್ತಾ, ಸಮಯೋ ಮಹಾವೀರ ಅಙ್ಗೀರಸಾನಂ॥

“ಜಲಾಸಯಾ ನೇಕಸುಗನ್ಧಗನ್ಧಾ, ಸುರಿನ್ದಉಯ್ಯಾನಜಲಾಸಯಾವ।
ಸವನ್ತಿ ನಜ್ಜೋ ಸುವಿರಾಜಮಾನಾ, ಸಮಯೋ ಮಹಾವೀರ ಅಙ್ಗೀರಸಾನಂ॥

“ವಿಚಿತ್ತತಿತ್ಥೇಹಿ ಅಲಙ್ಕತಾ ಚ, ಮನುಞ್ಞನಾನಾಮಿಗಪಕ್ಖಿಪಾಸಾ।
ನಜ್ಜೋ ವಿರೋಚನ್ತಿ ಸುಸನ್ದಮಾನಾ, ಸಮಯೋ ಮಹಾವೀರ ಅಙ್ಗೀರಸಾನಂ॥

“ಉಭೋಸು ಪಸ್ಸೇಸು ಜಲಾಸಯೇಸು, ಸುಪುಪ್ಫಿತಾ ಚಾರುಸುಗನ್ಧರುಕ್ಖಾ।
ವಿಭೂಸಿತಗ್ಗಾ ಸುರಸುನ್ದರೀ ಚ, ಸಮಯೋ ಮಹಾವೀರ ಅಙ್ಗೀರಸಾನಂ॥

“ಸುಗನ್ಧನಾನಾದುಮಜಾಲಕಿಣ್ಣಂ , ವನಂ ವಿಚಿತ್ತಂ ಸುರನನ್ದನಂವ।
ಮನೋಭಿರಾಮಂ ಸತತಂ ಗತೀನಂ, ಸಮಯೋ ಮಹಾವೀರ ಅಙ್ಗೀರಸಾನಂ॥

“ಸಮ್ಪನ್ನನಾನಾಸುಚಿಅನ್ನಪಾನಾ, ಸಬ್ಯಞ್ಜನಾ ಸಾದುರಸೇನ ಯುತ್ತಾ।
ಪಥೇಸು ಗಾಮೇ ಸುಲಭಾ ಮನುಞ್ಞಾ, ಸಮಯೋ ಮಹಾವೀರ ಅಙ್ಗೀರಸಾನಂ॥

“ವಿರಾಜಿತಾ ಆಸಿ ಮಹೀ ಸಮನ್ತಾ, ವಿಚಿತ್ತವಣ್ಣಾ ಕುಸುಮಾಸನಸ್ಸ।
ರತ್ತಿನ್ದಗೋಪೇಹಿ ಅಲಙ್ಕತಾವ ಸಮಯೋ ಮಹಾವೀರ ಅಙ್ಗೀರಸಾನಂ॥

“ವಿಸುದ್ಧಸದ್ಧಾದಿಗುಣೇಹಿ ಯುತ್ತಾ, ಸಮ್ಬುದ್ಧರಾಜಂ ಅಭಿಪತ್ಥಯನ್ತಾ।
ಬಹೂಹಿ ತತ್ಥೇವ ಜನಾ ಸಮನ್ತಾ, ಸಮಯೋ ಮಹಾವೀರ ಅಙ್ಗೀರಸಾನಂ॥

“ವಿಚಿತ್ರಆರಾಮಸುಪೋಕ್ಖರಞ್ಞೋ, ವಿಚಿತ್ರನಾನಾಪದುಮೇಹಿ ಛನ್ನಾ।
ಭಿಸೇಹಿ ಖೀರಂವ ರಸಂ ಪವಾಯತಿ, ಸಮಯೋ ಮಹಾವೀರ ಅಙ್ಗೀರಸಾನಂ॥

“ವಿಚಿತ್ರನೀಲಚ್ಛದನೇನಲಙ್ಕತಾ, ಮನುಞ್ಞರುಕ್ಖಾ ಉಭತೋವಕಾಸೇ।
ಸಮುಗ್ಗತಾ ಸತ್ತಸಮೂಹಭೂತಾ, ಸಮಯೋ ಮಹಾವೀರ ಅಙ್ಗೀರಸಾನಂ॥

“ವಿಚಿತ್ರನೀಲಬ್ಭಮಿವಾಯತಂ ವನಂ, ಸುರಿನ್ದಲೋಕೇ ಇವ ನನ್ದನಂ ವನಂ।
ಸಬ್ಬೋತುಕಂ ಸಾಧುಸುಗನ್ಧಪುಪ್ಫಂ, ಸಮಯೋ ಮಹಾವೀರ ಅಙ್ಗೀರಸಾನಂ॥

“ಸುಭಞ್ಜಸಂ ಯೋಜನಯೋಜನೇಸು, ಸುಭಿಕ್ಖಗಾಮಾ ಸುಲಭಾ ಮನುಞ್ಞಾ।
ಜನಾಭಿಕಿಣ್ಣಾ ಸುಲಭನ್ನಪಾನಾ, ಸಮಯೋ ಮಹಾವೀರ ಅಙ್ಗೀರಸಾನಂ॥

“ಪಹೂತಛಾಯೂದಕರಮ್ಮಭೂತಾ, ನಿವಾಸಿನಂ ಸಬ್ಬಸುಖಪ್ಪದಾತಾ।
ವಿಸಾಲಸಾಲಾ ಚ ಸಭಾ ಚ ಬಹೂ, ಸಮಯೋ ಮಹಾವೀರ ಅಙ್ಗೀರಸಾನಂ॥

“ವಿಚಿತ್ತನಾನಾದುಮಸಣ್ಡಮಣ್ಡಿತಾ, ಮನುಞ್ಞಉಯ್ಯಾನಸುಪೋಕ್ಖರಞ್ಞೋ।
ಸುಮಾಪಿತಾ ಸಾಧುಸುಗನ್ಧಗನ್ಧಾ, ಸಮಯೋ ಮಹಾವೀರ ಅಙ್ಗೀರಸಾನಂ॥

“ವಾತೋ ಮುದೂಸೀತಲಸಾಧುರೂಪೋ, ನಭಾ ಚ ಅಬ್ಭಾ ವಿಗತಾ ಸಮನ್ತಾ।
ದಿಸಾ ಚ ಸಬ್ಬಾವ ವಿರೋಚಯನ್ತಿ, ಸಮಯೋ ಮಹಾವೀರ ಅಙ್ಗೀರಸಾನಂ॥

“ಪಥೇ ರಜೋನುಗ್ಗಮನತ್ಥಮೇವ, ರತ್ತಿಂ ಪವಸ್ಸನ್ತಿ ಚ ಮನ್ದವುಟ್ಠೀ।
ನಭೇ ಚ ಸೂರೋ ಮುದುಕೋವ ತಾಪೋ, ಸಮಯೋ ಮಹಾವೀರ ಅಙ್ಗೀರಸಾನಂ॥

“ಮದಪ್ಪಬಾಹಾ ಮದಹತ್ಥಿಸಙ್ಘಾ, ಕರೇಣುಸಙ್ಘೇಹಿ ಸುಕೀಳಯನ್ತಿ।
ದಿಸಾ ವಿಧಾವನ್ತಿ ಚ ಗಜ್ಜಯನ್ತಾ, ಸಮಯೋ ಮಹಾವೀರ ಅಙ್ಗೀರಸಾನಂ॥

“ವನಂ ಸುನೀಲಂ ಅಭಿದಸ್ಸನೀಯಂ, ನೀಲಬ್ಭಕೂಟಂ ಇವ ರಮ್ಮಭೂತಂ।
ವಿಲೋಕಿತಾನಂ ಅತಿವಿಮ್ಹನೀಯಂ, ಸಮಯೋ ಮಹಾವೀರ ಅಙ್ಗೀರಸಾನಂ॥

“ವಿಸುದ್ಧಮಬ್ಭಂ ಗಗನಂ ಸುರಮ್ಮಂ, ಮಣಿಮಯೇಹಿ ಸಮಲಙ್ಕತಾವ।
ದಿಸಾ ಚ ಸಬ್ಬಾ ಅತಿರೋಚಯನ್ತಿ, ಸಮಯೋ ಮಹಾವೀರ ಅಙ್ಗೀರಸಾನಂ॥

“ಗನ್ಧಬ್ಬವಿಜ್ಜಾಧರಕಿನ್ನರಾ ಚ, ಸುಗೀತಿಯನ್ತಾ ಮಧುರಸ್ಸರೇನ।
ಚರನ್ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಪವನೇ ಸುರಮ್ಮೇ, ಸಮಯೋ ಮಹಾವೀರ ಅಙ್ಗೀರಸಾನಂ॥

“ಕಿಲೇಸಸಙ್ಘಸ್ಸ ಭಿತಾಸಕೇಹಿ, ತಪಸ್ಸಿಸಙ್ಘೇಹಿ ನಿಸೇವಿತಂ ವನಂ।

ವಿಹಾರಆರಾಮಸಮಿದ್ಧಿಭೂತಂ, ಸಮಯೋ ಮಹಾವೀರ ಅಙ್ಗೀರಸಾನಂ॥

“ಸಮಿದ್ಧಿನಾನಾಫಲಿನೋ ವನನ್ತಾ, ಅನಾಕುಲಾ ನಿಚ್ಚಮನೋಭಿರಮ್ಮಾ।
ಸಮಾಧಿಪೀತಿಂ ಅಭಿವಡ್ಢಯನ್ತಿ, ಸಮಯೋ ಮಹಾವೀರ ಅಙ್ಗೀರಸಾನಂ॥

“ನಿಸೇವಿತಂ ನೇಕದಿಜೇಹಿ ನಿಚ್ಚಂ, ಗಾಮೇನ ಗಾಮಂ ಸತತಂ ವಸನ್ತಾ।
ಪುರೇ ಪುರೇ ಗಾಮವರಾ ಚ ಸನ್ತಿ, ಸಮಯೋ ಮಹಾವೀರ ಅಙ್ಗೀರಸಾನಂ॥

“ವತ್ಥನ್ನಪಾನಂ ಸಯನಾಸನಞ್ಚ, ಗನ್ಧಞ್ಚ ಮಾಲಞ್ಚ ವಿಲೇಪನಞ್ಚ।
ತಹಿಂ ಸಮಿದ್ಧಾ ಜನತಾ ಬಹೂ ಚ, ಸಮಯೋ ಮಹಾವೀರ ಅಙ್ಗೀರಸಾನಂ॥

“ಪುಞ್ಞಿದ್ಧಿಯಾ ಸಬ್ಬಯಸಗ್ಗಪತ್ತಾ, ಜನಾ ಚ ತಸ್ಮಿಂ ಸುಖಿತಾ ಸಮಿದ್ಧಾ।
ಪಹೂತಭೋಗಾ ವಿವಿಧಾ ವಸನ್ತಿ, ಸಮಯೋ ಮಹಾವೀರ ಅಙ್ಗೀರಸಾನಂ॥

“ನಭೇ ಚ ಅಬ್ಭಾ ಸುವಿಸುದ್ಧವಣ್ಣಾ, ದಿಸಾ ಚ ಚನ್ದೋ ಸುವಿರಾಜಿತೋವ।
ರತ್ತಿಞ್ಚ ವಾತೋ ಮುದುಸೀತಲೋ ಚ, ಸಮಯೋ ಮಹಾವೀರ ಅಙ್ಗೀರಸಾನಂ॥

“ಚನ್ದುಗ್ಗಮೇ ಸಬ್ಬಜನಾ ಪಹಟ್ಠಾ, ಸಕಙ್ಗಣೇ ಚಿತ್ರಕಥಾ ವದನ್ತಾ।
ಪಿಯೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಅಭಿಮೋದಯನ್ತಿ, ಸಮಯೋ ಮಹಾವೀರ ಅಙ್ಗೀರಸಾನಂ॥

“ಚನ್ದಸ್ಸ ರಂಸೀಹಿ ನಭಂ ವಿರೋಚಿ, ಮಹೀ ಚ ಸಂಸುದ್ಧಮನುಞ್ಞವಣ್ಣಾ।
ದಿಸಾ ಚ ಸಬ್ಬಾ ಪರಿಸುದ್ಧರೂಪಾ, ಸಮಯೋ ಮಹಾವೀರ ಅಙ್ಗೀರಸಾನಂ॥

“ದೂರೇ ಚ ದಿಸ್ವಾ ವರಚನ್ದರಂಸಿಂ, ಪುಪ್ಫಿಂಸು ಪುಪ್ಫಾನಿ ಮಹೀತಲಸ್ಮಿಂ।
ಸಮನ್ತತೋ ಗನ್ಧಗುಣತ್ಥಿಕಾನಂ, ಸಮಯೋ ಮಹಾವೀರ ಅಙ್ಗೀರಸಾನಂ॥

“ಚನ್ದಸ್ಸ ರಂಸೀಹಿ ವಿಲಿಮ್ಪಿತಾವ, ಮಹೀ ಸಮನ್ತಾ ಕುಸುಮೇನಲಙ್ಕತಾ।
ವಿರೋಚಿ ಸಬ್ಬಙ್ಗಸುಮಾಲಿನೀವ, ಸಮಯೋ ಮಹಾವೀರ ಅಙ್ಗೀರಸಾನಂ॥

“ಕುಚನ್ತಿ ಹತ್ಥೀಪಿ ಮದೇನ ಮತ್ತಾ, ವಿಚಿತ್ತಪಿಞ್ಛಾ ಚ ದಿಜಾ ಸಮನ್ತಾ।
ಕರೋನ್ತಿ ನಾದಂ ಪವನೇ ಸುರಮ್ಮೇ, ಸಮಯೋ ಮಹಾವೀರ ಅಙ್ಗೀರಸಾನಂ॥

“ಪಥಞ್ಚ ಸಬ್ಬಂ ಪಟಿಪಜ್ಜನಕ್ಖಮಂ, ಇದ್ಧಞ್ಚ ರಟ್ಠಂ ಸಧನಂ ಸಭೋಗಂ।
ಸಬ್ಬತ್ಥುತಂ ಸಬ್ಬಸುಖಪ್ಪದಾನಂ, ಸಮಯೋ ಮಹಾವೀರ ಅಙ್ಗೀರಸಾನಂ॥

“ವನಞ್ಚ ಸಬ್ಬಂ ಸುವಿಚಿತ್ತರೂಪಂ, ಸುಮಾಪಿತಂ ನನ್ದನಕಾನನಂವ।
ಯತೀನ ಪೀತಿಂ ಸತತಂ ಜನೇತಿ, ಸಮಯೋ ಮಹಾವೀರ ಅಙ್ಗೀರಸಾನಂ॥

“ಅಲಙ್ಕತಂ ದೇವಪುರಂವ ರಮ್ಮಂ, ಕಪೀಲವತ್ಥುಂ ಇತಿ ನಾಮಧೇಯ್ಯಂ।
ಕುಲನಗರಂ ಇಧ ಸಸ್ಸಿರಿಕಂ, ಸಮಯೋ ಮಹಾವೀರ ಅಙ್ಗೀರಸಾನಂ॥

“ಮನುಞ್ಞಅಟ್ಟಾಲವಿಚಿತ್ತರೂಪಂ, ಸುಫುಲ್ಲಪಙ್ಕೇರುಹಸಣ್ಡಮಣ್ಡಿತಂ।
ವಿಚಿತ್ತಪರಿಖಾಹಿ ಪುರಂ ಸುರಮ್ಮಂ, ಸಮಯೋ ಮಹಾವೀರ ಅಙ್ಗೀರಸಾನಂ॥

“ವಿಚಿತ್ತಪಾಕಾರಞ್ಚ ತೋರಣಞ್ಚ, ಸುಭಙ್ಗಣಂ ದೇವನಿವಾಸಭೂತಂ।
ಮನುಞ್ಞವೀಥಿ ಸುರಲೋಕಸನ್ನಿಭಂ, ಸಮಯೋ ಮಹಾವೀರ ಅಙ್ಗೀರಸಾನಂ॥

“ಅಲಙ್ಕತಾ ಸಾಕಿಯರಾಜಪುತ್ತಾ, ವಿರಾಜಮಾನಾ ವರಭೂಸನೇಹಿ।
ಸುರಿನ್ದಲೋಕೇ ಇವ ದೇವಪುತ್ತಾ, ಸಮಯೋ ಮಹಾವೀರ ಅಙ್ಗೀರಸಾನಂ॥

“ಸುದ್ಧೋದನೋ ಮುನಿವರಂ ಅಭಿದಸ್ಸನಾಯ, ಅಮಚ್ಚಪುತ್ತೇ ದಸಧಾ ಅಪೇಸಯಿ।
ಬಲೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಮಹತಾ ಮುನಿನ್ದ, ಸಮಯೋ ಮಹಾವೀರ ಅಙ್ಗೀರಸಾನಂ॥

“ನೇವಾಗತಂ ಪಸ್ಸತಿ ನೇವ ವಾಚಂ, ಸೋಕಾಭಿಭೂತಂ ನರವೀರಸೇಟ್ಠಂ।
ತೋಸೇತುಮಿಚ್ಛಾಮಿ ನರಾಧಿಪತ್ತಂ, ಸಮಯೋ ಮಹಾವೀರ ಅಙ್ಗೀರಸಾನಂ॥

“ತಂದಸ್ಸನೇನಬ್ಭುತಪೀತಿರಾಸಿ, ಉದಿಕ್ಖಮಾನಂ ದ್ವಿಪದಾನಮಿನ್ದಂ।
ತೋಸೇಹಿ ತಂ ಮುನಿನ್ದ ಗುಣಸೇಟ್ಠಂ, ಸಮಯೋ ಮಹಾವೀರ ಅಙ್ಗೀರಸಾನಂ॥

“ಆಸಾಯ ಕಸ್ಸತೇ ಖೇತ್ತಂ, ಬೀಜಂ ಆಸಾಯ ವಪ್ಪತಿ।
ಆಸಾಯ ವಾಣಿಜಾ ಯನ್ತಿ, ಸಮುದ್ದಂ ಧನಹಾರಕಾ।
ಯಾಯ ಆಸಾಯ ತಿಟ್ಠಾಮಿ, ಸಾ ಮೇ ಆಸಾ ಸಮಿಜ್ಝತು॥

“ನಾತಿಸೀತಂ ನಾತಿಉಣ್ಹಂ, ನಾತಿದುಬ್ಭಿಕ್ಖಛಾತಕಂ।
ಸದ್ದಲಾ ಹರಿತಾ ಭೂಮಿ, ಏಸ ಕಾಲೋ ಮಹಾಮುನೀ”ತಿ॥

ಅಥ ನಂ ಸತ್ಥಾ - “ಕಿಂ ನು ಖೋ, ಉದಾಯಿ, ಗಮನವಣ್ಣಂ ವಣ್ಣೇಸೀ”ತಿ ಆಹ। “ಭನ್ತೇ, ತುಮ್ಹಾಕಂ ಪಿತಾ ಸುದ್ಧೋದನಮಹಾರಾಜಾ ದಟ್ಠುಕಾಮೋ, ಕರೋಥ ಞಾತಕಾನಂ ಸಙ್ಗಹ”ನ್ತಿ ಆಹ। “ಸಾಧು, ಉದಾಯಿ, ಕರಿಸ್ಸಾಮಿ ಞಾತಿಸಙ್ಗಹಂ, ತೇನ ಹಿ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ಆರೋಚೇಹಿ , **ಗಮಿಯವತ್ತಂ** ಪೂರೇಸ್ಸನ್ತೀ”ತಿ ಆಹ। “ಸಾಧು, ಭನ್ತೇ”ತಿ ಥೇರೋ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ಆರೋಚೇಸಿ।

ಸತ್ಥಾ ಅಙ್ಗಮಗಧವಾಸೀನಂ ಕುಲಪುತ್ತಾನಂ ದಸಹಿ ಸಹಸ್ಸೇಹಿ, ಕಪಿಲವತ್ಥುವಾಸೀನಂ ದಸಹಿ ಸಹಸ್ಸೇಹೀತಿ ಸಬ್ಬೇಹೇವ ವೀಸತಿಯಾ ಖೀಣಾಸವಭಿಕ್ಖುಸಹಸ್ಸೇಹಿ ಪರಿವುತೋ ರಾಜಗಹಾ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ದಿವಸೇ ದಿವಸೇ ಯೋಜನಂ ಯೋಜನಂ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ದ್ವೀಹಿ ಮಾಸೇಹಿ ಕಪಿಲವತ್ಥುಪುರಂ ಸಮ್ಪಾಪುಣಿ। ಸಾಕಿಯಾಪಿ ಅನುಪ್ಪತ್ತೇಯೇವ ಭಗವತಿ - “ಅಮ್ಹಾಕಂ ಞಾತಿಸೇಟ್ಠಂ ಪಸ್ಸಿಸ್ಸಾಮಾ”ತಿ ಭಗವತೋ ವಸನಟ್ಠಾನಂ ವೀಮಂಸಮಾನಾ “ನಿಗ್ರೋಧಸಕ್ಕಸ್ಸಾರಾಮೋ ರಮಣೀಯೋ”ತಿ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾ ಸಬ್ಬಂ ಪಟಿಜಗ್ಗನವಿಧಿಂ ಕಾರೇತ್ವಾ ಗನ್ಧಪುಪ್ಫಹತ್ಥಾ ಪಚ್ಚುಗ್ಗಮನಂ ಕರೋನ್ತಾ ಸಬ್ಬಾಲಙ್ಕಾರೇಹಿ ಸಮಲಙ್ಕತಗತ್ತಾ ಗನ್ಧಪುಪ್ಫಚುಣ್ಣಾದೀಹಿ ಪೂಜಯಮಾನಾ ಭಗವನ್ತಂ ಪುರಕ್ಖತ್ವಾ ನಿಗ್ರೋಧಾರಾಮಮೇವ ಅಗಮಂಸು।

ತತ್ರ ಭಗವಾ ವೀಸತಿಯಾ ಖೀಣಾಸವಸಹಸ್ಸೇಹಿ ಪರಿವುತೋ ಪಞ್ಞತ್ತವರಬುದ್ಧಾಸನೇ ನಿಸೀದಿ। ಸಾಕಿಯಾ ಪನ ಮಾನಜಾತಿಕಾ ಮಾನತ್ಥದ್ಧಾ, “ಸಿದ್ಧತ್ಥಕುಮಾರೋ ಅಮ್ಹೇಹಿ ದಹರತರೋ, ಅಮ್ಹಾಕಂ ಕನಿಟ್ಠೋ ಭಾತಾ, ಪುತ್ತೋ, ಭಾಗಿನೇಯ್ಯೋ, ನತ್ತಾ”ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ದಹರದಹರೇ ರಾಜಕುಮಾರೇ ಆಹಂಸು - “ತುಮ್ಹೇ ವನ್ದಥ, ಮಯಂ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಪಿಟ್ಠಿತೋ ಪಿಟ್ಠಿತೋ

ನಿಸೀದಿಸ್ಸಾಮಾ”ತಿ। ತೇಸ್ವೇವಂ ನಿಸಿನ್ನೇಸು ಭಗವಾ ತೇಸಂ ಅಜ್ಝಾಸಯಂ ಓಲೋಕೇತ್ವಾ - “ಇಮೇ ಞಾತಕಾ ಅತ್ತನೋ ಮೋಘಜಿಣ್ಣಭಾವೇನ ನ ಮಂ ವನ್ದನ್ತಿ, ನ ಪನೇತೇ ಜಾನನ್ತಿ ‘ಬುದ್ಧೋ ನಾಮ ಕೀದಿಸೋ, ಬುದ್ಧಬಲಂ ನಾಮ ಕೀದಿಸ’ನ್ತಿ ವಾ, ‘ಬುದ್ಧೋ ನಾಮ ಏದಿಸೋ, ಬುದ್ಧಬಲಂ ನಾಮ ಏದಿಸ’ನ್ತಿ ವಾ, ಹನ್ದಾಹಂ ಅತ್ತನೋ ಬುದ್ಧಬಲಂ ಇದ್ಧಿಬಲಞ್ಚ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಪಾಟಿಹಾರಿಯಞ್ಚ ಕರೇಯ್ಯಂ, ಆಕಾಸೇ ದಸಸಹಸ್ಸಚಕ್ಕವಾಳವಿತ್ಥತಂ ಸಬ್ಬರತನಮಯಂ ಚಙ್ಕಮಂ ಮಾಪೇತ್ವಾ ತತ್ಥ ಚಙ್ಕಮನ್ತೋ ಮಹಾಜನಸ್ಸ ಅಜ್ಝಾಸಯಂ ಓಲೋಕೇತ್ವಾ ಧಮ್ಮಞ್ಚ ದೇಸೇಯ್ಯ”ನ್ತಿ ಚಿನ್ತೇಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ ಸಙ್ಗೀತಿಕಾರಕೇಹಿ ಭಗವತೋ ಪರಿವಿತಕ್ಕದಸ್ಸನತ್ಥಂ -

೩. “ನ ಹೇತೇ ಜಾನನ್ತಿ ಸದೇವಮಾನುಸಾ, ಬುದ್ಧೋ ಅಯಂ ಕೀದಿಸಕೋ ನರುತ್ತಮೋ।
ಇದ್ಧಿಬಲಂ ಪಞ್ಞಾಬಲಞ್ಚ ಕೀದಿಸಂ, ಬುದ್ಧಬಲಂ ಲೋಕಹಿತಸ್ಸ ಕೀದಿಸಂ॥

೪. “ನ ಹೇತೇ ಜಾನನ್ತಿ ಸದೇವಮಾನುಸಾ, ಬುದ್ಧೋ ಅಯಂ ಏದಿಸಕೋ ನರುತ್ತಮೋ।
ಇದ್ಧಿಬಲಂ ಪಞ್ಞಾಬಲಞ್ಚ ಏದಿಸಂ, ಬುದ್ಧಬಲಂ ಲೋಕಹಿತಸ್ಸ ಏದಿಸಂ॥

೫. “ಹನ್ದಾಹಂ ದಸ್ಸಯಿಸ್ಸಾಮಿ, ಬುದ್ಧಬಲಮನುತ್ತರಂ।
ಚಙ್ಕಮಂ ಮಾಪಯಿಸ್ಸಾಮಿ, ನಭೇ ರತನಮಣ್ಡಿತ”ನ್ತಿ॥

ತತ್ಥ **ನ ಹೇತೇ ಜಾನನ್ತೀ**ತಿ ನ ಹಿ ಏತೇ ಜಾನನ್ತಿ। ನ-ಕಾರೋ ಪಟಿಸೇಧತ್ಥೋ। **ಹಿ**-ಕಾರೋ ಕಾರಣತ್ಥೇ ನಿಪಾತೋ। ಯಸ್ಮಾ ಪನೇತೇ ಮಮ ಞಾತಿಆದಯೋ ದೇವಮನುಸ್ಸಾ ಮಯಾ ಬುದ್ಧಬಲೇ ಚ ಇದ್ಧಿಬಲೇ ಚ ಅನಾವಿಕತೇ ನ ಜಾನನ್ತಿ “ಏದಿಸೋ ಬುದ್ಧೋ, ಏದಿಸಂ ಇದ್ಧಿಬಲ”ನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಅಹಂ ಮಮ ಬುದ್ಧಬಲಞ್ಚ ಇದ್ಧಿಬಲಞ್ಚ ದಸ್ಸೇಯ್ಯನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸದೇವಮಾನುಸಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ದೇವಾತಿ ಉಪಪತ್ತಿದೇವಾ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ। ಸಹ ದೇವೇಹೀತಿ ಸದೇವಾ। ಕೇ ತೇ? ಮಾನುಸಾ, ಸದೇವಾ ಏವ ಮಾನುಸಾ ಸದೇವಮಾನುಸಾ। ಅಥ ವಾ **ದೇವೋ**ತಿ ಸಮ್ಮುತಿದೇವೋ, ಸುದ್ಧೋದನೋ ರಾಜಾ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। ಸಹ ದೇವೇನ ರಞ್ಞಾ ಸುದ್ಧೋದನೇನಾತಿ ಸದೇವಾ। **ಮಾನುಸಾ**ತಿ ಞಾತಿಮಾನುಸಾ, ಸದೇವಾ ಸಸುದ್ಧೋದನಾ ಮಾನುಸಾ ಸದೇವಮಾನುಸಾ ಸರಾಜಾನೋ ವಾ ಏತೇ ಮಮ ಞಾತಿಮಾನುಸಾ ಮಮ ಬಲಂ ನ ವಿಜಾನನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸೇಸದೇವಾಪಿ ಸಙ್ಗಹಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿಯೇವ। ಸಬ್ಬೇಪಿ ದೇವಾ ದೇವನಟ್ಠೇನ “ದೇವಾ”ತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ದೇವನಂ ನಾಮ ಧಾತುಅತ್ಥೋ ಕೀಳಾದಿ। ಅಥ ವಾ ದೇವಾ ಚ ಮಾನುಸಾ ಚ ದೇವಮಾನುಸಾ, ಸಹ ದೇವಮಾನುಸೇಹಿ ಸದೇವಮಾನುಸಾ। ಕೇ ತೇ? ಲೋಕಾತಿ ವಚನಸೇಸೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। **ಬುದ್ಧೋ**ತಿ ಚತುಸಚ್ಚಧಮ್ಮೇ ಬುದ್ಧೋ ಅನುಬುದ್ಧೋತಿ ಬುದ್ಧೋ। ಯಥಾಹ -

“ಅಭಿಞ್ಞೇಯ್ಯಂ ಅಭಿಞ್ಞಾತಂ, ಭಾವೇತಬ್ಬಞ್ಚ ಭಾವಿತಂ।
ಪಹಾತಬ್ಬಂ ಪಹೀನಂ ಮೇ, ತಸ್ಮಾ ಬುದ್ಧೋಸ್ಮಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ”ತಿ॥ (ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೩೯೯; ಸು॰ ನಿ॰ ೫೬೩)।

ಇಧ ಪನ ಕತ್ತುಕಾರಕೇ ಬುದ್ಧಸದ್ದಸಿದ್ಧಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ। ಅಧಿಗತವಿಸೇಸೇಹಿ ದೇವಮನುಸ್ಸೇಹಿ “ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ವತ ಸೋ ಭಗವಾ”ತಿ ಏವಂ ಬುದ್ಧತ್ತಾ ಞಾತತ್ತಾ ಬುದ್ಧೋ। ಇಧ ಕಮ್ಮಕಾರಕೇ ಬುದ್ಧಸದ್ದಸಿದ್ಧಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ। ಬುದ್ಧಮಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ ವಾ ಬುದ್ಧೋ, ಬುದ್ಧವನ್ತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ತಂ ಸಬ್ಬಂ ಸದ್ದಸತ್ಥಾನುಸಾರೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ಕೀದಿಸಕೋ**ತಿ ಕೀದಿಸೋ ಕಿಂಸರಿಕ್ಖಕೋ ಕಿಂಸದಿಸೋ ಕಿಂವಣ್ಣೋ ಕಿಂಸಣ್ಠಾನೋ ದೀಘೋ ವಾ ರಸ್ಸೋ ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ನರುತ್ತಮೋತಿ ನರಾನಂ ನರೇಸು ವಾ ಉತ್ತಮೋ ಪವರೋ ಸೇಟ್ಠೋತಿ ನರುತ್ತಮೋ। **ಇದ್ಧಿಬಲ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಇಜ್ಝನಂ ಇದ್ಧಿ ನಿಪ್ಫತ್ತಿಅತ್ಥೇನ ಪಟಿಲಾಭಟ್ಠೇನ ಚ ಇದ್ಧಿ। ಅಥ ವಾ ಇಜ್ಝನ್ತಿ ತಾಯ ಸತ್ತಾ ಇದ್ಧಾ ವುದ್ಧಾ ಉಕ್ಕಂಸಗತಾ ಹೋನ್ತೀತಿ ಇದ್ಧಿ। ಸಾ ಪನ ದಸವಿಧಾ ಹೋತಿ। ಯಥಾಹ -

“ಇದ್ಧಿಯೋತಿ ದಸ ಇದ್ಧಿಯೋ। ಕತಮಾ ದಸ? ಅಧಿಟ್ಠಾನಾ ಇದ್ಧಿ, ವಿಕುಬ್ಬನಾ ಇದ್ಧಿ, ಮನೋಮಯಾ ಇದ್ಧಿ, ಞಾಣವಿಪ್ಫಾರಾ ಇದ್ಧಿ, ಸಮಾಧಿವಿಪ್ಫಾರಾ ಇದ್ಧಿ, ಅರಿಯಾ ಇದ್ಧಿ, ಕಮ್ಮವಿಪಾಕಜಾ ಇದ್ಧಿ, ಪುಞ್ಞವತೋ ಇದ್ಧಿ, ವಿಜ್ಜಾಮಯಾ ಇದ್ಧಿ, ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಸಮ್ಮಾಪಯೋಗಪಚ್ಚಯಾ ಇಜ್ಝನಟ್ಠೇನ ಇದ್ಧೀ”ತಿ (ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೩.೧೦)।

ತಾಸಂ ಇದಂ ನಾನತ್ತಂ - ಪಕತಿಯಾ ಏಕೋ ಬಹುಕಂ ಆವಜ್ಜೇತಿ, ಸತಂ ವಾ ಸಹಸ್ಸಂ ವಾ ಆವಜ್ಜಿತ್ವಾ ಞಾಣೇನ ಅಧಿಟ್ಠಾತಿ “ಬಹುಕೋ ಹೋಮೀ”ತಿ (ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೩.೧೦) ಏವಂ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ದಸ್ಸಿತಾ ಇದ್ಧಿ ಅಧಿಟ್ಠಾನವಸೇನ ನಿಪ್ಫನ್ನತ್ತಾ **ಅಧಿಟ್ಠಾನಾ ಇದ್ಧಿ** ನಾಮ। ತಸ್ಸಾಯಮತ್ಥೋ - ಅಭಿಞ್ಞಾಪಾದಕಂ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ತತೋ ವುಟ್ಠಾಯ ಸಚೇ ಸತಂ ಇಚ್ಛತಿ “ಸತಂ ಹೋಮಿ, ಸತಂ ಹೋಮೀ”ತಿ ಕಾಮಾವಚರಪರಿಕಮ್ಮಚಿತ್ತೇಹಿ ಪರಿಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ ಪುನ ಅಭಿಞ್ಞಾಪಾದಕಂ ಝಾನಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ತತೋ ವುಟ್ಠಾಯ ಪುನ ಆವಜ್ಜಿತ್ವಾ ಅಧಿಟ್ಠಾತಿ, ಅಧಿಟ್ಠಾನಚಿತ್ತೇನ ಸಹೇವ ಸತಂ ಹೋತಿ। ಸಹಸ್ಸಾದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

ತತ್ಥ ಪಾದಕಜ್ಝಾನಚಿತ್ತಂ ನಿಮಿತ್ತಾರಮ್ಮಣಂ ಪರಿಕಮ್ಮಚಿತ್ತಾನಿ ಸತಾರಮ್ಮಣಾನಿ ವಾ ಸಹಸ್ಸಾದೀಸು ಅಞ್ಞತರಾರಮ್ಮಣಾನಿ ವಾ, ತಾನಿ ಚ ಖೋ ವಣ್ಣವಸೇನ, ನೋ ಪಣ್ಣತ್ತಿವಸೇನ। ಅಧಿಟ್ಠಾನಚಿತ್ತಮ್ಪಿ ಸತಾರಮ್ಮಣಮೇವ, ತಂ ಪನ ಅಪ್ಪನಾಚಿತ್ತಂ ವಿಯ ಗೋತ್ರಭುಅನನ್ತರಮೇವ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ರೂಪಾವಚರಚತುತ್ಥಝಾನಿಕಂ । ಸೋ ಪನ ಪಕತಿವಣ್ಣಂ ವಿಜಹಿತ್ವಾ ಕುಮಾರವಣ್ಣಂ ವಾ ದಸ್ಸೇತಿ ನಾಗವಣ್ಣಂ ವಾ ದಸ್ಸೇತಿ। ಸುಪಣ್ಣವಣ್ಣಂ ವಾ...ಪೇ॰... ವಿವಿಧಮ್ಪಿ ಸೇನಾಬ್ಯೂಹಂ ವಾ ದಸ್ಸೇತೀತಿ (ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೩.೧೩) ಏವಂ ಆಗತಾ ಇದ್ಧಿ ಪಕತಿವಣ್ಣವಿಜಹನವಿಕಾರವಸೇನ ಪವತ್ತತ್ತಾ **ವಿಕುಬ್ಬನಿದ್ಧಿ** ನಾಮ।

“ಇಧ ಭಿಕ್ಖು ಇಮಮ್ಹಾ ಕಾಯಾ ಅಞ್ಞಂ ಕಾಯಂ ಅಭಿನಿಮ್ಮಿನಾತಿ ರೂಪಿಂ ಮನೋಮಯಂ ಸಬ್ಬಙ್ಗಪಚ್ಚಙ್ಗಿಂ ಅಹೀನಿನ್ದ್ರಿಯ”ನ್ತಿ (ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೩.೧೪) ಇಮಿನಾ ನಯೇನ ಆಗತಾ ಇದ್ಧಿ ಸರೀರಸ್ಸೇವ ಅಬ್ಭನ್ತರೇ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಮನೋಮಯಸ್ಸ ಸರೀರಸ್ಸ ನಿಪ್ಫತ್ತಿವಸೇನ ಪವತ್ತತ್ತಾ **ಮನೋಮಯಿದ್ಧಿ** ನಾಮ।

ಞಾಣುಪ್ಪತ್ತಿತೋ ಪುಬ್ಬೇ ವಾ ಪಚ್ಛಾ ವಾ ತಙ್ಖಣೇ ವಾ ತೇನ ಅತ್ತಭಾವೇನ ಪಟಿಲಭಿತಬ್ಬಅರಹತ್ತಞಾಣಾನುಭಾವೇನ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ ವಿಸೇಸೋ **ಞಾಣವಿಪ್ಫಾರೋ ಇದ್ಧಿ** ನಾಮ। ಆಯಸ್ಮತೋ ಬಾಕುಲಸ್ಸ ಚ ಆಯಸ್ಮತೋ ಸಂಕಿಚ್ಚಸ್ಸ ಚ ಞಾಣವಿಪ್ಫಾರಾ ಇದ್ಧಿ, ತೇಸಂ ವತ್ಥು ಚೇತ್ಥ ಕಥೇತಬ್ಬಂ (ಅ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೧.೨೨೬)।

ಸಮಾಧಿತೋ ಪುಬ್ಬೇ ವಾ ಪಚ್ಛಾ ವಾ ತಙ್ಖಣೇ ವಾ ಸಮಥಾನುಭಾವೇನ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ ವಿಸೇಸೋ **ಸಮಾಧಿವಿಪ್ಫಾರಾ ಇದ್ಧಿ** ನಾಮ। ಆಯಸ್ಮತೋ ಸಾರಿಪುತ್ತಸ್ಸ ಸಮಾಧಿವಿಪ್ಫಾರಾ ಇದ್ಧಿ (ಉದಾ॰ ೩೪), ಆಯಸ್ಮತೋ ಸಞ್ಜೀವಸ್ಸ ಸಮಾಧಿವಿಪ್ಫಾರಾ ಇದ್ಧಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೫೦೭), ಆಯಸ್ಮತೋ ಖಾಣುಕೋಣ್ಡಞ್ಞಸ್ಸ ಸಮಾಧಿವಿಪ್ಫಾರಾ ಇದ್ಧಿ (ಧ॰ ಪ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.ಖಾಣುಕೋಣ್ಡಞ್ಞತ್ಥೇರವತ್ಥು), ಉತ್ತರಾಯ ಉಪಾಸಿಕಾಯ ಸಮಾಧಿವಿಪ್ಫಾರಾ ಇದ್ಧಿ (ಧ॰ ಪ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.ಉತ್ತರಾಉಪಾಸಿಕಾವತ್ಥು; ಅ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೧.೨೬೨), ಸಾಮಾವತಿಯಾ ಉಪಾಸಿಕಾಯ ಸಮಾಧಿವಿಪ್ಫಾರಾ ಇದ್ಧೀತಿ (ಧ॰ ಪ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.ಸಾಮಾವತೀವತ್ಥು; ಅ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೧.೨೬೦-೨೬೧) ತೇಸಂ ವತ್ಥೂನೇತ್ಥ ಕಥೇತಬ್ಬಾನಿ, ಗನ್ಥವಿತ್ಥಾರದೋಸಪರಿಹಾರತ್ಥಂ ಪನ ಮಯಾ ನ ವಿತ್ಥಾರಿತಾನಿ।

ಕತಮಾ ಅರಿಯಾ ಇದ್ಧಿ? ಇಧ ಭಿಕ್ಖು ಸಚೇ ಆಕಙ್ಖತಿ “ಪಟಿಕ್ಕೂಲೇ ಅಪ್ಪಟಿಕ್ಕೂಲಸಞ್ಞೀ ವಿಹರೇಯ್ಯ”ನ್ತಿ ಅಪ್ಪಟಿಕ್ಕೂಲಸಞ್ಞೀ ತತ್ಥ ವಿಹರತಿ, ಸಚೇ ಆಕಙ್ಖತಿ “ಅಪ್ಪಟಿಕ್ಕೂಲೇ ಪಟಿಕ್ಕೂಲಸಞ್ಞೀ ವಿಹರೇಯ್ಯ”ನ್ತಿ ಪಟಿಕ್ಕೂಲಸಞ್ಞೀ ತತ್ಥ ವಿಹರತಿ...ಪೇ॰... ಉಪೇಕ್ಖಕೋ ತತ್ಥ ವಿಹರತಿ ಸತೋ ಸಮ್ಪಜಾನೋತಿ (ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೩.೧೭)। ಅಯಞ್ಹಿ ಚೇತೋವಸಿಪ್ಪತ್ತಾನಂ ಅರಿಯಾನಂಯೇವ ಸಮ್ಭವತೋ **ಅರಿಯಾ ಇದ್ಧಿ** ನಾಮ।

ಕತಮಾ ಕಮ್ಮವಿಪಾಕಜಾ ಇದ್ಧಿ? ಸಬ್ಬೇಸಂ ಪಕ್ಖೀನಂ ಸಬ್ಬೇಸಂ ದೇವಾನಂ ಪಠಮಕಪ್ಪಿಕಾನಂ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಏಕಚ್ಚಾನಞ್ಚ ವಿನಿಪಾತಿಕಾನಂ ವೇಹಾಸಗಮನಾದಿಕಾ **ಕಮ್ಮವಿಪಾಕಜಾ ಇದ್ಧಿ** ನಾಮ। ಕತಮಾ ಪುಞ್ಞವತೋ ಇದ್ಧಿ? ರಾಜಾ ಚಕ್ಕವತ್ತೀ ವೇಹಾಸಂ

ಗಚ್ಛತಿ ಸದ್ಧಿಂ ಚತುರಙ್ಗಿನಿಯಾ ಸೇನಾಯ। ಜಟಿಲಕಸ್ಸ ಗಹಪತಿಸ್ಸ ಅಸೀತಿಹತ್ಥೋ ಸುವಣ್ಣಪಬ್ಬತೋ ನಿಬ್ಬತ್ತಿ। ಅಯಂ **ಪುಞ್ಞವತೋ ಇದ್ಧಿ** ನಾಮ। ಘೋಸಕಸ್ಸ ಗಹಪತಿನೋ (ಧ॰ ಪ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.ಕುಮ್ಭಘೋಸಕಸೇಟ್ಠಿವತ್ಥು) ಸತ್ತಸು ಠಾನೇಸು ಮಾರಣತ್ಥಾಯ ಉಪಕ್ಕಮೇ ಕತೇಪಿ ಅರೋಗಭಾವೋ **ಪುಞ್ಞವತೋ ಇದ್ಧಿ**। ಮೇಣ್ಡಕಸೇಟ್ಠಿಸ್ಸ (ಧ॰ ಪ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.ಮೇಣ್ಡಕಸೇಟ್ಠಿವತ್ಥು) ಅಟ್ಠಕರೀಸಮತ್ತೇ ಪದೇಸೇ ಸತ್ತರತನಮಯಾನಂ ಮೇಣ್ಡಕಾನಂ ಪಾತುಭಾವೋ **ಪುಞ್ಞವತೋ ಇದ್ಧಿ**।

ಕತಮಾ ವಿಜ್ಜಾಮಯಾ ಇದ್ಧಿ? ವಿಜ್ಜಾಧರಾ ವಿಜ್ಜಂ ಪರಿಜಪ್ಪಿತ್ವಾ ವೇಹಾಸಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ, ಆಕಾಸೇ ಅನ್ತಲಿಕ್ಖೇ ಹತ್ಥಿಮ್ಪಿ ದಸ್ಸೇನ್ತಿ… ಪೇ॰… ವಿವಿಧಮ್ಪಿ ಸೇನಾಬ್ಯೂಹಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೀತಿ (ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೩.೧೮)। ಆದಿನಯಪ್ಪವತ್ತಾ **ವಿಜ್ಜಾಮಯಾ ಇದ್ಧಿ** ನಾಮ। ತಂ ತಂ ಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ ವಿಸೇಸೋ 'ಸಮ್ಮಾಪಯೋಗಪಚ್ಚಯಾ ಇಜ್ಝನಟ್ಠೇನ ಇದ್ಧಿ'ತಿ ಅಯಂ **ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಸಮ್ಮಾಪಯೋಗಪಚ್ಚಯಾ ಇಜ್ಝನಟ್ಠೇನ ಇದ್ಧಿ** ನಾಮ। ಇಮಿಸ್ಸಾ ದಸವಿಧಾಯ ಇದ್ಧಿಯಾ ಬಲಂ ಇದ್ಧಿಬಲಂ ನಾಮ, ಇದಂ ಮಯ್ಹಂ ಇದ್ಧಿಬಲಂ ನ ಜಾನನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ (ವಿಸುದ್ಧಿ॰ ೨.೩೭೫ ಆದಯೋ)।

ಪಞ್ಞಾಬಲನ್ತಿ ಸಬ್ಬಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಗುಣವಿಸೇಸದಾಯಕಂ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಪಞ್ಞಾಬಲಂ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ, ತಮ್ಪಿ ಏತೇ ನ ಜಾನನ್ತಿ। ಕೇಚಿ "ಛನ್ನಂ ಅಸಾಧಾರಣಞಾಣಾನಮೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ ಪಞ್ಞಾಬಲ"ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ। **ಬುದ್ಧಬಲ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಬುದ್ಧಬಲಂ ನಾಮ ಬುದ್ಧಾನುಭಾವೋ, ದಸಬಲಞಾಣಾನಿ ವಾ। ತತ್ಥ ದಸಬಲಞಾಣಾನಿ ನಾಮ ಠಾನಾಟ್ಠಾನಞಾಣಂ, ಅತೀತಾನಾಗತಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಕಮ್ಮವಿಪಾಕಜಾನನಞಾಣಂ, ಸಬ್ಬತ್ಥಗಾಮಿನಿಪಟಿಪದಾಞಾಣಂ, ಅನೇಕಧಾತುನಾನಾಧಾತುಲೋಕಜಾನನಞಾಣಂ, ನಾನಾಧಿಮುತ್ತಿಕಞಾಣಂ, ಆಸಯಾನುಸಯಞಾಣಂ, ಝಾನವಿಮೋಕ್ಖಸಮಾಧಿಸಮಾಪತ್ತೀನಂ ಸಂಕಿಲೇಸವೋದಾನವುಟ್ಠಾನೇಸು ಯಥಾಭೂತಞಾಣಂ, ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಾನುಸ್ಸತಿಞಾಣಂ, ಚುತೂಪಪಾತಞಾಣಂ, ಆಸವಕ್ಖಯಞಾಣನ್ತಿ ಇಮಾನಿ ದಸ। ಇಮೇಸಂ ದಸನ್ನಂ ಞಾಣಾನಂ ಅಧಿವಚನಂ ಬುದ್ಧಬಲನ್ತಿ। **ಏದಿಸ**ನ್ತಿ ಈದಿಸಂ, ಅಯಮೇವ ವಾ ಪಾಠೋ।

ಹನ್ದಾತಿ ವವಸ್ಸಗ್ಗತ್ಥೇ ನಿಪಾತೋ। **ಅಹ**ನ್ತಿ ಅತ್ತಾನಂ ನಿದ್ದಿಸತಿ। ಕಿಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ? ಯಸ್ಮಾ ಪನೇತೇ ಮಮ ಞಾತಕಾ ಬುದ್ಧಬಲಂ ವಾ ಬುದ್ಧಗುಣೇ ವಾ ನ ಜಾನನ್ತಿ, ಕೇವಲಂ ಅತ್ತನೋ ಮೋಘಜಿಣ್ಣಭಾವಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಮಾನವಸೇನ ಸಬ್ಬಲೋಕಜೇಟ್ಠಸೇಟ್ಠಂ ಮಂ ನ ವನ್ದನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ತೇಸಂ ಮಾನಕೇತು ಅತ್ಥಿ, ತಂ ಭಞ್ಜಿತ್ವಾ ವನ್ದನತ್ಥಂ ಬುದ್ಧಬಲಂ ದಸ್ಸೇಯ್ಯನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ದಸ್ಸಯಿಸ್ಸಾಮೀ**ತಿ ದಸ್ಸೇಯ್ಯಂ। "ದಸ್ಸೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಚ ಪಾಠೋ, ಸೋಯೇವತ್ಥೋ। **ಬುದ್ಧಬಲ**ನ್ತಿ ಬುದ್ಧಾನುಭಾವಂ, ಬುದ್ಧಞಾಣವಿಸೇಸಂ ವಾ। **ಅನುತ್ತರ**ನ್ತಿ ನಿರುತ್ತರಂ। **ಚಙ್ಕಮ**ನ್ತಿ ಚಙ್ಕಮಿತಬ್ಬಟ್ಠಾನಂ ವುಚ್ಚತಿ। **ಮಾಪಯಿಸ್ಸಾಮೀ**ತಿ ಮಾಪೇಯ್ಯಂ। "ಚಙ್ಕಮನಂ ಮಾಪೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಚ ಪಾಠೋ, ಸೋಯೇವತ್ಥೋ। **ನಭೇ**ತಿ ಆಕಾಸೇ। **ಸಬ್ಬರತನಮಣ್ಡಿತ**ನ್ತಿ ಸಬ್ಬೇಹಿ ರತಿಜನನಟ್ಠೇನ ರತನೇಹಿ ಮುತ್ತಾ-ಮಣಿ-ವೇಳುರಿಯ-ಸಙ್ಖ-ಸಿಲಾ-ಪವಾಳ-ರಜತ-ಸುವಣ್ಣ-ಮಸಾರಗಲ್ಲ-ಲೋಹಿತಙ್ಕೇಹಿ ದಸಹಿ ದಸಹಿ ಮಣ್ಡಿತೋ ಅಲಙ್ಕತೋ ಸಬ್ಬರತನಮಣ್ಡಿತೋ, ತಂ ಸಬ್ಬರತನಮಣ್ಡಿತಂ। "ನಭೇ ರತನಮಣ್ಡಿತ"ನ್ತಿ ಪಠನ್ತಿ ಕೇಚಿ।

ಅಥೇವಂ ಭಗವತಾ ಚಿನ್ತಿತಮತ್ತೇ ದಸಸಹಸ್ಸಚಕ್ಕವಾಳವಾಸಿನೋ ಭುಮ್ಮಾದಯೋ ದೇವಾ ಪಮುದಿತಹದಯಾ ಸಾಧುಕಾರಮದಂಸು। ತಮತ್ಥಂ ಪಕಾಸೇನ್ತೇಹಿ ಸಙ್ಗೀತಿಕಾರಕೇಹಿ –

೬. "ಭುಮ್ಮಾ ಮಹಾರಾಜಿಕಾ ತಾವತಿಂಸಾ, ಯಾಮಾ ಚ ದೇವಾ ತುಸಿತಾ ಚ ನಿಮ್ಮಿತಾ।
ಪರನಿಮ್ಮಿತಾ ಯೇಪಿ ಚ ಬ್ರಹ್ಮಕಾಯಿಕಾ, ಆನನ್ದಿತಾ ವಿಪುಲಮಕಂಸು ಘೋಸ"ನ್ತಿ॥ –

ಆದಿಗಾಥಾಯೋ ಠಪಿತಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ತತ್ಥ **ಭುಮ್ಮಾ**ತಿ ಭುಮ್ಮಟ್ಠಾ, ಪಾಸಾಣಪಬ್ಬತವನರುಕ್ಖಾದೀಸು ಠಿತಾ। **ಮಹಾರಾಜಿಕಾ**ತಿ ಮಹಾರಾಜಪಕ್ಖಿಕಾ। ಭುಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ದೇವತಾನಂ ಸದ್ದಂ ಸುತ್ವಾ ಆಕಾಸಟ್ಠಕದೇವತಾ, ತತೋ ಅಬ್ಭವಲಾಹಕಾ ದೇವತಾ, ತತೋ ಉಣ್ಹವಲಾಹಕಾ ದೇವತಾ, ತತೋ ಸೀತವಲಾಹಕಾ ದೇವತಾ, ತತೋ ವಸ್ಸವಲಾಹಕಾ ದೇವತಾ, ತತೋ ವಾತವಲಾಹಕಾ ದೇವತಾ, ತತೋ ಚತ್ತಾರೋ ಮಹಾರಾಜಾನೋ, ತತೋ ತಾವತಿಂಸಾ, ತತೋ ಯಾಮಾ, ತತೋ ತುಸಿತಾ, ತತೋ ನಿಮ್ಮಾನರತೀ, ತತೋ ಪರನಿಮ್ಮಿತವಸವತ್ತೀ, ತತೋ ಬ್ರಹ್ಮಕಾಯಿಕಾ, ತತೋ ಬ್ರಹ್ಮಪುರೋಹಿತಾ, ತತೋ ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮಾನೋ, ತತೋ ಪರಿತ್ತಾಭಾ, ತತೋ ಅಪ್ಪಮಾಣಾಭಾ, ತತೋ ಆಭಸ್ಸರಾ, ತತೋ ಪರಿತ್ತಸುಭಾ, ತತೋ ಅಪ್ಪಮಾಣಸುಭಾ, ತತೋ ಸುಭಕಿಣ್ಹಾ, ತತೋ ವೇಹಪ್ಫಲಾ, ತತೋ ಅವಿಹಾ, ತತೋ ಅತಪ್ಪಾ, ತತೋ ಸುದಸ್ಸಾ, ತತೋ ಸುದಸ್ಸೀ, ತತೋ ಅಕನಿಟ್ಠಾ ದೇವತಾ ಸದ್ದಂ ಸುತ್ವಾ ಮಹನ್ತಂ ಸದ್ದಂ ಅಕಂಸು। ಅಸಞ್ಞಿನೋ ಚ ಅರೂಪಾವಚರಸತ್ತೇ ಚ ಠಪೇತ್ವಾ ಸೋತಾಯತನಪವತ್ತಿಟ್ಠಾನೇ ಸಬ್ಬೇ ದೇವಮನುಸ್ಸನಾಗಾದಯೋ ಪೀತಿವಸಂ ಗತಹದಯಾ ಉಕ್ಕುಟ್ಠಿಸದ್ದಮಕಂಸೂತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಆನನ್ದಿತಾ**ತಿ ಪಮುದಿತಹದಯಾ, ಸಞ್ಜಾತಪೀತಿಸೋಮನಸ್ಸಾ ಹುತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ವಿಪುಲ**ನ್ತಿ ಪುಥುಲಂ।

ಅಥ ಸತ್ಥಾ ಚಿನ್ತಿತಸಮನನ್ತರಮೇವ ಓದಾತಕಸಿಣಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾ - "ದಸಸು ಚಕ್ಕವಾಳಸಹಸ್ಸೇಸು ಆಲೋಕೋ ಹೋತೂ"ತಿ ಅಧಿಟ್ಠಾಸಿ। ತೇನ ಅಧಿಟ್ಠಾನಚಿತ್ತೇನ ಸಹೇವ ಆಲೋಕೋ ಅಹೋಸಿ ಪಥವಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ಅಕನಿಟ್ಠಭವನಾ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೬. "ಓಭಾಸಿತಾ ಚ ಪಥವೀ ಸದೇವಕಾ, ಪುಥೂ ಚ ಲೋಕನ್ತರಿಕಾ ಅಸಂವುತಾ।
ತಮೋ ಚ ತಿಬ್ಬೋ ವಿಹತೋ ತದಾ ಅಹು, ದಿಸ್ವಾನ ಅಚ್ಛೇರಕಂ ಪಾಟಿಹೀರ"ನ್ತಿ॥

ತತ್ಥ **ಓಭಾಸಿತಾ**ತಿ ಪಕಾಸಿತಾ। **ಪಥವೀ**ತಿ ಏತ್ಥಾಯಂ ಪಥವೀ ಚತುಬ್ಬಿಧಾ - ಕಕ್ಖಳಪಥವೀ, ಸಸಮ್ಭಾರಪಥವೀ, ನಿಮಿತ್ತಪಥವೀ, ಸಮ್ಮುತಿಪಥವೀತಿ। ತಾಸು "ಕತಮಾ ಚಾವುಸೋ, ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಾ ಪಥವೀಧಾತು? ಯಂ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಪಚ್ಚತ್ತಂ ಕಕ್ಖಳಂ ಖರಿಗತ"ನ್ತಿಆದೀಸು (ವಿಭ॰ ೧೭೩) ವುತ್ತಾ ಅಯಂ **ಕಕ್ಖಳಪಥವೀ** ನಾಮ। "ಯೋ ಪನ ಭಿಕ್ಖು ಪಥವಿಂ ಖಣೇಯ್ಯ ವಾ ಖಣಾಪೇಯ್ಯ ವಾ"ತಿಆದೀಸು (ಪಾಚಿ॰ ೮೫) ವುತ್ತಾ ಸಸಮ್ಭಾರಪಥವೀ, ಯೇ ಚ ಕೇಸಾದಯೋ ವೀಸತಿ ಕೋಟ್ಠಾಸಾ, ಅಯೋಲೋಹಾದಯೋ ಚ ಬಾಹಿರಾ; ಸಾಪಿ ವಣ್ಣಾದೀಹಿ ಸಮ್ಭಾರೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಪಥವೀತಿ **ಸಸಮ್ಭಾರಪಥವೀ** ನಾಮ। "ಪಥವೀಕಸಿಣಮೇಕೋ ಸಞ್ಜಾನಾತೀ"ತಿಆದೀಸು (ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೩೬೦) **ನಿಮಿತ್ತಪಥವೀ** "ಆರಮ್ಮಣಪಥವೀ"ತಿಪಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಪಥವೀಕಸಿಣಝಾನಲಾಭೀ ದೇವಲೋಕೇ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ ಆಗಮನವಸೇನ "ಪಥವೀದೇವೋ"ತಿ ನಾಮಂ ಲಭತಿ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ - "ಆಪೋ ಚ ದೇವಾ ಪಥವೀ"ತಿಆದೀಸು (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೩೪೦) ಅಯಂ **ಸಮ್ಮುತಿಪಥವೀ,** ಪಞ್ಞತ್ತಿಪಥವೀ ನಾಮಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಇಧ ಪನ ಸಸಮ್ಭಾರಪಥವೀ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ (ಮ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೨ ಪಥವೀವಾರವಣ್ಣನಾ)।

ಸದೇವಕಾತಿ ಸದೇವಲೋಕಾ। "ಸದೇವತಾ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ ಅತ್ಥಿ ಚೇ ಸುನ್ದರತರಂ, ಸದೇವಕೋ ಮನುಸ್ಸಲೋಕೋ ಓಭಾಸಿತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪುಥೂ**ತಿ ಬಹೂ। **ಲೋಕನ್ತರಿಕಾ**ತಿ ಅಸುರಕಾಯನರಕಾನಮೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ, ತಾ ಪನ ತಿಣ್ಣಂ ಚಕ್ಕವಾಳಾನಂ ಅನ್ತರಾ ಏಕಾ ಲೋಕನ್ತರಿಕಾ ಹೋತಿ, ತಿಣ್ಣಂ ಸಕಟಚಕ್ಕಾನಂ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಆಹಚ್ಚ ಠಿತಾನಂ ಮಜ್ಝೇ ಓಕಾಸೋ ವಿಯ ಏಕೇಕೋ ಲೋಕನ್ತರಿಕನಿರಯೋ, ಪರಿಮಾಣತೋ ಅಟ್ಠಯೋಜನಸಹಸ್ಸೋ ಹೋತಿ। **ಅಸಂವುತಾ**ತಿ ಹೇಟ್ಠಾ ಅಪ್ಪತಿಟ್ಠಾ। **ತಮೋ ಚಾ**ತಿ ಅನ್ಧಕಾರೋ। **ತಿಬ್ಬೋ**ತಿ ಬಹಲೋ ಘನೋ। ಚನ್ದಿಮಸೂರಿಯಾಲೋಕಾಭಾವತೋ ನಿಚ್ಚನ್ಧಕಾರೋವ ಹೋತಿ। **ವಿಹತೋ**ತಿ ವಿದ್ಧಸ್ತೋ। **ತದಾ**ತಿ ಯದಾ ಪನ ಭಗವಾ ಸತ್ತೇಸು ಕಾರುಞ್ಞತಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಪಾಟಿಹಾರಿಯಕರಣತ್ಥಂ ಆಲೋಕಂ ಫರಿ, ತದಾ ಸೋ ತಮೋ ತಿಬ್ಬೋ ಲೋಕನ್ತರಿಕಾಸು ಠಿತೋ, ವಿಹತೋ ವಿದ್ಧಸ್ತೋ ಅಹೋಸೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಅಚ್ಛೇರಕನ್ತಿ ಅಚ್ಛರಾಪಹರಣಯೋಗ್ಗಂ, ವಿಮ್ಹಯವಸೇನ ಅಙ್ಗುಲಿಇಹಿ ಪಹರಣಯೋಗ್ಗನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪಾಟಿಹೀರ**ನ್ತಿ ಪಟಿಪಕ್ಖಹರಣತೋ ಪಾಟಿಹೀರಂ। ಪಟಿಹರತಿ ಸತ್ತಾನಂ ದಿಟ್ಠಿಮಾನೋಪಗತಾನಿ ಚಿತ್ತಾನೀತಿ ವಾ ಪಾಟಿಹೀರಂ, ಅಪ್ಪಸನ್ನಾನಂ ಸತ್ತಾನಂ ಪಸಾದಂ ಪಟಿಆಹರತೀತಿ ವಾ ಪಾಟಿಹೀರಂ। "ಪಾಟಿಹೇರ"ನ್ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ಸೋಯೇವತ್ಥೋ। ಏತ್ಥ ಆಲೋಕವಿಧಾನವಿಸೇಸಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। **ದಿಸ್ವಾನ ಅಚ್ಛೇರಕಂ ಪಾಟಿಹೀರ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ದೇವಾ ಚ ಮನುಸ್ಸಾ ಚ ಲೋಕನ್ತರಿಕಾಸು ನಿಬ್ಬತ್ತಸತ್ತಾಪಿ ಚ ತಂ ಭಗವತೋ ಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ದಿಸ್ವಾ ಪರಮಪ್ಪೀತಿಸೋಮನಸ್ಸಂ ಅಗಮಂಸೂತಿ ಇದಂ ವಚನಂ ಆಹರಿತ್ವಾ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ, ಇತರಥಾ ನ ಪುಬ್ಬೇನ ವಾ ಪರಂ, ನ ಪರೇನ ವಾ ಪುಬ್ಬಂ ಯುಜ್ಜತಿ।

ಇದಾನಿ ನ ಕೇವಲಂ ಮನುಸ್ಸಲೋಕೇಸುಯೇವ ಆಲೋಕೋ ಅತ್ಥಿ, ಸಬ್ಬತ್ಥ ತಿವಿಧೇಪಿ ಸಙ್ಖಾರಸತ್ತೋಕಾಸಸಙ್ಖಾತೇ ಲೋಕೇ ಆಲೋಕೋಯೇವಾತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ -

೮. "ಸದೇವಗನ್ಧಬ್ಬಮನುಸ್ಸರಕ್ಖಸೇ,
ಆಭಾ ಉಳಾರಾ ವಿಪುಲಾ ಅಜಾಯಥ।
ಇಮಸ್ಮಿಂ ಲೋಕೇ ಪರಸ್ಮಿಞ್ಚೋಭಯಸ್ಮಿಂ,
ಅಧೋ ಚ ಉದ್ಧಂ ತಿರಿಯಞ್ಚ ವಿತ್ಥತ"ನ್ತಿ॥ - ಅಯಂ ಗಾಥಾ ವುತ್ತಾ।

ತತ್ಥ **ದೇವಾ**ತಿ ಸಮ್ಮುತಿದೇವಾ ಉಪಪತ್ತಿದೇವಾ ವಿಸುದ್ಧಿದೇವಾತಿ ಸಬ್ಬೇಪಿ ದೇವಾ ಇಧ ಸಙ್ಗಹಿತಾ। ದೇವಾ ಚ ಗನ್ಧಬ್ಬಾ ಚ ಮನುಸ್ಸಾ ಚ ರಕ್ಖಸಾ ಚ ದೇವಗನ್ಧಬ್ಬಮನುಸ್ಸರಕ್ಖಸಾ। ಸಹ ದೇವಗನ್ಧಬ್ಬಮನುಸ್ಸರಕ್ಖಸೇಹೀತಿ **ಸದೇವಗನ್ಧಬ್ಬಮನುಸ್ಸರಕ್ಖಸೋ**। ಕೋ ಪನ ಸೋ? ಲೋಕೋ, ತಸ್ಮಿಂ ಸದೇವಗನ್ಧಬ್ಬಮನುಸ್ಸರಕ್ಖಸೇ ಲೋಕೇ। **ಆಭಾ**ತಿ ಆಲೋಕೋ। **ಉಳಾರಾ**ತಿ ಏತ್ಥಾಯಂ ಉಳಾರ-ಸದ್ದೋ ಮಧುರಸೇಟ್ಠವಿಪುಲಾದೀಸು ದಿಸ್ಸತಿ। ತಥಾ ಹೇಸ "ಉಳಾರಾನಿ ಖಾದನೀಯಭೋಜನೀಯಾನಿ ಖಾದನ್ತಿ ಭುಞ್ಜನ್ತೀ"ತಿಆದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೩೬೬) ಮಧುರೇ ದಿಸ್ಸತಿ। "ಉಳಾರಾಯ ಖೋ ಪನ ಭವಂ ವಚ್ಛಾಯನೋ ಪಸಂಸಾಯ ಸಮಣಂ ಗೋತಮಂ ಪಸಂಸತೀ"ತಿಆದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೮೮) ಸೇಟ್ಠೇ। "ಅತಿಕ್ಕಮ್ಮೇವ ದೇವಾನಂ ದೇವಾನುಭಾವಂ ಅಪ್ಪಮಾಣೋ ಉಳಾರೋ ಓಭಾಸೋ"ತಿಆದೀಸು (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೩೨; ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೨೦೧) ವಿಪುಲೇ। ಸ್ವಾಯಂ ಇಧ ಸೇಟ್ಠೇ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ (ದೀ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩.೧೪೨; ವಿ॰ ವ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧)। **ವಿಪುಲಾ**ತಿ ಅಪ್ಪಮಾಣಾ। **ಅಜಾಯಥಾ**ತಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿ ಉದಪಾದಿ ಪವತ್ತಿತ್ಥ। **ಇಮಸ್ಮಿಂ ಲೋಕೇ ಪರಸ್ಮಿಞ್ಚಾ**ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಮನುಸ್ಸಲೋಕೇ ಚ ಪರಸ್ಮಿಂ ದೇವಲೋಕೇ ಚಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಉಭಯಸ್ಮಿ**ನ್ತಿ ತದುಭಯಸ್ಮಿಂ, ಅಜ್ಝತ್ತಬಹಿದ್ಧಾದೀಸು ವಿಯ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। **ಅಧೋ ಚಾ**ತಿ ಅವೀಚಿಆದೀಸು ನಿರಯೇಸು। **ಉದ್ಧ**ನ್ತಿ ಭವಗ್ಗತೋಪಿ ಉದ್ಧಂ ಅಜಟಾಕಾಸೇಪಿ। **ತಿರಿಯಞ್ಚಾ**ತಿ ತಿರಿಯತೋಪಿ ದಸಸು ಚಕ್ಕವಾಳಸಹಸ್ಸೇಸು। **ವಿತ್ಥತ**ನ್ತಿ ವಿಸಟಂ। ಅನ್ಧಕಾರಂ ವಿಧಮಿತ್ವಾ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಂ ಲೋಕಞ್ಚ ಪದೇಸಞ್ಚ ಅಜ್ಝೋತ್ಥರಿತ್ವಾ ಆಭಾ ಪವತ್ತಿತ್ಥಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಥ ವಾ **ತಿರಿಯಞ್ಚ ವಿತ್ಥತ**ನ್ತಿ ತಿರಿಯತೋ ವಿತ್ಥತಂ ಮಹನ್ತಂ, ಅಪ್ಪಮಾಣಂ ಪದೇಸಂ ಆಭಾ ಫರಿತ್ವಾ ಅಟ್ಠಾಸೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಅಥ ಭಗವಾ ದಸಸಹಸ್ಸಚಕ್ಕವಾಳೇಸು ಆಲೋಕಫರಣಂ ಕತ್ವಾ ಅಭಿಞ್ಞಾಪಾದಕಂ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ತತೋ ವುಟ್ಠಾಯ ಆವಜ್ಜಿತ್ವಾ ಅಧಿಟ್ಠಾನಚಿತ್ತೇನ ಆಕಾಸಮಬ್ಭುಗ್ಗನ್ತ್ವಾ ತೇಸಂ ಞಾತೀನಂ ಸೀಸೇಸು ಪಾದಪಂಸುಂ ಓಕಿರಮಾನೋ ವಿಯ ಮಹತಿಯಾ ದೇವಮನುಸ್ಸಪರಿಸಾಯ ಮಜ್ಝೇ ಯಮಕಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ತಂ ಪನ ಪಾಳಿತೋ ಏವಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ (ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೧.೧೧೬) -

"ಕತಮಂ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಯಮಕಪಾಟಿಹೀರೇ ಞಾಣಂ? ಇಧ ತಥಾಗತೋ ಯಮಕಪಾಟಿಹೀರಂ ಕರೋತಿ ಅಸಾಧಾರಣಂ ಸಾವಕೇಹಿ ಉಪರಿಮಕಾಯತೋ ಅಗ್ಗಿಕ್ಖನ್ಧೋ ಪವತ್ತತಿ, ಹೇಟ್ಠಿಮಕಾಯತೋ ಉದಕಧಾರಾ ಪವತ್ತತಿ। ಹೇಟ್ಠಿಮಕಾಯತೋ ಅಗ್ಗಿಕ್ಖನ್ಧೋ ಪವತ್ತತಿ, ಉಪರಿಮಕಾಯತೋ ಉದಕಧಾರಾ ಪವತ್ತತಿ...ಪೇ॰... ಪುರತ್ಥಿಮಕಾಯತೋ

ಅಗ್ಗಿಕ್ಖನ್ಧೋ ಪವತ್ತತಿ, ಪಚ್ಛಿಮಕಾಯತೋ ಉದಕಧಾರಾ ಪವತ್ತತಿ। ಪಚ್ಛಿಮಕಾಯತೋ ಅಗ್ಗಿಕ್ಖನ್ಧೋ ಪವತ್ತತಿ, ಪುರತ್ಥಿಮಕಾಯತೋ ಉದಕಧಾರಾ ಪವತ್ತತಿ…ಪೇ॰… ದಕ್ಖಿಣಅಕ್ಖಿತೋ ಅಗ್ಗಿಕ್ಖನ್ಧೋ ಪವತ್ತತಿ, ವಾಮಅಕ್ಖಿತೋ ಉದಕಧಾರಾ ಪವತ್ತತಿ। ವಾಮಅಕ್ಖಿತೋ ಅಗ್ಗಿಕ್ಖನ್ಧೋ ಪವತ್ತತಿ, ದಕ್ಖಿಣಅಕ್ಖಿತೋ ಉದಕಧಾರಾ ಪವತ್ತತಿ…ಪೇ॰… ದಕ್ಖಿಣಕಣ್ಣಸೋತತೋ ಅಗ್ಗಿಕ್ಖನ್ಧೋ ಪವತ್ತತಿ, ವಾಮಕಣ್ಣಸೋತತೋ ಉದಕಧಾರಾ ಪವತ್ತತಿ। ವಾಮಕಣ್ಣಸೋತತೋ ಅಗ್ಗಿಕ್ಖನ್ಧೋ ಪವತ್ತತಿ, ದಕ್ಖಿಣಕಣ್ಣಸೋತತೋ ಉದಕಧಾರಾ ಪವತ್ತತಿ…ಪೇ॰… ದಕ್ಖಿಣನಾಸಿಕಾಸೋತತೋ ಅಗ್ಗಿಕ್ಖನ್ಧೋ ಪವತ್ತತಿ, ವಾಮನಾಸಿಕಾಸೋತತೋ ಉದಕಧಾರಾ ಪವತ್ತತಿ। ವಾಮನಾಸಿಕಾಸೋತತೋ ಅಗ್ಗಿಕ್ಖನ್ಧೋ ಪವತ್ತತಿ, ದಕ್ಖಿಣನಾಸಿಕಾಸೋತತೋ ಉದಕಧಾರಾ ಪವತ್ತತಿ…ಪೇ॰… ದಕ್ಖಿಣಅಂಸಕೂಟತೋ ಅಗ್ಗಿಕ್ಖನ್ಧೋ ಪವತ್ತತಿ, ವಾಮಅಂಸಕೂಟತೋ ಉದಕಧಾರಾ ಪವತ್ತತಿ। ವಾಮಅಂಸಕೂಟತೋ ಅಗ್ಗಿಕ್ಖನ್ಧೋ ಪವತ್ತತಿ, ದಕ್ಖಿಣಅಂಸಕೂಟತೋ ಉದಕಧಾರಾ ಪವತ್ತತಿ…ಪೇ॰… ದಕ್ಖಿಣಹತ್ಥತೋ ಅಗ್ಗಿಕ್ಖನ್ಧೋ ಪವತ್ತತಿ, ವಾಮಹತ್ಥತೋ ಉದಕಧಾರಾ ಪವತ್ತತಿ। ವಾಮಹತ್ಥತೋ ಅಗ್ಗಿಕ್ಖನ್ಧೋ ಪವತ್ತತಿ, ದಕ್ಖಿಣಹತ್ಥತೋ ಉದಕಧಾರಾ ಪವತ್ತತಿ…ಪೇ॰… ದಕ್ಖಿಣಪಸ್ಸತೋ ಅಗ್ಗಿಕ್ಖನ್ಧೋ ಪವತ್ತತಿ, ವಾಮಪಸ್ಸತೋ ಉದಕಧಾರಾ ಪವತ್ತತಿ। ವಾಮಪಸ್ಸತೋ ಅಗ್ಗಿಕ್ಖನ್ಧೋ ಪವತ್ತತಿ, ದಕ್ಖಿಣಪಸ್ಸತೋ ಉದಕಧಾರಾ ಪವತ್ತತಿ…ಪೇ॰… ದಕ್ಖಿಣಪಾದತೋ ಅಗ್ಗಿಕ್ಖನ್ಧೋ ಪವತ್ತತಿ, ವಾಮಪಾದತೋ ಉದಕಧಾರಾ ಪವತ್ತತಿ। ವಾಮಪಾದತೋ ಅಗ್ಗಿಕ್ಖನ್ಧೋ ಪವತ್ತತಿ, ದಕ್ಖಿಣಪಾದತೋ ಉದಕಧಾರಾ ಪವತ್ತತಿ…ಪೇ॰… ಅಙ್ಗುಲಙ್ಗುಲೇಹಿ ಅಗ್ಗಿಕ್ಖನ್ಧೋ ಪವತ್ತತಿ, ಅಙ್ಗುಲನ್ತರಿಕಾಹಿ ಉದಕಧಾರಾ ಪವತ್ತತಿ। ಅಙ್ಗುಲನ್ತರಿಕಾಹಿ ಅಗ್ಗಿಕ್ಖನ್ಧೋ ಪವತ್ತತಿ, ಅಙ್ಗುಲಙ್ಗುಲೇಹಿ ಉದಕಧಾರಾ ಪವತ್ತತಿ…ಪೇ॰… ಏಕೇಕಲೋಮತೋ ಅಗ್ಗಿಕ್ಖನ್ಧೋ ಪವತ್ತತಿ, ಏಕೇಕಲೋಮತೋ ಉದಕಧಾರಾ ಪವತ್ತತಿ। ಲೋಮಕೂಪತೋ ಲೋಮಕೂಪತೋ ಅಗ್ಗಿಕ್ಖನ್ಧೋ ಪವತ್ತತಿ, ಲೋಮಕೂಪತೋ ಲೋಮಕೂಪತೋ ಉದಕಧಾರಾ ಪವತ್ತತಿ - ಛನ್ನಂ ವಣ್ಣಾನಂ ನೀಲಾನಂ ಪೀತಕಾನಂ ಲೋಹಿತಕಾನಂ ಓದಾತಾನಂ ಮಞ್ಜಿಟ್ಠಾನಂ ಪಭಸ್ಸರಾನಂ।

"ಭಗವಾ ಚಙ್ಕಮತಿ, ನಿಮ್ಮಿತೋ ತಿಟ್ಠತಿ ವಾ ನಿಸೀದತಿ ವಾ ಸೇಯ್ಯಂ ವಾ ಕಪ್ಪೇತಿ। ಭಗವಾ ತಿಟ್ಠತಿ, ನಿಮ್ಮಿತೋ ಚಙ್ಕಮತಿ ವಾ ನಿಸೀದತಿ ವಾ ಸೇಯ್ಯಂ ವಾ ಕಪ್ಪೇತಿ। ಭಗವಾ ನಿಸೀದತಿ, ನಿಮ್ಮಿತೋ ಚಙ್ಕಮತಿ ವಾ ತಿಟ್ಠತಿ ವಾ ಸೇಯ್ಯಂ ವಾ ಕಪ್ಪೇತಿ। ಭಗವಾ ಸೇಯ್ಯಂ ಕಪ್ಪೇತಿ, ನಿಮ್ಮಿತೋ ಚಙ್ಕಮತಿ ವಾ ತಿಟ್ಠತಿ ವಾ ನಿಸೀದತಿ ವಾ। ನಿಮ್ಮಿತೋ ಚಙ್ಕಮತಿ, ಭಗವಾ ತಿಟ್ಠತಿ ವಾ ನಿಸೀದತಿ ವಾ ಸೇಯ್ಯಂ ವಾ ಕಪ್ಪೇತಿ। ನಿಮ್ಮಿತೋ ತಿಟ್ಠತಿ, ಭಗವಾ ಚಙ್ಕಮತಿ ವಾ ನಿಸೀದತಿ ವಾ ಸೇಯ್ಯಂ ವಾ ಕಪ್ಪೇತಿ। ನಿಮ್ಮಿತೋ ನಿಸೀದತಿ, ಭಗವಾ ಚಙ್ಕಮತಿ ವಾ ತಿಟ್ಠತಿ ವಾ ಸೇಯ್ಯಂ ವಾ ಕಪ್ಪೇತಿ। ನಿಮ್ಮಿತೋ ಸೇಯ್ಯಂ ಕಪ್ಪೇತಿ, ಭಗವಾ ಚಙ್ಕಮತಿ ವಾ ತಿಟ್ಠತಿ ವಾ ನಿಸೀದತಿ ವಾ, ಇದಂ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಯಮಕಪಾಟಿಹೀರೇ ಞಾಣನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ"।

ತಸ್ಸ ಪನ ಭಗವತೋ ತೇಜೋಕಸಿಣಸಮಾಪತ್ತಿವಸೇನ ಉಪರಿಮಕಾಯತೋ ಅಗ್ಗಿಕ್ಖನ್ಧೋ ಪವತ್ತತಿ। ಆಪೋಕಸಿಣಸಮಾಪತ್ತಿವಸೇನ ಹೇಟ್ಠಿಮಕಾಯತೋ ಉದಕಧಾರಾ ಪವತ್ತತೀತಿ ಪುನ ಉದಕಧಾರಾಯ ಪವತ್ತಟ್ಠಾನತೋ ಅಗ್ಗಿಕ್ಖನ್ಧೋ ಪವತ್ತತಿ, ಅಗ್ಗಿಕ್ಖನ್ಧಸ್ಸ ಪವತ್ತಟ್ಠಾನತೋ ಉದಕಧಾರಾ ಪವತ್ತತೀತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ, "ಹೇಟ್ಠಿಮಕಾಯತೋ ಅಗ್ಗಿಕ್ಖನ್ಧೋ ಪವತ್ತತಿ, ಉಪರಿಮಕಾಯತೋ ಉದಕಧಾರಾ ಪವತ್ತತೀ"ತಿ ವುತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಏಸೇವ ನಯೋ ಸೇಸಪದೇಸುಪಿ। ಅಗ್ಗಿಕ್ಖನ್ಧೋ ಪನೇತ್ಥ ಉದಕಧಾರಾಯ ಅಸಮ್ಮಿಸ್ಸೋವ ಅಹೋಸಿ। ತಥಾ ಉದಕಧಾರಾ ಅಗ್ಗಿಕ್ಖನ್ಧೇನ। ರಸ್ಮೀಸು ಪನ ದುತಿಯಾ ದುತಿಯಾ ರಸ್ಮಿ ಪುರಿಮಾಯ ಪುರಿಮಾಯ ಯಮಕಾ ವಿಯ ಏಕಕ್ಖಣೇ ಪವತ್ತತಿ। ದ್ವಿನ್ನಞ್ಚ ಚಿತ್ತಾನಂ ಏಕಕ್ಖಣೇ ಪವತ್ತಿ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ಬುದ್ಧಾನಂ ಪನ ಭವಙ್ಗಪರಿವಾಸಸ್ಸ ಲಹುಕತಾಯ ಪಞ್ಚಹಾಕಾರೇಹಿ ಚಿಣ್ಣವಸಿತಾಯ ಏತಾ ರಸ್ಮಿಯೋ ಏಕಕ್ಖಣೇ ವಿಯ ಪವತ್ತನ್ತಿ, ತಸ್ಸಾ ಪನ ರಸ್ಮಿಯಾ ಆವಜ್ಜನಪರಿಕಮ್ಮಾಧಿಟ್ಠಾನಾನಿ ವಿಸುಂಯೇವ। ನೀಲರಸ್ಮಿಅತ್ಥಾಯ ಹಿ ಭಗವಾ ನೀಲಕಸಿಣಂ ಸಮಾಪಜ್ಜತಿ। ಪೀತರಸ್ಮಿಆದೀನಂ ಅತ್ಥಾಯ ಪೀತಕಸಿಣಾದೀನಿ ಸಮಾಪಜ್ಜತಿ।

ಏವಂ ಭಗವತೋ ಯಮಕಪಾಟಿಹೀರೇ ಕಯಿರಮಾನೇ ಸಕಲಸ್ಸಾಪಿ ದಸಸಹಸ್ಸಚಕ್ಕವಾಳಸ್ಸ ಅಲಙ್ಕಾರಕರಣಕಾಲೋ ವಿಯ ಅಹೋಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೯. "ಸತ್ತುತ್ತಮೋ ಅನಧಿವರೋ ವಿನಾಯಕೋ, ಸತ್ಥಾ ಅಹೂ ದೇವಮನುಸ್ಸಪೂಜಿತೋ।
ಮಹಾನುಭಾವೋ ಸತಪುಞ್ಞಲಕ್ಖಣೋ, ದಸ್ಸೇಸಿ ಅಚ್ಛೇರಕಂ ಪಾಟಿಹೀರ"ನ್ತಿ॥

ತತ್ಥ **ಸತ್ತುತ್ತಮೋ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ಸೀಲಾದೀಹಿ ಗುಣೇಹಿ ಸಬ್ಬೇಸು ಸತ್ತೇಸು ಉತ್ತಮೋ ಪವರೋ ಸೇಟ್ಠೋತಿ ಸತ್ತುತ್ತಮೋ, ಸತ್ತಾನಂ ವಾ ಉತ್ತಮೋ ಸತ್ತುತ್ತಮೋ। **ಸತ್ತ**ನ್ತಿ ಹಿ ಞಾಣಸ್ಸ ನಾಮಂ, ತೇನ ದಸಬಲಚತುವೇಸಾರಜ್ಜಛಅಸಾಧಾರಣಞಾಣಸಙ್ಖಾತೇನ ಸತ್ತೇನ ಸೇಟ್ಠೋ ಉತ್ತಮೋತಿ ಸತ್ತುತ್ತಮೋ, ಸಮಾನಾಧಿಕರಣವಸೇನ ಸತ್ಥೋ ಉತ್ತಮೋತಿ ವಾ ಸತ್ತುತ್ತಮೋ। ಯದಿ ಏವಂ "ಉತ್ತಮಸತ್ಥೋ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಉತ್ತಮ-ಸದ್ದಸ್ಸ ಪುಬ್ಬನಿಪಾತಪಾಠತೋ। ನ ಪನೇಸ ಭೇದೋ ಅನಿಯಮತೋ ಬಹುಲವಚನತೋ ಚ ನರುತ್ತಮಪುರಿಸುತ್ತಮನರವರಾದಿ-ಸದ್ದಾ ವಿಯ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಅಥ ವಾ ಸತ್ತಂ ಉತ್ತಮಂ ಯಸ್ಸ ಸೋ ಸತ್ತುತ್ತಮೋ, ಇಧಾಪಿ ಚ ಉತ್ತಮ-ಸದ್ದಸ್ಸ ಪುಬ್ಬನಿಪಾತೋ ಭವತಿ। ಉತ್ತಮಸತ್ಥೋತಿ ವಿಸೇಸನಸ್ಸ ಪುಬ್ಬನಿಪಾತಪಾಠತೋ "ಚಿತ್ತಗೂ ಪದ್ಧಗೂ"ತಿ ಏತ್ಥ ವಿಯಾತಿ ನಾಯಂ ದೋಸೋ। ಉಭಯವಿಸೇಸನತೋ ವಾ ಆಹಿತಗ್ಗಿಆದಿಪಾಠೋ ವಿಯ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। **ವಿನಾಯಕೋ**ತಿ ಬಹೂಹಿ ವಿನಯನೂಪಾಯೇಹಿ ಸತ್ತೇ ವಿನೇತಿ ದಮೇತೀತಿ ವಿನಾಯಕೋ। **ಸತ್ಥಾ**ತಿ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕಸಮ್ಪರಾಯಿಕತ್ಥೇಹಿ ಯಥಾರಹಂ ಸತ್ತೇ ಅನುಸಾಸತೀತಿ ಸತ್ಥಾ। **ಅಹೂ**ತಿ ಅಹೋಸಿ। **ದೇವಮನುಸ್ಸಪೂಜಿತೋ**ತಿ ದಿಬ್ಬೇಹಿ ಪಞ್ಚಕಾಮಗುಣೇಹಿ ದಿಬ್ಬನ್ತಿ ಕೀಳನ್ತೀತಿ ದೇವಾ। ಮನಸ್ಸ ಉಸ್ಸನ್ನತ್ತಾ ಮನುಸ್ಸಾ, ದೇವಾ ಚ ಮನುಸ್ಸಾ ಚ ದೇವಮನುಸ್ಸಾ, ದೇವಮನುಸ್ಸೇಹಿ ಪೂಜಿತೋ ದೇವಮನುಸ್ಸಪೂಜಿತೋ। ಪುಪ್ಫಾದಿಪೂಜಾಯ ಚ ಪಚ್ಚಯಪೂಜಾಯ ಚ ಪೂಜಿತೋ, ಅಪಚಿತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕಸ್ಮಾ ಪನ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನಮೇವ ಗಹಣಂ ಕತಂ, ನನು ಭಗವಾ ತಿರಚ್ಛಾನಗತೇಹಿಪಿ ಆರವಾಳಕಾಳಾಪಲಾಲಧನಪಾಲಪಾಲಿಲೇಯ್ಯಕನಾಗಾದೀಹಿ ಸಾತಾಗಿರಾಳವಕಹೇಮವತಸೂಚಿಲೋಮಖರಲೋಮಯಕ್ಖಾದೀಹಿ ವಿನಿಪಾತಗತೇಹಿಪಿ ಪೂಜಿತೋಯೇವಾತಿ? ಸಚ್ಚಮೇವೇತಂ, ಉಕ್ಕಟ್ಠಪರಿಚ್ಛೇದವಸೇನ ಸಬ್ಬಪುಗ್ಗಲಪರಿಚ್ಛೇದವಸೇನ ಚೇತಂ ವುತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ಮಹಾನುಭಾವೋ**ತಿ ಮಹತಾ ಬುದ್ಧಾನುಭಾವೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। **ಸತಪುಞ್ಞಲಕ್ಖಣೋ**ತಿ ಅನನ್ತೇಸು ಚಕ್ಕವಾಳೇಸು ಸಬ್ಬೇ ಸತ್ತಾ ಏಕೇಕಂ ಪುಞ್ಞಕಮ್ಮಂ ಸತಕ್ಖತ್ತುಂ ಕರೇಯ್ಯುಂ ಏತ್ತಕೇಹಿ ಜನೇಹಿ ಕತಕಮ್ಮಂ ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ಸಯಮೇವ ಏಕಕೋ ಸತಗುಣಂ ಕತ್ವಾ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ। ತಸ್ಮಾ "ಸತಪುಞ್ಞಲಕ್ಖಣೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಕೇಚಿ ಪನ "ಸತೇನ ಸತೇನ ಪುಞ್ಞಕಮ್ಮೇನ ನಿಬ್ಬತ್ತಏಕೇಕಲಕ್ಖಣೋ"ತಿ ವದನ್ತಿ। "ಏವಂ ಸನ್ತೇ ಯೋ ಕೋಚಿ ಬುದ್ಧೋ ಭವೇಯ್ಯಾ"ತಿ ತಂ ಅಟ್ಠಕಥಾಸು ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಂ। **ದಸ್ಸೇಸೀ**ತಿ ಸಬ್ಬೇಸಂ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ ಅತಿವಿಮ್ಹಯಕರಂ ಯಮಕಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ದಸ್ಸೇಸಿ।

ಅಥ ಸತ್ಥಾ ಆಕಾಸೇ ಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ಕತ್ವಾ ಮಹಾಜನಸ್ಸ ಚಿತ್ತಾಚಾರಂ ಓಲೋಕೇತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಅಜ್ಝಾಸಯಾನುಕೂಲಂ ಧಮ್ಮಕಥಂ ಚಙ್ಕಮನ್ತೋ ಕಥೇತುಕಾಮೋ ಆಕಾಸೇ ದಸಸಹಸ್ಸಚಕ್ಕವಾಳವಿತ್ಥತಂ ಸಬ್ಬರತನಮಯಂ ರತನಚಙ್ಕಮಂ ಮಾಪೇಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೧೦. "ಸೋ ಯಾಚಿತೋ ದೇವವರೇನ ಚಕ್ಖುಮಾ, ಅತ್ಥಂ ಸಮೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ತದಾ ನರುತ್ತಮೋ।
ಚಙ್ಕಮಂ ಮಾಪಯಿ ಲೋಕನಾಯಕೋ, ಸುನಿಟ್ಠಿತಂ ಸಬ್ಬರತನನಿಮ್ಮಿತ"ನ್ತಿ॥

ತತ್ಥ **ಸೋ**ತಿ ಸೋ ಸತ್ಥಾ। **ಯಾಚಿತೋ**ತಿ ಪಠಮಮೇವ ಅಟ್ಠಮೇ ಸತ್ತಾಹೇ ಧಮ್ಮದೇಸನಾಯ ಯಾಚಿತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ದೇವವರೇನಾ**ತಿ ಸಹಮ್ಪತಿಬ್ರಹ್ಮುನಾ। **ಚಕ್ಖುಮಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಚಕ್ಖತೀತಿ ಚಕ್ಖು, ಸಮವಿಸಮಂ ವಿಭಾವಯತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ತಂ ಪನ ಚಕ್ಖು ದುವಿಧಂ - ಞಾಣಚಕ್ಖು, ಮಂಸಚಕ್ಖೂತಿ। ತತ್ಥ ಞಾಣಚಕ್ಖು ಪಞ್ಚವಿಧಂ - ಬುದ್ಧಚಕ್ಖು, ಧಮ್ಮಚಕ್ಖು, ಸಮನ್ತಚಕ್ಖು, ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖು, ಪಞ್ಞಾಚಕ್ಖೂತಿ। ತೇಸು **ಬುದ್ಧಚಕ್ಖು** ನಾಮ ಆಸಯಾನುಸಯಞಾಣಞ್ಚೇವ ಇನ್ದ್ರಿಯಪರೋಪರಿಯತ್ತಞಾಣಞ್ಚ, ಯಂ "ಬುದ್ಧಚಕ್ಖುನಾ

ಲೋಕಂ ವೋಲೋಕೇನ್ತೋ"ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೬೯; ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೮೩; ೨.೩೩೯; ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೧೭೨; ಮಹಾವ॰ ೯) ಆಗತಂ। **ಧಮ್ಮಚಕ್ಖು** ನಾಮ ಹೇಟ್ಠಿಮಾ ತಯೋ ಮಗ್ಗಾ ತೀಣಿ ಚ ಫಲಾನಿ, ಯಂ "ವಿರಜಂ ವೀತಮಲಂ ಧಮ್ಮಚಕ್ಖುಂ ಉದಪಾದೀ"ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೩೫೫; ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೧೦೮೧; ಮಹಾವ॰ ೧೬; ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೨.೩೦) ಆಗತಂ। **ಸಮನ್ತಚಕ್ಖು** ನಾಮ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಂ , ಯಂ "ತಥೂಪಮಂ ಧಮ್ಮಮಯಂ, ಸುಮೇಧ, ಪಾಸಾದಮಾರುಯ್ಹ ಸಮನ್ತಚಕ್ಖೂ"ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೭೦; ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೮೨; ೨.೩೩೮; ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೧೭೨; ಮಹಾವ॰ ೮) ಆಗತಂ। **ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖು** ನಾಮ ಆಲೋಕವಡ್ಢನೇನ ಉಪ್ಪನ್ನಾಭಿಞ್ಞಾಚಿತ್ತೇನ ಸಮ್ಪಯುತ್ತಞಾಣಂ, ಯಂ "ದಿಬ್ಬೇನ ಚಕ್ಖುನಾ ವಿಸುದ್ಧೇನಾ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೧೪೮, ೨೮೪, ೩೮೫, ೪೩೨; ೨.೩೪೧; ೩.೮೨, ೨೬೧; ಮಹಾವ॰ ೧೦) ಆಗತಂ। **ಪಞ್ಞಾಚಕ್ಖು** ನಾಮ "ಚಕ್ಖುಂ ಉದಪಾದಿ, ಞಾಣಂ ಉದಪಾದೀ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೧೦೮೨; ಮಹಾವ॰ ೧೫; ಕಥಾ॰ ೪೦೫; ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೨.೩೦) ಏತ್ಥ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಾದಿಞಾಣಂ ಪಞ್ಞಾಚಕ್ಖೂತಿ ಆಗತಂ।

ಮಂಸಚಕ್ಖು ನಾಮ "ಚಕ್ಖುಞ್ಚ ಪಟಿಚ್ಚ ರೂಪೇ ಚಾ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೦೪, ೪೦೦; ೩.೪೨೧, ೪೨೫-೪೨೬; ಸಂ॰ ನಿ॰ ೨.೪೩; ೪.೬೦; ಕಥಾ॰ ೪೬೫, ೪೬೭) ಏತ್ಥ ಪಸಾದಮಂಸಚಕ್ಖು ವುತ್ತಂ (ದೀ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೨೧೩)। ತಂ ಪನ ದುವಿಧಂ - ಸಸಮ್ಭಾರಚಕ್ಖು ಪಸಾದಚಕ್ಖೂತಿ। ತೇಸು ಯ್ವಾಯಂ ಅಕ್ಖಿಕೂಪಕೇ ಅಕ್ಖಿಪತ್ತಕೇಹಿ ಪರಿವಾರಿತೋ ಮಂಸಪಿಣ್ಡೋ ಯತ್ಥ ಚತಸ್ಸೋ ಧಾತುಯೋ ವಣ್ಣಗನ್ಧರಸೋಜಾ ಸಮ್ಭವೋ ಜೀವಿತಂ ಭಾವೋ ಚಕ್ಖುಪಸಾದೋ ಕಾಯಪಸಾದೋತಿ ಸಙ್ಖೇಪತೋ ತೇರಸ ಸಮ್ಭಾರಾ ಹೋನ್ತಿ। ವಿತ್ಥಾರತೋ ಪನ ಸಮ್ಭವಮಾನಾನಿ ಚತುಸಮುಟ್ಠಾನಾನಿ ಛತ್ತಿಂಸ ಜೀವಿತಂ ಭಾವೋ ಚಕ್ಖುಪಸಾದೋ ಕಾಯಪಸಾದೋತಿ ಇಮೇ ಕಮ್ಮಸಮುಟ್ಠಾನಾ ಚತ್ತಾರೋ ಚಾತಿ ಸಸಮ್ಭಾರಾ ಹೋನ್ತಿ, ಇದಂ **ಸಸಮ್ಭಾರಚಕ್ಖು** ನಾಮ। ಯಂ ಪನ ಸೇತಮಣ್ಡಲಪರಿಚ್ಛಿನ್ನೇನ ಕಣ್ಹಮಣ್ಡಲೇನ ಪರಿವಾರಿತೇ ದಿಟ್ಠಮಣ್ಡಲೇ ಸನ್ನಿವಿಟ್ಠಂ ರೂಪದಸ್ಸನಸಮತ್ಥಂ ಪಸಾದಮತ್ತಂ, ಇದಂ **ಪಸಾದಚಕ್ಖು** ನಾಮ। ಸಬ್ಬಾನಿ ಪನೇತಾನಿ ಏಕವಿಧಾನಿ ಅನಿಚ್ಚತೋ ಸಙ್ಖತತೋ, ದುವಿಧಾನಿ ಸಾಸವಾನಾಸವತೋ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರತೋ, ತಿವಿಧಾನಿ ಭೂಮಿತೋ ಉಪಾದಿಣ್ಣತ್ತಿಕತೋ, ಚತುಬ್ಬಿಧಾನಿ ಏಕನ್ತಪರಿತ್ತಅಪ್ಪಮಾಣಾನಿಯತಾರಮ್ಮಣತೋ, ಪಞ್ಚವಿಧಾನಿ ರೂಪನಿಬ್ಬಾನಾರೂಪಸಬ್ಬಾರಮ್ಮಣಾನಾರಮ್ಮಣವಸೇನ, ಛಬ್ಬಿಧಾನಿ ಹೋನ್ತಿ ಬುದ್ಧಚಕ್ಖಾದಿವಸೇನ। ಇಚ್ಚೇವಮೇತಾನಿ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಾನಿ ಚಕ್ಖೂನಿ ಅಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಸನ್ತೀತಿ ಭಗವಾ **ಚಕ್ಖುಮಾ**ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಅತ್ಥಂ ಸಮೇಕ್ಖಿತ್ವಾ**ತಿ ಚಙ್ಕಮಂ ಮಾಪೇತ್ವಾ, ಧಮ್ಮದೇಸನಾನಿಮಿತ್ತಂ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ ಹಿತತ್ಥಂ ಉಪಪರಿಕ್ಖಿತ್ವಾ ಉಪಧಾರೇತ್ವಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಮಾಪಯೀ**ತಿ ಮಾಪೇಸಿ। **ಲೋಕನಾಯಕೋ**ತಿ ಸಗ್ಗಮೋಕ್ಖಾಭಿಮುಖಂ ಲೋಕಂ ನಯತೀತಿ ಲೋಕನಾಯಕೋ। **ಸುನಿಟ್ಠಿತ**ನ್ತಿ ಸುಟ್ಠು ನಿಟ್ಠಿತಂ, ಪರಿಯೋಸಿತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸಬ್ಬರತನನಿಮ್ಮಿತ**ನ್ತಿ ದಸವಿಧರತನಮಯಂ।

ಇದಾನಿ ಭಗವತೋ ತಿವಿಧಪಾಟಿಹಾರಿಯಸಮ್ಪತ್ತಿದಸ್ಸನತ್ಥಂ -

೧೧. "ಇದ್ಧೀ ಚ ಆದೇಸನಾನುಸಾಸನೀ, ತಿಪಾಟಿಹೀರೇ ಭಗವಾ ವಸೀ ಅಹು।
ಚಙ್ಕಮಂ ಮಾಪಯಿ ಲೋಕನಾಯಕೋ, ಸುನಿಟ್ಠಿತಂ ಸಬ್ಬರತನನಿಮ್ಮಿತ"ನ್ತಿ॥ - ವುತ್ತಂ।

ತತ್ಥ **ಇದ್ಧೀ**ತಿ ಇದ್ಧಿವಿಧಂ ಇದ್ಧಿಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ನಾಮ। ತಂ ಪನ ಏಕೋಪಿ ಹುತ್ವಾ ಬಹುಧಾ ಹೋತಿ, ಬಹುಧಾಪಿ ಹುತ್ವಾ ಏಕೋ ಹೋತೀತಿಆದಿನಯಪ್ಪವತ್ತಂ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೨೩೯; ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೧೪೭; ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೩.೧೦)। **ಆದೇಸನಾ**ತಿ ಪರಸ್ಸ ಚಿತ್ತಾಚಾರಂ ಞತ್ವಾ ಕಥನಂ ಆದೇಸನಾಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ, ತಂ ಸಾವಕಾನಞ್ಚ ಬುದ್ಧಾನಞ್ಚ ಸತತಧಮ್ಮದೇಸನಾ। **ಅನುಸಾಸನೀ**ತಿ ಅನುಸಾಸನಿಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ, ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ಅಜ್ಝಾಸಯಾನುಕೂಲಮೋವಾದೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇತಿ ಏತಾನಿ ತೀಣಿ ಪಾಟಿಹಾರಿಯಾನಿ। ತತ್ಥ ಇದ್ಧಿಪಾಟಿಹಾರಿಯೇನ ಅನುಸಾಸನಿಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ಮಹಾಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನಸ್ಸ ಆಚಿಣ್ಣಂ, ಆದೇಸನಾಪಾಟಿಹಾರಿಯೇನ ಅನುಸಾಸನಿಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿಸ್ಸ, ಅನುಸಾಸನಿಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ಪನ ಬುದ್ಧಾನಂ ಸತತಧಮ್ಮದೇಸನಾ। **ತಿಪಾಟಿಹೀರೇ**ತಿ ಏತೇಸು ತೀಸು ಪಾಟಿಹಾರಿಯೇಸೂತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಭಗವಾ**ತಿ ಇದಂ ಗುಣವಿಸಿಟ್ಠಸತ್ತುತ್ತಮಗರುಗಾರವಾಧಿವಚನಂ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ ಪೋರಾಣೇಹಿ -

“ಭಗವಾತಿ ವಚನಂ ಸೇಟ್ಠಂ, ಭಗವಾತಿ ವಚನಮುತ್ತಮಂ।
ಗರುಗಾರವಯುತ್ತೋ ಸೋ, ಭಗವಾ ತೇನ ವುಚ್ಚತೀ”ತಿ॥ (ವಿಸುದ್ಧಿ॰ ೧.೧೪೨; ಮ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.ಮೂಲಪರಿಯಾಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ; ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೧ ವೇರಞ್ಜಕಣ್ಡವಣ್ಣನಾ; ಇತಿವು॰ ಅಟ್ಠ॰ ನಿದಾನವಣ್ಣನಾ; ಮಹಾನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೫೦)।

ವಸೀತಿ ಏತಸ್ಮಿಂ ತಿವಿಧೇಪಿ ಪಾಟಿಹಾರಿಯೇ ವಸಿಪ್ಪತ್ತೋ, ಚಿಣ್ಣವಸೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ವಸಿಯೋ** ನಾಮ ಪಞ್ಚ ವಸಿಯೋ - ಆವಜ್ಜನಸಮಾಪಜ್ಜನಅಧಿಟ್ಠಾನವುಟ್ಠಾನಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಸಙ್ಖಾತಾ। ತತ್ರ ಯಂ ಯಂ ಝಾನಂ ಯಥಿಚ್ಛಕಂ ಯದಿಚ್ಛಕಂ ಯಾವತಿಚ್ಛಕಂ ಆವಜ್ಜತಿ ಆವಜ್ಜನಾಯ ದನ್ಧಾಯಿತತ್ತಂ ನತ್ಥೀತಿ ಸೀಘಂ ಆವಜ್ಜೇತುಂ ಸಮತ್ಥತಾ **ಆವಜ್ಜನವಸೀ** ನಾಮ। ತಥಾ ಯಂ ಯಂ ಝಾನಂ ಯಥಿಚ್ಛಕಂ…ಪೇ॰… ಸಮಾಪಜ್ಜತಿ ಸಮಾಪಜ್ಜನಾಯ ದನ್ಧಾಯಿತತ್ತಂ ನತ್ಥೀತಿ ಸೀಘಂ ಸಮಾಪಜ್ಜನಸಮತ್ಥತಾ **ಸಮಾಪಜ್ಜನವಸೀ** ನಾಮ। ದೀಘಂ ಕಾಲಂ ಠಪೇತುಂ ಸಮತ್ಥತಾ **ಅಧಿಟ್ಠಾನವಸೀ** ನಾಮ। ತಥೇವ ಲಹುಂ ವುಟ್ಠಾತುಂ ಸಮತ್ಥತಾ **ವುಟ್ಠಾನವಸೀ** ನಾಮ। **ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣವಸೀ** ಪನ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಜವನಾನೇವ ಹೋನ್ತಿ ತಾನಿ ಆವಜ್ಜನಾನನ್ತರಾನೇವ ಹುತ್ವಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೀತಿ ಆವಜ್ಜನವಸಿಯಾ ಏವ ವುತ್ತಾನಿ। ಇತಿ ಇಮಾಸು ಪಞ್ಚಸು ವಸೀಸು ಚಿಣ್ಣವಸಿತಾ ವಸೀ ನಾಮ ಹೋತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - “ತಿಪಾಟಿಹೀರೇ ಭಗವಾ ವಸೀ ಅಹೂ”ತಿ।

ಇದಾನಿ ತಸ್ಸ ರತನಚಙ್ಕಮಸ್ಸ ನಿಮ್ಮಿತವಿಧಾನಸ್ಸ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ -

೧೨. “ದಸಸಹಸ್ಸೀಲೋಕಧಾತುಯಾ, ಸಿನೇರುಪಬ್ಬತುತ್ತಮೇ।
ಥಮ್ಭೇವ ದಸ್ಸೇಸಿ ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ, ಚಙ್ಕಮೇ ರತನಾಮಯೇ”ತಿ॥ - ಆದಿಗಾಥಾಯೋ ವುತ್ತಾ।

ತತ್ಥ **ದಸಸಹಸ್ಸೀಲೋಕಧಾತುಯಾ**ತಿ ದಸಸು ಚಕ್ಕವಾಳಸಹಸ್ಸೇಸು। **ಸಿನೇರುಪಬ್ಬತುತ್ತಮೇ**ತಿ ಮಹಾಮೇರುಸಙ್ಖಾತೇ ಸೇಟ್ಠಪಬ್ಬತೇ। **ಥಮ್ಭೇವಾ**ತಿ ಥಮ್ಭೇ ವಿಯ ದಸಚಕ್ಕವಾಳಸಹಸ್ಸೇಸು ಯೇ ಸಿನೇರುಪಬ್ಬತಾ, ತೇ ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಠಿತೇ ಸುವಣ್ಣಥಮ್ಭೇ ವಿಯ ಕತ್ವಾ ತೇಸಂ ಉಪರಿ ಚಙ್ಕಮಂ ಮಾಪೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇಸೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ರತನಾಮಯೇ**ತಿ ರತನಮಯೇ।

೧೩. **ದಸಸಹಸ್ಸೀ ಅತಿಕ್ಕಮ್ಮಾ**ತಿ ರತನಚಙ್ಕಮಂ ಪನ ಭಗವಾ ಮಾಪೇನ್ತೋ ತಸ್ಸ ಏಕಂ ಕೋಟಿಂ ಸಬ್ಬಪರಿಯನ್ತಂ ಪಾಚೀನಚಕ್ಕವಾಳಮುಖವಟ್ಟಿಂ ಏಕಂ ಕೋಟಿಂ ಪಚ್ಛಿಮಚಕ್ಕವಾಳಮುಖವಟ್ಟಿಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಠಿತಂ ಕತ್ವಾ ಮಾಪೇಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

“ದಸಸಹಸ್ಸೀ ಅತಿಕ್ಕಮ್ಮ, ಚಙ್ಕಮಂ ಮಾಪಯೀ ಜಿನೋ।
ಸಬ್ಬಸೋಣ್ಣಮಯಾ ಪಸ್ಸೇ, ಚಙ್ಕಮೇ ರತನಾಮಯೇ”ತಿ॥

ತತ್ಥ **ಜಿನೋ**ತಿ ಕಿಲೇಸಾರಿಜಯನತೋ ಜಿನೋ। **ಸಬ್ಬಸೋಣ್ಣಮಯಾ ಪಸ್ಸೇ**ತಿ ತಸ್ಸ ಪನ ಏವಂ ನಿಮ್ಮಿತಸ್ಸ ಚಙ್ಕಮಸ್ಸ ಉಭಯಪಸ್ಸೇಸು ಸುವಣ್ಣಮಯಾ ಪರಮರಮಣೀಯಾ ಮರಿಯಾದಭೂಮಿ ಅಹೋಸಿ, ಮಜ್ಝೇ ಮಣಿಮಯಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

೧೪. **ತುಲಾಸಙ್ಘಾಟಾ**ತಿ ತುಲಾಯುಗಳಾ, ತಾ ನಾನಾರತನಮಯಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ಅನುವಗ್ಗಾ**ತಿ ಅನುರೂಪಾ। **ಸೋವಣ್ಣಫಲಕತ್ಥತಾ**ತಿ ಸೋವಣ್ಣಮಯೇಹಿ ಫಲಕೇಹಿ ಅತ್ಥತಾ, ತುಲಾಸಙ್ಘಾತಾನಂ ಉಪರಿ ಸುವಣ್ಣಮಯೋ ಪದರಚ್ಛದೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ವೇದಿಕಾ ಸಬ್ಬಸೋವಣ್ಣಾ**ತಿ ವೇದಿಕಾ ಪನ ಸಬ್ಬಾಪಿ ಸುವಣ್ಣಮಯಾ, ಯಾ ಪನೇಸಾ ಚಙ್ಕಮನಪರಿಕ್ಖೇಪವೇದಿಕಾ, ಸಾ ಏಕಾವ ಅಞ್ಞೇಹಿ ರತನೇಹಿ ಅಸಮ್ಮಿಸ್ಸಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ದುಭತೋ ಪಸ್ಸೇಸು ನಿಮ್ಮಿತಾ**ತಿ ಉಭೋಸು ಪಸ್ಸೇಸು ನಿಮ್ಮಿತಾ। ದ-ಕಾರೋ ಪದಸನ್ಧಿಕರೋ।

೧೫. **ಮಣಿಮುತ್ತಾವಾಲುಕಾಕಿಣ್ಣಾತಿ** ಮಣಿಮುತ್ತಾಮಯವಾಲುಕಾಕಿಣ್ಣಾ। ಅಥ ವಾ ಮಣಯೋ ಚ ಮುತ್ತಾ ಚ ವಾಲುಕಾ ಚ ಮಣಿಮುತ್ತಾವಾಲುಕಾ। ತಾಹಿ ಮಣಿಮುತ್ತಾವಾಲುಕಾಹಿ ಆಕಿಣ್ಣಾ ಸನ್ಥತಾತಿ ಮಣಿಮುತ್ತಾವಾಲುಕಾಕಿಣ್ಣಾ। **ನಿಮ್ಮಿತೋತಿ** ಇಮಿನಾಕಾರೇನ ನಿಮ್ಮಿತೋ ಕತೋ। **ರತನಾಮಯೋತಿ** ಸಬ್ಬರತನಮಯೋ, ಚಙ್ಕಮೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಓಭಾಸೇತಿ ದಿಸಾ ಸಬ್ಬಾತಿ** ಸಬ್ಬಾಪಿ ದಸ ದಿಸಾ ಓಭಾಸೇತಿ ಪಕಾಸೇತಿ। **ಸತರಂಸೀವಾತಿ** ಸಹಸ್ಸರಂಸಿಆದಿಚ್ಚೋ ವಿಯ। **ಉಗ್ಗತೋತಿ** ಉದಿತೋ। ಯಥಾ ಪನ ಅಬ್ಭುಗ್ಗತೋ ಸಹಸ್ಸರಂಸಿ ಸಬ್ಬಾಪಿ ದಸ ದಿಸಾ ಓಭಾಸೇತಿ, ಏವಮೇವ ಏಸೋಪಿ ಸಬ್ಬರತನಮಯೋ ಚಙ್ಕಮೋ ಓಭಾಸೇತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಇದಾನಿ ಪನ ನಿಟ್ಠಿತೇ ಚಙ್ಕಮೇ ತತ್ಥ ಭಗವತೋ ಪವತ್ತಿದಸ್ಸನತ್ಥಂ -

೧೬. “ತಸ್ಮಿಂ ಚಙ್ಕಮನೇ ಧೀರೋ, ದ್ವತ್ತಿಂಸವರಲಕ್ಖಣೋ।
ವಿರೋಚಮಾನೋ ಸಮ್ಬುದ್ಧೋ, ಚಙ್ಕಮೇ ಚಙ್ಕಮೀ ಜಿನೋ॥

೧೭. “ದಿಬ್ಬಂ ಮನ್ದಾರವಂ ಪುಪ್ಫಂ, ಪದುಮಂ ಪಾರಿಛತ್ತಕಂ।
ಚಙ್ಕಮನೇ ಓಕಿರನ್ತಿ, ಸಬ್ಬೇ ದೇವಾ ಸಮಾಗತಾ॥

೧೮. “ಪಸ್ಸನ್ತಿ ತಂ ದೇವಸಙ್ಘಾ, ದಸಸಹಸ್ಸೀ ಪಮೋದಿತಾ।
ನಮಸ್ಸಮಾನಾ ನಿಪತನ್ತಿ, ತುಟ್ಠಹಟ್ಠಾ ಪಮೋದಿತಾ”ತಿ॥ - ಗಾಥಾಯೋ ವುತ್ತಾ।

ತತ್ಥ **ಧೀರೋತಿ** ಧಿತಿಯುತ್ತೋ। **ದ್ವತ್ತಿಂಸವರಲಕ್ಖಣೋತಿ** ಸುಪ್ಪತಿಟ್ಠಿತಪಾದತಲಾದೀಹಿ ದ್ವತ್ತಿಂಸಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ದಿಬ್ಬನ್ತಿ** ದೇವಲೋಕೇ ಭವಂ ಜಾತಂ ದಿಬ್ಬಂ। **ಪಾರಿಛತ್ತಕನ್ತಿ** ದೇವಾನಂ ತಾವತಿಂಸಾನಂ ಕೋವಿಳಾರರುಕ್ಖಸ್ಸ ನಿಸ್ಸನ್ದೇನ ಸಮನ್ತಾ ಯೋಜನಸತಪರಿಮಾಣೋ ಪರಮದಸ್ಸನೀಯೋ ಪಾರಿಚ್ಛತ್ತಕರುಕ್ಖೋ ನಿಬ್ಬತ್ತಿ। ಯಸ್ಮಿಂ ಪುಪ್ಫಿತೇ ಸಕಲಂ ದೇವನಗರಂ ಏಕಸುರಭಿಗನ್ಧವಾಸಿತಂ ಹೋತಿ, ತಸ್ಸ ಕುಸುಮರೇಣುಓಕಿಣ್ಣಾನಿ ನವಕನಕವಿಮಾನಾನಿ ಪಿಞ್ಜರಾನಿ ಹುತ್ವಾ ಖಾಯನ್ತಿ। ಇಮಸ್ಸ ಪನ ಪಾರಿಚ್ಛತ್ತಕರುಕ್ಖಸ್ಸ ಪುಪ್ಫಞ್ಚ ಪಾರಿಚ್ಛತ್ತಕನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಚಙ್ಕಮೇ ಓಕಿರನ್ತೀತಿ** ತಸ್ಮಿಂ ರತನಚಙ್ಕಮೇ ಅವಕಿರನ್ತಿ, ತೇನ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರೇನ ಪುಪ್ಫೇನ ತಸ್ಮಿಂ ಚಙ್ಕಮೇ ಚಙ್ಕಮಮಾನಂ ಭಗವನ್ತಂ ಪೂಜೇನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸಬ್ಬೇ ದೇವಾತಿ** ಕಾಮಾವಚರದೇವಾದಯೋ ದೇವಾ। ತೇನಾಹ “ಪಸ್ಸನ್ತಿ ತಂ ದೇವಸಙ್ಘಾ”ತಿ। ತಂ ಭಗವನ್ತಂ ರತನಚಙ್ಕಮನೇ ಚಙ್ಕಮನ್ತಂ ಸಕೇಸು ಆಲಯೇಸುಪಿ ಪಸ್ಸನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ದಸಸಹಸ್ಸೀತಿ** ಭುಮ್ಮತ್ಥೇ ಪಚ್ಚತ್ತವಚನಂ, ದಸಸಹಸ್ಸಿಯಂ ದೇವಸಙ್ಘಾ ತಂ ಪಸ್ಸನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪಮೋದಿತಾತಿ** ಪಮುದಿತಾ। **ನಿಪತನ್ತೀತಿ** ಸನ್ನಿಪತನ್ತಿ। **ತುಟ್ಠಹಟ್ಠಾತಿ** ಪೀತಿವಸೇನ ತುಟ್ಠಹಟ್ಠಾ। **ಪಮೋದಿತಾತಿ** ಇದಾನಿ ವತ್ತಬ್ಬೇಹಿ ತಾವತಿಂಸಾದಿದೇವೇಹಿ ಸದ್ಧಿನ್ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ, ಇತರಥಾ ಪುನರುತ್ತಿದೋಸತೋ ನ ಮುಚ್ಚತಿ। ಅಥ ವಾ ಪಮೋದಿತಾ ತಂ ಭಗವನ್ತಂ ಪಸ್ಸನ್ತಿ, ತುಟ್ಠಹಟ್ಠಾ ಪಮೋದಿತಾ ತಹಿಂ ತಹಿಂ ಸನ್ನಿಪತನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಇದಾನಿ ಯೇ ಪಸ್ಸಿಂಸು ಯೇ ಸನ್ನಿಪತಿಂಸು, ತೇ ಸರೂಪತೋ ದಸ್ಸೇತುಂ -

೧೯. “ತಾವತಿಂಸಾ ಚ ಯಾಮಾ ಚ, ತುಸಿತಾ ಚಾಪಿ ದೇವತಾ।
ನಿಮ್ಮಾನರತಿನೋ ದೇವಾ, ಯೇ ದೇವಾ ವಸವತ್ತಿನೋ।
ಉದಗ್ಗಚಿತ್ತಾ ಸುಮನಾ, ಪಸ್ಸನ್ತಿ ಲೋಕನಾಯಕಂ॥

೨೦. “ಸದೇವಗನ್ಧಬ್ಬಮನುಸ್ಸರಕ್ಖಸಾ , ನಾಗಾ ಸುಪಣ್ಣಾ ಅಥ ವಾಪಿ ಕಿನ್ನರಾ।
ಪಸ್ಸನ್ತಿ ತಂ ಲೋಕಹಿತಾನುಕಮ್ಪಕಂ, ನಭೇವ ಅಚ್ಚುಗ್ಗತಚನ್ದಮಣ್ಡಲಂ॥

೧೧. “ಆಭಸ್ಸರಾ ಸುಭಕಿಣ್ಹಾ, ವೇಹಪ್ಫಲಾ ಅಕನಿಟ್ಠಾ ಚ ದೇವತಾ।
ಸುಸುದ್ಧಸುಕ್ಕವತ್ಥವಸನಾ, ತಿಟ್ಠನ್ತಿ ಪಞ್ಜಲೀಕತಾ॥

೧೨. “ಮುಞ್ಚನ್ತಿ ಪುಪ್ಫಂ ಪನ ಪಞ್ಚವಣ್ಣಿಕಂ, ಮನ್ದಾರವಂ ಚನ್ದನಚುಣ್ಣಮಿಸ್ಸಿತಂ।
ಭಮೇನ್ತಿ ಚೇಲಾನಿ ಚ ಅಮ್ಬರೇ ತದಾ, ಅಹೋ ಜಿನೋ ಲೋಕಹಿತಾನುಕಮ್ಪಕೋ”ತಿ॥ –

ಇಮಾ ಗಾಥಾಯೋ ವುತ್ತಾ।

ತತ್ಥ **ಉದಗ್ಗಚಿತ್ತಾ**ತಿ ಪೀತಿಸೋಮನಸ್ಸವಸೇನ ಉದಗ್ಗಚಿತ್ತಾ। **ಸುಮನಾ**ತಿ ಉದಗ್ಗಚಿತ್ತತ್ತಾ ಏವ ಸುಮನಾ। **ಲೋಕಹಿತಾನುಕಮ್ಪಕ**ನ್ತಿ ಲೋಕಹಿತಞ್ಚ ಲೋಕಾನುಕಮ್ಪಕಞ್ಚ। ಲೋಕಹಿತೇನ ವಾ ಅನುಕಮ್ಪಕಂ ಲೋಕಹಿತಾನುಕಮ್ಪಕಂ। **ನಭೇವ ಅಚ್ಚುಗ್ಗತಚನ್ದಮಣ್ಡಲ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಆಕಾಸೇ ಅಭಿನವೋದಿತಂ ಪರಿಪುಣ್ಣಂ ಸಬ್ಬೋಪದ್ದವವಿನಿಮುತ್ತಂ ಸರದಸಮಯೇ ಚನ್ದಮಣ್ಡಲಂ ವಿಯ ಬುದ್ಧಸಿರಿಯಾ ವಿರೋಚಮಾನಂ ನಯನಾನನ್ದಕರಂ ಪಸ್ಸನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಆಭಸ್ಸರಾತಿ ಉಕ್ಕಟ್ಠಪರಿಚ್ಛೇದವಸೇನ ವುತ್ತಂ। ಪರಿತ್ತಾಭಅಪ್ಪಮಾಣಾಭಆಭಸ್ಸರಾಪರಿತ್ತಮಜ್ಝಿಮಪಣೀತಭೇದೇನ ದುತಿಯಜ್ಝಾನೇನಾಭಿನಿಬ್ಬತ್ತಾ ಸಬ್ಬೇವ ಗಹಿತಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ಸುಭಕಿಣ್ಹಾ**ತಿ ಇದಂ ಉಕ್ಕಟ್ಠಪರಿಚ್ಛೇದವಸೇನೇವ ವುತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ ಪರಿತ್ತಸುಭಅಪ್ಪಮಾಣಸುಭಸುಭಕಿಣ್ಹಾಪರಿತ್ತಾದಿಭೇದೇನ ತತಿಯಜ್ಝಾನೇನ ನಿಬ್ಬತ್ತಾ ಸಬ್ಬೇವ ಗಹಿತಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ವೇಹಪ್ಫಲಾ**ತಿ ವಿಪುಲಾ ಫಲಾತಿ ವೇಹಪ್ಫಲಾ। ತೇ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನನಿಬ್ಬತ್ತಾ ಅಸಞ್ಞಸತ್ತೇಹಿ ಏಕತಲವಾಸಿನೋ। ಹೇಟ್ಠಾ ಪನ ಪಠಮಜ್ಝಾನನಿಬ್ಬತ್ತಾ ಬ್ರಹ್ಮಕಾಯಿಕಾದಯೋ ದಸ್ಸಿತಾ। ತಸ್ಮಾ ಇಧ ನ ದಸ್ಸಿತಾ। ಚಕ್ಖುಸೋತಾನಮಭಾವತೋ ಅಸಞ್ಞಸತ್ತಾ ಚ ಅರೂಪಿನೋ ಚ ಇಧ ನ ಉದ್ದಿಟ್ಠಾ। **ಅಕನಿಟ್ಠಾ ಚ ದೇವತಾ**ತಿ ಇಧಾಪಿ ಉಕ್ಕಟ್ಠಪರಿಚ್ಛೇದವಸೇನೇವ ವುತ್ತಂ। ತಸ್ಮಾ ಅವಿಹಾತಪ್ಪಸುದಸ್ಸಾಸುದಸ್ಸಿಅಕನಿಟ್ಠಸಙ್ಖಾತಾ ಪಞ್ಚಪಿ ಸುದ್ಧಾವಾಸಾ ಗಹಿತಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ಸುಸುದ್ಧಸುಕ್ಕವತ್ಥವಸನಾ**ತಿ ಸುಟ್ಠು ಸುದ್ಧಾನಿ ಸುಸುದ್ಧಾನಿ ಸುಕ್ಕಾನಿ ಓದಾತಾನಿ। ಸುಸುದ್ಧಾನಿ ಸುಕ್ಕಾನಿ ವತ್ಥಾನಿ ನಿವತ್ಥಾನಿ ಚೇವ ಪಾರುತಾನಿ ಚ ಯೇಹಿ ತೇ ಸುಸುದ್ಧಸುಕ್ಕವತ್ಥವಸನಾ, ಪರಿದಹಿತಪರಿಸುದ್ಧಪಣ್ಡರವತ್ಥಾತಿ ಅತ್ಥೋ। “ಸುಸುದ್ಧಸುಕ್ಕವಸನಾ”ತಿಪಿ ಪಾಠೋ। **ಪಞ್ಜಲೀಕತಾ**ತಿ ಕತಪಞ್ಜಲಿಕಾ ಕಮಲಮಕುಲಸದಿಸಂ ಅಞ್ಜಲಿಂ ಸಿರಸಿ ಕತ್ವಾ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ।

ಮುಞ್ಚನ್ತೀತಿ ಓಕಿರನ್ತಿ। **ಪುಪ್ಫಂ ಪನಾ**ತಿ ಕುಸುಮಂ ಪನ। “ಪುಪ್ಫಾನಿ ವಾ”ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ವಚನವಿಪರಿಯಾಸೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ, ಅತ್ಥೋ ಪನಸ್ಸ ಸೋಯೇವ। **ಪಞ್ಚವಣ್ಣಿಕ**ನ್ತಿ ಪಞ್ಚವಣ್ಣಂ – ನೀಲಪೀತಲೋಹಿತೋದಾತಮಞ್ಜಿಟ್ಠಕವಣ್ಣವಸೇನ ಪಞ್ಚವಣ್ಣಂ। **ಚನ್ದನಚುಣ್ಣಮಿಸ್ಸಿತ**ನ್ತಿ ಚನ್ದನಚುಣ್ಣೇನ ಮಿಸ್ಸಿತಂ। **ಭಮೇನ್ತಿ ಚೇಲಾನೀ**ತಿ ಭಮಯನ್ತಿ ವತ್ಥಾನಿ। **ಅಹೋ ಜಿನೋ ಲೋಕಹಿತಾನುಕಮ್ಪಕೋ**ತಿ “ಅಹೋ ಜಿನೋ ಲೋಕಹಿತೋ ಅಹೋ ಚ ಲೋಕಹಿತಾನುಕಮ್ಪಕೋ ಅಹೋ ಕಾರುಣಿಕೋ”ತಿ ಏವಮಾದೀನಿ ಥುತಿವಚನಾನಿ ಉಗ್ಗಿರನ್ತಾ। ಮುಞ್ಚನ್ತಿ ಪುಪ್ಫಂ ಭಮಯನ್ತಿ ಚೇಲಾನೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ।

ಇದಾನಿ ತೇಹಿ ಪಯುತ್ತಾನಿ ಥುತಿವಚನಾನಿ ದಸ್ಸೇತುಂ ಇಮಾ ಗಾಥಾಯೋ ವುತ್ತಾ –

೧೩. “ತುವಂ ಸತ್ಥಾ ಚ ಕೇತೂ ಚ, ಧಜೋ ಯೂಪೋ ಚ ಪಾಣಿನಂ।
ಪರಾಯನೋ ಪತಿಟ್ಠಾ ಚ, ದೀಪೋ ಚ ದ್ವಿಪದುತ್ತಮೋ॥

೧೪. “ದಸಸಹಸ್ಸೀಲೋಕಧಾತುಯಾ, ದೇವತಾಯೋ ಮಹಿದ್ಧಿಕಾ।
ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ನಮಸ್ಸನ್ತಿ, ತುಟ್ಠಹಟ್ಠಾ ಪಮೋದಿತಾ॥

೧೫. “ದೇವತಾ ದೇವಕಞ್ಞಾ ಚ, ಪಸನ್ನಾ ತುಟ್ಠಮಾನಸಾ।

ಪಞ್ಚವಣ್ಣಿಕಪುಪ್ಫೇಹಿ, ಪೂಜಯನ್ತಿ ನರಾಸಭಂ॥

೧೬. “ಪಸ್ಸನ್ತಿ ತಂ ದೇವಸಙ್ಘಾ, ಪಸನ್ನಾ ತುಟ್ಠಮಾನಸಾ।
ಪಞ್ಚವಣ್ಣಿಕಪುಪ್ಫೇಹಿ, ಪೂಜಯನ್ತಿ ನರಾಸಭಂ॥

೧೭. “ಅಹೋ ಅಚ್ಛರಿಯಂ ಲೋಕೇ, ಅಬ್ಭುತಂ ಲೋಮಹಂಸನಂ।
ನ ಮೇದಿಸಂ ಭೂತಪುಬ್ಬಂ, ಅಚ್ಛೇರಂ ಲೋಮಹಂಸನಂ॥

೧೮. “ಸಕಸಕಮ್ಹಿ ಭವನೇ, ನಿಸೀದಿತ್ವಾನ ದೇವತಾ।
ಹಸನ್ತಿ ತಾ ಮಹಾಹಸಿತಂ, ದಿಸ್ವಾನಚ್ಛೇರಕಂ ನಭೇ॥

೧೯. “ಆಕಾಸಟ್ಠಾ ಚ ಭೂಮಟ್ಠಾ, ತಿಣಪನ್ಥನಿವಾಸಿನೋ।
ಕತಞ್ಜಲೀ ನಮಸ್ಸನ್ತಿ, ತುಟ್ಠಹಟ್ಠಾ ಪಮೋದಿತಾ॥

೨೦. “ಯೇಪಿ ದೀಘಾಯುಕಾ ನಾಗಾ, ಪುಞ್ಞವನ್ತೋ ಮಹಿದ್ಧಿಕೋ।
ಪಮೋದಿತಾ ನಮಸ್ಸನ್ತಿ, ಪೂಜಯನ್ತಿ ನರುತ್ತಮಂ॥

೨೧. “ಸಙ್ಗೀತಿಯೋ ಪವತ್ತೇನ್ತಿ, ಅಮ್ಬರೇ ಅನಿಲಞ್ಜಸೇ।
ಚಮ್ಮನದ್ಧಾನಿ ವಾದೇನ್ತಿ, ದಿಸ್ವಾನಚ್ಛೇರಕಂ ನಭೇ॥

೨೨. “ಸಙ್ಖಾ ಚ ಪಣವಾ ಚೇವ, ಅಥೋಪಿ ಡಿಣ್ಡಿಮಾ ಬಹೂ।
ಅನ್ತಲಿಕ್ಖಸ್ಮಿಂ ವಜ್ಜನ್ತಿ, ದಿಸ್ವಾನಚ್ಛೇರಕಂ ನಭೇ॥

೨೩. “ಅಬ್ಭುತೋ ವತ ನೋ ಅಜ್ಜ, ಉಪ್ಪಜ್ಜಿ ಲೋಮಹಂಸನೋ।
ಧುವಮತ್ಥಸಿದ್ಧಿಂ ಲಭಾಮ, ಖಣೋ ನೋ ಪಟಿಪಾದಿತೋ॥

೨೪. “ಬುದ್ಧೋತಿ ತೇಸಂ ಸುತ್ವಾನ, ಪೀತಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿ ತಾವದೇ।
ಬುದ್ಧೋ ಬುದ್ಧೋತಿ ಕಥಯನ್ತಾ, ತಿಟ್ಠನ್ತಿ ಪಞ್ಜಲೀಕತಾ॥

೨೫. “ಹಿಙ್ಕಾರಾ ಸಾಧುಕಾರಾ ಚ, ಉಕ್ಕುಟ್ಠಿ ಸಮ್ಪಹಂಸನಂ।
ಪಜಾ ಚ ವಿವಿಧಾ ಗಗನೇ, ವತ್ತನ್ತಿ ಪಞ್ಜಲೀಕತಾ॥

೨೬. “ಗಾಯನ್ತಿ ಸೇಳೇನ್ತಿ ಚ ವಾದಯನ್ತಿ ಚ, ಭುಜಾನಿ ಪೋಥೇನ್ತಿ ಚ ನಚ್ಚಯನ್ತಿ ಚ।
ಮುಞ್ಚನ್ತಿ ಪುಪ್ಫಂ ಪನ ಪಞ್ಚವಣ್ಣಿಕಂ, ಮನ್ದಾರವಂ ಚನ್ದನಚುಣ್ಣಮಿಸ್ಸಿತಂ॥

೨೭. “ಯಥಾ ತುಯ್ಹಂ ಮಹಾವೀರ, ಪಾದೇಸು ಚಕ್ಕಲಕ್ಖಣಂ।
ಧಜವಜಿರಪಟಾಕಾ, ವಡ್ಢಮಾನಙ್ಕುಸಾಚಿತ”ನ್ತಿ॥

ತತ್ಥ ಇಧಲೋಕಪರಲೋಕಹಿತತ್ಥಂ ಸಾಸತೀತಿ **ಸತ್ಥಾ**। **ಕೇತೂತಿ** ಕೇತುನೋ ಅಪಚಿತಿಕಾತಬ್ಬಟ್ಠೇನ ಕೇತು ವಿಯಾತಿ ಕೇತು। **ಧಜೋತಿ** ಇನ್ದಧಜೋ ಸಮುಸ್ಸಯಟ್ಠೇನ ದಸ್ಸನೀಯಟ್ಠೇನ ಚ ತುವಂ ಧಜೋ ವಿಯಾತಿ ಧಜೋತಿ। ಅಥ ವಾ ಯಥಾ ಹಿ ಲೋಕೇ

ಯಸ್ಸ ಕಸ್ಸಚಿ ಧಜಂ ದಿಸ್ವಾವ - “ಅಯಂ ಧಜೋ ಇತ್ಥನ್ನಾಮಸ್ಸಾ”ತಿ ಧಜವಾ ಧಜೀತಿ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ಏವಮೇವ ಭಗವಾ ಪಞ್ಞಾನಿಬ್ಬಾನಾಧಿಗಮಾಯ ಭಗವನ್ತಂ ದಿಸ್ವಾವ ನಿಬ್ಬಾನಾಧಿಗಮೋ ಪಞ್ಞಾಯತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - **“ಧಜೋ ಯೂಪೋ ಚಾ”**ತಿ। **ಕೂಟದನ್ತಸುತ್ತೇ** ವುತ್ತಾನಂ ದಾನಾದಿಆಸವಕ್ಖಯಞಾಣಪರಿಯೋಸಾನಾನಂ ಸಬ್ಬಯಾಗಾನಂ ಯಜನತ್ಥಾಯ ಸಮುಸ್ಸಿತೋ ಯೂಪೋ ತುವನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪರಾಯನೋ**ತಿ ಪಟಿಸರಣಂ। **ಪತಿಟ್ಠಾ**ತಿ ಯಥಾ ಮಹಾಪಥವೀ ಸಬ್ಬಪಾಣೀನಂ ಆಧಾರಭಾವೇನ ಪತಿಟ್ಠಾ ನಿಸ್ಸಯಭೂತಾ, ಏವಂ ತುವಮ್ಪಿ ಪತಿಟ್ಠಾಭೂತಾ। **ದೀಪೋ ಚಾ**ತಿ ಪದೀಪೋ। ಯಥಾ ಚತುರಙ್ಗೇ ತಮಸಿ ವತ್ತಮಾನಾನಂ ಸತ್ತಾನಂ ಆರೋಪಿತೋ ಪದೀಪೋ ರೂಪಸನ್ದಸ್ಸನೋ ಹೋತಿ। ಏವಂ ಅವಿಜ್ಜನ್ಧಕಾರೇ ವತ್ತಮಾನಾನಂ ಸತ್ತಾನಂ ಪರಮತ್ಥಸನ್ದಸ್ಸನೋ ಪದೀಪೋ ತುವನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಥ ವಾ ಮಹಾಸಮುದ್ದೇ ಭಿನ್ನನಾವಾನಂ ಸತ್ತಾನಂ ಸಮುದ್ದದೀಪೋ ಯಥಾ ಪತಿಟ್ಠಾ ಹೋತಿ, ಏವಂ ತುವಮ್ಪಿ ಸಂಸಾರಸಾಗರೇ ಅಲಬ್ಭನೇಯ್ಯಪತಿಟ್ಠೇ ಓಸೀದನ್ತಾನಂ ಪಾಣೀನಂ ದೀಪೋ ವಿಯಾತಿ ದೀಪೋತಿ ಅತ್ಥೋ।

ದ್ವಿಪದುತ್ತಮೋತಿ ದ್ವಿಪದಾನಂ ಉತ್ತಮೋ ದ್ವಿಪದುತ್ತಮೋ, ಏತ್ಥ ಪನ ನಿದ್ಧಾರಣಲಕ್ಖಣಸ್ಸ ಅಭಾವತೋ ಛಟ್ಠೀಸಮಾಸಸ್ಸ ಪಟಿಸೇಧೋ ನತ್ಥಿ, ನಿದ್ಧಾರಣಲಕ್ಖಣಾಯ ಛಟ್ಠಿಯಾ ಸಮಾಸೋ ಪಟಿಸಿದ್ಧೋ। ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಪನ ಅಪದಾನಂ ದ್ವಿಪದಾನಂ ಚತುಪ್ಪದಾನಂ ಬಹುಪ್ಪದಾನಂ ರೂಪೀನಂ ಅರೂಪೀನಂ ಸಞ್ಞೀನಂ ಅಸಞ್ಞೀನಂ ನೇವಸಞ್ಞೀನಾಸಞ್ಞೀನಂ ಉತ್ತಮೋವ। ಕಸ್ಮಾ ಪನಿಧ “ದ್ವಿಪದುತ್ತಮೋ”ತಿ ವುತ್ತೋತಿ ಚೇ? ಸೇಟ್ಠತರವಸೇನ। ಇಮಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಲೋಕೇ ಸೇಟ್ಠೋ ನಾಮ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನೋ ಅಪದಚತುಪ್ಪದಬಹುಪ್ಪದೇಸುಪಿ ನುಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಅಯಂ ದ್ವಿಪದೇಸುಯೇವ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಕತರದ್ವಿಪದೇಸೂತಿ? ಮನುಸ್ಸೇಸು ಚೇವ ದೇವೇಸು ಚ। ಮನುಸ್ಸೇಸು ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನೋ ತಿಸಹಸ್ಸಿಮಹಾಸಹಸ್ಸಿಲೋಕಧಾತು ವಸೇ ಕತ್ತುಂ ಸಮತ್ಥೋ ಬುದ್ಧೋ ಹುತ್ವಾ ನಿಬ್ಬತ್ತತಿ। ದೇವೇಸು ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನೋ ದಸಸಹಸ್ಸಿಲೋಕಧಾತು ವಸವತ್ತೀ ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮಾ ಹುತ್ವಾ ನಿಬ್ಬತ್ತತಿ। ಸೋ ತಸ್ಸ ಕಪ್ಪಿಯಕಾರಕೋ ವಾ ಆರಾಮಿಕೋ ವಾ ಸಮ್ಪಜ್ಜತಿ। ಇತಿ ತತೋಪಿ ಸೇಟ್ಠತರವಸೇನ “ದ್ವಿಪದುತ್ತಮೋ”ತಿ ವುತ್ತೋ।

ದಸಸಹಸ್ಸಿಲೋಕಧಾತುಯಾತಿ ದಸಸಹಸ್ಸಿಸಙ್ಖಾತಾಯ ಲೋಕಧಾತುಯಾ। **ಮಹಿದ್ಧಿಕಾ**ತಿ ಮಹತಿಯಾ ಇದ್ಧಿಯಾ ಯುತ್ತಾ, ಮಹಾನುಭಾವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ**ತಿ ಭಗವನ್ತಂ ಸಮನ್ತತೋ ಪರಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ। **ಪಸನ್ನಾ**ತಿ ಸಞ್ಜಾತಸದ್ಧಾ। **ನರಾಸಭ**ನ್ತಿ ನರಪುಙ್ಗವಂ। **ಅಹೋ ಅಚ್ಛರಿಯ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಅನ್ಧಸ್ಸ ಪಬ್ಬತಾರೋಹನಂ ವಿಯ ನಿಚ್ಚಂ ನ ಹೋತೀತಿ ಅಚ್ಛರಿಯಂ, ಅಚ್ಛರಾಯೋಗ್ಗನ್ತಿ ವಾ ಅಚ್ಛರಿಯಂ, “ಅಹೋ, ಇದಂ ವಿಮ್ಹಯ”ನ್ತಿ ಅಚ್ಛರಂ ಪಹರಿತುಂ ಯುತ್ತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಬ್ಭುತ**ನ್ತಿ ಅಭೂತಪುಬ್ಬಂ ಅಭೂತನ್ತಿ ಅಬ್ಭುತಂ। ಉಭಯಮ್ಪೇತಂ ವಿಮ್ಹಯಾವಹಸ್ಸಾಧಿವಚನಂ। **ಲೋಮಹಂಸನ**ನ್ತಿ ಲೋಮಾನಂ ಉದ್ಧಗ್ಗಭಾವಕರಣಂ। **ನ ಮೇದಿಸಂ ಭೂತಪುಬ್ಬ**ನ್ತಿ ನ ಮಯಾ ಈದಿಸಂ ಭೂತಪುಬ್ಬಂ, ಅಬ್ಭುತಂ ದಿಟ್ಠನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ದಿಟ್ಠನ್ತಿ ವಚನಂ ಆಹರಿತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। **ಅಚ್ಛೇರ**ನ್ತಿ ಅಚ್ಛರಿಯಂ।

ಸಕಸಕಮ್ಹಿ ಭವನೇತಿ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ತನೋ ಭವನೇ। **ನಿಸೀದಿತ್ವಾನಾ**ತಿ ಉಪವಿಸ್ಸ। **ದೇವತಾ**ತಿ ಇದಂ ಪನ ವಚನಂ ದೇವಾನಮ್ಪಿ ದೇವಧೀತಾನಮ್ಪಿ ಸಾಧಾರಣವಚನನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ಹಸನ್ತಿತಾ**ತಿ ತಾ ದೇವತಾ ಮಹಾಹಸಿತಂ ಹಸನ್ತಿ, ಪೀತಿವಸಂ ಗತಹದಯತಾಯ ಮಿಹಿತಮತ್ತಂ ಅಕತ್ವಾ ಅಟ್ಟಹಾಸಂ ಹಸನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ನಭೇ**ತಿ ಆಕಾಸೇ।

ಆಕಾಸಟ್ಠಾತಿ ಆಕಾಸೇ ವಿಮಾನಾದೀಸು ಠಿತಾ, ಏಸೇವ ನಯೋ ಭೂಮಟ್ಠೇಸುಪಿ। **ತಿಣಪನ್ಥನಿವಾಸಿನೋ**ತಿ ತಿಣಗ್ಗೇಸು ಚೇವ ಪನ್ಥೇಸು ಚ ನಿವಾಸಿನೋ। **ಪುಞ್ಞವನ್ತೋ**ತಿ ಮಹಾಪುಞ್ಞಾ। **ಮಹಿದ್ಧಿಕಾ**ತಿ ಮಹಾನುಭಾವಾ। **ಸಙ್ಗೀತಿಯೋ ಪವತ್ತೇನ್ತೀ**ತಿ ದೇವನಾಟಕಸಙ್ಗೀತಿಯೋ ಪವತ್ತೇನ್ತಿ, ತಥಾಗತಂ ಪೂಜನತ್ಥಾಯ ಪಯುಜ್ಜನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಮ್ಬರೇ**ತಿ ಆಕಾಸೇ। **ಅನಿಲಞ್ಜಸೇ**ತಿ ಅನಿಲಪಥೇ, ಅಮ್ಬರಸ್ಸ ಅನೇಕತ್ಥತ್ತಾ “ಅನಿಲಞ್ಜಸೇ”ತಿ ವುತ್ತಂ, ಪುರಿಮಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಂ। **ಚಮ್ಮನದ್ಧಾನೀ**ತಿ ಚಮ್ಮವಿನದ್ಧಾನಿ। ಅಯಮೇವ ವಾ ಪಾಠೋ, ದೇವದುನ್ದುಭಿಯೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ವಾದೇನ್ತೀ**ತಿ ವಾದಯನ್ತಿ ದೇವತಾ।

ಸಙ್ಖಾತಿ ಧಮನಸಙ್ಖೋ। **ಪಣವಾತಿ** ತನುಮಜ್ಝತುರಿಯವಿಸೇಸಾ। **ಡಿಣ್ಡಿಮಾತಿ** ತಿಣವಾಖುದ್ದಕಭೇರಿಯೋ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। **ವಜ್ಜನ್ತೀತಿ** ವಾದಯನ್ತಿ। **ಅಬ್ಭುತೋ ವತ ನೋತಿ** ಅಚ್ಛರಿಯೋ ವತ ನು। **ಉಪ್ಪಜ್ಜೀತಿ** ಉಪ್ಪನ್ನೋ। **ಲೋಮಹಂಸನೋತಿ** ಲೋಮಹಂಸನಕರೋ। **ಧುವನ್ತಿ** ಯಸ್ಮಾ ಪನ ಅಬ್ಭುತೋ ಅಯಂ ಸತ್ಥಾ ಲೋಕೇ ಉಪ್ಪನ್ನೋ, ತಸ್ಮಾ ಧುವಂ ಅವಸ್ಸಂ ಅತ್ಥಸಿದ್ಧಿಂ ಲಭಾಮಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಲಭಾಮಾತಿ** ಲಭಿಸ್ಸಾಮ। **ಖಣೋತಿ** ಅಟ್ಠಕ್ಖಣವಿರಹಿತೋ ನವಮೋ ಖಣೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ನೋತಿ** ಅಮ್ಹಾಕಂ। **ಪಟಿಪಾದಿತೋತಿ** ಪಟಿಲದ್ಧೋ।

ಬುದ್ಧೋತಿ ತೇಸಂ ಸುತ್ವಾನಾತಿ ಬುದ್ಧೋತಿ ಇದಂ ವಚನಂ ಸುತ್ವಾ ತೇಸಂ ದೇವಾನಂ ಪಞ್ಚವಣ್ಣಾ ಪೀತಿ ಉದಪಾದೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ತಾವದೇತಿ** ತಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ। **ಹಿಙ್ಕಾರಾತಿ** ಹಿಙ್ಕಾರಸದ್ದಾ, ಹಿಂಹಿನ್ತಿ ಯಕ್ಖಾದಯೋ ಪಹಟ್ಠಕಾಲೇ ಕರೋನ್ತಿ। **ಸಾಧುಕಾರಾತಿ** ಸಾಧುಕಾರಸದ್ದಾ ಚ ಪವತ್ತನ್ತಿ। **ಉಕ್ಕುಟ್ಠೀತಿ** ಉಕ್ಕುಟ್ಠಿಸದ್ದೋ ಚ ಉನ್ನಾದಸದ್ದೋ ಚಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪಜಾತಿ** ದೇವಾದಯೋ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ। ಕೇಚಿ "ಪಟಾಕಾ ವಿವಿಧಾ ಗಗನೇ ವತ್ತನ್ತೀ"ತಿ ಪಠನ್ತಿ। **ಗಾಯನ್ತೀತಿ** ಬುದ್ಧಗುಣಪಟಿಸಂಯುತ್ತಂ ಗೀತಂ ಗಾಯನ್ತಿ।

ಸೇಳೇನ್ತೀತಿ ಮುಖೇನ ಸೇಳಿತಸದ್ದಂ ಕರೋನ್ತಿ। **ವಾದಯನ್ತೀತಿ** ಮಹತೀ ವಿಪಞ್ಚಿಕಾಮಕರಮುಖಾದಯೋ ವೀಣಾ ಚ ತುರಿಯಾನಿ ಚ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಪೂಜನತ್ಥಾಯ ವಾದೇನ್ತಿ ಪಯೋಜೇನ್ತಿ। **ಭುಜಾನಿ ಪೋಥೇನ್ತೀತಿ** ಭುಜೇ ಅಪ್ಫೋಟೇನ್ತಿ। ಲಿಙ್ಗವಿಪರಿಯಾಸೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। **ನಚ್ಚನ್ತಿ ಚಾತಿ** ಅಞ್ಞೇ ಚ ನಚ್ಚಾಪೇನ್ತಿ ಸಯಞ್ಚ ನಚ್ಚನ್ತಿ।

ಯಥಾ ತುಯ್ಹಂ ಮಹಾವೀರ, ಪಾದೇಸು ಚಕ್ಕಲಕ್ಖಣನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಯೇನ ಪಕಾರೇನ **ಯಥಾ**। ಮಹಾವೀರಿಯೇನ ಯೋಗತೋ **ಮಹಾವೀರೋ**। **ಪಾದೇಸು ಚಕ್ಕಲಕ್ಖಣನ್ತಿ** ತವ ಉಭೋಸು ಪಾದತಲೇಸು ಸಹಸ್ಸಾರಂ ಸನೇಮಿಕಂ ಸನಾಭಿಕಂ ಸಬ್ಬಾಕಾರಪರಿಪೂರಂ ಚಕ್ಕಲಕ್ಖಣಂ ಸೋಭತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಚಕ್ಕ**-ಸದ್ದೋ ಪನಾಯಂ ಸಮ್ಪತ್ತಿರಥಙ್ಗಇರಿಯಾಪಥದಾನರತನಧಮ್ಮಖುರಚಕ್ಕಲಕ್ಖಣಾದೀಸು ದಿಸ್ಸತಿ। "ಚತ್ತಾರಿಮಾನಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಚಕ್ಕಾನಿ ಯೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತಾನಂ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನ"ನ್ತಿಆದೀಸು (ಅ॰ ನಿ॰ ೪.೩೧) ಸಮ್ಪತ್ತಿಯಂ ದಿಸ್ಸತಿ। "ಚಕ್ಕಂವ ವಹತೋ ಪದ"ನ್ತಿಆದೀಸು (ಧ॰ ಪ॰ ೧) ರಥಙ್ಗೇ। "ಚತುಚಕ್ಕಂ ನವದ್ವಾರ"ನ್ತಿಆದೀಸು (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೨೯) ಇರಿಯಾಪಥೇ। "ದದಂ ಭುಞ್ಜ ಚ ಮಾ ಚ ಪಮಾದೋ, ಚಕ್ಕಂ ವತ್ತಯ ಸಬ್ಬಪಾಣಿನ"ನ್ತಿ (ಜಾ॰ ೧.೭.೧೪೯) ಏತ್ಥ ದಾನೇ। "ದಿಬ್ಬಂ ಚಕ್ಕರತನಂ ಪಾತುಭೂತ"ನ್ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೨೪೩; ೩.೮೫; ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೨೫೬) ಏತ್ಥ ರತನಚಕ್ಕೇ। "ಮಯಾ ಪವತ್ತಿತಂ ಚಕ್ಕ"ನ್ತಿ (ಸು॰ ನಿ॰ ೫೬೩; ಬು॰ ವಂ॰ ೨೮.೧೭) ಏತ್ಥ ಪನ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕೇ। "ಇಚ್ಛಾಹತಸ್ಸ ಪೋಸಸ್ಸ, ಚಕ್ಕಂ ಭಮತಿ ಮತ್ಥಕೇ"ತಿ (ಜಾ॰ ೧.೧.೧೦೪; ೧.೫.೧೦೩) ಏತ್ಥ ಖುರಚಕ್ಕೇ, ಪಹರಣಚಕ್ಕೇತಿ ಅತ್ಥೋ। "ಪಾದತಲೇಸು ಚಕ್ಕಾನಿ ಜಾತಾನೀ"ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೩೫; ೩.೨೦೦, ೨೦೪; ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೩೮೬) ಏತ್ಥ ಲಕ್ಖಣೇ। ಇಧಾಪಿ ಲಕ್ಖಣಚಕ್ಕೇ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ (ಮ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೧೪೮; ಅ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೧.೧೮೭; ೨.೪.೮; ಪಟಿ॰ ಮ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೨.೪೪)। **ಧಜವಜಿರಪಟಾಕಾ, ವಡ್ಢಮಾನಙ್ಕುಸಾಚಿತನ್ತಿ** ಧಜೇನ ಚ ವಜಿರೇನ ಚ ಪಟಾಕಾಯ ಚ ವಡ್ಢಮಾನೇನ ಚ ಅಙ್ಕುಸೇನ ಚ ಆಚಿತಂ ಅಲಙ್ಕತಂ ಪರಿವಾರಿತಂ ಪಾದೇಸು ಚಕ್ಕಲಕ್ಖಣನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಚಕ್ಕಲಕ್ಖಣೇ ಪನ ಗಹಿತೇ ಸೇಸಲಕ್ಖಣಾನಿ ಗಹಿತಾನೇವ ಹೋನ್ತಿ। ತಥಾ ಅಸೀತಿ ಅನುಬ್ಯಞ್ಜನಾನಿ ಬ್ಯಾಮಪ್ಪಭಾ ಚ। ತಸ್ಮಾ ತೇಹಿ ದ್ವತ್ತಿಂಸಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣಾಸೀತಿಅನುಬ್ಯಞ್ಜನಬ್ಯಾಮಪ್ಪಭಾಹಿ ಸಮಲಙ್ಕತೋ ಭಗವತೋ ಕಾಯೋ ಸಬ್ಬಫಾಲಿಫುಲ್ಲೋ ವಿಯ ಪಾರಿಚ್ಛತ್ತಕೋ ವಿಕಸಿತಪದುಮಂ ವಿಯ ಕಮಲವನಂ ವಿವಿಧರತನವಿಚಿತ್ತಂ ವಿಯ ನವಕನಕತೋರಣಂ ತಾರಾಮರೀಚಿವಿರಾಜಿತಮಿವ ಗಗನತಲಂ ಇತೋ ಚಿತೋ ಚ ವಿಧಾವಮಾನಾ ವಿಪ್ಫನ್ದಮಾನಾ ಛಬ್ಬಣ್ಣಬುದ್ಧರಸ್ಮಿಯೋ ಮುಞ್ಚಮಾನೋ ಅತಿವಿಯ ಸೋಭತಿ।

ಇದಾನಿ ಭಗವತೋ ರೂಪಕಾಯಧಮ್ಮಕಾಯಸಮ್ಪತ್ತಿದಸ್ಸನತ್ಥಂ –

೩೮. "ರೂಪೇ ಸೀಲೇ ಸಮಾಧಿಮ್ಹಿ, ಪಞ್ಞಾಯ ಚ ಅಸಾದಿಸೋ।

ವಿಮುತ್ತಿಯಾ ಅಸಮಸಮೋ, ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಪ್ಪವತ್ತನೇ”ತಿ॥ - ಅಯಂ ಗಾಥಾ ವುತ್ತಾ।

ತತ್ಥ **ರೂಪೇ**ತಿ ಅಯಂ **ರೂಪ**-ಸದ್ದೋ ಖನ್ಧಭವನಿಮಿತ್ತಪಚ್ಚಯಸರೀರವಣ್ಣಸಣ್ಠಾನಾದೀಸು ದಿಸ್ಸತಿ। ಯಥಾಹ - “ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ರೂಪಂ ಅತೀತಾನಾಗತಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನ”ನ್ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೩೬೧; ೩.೮೬, ೮೯; ವಿಭ॰ ೨; ಮಹಾವ॰ ೨೨) ಏತ್ಥ ರೂಪಕ್ಖನ್ಧೇ ದಿಸ್ಸತಿ। “ರೂಪೂಪಪತ್ತಿಯಾ ಮಗ್ಗಂ ಭಾವೇತೀ”ತಿ (ಧ॰ ಸ॰ ೧೬೦-೧೬೧; ವಿಭ॰ ೬೨೪) ಏತ್ಥ ರೂಪಭವೇ। “ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಅರೂಪಸಞ್ಞೀ ಬಹಿದ್ಧಾ ರೂಪಾನಿ ಪಸ್ಸತೀ”ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೩೩೮; ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೨೪೯; ಅ॰ ನಿ॰ ೧.೪೨೭-೪೩೨; ಧ॰ ಸ॰ ೨೦೪-೨೦೭) ಏತ್ಥ ಕಸಿಣನಿಮಿತ್ತೇ। “ಸರೂಪಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ ಪಾಪಕಾ ಅಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ನೋ ಅರೂಪಾ”ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೨.೮೩) ಏತ್ಥ ಪಚ್ಚಯೇ। “ಆಕಾಸೋ ಪರಿವಾರಿತೋ ರೂಪನ್ತ್ವೇವ ಸಙ್ಖಂ ಗಚ್ಛತೀ”ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೩೦೬) ಏತ್ಥ ಸರೀರೇ। “ಚಕ್ಖುಞ್ಚ ಪಟಿಚ್ಚ ರೂಪೇ ಚ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣ”ನ್ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೦೪, ೪೦೦; ೩.೪೨೧, ೪೨೫-೪೨೬; ಸಂ॰ ನಿ॰ ೪.೬೦; ಕಥಾ॰ ೪೬೫) ಏತ್ಥ ವಣ್ಣೇ। “ರೂಪಪ್ಪಮಾಣೋ ರೂಪಪ್ಪಸನ್ನೋ”ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೪.೬೫) ಏತ್ಥ ಸಣ್ಠಾನೇ। ಇಧಾಪಿ ಸಣ್ಠಾನೇ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ (ಅ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೧.೧ ರೂಪಾದಿವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ)। **ಸೀಲೇ**ತಿ ಚತುಬ್ಬಿಧೇ ಸೀಲೇ। **ಸಮಾಧಿಮ್ಹೀ**ತಿ ತಿವಿಧೇಪಿ ಸಮಾಧಿಮ್ಹಿ। **ಪಞ್ಞಾಯಾ**ತಿ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಾಯ ಪಞ್ಞಾಯ। **ಅಸಾದಿಸೋ**ತಿ ಅಸದಿಸೋ ಅನುಪಮೋ। **ವಿಮುತ್ತಿಯಾ**ತಿ ಫಲವಿಮುತ್ತಿಯಾ । **ಅಸಮಸಮೋ**ತಿ ಅಸಮಾ ಅತೀತಾ ಬುದ್ಧಾ ತೇಹಿ ಅಸಮೇಹಿ ಬುದ್ಧೇಹಿ ಸೀಲಾದೀಹಿ ಸಮೋತಿ ಅಸಮಸಮೋ। ಏತ್ತಾವತಾ ಭಗವತೋ ರೂಪಕಾಯಸಮ್ಪತ್ತಿ ದಸ್ಸಿತಾ।

ಇದಾನಿ ಭಗವತೋ ಕಾಯಬಲಾದಿಂ ದಸ್ಸೇತುಂ -

೩೯. “ದಸನಾಗಬಲಂ ಕಾಯೇ, ತುಯ್ಹಂ ಪಾಕತಿಕಂ ಬಲಂ।
ಇದ್ಧಿಬಲೇನ ಅಸಮೋ, ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಪ್ಪವತ್ತನೇ”ತಿ॥ - ವುತ್ತಂ।

ತತ್ಥ **ದಸನಾಗಬಲ**ನ್ತಿ ದಸಛದ್ದನ್ತನಾಗಬಲಂ। ದುವಿಧಞ್ಹಿ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಬಲಂ - ಕಾಯಬಲಂ, ಞಾಣಬಲಞ್ಚಾತಿ। ತತ್ಥ ಕಾಯಬಲಂ ಹತ್ಥಿಕುಲಾನುಸಾರೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಕಥಂ?

“ಕಾಳಾವಕಞ್ಚ ಗಙ್ಗೇಯ್ಯಂ, ಪಣ್ಡರಂ ತಮ್ಬಪಿಙ್ಗಲಂ।
ಗನ್ಧಮಙ್ಗಲಹೇಮಞ್ಚ, ಉಪೋಸಥಛದ್ದನ್ತಿಮೇ ದಸಾ”ತಿ॥(ಮ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೧೪೮; ಸಂ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೨.೨೨; ಅ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩.೧೦.೨೧; ದೀ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೧೯೮; ವಿಭ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೭೬೦; ಉದಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೭೫; ಚೂಳನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೮೧; ಪಟಿ॰ ಮ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೨.೪೪) -

ಇಮಾನಿ ದಸ ಹತ್ಥಿಕುಲಾನಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ। ಕಾಳಾವಕೋತಿ ಪಕತಿಹತ್ಥಿಕುಲಂ। ಯಂ ದಸನ್ನಂ ಪುರಿಸಾನಂ ಕಾಯಬಲಂ, ತಂ ಏಕಸ್ಸ ಕಾಳಾವಕಸ್ಸ ಹತ್ಥಿನೋ ಬಲಂ। ಯಂ ದಸನ್ನಂ ಕಾಳಾವಕಾನಂ ಬಲಂ, ತಂ ಏಕಸ್ಸ ಗಙ್ಗೇಯ್ಯಸ್ಸಾತಿ ಏತೇನೇವ ಉಪಾಯೇನ ಯಾವ ಛದ್ದನ್ತಬಲಂ ನೇತಬ್ಬನ್ತಿ। ಯಂ ದಸನ್ನಂ ಛದ್ದನ್ತಾನಂ ಬಲಂ, ತಂ ಏಕಸ್ಸ **ತಥಾಗತಸ್ಸ ಬಲಂ,** ನಾರಾಯನಬಲಂ ವಜಿರಬಲನ್ತಿ ಇದಮೇವ ವುಚ್ಚತಿ। ತದೇತಂ ಪಕತಿಹತ್ಥಿಗಣನಾಯ ಹತ್ಥಿಕೋಟಿಸಹಸ್ಸಾನಂ ಬಲಂ, ಪುರಿಸಗಣನಾಯ ದಸನ್ನಂ ಪುರಿಸಕೋಟಿಸಹಸ್ಸಾನಂ ಬಲಂ ಹೋತಿ। ಇದಂ ತಾವ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಪಕತಿಕಾಯಬಲಂ, ಞಾಣಬಲಂ ಪನ ಅಪ್ಪಮೇಯ್ಯಂ ದಸಬಲಞಾಣಂ ಚತುವೇಸಾರಜ್ಜಞಾಣಂ ಅಟ್ಠಸು ಪರಿಸಾಸು ಅಕಮ್ಪನಞಾಣಂ ಚತುಯೋನಿಪರಿಚ್ಛೇದಕಞಾಣಂ ಪಞ್ಚಗತಿಪರಿಚ್ಛೇದಕಞಾಣಂ ಚುದ್ದಸ ಬುದ್ಧಞಾಣಾನೀತಿ ಏವಮಾದಿಕಂ ಞಾಣಬಲಂ। ಇಧ ಪನ ಕಾಯಬಲಂ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ। **ಕಾಯೇ, ತುಯ್ಹಂ ಪಾಕತಿಕಂ ಬಲ**ನ್ತಿ ತಞ್ಚ ಪನ ತವ ಕಾಯೇ ಪಾಕತಿಕಬಲನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ತಸ್ಮಾ “ದಸನಾಗಬಲ”ನ್ತಿ ದಸಛದ್ದನ್ತನಾಗಬಲನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಇದಾನಿ ಞಾಣಬಲಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ “**ಇದ್ಧಿಬಲೇನ ಅಸಮೋ, ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಪ್ಪವತ್ತನೇ**”ತಿ ಆಹ। ತತ್ಥ **ಇದ್ಧಿಬಲೇನ ಅಸಮೋತಿ** ವಿಕುಬ್ಬನಾಧಿಟ್ಠಾನಾದಿನಾ ಇದ್ಧಿಬಲೇನ ಅಸಮೋ ಅಸದಿಸೋ ಅನುಪಮೋ। **ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಪ್ಪವತ್ತನೇ**ತಿ ದೇಸನಾಞಾಣೇಪಿ ಅಸಮೋತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಇದಾನಿ “ಯೋ ಏವಮಾದಿಗುಣಸಮನ್ನಾಗತೋ ಸತ್ಥಾ, ಸೋ ಸಬ್ಬಲೋಕೇಕನಾಯಕೋ, ತಂ ಸತ್ಥಾರಂ ನಮಸ್ಸಥಾ”ತಿ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಪಣಾಮನೇ ನಿಯೋಗದಸ್ಸನತ್ಥಂ -

೪೦. “ಏವಂ ಸಬ್ಬಗುಣೂಪೇತಂ, ಸಬ್ಬಙ್ಗಸಮುಪಾಗತಂ।
ಮಹಾಮುನಿಂ ಕಾರುಣಿಕಂ, ಲೋಕನಾಥಂ ನಮಸ್ಸಥಾ”ತಿ॥ - ವುತ್ತಂ।

ತತ್ಥ **ಏವನ್ತಿ** ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರನಿದಸ್ಸನೇ ನಿಪಾತೋ। **ಸಬ್ಬಗುಣೂಪೇತನ್ತಿ** ಏತ್ಥ **ಸಬ್ಬೋ**ತಿ ಅಯಂ ನಿರವಸೇಸವಾಚೀ। **ಗುಣೋ**ತಿ ಅಯಂ **ಗುಣ**-ಸದ್ದೋ ಅನೇಕೇಸು ಅತ್ಥೇಸು ದಿಸ್ಸತಿ। ತಥಾ ಹೇಸ - “ಅನುಜಾನಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಹತಾನಂ ವತ್ಥಾನಂ ದಿಗುಣಂ ಸಙ್ಘಾಟಿ”ನ್ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೫೪೬; ಮಹಾವ॰ ೩೪೮) ಏತ್ಥ ಪಟಲತ್ಥೇ ದಿಸ್ಸತಿ। “ಅಚ್ಚೇನ್ತಿ ಕಾಲಾ ತರಯನ್ತಿ ರತ್ತಿಯೋ, ವಯೋಗುಣಾ ಅನುಪುಬ್ಬಂ ಜಹನ್ತೀ”ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೪) ಏತ್ಥ ರಾಸತ್ಥೇ। “ಸತಗುಣಾ ದಕ್ಖಿಣಾ ಪಾಟಿಕಙ್ಖಿತಬ್ಬಾ”ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೩೭೯) ಏತ್ಥ ಆನಿಸಂಸತ್ಥೇ। “ಅನ್ತಂ ಅನ್ತಗುಣಂ” (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೩೭೭; ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೧೧೦, ೩೦೨; ೨.೧೧೪; ೩.೧೫೪, ೩೪೯; ಖು॰ ಪಾ॰ ೩.ದ್ವತ್ತಿಂಸಾಕಾರ) “ಕಯಿರಾ ಮಾಲಾಗುಣೇ ಬಹೂ”ತಿ (ಧ॰ ಪ॰ ೫೩) ಏತ್ಥ ಬನ್ಧನತ್ಥೇ। “ಅಟ್ಠಗುಣಸಮುಪೇತಂ, ಅಭಿಞ್ಞಾಬಲಮಾಹರಿ”ನ್ತಿ (ಬು॰ ವಂ॰ ೨.೨೯) ಏತ್ಥ ಸಮ್ಪತ್ತಿಅತ್ಥೇ। ಇಧಾಪಿ ಸಮ್ಪತ್ತಿಅತ್ಥೇ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ (ದೀ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೫೪೬; ಮ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೧೬೬; ಚೂಳನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧೩೬)। ತಸ್ಮಾ ಸಬ್ಬೇಹಿ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರೇಹಿ ಗುಣೇಹಿ ಸಬ್ಬಸಮ್ಪತ್ತೀಹಿ ಉಪೇತಂ ಸಮನ್ನಾಗತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸಬ್ಬಙ್ಗಸಮುಪಾಗತನ್ತಿ** ಸಬ್ಬೇಹಿ ಬುದ್ಧಗುಣೇಹಿ ಗುಣಙ್ಗೇಹಿ ವಾ ಸಮುಪಾಗತಂ ಸಮನ್ನಾಗತಂ। **ಮಹಾಮುನಿನ್ತಿ** ಅಞ್ಞೇಹಿ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾದೀಹಿ ಮುನೀಹಿ ಅಧಿಕಭಾವತೋ ಮಹನ್ತೋ ಮುನೀತಿ ವುಚ್ಚತಿ ಮಹಾಮುನಿ। **ಕಾರುಣಿಕನ್ತಿ** ಕರುಣಾಗುಣಯೋಗತೋ ಕಾರುಣಿಕಂ। **ಲೋಕನಾಥನ್ತಿ** ಸಬ್ಬಲೋಕೇಕನಾಥಂ, ಸಬ್ಬಲೋಕೇಹಿ “ಅಯಂ ನೋ ದುಕ್ಖೋಪತಾಪಸ್ಸ ಆಹನ್ತಾ ಸಮೇತಾ”ತಿ ಏವಮಾಸೀಸೀಯತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಇದಾನಿ ದಸಬಲಸ್ಸ ಸಬ್ಬನಿಪಚ್ಚಾಕಾರಸ್ಸ ಅರಹಭಾವದಸ್ಸನತ್ಥಂ -

೪೧. “ಅಭಿವಾದನಂ ಥೋಮನಞ್ಚ, ವನ್ದನಞ್ಚ ಪಸಂಸನಂ।
ನಮಸ್ಸನಞ್ಚ ಪೂಜಞ್ಚ, ಸಬ್ಬಂ ಅರಹಸೀ ತುವಂ॥

೪೨. “ಯೇ ಕೇಚಿ ಲೋಕೇ ವನ್ದನೇಯ್ಯಾ, ವನ್ದನಂ ಅರಹನ್ತಿ ಯೇ।
ಸಬ್ಬಸೇಟ್ಠೋ ಮಹಾವೀರ, ಸದಿಸೋ ತೇ ನ ವಿಜ್ಜತೀ”ತಿ॥ - ವುತ್ತಂ।

ತತ್ಥ **ಅಭಿವಾದನನ್ತಿ** ಅಞ್ಞೇಹಿ ಅತ್ತನೋ ಅಭಿವಾದನಕಾರಾಪನಂ। **ಥೋಮನನ್ತಿ** ಪರಮ್ಮುಖತೋ ಥುತಿ। **ವನ್ದನನ್ತಿ** ಪಣಾಮನಂ। **ಪಸಂಸನನ್ತಿ** ಸಮ್ಮುಖತೋ ಪಸಂಸನಂ। **ನಮಸ್ಸನನ್ತಿ** ಅಞ್ಜಲಿಕರಣಂ, ಮನಸಾ ನಮಸ್ಸನಂ ವಾ। **ಪೂಜನನ್ತಿ** ಮಾಲಾಗನ್ಧವಿಲೇಪನಾದೀಹಿ ಪೂಜನಞ್ಚ। **ಸಬ್ಬನ್ತಿ** ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ತಂ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಂ ಸಕ್ಕಾರವಿಸೇಸಂ ತುವಂ ಅರಹಸಿ ಯುತ್ತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಯೇ ಕೇಚಿ ಲೋಕೇ ವನ್ದನೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಯೇ ಕೇಚಿ ಲೋಕೇ ವನ್ದಿತಬ್ಬಾ ವನ್ದನೀಯಾ ವನ್ದನಂ ಅರಹನ್ತಿ। **ಯೇ**ತಿ ಯೇ ಪನ ಲೋಕೇ ವನ್ದನಂ ಅರಹನ್ತಿ। ಇದಂ ಪನ ಪುರಿಮಪದಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಂ। **ಸಬ್ಬಸೇಟ್ಠೋ**ತಿ ಸಬ್ಬೇಸಂ ತೇಸಂ ಸೇಟ್ಠೋ ಉತ್ತಮೋ, ತ್ವಂ ಮಹಾವೀರ ಸದಿಸೋ ತೇ ಲೋಕೇ ಕೋಚಿ ನ ವಿಜ್ಜತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಅಥ ಭಗವತಿ ಯಮಕಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ರತನಚಙ್ಕಮಂ ಮಾಪೇತ್ವಾ ತತ್ರ ಚಙ್ಕಮಮಾನೇ ಆಯಸ್ಮಾ ಸಾರಿಪುತ್ತೋ ರಾಜಗಹೇ ವಿಹರತಿ ಗಿಜ್ಝಕೂಟೇ ಪಬ್ಬತೇ ಪಞ್ಚಹಿ ಪರಿವಾರಭಿಕ್ಖುಸತೇಹಿ। ಅಥ ಥೇರೋ ಭಗವನ್ತಂ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ಅದ್ದಸ ಕಪಿಲಪುರೇ ಆಕಾಸೇ ರತನಚಙ್ಕಮೇ ಚಙ್ಕಮಮಾನಂ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೪೩. "ಸಾರಿಪುತ್ತೋ ಮಹಾಪಞ್ಞೋ, ಸಮಾಧಿಜ್ಝಾನಕೋವಿದೋ।
ಗಿಜ್ಝಕೂಟೇ ಠಿತೋಯೇವ, ಪಸ್ಸತಿ ಲೋಕನಾಯಕ"ನ್ತಿ॥ - ಆದಿ।

ತತ್ಥ **ಸಾರಿಪುತ್ತೋ**ತಿ ರೂಪಸಾರಿಯಾ ನಾಮ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಯಾ ಪುತ್ತೋತಿ ಸಾರಿಪುತ್ತೋ। **ಮಹಾಪಞ್ಞೋ**ತಿ ಮಹತಿಯಾ ಸೋಳಸವಿಧಾಯ ಪಞ್ಞಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತೋತಿ ಮಹಾಪಞ್ಞೋ। **ಸಮಾಧಿಜ್ಝಾನಕೋವಿದೋ**ತಿ ಏತ್ಥ **ಸಮಾಧೀ**ತಿ ಚಿತ್ತಂ ಸಮಂ ಆದಹತಿ ಆರಮ್ಮಣೇ ಠಪೇತೀತಿ ಸಮಾಧಿ। ಸೋ ತಿವಿಧೋ ಹೋತಿ ಸವಿತಕ್ಕಸವಿಚಾರೋ ಅವಿತಕ್ಕವಿಚಾರಮತ್ತೋ ಅವಿತಕ್ಕಅವಿಚಾರೋ ಸಮಾಧೀತಿ। **ಝಾನ**ನ್ತಿ ಪಠಮಜ್ಝಾನಂ ದುತಿಯಜ್ಝಾನಂ ತತಿಯಜ್ಝಾನಂ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನನ್ತಿ ಇಮೇಹಿ ಪಠಮಜ್ಝಾನಾದೀಹಿ ಮೇತ್ತಾಝಾನಾದೀನಿಪಿ ಸಙ್ಗಹಿತಾನೇವ ಹೋನ್ತಿ, ಝಾನಮ್ಪಿ ದುವಿಧಂ ಹೋತಿ ಲಕ್ಖಣೂಪನಿಜ್ಝಾನಂ ಆರಮ್ಮಣೂಪನಿಜ್ಝಾನನ್ತಿ। ತತ್ಥ ಅನಿಚ್ಚಾದಿಲಕ್ಖಣಂ ಉಪನಿಜ್ಝಾಯತೀತಿ ವಿಪಸ್ಸನಾಞಾಣಂ "ಲಕ್ಖಣೂಪನಿಜ್ಝಾನ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಪಠಮಜ್ಝಾನಾದಿಕಂ ಪನ ಆರಮ್ಮಣೂಪನಿಜ್ಝಾನತೋ ಪಚ್ಚನೀಕಝಾಪನತೋ ವಾ ಝಾನನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಸಮಾಧೀಸು ಚ ಝಾನೇಸು ಚ ಕೋವಿದೋತಿ ಸಮಾಧಿಜ್ಝಾನಕೋವಿದೋ, ಸಮಾಧಿಜ್ಝಾನಕುಸಲೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಗಿಜ್ಝಕೂಟೇ**ತಿ ಏವಂನಾಮಕೇ ಪಬ್ಬತೇ ಠಿತೋಯೇವ **ಪಸ್ಸತೀ**ತಿ ಪಸ್ಸಿ।

೪೪. **ಸುಫುಲ್ಲಂ ಸಾಲರಾಜಂ ವಾ**ತಿ ಸಮವಟ್ಟಕ್ಖನ್ಧಂ ಸಮುಗ್ಗತವಿಪುಲಕೋಮಲಫಲಪಲ್ಲವಙ್ಕುರಸಮಲಙ್ಕತಸಾಖಂ ಸಬ್ಬಫಾಲಿಫುಲ್ಲಂ ಸಾಲರಾಜಂ ವಿಯ ಸೀಲಮೂಲಂ ಸಮಾಧಿಕ್ಖನ್ಧಂ ಪಞ್ಞಾಸಾಖಂ ಅಭಿಞ್ಞಾಪುಪ್ಫಂ ವಿಮುತ್ತಿಫಲಂ ದಸಬಲಸಾಲರಾಜಂ **ಓಲೋಕೇಸೀ**ತಿ ಏವಂ ಓಲೋಕಪದೇನ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। **ಚನ್ದಂವ ಗಗನೇ ಯಥಾ**ತಿ ಅಬ್ಭಾಹಿಮಧೂಮರಜೋರಾಹುಪಸಗ್ಗವಿನಿಮುತ್ತಂ ತಾರಗಣಪರಿವುತಂ ಸರದಸಮಯೇ ಪರಿಪುಣ್ಣಂ ವಿಯ ರಜನಿಕರಂ ಸಬ್ಬಕಿಲೇಸತಿಮಿರವಿಧಮನಕರಂ ವೇನೇಯ್ಯಜನಕುಮುದವನವಿಕಸನಕರಂ ಮುನಿವರರಜನಿಕರಂ ಓಲೋಕೇತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಯಥಾ**ತಿ ನಿಪಾತಮತ್ತಂ। **ಮಜ್ಝನ್ಹಿಕೇವ ಸೂರಿಯ**ನ್ತಿ ಮಜ್ಝನ್ಹಿಕಸಮಯೇ ಸಿರಿಯಾ ಪಟುತರಕಿರಣಮಾಲಿನಂ ಅಂಸುಮಾಲಿನಮಿವ ವಿರೋಚಮಾನಂ। **ನರಾಸಭ**ನ್ತಿ ನರವಸಭಂ।

೪೫. **ಜಲನ್ತ**ನ್ತಿ ದದ್ದಳ್ಹಮಾನಂ, ಸರದಸಮಯಂ ಪರಿಪುಣ್ಣಚನ್ದಸಸ್ಸಿರಿಕಚಾರುವದನಸೋಭಂ ಲಕ್ಖಣಾನುಬ್ಯಞ್ಜನಸಮಲಙ್ಕತವರಸರೀರಂ ಪರಮಾಯ ಬುದ್ಧಸಿರಿಯಾ ವಿರೋಚಮಾನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ದೀಪರುಕ್ಖಂ ವಾ**ತಿ ಆರೋಪಿತದೀಪಂ ದೀಪರುಕ್ಖಮಿವ। **ತರುಣಸೂರಿಯಂವ ಉಗ್ಗತ**ನ್ತಿ ಅಭಿನವೋದಿತಾದಿಚ್ಚಮಿವ, ಸೋಮ್ಮಭಾವೇನ ಜಲನ್ತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸೂರಿಯಸ್ಸ ತರುಣಭಾವೋ ಪನ ಉದಯಂ ಪಟಿಚ್ಚ ವುಚ್ಚತಿ। ನ ಹಿ ಚನ್ದಸ್ಸ ವಿಯ ಹಾನಿವುದ್ಧಿಯೋ ಅತ್ಥಿ। **ಬ್ಯಾಮಪ್ಪಭಾನುರಞ್ಜಿತ**ನ್ತಿ ಬ್ಯಾಮಪ್ಪಭಾಯ ಅನುರಞ್ಜಿತಂ। **ಧೀರಂ ಪಸ್ಸತಿ ಲೋಕನಾಯಕ**ನ್ತಿ ಸಬ್ಬಲೋಕೇಕಧೀರಂ ಪಸ್ಸತಿ ನಾಯಕನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಅಥಾಯಸ್ಮಾ ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿ ಅತಿಸೀತಲಸಲಿಲಧರನಿಕರಪರಿಚುಮ್ಬಿತಕೂಟೇ ನಾನಾವಿಧಸುರಭಿತರುಕುಸುಮವಾಸಿತಕೂಟೇ ಪರಮರುಚಿರಚಿತ್ತಕೂಟೇ ಗಿಜ್ಝಕೂಟೇ ಪಬ್ಬತೇ ಠತ್ವಾವ ದಸಹಿ ಚಕ್ಕವಾಳಸಹಸ್ಸೇಹಿ ಆಗತೇಹಿ ದೇವಬ್ರಹ್ಮಗಣೇಹಿ ಪರಿವುತಂ ಭಗವನ್ತಂ ಅನುತ್ತರಾಯ ಬುದ್ಧಸಿರಿಯಾ ಅನೋಪಮಾಯ ಬುದ್ಧಲೀಳಾಯ ಸಬ್ಬರತನಮಯೇ ಚಙ್ಕಮೇ ಚಙ್ಕಮಮಾನಂ ದಿಸ್ವಾ - "ಹನ್ದಾಹಂ ಭಗವನ್ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಬುದ್ಧಗುಣಪರಿದೀಪನಂ ಬುದ್ಧವಂಸದೇಸನಂ ಯಾಚೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಅತ್ತನಾ ಸದ್ಧಿಂ ವಸಮಾನಾನಿ ಪಞ್ಚ ಭಿಕ್ಖುಸತಾನಿ ಸನ್ನಿಪಾತೇಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೪೯. “ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಭಿಕ್ಖುಸತಾನಂ, ಕತಕಿಚ್ಚಾನ ತಾದಿನಂ।
ಖೀಣಾಸವಾನಂ ವಿಮಲಾನಂ, ಖಣೇನ ಸನ್ನಿಪಾತಯೀ”ತಿ॥

ತತ್ಥ **ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಭಿಕ್ಖುಸತಾನ**ನ್ತಿ ಪಞ್ಚ ಭಿಕ್ಖುಸತಾನಿ, ಉಪಯೋಗತ್ಥೇ ಸಾಮಿವಚನಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। **ಕತಕಿಚ್ಚಾನ**ನ್ತಿ ಚತೂಸು ಸಚ್ಚೇಸು ಚತೂಹಿ ಮಗ್ಗೇಹಿ ಪರಿಞ್ಞಾಪಹಾನಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಭಾವನಾವಸೇನ ಪರಿನಿಟ್ಠಿತಸೋಳಸಕಿಚ್ಚಾನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಖೀಣಾಸವಾನ**ನ್ತಿ ಪರಿಕ್ಖೀಣಚತುರಾಸವಾನಂ। **ವಿಮಲಾನ**ನ್ತಿ ವಿಗತಮಲಾನಂ , ಖೀಣಾಸವತ್ತಾ ವಾ ವಿಮಲಾನಂ ಪರಮಪರಿಸುದ್ಧಚಿತ್ತಸನ್ತಾನಾನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಖಣೇನಾ**ತಿ ಖಣೇಯೇವ। **ಸನ್ನಿಪಾತಯೀ**ತಿ ಸನ್ನಿಪಾತೇಸಿ।

ಇದಾನಿ ತೇಸಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸನ್ನಿಪಾತೇ ಗಮನೇ ಚ ಕಾರಣಂ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ -

೫೦. “ಲೋಕಪ್ಪಸಾದನಂ ನಾಮ, ಪಾಟಿಹೀರಂ ನಿದಸ್ಸಯಿ।
ಅಮ್ಹೇಪಿ ತತ್ಥ ಗನ್ತ್ವಾನ, ವನ್ದಿಸ್ಸಾಮ ಮಯಂ ಜಿನಂ॥

೫೧. “ಏಥ ಸಬ್ಬೇ ಗಮಿಸ್ಸಾಮ, ಪುಚ್ಛಿಸ್ಸಾಮ ಮಯಂ ಜಿನಂ।
ಕಙ್ಖಂ ವಿನೋದಯಿಸ್ಸಾಮ, ಪಸ್ಸಿತ್ವಾ ಲೋಕನಾಯಕ”ನ್ತಿ॥ - ಇಮಾ ಗಾಥಾಯೋ ವುತ್ತಾ।

ತತ್ಥ **ಲೋಕಪ್ಪಸಾದನಂ ನಾಮಾ**ತಿ ಲೋಕಸ್ಸ ಪಸಾದಕರಣತೋ ಲೋಕಪ್ಪಸಾದನಂ ಪಾಟಿಹೀರಂ ವುಚ್ಚತಿ। “ಉಲ್ಲೋಕಪ್ಪಸಾದನಂ ನಾಮಾ”ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ತಸ್ಸ ಲೋಕವಿವರಣಪಾಟಿಹಾರಿಯನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ತಂ ಪನ ಉದ್ಧಂ ಅಕನಿಟ್ಠಭವನತೋ ಹೇಟ್ಠಾ ಯಾವ ಅವೀಚಿ ಏತ್ಥನ್ತರೇ ಏಕಾಲೋಕಂ ಕತ್ವಾ ಏತ್ಥನ್ತರೇ ಸಬ್ಬೇಸಮ್ಪಿ ಸತ್ತಾನಂ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ದಸ್ಸನಕರಣಾಧಿಟ್ಠಾನನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ನಿದಸ್ಸಯೀ**ತಿ ದಸ್ಸೇಸಿ। **ಅಮ್ಹೇಪೀ**ತಿ ಮಯಮ್ಪಿ। **ತತ್ಥಾ**ತಿ ಯತ್ಥ ಭಗವಾ, ತತ್ಥ ಗನ್ತ್ವಾನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ವನ್ದಿಸ್ಸಾಮಾ**ತಿ ಮಯಂ ಭಗವತೋ ಪಾದೇ ಸಿರಸಾ ವನ್ದಿಸ್ಸಾಮ। ಏತ್ಥ ಪನ ಅಮ್ಹೇಪಿ, ಮಯನ್ತಿ ಇಮೇಸಂ ದ್ವಿನ್ನಂ ಸದ್ದಾನಂ ಪುರಿಮಸ್ಸ ಗಮನಕಿರಿಯಾಯ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ, ಪಚ್ಛಿಮಸ್ಸ ವನ್ದನಕಿರಿಯಾಯ। ಇತರಥಾ ಹಿ ಪುನರುತ್ತಿದೋಸತೋ ನ ಮುಚ್ಚತಿ।

ಏಥಾತಿ ಆಗಚ್ಛಥ। **ಕಙ್ಖಂ ವಿನೋದಯಿಸ್ಸಾಮಾ**ತಿ ಏತ್ಥಾಹ - ಖೀಣಾಸವಾನಂ ಪನ ಕಙ್ಖಾ ನಾಮ ಕಾಚಿಪಿ ನತ್ಥಿ, ಕಸ್ಮಾ ಥೇರೋ ಏವಮಾಹಾತಿ? ಸಚ್ಚಮೇವೇತಂ, ಪಠಮಮಗ್ಗೇನೇವ ಸಮುಚ್ಛೇದಂ ಗತಾ। ಯಥಾಹ -

“ಕತಮೇ ಧಮ್ಮಾ ದಸ್ಸನೇನ ಪಹಾತಬ್ಬಾತಿ? ಚತ್ತಾರೋ ದಿಟ್ಠಿಗತಸಮ್ಪಯುತ್ತಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದಾ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾಸಹಗತೋ ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದೋ ಅಪಾಯಗಮನೀಯೋ ಲೋಭೋ ದೋಸೋ ಮೋಹೋ ಮಾನೋ ತದೇಕಟ್ಠಾ ಚ ಕಿಲೇಸಾ”ತಿ (ಧ॰ ಸ॰ ೧೪೦೪ ಥೋಕಂ ವಿಸದಿಸಂ)।

ನ ಪನೇಸಾ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾಸಙ್ಖಾತಾ ಕಙ್ಖಾತಿ, ಕಿನ್ತು ಪಞ್ಞತ್ತಿಅಜಾನನಂ ನಾಮ। ಥೇರೋ ಪನ ಭಗವನ್ತಂ ಬುದ್ಧವಂಸಂ ಪುಚ್ಛಿತುಕಾಮೋ, ಸೋ ಪನ ಬುದ್ಧಾನಂಯೇವ ವಿಸಯೋ, ನ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಬುದ್ಧಸಾವಕಾನಂ, ತಸ್ಮಾ ಥೇರೋ ಅವಿಸಯತ್ತಾ ಏವಮಾಹಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ವಿನೋದಯಿಸ್ಸಾಮಾ**ತಿ ವಿನೋದೇಸ್ಸಾಮ।

ಅಥ ಖೋ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಥೇರಸ್ಸ ವಚನಂ ಸುತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ತನೋ ಪತ್ತಚೀವರಮಾದಾಯ ಸುವಮ್ಮಿತಾ ವಿಯ ಮಹಾನಾಗಾ ಪಭಿನ್ನಕಿಲೇಸಾ ಛಿನ್ನಬನ್ಧನಾ ಅಪ್ಪಿಚ್ಛಾ ಸನ್ತುಟ್ಠಾ ಪವಿವಿತ್ತಾ ಅಸಂಸಟ್ಠಾ ಸೀಲಸಮಾಧಿಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಿವಿಮುತ್ತಿಞಾಣದಸ್ಸನಸಮ್ಪನ್ನಾ ತರಮಾನಾ ಸನ್ನಿಪತಿಂಸು। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೪೯. “ಸಾಧೂತಿ ತೇ ಪಟಿಸ್ಸುತ್ವಾ, ನಿಪಕಾ ಸಂವುತಿನ್ದ್ರಿಯಾ।
ಪತ್ತಚೀವರಮಾದಾಯ, ತರಮಾನಾ ಉಪಾಗಮು”ನ್ತಿ॥

ತತ್ಥ **ಸಾಧೂತಿ** ಅಯಂ **ಸಾಧು**-ಸದ್ದೋ ಆಯಾಚನಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛನಸಮ್ಪಹಂಸನಸುನ್ದರಾದೀಸು ದಿಸ್ಸತಿ। ತಥಾ ಹೇಸ - “ಸಾಧು ಮೇ, ಭನ್ತೇ ಭಗವಾ, ಸಂಖಿತ್ತೇನ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತೂ”ತಿಆದೀಸು (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೪.೯೫; ೫.೩೮೨; ಅ॰ ನಿ॰ ೪.೨೫೭) ಆಯಾಚನೇ ದಿಸ್ಸತಿ। “ಸಾಧು, ಭನ್ತೇತಿ ಖೋ ಸೋ ಭಿಕ್ಖು ಭಗವತೋ ಭಾಸಿತಂ ಅಭಿನನ್ದಿತ್ವಾ ಅನುಮೋದಿತ್ವಾ”ತಿಆದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೮೬) ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛನೇ। “ಸಾಧು ಸಾಧು, ಸಾರಿಪುತ್ತಾ”ತಿಆದೀಸು (ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೩೪೯) ಸಮ್ಪಹಂಸನೇ।

“ಸಾಧು ಧಮ್ಮರುಚಿ ರಾಜಾ, ಸಾಧು ಪಞ್ಞಾಣವಾ ನರೋ।
ಸಾಧು ಮಿತ್ತಾನಮದ್ದುಬ್ಭೋ, ಪಾಪಸ್ಸಾಕರಣಂ ಸುಖ”ನ್ತಿ॥ -

ಆದೀಸು (ಜಾ॰ ೨.೧೮.೧೦೧) ಸುನ್ದರೇ। ಇಧ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛನೇ। ತಸ್ಮಾ ಸಾಧು ಸುಟ್ಠೂತಿ ಥೇರಸ್ಸ ವಚನಂ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ (ದೀ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೧೮೯; ಮ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೧ ಸುತ್ತನಿಕ್ಖೇಪವಣ್ಣನಾ; ಸಂ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೧೧೫ ಅಗ್ಗಿಕಭಾರದ್ವಾಜಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ)। **ನಿಪಕಾತಿ** ಪಣ್ಡಿತಾ ಪಞ್ಞವನ್ತಾ। **ಸಂವುತಿನ್ದ್ರಿಯಾತಿ** ಇನ್ದ್ರಿಯೇಸು ಗುತ್ತದ್ವಾರಾ, ಇನ್ದ್ರಿಯಸಂವರಸಮನ್ನಾಗತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ತರಮಾನಾತಿ** ತುರಿತಾ। **ಉಪಾಗಮುನ್ತಿ** ಥೇರಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿಂಸು।

೫೦-೧. ಇದಾನಿ ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿಸ್ಸ ಪವತ್ತಿಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೇಹಿ ಸಙ್ಗೀತಿಕಾರಕೇಹಿ **“ಖೀಣಾಸವೇಹಿ ವಿಮಲೇಹೀ”**ತಿಆದಿಗಾಥಾಯೋ ವುತ್ತಾ ತತ್ಥ **ದನ್ತೇಹೀತಿ** ಕಾಯೇನ ಚ ಚಿತ್ತೇನ ಚ ದನ್ತೇಹಿ। **ಉತ್ತಮೇ ದಮೇತಿ** ಅರಹತ್ತೇ, ನಿಮಿತ್ತತ್ಥೇ ಭುಮ್ಮಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। **ತೇಹಿ ಭಿಕ್ಖೂಹೀತಿ** ಪಞ್ಚಹಿ ಭಿಕ್ಖುಸತೇಹಿ। **ಮಹಾಗಣೀತಿ** ಸೀಲಾದೀಹಿ ಚ ಸಙ್ಖ್ಯಾವಸೇನ ಚ ಮಹನ್ತೋ ಗಣೋ ಅಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ ಮಹಾಗಣೀ, ನಾನಾಪದವಸೇನ ವಾ ಸೀಲಾದೀಹಿ ಗುಣೇಹಿ ಮಹನ್ತೋ ಗಣೋತಿ ಮಹಾಗಣೋ, ಮಹಾಗಣೋ ಅಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ ಮಹಾಗಣೀ। **ಲಳನ್ತೋ ದೇವೋವ ಗಗನೇತಿ** ಇದ್ಧಿವಿಲಾಸೇನ ವಿಲಾಸೇನ್ತೋ ದೇವೋ ವಿಯ ಗಗನತಲೇ ಭಗವನ್ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

೫೨. ಇದಾನಿ “ತೇ ಇತ್ಥಮ್ಭೂತಾ ಉಪಸಙ್ಕಮಿಂಸೂ”ತಿ ಉಪಸಙ್ಕಮವಿಧಾನದಸ್ಸನತ್ಥಂ **“ಉಕ್ಕಾಸಿತಞ್ಚ ಖಿಪಿತ”**ನ್ತಿಆದಿ ಆರದ್ಧಂ। ತತ್ಥ **ಉಕ್ಕಾಸಿತಞ್ಚಾತಿ** ಉಕ್ಕಾಸಿತಸದ್ದಞ್ಚ। **ಖಿಪಿತನ್ತಿ** ಖಿಪಿತಸದ್ದಞ್ಚ। **ಅಜ್ಝುಪೇಕ್ಖಿಯಾತಿ** ಉಪೇಕ್ಖಿತ್ವಾ, ತಂ ಉಭಯಂ ಅಕತ್ವಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಸುಬ್ಬತಾತಿ** ಸುವಿಮಲಧುತಗುಣಾ। **ಸಪ್ಪತಿಸ್ಸಾತಿ** ಸಹಪತಿಸ್ಸಯಾ, ನೀಚವುತ್ತಿನೋತಿ ಅತ್ಥೋ।

೫೩. **ಸಯಮ್ಭುನ್ತಿ** ಸಯಮೇವ ಅಞ್ಞಾಪದೇಸಂ ವಿನಾ ಪಾರಮಿಯೋ ಪೂರೇತ್ವಾ ಅಧಿಗತಬುದ್ಧಭಾವನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಚ್ಚುಗ್ಗತನ್ತಿ** ಅಭಿನವೋದಿತಂ। **ಚನ್ದಂ ವಾತಿ** ಚನ್ದಂ ವಿಯ, ನಭೇ ಜಲನ್ತಂ ಭಗವನ್ತಂ ಗಗನೇ ಚನ್ದಂ ವಿಯ ಪಸ್ಸನ್ತೀತಿ ಏವಂ ಪದಸಮ್ಬನ್ಧೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಇಧಾಪಿ **ಯಥಾ**-ಸದ್ದೋ ನಿಪಾತಮತ್ತೋವ।

೫೪. **ವಿಜ್ಜುಂ ವಾತಿ** ವಿಜ್ಜುಘನಂ ವಿಯ। ಯದಿ ಚಿರಟ್ಠಿತಿಕಾ ಅಚಿರಪ್ಪಭಾ ಅಸ್ಸ ತಾದಿಸನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಗಗನೇ ಯಥಾತಿ** ಆಕಾಸೇ ಯಥಾ, ಇಧಾಪಿ **ಯಥಾ**-ಸದ್ದೋ ನಿಪಾತಮತ್ತೋವ। ಇತೋ ಪರಮ್ಪಿ ಈದಿಸೇಸು ಠಾನೇಸು ಯಥಾ-ಸದ್ದೋ ನಿಪಾತಮತ್ತೋತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ।

೫೫. **ರಹದಮಿವ ವಿಪ್ಪಸನ್ನನ್ತಿ** ಅತಿಗಮ್ಭೀರವಿತ್ಥತಂ ಮಹಾರಹದಂ ವಿಯ ಅನಾವಿಲಂ ವಿಪ್ಪಸನ್ನಂ ಸಲಿಲಂ। **ಸುಫುಲ್ಲಂ ಪದುಮಂ ಯಥಾತಿ** ಸುವಿಕಸಿತಪದುಮವನಂ ರಹದಮಿವಾತಿ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। “ಸುಫುಲ್ಲಂ ಕಮಲಂ ಯಥಾ”ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ತಸ್ಸ ಕಮನೀಯಭಾವೇನ ಸುಫುಲ್ಲಂ ಕಮಲವನಮಿವಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

೫೬. ಅಥ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿಪ್ಪಮುಖಾ ಅಞ್ಜಲಿಂ ಸಿರಸಿ ಕತ್ವಾ ದಸಬಲಸ್ಸ ಚಕ್ಕಾಲಙ್ಕತತಲೇಸು ಪಾದೇಸು ನಿಪತಿಂಸೂತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - "**ಅಞ್ಜಲಿಂ ಪಗ್ಗಹೇತ್ವಾನ, ತುಟ್ಠಹಟ್ಠಾ ಪಮೋದಿತಾ**"ತಿಆದಿ। ತತ್ಥ **ನಿಪತನ್ತೀ**ತಿ ನಿಪತಿಂಸು, ವನ್ದಿಂಸೂತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಚಕ್ಕಲಕ್ಖಣೇ**ತಿ ಚಕ್ಕಂ ಲಕ್ಖಣಂ ಯಸ್ಮಿಂ ಪಾದೇ ಸೋ ಪಾದೋ ಚಕ್ಕಲಕ್ಖಣೋ, ತಸ್ಮಿಂ ಚಕ್ಕಲಕ್ಖಣೇ। ಜಾತಿವಸೇನ "ಪಾದೇ"ತಿ ವುತ್ತಂ, ಸತ್ಥುನೋ ಚಕ್ಕಾಲಙ್ಕತತಲೇಸು ಪಾದೇಸು ನಿಪತಿಂಸೂತಿ ಅತ್ಥೋ।

೫೭. ಇದಾನಿ ತೇಸಂ ಕೇಸಞ್ಚಿ ಥೇರಾನಂ ನಾಮಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೇಹಿ "**ಸಾರಿಪುತ್ತೋ ಮಹಾಪಞ್ಞೋ, ಕೋರಣ್ಡಸಮಸಾದಿಸೋ**"ತಿಆದಿ ಗಾಥಾಯೋ ವುತ್ತಾ। ತತ್ಥ **ಕೋರಣ್ಡಸಮಸಾದಿಸೋ**ತಿ ಕೋರಣ್ಡಕುಸುಮಸದಿಸವಣ್ಣೋ, ಯದಿ ಏವಂ "ಕೋರಣ್ಡಸಮೋ"ತಿ ವಾ, "ಕೋರಣ್ಡಸದಿಸೋ"ತಿ ವಾ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ಕಿಂ ದ್ವಿಕ್ಖತ್ತುಂ "ಸಮಸಾದಿಸೋ"ತಿ ವುತ್ತನ್ತಿ ಚೇ? ನಾಯಂ ದೋಸೋ, ತಾದಿಸೋ ಕೋರಣ್ಡಸಮತ್ತಾ ಕೋರಣ್ಡಸದಿಸಭಾವೇನೇವ ಕೋರಣ್ಡಸಮಸಾದಿಸೋ। ನ ಪನಾಧಿಕವಚನವಸೇನಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಸಮಾಧಿಜ್ಝಾನಕುಸಲೋ**ತಿ ಏತ್ಥ ಅಯಂ **ಕುಸಲ**-ಸದ್ದೋ ತಾವ ಅರೋಗ್ಯಾನವಜ್ಜಛೇಕಸುಖವಿಪಾಕಾದೀಸು ದಿಸ್ಸತಿ। ಅಯಞ್ಹಿ "ಕಚ್ಚಿ ನು ಭೋತೋ ಕುಸಲಂ, ಕಚ್ಚಿ ಭೋತೋ ಅನಾಮಯ"ನ್ತಿಆದೀಸು (ಜಾ॰ ೧.೧೫.೧೪೬; ೨.೨೦.೧೨೯) ಆರೋಗ್ಯೇ ದಿಸ್ಸತಿ। "ಕತಮೋ ಪನ, ಭನ್ತೇ, ಕಾಯಸಮಾಚಾರೋ ಕುಸಲೋ ? ಯೋ ಖೋ, ಮಹಾರಾಜ, ಕಾಯಸಮಾಚಾರೋ ಅನವಜ್ಜೋ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೩೬೧) ಏವಮಾದೀಸು ಅನವಜ್ಜೇ। "ಕುಸಲೋ ತ್ವಂ ರಥಸ್ಸ ಅಙ್ಗಪಚ್ಚಙ್ಗಾನ"ನ್ತಿಆದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೮೭) ಛೇಕೇ। "ಕುಸಲಸ್ಸ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ಕತತ್ತಾ ಉಪಚಿತತ್ತಾ"ತಿಆದೀಸು (ಧ॰ ಸ॰ ೪೩೧ ಆದಯೋ) ಸುಖವಿಪಾಕೇ। ಇಧ ಪನ ಛೇಕೇ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। **ವನ್ದತೇ**ತಿ ವನ್ದಿತ್ಥ।

೫೮. **ಗಜ್ಜಿತಾ**ತಿ ಗಜ್ಜನ್ತೀತಿ ಗಜ್ಜಿತಾ। **ಕಾಲಮೇಘೋ ವಾ**ತಿ ನೀಲಸಲಿಲಧರೋ ವಿಯ ಗಜ್ಜಿತಾ ಇದ್ಧಿವಿಸಯೇತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ನೀಲುಪ್ಪಲಸಮಸಾದಿಸೋ**ತಿ ನೀಲಕುವಲಯಸದಿಸವಣ್ಣೋ। ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತನಯೇನೇವೇತ್ಥಾಪಿ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನೋ**ತಿ ಏವಂ ಗೋತ್ತವಸೇನ ಲದ್ಧನಾಮೋ ಕೋಲಿತೋ।

೫೯. **ಮಹಾಕಸ್ಸಪೋಪಿ ಚಾ**ತಿ ಉರುವೇಲಕಸ್ಸಪನದೀಕಸ್ಸಪಗಯಾಕಸ್ಸಪಕುಮಾರಕಸ್ಸಪೇ ಖುದ್ದಾನುಖುದ್ದಕೇ ಥೇರೇ ಉಪಾದಾಯ ಅಯಂ ಮಹಾ, ತಸ್ಮಾ "ಮಹಾಕಸ್ಸಪೋ"ತಿ ವುತ್ತೋ। **ಪಿ ಚಾ**ತಿ ಸಮ್ಭಾವನಸಮ್ಪಿಣ್ಡನತ್ಥೋ। **ಉತ್ತತ್ತಕನಕಸನ್ನಿಭೋ**ತಿ ಸನ್ತತ್ತಸುವಣ್ಣಸದಿಸಛವಿವಣ್ಣೋ। **ಧುತಗುಣೇ**ತಿ ಏತ್ಥ ಕಿಲೇಸಧುನನತೋ ಧಮ್ಮೋ ಧುತೋ ನಾಮ, ಧುತಗುಣೋ ನಾಮ ಧುತಧಮ್ಮೋ। ಕತಮೋ ಪನ ಧುತಧಮ್ಮೋ ನಾಮ? ಅಪ್ಪಿಚ್ಛತಾ, ಸನ್ತುಟ್ಠಿತಾ, ಸಲ್ಲೇಖತಾ, ಪವಿವೇಕತಾ, ಇದಮಟ್ಠಿಕತಾತಿ ಇಮೇ ಧುತಙ್ಗಚೇತನಾಯ ಪರಿವಾರಭೂತಾ ಪಞ್ಚ ಧಮ್ಮಾ "ಅಪ್ಪಿಚ್ಛಂಯೇವ ನಿಸ್ಸಾಯಾ"ತಿಆದಿವಚನತೋ ಧುತಧಮ್ಮಾ ನಾಮ। ಅಥ ವಾ ಕಿಲೇಸೇ ಧುನನತೋ ಞಾಣಂ ಧುತಂ ನಾಮ, ತಸ್ಮಿಂ ಧುತಗುಣೇ। **ಅಗ್ಗನಿಕ್ಖಿತ್ತೋ**ತಿ ಅಗ್ಗೋ ಸೇಟ್ಠೋ ಕೋಟಿಭೂತೋತಿ ಠಪಿತೋ। "ಏತದಗ್ಗಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಮ ಸಾವಕಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಧುತವಾದಾನಂ ಯದಿದಂ ಮಹಾಕಸ್ಸಪೋ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೧.೧೮೮, ೧೯೧) ಠಾನನ್ತರೇ ಠಪಿತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಯಂ ಪನ **ಅಗ್ಗ**-ಸದ್ದೋ ಆದಿಕೋಟಿಕೋಟ್ಠಾಸಸೇಟ್ಠಾದೀಸು ದಿಸ್ಸತಿ। ತಥಾ ಹೇಸ - "ಅಜ್ಜತಗ್ಗೇ, ಸಮ್ಮ ದೋವಾರಿಕ , ಆವರಾಮಿ ದಾರಂ ನಿಗಣ್ಠಾನಂ ನಿಗಣ್ಠೀನ"ನ್ತಿಆದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೭೦) ಆದಿಮ್ಹಿ ದಿಸ್ಸತಿ। "ತೇನೇವ ಅಙ್ಗುಲಗ್ಗೇನ ತಂ ಅಙ್ಗುಲಗ್ಗಂ ಪರಾಮಸೇಯ್ಯ" (ಕಥಾ॰ ೪೪೧), "ಉಚ್ಛಗ್ಗಂ ವೇಳಗ್ಗ"ನ್ತಿಆದೀಸು ಕೋಟಿಯಂ। "ಅಮ್ಬಿಲಗ್ಗಂ ವಾ ಮಧುರಗ್ಗಂ ವಾ" (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೩೭೪) "ಅನುಜಾನಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ವಿಹಾರಗ್ಗೇನ ವಾ ಪರಿವೇಣಗ್ಗೇನ ವಾ ಭಾಜೇತು"ನ್ತಿಆದೀಸು (ಚೂಳವ॰ ೩೧೮) ಕೋಟ್ಠಾಸೇ। "ಯಾವತಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸತ್ತಾ ಅಪದಾ ವಾ ದ್ವಿಪದಾ ವಾ...ಪೇ॰... ತಥಾಗತೋ ತೇಸಂ ಅಗ್ಗಮಕ್ಖಾಯತೀ"ತಿಆದೀಸು (ಅ॰ ನಿ॰ ೪.೩೪) ಸೇಟ್ಠೇ। ಸ್ವಾಯಮಿಧ ಸೇಟ್ಠೇ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಕೋಟಿಯಮ್ಪಿ ವತ್ತತಿ। ಥೇರೋ ಅತ್ತನೋ ಠಾನೇ ಸೇಟ್ಠೋ ಚೇವ ಕೋಟಿಭೂತೋ ಚ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - "ಅಗ್ಗನಿಕ್ಖಿತ್ತೋ"ತಿ, ಅಗ್ಗೋ ಸೇಟ್ಠೋ ಕೋಟಿಭೂತೋತಿ ಅತ್ಥೋ (ದೀ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೨೫೦ ಸರಣಗಮನಕಥಾ; ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೧೫)। **ಥೋಮಿತೋ**ತಿ ಪಸಂಸಿತೋ ದೇವಮನುಸ್ಸಾದೀಹಿ। **ಸತ್ಥುವಣ್ಣಿತೋ**ತಿ ಸತ್ಥಾರಾ ವಣ್ಣಿತೋ ಥುತೋ, "ಕಸ್ಸಪೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಚನ್ದೂಪಮೋ ಕುಲಾನಿ ಉಪಸಙ್ಕಮತಿ ಅಪಕಸ್ಸೇವ ಕಾಯಂ

ಅಪಕಸ್ಸ ಚಿತ್ತಂ ನಿಚ್ಚನವಕೋ ಕುಲೇಸು ಅಪ್ಪಗಬ್ಭೋ’’ತಿ ಏವಮಾದೀಹಿ ಅನೇಕೇಹಿ ಸುತ್ತನಯೇಹಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೨.೧೪೬) ವಣ್ಣಿತೋ ಪಸತ್ಥೋ, ಸೋಪಿ ಭಗವನ್ತಂ ವನ್ದತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

೬೦. **ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖೂನನ್ತಿ** ದಿಬ್ಬಂ ಚಕ್ಖು ಯೇಸಂ ಅತ್ಥಿ ತೇ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖೂ, ತೇಸಂ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖೂನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ **ಅಗ್ಗೋ** ಸೇಟ್ಠೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಯಥಾಹ – ‘‘ಏತದಗ್ಗಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಮ ಸಾವಕಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಕಾನಂ ಯದಿದಂ ಅನುರುದ್ಧೋ’’ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೧.೧೮೮, ೧೯೨)। ಅನುರುದ್ಧತ್ಥೇರೋ ಭಗವತೋ ಚೂಳಪಿತುನೋ ಅಮಿತೋದನಸ್ಸ ನಾಮ ಸಕ್ಕಸ್ಸ ಪುತ್ತೋ ಮಹಾನಾಮಸ್ಸ ಕನಿಟ್ಠಭಾತಾ ಮಹಾಪುಞ್ಞೋ ಪರಮಸುಖುಮಾಲೋ, ಸೋ ಅತ್ತಸತ್ತಮೋ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಅಗಾರಸ್ಮಾ ಅನಗಾರಿಯಂ ಪಬ್ಬಜಿತೋ, ತಸ್ಸ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾನುಕ್ಕಮೋ **ಸಙ್ಘಭೇದಕಕ್ಖನ್ಧಕೇ** (ಚೂಳವ॰ ೩೩೦ ಆದಯೋ) ಆಗತೋವ। **ಅವಿದೂರೇ ವಾ**ತಿ ಭಗವತೋ ಸನ್ತಿಕೇಯೇವ।

೬೧. **ಆಪತ್ತಿಅನಾಪತ್ತಿಯಾ**ತಿ ಆಪತ್ತಿಯಞ್ಚ ಅನಾಪತ್ತಿಯಞ್ಚ ಕೋವಿದೋ। **ಸತೇಕಿಚ್ಛಾಯಾ**ತಿ ಸಪ್ಪಟಿಕಮ್ಮಾಯಪಿ ಅಪ್ಪಟಿಕಮ್ಮಾಯಪಿ ಚಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ತತ್ಥ ಸಪ್ಪಟಿಕಮ್ಮಾ ಸಾ ಛಬ್ಬಿಧಾ ಹೋತಿ, ಅಪ್ಪಟಿಕಮ್ಮಾ ಸಾ ಪಾರಾಜಿಕಾಪತ್ತಿ। ‘‘ಆಪತ್ತಿಅನಾಪತ್ತಿಯಾ, ಸತೇಕಿಚ್ಛಾಯ ಕೋವಿದೋ’’ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ಸೋಯೇವ ಅತ್ಥೋ। **ವಿನಯೇ**ತಿ ವಿನಯಪಿಟಕೇ। **ಅಗ್ಗನಿಕ್ಖಿತ್ತೋ**ತಿ ‘‘ಏತದಗ್ಗಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ , ಮಮ ಸಾವಕಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ವಿನಯಧರಾನಂ ಯದಿದಂ, ಉಪಾಲೀ’’ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೧.೨೧೯, ೨೨೮) ಏತದಗ್ಗಟ್ಠಾನೇ ಠಪಿತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಉಪಾಲೀ**ತಿ ಉಪಾಲಿತ್ಥೇರೋ। **ಸತ್ಥು ವಣ್ಣಿತೋ**ತಿ ಸತ್ಥಾರಾ ವಣ್ಣಿತೋ ಪಸತ್ಥೋ। ಥೇರೋ ಕಿರ ತಥಾಗತಸ್ಸೇವ ಸನ್ತಿಕೇ ವಿನಯಪಿಟಕಂ ಉಗ್ಗಣ್ಹಿತ್ವಾ ಭಾರುಕಚ್ಛಕವತ್ಥುಂ (ಪಾರಾ॰ ೭೮), ಅಜ್ಜುಕವತ್ಥುಂ (ಪಾರಾ॰ ೧೫೮), ಕುಮಾರಕಸ್ಸಪವತ್ಥುನ್ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೪೯) ಇಮಾನಿ ತೀಣಿ ವತ್ಥೂನಿ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಸಂಸನ್ದಿತ್ವಾ ಕಥೇಸಿ। ತಸ್ಮಾ ಥೇರೋ ವಿನಯಧರಾನಂ ಅಗ್ಗೋತಿ ಏವಮಾದಿನಾ ನಯೇನ ಸತ್ಥಾರಾ ವಣ್ಣಿತೋತಿ ವುತ್ತೋ।

೬೨. **ಸುಖುಮನಿಪುಣತ್ಥಪಟಿವಿದ್ಧೋ**ತಿ ಪಟಿವಿದ್ಧಸುಖುಮನಿಪುಣತ್ಥೋ, ಪಟಿವಿದ್ಧದುದ್ದಸನಿಪುಣತ್ಥೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಕಥಿಕಾನಂ ಪವರೋ**ತಿ ಧಮ್ಮಕಥಿಕಾನಂ ಸೇಟ್ಠೋ। ‘‘ಏತದಗ್ಗಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಮ ಸಾವಕಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಧಮ್ಮಕಥಿಕಾನಂ ಯದಿದಂ ಪುಣ್ಣೋ ಮನ್ತಾಣಿಪುತ್ತೋ’’ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೧.೧೮೮, ೧೯೬) ಏತದಗ್ಗಪಾಳಿಯಂ ಆರೋಪಿತೋ। ತೇನ ವುತ್ತಂ ‘‘ಕಥಿಕಾನಂ ಪವರೋ’’ತಿ। **ಗಣೀ**ತಿ ಸಸಙ್ಘೋ। ಥೇರಸ್ಸ ಕಿರ ಸನ್ತಿಕೇ ಪಬ್ಬಜಿತಾ ಕುಲಪುತ್ತಾ ಪಞ್ಚಸತಾ ಅಹೇಸುಂ। ಸಬ್ಬೇಪಿ ತೇ ದಸಬಲಸ್ಸ ಜಾತಭೂಮಿಕಾ ಜಾತರಟ್ಠವಾಸಿನೋ ಸಬ್ಬೇವ ಖೀಣಾಸವಾ ಸಬ್ಬೇವ ದಸಕಥಾವತ್ಥುಲಾಭಿನೋ। ತೇನ ವುತ್ತಂ ‘‘ಗಣೀ’’ತಿ। **ಇಸೀ**ತಿ ಏಸತಿ ಗವೇಸತಿ ಕುಸಲೇ ಧಮ್ಮೇತಿ ಇಸಿ। **ಮನ್ತಾಣಿಯಾ ಪುತ್ತೋ**ತಿ ಮನ್ತಾಣಿಯಾ ನಾಮ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಯಾ ಪುತ್ತೋ। **ಪುಣ್ಣೋ**ತಿ ತಸ್ಸ ನಾಮಂ। **ವಿಸ್ಸುತೋ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ಅಪ್ಪಿಚ್ಛತಾದೀಹಿ ಗುಣೇಹಿ ವಿಸ್ಸುತೋ।

ಅಞ್ಞಾಸಿಕೋಣ್ಡಞ್ಞತ್ಥೇರೋ ಪನ ಸತ್ಥರಿ ಅಭಿಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಪತ್ವಾ ಪವತ್ತಿತವರಧಮ್ಮಚಕ್ಕೇ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಆಗನ್ತ್ವಾ ರಾಜಗಹಂ ಉಪನಿಸ್ಸಾಯ ವಿಹರನ್ತೇ ಕಪಿಲವತ್ಥುಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಭಾಗಿನೇಯ್ಯಂ ಪುಣ್ಣಂ ನಾಮ ಮಾಣವಂ ಪಬ್ಬಾಜೇತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಆಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ನಿವಾಸತ್ಥಾಯ ಸಯಂ ಛದ್ದನ್ತದಹಂ ಗತೋ। ಪುಣ್ಣೋ ಪನ ಭಗವನ್ತಂ ದಸ್ಸನಾಯ ಥೇರೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ – ‘‘ಮಯ್ಹಂ ಪಬ್ಬಜಿತಕಿಚ್ಚಂ ಮತ್ಥಕಂ ಪಾಪೇತ್ವಾವ ದಸಬಲಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕಂ ಗಮಿಸ್ಸಾಮೀ’’ತಿ ಕಪಿಲಪುರೇಯೇವ ಓಹೀನೋ, ಸೋ ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರಂ ಕರೋನ್ತೋ ನಚಿರಸ್ಸೇವ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿ। ಏತ್ಥ ಪನ **ಅನುರುದ್ಧತ್ಥೇರೋ** ಚ **ಉಪಾಲಿತ್ಥೇರೋ** ಚ ಇಮೇ ದ್ವೇ ಥೇರಾ ಭಗವತೋ ಕಪಿಲವತ್ಥುಪುರಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಞಾತಿಸಮಾಗಮದಿವಸೇ ಪಬ್ಬಜಿತಾ ವಿಯ ದಸ್ಸಿತಾ, ತಂ ಪನ ಖನ್ಧಕಪಾಳಿಯಾ ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ಚ ನ ಸಮೇತಿ। ವೀಮಂಸಿತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬಂ।

ಅಥ ಸತ್ಥಾ ಸಾರಿಪುತ್ತತ್ಥೇರಾದೀನಂ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಭಿಕ್ಖುಸತಾನಂ ಚಿತ್ತಾಚಾರಮಞ್ಞಾಯ ಅತ್ತನೋ ಗುಣೇ ಕಥೇತುಮಾರಭಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ –

೬೩. “ಏತೇಸಂ ಚಿತ್ತಮಞ್ಞಾಯ, ಓಪಮ್ಮಕುಸಲೋ ಮುನಿ।
ಕಙ್ಖಚ್ಛೇದೋ ಮಹಾವೀರೋ, ಕಥೇಸಿ ಅತ್ತನೋ ಗುಣ”ನ್ತಿ॥

ತತ್ಥ **ಓಪಮ್ಮಕುಸಲೋ**ತಿ ಉಪಮಾಯ ಕುಸಲೋ। **ಕಙ್ಖಚ್ಛೇದೋ**ತಿ ಸಬ್ಬಸತ್ತಾನಂ ಸಂಸಯಚ್ಛೇದಕೋ।

ಇದಾನಿ ತೇ ಅತ್ತನೋ ಗುಣೇ ಕಥೇಸಿ, ತೇ ದಸ್ಸೇತುಂ -

೬೪. “ಚತ್ತಾರೋ ತೇ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾ, ಕೋಟಿ ಯೇಸಂ ನ ನಾಯತಿ।
ಸತ್ತಕಾಯೋ ಚ ಆಕಾಸೋ, ಚಕ್ಕವಾಳಾ ಚನನ್ತಕಾ।
ಬುದ್ಧಞಾಣಂ ಅಪ್ಪಮೇಯ್ಯಂ, ನ ಸಕ್ಕಾ ಏತೇ ವಿಜಾನಿತು”ನ್ತಿ॥ - ವುತ್ತಂ।

ತತ್ಥ **ಚತ್ತಾರೋ**ತಿ ಗಣನಪರಿಚ್ಛೇದೋ। **ಏತೇ**ತಿ ಇದಾನಿ ವತ್ತಬ್ಬೇ ಅತ್ಥೇ ನಿದಸ್ಸೇತಿ। **ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಸಙ್ಖ್ಯಾತುಮಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯತ್ತಾ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾ, ಗಣನಪಥಂ ವೀತಿವತ್ತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಕೋಟೀ**ತಿಆದಿ ವಾ ಅನ್ತೋ ವಾ ಮರಿಯಾದಾ। **ಯೇಸ**ನ್ತಿ ಯೇಸಂ ಚತುನ್ನಂ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾನಂ। **ನ ನಾಯತೀ**ತಿ ನ ಪಞ್ಞಾಯತಿ। ಇದಾನಿ ತೇ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರೇ ಚತ್ತಾರೋ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯೇ ದಸ್ಸೇತುಂ “**ಸತ್ತಕಾಯೋ**”ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಸತ್ತಕಾಯೋ**ತಿ ಸತ್ತಸಮೂಹೋ, ಸತ್ತಕಾಯೋ ಅನನ್ತೋ ಅಪರಿಮಾಣೋ ಅಪ್ಪಮೇಯ್ಯೋ। ತಥಾ **ಆಕಾಸೋ** ಆಕಾಸಸ್ಸಾಪಿ ಅನ್ತೋ ನತ್ಥಿ। ತಥಾ **ಚಕ್ಕವಾಳಾನಿ** ಅನನ್ತಾನಿ ಏವ। ಬುದ್ಧಞಾಣಂ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಂ ಅಪ್ಪಮೇಯ್ಯಂ। **ನ ಸಕ್ಕಾ ಏತೇ ವಿಜಾನಿತು**ನ್ತಿ ಯಸ್ಮಾ ಪನೇತೇ ಅನನ್ತಾ, ತಸ್ಮಾ ನ ಸಕ್ಕಾ ವಿಜಾನಿತುಂ।

೬೫. ಇದಾನಿ ಸತ್ಥಾ ಅತ್ತನೋ ಇದ್ಧಿವಿಕುಬ್ಬನೇ ಸಞ್ಜಾತಚ್ಛರಿಯಬ್ಭುತಾನಂ ದೇವಮನುಸ್ಸಾದೀನಂ ಕಿನ್ನಾಮೇತಂ ಅಚ್ಛರಿಯಂ, ಇತೋಪಿ ವಿಸಿಟ್ಠತರಂ ಅಚ್ಛರಿಯಂ ಅಬ್ಭುತಂ ಅತ್ಥಿ, ಮಮ ತಂ ಸುಣಾಥಾತಿ ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ವಡ್ಢೇನ್ತೋ -

“ಕಿಮೇತಂ ಅಚ್ಛರಿಯಂ ಲೋಕೇ, ಯಂ ಮೇ ಇದ್ಧಿವಿಕುಬ್ಬನಂ।
ಅಞ್ಞೇ ಬಹೂ ಅಚ್ಛರಿಯಾ, ಅಬ್ಭುತಾ ಲೋಮಹಂಸನಾ”ತಿ॥ - ಆದಿಮಾಹ।

ತತ್ಥ **ಕಿ**ನ್ತಿ ಪಟಿಕ್ಖೇಪವಚನಂ।**ಏತ**ನ್ತಿ ಇದಂ ಇದ್ಧಿವಿಕುಬ್ಬನಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ। **ಯ**ನ್ತಿ ಅಯಂ **ಯಂ**-ಸದ್ದೋ “ಯಂ ತಂ ಅಪುಚ್ಛಿಮ್ಹ ಅಕಿತ್ತಯೀ ನೋ, ಅಞ್ಞಂ ತಂ ಪುಚ್ಛಾಮ ತದಿಙ್ಘ ಬ್ರೂಹೀ”ತಿಆದೀಸು (ಸು॰ ನಿ॰ ೧೦೫೮; ಮಹಾನಿ॰ ೧೧೦; ಚೂಳನಿ॰ ಮೇತ್ತಗೂಮಾಣವಪುಚ್ಛಾ ೭೭) ಉಪಯೋಗವಚನೇ ದಿಸ್ಸತಿ । “ಅಟ್ಠಾನಮೇತಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅನವಕಾಸೋ; ಯಂ ಏಕಿಸ್ಸಾ ಲೋಕಧಾತುಯಾ ದ್ವೇ ಅರಹನ್ತೋ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಾ”ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೧.೨೭೭; ವಿಭ॰ ೮೦೯; ಮಿ॰ ಪ॰ ೫.೧.೧) ಏತ್ಥ ಕಾರಣವಚನೇ। “ಯಂ ವಿಪಸ್ಸೀ ಭಗವಾ ಕಪ್ಪೇ ಉದಪಾದೀ”ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೪) ಏತ್ಥ ಭುಮ್ಮೇ। “ಯಂ ಖೋ ಮೇ, ಭನ್ತೇ, ದೇವಾನಂ ತಾವತಿಂಸಾನಂ ಸಮ್ಮುಖಾ ಸುತಂ ಸಮ್ಮುಖಾ ಪಟಿಗ್ಗಹಿತಂ, ಆರೋಚೇಮಿ ತಂ ಭಗವತೋ”ತಿಆದೀಸು (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೯೩) ಪಚ್ಚತ್ತವಚನೇ। ಇಧಾಪಿ ಪಚ್ಚತ್ತವಚನೇ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ (ದೀ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೪)। ಅಞ್ಞೇ ಬಹೂ ಮಮ ಅಚ್ಛರಿಯಾ ಅಬ್ಭುತವಿಸೇಸಾ ಸನ್ತೀತಿ ದೀಪೇತಿ।

ಇದಾನಿ ತೇ ಅಚ್ಛರಿಯೇ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ -

೬೭. “ಯದಾಹಂ ತುಸಿತೇ ಕಾಯೇ, ಸನ್ತುಸಿತೋ ನಾಮಹಂ ತದಾ।
ದಸಸಹಸ್ಸೀ ಸಮಾಗಮ್ಮ, ಯಾಚನ್ತಿ ಪಞ್ಜಲೀ ಮಮ”ನ್ತಿ॥ - ಆದಿಮಾಹ।

ತತ್ಥ **ಯದಾ**ತಿ ಯಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ। **ಅಹ**ನ್ತಿ ಅತ್ತಾನಂ ನಿದ್ದಿಸತಿ। **ತುಸಿತೇ ಕಾಯೇ**ತಿ ತುಸಿತಸಙ್ಖಾತೇ ದೇವನಿಕಾಯೇ। ಯದಾ ಪನಾಹಂ ಸಮತ್ತಿಂಸಪಾರಮಿಯೋ ಪೂರೇತ್ವಾ ಪಞ್ಚಮಹಾಪರಿಚ್ಚಾಗೇ ಪರಿಚ್ಚಜಿತ್ವಾ ಞಾತತ್ಥಚರಿಯಲೋಕತ್ಥಚರಿಯಬುದ್ಧತ್ಥಚರಿಯಾನಂ ಕೋಟಿಂ ಪತ್ವಾ ಸತ್ತಸತಕಮಹಾದಾನಾನಿ ದತ್ವಾ ಸತ್ತಕ್ಖತ್ತುಂ ಪಥವಿಂ ಕಮ್ಪೇತ್ವಾ ವೇಸ್ಸನ್ತರತ್ತಭಾವತೋ ಚವಿತ್ವಾ ದುತಿಯೇ ಚಿತ್ತವಾರೇ ತುಸಿತಭವನೇ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ ತದಾಪಿ ಸನ್ತುಸಿತೋ ನಾಮ ದೇವರಾಜಾ ಅಹೋಸಿಂ। **ದಸಸಹಸ್ಸೀ ಸಮಾಗಮ್ಮಾ**ತಿ ದಸಸಹಸ್ಸಚಕ್ಕವಾಳೇಸು ದೇವತಾ ಸನ್ನಿಪತಿತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಯಾಚನ್ತಿ ಪಞ್ಜಲೀ ಮಮ**ನ್ತಿ ಮಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ, "ಮಾರಿಸ, ತಯಾ ದಸ ಪಾರಮಿಯೋ ಪೂರೇನ್ತೇನ ನ ಸಕ್ಕಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ನ ಮಾರ ನ ಬ್ರಹ್ಮ ನ ಚಕ್ಕವತ್ತಿಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಪತ್ಥೇನ್ತೇನ ಪೂರಿತಾ, ಲೋಕನಿತ್ಥರಣತ್ಥಾಯ ಪನ ಬುದ್ಧತ್ತಂ ಪತ್ಥಯಮಾನೇನ ಪೂರಿತಾ, ಸೋ ತವ ಕಾಲೋ, ಮಾರಿಸ, ಬುದ್ಧತ್ತಾಯ ಸಮಯೋ , ಮಾರಿಸ, ಬುದ್ಧತ್ತಾಯಾ"ತಿ (ಜಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.ನಿದಾನಕಥಾ, ಅವಿದೂರೇನಿದಾನಕಥಾ) ಯಾಚನ್ತಿ ಮಮನ್ತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೬೭. "ಕಾಲೋ ಖೋ ತೇ ಮಹಾವೀರ, ಉಪ್ಪಜ್ಜ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಯಂ।
ಸದೇವಕಂ ತಾರಯನ್ತೋ, ಬುಜ್ಝಸ್ಸು ಅಮತಂ ಪದ"ನ್ತಿ॥

ತತ್ಥ **ಕಾಲೋ ತೇ**ತಿ ಕಾಲೋ ತವ, ಅಯಮೇವ ವಾ ಪಾಠೋ। **ಉಪ್ಪಜ್ಜಾ**ತಿ ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ಗಣ್ಹ, "ಓಕ್ಕಮಾ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ। **ಸದೇವಕ**ನ್ತಿ ಸದೇವಕಂ ಲೋಕನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ತಾರಯನ್ತೋ**ತಿ ಏತ್ಥ ಪಾರಮಿಯೋ ಪೂರೇನ್ತೋಪಿ ತಾರಯತಿ ನಾಮ, ಪಾರಮಿಯೋ ಮತ್ಥಕಂ ಪಾಪೇನ್ತೋಪಿ ತಾರಯತಿ ನಾಮ, ವೇಸ್ಸನ್ತರತ್ತಭಾವತೋ ಚವಿತ್ವಾ ತುಸಿತಪುರೇ ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಸಟ್ಠಿವಸ್ಸಸತಸಹಸ್ಸಾಧಿಕಾನಿ ಸತ್ತಪಣ್ಣಾಸವಸ್ಸಕೋಟಿಯೋ ತತ್ಥ ತಿಟ್ಠನ್ತೋಪಿ ತಾರಯತಿ ನಾಮ, ದೇವತಾಹಿ ಯಾಚಿತೋ ಪಞ್ಚವಿಧಂ ಮಹಾವಿಲೋಕಿತಂ ವಿಲೋಕೇತ್ವಾ ಮಹಾಮಾಯಾದೇವಿಯಾ ಕುಚ್ಛಿಸ್ಮಿಂ ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ಗಣ್ಹನ್ತೋಪಿ ದಸಮಾಸೇ ಗಬ್ಭವಾಸಂ ವಸನ್ತೋಪಿ ತಾರಯತಿ ನಾಮ, ಏಕೂನತಿಂಸ ವಸ್ಸಾನಿ ಅಗಾರಮಜ್ಝೇ ತಿಟ್ಠನ್ತೋಪಿ ತಾರಯತಿ ನಾಮ। ರಾಹುಲಭದ್ದಸ್ಸ ಜಾತದಿವಸೇ ಛನ್ನಸಹಾಯೋ ಕಣ್ಡಕಂ ಆರುಯ್ಹ ನಿಕ್ಖಮನ್ತೋಪಿ ತೀಣಿ ರಜ್ಜಾನಿ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಅನೋಮಾಯ ನಾಮ ನದಿಯಾ ತೀರೇ ಪಬ್ಬಜನ್ತೋಪಿ ತಾರಯತಿ ನಾಮ, ಛಬ್ಬಸ್ಸಾನಿ ಪಧಾನಂ ಕರೋನ್ತೋಪಿ ವಿಸಾಖಪುಣ್ಣಮಾಯಂ ಮಹಾಬೋಧಿಮಣ್ಡಂ ಆರುಯ್ಹ ಮಾರಬಲಂ ವಿಧಮಿತ್ವಾ ಪಠಮಯಾಮೇ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಂ ಅನುಸ್ಸರಿತ್ವಾ ಮಜ್ಝಿಮಯಾಮೇ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಂ ವಿಸೋಧೇತ್ವಾ ಪಚ್ಛಿಮಯಾಮೇ ದ್ವಾದಸಙ್ಗಂ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಂ ಅನುಲೋಮಪಟಿಲೋಮತೋ ಸಮ್ಮಸಿತ್ವಾ ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗಂ ಪಟಿವಿಜ್ಝನ್ತೋಪಿ ತಾರಯತಿ ನಾಮ, ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲಕ್ಖಣೇಪಿ, ಸಕದಾಗಾಮಿಮಗ್ಗಕ್ಖಣೇಪಿ, ಸಕದಾಗಾಮಿಫಲಕ್ಖಣೇಪಿ, ಅನಾಗಾಮಿಮಗ್ಗಕ್ಖಣೇಪಿ, ಅನಾಗಾಮಿಫಲಕ್ಖಣೇಪಿ, ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಕ್ಖಣೇಪಿ, ಅರಹತ್ತಫಲಕ್ಖಣೇಪಿ ತಾರಯತಿ ನಾಮ, ಯದಾ ಅಟ್ಠಾರಸದೇವತಾಕೋಟಿಸಹಸ್ಸೇಹಿ ಪಞ್ಚವಗ್ಗಿಯಾನಂ ಅಮತಪಾನಂ ಅದಾಸಿ, ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ತಾರಯಿ ನಾಮಾತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

"ಸದೇವಕಂ ತಾರಯನ್ತೋ, ಬುಜ್ಝಸ್ಸು ಅಮತಂ ಪದ"ನ್ತಿ॥

ಅಥ ಮಹಾಸತ್ತೋ ದೇವತಾಹಿ ಯಾಚಿಯಮಾನೋಪಿ ದೇವತಾನಂ ಪಟಿಞ್ಞಂ ಅದತ್ವಾವ ಕಾಲದೀಪದೇಸಕುಲಜನೇತ್ತಿಆಯುಪರಿಚ್ಛೇದವಸೇನ ಪಞ್ಚವಿಧಂ ಮಹಾವಿಲೋಕನಂ ನಾಮ ವಿಲೋಕೇಸಿ। ತತ್ಥ "ಕಾಲೋ ನು ಖೋ, ನ ಕಾಲೋ"ತಿ ಪಠಮಂ ಕಾಲಂ ವಿಲೋಕೇಸಿ। ತತ್ಥ ವಸ್ಸಸತಸಹಸ್ಸತೋ ಉದ್ಧಂ ಆಯುಕಾಲೋ ಕಾಲೋ ನಾಮ ನ ಹೋತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಜಾತಿಜರಾಮರಣಾದೀನಂ ಅಪಾಕಟತ್ತಾ, ಬುದ್ಧಾನಞ್ಚ ಧಮ್ಮದೇಸನಾ ನಾಮ ತಿಲಕ್ಖಣಮುತ್ತಾ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ತೇಸಂ ಅನಿಚ್ಚಂ ದುಕ್ಖಮನತ್ತಾತಿ ಕಥೇನ್ತಾನಂ "ಕಿನ್ನಾಮೇತಂ ಕಥೇನ್ತೀ"ತಿ ನ ಸದ್ದಹನ್ತಿ, ತತೋ ಅಭಿಸಮಯೋ ನ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಿಂ ಅಸತಿ ಅನಿಯ್ಯಾನಿಕಂ ಸಾಸನಂ ಹೋತಿ । ತಸ್ಮಾ ಸೋ ಅಕಾಲೋ। ವಸ್ಸಸತತೋ ಊನೋ ಆಯುಕಾಲೋಪಿ ಕಾಲೋ ನ ಹೋತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ತದಾ ಸತ್ತಾ ಉಸ್ಸನ್ನಕಿಲೇಸಾ ಹೋನ್ತಿ, ಉಸ್ಸನ್ನಕಿಲೇಸಾನಞ್ಚ ದಿನ್ನೋ ಓವಾದೋ ಓವಾದಟ್ಠಾನೇ ನ ತಿಟ್ಠತಿ,

ತಸ್ಮಾ ಸೋಪಿ ಅಕಾಲೋ। ವಸ್ಸಸತಸಹಸ್ಸತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಹೇಟ್ಠಾ ವಸ್ಸಸತತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಉದ್ಧಂ ಆಯುಕಾಲೋ **ಕಾಲೋ** ನಾಮ। ಇದಾನಿ ವಸ್ಸಸತಾಯುಕಾ ಮನುಸ್ಸಾತಿ ಅಥ ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ''ನಿಬ್ಬತ್ತಿತಬ್ಬಕಾಲೋ''ತಿ ಅದ್ದಸ।

ತತೋ ದೀಪಂ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ''ಜಮ್ಬುದೀಪೇಯೇವ ಬುದ್ಧಾ ನಿಬ್ಬತ್ತನ್ತೀ''ತಿ **ದೀಪಂ** ಪಸ್ಸಿ। ತತೋ ಜಮ್ಬುದೀಪೋ ನಾಮ ಮಹಾ ದಸಯೋಜನಸಹಸ್ಸಪರಿಮಾಣೋ, ಕತರಸ್ಮಿಂ ನು ಖೋ ಪದೇಸೇ ಬುದ್ಧಾ ನಿಬ್ಬತ್ತನ್ತೀ''ತಿ ದೇಸಂ ವಿಲೋಕೇನ್ತೋ ಮಜ್ಝಿಮ**ದೇಸಂ** ಪಸ್ಸಿ। ತತೋ ಕುಲಂ ವಿಲೋಕೇನ್ತೋ ''ಬುದ್ಧಾ ನಾಮ ಲೋಕಸಮ್ಮತೇ ಕುಲೇ ನಿಬ್ಬತ್ತನ್ತಿ, ಇದಾನಿ ಖತ್ತಿಯಕುಲಂ ಲೋಕಸಮ್ಮತಂ, ತತ್ಥ ನಿಬ್ಬತ್ತಿಸ್ಸಾಮಿ, **ಸುದ್ಧೋದನೋ** ನಾಮ ಮೇ ರಾಜಾ ಪಿತಾ ಭವಿಸ್ಸತೀ''ತಿ **ಕುಲಂ** ಅದ್ದಸ। ತತೋ **ಮಾತರಂ** ವಿಲೋಕೇನ್ತೋ ''ಬುದ್ಧಮಾತಾ ನಾಮ ಲೋಲಾ ಸುರಾಧುತ್ತಾ ನ ಹೋತಿ, ಅಖಣ್ಡಪಞ್ಚಸೀಲಾತಿ ಅಯಞ್ಚ **ಮಹಾಮಾಯಾ** ನಾಮ ದೇವೀ ಏದಿಸಾ, ಅಯಂ ಮೇ ಮಾತಾ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ ಕಿತ್ತಕಂ ಅಸ್ಸಾ **ಆಯೂ''**ತಿ ಆವಜ್ಜೇನ್ತೋ ದಸನ್ನಂ ಮಾಸಾನಂ ಉಪರಿ ಸತ್ತದಿವಸಾನಿ ಪಸ್ಸಿ। ಇತಿ ಇಮಂ ಪಞ್ಚವಿಧವಿಲೋಕನಂ ವಿಲೋಕೇತ್ವಾ - ''ಕಾಲೋ ಮೇ, ಮಾರಿಸ, ಬುದ್ಧಭಾವಾಯಾ''ತಿ ದೇವತಾನಂ ಪಟಿಞ್ಞಂ ದತ್ವಾ ತತ್ಥ ಯಾವತಾಯುಕಂ ಠತ್ವಾ ತತೋ ಚವಿತ್ವಾ ಸಕ್ಯರಾಜಕುಲೇ ಮಾಯಾದೇವಿಯಾ ಕುಚ್ಛಿಯಂ ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ಅಗ್ಗಹೇಸಿ (ಜಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.ನಿದಾನಕಥಾ, ಅವಿದೂರೇನಿದಾನಕಥಾ; ಅಪ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.ನಿದಾನಕಥಾ, ಅವಿದೂರೇನಿದಾನಕಥಾ)। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೬೮. ''ತುಸಿತಾ ಕಾಯಾ ಚವಿತ್ವಾನ, ಯದಾ ಓಕ್ಕಮಿ ಕುಚ್ಛಿಯಂ।
ದಸಸಹಸ್ಸೀಲೋಕಧಾತು, ಕಮ್ಪಿತ್ಥ ಧರಣೀ ತದಾ''ತಿ॥ - ಆದಿ।

ತತ್ಥ **ಓಕ್ಕಮೀ**ತಿ ಓಕ್ಕಮಿಂ ಪಾವಿಸಿಂ। **ಕುಚ್ಛಿಯ**ನ್ತಿ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಮ್ಹಿ। **ದಸಸಹಸ್ಸೀಲೋಕಧಾತು, ಕಮ್ಪಿತ್ಥಾ**ತಿ ಸತೋ ಸಮ್ಪಜಾನೋ ಪನ ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಂ ಓಕ್ಕಮನ್ತೋ ಏಕೂನವೀಸತಿಯಾ ಪಟಿಸನ್ಧಿಚಿತ್ತೇಸು ಮೇತ್ತಾಪುಬ್ಬಭಾಗಸ್ಸ ಸೋಮನಸ್ಸಸಹಗತಞಾಣಸಮ್ಪಯುತ್ತಅಸಙ್ಖಾರಿಕಕುಸಲಚಿತ್ತಸ್ಸ ಸದಿಸ ಮಹಾವಿಪಾಕಚಿತ್ತೇನ ಆಸಾಳ್ಹಿಪುಣ್ಣಮಾಯಂ ಉತ್ತರಾಸಾಳ್ಹನಕ್ಖತ್ತೇನೇವ ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ಅಗ್ಗಹೇಸಿ। ತದಾ ದಸಸಹಸ್ಸೀಲೋಕಧಾತು ಸಕಲಾಪಿ ಕಮ್ಪಿ ಸಙ್ಕಮ್ಪಿ ಸಮ್ಪಕಮ್ಪೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಧರಣೀ**ತಿ ಧಾರೇತಿ ಸಬ್ಬೇ ಥಾವರಜಙ್ಗಮೇತಿ ಧರಣೀ, ಪಥವೀ।

೬೯. **ಸಮ್ಪಜಾನೋವ ನಿಕ್ಖಮಿ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಯದಾ ಪನಾಹಂ ಸತೋ ಸಮ್ಪಜಾನೋವ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿತೋ ಧಮ್ಮಾಸನತೋ ಓತರನ್ತೋ ಧಮ್ಮಕಥಿಕೋ ವಿಯ ನಿಸ್ಸೇಣಿತೋ ಓತರನ್ತೋ ಪುರಿಸೋ ವಿಯ ಚ ದ್ವೇ ಹತ್ಥೇ ಚ ಪಾದೇ ಚ ಪಸಾರೇತ್ವಾ ಠಿತಕೋವ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಸಮ್ಭವೇನ ಕೇನಚಿ ಅಸುಚಿನಾ ಅಮಕ್ಖಿತೋವ ನಿಕ್ಖಮಿಂ। **ಸಾಧುಕಾರಂ ಪವತ್ತೇನ್ತೀ**ತಿ ಸಾಧುಕಾರಂ ಪವತ್ತಯನ್ತಿ, ಸಾಧುಕಾರಂ ದೇನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪಕಮ್ಪಿತ್ಥಾ**ತಿ ಕಮ್ಪಿತ್ಥ, ಓಕ್ಕಮನೇಪಿ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿತೋ ನಿಕ್ಖಮನೇಪಿ ದಸಸಹಸ್ಸೀ ಪಕಮ್ಪಿತ್ಥಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

೭೦. ಅಥ ಭಗವಾ ಗಬ್ಭೋಕ್ಕನ್ತಿಆದೀಸು ಅತ್ತನಾ ಸಮಸಮಂ ಅದಿಸ್ವಾ ಗಬ್ಭೋಕ್ಕನ್ತಿಆದೀಸು ಅತ್ತನೋ ಅಚ್ಛರಿಯದಸ್ಸನತ್ಥಂ **''ಓಕ್ಕನ್ತಿ ಮೇ ಸಮೋ ನತ್ಥೀ''**ತಿ ಇಮಂ ಗಾಥಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಓಕ್ಕನ್ತೀ**ತಿ ಗಬ್ಭೋಕ್ಕನ್ತಿಯಂ, ಭುಮ್ಮತ್ಥೇ ಪಚ್ಚತ್ತವಚನಂ, ಪಟಿಸನ್ಧಿಗ್ಗಹಣೇತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಮೇ**ತಿ ಮಯಾ। **ಸಮೋ**ತಿ ಸದಿಸೋ ನತ್ಥಿ। **ಜಾತಿತೋ**ತಿ ಏತ್ಥ ಜಾಯತಿ ಏತಾಯ ಮಾತುಯಾತಿ ಮಾತಾ ''ಜಾತೀ''ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ತತೋ ಜಾತಿತೋ ಮಾತುಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಭಿನಿಕ್ಖಮೇ**ತಿ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿತೋ ಅಭಿನಿಕ್ಖಮನೇ ಪಸವೇ ಸತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸಮ್ಬೋಧಿಯ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಪಸತ್ಥಾ ಸುನ್ದರಾ ಬೋಧಿ ಸಮ್ಬೋಧಿ। ಅಯಂ ಪನ **ಬೋಧಿ**-ಸದ್ದೋ ರುಕ್ಖಮಗ್ಗನಿಬ್ಬಾನಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಾದೀಸು ದಿಸ್ಸತಿ - ''ಬೋಧಿರುಕ್ಖಮೂಲೇ ಪಠಮಾಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧೋ''ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೧; ಉದಾ॰ ೧) ಚ, ''ಅನ್ತರಾ ಚ ಗಯಂ ಅನ್ತರಾ ಚ ಬೋಧಿ''ನ್ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೮೫; ೨.೩೪೧; ಮಹಾವ॰ ೧೧) ಚ ಆಗತಟ್ಠಾನೇ ಹಿ ರುಕ್ಖೋ ಬೋಧೀತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ''ಬೋಧಿ ವುಚ್ಚತಿ ಚತೂಸು ಮಗ್ಗೇಸು ಞಾಣ''ನ್ತಿ (ಚೂಳನಿ॰ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಸುತ್ತನಿದ್ದೇಸ ೧೨೧) ಆಗತಟ್ಠಾನೇ

ಮಗ್ಗೋ। “ಪತ್ವಾನ ಬೋಧಿಂ ಅಮತಂ ಅಸಙ್ಖತ”ನ್ತಿ ಆಗತಟ್ಠಾನೇ ನಿಬ್ಬಾನಂ। “ಪಪ್ಪೋತಿ ಬೋಧಿಂ ವರಭೂರಿಮೇಧಸೋ”ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೨೧೭) ಆಗತಟ್ಠಾನೇ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಂ। ಇಧ ಪನ ಭಗವತೋ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಞಾಣಂ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ (ಮ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೧೩; ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೧೧; ಉದಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨೦; ಚರಿಯಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ನಿದಾನಕಥಾ)। ಅಪರೇ “ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣ”ನ್ತಿಪಿ ವದನ್ತಿ, ತಸ್ಸಂ ಸಮ್ಬೋಧಿಯಂ ಅಹಂ ಸೇಟ್ಠೋತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಕಸ್ಮಾ ಪನ ಭಗವಾ ಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಅತ್ತಾನಂ ಪಸಂಸತೀತಿ? ಸಬ್ಬಗುಣದಾಯಕತ್ತಾ। ಭಗವತೋ ಹಿ ಸಮ್ಬೋಧಿ ಸಬ್ಬಗುಣದಾಯಿಕಾ ಸಬ್ಬೇಪಿ ನಿರವಸೇಸೇ ಬುದ್ಧಗುಣೇ ದದಾತಿ, ನ ಪನ ಅಞ್ಞೇಸಂ। ಅಞ್ಞೇಸಂ ಪನ ಕಸ್ಸಚಿ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೋ ಅರಹತ್ತಫಲಮೇವ ದೇತಿ, ಕಸ್ಸಚಿ ತಿಸ್ಸೋ ವಿಜ್ಜಾ, ಕಸ್ಸಚಿ ಛ ಅಭಿಞ್ಞಾ, ಕಸ್ಸಚಿ ಚತಸ್ಸೋ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾ, ಕಸ್ಸಚಿ ಸಾವಕಪಾರಮಿಞಾಣಂ, ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾನಂ ಪಚ್ಚೇಕಬೋಧಿಞಾಣಮೇವ ದೇತಿ। ಬುದ್ಧಾನಂ ಪನ ಸಬ್ಬಗುಣಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ದೇತಿ। ತಸ್ಮಾ ಭಗವಾ ಸಬ್ಬಗುಣದಾಯಕತ್ತಾ “ಸಮ್ಬೋಧಿಯಂ ಅಹಂ ಸೇಟ್ಠೋ”ತಿ ಅತ್ತಾನಂ ಪಸಂಸತಿ। ಅಪಿ ಚ ಭೂಮಿಂ ಚಾಲೇತ್ವಾ ಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಪಾಪುಣಿ, ತಸ್ಮಾ “ಸಮ್ಬೋಧಿಯಂ ಅಹಂ ಸೇಟ್ಠೋ”ತಿ ವದತಿ। **ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಪ್ಪವತ್ತನೇ**ತಿ ಏತ್ಥ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಂ ಪನ ದುವಿಧಂ ಹೋತಿ - ಪಟಿವೇಧಞಾಣಞ್ಚ ದೇಸನಾಞಾಣಞ್ಚಾತಿ। ತತ್ಥ ಪಞ್ಞಾಪಭಾವಿತಂ ಅತ್ತನೋ ಅರಿಯಫಲಾವಹಂ ಪಟಿವೇಧಞಾಣಂ, ಕರುಣಾಪಭಾವಿತಂ ಸಾವಕಾನಂ ಅರಿಯಫಲಾವಹಂ ದೇಸನಾಞಾಣಂ। ಪಟಿವೇಧಞಾಣಂ ಲೋಕುತ್ತರಂ ಕುಸಲಂ ಉಪೇಕ್ಖಾಸಹಗತಂ ಅವಿತಕ್ಕಅವಿಚಾರಂ, ದೇಸನಾಞಾಣಂ ಲೋಕಿಯಂ ಅಬ್ಯಾಕತಂ , ಉಭಯಮ್ಪಿ ಪನೇತಂ ಅಞ್ಞೇಹಿ ಅಸಾಧಾರಣಂ। ಇಧ ಪನ ದೇಸನಾಞಾಣಂ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ (ಪಟಿ॰ ಮ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೨.೪೪)।

೭೧. ಇದಾನಿ ಭಗವತೋ ಗಬ್ಭೋಕ್ಕಮನೇವ ಪಥವಿಕಮ್ಪನಾದಿಕಂ ಪವತ್ತಿಂ ಸುತ್ವಾ **“ಅಹೋ ಅಚ್ಛರಿಯಂ ಲೋಕೇ”**ತಿ ದೇವತಾಹಿ ಅಯಂ ಗಾಥಾ ವುತ್ತಾ। ತತ್ಥ **ಬುದ್ಧಾನಂ ಗುಣಮಹನ್ತತಾ**ತಿ ಅಹೋ ಬುದ್ಧಾನಂ ಗುಣಮಹನ್ತಭಾವೋ, ಅಹೋ ಬುದ್ಧಾನಂ ಮಹಾನುಭಾವೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ದಸಸಹಸ್ಸೀಲೋಕಧಾತು, ಛಪ್ಪಕಾರಂ ಪಕಮ್ಪಥಾ**ತಿ ದಸಸು ಚಕ್ಕವಾಳಸಹಸ್ಸೇಸು ಮಹಾಪಥವೀ ಛಪ್ಪಕಾರಂ ಪಕಮ್ಪಿತ್ಥ ಚಲಿತ್ಥ। ಕಥಂ? ಪುರತ್ಥಿಮತೋ ಉನ್ನಮತಿ ಪಚ್ಛಿಮತೋ ಓನಮತಿ, ಪಚ್ಛಿಮತೋ ಉನ್ನಮತಿ ಪುರತ್ಥಿಮತೋ ಓನಮತಿ, ಉತ್ತರತೋ ಉನ್ನಮತಿ ದಕ್ಖಿಣತೋ ಓನಮತಿ, ದಕ್ಖಿಣತೋ ಉನ್ನಮತಿ ಉತ್ತರತೋ ಓನಮತಿ, ಮಜ್ಝಿಮತೋ ಉನ್ನಮತಿ ಪರಿಯನ್ತತೋ ಓನಮತಿ, ಪರಿಯನ್ತತೋ ಉನ್ನಮತಿ ಮಜ್ಝಿಮತೋ ಓನಮತೀತಿ ಏವಂ ಛಪ್ಪಕಾರಂ ಅನಿಲಬಲಚಲಿತಜಲತರಙ್ಗಭಙ್ಗಸಙ್ಘಟ್ಟಿತಾ ವಿಯ ನಾವಾ ಚತುನಹುತಾಧಿಕದ್ವಿಯೋಜನಸತಸಹಸ್ಸಬಹಲಾ ಪಥವಿಸನ್ಧಾರಕಜಲಪರಿಯನ್ತಾ ಅಚೇತನಾಪಿ ಸಮಾನಾ ಸಚೇತನಾ ವಿಯ ಅಯಂ ಮಹಾಪಥವೀ ಪೀತಿಯಾ ನಚ್ಚನ್ತೀ ವಿಯ ಅಕಮ್ಪಿತ್ಥಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಓಭಾಸೋ ಚ ಮಹಾ ಆಸೀ**ತಿ ಅತಿಕ್ಕಮ್ಮೇವ ದೇವಾನಂ ದೇವಾನುಭಾವಂ ಉಳಾರೋ ಓಭಾಸೋ ಅಹೋಸೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಚ್ಛೇರಂ ಲೋಮಹಂಸನ**ನ್ತಿ ಅಚ್ಛೇರಞ್ಚ ಲೋಮಹಂಸನಞ್ಚ ಅಹೋಸೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

೭೨. ಇದಾನಿ ಪಥವಿಕಮ್ಪನಾಲೋಕಪಾತುಭಾವಾದೀಸು ಅಚ್ಛರಿಯೇಸು ವತ್ತಮಾನೇಸು ಭಗವತೋ ಪವತ್ತಿದಸ್ಸನತ್ಥಂ **“ಭಗವಾ ತಮ್ಹಿ ಸಮಯೇ”**ತಿಆದಿಗಾಥಾಯೋ ವುತ್ತಾ। ತತ್ಥ **ಲೋಕಜೇಟ್ಠೋ**ತಿ ಲೋಕಸೇಟ್ಠೋ। **ಸದೇವಕ**ನ್ತಿ ಸದೇವಕಸ್ಸ ಲೋಕಸ್ಸ, ಸಾಮಿಅತ್ಥೇ ಉಪಯೋಗವಚನಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। **ದಸ್ಸಯನ್ತೋ**ತಿ ಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ।

೭೩. **ಚಙ್ಕಮನ್ತೋವಾ**ತಿ ದಸಲೋಕಧಾತುಸಹಸ್ಸಾನಿ ಅಜ್ಝೋತ್ಥರಿತ್ವಾ ಠಿತೇ ತಸ್ಮಿಂ ರತನಮಯೇ ಚಙ್ಕಮೇ ಚಙ್ಕಮಮಾನೋವ ಕಥೇಸಿ। **ಲೋಕನಾಯಕೋ**ತಿ ಅಥ ಸತ್ಥಾ ಮನೋಸಿಲಾತಲೇ ಸೀಹನಾದಂ ನದನ್ತೋ ಸೀಹೋ ವಿಯ ಗಜ್ಜನ್ತೋ ಪಾವುಸ್ಸಕಮೇಘೋ ವಿಯ ಚ ಆಕಾಸಗಙ್ಗಂ ಓತಾರೇನ್ತೋ ವಿಯ ಚ ಅಟ್ಠಙ್ಗಸಮನ್ನಾಗತೇನ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೨೦೩, ೩೦೧) ಸವನೀಯೇನ ಕಮನೀಯೇನ ಬ್ರಹ್ಮಸ್ಸರೇನ ನಾನಾನಯವಿಚಿತ್ತಂ ಚತುಸಚ್ಚಪಟಿಸಂಯುತ್ತಂ ತಿಲಕ್ಖಣಾಹತಂ ಮಧುರಧಮ್ಮಕಥಂ ಕಥೇಸೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಅನ್ತರಾ ನ ನಿವತ್ತೇತಿ, ಚತುಹತ್ಥೇ ಚಙ್ಕಮೇ ಯಥಾತಿ ಏತ್ಥ ಸತ್ಥಾರಾ ಪನ ನಿಮ್ಮಿತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ಚಙ್ಕಮಸ್ಸ ಏಕಾ ಕೋಟಿ ಪಾಚೀನಚಕ್ಕವಾಳಮುಖವಟ್ಟಿಯಂ ಏಕಾ ಪಚ್ಛಿಮಚಕ್ಕವಾಳಮುಖವಟ್ಟಿಯಂ ಏವಂ ಠಿತೇ ತಸ್ಮಿಂ ರತನಚಙ್ಕಮೇ ಚಙ್ಕಮಮಾನೋ ಸತ್ಥಾ ಉಭೋ ಕೋಟಿಯೋ ಪತ್ವಾವ ನಿವತ್ತತಿ, ಅನ್ತರಾ ಉಭೋ ಕೋಟಿಯೋ ಅಪತ್ವಾ ನ ನಿವತ್ತತಿ। ಯಥಾ ಚತುಹತ್ಥಪ್ಪಮಾಣೇ ಚಙ್ಕಮೇ ಚಙ್ಕಮಮಾನೋ ಉಭೋ ಕೋಟಿಯೋ ಸೀಘಮೇವ ಪತ್ವಾ ನಿವತ್ತತಿ, ಏವಂ ಅನ್ತರಾ ನ ನಿವತ್ತತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕಿಂ ಪನ ಭಗವಾ ದಸಸಹಸ್ಸಯೋಜನಪ್ಪಮಾಣಾಯಾಮಂ ಚಙ್ಕಮಂ ರಸ್ಸಮಕಾಸಿ , ತಾವಮಹನ್ತಂ ವಾ ಅತ್ತಭಾವಂ ನಿಮ್ಮಿನೀತಿ? ನ ಪನೇವಮಕಾಸಿ। ಅಚಿನ್ತೇಯ್ಯೋ ಬುದ್ಧಾನಂ ಬುದ್ಧಾನುಭಾವೋ। ಅಕನಿಟ್ಠಭವನತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ಅವೀಚಿ, ತಾವ ಏಕಙ್ಗಣಾ ಅಹೋಸಿ। ತಿರಿಯತೋ ಚ ದಸಚಕ್ಕವಾಳಸಹಸ್ಸಾನಿ ಏಕಙ್ಗಣಾನಿ ಅಹೇಸುಂ। ದೇವಾ ಮನುಸ್ಸೇ ಪಸ್ಸನ್ತಿ, ಮನುಸ್ಸಾಪಿ ದೇವೇ ಪಸ್ಸನ್ತಿ। ಯಥಾ ಸಬ್ಬೇ ದೇವಮನುಸ್ಸಾ ಪಕತಿಯಾ ಚಙ್ಕಮಮಾನಂ ಪಸ್ಸನ್ತಿ, ಏವಂ ಭಗವನ್ತಂ ಚಙ್ಕಮಮಾನಂ ಪಸ್ಸಿಂಸೂತಿ। ಭಗವಾ ಪನ ಚಙ್ಕಮನ್ತೋವ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ ಅನ್ತರಾಸಮಾಪತ್ತಿಞ್ಚ ಸಮಾಪಜ್ಜತಿ।

ಅಥ ಆಯಸ್ಮಾ ಸಾರಿಪುತ್ತೋ ಅಪರಿಮಿತಸಮಯಸಮುಪಚಿತಕುಸಲಬಲಜನಿತದ್ವತ್ತಿಂಸವರಲಕ್ಖಣೋಪಸೋಭಿತಂ ಅಸೀತಾನುಬ್ಯಞ್ಜನವಿರಾಜಿತಂ ವರಸರೀರಂ ಸರದಸಮಯೇ ಪರಿಪುಣ್ಣಂ ವಿಯ ರಜನಿಕರಂ ಸಬ್ಬಫಾಲಿಫುಲ್ಲಂ ವಿಯ ಚ ಯೋಜನಸತುಬ್ಬೇಧಂ ಪಾರಿಚ್ಛತ್ತಕಂ ಅಟ್ಠಾರಸರತನುಬ್ಬೇಧಂ ಬ್ಯಾಮಪ್ಪಭಾಪರಿಕ್ಖೇಪಸಸ್ಸಿರಿಕಂ ವರಕನಕಗಿರಿಮಿವ ಜಙ್ಗಮಂ ಅನೋಪಮಾಯ ಬುದ್ಧಲೀಳಾಯ ಅನೋಪಮೇನ ಬುದ್ಧಸಿರಿವಿಲಾಸೇನ ಚಙ್ಕಮನ್ತಂ ದಸಸಹಸ್ಸಿದೇವಗಣಪರಿವುತಂ ಭಗವನ್ತಂ ಅದ್ದಸ। ದಿಸ್ವಾನ ಅಯಂ ಪನ ಸಕಲಾಪಿ ದಸಸಹಸ್ಸೀ ಲೋಕಧಾತು ಸನ್ನಿಪತಿತಾ, ಮಹತಿಯಾ ಪನೇತ್ಥ ಧಮ್ಮದೇಸನಾಯ ಭವಿತಬ್ಬಂ, ಬುದ್ಧವಂಸದೇಸನಾ ಪನ ಬಹೂಪಕಾರಾ ಭಗವತಿ ಪಸಾದಾವಹಾ, ಯಂನೂನಾಹಂ ದಸಬಲಸ್ಸ ಅಭಿನೀಹಾರತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಬುದ್ಧವಂಸಂ ಪರಿಪುಚ್ಛೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಏಕಂಸಂ ಚೀವರಂ ಕತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ದಸನಖಸಮುಜ್ಜಲಂ ಜಲಜಾಮಲಾವಿಕಲ-ಕಮಲ-ಮಕುಲಸದಿಸಂ ಅಞ್ಜಲಿಂ ಸಿರಸಿ ಕತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ **"ಕೀದಿಸೋ ತೇ ಮಹಾವೀರಾ"**ತಿಆದಿಕಂ ಪರಿಪುಚ್ಛಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೭೪. "ಸಾರಿಪುತ್ತೋ ಮಹಾಪಞ್ಞೋ, ಸಮಾಧಿಜ್ಝಾನಕೋವಿದೋ।
ಪಞ್ಞಾಯ ಪಾರಮಿಪ್ಪತ್ತೋ, ಪುಚ್ಛತಿ ಲೋಕನಾಯಕಂ॥

೭೫. "ಕೀದಿಸೋ ತೇ ಮಹಾವೀರ, ಅಭಿನೀಹಾರೋ ನರುತ್ತಮ।
ಕಮ್ಹಿ ಕಾಲೇ ತಯಾ ಧೀರ, ಪತ್ಥಿತಾ ಬೋಧಿಮುತ್ತಮಾ"ತಿ॥ -

ಆದಿ। ಕಾ ನಾಮಾಯಂ ಅನುಸನ್ಧೀತಿ? ಪುಚ್ಛಾನುಸನ್ಧಿ ನಾಮ। ತಿಸ್ಸೋ ಹಿ ಅನುಸನ್ಧಿಯೋ - ಪುಚ್ಛಾನುಸನ್ಧಿ ಅಜ್ಝಾಸಯಾನುಸನ್ಧಿ ಯಥಾನುಸನ್ಧೀತಿ। ತತ್ಥ "ಏವಂ ವುತ್ತೇ ಅಞ್ಞತರೋ ಭಿಕ್ಖು ಭಗವನ್ತಂ ಏತದವೋಚ - "ಕಿಂ ನು ಖೋ, ಭನ್ತೇ, ಓರಿಮಂ ತೀರಂ ಕಿಂ ಪಾರಿಮಂ ತೀರ"ನ್ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೪.೨೪೧) ಏವಂ ಪುಚ್ಛನ್ತಾನಂ ಭಗವತಾ ವಿಸ್ಸಜ್ಜಿತಸುತ್ತವಸೇನ **ಪುಚ್ಛಾನುಸನ್ಧಿ** ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

"ಅಥ ಖೋ ಅಞ್ಞತರಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಏವಂ ಚೇತಸೋ ಪರಿವಿತಕ್ಕೋ ಉದಪಾದಿ 'ಇತಿ ಕಿರ, ಭೋ, ರೂಪಂ ಅನತ್ತಾ, ವೇದನಾ ಅನತ್ತಾ, ಸಞ್ಞಾ ಅನತ್ತಾ, ಸಙ್ಖಾರಾ ಅನತ್ತಾ, ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಅನತ್ತಾ, ಅನತ್ತಕತಾನಿ ಕಮ್ಮಾನಿ ಕಮತ್ತಾನಂ ಫುಸಿಸ್ಸನ್ತೀ'ತಿ। ಅಥ ಖೋ ಭಗವಾ ತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಚೇತಸಾ ಚೇತೋಪರಿವಿತಕ್ಕಮಞ್ಞಾಯ ಭಿಕ್ಖೂ ಆಮನ್ತೇಸಿ - ಠಾನಂ ಖೋ ಪನೇತಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ವಿಜ್ಜತಿ, ಯಂ ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಮೋಘಪುರಿಸೋ ಅವಿದ್ವಾ ಅವಿಜ್ಜಾಗತೋ ತಣ್ಹಾಧಿಪತೇಯ್ಯೇನ ಚೇತಸಾ ಸತ್ಥುಸಾಸನಂ ಅತಿಧಾವಿತಬ್ಬಂ ಮಞ್ಞೇಯ್ಯ 'ಇತಿ ಕಿರ, ಭೋ, ರೂಪಂ ಅನತ್ತಾ, ವೇದನಾ ಅನತ್ತಾ, ಸಞ್ಞಾ ಅನತ್ತಾ, ಸಙ್ಖಾರಾ ಅನತ್ತಾ, ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಅನತ್ತಾ, ಅನತ್ತಕತಾನಿ ಕಮ್ಮಾನಿ ಕಮತ್ತಾನಂ ಫುಸಿಸ್ಸನ್ತೀ'ತಿ...ಪೇ॰... ತಂ ಕಿಂ ಮಞ್ಞಥ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ರೂಪಂ ನಿಚ್ಚಂ ವಾ ಅನಿಚ್ಚಂ ವಾ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೯೦) ಏವಂ ಪರೇಸಂ ಅಜ್ಝಾಸಯಂ ವಿದಿತ್ವಾ ಭಗವತಾ ವುತ್ತವಸೇನ **ಅಜ್ಝಾಸಯಾನುಸನ್ಧಿ** ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಯೇನ ಪನ ಧಮ್ಮೇನ ಆದಿಮ್ಹಿ ದೇಸನಾ ಉಟ್ಠಿತಾ, ತಸ್ಸ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಅನುರೂಪಧಮ್ಮವಸೇನ ವಾ ಪಟಿಕ್ಖೇಪವಸೇನ ವಾ ಯೇಸು ಸುತ್ತೇಸು ಉಪರಿದೇಸನಾ ಆಗಚ್ಛತಿ, ತೇಸಂ ವಸೇನ **ಯಥಾನುಸನ್ಧಿ** ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಪುಚ್ಛಾನುಸನ್ಧೀ"ತಿ।

ತತ್ಥ **ಪಞ್ಞಾಯ ಪಾರಮಿಪ್ಪತ್ತೋ**ತಿ ಸಾವಕಪಾರಮಿಞಾಣಸ್ಸ ಮತ್ಥಕಂ ಪತ್ತೋ। **ಪುಚ್ಛತೀ**ತಿ ಅಪುಚ್ಛಿ। ತತ್ಥ ಪುಚ್ಛಾ ನಾಮ ಅದಿಟ್ಠಜೋತನಾಪುಚ್ಛಾ, ದಿಟ್ಠಸಂಸನ್ದನಾಪುಚ್ಛಾ, ವಿಮತಿಚ್ಛೇದನಾಪುಚ್ಛಾ, ಅನುಮತಿಪುಚ್ಛಾ, ಕಥೇತುಕಮ್ಯತಾಪುಚ್ಛಾತಿ ಪಞ್ಚವಿಧಾ ಹೋತಿ। ತತ್ಥಾಯಂ ಥೇರಸ್ಸ ಕತಮಾ ಪುಚ್ಛಾತಿ ಚೇ? ಯಸ್ಮಾ ಪನಾಯಂ ಬುದ್ಧವಂಸೋ ಕಪ್ಪಸತಸಹಸ್ಸಾಧಿಕಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯೋಪಚಿತಪುಞ್ಞಸಮ್ಭಾರಾನಂ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾನಂ ಕಪ್ಪಸತಸಹಸ್ಸಾಧಿಕಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯೋಪಚಿತಪುಞ್ಞಸಮ್ಭಾರಾನಂ ದ್ವಿನ್ನಂ ಅಗ್ಗಸಾವಕಾನಞ್ಚ ಕಪ್ಪಸತಸಹಸ್ಸೋಪಚಿತಪುಞ್ಞಸಮ್ಭಾರಾನಂ ಸೇಸಮಹಾಸಾವಕಾನಂ ವಾ ಅವಿಸಯೋ, ಸಬ್ಬಞ್ಞುಬುದ್ಧಾನಂಯೇವ ವಿಸಯೋ, ತಸ್ಮಾ ಥೇರಸ್ಸ ಅದಿಟ್ಠಜೋತನಾ ಪುಚ್ಛಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಕೀದಿಸೋತಿ ಪುಚ್ಛನಾಕಾರೋ, ಕಿಂಪಕಾರೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ತೇ**ತಿ ತವ। **ಅಭಿನೀಹಾರೋ**ತಿ ಅಭಿನೀಹಾರೋ ನಾಮ ಬುದ್ಧಭಾವತ್ಥಂ ಮಾನಸಂ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ "ಬುದ್ಧಬ್ಯಾಕರಣಂ ಅಲದ್ಧಾ ನ ಉಟ್ಠಹಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ವೀರಿಯಮಧಿಟ್ಠಾಯ ನಿಪಜ್ಜನಂ। ತೇನ ವುತ್ತಂ –

"ಕೀದಿಸೋ ತೇ ಮಹಾವೀರ, ಅಭಿನೀಹಾರೋ ನರುತ್ತಮಾ"ತಿ॥

ಕಮ್ಹಿ ಕಾಲೇತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ। **ಪತ್ಥಿತಾ**ತಿ ಇಚ್ಛಿತಾ ಅಭಿಕಙ್ಖಿತಾ, "ಬುದ್ಧೋ ಬೋಧೇಯ್ಯಂ ಮುತ್ತೋ ಮೋಚೇಯ್ಯ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಬುದ್ಧಭಾವಾಯ ಪಣಿಧಾನಂ ಕದಾ ಕತನ್ತಿ ಅಪುಚ್ಛಿ। **ಬೋಧೀ**ತಿ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧಿ, ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಞಾಣಸ್ಸ ಚ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಚೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। **ಉತ್ತಮಾ**ತಿ ಸಾವಕಬೋಧಿಪಚ್ಚೇಕಬೋಧೀಹಿ ಸೇಟ್ಠತ್ತಾ ಉತ್ತಮಾತಿ ವುತ್ತಾ। ಉಭಿನ್ನಮನ್ತರಾ **ಮ**-ಕಾರೋ ಪದಸನ್ಧಿಕರೋ।

ಇದಾನಿ ಬುದ್ಧಭಾವಕಾರಕೇ ಧಮ್ಮೇ ಪುಚ್ಛನ್ತೋ –

೭೬. "ದಾನಂ ಸೀಲಞ್ಚ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಂ, ಪಞ್ಞಾವೀರಿಯಞ್ಚ ಕೀದಿಸಂ।
ಖನ್ತಿಸಚ್ಚಮಧಿಟ್ಠಾನಂ, ಮೇತ್ತುಪೇಕ್ಖಾ ಚ ಕೀದಿಸಾ॥

೭೭. "ದಸ ಪಾರಮೀ ತಯಾ ಧೀರ, ಕೀದಿಸೀ ಲೋಕನಾಯಕ।
ಕಥಂ ಉಪಪಾರಮೀ ಪುಣ್ಣಾ, ಪರಮತ್ಥಪಾರಮೀ ಕಥ"ನ್ತಿ॥ – ಆಹ।

ತತ್ಥ ದಾನಪಾರಮಿಯಂ ತಾವ ಬಾಹಿರಭಣ್ಡಪರಿಚ್ಚಾಗೋ **ಪಾರಮೀ** ನಾಮ, ಅಙ್ಗಪರಿಚ್ಚಾಗೋ **ಉಪಪಾರಮೀ** ನಾಮ, ಜೀವಿತಪರಿಚ್ಚಾಗೋ **ಪರಮತ್ಥಪಾರಮೀ** ನಾಮಾತಿ। ಏಸ ನಯೋ ಸೇಸಪಾರಮೀಸುಪಿ। ಏವಂ ದಸ ಪಾರಮಿಯೋ ದಸ ಉಪಪಾರಮಿಯೋ ದಸ ಪರಮತ್ಥಪಾರಮಿಯೋತಿ ಸಮತ್ತಿಂಸ ಪಾರಮಿಯೋ ಹೋನ್ತಿ। ತತ್ಥ ಬೋಧಿಸತ್ತಸ್ಸ ದಾನಪಾರಮಿತಾಯ ಪೂರಿತತ್ತಭಾವಾನಂ ಪರಿಮಾಣಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ಏಕನ್ತೇನ ಪನಸ್ಸ **ಸಸಪಣ್ಡಿತಜಾತಕೇ** –

"ಭಿಕ್ಖಾಯ ಉಪಗತಂ ದಿಸ್ವಾ, ಸಕತ್ತಾನಂ ಪರಿಚ್ಚಜಿಂ।
ದಾನೇನ ಮೇ ಸಮೋ ನತ್ಥಿ, ಏಸಾ ಮೇ ದಾನಪಾರಮೀ"ತಿ॥ (ಚರಿಯಾ॰ ೧.೧೪೩ ತಸ್ಸುದ್ದಾನಂ) –

ಏವಂ ಪರಂ ಜೀವಿತಪರಿಚ್ಚಾಗಂ ಕರೋನ್ತಸ್ಸ **ದಾನಪಾರಮೀ** ಪರಮತ್ಥಪಾರಮೀ ನಾಮ ಜಾತಾ।

ತಥಾ ಸೀಲಪಾರಮಿತಾಯ ಪೂರಿತತ್ತಭಾವಾನಂ ಪರಿಮಾಣಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ಏಕನ್ತೇನೇವ ಪನಸ್ಸ **ಸಙ್ಖಪಾಲಜಾತಕೇ** -

"ಸೂಲೇಹಿ ವಿನಿವಿಜ್ಝನ್ತೇ, ಕೋಟ್ಟಯನ್ತೇಪಿ ಸತ್ತಿಭಿ।
ಭೋಜಪುತ್ತೇ ನ ಕುಪ್ಪಾಮಿ, ಏಸಾ ಮೇ ಸೀಲಪಾರಮೀ"ತಿ॥ (ಚರಿಯಾ॰ ೨.೯೧) -

ಏವಂ ಅತ್ತಪರಿಚ್ಚಾಗಂ ಕರೋನ್ತಸ್ಸ **ಸೀಲಪಾರಮೀ** ಪರಮತ್ಥಪಾರಮೀ ನಾಮ ಜಾತಾ।

ತಥಾ ಮಹಾರಜ್ಜಂ ಪಹಾಯ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಪಾರಮಿಯಾ ಪೂರಿತತ್ತಭಾವಾನಂ ಪರಿಮಾಣಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ಏಕನ್ತೇನ ಪನಸ್ಸ **ಚೂಳಸುತಸೋಮಜಾತಕೇ** -

"ಮಹಾರಜ್ಜಂ ಹತ್ಥಗತಂ, ಖೇಳಪಿಣ್ಡಂವ ಛಡ್ಡಯಿಂ।
ಚಜತೋ ನ ಹೋತಿ ಲಗ್ಗನಂ, ಏಸಾ ಮೇ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಪಾರಮೀ"ತಿ॥ (ಧ॰ ಸ॰ ಅಟ್ಠ॰ ನಿದಾನಕಥಾ; ಜಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.ದೂರೇನಿದಾನಕಥಾ; ಅಪ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.ದೂರೇನಿದಾನಕಥಾ) -

ಏವಂ ನಿಸ್ಸಙ್ಗತಾಯ ರಜ್ಜಂ ಛಡ್ಡೇತ್ವಾ ನಿಕ್ಖಮನ್ತಸ್ಸ **ನೇಕ್ಖಮ್ಮಪಾರಮೀ** ಪರಮತ್ಥಪಾರಮೀ ನಾಮ ಜಾತಾ।

ತಥಾ ಮಹೋಸಧಪಣ್ಡಿತಕಾಲಾದೀಸು ಪಞ್ಞಾಪಾರಮಿಯಾ ಪೂರಿತತ್ತಭಾವಾನಂ ಪರಿಮಾಣಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ಏಕನ್ತೇನ ಪನಸ್ಸ **ಸತ್ತುಭತ್ತಕಪಣ್ಡಿತಕಾಲೇ** -

"ಪಞ್ಞಾಯ ವಿಚಿನನ್ತೋಹಂ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ಮೋಚಯಿಂ ದುಖಾ।
ಪಞ್ಞಾಯ ಮೇ ಸಮೋ ನತ್ಥಿ, ಏಸಾ ಮೇ ಪಞ್ಞಾಪಾರಮೀ"ತಿ॥ (ಧ॰ ಸ॰ ಅಟ್ಠ॰ ನಿದಾನಕಥಾ; ಜಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.ದೂರೇನಿದಾನಕಥಾ; ಅಪ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.ದೂರೇನಿದಾನಕಥಾ) -

ಅನ್ತೋಭಸ್ತಗತಂ ಸಪ್ಪಂ ದಸ್ಸೇನ್ತಸ್ಸ **ಪಞ್ಞಾಪಾರಮೀ** ಪರಮತ್ಥಪಾರಮೀ ನಾಮ ಜಾತಾ।

ತಥಾ ವೀರಿಯಪಾರಮಿತಾಯ ಪೂರಿತತ್ತಭಾವಾನಂ ಪರಿಮಾಣಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ಏಕನ್ತೇನ ಪನಸ್ಸ **ಮಹಾಜನಕಜಾತಕೇ** -

"ಅತೀರದಸ್ಸೀ ಜಲಮಜ್ಝೇ, ಹತಾ ಸಬ್ಬೇವ ಮಾನುಸಾ।
ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಅಞ್ಞಥಾ ನತ್ಥಿ, ಏಸಾ ಮೇ ವೀರಿಯಪಾರಮೀ"ತಿ॥ (ಧ॰ ಸ॰ ಅಟ್ಠ॰ ನಿದಾನಕಥಾ; ಜಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.ದೂರೇನಿದಾನಕಥಾ; ಅಪ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.ದೂರೇನಿದಾನಕಥಾ) -

ಏವಂ ಮಹಾಸಮುದ್ದಂ ತರನ್ತಸ್ಸ **ವೀರಿಯಪಾರಮೀ** ಪರಮತ್ಥಪಾರಮೀ ನಾಮ ಜಾತಾ।

ತಥಾ **ಖನ್ತಿವಾದಿಜಾತಕೇ** -

"ಅಚೇತನಂವ ಕೋಟ್ಟೇನ್ತೇ, ತಿಣ್ಹೇನ ಫರಸುನಾ ಮಮಂ।
ಕಾಸಿರಾಜೇ ನ ಕುಪ್ಪಾಮಿ, ಏಸಾ ಮೇ ಖನ್ತಿಪಾರಮೀ"ತಿ॥ (ಧ॰ ಸ॰ ಅಟ್ಠ॰ ನಿದಾನಕಥಾ; ಜಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.ದೂರೇನಿದಾನಕಥಾ; ಅಪ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.ದೂರೇನಿದಾನಕಥಾ) -

ಏವಂ ಅಚೇತನಭಾವೇನ ವಿಯ ಮಹಾದುಕ್ಖಂ ಅಧಿವಾಸೇನ್ತಸ್ಸ **ಖನ್ತಿಪಾರಮೀ** ಪರಮತ್ಥಪಾರಮೀ ನಾಮ ಜಾತಾ।

ತಥಾ **ಮಹಾಸುತಸೋಮಜಾತಕೇ** -

"ಸಚ್ಚವಾಚಂನುರಕ್ಖನ್ತೋ, ಚಜಿತ್ವಾ ಮಮ ಜೀವಿತಂ।
ಮೋಚೇಸಿಂ ಏಕಸತಂ ಖತ್ತಿಯೇ, ಏಸಾ ಮೇ ಸಚ್ಚಪಾರಮೀ"ತಿ॥ (ಧ॰ ಸ॰ ಅಟ್ಠ॰ ನಿದಾನಕಥಾ; ಜಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.ದೂರೇನಿದಾನಕಥಾ; ಅಪ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.ದೂರೇನಿದಾನಕಥಾ) -

ಏವಂ ಜೀವಿತಂ ಚಜಿತ್ವಾ ಸಚ್ಚಂ ಅನುರಕ್ಖನ್ತಸ್ಸ **ಸಚ್ಚಪಾರಮೀ** ಪರಮತ್ಥಪಾರಮೀ ನಾಮ ಜಾತಾ।

ತಥಾ **ಮೂಗಪಕ್ಖಜಾತಕೇ** -

"ಮಾತಾ ಪಿತಾ ನ ಮೇ ದೇಸ್ಸಾ, ಅತ್ತಾ ಮೇ ನ ಚ ದೇಸ್ಸಿಯೋ।
ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಂ ಪಿಯಂ ಮಯ್ಹಂ, ತಸ್ಮಾ ವತಂ ಅಧಿಟ್ಠಹಿ"ನ್ತಿ॥ (ಧ॰ ಸ॰ ಅಟ್ಠ॰ ನಿದಾನಕಥಾ; ಜಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.ದೂರೇನಿದಾನಕಥಾ; ಅಪ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.ದೂರೇನಿದಾನಕಥಾ; ಚರಿಯಾ ೩.೬೫) -

ಏವಂ ಜೀವಿತಮ್ಪಿ ಪರಿಚ್ಚಜಿತ್ವಾ ವತಂ ಅಧಿಟ್ಠಹನ್ತಸ್ಸ **ಅಧಿಟ್ಠಾನಪಾರಮೀ** ಪರಮತ್ಥಪಾರಮೀ ನಾಮ ಜಾತಾ।

ತಥಾ **ಸುವಣ್ಣಸಾಮಜಾತಕೇ** -

"ನ ಮಂ ಕೋಚಿ ಉತ್ತಸತಿ, ನಪಿ ಭಾಯಾಮಿ ಕಸ್ಸಚಿ।
ಮೇತ್ತಾಬಲೇನುಪತ್ಥದ್ಧೋ, ರಮಾಮಿ ಪವನೇ ತದಾ"ತಿ॥ (ಧ॰ ಸ॰ ಅಟ್ಠ॰ ನಿದಾನಕಥಾ; ಜಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.ದೂರೇನಿದಾನಕಥಾ; ಅಪ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.ದೂರೇನಿದಾನಕಥಾ; ಚರಿಯಾ॰ ೩.೧೧೩) -

ಏವಂ ಜೀವಿತಮ್ಪಿ ಅನೋಲೋಕೇತ್ವಾ ಮೇತ್ತಾಯನ್ತಸ್ಸ **ಮೇತ್ತಾಪಾರಮೀ** ಪರಮತ್ಥಪಾರಮೀ ನಾಮ ಜಾತಾ।

ತತೋ **ಲೋಮಹಂಸಜಾತಕೇ** -

"ಸುಸಾನೇ ಸೇಯ್ಯಂ ಕಪ್ಪೇಮಿ, ಛವಟ್ಠಿಕಂ ಉಪನಿಧಾಯಹಂ।
ಗಾಮಣ್ಡಲಾ ಉಪಗನ್ತ್ವಾ, ರೂಪಂ ದಸ್ಸೇನ್ತಿನಪ್ಪಕ"ನ್ತಿ॥ (ಧ॰ ಸ॰ ಅಟ್ಠ॰ ನಿದಾನಕಥಾ; ಜಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.ದೂರೇನಿದಾನಕಥಾ; ಅಪ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.ದೂರೇನಿದಾನಕಥಾ; ಚರಿಯಾ॰ ೩.೧೧೯) -

ಏವಂ ಗಾಮದಾರಕೇಸು ನಿಟ್ಠುಭನಾದೀಹಿ ಚೇವ ಮಾಲಾಗನ್ಧೂಪಹಾರಾದೀಹಿ ಚ ಸುಖದುಕ್ಖಂ ಉಪ್ಪಾದೇನ್ತೇಸುಪಿ ಉಪೇಕ್ಖಂ ಅನತಿವತ್ತನ್ತಸ್ಸ **ಉಪೇಕ್ಖಾಪಾರಮೀ** ಪರಮತ್ಥಪಾರಮೀ ನಾಮ ಜಾತಾ। ಅಯಮೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪೋ, ವಿತ್ಥಾರೋ ಪನ **ಚರಿಯಾಪಿಟಕತೋ** ಗಹೇತಬ್ಬೋ।

ಇದಾನಿ ಥೇರೇನ ಪುಟ್ಠಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಬ್ಯಾಕರಣಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೇಹಿ ಸಙ್ಗೀತಿಕಾರಕೇಹಿ -

೭೮. "ತಸ್ಸ ಪುಟ್ಠೋ ವಿಯಾಕಾಸಿ, ಕರವೀಕಮಧುರಗಿರೋ।
ನಿಬ್ಬಾಪಯನ್ತೋ ಹದಯಂ, ಹಾಸಯನ್ತೋ ಸದೇವಕಂ॥

೭೯. "ಅತೀತಬುದ್ಧಾನಂ ಜಿನಾನಂ ದೇಸಿತಂ, ನಿಕೀಲಿತಂ ಬುದ್ಧಪರಮ್ಪರಾಗತಂ।

ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಾನುಗತಾಯ ಬುದ್ಧಿಯಾ, ಪಕಾಸಯೀ ಲೋಕಹಿತಂ ಸದೇವಕೇ"ತಿ॥ - ವುತ್ತಂ।

ತತ್ಥ **ತಸ್ಸ ಪುಟ್ಠೋ ವಿಯಾಕಾಸೀ**ತಿ ತೇನ ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿನಾ ಪುಟ್ಠೋ ಹುತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಬ್ಯಾಕಾಸಿ, ಅತ್ತನೋ ಅಭಿನೀಹಾರತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಅಭಿಸಮ್ಬೋಧಿಪರಿಯೋಸಾನಂ ಸಬ್ಬಂ ಬುದ್ಧವಂಸಂ ಕಥೇಸೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಕರವೀಕಮಧುರಗಿರೋ**ತಿ ಕರವೀಕಸಕುಣಸ್ಸ ವಿಯ ಮಧುರಾ ಗಿರಾ ಯಸ್ಸ ಸೋ ಕರವೀಕಮಧುರಗಿರೋ, ಕರವೀಕಮಧುರಮಞ್ಜುಸ್ಸರೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ತತ್ರಿದಂ ಕರವೀಕಾನಂ ಮಧುರಸ್ಸರತಾ - ಕರವೀಕಸಕುಣಾ ಕಿರ ಮಧುರರಸಂ ಅಮ್ಬಪಕ್ಕಂ ಮುಖತುಣ್ಡಕೇನ ಪಹರಿತ್ವಾ ಪಗ್ಘರಿತಂ ಫಲರಸಂ ಪಿವಿತ್ವಾ ಪಕ್ಖೇನ ತಾಳಂ ದತ್ವಾ ವಿಕೂಜಮಾನೇ ಚತುಪ್ಪದಾ ಮದಮತ್ತಾ ವಿಯ ಲಳಿತುಂ ಆರಭನ್ತಿ, ಗೋಚರಪಸುತಾಪಿ ಚತುಪ್ಪದಗಣಾ ಮುಖಗತಾನಿಪಿ ತಿಣಾನಿ ಛಡ್ಡೇತ್ವಾ ತಂ ನಾದಂ ಸುಣನ್ತಿ, ವಾಳಮಿಗಾ ಖುದ್ದಕಮಿಗೇ ಅನುಬನ್ಧಮಾನಾ ಉಕ್ಖಿತ್ತಂ ಪಾದಂ ಅನಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಚಿತ್ತಕತಾ ವಿಯ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ, ಅನುಬನ್ಧಮಿಗಾಪಿ ಮರಣಭಯಂ ಹಿತ್ವಾ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ, ಆಕಾಸೇ ಪಕ್ಖನ್ದನ್ತಾ ಪಕ್ಖಿನೋಪಿ ಪಕ್ಖೇ ಪಸಾರೇತ್ವಾ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ, ಉದಕೇ ಮಚ್ಛಾಪಿ ಕಣ್ಣಪಟಲಂ ಅಚಾಲೇನ್ತಾ ತಂ ಸದ್ದಂ ಸುಣಮಾನಾ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ। ಏವಂ ಮಧುರಸ್ಸರಾ ಕರವೀಕಾ (ದೀ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೩೮; ಮ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೩೮೬)। **ನಿಬ್ಬಾಪಯನ್ತೋ ಹದಯ**ನ್ತಿ ಕಿಲೇಸಗ್ಗಿಸನ್ತತ್ತಸಬ್ಬಜನಮಾನಸಂ ಧಮ್ಮಕಥಾಮತಧಾರಾಯ ಸೀತಿಭಾವಂ ಜನಯನ್ತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಹಾಸಯನ್ತೋ**ತಿ ತೋಸಯನ್ತೋ। **ಸದೇವಕ**ನ್ತಿ ಸದೇವಕಂ ಲೋಕಂ।

ಅತೀತಬುದ್ಧಾನನ್ತಿ ಅತೀತಾನಂ ಬುದ್ಧಾನಂ। ಅಮ್ಹಾಕಂ ಭಗವತೋ ಅಭಿನೀಹಾರಸ್ಸ ಪುರತೋ ಪನ ತಣ್ಹಙ್ಕರೋ ಮೇಧಙ್ಕರೋ ಸರಣಙ್ಕರೋ ದೀಪಙ್ಕರೋತಿ ಚತ್ತಾರೋ ಬುದ್ಧಾ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಕಪ್ಪೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿಂಸು। ತೇಸಂ ಅಪರಭಾಗೇ ಕೋಣ್ಡಞ್ಞಾದಯೋ ತೇವೀಸತಿ ಬುದ್ಧಾತಿ ಸಬ್ಬೇ ದೀಪಙ್ಕರಾದಯೋ ಚತುವೀಸತಿ ಬುದ್ಧಾ ಇಧ "ಅತೀತಬುದ್ಧಾ"ತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ, ತೇಸಂ ಅತೀತಬುದ್ಧಾನಂ। **ಜಿನಾನ**ನ್ತಿ ತಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಂ। **ದೇಸಿತ**ನ್ತಿ ಕಥಿತಂ। ಚತುವೀಸತಿಯಾ ಬುದ್ಧಾನಂ ಚತುಸಚ್ಚಪಟಿಸಂಯುತ್ತಂ ಧಮ್ಮಕಥಂ। **ನಿಕೀಲಿತ**ನ್ತಿ ತೇಸಂ ಚರಿತಂ ಕಪ್ಪಜಾತಿಗೋತ್ತಾಯುಬೋಧಿಸಾವಕಸನ್ನಿಪಾತಉಪಟ್ಠಾಕಮಾತಾಪಿತುಪುತ್ತಭರಿಯಾಪರಿಚ್ಛೇದಾದಿಕಂ ನಿಕೀಲಿತಂ ನಾಮ। **ಬುದ್ಧಪರಮ್ಪರಾಗತ**ನ್ತಿ ದೀಪಙ್ಕರದಸಬಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ಕಸ್ಸಪಪರಮ್ಪರತೋ ಆಗತಂ ದೇಸಿತಂ ನಿಕೀಲಿತಂ ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಾನುಗತಾಯ ಬುದ್ಧಿಯಾ**ತಿ ಏಕಮ್ಪಿ ಜಾತಿಂ ದ್ವೇಪಿ ಜಾತಿಯೋತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೧೪೮, ೩೮೪, ೪೨೧; ೨.೨೩೩; ೩.೮೨; ಪಾರಾ॰ ೧೨) ಏವಂ ವಿಭತ್ತಂ ಪುಬ್ಬೇ ನಿವುಟ್ಠಕ್ಖನ್ಧಸನ್ತಾನಸಙ್ಖಾತಂ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಂ ಅನುಗತಾ ಉಪಗತಾ ತಾಯ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಾನುಗತಾಯ ಬುದ್ಧಿಯಾ, ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಾನುಸ್ಸತಿಞಾಣೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪಕಾಸಯೀ**ತಿ ಬ್ಯಾಕಾಸಿ। **ಲೋಕಹಿತ**ನ್ತಿ ಸಬ್ಬಲೋಕಹಿತಂ ಬುದ್ಧವಂಸಂ। **ಸದೇವಕೇ**ತಿ ಸದೇವಕೇ ಲೋಕೇತಿ ಅತ್ಥೋ।

೮೦. ಅಥ ಭಗವಾ ಕರುಣಾಸೀತಲೇನ ಹದಯೇನ ಸದೇವಕಂ ಲೋಕಂ ಸವನೇ ನಿಯೋಜೇನ್ತೋ "**ಪೀತಿಪಾಮೋಜ್ಜಜನನ**"ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಪೀತಿಪಾಮೋಜ್ಜಜನನ**ನ್ತಿ ಪೀತಿಪಾಮೋಜ್ಜಕರಂ ಪೀತಿಯಾ ಪುಬ್ಬಭಾಗಂ ಪಾಮೋಜ್ಜಂ, ಪಞ್ಚವಣ್ಣಾಯ ಪೀತಿಯಾ ಜನನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸೋಕಸಲ್ಲವಿನೋದನ**ನ್ತಿ ಸೋಕಸಙ್ಖಾತಾನಂ ಸಲ್ಲಾನಂ ವಿನೋದನಂ ವಿದ್ಧಂಸನಂ। **ಸಬ್ಬಸಮ್ಪತ್ತಿಪಟಿಲಾಭ**ನ್ತಿ ಸಬ್ಬಾಪಿ ದೇವಮನುಸ್ಸಸಮ್ಪತ್ತಿಆದಯೋ ಸಮ್ಪತ್ತಿಯೋ ಪಟಿಲಭನ್ತಿ ಏತೇನಾತಿ ಸಬ್ಬಸಮ್ಪತ್ತಿಪಟಿಲಾಭೋ, ತಂ ಸಬ್ಬಸಮ್ಪತ್ತಿಪಟಿಲಾಭಂ ಬುದ್ಧವಂಸದೇಸನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಚಿತ್ತೀಕತ್ವಾ**ತಿ ಚಿತ್ತೇ ಕತ್ವಾ, ಬುದ್ಧಾನುಸ್ಸತಿಂ ಪುರಕ್ಖತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸುಣಾಥಾ**ತಿ ನಿಸಾಮೇಥ ನಿಬೋಧಥ। **ಮೇ**ತಿ ಮಮ।

೮೧. **ಮದನಿಮ್ಮದನ**ನ್ತಿ ಜಾತಿಮದಾದೀನಂ ಸಬ್ಬಮದಾನಂ ನಿಮ್ಮದನಕರಂ। **ಸೋಕನುದ**ನ್ತಿ ಸೋಕೋ ನಾಮ ಞಾತಿಬ್ಯಸನಾದೀಹಿ ಫುಟ್ಠಸ್ಸ ಚಿತ್ತಸನ್ತಾಪೋ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಅತ್ಥತೋ ದೋಮನಸ್ಸಮೇವ ಹೋತಿ, ಏವಂ ಸನ್ತೇಪಿ ಅನ್ತೋನಿಜ್ಝಾನಲಕ್ಖಣೋ, ಚೇತಸೋ ಪರಿನಿಜ್ಝಾಯನರಸೋ, ಅನುಸೋಚನಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾನೋ, ತಂ ಸೋಕಂ ನುದತೀತಿ

ಸೋಕನುದೋ, ತಂ ಸೋಕನುದಂ। **ಸಂಸಾರಪರಿಮೋಚನ**ನ್ತಿ ಸಂಸಾರಬನ್ಧನತೋ ಪರಿಮೋಚನಕರಂ। "ಸಂಸಾರಸಮತಿಕ್ಕಮ"ನ್ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ತಸ್ಸ ಸಂಸಾರಸಮತಿಕ್ಕಮಕರನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಸಬ್ಬದುಕ್ಖಕ್ಖಯನ್ತಿ ಏತ್ಥ **ದುಕ್ಖ**-ಸದ್ದೋ ದುಕ್ಖವೇದನಾ-ದುಕ್ಖವತ್ಥು-ದುಕ್ಖಾರಮ್ಮಣ-ದುಕ್ಖಪಚ್ಚಯ-ದುಕ್ಖಟ್ಠಾನಾದೀಸು ದಿಸ್ಸತಿ। ಅಯಞ್ಹಿ "ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಚ ಪಹಾನಾ"ತಿಆದೀಸು (ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೨೩೨; ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೩೮೩, ೪೩೦; ಪಾರಾ॰ ೧೧) ದುಕ್ಖವೇದನಾಯಂ ದಿಸ್ಸತಿ। "ಜಾತಿಪಿ ದುಕ್ಖಾ ಜರಾಪಿ ದುಕ್ಖಾ"ತಿಆದೀಸು (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೩೮೭; ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೧೦೮೧) ದುಕ್ಖವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ। "ಯಸ್ಮಾ ಚ ಖೋ, ಮಹಾಲಿ, ರೂಪಂ ದುಕ್ಖಂ ದುಕ್ಖಾನುಪತಿತಂ ದುಕ್ಖಾವಕ್ಕನ್ತ"ನ್ತಿಆದೀಸು (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೩.೬೦) ದುಕ್ಖಾರಮ್ಮಣೇ। "ದುಕ್ಖೋ ಪಾಪಸ್ಸ ಉಚ್ಚಯೋ"ತಿಆದೀಸು (ಧ॰ ಪ॰ ೧೧೭) ದುಕ್ಖಪಚ್ಚಯೇ। "ಯಾವಞ್ಚಿದಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ನ ಸುಕರಾ ಅಕ್ಖಾನೇನ ಪಾಪುಣಿತಂ ಯಾವ ದುಕ್ಖಾ ನಿರಯಾ"ತಿಆದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೨೫೦) ದುಕ್ಖಟ್ಠಾನೇ। ಇಧ ಪನಾಯಂ ದುಕ್ಖವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ದುಕ್ಖಪಚ್ಚಯೇಪಿ ಚ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ತಸ್ಮಾ ಜಾತಿಆದಿಸಬ್ಬದುಕ್ಖಕ್ಖಯಕರನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ (ಧ॰ ಸ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨ ಆದಯೋ)। **ಮಗ್ಗ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಕುಸಲತ್ಥಿಕೇಹಿ ಮಗ್ಗೀಯತಿ, ಕಿಲೇಸೇ ವಾ ಮಾರೇನ್ತೋ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಮಗ್ಗೋತಿ ಬುದ್ಧವಂಸದೇಸನಾ ವುಚ್ಚತಿ, ತಂ ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ ಮಗ್ಗಭೂತಂ ಬುದ್ಧವಂಸದೇಸನಂ। **ಸಕ್ಕಚ್ಚ**ನ್ತಿ ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ಚಿತ್ತೀಕತ್ವಾ, ಓಹಿತಸೋತಾ ಹುತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪಟಿಪಜ್ಜಥಾ**ತಿ ಅಧಿತಿಟ್ಠಥ, ಸುಣಾಥಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಥ ವಾ ಪೀತಿಪಾಮೋಜ್ಜಜನನಂ ಸೋಕಸಲ್ಲವಿನೋದನಂ ಸಬ್ಬಸಮ್ಪತ್ತಿಪಟಿಲಾಭಹೇತುಭೂತಂ ಇಮಂ ಬುದ್ಧವಂಸದೇಸನಂ ಸುತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಮದನಿಮ್ಮದನಾದಿಗುಣವಿಸೇಸಾವಹಂ ಸಬ್ಬದುಕ್ಖಕ್ಖಯಂ ಬುದ್ಧಭಾವಮಗ್ಗಂ ಪಟಿಪಜ್ಜಥಾತಿ ಸಬ್ಬೇಸಂ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ ಬುದ್ಧತ್ತಂ ಪಣಿಧಾಯ ಉಸ್ಸಾಹಂ ಜನೇತಿ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವಾತಿ।

ಇತಿ ಮಧುರತ್ಥವಿಲಾಸಿನಿಯಾ ಬುದ್ಧವಂಸ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ

ರತನಚಙ್ಕಮನಕಣ್ಡವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ನಿಟ್ಠಿತಾ ಚ ಸಬ್ಬಾಕಾರೇನ ಅಬ್ಭನ್ತರನಿದಾನಸ್ಸತ್ಥವಣ್ಣನಾ।

೧. ಸುಮೇಧಪತ್ಥನಾಕಥಾವಣ್ಣನಾ

ಇದಾನಿ -

೧-೨. “ಕಪ್ಪೇ ಚ ಸತಸಹಸ್ಸೇ, ಚತುರೋ ಚ ಅಸಙ್ಖಿಯೇ।
ಅಮರಂ ನಾಮ ನಗರಂ, ದಸ್ಸನೇಯ್ಯಂ ಮನೋರಮ”ನ್ತಿ॥ -

ಆದಿನಯಪ್ಪವತ್ತಾಯ ಬುದ್ಧವಂಸವಣ್ಣನಾಯ ಓಕಾಸೋ ಅನುಪ್ಪತ್ತೋ। ಸಾ ಪನೇಸಾ ಬುದ್ಧವಂಸವಣ್ಣನಾ ಯಸ್ಮಾ ಸುತ್ತನಿಕ್ಖೇಪಂ ವಿಚಾರೇತ್ವಾ ವುಚ್ಚಮಾನಾ ಪಾಕಟಾ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಸುತ್ತನಿಕ್ಖೇಪವಿಚಾರಣಾ ತಾವ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಚತ್ತಾರೋ ಹಿ ಸುತ್ತನಿಕ್ಖೇಪಾ ಅತ್ತಜ್ಝಾಸಯೋ ಪರಜ್ಝಾಸಯೋ ಪುಚ್ಛಾವಸಿಕೋ ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿಕೋತಿ। ತತ್ಥ ಯಾನಿ ಸುತ್ತಾನಿ ಭಗವಾ ಪರೇಹಿ ಅನಜ್ಝಿಟ್ಠೋ ಕೇವಲಂ ಅತ್ತನೋ ಅಜ್ಝಾಸಯೇನ ಕಥೇಸಿ। ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ - **ಆಕಙ್ಖೇಯ್ಯಸುತ್ತಂ** (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೬೪ ಆದಯೋ) **ವತ್ಥಸುತ್ತ**ನ್ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೭೦ ಆದಯೋ) ಏವಮಾದೀನಿ, ತೇಸಂ **ಅತ್ತಜ್ಝಾಸಯೋ** ನಿಕ್ಖೇಪೋ।

ಯಾನಿ ವಾ ಪನ “ಪರಿಪಕ್ಕಾ ಖೋ ರಾಹುಲಸ್ಸ ವಿಮುತ್ತಿಪರಿಪಾಚನೀಯಾ ಧಮ್ಮಾ, ಯಂನೂನಾಹಂ ರಾಹುಲಂ ಉತ್ತರಿಂ ಆಸವಾನಂ ಖಯೇ ವಿನೇಯ್ಯ”ನ್ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೪.೧೨೧) ಏವಂ ಪರೇಸಂ ಅಜ್ಝಾಸಯಂ ಖನ್ತಿಂ ಮನಂ ಬುಜ್ಝನಕಭಾವಞ್ಚ ಓಲೋಕೇತ್ವಾ ಪರಜ್ಝಾಸಯವಸೇನ ಕಥಿತಾನಿ। ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ - **ರಾಹುಲೋವಾದಸುತ್ತಂ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಪ್ಪವತ್ತನಸುತ್ತ**ನ್ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೧೦೮೧; ಮಹಾವ॰ ೧೩ ಆದಯೋ; ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೨.೩೦) ಏವಮಾದೀನಿ, ತೇಸಂ **ಪರಜ್ಝಾಸಯೋ** ನಿಕ್ಖೇಪೋ।

ಭಗವನ್ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ತೇ ತೇ ದೇವಮನುಸ್ಸಾ ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛನ್ತಿ। ಏವಂ ಪುಟ್ಠೇನ ಪನ ಭಗವತಾ ಯಾನಿ ಕಥಿತಾನಿ **ದೇವತಾಸಂಯುತ್ತ** (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೧ ಆದಯೋ) **ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಸಂಯುತ್ತಾ**ದೀನಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೧೮೨ ಆದಯೋ) ತೇಸಂ **ಪುಚ್ಛಾವಸಿಕೋ** ನಿಕ್ಖೇಪೋ।

ಯಾನಿ ವಾ ಪನ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಕಾರಣಂ ಪಟಿಚ್ಚ ದೇಸಿತಾನಿ ಧಮ್ಮದಾಯಾದ- (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೯ ಆದಯೋ) ಪುತ್ತಮಂಸೂಪಮಾದೀನಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೨.೬೩), ತೇಸಂ **ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿಕೋ** ನಿಕ್ಖೇಪೋ। ಏವಮೇತೇಸು ಚತೂಸು ಸುತ್ತನಿಕ್ಖೇಪೇಸು ಇಮಸ್ಸ ಬುದ್ಧವಂಸಸ್ಸ ಪುಚ್ಛಾವಸಿಕೋ ನಿಕ್ಖೇಪೋ। ಪುಚ್ಛಾವಸೇನ ಹಿ ಭಗವತಾ ಅಯಂ ನಿಕ್ಖಿತ್ತೋ। ಕಸ್ಸ ಪುಚ್ಛಾವಸೇನ? ಆಯಸ್ಮತೋ ಸಾರಿಪುತ್ತತ್ಥೇರಸ್ಸ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ ಅಸ್ಮಿಂ ನಿದಾನಸ್ಮಿಂ ಏವ -

“ಸಾರಿಪುತ್ತೋ ಮಹಾಪಞ್ಞೋ, ಸಮಾಧಿಜ್ಝಾನಕೋವಿದೋ।
ಪಞ್ಞಾಯ ಪಾರಮಿಪ್ಪತ್ತೋ, ಪುಚ್ಛತಿ ಲೋಕನಾಯಕಂ।
ಕೀದಿಸೋ ತೇ ಮಹಾವೀರ, ಅಭಿನೀಹಾರೋ ನರುತ್ತಮಾ”ತಿ॥ (ಬು॰ ವಂ॰ ೧.೭೪-೭೫) -

ಆದಿ। ತೇನೇಸಾ ಬುದ್ಧವಂಸದೇಸನಾ ಪುಚ್ಛಾವಸಿಕಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ತತ್ಥ **ಕಪ್ಪೇ ಚ ಸತಸಹಸ್ಸೇ**ತಿ ಏತ್ಥ **ಕಪ್ಪ**-ಸದ್ದೋ ಪನಾಯಂ ಅಭಿಸದ್ದಹನವೋಹಾರಕಾಲಪಞ್ಞತ್ತಿಛೇದನವಿಕಪ್ಪನಲೇಸಸಮನ್ತಭಾವಆಯುಕಪ್ಪಮಹಾಕಪ್ಪಾದೀಸು ದಿಸ್ಸತಿ। ತಥಾ ಹಿ “ಓಕಪ್ಪನೀಯಮೇತಂ ಭೋತೋ ಗೋತಮಸ್ಸ। ಯಥಾ ತಂ ಅರಹತೋ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸಾ”ತಿಆದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೩೮೭) ಅಭಿಸದ್ದಹನೇ ದಿಸ್ಸತಿ। “ಅನುಜಾನಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಞ್ಚಹಿ ಸಮಣಕಪ್ಪೇಹಿ ಫಲಂ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತು”ನ್ತಿ ಏವಮಾದೀಸು (ಚೂಳವ॰ ೨೫೦) ವೋಹಾರೇ। “ಯೇನ ಸುದಂ ನಿಚ್ಚಕಪ್ಪಂ ವಿಹರಾಮೀ”ತಿಆದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೩೮೭) ಕಾಲೇ। “ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ಕಪ್ಪೋ”ತಿ

(ಸು॰ ನಿ॰ ೧೦೯೮; ಚೂಳನಿ॰ ಕಪ್ಪಮಾಣವಪುಚ್ಛಾ ೧೧೭; ಕಪ್ಪಮಾಣವಪುಚ್ಛಾನಿದ್ದೇಸ ೬೧) ಚ, “ನಿಗ್ರೋಧಕಪ್ಪೋ ಇತಿ ತಸ್ಸ ನಾಮಂ, ತಯಾ ಕತಂ ಭಗವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸಾ”ತಿ ಚ ಏವಮಾದೀಸು (ಸು॰ ನಿ॰ ೩೪೬) ಪಣ್ಣತ್ತಿಯಂ। “ಅಲಙ್ಕತೋ ಕಪ್ಪಿತಕೇಸಮಸ್ಸೂ”ತಿ ಏವಮಾದೀಸು (ಜಾ॰ ೨.೨೨.೧೩೬೮) ಛೇದನೇ। “ಕಪ್ಪತಿ ದ್ವಙ್ಗುಲಕಪ್ಪೋ”ತಿಆದೀಸು (ಚೂಳವ॰ ೪೪೬) ವಿಕಪ್ಪೇ। “ಅತ್ಥಿ ಕಪ್ಪೋ ನಿಪಜ್ಜಿತು”ನ್ತಿಆದೀಸು (ಅ॰ ನಿ॰ ೮.೮೦) ಲೇಸೇ। “ಕೇವಲಕಪ್ಪಂ ಜೇತವನಂ ಓಭಾಸೇತ್ವಾ”ತಿಆದೀಸು ಸಮನ್ತಭಾವೇ। “ತಿಟ್ಠತು, ಭನ್ತೇ, ಭಗವಾ ಕಪ್ಪಂ, ತಿಟ್ಠತು ಸುಗತೋ ಕಪ್ಪ”ನ್ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೧೭೮; ಉದಾ॰ ೫೧) ಏತ್ಥ ಆಯುಕಪ್ಪೇ। “ಕೀವ ದೀಘೋ ನು ಖೋ, ಭನ್ತೇ, ಕಪ್ಪೋ”ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೨.೧೨೮-೧೨೯) ಏತ್ಥ ಮಹಾಕಪ್ಪೇ। ಆದಿಸದ್ದೇನ “ಸತ್ಥುಕಪ್ಪೇನ ವತ ಕಿರ, ಭೋ, ಮಯಂ ಸಾವಕೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಮನ್ತಯಮಾನಾ ನ ಜಾನಿಮ್ಹಾ”ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೬೦) ಏತ್ಥ ಪಟಿಭಾಗೇ। “ಕಪ್ಪೋ ನಟ್ಠೋ ಹೋತಿ। ಕಪ್ಪಕತೋಕಾಸೋ ಜಿಣ್ಣೋ ಹೋತೀ”ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೩೭೧) ಏತ್ಥ ವಿನಯಕಪ್ಪೇ। ಇಧ ಪನ ಮಹಾಕಪ್ಪೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ತಸ್ಮಾ ಕಪ್ಪೇ ಚ ಸತಸಹಸ್ಸೇತಿ ಮಹಾಕಪ್ಪಾನಂ ಸತಸಹಸ್ಸಾನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ (ದೀ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೨೯; ೩.೨೭೫; ಸಂ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೧.೧; ಅ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೩.೧೨೮; ಖು॰ ಪಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೫.ಮಙ್ಗಲಸುತ್ತ, ಏವಮಿಚ್ಚಾದಿಪಾಠವಣ್ಣನಾ; ಸು॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.ಮಙ್ಗಲಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ; ಚರಿಯಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ನಿದಾನಕಥಾ.೧; ಚೂಳನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಸುತ್ತನಿದ್ದೇಸವಣ್ಣನಾ)। **ಚತುರೋ ಚ ಅಸಙ್ಖಿಯೇ**ತಿ “ಚತುನ್ನಂ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾನಂ ಮತ್ಥಕೇ”ತಿ ವಚನಸೇಸೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಕಪ್ಪಸತಸಹಸ್ಸಾಧಿಕಾನಂ ಚತುನ್ನಂ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾನಂ ಮತ್ಥಕೇತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಮರಂ ನಾಮ ನಗರ**ನ್ತಿ “ಅಮರ”ನ್ತಿ ಚ “ಅಮರವತೀ”ತಿ ಚ ಲದ್ಧನಾಮಂ ನಗರಂ ಅಹೋಸಿ। ಕೇಚಿ ಪನೇತ್ಥ ಅಞ್ಞೇನಾಪಿ ಪಕಾರೇನ ವಣ್ಣಯನ್ತಿ, ಕಿಂ ತೇಹಿ, ನಾಮಮತ್ತಂ ಪನೇತಂ ತಸ್ಸ ನಗರಸ್ಸ। **ದಸ್ಸನೇಯ್ಯ**ನ್ತಿ ಸುವಿಭತ್ತವಿಚಿತ್ರ-ಚಚ್ಚರದ್ವಾರ-ಚತುಕ್ಕಸಿಙ್ಘಾಟಿಕ-ಪಾಕಾರ-ಪರಿಕ್ಖೇಪಪಾಸಾದ- ಹಮ್ಮಿಯ-ಭವನ-ಸಮಲಙ್ಕತತ್ತಾ ದಸ್ಸನೀಯಂ। **ಮನೋರಮ**ನ್ತಿ ಸಮಸುಚಿಪರಮರಮಣೀಯಭೂಮಿಭಾಗತ್ತಾ ಛಾಯೂದಕಸಮ್ಪನ್ನತ್ತಾ ಸುಲಭಾಹಾರತ್ತಾ ಸಬ್ಬೋಪಕರಣಯುತ್ತತ್ತಾ ಚ ಸಮಿದ್ಧತ್ತಾ ದೇವಮನುಸ್ಸಾದೀನಂ ಮನೋ ರಮಯತೀತಿ ಮನೋರಮಂ।

ದಸಹಿ ಸದ್ದೇಹಿ ಅವಿವಿತ್ತನ್ತಿ ಹತ್ಥಿಸದ್ದೇನ ಅಸ್ಸಸದ್ದೇನ ರಥಸದ್ದೇನ ಭೇರಿಸದ್ದೇನ ಸಙ್ಖಸದ್ದೇನ ಮುದಿಙ್ಗಸದ್ದೇನ ವೀಣಾಸದ್ದೇನ ಗೀತಸದ್ದೇನ ಸಮ್ಮತಾಳಸದ್ದೇನ “ಭುಞ್ಜಥ ಪಿವಥ ಖಾದಥಾ”ತಿ ದಸಮೇನ ಸದ್ದೇನಾತಿ; ಇಮೇಹಿ ದಸಹಿ ಸದ್ದೇಹಿ ಅವಿವಿತ್ತಂ ಅಹೋಸಿ, ಸಬ್ಬಕಾಲಂ ಅನುಪಮುಸ್ಸವಸಮಜ್ಜನಾಟಕಾ ಕೀಳನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅನ್ನಪಾನಸಮಾಯುತ**ನ್ತಿ ಅನ್ನೇನ ಚತುಬ್ಬಿಧೇನಾಹಾರೇನ ಚ ಪಾನೇನ ಚ ಸುಟ್ಠು ಆಯುತಂ ಅನ್ನಪಾನಸಮಾಯುತಂ, ಇಮಿನಾ ಸುಭಿಕ್ಖತಾ ದಸ್ಸಿತಾ, ಬಹುಅನ್ನಪಾನಸಮಾಯುತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಇದಾನಿ ತೇ ದಸ ಸದ್ದೇ ವತ್ಥುತೋ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ –

“ಹತ್ಥಿಸದ್ದಂ ಅಸ್ಸಸದ್ದಂ, ಭೇರಿಸಙ್ಖರಥಾನಿ ಚ।
ಖಾದಥ ಪಿವಥ ಚೇವ, ಅನ್ನಪಾನೇನ ಘೋಸಿತ”ನ್ತಿ॥ – ವುತ್ತಂ।

ತತ್ಥ **ಹತ್ಥಿಸದ್ದ**ನ್ತಿ ಹತ್ಥೀನಂ ಕೋಞ್ಚನಾದಸದ್ದೇನ, ಕರಣತ್ಥೇ ಉಪಯೋಗವಚನಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಏಸ ನಯೋ ಸೇಸಪದೇಸುಪಿ। **ಭೇರಿಸಙ್ಖರಥಾನಿ ಚಾ**ತಿ ಭೇರಿಸದ್ದೇನ ಚ ಸಙ್ಖಸದ್ದೇನ ಚ ರಥಸದ್ದೇನ ಚಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಲಿಙ್ಗವಿಪರಿಯಾಸೇನ ವುತ್ತಂ, ‘ಖಾದಥ ಪಿವಥಾ’ತಿ ಏವಮಾದಿನಯಪ್ಪವತ್ತೇನ ಅನ್ನಪಾನಪಟಿಸಂಯುತ್ತೇನ ಘೋಸಿತಂ ಅಭಿನಾದಿತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏತ್ಥಾಹ – ತೇಸಂ ಪನ ಸದ್ದಾನಂ ಏಕದೇಸೋವ ದಸ್ಸಿತೋ, ನ ಸಕಲೋತಿ? ನ ಏಕದೇಸೋ ಸಕಲೋ ದಸವಿಧೋ ದಸ್ಸಿತೋವ। ಕಥಂ? ಭೇರಿಸದ್ದೇನ ಮುದಿಙ್ಗಸದ್ದೋ ಸಙ್ಗಹಿತೋ, ಸಙ್ಖಸದ್ದೇನ ವೀಣಾಗೀತಸಮ್ಮತಾಳಸದ್ದಾ ಸಙ್ಗಹಿತಾತಿ ದಸೇವ ದಸ್ಸಿತಾ।

ಏವಂ ಏಕೇನ ಪರಿಯಾಯೇನ ನಗರಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ವಣ್ಣೇತ್ವಾ ಪುನ ತಮೇವ ದಸ್ಸೇತುಂ –

೩. “ನಗರಂ ಸಬ್ಬಙ್ಗಸಮ್ಪನ್ನಂ, ಸಬ್ಬಕಮ್ಮಮುಪಾಗತಂ, ಸತ್ತರತನಸಮ್ಪನ್ನಂ, ನಾನಾಜನಸಮಾಕುಲಂ।

ಸಮಿದ್ಧಂ ದೇವನಗರಂವ, ಆವಾಸಂ ಪುಞ್ಞಕಮ್ಮಿನ”ನ್ತಿ॥ - ವುತ್ತಂ।

ತತ್ಥ **ಸಬ್ಬಙ್ಗಸಮ್ಪನ್ನ**ನ್ತಿ ಪಾಕಾರಗೋಪುರಟ್ಟಾಲಕಾದಿಸಬ್ಬನಗರಾವಯವಸಮ್ಪನ್ನಂ, ಪರಿಪುಣ್ಣಸಬ್ಬವಿತ್ತೂಪಕರಣಧನಧಞ್ಞತಿಣಕಟ್ಠೋದಕನ್ತಿ ವಾ ಅತ್ಥೋ। **ಸಬ್ಬಕಮ್ಮಮುಪಾಗತ**ನ್ತಿ ಸಬ್ಬಕಮ್ಮನ್ತೇನ ಉಪಗತಂ, ಸಮುಪಗತಸಬ್ಬಕಮ್ಮನ್ತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸತ್ತರತನಸಮ್ಪನ್ನ**ನ್ತಿ ಪರಿಪುಣ್ಣಮುತ್ತಾದಿಸತ್ತರತನಂ, ಚಕ್ಕವತ್ತಿನಿವಾಸಭೂಮಿತೋ ವಾ ಹತ್ಥಿರತನಾದೀಹಿ ಸತ್ತರತನೇಹಿ ಸಮ್ಪನ್ನಂ। **ನಾನಾಜನಸಮಾಕುಲ**ನ್ತಿ ನಾನಾವಿಧದೇಸಭಾಸೇಹಿ ಜನೇಹಿ ಸಮಾಕುಲಂ। **ಸಮಿದ್ಧ**ನ್ತಿ ಮನುಸ್ಸೋಪಭೋಗಸಬ್ಬೋಪಕರಣೇಹಿ ಸಮಿದ್ಧಂ ಫೀತಂ। **ದೇವನಗರಂ ವಾ**ತಿ ದೇವನಗರಂ ವಿಯ ಆಲಕಮನ್ದಾ ವಿಯ ಅಮರವತೀ ಸಮಿದ್ಧನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಆವಾಸಂ ಪುಞ್ಞಕಮ್ಮಿನ**ನ್ತಿ ಆವಸನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಪುಞ್ಞಕಮ್ಮಿನೋ ಜನಾತಿ ಆವಾಸೋ। “ಆವಾಸೋ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬೇ “ಆವಾಸ”ನ್ತಿ ಲಿಙ್ಗಭೇದಂ ಕತ್ವಾ ವುತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಪಞ್ಞಾಯತಿ ತೇನಾತಿ ಪುಞ್ಞಂ, ಕುಲರೂಪಮಹಾಭೋಗಿಸ್ಸರಿಯವಸೇನ ಪಞ್ಞಾಯತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಪುನಾತೀತಿ ವಾ ಪುಞ್ಞಂ। ಸಬ್ಬಕುಸಲಮಲರಜಾಪವಾಹಕತ್ತಾ ಪುಞ್ಞಂ ಕಮ್ಮಂ ಯೇಸಂ ಅತ್ಥಿ ತೇ ಪುಞ್ಞಕಮ್ಮಿನೋ, ತೇಸಂ ಪುಞ್ಞಕಮ್ಮಿನಂ ಆವಾಸಭೂತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

ತತ್ಥ **ಸುಮೇಧೋ** ನಾಮ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಪಟಿವಸತಿ ಉಭತೋ ಸುಜಾತೋ ಮಾತಿತೋ ಚ ಪಿತಿತೋ ಚ, ಸಂಸುದ್ಧಗಹಣಿಕೋ ಯಾವ ಸತ್ತಮಾ ಕುಲಪರಿವಟ್ಟಾ ಅಕ್ಖಿತ್ತೋ ಅನುಪಕುಟ್ಠೋ ಜಾತಿವಾದೇನ, ಅಭಿರೂಪೋ ದಸ್ಸನೀಯೋ ಪಾಸಾದಿಕೋ ಪರಮಾಯ ವಣ್ಣಪೋಕ್ಖರತಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತೋ, ಸೋ ತಿಣ್ಣಂ ವೇದಾನಂ ಪಾರಗೂ ಅಹೋಸಿ ಸನಿಘಣ್ಡುಕೇಟುಭಾನಂ ಸಾಕ್ಖರಪ್ಪಭೇದಾನಂ ಇತಿಹಾಸಪಞ್ಚಮಾನಂ ಪದಕೋ ವೇಯ್ಯಾಕರಣೋ ಅನವಯೋ ಲೋಕಾಯತಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣೇಸು। ತಸ್ಸ ಪನ ದಹರಕಾಲೇಯೇವ ಮಾತಾಪಿತರೋ ಕಾಲಮಕಂಸು। ಅಥಸ್ಸ ರಾಸಿವಡ್ಢಕೋ ಅಮಚ್ಚೋ ಆಯಪೋತ್ಥಕಂ ಆಹರಿತ್ವಾ ಸುವಣ್ಣರಜತಮಣಿಮುತ್ತಾದಿವಿವಿಧರತನಭರಿತೇ ಗಬ್ಭೇ ವಿವರಿತ್ವಾ - “ಏತ್ತಕಂ ತೇ, ಕುಮಾರ, ಮಾತು ಸನ್ತಕಂ, ಏತ್ತಕಂ ಪಿತು ಸನ್ತಕಂ, ಏತ್ತಕಂ ಅಯ್ಯಕಪಯ್ಯಕಾನ”ನ್ತಿ ಯಾವ ಸತ್ತಮಾ ಕುಲಪರಿವಟ್ಟಾ ಧನಂ ಆಚಿಕ್ಖಿತ್ವಾ - “ಏತಂ ಪಟಿಪಜ್ಜಾಹೀ”ತಿ ನಿಯ್ಯಾತೇಸಿ। ಸೋ “ಸಾಧೂ”ತಿ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತ್ವಾ ಪುಞ್ಞಾನಿ ಕರೋನ್ತೋ ಅಗಾರಂ ಅಜ್ಝಾವಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೪. “ನಗರೇ ಅಮರವತಿಯಾ, ಸುಮೇಧೋ ನಾಮ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ।
ಅನೇಕಕೋಟಿಸನ್ನಿಚಯೋ, ಪಹೂತಧನಧಞ್ಞವಾ॥

೫. “ಅಜ್ಝಾಯಕೋ ಮನ್ತಧರೋ, ತಿಣ್ಣಂ ವೇದಾನ ಪಾರಗೂ।
ಲಕ್ಖಣೇ ಇತಿಹಾಸೇ ಚ, ಸಧಮ್ಮೇ ಪಾರಮಿಂ ಗತೋ”ತಿ॥

ತತ್ಥ **ನಗರೇ ಅಮರವತಿಯಾ**ತಿ ಅಮರವತೀಸಞ್ಞಿತೇ ನಗರೇ। **ಸುಮೇಧೋ ನಾಮಾ**ತಿ ಏತ್ಥ “ಮೇಧಾ”ತಿ ಪಞ್ಞಾ ವುಚ್ಚತಿ। ಸಾ ತಸ್ಸ ಸುನ್ದರಾ ಪಸತ್ಥಾತಿ ಸುಮೇಧೋತಿ ಪಞ್ಞಾಯಿತ್ಥ। **ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ**ತಿ ಬ್ರಹ್ಮಂ ಅಣತಿ ಸಿಕ್ಖತೀತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ, ಮನ್ತೇ ಸಜ್ಝಾಯತೀತಿ ಅತ್ಥೋ । ಅಕ್ಖರಚಿನ್ತಕಾ ಪನ “ಬ್ರಹ್ಮುನೋ ಅಪಚ್ಚಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ”ತಿ ವದನ್ತಿ। ಅರಿಯಾ ಪನ ಬಾಹಿತಪಾಪತ್ತಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾತಿ। **ಅನೇಕಕೋಟಿಸನ್ನಿಚಯೋ**ತಿ ಕೋಟೀನಂ ಸನ್ನಿಚಯೋ ಕೋಟಿಸನ್ನಿಚಯೋ, ಅನೇಕೋ ಕೋಟಿಸನ್ನಿಚಯೋ ಯಸ್ಸ ಸೋಯಂ ಅನೇಕಕೋಟಿಸನ್ನಿಚಯೋ, ಅನೇಕಕೋಟಿ ಧನಸನ್ನಿಚಯೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪಹೂತಧನಧಞ್ಞವಾ**ತಿ ಬಹುಲಧನಧಞ್ಞವಾ। ಪುರಿಮಂ ಭೂಮಿಗತಗಬ್ಭಗತಧನಧಞ್ಞವಸೇನ ವುತ್ತಂ, ಇದಂ ನಿಚ್ಚಪರಿಭೋಗೂಪಗತಧನಧಞ್ಞವಸೇನ ವುತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಅಜ್ಝಾಯಕೋತಿ ನ ಝಾಯತೀತಿ ಅಜ್ಝಾಯಕೋ, ಝಾನಭಾವನಾರಹಿತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ - “ನ ದಾನಿಮೇ ಝಾಯನ್ತೀತಿ। ನ ದಾನಿಮೇ ಝಾಯನ್ತೀತಿ ಖೋ, ವಾಸೇಟ್ಠ, ‘ಅಜ್ಝಾಯಕಾ ಅಜ್ಝಾಯಕಾ’ ತ್ವೇವ ತತಿಯಂ ಅಕ್ಖರಂ ಉಪನಿಬ್ಬತ್ತ”ನ್ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೧೩೨) ಏವಂ ಪಠಮಕಪ್ಪಿಕಕಾಲೇ ಝಾನವಿರಹಿತಾನಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ ಗರಹವಚನಂ ಉಪ್ಪನ್ನಂ। ಇದಾನಿ ಮನ್ತಂ ಝಾಯತೀತಿ ಅಜ್ಝಾಯಕೋ, ಮನ್ತೇ ಪರಿವತ್ತೇತೀತಿ ಇಮಿನಾ ಅತ್ಥೇನ ಪಸಂಸವಚನಂ ಕತ್ವಾ ವೋಹರನ್ತಿ। ಮನ್ತೇ ಧಾರೇತೀತಿ

ಮನ್ತಧರೋ। ತಿಣ್ಣಂ ವೇದಾನನ್ತಿ ಇರುವೇದಯಜುವೇದಸಾಮವೇದಾನಂ ತಿಣ್ಣಂ ವೇದಾನಂ। ಅಯಂ ಪನ **ವೇದ**-ಸದ್ದೋ ಞಾಣಸೋಮನಸ್ಸಗನ್ಥೇಸು ದಿಸ್ಸತಿ। ತಥಾ ಹೇಸ - "ಯಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ವೇದಗುಮಾಭಿಜಞ್ಞಾ, ಅಕಿಞ್ಚನಂ ಕಾಮಭವೇ ಅಸತ್ತ"ನ್ತಿಆದೀಸು (ಸು॰ ನಿ॰ ೧೦೬೫) ಞಾಣೇ ದಿಸ್ಸತಿ। "ಯೇ ವೇದಜಾತಾ ವಿಚರನ್ತಿ ಲೋಕೇ"ತಿಆದೀಸು (ಅ॰ ನಿ॰ ೪.೫೭) ಸೋಮನಸ್ಸೇ। "ತಿಣ್ಣಂ ವೇದಾನಂ ಪಾರಗೂ ಸನಿಘಣ್ಡುಕೇಟುಭಾನ"ನ್ತಿಆದೀಸು (ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೨೫೬) ಗನ್ಥೇ। ಇಧಾಪಿ ಗನ್ಥೇ (ಮ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೭೫)। **ಪಾರಗೂ**ತಿ ತಿಣ್ಣಂ ವೇದಾನಂ ಓಟ್ಠಪಹತಕರಣಮತ್ತೇನ ಪಾರಂ ಗತೋತಿ ಪಾರಗೂ। **ಲಕ್ಖಣೇ**ತಿ ಇತ್ಥಿಲಕ್ಖಣಪುರಿಸಲಕ್ಖಣಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣಾದಿಕೇ ಲಕ್ಖಣೇ। **ಇತಿಹಾಸೇ**ತಿ ಇತಿಹ ಆಸ, ಇತಿಹ ಆಸಾತಿ ಈದಿಸವಚನಪಟಿಸಂಯುತ್ತೇ ಪುರಾಣಸಙ್ಖಾತೇ ಗನ್ಥವಿಸೇಸೇ। **ಸಧಮ್ಮೇ**ತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ ಸಕೇ ಧಮ್ಮೇ, ಸಕೇ ಆಚರಿಯಕೇ ವಾ। **ಪಾರಮಿಂ ಗತೋ**ತಿ ಪಾರಂ ಗತೋ, ದಿಸಾಪಾಮೋಕ್ಖೋ ಆಚರಿಯೋ ಅಹೋಸೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಅಥೇಕದಿವಸಂ ಸೋ ದಸಗುಣಗಣಾರಾಧಿತಪಣ್ಡಿತೋ ಸುಮೇಧಪಣ್ಡಿತೋ ಉಪರಿಪಾಸಾದವರತಲೇ ರಹೋಗತೋ ಹುತ್ವಾ ಪಲ್ಲಙ್ಕಂ ಆಭುಜಿತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನೋ ಚಿನ್ತೇಸಿ - "ಪುನಬ್ಭವೇ ಪಟಿಸನ್ಧಿಗ್ಗಹಣಂ ನಾಮ ದುಕ್ಖಂ, ತಥಾ ನಿಬ್ಬತ್ತನಿಬ್ಬತ್ತಟ್ಠಾನೇ ಸರೀರಭೇದನಂ, ಅಹಞ್ಚ ಜಾತಿಧಮ್ಮೋ, ಜರಾಧಮ್ಮೋ, ಬ್ಯಾಧಿಧಮ್ಮೋ, ಮರಣಧಮ್ಮೋ, ಏವಂಭೂತೇನ ಮಯಾ ಅಜಾತಿಂ ಅಜರಂ ಅಬ್ಯಾಧಿಂ ಅಮರಣಂ ಸುಖಂ ಸಿವಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಪರಿಯೇಸಿತುಂ ವಟ್ಟತಿ, ಅವಸ್ಸಂ ಭವಚಾರಕತೋ ಮುಚ್ಚಿತ್ವಾ ನಿಬ್ಬಾನಗಾಮಿನಾ ಏಕೇನ ಮಗ್ಗೇನ ಭವಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೬. "ರಹೋಗತೋ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ, ಏವಂ ಚಿನ್ತೇಸಹಂ ತದಾ।
ದುಕ್ಖೋ ಪುನಬ್ಭವೋ ನಾಮ, ಸರೀರಸ್ಸ ಚ ಭೇದನಂ॥

೭. "ಜಾತಿಧಮ್ಮೋ ಜರಾಧಮ್ಮೋ, ಬ್ಯಾಧಿಧಮ್ಮೋ ಸಹಂ ತದಾ।
ಅಜರಂ ಅಮರಂ ಖೇಮಂ, ಪರಿಯೇಸಿಸ್ಸಾಮಿ ನಿಬ್ಬುತಿಂ॥

೮. "ಯಂನೂನಿಮಂ ಪೂತಿಕಾಯಂ, ನಾನಾಕುಣಪಪೂರಿತಂ।
ಛಡ್ಡಯಿತ್ವಾನ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯಂ, ಅನಪೇಕ್ಖೋ ಅನತ್ಥಿಕೋ॥

೯. "ಅತ್ಥಿ ಹೇಹಿತಿ ಸೋ ಮಗ್ಗೋ, ನ ಸೋ ಸಕ್ಕಾ ನ ಹೇತುಯೇ।
ಪರಿಯೇಸಿಸ್ಸಾಮಿ ತಂ ಮಗ್ಗಂ, ಭವತೋ ಪರಿಮುತ್ತಿಯಾ"ತಿ॥

ಏತ್ಥ ಪನ ಗಾಥಾಸಮ್ಬನ್ಧಞ್ಚ ಅನುತ್ತಾನಪದಾನಮತ್ಥಞ್ಚ ವತ್ವಾವ ಗಮಿಸ್ಸಾಮ। ತತ್ಥ **ರಹೋಗತೋ**ತಿ ರಹಸಿ ಗತೋ, ರಹಸಿ ಠಾನೇ ನಿಸಿನ್ನೋ। **ಏವಂ ಚಿನ್ತೇಸಹ**ನ್ತಿ ಏವಂ ಚಿನ್ತೇಸಿಂ ಅಹಂ। ಏವನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಚಿನ್ತನಾಕಾರಂ ದಸ್ಸೇತಿ। **ತದಾ**ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಸುಮೇಧಪಣ್ಡಿತಕಾಲೇ। "ಏವಂ ಚಿನ್ತೇಸಹ"ನ್ತಿ ಭಗವಾ ಇಮಿನಾ ಅತ್ತನಾ ಸದ್ಧಿಂ ಸುಮೇಧಪಣ್ಡಿತಂ ಏಕತ್ತಂ ಕರೋತಿ। ತಸ್ಮಾ ತದಾ ಸೋ ಸುಮೇಧೋ ಅಹಮೇವಾತಿ ಪಕಾಸೇನ್ತೋ "ಏವಂ ಚಿನ್ತೇಸಹಂ ತದಾ"ತಿ ಭಗವಾ ಉತ್ತಮಪುರಿಸವಸೇನಾಹ। **ಜಾತಿಧಮ್ಮೋ**ತಿ ಜಾತಿಸಭಾವೋ। ಏಸ ನಯೋ ಸೇಸಪದೇಸುಪಿ। **ನಿಬ್ಬುತಿ**ನ್ತಿ ನಿಬ್ಬಾನಂ।

ಯಂನೂನಾತಿ ಪರಿವಿತಕ್ಕನತ್ಥೇ ನಿಪಾತೋ, ಯದಿ ಪನಾಹನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪೂತಿಕಾಯ**ನ್ತಿ ಪೂತಿಭೂತಂ ಕಾಯಂ। **ನಾನಾಕುಣಪಪೂರಿತ**ನ್ತಿ ಮುತ್ತ-ಕರೀಸ-ಪುಬ್ಬಲೋಹಿತ-ಪಿತ್ತ-ಸೇಮ್ಹ-ಖೇಳಸಿಙ್ಘಾಣಿಕಾದಿಅನೇಕಕುಣಪಪೂರಿತಂ। **ಅನಪೇಕ್ಖೋ**ತಿ ಅನಾಲಯೋ। **ಅತ್ಥೀ**ತಿ ಅವಸ್ಸಂ ಉಪಲಬ್ಭತಿ। **ಹೇಹಿತೀ**ತಿ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಪರಿವಿತಕ್ಕನವಚನಮಿದಂ। **ನ ಸೋ ಸಕ್ಕಾ ನ ಹೇತುಯೇ**ತಿ ತೇನ ಮಗ್ಗೇನ ನ ಸಕ್ಕಾ ನ ಭವಿತುಂ। ಸೋ ಪನ ಮಗ್ಗೋ **ಹೇತುಯೇ**ತಿ ಹೇತುಭಾವಾಯ ನ ನ ಹೋತಿ, ಹೇತುಯೇವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಭವತೋ ಪರಿಮುತ್ತಿಯಾ**ತಿ ಭವಬನ್ಧನವಿಮುತ್ತಿಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಇದಾನಿ ಅತ್ತನಾ ಪರಿವಿತಕ್ಕಿತಮತ್ಥಂ ಸಮ್ಪಾದಯಿತುಂ "**ಯಥಾಪೀ**"ತಿ ಆದಿಮಾಹ। ಯಥಾ ಹಿ ಲೋಕೇ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಪಟಿಪಕ್ಖಭೂತಂ ಸುಖಂ ನಾಮ ಅತ್ಥಿ, ಏವಂ ಭವೇ ಸತಿ ತಪ್ಪಟಿಪಕ್ಖೇನ ವಿಭವೇನಾಪಿ ಭವಿತಬ್ಬಂ , ಯಥಾ ಚ ಉಣ್ಹೇ ಸತಿ ತಸ್ಸ ವೂಪಸಮಭೂತಂ ಸೀತಲಮ್ಪಿ ಅತ್ಥಿ, ಏವಂ ರಾಗಾದಿಅಗ್ಗೀನಂ ವೂಪಸಮೇನ ನಿಬ್ಬಾನೇನ ಭವಿತಬ್ಬಂ। ಯಥಾ ಚ ಪಾಪಸ್ಸ ಲಾಮಕಸ್ಸ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಪಟಿಪಕ್ಖಭೂತೋ ಕಲ್ಯಾಣೋ ಅನವಜ್ಜಧಮ್ಮೋಪಿ ಅತ್ಥಿಯೇವ, ಏವಮೇವ ಪಾಪಿಕಾಯ ಜಾತಿಯಾ ಸತಿ ಸಬ್ಬಜಾತಿಖೇಪನತೋ ಅಜಾತಿಸಙ್ಖಾತೇನ ನಿಬ್ಬಾನೇನಾಪಿ ಭವಿತಬ್ಬಮೇವಾತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೧೦. "ಯಥಾಪಿ ದುಕ್ಖೇ ವಿಜ್ಜನ್ತೇ, ಸುಖಂ ನಾಮಪಿ ವಿಜ್ಜತಿ।
ಏವಂ ಭವೇ ವಿಜ್ಜಮಾನೇ, ವಿಭವೋಪಿಚ್ಛಿತಬ್ಬಕೋ॥

೧೧. "ಯಥಾಪಿ ಉಣ್ಹೇ ವಿಜ್ಜನ್ತೇ, ಅಪರಂ ವಿಜ್ಜತಿ ಸೀತಲಂ।
ಏವಂ ತಿವಿಧಗ್ಗಿ ವಿಜ್ಜನ್ತೇ, ನಿಬ್ಬಾನಂ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬಕಂ॥

೧೨. "ಯಥಾಪಿ ಪಾಪೇ ವಿಜ್ಜನ್ತೇ, ಕಲ್ಯಾಣಮಪಿ ವಿಜ್ಜತಿ।
ಏವಮೇವ ಜಾತಿ ವಿಜ್ಜನ್ತೇ, ಅಜಾತಿಪಿಚ್ಛಿತಬ್ಬಕ"ನ್ತಿ॥

ತತ್ಥ **ಯಥಾಪೀ**ತಿ ಓಪಮ್ಮತ್ಥೇ ನಿಪಾತೋ। **ಸುಖ**ನ್ತಿ ಕಾಯಿಕಚೇತಸಿಕಸುಖಂ, ಸುಟ್ಠು ದುಕ್ಖಂ ಖಣತೀತಿ ಸುಖಂ। **ಭವೇ**ತಿ ಜನನೇ। **ವಿಭವೋ**ತಿ ಅಜನನಂ, ಜನನೇ ವಿಜ್ಜಮಾನೇ ಅಜನನಧಮ್ಮೋಪಿ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬೋ। **ತಿವಿಧಗ್ಗಿ ವಿಜ್ಜನ್ತೇ**ತಿ ತಿವಿಧೇ ರಾಗಾದಿಕೇ ಅಗ್ಗಿಮ್ಹಿ ವಿಜ್ಜಮಾನೇತಿ ಅತ್ಥೋ। **ನಿಬ್ಬಾನ**ನ್ತಿ ತಸ್ಸ ತಿವಿಧಸ್ಸ ರಾಗಾದಿಅಗ್ಗಿಸ್ಸ ನಿಬ್ಬಾಪನಂ ಉಪಸಮನಂ ನಿಬ್ಬಾನಞ್ಚ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬಂ। **ಪಾಪೇ**ತಿ ಅಕುಸಲೇ ಲಾಮಕೇ। **ಕಲ್ಯಾಣಮಪೀ**ತಿ ಕುಸಲಮಪಿ। **ಏವಮೇವಾ**ತಿ ಏವಮೇವಂ। **ಜಾತಿ ವಿಜ್ಜನ್ತೇ**ತಿ ಜಾತಿಯಾ ವಿಜ್ಜಮಾನಾಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಲಿಙ್ಗಭೇದಞ್ಚ ವಿಭತ್ತಿಲೋಪಞ್ಚ ಕತ್ವಾ ವುತ್ತಂ। **ಅಜಾತಿಪೀ**ತಿ ಜಾತಿಖೇಪನಂ ಅಜಾತಿನಿಬ್ಬಾನಮ್ಪಿ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬಂ।

ಅಥಾಹಂ ಪರಮ್ಪಿ ಚಿನ್ತೇಸಿಂ - "ಯಥಾ ನಾಮ ಗೂಥರಾಸಿಮ್ಹಿ ನಿಮುಗ್ಗೇನ ಪುರಿಸೇನ ದೂರತೋವ ಕಮಲಕುವಲಯಪುಣ್ಡರೀಕಸಣ್ಡಮಣ್ಡಿತಂ ವಿಮಲಸಲಿಲಂ ತಳಾಕಂ ದಿಸ್ವಾ - 'ಕತರೇನ ನು ಖೋ ಮಗ್ಗೇನ ತತ್ಥ ಗನ್ತಬ್ಬ'ನ್ತಿ ತಳಾಕಂ ಗವೇಸಿತುಂ ಯುತ್ತಂ। ಯಂ ತಸ್ಸ ಅಗವೇಸನಂ, ನ ಸೋ ತಸ್ಸ ತಳಾಕಸ್ಸ ದೋಸೋ, ತಸ್ಸ ಪುರಿಸಸ್ಸೇವ ದೋಸೋ। ಏವಮೇವ ಕಿಲೇಸಮಲಧೋವನೇ ಅಮತಮಹಾತಳಾಕೇ ವಿಜ್ಜಮಾನೇ ಯಂ ತಸ್ಸ ಅಗವೇಸನಂ, ನ ಸೋ ಅಮತಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ನಿಬ್ಬಾನಮಹಾತಳಾಕಸ್ಸ ದೋಸೋ, ಪುರಿಸಸ್ಸೇವ ದೋಸೋ। ಯಥಾ ಪನ ಚೋರೇಹಿ ಸಂಪರಿವಾರಿತೋ ಪುರಿಸೋ ಪಲಾಯನಮಗ್ಗೇ ವಿಜ್ಜಮಾನೇಪಿ ಸಚೇ ಸೋ ನ ಪಲಾಯತಿ, ನ ಸೋ ತಸ್ಸ ಮಗ್ಗಸ್ಸ ದೋಸೋ, ತಸ್ಸ ಪುರಿಸಸ್ಸೇವ ದೋಸೋ। ಏವಮೇವ ಕಿಲೇಸಚೋರೇಹಿ ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ಗಹಿತಸ್ಸ ಪುರಿಸಸ್ಸ ವಿಜ್ಜಮಾನೇಯೇವ ನಿಬ್ಬಾನಮಹಾನಗರಗಾಮಿಮ್ಹಿ ಸಿವೇ ಮಹಾಮಗ್ಗೇ ತಸ್ಸ ಮಗ್ಗಸ್ಸ ಅಗವೇಸನಂ ನಾಮ ನ ಮಗ್ಗಸ್ಸ ದೋಸೋ, ಪುರಿಸಸ್ಸೇವ ದೋಸೋ। ಯಥಾ ಬ್ಯಾಧಿಪೀಳಿತೋ ಪುರಿಸೋ ವಿಜ್ಜಮಾನೇ ಬ್ಯಾಧಿತಿಕಿಚ್ಛಕೇ ವೇಜ್ಜೇ ಸಚೇ ತಂ ವೇಜ್ಜಂ ಗವೇಸಿತ್ವಾ ತಂ ಬ್ಯಾಧಿಂ ನ ತಿಕಿಚ್ಛಾಪೇತಿ, ನ ಸೋ ವೇಜ್ಜಸ್ಸ ದೋಸೋ, ತಸ್ಸ ಪುರಿಸಸ್ಸೇವ ದೋಸೋ। ಏವಮೇವ ಪನ ಯೋ ಕಿಲೇಸಬ್ಯಾಧಿಪರಿಪೀಳಿತೋ ಕಿಲೇಸವೂಪಸಮಮಗ್ಗಕೋವಿದಂ ವಿಜ್ಜಮಾನಮೇವ ಆಚರಿಯಂ ನ ಗವೇಸತಿ, ತಸ್ಸೇವ ದೋಸೋ, ನ ಕಿಲೇಸಬ್ಯಾಧಿವಿನಾಯಕಸ್ಸ ಆಚರಿಯಸ್ಸ ದೋಸೋ"ತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೧೩. "ಯಥಾ ಗೂಥಗತೋ ಪುರಿಸೋ, ತಳಾಕಂ ದಿಸ್ವಾನ ಪೂರಿತಂ।
ನ ಗವೇಸತಿ ತಂ ತಳಾಕಂ, ನ ದೋಸೋ ತಳಾಕಸ್ಸ ಸೋ॥

೧೪. "ಏವಂ ಕಿಲೇಸಮಲಧೋವಂ, ವಿಜ್ಜನ್ತೇ ಅಮತನ್ತಳೇ।
ನ ಗವೇಸತಿ ತಂ ತಳಾಕಂ, ನ ದೋಸೋ ಅಮತನ್ತಳೇ॥

೧೫. "ಯಥಾ ಅರೀಹಿ ಪರಿರುದ್ಧೋ, ವಿಜ್ಜನ್ತೇ ಗಮನಮ್ಪಥೇ।
ನ ಪಲಾಯತಿ ಸೋ ಪುರಿಸೋ, ನ ದೋಸೋ ಅಞ್ಜಸಸ್ಸ ಸೋ॥

೧೬. "ಏವಂ ಕಿಲೇಸಪರಿರುದ್ಧೋ, ವಿಜ್ಜಮಾನೇ ಸಿವೇ ಪಥೇ।
ನ ಗವೇಸತಿ ತಂ ಮಗ್ಗಂ, ನ ದೋಸೋ ಸಿವಮಞ್ಜಸೇ॥

೧೭. "ಯಥಾಪಿ ಬ್ಯಾಧಿತೋ ಪುರಿಸೋ, ವಿಜ್ಜಮಾನೇ ತಿಕಿಚ್ಛಕೇ।
ನ ತಿಕಿಚ್ಛಾಪೇತಿ ತಂ ಬ್ಯಾಧಿಂ, ನ ದೋಸೋ ಸೋ ತಿಕಿಚ್ಛಕೇ॥

೧೮. "ಏವಂ ಕಿಲೇಸಬ್ಯಾಧೀಹಿ, ದುಕ್ಖಿತೋ ಪತಿಪೀಳಿತೋ।
ನ ಗವೇಸತಿ ತಂ ಆಚರಿಯಂ, ನ ದೋಸೋ ಸೋ ವಿನಾಯಕೇ"ತಿ॥

ತತ್ಥ **ಗೂಥಗತೋ**ತಿ ಗೂಥಕೂಪಗತೋ, ಗೂಥೇನ ಗತೋ ಮಕ್ಖಿತೋ ವಾ। **ಕಿಲೇಸಮಲಧೋವ**ನ್ತಿ ಕಿಲೇಸಮಲಸೋಧನೇ, ಭುಮ್ಮತ್ಥೇ ಪಚ್ಚತ್ತವಚನಂ। **ಅಮತನ್ತಳೇ**ತಿ ಅಮತಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ತಳಾಕಸ್ಸ, ಸಾಮಿಅತ್ಥೇ ಭುಮ್ಮವಚನಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ, ಅನುಸ್ಸರಂ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ವುತ್ತಂ। **ಅರೀಹೀ**ತಿ ಪಚ್ಚತ್ಥಿಕೇಹಿ। **ಪರಿರುದ್ಧೋ**ತಿ ಸಮನ್ತತೋ ನಿರುದ್ಧೋ। **ಗಮನಮ್ಪಥೇ**ತಿ ಗಮನಪಥೇ। ಛನ್ದಾವಿನಾಸತ್ಥಂ ಅನುಸ್ಸರಾಗಮನಂ ಕತ್ವಾ ವುತ್ತಂ। **ನ ಪಲಾಯತೀ**ತಿ ಯದಿ ನ ಪಲಾಯೇಯ್ಯ। **ಸೋ ಪುರಿಸೋ**ತಿ ಸೋ ಚೋರೇಹಿ ಪರಿರುದ್ಧೋ ಪುರಿಸೋ। **ಅಞ್ಜಸಸ್ಸಾ**ತಿ ಮಗ್ಗಸ್ಸ। ಮಗ್ಗಸ್ಸ ಹಿ -

"ಮಗ್ಗೋ ಪನ್ಥೋ ಪಥೋ ಪಜ್ಜೋ, ಅಞ್ಜಸಂ ವಟುಮಾಯನಂ।
ನಾವಾ ಉತ್ತರಸೇತು ಚ, ಕುಲ್ಲೋ ಚ ಭಿಸಿ ಸಙ್ಕಮೋ"ತಿ॥ (ಚೂಳನಿ॰ ಪಾರಾಯನತ್ಥುತಿಗಾಥಾನಿದ್ದೇಸ ೧೦೧) -

ಬಹೂನಿ ನಾಮಾನಿ। ಸ್ವಾಯಮಿಧ ಅಞ್ಜಸನಾಮೇನ ವುತ್ತೋ। **ಸಿವೇ**ತಿ ಸಬ್ಬುಪದ್ದವಾಭಾವತೋ ಸಿವೇ। **ಸಿವಮಞ್ಜಸೇ**ತಿ ಸಿವಸ್ಸ ಅಞ್ಜಸಸ್ಸಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ತಿಕಿಚ್ಛಕೇ**ತಿ ವೇಜ್ಜೇ। **ನ ತಿಕಿಚ್ಛಾಪೇತೀ**ತಿ ನ ತಿಕಿಚ್ಛಾಪೇಯ್ಯ। **ನ ದೋಸೋ ಸೋ ತಿಕಿಚ್ಛಕೇ**ತಿ ತಿಕಿಚ್ಛಕಸ್ಸ ದೋಸೋ ನತ್ಥಿ, ಬ್ಯಾಧಿತಸ್ಸೇವ ದೋಸೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ದುಕ್ಖಿತೋ**ತಿ ಸಞ್ಜಾತಕಾಯಿಕಚೇತಸಿಕದುಕ್ಖೋ। **ಆಚರಿಯ**ನ್ತಿ ಮೋಕ್ಖಮಗ್ಗಾಚರಿಯಂ। **ವಿನಾಯಕೇ**ತಿ ಆಚರಿಯಸ್ಸ।

ಏವಂ ಪನಾಹಂ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಉತ್ತರಿಮ್ಪಿ ಏವಂ ಚಿನ್ತೇಸಿಂ - "ಯಥಾಪಿ ಮಣ್ಡನಕಜಾತಿಕೋ ಪುರಿಸೋ ಕಣ್ಠೇ ಆಸತ್ತಂ ಕುಣಪಂ ಛಡ್ಡೇತ್ವಾ ಸುಖೀ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯ, ಏವಂ ಮಯಾಪಿ ಇಮಂ ಪೂತಿಕಾಯಂ ಛಡ್ಡೇತ್ವಾ ಅನಪೇಕ್ಖೇನ ನಿಬ್ಬಾನಮಹಾನಗರಂ ಪವಿಸಿತಬ್ಬಂ। ಯಥಾ ಚ ನರನಾರಿಯೋ ಉಕ್ಕಾರಭೂಮಿಯಂ ಉಚ್ಚಾರಪಸ್ಸಾವಂ ಕತ್ವಾ ನ ತಂ ಉಚ್ಛಙ್ಗೇನ ವಾ ಆದಾಯ ದಸನ್ತೇ ವಾ ವೇಠೇತ್ವಾ ಆದಾಯ ಗಚ್ಛನ್ತಿ, ಅಥ ಖೋ ಜಿಗುಚ್ಛಮಾನಾ ಓಲೋಕೇತುಮ್ಪಿ ಅನಿಚ್ಛನ್ತಾ ಅನಪೇಕ್ಖಾ ಛಡ್ಡೇತ್ವಾ ಗಚ್ಛನ್ತಿ, ಏವಂ ಮಯಾಪಿ ಇಮಂ ಪೂತಿಕಾಯಂ ಅನಪೇಕ್ಖೇನ ಛಡ್ಡೇತ್ವಾ ಅಮತಂ ನಿಬ್ಬಾನನಗರಂ ಪವಿಸಿತುಂ ವಟ್ಟತಿ। ಯಥಾ ಚ ನಾವಿಕಾ ನಾಮ ಜಜ್ಜರಂ ನಾವಂ ಉದಕಗಾಹಿನಿಂ ಛಡ್ಡೇತ್ವಾ ಅನಪೇಕ್ಖಾವ ಗಚ್ಛನ್ತಿ, ಏವಮಹಮ್ಪಿ ಇಮಂ ನವಹಿ ವಣಮುಖೇಹಿ ಪಗ್ಘರನ್ತಂ ಕಾಯಂ ಛಡ್ಡೇತ್ವಾ ಅನಪೇಕ್ಖೋ ನಿಬ್ಬಾನಮಹಾನಗರಂ ಪವಿಸಿಸ್ಸಾಮಿ । ಯಥಾ ಚ ಕೋಚಿ ಪುರಿಸೋ ಮುತ್ತಾಮಣಿವೇಳುರಿಯಾದೀನಿ ನಾನಾವಿಧಾನಿ ರತನಾನಿ ಆದಾಯ ಚೋರೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಮಗ್ಗಂ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ಅತ್ತನೋ ರತನವಿನಾಸಭಯೇನ ತೇ ಚೋರೇ ಛಡ್ಡೇತ್ವಾ ಖೇಮಂ ಮಗ್ಗಂ ಗಣ್ಹಾತಿ, ಏವಮಯಮ್ಪಿ ಪೂತಿಕಾಯೋ ರತನವಿಲೋಪಕಚೋರಸದಿಸೋ। ಸಚಾಹಂ ಏತ್ಥ ತಣ್ಹಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮಿ,

ಅರಿಯಮಗ್ಗಕುಸಲಧಮ್ಮರತನಾನಿ ಮೇ ನಸ್ಸಿಸ್ಸನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಮಯಾ ಇಮಂ ಮಹಾಚೋರಸದಿಸಂ ಕರಜಕಾಯಂ ಛಡ್ಡೇತ್ವಾ ನಿಬ್ಬಾನಮಹಾನಗರಂ ಪವಿಸಿತುಂ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೧೯. "ಯಥಾಪಿ ಕುಣಪಂ ಪುರಿಸೋ, ಕಣ್ಠೇ ಬದ್ಧಂ ಜಿಗುಚ್ಛಿಯ।
ಮೋಚಯಿತ್ವಾನ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯ, ಸುಖೀ ಸೇರೀ ಸಯಂವಸೀ॥

೨೦. "ತಥೇವಿಮಂ ಪೂತಿಕಾಯಂ, ನಾನಾಕುಣಪಸಞ್ಚಯಂ।
ಛಡ್ಡಯಿತ್ವಾನ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯಂ, ಅನಪೇಕ್ಖೋ ಅನತ್ಥಿಕೋ॥

೨೧. "ಯಥಾ ಉಚ್ಚಾರಟ್ಠಾನಮ್ಹಿ, ಕರೀಸಂ ನರನಾರಿಯೋ।
ಛಡ್ಡಯಿತ್ವಾನ ಗಚ್ಛನ್ತಿ, ಅನಪೇಕ್ಖಾ ಅನತ್ಥಿಕಾ॥

೨೨. "ಏವಮೇವಾಹಂ ಇಮಂ ಕಾಯಂ, ನಾನಾಕುಣಪಪೂರಿತಂ।
ಛಡ್ಡಯಿತ್ವಾನ ಗಚ್ಛಿಸ್ಸಂ, ವಚ್ಚಂ ಕತ್ವಾ ಯಥಾ ಕುಟಿಂ॥

೨೩. "ಯಥಾಪಿ ಜಜ್ಜರಂ ನಾವಂ, ಪಲುಗ್ಗಂ ಉದಗಾಹಿನಿಂ।
ಸಾಮೀ ಛಡ್ಡೇತ್ವಾ ಗಚ್ಛನ್ತಿ, ಅನಪೇಕ್ಖಾ ಅನತ್ಥಿಕಾ॥

೨೪. "ಏವಮೇವಾಹಂ ಇಮಂ ಕಾಯಂ, ನವಚ್ಛಿದ್ದಂ ಧುವಸ್ಸವಂ।
ಛಡ್ಡಯಿತ್ವಾನ ಗಚ್ಛಿಸ್ಸಂ, ಜಿಣ್ಣನಾವಂವ ಸಾಮಿಕಾ॥

೨೫. "ಯಥಾಪಿ ಪುರಿಸೋ ಚೋರೇಹಿ, ಗಚ್ಛನ್ತೋ ಭಣ್ಡಮಾದಿಯ।
ಭಣ್ಡಚ್ಛೇದಭಯಂ ದಿಸ್ವಾ, ಛಡ್ಡಯಿತ್ವಾನ ಗಚ್ಛತಿ॥

೨೬. "ಏವಮೇವ ಇಮಂ ಕಾಯೋ, ಮಹಾಚೋರಸಮೋ ವಿಯ।
ಪಹಾಯಿಮಂ ಗಮಿಸ್ಸಾಮಿ, ಕುಸಲಚ್ಛೇದನಾಭಯಾ"ತಿ॥

ತತ್ಥ **ಯಥಾಪಿ ಕುಣಪಂ ಪುರಿಸೋ**ತಿ ಯಥಾಪಿ ದಹರೋ ಯುವಾ ಮಣ್ಡನಕಜಾತಿಕೋ ಪುರಿಸೋ ಅಹಿಕುಣಪೇನ ವಾ ಕುಕ್ಕುರಕುಣಪೇನ ವಾ ಮನುಸ್ಸಕುಣಪೇನ ವಾ ಕಣ್ಠೇ ಆಸತ್ತೇನ ಅಟ್ಟೀಯಿತ್ವಾ ಹರಾಯಿತ್ವಾ ಜಿಗುಚ್ಛಿತ್ವಾ ತಂ ಕುಣಪಂ ಮೋಚೇತ್ವಾ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯ। **ಸುಖೀ**ತಿ ಸುಖಿತೋ। **ಸೇರೀ**ತಿ ಯಥಿಚ್ಛಕವಿಹಾರೀ। **ನಾನಾಕುಣಪಸಞ್ಚಯ**ನ್ತಿ ಅನೇಕವಿಧಕುಣಪರಾಸಿಭೂತಂ "ನಾನಾಕುಣಪಪೂರಿತ"ನ್ತಿಪಿ ಪಾಠೋ।

ಉಚ್ಚಾರಟ್ಠಾನಮ್ಹೀತಿ ಉಚ್ಚಾರೇನ್ತಿ ವಚ್ಚಂ ಕರೋನ್ತಿ ಏತ್ಥಾತಿ ಉಚ್ಚಾರೋ, ಉಚ್ಚಾರೋ ಚ ಸೋ ಠಾನಂ ಚೇತಿ ಉಚ್ಚಾರಟ್ಠಾನಂ। ಅಥ ವಾ ಉಸ್ಸಾಸಿಯ್ಯತೀತಿ ಉಸ್ಸಾಸೋ, ವಚ್ಚಸ್ಸೇತಂ ನಾಮಂ, ತಸ್ಸ ಠಾನಂ ಉಸ್ಸಾಸಟ್ಠಾನಂ, ತಸ್ಮಿಂ **ಉಸ್ಸಾಸಟ್ಠಾನಮ್ಹಿ,** ಉಕ್ಕಾರಟ್ಠಾನೇತಿ ಅತ್ಥೋ। **ವಚ್ಚಂ ಕತ್ವಾ ಯಥಾ ಕುಟಿ**ನ್ತಿ ವಚ್ಚಂ ಕತ್ವಾ ಕುಟಿಂ ನರನಾರಿಯೋ ವಿಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಜಜ್ಜರನ್ತಿ ಜಿಣ್ಣಂ। **ಪಲುಗ್ಗ**ನ್ತಿ ಪಲುಜ್ಜನ್ತಿಂ, ವಿಕಿರನ್ತಿನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಉದಗಾಹಿನಿ**ನ್ತಿ ಉದಕಗಾಹಿನಿಂ । **ಸಾಮೀ**ತಿ ನಾವಾಸಾಮಿಕಾ। **ನವಚ್ಛಿದ್ದ**ನ್ತಿ ಚಕ್ಖುಸೋತಾದೀಹಿ ನವಹಿ ವಣಮುಖೇಹಿ ಛಿದ್ದಾವಚ್ಛಿದ್ದೇಹಿ ಯುತ್ತತ್ತಾ ನವಚ್ಛಿದ್ದಂ। **ಧುವಸ್ಸವ**ನ್ತಿ ಧುವನಿಸ್ಸನ್ದಂ, ನಿಚ್ಚಂ ಪಗ್ಘರಣಾಸುಚಿನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಭಣ್ಡಮಾದಿಯಾತಿ ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ರತನಾದಿಕಂ ಭಣ್ಡಂ ಆದಿಯ। **ಭಣ್ಡಚ್ಛೇದಭಯಂ ದಿಸ್ವಾ**ತಿ ಭಣ್ಡಸ್ಸ ಅಚ್ಛಿನ್ದನೇನ ಭಯಂ ದಿಸ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಏವಮೇವಾ**ತಿ ಸೋ ಭಣ್ಡಮಾದಾಯ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ಪುರಿಸೋ ವಿಯ। **ಅಯಂ ಕಾಯೋ**ತಿ ಅಯಂ ಪನ ಕುಚ್ಛಿತಾನಂ ಪರಮಜೇಗುಚ್ಛಾನಂ ಆಯೋತಿ ಕಾಯೋ। **ಆಯೋ**ತಿ ಉಪ್ಪತ್ತಿಟ್ಠಾನಂ। ಆಯನ್ತಿ ತತೋತಿ ಆಯೋ, ಕುಚ್ಛಿತಾ ಕೇಸಾದಯೋ। ಇತಿ ಕುಚ್ಛಿತಾನಂ ಕೇಸಾದೀನಂ ಆಯೋತಿ ಕಾಯೋ। **ಮಹಾಚೋರಸಮೋ ವಿಯಾ**ತಿ ಚಕ್ಖುಆದೀಹಿ ರೂಪಾದೀಸು ಪಿಯರೂಪೇಸು ಸಾರಜ್ಜನಾದಿವಸೇನ ಪಾಣಾತಿಪಾತಾದಿನ್ನಾದಾನಾದಿಚೋರೋ ಹುತ್ವಾ ಸಬ್ಬಕುಸಲಂ ವಿಲುಮ್ಪತೀತಿ ಮಹಾಚೋರಸಮೋ। ತಸ್ಮಾ ಯಥಾ ಸೋ ರತನಭಣ್ಡಮಾದಾಯ ಚೋರೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ಪುರಿಸೋ ತೇ ಚೋರೇ ಪಹಾಯ ಗಚ್ಛತಿ, ಏವಮೇವಾಹಮ್ಪಿ ಇಮಂ ಮಹಾಚೋರಸಮಂ ಕಾಯಂ ಪಹಾಯ ಅತ್ತನೋ ಸೋತ್ಥಿಭಾವಕರಂ ಮಗ್ಗಂ ಗವೇಸಿತುಂ ಗಮಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಅತ್ಥಸಮ್ಬನ್ಧೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಕುಸಲಚ್ಛೇದನಾಭಯಾ**ತಿ ಕುಸಲಧಮ್ಮವಿಲೋಪನಭಯೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಅಥೇವಂ ಸುಮೇಧಪಣ್ಡಿತೋ ನಾನಾವಿಧಾಹಿ ಉಪಮಾಹಿ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಕಾರಣಂ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಪುನಪಿ ಚಿನ್ತೇಸಿ - “ಇಮಂ ಮಹಾಧನರಾಸಿಂ ಸಂಹರಿತ್ವಾ ಮಯ್ಹಂ ಪಿತುಪಿತಾಮಹಾದಯೋ ಪರಲೋಕಂ ಗಚ್ಛನ್ತಾ ಏಕಕಹಾಪಣಮ್ಪಿ ಗಹೇತ್ವಾ ನ ಗತಾ, ಮಯಾ ಪನ ಗಹೇತ್ವಾ ಗಮನಕಾರಣಂ ಕಾತುಂ ವಟ್ಟತೀ”ತಿ ಗನ್ತ್ವಾ ರಞ್ಞೋ ಆರೋಚೇಸಿ - “ಅಹಂ, ಮಹಾರಾಜ, ಜಾತಿಜರಾದೀಹಿ ಉಪದ್ದುತಹದಯೋ ಅಗಾರಸ್ಮಾ ಅನಗಾರಿಯಂ ಪಬ್ಬಜಿಸ್ಸಾಮಿ, ಮಯ್ಹಂ ಅನೇಕಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಂ ಧನಂ ಅತ್ಥಿ, ತಂ ದೇವೋ ಪಟಿಪಜ್ಜತೂ”ತಿ। ರಾಜಾ ಆಹ - “ನ ಮಯ್ಹಂ ತೇ ಧನೇನ ಅತ್ಥೋ, ತ್ವಂಯೇವ ಯಥಿಚ್ಛಕಂ ಕರೋಹೀ”ತಿ।

ಸೋ ಚ “ಸಾಧು ದೇವಾ”ತಿ ನಗರೇ ಭೇರಿಂ ಚರಾಪೇತ್ವಾ ಮಹಾಜನಸ್ಸ ದಾನಂ ದತ್ವಾ ವತ್ಥುಕಾಮೇ ಚ ಕಿಲೇಸಕಾಮೇ ಚ ಪಹಾಯ ಅಮರವರನಗರಸದಿಸತೋ ಅಮರನಗರತೋ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಏಕಕೋವ ನಾನಾಮಿಗಗಣವನ್ತೇ ಹಿಮವನ್ತೇ **ಧಮ್ಮಿಕಂ** ನಾಮ ಪಬ್ಬತಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಅಸ್ಸಮಂ ಕತ್ವಾ ತತ್ಥ ಪಣ್ಣಸಾಲಂ ಕತ್ವಾ ಪಞ್ಚದೋಸವಿವಜ್ಜಿತಂ ಚಙ್ಕಮಂ ಮಾಪೇತ್ವಾ ಅಟ್ಠಗುಣಸಮುಪೇತಂ ಅಭಿಞ್ಞಾಬಲಂ ಸಮಾಹರಿತುಂ ನವದೋಸಸಮನ್ನಾಗತಂ ಸಾಟಕಂ ಪಜಹಿತ್ವಾ ದ್ವಾದಸಗುಣಮುಪಾಗತಂ ವಾಕಚೀರಂ ನಿವಾಸೇತ್ವಾ ಪಬ್ಬಜಿ। ಏವಂ ಪನ ಸೋ ಪಬ್ಬಜಿತೋ ಅಟ್ಠದೋಸಸಮಾಕಿಣ್ಣಂ ಪಣ್ಣಸಾಲಂ ಪಹಾಯ ದಸಗುಣಸಮನ್ನಾಗತಂ ರುಕ್ಖಮೂಲಂ ಉಪಗನ್ತ್ವಾ ಸಬ್ಬಧಞ್ಞವಿಕತಿಂ ಪಹಾಯ ಪವತ್ತಫಲಭೋಜನೋ ಹುತ್ವಾ ನಿಸಜ್ಜಟ್ಠಾನಚಙ್ಕಮನವಸೇನ ಪಧಾನಂ ಪದಹನ್ತೋ ಸತ್ತಾಹಬ್ಭನ್ತರೇಯೇವ ಅಟ್ಠನ್ನಂ ಸಮಾಪತ್ತೀನಂ ಪಞ್ಚನ್ನಞ್ಚ ಅಭಿಞ್ಞಾನಂ ಲಾಭೀ ಅಹೋಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೧೭. “ಏವಾಹಂ ಚಿನ್ತಯಿತ್ವಾನ, ನೇಕಕೋಟಿಸತಂ ಧನಂ।
ನಾಥಾನಾಥಾನಂ ದತ್ವಾನ, ಹಿಮವನ್ತಮುಪಾಗಮಿಂ॥

೧೮. “ಹಿಮವನ್ತಸ್ಸಾವಿದೂರೇ, ಧಮ್ಮಿಕೋ ನಾಮ ಪಬ್ಬತೋ।
ಅಸ್ಸಮೋ ಸುಕತೋ ಮಯ್ಹಂ, ಪಣ್ಣಸಾಲಾ ಸುಮಾಪಿತಾ॥

೧೯. “ಚಙ್ಕಮಂ ತತ್ಥ ಮಾಪೇಸಿಂ, ಪಞ್ಚದೋಸವಿವಜ್ಜಿತಂ।

ಅಟ್ಠಗುಣಸಮುಪೇತಂ, ಅಭಿಞ್ಞಾಬಲಮಾಹರಿಂ॥

೨೦. “ಸಾಟಕಂ ಪಜಹಿಂ ತತ್ಥ, ನವದೋಸಮುಪಾಗತಂ।
ವಾಕಚೀರಂ ನಿವಾಸೇಸಿಂ, ದ್ವಾದಸಗುಣಮುಪಾಗತಂ॥

೨೧. “ಅಟ್ಠದೋಸಸಮಾಕಿಣ್ಣಂ, ಪಜಹಿಂ ಪಣ್ಣಸಾಲಕಂ।

ಉಪಾಗಮಿಂ ರುಕ್ಖಮೂಲಂ, ಗುಣೇ ದಸಹುಪಾಗತಂ॥

೩೧. "ವಾಪಿತಂ ರೋಪಿತಂ ಧಞ್ಞಂ, ಪಜಹಿಂ ನಿರವಸೇಸತೋ।
ಅನೇಕಗುಣಸಮ್ಪನ್ನಂ, ಪವತ್ತಫಲಮಾದಿಯಿಂ॥

೩೨. "ತತ್ಥಪ್ಪಧಾನಂ ಪದಹಿಂ, ನಿಸ್ಸಜ್ಜಟ್ಠಾನಚಙ್ಕಮೇ।
ಅಬ್ಭನ್ತರಮ್ಹಿ ಸತ್ತಾಹೇ, ಅಭಿಞ್ಞಾಬಲಪಾಪುಣಿ"ನ್ತಿ॥

ತತ್ಥ **ಏವಾಹ**ನ್ತಿ ಏವಂ ಅಹಂ, ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರೇನ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ನಾಥಾನಾಥಾನ**ನ್ತಿ ಸನಾಥಾನಮನಾಥಾನಞ್ಚ ಅಡ್ಢಾನಞ್ಚೇವ ದಲಿದ್ದಾನಞ್ಚ "ಅತ್ಥಿಕಾ ಗಣ್ಹನ್ತೂ"ತಿ ಸಹ ಕೋಟ್ಠಾಗಾರೇಹಿ ದತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಹಿಮವನ್ತಸ್ಸಾವಿದೂರೇ**ತಿ ಹಿಮವನ್ತಪಬ್ಬತರಾಜಸ್ಸ ಅವಿದೂರೇ ಸಮೀಪೇ। **ಧಮ್ಮಿಕೋ ನಾಮ ಪಬ್ಬತೋ**ತಿ ಏವಂನಾಮಕೋ ಪಬ್ಬತೋ। ಕಸ್ಮಾ ಪನಾಯಂ ಧಮ್ಮಿಕೋತಿ? ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ಪನ ಬೋಧಿಸತ್ತಾ ಇಸಿಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ತಂ ಪಬ್ಬತಂ ಉಪನಿಸ್ಸಾಯ ಅಭಿಞ್ಞಾಯೋ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತ್ವಾ ಸಮಣಧಮ್ಮಂ ಅಕಂಸು। ತಸ್ಮಾ ಸಮಣಧಮ್ಮಸ್ಸ ನಿಸ್ಸಯಭೂತತ್ತಾ "ಧಮ್ಮಿಕೋ"ತ್ವೇವ ಪಾಕಟೋ ಅಹೋಸಿ। **ಅಸ್ಸಮೋ ಸುಕತೋ ಮಯ್ಹ**ನ್ತಿಆದಿನಾ ಸುಮೇಧಪಣ್ಡಿತೇನ ಅಸ್ಸಮಪಣ್ಣಸಾಲಾ ಚಙ್ಕಮಾ ಸಹತ್ಥಾ ಮಾಪಿತಾ ವಿಯ ವುತ್ತಾ, ನ ಚ ಪನ ಸಹತ್ಥಾ ಮಾಪಿತಾ, ಕಿನ್ತು ಸಕ್ಕೇನ ದೇವೇನ ಪೇಸಿತೇ ವಿಸ್ಸಕಮ್ಮುನಾ ದೇವಪುತ್ತೇನ ನಿಮ್ಮಿತಾ। ಭಗವಾ ಪನ ತದಾ ಅತ್ತನೋ ಪುಞ್ಞಾನುಭಾವೇನ ನಿಬ್ಬತ್ತಂ ತಂ ಸಮ್ಪದಂ ಸನ್ಧಾಯ - "ಸಾರಿಪುತ್ತ, ತಸ್ಮಿಂ ಪಬ್ಬತೇ -

'ಅಸ್ಸಮೋ ಸುಕತೋ ಮಯ್ಹಂ, ಪಣ್ಣಸಾಲಾ ಸುಮಾಪಿತಾ।
ಚಙ್ಕಮಂ ತತ್ಥ ಮಾಪೇಸಿಂ, ಪಞ್ಚದೋಸವಿವಜ್ಜಿತ'"ನ್ತಿ॥ - ಆದಿಮಾಹ।

ತತ್ಥ **ಪಣ್ಣಸಾಲಾ**ತಿ ಪಣ್ಣಛದನಸಾಲಾ। **ತತ್ಥಾ**ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಅಸ್ಸಮಪದೇ। **ಪಞ್ಚದೋಸವಿವಜ್ಜಿತ**ನ್ತಿ ಪಞ್ಚಹಿ ಚಙ್ಕಮದೋಸೇಹಿ ವಿವಜ್ಜಿತಂ। ಕತಮೇ ಪಞ್ಚ ಚಙ್ಕಮದೋಸಾ ನಾಮ? ಥದ್ಧವಿಸಮತಾ, ಅನ್ತೋರುಕ್ಖತಾ, ಗಹನಚ್ಛನ್ನತಾ, ಅತಿಸಮ್ಬಾಧತಾ, ಅತಿವಿಸಾಲತಾತಿ ಇಮೇಹಿ ಪಞ್ಚಹಿ ದೋಸೇಹಿ ವಿವಜ್ಜಿತಂ। ಉಕ್ಕಟ್ಠಪರಿಚ್ಛೇದೇನ ದೀಘತೋ ಸಟ್ಠಿರತನೋ ವಿತ್ಥಾರತೋ ದಿಯಡ್ಢರತನೋ ಚಙ್ಕಮೋ ವುತ್ತೋ। ಅಥ ವಾ **ಪಞ್ಚದೋಸವಿವಜ್ಜಿತ**ನ್ತಿ ಪಞ್ಚಹಿ ನೀವರಣದೋಸೇಹಿ ವಿವಜ್ಜಿತಂ ಪರಿಹೀನಂ **ಅಭಿಞ್ಞಾಬಲಮಾಹರಿ**ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಉತ್ತರಪದೇನ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ (ಧ॰ ಸ॰ ಅಟ್ಠ॰ ನಿದಾನಕಥಾ, ಸುಮೇಧಕಥಾ)। **ಅಟ್ಠಗುಣಸಮುಪೇತ**ನ್ತಿ "ಏವಂ ಸಮಾಹಿತೇ ಚಿತ್ತೇ ಪರಿಸುದ್ಧೇ ಪರಿಯೋದಾತೇ ಅನಙ್ಗಣೇ ವಿಗತೂಪಕ್ಕಿಲೇಸೇ ಮುದುಭೂತೇ ಕಮ್ಮನಿಯೇ ಠಿತೇ ಆನೇಞ್ಜಪ್ಪತ್ತೇ"ತಿ ಏವಂ ವುತ್ತೇಹಿ ಅಟ್ಠಗುಣೇಹಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೨೪೪-೨೪೫; ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೩೮೪-೩೮೬, ೪೩೧-೪೩೩; ಪಾರಾ॰ ೧೨-೧೪) ಸಮನ್ನಾಗತಂ ಅಭಿಞ್ಞಾಬಲಂ ಆಹರಿಂ ಆನೇಸಿನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಕೇಚಿ ಪನ "ಅಟ್ಠಹಿ ಸಮಣಸುಖೇಹಿ ಉಪೇತಂ, ಅಟ್ಠಿಮಾನಿ ಸಮಣಸುಖಾನಿ ನಾಮ ಧನಧಞ್ಞಪರಿಗ್ಗಹಾಭಾವೋ, ಅನವಜ್ಜಪಿಣ್ಡಪಾತಪರಿಯೇಸನಭಾವೋ, ನಿಬ್ಬುತಪಿಣ್ಡಭುಞ್ಜನಭಾವೋ, ರಟ್ಠಂ ಪೀಳೇತ್ವಾ ಧನಧಞ್ಞಾದೀಸು ಗಣ್ಹನ್ತೇಸು ರಾಜಪುರಿಸೇಸು ರಟ್ಠಪೀಳನಕಿಲೇಸಾಭಾವೋ, ಉಪಕರಣೇಸು ನಿಚ್ಛನ್ದರಾಗಭಾವೋ, ಚೋರವಿಲೋಪನೇ ನಿಬ್ಭಯಭಾವೋ, ರಾಜರಾಜಮಹಾಮತ್ತೇಹಿ ಅಸಂಸಟ್ಠಭಾವೋ, ಚತೂಸು ದಿಸಾಸು ಅಪ್ಪಟಿಹತಭಾವೋತಿ ಇಮೇಹಿ ಅಟ್ಠಹಿ ಸಮಣಸುಖೇಹಿ (ಅಪ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.ದೂರೇನಿದಾನ, ಸುಮೇಧಕಥಾ; ಧ॰ ಸ॰ ಅಟ್ಠ॰ ನಿದಾನಕಥಾ) ಉಪೇತಂ ಸಮುಪೇತಂ ಅಸ್ಸಮಂ ಮಾಪೇಸಿ"ನ್ತಿ ಅಸ್ಸಮೇನ ಸಮ್ಬನ್ಧಂ ಕತ್ವಾ ವದನ್ತಿ, ತಂ ಪಾಳಿಯಾ ನ ಸಮೇತಿ।

ಸಾಟಕನ್ತಿ ವತ್ಥಂ। **ತತ್ಥಾ**ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಅಸ್ಸಮೇ। **ನವದೋಸಮುಪಾಗತ**ನ್ತಿ, ಸಾರಿಪುತ್ತ, ತತ್ಥ ವಸನ್ತೋ ಅತ್ತನೋ ನಿವತ್ಥಪಾರುತಂ ಮಹಗ್ಘಸಾಟಕಂ **ಪಜಹಿಂ** ಪರಿಚ್ಚಜಿಂ। ಸಾಟಕಂ ಪಜಹನ್ತೋ ಚ ತತ್ಥ ನವ ದೋಸೇ ದಿಸ್ವಾ ಪಜಹಿನ್ತಿ ದೀಪೇತಿ।

ತಾಪಸಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಪಬ್ಬಜಿತಾನಞ್ಹಿ ಸಾಟಕಸ್ಮಿಂ ನವ ದೋಸಾ ಪಕಾಸಿತಾ। ಕತಮೇ ನವ? ಸಾಟಕಸ್ಸ ಮಹಗ್ಘಭಾವೋ, ಪರಪಟಿಬದ್ಧಭಾವೋ, ಪರಿಭೋಗೇನ ಲಹುಕಂ ಕಿಲಿಸ್ಸನಭಾವೋ, ಕಿಲಿಟ್ಠೋ ಚ ಧೋವಿತಬ್ಬೋ ಪುನ ರಜಿತಬ್ಬೋ ಚ ಹೋತಿ ಪರಿಭೋಗೇನ ಜೀರಣಭಾವೋ, ಜಿಣ್ಣಸ್ಸ ಪುನ ತುನ್ನಕರಣಂ ವಾ ಅಗ್ಗಳದಾನಂ ವಾ ಕಾತಬ್ಬಂ ಹೋತಿ ಪುನ ಪರಿಯೇಸನಾಯ ದುರಭಿಸಮ್ಭವಭಾವೋ, ತಾಪಸಪಬ್ಬಜ್ಜಾಯ ಅನನುಚ್ಛವಿಕಭಾವೋ, ಪಚ್ಚತ್ಥಿಕಾನಂ ಸಾಧಾರಣಭಾವೋ, ಯಥಾ ನಂ ನ ಪಚ್ಚತ್ಥಿಕಾ ಗಣ್ಹನ್ತಿ, ಏವಂ ಗೋಪೇತಬ್ಬೋ ಹೋತಿ ಪರಿದಹತೋ ವಿಭೂಸನಟ್ಠಾನಭಾವೋ, ಗಹೇತ್ವಾ ಚರನ್ತಸ್ಸ ಮಹಿಚ್ಛಭಾವೋತಿ ಏತೇಹಿ ನವಹಿ ದೋಸೇಹಿ (ಅಪ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.ದೂರೇನಿದಾನ, ಸುಮೇಧಕಥಾ) ಉಪಗತಂ ಸಾಟಕಂ ಪಹಾಯ ವಾಕಚೀರಂ ನಿವಾಸೇಸಿನ್ತಿ ದೀಪೇತಿ। **ವಾಕಚೀರ**ನ್ತಿ ಮುಞ್ಜತಿಣಂ ಹೀರಾಹೀರಂ ಕತ್ವಾ ಗನ್ಥೇತ್ವಾ ಕತಂ ವಾಕಮಯಚೀರಂ ನಿವಾಸನಪಾರುಪನತ್ಥಾಯ ಆದಿಯಿನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ದ್ವಾದಸಗುಣಮುಪಾಗತ**ನ್ತಿ ದ್ವಾದಸಹಿ ಆನಿಸಂಸೇಹಿ ಉಪೇತಂ। ಏತ್ಥ **ಗುಣ**-ಸದ್ದೋ ಆನಿಸಂಸಟ್ಠೋ ''ಸತಗುಣಾ ದಕ್ಖಿಣಾ ಪಾಟಿಕಙ್ಖಿತಬ್ಬಾ''ತಿಆದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೩೭೯) ವಿಯ। **ಮ**-ಕಾರೋ ಪದಸನ್ಧಿಕರೋ। ವಾಕಚೀರಸ್ಮಿಂ ದ್ವಾದಸಾನಿಸಂಸಾ ಅಪ್ಪಗ್ಘತಾ, ಅಪರಾಯತ್ತತಾ, ಸಹತ್ಥಾ ಕಾತುಂ ಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯತಾ, ಪರಿಭೋಗೇನ ಜಿಣ್ಣೇಪಿ ಸಿಬ್ಬಿತಬ್ಬಾಭಾವೋ, ಚೋರಭಯಾಭಾವೋ ಪರಿಯೇಸನ್ತಸ್ಸ ಸುಖೇನ ಕರಣಭಾವೋ, ತಾಪಸಪಬ್ಬಜ್ಜಾಯ ಸಾರುಪ್ಪಭಾವೋ, ಸೇವಮಾನಸ್ಸ ವಿಭೂಸನಟ್ಠಾನಾಭಾವೋ, ಚೀವರಪ್ಪಚ್ಚಯೇ ಅಪ್ಪಿಚ್ಛಭಾವೋ , ಪರಿಭೋಗಸುಖಭಾವೋ, ವಾಕುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಸುಲಭಭಾವೋ, ವಾಕಚೀರೇ ನಟ್ಠೇಪಿ ಅನಪೇಕ್ಖಭಾವೋತಿ ಇಮೇಹಿ ದ್ವಾದಸಹಿ ಗುಣೇಹಿ ಸಮ್ಪನ್ನಂ (ಅಪ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.ದೂರೇನಿದಾನ, ಸುಮೇಧಕಥಾ; ಧ॰ ಸ॰ ಅಟ್ಠ॰ ನಿದಾನಕಥಾ)।

ಅಥ ಸುಮೇಧಪಣ್ಡಿತೋ ತತ್ಥ ಪಣ್ಣಸಾಲಾಯಂ ವಿಹರನ್ತೋ ಪಚ್ಚೂಸಸಮಯೇ ಪಚ್ಚುಟ್ಠಾಯ ಅತ್ತನೋ ನಿಕ್ಖಮನಕಾರಣಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಮಾನೋ ಏವಂ ಕಿರ ಚಿನ್ತೇಸಿ - ''ಅಹಂ ಪನ ನವಕನಕಕಟಕನೂಪುರಾದಿಸಙ್ಘಟ್ಟನಸದ್ದಸಮ್ಮಿಸ್ಸಿತ-ಮಧುರಹಸಿತಕಥಿತಗೇಹಜನರಮಣೀಯಂ ಉಳಾರವಿಭವಸೋಭಿತಂ ಸುರವರಭವನಾಕಾರಮಗಾರಂ ಖೇಳಪಿಣ್ಡಂ ವಿಯ ಪಹಾಯ ವಿವೇಕಾರಾಮತಾಯ ಸಬ್ಬಜನಪಾಪಪವಾಹನಂ ತಪೋವನಂ ಪವಿಟ್ಠೋಸ್ಮಿ, ಇಧ ಪನ ಮೇ ಪಣ್ಣಸಾಲಾಯ ವಾಸೋ ದುತಿಯೋ ಘರಾವಾಸೋ ವಿಯ ಹೋತಿ, ಹನ್ದಾಹಂ ರುಕ್ಖಮೂಲೇ ವಸೇಯ್ಯ''ನ್ತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೩೧. ''ಅಟ್ಠದೋಸಸಮಾಕಿಣ್ಣಂ, ಪಜಹಿಂ ಪಣ್ಣಸಾಲಕ''ನ್ತಿ॥

ತತ್ಥ **ಅಟ್ಠದೋಸಸಮಾಕಿಣ್ಣ**ನ್ತಿ ಅಟ್ಠಹಿ ದೋಸೇಹಿ ಸಮಾಕಿಣ್ಣಂ ಸಂಯುತ್ತಂ। ಕತಮೇಹಿ ಅಟ್ಠಹಿ? ಮಹಾಸಮ್ಭಾರೇಹಿ ನಿಪ್ಫಾದನೀಯತಾ, ತಿಣಪಣ್ಣಮತ್ತಿಕಾದೀಹಿ ನಿಚ್ಚಂ ಪಟಿಜಗ್ಗನೀಯತಾ, ಸೇನಾಸನಂ ನಾಮ ಮಹಲ್ಲಕಸ್ಸ ಪಾಪುಣಾತೀತಿ ಅವೇಲಾಯ ವುಟ್ಠಾಪಿಯಮಾನಸ್ಸ ಚಿತ್ತೇಕಗ್ಗತಾ ನ ಹೋತೀತಿ ವುಟ್ಠಾಪನೀಯಭಾವೋ, ಸೀತುಣ್ಹಸ್ಸ ಪಟಿಘಾತೇನ ಕಾಯಸ್ಸ ಸುಖುಮಾಲಕರಣಭಾವೋ, ಘರಂ ಪವಿಟ್ಠೇನ ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಪಾಪಂ ಸಕ್ಕಾ ಕಾತುನ್ತಿ ಗರಹಪಟಿಚ್ಛಾದನಕರಣಭಾವೋ, ''ಮಯ್ಹಮಿದ''ನ್ತಿ ಸಪರಿಗ್ಗಹಭಾವೋ, ಗೇಹಸ್ಸ ಅತ್ಥಿಭಾವೋ ಸದುತಿಯಕವಾಸೋ, ಊಕಾಮಙ್ಗುಲಘರಗೋಳಿಕಾದೀನಂ ಸಾಧಾರಣತಾಯ ಬಹುಸಾಧಾರಣಭಾವೋತಿ ಇತಿ ಇಮೇ ಅಟ್ಠ ಆದೀನವೇ (ಅಪ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.ದೂರೇನಿದಾನ, ಸುಮೇಧಕಥಾ) ದಿಸ್ವಾ ಮಹಾಸತ್ತೋ ಪಣ್ಣಸಾಲಂ ಪಜಹಿಂ।

ಗುಣೇ ದಸಹುಪಾಗತನ್ತಿ ಛನ್ನಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ದಸಹಿ ಗುಣೇಹಿ ಉಪೇತಂ, ರುಕ್ಖಮೂಲಂ ಉಪಗತೋಸ್ಮೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕತಮೇಹಿ ದಸಹಿ? ಅಪ್ಪಸಮಾರಮ್ಭತಾ, ಉಪಗಮನಮತ್ತಮೇವೇತ್ಥ ಹೋತೀತಿ ಸುಲಭಾನವಜ್ಜತಾ, ಅಭಿಣ್ಹಂ ತರುಪಣ್ಣವಿಕಾರದಸ್ಸನೇನ ಅನಿಚ್ಚಸಞ್ಞಾಸಮುಟ್ಠಾಪನತಾ, ಸೇನಾಸನಮಚ್ಛೇರಾಭಾವೋ, ತತ್ಥ ಹಿ ಪಾಪಂ ಕರೋನ್ತೋ ಲಜ್ಜತೀತಿ ಪಾಪಕರಣಾರಹಾಭಾವೋ, ಪರಿಗ್ಗಹಕರಣಾಭಾವೋ, ದೇವತಾಹಿ ಸಹ ವಾಸೋ, ಛನ್ನಪಟಿಕ್ಖೇಪೋ, ಪರಿಭೋಗಸುಖತಾ, ರುಕ್ಖಮೂಲಸೇನಾಸನಸ್ಸ ಗತಗತಟ್ಠಾನೇ ಸುಲಭತಾಯ ಅನಪೇಕ್ಖಭಾವೋತಿ ಇತಿ ಇಮೇ ದಸ ಗುಣೇ (ಅಪ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.ದೂರೇನಿದಾನ, ಸುಮೇಧಕಥಾ) ದಿಸ್ವಾ ರುಕ್ಖಮೂಲಂ ಉಪಗತೋಸ್ಮೀತಿ ವದತಿ। ಆಹ ಚ -

“ವಣ್ಣಿತೋ ಬುದ್ಧಸೇಟ್ಠೇನ, ನಿಸ್ಸಯೋತಿ ಚ ಭಾಸಿತೋ।
ನಿವಾಸೋ ಪವಿವಿತ್ತಸ್ಸ, ರುಕ್ಖಮೂಲಸಮೋ ಕುತೋ॥

“ಆವಾಸಮಚ್ಛೇರಹರೇ, ದೇವತಾಪರಿಪಾಲಿತೇ।
ಪವಿವಿತ್ತೇ ವಸನ್ತೋ ಹಿ, ರುಕ್ಖಮೂಲಮ್ಹಿ ಸುಬ್ಬತೋ॥

“ಅಭಿರತ್ತಾನಿ ನೀಲಾನಿ, ಪಣ್ಡೂನಿ ಪತಿತಾನಿ ಚ।
ಪಸ್ಸನ್ತೋ ತರುಪಣ್ಣಾನಿ, ನಿಚ್ಚಸಞ್ಞಂ ಪನೂದತಿ॥

“ತಸ್ಮಾ ಹಿ ಬುದ್ಧದಾಯಜ್ಜಂ, ಭಾವನಾಭಿರತಾಲಯಂ।
ವಿವಿತ್ತಂ ನಾತಿಮಞ್ಞೇಯ್ಯ, ರುಕ್ಖಮೂಲಂ ವಿಚಕ್ಖಣೋ”ತಿ॥ (ವಿಸುದ್ಧಿ॰ ೧.೩೧)।

ಅಥ ಸುಮೇಧಪಣ್ಡಿತೋ ಪಣ್ಣಸಾಲಾಯ ದಿಟ್ಠದೋಸೋ ಹುತ್ವಾ ರುಕ್ಖಮೂಲಸೇನಾಸನೇ ಲದ್ಧಾನಿಸಂಸೋ ವಿಹರನ್ತೋ ಉತ್ತರಿಪಿ ಚಿನ್ತೇಸಿ – “ಆಹಾರತ್ಥಾಯ ಮೇ ಗಾಮಗಮನಂ ಆಹಾರಪರಿಯೇಸನದುಕ್ಖಂ, ನಾಹಂ ಕೇನಚಿ ಪಾರಿಜುಞ್ಞೇನ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಆಹಾರತ್ಥಾಯ ಪಬ್ಬಜಿತೋ, ಆಹಾರಪರಿಯೇಸನಮೂಲಸ್ಸ ಚ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಪಮಾಣಂ ನತ್ಥಿ, ಯಂನೂನಾಹಂ ಪವತ್ತಫಲೇನ ಯಾಪೇಯ್ಯ”ನ್ತಿ। ಇಮಂ ಪನ ಅತ್ಥವಿಸೇಸಂ ದೀಪೇನ್ತೋ –

೩೧-೩೩. “ವಾಪಿತಂ ರೋಪಿತಂ ಧಞ್ಞಂ, ಪಜಹಿಂ ನಿರವಸೇಸತೋ।

ಅನೇಕಗುಣಸಮ್ಪನ್ನಂ, ಪವತ್ತಫಲಮಾದಿಯಿ”ನ್ತಿ॥ – ಆದಿಮಾಹ।

ತತ್ಥ **ವಾಪಿತ**ನ್ತಿ ವಪಿತ್ವಾ ನಿಪ್ಫನ್ನಂ। **ರೋಪಿತ**ನ್ತಿ ರೋಪಿತ್ವಾ ನಿಪ್ಫನ್ನಂ, ವಪನರೋಪನವಸೇನ ದುವಿಧಾವ ಸಸ್ಸನಿಪ್ಫತ್ತಿ, ತಂ ದುವಿಧಮ್ಪಿ ಅತ್ತನೋ ಅಪ್ಪಿಚ್ಛತಾಯ ಪಹಾಯ ಪವತ್ತಫಲೇನ ಯಾಪೇಸಿಂ। **ಪವತ್ತಫಲ**ನ್ತಿ ಸಯಮೇವ ಪತಿತಫಲಂ। **ಆದಿಯಿ**ನ್ತಿ ಪರಿಭುಞ್ಜಿಂ।

“ಪವತ್ತಫಲಸನ್ತುಟ್ಠೋ, ಅಪರಾಯತ್ತಜೀವಿಕೋ।
ಪಹೀನಾಹಾರಲೋಲುಪ್ಪೋ, ಹೋತಿ ಚಾತುದ್ದಿಸೋ ಮುನಿ॥

“ಜಹಾತಿ ರಸತಣ್ಹಞ್ಚ, ಆಜೀವೋ ತಸ್ಸ ಸುಜ್ಝತಿ।
ತಸ್ಮಾ ಹಿ ನಾತಿಮಞ್ಞೇಯ್ಯ, ಪವತ್ತಫಲಭೋಜನ”ನ್ತಿ॥ (ವಿಸುದ್ಧಿ॰ ೧.೨೮ ಥೋಕಂ ವಿಸದಿಸಂ) –

ಏವಂ ಪವತ್ತಮಾನೋ ಸುಮೇಧಪಣ್ಡಿತೋ ನಚಿರಸ್ಸೇವ ಅನ್ತೋಸತ್ತಾಹೇ ಅಟ್ಠ ಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ಪಞ್ಚ ಅಭಿಞ್ಞಾಯೋ ಚ ಪಾಪುಣಿ। ಇಮಮತ್ಥಂ ಪಕಾಸೇನ್ತೇನ **“ತತ್ಥಪ್ಪಧಾನಂ ಪದಹಿ”**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ತತ್ಥಾ**ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಅಸ್ಸಮೇ। **ಪಧಾನ**ನ್ತಿ ವೀರಿಯಂ, ವೀರಿಯಞ್ಹಿ ಪದಹಿತಬ್ಬತೋ ಪಧಾನಭಾವಕರಣತೋ ವಾ “ಪಧಾನ”ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಪದಹಿ**ನ್ತಿ ವೀರಿಯಮಾರಭಿಂ। **ನಿಸ್ಸಜ್ಜಟ್ಠಾನಚಙ್ಕಮೇ**ತಿ ನಿಸಜ್ಜಾಯ ಚ ಠಾನೇನ ಚ ಚಙ್ಕಮೇನ ಚ।

ಸುಮೇಧಪಣ್ಡಿತೋ ಪನ ಸೇಯ್ಯಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ನಿಸಜ್ಜಟ್ಠಾನಚಙ್ಕಮೇಹೇವ ರತ್ತಿನ್ದಿವಂ ವೀತಿನಾಮೇತ್ವಾ ಸತ್ತಾಹಬ್ಭನ್ತರೇಯೇವ ಅಭಿಞ್ಞಾಬಲಂ ಪಾಪುಣಿ। ಏವಂ ಪನ ಅಭಿಞ್ಞಾಬಲಂ ಪತ್ವಾ ಸುಮೇಧತಾಪಸೇ ಸಮಾಪತ್ತಿಸುಖೇನ ವೀತಿನಾಮೇನ್ತೇ ತದಾ ಸಬ್ಬಜನಸಙ್ಗಹಕರೋ ಮಾರಬಲಭಯಂಕರೋ ಞಾಣದೀಪಙ್ಕರೋ **ದೀಪಙ್ಕರೋ** ನಾಮ ಸತ್ಥಾ ಲೋಕೇ ಉದಪಾದಿ।

ಸಙ್ಖೇಪೇನೇವ ತಸ್ಸಾಯಮಾನುಪುಬ್ಬಿಕಥಾ - ಅಯಂ ಕಿರ ದೀಪಙ್ಕರೋ ನಾಮ ಮಹಾಸತ್ತೋ ಸಮತ್ತಿಂಸ ಪಾರಮಿಯೋ ಪೂರೇತ್ವಾ ವೇಸ್ಸನ್ತರತ್ತಭಾವಸದಿಸೇ ಅತ್ತಭಾವೇ ಠಿತೋ ಪಥವಿಕಮ್ಪನಾದೀನಿ ಮಹಾದಾನಾನಿ ದತ್ವಾ ಆಯುಪರಿಯೋಸಾನೇ ತುಸಿತಪುರೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತ್ವಾ ತತ್ಥ ಯಾವತಾಯುಕಂ ಠತ್ವಾ ದಸಸಹಸ್ಸಚಕ್ಕವಾಳದೇವತಾಹಿ ಸನ್ನಿಪತಿತ್ವಾ -

"ಕಾಲೋ ಖೋ ತೇ ಮಹಾವೀರ, ಉಪ್ಪಜ್ಜ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಯಂ।
ಸದೇವಕಂ ತಾರಯನ್ತೋ, ಬುಜ್ಝಸ್ಸು ಅಮತಂ ಪದ"ನ್ತಿ॥ (ಬು॰ ವಂ॰ ೧.೬೭) -

ವುತ್ತೇ ತತೋ ಸೋ ದೇವತಾನಂ ವಚನಂ ಸುತ್ವಾ ಚ ಪಞ್ಚ ಮಹಾವಿಲೋಕನಾನಿ ವಿಲೋಕೇತ್ವಾ ತತೋ ಚುತೋ ರಮ್ಮವತೀನಗರೇ ಅತ್ತನೋ ಯಸವಿಭೂತಿಯಾ ವಿಜಿತವಾಸುದೇವಸ್ಸ ನರದೇವಸ್ಸ ಸುದೇವಸ್ಸ ನಾಮ ರಞ್ಞೋ ಕುಲೇ ಸುಮೇಧಾಯ ದೇವಿಯಾ ಕುಚ್ಛಿಸ್ಮಿಂ ಆಸಾಳ್ಹಿಪುಣ್ಣಮಿಯಾ ಉತ್ತರಾಸಾಳ್ಹನಕ್ಖತ್ತೇನ ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಮಹತಾ ಪರಿವಾರೇನ ಪರಿಹರಿಯಮಾನೋ ಮಹಾದೇವಿಯಾ ಕುಚ್ಛಿಮ್ಹಿ ಮಣಿಕೂಟಗತೋ ವಿಯ ಕೇನಚಿ ಅಸುಚಿನಾ ಅಮಕ್ಖಿತೋ ದಸ ಮಾಸೇ ವಸಿತ್ವಾ ಸಲಿಲಧರವಿವರಗತೋ ಸರದಕಾಲಚನ್ದೋ ವಿಯ ತಸ್ಸಾ ಉದರತೋ ನಿಕ್ಖಮಿ।

ದ್ವತ್ತಿಂಸ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಾನಿ

ತಸ್ಸ ಪನ ದೀಪಙ್ಕರಕುಮಾರಸ್ಸ ಪಟಿಸನ್ಧಿಕ್ಖಣೇಪಿ ವಿಜಾತಕ್ಖಣೇಪಿ **ದ್ವತ್ತಿಂಸ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಾನಿ** ಪಾಟಿಹಾರಿಯಾನಿ ಪಾತುರಹೇಸುಂ। ಸಬ್ಬಸಬ್ಬಞ್ಞುಬೋಧಿಸತ್ತೇಸು ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಂ ಓಕ್ಕಮನ್ತೇಸು ನಿಕ್ಖಮನ್ತೇಸು ಸಮ್ಬುಜ್ಝನ್ತೇಸು ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಂ ಪವತ್ತನ್ತೇಸೂತಿ ಇಮೇಸು ಚತೂಸು ಠಾನೇಸು ದ್ವತ್ತಿಂಸ ಪಾಟಿಹಾರಿಯಾನಿ ಪವತ್ತನ್ತೇವ। ತಸ್ಮಾ ಮಯಾ ಪಾಕಟತ್ತಾ ದೀಪಙ್ಕರಕುಮಾರಸ್ಸ ಜಾತಿಯಂ ದಸ್ಸಿತಾನಿ -

"ದೀಪಙ್ಕರೇ ಚಾರುಕರೇ ಕುಮಾರೇ, ಸಿವಂಕರೇ ಸನ್ತಿಕರೇವ ಜಾತೇ।
ಪಕಮ್ಪಿ ಸಙ್ಕಮ್ಪಿ ತದಾ ಸಮನ್ತಾ, ಸಹಸ್ಸಸಙ್ಖ್ಯಾ ದಸಲೋಕಧಾತು॥

"ಚಕ್ಕವಾಳಸಹಸ್ಸೇಸು, ದಸಸಹಸ್ಸೇವ ದೇವತಾ।
ಏಕಸ್ಮಿಂ ಚಕ್ಕವಾಳಸ್ಮಿಂ, ತದಾ ಸನ್ನಿಪತಿಂಸು ತಾ॥

"ಬೋಧಿಸತ್ತಂ ಮಹಾಸತ್ತಂ, ಜಾತಮತ್ತನ್ತು ದೇವತಾ।
ಪಠಮಂ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಿಂಸು, ಪಚ್ಛಾ ತಂ ಮನುಜಾ ಪನ॥

"ಅವಾದಿತಾ ಕೇನಚಿ ಚಮ್ಮನದ್ಧಾ, ಸುಘೋಕ್ಖರಾ ದುನ್ದುಭಿಯೋ ಚ ವೀಣಾ।
ಅಘಟ್ಟಿತಾನಾಭರಣಾನಿ ತಸ್ಮಿಂ, ಖಣೇ ಸಮನ್ತಾ ಮಧುರಂ ರವಿಂಸು॥

"ಭಿಜ್ಜಿಂಸು ಸಬ್ಬತ್ಥ ಚ ಬನ್ಧನಾನಿ, ಸಯಂ ವಿಗಚ್ಛಿಂಸು ಚ ಸಬ್ಬರೋಗಾ।
ರೂಪಾನಿ ಪಸ್ಸಿಂಸು ಚ ಜಾತಿಅನ್ಧಾ, ಸದ್ದಂ ಸಮನ್ತಾ ಬಧಿರಾ ಸುಣಿಂಸು॥

"ಅನುಸ್ಸತಿಂ ಜಾತಿಜಳಾ ಮನುಸ್ಸಾ, ಲಭಿಂಸು ಯಾನಂ ಪದಸಾವ ಪಙ್ಗುಲಾ।
ವಿದೇಸಯಾತಾ ಸಯಮೇವ ನಾವಾ, ಸಪಟ್ಟನಂ ಸೀಘಮುಪಾಗಮಿಂಸು॥

"ಆಕಾಸಟ್ಠಂ ಭೂಮಿಗತಞ್ಚ ಸಬ್ಬಂ, ಸಯಂ ಸಮನ್ತಾ ರತನಂ ವಿರೋಚಿ।

ನಿಬ್ಬಾಯಿ ಘೋರೇ ನಿರಯೇ ಹುತಾಸೋ, ನದೀಸು ತೋಯಮ್ಪಿ ಚ ನಪ್ಪವತ್ತಿ॥

“ಲೋಕನ್ತರೇ ದುಕ್ಖನಿರನ್ತರೇಪಿ, ಪಭಾ ಉಳಾರಾ ವಿಪುಲಾ ಅಹೋಸಿ।
ತಥಾ ತದಾ ಸನ್ತತರಙ್ಗಮಾಲೋ, ಮಹಾಸಮುದ್ದೋ ಮಧುರೋದಕೋಯಂ॥

“ನ ವಾಯಿ ವಾತೋ ಫರುಸೋ ಖರೋ ವಾ, ಸಮ್ಫುಲ್ಲಪುಪ್ಫಾ ತರವೋ ಅಹೇಸುಂ।
ವಿರೋಚಿ ಚನ್ದೋ ಅಧಿಕಂ ಸತಾರೋ, ನ ಚಾಪಿ ಉಣ್ಹೋ ಸೂರಿಯೋ ಅಹೋಸಿ॥

“ಖಗಾ ನಭಮ್ಹಾಪಿ ಚ ರುಕ್ಖತೋ ಚ, ಹಟ್ಠಾವ ಹೇಟ್ಠಾ ಪಥವಿಂ ಭಜಿಂಸು।
ಮಹಾಚತುದ್ದೀಪಗತೋ ಚ ಮೇಘೋ, ಪವಸ್ಸಿ ತೋಯಂ ಮಧುರಂ ಸಮನ್ತಾ॥

“ಠತ್ವಾವ ದಿಬ್ಬೇ ಭವನೇ ಸಕಸ್ಮಿಂ, ಪಸನ್ನಚಿತ್ತಾ ಪನ ದೇವತಾಯೋ।
ನಚ್ಚಿಂಸು ಗಾಯಿಂಸು ಚ ವಾದಯಿಂಸು, ಸೇಳಿಂಸು ತಾ ಕೇಳಿಮಕಂಸು ಚೇವ॥

“ಸಯಂ ಕಿರ ದ್ವಾರಮಹಾಕವಾಟಾ, ಖಣೇವ ತಸ್ಮಿಂ ವಿವಟಾ ಅಹೇಸುಂ।
ಮಹಾಜನೇ ನೇವ ಖುದಾ ಪಿಪಾಸಾ, ಪೀಳೇಸಿ ಲೋಕಂ ಕಿರ ಕಞ್ಚಿ ಕಞ್ಚಿ॥

“ಯೇ ನಿಚ್ಚವೇರಾ ಪನ ಪಾಣಿಸಙ್ಘಾ, ತೇ ಮೇತ್ತಚಿತ್ತಂ ಪರಮಂ ಲಭಿಂಸು।
ಕಾಕಾ ಉಲೂಕೇಹಿ ಚರಿಂಸು ಸದ್ಧಿಂ, ಕೋಣಾ ವರಾಹೇಹಿ ಅಕಂಸು ಕೇಳಿಂ॥

“ಘೋರಾಪಿ ಸಪ್ಪಾನಮುಖಾಪಿ ಸಪ್ಪಾ, ಕೀಳಿಂಸು ಕಾಮಂ ನಕುಲೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ।
ಗಣ್ಹಿಂಸು ಮಜ್ಜಾರಸಿರೇಸು ಯೂಕಾ, ವಿಸ್ಸತ್ಥಚಿತ್ತಾ ಘರಮೂಸಿಕಾಪಿ॥

“ಬುದ್ಧನ್ತರೇನಾಪಿ ಅಲದ್ಧತೋಯೇ, ಪಿಸಾಚಲೋಕೇ ವಿಗತಾ ಪಿಪಾಸಾ।
ಖುಜ್ಜಾ ಅಹೇಸುಂ ಸಮಚಾರುಕಾಯಾ, ಮೂಗಾ ಚ ವಾಚಂ ಮಧುರಂ ಲಪಿಂಸು॥

“ಪಸನ್ನಚಿತ್ತಾ ಪನ ಪಾಣಿಸಙ್ಘಾ, ತದಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಪಿಯಮಾಲಪಿಂಸು।
ಅಸ್ಸಾ ಚ ಹೇಸಿಂಸು ಪಹಟ್ಠಚಿತ್ತಾ, ಗಜ್ಜಿಂಸು ಮತ್ತಾ ವರವಾರಣಾಪಿ॥

“ಸುರಭಿಚನ್ದನಚುಣ್ಣಸಮಾಕುಲಾ , ಕುಸುಮಕುಙ್ಕುಮಧೂಪಸುಗನ್ಧಿನೀ।
ವಿವಿಧಚಾರುಮಹದ್ಧಜಮಾಲಿನೀ, ದಸಸಹಸ್ಸಿ ಅಹೋಸಿ ಸಮನ್ತತೋ”ತಿ॥

ತತ್ರ ಹಿಸ್ಸ ದಸಸಹಸ್ಸಿಲೋಕಧಾತುಕಮ್ಪೋ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಪಟಿಲಾಭಸ್ಸ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಂ, ದೇವತಾನಂ ಏಕಚಕ್ಕವಾಳೇ ಸನ್ನಿಪಾತೋ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಪ್ಪವತ್ತನಕಾಲೇ ಏಕಪ್ಪಹಾರೇನೇವ ಸನ್ನಿಪತಿತ್ವಾ ಧಮ್ಮಪಟಿಗ್ಗಹಣಸ್ಸ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಂ, ಪಠಮಂ ದೇವತಾನಂ ಪಟಿಗ್ಗಹಣಂ ಚತುನ್ನಂ ರೂಪಾವಚರಜ್ಝಾನಾನಂ ಪಟಿಲಾಭಸ್ಸ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಂ, ಪಚ್ಛಾ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಪಟಿಗ್ಗಹಣಂ ಚತುನ್ನಂ ಅರೂಪಾವಚರಜ್ಝಾನಾನಂ ಪಟಿಲಾಭಸ್ಸ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಂ, ಚಮ್ಮನದ್ಧದುನ್ದುಭೀನಂ ಸಯಮೇವ ವಜ್ಜನಂ ಮಹನ್ತಿಯಾ ಧಮ್ಮಭೇರಿಯಾ ಅನುಸಾವನಸ್ಸ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಂ, ವೀಣಾಭರಣಾನಂ ಸಯಮೇವ ವಜ್ಜನಂ ಅನುಪುಬ್ಬವಿಹಾರಪಟಿಲಾಭಸ್ಸ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಂ, ಬನ್ಧನಾನಂ ಸಯಮೇವ ಭೇದೋ ಅಸ್ಮಿಮಾನಸಮುಚ್ಛೇದಸ್ಸ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಂ, ಮಹಾಜನಸ್ಸ ಸಬ್ಬರೋಗವಿಗಮೋ

ಚತುಸಚ್ಚಫಲಪಟಿಲಾಭಸ್ಸ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಂ, ಜಚ್ಚನ್ಧಾನಂ ರೂಪದಸ್ಸನಂ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಪಟಿಲಾಭಸ್ಸ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಂ, ಬಧಿರಾನಂ ಸದ್ದಸ್ಸವನಂ ದಿಬ್ಬಸೋತಧಾತುಪಟಿಲಾಭಸ್ಸ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಂ।

ಜಾತಿಜಳಾನಂ ಅನುಸ್ಸತುಪ್ಪಾದೋ ಚತುಸತಿಪಟ್ಠಾನಪಟಿಲಾಭಸ್ಸ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಂ, ಪಙ್ಗುಲಾನಂ ಪದಸಾ ಗಮನಂ ಚತುರಿದ್ಧಿಪಾದಪಟಿಲಾಭಸ್ಸ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಂ, ವಿದೇಸಗತಾನಂ ನಾವಾನಂ ಸಪಟ್ಟನಾಗಮನಂ ಚತುಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಧಿಗಮಸ್ಸ, ರತನಾನಂ ಸಯಮೇವ ವಿರೋಚನಂ ಧಮ್ಮೋಭಾಸಪಟಿಲಾಭಸ್ಸ, ನಿರಯೇ ಅಗ್ಗಿನಿಬ್ಬಾಯನಂ ಏಕಾದಸಗ್ಗಿನಿಬ್ಬಾಯನಸ್ಸ, ನದೀಸು ತೋಯಸ್ಸ ನಪ್ಪವತ್ತನಂ ಚತುವೇಸಾರಜ್ಜಪಟಿಲಾಭಸ್ಸ, ಲೋಕನ್ತರೇ ಆಲೋಕೋ ಅವಿಜ್ಜನ್ಧಕಾರಂ ವಿಧಮೇತ್ವಾ ಞಾಣಲೋಕದಸ್ಸನಸ್ಸ, ಮಹಾಸಮುದ್ದಸ್ಸ ಮಧುರೋದಕತಾ ನಿಬ್ಬಾನರಸೇನ ಏಕರಸಭಾವಸ್ಸ, ವಾತಸ್ಸ ಅವಾಯನಂ ದ್ವಾಸಟ್ಠಿದಿಟ್ಠಿಗತಭೇದನಸ್ಸ, ತರೂನಂ ಪುಪ್ಫಿತಭಾವೋ ವಿಮುತ್ತಿಪುಪ್ಫೇಹಿ ಪುಪ್ಫಿತಭಾವಸ್ಸ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಂ।

ಚನ್ದಸ್ಸ ಅತಿವಿರೋಚನಂ ಬಹುಜನಕನ್ತತಾಯ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಂ, ಸೂರಿಯಸ್ಸ ನಾತಿಉಣ್ಹವಿಮಲಭಾವೋ ಕಾಯಿಕಚೇತಸಿಕಸುಖುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ, ಖಗಾನಂ ನಗಾದೀಹಿ ಪಥವಿಗಮನಂ ಓವಾದಂ ಸುತ್ವಾ ಮಹಾಜನಸ್ಸ ಪಾಣೇಹಿ ಸರಣಗಮನಸ್ಸ, ಮಹತೋ ಚತುದ್ದೀಪಗತಮೇಘಸ್ಸ ಪವಸ್ಸನಂ ಮಹತೋ ಧಮ್ಮವಸ್ಸಸ್ಸ, ದೇವತಾನಂ ಸಕಸಕಭವನೇಸ್ವೇವ ಠತ್ವಾ ನಚ್ಚಾದೀಹಿ ಕೀಳನಂ ಬುದ್ಧಭಾವಂ ಪತ್ವಾ ಉದಾನುದಾನಸ್ಸ, ದ್ವಾರಕವಾಟಾನಂ ಸಯಮೇವ ವಿವರಣಂ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕಮಗ್ಗದ್ವಾರವಿವರಣಸ್ಸ, ಖುದಾಪೀಳನಸ್ಸ ಅಭಾವೋ ವಿಮುತ್ತಿಸುಖೇನ ಸುಖಿತಭಾವಸ್ಸ, ವೇರೀನಂ ಮೇತ್ತಚಿತ್ತಪಟಿಲಾಭೋ ಚತುಬ್ರಹ್ಮವಿಹಾರಪಟಿಲಾಭಸ್ಸ, ದಸಸಹಸ್ಸಿಲೋಕಧಾತುಯಾ ಏಕಧಜಮಾಲಿತಾ ಅರಿಯಧಜಮಾಲಿತಾಯ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಂ, ಸೇಸವಿಸೇಸಾ ಪನ ಸೇಸಬುದ್ಧಗುಣಪಟಿಲಾಭಸ್ಸ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಾನೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಅಥ **ದೀಪಙ್ಕರಕುಮಾರೋ** ಮಹತಿಯಾ ಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಪರಿಚಾರಿಯಮಾನೋ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಭದ್ದಂ ಯೋಬ್ಬನಂ ಪತ್ವಾ ತಿಣ್ಣಂ ಉತೂನಂ ಅನುಚ್ಛವಿಕೇಸು ತೀಸು ಪಾಸಾದೇಸು ದೇವಲೋಕಸಿರಿಂ ವಿಯ ರಜ್ಜಸಿರಿಮನುಭವನ್ತೋ ಉಯ್ಯಾನಕೀಳಾಯ ಗಮನಸಮಯೇ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಜಿಣ್ಣಬ್ಯಾಧಿಮತಸಙ್ಖಾತೇ ತಯೋ ದೇವದೂತೇ ದಿಸ್ವಾ ಸಞ್ಜಾತಸಂವೇಗೋ ನಿವತ್ತಿತ್ವಾ ಸುದಸ್ಸನನಗರಸದಿಸವಿಭವಸೋಭಂ ರಮ್ಮವತೀ ನಾಮ ನಗರಂ ಪಾವಿಸಿ। ನಗರಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಪುನ ಚತುತ್ಥವಾರೇ ಹತ್ಥಾಚರಿಯಂ ಪಕ್ಕೋಸಾಪೇತ್ವಾ ಏತದವೋಚ - "ಅಹಂ, ತಾತ, ಉಯ್ಯಾನದಸ್ಸನತ್ಥಾಯ ನಿಕ್ಖಮಿಸ್ಸಾಮಿ ಹತ್ಥಿಯಾನಾನಿ ಕಪ್ಪಾಪೇಹೀ"ತಿ। ಸೋ "ಸಾಧು, ದೇವಾ"ತಿ ಪಟಿಸುಣಿತ್ವಾ ಚತುರಾಸೀತಿಹತ್ಥಿಸಹಸ್ಸಾನಿ ಕಪ್ಪಾಪೇಸಿ। ಅಥ ವಿಸ್ಸಕಮ್ಮೋ ನಾಮ ದೇವಪುತ್ತೋ ಬೋಧಿಸತ್ತಂ ನಾನಾವಿರಾಗವಸನನಿವಾಸನಂ ಆಮುಕ್ಕಮುತ್ತಾಹಾರಕೇಯೂರಂ ರುಚಿರನವಕನಕಕಟಕಮಕುಟಕುಣ್ಡಲಧರಂ ಪರಮಸುರಭಿಕುಸುಮಮಾಲಸಮಲಙ್ಕತಸಿರೋರುಹಂ ಸಮಲಙ್ಕರಿ ಕಿರ। ಅಥ ದೀಪಙ್ಕರಕುಮಾರೋ ದೇವಕುಮಾರೋ ವಿಯ ಚತುರಾಸೀತಿಯಾ ಹತ್ಥಿಸಹಸ್ಸೇಹಿ ಪರಿವುತೋ ಹತ್ಥಿಕ್ಖನ್ಧವರಗತೋ ಮಹತಾ ಬಲಕಾಯೇನ ಪರಿವುತೋ ರತಿಜನನಂ ಉಯ್ಯಾನಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಹತ್ಥಿಕ್ಖನ್ಧತೋ ಓರುಯ್ಹ ತಂ ಉಯ್ಯಾನಮನುಸಞ್ಚರಿತ್ವಾ ಪರಮರುಚಿರದಸ್ಸನೇ ಸಕಹದಯಸೀತಲೇ ಸಿಲಾತಲೇ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಯ ಚಿತ್ತಂ ಉಪ್ಪಾದೇಸಿ । ತಙ್ಖಣಞ್ಞೇವ ಸುದ್ಧಾವಾಸಖೀಣಾಸವೋ ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮಾ ಅಟ್ಠ ಸಮಣಪರಿಕ್ಖಾರೇ ಆದಾಯ ಮಹಾಪುರಿಸಸ್ಸ ಚಕ್ಖುಪಥೇ ಪಾತುರಹೋಸಿ।

ಮಹಾಪುರಿಸೋ ತಂ ದಿಸ್ವಾ - "ಕಿಮಿದ"ನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ, "ಸಮಣಪರಿಕ್ಖಾರೋ"ತಿ ಸುತ್ವಾ ಅಲಙ್ಕಾರಭಣ್ಡಂ ಓಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ ಪಸಾಧನಭಣ್ಡಾಗಾರಿಕಸ್ಸ ಹತ್ಥೇ ದತ್ವಾ ಮಙ್ಗಲಖಗ್ಗಮಾದಾಯ ಸದ್ಧಿಂ ಮಕುಟೇನ ಕೇಸೇ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಅನ್ತಲಿಕ್ಖೇ ಆಕಾಸೇ ಉಕ್ಖಿಪಿ। ಅಥ ಸಕ್ಕೋ ದೇವರಾಜಾ ಸುವಣ್ಣಚಙ್ಕೋಟಕೇನ ತಂ ಕೇಸಮಕುಟಂ ಆದಾಯ ಸಿನೇರುಮುದ್ಧನಿ ತಿಯೋಜನಪ್ಪಮಾಣಂ ಇನ್ದನೀಲಮಣಿಮಯಂ **ಮಕುಟಚೇತಿಯಂ** ನಾಮ ಅಕಾಸಿ। ಅಥ ಮಹಾಪುರಿಸೋ ದೇವದತ್ತಿಯಂ ಅರಹತ್ತಧಜಂ ಕಾಸಾವಂ ಪರಿದಹಿತ್ವಾ ಸಾಟಕಯುಗಂ ಆಕಾಸೇ ಖಿಪಿ। ತಂ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಪಟಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇ ದ್ವಾದಸಯೋಜನಿಕಂ ಸಬ್ಬರತನಮಯಂ

ಚೇತಿಯಮಕಾಸಿ। ದೀಪಙ್ಕರಕುಮಾರಂ ಪನ ಪಬ್ಬಜನ್ತಂ ಏಕಾ ಪುರಿಸಕೋಟಿ ಅನುಪಬ್ಬಜಿ। ತಾಯ ಪನ ಪರಿಸಾಯ ಪರಿವುತೋ ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ದಸ ಮಾಸೇ ಪಧಾನಚರಿಯಂ ಅಚರಿ। ಅಥ ವಿಸಾಖಪುಣ್ಣಮಾಯ ಅಞ್ಞತರಂ ನಗರಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪಾವಿಸಿ।

ತಸ್ಮಿಂ ಕಿರ ನಗರೇ ತಂದಿವಸಂ ದೇವತಾನಂ ಬಲಿಕರಣತ್ಥಾಯ ನಿರುದಕಪಾಯಾಸಂ ಪಚಿಂಸು। ತಸ್ಸ ಪನ ಮಹಾಸತ್ತಸ್ಸ ಸಪರಿಸಸ್ಸ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪವಿಟ್ಠಸ್ಸ ಮನುಸ್ಸಾ ಅದಂಸು। ತಂ ಕಿರ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಕೋಟಿಸಙ್ಖ್ಯಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಪರಿಯತ್ತಂ ಅಹೋಸಿ। ಮಹಾಪುರಿಸಸ್ಸ ಪನ ಪತ್ತೇ ದೇವತಾ ದಿಬ್ಬೋಜಂ ಪಕ್ಖಿಪಿಂಸು। ತಂ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ತತ್ಥೇವ ಸಾಲವನೇ ದಿವಾವಿಹಾರಂ ವೀತಿನಾಮೇತ್ವಾ ಸಾಯನ್ಹಸಮಯೇ ಪಟಿಸಲ್ಲಾನಾ ವುಟ್ಠಾಯ ಗಣಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ **ಸುನನ್ದೇನ** ನಾಮಾಜೀವಕೇನ ದಿನ್ನಾ ಅಟ್ಠ ತಿಣಮುಟ್ಠಿಯೋ ಗಹೇತ್ವಾ ಪಿಪ್ಫಲಿಬೋಧಿರುಕ್ಖಮೂಲಂ ಗನ್ತ್ವಾ ತಿಣಸನ್ಥರಂ ಸನ್ಥರಿತ್ವಾ ನವುತಿಹತ್ಥಂ ಬೋಧಿಕ್ಖನ್ಧಂ ಪಿಟ್ಠಿತೋ ಕತ್ವಾ ಪಲ್ಲಙ್ಕಂ ಆಭುಜಿತ್ವಾ ಚತುರಙ್ಗವೀರಿಯಂ ಅಧಿಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಬೋಧಿರುಕ್ಖಮೂಲೇ ನಿಸೀದಿ।

ತತೋ ಮಾರಬಲಂ ವಿಧಮಿತ್ವಾ ರತ್ತಿಯಾ ಪಠಮಯಾಮೇ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಂ ಅನುಸ್ಸರಿತ್ವಾ ಮಜ್ಝಿಮಯಾಮೇ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಂ ವಿಸೋಧೇತ್ವಾ ಪಚ್ಛಿಮಯಾಮೇ ಅನುಲೋಮಪಟಿಲೋಮವಸೇನ ಪಚ್ಚಯಾಕಾರಂ ಸಮ್ಮಸಿತ್ವಾ ಆನಾಪಾನಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ತತೋ ವುಟ್ಠಾಯ ಪಞ್ಚಸು ಖನ್ಧೇಸು ಅಭಿನಿವಿಸಿತ್ವಾ ಉದಯಬ್ಬಯವಸೇನ ಸಮಪಞ್ಞಾಸ ಲಕ್ಖಣಾನಿ ದಿಸ್ವಾ ಯಾವ ಗೋತ್ರಭುಞಾಣಂ ವಿಪಸ್ಸನಂ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ಅರುಣೋದಯೇ ಅರಿಯಮಗ್ಗೇನ ಸಕಲಬುದ್ಧಗುಣೇ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ ಬುದ್ಧಸೀಹನಾದಂ ನದಿತ್ವಾ ಸತ್ತಸತ್ತಾಹಂ ಬೋಧಿಸಮೀಪೇಯೇವ ವೀತಿನಾಮೇತ್ವಾ ಬ್ರಹ್ಮುನೋ ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಪಟಿಞ್ಞಾಯ **ಸುನನ್ದಾರಾಮೇ** ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಂ ಪವತ್ತೇತ್ವಾ ಕೋಟಿಸತಾನಂ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ ಧಮ್ಮಾಮತಂ ಪಾಯೇತ್ವಾ ಚತುದ್ದೀಪಿಕಮಹಾಮೇಘೋ ವಿಯ ಧಮ್ಮವಸ್ಸಂ ವಸ್ಸೇನ್ತೋ ಮಹಾಜನಸ್ಸ ಬನ್ಧನಮೋಕ್ಖಂ ಕರೋನ್ತೋ ಜನಪದಚಾರಿಕಂ ವಿಚರಿ।

ತದಾ ಕಿರ ಸುಮೇಧಪಣ್ಡಿತೋ ಸಮಾಪತ್ತಿಸುಖೇನ ವೀತಿನಾಮೇನ್ತೋ ನೇವ ಪಥವಿಕಮ್ಪನಮದ್ದಸ ನ ತಾನಿ ನಿಮಿತ್ತಾನಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೩೪. “ಏವಂ ಮೇ ಸಿದ್ಧಿಪ್ಪತ್ತಸ್ಸ, ವಸೀಭೂತಸ್ಸ ಸಾಸನೇ।
ದೀಪಙ್ಕರೋ ನಾಮ ಜಿನೋ, ಉಪ್ಪಜ್ಜಿ ಲೋಕನಾಯಕೋ॥

೩೫. “ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೇ ಚ ಜಾಯನ್ತೇ, ಬುಜ್ಝನ್ತೇ ಧಮ್ಮದೇಸನೇ।
ಚತುರೋ ನಿಮಿತ್ತೇ ನಾದ್ದಸಂ, ಝಾನರತಿಸಮಪ್ಪಿತೋ”ತಿ॥

ತತ್ಥ **ಏವನ್ತಿ** ಇದಾನಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ ನಿದಸ್ಸೇತಿ। **ಮೇತಿ** ಮಮ। **ಸಿದ್ಧಿಪ್ಪತ್ತಸ್ಸಾತಿ** ಪಞ್ಚಾಭಿಞ್ಞಾಸಿದ್ಧಿಪ್ಪತ್ತಸ್ಸ। **ವಸೀಭೂತಸ್ಸಾತಿ** ಭೂತವಸಿಸ್ಸ, ಚಿಣ್ಣವಸೀಭಾವಮುಪಗತಸ್ಸಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸಾಸನೇತಿ** ವಿವೇಕಮಾನಸಾನಂ ಸಾಸನೇ, ಅನಾದರಲಕ್ಖಣೇ ಸಾಮಿವಚನಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। **ಜಿನೋತಿ** ಕಿಲೇಸಾರಿಜಯನೇನ ಜಿನೋ।

ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೇತಿ ಪಟಿಸನ್ಧಿಗ್ಗಹಣೇ। **ಜಾಯನ್ತೇತಿ** ಮಾತುಕುಚ್ಛಿತೋ ನಿಕ್ಖಮನೇ। **ಬುಜ್ಝನ್ತೇತಿ** ಅನುತ್ತರಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಅಭಿಸಮ್ಬುಜ್ಝನ್ತೇ। **ಧಮ್ಮದೇಸನೇತಿ** ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಪ್ಪವತ್ತನೇ। **ಚತುರೋ ನಿಮಿತ್ತೇತಿ** ಚತ್ತಾರಿ ನಿಮಿತ್ತಾನಿ। ದೀಪಙ್ಕರಸ್ಸ ದಸಬಲಸ್ಸ ಪಟಿಸನ್ಧಿ-ಜಾತಿ-ಬೋಧಿ-ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಪ್ಪವತ್ತನೇಸು ಚತೂಸು ಠಾನೇಸು ದಸಸಹಸ್ಸಿಲೋಕಧಾತುಕಮ್ಪನಾದೀನಿ ನಿಮಿತ್ತಾನೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏತ್ಥಾಹ - ತಾನಿ ಪನ ಬಹೂನಿ ನಿಮಿತ್ತಾನಿ, ಕಸ್ಮಾ “ಚತುರೋ ನಿಮಿತ್ತೇ”ತಿ ವುತ್ತಂ, ಅಯುತ್ತಂ ನನೂತಿ? ನಾಯುತ್ತಂ, ಯದಿಪಿ ಏತಾನಿ ಬಹೂನಿ ನಿಮಿತ್ತಾನಿ, ಚತೂಸು ಠಾನೇಸು ಪನ ಪವತ್ತತ್ತಾ “ಚತುರೋ ನಿಮಿತ್ತೇ”ತಿ ವುತ್ತಂ। **ನಾದ್ದಸನ್ತಿ** ನಾದ್ದಸಿಂ। ಇದಾನಿ ತೇಸಂ ಚತುನ್ನಂ ನಿಮಿತ್ತಾನಂ ಅದಸ್ಸನೇ ಕಾರಣಂ ನಿದ್ದಿಸನ್ತೋ “**ಝಾನರತಿಸಮಪ್ಪಿತೋ**”ತಿ ಆಹ। **ಝಾನರತೀತಿ** ಸಮಾಪತ್ತಿಸುಖಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ಝಾನರತಿಯಾ ಸಮಪ್ಪಿತತ್ತಾ ಸಮಙ್ಗೀಭೂತತ್ತಾ ತಾನಿ ನಿಮಿತ್ತಾನಿ ನಾದ್ದಸನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಅಥ ತಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ ದೀಪಙ್ಕರದಸಬಲೋ ಚತೂಹಿ ಖೀಣಾಸವಸತಸಹಸ್ಸೇಹಿ ಪರಿವುತೋ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಚಾರಿಕಂ ಚರಮಾನೋ ಪರಮರಮ್ಮಂ ರಮ್ಮಂ ನಾಮ ನಗರಂ ಪತ್ವಾ ಸುದಸ್ಸನಮಹಾವಿಹಾರೇ ಪಟಿವಸತಿ। ರಮ್ಮನಗರವಾಸಿನೋ "ದೀಪಙ್ಕರೋ ಕಿರ ದಸಬಲೋ ಅನುತ್ತರಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಪತ್ವಾ ಪವತ್ತಿತವರಧಮ್ಮಚಕ್ಕೋ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಚಾರಿಕಂ ಚರಮಾನೋ ರಮ್ಮನಗರಂ ಪತ್ವಾ ಸುದಸ್ಸನಮಹಾವಿಹಾರೇ ಪಟಿವಸತೀ"ತಿ ಸುತ್ವಾ ಸಪ್ಪಿಆದೀನಿ ಭೇಸಜ್ಜಾನಿ ಗಹೇತ್ವಾ ಭುತ್ತಪಾತರಾಸಾ ಸುದ್ಧುತ್ತರಾಸಙ್ಗಾ ಪುಪ್ಫಧೂಪಗನ್ಧಹತ್ಥಾ ಯೇನ ಬುದ್ಧೋ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿಂಸು, ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಸತ್ಥಾರಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಪುಪ್ಫಾದೀಹಿ ಪೂಜೇತ್ವಾ ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಅತಿಮಧುರಂ ಧಮ್ಮಕಥಂ ಸುತ್ವಾ ಸ್ವಾತನಾಯ ಭಗವನ್ತಂ ನಿಮನ್ತೇತ್ವಾ ಉಟ್ಠಾಯಾಸನಾ ದಸಬಲಂ ಪದಕ್ಖಿಣಂ ಕತ್ವಾ ಪಕ್ಕಮಿಂಸು।

ತೇ ಪುನದಿವಸೇ ಅಸದಿಸಮಹಾದಾನಂ ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ಮಣ್ಡಪಂ ಕಾರೇತ್ವಾ ವಿಮಲಕೋಮಲೇಹಿ ನೀಲುಪ್ಪಲೇಹಿ ಛಾದೇತ್ವಾ ಚತುಜ್ಜಾತಿಗನ್ಧೇನ ಪರಿಭಣ್ಡಂ ಕಾರೇತ್ವಾ ಲಾಜಪಞ್ಚಮಾನಿ ಸುರಭಿಕುಸುಮಾನಿ ವಿಕಿರಿತ್ವಾ ಮಣ್ಡಪಸ್ಸ ಚತೂಸು ಕೋಣೇಸು ಸೀತಲಮಧುರವಾರಿಪುಣ್ಣಾ ಚಾಟಿಯೋ ಠಪೇತ್ವಾ ಕದಲಿಪಣ್ಣೇಹಿ ಪಿದಹಿತ್ವಾ ಮಣ್ಡಪೋಪರಿ ಜಯಸುಮನಕುಸುಮಸದಿಸಂ ಪರಮರುಚಿರದಸ್ಸನಂ ಚೇಲವಿತಾನಂ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಸುವಣ್ಣಮಣಿರಜತತಾರಕಾಹಿ ರಚಯಿತ್ವಾ ತತ್ಥ ಗನ್ಧದಾಮಪುಪ್ಫದಾಮಪತ್ತದಾಮರತನದಾಮಾನಿ ಓಲಮ್ಬೇತ್ವಾ ಧೂಪೇಹಿ ದುದ್ದಿನಂ ಕತ್ವಾ ಸಕಲಞ್ಚ ತಂ ರಮ್ಮಂ ರಮ್ಮನಗರಂ ಸಮ್ಮಟ್ಠಂ ಸಫಲಕದಲಿಯೋ ಚ ಪುಪ್ಫಸಮಲಙ್ಕತೇ ಪುಣ್ಣಘಟೇ ಚ ಠಪಾಪೇತ್ವಾ ನಾನಾವಿರಾಗಾ ಧಜಪಟಾಕಾಯೋ ಚ ಸಮುಸ್ಸಾಪೇತ್ವಾ ಮಹಾವೀಥಿಯಾ ಉಭೋಸು ಪಸ್ಸೇಸು ಸಾಣಿಪಾಕಾರೇಹಿ ಪರಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ದೀಪಙ್ಕರದಸಬಲಸ್ಸ ಆಗಮನಮಗ್ಗಂ ಅಲಙ್ಕರೋನ್ತಾ ಉದಕಪರಿಭಿನ್ನಟ್ಠಾನೇಸು ಪಂಸುಂ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಚಿಕ್ಖಲ್ಲಕಮ್ಪಿ ಪಥವಿಂ ಅಸಮಂ ಸಮಂ ಕತ್ವಾ ಮುತ್ತಾಸದಿಸಾಹಿ ವಾಲುಕಾಹಿ ಆಕಿರನ್ತಿ, ಲಾಜಪಞ್ಚಮೇಹಿ ಚ ಪುಪ್ಫೇಹಿ ಆಕಿರನ್ತಿ, ಸಫಲಕದಲಿಕಮುಕೇ ಚ ಪತಿಟ್ಠಾಪೇನ್ತಿ।

ಅಥ ತಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ ಸುಮೇಧತಾಪಸೋ ಅತ್ತನೋ ಅಸ್ಸಮಪದತೋ ಉಗ್ಗನ್ತ್ವಾ ರಮ್ಮನಗರವಾಸೀನಂ ತೇಸಂ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಉಪರಿಭಾಗೇನ ಆಕಾಸೇನ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ತೇ ಹಟ್ಠಪಹಟ್ಠೇ ಮಗ್ಗಂ ಸೋಧೇನ್ತೇ ಚ ಅಲಙ್ಕರೋನ್ತೇ ಚ ದಿಸ್ವಾ - "ಕಿಂ ನು ಖೋ ಕಾರಣ"ನ್ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಪಸ್ಸನ್ತಾನಞ್ಞೇವ ಆಕಾಸತೋ ಓರುಯ್ಹ ಏಕಮನ್ತೇ ಠತ್ವಾ ತೇ ಮನುಸ್ಸೇ ಪುಚ್ಛಿ - "ಅಮ್ಭೋ! ಕಸ್ಸತ್ಥಾಯ ತುಮ್ಹೇ ಇಮಂ ಮಗ್ಗಂ ಸೋಧೇಥಾ"ತಿ? ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೩೬. "ಪಚ್ಚನ್ತದೇಸವಿಸಯೇ, ನಿಮನ್ತೇತ್ವಾ ತಥಾಗತಂ।
ತಸ್ಸ ಆಗಮನಂ ಮಗ್ಗಂ, ಸೋಧೇನ್ತಿ ತುಟ್ಠಮಾನಸಾ॥

೩೭. "ಅಹಂ ತೇನ ಸಮಯೇನ, ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಸಕಸ್ಸಮಾ।
ಧುನನ್ತೋ ವಾಕಚೀರಾನಿ, ಗಚ್ಛಾಮಿ ಅಮ್ಬರೇ ತದಾ॥

೩೮. "ವೇದಜಾತಂ ಜನಂ ದಿಸ್ವಾ, ತುಟ್ಠಹಟ್ಠಂ ಪಮೋದಿತಂ।
ಓರೋಹಿತ್ವಾನ ಗಗನಾ, ಮನುಸ್ಸೇ ಪುಚ್ಛಿ ತಾವದೇ॥

೩೯. "ತುಟ್ಠಹಟ್ಠೋ ಪಮುದಿತೋ, ವೇದಜಾತೋ ಮಹಾಜನೋ।
ಕಸ್ಸ ಸೋಧೀಯತಿ ಮಗ್ಗೋ, ಅಞ್ಜಸಂ ವಟುಮಾಯನ"ನ್ತಿ॥

ತತ್ಥ **ಪಚ್ಚನ್ತದೇಸವಿಸಯೇ**ತಿ ಮಜ್ಝಿಮದೇಸಸ್ಸೇವ ಏಕಪಸ್ಸೇ ಪಚ್ಚನ್ತದೇಸಸಞ್ಞಿತೇ ಜನಪದೇ। **ತಸ್ಸ ಆಗಮನಂ ಮಗ್ಗ**ನ್ತಿ ತೇನ ಆಗನ್ತಬ್ಬಂ ಮಗ್ಗನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಹಂ ತೇನ ಸಮಯೇನಾ**ತಿ ಅಹಂ ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ, ಭುಮ್ಮತ್ಥೇ ಚೇತಂ ಕರಣವಚನಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। **ಸಕಸ್ಸಮಾ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ಅಸ್ಸಮಪದತೋ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ। **ಧುನನ್ತೋ**ತಿ ಓಧುನನ್ತೋ। **"ತೇನ ಸಮಯೇನ" ಚ, "ತದಾ" ಚಾ**ತಿ

ಇಮೇಸಂ ದ್ವಿನ್ನಂ ಪದಾನಂ ಏಕತ್ಥತ್ತಾ ಪುರಿಮಸ್ಸ ನಿಕ್ಖಮನಕಿರಿಯಾಯ ಪಚ್ಛಿಮಸ್ಸ ಚ ಗಮನಕಿರಿಯಾಯ ಸದ್ಧಿಂ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ, ಇತರಥಾ ಪುನರುತ್ತಿದೋಸಾ ನ ಮುಚ್ಚತಿ। **ತದಾ**ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ।

ವೇದಜಾತನ್ತಿ ಸಞ್ಜಾತಸೋಮನಸ್ಸಂ। **ತುಟ್ಠಹಟ್ಠಂ ಪಮೋದಿತ**ನ್ತಿ ಇಮಾನಿ ತೀಣಿ ಪದಾನಿ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞವೇವಚನಾನಿ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಸ್ಸ ಅತ್ಥದೀಪನಾನಿ। ಅಥ ವಾ ಸುಖೇನ **ತುಟ್ಠಂ,** ಪೀತಿಯಾ **ಹಟ್ಠಂ,** ಪಾಮೋಜ್ಜೇನ **ಪಮುದಿತಂ। ಓರೋಹಿತ್ವಾನಾ**ತಿ ಓತರಿತ್ವಾ। **ಮನುಸ್ಸೇ ಪುಚ್ಛೇ**ತಿ ಮಾನುಸೇ ಪುಚ್ಛಿ। ಅಯಮೇವ ವಾ ಪಾಠೋ। **ತಾವದೇ**ತಿ ತದಾ, ತಙ್ಖಣೇಯೇವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇದಾನಿ ಪುಚ್ಛಿತಮತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೇನ **"ತುಟ್ಠಹಟ್ಠೋ ಪಮುದಿತೋ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ ಅಯಂ ಮಹಾಜನೋ ತುಟ್ಠಹಟ್ಠೋ ಪಮೋದಿತಹದಯೋ ಹುತ್ವಾ ಮಗ್ಗಂ ಸೋಧೇತಿ, ಕಿಂ ಕಾರಣಾ ಸೋಧೇತಿ, ಕಸ್ಸತ್ಥಾಯ ವಾ ಸೋಧೇತೀತಿ? ಏವಂ "ಸೋಧೇತಿ" ಸದ್ದಂ ಆಹರಿತ್ವಾ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ, ಇತರಥಾ ನ ಯುಜ್ಜತಿ। **ಸೋಧೀಯತೀ**ತಿ ಸುದ್ಧಭಾವೋ ಕರೀಯತಿ। **ಮಗ್ಗೋ ಅಞ್ಜಸಂ ವಟುಮಾಯನ**ನ್ತಿ ಮಗ್ಗಸ್ಸೇವೇತಾನಿ ವೇವಚನಾನಿ।

ಏವಂ ತೇನ ಸುಮೇಧತಾಪಸೇನ ಪುಟ್ಠಾ ತೇ ಮನುಸ್ಸಾ ಆಹಂಸು - "ಭನ್ತೇ ಸುಮೇಧ, ಕಿಂ ನ ಜಾನಾಥ ದೀಪಙ್ಕರೋ ನಾಮ ಬುದ್ಧೋ ಅನುತ್ತರಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಪತ್ವಾ ಪವತ್ತಿತವರಧಮ್ಮಚಕ್ಕೋ ಜನಪದಚಾರಿಕಂ ಚರಮಾನೋ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಅಮ್ಹಾಕಂ ನಗರಂ ಪತ್ವಾ ಸುದಸ್ಸನಮಹಾವಿಹಾರೇ ಪಟಿವಸತಿ, ಮಯಂ ತಂ ಭಗವನ್ತಂ ನಿಮನ್ತಯಿತ್ವಾ ತಸ್ಸೇವ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಆಗಮನಮಗ್ಗಂ ಸೋಧೇಮಾ"ತಿ। ತತೋ ತಂ ಸುತ್ವಾ ಸುಮೇಧಪಣ್ಡಿತೋ ಚಿನ್ತೇಸಿ - "ಬುದ್ಧೋತಿ ಖೋ ಪನೇಸ ಘೋಸೋಪಿ ದುಲ್ಲಭೋ, ಪಗೇವ ಬುದ್ಧುಪ್ಪಾದೋ, ತೇನ ಹಿ ಮಯಾಪಿ ಇಮೇಹಿ ಮನುಸ್ಸೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ದಸಬಲಸ್ಸ ಆಗಮನಮಗ್ಗಂ ಸೋಧೇತುಂ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ। ಸೋ ತೇ ಮನುಸ್ಸೇ ಆಹ - "ಸಚೇ, ಭೋ, ತುಮ್ಹೇ ಇಮಂ ಮಗ್ಗಂ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಸೋಧೇಥ, ಮಯ್ಹಮ್ಪಿ ಏಕಂ ಓಕಾಸಂ ದೇಥ, ಅಹಮ್ಪಿ ತುಮ್ಹೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಮಗ್ಗಂ ಸೋಧೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ। ತತೋ ತೇ "ಸಾಧೂ"ತಿ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತ್ವಾ - "ಅಯಂ ಸುಮೇಧಪಣ್ಡಿತೋ ಮಹಿದ್ಧಿಕೋ ಮಹಾನುಭಾವೋ"ತಿ ಜಾನಮಾನಾ ದುಬ್ಬಿಸೋಧನಂ ಉದಕಸಮ್ಭಿನ್ನಂ ಅತಿವಿಯ ವಿಸಮಂ ಏಕಂ ಓಕಾಸಂ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾ - "ಇಮಂ ಓಕಾಸಂ ತುಮ್ಹೇ ಸೋಧೇಥ ಅಲಙ್ಕರೋಥ ಚಾ"ತಿ ಅದಂಸು। ತತೋ ಸುಮೇಧಪಣ್ಡಿತೋ ಬುದ್ಧಾರಮ್ಮಣಂ ಪೀತಿಂ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ ಚಿನ್ತೇಸಿ - "ಅಹಂ ಪನ ಇಮಂ ಓಕಾಸಂ ಇದ್ಧಿಯಾ ಪರಮದಸ್ಸನೀಯಂ ಕಾತುಂ ಪಹೋಮಿ, ಏವಂ ಕತೇ ಪನ ಮಂ ನ ಪರಿತೋಸೇಸ್ಸತಿ। ಅಜ್ಜ ಪನ ಮಯಾ ಕಾಯವೇಯ್ಯಾವಚ್ಚಂ ಕಾತುಂ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ಪಂಸುಂ ಆಹರಿತ್ವಾ ತಂ ಪದೇಸಂ ಪೂರೇತಿ।

ತಸ್ಸ ಪನ ತಸ್ಮಿಂ ಪದೇಸೇ ಅಸೋಧಿತೇ ವಿಪ್ಪಕತೇಯೇವ ರಮ್ಮನಗರವಾಸಿನೋ ಮನುಸ್ಸಾ ಭಗವತೋ ಕಾಲಮಾರೋಚೇಸುಂ - "ನಿಟ್ಠಿತಂ, ಭನ್ತೇ, ಭತ್ತ"ನ್ತಿ। ಏವಂ ತೇಹಿ ಕಾಲೇ ಆರೋಚಿತೇ ದಸಬಲೋ ಜಯಸುಮನಕುಸುಮಸದಿಸವಣ್ಣಂ ದುಪಟ್ಟಚೀವರಂ ತಿಮಣ್ಡಲಂ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇತ್ವಾ ನಿವಾಸೇತ್ವಾ ತಸ್ಸುಪರಿ ಸುವಣ್ಣಪಾಮಙ್ಗೇನ ಜಯಸುಮನಕುಸುಮಕಲಾಪಂ ಪರಿಕ್ಖಿಪನ್ತೋ ವಿಯ ವಿಜ್ಜುಲತಾಸಸ್ಸಿರಿಕಂ ಕಾಯಬನ್ಧನಂ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಕನಕಗಿರಿಸಿಖರಮತ್ಥಕೇ ಲಾಖಾರಸಂ ಪರಿಸಿಞ್ಚನ್ತೋ ವಿಯ ಸುವಣ್ಣಚೇತಿಯಂ ಪವಾಳಜಾಲೇನ ಪರಿಕ್ಖಿಪನ್ತೋ ವಿಯ ಚ ಸುವಣ್ಣಗ್ಘಿಕಂ ರತ್ತಕಮ್ಬಲೇನ ಪಟಿಮುಞ್ಚನ್ತೋ ವಿಯ ಚ ಸರದಸಮಯರಜನಿಕರಂ ರತ್ತವಲಾಹಕೇನ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇನ್ತೋ ವಿಯ ಚ ಲಾಖಾರಸೇನ ತಿನ್ತಕಿಂಸುಕಕುಸುಮಸದಿಸವಣ್ಣಂ ರತ್ತವರಪಂಸುಕೂಲಚೀವರಂ ಪಾರುಪಿತ್ವಾ ಗನ್ಧಕುಟಿದ್ವಾರತೋ ಕಞ್ಚನಗುಹತೋ ಸೀಹೋ ವಿಯ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಗನ್ಧಕುಟಿಪಮುಖೇ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ಅಥ ಸಬ್ಬೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ತನೋ ಪತ್ತಚೀವರಮಾದಾಯ ಭಗವನ್ತಂ ಪರಿವಾರಯಿಂಸು। ತೇ ಪನ ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ಠಿತಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಏವರೂಪಾ ಅಹೇಸುಂ -

"ಅಪ್ಪಿಚ್ಛಾ ಪನ ಸನ್ತುಟ್ಠಾ, ವತ್ತಾರೋ ವಚನಕ್ಖಮಾ।
ಪವಿವಿತ್ತಾ ಅಸಂಸಟ್ಠಾ, ವಿನೀತಾ ಪಾಪಗರಹಿನೋ॥

“ಸಬ್ಬೇಪಿ ಸೀಲಸಮ್ಪನ್ನಾ, ಸಮಾಧಿಜ್ಝಾನಕೋವಿದಾ।
ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಿಸಮ್ಪನ್ನಾ, ತಿಪಞ್ಚಚರಣಾಯುತಾ॥

“ಖೀಣಾಸವಾ ವಸಿಪ್ಪತ್ತಾ, ಇದ್ಧಿಮನ್ತೋ ಯಸಸ್ಸಿನೋ।
ಸನ್ತಿನ್ದ್ರಿಯಾ ದಮಪ್ಪತ್ತಾ, ಸುದ್ಧಾ ಖೀಣಪುನಬ್ಭವಾ”ತಿ॥

ಇತಿ ಭಗವಾ ಸಯಂ ವೀತರಾಗೋ ವೀತರಾಗೇಹಿ ವೀತದೋಸೋ ವೀತದೋಸೇಹಿ ವೀತಮೋಹೋ ವೀತಮೋಹೇಹಿ ಪರಿವುತೋ ಅತಿವಿಯ ವಿರೋಚಿತ್ಥ। ಅಥ ಸತ್ಥಾ ಮಹಾನುಭಾವಾನಂ ಖೀಣಾಸವಾನಂ ಛಳಭಿಞ್ಞಾನಂ ಚತೂಹಿ ಸತಸಹಸ್ಸೇಹಿ ಪರಿವುತೋ ಮರುಗಣಪರಿವುತೋ ದಸಸತನಯನೋ ವಿಯ ಬ್ರಹ್ಮಗಣಪರಿವುತೋ ಹಾರಿತಮಹಾಬ್ರಹ್ಮಾ ವಿಯ ಚ ಅಪರಿಮಿತಸಮಯಸಮುಪಚಿತಕುಸಲಬಲಜನಿತಾಯ ಅನೋಪಮಾಯ ಬುದ್ಧಲೀಳಾಯ ತಾರಾಗಣಪರಿವುತೋ ಸರದಸಮಯರಜನಿಕರೋ ವಿಯ ಚ ಗಗನತಲಂ ತಂ ಮಗ್ಗಂ ಅಲಙ್ಕತಪಟಿಯತ್ತಂ ಪಟಿಪಜ್ಜಿ।

“ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣಾಯ ಪಭಾಯ ಧೀರೋ, ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣೇ ಕಿರ ಮಗ್ಗರುಕ್ಖೇ।
ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣೇ ಕುಸುಮೇ ಕರೋನ್ತೋ, ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣೋ ಪಟಿಪಜ್ಜಿ ಮಗ್ಗಂ”॥

ಸುಮೇಧತಾಪಸೋಪಿ ತೇನ ಅಲಙ್ಕತಪಟಿಯತ್ತೇನ ಮಗ್ಗೇನ ಆಗಚ್ಛನ್ತಸ್ಸ ದೀಪಙ್ಕರಸ್ಸ ಭಗವತೋ ದ್ವತ್ತಿಂಸಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣಪಟಿಮಣ್ಡಿತಂ ಅಸೀತಿಯಾ ಅನುಬ್ಯಞ್ಜನೇಹಿ ಅನುರಞ್ಜಿತಂ ಬ್ಯಾಮಪ್ಪಭಾಯ ಪರಿಕ್ಖೇಪಂ ಸಸ್ಸಿರಿಕಂ ಇನ್ದನೀಲಮಣಿಸದಿಸಂ ಆಕಾಸೇ ನಾನಪ್ಪಕಾರಾ ವಿಜ್ಜುಲತಾ ವಿಯ ಛಬ್ಬಣ್ಣಬುದ್ಧರಸ್ಮಿಯೋ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇನ್ತಂ ರೂಪಸೋಭಗ್ಗಪ್ಪತ್ತಂ ಅತ್ತಭಾವಂ ಅಕ್ಖೀನಿ ಉಮ್ಮೀಲೇತ್ವಾ ಓಲೋಕೇತ್ವಾ – “ಅಜ್ಜ ಮಯಾ ದಸಬಲಸ್ಸ ಜೀವಿತಪರಿಚ್ಚಾಗಂ ಕಾತುಂ ವಟ್ಟತೀ”ತಿ, “ಮಾ ಭಗವಾ ಕಲಲೇ ಅಕ್ಕಮಿ, ಮಣಿಮಯಫಲಕಸೇತುಂ ಅಕ್ಕಮನ್ತೋ ವಿಯ ಸದ್ಧಿಂ ಚತೂಹಿ ಖೀಣಾಸವಸತಸಹಸ್ಸೇಹಿ ಮಮ ಪಿಟ್ಠಿಂ ಅಕ್ಕಮನ್ತೋ ಗಚ್ಛತು, ತಂ ಮೇ ಭವಿಸ್ಸತಿ ದೀಘರತ್ತಂ ಹಿತಾಯ ಸುಖಾಯಾ”ತಿ ಕೇಸೇ ಮೋಚೇತ್ವಾ ಅಜಿನಜಟಾವಾಕಚೀರಾನಿ ಕಾಳವಣ್ಣೇ ಕಲಲೇ ಪತ್ಥರಿತ್ವಾ ತತ್ಥೇವ ಕಲಲಪಿಟ್ಠೇ ನಿಪಜ್ಜಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ –

೪೦. “ತೇ ಮೇ ಪುಟ್ಠಾ ವಿಯಾಕಂಸು, ಬುದ್ಧೋ ಲೋಕೇ ಅನುತ್ತರೋ।
ದೀಪಙ್ಕರೋ ನಾಮ ಜಿನೋ, ಉಪ್ಪಜ್ಜಿ ಲೋಕನಾಯಕೋ।
ತಸ್ಸ ಸೋಧೀಯತಿ ಮಗ್ಗೋ, ಅಞ್ಜಸಂ ವಟುಮಾಯನಂ॥

೪೧. “ಬುದ್ಧೋತಿ ವಚನಂ ಸುತ್ವಾನ, ಪೀತಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿ ತಾವದೇ।
ಬುದ್ಧೋ ಬುದ್ಧೋತಿ ಕಥಯನ್ತೋ, ಸೋಮನಸ್ಸಂ ಪವೇದಯಿಂ॥

೪೨. “ತತ್ಥ ಠತ್ವಾ ವಿಚಿನ್ತೇಸಿಂ, ತುಟ್ಠೋ ಸಂವಿಗ್ಗಮಾನಸೋ।
ಇಧ ಬೀಜಾನಿ ರೋಪಿಸ್ಸಂ, ಖಣೋ ವೇ ಮಾ ಉಪಚ್ಚಗಾ॥

೪೩. “ಯದಿ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಸೋಧೇಥ, ಏಕೋಕಾಸಂ ದದಾಥ ಮೇ।
ಅಹಮ್ಪಿ ಸೋಧಯಿಸ್ಸಾಮಿ, ಅಞ್ಜಸಂ ವಟುಮಾಯನಂ॥

೪೪. “ಅದಂಸು ತೇ ಮಮೋಕಾಸಂ, ಸೋಧೇತುಂ ಅಞ್ಜಸಂ ತದಾ।
ಬುದ್ಧೋ ಬುದ್ಧೋತಿ ಚಿನ್ತೇನ್ತೋ, ಮಗ್ಗಂ ಸೋಧೇಮಹಂ ತದಾ॥

೪೫. “ಅನಿಟ್ಠಿತೇ ಮಮೋಕಾಸೇ, ದೀಪಙ್ಕರೋ ಮಹಾಮುನಿ।
ಚತೂಹಿ ಸತಸಹಸ್ಸೇಹಿ, ಛಳಭಿಞ್ಞೇಹಿ ತಾದಿಹಿ।
ಖೀಣಾಸವೇಹಿ ವಿಮಲೇಹಿ, ಪಟಿಪಜ್ಜಿ ಅಞ್ಜಸಂ ಜಿನೋ॥

೪೬. “ಪಚ್ಚುಗ್ಗಮನಾ ವತ್ತನ್ತಿ, ವಜ್ಜನ್ತಿ ಭೇರಿಯೋ ಬಹೂ।
ಆಮೋದಿತಾ ನರಮರೂ, ಸಾಧುಕಾರಂ ಪವತ್ತಯುಂ॥

೪೭. “ದೇವಾ ಮನುಸ್ಸೇ ಪಸ್ಸನ್ತಿ, ಮನುಸ್ಸಾಪಿ ಚ ದೇವತಾ।
ಉಭೋಪಿ ತೇ ಪಞ್ಜಲಿಕಾ, ಅನುಯನ್ತಿ ತಥಾಗತಂ॥

೪೮. “ದೇವಾ ದಿಬ್ಬೇಹಿ ತುರಿಯೇಹಿ, ಮನುಸ್ಸಾ ಮಾನುಸೇಹಿ ಚ।
ಉಭೋಪಿ ತೇ ವಜ್ಜಯನ್ತಾ, ಅನುಯನ್ತಿ ತಥಾಗತಂ॥

೪೯. “ದಿಬ್ಬಂ ಮನ್ದಾರವಂ ಪುಪ್ಫಂ, ಪದುಮಂ ಪಾರಿಛತ್ತಕಂ।
ದಿಸೋದಿಸಂ ಓಕಿರನ್ತಿ, ಆಕಾಸನಭಗತಾ ಮರೂ॥

೫೦. “ದಿಬ್ಬಂ ಚನ್ದನಚುಣ್ಣಞ್ಚ, ವರಗನ್ಧಞ್ಚ ಕೇವಲಂ।
ದಿಸೋದಿಸಂ ಓಕಿರನ್ತಿ, ಆಕಾಸನಭಗತಾ ಮರೂ॥

೫೧. “ಚಮ್ಪಕಂ ಸರಲಂ ನೀಪಂ, ನಾಗಪುನ್ನಾಗಕೇತಕಂ।
ದಿಸೋದಿಸಂ ಉಕ್ಖಿಪನ್ತಿ, ಭೂಮಿತಲಗತಾ ನರಾ॥

೫೨. “ಕೇಸೇ ಮುಞ್ಚಿತ್ವಾಹಂ ತತ್ಥ, ವಾಕಚೀರಞ್ಚ ಚಮ್ಮಕಂ।
ಕಲಲೇ ಪತ್ಥರಿತ್ವಾನ, ಅವಕುಜ್ಜೋ ನಿಪಜ್ಜಹಂ॥

೫೩. “ಅಕ್ಕಮಿತ್ವಾನ ಮಂ ಬುದ್ಧೋ, ಸಹ ಸಿಸ್ಸೇಹಿ ಗಚ್ಛತು।
ಮಾ ನಂ ಕಲಲೇ ಅಕ್ಕಮಿತ್ಥ, ಹಿತಾಯ ಮೇ ಭವಿಸ್ಸತೀ”ತಿ॥

ತತ್ಥ **ವಿಯಾಕಂಸೂತಿ** ಬ್ಯಾಕರಿಂಸು। “ದೀಪಙ್ಕರೋ ನಾಮ ಜಿನೋ, ತಸ್ಸ ಸೋಧೀಯತಿ ಪಥೋ”ತಿಪಿ ಪಾಠೋ। **ಸೋಮನಸ್ಸಂ ಪವೇದಯಿನ್ತಿ** ಸೋಮನಸ್ಸಮನುಭವಿನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ತತ್ಥ ಠತ್ವಾತಿ** ಯಸ್ಮಿಂ ಪದೇಸೇ ಆಕಾಸತೋ ಓತರಿ, ತತ್ಥೇವ ಠತ್ವಾ। **ಸಂವಿಗ್ಗಮಾನಸೋತಿ** ಪೀತಿವಿಮ್ಹಿತಮಾನಸೋ। **ಇಧಾತಿ** ಇಮಸ್ಮಿಂ ದೀಪಙ್ಕರೇ ಪುಞ್ಞಕ್ಖೇತ್ತೇ। **ಬೀಜಾನೀತಿ** ಕುಸಲಬೀಜಾನಿ। **ರೋಪಿಸ್ಸನ್ತಿ** ರೋಪಿಸ್ಸಾಮಿ। **ಖಣೋತಿ** ಅಟ್ಠಕ್ಖಣವಿರಹಿತೋ ನವಮೋ ಖಣಸನ್ನಿಪಾತೋ। ಅತಿದುಲ್ಲಭೋ ಸೋ ಮಯಾ ಪಟಿಲದ್ಧೋ। **ವೇತಿ** ನಿಪಾತಮತ್ತಂ। **ಮಾ ಉಪಚ್ಚಗಾತಿ** ಸೋ ಮಾ ಅಚ್ಚಗಮಾ, ಮಾ ಅತಿಕ್ಕಮೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ದದಾಥಾತಿ** ದೇಥ। **ತೇತಿ** ಯೇ ಮೇ ಪುಟ್ಠಾ ಮನುಸ್ಸಾ, ತೇತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸೋಧೇಮಹಂ ತದಾತಿ** ಸೋಧೇಮಿ ಅಹಂ ತದಾ। **ಅನಿಟ್ಠಿತೇತಿ** ಅಪರಿಯೋಸಿತೇ ವಿಪ್ಪಕತೇ। **ಖೀಣಾಸವೇಹೀತಿ** ಏತ್ಥ ಚತ್ತಾರೋ ಆಸವಾ - ಕಾಮಾಸವೋ, ಭವಾಸವೋ, ದಿಟ್ಠಾಸವೋ, ಅವಿಜ್ಜಾಸವೋತಿ (ಚೂಳನಿ॰ ಜತುಕಣ್ಣಿಮಾಣವಪುಚ್ಛಾನಿದ್ದೇಸ ೬೯) ಇಮೇ ಚತ್ತಾರೋ ಆಸವಾ ಯೇಸಂ ಖೀಣಾ ಪಹೀನಾ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ನಾ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಾ ಅಭಬ್ಬುಪ್ಪತ್ತಿಕಾ ಞಾಣಗ್ಗಿನಾ ದಡ್ಢಾ, ತೇ ಖೀಣಾಸವಾ, ತೇಹಿ ಖೀಣಾಸವೇಹಿ। ಖೀಣಾಸವತ್ತಾಯೇವ **ವಿಮಲೇಹಿ**।

ದೇವಾ ಮನುಸ್ಸೇ ಪಸ್ಸನ್ತೀತಿ ಏತ್ಥ ದೇವಾನಂ ಮನುಸ್ಸದಸ್ಸನೇ ವತ್ತಬ್ಬಂ ನತ್ಥಿ, ಪಕತಿದಸ್ಸನವಸೇನ ಪನ ಯಥಾ ಮನುಸ್ಸಾ ಇಧ ಠತ್ವಾ ಪಸ್ಸನ್ತಿ, ಏವಂ ದೇವಾಪಿ ಮನುಸ್ಸೇ ಪಸ್ಸನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ದೇವತಾತಿ** ದೇವೇ। **ಉಭೋಪೀತಿ** ಉಭೋ ದೇವಮನುಸ್ಸಾ। **ಪಞ್ಜಲಿಕಾತಿ** ಕತಪಞ್ಜಲಿಕಾ, ಉಭೋಪಿ ಹತ್ಥೇ ಸಿರಸಿ ಪತಿಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅನುಯನ್ತಿ ತಥಾಗತನ್ತಿ** ತಥಾಗತಸ್ಸ ಪಚ್ಛತೋ ಯನ್ತಿ, ಅನುಯೋಗೇ ಸತಿ ಸಾಮಿಅತ್ಥೇ ಉಪಯೋಗವಚನಂ ಹೋತೀತಿ ಲಕ್ಖಣಂ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಅನುಯನ್ತಿ ತಥಾಗತ"ನ್ತಿ। **ವಜ್ಜಯನ್ತಾತಿ** ವಾದೇನ್ತಾ।

ಮನ್ದಾರವನ್ತಿ ಮನ್ದಾರವಪುಪ್ಫಂ। **ದಿಸೋದಿಸನ್ತಿ** ದಿಸತೋ ದಿಸತೋ। **ಓಕಿರನ್ತೀತಿ** ಅವಕಿರನ್ತಿ। **ಆಕಾಸನಭಗತಾತಿ** ಆಕಾಸಸಙ್ಖಾತೇ ನಭಸಿ ಗತಾ। ಅಥ ವಾ ಆಕಾಸಂ ಗತಾ ಸಗ್ಗಗತಾವ। "ನಭೋ"ತಿ ಹಿ ಸಗ್ಗೋ ವುಚ್ಚತಿ। **ಮರೂತಿ** ಅಮರಾ। **ಸರಲನ್ತಿ** ಸರಲತರುಕುಸುಮಂ। **ನೀಪನ್ತಿ** ಕದಮ್ಬಪುಪ್ಫಂ। **ನಾಗಪುನ್ನಾಗಕೇತಕನ್ತಿ** ನಾಗಪುನ್ನಾಗಕೇತಕಪುಪ್ಫಾನಿ ಚ। **ಭೂಮಿತಲಗತಾತಿ** ಭೂಮಿಗತಾ।

ಕೇಸೇ ಮುಞ್ಚಿತ್ವಾಹನ್ತಿ ಅಹಂ ಕೇಸೇ ಬದ್ಧಾ ಕಲಾಪಕುಟಿಲಜಟಾ ಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ, ವಿಪ್ಪಕಿರಿತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ತತ್ಥಾತಿ** ಮಯ್ಹಂ ದಿನ್ನೇ ಓಕಾಸೇ। **ಚಮ್ಮಕನ್ತಿ** ಚಮ್ಮಕ್ಖಣ್ಡಂ। **ಕಲಲೇತಿ** ಚಿಕ್ಖಲ್ಲಕದ್ದಮೇ। **ಅವಕುಜ್ಜೋತಿ** ಅಧೋಮುಖೋ ಹುತ್ವಾ। **ನಿಪಜ್ಜಹನ್ತಿ** ನಿಪಜ್ಜಿಂ ಅಹಂ। **ಮಾ ನನ್ತಿ** ಏತ್ಥ **ಮಾತಿ** ಪಟಿಸೇಧತ್ಥೇ ನಿಪಾತೋ। ನನ್ತಿ ಪದಪೂರಣತ್ಥೇ ನಿಪಾತೋ, ಬುದ್ಧೋ ಕಲಲೇ ಮಾ ಅಕ್ಕಮಿತ್ಥಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಹಿತಾಯ ಮೇ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ** ತಂ ಕಲಲೇ ಅನಕ್ಕಮನಂ ದೀಘರತ್ತಂ ಮಮ ಹಿತತ್ಥಾಯ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ। "ಸುಖಾಯ ಮೇ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ।

ತತೋ ಸುಮೇಧಪಣ್ಡಿತೋ ಕಲಲಪಿಟ್ಠೇ ನಿಪನ್ನೋ ಏವಂ ಚಿನ್ತೇಸಿ - "ಸಚಾಹಂ ಇಚ್ಛೇಯ್ಯಂ ಸಬ್ಬಕಿಲೇಸೇ ಝಾಪೇತ್ವಾ ಸಙ್ಘನವಕೋ ಹುತ್ವಾ ರಮ್ಮನಗರಂ ಪವಿಸೇಯ್ಯಂ, ಅಞ್ಞಾತಕವೇಸೇನ ಪನ ಮೇ ಕಿಲೇಸೇ ಝಾಪೇತ್ವಾ ನಿಬ್ಬಾನಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಕಿಚ್ಚಂ ನತ್ಥಿ, ಯಂನೂನಾಹಂ ದೀಪಙ್ಕರದಸಬಲೋ ವಿಯ ಪರಮಾಭಿಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಪತ್ವಾ ಧಮ್ಮನಾವಂ ಆರೋಪೇತ್ವಾ ಮಹಾಜನಂ ಸಂಸಾರಸಾಗರಾ ಉತ್ತಾರೇತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯೇಯ್ಯಂ, ಇದಂ ಮೇ ಪತಿರೂಪ"ನ್ತಿ। ತತೋ ಅಟ್ಠ ಧಮ್ಮೇ ಸಮೋಧಾನೇತ್ವಾ ಬುದ್ಧಭಾವಾಯ ಅಭಿನೀಹಾರಂ ಕತ್ವಾ ನಿಪಜ್ಜಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೫೪. "ಪಥವಿಯಂ ನಿಪನ್ನಸ್ಸ, ಏವಂ ಮೇ ಆಸಿ ಚೇತಸೋ।
ಇಚ್ಛಮಾನೋ ಅಹಂ ಅಜ್ಜ, ಕಿಲೇಸೇ ಝಾಪಯೇ ಮಮ॥

೫೫. "ಕಿಂ ಮೇ ಅಞ್ಞಾತವೇಸೇನ, ಧಮ್ಮಂ ಸಚ್ಛಿಕತೇನಿಧ।
ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಂ ಪಾಪುಣಿತ್ವಾ, ಬುದ್ಧೋ ಹೇಸ್ಸಂ ಸದೇವಕೇ॥

೫೬. "ಕಿಂ ಮೇ ಏಕೇನ ತಿಣ್ಣೇನ, ಪುರಿಸೇನ ಥಾಮದಸ್ಸಿನಾ।
ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಂ ಪಾಪುಣಿತ್ವಾ, ಸನ್ತಾರೇಸ್ಸಂ ಸದೇವಕಂ॥

೫೭. "ಇಮಿನಾ ಮೇ ಅಧಿಕಾರೇನ, ಕತೇನ ಪುರಿಸುತ್ತಮೇ।
ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಂ ಪಾಪುಣಿತ್ವಾ, ತಾರೇಮಿ ಜನತಂ ಬಹುಂ॥

೫೮. "ಸಂಸಾರಸೋತಂ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ, ವಿದ್ಧಂಸೇತ್ವಾ ತಯೋ ಭವೇ।
ಧಮ್ಮನಾವಂ ಸಮಾರುಯ್ಹ, ಸನ್ತಾರೇಸ್ಸಂ ಸದೇವಕ"ನ್ತಿ॥

ತತ್ಥ **ಪಥವಿಯಂ ನಿಪನ್ನಸ್ಸಾತಿ** ಪುಥವಿಯಾ ನಿಪನ್ನಸ್ಸ। ಅಯಮೇವ ವಾ ಪಾಠೋ। **ಚೇತಸೋತಿ** ಚೇತಸೋ ಪರಿವಿತಕ್ಕೋ ಅಹೋಸೀತಿ ಅತ್ಥೋ। "ಏವಂ ಮೇ ಆಸಿ ಚೇತಸಾ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ। **ಇಚ್ಛಮಾನೋತಿ** ಆಕಙ್ಖಮಾನೋ। **ಕಿಲೇಸೇತಿ** ಕಿಲಿಸ್ಸನ್ತಿ ಉಪತಾಪೇನ್ತೀತಿ ಕಿಲೇಸಾ, ರಾಗಾದಯೋ ದಸ। **ಝಾಪಯೇತಿ** ಝಾಪೇಯ್ಯಂ, ಮಮ ಕಿಲೇಸೇ ಝಾಪಯೇ ಅಹನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಕಿನ್ತಿ ಪಟಿಕ್ಖೇಪವಚನಂ। **ಅಞ್ಞಾತವೇಸೇನಾತಿ** ಅಪಾಕಟವೇಸೇನ, ಅವಿಞ್ಞಾತೇನ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನೇನ। ಇಧ ಪನ ಭಿಕ್ಖೂ ವಿಯ ಆಸವಕ್ಖಯಂ ಕತ್ವಾ ಕಿಂ, ಬುದ್ಧಕರೇ ಧಮ್ಮೇ ಪೂರೇತ್ವಾ ಪಟಿಸನ್ಧಿಜಾತಿಬೋಧಿಧಮ್ಮಚಕ್ಕಪ್ಪವತ್ತನೇಸು ಮಹಾಪಥವಿಕಮ್ಪನಂ ಕತ್ವಾ ಬುದ್ಧೋ ಬೋಧೇತಾ, ತಿಣ್ಣೋ ತಾರೇತಾ, ಮುತ್ತೋ ಮೋಚೇತಾ ಭವೇಯ್ಯನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಸದೇವಕೇತಿ** ಸದೇವಕೇ ಲೋಕೇ।

ಥಾಮದಸ್ಸಿನಾತಿ ಅತ್ತನೋ ಥಾಮಬಲಂ ಪಸ್ಸಮಾನೇನ। **ಸನ್ತಾರೇಸ್ಸನ್ತಿ** ಸನ್ತಾರೇಸ್ಸಾಮಿ। **ಸದೇವಕನ್ತಿ** ಸದೇವಕಂ ಸತ್ತನಿಕಾಯಂ, ಸದೇವಕಂ ಲೋಕಂ ವಾ। **ಅಧಿಕಾರೇನಾತಿ** ಅಧಿವಿಸಿಟ್ಠೇನ ಕಾರೇನ, ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಮಮ ಜೀವಿತಂ ಪರಿಚ್ಚಜಿತ್ವಾ ಕಲಲಪಿಟ್ಠೇ ಸಯನೇನಾಧಿಕಾರೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಸಂಸಾರಸೋತನ್ತಿ ಕಮ್ಮಕಿಲೇಸವಸೇನ ಯೋನಿಗತಿವಿಞ್ಞಾಣಟ್ಠಿತಿನವಸತ್ತಾವಾಸೇಸು ಇತೋ ಚಿತೋ ಚ ಸಂಸರಣಂ ಸಂಸಾರೋ। ಯಥಾಹ -

> "ಖನ್ಧಾನಞ್ಚ ಪಟಿಪಾಟಿ, ಧಾತುಆಯತನಾನಞ್ಚ।
> ಅಬ್ಬೋಚ್ಛಿನ್ನಂ ವತ್ತಮಾನಾ, ಸಂಸಾರೋತಿ ಪವುಚ್ಚತೀ"ತಿ॥ (ವಿಸುದ್ಧಿ॰ ೨.೬೧೯; ದೀ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೯೫ ಅಪಸಾದನಾವಣ್ಣನಾ; ಸಂ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೨.೬೦; ಅ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೪.೧೯೯; ಧ॰ ಸ॰ ಅಟ್ಠ॰ ನಿದಾನಕಥಾ; ವಿಭ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨೨೬ ಸಙ್ಖಾಪದನಿದ್ದೇಸ; ಸು॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೫೨೩; ಉದಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩೯; ಇತಿವು॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧೪, ೫೮; ಥೇರಗಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೬೭, ೯೯; ಚೂಳನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೬; ಪಟಿ॰ ಮ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೧.೧೧೭)।

ಸಂಸಾರೋ ಚ ಸೋ ಸೋತಂ ಚೇತಿ ಸಂಸಾರಸೋತಂ, ತಂ ಸಂಸಾರಸೋತಂ। ಅಥ ವಾ ಸಂಸಾರಸ್ಸ ಸೋತಂ **ಸಂಸಾರಸೋತಂ,** ಸಂಸಾರಕಾರಣಂ ತಣ್ಹಾಸೋತಂ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ತಯೋ ಭವೇತಿ** ಕಾಮರೂಪಾರೂಪಭವೇ। ತಿಭವನಿಬ್ಬತ್ತಕಕಮ್ಮಕಿಲೇಸಾ ತಯೋ ಭವಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ। **ಧಮ್ಮನಾವ**ನ್ತಿ ಅರಿಯಂ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕಂ ಮಗ್ಗಂ। ಸೋ ಹಿ ಚತುರೋಘುತ್ತರಣಟ್ಠೇನ "ಧಮ್ಮನಾವಾ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಸಮಾರುಯ್ಹಾತಿ** ಆರುಯ್ಹ। **ಸನ್ತಾರೇಸ್ಸನ್ತಿ** ಸನ್ತಾರೇಸ್ಸಾಮಿ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ಬುದ್ಧತ್ತಂ ಪತ್ಥೇನ್ತಸ್ಸ -

೫೯. "ಮನುಸ್ಸತ್ತಂ ಲಿಙ್ಗಸಮ್ಪತ್ತಿ, ಹೇತು ಸತ್ಥಾರದಸ್ಸನಂ।
ಪಬ್ಬಜ್ಜಾ ಗುಣಸಮ್ಪತ್ತಿ, ಅಧಿಕಾರೋ ಚ ಛನ್ದತಾ।
ಅಟ್ಠಧಮ್ಮಸಮೋಧಾನಾ, ಅಭಿನೀಹಾರೋ ಸಮಿಜ್ಝತಿ"॥

ತತ್ಥ **ಮನುಸ್ಸತ್ತ**ನ್ತಿ ಮನುಸ್ಸತ್ತಭಾವೇಯೇವ ಠತ್ವಾ ಬುದ್ಧತ್ತಂ ಪತ್ಥೇನ್ತಸ್ಸ ಪತ್ಥನಾ ಸಮಿಜ್ಝತಿ, ನ ನಾಗಜಾತಿಆದೀಸು ಠಿತಾನಂ। ಕಸ್ಮಾತಿ ಚೇ? ಅಹೇತುಕಭಾವತೋ।

ಲಿಙ್ಗಸಮ್ಪತ್ತೀತಿ ಮನುಸ್ಸತ್ತಭಾವೇ ವತ್ತಮಾನಸ್ಸಾಪಿ ಪುರಿಸಲಿಙ್ಗೇ ಠಿತಸ್ಸೇವ ಪತ್ಥನಾ ಸಮಿಜ್ಝತಿ, ನ ಇತ್ಥಿಯಾ ವಾ ಪಣ್ಡಕನಪುಂಸಕಉಭತೋಬ್ಯಞ್ಜನಕಾನಂ ವಾ ಸಮಿಜ್ಝತಿ । ಕಸ್ಮಾತಿ ಚೇ? ಲಕ್ಖಣಪಾರಿಪೂರಿಯಾ ಅಭಾವತೋ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ - "ಅಟ್ಠಾನಮೇತಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅನವಕಾಸೋ, ಯಂ ಇತ್ಥೀ ಅರಹಂ ಅಸ್ಸ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೧೩೦; ಅ॰ ನಿ॰ ೧.೨೭೯; ವಿಭ॰ ೮೦೯) ವಿತ್ಥಾರೋ। ತಸ್ಮಾ ಇತ್ಥಿಲಿಙ್ಗೇ ಠಿತಸ್ಸ ಮನುಸ್ಸಜಾತಿಕಸ್ಸಾಪಿ ಪತ್ಥನಾ ನ ಸಮಿಜ್ಝತಿ।

ಹೇತೂತಿ ಪುರಿಸಸ್ಸಾಪಿ ತಸ್ಮಿಂ ಅತ್ತಭಾವೇ ಅರಹತ್ತಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಹೇತುಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸೇವ ಪತ್ಥನಾ ಸಮಿಜ್ಝತಿ, ನೋ ಇತರಸ್ಸ।

ಸತ್ಥಾರದಸ್ಸನನ್ತಿ ಸಚೇ ಜೀವಮಾನಕಬುದ್ಧಸ್ಸೇವ ಸನ್ತಿಕೇ ಪತ್ಥೇತಿ ಪತ್ಥನಾ ಸಮಿಜ್ಝತಿ। ಪರಿನಿಬ್ಬುತೇ ಭಗವತಿ ಚೇತಿಯಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ವಾ ಬೋಧಿರುಕ್ಖಮೂಲೇ ವಾ ಪಟಿಮಾಯ ವಾ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಬುದ್ಧಸಾವಕಾನಂ ವಾ ಸನ್ತಿಕೇ ಪತ್ಥನಾ ನ ಸಮಿಜ್ಝತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಭಬ್ಬಾಭಬ್ಬಕೇ ಞತ್ವಾ ಕಮ್ಮವಿಪಾಕಪರಿಚ್ಛೇದಕಞಾಣೇನ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಬ್ಯಾಕಾತುಂ ಅಸಮತ್ಥತ್ತಾ। ತಸ್ಮಾ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇಯೇವ ಪತ್ಥನಾ ಸಮಿಜ್ಝತಿ।

ಪಬ್ಬಜ್ಜಾತಿ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಸನ್ತಿಕೇ ಪತ್ಥೇನ್ತಸ್ಸಾಪಿ ಕಮ್ಮಕಿರಿಯವಾದೀಸು ತಾಪಸೇಸು ವಾ ಭಿಕ್ಖೂಸು ವಾ ಪಬ್ಬಜಿತಸ್ಸೇವ ಪತ್ಥನಾ ಸಮಿಜ್ಝತಿ, ನೋ ಗಿಹಿಲಿಙ್ಗೇ ಠಿತಸ್ಸ। ಕಸ್ಮಾ? ಪಬ್ಬಜಿತಾಯೇವ ಹಿ ಬೋಧಿಸತ್ತಾ ಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಅಧಿಗಚ್ಛನ್ತಿ, ನ ಗಹಟ್ಠಾ। ತಸ್ಮಾ ಆದಿಮ್ಹಿ ಪಣಿಧಾನಕಾಲೇಪಿ ಪಬ್ಬಜಿತೇನೇವ ಭವಿತಬ್ಬಂ।

ಗುಣಸಮ್ಪತ್ತೀತಿ ಪಬ್ಬಜಿತಸ್ಸಾಪಿ ಅಟ್ಠಸಮಾಪತ್ತಿಲಾಭಿನೋ ಪಞ್ಚಾಭಿಞ್ಞಸ್ಸೇವ ಸಮಿಜ್ಝತಿ, ನ ಪನ ಇಮಾಯ ಗುಣಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ವಿರಹಿತಸ್ಸ। ಕಸ್ಮಾ? ನಿಗ್ಗುಣಸ್ಸ ತದಭಾವತೋ।

ಅಧಿಕಾರೋತಿ ಗುಣಸಮ್ಪನ್ನೇನಾಪಿ ಯೇನ ಅತ್ತನೋ ಜೀವಿತಂ ಬುದ್ಧಾನಂ ಪರಿಚ್ಚತ್ತಂ ಹೋತಿ, ತಸ್ಸ ಇಮಿನಾ ಅಧಿಕಾರೇನ ಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸೇವ ಸಮಿಜ್ಝತಿ, ನ ಇತರಸ್ಸ।

ಛನ್ದತಾತಿ ಅಭಿನೀಹಾರಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸಾಪಿ ಯಸ್ಸ ಬುದ್ಧಕಾರಕಧಮ್ಮಾನಂ ಅತ್ಥಾಯ ಮಹನ್ತೋ ಛನ್ದೋ ವಾಯಾಮೋ ಚ ಉಸ್ಸಾಹೋ ಚ ಪರಿಯೇಟ್ಠಿ ಚ, ತಸ್ಸೇವ ಸಮಿಜ್ಝತಿ, ನ ಇತರಸ್ಸ। ತತ್ರಿದಂ ಛನ್ದಮಹನ್ತತಾಯ ಓಪಮ್ಮಂ - ಸಚೇ ಹಿ ಏವಮಸ್ಸ, "ಯೋ ಪನ ಸಕಲಚಕ್ಕವಾಳಗಬ್ಭಂ ಏಕೋದಕೀಭೂತಂ ಅತ್ತನೋ ಬಾಹುಬಲೇನ ಉತ್ತರಿತ್ವಾ ಪಾರಂ ಗನ್ತುಂ ಸಮತ್ಥೋ, ಸೋ ಬುದ್ಧತ್ತಂ ಪಾಪುಣಾತಿ। ಯೋ ಪನಿಮಂ ಅತ್ತನೋ ದುಕ್ಕರಂ ನ ಮಞ್ಞತಿ 'ಅಹಂ ಇಮಂ ಉತ್ತರಿತ್ವಾ ಪಾರಂ ಗಮಿಸ್ಸಾಮೀ'"ತಿ ಏವಂ ಮಹತಾ ಛನ್ದೇನ ಉಸ್ಸಾಹೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಹೋತಿ, ತಸ್ಸ ಪತ್ಥನಾ ಸಮಿಜ್ಝತಿ, ನ ಇತರಸ್ಸ (ಸು॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ; ಅಪ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.ದೂರೇನಿದಾನ, ಸುಮೇಧಕಥಾ; ಚರಿಯಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ಪಕಿಣ್ಣಕಕಥಾ)।

ಸುಮೇಧಪಣ್ಡಿತೋ ಪನ ಇಮೇ ಅಟ್ಠ ಧಮ್ಮೇ ಸಮೋಧಾನೇತ್ವಾವ ಬುದ್ಧಭಾವಾಯ ಅಭಿನೀಹಾರಂ ಕತ್ವಾ ನಿಪಜ್ಜಿ। ದೀಪಙ್ಕರೋಪಿ ಭಗವಾ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಸುಮೇಧಪಣ್ಡಿತಸ್ಸ ಸೀಸಭಾಗೇ ಠತ್ವಾ ಕಲಲಪಿಟ್ಠೇ ನಿಪನ್ನಂ ಸುಮೇಧತಾಪಸಂ ದಿಸ್ವಾ - "ಅಯಂ ತಾಪಸೋ ಬುದ್ಧತ್ತಾಯ ಅಭಿನೀಹಾರಂ ಕತ್ವಾ ನಿಪನ್ನೋ, ಇಜ್ಝಿಸ್ಸತಿ ನು ಖೋ ಏತಸ್ಸ ಪತ್ಥನಾ, ಉದಾಹು ನೋ"ತಿ ಅನಾಗತಂಸಞಾಣಂ ಪೇಸೇತ್ವಾ ಉಪಧಾರೇನ್ತೋ - "ಇತೋ ಕಪ್ಪಸತಸಹಸ್ಸಾಧಿಕಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾನಿ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಗೋತಮೋ ನಾಮ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಞತ್ವಾ ಠಿತಕೋವ ಪರಿಸಮಜ್ಝೇ ಬ್ಯಾಕಾಸಿ - "ಪಸ್ಸಥ ನೋ, ತುಮ್ಹೇ ಭಿಕ್ಖವೇ, ಇಮಂ ಉಗ್ಗತಪಂ ತಾಪಸಂ ಕಲಲಪಿಟ್ಠೇ ನಿಪನ್ನ"ನ್ತಿ। "ಏವಂ, ಭನ್ತೇ"ತಿ। ಅಯಂ ಬುದ್ಧತ್ತಾಯ ಅಭಿನೀಹಾರಂ ಕತ್ವಾ ನಿಪನ್ನೋ, ಸಮಿಜ್ಝಿಸ್ಸತಿ ಇಮಸ್ಸ ತಾಪಸಸ್ಸ ಪತ್ಥನಾ, ಅಯಞ್ಹಿ ಇತೋ ಕಪ್ಪಸತಸಹಸ್ಸಾಧಿಕಾನಂ ಚತುನ್ನಂ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾನಂ ಮತ್ಥಕೇ ಗೋತಮೋ ನಾಮ ಬುದ್ಧೋ ಲೋಕೇ ಭವಿಸ್ಸತಿ। ತಸ್ಮಿಂ ಪನಸ್ಸ ಅತ್ತಭಾವೇ ಕಪಿಲವತ್ಥು ನಾಮ ನಗರಂ ನಿವಾಸೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಮಹಾಮಾಯಾ ನಾಮ ದೇವೀ ಮಾತಾ, ಸುದ್ಧೋದನೋ ನಾಮ ರಾಜಾ ಪಿತಾ, ಉಪತಿಸ್ಸೋ ಚ ಕೋಲಿತೋ ಚ ದ್ವೇ ಅಗ್ಗಸಾವಕಾ, ಆನನ್ದೋ ನಾಮ ಉಪಟ್ಠಾಕೋ, ಖೇಮಾ ಚ ಉಪ್ಪಲವಣ್ಣಾ ಚ ದ್ವೇ ಅಗ್ಗಸಾವಿಕಾ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ । ಅಯಂ ಪರಿಪಕ್ಕಞಾಣೋ ಹುತ್ವಾ ಮಹಾಭಿನಿಕ್ಖಮನಂ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಮಹಾಪಧಾನಂ ಪದಹಿತ್ವಾ ನಿಗ್ರೋಧಮೂಲೇ ಸುಜಾತಾಯ ನಾಮ ಕುಮಾರಿಯಾ ದಿನ್ನಂ ಪಾಯಾಸಂ ಪಟಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ನೇರಞ್ಜರಾಯ ತೀರೇ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಬೋಧಿಮಣ್ಡಂ ಆರುಯ್ಹ ಅಸ್ಸತ್ಥರುಕ್ಖಮೂಲೇ ಅಭಿಸಮ್ಬುಜ್ಝಿಸ್ಸತೀತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೬೦. “ದೀಪಙ್ಕರೋ ಲೋಕವಿದೂ, ಆಹುತೀನಂ ಪಟಿಗ್ಗಹೋ।
ಉಸ್ಸೀಸಕೇ ಮಂ ಠತ್ವಾನ, ಇದಂ ವಚನಮಬ್ರವಿ॥

೬೧. “ಪಸ್ಸಥ ಇಮಂ ತಾಪಸಂ, ಜಟಿಲಂ ಉಗ್ಗತಾಪನಂ।
ಅಪರಿಮೇಯ್ಯಿತೋ ಕಪ್ಪೇ, ಬುದ್ಧೋ ಲೋಕೇ ಭವಿಸ್ಸತಿ॥

೬೨. “ಅಹೂ ಕಪಿಲವ್ಹಯಾ ರಮ್ಮಾ, ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ತಥಾಗತೋ।
ಪಧಾನಂ ಪದಹಿತ್ವಾನ, ಕತ್ವಾ ದುಕ್ಕರಕಾರಿಕಂ॥

೬೩. “ಅಜಪಾಲರುಕ್ಖಮೂಲಸ್ಮಿಂ, ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ತಥಾಗತೋ।
ತತ್ಥ ಪಾಯಾಸಂ ಪಗ್ಗಯ್ಹ, ನೇರಞ್ಜರಮುಪೇಹಿತಿ॥

೬೪. “ನೇರಞ್ಜರಾಯ ತೀರಮ್ಹಿ, ಪಾಯಾಸಂ ಅದ ಸೋ ಜಿನೋ।
ಪಟಿಯತ್ತವರಮಗ್ಗೇನ, ಬೋಧಿಮೂಲಮುಪೇಹಿತಿ॥

೬೫. “ತತೋ ಪದಕ್ಖಿಣಂ ಕತ್ವಾ, ಬೋಧಿಮಣ್ಡಂ ಅನುತ್ತರೋ।
ಅಸ್ಸತ್ಥರುಕ್ಖಮೂಲಮ್ಹಿ, ಬುಜ್ಝಿಸ್ಸತಿ ಮಹಾಯಸೋ॥

೬೬. “ಇಮಸ್ಸ ಜನಿಕಾ ಮಾತಾ, ಮಾಯಾ ನಾಮ ಭವಿಸ್ಸತಿ।
ಪಿತಾ ಸುದ್ಧೋದನೋ ನಾಮ, ಅಯಂ ಹೇಸ್ಸತಿ ಗೋತಮೋ॥

೬೭. “ಅನಾಸವಾ ವೀತರಾಗಾ, ಸನ್ತಚಿತ್ತಾ ಸಮಾಹಿತಾ।
ಕೋಲಿತೋ ಉಪತಿಸ್ಸೋ ಚ, ಅಗ್ಗಾ ಹೇಸ್ಸನ್ತಿ ಸಾವಕಾ।
ಆನನ್ದೋ ನಾಮುಪಟ್ಠಾಕೋ, ಉಪಟ್ಠಿಸ್ಸತಿಮಂ ಜಿನಂ॥

೬೮. “ಖೇಮಾ ಉಪ್ಪಲವಣ್ಣಾ ಚ, ಅಗ್ಗಾ ಹೇಸ್ಸನ್ತಿ ಸಾವಿಕಾ।
ಅನಾಸವಾ ವೀತರಾಗಾ, ಸನ್ತಚಿತ್ತಾ ಸಮಾಹಿತಾ॥

೬೯. “ಬೋಧಿ ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ, ಅಸ್ಸತ್ಥೋತಿ ಪವುಚ್ಚತಿ।
ಚಿತ್ತೋ ಚ ಹತ್ಥಾಳವಕೋ, ಅಗ್ಗಾ ಹೇಸ್ಸನ್ತುಪಟ್ಠಕಾ।
ಉತ್ತರಾ ನನ್ದಮಾತಾ ಚ, ಅಗ್ಗಾ ಹೇಸ್ಸನ್ತುಪಟ್ಠಿಕಾ”ತಿ॥

ತತ್ಥ **ಲೋಕವಿದೂ**ತಿ ಸಬ್ಬಥಾ ವಿದಿತಲೋಕತ್ತಾ ಪನ ಲೋಕವಿದೂ। ಭಗವಾ ಹಿ ಸಭಾವತೋ ಸಮುದಯತೋ ನಿರೋಧತೋ ನಿರೋಧೂಪಾಯತೋತಿ ಸಬ್ಬಥಾಪಿ ಲೋಕಂ ಅವೇದಿ ಅಞ್ಞಾಸಿ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿ। ತಸ್ಮಾ ಲೋಕವಿದೂತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಯಥಾಹ -

“ತಸ್ಮಾ ಹವೇ ಲೋಕವಿದೂ ಸುಮೇಧೋ, ಲೋಕನ್ತಗೂ ವೂಸಿತಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯೋ।
ಲೋಕಸ್ಸ ಅನ್ತಂ ಸಮಿತಾವಿ ಞತ್ವಾ, ನಾಸೀಸತೀ ಲೋಕಮಿಮಂ ಪರಞ್ಚಾ”ತಿ॥ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೧೦೭; ಅ॰ ನಿ॰ ೪.೪೬)।

ಅಪಿ ಚ ತಯೋ ಲೋಕಾ - ಸಙ್ಖಾರಲೋಕೋ, ಸತ್ತಲೋಕೋ, ಓಕಾಸಲೋಕೋತಿ। ತತ್ಥ ಸಙ್ಖಾರಲೋಕೋ ನಾಮ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪನ್ನಾ ಪಥವಿಆದಯೋ ಧಮ್ಮಾ। ಸತ್ತಲೋಕೋ ನಾಮ ಸಞ್ಞಿನೋ ಅಸಞ್ಞಿನೋ ನೇವಸಞ್ಞಿನಾಸಞ್ಞಿನೋ ಚ ಸತ್ತಾ।

ಓಕಾಸಲೋಕೋ ನಾಮ ಸತ್ತಾನಂ ನಿವಾಸಟ್ಠಾನಂ। ಇಮೇ ಪನ ತಯೋಪಿ ಲೋಕಾ ಭಗವತಾ ಯಥಾಸಭಾವತೋ ವಿದಿತಾ, ತಸ್ಮಾ ಲೋಕವಿದೂತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಆಹುತೀನಂ ಪಟಿಗ್ಗಹೋ**ತಿ ದಾನಾನಂ ಪಟಿಗ್ಗಹೇತುಂ ಅರಹತ್ತಾ ದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯತ್ತಾ ಆಹುತೀನಂ ಪಟಿಗ್ಗಹೋ। **ಉಸ್ಸೀಸಕೇ ಮಂ ಠತ್ವಾನಾ**ತಿ ಮಮ ಸೀಸಸಮೀಪೇ ಠತ್ವಾ। **ಇದಂ** ಇದಾನಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ ವಚನಂ ಅಬ್ರವೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಜಟಿಲ**ನ್ತಿ ಜಟಾ ಅಸ್ಸ ಸನ್ತೀತಿ ಜಟಿಲೋ, ತಂ ಜಟಿಲಂ। **ಉಗ್ಗತಾಪನ**ನ್ತಿ ಉಗ್ಗತಾಪಸಂ। **ಅಹೂ**ತಿ ಅಹನಿ, ಅಥಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಯಮೇವ ವಾ ಪಾಠೋ। **ಕಪಿಲವ್ಹಯಾ**ತಿ ಕಪಿಲಅವ್ಹಯಾ ಅಭಿಧಾನಾ। **ರಮ್ಮಾ**ತಿ ರಮಣೀಯತೋ। **ಪಧಾನ**ನ್ತಿ ವೀರಿಯಂ। **ಏಹಿತೀ**ತಿ ಏಸ್ಸತಿ ಗಮಿಸ್ಸತಿ। ಸೇಸಗಾಥಾಸು ಉತ್ತಾನಮೇವಾತಿ।

ತತೋ ಸುಮೇಧಪಣ್ಡಿತೋ - “ಮಯ್ಹಂ ಕಿರ ಪತ್ಥನಾ ಸಮಿಜ್ಝಿಸ್ಸತೀ”ತಿ ಸಞ್ಜಾತಸೋಮನಸ್ಸೋ ಅಹೋಸಿ। ಮಹಾಜನೋ ದೀಪಙ್ಕರದಸಬಲಸ್ಸ ವಚನಂ ಸುತ್ವಾ - “ಸುಮೇಧತಾಪಸೋ ಕಿರ ಬುದ್ಧಬೀಜಙ್ಕುರೋ”ತಿ ಹಟ್ಠತುಟ್ಠೋ ಅಹೋಸಿ। ಏವಞ್ಚಸ್ಸ ಅಹೋಸಿ - “ಯಥಾ ನಾಮ ಪುರಿಸೋ ನದಿಂ ತರನ್ತೋ ಉಜುಕೇನ ತಿತ್ಥೇನ ತರಿತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ಹೇಟ್ಠಾತಿತ್ಥೇನ ಉತ್ತರತಿ, ಏವಮೇವ ಮಯಂ ದೀಪಙ್ಕರದಸಬಲಸ್ಸ ಸಾಸನೇ ಮಗ್ಗಫಲಂ ಅಲಭಮಾನಾ ಅನಾಗತೇ ಯದಾ ತ್ವಂ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸಸಿ, ತದಾ ತವ ಸಮ್ಮುಖಾ ಮಗ್ಗಫಲಂ ಸಚ್ಛಿಕಾತುಂ ಸಮತ್ಥಾ ಭವೇಯ್ಯಾಮಾ”ತಿ ಪತ್ಥನಂ ಅಕಂಸು। ದೀಪಙ್ಕರದಸಬಲೋ ಬೋಧಿಸತ್ತಂ ಮಹಾಸತ್ತಂ ಪಸಂಸಿತ್ವಾ ಅಟ್ಠಹಿ ಪುಪ್ಫಮುಟ್ಠೀಹಿ ಪೂಜೇತ್ವಾ ಪದಕ್ಖಿಣಂ ಕತ್ವಾ ಪಕ್ಕಾಮಿ। ತೇಪಿ ಚತುಸತಸಹಸ್ಸಾ ಖೀಣಾಸವಾ ಬೋಧಿಸತ್ತಂ ಪುಪ್ಫೇಹಿ ಚ ಗನ್ಧೇಹಿ ಚ ಪೂಜೇತ್ವಾ ಪದಕ್ಖಿಣಂ ಕತ್ವಾ ಪಕ್ಕಮಿಂಸು। ದೇವಮನುಸ್ಸಾ ಪನ ತಥೇವ ಪೂಜೇತ್ವಾ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಪಕ್ಕಮಿಂಸು।

ಅಥ ಸಬ್ಬಲೋಕಮತಿದೀಪಙ್ಕರೋ ದೀಪಙ್ಕರೋ ಭಗವಾ ಚತೂಹಿ ಖೀಣಾಸವಸತಸಹಸ್ಸೇಹಿ ಪರಿವುತೋ ರಮ್ಮನಗರವಾಸೀಹಿ ಪೂಜಿಯಮಾನೋ ದೇವತಾಹಿ ಅಭಿವನ್ದಿಯಮಾನೋ ಸಞ್ಝಾಪ್ಪಭಾನುರಞ್ಜಿತವರಕನಕಗಿರಿಸಿಖರೋ ವಿಯ ಜಙ್ಗಮಮಾನೋ ಅನೇಕೇಸು ಪಾಟಿಹಾರಿಯೇಸು ವತ್ತಮಾನೇಸು ತೇನ ಅಲಙ್ಕತಪಟಿಯತ್ತೇನ ಮಗ್ಗೇನ ಗನ್ತ್ವಾ ನಾನಾಸುರಭಿಕುಸುಮಗನ್ಧವಾಸಿತಂ ಚುಣ್ಣಸಮ್ಮೋದಗನ್ಧಂ ಸಮುಸ್ಸಿತಧಜಪಟಾಕಂ ಗನ್ಧಾನುಬದ್ಧಹದಯೇಹಿ ಭಮರಗಣೇಹಿ ಗುಮ್ಬಗುಮ್ಬಾಯಮಾನಂ ಧೂಪನ್ಧಕಾರಂ ಅಮರಪುರಸದಿಸಸೋಭಂ ಅಭಿರಮ್ಮಂ ರಮ್ಮನಗರಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಪಞ್ಞತ್ತೇ ಮಹಾರಹೇ ಬುದ್ಧಾಸನೇ ಯುಗನ್ಧರಮತ್ಥಕೇ ಸರದಸಮಯರುಚಿರಕರರಜನಿಕರೋ ತಿಮಿರನಿಕರನಿಧನಕರೋ ಕಮಲವನವಿಕಸನಕರೋ ದಿವಸಕರೋ ವಿಯ ದಸಬಲದಿವಸಕರೋ ನಿಸೀದಿ। ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೋಪಿ ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ತನೋ ಪತ್ತಾಸನೇ ನಿಸೀದಿ। ರಮ್ಮನಗರವಾಸಿನೋ ಪನ ಉಪಾಸಕಾ ಸದ್ಧಾದಿಗುಣಸಮ್ಪನ್ನಾ ನಾನಾವಿಧಖಜ್ಜಾದೀಹಿ ಸಮಲಙ್ಕತಂ ವಣ್ಣಗನ್ಧರಸಸಮ್ಪನ್ನಂ ಅಸದಿಸಂ ಸುಖನಿದಾನಂ ದಾನಂ ಬುದ್ಧಪ್ಪಮುಖಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ಅದಂಸು।

ಅಥ ಖೋ ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ದಸಬಲಸ್ಸ ಬ್ಯಾಕರಣಂ ಸುತ್ವಾ ಬುದ್ಧಭಾವಂ ಕರತಲಗತಮಿವ ಮಞ್ಞಮಾನೋ ಪಮುದಿತಹದಯೋ ಸಬ್ಬೇಸು ಪಟಿಕ್ಕನ್ತೇಸು ಸಯನಾ ವುಟ್ಠಾಯ - “ಪಾರಮಿಯೋ ವಿಚಿನಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ಪುಪ್ಫರಾಸಿಮತ್ಥಕೇ ಪಲ್ಲಙ್ಕಂ ಆಭುಜಿತ್ವಾ ನಿಸೀದಿ। ಏವಂ ನಿಸಿನ್ನೇ ಮಹಾಸತ್ತೇ ಸಕಲದಸಸಹಸ್ಸಚಕ್ಕವಾಳದೇವತಾ ಸಾಧುಕಾರಂ ದತ್ವಾ - “ಅಯ್ಯ ಸುಮೇಧತಾಪಸ, ಪೋರಾಣಕಬೋಧಿಸತ್ತಾನಂ ಪಲ್ಲಙ್ಕಂ ಆಭುಜಿತ್ವಾ - ‘ಪಾರಮಿಯೋ ವಿಚಿನಿಸ್ಸಾಮೀ’ತಿ ನಿಸಿನ್ನಕಾಲೇ ಯಾನಿ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಾನಿ ನಾಮ ಪಞ್ಞಾಯನ್ತಿ, ತಾನಿ ಸಬ್ಬಾನಿಪಿ ಅಜ್ಜ ಪಾತುಭೂತಾನಿ ನಿಸ್ಸಂಸಯೇನ ತ್ವಂ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸಸಿ, ಮಯಮೇತಂ ಜಾನಾಮ - ‘ಯಸ್ಸೇತಾನಿ ನಿಮಿತ್ತಾನಿ ಪಞ್ಞಾಯನ್ತಿ, ಸೋ ಏಕನ್ತೇನೇವ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ’ ತಸ್ಮಾ ತ್ವಂ ಅತ್ತನೋ ವೀರಿಯಂ ದಳ್ಹಂ ಕತ್ವಾ ಪಗ್ಗಣ್ಹಾ”ತಿ ಬೋಧಿಸತ್ತಂ ನಾನಪ್ಪಕಾರಾಹಿ ಥುತೀಹಿ ಅಭಿತ್ಥವಿಂಸು। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೭೦. “ಇದಂ ಸುತ್ವಾನ ವಚನಂ, ಅಸಮಸ್ಸ ಮಹೇಸಿನೋ।
ಆಮೋದಿತಾ ನರಮರೂ, ಬುದ್ಧಬೀಜಂ ಕಿರ ಅಯಂ॥

೭೧. “ಉಕ್ಕುಟ್ಠಿಸದ್ದಾ ವತ್ತನ್ತಿ, ಅಪ್ಫೋಟೇನ್ತಿ ಹಸನ್ತಿ ಚ।
ಕತಞ್ಜಲೀ ನಮಸ್ಸನ್ತಿ, ದಸಸಹಸ್ಸೀ ಸದೇವಕಾ॥

೭೨. “ಯದಿಮಸ್ಸ ಲೋಕನಾಥಸ್ಸ, ವಿರಜ್ಝಿಸ್ಸಾಮ ಸಾಸನಂ।
ಅನಾಗತಮ್ಹಿ ಅದ್ಧಾನೇ, ಹೇಸ್ಸಾಮ ಸಮ್ಮುಖಾ ಇಮಂ॥

೭೩. “ಯಥಾ ಮನುಸ್ಸಾ ನದಿಂ ತರನ್ತಾ, ಪಟಿತಿತ್ಥಂ ವಿರಜ್ಝಿಯ।
ಹೇಟ್ಠಾತಿತ್ಥೇ ಗಹೇತ್ವಾನ, ಉತ್ತರನ್ತಿ ಮಹಾನದಿಂ॥

೭೪. “ಏವಮೇವ ಮಯಂ ಸಬ್ಬೇ, ಯದಿ ಮುಞ್ಚಾಮಿಮಂ ಜಿನಂ।
ಅನಾಗತಮ್ಹಿ ಅದ್ಧಾನೇ, ಹೇಸ್ಸಾಮ ಸಮ್ಮುಖಾ ಇಮಂ॥

೭೫. “ದೀಪಙ್ಕರೋ ಲೋಕವಿದೂ, ಆಹುತೀನಂ ಪಟಿಗ್ಗಹೋ।
ಮಮ ಕಮ್ಮಂ ಪಕಿತ್ತೇತ್ವಾ, ದಕ್ಖಿಣಂ ಪಾದಮುದ್ಧರಿ॥

೭೬. “ಯೇ ತತ್ಥಾಸುಂ ಜಿನಪುತ್ತಾ, ಪದಕ್ಖಿಣಮಕಂಸು ಮಂ।
ದೇವಾ ಮನುಸ್ಸಾ ಅಸುರಾ ಚ, ಅಭಿವಾದೇತ್ವಾನ ಪಕ್ಕಮುಂ॥

೭೭. “ದಸ್ಸನಂ ಮೇ ಅತಿಕ್ಕನ್ತೇ, ಸಸಙ್ಘೇ ಲೋಕನಾಯಕೇ।
ಸಯನಾ ವುಟ್ಠಹಿತ್ವಾನ, ಪಲ್ಲಙ್ಕಂ ಆಭುಜಿಂ ತದಾ॥

೭೮. “ಸುಖೇನ ಸುಖಿತೋ ಹೋಮಿ, ಪಾಮೋಜ್ಜೇನ ಪಮೋದಿತೋ।
ಪೀತಿಯಾ ಚ ಅಭಿಸ್ಸನ್ನೋ, ಪಲ್ಲಙ್ಕಂ ಆಭುಜಿಂ ತದಾ॥

೭೯. “ಪಲ್ಲಙ್ಕೇನ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ, ಏವಂ ಚಿನ್ತೇಸಹಂ ತದಾ।
ವಸೀಭೂತೋ ಅಹಂ ಝಾನೇ, ಅಭಿಞ್ಞಾಸು ಪಾರಮಿಂ ಗತೋ॥

೮೦. “ಸಹಸ್ಸಿಯಮ್ಹಿ ಲೋಕಮ್ಹಿ, ಇಸಯೋ ನತ್ಥಿ ಮೇ ಸಮಾ।
ಅಸಮೋ ಇದ್ಧಿಧಮ್ಮೇಸು, ಅಲಭಿಂ ಈದಿಸಂ ಸುಖಂ॥

೮೧. “ಪಲ್ಲಙ್ಕಾಭುಜನೇ ಮಯ್ಹಂ, ದಸಸಹಸ್ಸಾಧಿವಾಸಿನೋ।
ಮಹಾನಾದಂ ಪವತ್ತೇಸುಂ, ಧುವಂ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸಸಿ॥

೮೨. “ಯಾ ಪುಬ್ಬೇ ಬೋಧಿಸತ್ತಾನಂ, ಪಲ್ಲಙ್ಕವರಮಾಭುಜೇ।
ನಿಮಿತ್ತಾನಿ ಪದಿಸ್ಸನ್ತಿ, ತಾನಿ ಅಜ್ಜ ಪದಿಸ್ಸರೇ॥

೮೩. “ಸೀತಂ ಬ್ಯಪಗತಂ ಹೋತಿ, ಉಣ್ಹಞ್ಚ ಉಪಸಮ್ಮತಿ।
ತಾನಿ ಅಜ್ಜ ಪದಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಧುವಂ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸಸಿ॥

೮೪. “ದಸಸಹಸ್ಸೀ ಲೋಕಧಾತು, ನಿಸ್ಸದ್ದಾ ಹೋನ್ತಿ ನಿರಾಕುಲಾ।

ತಾನಿ ಅಜ್ಜ ಪದಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಧುವಂ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸಸಿ॥

೮೫. “ಮಹಾವಾತಾ ನ ವಾಯನ್ತಿ, ನ ಸನ್ದನ್ತಿ ಸವನ್ತಿಯೋ।
ತಾನಿ ಅಜ್ಜ ಪದಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಧುವಂ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸಸಿ॥

೮೬. “ಥಲಜಾ ದಕಜಾ ಪುಪ್ಫಾ, ಸಬ್ಬೇ ಪುಪ್ಫನ್ತಿ ತಾವದೇ।
ತೇಪಜ್ಜ ಪುಪ್ಫಿತಾ ಸಬ್ಬೇ, ಧುವಂ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸಸಿ॥

೮೭. “ಲತಾ ವಾ ಯದಿ ವಾ ರುಕ್ಖಾ, ಫಲಭಾರಾ ಹೋನ್ತಿ ತಾವದೇ।
ತೇಪಜ್ಜ ಫಲಿತಾ ಸಬ್ಬೇ, ಧುವಂ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸಸಿ॥

೮೮. “ಆಕಾಸಟ್ಠಾ ಚ ಭೂಮಟ್ಠಾ, ರತನಾ ಜೋತನ್ತಿ ತಾವದೇ।
ತೇಪಜ್ಜ ರತನಾ ಜೋತನ್ತಿ, ಧುವಂ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸಸಿ॥

೮೯. “ಮಾನುಸ್ಸಕಾ ಚ ದಿಬ್ಬಾ ಚ, ತುರಿಯಾ ವಜ್ಜನ್ತಿ ತಾವದೇ।
ತೇಪಜ್ಜುಭೋ ಅಭಿರವನ್ತಿ, ಧುವಂ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸಸಿ॥

೯೦. “ವಿಚಿತ್ತಪುಪ್ಫಾ ಗಗನಾ, ಅಭಿವಸ್ಸನ್ತಿ ತಾವದೇ।
ತೇಪಿ ಅಜ್ಜ ಪವಸ್ಸನ್ತಿ, ಧುವಂ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸಸಿ॥

೯೧. “ಮಹಾಸಮುದ್ದೋ ಆಭುಜತಿ, ದಸಸಹಸ್ಸೀ ಪಕಮ್ಪತಿ।
ತೇಪಜ್ಜುಭೋ ಅಭಿರವನ್ತಿ, ಧುವಂ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸಸಿ॥

೯೨. “ನಿರಯೇಪಿ ದಸಸಹಸ್ಸೇ, ಅಗ್ಗೀ ನಿಬ್ಬನ್ತಿ ತಾವದೇ।
ತೇಪಜ್ಜ ನಿಬ್ಬುತಾ ಅಗ್ಗೀ, ಧುವಂ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸಸಿ॥

೯೩. “ವಿಮಲೋ ಹೋತಿ ಸೂರಿಯೋ, ಸಬ್ಬಾ ದಿಸ್ಸನ್ತಿ ತಾರಕಾ।
ತೇಪಿ ಅಜ್ಜ ಪದಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಧುವಂ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸಸಿ॥

೯೪. “ಅನೋವಟ್ಠೇನ ಉದಕಂ, ಮಹಿಯಾ ಉಬ್ಭಿಜ್ಜಿ ತಾವದೇ।
ತಮ್ಪಜ್ಜುಬ್ಭಿಜ್ಜತೇ ಮಹಿಯಾ, ಧುವಂ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸಸಿ॥

೯೫. “ತಾರಾಗಣಾ ವಿರೋಚನ್ತಿ, ನಕ್ಖತ್ತಾ ಗಗನಮಣ್ಡಲೇ।
ವಿಸಾಖಾ ಚನ್ದಿಮಾಯುತ್ತಾ, ಧುವಂ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸಸಿ॥

೯೬. “ಬಿಲಾಸಯಾ ದರೀಸಯಾ, ನಿಕ್ಖಮನ್ತಿ ಸಕಾಸಯಾ।
ತೇಪಜ್ಜ ಆಸಯಾ ಛುದ್ಧಾ, ಧುವಂ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸಸಿ॥

೯೭. “ನ ಹೋನ್ತಿ ಅರತೀ ಸತ್ತಾನಂ, ಸನ್ತುಟ್ಠಾ ಹೋನ್ತಿ ತಾವದೇ।
ತೇಪಜ್ಜ ಸಬ್ಬೇ ಸನ್ತುಟ್ಠಾ, ಧುವಂ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸಸಿ॥

೯೮. “ರೋಗಾ ತದುಪಸಮ್ಮನ್ತಿ, ಜಿಘಚ್ಛಾ ಚ ವಿನಸ್ಸಸಿ।
ತಾನಿ ಅಜ್ಜ ಪದಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಧುವಂ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸಸಿ॥

೯೯. “ರೋಗಾ ತದಾ ತನು ಹೋತಿ, ದೋಸೋ ಮೋಹೋ ವಿನಸ್ಸಸಿ।
ತೇಪಜ್ಜ ವಿಗತಾ ಸಬ್ಬೇ, ಧುವಂ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸಸಿ॥

೧೦೦“ಭಯಂ ತದಾ ನ ಭವತಿ, ಅಜ್ಜಪೇತಂ ಪದಿಸ್ಸತಿ।
ತೇನ ಲಿಙ್ಗೇನ ಜಾನಾಮ, ಧುವಂ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸಸಿ॥

೧೦೧“ರಜೋನುದ್ಧಂಸತೀ ಉದ್ಧಂ, ಅಜ್ಜಪೇತಂ ಪದಿಸ್ಸತಿ।
ತೇನ ಲಿಙ್ಗೇನ ಜಾನಾಮ, ಧುವಂ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸಸಿ॥

೧೦೨“ಅನಿಟ್ಠಗನ್ಧೋ ಪಕ್ಕಮತಿ, ದಿಬ್ಬಗನ್ಧೋ ಪವಾಯತಿ।
ಸೋಪಜ್ಜ ವಾಯತೀ ಗನ್ಧೋ, ಧುವಂ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸಸಿ॥

೧೦೩“ಸಬ್ಬೇ ದೇವಾ ಪದಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಠಪಯಿತ್ವಾ ಅರೂಪಿನೋ।
ತೇಪಜ್ಜ ಸಬ್ಬೇ ದಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಧುವಂ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸಸಿ॥

೧೦೪“ಯಾವತಾ ನಿರಯಾ ನಾಮ, ಸಬ್ಬೇ ದಿಸ್ಸನ್ತಿ ತಾವದೇ।
ತೇಪಜ್ಜ ಸಬ್ಬೇ ದಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಧುವಂ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸಸಿ॥

೧೦೫“ಕುಟ್ಟಾ ಕವಾಟಾ ಸೇಲಾ ಚ, ನ ಹೋನ್ತಾವರಣಾ ತದಾ।
ಆಕಾಸಭೂತಾ ತೇಪಜ್ಜ, ಧುವಂ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸಸಿ॥

೧೦೬“ಚುತೀ ಚ ಉಪಪತ್ತೀ ಚ, ಖಣೇ ತಸ್ಮಿಂ ನ ವಿಜ್ಜತಿ।
ತಾನಿಪಜ್ಜ ಪದಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಧುವಂ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸಸಿ॥

೧೦೭“ದಳ್ಹಂ ಪಗ್ಗಣ್ಹ ವೀರಿಯಂ, ಮಾ ನಿವತ್ತ ಅಭಿಕ್ಕಮ।
ಮಯಮ್ಪೇತಂ ವಿಜಾನಾಮ, ಧುವಂ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸಸೀ”ತಿ॥

ತತ್ಥ **ಇದಂ ಸುತ್ವಾನ ವಚನ**ನ್ತಿ ಇದಂ ದೀಪಙ್ಕರಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಬೋಧಿಸತ್ತಸ್ಸ ಬ್ಯಾಕರಣವಚನಂ ಸುತ್ವಾ। **ಅಸಮಸ್ಸಾ**ತಿ ಸಮಸ್ಸ ಸದಿಸಸ್ಸ ಅಭಾವತೋ ಅಸಮಸ್ಸ। ಯಥಾಹ –

“ನ ಮೇ ಆಚರಿಯೋ ಅತ್ಥಿ, ಸದಿಸೋ ಮೇ ನ ವಿಜ್ಜತಿ।
ಸದೇವಕಸ್ಮಿಂ ಲೋಕಸ್ಮಿಂ, ನತ್ಥಿ ಮೇ ಪಟಿಪುಗ್ಗಲೋ”ತಿ॥ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೮೫; ೨.೩೪೧; ಮಹಾವ॰ ೧೧; ಕಥಾ॰ ೪೦೫; ಮಿ॰ ಪ॰ ೪.೫.೧೧)।

ಮಹೇಸಿನೋತಿ ಮಹನ್ತೇ ಸೀಲಸಮಾಧಿಪಞ್ಞಾಕ್ಖನ್ಧೇ ಏಸಿ ಗವೇಸೀತಿ ಮಹೇಸೀ, ತಸ್ಸ ಮಹೇಸಿನೋ। **ನರಮರೂ**ತಿ ನರಾ ಚ ಅಮರಾ ಚ, ಉಕ್ಕಟ್ಠನಿದ್ದೇಸೋ ಪನಾಯಂ ಸಬ್ಬೇಪಿ ದಸಸಹಸ್ಸಿಲೋಕಧಾತುಯಾ ನಾಗಸುಪಣ್ಣಯಕ್ಖಾದಯೋಪಿ ಆಮೋದಿತಾವ। **ಬುದ್ಧಬೀಜಂ ಕಿರ ಅಯ**ನ್ತಿ ಅಯಂ ಕಿರ ಬುದ್ಧಙ್ಕುರೋ ಉಪ್ಪನ್ನೋತಿ ಆಮೋದಿತಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಉಕ್ಕುಟ್ಠಿಸದ್ದಾತಿ ಉನ್ನಾದಸದ್ದಾ ವತ್ತನ್ತಿ। **ಅಪ್ಫೋಟೇನ್ತೀತಿ** ಹತ್ಥೇಹಿ ಬಾಹಾ ಅಭಿಹನನ್ತಿ। **ದಸಸಹಸ್ಸೀತಿ** ದಸಸಹಸ್ಸಿಲೋಕಧಾತುಯೋ। **ಸದೇವಕಾತಿ** ಸಹ ದೇವೇಹಿ ಸದೇವಕಾ ದಸಸಹಸ್ಸೀ ನಮಸ್ಸನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಯದಿಮಸ್ಸಾತಿ** ಯದಿ ಇಮಸ್ಸ, ಅಯಮೇವ ವಾ ಪಾಠೋ। **ವಿರಜ್ಝಿಸ್ಸಾಮಾತಿ** ಯದಿ ನ ಸಮ್ಪಾಪುಣಿಸ್ಸಾಮ। **ಅನಾಗತಮ್ಹಿ ಅದ್ಧಾನೇತಿ** ಅನಾಗತೇ ಕಾಲೇ। **ಹೇಸ್ಸಾಮಾತಿ** ಭವಿಸ್ಸಾಮ। **ಸಮ್ಮುಖಾತಿ** ಸಮ್ಮುಖೀಭೂತಾ। **ಇಮನ್ತಿ** ಇಮಸ್ಸ, ಸಾಮಿಅತ್ಥೇ ಉಪಯೋಗವಚನಂ।

ನದಿಂ ತರನ್ತಾತಿ ನದೀತರಣಕಾ, "ನದಿತರನ್ತಾ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ। **ಪಟಿತಿತ್ಥನ್ತಿ** ಪಟಿಮುಖತಿತ್ಥಂ। **ವಿರಜ್ಝಿಯಾತಿ** ವಿರಜ್ಝಿತ್ವಾ। **ಯದಿ ಮುಞ್ಚಾಮಾತಿ** ಯದಿ ಇಮಂ ಭಗವನ್ತಂ ಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ ಅಕತಕಿಚ್ಚಾ ಗಮಿಸ್ಸಾಮಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಮಮ ಕಮ್ಮಂ ಪಕಿತ್ತೇತ್ವಾತಿ** ಮಮ ಭಾವಿತಮತ್ಥಂ ಬ್ಯಾಕರಿತ್ವಾ। **ದಕ್ಖಿಣಂ ಪಾದಮುದ್ಧರೀತಿ** ದಕ್ಖಿಣಂ ಪಾದಂ ಉಕ್ಖಿಪಿ, "ಕತಪದಕ್ಖಿಣೋ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ।

ಜಿನಪುತ್ತಾತಿ ದೀಪಙ್ಕರಸ್ಸ ಸತ್ಥುನೋ ಸಾವಕಾ। **ದೇವಾ ಮನುಸ್ಸಾ ಅಸುರಾ ಚ, ಅಭಿವಾದೇತ್ವಾನ ಪಕ್ಕಮುನ್ತಿ** ದೇವಾದಯೋ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಇಮೇ ಮಂ ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಪದಕ್ಖಿಣಂ ಕತ್ವಾ ಪುಪ್ಫಾದೀಹಿ ಪೂಜೇತ್ವಾ ಸುಪ್ಪತಿಟ್ಠಿತಪಞ್ಚಙ್ಗಾ ವನ್ದಿತ್ವಾ ನಿವತ್ತಿತ್ವಾ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಓಲೋಕೇತ್ವಾ ಮಧುರತ್ಥಬ್ಯಞ್ಜನಾಹಿ ನಾನಪ್ಪಕಾರಾಹಿ ಥುತೀಹಿ ವಣ್ಣೇನ್ತಾ ಪಕ್ಕಮಿಂಸು। "ನರಾ ನಾಗಾ ಚ ಗನ್ಧಬ್ಬಾ, ಅಭಿವಾದೇತ್ವಾನ ಪಕ್ಕಮು"ನ್ತಿಪಿ ಪಾಠೋ।

ದಸ್ಸನಂ ಮೇ ಅತಿಕ್ಕನ್ತೇತಿ ಮಮ ದಸ್ಸನವಿಸಯಂ ಭಗವತಿ ಅತಿಕ್ಕನ್ತೇ। "ಜಹಿತೇ ದಸ್ಸನೂಪಚಾರೇ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ। **ಸಸಙ್ಘೇತಿ** ಸದ್ಧಿಂ ಸಙ್ಘೇನ ಸಸಙ್ಘೋ, ತಸ್ಮಿಂ ಸಸಙ್ಘೇ। **ಸಯನಾ ವುಟ್ಠಹಿತ್ವಾನಾತಿ** ನಿಪನ್ನಟ್ಠಾನತೋ ಕಲಲತೋ ಉಟ್ಠಹಿತ್ವಾ। **ಪಲ್ಲಙ್ಕಂ ಆಭುಜಿನ್ತಿ** ಕತಪಲ್ಲಙ್ಕೋ ಹುತ್ವಾ ಪುಪ್ಫರಾಸಿಮ್ಹಿ ನಿಸೀದಿನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। "ಹಟ್ಠೋ ಹಟ್ಠೇನ ಚಿತ್ತೇನ, ಆಸನಾ ವುಟ್ಠಹಿಂ ತದಾ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ಸೋ ಉತ್ತಾನತ್ಥೋವ।

ಪೀತಿಯಾ ಚ ಅಭಿಸ್ಸನ್ನೋತಿ ಪೀತಿಪರಿಪ್ಫುಟೋ। **ವಸೀಭೂತೋತಿ** ವಸೀಭಾವಪ್ಪತ್ತೋ। **ಝಾನೇತಿ** ರೂಪಾವಚರಾರೂಪಾವಚರಝಾನೇಸು। **ಸಹಸ್ಸಿಯಮ್ಹೀತಿ** ದಸಸಹಸ್ಸಿಯಂ। **ಲೋಕಮ್ಹೀತಿ** ಲೋಕಧಾತುಯಾ। **ಮೇ ಸಮಾತಿ** ಮಯಾ ಸದಿಸಾ। ಅವಿಸೇಸೇನ "ಮೇ ಸಮಾ ನತ್ಥೀ"ತಿ ವತ್ವಾ ಇದಾನಿ ತಮೇವ ನಿಯಮೇನ್ತೋ **"ಅಸಮೋ ಇದ್ಧಿಧಮ್ಮೇಸೂ"**ತಿ ಆಹ। ತತ್ಥ **ಇದ್ಧಿಧಮ್ಮೇಸೂತಿ** ಪಞ್ಚಸು ಇದ್ಧಿಧಮ್ಮೇಸೂತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಲಭಿನ್ತಿ** ಪಟಿಲಭಿಂ। **ಈದಿಸಂ ಸುಖನ್ತಿ** ಈದಿಸಂ ಸೋಮನಸ್ಸಂ।

ಅಥ ಸುಮೇಧತಾಪಸೋ ದಸಬಲಸ್ಸ ಬ್ಯಾಕರಣಂ ಸುತ್ವಾ ಬುದ್ಧಭಾವಂ ಕರತಲಗತಕಾಲಮಿವ ಮಞ್ಞಮಾನೋ ಪಮುದಿತಹದಯೋ ದಸಸು ಲೋಕಧಾತುಸಹಸ್ಸೇಸು ಸುದ್ಧಾವಾಸಮಹಾಬ್ರಹ್ಮಾನೋ ಅತೀತಬುದ್ಧದಸ್ಸಾವಿನೋ ನಿಯತಬೋಧಿಸತ್ತಾನಂ ಬ್ಯಾಕರಣೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಪಾಟಿಹಾರಿಯದಸ್ಸನೇನ ತಥಾಗತವಚನಸ್ಸ ಅವಿತಥತಂ ಪಕಾಸೇನ್ತೋ ಮಂ ಪರಿತೋಸಯನ್ತಾ ಇಮಾ ಗಾಥಾಯೋ ಆಹಂಸೂತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಭಗವಾ **"ಪಲ್ಲಙ್ಕಾಭುಜನೇ ಮಯ್ಹ"**ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ।

ತತ್ಥ **ಪಲ್ಲಙ್ಕಾಭುಜನೇ ಮಯ್ಹನ್ತಿ** ಮಮ ಪಲ್ಲಙ್ಕಾಭುಜನೇ। ಅಯಮೇವ ವಾ ಪಾಠೋ। **ದಸಸಹಸ್ಸಾಧಿವಾಸಿನೋತಿ** ದಸಸಹಸ್ಸಿವಾಸಿನೋ ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮಾನೋ। **ಯಾ ಪುಬ್ಬೇತಿ** ಯಾನಿ ಪುಬ್ಬೇ, ವಿಭತ್ತಿಲೋಪಂ ಕತ್ವಾ ವುತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ಪಲ್ಲಙ್ಕವರಮಾಭುಜೇತಿ** ವರಪಲ್ಲಙ್ಕಾಭುಜನೇ। **ನಿಮಿತ್ತಾನಿ ಪದಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ** ನಿಮಿತ್ತಾನಿ ಪದಿಸ್ಸಿಂಸೂತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅತೀತವಚನೇ ವತ್ತಬ್ಬೇ ವತ್ತಮಾನವಚನಂ ವುತ್ತಂ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ವುತ್ತಂ, ಅತೀತವಸೇನ ಅತ್ಥೋ ಗಹೇತಬ್ಬೋ। **ತಾನಿ ಅಜ್ಜ ಪದಿಸ್ಸರೇತಿ** ಪುಬ್ಬೇಪಿ ನಿಯತಬೋಧಿಸತ್ತಾನಂ ಪಲ್ಲಙ್ಕಾಭುಜನೇ ಯಾನಿ ನಿಮಿತ್ತಾನಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿಂಸು, ತಾನಿ ನಿಮಿತ್ತಾನಿ ಅಜ್ಜ ಪದಿಸ್ಸರೇ। ತಸ್ಮಾ ತ್ವಂ ಧುವಮೇವ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸಸೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ನ ಪನ ತಾನಿಯೇವ ನಿಮಿತ್ತಾನಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿಂಸು, ತಂಸದಿಸತ್ತಾ "ತಾನಿ ಅಜ್ಜ ಪದಿಸ್ಸರೇ"ತಿ ವುತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಸೀತನ್ತಿ ಸೀತತ್ತಂ। **ಬ್ಯಪಗತನ್ತಿ** ಗತಂ ವಿಗತಂ। **ತಾನೀತಿ** ಸೀತವಿಗಮನಉಣ್ಹುಪಸಮನಾನೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ನಿಸ್ಸದ್ದಾತಿ** ಅಸದ್ದಾ ಅನಿಗ್ಘೋಸಾ। **ನಿರಾಕುಲಾತಿ** ಅನಾಕುಲಾ, ಅಯಮೇವ ವಾ ಪಾಠೋ। **ನ ಸನ್ದನ್ತೀತಿ** ನ ವಹನ್ತಿ ನಪ್ಪವತ್ತನ್ತಿ। **ಸವನ್ತಿಯೋತಿ** ನದಿಯೋ। **ತಾನೀತಿ** ಅವಾಯನಅಸನ್ದನಾನಿ। **ಥಲಜಾತಿ** ಪಥವಿತಲಪಬ್ಬತರುಕ್ಖೇಸು ಜಾತಾನಿ। **ದಕಜಾತಿ** ಓದಕಾನಿ ಪುಪ್ಫಾನಿ। **ಪುಪ್ಫನ್ತೀತಿ** ಪುಬ್ಬೇ ಬೋಧಿಸತ್ತಾನಂ ಪುಪ್ಫಿಂಸು, ಅತೀತತ್ಥೇ ವತ್ತಮಾನವಚನಂ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ತೇಪಜ್ಜ ಪುಪ್ಫಿತಾನೀತಿ** ತಾನಿ ಪುಪ್ಫಾನಿ ಅಜ್ಜ ಪುಪ್ಫಿತಾನೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಫಲಭಾರಾತಿ ಫಲಧರಾ। **ತೇಪಜ್ಜಾತಿ** ತೇಪಿ ಅಜ್ಜ, ಪುಲ್ಲಿಙ್ಗವಸೇನ "ತೇಪೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ, "ಲತಾ ವಾ ರುಕ್ಖಾ ವಾ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ। **ಫಲಿತಾತಿ** ಸಞ್ಜಾತಫಲಾ। **ಆಕಾಸಟ್ಠಾ ಚ ಭೂಮಟ್ಠಾ ಚಾತಿ** ಆಕಾಸಗತಾ ಚ ಭೂಮಿಗತಾ ಚ **ರತನಾನೀತಿ** ಮುತ್ತಾದೀನಿ ರತನಾನಿ। **ಜೋತನ್ತೀತಿ** ಓಭಾಸನ್ತಿ। **ಮಾನುಸ್ಸಕಾತಿ** ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಸನ್ತಕಾ ಮಾನುಸ್ಸಕಾ। **ದಿಬ್ಬಾತಿ** ದೇವಾನಂ ಸನ್ತಕಾ ದಿಬ್ಬಾ। **ತುರಿಯಾತಿ** ಆತತಂ ವಿತತಂ ಆತತವಿತತಂ ಸುಸಿರಂ ಘನನ್ತಿ ಪಞ್ಚ ತುರಿಯಾನಿ। ತತ್ಥ ಆತತಂ ನಾಮ ಚಮ್ಮಪರಿಯೋನದ್ಧೇಸು ಭೇರಿಆದೀಸು ಏಕತಲತುರಿಯಂ। ವಿತತಂ ನಾಮ ಉಭಯತಲಂ। ಆತತವಿತತಂ ನಾಮ ಸಬ್ಬತೋ ಪರಿಯೋನದ್ಧಂ ಮಹತಿವಲ್ಲಕಿಆದಿಕಂ। ಸುಸಿರಂ ನಾಮ ವಂಸಾದಿಕಂ। ಘನಂ ನಾಮ ಸಮ್ಮತಾಳಾದಿಕಂ। **ವಜ್ಜನ್ತೀತಿ** ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತನಯೇನ ವಜ್ಜಿಂಸು, ಅತೀತತ್ಥೇ ವತ್ತಮಾನವಚನಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಏಸ ನಯೋ ಉಪರಿ ಈದಿಸೇಸು ವಚನೇಸುಪಿ। **ಅಭಿರವನ್ತೀತಿ** ತತ್ರ ತತ್ರ ಕುಸಲೇಹಿ ಸುಮುಞ್ಛಿತಾ ಸುಪ್ಪತಾಳಿತಾ ಸುವಾದಿತಾ ವಿಯ ಅಭಿರವನ್ತಿ, ಅಭಿನದನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ವಿಚಿತ್ತಪುಪ್ಫಾತಿ ವಿಚಿತ್ರಾನಿ ನಾನಾಗನ್ಧವಣ್ಣಾನಿ ಪುಪ್ಫಾನಿ। **ಅಭಿವಸ್ಸನ್ತೀತಿ** ಅಭಿವಸ್ಸಿಂಸು, ನಿಪತಿಂಸೂತಿ ಅತ್ಥೋ। **ತೇಪೀತಿ** ತಾನಿಪಿ ವಿಚಿತ್ರಪುಪ್ಫಾನಿ ಅಭಿವಸ್ಸನ್ತಾನಿ ಪದಿಸ್ಸನ್ತಿ, ದೇವಬ್ರಹ್ಮಗಣೇಹಿ ಓಕಿರಿಯಮಾನಾನೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಆಭುಜತೀತಿ** ಓಸಕ್ಕತಿ। **ತೇಪಜ್ಜುಭೋತಿ** ತೇಪಿ ಅಜ್ಜ ಉಭೋ ಮಹಾಸಮುದ್ದದಸಸಹಸ್ಸಿಯೋ। **ಅಭಿರವನ್ತೀತಿ** ಅಭಿನದನ್ತಿ। **ನಿರಯೇತಿ** ನಿರಯೇಸು। **ದಸಸಹಸ್ಸಾತಿ** ಅನೇಕದಸಸಹಸ್ಸಾ। **ನಿಬ್ಬನ್ತೀತಿ** ಸಮ್ಮನ್ತಿ, ಸನ್ತಿಂ ಉಪೇನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ತಾರಕಾತಿ** ನಕ್ಖತ್ತಾನಿ । **ತೇಪಿ ಅಜ್ಜ ಪದಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ** ತೇಪಿ ಸೂರಿಯಸ್ಸ ವಿಮಲಭಾವಾ ತಾರಕಾ ಅಜ್ಜ ದಿವಾ ದಿಸ್ಸನ್ತಿ।

ಅನೋವಟ್ಠೇನಾತಿ ಅನೋವಟ್ಠೇ, ಭುಮ್ಮತ್ಥೇ ಕರಣವಚನಂ। ಅಥ ವಾ **ಅನೋವಟ್ಠೇತಿ** ಅನಭಿವಟ್ಠೇಪಿ। **ನಾತಿ** ನಿಪಾತಮತ್ತಂ "ಸುತ್ವಾ ನ ದೂತವಚನ"ನ್ತಿಆದೀಸು ವಿಯ। **ತಮ್ಪಜ್ಜುಬ್ಭಿಜ್ಜತೇತಿ** ತಮ್ಪಿ ಉದಕಂ ಅಜ್ಜ ಉಬ್ಭಿಜ್ಜತಿ, ಉಬ್ಭಿಜ್ಜಿತ್ವಾ ಉಟ್ಠಹತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಮಹಿಯಾತಿ** ಪಥವಿಯಾ, ನಿಸ್ಸಕ್ಕವಚನಂ। **ತಾರಾಗಣಾತಿ** ಗಹನಕ್ಖತ್ತಾದಯೋ ಸಬ್ಬೇ ತಾರಗಣಾ। **ನಕ್ಖತ್ತಾತಿ** ನಕ್ಖತ್ತತಾರಕಾ ಚ। **ಗಗನಮಣ್ಡಲೇತಿ** ಸಕಲಗಗನಮಣ್ಡಲಂ ವಿರೋಚನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಬಿಲಾಸಯಾತಿ** ಬಿಲಾಸಯಾ ಅಹಿನಕುಲಕುಮ್ಭೀಲಗೋಧಾದಯೋ। **ದರೀಸಯಾತಿ** ಝರಾಸಯಾ। ಅಯಮೇವ ವಾ ಪಾಠೋ। **ನಿಕ್ಖಮನ್ತೀತಿ** ನಿಕ್ಖಮಿಂಸು। **ಸಕಾಸಯಾತಿ** ಅತ್ತನೋ ಅತ್ತನೋ ಆಸಯತೋ। "ತದಾಸಯಾ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ। ತಸ್ಸ ತದಾ ತಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ, ಆಸಯತೋ, ಬಿಲತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಛುದ್ದಾತಿ** ಸುಛುದ್ದಾ ಸುವುದ್ಧಾರಿತಾ, ನಿಕ್ಖನ್ತಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಅರತೀತಿ ಉಕ್ಕಣ್ಠಾ। **ಸನ್ತುಟ್ಠಾತಿ** ಪರಮೇನ ಸನ್ತುಟ್ಠೇನ ಸನ್ತುಟ್ಠಾ। **ವಿನಸ್ಸತೀತಿ** ವಿಗಚ್ಛತಿ। **ರಾಗೋತಿ** ಕಾಮರಾಗೋ। **ತದಾ ತನು ಹೋತೀತಿ** ಓರಮತ್ತಕೋ ಹೋತಿ, ಇಮಿನಾ ಪರಿಯುಟ್ಠಾನಾಭಾವಂ ದೀಪೇತಿ। **ವಿಹತಾತಿ** ವಿನಟ್ಠಾ। **ತದಾತಿ** ಪುಬ್ಬೇ, ಬೋಧಿಸತ್ತಾನಂ ಪಲ್ಲಙ್ಕಾಭುಜನೇತಿ ಅತ್ಥೋ। **ನ ಭವತೀತಿ** ನ ಹೋತಿ। **ಅಜ್ಜಪೇತನ್ತಿ** ಅಜ್ಜ ತವ ಪಲ್ಲಙ್ಕಾಭುಜನೇಪಿ ಏತಂ ಭಯಂ ನ ಹೋತೇವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ತೇನ ಲಿಙ್ಗೇನ ಜಾನಾಮಾತಿ** ತೇನ ಕಾರಣೇನ ಸಬ್ಬೇವ ಮಯಂ ಜಾನಾಮ, ಯಂ ತ್ವಂ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸಸೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಅನುದ್ಧಂಸತೀತಿ ನ ಉಗ್ಗಚ್ಛತಿ। **ಅನಿಟ್ಠಗನ್ಧೋತಿ** ದುಗ್ಗನ್ಧೋ। **ಪಕ್ಕಮತೀತಿ** ಪಕ್ಕಮಿ ವಿಗಚ್ಛಿ। **ಪವಾಯತೀತಿ** ಪವಾಯಿ। **ಸೋಪಜ್ಜಾತಿ** ಸೋಪಿ ದಿಬ್ಬಗನ್ಧೋ ಅಜ್ಜ। **ಪದಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ** ಪದಿಸ್ಸಿಂಸು। **ತೇಪಜ್ಜಾತಿ** ತೇಪಿ ಸಬ್ಬೇ ದೇವಾ ಅಜ್ಜ। **ಯಾವತಾತಿ**

ಪರಿಚ್ಛೇದನತ್ಥೇ ನಿಪಾತೋ, ಯತ್ತಕಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಕುಟ್ಟಾ**ತಿ ಪಾಕಾರಾ। **ನ ಹೋನ್ತಾವರಣಾ**ತಿ ಆವರಣಕರಾ ನ ಅಹೇಸುಂ। **ತದಾ**ತಿ ಪುಬ್ಬೇ। **ಆಕಾಸಭೂತಾ**ತಿ ತೇ ಕುಟ್ಟಕವಾಟಪಬ್ಬತಾ ಆವರಣಂ ತಿರೋಕರಣಂ ಕಾತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತಾ, ಅಜಟಾಕಾಸಭೂತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಚುತೀ**ತಿ ಮರಣಂ। **ಉಪಪತ್ತೀ**ತಿ ಪಟಿಸನ್ಧಿಗ್ಗಹಣಂ। **ಖಣೇ**ತಿ ಪುಬ್ಬೇ ಬೋಧಿಸತ್ತಾನಂ ಪಲ್ಲಙ್ಕಾಭುಜನಕ್ಖಣೇ। **ನ ವಿಜ್ಜತೀ**ತಿ ನಾಹೋಸಿ। **ತಾನಿಪಜ್ಜಾ**ತಿ ತಾನಿಪಿ ಅಜ್ಜ ಚವನಭವನಾನೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಮಾ ನಿವತ್ತೀ**ತಿ ಮಾ ಪಟಿಕ್ಕಮಿ। **ಅಭಿಕ್ಕಮಾ**ತಿ ಪರಕ್ಕಮ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವಾತಿ।

ತತೋ ಸುಮೇಧಪಣ್ಡಿತೋ ದೀಪಙ್ಕರಸ್ಸ ದಸಬಲಸ್ಸ ಚ ದಸಸಹಸ್ಸಚಕ್ಕವಾಳದೇವತಾನಞ್ಚ ವಚನಂ ಸುತ್ವಾ ಭಿಯ್ಯೋಸೋಮತ್ತಾಯ ಸಞ್ಜಾತುಸ್ಸಾಹೋ ಹುತ್ವಾ ಚಿನ್ತೇಸಿ - "ಬುದ್ಧಾ ನಾಮ ಅಮೋಘವಚನಾ, ನತ್ಥಿ ಬುದ್ಧಾನಂ ಕಥಾಯ ಅಞ್ಞಥತ್ತಂ। ಯಥಾ ಹಿ ಆಕಾಸೇ ಖಿತ್ತಸ್ಸ ಲೇಡ್ಡುಸ್ಸ ಪತನಂ ಧುವಂ, ಜಾತಸ್ಸ ಮರಣಂ, ಅರುಣೇ ಉಗ್ಗತೇ ಸೂರಿಯಸ್ಸ ಅಬ್ಭುಗ್ಗಮನಂ, ಆಸಯಾ ನಿಕ್ಖನ್ತಸ್ಸ ಸೀಹಸ್ಸ ಸೀಹನಾದನದನಂ, ಗರುಗಬ್ಭಾಯ ಇತ್ಥಿಯಾ ಭಾರಮೋರೋಪನಂ ಧುವಂ ಅವಸ್ಸಮ್ಭಾವೀ, ಏವಮೇವ ಬುದ್ಧಾನಂ ವಚನಂ ನಾಮ ಧುವಂ ಅಮೋಘಂ, ಅದ್ಧಾ ಅಹಂ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸಾಮೀತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೧೦೮"ಬುದ್ಧಸ್ಸ ವಚನಂ ಸುತ್ವಾ, ದಸಸಹಸ್ಸೀನಚೂಭಯಂ।
ತುಟ್ಠಹಟ್ಠೋ ಪಮುದಿತೋ, ಏವಂ ಚಿನ್ತೇಸಹಂ ತದಾ॥

೧೦೯"ಅದ್ವೇಜ್ಝವಚನಾ ಬುದ್ಧಾ, ಅಮೋಘವಚನಾ ಜಿನಾ।
ವಿತಥಂ ನತ್ಥಿ ಬುದ್ಧಾನಂ, ಧುವಂ ಬುದ್ಧೋ ಭವಾಮಹಂ॥

೧೧೦"ಯಥಾ ಖಿತ್ತಂ ನಭೇ ಲೇಡ್ಡು, ಧುವಂ ಪತತಿ ಭೂಮಿಯಂ।
ತಥೇವ ಬುದ್ಧಸೇಟ್ಠಾನಂ, ವಚನಂ ಧುವಸಸ್ಸತಂ।
ವಿತಥಂ ನತ್ಥಿ ಬುದ್ಧಾನಂ, ಧುವಂ ಬುದ್ಧೋ ಭವಾಮಹಂ॥

೧೧೧"ಯಥಾಪಿ ಸಬ್ಬಸತ್ತಾನಂ, ಮರಣಂ ಧುವಸಸ್ಸತಂ।
ತಥೇವ ಬುದ್ಧಸೇಟ್ಠಾನಂ, ವಚನಂ ಧುವಸಸ್ಸತಂ।
ವಿತಥಂ ನತ್ಥಿ ಬುದ್ಧಾನಂ, ಧುವಂ ಬುದ್ಧೋ ಭವಾಮಹಂ॥

೧೧೨"ಯಥಾ ರತ್ತಿಕ್ಖಯೇ ಪತ್ತೇ, ಸೂರಿಯುಗ್ಗಮನಂ ಧುವಂ।
ತಥೇವ ಬುದ್ಧಸೇಟ್ಠಾನಂ, ವಚನಂ ಧುವಸಸ್ಸತಂ।
ವಿತಥಂ ನತ್ಥಿ ಬುದ್ಧಾನಂ, ಧುವಂ ಬುದ್ಧೋ ಭವಾಮಹಂ॥

೧೧೩"ಯಥಾ ನಿಕ್ಖನ್ತಸಯನಸ್ಸ, ಸೀಹಸ್ಸ ನದನಂ ಧುವಂ।
ತಥೇವ ಬುದ್ಧಸೇಟ್ಠಾನಂ, ವಚನಂ ಧುವಸಸ್ಸತಂ।
ವಿತಥಂ ನತ್ಥಿ ಬುದ್ಧಾನಂ, ಧುವಂ ಬುದ್ಧೋ ಭವಾಮಹಂ॥

೧೧೪"ಯಥಾ ಆಪನ್ನಸತ್ತಾನಂ, ಭಾರಮೋರೋಪನಂ ಧುವಂ।
ತಥೇವ ಬುದ್ಧಸೇಟ್ಠಾನಂ, ವಚನಂ ಧುವಸಸ್ಸತಂ।
ವಿತಥಂ ನತ್ಥಿ ಬುದ್ಧಾನಂ, ಧುವಂ ಬುದ್ಧೋ ಭವಾಮಹ"ನ್ತಿ॥

ತತ್ಥ **ಬುದ್ಧಸ್ಸ ವಚನಂ ಸುತ್ವಾ, ದಸಸಹಸ್ಸೀ ನ ಚೂಭಯನ್ತಿ** ದೀಪಙ್ಕರಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಚ ದಸಸಹಸ್ಸಚಕ್ಕವಾಳದೇವತಾನಞ್ಚ ವಚನಂ ಸುತ್ವಾ। **ಉಭಯ**ನ್ತಿ ಉಭಯೇಸಂ, ಸಾಮಿಅತ್ಥೇ ಪಚ್ಚತ್ತವಚನಂ, ಉಭಯವಚನಂ ವಾ। **ಏವಂ ಚಿನ್ತೇಸಹ**ನ್ತಿ ಏವಂ ಚಿನ್ತೇಸಿಂ ಅಹಂ।

ಅದ್ವೇಜ್ಝವಚನಾತಿ ದ್ವೇಧಾ ಅಪ್ಪವತ್ತವಚನಾ, ಏಕಂಸವಚನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। "ಅಚ್ಛಿದ್ದವಚನಾ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ತಸ್ಸ ನಿದ್ದೋಸವಚನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಮೋಘವಚನಾ**ತಿ ಅವಿತಥವಚನಾ। **ವಿತಥ**ನ್ತಿ ವಿತಥವಚನಂ ನತ್ಥೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಧುವಂ ಬುದ್ಧೋ ಭವಾಮಹ**ನ್ತಿ ಅಹಂ ಏಕಂಸೇನೇವ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ನಿಯತವಸೇನ ಅವಸ್ಸಮ್ಭಾವಿವಸೇನ ಚ ವತ್ತಮಾನವಚನಂ ಕತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಸೂರಿಯುಗ್ಗಮನನ್ತಿ ಸೂರಿಯಸ್ಸ ಉದಯನಂ, ಅಯಮೇವ ವಾ ಪಾಠೋ। **ಧುವಸಸ್ಸತ**ನ್ತಿ ಏಕಂಸಭಾವೀ ಚೇವ ಸಸ್ಸತಞ್ಚ। **ನಿಕ್ಖನ್ತಸಯನಸ್ಸಾ**ತಿ ಸಯನತೋ ನಿಕ್ಖನ್ತಸ್ಸ। **ಆಪನ್ನಸತ್ತಾನ**ನ್ತಿ ಗರುಗಬ್ಭಾನಂ, ಗಬ್ಭಿನೀನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಭಾರಮೋರೋಪನ**ನ್ತಿ ಭಾರಓರೋಪನಂ, ಗಬ್ಭಸ್ಸ ಓರೋಪನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಮ**-ಕಾರೋ ಪದಸನ್ಧಿಕರೋ। ಸೇಸಮೇತ್ಥಾಪಿ ಉತ್ತಾನಮೇವಾತಿ।

"ಸ್ವಾಹಂ ಅದ್ಧಾ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಏವಂ ಕತಸನ್ನಿಟ್ಠಾನೋ ಬುದ್ಧಕಾರಕೇ ಧಮ್ಮೇ ಉಪಧಾರೇತುಂ - "ಕಹಂ ನು ಖೋ ಬುದ್ಧಕಾರಕಾ ಧಮ್ಮಾ"ತಿ, ಉದ್ಧಂ ಅಧೋ ದಿಸಾಸು ವಿದಿಸಾಸೂತಿ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಸಕಲಂ ಧಮ್ಮಧಾತುಂ ವಿಚಿನನ್ತೋ ಪುಬ್ಬೇ ಪೋರಾಣಕೇಹಿ ಬೋಧಿಸತ್ತೇಹಿ ಆಸೇವಿತನಿಸೇವಿತಂ ಪಠಮಂ ದಾನಪಾರಮಿಂ ದಿಸ್ವಾ ಏವಂ ಅತ್ತಾನಂ ಓವದಿ - "ಸುಮೇಧಪಣ್ಡಿತ, ತ್ವಂ ಇತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಪಠಮಂ ದಾನಪಾರಮಿಂ ಪೂರೇಯ್ಯಾಸಿ। ಯಥಾ ಹಿ ನಿಕುಜ್ಜಿತೋ ಉದಕಕುಮ್ಭೋ ನಿಸ್ಸೇಸಂ ಕತ್ವಾ ಉದಕಂ ವಮತಿಯೇವ ನ ಪಚ್ಚಾಹರತಿ, ಏವಮೇವ ಧನಂ ವಾ ಯಸಂ ವಾ ಪುತ್ತದಾರಂ ವಾ ಅಙ್ಗಪಚ್ಚಙ್ಗಂ ವಾ ಅನೋಲೋಕೇತ್ವಾ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಯಾಚಕಾನಂ ಸಬ್ಬಂ ಇಚ್ಛಿತಿಚ್ಛಿತಂ ನಿಸ್ಸೇಸಂ ಕತ್ವಾ ದದಮಾನೋ ಬೋಧಿಮೂಲೇ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸಸೀ"ತಿ ಪಠಮಂ ದಾನಪಾರಮಿಂ ದಳ್ಹಂ ಕತ್ವಾ ಅಧಿಟ್ಠಾಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೧೧೫."ಹನ್ದ ಬುದ್ಧಕರೇ ಧಮ್ಮೇ, ವಿಚಿನಾಮಿ ಇತೋ ಚಿತೋ।
ಉದ್ಧಂ ಅಧೋ ದಸ ದಿಸಾ, ಯಾವತಾ ಧಮ್ಮಧಾತುಯಾ॥

೧೧೬."ವಿಚಿನನ್ತೋ ತದಾ ದಕ್ಖಿಂ, ಪಠಮಂ ದಾನಪಾರಮಿಂ।
ಪುಬ್ಬಕೇಹಿ ಮಹೇಸೀಹಿ, ಅನುಚಿಣ್ಣಂ ಮಹಾಪಥಂ॥

೧೧೭."ಇಮಂ ತ್ವಂ ಪಠಮಂ ತಾವ, ದಳ್ಹಂ ಕತ್ವಾ ಸಮಾದಿಯ।
ದಾನಪಾರಮಿತಂ ಗಚ್ಛ, ಯದಿ ಬೋಧಿಂ ಪತ್ತುಮಿಚ್ಛಸಿ॥

೧೧೮."ಯಥಾಪಿ ಕುಮ್ಭೋ ಸಮ್ಪುಣ್ಣೋ, ಯಸ್ಸ ಕಸ್ಸಚಿ ಅಧೋ ಕತೋ।
ವಮತೇವುದಕಂ ನಿಸ್ಸೇಸಂ, ನ ತತ್ಥ ಪರಿರಕ್ಖತಿ॥

೧೧೯."ತಥೇವ ಯಾಚಕೇ ದಿಸ್ವಾ, ಹೀನಮುಕ್ಕಟ್ಠಮಜ್ಝಿಮೇ।
ದದಾಹಿ ದಾನಂ ನಿಸ್ಸೇಸಂ, ಕುಮ್ಭೋ ವಿಯ ಅಧೋ ಕತೋ"ತಿ॥

ತತ್ಥ **ಹನ್ದಾ**ತಿ ವವಸ್ಸಗ್ಗತ್ಥೇ ನಿಪಾತೋ। **ಬುದ್ಧಕರೇ ಧಮ್ಮೇ**ತಿ ಬುದ್ಧತ್ತಕರೇ ಧಮ್ಮೇ। ಬುದ್ಧತ್ತಕರಾ ನಾಮ ಧಮ್ಮಾ ದಾನಪಾರಮಿತಾದಯೋ ದಸ ಧಮ್ಮಾ। **ವಿಚಿನಾಮೀ**ತಿ ವಿಚಿನಿಸ್ಸಾಮಿ, ವೀಮಂಸಿಸ್ಸಾಮಿ ಉಪಪರಿಕ್ಖಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಇತೋ ಚಿತೋ**ತಿ ಇತೋ ಇತೋ, ಅಯಮೇವ ವಾ ಪಾಠೋ। ತತ್ಥ ತತ್ಥ ವಿಚಿನಾಮೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಉದ್ಧನ್ತಿ ದೇವಲೋಕೇ। **ಅಧೋ**ತಿ

ಮನುಸ್ಸಲೋಕೇ। **ದಸ ದಿಸಾ**ತಿ ದಸಸು ದಿಸಾಸು; ಕತ್ಥ ನು ಖೋ ತೇ ಬುದ್ಧಕಾರಕಧಮ್ಮಾ ಉದ್ಧಂ ಅಧೋ ತಿರಿಯಂ ದಿಸಾಸು ವಿದಿಸಾಸೂತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಯಾವತಾ ಧಮ್ಮಧಾತುಯಾ**ತಿ ಏತ್ಥ **ಯಾವತಾ**ತಿ ಪರಿಚ್ಛೇದವಚನಂ। **ಧಮ್ಮಧಾತುಯಾ**ತಿ ಸಭಾವಧಮ್ಮಸ್ಸ, ಪವತ್ತನೀತಿ ವಚನಸೇಸೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಕಿಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ? ಯಾವತಿಕಾ ಸಭಾವಧಮ್ಮಾನಂ ಕಾಮರೂಪಾರೂಪಧಮ್ಮಾನಂ ಪವತ್ತಿ, ತಾವತಿಕಂ ವಿಚಿನಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ವಿಚಿನನ್ತೋತಿ ವೀಮಂಸನ್ತೋ ಉಪಪರಿಕ್ಖನ್ತೋ। **ಪುಬ್ಬಕೇಹೀ**ತಿ ಪೋರಾಣೇಹಿ ಬೋಧಿಸತ್ತೇಹಿ। **ಅನುಚಿಣ್ಣ**ನ್ತಿ ಅಜ್ಝಾಚಿಣ್ಣಂ ಆಸೇವಿತಂ। **ಸಮಾದಿಯಾ**ತಿ ಸಮಾದಿಯನಂ ಕರೋಹಿ, ಅಜ್ಜ ಪಟ್ಠಾಯ ಅಯಂ ಪಠಮಂ ದಾನಪಾರಮೀ ಪೂರೇತಬ್ಬಾ ಮಯಾತಿ ಏವಂ ಸಮಾದಿಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ದಾನಪಾರಮಿತಂ ಗಚ್ಛಾ**ತಿ ದಾನಪಾರಮಿಂ ಗಚ್ಛ, ಪೂರಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಯದಿ ಬೋಧಿಂ ಪತ್ತುಮಿಚ್ಛಸೀ**ತಿ ಬೋಧಿಮೂಲಮುಪಗನ್ತ್ವಾ ಅನುತ್ತರಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಪತ್ತುಂ ಇಚ್ಛಸಿ ಚೇ। **ಯಸ್ಸ ಕಸ್ಸಚೀ**ತಿ ಉದಕಸ್ಸ ವಾ ಖೀರಸ್ಸ ವಾ ಯಸ್ಸ ಕಸ್ಸಚಿ ಸಮ್ಪುಣ್ಣೋ। ಸಮ್ಪುಣ್ಣಸದ್ದಯೋಗೇ ಸತಿ ಸಾಮಿವಚನಂ ಇಚ್ಛನ್ತಿ ಸದ್ದವಿದೂ। ಕರಣತ್ಥೇ ವಾ ಸಾಮಿವಚನಂ, ಯೇನ ಕೇನಚೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಧೋ ಕತೋ**ತಿ ಹೇಟ್ಠಾಮುಖೀಕತೋ। **ನ ತತ್ಥ ಪರಿರಕ್ಖತೀ**ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ವಮನೇ ನ ಪರಿರಕ್ಖತಿ, ನಿಸ್ಸೇಸಂ ಉದಕಂ ವಮತೇವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಹೀನಮುಕ್ಕಟ್ಠಮಜ್ಝಿಮೇ**ತಿ ಹೀನಮಜ್ಝಿಮಪಣೀತೇ। **ಮ**-ಕಾರೋ ಪದಸನ್ಧಿಕರೋ। **ಕುಮ್ಭೋ ವಿಯ ಅಧೋ ಕತೋ**ತಿ ಹೇಟ್ಠಾಮುಖೀಕತೋ ವಿಯ ಕುಮ್ಭೋ। ಯಾಚಕೇ ಉಪಗತೇ ದಿಸ್ವಾ - "ತ್ವಂ, ಸುಮೇಧ, ಅತ್ತನೋ ಅನವಸೇಸೇತ್ವಾ ಸಬ್ಬಧನಪರಿಚ್ಚಾಗೇನ ದಾನಪಾರಮಿಂ, ಅಙ್ಗಪರಿಚ್ಚಾಗೇನ ಉಪಪಾರಮಿಂ, ಜೀವಿತಪರಿಚ್ಚಾಗೇನ ಪರಮತ್ಥಪಾರಮಿಞ್ಚ ಪೂರೇಹೀ"ತಿ ಏವಂ ಅತ್ತನಾವ ಅತ್ತಾನಂ ಓವದಿ।

ಅಥಸ್ಸ "ನ ಏತ್ತಕೇಹೇವ ಬುದ್ಧಕಾರಕೇಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಭವಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಉತ್ತರಿಮ್ಪಿ ಉಪಧಾರಯತೋ ದುತಿಯಂ ಸೀಲಪಾರಮಿಂ ದಿಸ್ವಾ ಏತದಹೋಸಿ - "ಸುಮೇಧಪಣ್ಡಿತ, ತ್ವಂ ಇತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಸೀಲಪಾರಮಿಂ ಪೂರೇಯ್ಯಾಸಿ। ಯಥಾ ಚಮರೀ ಮಿಗೋ ನಾಮ ಜೀವಿತಮ್ಪಿ ಅನೋಲೋಕೇತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ವಾಲಮೇವ ರಕ್ಖತಿ, ಏವಂ ತ್ವಮ್ಪಿ ಇತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಜೀವಿತಮ್ಪಿ ಅನೋಲೋಕೇತ್ವಾ ಸೀಲಮೇವ ರಕ್ಖನ್ತೋ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸಸೀ"ತಿ ದುತಿಯಂ ಸೀಲಪಾರಮಿಂ ದಳ್ಹಂ ಕತ್ವಾ ಅಧಿಟ್ಠಾಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೧೨೦."ನ ಹೇತೇ ಏತ್ತಕಾಯೇವ, ಬುದ್ಧಧಮ್ಮಾ ಭವಿಸ್ಸರೇ।
ಅಞ್ಞೇಪಿ ವಿಚಿನಿಸ್ಸಾಮಿ, ಯೇ ಧಮ್ಮಾ ಬೋಧಿಪಾಚನಾ॥

೧೨೧."ವಿಚಿನನ್ತೋ ತದಾ ದಕ್ಖಿಂ, ದುತಿಯಂ ಸೀಲಪಾರಮಿಂ।
ಪುಬ್ಬಕೇಹಿ ಮಹೇಸೀಹಿ, ಆಸೇವಿತನಿಸೇವಿತಂ॥

೧೨೨."ಇಮಂ ತ್ವಂ ದುತಿಯಂ ತಾವ, ದಳ್ಹಂ ಕತ್ವಾ ಸಮಾದಿಯ।
ಸೀಲಪಾರಮಿತಂ ಗಚ್ಛ, ಯದಿ ಬೋಧಿಂ ಪತ್ತುಮಿಚ್ಛಸಿ॥

೧೨೩."ಯಥಾಪಿ ಚಮರೀ ವಾಲಂ, ಕಿಸ್ಮಿಞ್ಚಿ ಪಟಿಲಗ್ಗಿತಂ।
ಉಪೇತಿ ಮರಣಂ ತತ್ಥ, ನ ವಿಕೋಪೇತಿ ವಾಲಧಿಂ॥

೧೨೪."ತಥೇವ ತ್ವಂ ಚತೂಸು ಭೂಮೀಸು, ಸೀಲಾನಿ ಪರಿಪೂರಯ।
ಪರಿರಕ್ಖ ಸಬ್ಬದಾ ಸೀಲಂ, ಚಮರೀ ವಿಯ ವಾಲಧಿ"ನ್ತಿ॥

ತತ್ಥ **ನ ಹೇತೇ**ತಿ ನ ಹಿ ಏತೇಯೇವ। **ಬೋಧಿಪಾಚನಾ**ತಿ ಮಗ್ಗಪರಿಪಾಚನಾ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಪರಿಪಾಚನಾ ವಾ। **ದುತಿಯಂ ಸೀಲಪಾರಮಿ**ನ್ತಿ ಸೀಲಂ ನಾಮ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಕುಸಲಧಮ್ಮಾನಂ ಪತಿಟ್ಠಾ, ಸೀಲೇ ಪತಿಟ್ಠಿತೋ ಕುಸಲಧಮ್ಮೇಹಿ ನ ಪರಿಹಾಯತಿ,

ಸಬ್ಬೇಪಿ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಗುಣೇ ಪಟಿಲಭತಿ। ತಸ್ಮಾ ಸೀಲಪಾರಮೀ ಪೂರೇತಬ್ಬಾತಿ ದುತಿಯಂ ಸೀಲಪಾರಮಿಂ ಅದ್ದಕ್ಖಿನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಆಸೇವಿತನಿಸೇವಿತನ್ತಿ ಭಾವಿತಞ್ಚೇವ ಬಹುಲೀಕತಞ್ಚ। **ಚಮರೀ**ತಿ ಚಮರೀ ಮಿಗೋ। **ಕಿಸ್ಮಿಞ್ಚೀ**ತಿ ಯತ್ಥ ಕತ್ಥಚಿ ರುಕ್ಖಲತಾಕಣ್ಟಕಾದೀಸು ಅಞ್ಞತರಸ್ಮಿಂ। **ಪಟಿಲಗ್ಗಿತ**ನ್ತಿ ಪಟಿವಿಲಗ್ಗಿತಂ। **ತತ್ಥಾ**ತಿ ಯತ್ಥ ವಿಲಗ್ಗಿತಂ, ತತ್ಥೇವ ಠತ್ವಾ ಮರಣಂ ಉಪಗಚ್ಛತಿ। **ನ ವಿಕೋಪೇತೀ**ತಿ ನ ಛಿನ್ದತಿ। **ವಾಲಧಿ**ನ್ತಿ ವಾಲಂ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ನ ಗಚ್ಛತಿ, ತತ್ಥೇವ ಮರಣಂ ಉಪೇತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಚತೂಸು ಭೂಮೀಸು ಸೀಲಾನೀತಿ ಚತೂಸು ಠಾನೇಸು ವಿಭತ್ತಸೀಲಾನಿ, ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸಂವರಇನ್ದ್ರಿಯಸಂವರಆಜೀವಪಾರಿಸುದ್ಧಿಪಚ್ಚಯಸನ್ನಿಸ್ಸಿತವಸೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಭೂಮಿವಸೇನ ಪನ ದ್ವೀಸುಯೇವ ಭೂಮೀಸು ಪರಿಯಾಪನ್ನಂ ತಮ್ಪಿ ಚತುಸೀಲಮೇವಾತಿ। **ಪರಿಪೂರಯಾ**ತಿ ಖಣ್ಡಛಿದ್ದಸಬಲಾದಿಅಭಾವೇನ ಪರಿಪೂರಯ। **ಸಬ್ಬದಾ**ತಿ ಸಬ್ಬಕಾಲಂ। **ಚಮರೀ ವಿಯಾ**ತಿ ಚಮರೀ ಮಿಗೋ ವಿಯ। ಸೇಸಮೇತ್ಥಾಪಿ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವಾತಿ।

ಅಥಸ್ಸ "ನ ಏತ್ತಕೇಹೇವ ಬುದ್ಧಕಾರಕೇಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಭವಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಉತ್ತರಿಮ್ಪಿ ಉಪಧಾರಯತೋ ತತಿಯಂ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಪಾರಮಿಂ ದಿಸ್ವಾ ಏತದಹೋಸಿ - "ಸುಮೇಧಪಣ್ಡಿತ, ತ್ವಂ ಇತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಪಾರಮಿಮ್ಪಿ ಪೂರೇಯ್ಯಾಸಿ। ಯಥಾಪಿ ಸುಚಿರಂ ಬನ್ಧನಾಗಾರೇ ವಸಮಾನೋ ಪುರಿಸೋ ನ ತತ್ಥ ಸಿನೇಹಂ ಕರೋತಿ, ಅಥ ಖೋ ಉಕ್ಕಣ್ಠಿತೋ ಅವಸಿತುಕಾಮೋ ಹೋತಿ, ಏವಮೇವ ತ್ವಮ್ಪಿ ಸಬ್ಬಭವೇ ಬನ್ಧನಾಗಾರಸದಿಸೇ ಕತ್ವಾ ಪಸ್ಸ, ಸಬ್ಬಭವೇಹಿ ಉಕ್ಕಣ್ಠಿತೋ ಮುಚ್ಚಿತುಕಾಮೋ ಹುತ್ವಾ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಾಭಿಮುಖೋವ ಹೋತಿ, ಏವಂ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸಸೀ"ತಿ ತತಿಯಂ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಪಾರಮಿಂ ದಳ್ಹಂ ಕತ್ವಾ ಅಧಿಟ್ಠಾಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೧೨೫."ನ ಹೇತೇ ಏತ್ತಕಾಯೇವ, ಬುದ್ಧಧಮ್ಮಾ ಭವಿಸ್ಸರೇ।
ಅಞ್ಞೇಪಿ ವಿಚಿನಿಸ್ಸಾಮಿ, ಯೇ ಧಮ್ಮಾ ಬೋಧಿಪಾಚನಾ॥

೧೨೬."ವಿಚಿನನ್ತೋ ತದಾ ದಕ್ಖಿಂ, ತತಿಯಂ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಪಾರಮಿಂ।
ಪುಬ್ಬಕೇಹಿ ಮಹೇಸೀಹಿ, ಆಸೇವಿತನಿಸೇವಿತಂ॥

೧೨೭."ಇಮಂ ತ್ವಂ ತತಿಯಂ ತಾವ, ದಳ್ಹಂ ಕತ್ವಾ ಸಮಾದಿಯ।
ನೇಕ್ಖಮ್ಮಪಾರಮಿತಂ ಗಚ್ಛ, ಯದಿ ಬೋಧಿಂ ಪತ್ತುಮಿಚ್ಛಸಿ॥

೧೨೮."ಯಥಾ ಅನ್ದುಘರೇ ಪುರಿಸೋ, ಚಿರವುಟ್ಠೋ ದುಖಟ್ಟಿತೋ।
ನ ತತ್ಥ ರಾಗಂ ಜನೇತಿ, ಮುತ್ತಿಂಯೇವ ಗವೇಸತಿ॥

೧೨೯."ತಥೇವ ತ್ವಂ ಸಬ್ಬಭವೇ, ಪಸ್ಸ ಅನ್ದುಘರೇ ವಿಯ।
ನೇಕ್ಖಮ್ಮಾಭಿಮುಖೋ ಹೋತಿ, ಭವತೋ ಪರಿಮುತ್ತಿಯಾ"ತಿ॥

ತತ್ಥ **ಅನ್ದುಘರೇ**ತಿ ಬನ್ಧನಾಗಾರೇ। **ಚಿರವುಟ್ಠೋ**ತಿ ಚಿರಕಾಲಂ ವುಟ್ಠೋ। **ದುಖಟ್ಟಿತೋ**ತಿ ದುಕ್ಖಪೀಳಿತೋ। **ನ ತತ್ಥ ರಾಗಂ ಜನೇತೀ**ತಿ ತತ್ಥ ಅನ್ದುಘರೇ ರಾಗಂ ಸಿನೇಹಂ ನ ಜನೇತಿ ನ ಉಪ್ಪಾದೇತಿ। "ಇಮಂ ಅನ್ದುಘರಂ ಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ ನಾಹಂ ಅಞ್ಞತ್ಥ ಗಮಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಏವಂ ತತ್ಥ ರಾಗಂ ನ ಜನೇತಿ, ಕಿನ್ತು ಮುತ್ತಿಂಯೇವ ಮೋಕ್ಖಮೇವ ಗವೇಸತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ನೇಕ್ಖಮ್ಮಾಭಿಮುಖೋ**ತಿ ನಿಕ್ಖಮನಾಭಿಮುಖೋ ಹೋತಿ। **ಭವತೋ**ತಿ ಸಬ್ಬಭವೇಹಿ। **ಪರಿಮುತ್ತಿಯಾ**ತಿ ಪರಿಮೋಚನತ್ಥಾಯ। ನೇಕ್ಖಮ್ಮಾಭಿಮುಖೋ ಹುತ್ವಾ, ಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಪಾಪುಣಿಸ್ಸಸೀ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವಾತಿ।

ಅಥಸ್ಸ “ನ ಏತ್ತಕೇಹೇವ ಬುದ್ಧಕಾರಕಧಮ್ಮೇಹಿ ಭವಿತಬ್ಬ”ನ್ತಿ ಉತ್ತರಿಮ್ಪಿ ಉಪಧಾರಯತೋ ಚತುತ್ಥಂ ಪಞ್ಞಾಪಾರಮಿಂ ದಿಸ್ವಾ ಏತದಹೋಸಿ – “ಸುಮೇಧಪಣ್ಡಿತ, ತ್ವಂ ಇತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಪಞ್ಞಾಪಾರಮಿಮ್ಪಿ ಪೂರೇಯ್ಯಾಸಿ। ಹೀನಮಜ್ಝಿಮುಕ್ಕಟ್ಠೇಸು ಕಞ್ಚಿ ಅವಜ್ಜೇತ್ವಾ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಪಣ್ಡಿತೇ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛೇಯ್ಯಾಸಿ। ಯಥಾಪಿ ಪಿಣ್ಡಚಾರಿಕೋ ಭಿಕ್ಖು ಹೀನಾದಿಭೇದೇಸು ಕುಲೇಸು ಕಿಞ್ಚಿ ಕುಲಂ ಅವಿವಜ್ಜೇತ್ವಾ ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರನ್ತೋ ಖಿಪ್ಪಂ ಯಾಪನಮತ್ತಂ ಲಭತಿ, ಏವಮೇವ ತ್ವಮ್ಪಿ ಸಬ್ಬೇ ಪಣ್ಡಿತೇ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪುಚ್ಛನ್ತೋ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸಸೀ”ತಿ ಚತುತ್ಥಂ ಪಞ್ಞಾಪಾರಮಿಂ ದಳ್ಹಂ ಕತ್ವಾ ಅಧಿಟ್ಠಾಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ –

೧೩೦“ನ ಹೇತೇ ಏತ್ತಕಾಯೇವ, ಬುದ್ಧಧಮ್ಮಾ ಭವಿಸ್ಸರೇ।
ಅಞ್ಞೇಪಿ ವಿಚಿನಿಸ್ಸಾಮಿ, ಯೇ ಧಮ್ಮಾ ಬೋಧಿಪಾಚನಾ॥

೧೩೧“ವಿಚಿನನ್ತೋ ತದಾ ದಕ್ಖಿಂ, ಚತುತ್ಥಂ ಪಞ್ಞಾಪಾರಮಿಂ।
ಪುಬ್ಬಕೇಹಿ ಮಹೇಸೀಹಿ, ಆಸೇವಿತನಿಸೇವಿತಂ॥

೧೩೨“ಇಮಂ ತ್ವಂ ಚತುತ್ಥಂ ತಾವ, ದಳ್ಹಂ ಕತ್ವಾ ಸಮಾದಿಯ।
ಪಞ್ಞಾಪಾರಮಿತಂ ಗಚ್ಛ, ಯದಿ ಬೋಧಿಂ ಪತ್ತುಮಿಚ್ಛಸಿ॥

೧೩೩“ಯಥಾ ಹಿ ಭಿಕ್ಖು ಭಿಕ್ಖನ್ತೋ, ಹೀನಮುಕ್ಕಟ್ಠಮಜ್ಝಿಮೇ।
ಕುಲಾನಿ ನ ವಿವಜ್ಜೇನ್ತೋ, ಏವಂ ಲಭತಿ ಯಾಪನಂ॥

೧೩೪“ತಥೇವ ತ್ವಂ ಸಬ್ಬಕಾಲಂ, ಪರಿಪುಚ್ಛಂ ಬುಧಂ ಜನಂ।
ಪಞ್ಞಾಯ ಪಾರಮಿಂ ಗನ್ತ್ವಾ, ಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಪಾಪುಣಿಸ್ಸಸೀ”ತಿ॥

ತತ್ಥ **ಭಿಕ್ಖನ್ತೋ**ತಿ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರನ್ತೋ। **ಹೀನಮುಕ್ಕಟ್ಠಮಜ್ಝಿಮೇ**ತಿ ಹೀನಮುಕ್ಕಟ್ಠಮಜ್ಝಿಮಾನಿ ಕುಲಾನೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಲಿಙ್ಗವಿಪರಿಯಾಸೋ ಕತೋ। **ನ ವಿವಜ್ಜೇನ್ತೋ**ತಿ ನ ಪರಿಹರನ್ತೋ, ಘರಪಟಿಪಾಟಿಂ ಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ ಚರನ್ತೋ ವಿವಜ್ಜೇತಿ ನಾಮ, ಏವಮಕತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಯಾಪನ**ನ್ತಿ ಯಾಪನಮತ್ತಂ ಪಾಣಧಾರಣಂ ಆಹಾರಂ ಲಭತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪರಿಪುಚ್ಛ**ನ್ತಿ – “ಕಿಂ, ಭನ್ತೇ, ಕುಸಲಂ, ಕಿಂ ಅಕುಸಲಂ; ಕಿಂ ಸಾವಜ್ಜಂ, ಕಿಂ ಅನವಜ್ಜ”ನ್ತಿಆದಿನಾ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೮೪, ೧೧೬) ನಯೇನ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಅಭಿಞ್ಞಾತೇ ಪಣ್ಡಿತೇ ಜನೇ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪರಿಪುಚ್ಛನ್ತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಬುಧಂ ಜನ**ನ್ತಿ ಪಣ್ಡಿತಂ ಜನಂ। “ಬುಧೇ ಜನೇ”ತಿಪಿ ಪಾಠೋ। **ಪಞ್ಞಾಯ ಪಾರಮಿ**ನ್ತಿ ಪಞ್ಞಾಯ ಪಾರಂ। “ಪಞ್ಞಾಪಾರಮಿತಂ ಗನ್ತ್ವಾ”ತಿಪಿ ಪಾಠೋ। ಸೇಸಮೇತ್ಥಾಪಿ ಉತ್ತಾನಮೇವಾತಿ।

ಅಥಸ್ಸ “ನ ಏತ್ತಕೇಹೇವ ಬುದ್ಧಕಾರಕಧಮ್ಮೇಹಿ ಭವಿತಬ್ಬ”ನ್ತಿ ಉತ್ತರಿಮ್ಪಿ ಉಪಧಾರಯತೋ ಪಞ್ಚಮಂ ವೀರಿಯಪಾರಮಿಂ ದಿಸ್ವಾ ಏತದಹೋಸಿ – “ಸುಮೇಧಪಣ್ಡಿತ, ತ್ವಂ ಇತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ವೀರಿಯಪಾರಮಿಮ್ಪಿ ಪೂರೇಯ್ಯಾಸಿ। ಯಥಾಪಿ ಸೀಹೋ ಮಿಗರಾಜಾ ಸಬ್ಬಇರಿಯಾಪಥೇಸು ದಳ್ಹವೀರಿಯೋ ಹೋತಿ, ಏವಂ ತ್ವಮ್ಪಿ ಸಬ್ಬಭವೇಸು ಸಬ್ಬಇರಿಯಾಪಥೇಸು ದಳ್ಹವೀರಿಯೋ ಅನೋಲೀನವೀರಿಯೋ ಸಮಾನೋ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸಸೀ”ತಿ ಪಞ್ಚಮಂ ವೀರಿಯಪಾರಮಿಂ ದಳ್ಹಂ ಕತ್ವಾ ಅಧಿಟ್ಠಾಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ –

೧೩೫“ನ ಹೇತೇ ಏತ್ತಕಾಯೇವ, ಬುದ್ಧಧಮ್ಮಾ ಭವಿಸ್ಸರೇ।
ಅಞ್ಞೇಪಿ ವಿಚಿನಿಸ್ಸಾಮಿ, ಯೇ ಧಮ್ಮಾ ಬೋಧಿಪಾಚನಾ॥

೧೩೬“ವಿಚಿನನ್ತೋ ತದಾ ದಕ್ಖಿಂ, ಪಞ್ಚಮಂ ವೀರಿಯಪಾರಮಿಂ।
ಪುಬ್ಬಕೇಹಿ ಮಹೇಸೀಹಿ, ಆಸೇವಿತನಿಸೇವಿತಂ॥

೧೩೭."ಇಮಂ ತ್ವಂ ಪಞ್ಚಮಂ ತಾವ, ದಳ್ಹಂ ಕತ್ವಾ ಸಮಾದಿಯ।
ವೀರಿಯಪಾರಮಿತಂ ಗಚ್ಛ, ಯದಿ ಬೋಧಿಂ ಪತ್ತುಮಿಚ್ಛಸಿ॥

೧೩೮."ಯಥಾಪಿ ಸೀಹೋ ಮಿಗರಾಜಾ, ನಿಸಜ್ಜಟ್ಠಾನಚಙ್ಕಮೇ।
ಅಲೀನವೀರಿಯೋ ಹೋತಿ, ಪಗ್ಗಹಿತಮನೋ ಸದಾ॥

೧೩೯."ತಥೇವ ತ್ವಂ ಸಬ್ಬಭವೇ, ಪಗ್ಗಣ್ಹ ವೀರಿಯಂ ದಳ್ಹಂ।
ವೀರಿಯಪಾರಮಿತಂ ಗನ್ತ್ವಾ, ಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಪಾಪುಣಿಸ್ಸಸೀ"ತಿ॥

ತತ್ಥ **ಅಲೀನವೀರಿಯೋ**ತಿ ಅನೋಲೀನವೀರಿಯೋ। **ಸಬ್ಬಭವೇ**ತಿ ಜಾತಜಾತಭವೇ, ಸಬ್ಬೇಸು ಭವೇಸೂತಿ ಅತ್ಥೋ। ಆರದ್ಧವೀರಿಯೋ ಹುತ್ವಾ, ಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಪಾಪುಣಿಸ್ಸಸೀತಿಪಿ ಪಾಠೋ। ಸೇಸಮೇತ್ಥಾಪಿ ಉತ್ತಾನಮೇವಾತಿ।

ಅಥಸ್ಸ "ನ ಏತ್ತಕೇಹೇವ ಬುದ್ಧಕಾರಕಧಮ್ಮೇಹಿ ಭವಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಉತ್ತರಿಮ್ಪಿ ಉಪಧಾರಯತೋ ಛಟ್ಠಮಂ ಖನ್ತಿಪಾರಮಿಂ ದಿಸ್ವಾ ಏತದಹೋಸಿ - "ಸುಮೇಧಪಣ್ಡಿತ, ತ್ವಂ ಇತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಖನ್ತಿಪಾರಮಿಂ ಪರಿಪೂರೇಯ್ಯಾಸಿ, ಸಮ್ಮಾನನೇಪಿ ಅವಮಾನನೇಪಿ ಖಮೋವ ಭವೇಯ್ಯಾಸಿ। ಯಥಾ ಹಿ ಪಥವಿಯಂ ನಾಮ ಸುಚಿಮ್ಪಿ ಪಕ್ಖಿಪನ್ತಿ ಅಸುಚಿಮ್ಪಿ, ನ ಚ ತೇನ ಪಥವೀ ಸಿನೇಹಂ ವಾ ಪಟಿಘಂ ವಾ ಕರೋತಿ, ಖಮತಿ ಸಹತಿ ಅಧಿವಾಸೇತಿಯೇವ, ಏವಮೇವ ತ್ವಮ್ಪಿ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಸಮ್ಮಾನನಾವಮಾನನೇಸು ಖಮೋ ಸಮಾನೋ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸಸೀ"ತಿ ಛಟ್ಠಮಂ ಖನ್ತಿಪಾರಮಿಂ ದಳ್ಹಂ ಕತ್ವಾ ಅಧಿಟ್ಠಾಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೧೪೦."ನ ಹೇತೇ ಏತ್ತಕಾಯೇವ, ಬುದ್ಧಧಮ್ಮಾ ಭವಿಸ್ಸರೇ।
ಅಞ್ಞೇಪಿ ವಿಚಿನಿಸ್ಸಾಮಿ, ಯೇ ಧಮ್ಮಾ ಬೋಧಿಪಾಚನಾ॥

೧೪೧."ವಿಚಿನನ್ತೋ ತದಾ ದಕ್ಖಿಂ, ಛಟ್ಠಮಂ ಖನ್ತಿಪಾರಮಿಂ।
ಪುಬ್ಬಕೇಹಿ ಮಹೇಸೀಹಿ, ಆಸೇವಿತನಿಸೇವಿತಂ॥

೧೪೨."ಇಮಂ ತ್ವಂ ಛಟ್ಠಮಂ ತಾವ, ದಳ್ಹಂ ಕತ್ವಾ ಸಮಾದಿಯ।
ತತ್ಥ ಅದ್ವೇಜ್ಝಮಾನಸೋ, ಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಪಾಪುಣಿಸ್ಸಸಿ॥

೧೪೩."ಯಥಾಪಿ ಪಥವೀ ನಾಮ, ಸುಚಿಮ್ಪಿ ಅಸುಚಿಮ್ಪಿ ಚ।
ಸಬ್ಬಂ ಸಹತಿ ನಿಕ್ಖೇಪಂ, ನ ಕರೋತಿ ಪಟಿಘಂ ತಯಾ॥

೧೪೪."ತಥೇವ ತ್ವಮ್ಪಿ ಸಬ್ಬೇಸಂ, ಸಮ್ಮಾನಾವಮಾನಕ್ಖಮೋ।
ಖನ್ತಿಪಾರಮಿತಂ ಗನ್ತ್ವಾ, ಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಪಾಪುಣಿಸ್ಸಸೀ"ತಿ॥

ತತ್ಥ **ತತ್ಥಾ**ತಿ ತಸ್ಸಂ ಖನ್ತಿಪಾರಮಿಯಂ। ಅದ್ವೇಜ್ಝಮಾನಸೋತಿ ಏಕಂಸಮಾನಸೋ। **ಸುಚಿಮ್ಪೀ**ತಿ ಚನ್ದನಕುಙ್ಕುಮಗನ್ಧಮಾಲಾದಿಸುಚಿಮ್ಪಿ। **ಅಸುಚಿಮ್ಪೀ**ತಿ ಅಹಿಕುಕ್ಕುರಮನುಸ್ಸಕುಣಪಗೂಥಮುತ್ತಖೇಳಸಿಙ್ಘಾಣಿಕಾದಿಅಸುಚಿಮ್ಪಿ। **ಸಹತೀ**ತಿ ಖಮತಿ, ಅಧಿವಾಸೇತಿ। **ನಿಕ್ಖೇಪ**ನ್ತಿ ನಿಕ್ಖಿತ್ತಂ। **ಪಟಿಘ**ನ್ತಿ ಕೋಧಂ। **ತಯಾ**ತಿ ತಾಯ ವುತ್ತಿಯಾ, ತಾಯ ನಿಕ್ಖಿತ್ತತಾಯ ವಾ। "ಪಟಿಘಂ ದಯ"ನ್ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ತಸ್ಸ ತೇನ ನಿಕ್ಖೇಪೇನ ಪಟಿಘಾನುರೋಧಂ ನ ಕರೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸಮ್ಮಾನಾವಮಾನಕ್ಖಮೋ**ತಿ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಸಮ್ಮಾನನಾವಮಾನನಸಹೋ ತ್ವಮ್ಪಿ ಭವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। "ತಥೇವ ತ್ವಮ್ಪಿ ಸಬ್ಬಭವೇ, ಸಮ್ಮಾನನವಿಮಾನಕ್ಖಮೋ"ತಿಪಿ ಪಠನ್ತಿ। "ಖನ್ತಿಯಾ ಪಾರಮಿಂ ಗನ್ತ್ವಾ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ತಸ್ಸಾ ಖನ್ತಿಯಾ ಪಾರಮಿಪೂರಣವಸೇನ ಗನ್ತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸೇಸಮೇತ್ಥಾಪಿ

ಉತ್ತಾನಮೇವಾತಿ। ಇತೋ ಪರಂ ಏತ್ತಕಮ್ಪಿ ಅವತ್ವಾ ಯತ್ಥ ಯತ್ಥ ವಿಸೇಸೋ ಅತ್ಥಿ, ತಂ ತಮೇವ ವತ್ವಾ ಪಾಠನ್ತರಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಗಮಿಸ್ಸಾಮಾತಿ।

ಅಥಸ್ಸ ‘‘ನ ಏತ್ತಕೇಹೇವ ಬುದ್ಧಕಾರಕಧಮ್ಮೇಹಿ ಭವಿತಬ್ಬ’’ನ್ತಿ ಉತ್ತರಿಮ್ಪಿ ಉಪಧಾರಯತೋ ಸತ್ತಮಂ ಸಚ್ಚಪಾರಮಿಂ ದಿಸ್ವಾ ಏತದಹೋಸಿ – ‘‘ಸುಮೇಧಪಣ್ಡಿತ, ತ್ವಂ ಇತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಸಚ್ಚಪಾರಮಿಮ್ಪಿ ಪೂರೇಯ್ಯಾಸಿ, ಅಸನಿಯಾ ಮತ್ಥಕೇ ಪತಮಾನಾಯಪಿ ಧನಾದೀನಂ ಅತ್ಥಾಯ ಛನ್ದಾದೀನಂ ವಸೇನ ಸಮ್ಪಜಾನಮುಸಾವಾದಂ ನಾಮ ಮಾ ಭಾಸಿ। ಯಥಾಪಿ ಓಸಧೀತಾರಕಾ ನಾಮ ಸಬ್ಬಉತೂಸು ಅತ್ತನೋ ಗಮನವೀಥಿಂ ವಿಜಹಿತ್ವಾ ಅಞ್ಞಾಯ ವೀಥಿಯಾ ನ ಗಚ್ಛತಿ, ಸಕವೀಥಿಯಾವ ಗಚ್ಛತಿ, ಏವಮೇವ ತ್ವಮ್ಪಿ ಸಚ್ಚಂ ಪಹಾಯ ಮುಸಾವಾದಂ ನಾಮ ಅವದನ್ತೋಯೇವ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸಸೀ’’ತಿ ಸತ್ತಮಂ ಸಚ್ಚಪಾರಮಿಂ ದಳ್ಹಂ ಕತ್ವಾ ಅಧಿಟ್ಠಾಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ –

೧೪೫.‘‘ನ ಹೇತೇ ಏತ್ತಕಾಯೇವ, ಬುದ್ಧಧಮ್ಮಾ ಭವಿಸ್ಸರೇ।
ಅಞ್ಞೇಪಿ ವಿಚಿನಿಸ್ಸಾಮಿ, ಯೇ ಧಮ್ಮಾ ಬೋಧಿಪಾಚನಾ॥

೧೪೬.‘‘ವಿಚಿನನ್ತೋ ತದಾ ದಕ್ಖಿಂ, ಸತ್ತಮಂ ಸಚ್ಚಪಾರಮಿಂ।
ಪುಬ್ಬಕೇಹಿ ಮಹೇಸೀಹಿ, ಆಸೇವಿತನಿಸೇವಿತಂ॥

೧೪೭.‘‘ಇಮಂ ತ್ವಂ ಸತ್ತಮಂ ತಾವ, ದಳ್ಹಂ ಕತ್ವಾ ಸಮಾದಿಯ।
ತತ್ಥ ಅದ್ವೇಜ್ಝವಚನೋ, ಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಪಾಪುಣಿಸ್ಸಸಿ॥

೧೪೮.‘‘ಯಥಾಪಿ ಓಸಧೀ ನಾಮ, ತುಲಾಭೂತಾ ಸದೇವಕೇ।
ಸಮಯೇ ಉತುವಸ್ಸೇ ವಾ, ನ ವೋಕ್ಕಮತಿ ವೀಥಿತೋ॥

೧೪೯.‘‘ತಥೇವ ತ್ವಮ್ಪಿ ಸಚ್ಚೇಸು, ಮಾ ವೋಕ್ಕಮ ಹಿ ವೀಥಿತೋ।
ಸಚ್ಚಪಾರಮಿತಂ ಗನ್ತ್ವಾ, ಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಪಾಪುಣಿಸ್ಸಸೀ’’ತಿ॥

ತತ್ಥ **ತತ್ಥಾ**ತಿ ಸಚ್ಚಪಾರಮಿಯಂ। **ಅದ್ವೇಜ್ಝವಚನೋ**ತಿ ಅವಿತಥವಚನೋ। **ಓಸಧೀ ನಾಮಾ**ತಿ ಓಸಧೀತಾರಕಾ, ಓಸಧಗಹಣೇ ಓಸಧೀತಾರಕಂ ಉದಿತಂ ದಿಸ್ವಾ ಓಸಧಂ ಗಣ್ಹನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ‘‘ಓಸಧೀತಾರಕಾ’’ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ತುಲಾಭೂತಾ**ತಿ ಪಮಾಣಭೂತಾ। **ಸದೇವಕೇ**ತಿ ಸದೇವಕಸ್ಸ ಲೋಕಸ್ಸ। **ಸಮಯೇ**ತಿ ವಸ್ಸಸಮಯೇ। **ಉತುವಸ್ಸೇ**ತಿ ಹೇಮನ್ತಗಿಮ್ಹೇಸು। ‘‘ಸಮಯೇ ಉತುವಟ್ಟೇ’’ತಿಪಿ ಪಾಠೋ। ತಸ್ಸ **ಸಮಯೇ**ತಿ ಗಿಮ್ಹೇ। **ಉತುವಟ್ಟೇ**ತಿ ಹೇಮನ್ತೇ ಚ ವಸ್ಸಾನೇ ಚಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ನ ವೋಕ್ಕಮತಿ ವೀಥಿತೋ**ತಿ ತಂ ತಂ ಉತುಮ್ಹಿ ಅತ್ತನೋ ಗಮನವೀಥಿತೋ ನ ವೋಕ್ಕಮತಿ ನ ವಿಗಚ್ಛತಿ, ಛ ಮಾಸೇ ಪಚ್ಛಿಮಂ ದಿಸಂ ಗಚ್ಛತಿ, ಛ ಮಾಸೇ ಪುಬ್ಬಂ ದಿಸಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ। ಅಥ ವಾ **ಓಸಧೀ ನಾಮಾ**ತಿ ಸಿಙ್ಗಿವೇರಪಿಪ್ಫಲಿಮರಿಚಾದಿಕಂ ಓಸಧಂ। **ನ ವೋಕ್ಕಮತೀ**ತಿ ಯಂ ಯಂ ಫಲದಾನಸಮತ್ಥಂ ಓಸಧಂ, ತಂ ತಂ ಫಲದಾನಂ ಓಕ್ಕಮ್ಮ ಅತ್ತನೋ ಫಲಂ ಅದತ್ವಾ ನ ನಿವತ್ತತಿ। **ವೀಥಿತೋ**ತಿ ಗಮನವೀಥಿತೋ, ಪಿತ್ತಹರೋ ಪಿತ್ತಂ ಹರತೇವ, ವಾತಹರೋ ವಾತಂ ಹರತೇವ, ಸೇಮ್ಹಹರೋ ಸೇಮ್ಹಂ ಹರತೇವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸೇಸಮೇತ್ಥಾಪಿ ಉತ್ತಾನಮೇವಾತಿ।

ಅಥಸ್ಸ ‘‘ನ ಏತ್ತಕೇಹೇವ ಬುದ್ಧಕಾರಕಧಮ್ಮೇಹಿ ಭವಿತಬ್ಬ’’ನ್ತಿ ಉತ್ತರಿಮ್ಪಿ ಉಪಧಾರಯತೋ ಅಟ್ಠಮಂ ಅಧಿಟ್ಠಾನಪಾರಮಿಂ ದಿಸ್ವಾ ಏತದಹೋಸಿ – ‘‘ಸುಮೇಧಪಣ್ಡಿತ, ತ್ವಂ ಇತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಅಧಿಟ್ಠಾನಪಾರಮಿಮ್ಪಿ ಪೂರೇಯ್ಯಾಸಿ, ಯಂ ಅಧಿಟ್ಠಾಸಿ, ತಸ್ಮಿಂ ಅಧಿಟ್ಠಾನೇ ನಿಚ್ಚಲೋ ಭವೇಯ್ಯಾಸಿ, ಯಥಾ ಪಬ್ಬತೋ ನಾಮ ಸಬ್ಬದಿಸಾಸು ವಾತೇ ಪಹರನ್ತೇಪಿ ನ ಕಮ್ಪತಿ ನ ಚಲತಿ, ಅತ್ತನೋ

ಠಾನೇಯೇವ ತಿಟ್ಠತಿ, ಏವಮೇವ ತ್ವಮ್ಪಿ ಅತ್ತನೋ ಅಧಿಟ್ಠಾನೇ ನಿಚ್ಚಲೋ ಹೋನ್ತೋವ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸಸೀ"ತಿ ಅಟ್ಠಮಂ ಅಧಿಟ್ಠಾನಪಾರಮಿಂ ದಳ್ಹಂ ಕತ್ವಾ ಅಧಿಟ್ಠಾಸೀತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೧೫೦"ನ ಹೇತೇ ಏತ್ತಕಾಯೇವ, ಬುದ್ಧಧಮ್ಮಾ ಭವಿಸ್ಸರೇ।
ಅಞ್ಞೇಪಿ ವಿಚಿನಿಸ್ಸಾಮಿ, ಯೇ ಧಮ್ಮಾ ಬೋಧಿಪಾಚನಾ॥

೧೫೧"ವಿಚಿನನ್ತೋ ತದಾ ದಕ್ಖಿಂ, ಅಟ್ಠಮಂ ಅಧಿಟ್ಠಾನಪಾರಮಿಂ।
ಪುಬ್ಬಕೇಹಿ ಮಹೇಸೀಹಿ, ಆಸೇವಿತನಿಸೇವಿತಂ॥

೧೫೨"ಇಮಂ ತ್ವಂ ಅಟ್ಠಮಂ ತಾವ, ದಳ್ಹಂ ಕತ್ವಾ ಸಮಾದಿಯ।
ತತ್ಥ ತ್ವಂ ಅಚಲೋ ಹುತ್ವಾ, ಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಪಾಪುಣಿಸ್ಸಸಿ॥

೧೫೩"ಯಥಾಪಿ ಪಬ್ಬತೋ ಸೇಲೋ, ಅಚಲೋ ಸುಪ್ಪತಿಟ್ಠಿತೋ।
ನ ಕಮ್ಪತಿ ಭುಸವಾತೇಹಿ, ಸಕಟ್ಠಾನೇವ ತಿಟ್ಠತಿ॥

೧೫೪"ತತ್ಥೇವ ತ್ವಮ್ಪಿ ಅಧಿಟ್ಠಾನೇ, ಸಬ್ಬದಾ ಅಚಲೋ ಭವ।
ಅಧಿಟ್ಠಾನಪಾರಮಿತಂ ಗನ್ತ್ವಾ, ಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಪಾಪುಣಿಸ್ಸಸೀ"ತಿ॥

ತತ್ಥ **ಸೇಲೋ**ತಿ ಸಿಲಾಮಯೋ। **ಅಚಲೋ**ತಿ ನಿಚ್ಚಲೋ **ಸುಪ್ಪತಿಟ್ಠಿತೋ**ತಿ ಅಚಲತ್ತಾವ ಸುಟ್ಠು ಪತಿಟ್ಠಿತೋ। "ಯಥಾಪಿ ಪಬ್ಬತೋ ಅಚಲೋ, ನಿಖಾತೋ ಸುಪ್ಪತಿಟ್ಠಿತೋ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ। **ಭುಸವಾತೇಹೀ**ತಿ ಬಲವವಾತೇಹಿ। **ಸಕಟ್ಠಾನೇವಾ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ಠಾನೇಯೇವ, ಯಥಾಠಿತಟ್ಠಾನೇಯೇವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸೇಸಮೇತ್ಥಾಪಿ ಉತ್ತಾನಮೇವಾತಿ।

ಅಥಸ್ಸ "ನ ಏತ್ತಕೇಹೇವ ಬುದ್ಧಕಾರಕಧಮ್ಮೇಹಿ ಭವಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಉತ್ತರಿಮ್ಪಿ ಉಪಧಾರಯತೋ ನವಮಂ ಮೇತ್ತಾಪಾರಮಿಂ ದಿಸ್ವಾ ಏತದಹೋಸಿ - "ಸುಮೇಧಪಣ್ಡಿತ, ತ್ವಂ ಇತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಮೇತ್ತಾಪಾರಮಿಂ ಪೂರೇಯ್ಯಾಸಿ, ಹಿತೇಸುಪಿ ಅಹಿತೇಸುಪಿ ಏಕಚಿತ್ತೋವ ಭವೇಯ್ಯಾಸಿ। ಯಥಾಪಿ ಉದಕಂ ನಾಮ ಪಾಪಜನಸ್ಸಪಿ ಕಲ್ಯಾಣಜನಸ್ಸಪಿ ಸೀತಭಾವಂ ಏಕಸದಿಸಂ ಕತ್ವಾ ಫರತಿ, ಏವಮೇವ ತ್ವಮ್ಪಿ ಸಬ್ಬಸತ್ತೇಸು ಮೇತ್ತಚಿತ್ತೇನ ಏಕಚಿತ್ತೋವ ಹುತ್ವಾ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸಸೀ"ತಿ ನವಮಂ ಮೇತ್ತಾಪಾರಮಿಂ ದಳ್ಹಂ ಕತ್ವಾ ಅಧಿಟ್ಠಾಸೀತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೧೫೫"ನ ಹೇತೇ ಏತ್ತಕಾಯೇವ, ಬುದ್ಧಧಮ್ಮಾ ಭವಿಸ್ಸರೇ।
ಅಞ್ಞೇಪಿ ವಿಚಿನಿಸ್ಸಾಮಿ, ಯೇ ಧಮ್ಮಾ ಬೋಧಿಪಾಚನಾ॥

೧೫೬"ವಿಚಿನನ್ತೋ ತದಾ ದಕ್ಖಿಂ, ನವಮಂ ಮೇತ್ತಾಪಾರಮಿಂ।
ಪುಬ್ಬಕೇಹಿ ಮಹೇಸೀಹಿ, ಆಸೇವಿತನಿಸೇವಿತಂ॥

೧೫೭"ಇಮಂ ತ್ವಂ ನವಮಂ ತಾವ, ದಳ್ಹಂ ಕತ್ವಾ ಸಮಾದಿಯ।
ಮೇತ್ತಾಯ ಅಸಮೋ ಹೋತಿ, ಯದಿ ಬೋಧಿಂ ಪತ್ತುಮಿಚ್ಛಸಿ॥

೧೫೮"ಯಥಾಪಿ ಉದಕಂ ನಾಮ, ಕಲ್ಯಾಣೇ ಪಾಪಕೇ ಜನೇ।
ಸಮಂ ಫರತಿ ಸೀತೇನ, ಪವಾಹೇತಿ ರಜೋಮಲಂ॥

೧೫೯.“ತಥೇವ ತ್ವಂ ಹಿತಾಹಿತೇ, ಸಮಂ ಮೇತ್ತಾಯ ಭಾವಯ।
ಮೇತ್ತಾಪಾರಮಿತಂ ಗನ್ತ್ವಾ, ಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಪಾಪುಣಿಸ್ಸಸೀ”ತಿ॥

ತತ್ಥ **ಅಸಮೋ ಹೋಹೀ**ತಿ ಮೇತ್ತಾಭಾವನಾಯ ಅಸದಿಸೋ ಹೋಹಿ। ತತ್ಥ “ತ್ವಂ ಸಮಸಮೋ ಹೋಹೀ”ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ಸೋ ಉತ್ತಾನತ್ಥೋವ। **ಸಮ**ನ್ತಿ ತುಲ್ಯಂ। **ಫರತೀ**ತಿ ಫುಸತಿ। **ಪವಾಹೇತೀ**ತಿ ವಿಸೋಧೇತಿ। **ರಜೋ**ತಿ ಆಗನ್ತುಕರಜಂ। **ಮಲ**ನ್ತಿ ಸರೀರೇ ಉಟ್ಠಿತಂ ಸೇದಮಲಾದಿಂ। “ರಜಮಲ”ನ್ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ಸೋಯೇವತ್ಥೋ। **ಹಿತಾಹಿತೇ**ತಿ ಹಿತೇ ಚ ಅಹಿತೇ ಚ, ಮಿತ್ತೇ ಚ ಅಮಿತ್ತೇ ಚಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಮೇತ್ತಾಯ ಭಾವಯಾ**ತಿ ಮೇತ್ತಂ ಭಾವಯ ವಡ್ಢೇಹಿ। ಸೇಸಮೇತ್ಥಾಪಿ ಉತ್ತಾನಮೇವಾತಿ।

ಅಥಸ್ಸ “ನ ಏತ್ತಕೇಹೇವ ಬುದ್ಧಕಾರಕಧಮ್ಮೇಹಿ ಭವಿತಬ್ಬ”ನ್ತಿ ಉತ್ತರಿಮ್ಪಿ ಉಪಧಾರಯತೋ ದಸಮಂ ಉಪೇಕ್ಖಾಪಾರಮಿಂ ದಿಸ್ವಾ ಏತದಹೋಸಿ - “ಸುಮೇಧಪಣ್ಡಿತ, ತ್ವಂ ಇತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಉಪೇಕ್ಖಾಪಾರಮಿಂ ಪರಿಪೂರೇಯ್ಯಾಸಿ, ಸುಖೇಪಿ ದುಕ್ಖೇಪಿ ಮಜ್ಝತ್ತೋವ ಭವೇಯ್ಯಾಸಿ। ಯಥಾಪಿ ಪಥವೀ ನಾಮ ಸುಚಿಮ್ಪಿ ಅಸುಚಿಮ್ಪಿ ಚ ಪಕ್ಖಿಪಮಾನೇ ಮಜ್ಝತ್ತಾವ ಹೋತಿ, ಏವಮೇವ ತ್ವಮ್ಪಿ ಸುಖದುಕ್ಖೇಸು ಮಜ್ಝತ್ತೋವ ಹೋನ್ತೋ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸಸೀ”ತಿ ದಸಮಂ ಉಪೇಕ್ಖಾಪಾರಮಿಂ ದಳ್ಹಂ ಕತ್ವಾ ಅಧಿಟ್ಠಾಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೧೬೦.“ನ ಹೇತೇ ಏತ್ತಕಾಯೇವ, ಬುದ್ಧಧಮ್ಮಾ ಭವಿಸ್ಸರೇ।
ಅಞ್ಞೇಪಿ ವಿಚಿನಿಸ್ಸಾಮಿ, ಯೇ ಧಮ್ಮಾ ಬೋಧಿಪಾಚನಾ॥

೧೬೧.“ವಿಚಿನನ್ತೋ ತದಾ ದಕ್ಖಿಂ, ದಸಮಂ ಉಪೇಕ್ಖಾಪಾರಮಿಂ।
ಪುಬ್ಬಕೇಹಿ ಮಹೇಸೀಹಿ, ಆಸೇವಿತನಿಸೇವಿತಂ॥

೧೬೨.“ಇಮಂ ತ್ವಂ ದಸಮಂ ತಾವ, ದಳ್ಹಂ ಕತ್ವಾ ಸಮಾದಿಯ।
ತುಲಾಭೂತೋ ದಳ್ಹೋ ಹುತ್ವಾ, ಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಪಾಪುಣಿಸ್ಸಸಿ॥

೧೬೩.“ಯಥಾಪಿ ಪಥವೀ ನಾಮ, ನಿಕ್ಖಿತ್ತಂ ಅಸುಚಿಂ ಸುಚಿಂ।
ಉಪೇಕ್ಖತಿ ಉಭೋಪೇತೇ, ಕೋಪಾನುನಯವಜ್ಜಿತಾ॥

೧೬೪.“ತಥೇವ ತ್ವಂ ಸುಖದುಕ್ಖೇ, ತುಲಾಭೂತೋ ಸದಾ ಭವ।
ಉಪೇಕ್ಖಾಪಾರಮಿತಂ ಗನ್ತ್ವಾ, ಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಪಾಪುಣಿಸ್ಸಸೀ”ತಿ॥

ತತ್ಥ **ತುಲಾಭೂತೋ**ತಿ ಮಜ್ಝತ್ತಭಾವೇ ಠಿತೋ ಯಥಾ ತುಲಾಯ ದಣ್ಡೋ ಸಮಂ ತುಲಿತೋ ಸಮಂ ತಿಟ್ಠತಿ, ನ ನಮತಿ ನ ಉನ್ನಮತಿ, ಏವಮೇವ ತ್ವಮ್ಪಿ ಸುಖದುಕ್ಖೇಸು ತುಲಾಸದಿಸೋ ಹುತ್ವಾ ಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಪಾಪುಣಿಸ್ಸಸಿ। **ಕೋಪಾನುನಯವಜ್ಜಿತಾ**ತಿ ಪಟಿಘಾನುರೋಧವಜ್ಜಿತಾ। “ದಯಾಕೋಪವಿವಜ್ಜಿತಾ”ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ಸೋಯೇವತ್ಥೋ। ಸೇಸಂ ಖನ್ತಿಪಾರಮಿಯಂ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ತತೋ ಸುಮೇಧಪಣ್ಡಿತೋ ಇಮೇ ದಸ ಪಾರಮಿಧಮ್ಮೇ ವಿಚಿನಿತ್ವಾ ತತೋ ಪರಂ ಚಿನ್ತೇಸಿ - “ಇಮಸ್ಮಿಂ ಲೋಕೇ ಬೋಧಿಸತ್ತೇಹಿ ಪರಿಪೂರೇತಬ್ಬಾ ಬೋಧಿಪಾಚನಾ ಬುದ್ಧತ್ತಕರಾ ಧಮ್ಮಾ ಏತ್ತಕಾಯೇವ, ನ ಇತೋ ಭಿಯ್ಯೋ, ಇಮಾ ಪನ ಪಾರಮಿಯೋ ಉದ್ಧಂ ಆಕಾಸೇಪಿ ನತ್ಥಿ, ನ ಹೇಟ್ಠಾ ಪಥವಿಯಮ್ಪಿ, ನ ಪುರತ್ಥಿಮಾದೀಸು ದಿಸಾಸುಪಿ ಅತ್ಥಿ, ಮಯ್ಹಂಯೇವ ಪನ ಹದಯಮಂಸನ್ತರೇಯೇವ ಪತಿಟ್ಠಿತಾ”ತಿ। ಏವಂ ತಾಸಂ ಅತ್ತನೋ ಹದಯೇ ಪತಿಟ್ಠಿತಭಾವಂ ದಿಸ್ವಾ ಸಬ್ಬಾಪಿ ತಾ ದಳ್ಹಂ ಕತ್ವಾ ಅಧಿಟ್ಠಾಯ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಸಮ್ಮಸನ್ತೋ ಅನುಲೋಮಪಟಿಲೋಮಂ ಸಮ್ಮಸಿ, ಪರಿಯನ್ತೇ ಗಹೇತ್ವಾ ಆದಿಮ್ಹಿ ಪಾಪೇಸಿ, ಆದಿಮ್ಹಿ

ಗಹೇತ್ವಾ ಪರಿಯನ್ತೇ ಠಪೇಸಿ, ಮಜ್ಝೇ ಗಹೇತ್ವಾ ಉಭತೋ ಓಸಾಪೇಸಿ, ಉಭತೋ ಕೋಟೀಸು ಗಹೇತ್ವಾ ಮಜ್ಝೇ ಓಸಾಪೇಸಿ। ಬಾಹಿರಭಣ್ಡಪರಿಚ್ಚಾಗೋ **ಪಾರಮಿಯೋ** ನಾಮ, ಅಙ್ಗಪರಿಚ್ಚಾಗೋ **ಉಪಪಾರಮಿಯೋ** ನಾಮ, ಜೀವಿತಪರಿಚ್ಚಾಗೋ **ಪರಮತ್ಥಪಾರಮಿಯೋ** ನಾಮಾತಿ ದಸ ಪಾರಮಿಯೋ ದಸ ಉಪಪಾರಮಿಯೋ ದಸ ಪರಮತ್ಥಪಾರಮಿಯೋತಿ ಸಮತ್ತಿಂಸ ಪಾರಮಿಯೋ ಯಮಕತೇಲಂ ವಿನಿವಟ್ಟೇನ್ತೋ ವಿಯ ಸಮ್ಮಸಿ। ತಸ್ಸ ದಸ ಪಾರಮಿಯೋ ಸಮ್ಮಸನ್ತಸ್ಸ ಧಮ್ಮತೇಜೇನ ಚತುನಹುತಾಧಿಕದ್ವಿಯೋಜನಸತಸಹಸ್ಸಬಹಲಾ ವಿಪುಲಾ ಅಯಂ ಮಹಾಪಥವೀ ಹತ್ಥಿನಾ ಅಕ್ಕನ್ತನಳಕಲಾಪೋ ವಿಯ ಉಪ್ಪೀಳಿಯಮಾನಂ ಉಚ್ಛುಯನ್ತಂ ವಿಯ ಚ ಮಹಾವಿರವಂ ವಿರವಮಾನಾ ಸಙ್ಕಮ್ಪಿ ಸಮ್ಪಕಮ್ಪಿ ಸಮ್ಪವೇಧಿ। ಕುಲಾಲಚಕ್ಕಂ ವಿಯ ತೇಲಯನ್ತಚಕ್ಕಂ ವಿಯ ಚ ಪರಿಬ್ಭಮಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ –

೧೬೫"ಏತ್ತಕಾಯೇವ ತೇ ಲೋಕೇ, ಯೇ ಧಮ್ಮಾ ಬೋಧಿಪಾಚನಾ।
ತತುದ್ಧಂ ನತ್ಥಿ ಅಞ್ಞತ್ರ, ದಳ್ಹಂ ತತ್ಥ ಪತಿಟ್ಠಹ॥

೧೬೬"ಇಮೇ ಧಮ್ಮೇ ಸಮ್ಮಸತೋ, ಸಭಾವಸರಸಲಕ್ಖಣೇ।
ಧಮ್ಮತೇಜೇನ ವಸುಧಾ, ದಸಸಹಸ್ಸೀ ಪಕಮ್ಪಥ॥

೧೬೭"ಚಲತೀ ರವತೀ ಪಥವೀ, ಉಚ್ಛುಯನ್ತಂವ ಪೀಳಿತಂ।
ತೇಲಯನ್ತೇ ಯಥಾ ಚಕ್ಕಂ, ಏವಂ ಕಮ್ಪತಿ ಮೇದನೀ"ತಿ॥

ತತ್ಥ **ಏತ್ತಕಾಯೇವಾತಿ** ನಿದ್ದಿಟ್ಠಾನಂ ದಸನ್ನಂ ಪಾರಮಿತಾನಂ ಅನೂನಾಧಿಕಭಾವಸ್ಸ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ। **ತತುದ್ಧ**ನ್ತಿ ತತೋ ದಸಪಾರಮೀಹಿ ಉದ್ಧಂ **ನತ್ಥಿ। ಅಞ್ಞತ್ರಾ**ತಿ ಅಞ್ಞಂ, ಲಕ್ಖಣಂ ಸದ್ದಸತ್ಥತೋ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। ತತೋ ದಸಪಾರಮಿತೋ ಅಞ್ಞೋ ಬುದ್ಧಕಾರಕಧಮ್ಮೋ ನತ್ಥೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ತತ್ಥಾ**ತಿ ತಾಸು ದಸಸು ಪಾರಮೀಸು। **ಪತಿಟ್ಠಹಾ**ತಿ ಪತಿಟ್ಠ, ಪರಿಪೂರೇನ್ತೋ ತಿಟ್ಠಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಇಮೇ ಧಮ್ಮೇತಿ ಪಾರಮಿಧಮ್ಮೇ। **ಸಮ್ಮಸತೋ**ತಿ ಉಪಪರಿಕ್ಖನ್ತಸ್ಸ, ಅನಾದರತ್ಥೇ ಸಾಮಿವಚನಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। **ಸಭಾವಸರಸಲಕ್ಖಣೇ**ತಿ ಸಭಾವಸಙ್ಖಾತೇನ ಸರಸಲಕ್ಖಣೇನ ಸಮ್ಮಸನ್ತಸ್ಸಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಧಮ್ಮತೇಜೇನಾ**ತಿ ಪಾರಮಿಪವಿಚಯಞಾಣತೇಜೇನ। **ವಸುಧಾ**ತಿ ವಸೂತಿ ರತನಂ ವುಚ್ಚತಿ, ತಂ ಧಾರೇತಿ ಧೀಯತಿ ವಾ ಏತ್ಥಾತಿ ವಸುಧಾ । ಕಾ ಸಾ? ಮೇದನೀ। **ಪಕಮ್ಪಥಾ**ತಿ ಪಕಮ್ಪಿತ್ಥ। ಸುಮೇಧಪಣ್ಡಿತೇ ಪನ ಪಾರಮಿಯೋ ವಿಚಿನನ್ತೇ ತಸ್ಸ ಞಾಣತೇಜೇನ ದಸಸಹಸ್ಸೀ ಪಕಮ್ಪಿತ್ಥಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಚಲತೀತಿ ಛಪ್ಪಕಾರಾ ಕಮ್ಪಿ। **ರವತೀ**ತಿ ನದತಿ ವಿಕೂಜತಿ। **ಉಚ್ಛುಯನ್ತಂವ ಪೀಳಿತ**ನ್ತಿ ನಿಪ್ಪೀಳಿತಂ ಉಚ್ಛುಯನ್ತಂ ವಿಯ। "ಗುಳಯನ್ತಂವ ಪೀಳಿತ"ನ್ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ಸೋಯೇವತ್ಥೋ। **ತೇಲಯನ್ತೇ**ತಿ ತೇಲಪೀಳನಯನ್ತೇ। **ಯಥಾ ಚಕ್ಕ**ನ್ತಿ ಚಕ್ಕಿಕಾನಂ ಮಹಾಚಕ್ಕಯನ್ತಂ ವಿಯ। **ಏವ**ನ್ತಿ ಯಥಾ ತೇಲಪೀಳನಚಕ್ಕಯನ್ತಂ ಪರಿಬ್ಭಮತಿ ಕಮ್ಪತಿ, ಏವಂ ಅಯಂ ಮೇದನೀ ಕಮ್ಪತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವಾತಿ।

ಏವಂ ಮಹಾಪಥವಿಯಾ ಕಮ್ಪಮಾನಾಯ ರಮ್ಮನಗರವಾಸಿನೋ ಮನುಸ್ಸಾ ಭಗವನ್ತಂ ಪರಿವಿಸಯಮಾನಾ ಸಣ್ಠಾತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತಾ ಯುಗನ್ಧರವಾತಬ್ಭಾಹತಾ ಮಹಾಸಾಲಾ ವಿಯ ಮುಚ್ಛಿತಾ ಪಪತಿಂಸು। ಘಟಾದೀನಿ ಕುಲಾಲಭಣ್ಡಾನಿ ಪವಟ್ಟೇನ್ತಾನಿ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಪಹರನ್ತಾನಿ ಚುಣ್ಣವಿಚುಣ್ಣಾನಿ ಅಹೇಸುಂ। ಮಹಾಜನೋ ಭೀತತಸಿತೋ ಸತ್ಥಾರಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ – "ಕಿಂ ನು ಖೋ ಭಗವಾ 'ನಾಗಾವಟ್ಟೋ ಅಯಂ, ಭೂತಯಕ್ಖದೇವತಾಸು ಅಞ್ಞತರಾವಟ್ಟೋ ವಾ'ತಿ ನ ಹಿ ಮಯಂ ಏತಂ ಜಾನಾಮ। ಅಪಿ ಚ ಖೋ ಸಬ್ಬೋಪಿ ಅಯಂ ಮಹಾಜನೋ ಭಯೇನ ಉಪದ್ದುತೋ, ಕಿಂ ನು ಖೋ ಇಮಸ್ಸ ಲೋಕಸ್ಸ ಪಾಪಕಂ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಉದಾಹು ಕಲ್ಯಾಣಂ, ಕಥೇಥ ನೋ ಏತಂ ಕಾರಣ"ನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಿಂಸು।

ಅಥ ಸತ್ಥಾ ತೇಸಂ ಕಥಂ ಸುತ್ವಾ - "ತುಮ್ಹೇ ಮಾ ಭಾಯಿತ್ಥ, ಮಾ ಖೋ ಚಿನ್ತಯಿತ್ಥ, ನತ್ಥಿ ವೋ ಇತೋನಿದಾನಂ ಭಯಂ, ಯೋ ಸೋ ಮಯಾ ಅಜ್ಜ ಸುಮೇಧಪಣ್ಡಿತೋ 'ಅನಾಗತೇ ಗೋತಮೋ ನಾಮ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ'ತಿ ಬ್ಯಾಕತೋ, ಸೋ ಇದಾನಿ ಪಾರಮಿಯೋ ಸಮ್ಮಸತಿ, ತಸ್ಸ ಸಮ್ಮಸನ್ತಸ್ಸ ಧಮ್ಮತೇಜೇನ ಸಕಲದಸಸಹಸ್ಸೀ ಲೋಕಧಾತು ಏಕಪ್ಪಹಾರೇನ ಕಮ್ಪತಿ ಚೇವ ವಿರವತಿ ಚಾ"ತಿ ಆಹ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೧೬೮"ಯಾವತಾ ಪರಿಸಾ ಆಸಿ, ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಪರಿವೇಸನೇ।
ಪವೇಧಮಾನಾ ಸಾ ತತ್ಥ, ಮುಚ್ಛಿತಾ ಸೇತಿ ಭೂಮಿಯಂ॥

೧೬೯"ಘಟಾನೇಕಸಹಸ್ಸಾನಿ, ಕುಮ್ಭೀನಞ್ಚ ಸತಾ ಬಹೂ।
ಸಞ್ಚುಣ್ಣಮಥಿತಾ ತತ್ಥ, ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಪಘಟ್ಟಿತಾ॥

೧೭೦"ಉಬ್ಬಿಗ್ಗಾ ತಸಿತಾ ಭೀತಾ, ಭನ್ತಾ ಬ್ಯಥಿತಮಾನಸಾ।
ಮಹಾಜನಾ ಸಮಾಗಮ್ಮ, ದೀಪಙ್ಕರಮುಪಾಗಮುಂ॥

೧೭೧"ಕಿಂ ಭವಿಸ್ಸತಿ ಲೋಕಸ್ಸ, ಕಲ್ಯಾಣಮಥ ಪಾಪಕಂ।
ಸಬ್ಬೋ ಉಪದ್ದುತೋ ಲೋಕೋ, ತಂ ವಿನೋದೇಹಿ ಚಕ್ಖುಮ॥

೧೭೨"ತೇಸಂ ತದಾ ಸಞ್ಞಾಪೇಸಿ, ದೀಪಙ್ಕರೋ ಮಹಾಮುನಿ।
ವಿಸ್ಸತ್ಥಾ ಹೋಥ ಮಾ ಭಾಥ, ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪಥವಿಕಮ್ಪನೇ॥

೧೭೩"ಯಮಹಂ ಅಜ್ಜ ಬ್ಯಾಕಾಸಿಂ, ಬುದ್ಧೋ ಲೋಕೇ ಭವಿಸ್ಸತಿ।
ಏಸೋ ಸಮ್ಮಸತೀ ಧಮ್ಮಂ, ಪುಬ್ಬಕಂ ಜಿನಸೇವಿತಂ॥

೧೭೪"ತಸ್ಸ ಸಮ್ಮಸತೋ ಧಮ್ಮಂ, ಬುದ್ಧಭೂಮಿಂ ಅಸೇಸತೋ।
ತೇನಾಯಂ ಕಮ್ಪಿತಾ ಪಥವೀ, ದಸಸಹಸ್ಸೀ ಸದೇವಕೇ"ತಿ॥

ತತ್ಥ **ಯಾವತಾ**ತಿ ಯಾವತಿಕಾ। **ಆಸೀ**ತಿ ಅಹೋಸಿ। "ಯಾ ತದಾ ಪರಿಸಾ ಆಸೀ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ತಸ್ಸ ಯಾ ತತ್ಥ ಪರಿಸಾ ಠಿತಾ ಆಸೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪವೇಧಮಾನಾ**ತಿ ಕಮ್ಪಮಾನಾ। **ಸಾ**ತಿ ಸಾ ಪರಿಸಾ। **ತತ್ಥಾ**ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಪರಿವೇಸನಟ್ಠಾನೇ। **ಸೇತೀ**ತಿ ಸಯಿತ್ಥ।

ಘಟಾತಿ ಘಟಾನಂ, ಸಾಮಿಅತ್ಥೇ ಪಚ್ಚತ್ತವಚನಂ, ಘಟಾನಂ ನೇಕಸಹಸ್ಸಾನೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸಞ್ಚುಣ್ಣಮಥಿತಾ**ತಿ ಚುಣ್ಣಾ ಚೇವ ಮಥಿತಾ ಚ, ಮಥಿತಸಞ್ಚುಣ್ಣಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಪಘಟ್ಟಿತಾ**ತಿ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಪಹಟಾ। **ಉಬ್ಬಿಗ್ಗಾ**ತಿ ಉತ್ರಾಸಹದಯಾ। **ತಸಿತಾ**ತಿ ಸಞ್ಜಾತತಾಸಾ। **ಭೀತಾ**ತಿ ಭಯಭೀತಾ। **ಭನ್ತಾ**ತಿ ಫನ್ದನಮಾನಸಾ, ವಿಬ್ಭನ್ತಚಿತ್ತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸಬ್ಬಾನಿ ಪನೇತಾನಿ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞವೇವಚನಾನಿ। **ಸಮಾಗಮ್ಮಾ**ತಿ ಸಮಾಗನ್ತ್ವಾ। ಅಯಮೇವ ವಾ ಪಾಠೋ।

ಉಪದ್ದುತೋತಿ ಉಪಹತೋ। **ತಂ ವಿನೋದೇಹೀ**ತಿ ತಂ ಉಪದ್ದುತಭಯಂ ವಿನೋದೇಹಿ, ವಿನಾಸಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಚಕ್ಖುಮಾ**ತಿ ಪಞ್ಚಹಿ ಚಕ್ಖೂಹಿ ಚಕ್ಖುಮ। **ತೇಸಂ ತದಾ**ತಿ ತೇ ಜನೇ ತದಾ, ಉಪಯೋಗತ್ಥೇ ಸಾಮಿವಚನಂ। **ಸಞ್ಞಾಪೇಸೀ**ತಿ ಞಾಪೇಸಿ ಬೋಧೇಸಿ। **ವಿಸತ್ಥಾ**ತಿ ವಿಸ್ಸತ್ಥಚಿತ್ತಾ। **ಮಾ ಭಾಥಾ**ತಿ ಮಾ ಭಾಯಥ। **ಯಮಹನ್ತಿ** ಯಂ ಅಹಂ ಸುಮೇಧಪಣ್ಡಿತಂ। **ಧಮ್ಮನ್ತಿ**

ಪಾರಮಿಧಮ್ಮಂ। **ಪುಬ್ಬಕನ್ತಿ** ಪೋರಾಣಂ। **ಜಿನಸೇವಿತನ್ತಿ** ಜಿನೇಹಿ ಬೋಧಿಸತ್ತಕಾಲೇ ಸೇವಿತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಬುದ್ಧಭೂಮಿನ್ತಿ** ಪಾರಮಿಧಮ್ಮಂ। **ತೇನಾತಿ** ತೇನ ಸಮ್ಮಸನಕಾರಣೇನ। **ಕಮ್ಪಿತಾತಿ** ಚಲಿತಾ। **ಸದೇವಕೇತಿ** ಸದೇವಕೇ ಲೋಕೇ।

ತತೋ ಮಹಾಜನೋ ತಥಾಗತಸ್ಸ ವಚನಂ ಸುತ್ವಾ ಹಟ್ಠತುಟ್ಠೋ ಮಾಲಾಗನ್ಧವಿಲೇಪನಾದೀನಿ ಆದಾಯ ರಮ್ಮನಗರತೋ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಬೋಧಿಸತ್ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಮಾಲಾಗನ್ಧಾದೀಹಿ ಪೂಜೇತ್ವಾ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಪದಕ್ಖಿಣಂ ಕತ್ವಾ ರಮ್ಮನಗರಮೇವ ಪಾವಿಸಿ। ಅಥ ಖೋ ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ದಸ ಪಾರಮಿಯೋ ಸಮ್ಮಸಿತ್ವಾ ವೀರಿಯಂ ದಳ್ಹಂ ಕತ್ವಾ ಅಧಿಟ್ಠಾಯ ನಿಸಿನ್ನಾಸನಾ ವುಟ್ಠಾಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ –

೧೭೫."ಬುದ್ಧಸ್ಸ ವಚನಂ ಸುತ್ವಾ, ಮನೋ ನಿಬ್ಬಾಯಿ ತಾವದೇ।
ಸಬ್ಬೇ ಮಂ ಉಪಸಙ್ಕಮ್ಮ, ಪುನಾಪಿ ಮಂ ಅಭಿವನ್ದಿಸುಂ॥

೧೭೬."ಸಮಾದಿಯಿತ್ವಾ ಬುದ್ಧಗುಣಂ, ದಳ್ಹಂ ಕತ್ವಾನ ಮಾನಸಂ।
ದೀಪಙ್ಕರಂ ನಮಸ್ಸಿತ್ವಾ, ಆಸನಾ ವುಟ್ಠಹಿಂ ತದಾ"ತಿ॥

ತತ್ಥ **ಮನೋ ನಿಬ್ಬಾಯೀತಿ** ಮಹಾಜನಸ್ಸ ಪಥವಿಕಮ್ಪನೇ ಉಬ್ಬಿಗ್ಗಹದಯಸ್ಸ ತತ್ಥ ಕಾರಣಂ ಸುತ್ವಾ ಮನೋ ನಿಬ್ಬಾಯಿ, ಸನ್ತಿಂ ಅಗಮಾಸೀತಿ ಅತ್ಥೋ। "ಜನೋ ನಿಬ್ಬಾಯೀ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ಸೋ ಉತ್ತಾನೋಯೇವ। **ಸಮಾದಿಯಿತ್ವಾತಿ** ಸಮ್ಮಾ ಆದಿಯಿತ್ವಾ, ಸಮಾದಾಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಬುದ್ಧಗುಣನ್ತಿ** ಪಾರಮಿಯೋ। ಸೇಸಂ ಉತ್ತಾನಮೇವ।

ಅಥ ಖೋ ಬೋಧಿಸತ್ತಂ ದಯಿತಸಬ್ಬಸತ್ತಂ ಆಸನಾ ವುಟ್ಠಹನ್ತಂ ಸಕಲದಸಸಹಸ್ಸಚಕ್ಕವಾಳದೇವತಾ ಸನ್ನಿಪತಿತ್ವಾ ದಿಬ್ಬೇಹಿ ಮಾಲಾಗನ್ಧಾದೀಹಿ ಪೂಜೇತ್ವಾ – "ಅಯ್ಯ ಸುಮೇಧತಾಪಸ, ತಯಾ ಅಜ್ಜ ದೀಪಙ್ಕರದಸಬಲಸ್ಸ ಪಾದಮೂಲೇ ಮಹತಿ ಪತ್ಥನಾ ಪತ್ಥಿತಾ, ಸಾ ತೇ ಅನನ್ತರಾಯೇನ ಸಮಿಜ್ಝತು, ಮಾ ತೇ ತತ್ಥ ಭಯಂ ವಾ ಛಮ್ಭಿತತ್ತಂ ವಾ ಅಹೋಸಿ। ಸರೀರೇ ತೇ ಅಪ್ಪಮತ್ತಕೋಪಿ ರೋಗೋ ಮಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತು, ಖಿಪ್ಪಂ ಪಾರಮಿಯೋ ಪೂರೇತ್ವಾ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಪಟಿವಿಜ್ಝ। ಯಥಾ ಪುಪ್ಫೂಪಗಫಲೂಪಗಾ ರುಕ್ಖಾ ಸಮಯೇ ಪುಪ್ಫನ್ತಿ ಚೇವ ಫಲನ್ತಿ ಚ, ತಥೇವ ತ್ವಮ್ಪಿ ತಂ ಸಮಯಂ ಅನತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಖಿಪ್ಪಂ ಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಫುಸಸ್ಸೂ"ತಿಆದೀನಿ ಥುತಿಮಙ್ಗಲಾನಿ ಪಯಿರುದಾಹಂಸು, ಏವಂ ಪಯಿರುದಾಹಿತ್ವಾ ಬೋಧಿಸತ್ತಂ ಅಭಿವಾದೇತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ತನೋ ದೇವಟ್ಠಾನಮೇವ ಅಗಮಂಸು। ಬೋಧಿಸತ್ತೋಪಿ ದೇವತಾಹಿ ಅಭಿತ್ಥುತೋ – "ಅಹಂ ದಸ ಪಾರಮಿಯೋ ಪೂರೇತ್ವಾ ಕಪ್ಪಸತಸಹಸ್ಸಾಧಿಕಾನಂ ಚತುನ್ನಂ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾನಂ ಮತ್ಥಕೇ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ವೀರಿಯಂ ದಳ್ಹಂ ಕತ್ವಾ ಅಧಿಟ್ಠಾಯ ಆಕಾಸಮಬ್ಭುಗ್ಗನ್ತ್ವಾ ಇಸಿಗಣವನ್ತಂ ಹಿಮವನ್ತಂ ಅಗಮಾಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ –

೧೭೭."ದಿಬ್ಬಂ ಮಾನುಸಕಂ ಪುಪ್ಫಂ, ದೇವಾ ಮಾನುಸಕಾ ಉಭೋ।
ಸಮೋಕಿರನ್ತಿ ಪುಪ್ಫೇಹಿ, ವುಟ್ಠಹನ್ತಸ್ಸ ಆಸನಾ॥

೧೭೮."ವೇದಯನ್ತಿ ಚ ತೇ ಸೋತ್ಥಿಂ, ದೇವಾ ಮಾನುಸಕಾ ಉಭೋ।
ಮಹನ್ತಂ ಪತ್ಥಿತಂ ತುಯ್ಹಂ, ತಂ ಲಭಸ್ಸು ಯಥಿಚ್ಛಿತಂ॥

೧೭೯."ಸಬ್ಬೀತಿಯೋ ವಿವಜ್ಜನ್ತು, ಸೋಕೋ ರೋಗೋ ವಿನಸ್ಸತು।
ಮಾ ತೇ ಭವನ್ತ್ವನ್ತರಾಯಾ, ಫುಸ ಖಿಪ್ಪಂ ಬೋಧಿಮುತ್ತಮಂ॥

೧೮೦."ಯಥಾಪಿ ಸಮಯೇ ಪತ್ತೇ, ಪುಪ್ಫನ್ತಿ ಪುಪ್ಫಿನೋ ದುಮಾ।
ತಥೇವ ತ್ವಂ ಮಹಾವೀರ, ಬುದ್ಧಞಾಣೇಹಿ ಪುಪ್ಫಸು॥

೧೮೧"ಯಥಾ ಯೇ ಕೇಚಿ ಸಮ್ಬುದ್ಧಾ, ಪೂರಯುಂ ದಸಪಾರಮೀ।
ತಥೇವ ತ್ವಂ ಮಹಾವೀರ, ಪೂರಯ ದಸಪಾರಮೀ॥

೧೮೨"ಯಥಾ ಯೇ ಕೇಚಿ ಸಮ್ಬುದ್ಧಾ, ಬೋಧಿಮಣ್ಡಮ್ಹಿ ಬುಜ್ಝರೇ।
ತಥೇವ ತ್ವಂ ಮಹಾವೀರ, ಬುಜ್ಝಸ್ಸು ಜಿನಬೋಧಿಯಂ॥

೧೮೩"ಯಥಾ ಯೇ ಕೇಚಿ ಸಮ್ಬುದ್ಧಾ, ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಂ ಪವತ್ತಯುಂ।
ತಥೇವ ತ್ವಂ ಮಹಾವೀರ, ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಂ ಪವತ್ತಯ॥

೧೮೪"ಪುಣ್ಣಮಾಯೇ ಯಥಾ ಚನ್ದೋ, ಪರಿಸುದ್ಧೋ ವಿರೋಚತಿ।
ತಥೇವ ತ್ವಂ ಪುಣ್ಣಮನೋ, ವಿರೋಚ ದಸಸಹಸ್ಸಿಯಂ॥

೧೮೫"ರಾಹುಮುತ್ತೋ ಯಥಾ ಸೂರಿಯೋ, ತಾಪೇನ ಅತಿರೋಚತಿ।
ತಥೇವ ಲೋಕಾ ಮುಚ್ಚಿತ್ವಾ, ವಿರೋಚ ಸಿರಿಯಾ ತುವಂ॥

೧೮೬"ಯಥಾ ಯಾ ಕಾಚಿ ನದಿಯೋ, ಓಸರನ್ತಿ ಮಹೋದಧಿಂ।
ಏವಂ ಸದೇವಕಾ ಲೋಕಾ, ಓಸರನ್ತು ತವನ್ತಿಕೇ॥

೧೮೭"ತೇಹಿ ಥುತಪ್ಪಸತ್ಥೋ ಸೋ, ದಸ ಧಮ್ಮೇ ಸಮಾದಿಯ।
ತೇ ಧಮ್ಮೇ ಪರಿಪೂರೇನ್ತೋ, ಪವನಂ ಪಾವಿಸೀ ತದಾ"ತಿ॥

ತತ್ಥ **ದಿಬ್ಬನ್ತಿ** ಮನ್ದಾರವಪಾರಿಚ್ಛತ್ತಕಸನ್ತಾನಕುಸೇಸಯಾದಿಕಂ ದಿಬ್ಬಕುಸುಮಂ ದೇವಾ ಮಾನುಸಕಾ ಚ ಮಾನುಸಪುಪ್ಫಂ ಗಹೇತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸಮೋಕಿರನ್ತೀತಿ** ಮಮೋಪರಿ ಸಮೋಕಿರಿಂಸೂತಿ ಅತ್ಥೋ। **ವುಟ್ಠಹನ್ತಸ್ಸಾತಿ** ವುಟ್ಠಹತೋ। **ವೇದಯನ್ತೀತಿ** ನಿವೇದಯಿಂಸು ಸಞ್ಞಾಪೇಸುಂ। **ಸೋತ್ಥಿನ್ತಿ** ಸೋತ್ಥಿಭಾವಂ। ಇದಾನಿ ವೇದಯಿತಾಕಾರದಸ್ಸನತ್ಥಂ **"ಮಹನ್ತಂ ಪತ್ಥಿತಂ ತುಯ್ಹ"**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತಯಾ ಪನ, ಸುಮೇಧಪಣ್ಡಿತ, ಮಹನ್ತಂ ಠಾನಂ ಪತ್ಥಿತಂ, ತಂ ಯಥಾಪತ್ಥಿತಂ ಲಭಸ್ಸೂತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಸಬ್ಬೀತಿಯೋತಿ ಏನ್ತೀತಿ ಈತಿಯೋ, ಸಬ್ಬಾ ಈತಿಯೋ ಸಬ್ಬೀತಿಯೋ, ಉಪದ್ದವಾ। **ವಿವಜ್ಜನ್ತೂತಿ** ಮಾ ಹೋನ್ತು। **ಸೋಕೋ ರೋಗೋ ವಿನಸ್ಸತೂತಿ** ಸೋಚನಸಙ್ಖಾತೋ ಸೋಕೋ ರುಜನಸಙ್ಖಾತೋ ರೋಗೋ ಚ ವಿನಸ್ಸತು। **ತೇತಿ** ತವ। **ಮಾ ಭವನ್ತ್ವನ್ತರಾಯಾತಿ** ಮಾ ಭವನ್ತು ಅನ್ತರಾಯಾ। **ಫುಸಾತಿ** ಅಧಿಗಚ್ಛ ಪಾಪುಣಾಹಿ। **ಬೋಧಿನ್ತಿ** ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಞಾಣಂ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಮ್ಪಿ ವಟ್ಟತಿ। **ಉತ್ತಮನ್ತಿ** ಸೇಟ್ಠಂ ಸಬ್ಬಬುದ್ಧಗುಣದಾಯಕತ್ತಾ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಞಾಣಂ "ಉತ್ತಮ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಸಮಯೇತಿ ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ರುಕ್ಖಸ್ಸ ಪುಪ್ಫನಸಮಯೇ ಸಮ್ಪತ್ತೇತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪುಪ್ಫಿನೋತಿ** ಪುಪ್ಫನಕಾ। **ಬುದ್ಧಞಾಣೇಹೀತಿ** ಅಟ್ಠಾರಸಹಿ ಬುದ್ಧಞಾಣೇಹಿ। **ಪುಪ್ಫಸೂತಿ** ಪುಪ್ಫಸ್ಸು। **ಪೂರಯುನ್ತಿ** ಪೂರಯಿಂಸು। **ಪೂರಯಾತಿ** ಪರಿಪೂರಯ। **ಬುಜ್ಝರೇತಿ** ಬುಜ್ಝಿಂಸು। **ಜಿನಬೋಧಿಯನ್ತಿ** ಜಿನಾನಂ ಬುದ್ಧಾನಂ ಬೋಧಿಯಾ, ಸಬ್ಬಞ್ಞುಬೋಧಿಮೂಲೇತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪುಣ್ಣಮಾಯೇತಿ** ಪುಣ್ಣಮಾಸಿಯಂ। **ಪುಣ್ಣಮನೋತಿ** ಪರಿಪುಣ್ಣಮನೋರಥೋ।

ರಾಹುಮುತ್ತೋತಿ ರಾಹುನಾ ಸೋಬ್ಭಾನುನಾ ಮುತ್ತೋ। **ತಾಪೇನಾತಿ** ಪತಾಪೇನ, ಆಲೋಕೇನ। **ಲೋಕಾ ಮುಚ್ಚಿತ್ವಾತಿ** ಲೋಕಧಮ್ಮೇಹಿ ಅಲಿತ್ತೋ ಹುತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ವಿರೋಚಾತಿ** ವಿರಾಜ। **ಸಿರಿಯಾತಿ** ಬುದ್ಧಸಿರಿಯಾ। **ಓಸರನ್ತೀತಿ** ಮಹಾಸಮುದ್ದಂ ಪವಿಸನ್ತಿ। **ಓಸರನ್ತೂತಿ** ಉಪಗಚ್ಛನ್ತು। **ತವನ್ತಿಕೇತಿ** ತವ ಸನ್ತಿಕಂ। **ತೇಹೀತಿ** ದೇವೇಹಿ। **ಥುತಪ್ಪಸತ್ಥೋತಿ** ಥುತೋ ಚೇವ ಪಸತ್ಥೋ ಚ,

ಥುತೇಹಿ ವಾ ದೀಪಙ್ಕರಾದೀಹಿ ಪಸತ್ಥೋತಿ ಥುತಪ್ಪಸತ್ಥೋ। **ದಸ ಧಮ್ಮೇ**ತಿ ದಸ ಪಾರಮಿಧಮ್ಮೇ। **ಪವನನ್ತಿ** ಮಹಾವನಂ, ಧಮ್ಮಿಕಪಬ್ಬತೇ ಮಹಾವನಂ ಪಾವಿಸೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸೇಸಗಾಥಾ ಸುಉತ್ತಾನಾ ಏವಾತಿ।

ಇತಿ ಮಧುರತ್ಥವಿಲಾಸಿನಿಯಾ ಬುದ್ಧವಂಸ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ

ಸುಮೇಧಪತ್ಥನಾಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ದೀಪಙ್ಕರಬುದ್ಧವಂಸವಣ್ಣನಾ

ರಮ್ಮನಗರವಾಸಿನೋಪಿ ತೇ ಉಪಾಸಕಾ ಬುದ್ಧಪ್ಪಮುಖಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ಮಹಾದಾನಂ ದತ್ವಾ ಪುನ ಭಗವನ್ತಂ ಭುತ್ತಾವಿಂ ಓನೀತಪತ್ತಪಾಣಿಂ ಮಾಲಾಗನ್ಧಾದೀಹಿ ಪೂಜೇತ್ವಾ ವನ್ದಿತ್ವಾ ದಾನಾನುಮೋದನಂ ಸೋತುಕಾಮಾ ಉಪನಿಸೀದಿಂಸು। ಅಥ ಸತ್ಥಾ ತೇಸಂ ಪರಮಮಧುರಂ ಹದಯಙ್ಗಮಂ ದಾನಾನುಮೋದನಮಕಾಸಿ -

"ದಾನಂ ನಾಮ ಸುಖಾದೀನಂ, ನಿದಾನಂ ಪರಮಂ ಮತಂ।
ನಿಬ್ಬಾನಂ ಪನ ಸೋಪಾನಂ, ಪತಿಟ್ಠಾತಿ ಪವುಚ್ಚತಿ॥

"ದಾನಂ ತಾಣಂ ಮನುಸ್ಸಾನಂ, ದಾನಂ ಬನ್ಧು ಪರಾಯನಂ।
ದಾನಂ ದುಕ್ಖಾಧಿಪನ್ನಾನಂ, ಸತ್ತಾನಂ ಪರಮಾ ಗತಿ॥

"ದುಕ್ಖನಿತ್ಥರಣಟ್ಠೇನ , ದಾನಂ ನಾವಾತಿ ದೀಪಿತಂ।
ಭಯರಕ್ಖಣತೋ ದಾನಂ, ನಗರನ್ತಿ ಚ ವಣ್ಣಿತಂ॥

"ದಾನಂ ದುರಾಸದಟ್ಠೇನ, ವುತ್ತಮಾಸಿವಿಸೋತಿ ಚ।
ದಾನಂ ಲೋಭಮಲಾದೀಹಿ, ಪದುಮಂ ಅನುಪಲಿತ್ತತೋ॥

"ನತ್ಥಿ ದಾನಸಮೋ ಲೋಕೇ, ಪುರಿಸಸ್ಸ ಅವಸ್ಸಯೋ।
ಪಟಿಪಜ್ಜಥ ತಸ್ಮಾ ತಂ, ಕಿರಿಯಾಜ್ಝಾಸಯೇನ ಚ॥

"ಸಗ್ಗಲೋಕನಿದಾನಾನಿ, ದಾನಾನಿ ಮತಿಮಾ ಇಧ।
ಕೋ ಹಿ ನಾಮ ನರೋ ಲೋಕೇ, ನ ದದೇಯ್ಯ ಹಿತೇ ರತೋ॥

"ಸುತ್ವಾ ದೇವೇಸು ಸಮ್ಪತ್ತಿಂ, ಕೋ ನರೋ ದಾನಸಮ್ಭವಂ।
ನ ದಜ್ಜಾ ಸುಖಪ್ಪದಂ ದಾನಂ, ದಾನಂ ಚಿತ್ತಪ್ಪಮೋದನಂ॥

"ದಾನೇನ ಪಟಿಪನ್ನೇನ, ಅಚ್ಛರಾಪರಿವಾರಿತೋ।
ರಮತೇ ಸುಚಿರಂ ಕಾಲಂ, ನನ್ದನೇ ಸುರನನ್ದನೇ॥

"ಪೀತಿಮುಳಾರಂ ವಿನ್ದತಿ ದಾತಾ, ಗಾರವಮಸ್ಮಿಂ ಗಚ್ಛತಿ ಲೋಕೇ।
ಕಿತ್ತಿಮನನ್ತಂ ಯಾತಿ ಚ ದಾತಾ, ವಿಸ್ಸಸನೀಯೋ ಹೋತಿ ಚ ದಾತಾ॥

"ದತ್ವಾ ದಾನಂ ಯಾತಿ ನರೋ ಸೋ, ಭೋಗಸಮಿದ್ಧಿಂ ದೀಘಞ್ಚಾಯು।
ಸುಸ್ಸರತಮ್ಪಿ ಚ ವಿನ್ದತಿ ರೂಪಂ, ಸಗ್ಗೇ ಸದ್ಧಿಂ ಕೀಳತಿ ದೇವೇಹಿ।
ವಿಮಾನೇಸು ಠತ್ವಾ ನಾನಾ, ಮತ್ತಮಯೂರಾಭಿರುತೇಸು॥

"ಚೋರಾರಿರಾಜೋದಕಪಾವಕಾನಂ, ಧನಂ ಅಸಾಧಾರಣಮೇವ ದಾನಂ।
ದದಾತಿ ತಂ ಸಾವಕಞಾಣಭೂಮಿಂ, ಪಚ್ಚೇಕಭೂಮಿಂ ಪನ ಬುದ್ಧಭೂಮಿ"ನ್ತಿ॥ -

ಏವಮಾದಿನಾ ನಯೇನ ದಾನಾನುಮೋದನಂ ಕತ್ವಾ ದಾನಾನಿಸಂಸಂ ಪಕಾಸೇತ್ವಾ ತದನನ್ತರಂ ಸೀಲಕಥಂ ಕಥೇಸಿ। ಸೀಲಂ ನಾಮೇತಂ ಇಧಲೋಕಪರಲೋಕಸಮ್ಪತ್ತೀನಂ ಮೂಲಂ।

"ಸೀಲಂ ಸುಖಾನಂ ಪರಮಂ ನಿದಾನಂ, ಸೀಲೇನ ಸೀಲೀ ತಿದಿವಂ ಪಯಾತಿ।
ಸೀಲಞ್ಹಿ ಸಂಸಾರಮುಪಾಗತಸ್ಸ, ತಾಣಞ್ಚ ಲೇಣಞ್ಚ ಪರಾಯನಞ್ಚ॥

"ಅವಸ್ಸಯೋ ಸೀಲಸಮೋ ಜನಾನಂ, ಕುತೋ ಪನಞ್ಞೋ ಇಧ ವಾ ಪರತ್ಥ।
ಸೀಲಂ ಗುಣಾನಂ ಪರಮಾ ಪತಿಟ್ಠಾ, ಯಥಾ ಧರಾ ಥಾವರಜಙ್ಗಮಾನಂ॥

"ಸೀಲಂ ಕಿರೇವ ಕಲ್ಯಾಣಂ, ಸೀಲಂ ಲೋಕೇ ಅನುತ್ತರಂ।
ಅರಿಯವುತ್ತಿಸಮಾಚಾರೋ, ಯೇನ ವುಚ್ಚತಿ ಸೀಲವಾ"॥ (ಜಾ॰ ೧.೩.೧೧೮)।

ಸೀಲಾಲಙ್ಕಾರಸಮೋ ಅಲಙ್ಕಾರೋ ನತ್ಥಿ, ಸೀಲಗನ್ಧಸಮೋ ಗನ್ಧೋ ನತ್ಥಿ, ಸೀಲಸಮಂ ಕಿಲೇಸಮಲವಿಸೋಧನಂ ನತ್ಥಿ, ಸೀಲಸಮಂ ಪರಿಳಾಹೂಪಸಮಂ ನತ್ಥಿ, ಸೀಲಸಮಂ ಕಿತ್ತಿಜನನಂ ನತ್ಥಿ, ಸೀಲಸಮಂ ಸಗ್ಗಾರೋಹಣಸೋಪಾನಂ ನತ್ಥಿ, ನಿಬ್ಬಾನನಗರಪ್ಪವೇಸನೇ ಚ ಸೀಲಸಮಂ ದ್ವಾರಂ ನತ್ಥಿ। ಯಥಾಹ -

"ಸೋಭನ್ತೇವಂ ನ ರಾಜಾನೋ, ಮುತ್ತಾಮಣಿವಿಭೂಸಿತಾ।
ಯಥಾ ಸೋಭನ್ತಿ ಯತಿನೋ, ಸೀಲಭೂಸನಭೂಸಿತಾ॥

"ಸೀಲಗನ್ಧಸಮೋ ಗನ್ಧೋ, ಕುತೋ ನಾಮ ಭವಿಸ್ಸತಿ।
ಯೋ ಸಮಂ ಅನುವಾತೇ ಚ, ಪಟಿವಾತೇ ಚ ವಾಯತಿ॥ (ವಿಸುದ್ಧಿ॰ ೧.೯)।

"ನ ಪುಪ್ಫಗನ್ಧೋ ಪಟಿವಾತಮೇತಿ, ನ ಚನ್ದನಂ ತಗ್ಗರಮಲ್ಲಿಕಾ ವಾ।
ಸತಞ್ಚ ಗನ್ಧೋ ಪಟಿವಾತಮೇತಿ, ಸಬ್ಬಾ ದಿಸಾ ಸಪ್ಪುರಿಸೋ ಪವಾಯತಿ॥

"ಚನ್ದನಂ ತಗರಂ ವಾಪಿ, ಉಪ್ಪಲಂ ಅಥ ವಸ್ಸಿಕೀ।
ಏತೇಸಂ ಗನ್ಧಜಾತಾನಂ, ಸೀಲಗನ್ಧೋ ಅನುತ್ತರೋ॥ (ಧ॰ ಪ॰ ೫೪-೫೫; ಮಿ॰ ಪ॰ ೫.೪.೧)।

"ನ ಗಙ್ಗಾ ಯಮುನಾ ಚಾಪಿ, ಸರಭೂ ವಾ ಸರಸ್ವತೀ।
ನಿನ್ನಗಾ ವಾಚಿರವತೀ, ಮಹೀ ವಾಪಿ ಮಹಾನದೀ॥

"ಸಕ್ಕುಣನ್ತಿ ವಿಸೋಧೇತುಂ, ತಂ ಮಲಂ ಇಧ ಪಾಣಿನಂ।
ವಿಸೋಧಯತಿ ಸತ್ತಾನಂ, ಯಂ ವೇ ಸೀಲಜಲಂ ಮಲಂ॥

"ನ ತಂ ಸಜಲದಾ ವಾತಾ, ನ ಚಾಪಿ ಹರಿಚನ್ದನಂ।
ನೇವ ಹಾರಾ ನ ಮಣಯೋ, ನ ಚನ್ದಕಿರಣಙ್ಕುರಾ॥

"ಸಮಯನ್ತೀಧ ಸತ್ತಾನಂ, ಪರಿಳಾಹಂ ಸುರಕ್ಖಿತಂ।
ಯಂ ಸಮೇತಿ ಇದಂ ಅರಿಯಂ, ಸೀಲಂ ಅಚ್ಚನ್ತಸೀತಲಂ॥

“ಅತ್ತಾನುವಾದಾದಿಭಯಂ, ವಿದ್ಧಂಸಯತಿ ಸಬ್ಬದಾ।
ಜನೇತಿ ಕಿತ್ತಿಹಾಸಞ್ಚ, ಸೀಲಂ ಸೀಲವತೋ ಸದಾ॥

“ಸಗ್ಗಾರೋಹಣಸೋಪಾನಂ, ಅಞ್ಞಂ ಸೀಲಸಮಂ ಕುತೋ।
ದ್ವಾರಂ ವಾ ಪನ ನಿಬ್ಬಾನ, ನಗರಸ್ಸ ಪವೇಸನೇ॥

“ಗುಣಾನಂ ಮೂಲಭೂತಸ್ಸ, ದೋಸಾನಂ ಬಲಘಾತಿನೋ।
ಇತಿ ಸೀಲಸ್ಸ ಜಾನಾಥ, ಆನಿಸಂಸಮನುತ್ತರ”ನ್ತಿ॥ (ವಿಸುದ್ಧಿ॰ ೧.೯)।

ಏವಂ ಭಗವಾ ಸೀಲಾನಿಸಂಸಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ - “ಇದಂ ಪನ ಸೀಲಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಅಯಂ ಸಗ್ಗೋ ಲಭತೀ”ತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ ತದನನ್ತರಂ ಸಗ್ಗಕಥಂ ಕಥೇಸಿ। ಅಯಂ ಸಗ್ಗೋ ನಾಮ ಇಟ್ಠೋ ಕನ್ತೋ ಮನಾಪೋ ಏಕನ್ತಸುಖೋ ನಿಚ್ಚಮೇತ್ಥ ಕೀಳಾ ನಿಚ್ಚಂ ಸಮ್ಪತ್ತಿಯೋ ಲಭನ್ತಿ। ಚಾತುಮಹಾರಾಜಿಕಾ ದೇವಾ ನವುತಿವಸ್ಸಸತಸಹಸ್ಸಾನಿ ದಿಬ್ಬಸುಖಂ ದಿಬ್ಬಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಪಟಿಲಭನ್ತಿ। ತಾವತಿಂಸಾ ತಿಸ್ಸೋ ವಸ್ಸಕೋಟಿಯೋ ಸಟ್ಠಿ ಚ ವಸ್ಸಸತಸಹಸ್ಸಾನೀತಿ ಏವಮಾದಿಸಗ್ಗಗುಣಪಟಿಸಂಯುತ್ತಕಥಂ ಕಥೇಸಿ। ಏವಂ ಸಗ್ಗಕಥಾಯ ಪಲೋಭೇತ್ವಾ ಪುನ - “ಅಯಮ್ಪಿ ಸಗ್ಗೋ ಅನಿಚ್ಚೋ ಅಧುವೋ ನ ತತ್ಥ ಛನ್ದರಾಗೋ ಕಾತಬ್ಬೋ”ತಿ ಕಾಮಾನಂ ಆದೀನವಂ ಓಕಾರಂ ಸಂಕಿಲೇಸಂ ನೇಕ್ಖಮ್ಮೇ ಆನಿಸಂಸಞ್ಚ ಪಕಾಸೇತ್ವಾ ಅಮತಪರಿಯೋಸಾನಂ ಧಮ್ಮಕಥಂ ಕಥೇಸಿ। ಏವಂ ತಸ್ಸ ಮಹಾಜನಸ್ಸ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತ್ವಾ ಏಕಚ್ಚೇ ಸರಣೇಸು ಚ ಏಕಚ್ಚೇ ಪಞ್ಚಸೀಲೇಸು ಚ ಏಕಚ್ಚೇ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲೇ ಚ ಏಕಚ್ಚೇ ಸಕದಾಗಾಮಿಫಲೇ ಏಕಚ್ಚೇ ಅನಾಗಾಮಿಫಲೇ ಏಕಚ್ಚೇ ಚತೂಸುಪಿ ಫಲೇಸು ಏಕಚ್ಚೇ ತೀಸು ವಿಜ್ಜಾಸು ಏಕಚ್ಚೇ ಛಸು ಅಭಿಞ್ಞಾಸು ಏಕಚ್ಚೇ ಅಟ್ಠಸು ಸಮಾಪತ್ತೀಸು ಪತಿಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾ ಉಟ್ಠಾಯಾಸನಾ ರಮ್ಮನಗರತೋ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಸುದಸ್ಸನಮಹಾವಿಹಾರಮೇವ ಪಾವಿಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೧. “ತದಾ ತೇ ಭೋಜಯಿತ್ವಾನ, ಸಸಙ್ಘಂ ಲೋಕನಾಯಕಂ।
ಉಪಗಚ್ಛುಂ ಸರಣಂ ತಸ್ಸ, ದೀಪಙ್ಕರಸ್ಸ ಸತ್ಥುನೋ॥

೨. “ಸರಣಾಗಮನೇ ಕಞ್ಚಿ, ನಿವೇಸೇತಿ ತಥಾಗತೋ।
ಕಞ್ಚಿ ಪಞ್ಚಸು ಸೀಲೇಸು, ಸೀಲೇ ದಸವಿಧೇ ಪರಂ॥

೩. “ಕಸ್ಸಚಿ ದೇತಿ ಸಾಮಞ್ಞಂ, ಚತುರೋ ಫಲಮುತ್ತಮೇ।
ಕಸ್ಸಚಿ ಅಸಮೇ ಧಮ್ಮೇ, ದೇತಿ ಸೋ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾ॥

೪. “ಕಸ್ಸಚಿ ವರಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ, ಅಟ್ಠ ದೇತಿ ನರಾಸಭೋ।
ತಿಸ್ಸೋ ಕಸ್ಸಚಿ ವಿಜ್ಜಾಯೋ, ಛಳಭಿಞ್ಞಾ ಪವೇಚ್ಛತಿ॥

೫. “ತೇನ ಯೋಗೇನ ಜನಕಾಯಂ, ಓವದತಿ ಮಹಾಮುನಿ।
ತೇನ ವಿತ್ಥಾರಿಕಂ ಆಸಿ, ಲೋಕನಾಥಸ್ಸ ಸಾಸನಂ॥

೬. “ಮಹಾಹನುಸಭಕ್ಖನ್ಧೋ , ದೀಪಙ್ಕರಸನಾಮಕೋ।
ಬಹೂ ಜನೇ ತಾರಯತಿ, ಪರಿಮೋಚೇತಿ ದುಗ್ಗತಿಂ॥

೭. “ಬೋಧನೇಯ್ಯಂ ಜನಂ ದಿಸ್ವಾ, ಸತಸಹಸ್ಸೇಪಿ ಯೋಜನೇ।

ಖಣೇನ ಉಪಗನ್ತ್ವಾನ, ಬೋಧೇತಿ ತಂ ಮಹಾಮುನೀ"ತಿ॥

ತತ್ಥ **ತೇತಿ** ರಮ್ಮನಗರವಾಸಿನೋ ಉಪಾಸಕಾ। **ಸರಣನ್ತಿ** ಏತ್ಥ ಸರಣಂ ಸರಣಗಮನಂ ಸರಣಸ್ಸ ಗನ್ತಾ ಚ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಸರತಿ ಹಿಂಸತಿ ವಿನಾಸೇತೀತಿ **ಸರಣಂ,** ಕಿಂ ತಂ? ರತನತ್ತಯಂ। ತಂ ಪನ ಸರಣಗತಾನಂ ತೇನೇವ ಸರಣಗಮನೇನ ಭಯಂ ಸನ್ತಾಸಂ ದುಕ್ಖಂ ದುಗ್ಗತಿಂ ಪರಿಕ್ಕಿಲೇಸಂ ಹನತಿ ಹಿಂಸತಿ ವಿನಾಸೇತೀತಿ ಸರಣನ್ತಿ ವುಚ್ಚತೀತಿ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ -

"ಯೇ ಕೇಚಿ ಬುದ್ಧಂ ಸರಣಂ ಗತಾಸೇ, ನ ತೇ ಗಮಿಸ್ಸನ್ತಿ ಅಪಾಯಭೂಮಿಂ।
ಪಹಾಯ ಮಾನುಸಂ ದೇಹಂ, ದೇವಕಾಯಂ ಪರಿಪೂರೇಸ್ಸನ್ತಿ॥ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೩೩೨; ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೩೭)।

"ಯೇ ಕೇಚಿ ಧಮ್ಮಂ ಸರಣಂ ಗತಾಸೇ, ನ ತೇ ಗಮಿಸ್ಸನ್ತಿ ಅಪಾಯಭೂಮಿಂ।
ಪಹಾಯ ಮಾನುಸಂ ದೇಹಂ, ದೇವಕಾಯಂ ಪರಿಪೂರೇಸ್ಸನ್ತಿ॥ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೩೩೨; ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೩೭)।

"ಯೇ ಕೇಚಿ ಸಙ್ಘಂ ಸರಣಂ ಗತಾಸೇ, ನ ತೇ ಗಮಿಸ್ಸನ್ತಿ ಅಪಾಯಭೂಮಿಂ।
ಪಹಾಯ ಮಾನುಸಂ ದೇಹಂ, ದೇವಕಾಯಂ ಪರಿಪೂರೇಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ॥ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೩೩೨; ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೩೭)।

ಸರಣಗಮನಂ ನಾಮ ರತನತ್ತಯಪರಾಯನಾಕಾರಪ್ಪವತ್ತೋ ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದೋ। **ಸರಣಸ್ಸ ಗನ್ತಾ** ನಾಮ ತಂಸಮಙ್ಗೀಪುಗ್ಗಲೋ। ಏವಂ ತಾವ ಸರಣಂ ಸರಣಗಮನಂ ಸರಣಸ್ಸ ಗನ್ತಾ ಚಾತಿ ಇದಂ ತಯಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ತಸ್ಸಾತಿ ತಂ ದೀಪಙ್ಕರಂ, ಉಪಯೋಗತ್ಥೇ ಸಾಮಿವಚನಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। "ಉಪಗಚ್ಛುಂ ಸರಣಂ ತತ್ಥಾ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ। **ಸತ್ಥುನೋತಿ** ಸತ್ಥಾರಂ। **ಸರಣಾಗಮನೇ ಕಞ್ಚೀತಿ** ಕಞ್ಚಿ ಪುಗ್ಗಲಂ ಸರಣಗಮನೇ ನಿವೇಸೇತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನವಸೇನ ವುತ್ತಂ, ಅತೀತಕಾಲವಸೇನ ಪನ ಅತ್ಥೋ ಗಹೇತಬ್ಬೋ। ಏಸ ನಯೋ ಸೇಸೇಸುಪಿ। "ಕಸ್ಸಚಿ ಸರಣಾಗಮನೇ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ತಸ್ಸಪಿ ಸೋಯೇವತ್ಥೋ। ಕಞ್ಚಿ ಪಞ್ಚಸು ಸೀಲೇಸೂತಿ ಕಞ್ಚಿ ಪುಗ್ಗಲಂ ಪಞ್ಚಸು ವಿರತಿಸೀಲೇಸು ನಿವೇಸೇಸೀತಿ ಅತ್ಥೋ। "ಕಸ್ಸಚಿ ಪಞ್ಚಸು ಸೀಲೇಸೂ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ಸೋಯೇವತ್ಥೋ। **ಸೀಲೇ ದಸವಿಧೇ ಪರನ್ತಿ** ಅಪರಂ ಪುಗ್ಗಲಂ ದಸವಿಧೇ ಸೀಲೇ ನಿವೇಸೇಸೀತಿ ಅತ್ಥೋ। "ಕಸ್ಸಚಿ ಕುಸಲೇ ದಸಾ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ತಸ್ಸ ಕಞ್ಚಿ ಪುಗ್ಗಲಂ ದಸ ಕುಸಲಧಮ್ಮೇ ಸಮಾದಪೇಸೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಕಸ್ಸಚಿ ದೇತಿ ಸಾಮಞ್ಞನ್ತಿ** ಏತ್ಥ ಪರಮತ್ಥತೋ ಸಾಮಞ್ಞನ್ತಿ ಮಗ್ಗೋ ವುಚ್ಚತಿ। ಯಥಾಹ -

"ಕತಮಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಾಮಞ್ಞಂ? ಅಯಮೇವ ಅರಿಯೋ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕೋ ಮಗ್ಗೋ, ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ - ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ... ಪೇ॰... ಸಮ್ಮಾಸಮಾಧಿ। ಇದಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಾಮಞ್ಞ"ನ್ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೩೬)।

ಚತುರೋ ಫಲಮುತ್ತಮೇತಿ ಚತ್ತಾರಿ ಉತ್ತಮಾನಿ ಫಲಾನೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಮ**-ಕಾರೋ ಪದಸನ್ಧಿಕರೋ। ಲಿಙ್ಗವಿಪರಿಯಾಸೇನ ವುತ್ತಂ। ಯಥೋಪನಿಸ್ಸಯಂ ಚತ್ತಾರೋ ಮಗ್ಗೇ ಚತ್ತಾರಿ ಚ ಸಾಮಞ್ಞಫಲಾನಿ ಕಸ್ಸಚಿ ಅದಾಸೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಕಸ್ಸಚಿ ಅಸಮೇ ಧಮ್ಮೇತಿ** ಕಸ್ಸಚಿ ಅಸದಿಸೇ ಚತ್ತಾರೋ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಧಮ್ಮೇ ಅದಾಸಿ।

ಕಸ್ಸಚಿ ವರಸಮಾಪತ್ತಿಯೋತಿ ಕಸ್ಸಚಿ ಪನ ನೀವರಣವಿಗಮೇನ ಪಧಾನಭೂತಾ ಅಟ್ಠ ಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ಅದಾಸಿ। **ತಿಸ್ಸೋ ಕಸ್ಸಚಿ ವಿಜ್ಜಾಯೋತಿ** ಕಸ್ಸಚಿ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಉಪನಿಸ್ಸಯವಸೇನ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಞಾಣಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಾನುಸ್ಸತಿಞಾಣಆಸವಕ್ಖಯಞಾಣಾನಂ ವಸೇನ ತಿಸ್ಸೋ ವಿಜ್ಜಾಯೋ। **ಛಳಭಿಞ್ಞಾ ಪವೇಚ್ಛತೀತಿ** ಛ ಅಭಿಞ್ಞಾಯೋ ಕಸ್ಸಚಿ ಅದಾಸಿ।

ತೇನ ಯೋಗೇನಾತಿ ತೇನ ನಯೇನ ತೇನಾನುಕ್ಕಮೇನ ಚ। **ಜನಕಾಯನ್ತಿ** ಜನಸಮೂಹಂ। **ಓವದತೀತಿ** ಓವದಿ। ಕಾಲವಿಪರಿಯಾಸೇನ ವುತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಇತೋ ಉಪರಿಪಿ ಈದಿಸೇಸು ವಚನೇಸು ಅತೀತಕಾಲವಸೇನೇವ ಅತ್ಥೋ

ಗಹೇತಬ್ಬೋ। **ತೇನ ವಿತ್ಥಾರಿಕಂ ಆಸೀತಿ** ತೇನ ದೀಪಙ್ಕರಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಓವಾದೇನ ಅನುಸಾಸನಿಯಾ ವಿತ್ಥಾರಿಕಂ ವಿತ್ಥತಂ ವಿಸಾಲೀಭೂತಂ ಸಾಸನಂ ಅಹೋಸಿ।

ಮಹಾಹನೂತಿ ಮಹಾಪುರಿಸಾನಂ ಕಿರ ದ್ವೇಪಿ ಹನೂನಿ ಪರಿಪುಣ್ಣಾನಿ ದ್ವಾದಸಿಯಾ ಪಕ್ಖಸ್ಸ ಚನ್ದಸದಿಸಾಕಾರಾನಿ ಹೋನ್ತೀತಿ ಮಹನ್ತಾನಿ ಹನೂನಿ ಯಸ್ಸ ಸೋ ಮಹಾಹನು, ಸೀಹಹನೂತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಉಸಭಕ್ಖನ್ಧೋತಿ** ಉಸಭಸ್ಸೇವ ಖನ್ಧೋ ಯಸ್ಸ ಭವತಿ, ಸೋ ಉಸಭಕ್ಖನ್ಧೋ। ಸುವಟ್ಟಿತಸುವಣ್ಣಾಲಿಙ್ಗಸದಿಸರುಚಿರಕ್ಖನ್ಧೋ ಸಮವಟ್ಟಚಾರುಕ್ಖನ್ಧೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ದೀಪಙ್ಕರಸನಾಮಕೋತಿ** ದೀಪಙ್ಕರಸನಾಮೋ। **ಬಹೂ ಜನೇ ತಾರಯತೀತಿ** ಬಹೂ ಬುದ್ಧವೇನೇಯ್ಯೇ ಜನೇ ತಾರೇಸಿ। **ಪರಿಮೋಚೇತೀತಿ** ಪರಿಮೋಚೇಸಿ। **ದುಗ್ಗತಿನ್ತಿ** ದುಗ್ಗತಿತೋ। ನಿಸ್ಸಕ್ಕತ್ಥೇ ಉಪಯೋಗವಚನಂ।

ಇದಾನಿ ತಾರಣಪರಿಮೋಚನಕರಣಾಕಾರದಸ್ಸನತ್ಥಂ “**ಬೋಧನೇಯ್ಯಂ ಜನ**”ನ್ತಿ ಗಾಥಾ ವುತ್ತಾ। ತತ್ಥ **ಬೋಧನೇಯ್ಯಂ ಜನನ್ತಿ** ಬೋಧನೇಯ್ಯಂ ಪಜಂ, ಅಯಮೇವ ವಾ ಪಾಠೋ। **ದಿಸ್ವಾತಿ** ಬುದ್ಧಚಕ್ಖುನಾ ವಾ ಸಮನ್ತಚಕ್ಖುನಾ ವಾ ದಿಸ್ವಾ। **ಸತಸಹಸ್ಸೇಪಿ ಯೋಜನೇತಿ** ಅನೇಕಸತಸಹಸ್ಸೇಪಿ ಯೋಜನೇ ಠಿತಂ। ಇದಂ ಪನ ದಸಸಹಸ್ಸಿಯಂಯೇವ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ।

ದೀಪಙ್ಕರೋ ಕಿರ ಸತ್ಥಾ ಬುದ್ಧತ್ತಂ ಪತ್ವಾ ಬೋಧಿಮೂಲೇ ಸತ್ತಸತ್ತಾಹಂ ವೀತಿನಾಮೇತ್ವಾ ಅಟ್ಠಮೇ ಸತ್ತಾಹೇ ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮುನೋ ಧಮ್ಮಜ್ಝೇಸನಂ ಪಟಿಞ್ಞಾಯ ಸುನನ್ದಾರಾಮೇ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಂ ಪವತ್ತೇತ್ವಾ ಕೋಟಿಸತಂ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ ಧಮ್ಮಾಮತಂ ಪಾಯೇಸಿ। ಅಯಂ ಪಠಮೋ ಅಭಿಸಮಯೋ ಅಹೋಸಿ।

ಅಥ ಸತ್ಥಾ ಅತ್ತನೋ ಪುತ್ತಸ್ಸ ಸಮವಟ್ಟಕ್ಖನ್ಧಸ್ಸ ಉಸಭಕ್ಖನ್ಧಸ್ಸ ನಾಮ ಞಾಣಪರಿಪಾಕಂ ಞತ್ವಾ ತಂ ಅತ್ರಜಂ ಪಮುಖಂ ಕತ್ವಾ **ರಾಹುಲೋವಾದಸದಿಸಂ** ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತ್ವಾ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ ನವುತಿಕೋಟಿಯೋ ಧಮ್ಮಾಮತಂ ಪಾಯೇಸಿ। ಅಯಂ ದುತಿಯೋ ಅಭಿಸಮಯೋ ಅಹೋಸಿ।

ಪುನ ಭಗವಾ ಅಮರವತೀನಗರದ್ವಾರೇ ಮಹಾಸಿರೀಸರುಕ್ಖಮೂಲೇ ಯಮಕಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ಕತ್ವಾ ಮಹಾಜನಸ್ಸ ಬನ್ಧನಾಮೋಕ್ಖಂ ಕತ್ವಾ ದೇವಗಣಪರಿವುತೋ ದಿವಸಕರಾತಿರೇಕಜುತಿವಿಸರಭವನೇ ತಾವತಿಂಸಭವನೇ ಪಾರಿಚ್ಛತ್ತಕಮೂಲೇ ಪರಮಸೀತಲೇ ಪಣ್ಡುಕಮ್ಬಲಸಿಲಾತಲೇ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಸಬ್ಬದೇವಗಣಪೀತಿಸಞ್ಜನನಿಂ ಅತ್ತನೋ ಜನನಿಂ ಸುಮೇಧಾದೇವಿಂ ಪಮುಖಂ ಕತ್ವಾ ಸಬ್ಬಲೋಕವಿದಿತವಿಸುದ್ಧಿದೇವೋ ದೇವದೇವೋ ದೀಪಙ್ಕರೋ ಭಗವಾ ಸಬ್ಬಸತ್ತಹಿತಕರಂ ಪರಮಾತಿರೇಕಗಮ್ಭೀರಸುಖುಮಂ ಬುದ್ಧಿವಿಸದಕರಂ ಸತ್ತಪ್ಪಕರಣಂ ಅಭಿಧಮ್ಮಪಿಟಕಂ ದೇಸೇತ್ವಾ ನವುತಿದೇವಕೋಟಿಸಹಸ್ಸಾನಂ ಧಮ್ಮಾಮತಂ ಪಾಯೇಸಿ। ಅಯಂ ತತಿಯೋ ಅಭಿಸಮಯೋ ಅಹೋಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೮. “ಪಠಮಾಭಿಸಮಯೇ ಬುದ್ಧೋ, ಕೋಟಿಸತಮಬೋಧಯಿ।
ದುತಿಯಾಭಿಸಮಯೇ ನಾಥೋ, ನವುತಿಕೋಟಿಮಬೋಧಯಿ॥

೯. “ಯದಾ ಚ ದೇವಭವನಮ್ಹಿ, ಬುದ್ಧೋ ಧಮ್ಮಮದೇಸಯಿ।
ನವುತಿಕೋಟಿಸಹಸ್ಸಾನಂ, ತತಿಯಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹೂ”ತಿ॥

ದೀಪಙ್ಕರಸ್ಸ ಪನ ಭಗವತೋ ತಯೋ ಸಾವಕಸನ್ನಿಪಾತಾ ಅಹೇಸುಂ। ತತ್ಥ ಸುನನ್ದಾರಾಮೇ ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಾನಂ ಪಠಮೋ ಸನ್ನಿಪಾತೋ ಅಹೋಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೧೦. “ಸನ್ನಿಪಾತಾ ತಯೋ ಆಸುಂ, ದೀಪಙ್ಕರಸ್ಸ ಸತ್ಥುನೋ।
ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಾನಂ, ಪಠಮೋ ಆಸಿ ಸಮಾಗಮೋ”ತಿ॥

ಅಥಾಪರೇನ ಸಮಯೇನ ದಸಬಲೋ ಚತೂಹಿ ಭಿಕ್ಖುಸತಸಹಸ್ಸೇಹಿ ಪರಿವುತೋ ಗಾಮನಿಗಮನಗರಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಮಹಾಜನಾನುಗ್ಗಹಂ ಕರೋನ್ತೋ ಚಾರಿಕಂ ಚರಮಾನೋ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಪದೇಸೇ ಮಹಾಜನಕತಸಕ್ಕಾರಂ ಸಬ್ಬಲೋಕವಿಸ್ಸುತಂ ಅಮನುಸ್ಸಪರಿಗ್ಗಹಿತಂ ಅತಿಭಯಾನಕಂ ಓಲಮ್ಬಾಮ್ಬುಧರಪರಿಚುಮ್ಬಿತಕೂಟಂ ವಿವಿಧಸುರಭಿತರುಕುಸುಮವಾಸಿತಕೂಟಂ ನಾನಾಮಿಗಗಣವಿಚರಿತಕೂಟಂ **ನಾರದಕೂಟಂ** ನಾಮ ಪರಮರಮಣೀಯಂ ಪಬ್ಬತಂ ಸಮ್ಪಾಪುಣಿ। ಸೋ ಕಿರ ಪಬ್ಬತೋ ನಾರದೇನ ನಾಮ ಯಕ್ಖೇನ ಪರಿಗ್ಗಹಿತೋ ಅಹೋಸಿ। ತತ್ಥ ಪನ ತಸ್ಸ ಯಕ್ಖಸ್ಸ ಅನುಸಂವಚ್ಛರಂ ಮಹಾಜನೋ ಮನುಸ್ಸಬಲಿಂ ಉಪಸಂಹರತಿ।

ಅಥ ದೀಪಙ್ಕರೋ ಕಿರ ಭಗವಾ ತಸ್ಸ ಮಹಾಜನಸ್ಸ ಉಪನಿಸ್ಸಯಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ದಿಸ್ವಾ ತತೋ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಂ ಚಾತುದ್ದಿಸಂ ಪೇಸೇತ್ವಾ ಅದುತಿಯೋ ಅಸಹಾಯೋ ಮಹಾಕರುಣಾಬಲವಸಙ್ಗತಹದಯೋ ತಞ್ಚ ಯಕ್ಖಂ ವಿನೇತುಂ ತಂ ನಾರದಪಬ್ಬತಂ ಅಭಿರುಹಿ। ಅಥ ಸೋ ಮನುಸ್ಸಭಕ್ಖೋ ಸಕಹಿತನಿರಪೇಕ್ಖೋ ಪರವಧದಕ್ಖೋ ಯಕ್ಖೋ ಮಕ್ಖಂ ಅಸಹಮಾನೋ ಕೋಧಪರೇತಮಾನಸೋ ದಸಬಲಂ ಭಿಂಸಾಪೇತ್ವಾ ಪಲಾಪೇತುಕಾಮೋ ತಂ ಪಬ್ಬತಂ ಚಾಲೇಸಿ। ಸೋ ಕಿರ ಪಬ್ಬತೋ ತೇನ ಚಾಲಿಯಮಾನೋ ಭಗವತೋ ಆನುಭಾವೇನ ತಸ್ಸೇವ ಮತ್ಥಕೇ ಪತಮಾನೋ ವಿಯ ಅಹೋಸಿ।

ತತೋ ಸೋ ಭೀತೋ - "ಹನ್ದ ನಂ ಅಗ್ಗಿನಾ ಝಾಪೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಮಹನ್ತಂ ಅತಿಭೀಮದಸ್ಸನಂ ಅಗ್ಗಿಕ್ಖನ್ಧಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇಸಿ। ಸೋ ಅಗ್ಗಿಕ್ಖನ್ಧೋ ಪಟಿವಾತೇ ಖಿತ್ತೋ ವಿಯ ಅತ್ತನೋವ ದುಕ್ಖಂ ಜನೇಸಿ, ನ ಪನ ಭಗವತೋ ಚೀವರೇ ಅಂಸುಮತ್ತಮ್ಪಿ ದಡ್ಢುಂ ಸಮತ್ಥೋ ಅಹೋಸಿ। ಯಕ್ಖೋ ಪನ "ಸಮಣೋ ದಡ್ಢೋ, ನ ದಡ್ಢೋ"ತಿ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ದಸಬಲಂ ಸರದಸಮಯವಿಮಲಕರನಿಕರಂ ಸಬ್ಬಜನರತಿಕರಂ ರಜನಿಕರಮಿವ ಸೀತಲಜಲತಲಗತಕಮಲಕಣ್ಣಿಕಾಯ ನಿಸಿನ್ನಂ ವಿಯ ಭಗವನ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ ಚಿನ್ತೇಸಿ - "ಅಹೋ ಅಯಂ ಸಮಣೋ ಮಹಾನುಭಾವೋ, ಯಂ ಯಂ ಇಮಸ್ಸಾಹಂ ಅನತ್ಥಂ ಕರೋಮಿ, ಸೋ ಸೋ ಮಮೂಪರಿಯೇವ ಪತತಿ, ಇಮಂ ಪನ ಸಮಣಂ ಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ ಅಞ್ಞಂ ಮೇ ಪಟಿಸರಣಂ ಪರಾಯನಂ ನತ್ಥಿ, ಪಥವಿಯಂ ಉಪಕ್ಖಲಿತಾ ಪಥವಿಂಯೇವ ನಿಸ್ಸಾಯ ಉಟ್ಠಹನ್ತಿ, ಹನ್ದಾಹಂ ಇಮಂಯೇವ ಸಮಣಂ ಸರಣಂ ಗಮಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ।

ಅಥೇವಂ ಪನ ಸೋ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಭಗವತೋ ಚಕ್ಕಾಲಙ್ಕತತಲೇಸು ಪಾದೇಸು ಸಿರಸಾ ನಿಪತಿತ್ವಾ - "ಅಚ್ಚಯೋ ಮಂ, ಭನ್ತೇ, ಅಚ್ಚಗಮಾ"ತಿ ವತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ಸರಣಮಗಮಾಸಿ। ಅಥಸ್ಸ ಭಗವಾ ಅನುಪುಬ್ಬಿಕಥಂ ಕಥೇಸಿ। ಸೋ ದೇಸನಾಪರಿಯೋಸಾನೇ ದಸಹಿ ಯಕ್ಖಸಹಸ್ಸೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲೇ ಪತಿಟ್ಠಹಿ। ತಸ್ಮಿಂ ಕಿರ ದಿವಸೇ ಸಕಲಜಮ್ಬುದೀಪತಲವಾಸಿನೋ ಮನುಸ್ಸಾ ತಸ್ಸ ಬಲಿಕಮ್ಮತ್ಥಂ ಏಕೇಕಗಾಮತೋ ಏಕೇಕಂ ಪುರಿಸಂ ಆಹರಿಂಸು। ಅಞ್ಞಞ್ಚ ಬಹುತಿಲತಣ್ಡುಲಕುಲತ್ಥಮುಗ್ಗಮಾಸಾದಿಂ ಸಪ್ಪಿನವನೀತತೇಲಮಧುಫಾಣಿತಾದಿಞ್ಚ ಆಹರಿಂಸು। ಅಥ ಸೋ ಯಕ್ಖೋ ತಂ ದಿವಸಂ ಆಭತತಣ್ಡುಲಾದಿಕಂ ಸಬ್ಬಂ ತೇಸಂಯೇವ ದತ್ವಾ ತೇ ಬಲಿಕಮ್ಮತ್ಥಾಯ ಆನೀತಮನುಸ್ಸೇ ದಸಬಲಸ್ಸ ನಿಯ್ಯಾತೇಸಿ।

ಅಥ ಸತ್ಥಾ ತೇ ಮನುಸ್ಸೇ ಏಹಿಭಿಕ್ಖುಪಬ್ಬಜ್ಜಾಯ ಪಬ್ಬಾಜೇತ್ವಾ ಅನ್ತೋಸತ್ತಾಹೇಯೇವ ಸಬ್ಬೇ ಅರಹತ್ತೇ ಪತಿಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾ ಮಾಘಪುಣ್ಣಮಾಯ ಕೋಟಿಸತಭಿಕ್ಖುಮಜ್ಝಗತೋ ಚತುರಙ್ಗಸಮನ್ನಾಗತೇ ಸನ್ನಿಪಾತೇ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಮುದ್ದಿಸಿ। ಚತುರಙ್ಗಾನಿ ನಾಮ ಸಬ್ಬೇವ ಏಹಿಭಿಕ್ಖೂ ಹೋನ್ತಿ, ಸಬ್ಬೇ ಛಳಭಿಞ್ಞಾ ಹೋನ್ತಿ, ಸಬ್ಬೇ ಅನಾಮನ್ತಿತಾವ ಆಗತಾ, ಪನ್ನರಸೂಪೋಸಥದಿವಸೋ ಚಾತಿ ಇಮಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಅಙ್ಗಾನಿ ನಾಮ। ಅಯಂ ದುತಿಯೋ ಸನ್ನಿಪಾತೋ ಅಹೋಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೧೧. "ಪುನ ನಾರದಕೂಟಮ್ಹಿ, ಪವಿವೇಕಗತೇ ಜಿನೇ।
ಖೀಣಾಸವಾ ವೀತಮಲಾ, ಸಮಿಂಸು ಸತಕೋಟಿಯೋ"ತಿ॥

ತತ್ಥ **ಪವಿವೇಕಗತೇ**ತಿ ಗಣಂ ಪಹಾಯ ಗತೇ। **ಸಮಿಂಸೂ**ತಿ ಸನ್ನಿಪತಿಂಸು।

ಯದಾ ಪನ ದೀಪಙ್ಕರೋ ಲೋಕನಾಯಕೋ ಸುದಸ್ಸನನಾಮಕೇ ಪಬ್ಬತೇ ವಸ್ಸಾವಾಸಮುಪಗಚ್ಛಿ, ತದಾ ಕಿರ ಜಮ್ಬುದೀಪವಾಸಿನೋ ಮನುಸ್ಸಾ ಅನುಸಂವಚ್ಛರಂ ಗಿರಗ್ಗಸಮಜ್ಜಂ ಕರೋನ್ತಿ। ತಸ್ಮಿಂ ಕಿರ ಸಮಜ್ಜೇ ಸನ್ನಿಪತಿತಾ ಮನುಸ್ಸಾ ದಸಬಲಂ ದಿಸ್ವಾ ಧಮ್ಮಕಥಂ ಸುತ್ವಾ ತತ್ರ ಪಸೀದಿತ್ವಾ ಪಬ್ಬಜಿಂಸು। ಮಹಾಪವಾರಣದಿವಸೇ ಸತ್ಥಾ ತೇಸಂ ಅಜ್ಝಾಸಯಾನುಕೂಲಂ ವಿಪಸ್ಸನಾಕಥಂ ಕಥೇಸಿ। ತಂ ಸುತ್ವಾ ತೇ ಸಬ್ಬೇ ಸಙ್ಖಾರೇ ಸಮ್ಮಸಿತ್ವಾ ವಿಪಸ್ಸನಾನುಪುಬ್ಬೇನ ಮಗ್ಗಾನುಪುಬ್ಬೇನ ಚ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿಂಸು। ಅಥ ಸತ್ಥಾ ನವುತಿಕೋಟಿಸಹಸ್ಸೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಪವಾರೇಸಿ। ಅಯಂ ತತಿಯೋ ಸನ್ನಿಪಾತೋ ಅಹೋಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೧೨. "ಯಮ್ಹಿ ಕಾಲೇ ಮಹಾವೀರೋ, ಸುದಸ್ಸನಸಿಲುಚ್ಚಯೇ।
ನವುತಿಕೋಟಿಸಹಸ್ಸೇಹಿ, ಪವಾರೇಸಿ ಮಹಾಮುನಿ॥

"ಅಹಂ ತೇನ ಸಮಯೇನ, ಜಟಿಲೋ ಉಗ್ಗತಾಪನೋ।
ಅನ್ತಲಿಕ್ಖಮ್ಹಿ ಚರಣೋ, ಪಞ್ಚಾಭಿಞ್ಞಾಸು ಪಾರಗೂ"ತಿ॥ (ಧ॰ ಸ॰ ಅಟ್ಠ॰ ನಿದಾನಕಥಾ)।

ಅಯಂ ಗಾಥಾ **ಅಟ್ಠಸಾಲಿನಿಯಾ** ಧಮ್ಮಸಙ್ಗಹಟ್ಠಕಥಾಯ ನಿದಾನವಣ್ಣನಾಯ **ದೀಪಙ್ಕರಬುದ್ಧವಂಸೇ** ಲಿಖಿತಾ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪನ ಬುದ್ಧವಂಸೇ ನತ್ಥಿ। ನತ್ಥಿಭಾವೋಯೇವ ಪನಸ್ಸಾ ಯುತ್ತತರೋ। ಕಸ್ಮಾತಿ ಚೇ? ಹೇಟ್ಠಾ ಸುಮೇಧಕಥಾಸು ಕಥಿತತ್ತಾತಿ।

ದೀಪಙ್ಕರೇ ಕಿರ ಭಗವತಿ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇನ್ತೇ ದಸಸಹಸ್ಸಾನಞ್ಚ ವೀಸತಿಸಹಸ್ಸಾನಞ್ಚ ಧಮ್ಮಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹೋಸಿಯೇವ। ಏಕಸ್ಸ ಪನ ದ್ವಿನ್ನಂ ತಿಣ್ಣಂ ಚತುನ್ನನ್ತಿ ಚ ಆದಿವಸೇನ ಅಭಿಸಮಯಾನಂ ಅನ್ತೋ ನತ್ಥಿ। ತಸ್ಮಾ ದೀಪಙ್ಕರಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಸಾಸನಂ ವಿತ್ಥಾರಿಕಂ ಬಾಹುಜಞ್ಞಂ ಅಹೋಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೧೩. "ದಸವೀಸಸಹಸ್ಸಾನಂ , ಧಮ್ಮಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹು।
ಏಕದ್ವಿನ್ನಂ ಅಭಿಸಮಯಾ, ಗಣನಾತೋ ಅಸಙ್ಖಿಯಾ"ತಿ॥

ತತ್ಥ **ದಸವೀಸಸಹಸ್ಸಾನ**ನ್ತಿ ದಸಸಹಸ್ಸಾನಂ ವೀಸತಿಸಹಸ್ಸಾನಞ್ಚ। **ಧಮ್ಮಾಭಿಸಮಯೋ**ತಿ ಚತುಸಚ್ಚಧಮ್ಮಪ್ಪಟಿವೇಧೋ। **ಏಕದ್ವಿನ್ನ**ನ್ತಿ ಏಕಸ್ಸ ಚೇವ ದ್ವಿನ್ನಞ್ಚ , ತಿಣ್ಣಂ ಚತುನ್ನಂ...ಪೇ॰... ದಸನ್ನನ್ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏವಂ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾಭಿಸಮಯತ್ತಾ ಚ **ವಿತ್ಥಾರಿಕಂ** ಮಹನ್ತಪ್ಪತ್ತಂ ಬಹೂಹಿ ಪಣ್ಡಿತೇಹಿ ದೇವಮನುಸ್ಸೇಹಿ ನಿಯ್ಯಾನಿಕನ್ತಿ **ಜಞ್ಞಂ** ಜಾನಿತಬ್ಬಂ ಅಧಿಸೀಲಸಿಕ್ಖಾದೀಹಿ **ಇದ್ಧಞ್ಚ** ಸಮಾಧಿಆದೀಹಿ **ಫೀತಞ್ಚ** ಅಹೋಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೧೪. "ವಿತ್ಥಾರಿಕಂ ಬಾಹುಜಞ್ಞಂ, ಇದ್ಧಂ ಫೀತಂ ಅಹೂ ತದಾ।
ದೀಪಙ್ಕರಸ್ಸ ಭಗವತೋ, ಸಾಸನಂ ಸುವಿಸೋಧಿತ"ನ್ತಿ॥

ತತ್ಥ **ಸುವಿಸೋಧಿತ**ನ್ತಿ ಸುಟ್ಠು ಭಗವತಾ ಸೋಧಿತಂ ವಿಸುದ್ಧಂ ಕತಂ। ದೀಪಙ್ಕರಂ ಕಿರ ಸತ್ಥಾರಂ ಸಬ್ಬಕಾಲಂ ಛಳಭಿಞ್ಞಾನಂ ಮಹಿದ್ಧಿಕಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಚತ್ತಾರಿ ಸತಸಹಸ್ಸಾನಿ ಪರಿವಾರೇನ್ತಿ। ತೇನ ಚ ಸಮಯೇನ ಯೇ ಸೇಕ್ಖಾ ಕಾಲಕಿರಿಯಂ ಕರೋನ್ತಿ, ತೇ ಗರಹಿತಾ ಭವನ್ತಿ, ಸಬ್ಬೇ ಖೀಣಾಸವಾ ಹುತ್ವಾವ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯನ್ತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ತಸ್ಮಾ ಹಿ ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಸಾಸನಂ ಸುಪುಪ್ಫಿತಂ ಸುಸಮಿದ್ಧಂ ಖೀಣಾಸವೇಹಿ ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಅತಿವಿಯ ಸೋಭಿತ್ಥ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೧೫. "ಚತ್ತಾರಿ ಸತಸಹಸ್ಸಾನಿ, ಛಳಭಿಞ್ಞಾ ಮಹಿದ್ಧಿಕಾ।
ದೀಪಙ್ಕರಂ ಲೋಕವಿದುಂ, ಪರಿವಾರೇನ್ತಿ ಸಬ್ಬದಾ॥

೧೬. "ಯೇ ಕೇಚಿ ತೇನ ಸಮಯೇನ, ಜಹನ್ತಿ ಮಾನುಸಂ ಭವಂ।

ಅಪ್ಪತ್ತಮಾನಸಾ ಸೇಖಾ, ಗರಹಿತಾ ಭವನ್ತಿ ತೇ॥

೧೭. "ಸುಪುಪ್ಫಿತಂ ಪಾವಚನಂ, ಅರಹನ್ತೇಹಿ ತಾದಿಹಿ।

ಖೀಣಾಸವೇಹಿ ವಿಮಲೇಹಿ, ಉಪಸೋಭತಿ ಸಬ್ಬದಾ"ತಿ॥

ತತ್ಥ **ಚತ್ತಾರಿ ಸತಸಹಸ್ಸಾನೀ**ತಿ ಗಣನಾಯ ದಸ್ಸಿತಾ ಏವಂ ದಸ್ಸಿತಗಣನಾ ಇಮೇ ಭಿಕ್ಖೂತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ **"ಛಳಭಿಞ್ಞಾ ಮಹಿದ್ಧಿಕಾ"**ತಿ ವುತ್ತನ್ತಿ ಏವಮತ್ಥೋ ಗಹೇತಬ್ಬೋ। ಅಥ ವಾ **ಛಳಭಿಞ್ಞಾ ಮಹಿದ್ಧಿಕಾ**ತಿ ಛಳಭಿಞ್ಞಾನಂ ಮಹಿದ್ಧಿಕಾನನ್ತಿ ಸಾಮಿಅತ್ಥೇ ಪಚ್ಚತ್ತವಚನಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। **ಪರಿವಾರೇನ್ತಿ ಸಬ್ಬದಾ**ತಿ ನಿಚ್ಚಕಾಲಂ ದಸಬಲಂ ಪರಿವಾರೇನ್ತಿ, ಭಗವನ್ತಂ ಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ ಕತ್ಥಚಿ ನ ಗಚ್ಛನ್ತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ತೇನ ಸಮಯೇನಾ**ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ। ಅಯಂ ಪನ **ಸಮಯ**-ಸದ್ದೋ ಸಮವಾಯಾದೀಸು ನವಸು ಅತ್ಥೇಸು ದಿಸ್ಸತಿ। ಯಥಾಹ -

"ಸಮವಾಯೇ ಖಣೇ ಕಾಲೇ, ಸಮೂಹೇ ಹೇತುದಿಟ್ಠಿಸು।

ಪಟಿಲಾಭೇ ಪಹಾನೇ ಚ, ಪಟಿವೇಧೇ ಚ ದಿಸ್ಸತೀ"ತಿ॥ (ದೀ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೧; ಮ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.ಮೂಲಪರಿಯಾಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ; ಸಂ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೧.೧; ಅ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೧.೧; ಧ॰ ಸ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧ ಕಾಮಾವಚರಕುಸಲಪದಭಾಜನೀಯ; ಖು॰ ಪಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ಮಙ್ಗಲಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ, ಏವಮಿಚ್ಚಾದಿಪಾಠವಣ್ಣನಾ; ಪಟಿ॰ ಮ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೧.೧೮೪)।

ಇಧ ಸೋ ಕಾಲೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ; ತಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಮಾನುಸಂ ಭವ**ನ್ತಿ ಮನುಸ್ಸಭಾವಂ। **ಅಪ್ಪತ್ತಮಾನಸಾ**ತಿ ಅಪ್ಪತ್ತಂ ಅನಧಿಗತಂ ಮಾನಸಂ ಯೇಹಿ ತೇ ಅಪ್ಪತ್ತಮಾನಸಾ। ಮಾನಸನ್ತಿ ರಾಗಸ್ಸ ಚ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಚ ಅರಹತ್ತಸ್ಸ ಚ ಅಧಿವಚನಂ। "ಅನ್ತಲಿಕ್ಖಚರೋ ಪಾಸೋ, ಯ್ವಾಯಂ ಚರತಿ ಮಾನಸೋ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೧೫೧; ಮಹಾವ॰ ೩೩) ಹಿ ಏತ್ಥ ಪನ ರಾಗೋ "ಮಾನಸೋ"ತಿ ವುತ್ತೋ। "ಚಿತ್ತಂ ಮನೋ ಮಾನಸಂ ಹದಯಂ ಪಣ್ಡರ"ನ್ತಿ (ಧ॰ ಸ॰ ೬; ವಿಭ॰ ೧೮೪; ಮಹಾನಿ॰ ೧; ಚೂಳನಿ॰ ಪಾರಾಯನಾನುಗೀತಿಗಾಥಾನಿದ್ದೇಸ ೧೧೪) ಏತ್ಥ ಚಿತ್ತಂ। "ಅಪ್ಪತ್ತಮಾನಸೋ ಸೇಖೋ, ಕಾಲಂ ಕಯಿರಾ ಜನೇಸುತಾ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೧೫೯) ಏತ್ಥ ಅರಹತ್ತಂ। ಇಧಾಪಿ ಅರಹತ್ತಮೇವ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ (ಧ॰ ಸ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೫ ಕಾಮಾವಚರಕುಸಲನಿದ್ದೇಸವಾರಕಥಾ; ಮಹಾನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧)। ತಸ್ಮಾ ಅಪ್ಪತ್ತಅರಹತ್ತಫಲಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸೇಖಾ**ತಿ ಕೇನಟ್ಠೇನ ಸೇಖಾ? ಸೇಖಧಮ್ಮಪಟಿಲಾಭಟ್ಠೇನ ಸೇಖಾ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ - "ಕಿತ್ತಾವತಾ ನು ಖೋ, ಭನ್ತೇ, ಸೇಖೋ ಹೋತೀತಿ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಸೇಖಾಯ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಯಾ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಹೋತಿ...ಪೇ॰... ಸೇಖೇನ ಸಮ್ಮಾಸಮಾಧಿನಾ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಹೋತಿ। ಏತ್ತಾವತಾ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಸೇಖೋ ಹೋತೀ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೧೩)। ಅಪಿ ಚ ಸಿಕ್ಖನ್ತೀತಿ ಸೇಖಾ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ - "ಸಿಕ್ಖತಿ, ಸಿಕ್ಖತೀತಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖು, ತಸ್ಮಾ ಸೇಖೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಕಿಞ್ಚ ಸಿಕ್ಖತಿ? ಅಧಿಸೀಲಮ್ಪಿ ಸಿಕ್ಖತಿ ಅಧಿಚಿತ್ತಮ್ಪಿ ಅಧಿಪಞ್ಞಮ್ಪಿ ಸಿಕ್ಖತೀತಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖು, ತಸ್ಮಾ ಸೇಖೋತಿ ವುಚ್ಚತೀ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೩.೮೬)।

ಸುಪುಪ್ಫಿತನ್ತಿ ಸುಟ್ಠು ವಿಕಸಿತಂ। **ಪಾವಚನ**ನ್ತಿ ಪಸತ್ಥಂ ವಚನಂ, ವುದ್ಧಿಪ್ಪತ್ತಂ ವಾ ವಚನಂ ಪವಚನಂ, ಪವಚನಮೇವ ಪಾವಚನಂ, ಸಾಸನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಉಪಸೋಭತೀ**ತಿ ಅಭಿರಾಜತಿ ಅತಿವಿರೋಚತಿ। **ಸಬ್ಬದಾ**ತಿ ಸಬ್ಬಕಾಲಂ। "ಉಪಸೋಭತಿ ಸದೇವಕೇ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ।

ತಸ್ಸ ದೀಪಙ್ಕರಸ್ಸ ಭಗವತೋ ರಮ್ಮವತೀ ನಾಮ ನಗರಂ ಅಹೋಸಿ, ಸುದೇವೋ ನಾಮ ಖತ್ತಿಯೋ ಪಿತಾ, ಸುಮೇಧಾ ನಾಮ ದೇವೀ ಮಾತಾ, ಸುಮಙ್ಗಲೋ ಚ ತಿಸ್ಸೋ ಚಾತಿ ದ್ವೇ ಅಗ್ಗಸಾವಕಾ, ಸಾಗತೋ ನಾಮ ಉಪಟ್ಠಾಕೋ, ನನ್ದಾ ಚ ಸುನನ್ದಾ ಚಾತಿ ದ್ವೇ ಅಗ್ಗಸಾವಿಕಾ, ಬೋಧಿ ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಪಿಪ್ಫಲಿರುಕ್ಖೋ ಅಹೋಸಿ, ಅಸೀತಿಹತ್ಥುಬ್ಬೇಧೋ, ಸತಸಹಸ್ಸವಸ್ಸಾನಿ ಆಯೂತಿ। ಕಿಂ ಪನಿಮೇಸಂ ಜಾತನಗರಾದೀನಂ ದಸ್ಸನೇ ಪಯೋಜನನ್ತಿ ಚೇ? ವುಚ್ಚತೇ - ಯಸ್ಸ ಯದಿ ನೇವ ಜಾತನಗರಂ ನ

ಪಿತಾ ನ ಮಾತಾ ಪಞ್ಞಾಯೇಯ್ಯ, ಇಮಸ್ಸ ಪನ ನೇವ ಜಾತನಗರಂ ನ ಪಿತಾ ನ ಮಾತಾ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ದೇವೋ ವಾ ಸಕ್ಕೋ ವಾ ಯಕ್ಖೋ ವಾ ಮಾರೋ ವಾ ಬ್ರಹ್ಮಾ ವಾ ಏಸ ಮಞ್ಞೇ, ದೇವಾನಮ್ಪಿ ಈದಿಸಂ ಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ಅನಚ್ಛರಿಯನ್ತಿ ಮಞ್ಞಮಾನಾ ನ ಸೋತಬ್ಬಂ ನ ಸದ್ದಹಿತಬ್ಬಂ ಮಞ್ಞೇಯ್ಯುಂ, ತತೋ ಅಭಿಸಮಯೋ ನ ಭವೇಯ್ಯ, ಅಸತಿ ಅಭಿಸಮಯೇ ನಿರತ್ಥಕೋ ಬುದ್ಧುಪ್ಪಾದೋ ಭವೇಯ್ಯ, ಅನಿಯ್ಯಾನಿಕಂ ಸಾಸನಂ। ತಸ್ಮಾ ಸಬ್ಬಬುದ್ಧಾನಂ ಜಾತನಗರಾದಿಕೋ ಪರಿಚ್ಛೇದೋ ದಸ್ಸೇತಬ್ಬೋ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೧೮. "ನಗರಂ ರಮ್ಮವತೀ ನಾಮ, ಸುದೇವೋ ನಾಮ ಖತ್ತಿಯೋ।
ಸುಮೇಧಾ ನಾಮ ಜನಿಕಾ, ದೀಪಙ್ಕರಸ್ಸ ಸತ್ಥುನೋ॥

೧೪. "ಸುಮಙ್ಗಲೋ ಚ ತಿಸ್ಸೋ ಚ, ಅಹೇಸುಂ ಅಗ್ಗಸಾವಕಾ।
ಸಾಗತೋ ನಾಮುಪಟ್ಠಾಕೋ, ದೀಪಙ್ಕರಸ್ಸ ಸತ್ಥುನೋ॥

೧೫. "ನನ್ದಾ ಚೇವ ಸುನನ್ದಾ ಚ, ಅಹೇಸುಂ ಅಗ್ಗಸಾವಿಕಾ।
ಬೋಧಿ ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ, ಪಿಪ್ಫಲೀತಿ ಪವುಚ್ಚತಿ॥

೧೬. "ಅಸೀತಿಹತ್ಥಮುಬ್ಬೇಧೋ, ದೀಪಙ್ಕರೋ ಮಹಾಮುನಿ।
ಸೋಭತಿ ದೀಪರುಕ್ಖೋವ, ಸಾಲರಾಜಾವ ಫುಲ್ಲಿತೋ॥

೧೮. "ಸತಸಹಸ್ಸವಸ್ಸಾನಿ, ಆಯು ತಸ್ಸ ಮಹೇಸಿನೋ।
ತಾವತಾ ತಿಟ್ಠಮಾನೋ ಸೋ, ತಾರೇಸಿ ಜನತಂ ಬಹುಂ॥

೧೯. "ಜೋತಯಿತ್ವಾನ ಸದ್ಧಮ್ಮಂ, ಸನ್ತಾರೇತ್ವಾ ಮಹಾಜನಂ।
ಜಲಿತ್ವಾ ಅಗ್ಗಿಕ್ಖನ್ಧೋವ, ನಿಬ್ಬುತೋ ಸೋ ಸಸಾವಕೋ॥

೨೦. "ಸಾ ಚ ಇದ್ಧಿ ಸೋ ಚ ಯಸೋ, ತಾನಿ ಚ ಪಾದೇಸು ಚಕ್ಕರತನಾನಿ।
ಸಬ್ಬಂ ತಮನ್ತರಹಿತಂ, ನನು ರಿತ್ತಾ ಸಬ್ಬಸಙ್ಖಾರಾ"ತಿ॥

ತತ್ಥ **ಸುದೇವೋ ನಾಮ ಖತ್ತಿಯೋ**ತಿ ಸುದೇವೋ ನಾಮಸ್ಸ ಖತ್ತಿಯೋ ಪಿತಾ ಅಹೋಸೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಜನಿಕಾ**ತಿ ಜನೇತ್ತಿ। **ಪಿಪ್ಫಲೀ**ತಿ ಪಿಲಕ್ಖಕಪೀತನರುಕ್ಖೋ ಬೋಧಿ। **ಅಸೀತಿಹತ್ಥಮುಬ್ಬೇಧೋ**ತಿ ಅಸೀತಿಹತ್ಥಂ ಉಚ್ಚಗ್ಗತೋ। **ದೀಪರುಕ್ಖೋ ವಾ**ತಿ ಸಮ್ಪಜ್ಜಲಿತದೀಪಮಾಲಾಕುಲೋ ದೀಪರುಕ್ಖೋ ವಿಯ ಆರೋಹಪರಿಣಾಹಸಣ್ಠಾನಪಾರಿಪೂರಿಸಮ್ಪನ್ನೋ ದ್ವತ್ತಿಂಸವರಲಕ್ಖಣಾನುಬ್ಯಞ್ಜನಸಮಲಙ್ಕತಸರೀರೋ ವಿಪ್ಫುರಿತರಂಸಿಜಾಲಾವಿಸರತಾರಾಗಣಸಮುಜ್ಜಲಮಿವ ಗಗನತಲಂ ಭಗವಾ ಧರಮಾನಕಾಲೇ **ಸೋಭತೀ**ತಿ ಸೋಭಿತ್ಥ। **ಸಾಲರಾಜಾವ ಫುಲ್ಲಿತೋ**ತಿ ಪುಪ್ಫಿತೋ ಸಬ್ಬಫಾಲಿಫುಲ್ಲೋ ಸಾಲರಾಜರುಕ್ಖೋ ವಿಯ ಚ ಸಬ್ಬಫಾಲಿಫುಲ್ಲೋ ಯೋಜನಸತುಬ್ಬೇಧೋ ಪಾರಿಚ್ಛತ್ತೋ ವಿಯ ಚ ಅಸೀತಿಹತ್ಥುಬ್ಬೇಧೋ ಭಗವಾ ಅತಿವಿಯ ಸೋಭತಿ।

ಸತಸಹಸ್ಸವಸ್ಸಾನೀತಿ ವಸ್ಸಸತಸಹಸ್ಸಾನಿ ತಸ್ಸ ಆಯೂತಿ ಅತ್ಥೋ। **ತಾವತಾ ತಿಟ್ಠಮಾನೋ**ತಿ ತಾವತಕಂ ಕಾಲಂ ತಿಟ್ಠಮಾನೋ। **ಜನತ**ನ್ತಿ ಜನಸಮೂಹಂ। **ಸನ್ತಾರೇತ್ವಾ ಮಹಾಜನ**ನ್ತಿ ತಾರಯಿತ್ವಾ ಮಹಾಜನಂ। "ಸನ್ತಾರೇತ್ವಾ ಸದೇವಕ"ನ್ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ತಸ್ಸ ಸದೇವಕಂ ಲೋಕನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸಾ ಚ ಇದ್ಧೀ**ತಿ ಸಾ ಚ ಸಮ್ಪತ್ತಿ ಆನುಭಾವೋ। **ಸೋ ಚ ಯಸೋ**ತಿ ಸೋ ಚ ಪರಿವಾರೋ। **ಸಬ್ಬಂ ತಮನ್ತರಹಿತ**ನ್ತಿ ತಂ ಸಬ್ಬಂ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಂ ಸಮ್ಪತ್ತಿಜಾತಂ ಅನ್ತರಹಿತಂ ಅಪಗತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ನನು ರಿತ್ತಾ ಸಬ್ಬಸಙ್ಖಾರಾ**ತಿ ಸಬ್ಬೇ ಪನ ಸಙ್ಖತಧಮ್ಮಾ ನನು ರಿತ್ತಾ ತುಚ್ಛಾ, ನಿಚ್ಚಸಾರಾದಿರಹಿತಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಏತ್ಥ ಪನ ನಗರಾದಿಪರಿಚ್ಛೇದೋ ಪಾಳಿಯಮಾಗತೋವ। ಸಮ್ಬಹುಲವಾರೋ ಪನ ನಾಗತೋ, ಸೋ ಆನೇತ್ವಾ ದೀಪೇತಬ್ಬೋ। ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ - ಪುತ್ತಪರಿಚ್ಛೇದೋ, ಭರಿಯಾಪರಿಚ್ಛೇದೋ, ಪಾಸಾದಪರಿಚ್ಛೇದೋ, ಅಗಾರವಾಸಪರಿಚ್ಛೇದೋ, ನಾಟಕಿತ್ಥಿಪರಿಚ್ಛೇದೋ, ಅಭಿನಿಕ್ಖಮನಪರಿಚ್ಛೇದೋ, ಪಧಾನಪರಿಚ್ಛೇದೋ, ವಿಹಾರಪರಿಚ್ಛೇದೋ, ಉಪಟ್ಠಾಕಪರಿಚ್ಛೇದೋತಿ। ಏತೇಸಮ್ಪಿ ದೀಪನೇ ಕಾರಣಂ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತಮೇವ। ತಸ್ಸ ಪನ ದೀಪಙ್ಕರಸ್ಸ ಭರಿಯಾನಂ ತಿಸತಸಹಸ್ಸಂ ಅಹೋಸಿ। ತಸ್ಸ ಅಗ್ಗಮಹೇಸೀ ಪದುಮಾ ನಾಮ, ತಸ್ಸ ಪನ ಪುತ್ತೋ ಉಸಭಕ್ಖನ್ಧೋ ನಾಮ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

> "ಭರಿಯಾ ಪದುಮಾ ನಾಮ, ವಿಬುದ್ಧಪದುಮಾನನಾ।
> ಅತ್ರಜೋ ಉಸಭಕ್ಖನ್ಧೋ, ದೀಪಙ್ಕರಸ್ಸ ಸತ್ಥುನೋ॥
>
> "ಹಂಸಾ ಕೋಞ್ಚಾ ಮಯೂರಾಖ್ಯಾ, ಪಾಸಾದಾಪಿ ತಯೋ ಮತಾ।
> ದಸವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾನಿ, ಅಗಾರಂ ಅವಸೀ ಕಿರ॥
>
> "ಹತ್ಥಿಯಾನೇನ ನಿಕ್ಖನ್ತೋ, ನನ್ದಾರಾಮೇ ಜಿನೋ ವಸೀ।
> ನನ್ದೋ ನಾಮಸ್ಸುಪಟ್ಠಾಕೋ, ಲೋಕಾನನ್ದಕರೋ ಕಿರಾ"ತಿ॥

ಸಬ್ಬಬುದ್ಧಾನಂ ಪನ ಪಞ್ಚ ವೇಮತ್ತಾನಿ ಹೋನ್ತಿ ಆಯುವೇಮತ್ತಂ ಪಮಾಣವೇಮತ್ತಂ ಕುಲವೇಮತ್ತಂ ಪಧಾನವೇಮತ್ತಂ ರಸ್ಮಿವೇಮತ್ತನ್ತಿ। ತತ್ಥ **ಆಯುವೇಮತ್ತಂ** ನಾಮ ಕೇಚಿ ದೀಘಾಯುಕಾ ಹೋನ್ತಿ ಕೇಚಿ ಅಪ್ಪಾಯುಕಾ। ತಥಾ ಹಿ ದೀಪಙ್ಕರಸ್ಸ ಪನ ಭಗವತೋ ವಸ್ಸಸತಸಹಸ್ಸಂ ಆಯುಪ್ಪಮಾಣಂ ಅಹೋಸಿ, ಅಮ್ಹಾಕಂ ಭಗವತೋ ವಸ್ಸಸತಂ।

ಪಮಾಣವೇಮತ್ತಂ ನಾಮ ಕೇಚಿ ದೀಘಾ ಹೋನ್ತಿ ಕೇಚಿ ರಸ್ಸಾ। ತಥಾ ಹಿ ದೀಪಙ್ಕರೋ ಅಸೀತಿಹತ್ಥಪ್ಪಮಾಣೋ ಅಹೋಸಿ, ಅಮ್ಹಾಕಂ ಪನ ಭಗವಾ ಅಟ್ಠಾರಸಹತ್ಥಪ್ಪಮಾಣೋ।

ಕುಲವೇಮತ್ತಂ ನಾಮ ಕೇಚಿ ಖತ್ತಿಯಕುಲೇ ನಿಬ್ಬತ್ತನ್ತಿ ಕೇಚಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕುಲೇ। ತಥಾ ಹಿ ದೀಪಙ್ಕರಾದಯೋ ಖತ್ತಿಯಕುಲೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿಂಸು, ಕಕುಸನ್ಧಕೋಣಾಗಮನಾದಯೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕುಲೇ।

ಪಧಾನವೇಮತ್ತಂ ನಾಮ ಕೇಸಞ್ಚಿ ಪಧಾನಂ ಇತ್ತರಮೇವ ಹೋತಿ ಯಥಾ ಕಸ್ಸಪಸ್ಸ ಭಗವತೋ , ಕೇಸಞ್ಚಿ ಅದ್ಧನಿಯಂ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಭಗವತೋ ವಿಯ।

ರಸ್ಮಿವೇಮತ್ತಂ ನಾಮ ಮಙ್ಗಲಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಸರೀರಸ್ಮಿ ದಸಸಹಸ್ಸಿಲೋಕಧಾತುಂ ಫರಿತ್ವಾ ಅಟ್ಠಾಸಿ, ಅಮ್ಹಾಕಂ ಭಗವತೋ ಬ್ಯಾಮಮತ್ತಂ। ತತ್ರ ರಸ್ಮಿವೇಮತ್ತಂ ಅಜ್ಝಾಸಯಪಟಿಬದ್ಧಂ ಹೋತಿ। ಯೋ ಯತ್ತಕಂ ಇಚ್ಛಸಿ, ತಸ್ಸ ತತ್ತಕಂ ಸರೀರಪ್ಪಭಾ ಫರತಿ। ಮಙ್ಗಲಸ್ಸ ಪನ "ದಸಸಹಸ್ಸಿಲೋಕಧಾತುಂ ಫರತೂ"ತಿ ಅಜ್ಝಾಸಯೋ ಅಹೋಸಿ। ಪಟಿವಿದ್ಧಗುಣೇಸು ಪನ ಕಸ್ಸಚಿ ವೇಮತ್ತಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೧೨ ಆದಯೋ)।

ತಥಾ ಸಬ್ಬಬುದ್ಧಾನಂ ಚತ್ತಾರಿ ಅವಿಜಹಿತಟ್ಠಾನಾನಿ ನಾಮ ಹೋನ್ತಿ। **ಬೋಧಿಪಲ್ಲಙ್ಕೋ** ಅವಿಜಹಿತೋ ಏಕಸ್ಮಿಂಯೇವ ಠಾನೇ ಹೋತಿ। **ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಪ್ಪವತ್ತನಟ್ಠಾನಂ** ಇಸಿಪತನೇ ಮಿಗದಾಯೇ ಅವಿಜಹಿತಮೇವ ಹೋತಿ। ದೇವೋರೋಹಣಕಾಲೇ ಸಙ್ಕಸ್ಸನಗರದ್ವಾರೇ **ಪಠಮಪಾದಕ್ಕಮೋ** ಅವಿಜಹಿತೋವ ಹೋತಿ। ಜೇತವನೇ ಗನ್ಧಕುಟಿಯಾ ಚತ್ತಾರಿ **ಮಞ್ಚಪಾದಟ್ಠಾನಾನಿ** ಅವಿಜಹಿತಾನೇವ ಹೋನ್ತಿ। ವಿಹಾರೋಪಿ ಅವಿಜಹಿತೋವ। ಸೋ ಪನ ಖುದ್ದಕೋ ವಾ ಮಹನ್ತೋ ವಾ ಹೋತಿ।

ಅಪರಂ ಪನ ಅಮ್ಹಾಕಂಯೇವ ಭಗವತೋ ಸಹಜಾತಪರಿಚ್ಛೇದಞ್ಚ ನಕ್ಖತ್ತಪರಿಚ್ಛೇದಞ್ಚ ವಿಸೇಸಂ। ಅಮ್ಹಾಕಂ ಸಬ್ಬಞ್ಞುಬೋಧಿಸತ್ತೇನ ಕಿರ ಸದ್ಧಿಂ ರಾಹುಲಮಾತಾ ಆನನ್ದತ್ಥೇರೋ ಛನ್ನೋ ಕಣ್ಡಕೋ ಅಸ್ಸರಾಜಾ ನಿಧಿಕುಮ್ಭಾ ಮಹಾಬೋಧಿರುಕ್ಖೋ ಕಾಳುದಾಯೀತಿ ಇಮಾನಿ **ಸತ ಸಹಜಾತಾನಿ**। ಮಹಾಪುರಿಸೋ ಕಿರ ಉತ್ತರಾಸಾಳ್ಹನಕ್ಖತ್ತೇನೇವ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಂ ಓಕ್ಕಮಿ, ಮಹಾಭಿನಿಕ್ಖಮನಂ ನಿಕ್ಖಮಿ , ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಂ ಪವತ್ತೇಸಿ, ಯಮಕಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ಅಕಾಸಿ। ವಿಸಾಖನಕ್ಖತ್ತೇನ ಜಾತೋ ಚ ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಚ ಪರಿನಿಬ್ಬುತೋ ಚ, ಮಾಘನಕ್ಖತ್ತೇನ ತಸ್ಸ ಸಾವಕಸನ್ನಿಪಾತೋ ಚೇವ ಆಯುಸಙ್ಖಾರವೋಸಜ್ಜನಞ್ಚ ಅಹೋಸಿ, ಅಸ್ಸಯುಜನಕ್ಖತ್ತೇನ ದೇವೋರೋಹಣನ್ತಿ ಏತ್ತಕಂ ಆಹರಿತ್ವಾ ದೀಪೇತಬ್ಬಂ। ಅಯಂ ಸಮ್ಬಹುಲವಾರಪರಿಚ್ಛೇದೋ। ಸೇಸಗಾಥಾ ಸಉತ್ತಾನಾ ಏವಾತಿ।

ಇತಿ ಭಗವಾ ದೀಪಙ್ಕರೋ ಯಾವತಾಯುಕಂ ಠತ್ವಾ ಸಬ್ಬಬುದ್ಧಕಿಚ್ಚಂ ಕತ್ವಾ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಅನುಪಾದಿಸೇಸಾಯ ನಿಬ್ಬಾನಧಾತುಯಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಿ।

ಯಸ್ಮಿಂ ಕಿರ ಕಪ್ಪೇ ದೀಪಙ್ಕರದಸಬಲೋ ಉದಪಾದಿ, ತಸ್ಮಿಂ ಅಞ್ಞೇಪಿ ತಣ್ಹಙ್ಕರೋ, ಮೇಧಙ್ಕರೋ, ಸರಣಙ್ಕರೋತಿ ತಯೋ ಬುದ್ಧಾ ಅಹೇಸುಂ। ತೇಸಂ ಸನ್ತಿಕೇ ಬೋಧಿಸತ್ತಸ್ಸ ಬ್ಯಾಕರಣಂ ನತ್ಥಿ। ತಸ್ಮಾ ತೇ ಇಧ ನ ದಸ್ಸಿತಾ। **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ಪನ ತಮ್ಹಾ ಕಪ್ಪಾ ಆದಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯುಪ್ಪನ್ನುಪ್ಪನ್ನೇ ಸಬ್ಬಬುದ್ಧೇ ದಸ್ಸೇತುಂ ಇದಂ ವುತ್ತಂ -

"ತಣ್ಹಙ್ಕರೋ ಮೇಧಙ್ಕರೋ, ಅಥೋಪಿ ಸರಣಙ್ಕರೋ।
ದೀಪಙ್ಕರೋ ಚ ಸಮ್ಬುದ್ಧೋ, ಕೋಣ್ಡಞ್ಞೋ ದ್ವಿಪದುತ್ತಮೋ॥

"ಮಙ್ಗಲೋ ಚ ಸುಮನೋ ಚ, ರೇವತೋ ಸೋಭಿತೋ ಮುನಿ।
ಅನೋಮದಸ್ಸೀ ಪದುಮೋ, ನಾರದೋ ಪದುಮುತ್ತರೋ॥

"ಸುಮೇಧೋ ಚ ಸುಜಾತೋ ಚ, ಪಿಯದಸ್ಸೀ ಮಹಾಯಸೋ।
ಅತ್ಥದಸ್ಸೀ ಧಮ್ಮದಸ್ಸೀ, ಸಿದ್ಧತ್ಥೋ ಲೋಕನಾಯಕೋ॥

"ತಿಸ್ಸೋ ಫುಸ್ಸೋ ಚ ಸಮ್ಬುದ್ಧೋ, ವಿಪಸ್ಸೀ ಸಿಖಿ ವೇಸ್ಸಭೂ।
ಕಕುಸನ್ಧೋ ಕೋಣಾಗಮನೋ, ಕಸ್ಸಪೋ ಚಾಪಿ ನಾಯಕೋ॥

"ಏತೇ ಅಹೇಸುಂ ಸಮ್ಬುದ್ಧಾ, ವೀತರಾಗಾ ಸಮಾಹಿತಾ।
ಸತರಂಸೀವ ಉಪ್ಪನ್ನಾ, ಮಹಾತಮವಿನೋದನಾ।
ಜಲಿತ್ವಾ ಅಗ್ಗಿಕ್ಖನ್ಧಾವ, ನಿಬ್ಬುತಾ ತೇ ಸಸಾವಕಾ"ತಿ॥ (ಅಪ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.ದೂರೇನಿದಾನಕಥಾ; ಚರಿಯಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ನಿದಾನಕಥಾ; ಜಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.ದೂರೇನಿದಾನಕಥಾ)।

ಏತ್ತಾವತಾ ನಾತಿಸಙ್ಖೇಪವಿತ್ಥಾರವಸೇನ ಕತಾಯ

ಮಧುರತ್ಥವಿಲಾಸಿನಿಯಾ ಬುದ್ಧವಂಸ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ

ದೀಪಙ್ಕರಬುದ್ಧವಂಸವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ನಿಟ್ಠಿತೋ ಪಠಮೋ ಬುದ್ಧವಂಸೋ।

೪. ಕೋಣ್ಡಞ್ಞಬುದ್ಧವಂಸವಣ್ಣನಾ

ದೀಪಙ್ಕರೇ ಕಿರ ಭಗವತಿ ಪರಿನಿಬ್ಬುತೇ ತಸ್ಸ ಸಾಸನಂ ವಸ್ಸಸತಸಹಸ್ಸಂ ಪವತ್ತಿತ್ಥ। ಅಥ ಬುದ್ಧಾನುಬುದ್ಧಾನಂ ಸಾವಕಾನಂ ಅನ್ತರಧಾನೇನ ಸಾಸನಮ್ಪಿಸ್ಸ ಅನ್ತರಧಾಯಿ। ಅಥಸ್ಸ ಅಪರಭಾಗೇ ಏಕಮಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಮತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಕಪ್ಪೇ **ಕೋಣ್ಡಞ್ಞೋ** ನಾಮ ಸತ್ಥಾ ಉದಪಾದಿ। ಸೋ ಪನ ಭಗವಾ ಸೋಳಸಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಂ ಕಪ್ಪಾನಞ್ಚ ಸತಸಹಸ್ಸಂ ಪಾರಮಿಯೋ ಪೂರೇತ್ವಾ ಬೋಧಿಞಾಣಂ ಪರಿಪಾಚೇತ್ವಾ ವೇಸ್ಸನ್ತರತ್ತಭಾವಸದಿಸೇ ಅತ್ತಭಾವೇ ಠತ್ವಾ ತತೋ ಚವಿತ್ವಾ ತುಸಿತಪುರೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತ್ವಾ ತತ್ಥ ಯಾವತಾಯುಕಂ ಠತ್ವಾ ದೇವತಾನಂ ಪಟಿಞ್ಞಂ ದತ್ವಾ ತುಸಿತಪುರತೋ ಚವಿತ್ವಾ ರಮ್ಮವತೀನಗರೇ ಸುನನ್ದಸ್ಸ ನಾಮ ರಞ್ಞೋ ಕುಲೇ ಸುಜಾತಾಯ ನಾಮ ದೇವಿಯಾ ಕುಚ್ಛಿಸ್ಮಿಂ ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ಅಗ್ಗಹೇಸಿ। ತಸ್ಸಪಿ ಪಟಿಸನ್ಧಿಕ್ಖಣೇ ದೀಪಙ್ಕರಬುದ್ಧವಂಸೇ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಾನಿ ದ್ವತ್ತಿಂಸ ಪಾಟಿಹಾರಿಯಾನಿ ನಿಬ್ಬತ್ತಿಂಸು। ಸೋ ದೇವತಾಹಿ ಕತಾರಕ್ಖಸಂವಿಧಾನೋ ದಸನ್ನಂ ಮಾಸಾನಂ ಅಚ್ಚಯೇನ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿತೋ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಸಬ್ಬಸತ್ತುತ್ತರೋ ಉತ್ತರಾಭಿಮುಖೋ ಸತ್ತಪದವೀತಿಹಾರೇನ ಗನ್ತ್ವಾ ಸಬ್ಬಾ ಚ ದಿಸಾ ವಿಲೋಕೇತ್ವಾ ಆಸಭಿಂ ವಾಚಂ ನಿಚ್ಛಾರೇಸಿ - “ಅಗ್ಗೋಹಮಸ್ಮಿ ಲೋಕಸ್ಸ, ಜೇಟ್ಠೋಹಮಸ್ಮಿ ಲೋಕಸ್ಸ, ಸೇಟ್ಠೋಹಮಸ್ಮಿ ಲೋಕಸ್ಸ, ಅಯಮನ್ತಿಮಾ ಜಾತಿ, ನತ್ಥಿ ದಾನಿ ಪುನಬ್ಭವೋ”ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೩೧; ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೨೦೭)।

ತತೋ ಕುಮಾರಸ್ಸ ನಾಮಕರಣದಿವಸೇ ನಾಮಂ ಕರೋನ್ತಾ “ಕೋಣ್ಡಞ್ಞೋ”ತಿ ನಾಮಮಕಂಸು। ಸೋ ಹಿ ಭಗವಾ ಕೋಣ್ಡಞ್ಞಗೋತ್ತೋ ಅಹೋಸಿ। ತಸ್ಸ ಕಿರ ತಯೋ ಪಾಸಾದಾ ಅಹೇಸುಂ - ರಾಮ, ಸುರಾಮ, ಸುಭನಾಮಕಾ ಪರಮರಮಣೀಯಾ। ತೇಸು ತೀಣಿ ಸತಸಹಸ್ಸಾನಿ ನಾಟಕಿತ್ಥೀನಂ ನಚ್ಚಗೀತವಾದಿತಕುಸಲಾನಂ ಸಬ್ಬಕಾಲಂ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಿತಾನಿ ಅಹೇಸುಂ। ತಸ್ಸ ರುಚಿದೇವೀ ನಾಮ ಅಗ್ಗಮಹೇಸೀ ಅಹೋಸಿ। ವಿಜಿತಸೇನೋ ನಾಮಸ್ಸ ಪುತ್ತೋ ಅಹೋಸಿ। ಸೋ ದಸವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾನಿ ಅಗಾರಂ ಅಜ್ಝಾವಸಿ।

ಸೋ ಪನ ಜಿಣ್ಣಬ್ಯಾಧಿಮತಪಬ್ಬಜಿತೇ ದಿಸ್ವಾ ಆಜಞ್ಞರಥೇನ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ದಸ ಮಾಸೇ ಪಧಾನಚರಿಯಂ ಚರಿ। ಕೋಣ್ಡಞ್ಞಕುಮಾರಂ ಪನ ಪಬ್ಬಜನ್ತಂ ದಸ ಜನಕೋಟಿಯೋ ಅನುಪಬ್ಬಜಿಂಸು। ಸೋ ತೇಹಿ ಪರಿವುತೋ ದಸ ಮಾಸೇ ಪಧಾನಚರಿಯಂ ಚರಿತ್ವಾ ವಿಸಾಖಪುಣ್ಣಮಾಯ ಸುನನ್ದಗಾಮೇ ಸಮಸಹಿತಘನಪಯೋಧರಾಯ ಯಸೋಧರಾಯ ನಾಮ ಸೇಟ್ಠಿಧೀತಾಯ ದಿನ್ನಂ ಪರಮಮಧುರಂ ಮಧುಪಾಯಾಸಂ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಫಲಪಲ್ಲವಙ್ಕುರಸಮಲಙ್ಕತೇ ಸಾಲವನೇ ದಿವಾವಿಹಾರಂ ವೀತಿನಾಮೇತ್ವಾ ಸಾಯನ್ಹಸಮಯೇ ಗಣಂ ಪಹಾಯ ಸುನನ್ದಕಾಜೀವಕೇನ ದಿನ್ನಾ ಅಟ್ಠ ತಿಣಮುಟ್ಠಿಯೋ ಗಹೇತ್ವಾ ಸಾಲಕಲ್ಯಾಣಿರುಕ್ಖಂ ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಪದಕ್ಖಿಣಂ ಕತ್ವಾ ಪುಬ್ಬದಿಸಾಭಾಗಂ ಓಲೋಕೇತ್ವಾ ಬೋಧಿರುಕ್ಖಂ ಪಿಟ್ಠಿತೋ ಕತ್ವಾ ಅಟ್ಠಪಣ್ಣಾಸಹತ್ಥವಿತ್ಥತಂ ತಿಣಸನ್ಥರಂ ಸನ್ಥರಿತ್ವಾ ಪಲ್ಲಙ್ಕಂ ಆಭುಜಿತ್ವಾ ಚತುರಙ್ಗವೀರಿಯಂ ಅಧಿಟ್ಠಾಯ ಮಾರಬಲಂ ವಿಧಮಿತ್ವಾ ರತ್ತಿಯಾ ಪಠಮಯಾಮೇ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಾನುಸ್ಸತಿಞಾಣಂ ವಿಸೋಧೇತ್ವಾ ಮಜ್ಝಿಮಯಾಮೇ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಂ ವಿಸೋಧೇತ್ವಾ ಪಚ್ಛಿಮಯಾಮೇ ಪಚ್ಚಯಾಕಾರಂ ಸಮ್ಮಸಿತ್ವಾ ಆನಾಪಾನಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನತೋ ವುಟ್ಠಾಯ ಪಞ್ಚಸು ಖನ್ಧೇಸು ಅಭಿನಿವಿಸಿತ್ವಾ ಉದಯಬ್ಬಯವಸೇನ ಸಮಪಞ್ಞಾಸ ಲಕ್ಖಣಾನಿ ದಿಸ್ವಾ ಯಾವ ಗೋತ್ರಭುಞಾಣಂ ವಿಪಸ್ಸನಂ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ಚತ್ತಾರಿ ಮಗ್ಗಞಾಣಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಚ ಫಲಞಾಣಾನಿ ಚತಸ್ಸೋ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾ ಚತುಯೋನಿಪರಿಚ್ಛೇದಕಞಾಣಂ ಪಞ್ಚಗತಿಪರಿಚ್ಛೇದಕಞಾಣಂ ಛ ಅಸಾಧಾರಣಞಾಣಾನಿ ಸಕಲೇ ಚ ಬುದ್ಧಗುಣೇ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ ಪರಿಪುಣ್ಣಸಙ್ಕಪ್ಪೋ ಬೋಧಿಮೂಲೇ ನಿಸಿನ್ನೋವ -

“ಅನೇಕಜಾತಿಸಂಸಾರಂ, ಸನ್ಧಾವಿಸ್ಸಂ ಅನಿಬ್ಬಿಸಂ।
ಗಹಕಾರಂ ಗವೇಸನ್ತೋ, ದುಕ್ಖಾ ಜಾತಿ ಪುನಪ್ಪುನಂ॥

“ಗಹಕಾರಕ ದಿಟ್ಠೋಸಿ, ಪುನ ಗೇಹಂ ನ ಕಾಹಸಿ।
ಸಬ್ಬಾ ತೇ ಫಾಸುಕಾ ಭಗ್ಗಾ, ಗಹಕೂಟಂ ವಿಸಙ್ಖತಂ।

ವಿಸಜ್ಜಾರಗತಂ ಚಿತ್ತಂ, ತಣ್ಹಾನಂ ಖಯಮಜ್ಝಗಾ॥ (ಧ॰ ಪ॰ ೧೫೩-೧೫೪)।

“ಅಯೋಘನಹತಸ್ಸೇವ, ಜಲತೋ ಜಾತವೇದಸೋ।
ಅನುಪುಬ್ಬೂಪಸನ್ತಸ್ಸ, ಯಥಾ ನ ಞಾಯತೇ ಗತಿ॥

“ಏವಂ ಸಮ್ಮಾ ವಿಮುತ್ತಾನಂ, ಕಾಮಬನ್ಧೋಘತಾರಿನಂ।
ಪಞ್ಞಾಪೇತುಂ ಗತೀ ನತ್ಥಿ, ಪತ್ತಾನಂ ಅಚಲಂ ಸುಖ”ನ್ತಿ॥ (ಉದಾ॰ ೮೦) -

ಏವಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇತ್ವಾ ಸತ್ತಸತ್ತಾಹಂ ಬೋಧಿಮೂಲೇಯೇವ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಸುಖೇನ ವೀತಿನಾಮೇತ್ವಾ ಅಟ್ಠಮೇ ಸತ್ತಾಹೇ ಬ್ರಹ್ಮುನೋ ಅಜ್ಝೇಸನಂ ಪಟಿಚ್ಚ - “ಕಸ್ಸ ನು ಖೋ ಅಹಂ ಪಠಮಂ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಯ್ಯ”ನ್ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೮೪; ೨.೩೪೧; ಮಹಾವ॰ ೧೦) ಉಪಧಾರೇನ್ತೋ ಅತ್ತನಾ ಸದ್ಧಿಂ ಪಬ್ಬಜಿತಾ ದಸ ಭಿಕ್ಖುಕೋಟಿಯೋ ಅದ್ದಸ। “ಇಮೇ ಪನ ಕುಲಪುತ್ತಾ ಸಮುಪಚಿತಕುಸಲಮೂಲಾ ಮಂ ಪಬ್ಬಜನ್ತಂ ಅನುಪಬ್ಬಜಿತಾ ಮಯಾ ಸದ್ಧಿಂ ಪಧಾನಂ ಚರಿತ್ವಾ ಮಂ ಉಪಟ್ಠಹಿಂಸು, ಹನ್ದಾಹಂ ಇಮೇಸಂ ಸಬ್ಬಪಠಮಂ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಯ್ಯ”ನ್ತಿ ಏವಂ ಉಪಧಾರೇತ್ವಾ - “ಇದಾನಿ ಪನ ತೇ ಕತ್ಥ ವಸನ್ತೀ”ತಿ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ - “ಇತೋ ಅಟ್ಠಾರಸಯೋಜನಿಕೇ ಅರುನ್ಧವತೀನಗರೇ ದೇವವನೇ ವಿಹರನ್ತೀ”ತಿ ದಿಸ್ವಾ - “ತೇಸಂ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತುಂ ಗಮಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ಪತ್ತಚೀವರಮಾದಾಯ ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ನಾಮ ಬಲವಾ ಪುರಿಸೋ ಸಮಿಞ್ಜಿತಂ ವಾ ಬಾಹಂ ಪಸಾರೇಯ್ಯ, ಪಸಾರಿತಂ ವಾ ಬಾಹಂ ಸಮಿಞ್ಜೇಯ್ಯ, ಏವಮೇವ ಬೋಧಿಮೂಲೇ ಅನ್ತರಹಿತೋ ದೇವವನೇ ಪಾತುರಹೋಸಿ।

ತಸ್ಮಿಞ್ಚ ಸಮಯೇ ತಾ ದಸ ಭಿಕ್ಖುಕೋಟಿಯೋ ಅರುನ್ಧವತೀನಗರಂ ಉಪನಿಸ್ಸಾಯ ದೇವವನೇ ವಿಹರನ್ತಿ। ತೇ ಪನ ಭಿಕ್ಖೂ ದಸಬಲಂ ದೂರತೋವ ಆಗಚ್ಛನ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ ಪಸನ್ನಮಾನಸಾ ಪಚ್ಚುಗ್ಗನ್ತ್ವಾ, ಭಗವತೋ ಪತ್ತಚೀವರಂ ಪಟಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ, ಬುದ್ಧಾಸನಂ ಪಞ್ಞಾಪೇತ್ವಾ, ಸತ್ಥು ಗಾರವಂ ಕತ್ವಾ, ಭಗವನ್ತಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ, ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸೀದಿಂಸು। ತತ್ರ ಕೋಣ್ಡಞ್ಞೋ ದಸಬಲೋ ಮುನಿಗಣಪರಿವುತೋ ಬುದ್ಧಾಸನೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ತಿದಸಗಣಪರಿವುತೋ ದಸಸತನಯನೋ ವಿಯ ವಿಮಲಗಗನತಲಗತೋ ಸರದಸಮಯರಜನಿಕರೋ ವಿಯ ತಾರಾಗಣಪರಿವುತೋ ಪುಣ್ಣಚನ್ದೋ ವಿಯ ವಿರೋಚಿತ್ಥ। ಅಥ ಸತ್ಥಾ ತೇಸಂ ಸಬ್ಬಬುದ್ಧನಿಸೇವಿತಂ ಅನುತ್ತರಂ ತಿಪರಿವಟ್ಟಂ ದ್ವಾದಸಾಕಾರಂ **ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಪ್ಪವತ್ತನಸುತ್ತನ್ತಂ** ಕಥೇತ್ವಾ ದಸಭಿಕ್ಖುಕೋಟಿಪ್ಪಮುಖಾ ಸತಸಹಸ್ಸದೇವಮನುಸ್ಸಕೋಟಿಯೋ ಧಮ್ಮಾಮತಂ ಪಾಯೇಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೧. “ದೀಪಙ್ಕರಸ್ಸ ಅಪರೇನ, ಕೋಣ್ಡಞ್ಞೋ ನಾಮ ನಾಯಕೋ।
ಅನನ್ತತೇಜೋ ಅಮಿತಯಸೋ, ಅಪ್ಪಮೇಯ್ಯೋ ದುರಾಸದೋ॥

೨. “ಧರಣೂಪಮೋ ಖಮನೇನ, ಸೀಲೇನ ಸಾಗರೂಪಮೋ।
ಸಮಾಧಿನಾ ಮೇರೂಪಮೋ, ಞಾಣೇನ ಗಗನೂಪಮೋ॥

೩. “ಇನ್ದ್ರಿಯಬಲಬೋಜ್ಝಙ್ಗ-ಮಗ್ಗಸಚ್ಚಪ್ಪಕಾಸನಂ।
ಪಕಾಸೇಸಿ ಸದಾ ಬುದ್ಧೋ ಹಿತಾಯ ಸಬ್ಬಪಾಣಿನಂ॥

೪. “ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಂ ಪವತ್ತೇನ್ತೇ, ಕೋಣ್ಡಞ್ಞೇ ಲೋಕನಾಯಕೇ।
ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಾನಂ, ಪಠಮಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹೂ”ತಿ॥

ತತ್ಥ **ದೀಪಙ್ಕರಸ್ಸ ಅಪರೇನಾ**ತಿ ದೀಪಙ್ಕರಸ್ಸ ಸತ್ಥುನೋ ಅಪರಭಾಗೇತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಕೋಣ್ಡಞ್ಞೋ ನಾಮಾ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ಗೋತ್ತವಸೇನ ಸಮಧಿಗತನಾಮಧೇಯ್ಯೋ। **ನಾಯಕೋ**ತಿ ವಿನಾಯಕೋ। **ಅನನ್ತತೇಜೋ**ತಿ ಅತ್ತನೋ

ಸೀಲಗುಣಞಾಣಪುಞ್ಞತೇಜೇನ ಅನನ್ತತೇಜೋ। ಹೇಟ್ಠತೋ ಅವೀಚಿ ಉಪರಿ ಭವಗ್ಗಂ ತಿರಿಯತೋ ಅನನ್ತಾ ಲೋಕಧಾತುಯೋ ಏತ್ಥನ್ತರೇ ಏಕಪುಗ್ಗಲೋಪಿ ತಸ್ಸ ಮುಖಂ ಓಲೋಕೇತ್ವಾ ಠಾತುಂ ಸಮತ್ಥೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಅನನ್ತತೇಜೋ"ತಿ। **ಅಮಿತಯಸೋತಿ** ಅನನ್ತಪರಿವಾರೋ। ತಸ್ಸ ಹಿ ಭಗವತೋ ವಸ್ಸಸತಸಹಸ್ಸಾನಿ ಯಾವ ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಸಮಯಂ ಏತ್ಥನ್ತರೇ ಭಿಕ್ಖುಪರಿಸಾಯ ಗಣನಪರಿಚ್ಛೇದೋ ನಾಮ ನಾಹೋಸಿ। ತಸ್ಮಾ "ಅಮಿತಯಸೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಅಮಿತಗುಣಕಿತ್ತಿಪಿ "ಅಮಿತಯಸೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಅಪ್ಪಮೇಯ್ಯೋತಿ** ಗುಣಗಣಪರಿಮಾಣವಸೇನ ನಪ್ಪಮೇಯ್ಯೋತಿ ಅಪ್ಪಮೇಯ್ಯೋ। ಯಥಾಹ -

"ಬುದ್ಧೋಪಿ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಭಣೇಯ್ಯ ವಣ್ಣಂ, ಕಪ್ಪಮ್ಪಿ ಚೇ ಅಞ್ಞಮಭಾಸಮಾನೋ।
ಖೀಯೇಥ ಕಪ್ಪೋ ಚಿರದೀಘಮನ್ತರೇ, ವಣ್ಣೋ ನ ಖೀಯೇಥ ತಥಾಗತಸ್ಸಾ"ತಿ॥ (ದೀ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೩೦೪; ೩.೧೪೧; ಮ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೪೨೫; ಉದಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೫೩; ಚರಿಯಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ನಿದಾನಕಥಾ)।

ತಸ್ಮಾ ಅಪ್ಪಮೇಯ್ಯಗುಣಗಣತ್ತಾ "ಅಪ್ಪಮೇಯ್ಯೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ದುರಾಸದೋತಿ** ದುರುಪಸಙ್ಕಮನೀಯೋ, ಆಸಜ್ಜ ಘಟ್ಟೇತ್ವಾ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತುಮಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯಭಾವತೋ ದುರಾಸದೋ, ದುರಭಿಭವನೀಯೋತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಧರಣೂಪಮೋತಿ ಧರಣೀಸಮೋ। **ಖಮನೇನಾತಿ** ಖನ್ತಿಯಾ, ಚತುನಹುತಾಧಿಕದ್ವಿಯೋಜನಸತಸಹಸ್ಸಬಹಲಾ ಮಹಾಪಥವೀ ವಿಯ ಪಕತಿವಾತೇನ ಲಾಭಾಲಾಭಇಟ್ಠಾನಿಟ್ಠಾದೀಹಿ ಅಕಮ್ಪನಭಾವತೋ "ಧರಣೂಪಮೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಸೀಲೇನ ಸಾಗರೂಪಮೋತಿ** ಸೀಲಸಂವರೇನ ವೇಲಾನಾತಿಕ್ಕಮನಭಾವೇನ ಸಾಗರಸಮೋ। "ಮಹಾಸಮುದ್ದೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಠಿತಧಮ್ಮೋ ವೇಲಂ ನಾತಿವತ್ತತೀ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೮.೧೯; ಚೂಳವ॰ ೩೮೪; ಮಿ॰ ಪ॰ ೬.೨.೧೦) ಹಿ ವುತ್ತಂ।

ಸಮಾಧಿನಾ ಮೇರೂಪಮೋತಿ ಸಮಾಧಿಪಟಿಪಕ್ಖಭೂತಧಮ್ಮಜನಿತಕಮ್ಪಾಭಾವತೋ ಮೇರುನಾ ಗಿರಿವರೇನ ಸಮೋ, ಸದಿಸೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಮೇರುಗಿರಿವರೋ ವಿಯ ಥಿರತರಸರೀರೋತಿ ವಾ। **ಞಾಣೇನ ಗಗನೂಪಮೋತಿ** ಏತ್ಥ ಭಗವತೋ ಞಾಣಸ್ಸ ಅನನ್ತಭಾವೇನ ಅನನ್ತಾಕಾಸೇನ ಉಪಮಾ ಕತಾ। ಚತ್ತಾರಿ ಅನನ್ತಾನಿ ವುತ್ತಾನಿ ಭಗವತಾ। ಯಥಾಹ -

"ಸತ್ತಕಾಯೋ ಚ ಆಕಾಸೋ, ಚಕ್ಕವಾಳಾ ಚನನ್ತಕಾ।
ಬುದ್ಧಞಾಣಂ ಅಪ್ಪಮೇಯ್ಯಂ, ನ ಸಕ್ಕಾ ಏತೇ ವಿಜಾನಿತು"ನ್ತಿ॥ (ಬು॰ ವಂ॰ ೧.೬೪)।

ತಸ್ಮಾ ಅನನ್ತಸ್ಸ ಞಾಣಸ್ಸ ಅನನ್ತೇನ ಆಕಾಸೇನ ಉಪಮಾ ಕತಾತಿ।

ಇನ್ದ್ರಿಯಬಲಬೋಜ್ಝಙ್ಗಮಗ್ಗಸಚ್ಚಪ್ಪಕಾಸನನ್ತಿ ಏತೇಸಂ ಇನ್ದ್ರಿಯಬಲಬೋಜ್ಝಙ್ಗಮಗ್ಗಸಚ್ಚಾನಂ ಗಹಣೇನ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನಿದ್ಧಿಪಾದಾಪಿ ಗಹಿತಾವ ಹೋನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ಇನ್ದ್ರಿಯಾದೀನಂ ಚತುಸಙ್ಖೇಪಾನಂ ವಸೇನ ಸತ್ತತ್ತಿಂಸಬೋಧಿಪಕ್ಖಿಯಧಮ್ಮಾನಂ ಪಕಾಸನಧಮ್ಮಂ ಪಕಾಸೇಸಿ, ದೇಸೇಸೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಹಿತಾಯಾತಿ** ಹಿತತ್ಥಂ। **ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಂ ಪವತ್ತೇನ್ತೇತಿ** ದೇಸನಾಞಾಣೇ ಪವತ್ತಿಯಮಾನೇ।

ತತೋ ಅಪರಭಾಗೇ ಮಹಾಮಙ್ಗಲಸಮಾಗಮೇ ದಸಸು ಚಕ್ಕವಾಳಸಹಸ್ಸೇಸು ದೇವತಾಯೋ ಸುಖುಮೇ ಅತ್ತಭಾವೇ ಮಾಪೇತ್ವಾ ಇಮಸ್ಮಿಞ್ಞೇವ ಚಕ್ಕವಾಳೇ ಸನ್ನಿಪತಿಂಸು। ತತ್ಥ ಕಿರ ಅಞ್ಞತರೋ ದೇವಪುತ್ತೋ ಕೋಣ್ಡಞ್ಞದಸಬಲಂ ಮಙ್ಗಲಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛಿ। ತಸ್ಸ ಭಗವಾ ಮಙ್ಗಲಾನಿ ಕಥೇಸಿ। ತತ್ಥ ನವುತಿಕೋಟಿಸಹಸ್ಸಾನಿ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿಂಸು। ಸೋತಾಪನ್ನಾದೀನಂ ಗಣನಪರಿಚ್ಛೇದೋ ನಾಮ ನಾಹೋಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೫. "ತತೋ ಪರಮ್ಪಿ ದೇಸೇನ್ತೇ, ನರಮರೂನಂ ಸಮಾಗಮೇ।
ನವುತಿಕೋಟಿಸಹಸ್ಸಾನಂ, ದುತಿಯಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹೂ"ತಿ॥

ತತ್ಥ **ತತೋ ಪರಮ್ಪೀ**ತಿ ತತೋ ಅಪರಭಾಗೇಪಿ। **ದೇಸೇನ್ತೇ**ತಿ ಭಗವತಿ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇನ್ತೇ। **ನರಮರೂನ**ನ್ತಿ ನರಾನಞ್ಚೇವ ಅಮರಾನಞ್ಚ, ಯದಾ ಪನ ಭಗವಾ ಗಗನತಲೇ ತಿತ್ಥಿಯಮಾನಮದ್ದನಂ ಯಮಕಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ಕರೋನ್ತೋ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಸಿ ತದಾ ಅಸೀತಿಕೋಟಿಸಹಸ್ಸಾನಿ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿಂಸು। ತೀಸು ಫಲೇಸು ಪತಿಟ್ಠಿತಾ ಗಣನಪಥಂ ವೀತಿವತ್ತಾ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೬. "ತಿತ್ಥಿಯೇ ಅಭಿಮದ್ದನ್ತೋ, ಯದಾ ಧಮ್ಮಮದೇಸಯಿ।
ಅಸೀತಿಕೋಟಿಸಹಸ್ಸಾನಂ, ತತಿಯಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹೂ"ತಿ॥

ತತ್ಥ ತದಾ-ಸದ್ದಂ ಆನೇತ್ವಾ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಯದಾ ಭಗವಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಸಿ, ತದಾ ಅಸೀತಿಕೋಟಿಸಹಸ್ಸಾನಂ ಧಮ್ಮಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹೂತಿ।

ಕೋಣ್ಡಞ್ಞೋ ಕಿರ ಸತ್ಥಾ ಅಭಿಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಪತ್ವಾ ಪಠಮವಸ್ಸಂ ಚನ್ದವತೀನಗರಂ ಉಪನಿಸ್ಸಾಯ ಚನ್ದಾರಾಮೇ ವಿಹಾಸಿ। ತತ್ಥ ಸುಚಿನ್ಧರಸ್ಸ ನಾಮ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಮಹಾಸಾಲಸ್ಸ ಪುತ್ತೋ ಭದ್ದಮಾಣವೋ ನಾಮ ಯಸೋಧರಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಪುತ್ತೋ ಸುಭದ್ದಮಾಣವೋ ಚ ಕೋಣ್ಡಞ್ಞಸ್ಸ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಸಮ್ಮುಖಾ ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಸುತ್ವಾ ಪಸನ್ನಮಾನಸಾ ದಸಹಿ ಮಾಣವಕಸಹಸ್ಸೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ತಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿಂಸು।

ಅಥ ಕೋಣ್ಡಞ್ಞೋ ಸತ್ಥಾ ಜೇಟ್ಠಮಾಸಪುಣ್ಣಮಾಯ ಸುಭದ್ದತ್ಥೇರಪ್ಪಮುಖೇನ ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸೇನ ಪರಿವುತೋ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಮುದ್ದಿಸಿ, ಸೋ ಪಠಮೋ ಸನ್ನಿಪಾತೋ ಅಹೋಸಿ। ತತೋ ಅಪರಭಾಗೇ ಕೋಣ್ಡಞ್ಞಸತ್ಥುನೋ ಪುತ್ತೇ ವಿಜಿತಸೇನೇ ನಾಮ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ತೇ ತಂಪಮುಖಸ್ಸ ಕೋಟಿಸಹಸ್ಸಸ್ಸ ಮಜ್ಝೇ ಭಗವಾ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಉದ್ದಿಸಿ, ಸೋ ದುತಿಯೋ ಸನ್ನಿಪಾತೋ ಅಹೋಸಿ। ಅಥಾಪರೇನ ಸಮಯೇನ ದಸಬಲೋ ಜನಪದಚಾರಿಕಂ ಚರನ್ತೋ ಉದೇನರಾಜಾನಂ ನಾಮ ನವುತಿಕೋಟಿಜನಪರಿವಾರಂ ಪಬ್ಬಾಜೇಸಿ ಸದ್ಧಿಂ ತಾಯ ಪರಿಸಾಯ। ತಸ್ಮಿಂ ಪನ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ತೇ ತಂಪಮುಖೇಹಿ ನವುತಿಯಾ ಅರಹನ್ತಕೋಟೀಹಿ ಭಗವಾ ಪರಿವುತೋ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಉದ್ದಿಸಿ, ಸೋ ತತಿಯೋ ಸನ್ನಿಪಾತೋ ಅಹೋಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೭. "ಸನ್ನಿಪಾತಾ ತಯೋ ಆಸುಂ, ಕೋಣ್ಡಞ್ಞಸ್ಸ ಮಹೇಸಿನೋ।
ಖೀಣಾಸವಾನಂ ವಿಮಲಾನಂ, ಸನ್ತಚಿತ್ತಾನ ತಾದಿನಂ॥

೮. "ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಾನಂ, ಪಠಮೋ ಆಸಿ ಸಮಾಗಮೋ।
ದುತಿಯೋ ಕೋಟಿಸಹಸ್ಸಾನಂ, ತತಿಯೋ ನವುತಿಕೋಟಿನ"ನ್ತಿ॥

ತದಾ ಕಿರ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ವಿಜಿತಾವೀ ನಾಮ ಚಕ್ಕವತ್ತೀ ಹುತ್ವಾ ಚನ್ದವತೀನಗರೇ ಪಟಿವಸತಿ। ಸೋ ಕಿರ ಅನೇಕನರವರಪರಿವುತೋ ಸಲಿಲನಿಧಿನಿವಸನಂ ಸಮೇರುಯುಗನ್ಧರಂ ಅಪರಿಮಿತವಸುಧರಂ ವಸುನ್ಧರಂ ಅದಣ್ಡೇನ ಅಸತ್ಥೇನ ಧಮ್ಮೇನ ಪರಿಪಾಲೇತಿ। ಅಥ ಕೋಣ್ಡಞ್ಞೋ ಬುದ್ಧೋಪಿ ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಖೀಣಾಸವಪರಿವುತೋ ಜನಪದಚಾರಿಕಂ ಚರಮಾನೋ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಚನ್ದವತೀನಗರಂ ಸಮ್ಪಾಪುಣಿ।

ಸೋ ವಿಜಿತಾವೀ ಕಿರ ರಾಜಾ - "ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಕಿರ ಅಮ್ಹಾಕಂ ನಗರಂ ಅನುಪ್ಪತ್ತೋ"ತಿ ಸುತ್ವಾ ಪಚ್ಚುಗ್ಗನ್ತ್ವಾ ಭಗವತೋ ವಸನಟ್ಠಾನಂ ಸಂವಿದಹಿತ್ವಾ ಸ್ವಾತನಾಯ ಸದ್ಧಿಂ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೇನ ನಿಮನ್ತೇತ್ವಾ ಪುನದಿವಸೇ ಭತ್ತವಿಧಿಂ ಸುಟ್ಠು ಪಟಿಯಾದೇತ್ವಾ ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಸಙ್ಖಸ್ಸ ಬುದ್ಧಪ್ಪಮುಖಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ಮಹಾದಾನಂ ಅದಾಸಿ। ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ಭಗವನ್ತಂ ಭೋಜೇತ್ವಾ ಅನುಮೋದನಾವಸಾನೇ - "ಭನ್ತೇ, ತೇಮಾಸಂ ಮಹಾಜನಸಙ್ಗಹಂ ಕರೋನ್ತೋ ಇಧೇವ ವಸಥಾ"ತಿ ಯಾಚಿತ್ವಾ ತಯೋ ಮಾಸೇ ನಿರನ್ತರಂ ಬುದ್ಧಪ್ಪಮುಖಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ಅಸದಿಸಮಹಾದಾನಂ ಅದಾಸಿ।

ಅಥ ಸತ್ಥಾ ಬೋಧಿಸತ್ತಂ - “ಅನಾಗತೇ ಗೋತಮೋ ನಾಮ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ”ತಿ ಬ್ಯಾಕರಿತ್ವಾ ಧಮ್ಮಮಸ್ಸ ದೇಸೇಸಿ। ಸೋ ಸತ್ಥು ಧಮ್ಮಕಥಂ ಸುತ್ವಾ ರಜ್ಜಂ ನಿಯ್ಯಾತೇತ್ವಾ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ತೀಣಿ ಪಿಟಕಾನಿ ಉಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಅಟ್ಠ ಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ಪಞ್ಚ ಚ ಅಭಿಞ್ಞಾಯೋ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ ಅಪರಿಹೀನಜ್ಝಾನೋ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೯. “ಅಹಂ ತೇನ ಸಮಯೇನ, ವಿಜಿತಾವೀ ನಾಮ ಖತ್ತಿಯೋ।
ಸಮುದ್ದಂ ಅನ್ತಮನ್ತೇನ, ಇಸ್ಸರಿಯಂ ವತ್ತಯಾಮಹಂ॥

೧೦. “ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಾನಂ, ವಿಮಲಾನಂ ಮಹೇಸಿನಂ।
ಸಹ ಲೋಕಗ್ಗನಾಥೇನ, ಪರಮನ್ನೇನ ತಪ್ಪಯಿಂ॥

೧೧. “ಸೋಪಿ ಮಂ ಬುದ್ಧೋ ಬ್ಯಾಕಾಸಿ, ಕೋಣ್ಡಞ್ಞೋ ಲೋಕನಾಯಕೋ।
ಅಪರಿಮೇಯ್ಯಿತೋ ಕಪ್ಪೇ, ಬುದ್ಧೋ ಲೋಕೇ ಭವಿಸ್ಸತಿ॥

೧೨. “ಪಧಾನಂ ಪದಹಿತ್ವಾನ, ಕತ್ವಾ ದುಕ್ಕರಕಾರಿಕಂ।
ಅಸ್ಸತ್ಥಮೂಲೇ ಸಮ್ಬುದ್ಧೋ, ಬುಜ್ಝಿಸ್ಸತಿ ಮಹಾಯಸೋ॥

೧೩. “ಇಮಸ್ಸ ಜನಿಕಾ ಮಾತಾ, ಮಾಯಾ ನಾಮ ಭವಿಸ್ಸತಿ।
ಪಿತಾ ಸುದ್ಧೋದನೋ ನಾಮ, ಅಯಂ ಹೇಸ್ಸತಿ ಗೋತಮೋ॥

೧೪. “ಕೋಲಿತೋ ಉಪತಿಸ್ಸೋ ಚ, ಅಗ್ಗಾ ಹೇಸ್ಸನ್ತಿ ಸಾವಕಾ।
ಆನನ್ದೋ ನಾಮುಪಟ್ಠಾಕೋ, ಉಪಟ್ಠಿಸ್ಸತಿ ತಂ ಜಿನಂ॥

೧೫. “ಖೇಮಾ ಉಪ್ಪಲವಣ್ಣಾ ಚ, ಅಗ್ಗಾ ಹೇಸ್ಸನ್ತಿ ಸಾವಿಕಾ।
ಬೋಧಿ ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ, ಅಸ್ಸತ್ಥೋತಿ ಪವುಚ್ಚತಿ॥

೧೬. “ಚಿತ್ತೋ ಚ ಹತ್ಥಾಳವಕೋ, ಅಗ್ಗಾ ಹೇಸ್ಸನ್ತುಪಟ್ಠಕಾ।
ನನ್ದಮಾತಾ ಚ ಉತ್ತರಾ, ಅಗ್ಗಾ ಹೇಸ್ಸನ್ತುಪಟ್ಠಿಕಾ।
ಆಯು ವಸ್ಸಸತಂ ತಸ್ಸ, ಗೋತಮಸ್ಸ ಯಸಸ್ಸಿನೋ॥

೧೭. “ಇದಂ ಸುತ್ವಾನ ವಚನಂ, ಅಸಮಸ್ಸ ಮಹೇಸಿನೋ।
ಆಮೋದಿತಾ ನರಮರೂ, ಬುದ್ಧಬೀಜಂ ಕಿರ ಅಯಂ॥

೧೮. “ಉಕ್ಕುಟ್ಠಿಸದ್ದಾ ವತ್ತನ್ತಿ, ಅಪ್ಫೋಟೇನ್ತಿ ಹಸನ್ತಿ ಚ।
ಕತಞ್ಜಲೀ ನಮಸ್ಸನ್ತಿ, ದಸಸಹಸ್ಸಿದೇವತಾ॥

೧೯. “ಯದಿಮಸ್ಸ ಲೋಕನಾಥಸ್ಸ, ವಿರಜ್ಝಿಸ್ಸಾಮ ಸಾಸನಂ।
ಅನಾಗತಮ್ಹಿ ಅದ್ಧಾನೇ, ಹೇಸ್ಸಾಮ ಸಮ್ಮುಖಾ ಇಮಂ॥

೨೦. “ಯಥಾ ಮನುಸ್ಸಾ ನದಿಂ ತರನ್ತಾ, ಪಟಿತಿತ್ಥಂ ವಿರಜ್ಝಿಯ।

ಹೇಟ್ಠಾತಿತ್ಥೇ ಗಹೇತ್ವಾನ, ಉತ್ತರನ್ತಿ ಮಹಾನದಿಂ॥

೧೧. “ಏವಮೇವ ಮಯಂ ಸಬ್ಬೇ, ಯದಿ ಮುಞ್ಚಾಮಿಮಂ ಜಿನಂ।
ಅನಾಗತಮ್ಹಿ ಅದ್ಧಾನೇ, ಹೇಸ್ಸಾಮ ಸಮ್ಮುಖಾ ಇಮಂ॥

೧೨. “ತಸ್ಸಾಹಂ ವಚನಂ ಸುತ್ವಾ, ಭಿಯ್ಯೋ ಚಿತ್ತಂ ಪಸಾದಯಿಂ।
ತಮೇವ ಅತ್ಥಂ ಸಾಧೇನ್ತೋ, ಮಹಾರಜ್ಜಂ ಜಿನೇ ಅದಂ।
ಮಹಾರಜ್ಜಂ ದದಿತ್ವಾನ, ಪಬ್ಬಜಿಂ ತಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ॥

೧೩. “ಸುತ್ತನ್ತಂ ವಿನಯಂ ಚಾಪಿ, ನವಙ್ಗಂ ಸತ್ಥುಸಾಸನಂ।
ಸಬ್ಬಂ ಪರಿಯಾಪುಣಿತ್ವಾನ, ಸೋಭಯಿಂ ಜಿನಸಾಸನಂ॥

೧೪. “ತತ್ಥಪ್ಪಮತ್ತೋ ವಿಹರನ್ತೋ, ನಿಸಜ್ಜಟ್ಠಾನಚಙ್ಕಮೇ।
ಅಭಿಞ್ಞಾಪಾರಮಿಂ ಗನ್ತ್ವಾ, ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಮಗಞ್ಛಹ”ನ್ತಿ॥

ತತ್ಥ **ಅಹಂ ತೇನ ಸಮಯೇನಾತಿ** ಅಹಂ ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ। **ವಿಜಿತಾವೀ ನಾಮಾತಿ** ಏವಂನಾಮಕೋ ಚಕ್ಕವತ್ತಿರಾಜಾ ಅಹೋಸಿಂ। **ಸಮುದ್ದಂ ಅನ್ತಮನ್ತೇನಾತಿ** ಏತ್ಥ ಚಕ್ಕವಾಳಪಬ್ಬತಂ ಸೀಮಂ ಮರಿಯಾದಂ ಕತ್ವಾ ಠಿತಂ ಸಮುದ್ದಂ ಅನ್ತಂ ಕತ್ವಾ ಇಸ್ಸರಿಯಂ ವತ್ತಯಾಮೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏತ್ತಾವತಾ ನ ಪಾಕಟಂ ಹೋತಿ।

ರಾಜಾ ಕಿರ ಚಕ್ಕವತ್ತೀ ಚಕ್ಕರತನಾನುಭಾವೇನ ವಾಮಪಸ್ಸೇನ ಸಿನೇರುಂ ಕತ್ವಾ ಸಮುದ್ದಸ್ಸ ಉಪರಿಭಾಗೇನ ಅಟ್ಠಯೋಜನಸಹಸ್ಸಪ್ಪಮಾಣಂ ಪುಬ್ಬವಿದೇಹಂ ಗಚ್ಛತಿ। ತತ್ಥ ರಾಜಾ ಚಕ್ಕವತ್ತೀ - “ಪಾಣೋ ನ ಹನ್ತಬ್ಬೋ, ಅದಿನ್ನಂ ನಾದಾತಬ್ಬಂ, ಕಾಮೇಸುಮಿಚ್ಛಾ ನ ಚರಿತಬ್ಬಾ, ಮುಸಾ ನ ಭಾಸಿತಬ್ಬಾ, ಮಜ್ಜಂ ನ ಪಾತಬ್ಬಂ, ಯಥಾಭುತ್ತಞ್ಚ ಭುಞ್ಜಥಾ”ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೧೪೪; ೩.೮೫; ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೧೫೭) ಓವಾದಂ ದೇತಿ। ಏವಂ ಓವಾದೇ ದಿನ್ನೇ ತಂ ಚಕ್ಕರತನಂ ವೇಹಾಸಂ ಅಬ್ಭುಗ್ಗನ್ತ್ವಾ ಪುರತ್ಥಿಮಂ ಸಮುದ್ದಂ ಅಜ್ಝೋಗಾಹತಿ। ಯಥಾ ಯಥಾ ಚ ತಂ ಅಜ್ಝೋಗಾಹತಿ, ತಥಾ ತಥಾ ಸಂಖಿತ್ತಊಮಿವಿಪ್ಫಾರಂ ಹುತ್ವಾ ಓಗಚ್ಛಮಾನಂ ಮಹಾಸಮುದ್ದಸಲಿಲಂ ಯೋಜನಮತ್ತಂ ಓಗ್ಗನ್ತ್ವಾ ಅನ್ತೋಸಮುದ್ದಂ ಉಭೋಸು ಪಸ್ಸೇಸು ವೇಳುರಿಯಮಣಿಭಿತ್ತಿ ವಿಯ ಪರಮದಸ್ಸನೀಯಂ ಹುತ್ವಾ ತಿಟ್ಠತಿ, ಏವಂ ಪುರತ್ಥಿಮಸಾಗರಪರಿಯನ್ತಂ ಗನ್ತ್ವಾ ತಂ ಚಕ್ಕರತನಂ ಪಟಿನಿವತ್ತತಿ। ಪಟಿನಿವತ್ತಮಾನೇ ಚ ತಸ್ಮಿಂ ಸಾ ಪರಿಸಾ ಅಗ್ಗತೋ ಹೋತಿ, ಮಜ್ಝೇ ರಾಜಾ ಚಕ್ಕವತ್ತೀ ಅನ್ತೇ ಚಕ್ಕರತನಂ ಹೋತಿ। ತಮ್ಪಿ ಜಲಂ ಜಲನ್ತೇನ ವಿಯೋಗಂ ಅಸಹಮಾನಮಿವ ನೇಮಿಮಣ್ಡಲಪರಿಯನ್ತಂ ಅಭಿಹನನ್ತಮೇವ ತೀರಮುಪಗಚ್ಛತಿ।

ಏವಂ ರಾಜಾ ಚಕ್ಕವತ್ತೀ ಪುರತ್ಥಿಮಸಮುದ್ದಪರಿಯನ್ತಂ ಪುಬ್ಬವಿದೇಹಂ ಅಭಿವಿಜಿನಿತ್ವಾ ದಕ್ಖಿಣಸಮುದ್ದಪರಿಯನ್ತಂ ಜಮ್ಬುದೀಪಂ ವಿಜೇತುಕಾಮೋ ಚಕ್ಕರತನದೇಸಿತೇನ ಮಗ್ಗೇನ ದಕ್ಖಿಣಸಮುದ್ದಾಭಿಮುಖೋ ಗಚ್ಛತಿ। ತಂ ದಸಸಹಸ್ಸಯೋಜನಪ್ಪಮಾಣಂ ಜಮ್ಬುದೀಪಂ ಅಭಿವಿಜಿನಿತ್ವಾ ದಕ್ಖಿಣಸಮುದ್ದತೋ ಪಚ್ಚುತ್ತರಿತ್ವಾ ಸತ್ತಯೋಜನಸಹಸ್ಸಪ್ಪಮಾಣಂ ಅಪರಗೋಯಾನಂ ವಿಜೇತುಂ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಗನ್ತ್ವಾ ತಮ್ಪಿ ಸಾಗರಪರಿಯನ್ತಂ ಅಭಿವಿಜಿನಿತ್ವಾ ಪಚ್ಛಿಮಸಮುದ್ದತೋಪಿ ಉತ್ತರಿತ್ವಾ ಅಟ್ಠಯೋಜನಸಹಸ್ಸಪ್ಪಮಾಣಂ ಉತ್ತರಕುರುಂ ವಿಜೇತುಂ ತಥೇವ ಗನ್ತ್ವಾ ತಂ ಸಮುದ್ದಪರಿಯನ್ತಂ ಕತ್ವಾ ತಥೇವ ಅಭಿವಿಜಿಯ ಉತ್ತರಸಮುದ್ದತೋಪಿ ಪಚ್ಚುತ್ತರತಿ। ಏತ್ತಾವತಾ ರಞ್ಞಾ ಚಕ್ಕವತ್ತಿನಾ ಸಾಗರಪರಿಯನ್ತಾಯ ಪಥವಿಯಾ ಇಸ್ಸರಿಯಂ ಅಧಿಗತಂ ಹೋತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **ಸಮುದ್ದಂ ಅನ್ತಮನ್ತೇನ, ಇಸ್ಸರಿಯಂ ವತ್ತಯಾಮಹ**”ನ್ತಿ।

ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಾನನ್ತಿ ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಾನಿ। ಅಯಮೇವ ವಾ ಪಾಠೋ। **ವಿಮಲಾನನ್ತಿ** ಖೀಣಾಸವಾನಂ। **ಸಹ ಲೋಕಗ್ಗನಾಥೇನಾತಿ** ಸದ್ಧಿಂ ದಸಬಲೇನ ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಾನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪರಮನ್ನೇನಾತಿ** ಪಣೀತೇನ ಅನ್ನೇನ। **ತಪ್ಪಯಿನ್ತಿ** ತಪ್ಪೇಸಿಂ। **ಅಪರಿಮೇಯ್ಯಿತೋ ಕಪ್ಪೇತಿ** ಇತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಸತಸಹಸ್ಸಕಪ್ಪಾಧಿಕಾನಿ ತೀಣಿ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾನಿ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಭದ್ದಕಪ್ಪೇತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಪಧಾನನ್ತಿ ವೀರಿಯಂ। **ತಮೇವ ಅತ್ಥಂ ಸಾಧೇನ್ತೋತಿ** ತಮೇವ ಬುದ್ಧಕಾರಕಮತ್ಥಂ ದಾನಪಾರಮಿಂ ಪೂರೇನ್ತೋ ಸಾಧೇನ್ತೋ ನಿಪ್ಫಾದೇನ್ತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಮಹಾರಜ್ಜನ್ತಿ** ಚಕ್ಕವತ್ತಿರಜ್ಜಂ। **ಜಿನೇತಿ** ಭಗವತಿ, ಸಮ್ಪದಾನತ್ಥೇ ವಾ ಭುಮ್ಮಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। **ಅದನ್ತಿ** ಅದಾಸಿಂ। ಏವಮತ್ಥಂ ಸಾಧೇನ್ತೋತಿ ಇಮಿನಾ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। "ಮಹಾರಜ್ಜಂ ಜಿನೇ ದದಿ"ನ್ತಿ ಪಠನ್ತಿ ಕೇಚಿ। **ದದಿತ್ವಾನಾತಿ** ಚಜಿತ್ವಾ। **ಸುತ್ತನ್ತನ್ತಿ** ಸುತ್ತನ್ತಪಿಟಕಂ। **ವಿನಯನ್ತಿ** ವಿನಯಪಿಟಕಂ। **ನವಙ್ಗನ್ತಿ** ಸುತ್ತಗೇಯ್ಯಾದಿನವಙ್ಗಂ। **ಸೋಭಯಿಂ ಜಿನಸಾಸನನ್ತಿ** ಆಗಮಾಧಿಗಮೇಹಿ ಲೋಕಿಯೇಹಿ ಸಮಲಙ್ಕರಿಂ। **ತತ್ಥಾತಿ** ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಸಾಸನೇ। **ಅಪ್ಪಮತ್ತೋತಿ** ಸತಿಸಮ್ಪನ್ನೋ। **ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಮಗಳ್ಹಹನ್ತಿ** ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಂ ಅಗಳ್ಹಿಂ ಅಹಂ।

ಇಮಸ್ಸ ಪನ **ಕೋಣ್ಡಞ್ಞಬುದ್ಧಸ್ಸ** ರಮ್ಮವತೀ ನಾಮ ನಗರಂ ಅಹೋಸಿ, ಸುನನ್ದೋ ನಾಮ ರಾಜಾ ಪಿತಾ, ಸುಜಾತಾ ನಾಮ ದೇವೀ ಮಾತಾ, ಭದ್ದೋ ಚ ಸುಭದ್ದೋ ಚ ದ್ವೇ ಅಗ್ಗಸಾವಕಾ, ಅನುರುದ್ಧೋ ನಾಮುಪಟ್ಠಾಕೋ, ತಿಸ್ಸಾ ಚ ಉಪತಿಸ್ಸಾ ಚ ದ್ವೇ ಅಗ್ಗಸಾವಿಕಾ, ಸಾಲಕಲ್ಯಾಣಿರುಕ್ಖೋ ಬೋಧಿ, ಅಟ್ಠಾಸೀತಿಹತ್ಥುಬ್ಬೇಧಂ ಸರೀರಂ , ವಸ್ಸಸತಸಹಸ್ಸಾನಿ ಆಯುಪ್ಪಮಾಣಂ ಅಹೋಸಿ, ತಸ್ಸ ರುಚಿದೇವೀ ನಾಮ ಅಗ್ಗಮಹೇಸೀ ಅಹೋಸಿ, ವಿಜಿತಸೇನೋ ನಾಮಸ್ಸ ಪುತ್ತೋ, ಚನ್ದೋ ನಾಮುಪಟ್ಠಾಕೋ ರಾಜಾ। ಚನ್ದಾರಾಮೇ ಕಿರ ವಸೀತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೧೫. "ನಗರಂ ರಮ್ಮವತೀ ನಾಮ, ಸುನನ್ದೋ ನಾಮ ಖತ್ತಿಯೋ।
ಸುಜಾತಾ ನಾಮ ಜನಿಕಾ, ಕೋಣ್ಡಞ್ಞಸ್ಸ ಮಹೇಸಿನೋ॥

೨೦. "ಭದ್ದೋ ಚೇವ ಸುಭದ್ದೋ ಚ, ಅಹೇಸುಂ ಅಗ್ಗಸಾವಕಾ।
ಅನುರುದ್ಧೋ ನಾಮುಪಟ್ಠಾಕೋ, ಕೋಣ್ಡಞ್ಞಸ್ಸ ಮಹೇಸಿನೋ॥

೨೧. "ತಿಸ್ಸಾ ಚ ಉಪತಿಸ್ಸಾ ಚ, ಅಹೇಸುಂ ಅಗ್ಗಸಾವಿಕಾ।
ಸಾಲಕಲ್ಯಾಣಿಕೋ ಬೋಧಿ, ಕೋಣ್ಡಞ್ಞಸ್ಸ ಮಹೇಸಿನೋ॥

೨೩. "ಸೋ ಅಟ್ಠಾಸೀತಿ ಹತ್ಥಾನಿ, ಅಚ್ಚುಗ್ಗತೋ ಮಹಾಮುನಿ।
ಸೋಭತೇ ಉಳುರಾಜಾವ, ಸೂರಿಯೋ ಮಜ್ಝನ್ತಿಕೇ ಯಥಾ॥

೨೪. "ವಸ್ಸಸತಸಹಸ್ಸಾನಿ, ಆಯು ವಿಜ್ಜತಿ ತಾವದೇ।
ತಾವತಾ ತಿಟ್ಠಮಾನೋ ಸೋ, ತಾರೇಸಿ ಜನತಂ ಬಹುಂ॥

೨೫. "ಖೀಣಾಸವೇಹಿ ವಿಮಲೇಹಿ, ವಿಚಿತ್ತಾ ಆಸಿ ಮೇದನೀ।
ಯಥಾ ಹಿ ಗಗನಮುಳೂಭಿ, ಏವಂ ಸೋ ಉಪಸೋಭಥ॥

೨೬. "ತೇಪಿ ನಾಗಾ ಅಪ್ಪಮೇಯ್ಯಾ, ಅಸಙ್ಖೋಭಾ ದುರಾಸದಾ।
ವಿಜ್ಜುಪಾತಂವ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ, ನಿಬ್ಬುತಾ ತೇ ಮಹಾಯಸಾ॥

೩೭. “ಸಾ ಚ ಅತುಲಿಯಾ ಜಿನಸ್ಸ ಇದ್ಧಿ, ಞಾಣಪರಿಭಾವಿತೋ ಚ ಸಮಾಧಿ।
ಸಬ್ಬಂ ತಮನ್ತರಹಿತಂ, ನನು ರಿತ್ತಾ ಸಬ್ಬಸಙ್ಖಾರಾ”ತಿ॥

ತತ್ಥ **ಸಾಲಕಲ್ಯಾಣಿಕೋ**ತಿ ಸಾಲಕಲ್ಯಾಣಿರುಕ್ಖೋ, ಸೋ ಬುದ್ಧಕಾಲೇ ಚೇವ ಚಕ್ಕವತ್ತಿಕಾಲೇ ಚ ನಿಬ್ಬತ್ತತಿ, ನಾಞ್ಞದಾ। ಸೋ ಏಕಾಹೇನೇವ ಉಟ್ಠಾತಿ ಕಿರ। **ಖೀಣಾಸವೇಹಿ ವಿಮಲೇಹಿ, ವಿಚಿತ್ತಾ ಆಸಿ ಮೇದನೀ**ತಿ ಅಯಂ ಮೇದನೀ ಖೀಣಾಸವೇಹಿ ಏಕಕಾಸಾವಪಜ್ಜೋತಾ ವಿಚಿತ್ತಾ ಪರಮದಸ್ಸನೀಯಾ ಅಹೋಸಿ। **ಯಥಾ ಹೀ**ತಿ ಓಪಮ್ಮತ್ಥೇ ನಿಪಾತೋ। **ಉಳೂಭೀ**ತಿ ನಕ್ಖತ್ತೇಹಿ, ತಾರಾಗಣೇಹಿ ಗಗನತಲಂ ವಿಯ ಖೀಣಾಸವೇಹಿ ವಿಚಿತ್ತಾ ಅಯಂ ಮೇದನೀ ಸೋಭಿತ್ಥಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಅಸಙ್ಖೋಭಾತಿ ಅಟ್ಠಹಿ ಲೋಕಧಮ್ಮೇಹಿ ಅಕ್ಖೋಭಾ ಅವಿಕಾರಾ। **ವಿಜ್ಜುಪಾತಂವ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ**ತಿ ವಿಜ್ಜುಪಾತಂ ವಿಯ ದಸ್ಸಯಿತ್ವಾ, “ವಿಜ್ಜುಪ್ಪಾತಂವಾ”ತಿಪಿ ಪಾಠೋ। ಕೋಣ್ಡಞ್ಞಬುದ್ಧಸ್ಸ ಕಿರ ಕಾಲೇ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಮಾನಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಸತ್ತತಾಲಪ್ಪಮಾಣಮಾಕಾಸಮಬ್ಭುಗ್ಗನ್ತ್ವಾ ಅಸಿತಜಲಧರವಿವರಗತಾ ವಿಜ್ಜುಲತಾ ವಿಯ ಸಮನ್ತತೋ ವಿಜ್ಜೋತಮಾನಾ ತೇಜೋಧಾತುಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ನಿರುಪಾದಾನಾ ದಹನಾ ವಿಯ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಿಂಸು। ತೇನ ವುತ್ತಂ “ವಿಜ್ಜುಪಾತಂವ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ”ತಿ। **ಅತುಲಿಯಾ**ತಿ ಅತುಲ್ಯಾ ಅಸದಿಸಾ। **ಞಾಣಪರಿಭಾವಿತೋ**ತಿ ಞಾಣೇನ ವಡ್ಢಿತೋ। ಸೇಸಗಾಥಾ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತನಯತ್ತಾ ಉತ್ತಾನಾ ಏವಾತಿ।

“ಕೋಣ್ಡಞ್ಞೋ ನಾಮ ಸಮ್ಬುದ್ಧೋ, ಚನ್ದಾರಾಮೇ ಮನೋರಮೇ।
ನಿಬ್ಬಾಯಿ ಚೇತಿಯೋ ತಸ್ಸ, ಸತ್ತಯೋಜನಿಕೋ ಕತೋ॥

“ನ ಹೇವ ಧಾತುಯೋ ತಸ್ಸ, ಸತ್ಥುನೋ, ವಿಕಿರಿಂಸು ತಾ।
ಠಿತಾ ಏಕಘನಾ ಹುತ್ವಾ, ಸುವಣ್ಣಪಟಿಮಾ ವಿಯ”॥

ಸಕಲಜಮ್ಬುದೀಪವಾಸಿನೋ ಮನುಸ್ಸಾ ಸಮಾಗನ್ತ್ವಾ ಸತ್ತಯೋಜನಿಕಂ ಸತ್ತರತನಮಯಂ ಹರಿತಾಲಮನೋಸಿಲಾಯ ಮತ್ತಿಕಾಕಿಚ್ಚಂ ತೇಲಸಪ್ಪೀಹಿ ಉದಕಕಿಚ್ಚಂ ಕತ್ವಾ ನಿಟ್ಠಾಪೇಸುನ್ತಿ।

ಕೋಣ್ಡಞ್ಞಬುದ್ಧವಂಸವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ನಿಟ್ಠಿತೋ ದುತಿಯೋ ಬುದ್ಧವಂಸೋ।

೫. ಮಙ್ಗಲಬುದ್ಧವಂಸವಣ್ಣನಾ

ಕೋಣ್ಡಞ್ಞೇ ಕಿರ ಸತ್ಥರಿ ಪರಿನಿಬ್ಬುತೇ ತಸ್ಸ ಸಾಸನಂ ವಸ್ಸಸತಸಹಸ್ಸಂ ಪವತ್ತಿತ್ಥ। ಬುದ್ಧಾನುಬುದ್ಧಾನಂ ಸಾವಕಾನಂ ಅನ್ತರಧಾನೇನ ಸಾಸನಮಸ್ಸ ಅನ್ತರಧಾಯಿ। ಕೋಣ್ಡಞ್ಞಸ್ಸ ಪನ ಅಪರಭಾಗೇ ಏಕಮಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಮತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಏಕಸ್ಮಿಂಯೇವ ಕಪ್ಪೇ ಚತ್ತಾರೋ ಬುದ್ಧಾ ನಿಬ್ಬತ್ತಿಂಸು **ಮಙ್ಗಲೋ, ಸುಮನೋ, ರೇವತೋ, ಸೋಭಿತೋ**ತಿ। ತತ್ಥ **ಮಙ್ಗಲೋ** ಪನ ಲೋಕನಾಯಕೋ ಕಪ್ಪಸತಸಹಸ್ಸಾಧಿಕಾನಿ ಸೋಳಸ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾನಿ ಪಾರಮಿಯೋ ಪೂರೇತ್ವಾ ತುಸಿತಪುರೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತ್ವಾ ತತ್ಥ ಯಾವತಾಯುಕಂ ಠತ್ವಾ ಪಞ್ಚಸು ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತೇಸು ಉಪ್ಪನ್ನೇಸು ಬುದ್ಧಕೋಲಾಹಲಂ ನಾಮ ಉದಪಾದಿ, ತದಾ ದಸಸಹಸ್ಸಚಕ್ಕವಾಳೇ ದೇವತಾಯೋ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಚಕ್ಕವಾಳೇ ಸನ್ನಿಪತಿತ್ವಾ ಆಯಾಚನ್ತಿ -

> "ಕಾಲೋ ಖೋ ತೇ ಮಹಾವೀರ, ಉಪ್ಪಜ್ಜ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಯಂ।
> ಸದೇವಕಂ ತಾರಯನ್ತೋ, ಬುಜ್ಝಸ್ಸು ಅಮತಂ ಪದ"ನ್ತಿ॥ (ಬು॰ ವಂ॰ ೧.೬೭)।

ಏವಂ ದೇವೇಹಿ ಆಯಾಚಿತೋ ಕತಪಞ್ಚವಿಲೋಕನೋ ತುಸಿತಾ ಕಾಯಾ ಚವಿತ್ವಾ ಸಬ್ಬನಗರುತ್ತಮೇ ಉತ್ತರನಗರೇ ಅನುತ್ತರಸ್ಸ ಉತ್ತರಸ್ಸ ನಾಮ ರಞ್ಞೋ ಕುಲೇ ಉತ್ತರಾಯ ನಾಮ ದೇವಿಯಾ ಕುಚ್ಛಿಸ್ಮಿಂ ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ಗಣ್ಹಿ। ತದಾ ಅನೇಕಾನಿ ಪಾಟಿಹಾರಿಯಾನಿ ಪಾತುರಹುಂ। ತಾನಿ ದೀಪಙ್ಕರಬುದ್ಧವಂಸೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ। ತಸ್ಸಾ ಉತ್ತರಾಯ ಕಿರ ಮಹಾದೇವಿಯಾ ಕುಚ್ಛಿಸ್ಮಿಂ ಸಬ್ಬಲೋಕಮಙ್ಗಲಸ್ಸ ಮಙ್ಗಲಸ್ಸ ಮಹಾಸತ್ತಸ್ಸ ಪಟಿಸನ್ಧಿಗ್ಗಹಣತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಸರೀರಪ್ಪಭಾ ರತ್ತಿನ್ದಿವಂ ಅಸೀತಿಹತ್ಥಪ್ಪಮಾಣಂ ಪದೇಸಂ ಫರಿತ್ವಾ ಚನ್ದಾಲೋಕಸೂರಿಯಾಲೋಕೇಹಿ ಅನಭಿಭವನೀಯಾ ಹುತ್ವಾ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ಸಾ ಚ ಅಞ್ಞೇನಾಲೋಕೇನ ವಿನಾ ಅತ್ತನೋ ಸರೀರಪ್ಪಭಾಸಮುದಯೇನೇವ ಅನ್ಧಕಾರಂ ವಿಧಮಿತ್ವಾ ಅಟ್ಠಸಟ್ಠಿಯಾ ಧಾತೀಹಿ ಪರಿಚಾರಿಯಮಾನಾ ವಿಚರತಿ।

ಸಾ ಕಿರ ದೇವತಾಹಿ ಕತಾರಕ್ಖಾ ದಸನ್ನಂ ಮಾಸಾನಂ ಅಚ್ಚಯೇನ ಪರಮಸುರಭಿಕುಸುಮಫಲಧರಸಾಖಾವಿಟಪೇ ಕಮಲಕುವಲಯಸಮಲಙ್ಕತೇ ರುರು-ಸೀಹ-ಬ್ಯಗ್ಘ-ಗಜ-ಗವಯ-ಮಹಿಂಸಪಸದವಿವಿಧಮಿಗಗಣವಿಚರಿತೇ ಪರಮರಮಣೀಯೇ ಉತ್ತರಮಧುರುಯ್ಯಾನೇ ನಾಮ ಮಙ್ಗಲುಯ್ಯಾನೇ ಮಙ್ಗಲಮಹಾಪುರಿಸಂ ವಿಜಾಯಿ । ಸೋ ಜಾತಮತ್ತೋವ ಮಹಾಸತ್ತೋ ಸಬ್ಬಾ ದಿಸಾ ವಿಲೋಕೇತ್ವಾ ಉತ್ತರಾಭಿಮುಖೋ ಸತ್ತಪದವೀತಿಹಾರೇನ ಗನ್ತ್ವಾ ಆಸಭಿಂ ವಾಚಂ ನಿಚ್ಛಾರೇಸಿ। ತಸ್ಮಿಞ್ಚ ಖಣೇ ಸಕಲದಸಸಹಸ್ಸಿಲೋಕಧಾತೂಸು ದೇವತಾ ದಿಸ್ಸಮಾನಸರೀರಾ ದಿಬ್ಬಮಾಲಾದೀಹಿ ಸಮಲಙ್ಕತಗತ್ತಾ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಠತ್ವಾ ಜಯಮಙ್ಗಲಥುತಿವಚನಾನಿ ಸಮ್ಪವತ್ತೇಸುಂ। ಪಾಟಿಹಾರಿಯಾನಿ ವುತ್ತನಯಾನೇವ। ನಾಮಗ್ಗಹಣದಿವಸೇ ಪನಸ್ಸ ಲಕ್ಖಣಪಾಠಕಾ ಸಬ್ಬಮಙ್ಗಲಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಜಾತೋತಿ "ಮಙ್ಗಲಕುಮಾರೋ" ತ್ವೇವ ನಾಮಂ ಕರಿಂಸು।

ತಸ್ಸ ಕಿರ ಯಸವಾ ರುಚಿಮಾ ಸಿರಿಮಾತಿ ತಯೋ ಪಾಸಾದಾ ಅಹೇಸುಂ। ಯಸವತೀದೇವಿಪ್ಪಮುಖಾನಿ ತಿಂಸನಾಟಕಿತ್ಥಿಸಹಸ್ಸಾನಿ ಅಹೇಸುಂ। ತತ್ಥ ಮಹಾಸತ್ತೋ ನವವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾನಿ ದಿಬ್ಬಸುಖಸದಿಸಂ ಸುಖಂ ಅನುಭವಿತ್ವಾ ಯಸವತಿಯಾ ಅಗ್ಗಮಹೇಸಿಯಾ ಕುಚ್ಛಿಸ್ಮಿಂ ಸೀಲವಂ ನಾಮ ಪುತ್ತಂ ಲಭಿತ್ವಾ ಚತ್ತಾರಿ ನಿಮಿತ್ತಾನಿ ದಿಸ್ವಾ ಅಲಙ್ಕತಂ ಪಣ್ಡರಂ ನಾಮ ಸುನ್ದರತುರಙ್ಗವರಮಾರುಯ್ಹ ಮಹಾಭಿನಿಕ್ಖಮನಂ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಪಬ್ಬಜಿ। ತಂ ಪನ ಪಬ್ಬಜನ್ತಂ ತಿಸ್ಸೋ ಮನುಸ್ಸಕೋಟಿಯೋ ಅನುಪಬ್ಬಜಿಂಸು। ತೇಹಿ ಪರಿವುತೋ ಮಹಾಪುರಿಸೋ ಅಟ್ಠ ಮಾಸೇ ಪಧಾನಚರಿಯಮಚರಿ।

ತತೋ ವಿಸಾಖಪುಣ್ಣಮಾಯ ಉತ್ತರಗಾಮೇ ಉತ್ತರಸೇಟ್ಠಿನೋ ಧೀತಾಯ ಉತ್ತರಾಯ ನಾಮ ದಿನ್ನಂ ಪಕ್ಖಿತ್ತದಿಬ್ಬೋಜಂ ಮಧುಪಾಯಾಸಂ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಸುರಭಿಕುಸುಮಾಲಙ್ಕತೇ ನೀಲೋಭಾಸೇ ಮನೋರಮೇ ಸಾಲವನೇ ದಿವಾವಿಹಾರಂ ವೀತಿನಾಮೇತ್ವಾ ಉತ್ತರೇನ ನಾಮ ಆಜೀವಕೇನ ದಿನ್ನಾ ಅಟ್ಠ ತಿಣಮುಟ್ಠಿಯೋ ಗಹೇತ್ವಾ ಅಸಿತಞ್ಜನಗಿರಿಸಙ್ಕಾಸಂ

ಅಕ್ಕನ್ತವರಕನಕಜಾಲಕೂಟಂವ ಸೀತಚ್ಛಾಯಂ ವಿವಿಧಮಿಗಗಣಸಮ್ಪಾತವಿರಹಿತಂ ಮನ್ದಮಾಲುತೇರಿತಾಯ ಘನಸಾಖಾಯ ಸಮಲಙ್ಕತಂ ನಚ್ಚನ್ತಮಿವ ಪೀತಿಯಾ ವಿರೋಚಮಾನಂ ನಾಗಬೋಧಿಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಮತ್ತವರನಾಗಗಾಮೀ ನಾಗಬೋಧಿಂ ಪದಕ್ಖಿಣಂ ಕತ್ವಾ ಪುಬ್ಬುತ್ತರಪಸ್ಸೇ ಠತ್ವಾ ಅಟ್ಠಪಣ್ಣಾಸಹತ್ಥವಿತ್ಥತಂ ತಿಣಸನ್ಥರಂ ಸನ್ಥರಿತ್ವಾ ತತ್ಥ ಪಲ್ಲಙ್ಕಂ ಆಭುಜಿತ್ವಾ ಚತುರಙ್ಗಸಮನ್ನಾಗತಂ ವೀರಿಯಂ ಅಧಿಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಸಬಲಂ ಮಾರಬಲಂ ವಿದ್ಧಂಸೇತ್ವಾ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಞಾಣಾನಿ ಪಟಿಲಭಿತ್ವಾ ಪಚ್ಚಯಾಕಾರಸಮ್ಮಸನಂ ಕತ್ವಾ ಖನ್ಧೇಸು ಅನಿಚ್ಚಾದಿವಸೇನ ಅಭಿನಿವಿಸಿತ್ವಾ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಅನುತ್ತರಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಪತ್ವಾ -

> “ಅನೇಕಜಾತಿಸಂಸಾರಂ, ಸನ್ಧಾವಿಸ್ಸಂ ಅನಿಬ್ಬಿಸಂ।
> ಗಹಕಾರಂ ಗವೇಸನ್ತೋ, ದುಕ್ಖಾ ಜಾತಿ ಪುನಪ್ಪುನಂ॥
>
> “ಗಹಕಾರಕ ದಿಟ್ಠೋಸಿ, ಪುನ ಗೇಹಂ ನ ಕಾಹಸಿ।
> ಸಬ್ಬಾ ತೇ ಫಾಸುಕಾ ಭಗ್ಗಾ, ಗಹಕೂಟಂ ವಿಸಙ್ಖತಂ।
> ವಿಸಙ್ಖಾರಗತಂ ಚಿತ್ತಂ, ತಣ್ಹಾನಂ ಖಯಮಜ್ಝಗಾ”ತಿ॥ (ಧ॰ ಪ॰ ೧೫೩-೧೫೪) -

ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ।

ಮಙ್ಗಲಸ್ಸ ಪನ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಅಞ್ಞೇಹಿ ಬುದ್ಧೇಹಿ ಅಧಿಕತರಾ ಸರೀರಪ್ಪಭಾ ಅಹೋಸಿ। ಯಥಾ ಪನ ಅಞ್ಞೇಸಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಾನಂ ಸಮನ್ತಾ ಅಸೀತಿಹತ್ಥಪ್ಪಮಾಣಾ ವಾ ಬ್ಯಾಮಪ್ಪಮಾಣಾ ವಾ ಸರೀರಪ್ಪಭಾ ಅಹೋಸಿ, ನ ಏವಂ ತಸ್ಸ। ತಸ್ಸ ಪನ ಭಗವತೋ ಸರೀರಪ್ಪಭಾ ನಿಚ್ಚಕಾಲಂ ದಸಸಹಸ್ಸಿಲೋಕಧಾತುಂ ಫರಿತ್ವಾ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ತರುಗಿರಿಘರಪಾಕಾರಘಟಕವಾಟಾದಯೋ ಸುವಣ್ಣಪಟ್ಟಪರಿಯೋನದ್ಧಾ ವಿಯ ಅಹೇಸುಂ। ನವುತಿವಸ್ಸಸತಸಹಸ್ಸಾನಿ ಆಯು ತಸ್ಸ ಅಹೋಸಿ। ಏತ್ತಕಂ ಕಾಲಂ ಚನ್ದಸೂರಿಯತಾರಕಾದೀನಂ ಪಭಾ ನತ್ಥಿ। ರತ್ತಿನ್ದಿವಪರಿಚ್ಛೇದೋ ನ ಪಞ್ಞಾಯಿತ್ಥ। ದಿವಾ ಸೂರಿಯಾಲೋಕೇನ ವಿಯ ಸತ್ತಾ ನಿಚ್ಚಂ ಬುದ್ಧಾಲೋಕೇನೇವ ಸಬ್ಬಕಮ್ಮಾನಿ ಕರೋನ್ತಾ ವಿಚರಿಂಸು। ಸಾಯಂ ಪುಪ್ಫನಕಕುಸುಮಾನಂ ಪಾತೋ ಚ ರವನಕಸಕುಣಾದೀನಞ್ಚ ವಸೇನ ಲೋಕೋ ರತ್ತಿನ್ದಿವಪರಿಚ್ಛೇದಂ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇಸಿ।

ಕಿಂ ಪನ ಅಞ್ಞೇಸಂ ಬುದ್ಧಾನಂ ಅಯಮಾನುಭಾವೋ ನತ್ಥೀತಿ? ನೋ ನತ್ಥಿ। ತೇಪಿ ಹಿ ಆಕಙ್ಖಮಾನಾ ದಸಸಹಸ್ಸಿಲೋಕಧಾತುಂ ತತೋ ವಾ ಭಿಯ್ಯೋ ಆಭಾಯ ಫರೇಯ್ಯುಂ। ಮಙ್ಗಲಸ್ಸ ಪನ ಭಗವತೋ ಪುಬ್ಬಪತ್ಥನಾವಸೇನ ಅಞ್ಞೇಸಂ ಬ್ಯಾಮಪ್ಪಭಾ ವಿಯ ಸರೀರಪ್ಪಭಾ ನಿಚ್ಚಮೇವ ದಸಸಹಸ್ಸಿಲೋಕಧಾತುಂ ಫರಿತ್ವಾ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ಸೋ ಕಿರ ಬೋಧಿಸತ್ತಕಾಲೇ ವೇಸ್ಸನ್ತರತ್ತಭಾವಸದಿಸೇ ಅತ್ತಭಾವೇ ಸಪುತ್ತದಾರೋ ವಙ್ಕಪಬ್ಬತಸದಿಸೇ ಪಬ್ಬತೇ ವಸಿ। ಅಥೇಕೋ ಸಬ್ಬಜನವಿಹೇಠಕೋ **ಖರದಾಠಿಕೋ** ನಾಮ ಮನುಸ್ಸಭಕ್ಖೋ ಮಹೇಸಕ್ಖೋ ಯಕ್ಖೋ ಮಹಾಪುರಿಸಸ್ಸ ದಾನಜ್ಝಾಸಯತಂ ಸುತ್ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣವಣ್ಣೇನ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಮಹಾಸತ್ತಂ ದ್ವೇ ದಾರಕೇ ಯಾಚಿ। ಮಹಾಸತ್ತೋ “ದದಾಮಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಪುತ್ತಕೇ”ತಿ ಹಟ್ಠಪಹಟ್ಠೋ ಉದಕಪರಿಯನ್ತಂ ಪಥವಿಂ ಕಮ್ಪೇನ್ತೋ ದ್ವೇ ದಾರಕೇ ಅದಾಸಿ। ಅಥ ಖೋ ಯಕ್ಖೋ ತಸ್ಸ ಪಸ್ಸನ್ತಸ್ಸೇವ ಮಹಾಪುರಿಸಸ್ಸ ತಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣವಣ್ಣಂ ಪಹಾಯ ಅನಲಜಾಲಪಿಙ್ಗಲವಿರೂಪನಯನೋ ವಿಸಮವಿರೂಪಕುಟಿಲಭೀಮದಾಠೋ ಚಿಪಿಟಕವಿರೂಪನಾಸೋ ಕಪಿಲಫರುಸದೀಘಕೇಸೋ ನವದಡ್ಢತಾಲಕ್ಖನ್ಧಸದಿಸಕಾಯೋ ಹುತ್ವಾ ತೇ ದಾರಕೇ ಮುಳಾಲಕಲಾಪಂ ವಿಯ ಗಹೇತ್ವಾ ಖಾದಿ। ಮಹಾಪುರಿಸಸ್ಸ ಯಕ್ಖಂ ಓಲೋಕೇತ್ವಾ ಮುಖೇ ವಿವಟಮತ್ತೇ ಅಗ್ಗಿಜಾಲಂ ವಿಯ ಲೋಹಿತಧಾರಂ ಉಗ್ಗಿರನ್ತಂ ತಸ್ಸ ಮುಖಂ ದಿಸ್ವಾಪಿ ಕೇಸಗ್ಗಮತ್ತಮ್ಪಿ ದೋಮನಸ್ಸಂ ನ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿ। “ಸುದಿನ್ನಂ ವತ ಮೇ ದಾನ”ನ್ತಿ ಚಿನ್ತಯತೋ ಪನಸ್ಸ ಸರೀರೇ ಮಹನ್ತಂ ಪೀತಿಸೋಮನಸ್ಸಂ ಉದಪಾದಿ। ಸೋ “ಇಮಸ್ಸ ಮೇ ನಿಸ್ಸನ್ದೇನ ಅನಾಗತೇ ಇಮಿನಾ ನೀಹಾರೇನ ರಸ್ಮಿಯೋ ನಿಕ್ಖಮನ್ತೂ”ತಿ ಪತ್ಥನಮಕಾಸಿ। ತಸ್ಸ ತಂ ಪತ್ಥನಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಬುದ್ಧಭೂತಸ್ಸ ಸರೀರತೋ ರಸ್ಮಿಯೋ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಏತ್ತಕಂ ಠಾನಂ ಫರಿಂಸು।

ಅಪರಮ್ಪಿ ಪುಬ್ಬಚರಿಯಂ ತಸ್ಸ ಅತ್ಥಿ। ಅಯಂ ಕಿರ ಬೋಧಿಸತ್ತಕಾಲೇ ಏಕಸ್ಸ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಚೇತಿಯಂ ದಿಸ್ವಾ – "ಇಮಸ್ಸ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಮಮ ಜೀವಿತಂ ಪರಿಚ್ಚಜಿತುಂ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ದಣ್ಡದೀಪಿಕಾವೇಠನನಿಯಾಮೇನ ಸಕಲಸರೀರಂ ವೇಠಾಪೇತ್ವಾ ರತನಮತ್ತಮಕುಳಂ ಸತಸಹಸ್ಸಗ್ಘನಿಕಂ ಸುವಣ್ಣಪಾತಿಂ ಸುಗನ್ಧಸಪ್ಪಿಸ್ಸ ಪೂರಾಪೇತ್ವಾ ತತ್ಥ ಸಹಸ್ಸವಟ್ಟಿಯೋ ಜಾಲೇತ್ವಾ ತಂ ಸೀಸೇನಾದಾಯ ಸಕಲಸರೀರಂ ಜಾಲಾಪೇತ್ವಾ ಜಿನಚೇತಿಯಂ ಪದಕ್ಖಿಣಂ ಕರೋನ್ತೋ ಸಕಲರತ್ತಿಂ ವೀತಿನಾಮೇಸಿ। ಏವಂ ಯಾವ ಅರುಣುಗ್ಗಮನಾ ವಾಯಮನ್ತಸ್ಸ ಲೋಮಕೂಪಮತ್ತಮ್ಪಿ ಉಸುಮಂ ನ ಗಣ್ಹಿ। ಪದುಮಗಬ್ಭಂ ಪವಿಟ್ಠಕಾಲೋ ವಿಯ ಅಹೋಸಿ। ಧಮ್ಮೋ ಹಿ ನಾಮೇಸ ಅತ್ತಾನಂ ರಕ್ಖನ್ತಂ ರಕ್ಖತಿ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ –

> "ಧಮ್ಮೋ ಹವೇ ರಕ್ಖತಿ ಧಮ್ಮಚಾರಿಂ, ಧಮ್ಮೋ ಸುಚಿಣ್ಣೋ ಸುಖಮಾವಹಾತಿ।
> ಏಸಾನಿಸಂಸೋ ಧಮ್ಮೇ ಸುಚಿಣ್ಣೇ, ನ ದುಗ್ಗತಿಂ ಗಚ್ಛತಿ ಧಮ್ಮಚಾರೀ"ತಿ॥ (ಥೇರಗಾ॰ ೩೦೩; ಜಾ॰ ೧.೧೦.೧೦೨; ೧.೧೫.೩೮೫)।

ಇಮಸ್ಸಾಪಿ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ನಿಸ್ಸನ್ದೇನ ತಸ್ಸ ಸರೀರೋಭಾಸೋ ದಸಸಹಸ್ಸಿಲೋಕಧಾತುಂ ಫರಿತ್ವಾ ಅಟ್ಠಾಸಿ (ಧ॰ ಸ॰ ಅಟ್ಠ॰ ನಿದಾನಕಥಾ)। ತೇನ ವುತ್ತಂ –

೧. "ಕೋಣ್ಡಞ್ಞಸ್ಸ ಅಪರೇನ, ಮಙ್ಗಲೋ ನಾಮ ನಾಯಕೋ।
ತಮಂ ಲೋಕೇ ನಿಹನ್ತ್ವಾನ, ಧಮ್ಮೋಕ್ಕಮಭಿಧಾರಯಿ॥

೨. "ಅತುಲಾಸಿ ಪಭಾ ತಸ್ಸ, ಜಿನೇಹಞ್ಞೇಹಿ ಉತ್ತರಿಂ।
ಚನ್ದಸೂರಿಯಪ್ಪಭಂ ಹನ್ತ್ವಾ, ದಸಸಹಸ್ಸೀ ವಿರೋಚತೀ"ತಿ॥

ತತ್ಥ **ತಮ**ನ್ತಿ ಲೋಕನ್ಧಕಾರಞ್ಚ ಹದಯತಮಞ್ಚ। **ನಿಹನ್ತ್ವಾನಾ**ತಿ ಅಭಿಭವಿತ್ವಾ। **ಧಮ್ಮೋಕ್ಕ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಅಯಂ ಪನ **ಉಕ್ಕಾ**-ಸದ್ದೋ ಸುವಣ್ಣಕಾರಮೂಸಾದೀಸು ಅನೇಕೇಸು ಅತ್ಥೇಸು ದಿಸ್ಸತಿ। ತಥಾಹಿ "ಸಣ್ಡಾಸೇನ ಜಾತರೂಪಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಉಕ್ಕಾಮುಖೇ ಪಕ್ಖಿಪೇಯ್ಯಾ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೩೬೦) ಆಗತಟ್ಠಾನೇ ಸುವಣ್ಣಕಾರಾನಂ ಮೂಸಾ "ಉಕ್ಕಾ"ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। "ಉಕ್ಕಂ ಬನ್ಧೇಯ್ಯ, ಉಕ್ಕಂ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಉಕ್ಕಾಮುಖಂ ಆಲಿಮ್ಪೇಯ್ಯಾ"ತಿ ಆಗತಟ್ಠಾನೇ ಕಮ್ಮಾರಾನಂ ಅಙ್ಗಾರಕಪಲ್ಲಂ। "ಕಮ್ಮಾರಾನಂ ಯಥಾ ಉಕ್ಕಾ, ಅನ್ತೋ ಝಾಯತಿ ನೋ ಬಹೀ"ತಿ (ಜಾ॰ ೨.೨೨.೭೮೬) ಆಗತಟ್ಠಾನೇ ಕಮ್ಮಾರುದ್ಧನಂ। "ಏವಂವಿಪಾಕೋ ಉಕ್ಕಾಪಾತೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೨೪, ೨೦೮) ಆಗತಟ್ಠಾನೇ ವಾಯುವೇಗೋ "ಉಕ್ಕಾ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। "ಉಕ್ಕಾಸು ಧಾರಿಯಮಾನಾಸೂ"ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೧೫೯) ಆಗತಟ್ಠಾನೇ ದೀಪಿಕಾ "ಉಕ್ಕಾ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಇಧಾಪಿ ದೀಪಿಕಾ ಉಕ್ಕಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ (ಮ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೭೬ ಆದಯೋ)। ತಸ್ಮಾ ಇಧ ಧಮ್ಮಮಯಂ ಉಕ್ಕಂ ಅಭಿಧಾರಯಿ, ಅವಿಜ್ಜನ್ಧಕಾರಪಟಿಚ್ಛನ್ನಸ್ಸ ಅವಿಜ್ಜನ್ಧಕಾರಾಭಿಭೂತಸ್ಸ ಲೋಕಸ್ಸ ಧಮ್ಮಮಯಂ ಉಕ್ಕಂ ಧಾರೇಸೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಅತುಲಾಸೀತಿ ಅತುಲ್ಯಾ ಆಸಿ। ಅಯಮೇವ ವಾ ಪಾಠೋ, ಅಞ್ಞೇಹಿ ಬುದ್ಧೇಹಿ ಅಸದಿಸಾ ಅಹೋಸೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಜಿನೇಹಞ್ಞೇಹೀ**ತಿ ಜಿನೇಹಿ ಅಞ್ಞೇಹಿ । **ಚನ್ದಸೂರಿಯಪ್ಪಭಂ ಹನ್ತ್ವಾ**ತಿ ಚನ್ದಸೂರಿಯಾನಂ ಪಭಂ ಅಭಿಹನ್ತ್ವಾ । **ದಸಸಹಸ್ಸೀ ವಿರೋಚತೀ**ತಿ ಚನ್ದಸೂರಿಯಾಲೋಕಂ ವಿನಾ ಬುದ್ಧಾಲೋಕೇನೇವ ದಸಸಹಸ್ಸೀ ವಿರೋಚತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಮಙ್ಗಲಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಪನ ಅಧಿಗತಬೋಧಿಞಾಣೋ ಬೋಧಿಮೂಲೇಯೇವ ಸತ್ತಸತ್ತಾಹಾನಿ ವೀತಿನಾಮೇತ್ವಾ ಬ್ರಹ್ಮುನೋ ಧಮ್ಮಾಯಾಚನಂ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತ್ವಾ – "ಕಸ್ಸ ನು ಖೋ ಅಹಂ ಇಮಂ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೮೪; ೨.೩೪೧; ಮಹಾವ॰ ೧೦) ಉಪಧಾರೇನ್ತೋ ಅತ್ತನಾ ಸಹ ಪಬ್ಬಜಿತಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ತಿಸ್ಸೋ ಕೋಟಿಯೋ ಉಪನಿಸ್ಸಯಸಮ್ಪನ್ನಂ ಅದ್ದಸ। ಅಥಸ್ಸ ಏತದಹೋಸಿ – "ಇಮೇ ಕುಲಪುತ್ತಾ ಮಂ ಪಬ್ಬಜನ್ತಂ ಅನುಪಬ್ಬಜಿತಾ ಉಪನಿಸ್ಸಯಸಮ್ಪನ್ನಾ ಚ, ತೇ ಮಯಾ

ವಿಸಾಖಪುಣ್ಣಮಾಯ ವಿವೇಕತ್ಥಿಕೇನ ವಿಸ್ಸಜ್ಜಿತಾ ಸಿರಿವಡ್ಢನನಗರಂ ಉಪನಿಸ್ಸಾಯ ಸಿರಿವನಗಹನಂ ಗನ್ತ್ವಾ ವಿಹರನ್ತಿ, ಹನ್ದಾಹಂ ತತ್ಥ ಗನ್ತ್ವಾ ಧಮ್ಮಂ ತೇಸಂ ದೇಸೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಅತ್ತನೋ ಪತ್ತಚೀವರಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಹಂಸರಾಜಾ ವಿಯ ಗಗನತಲಮಬ್ಭುಗ್ಗನ್ತ್ವಾ ಸಿರಿವನಗಹನೇ ಪಚ್ಚುಟ್ಠಾಸಿ। ತೇ ಚ ಭಿಕ್ಖೂ ಭಗವನ್ತಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಅನ್ತೇವಾಸಿಕವತ್ತಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ನಿಸೀದಿಂಸು। ತೇಸಂ ಭಗವಾ ಸಬ್ಬಬುದ್ಧನಿಸೇವಿತಂ **ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಪ್ಪವತ್ತನಸುತ್ತನ್ತಂ** ಕಥೇಸಿ। ತತೋ ತಿಸ್ಸೋ ಭಿಕ್ಖುಕೋಟಿಯೋ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿಂಸು। ದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಾನಂ ಧಮ್ಮಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹೋಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ –

೩. "ಸೋಪಿ ಬುದ್ಧೋ ಪಕಾಸೇಸಿ, ಚತುರೋ ಸಚ್ಚವರುತ್ತಮೇ।
ತೇ ತೇ ಸಚ್ಚರಸಂ ಪೀತ್ವಾ, ವಿನೋದೇನ್ತಿ ಮಹಾತಮಂ॥

೪. "ಪತ್ವಾನ ಬೋಧಿಮತುಲಂ, ಪಠಮೇ ಧಮ್ಮದೇಸನೇ।
ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಾನಂ, ಧಮ್ಮಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹೂ"ತಿ॥

ತತ್ಥ **ಚತುರೋ**ತಿ ಚತ್ತಾರಿ। **ಸಚ್ಚವರುತ್ತಮೇ**ತಿ ಸಚ್ಚಾನಿ ಚ ವರಾನಿ ಚ ಸಚ್ಚವರಾನಿ, ಸಚ್ಚಾನಿ ಉತ್ತಮಾನೀತಿ ಅತ್ಥೋ। "ಚತ್ತಾರೋ ಸಚ್ಚವರುತ್ತಮೇ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ತಸ್ಸ ಚತ್ತಾರಿ ಸಚ್ಚವರಾನಿ ಉತ್ತಮಾನೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ತೇ ತೇ**ತಿ ತೇ ತೇ ದೇವಮನುಸ್ಸಾ ಬುದ್ಧೇನ ಭಗವತಾ ವಿನೀತಾ। **ಸಚ್ಚರಸ**ನ್ತಿ ಚತುಸಚ್ಚಪಟಿವೇಧಾಮತರಸಂ ಪಿವಿತ್ವಾ। **ವಿನೋದೇನ್ತಿ ಮಹಾತಮ**ನ್ತಿ ತೇನ ತೇನ ಮಗ್ಗೇನ ಪಹಾತಬ್ಬಂ ಮೋಹತಮಂ ವಿನೋದೇನ್ತಿ, ವಿದ್ಧಂಸೇನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪತ್ವಾನಾ**ತಿ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ। **ಬೋಧಿ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಪನಾಯಂ **ಬೋಧಿ**-ಸದ್ದೋ –

"ಮಗ್ಗೇ ಫಲೇ ಚ ನಿಬ್ಬಾನೇ, ರುಕ್ಖೇ ಪಞ್ಞತ್ತಿಯಂ ತಥಾ।
ಸಬ್ಬಞ್ಞುತೇ ಚ ಞಾಣಸ್ಮಿಂ, ಬೋಧಿಸದ್ದೋ ಪನಾಗತೋ"॥

ತಥಾ ಹಿ ಪನೇಸ – "ಬೋಧಿ ವುಚ್ಚತಿ ಚತೂಸು ಮಗ್ಗೇಸು ಞಾಣ"ನ್ತಿಆದೀಸು (ಚೂಳನಿ॰ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಸುತ್ತನಿದ್ದೇಸ ೧೨೧) ಮಗ್ಗೋ ಆಗತೋ। "ಉಪಸಮಾಯ ಅಭಿಞ್ಞಾಯ ಸಮ್ಬೋಧಾಯ ಸಂವತ್ತತೀ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೩೩; ೩.೩೨೩; ಮಹಾವ॰ ೧೩; ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೧೦೮೧; ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೨.೩೦) ಏತ್ಥ ಫಲೇ। "ಪತ್ವಾನ ಬೋಧಿಂ ಅಮತಂ ಅಸಙ್ಖತ"ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ನಿಬ್ಬಾನೇ। "ಅನ್ತರಾ ಚ ಗಯಂ ಅನ್ತರಾ ಚ ಬೋಧಿ"ನ್ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೮೫; ೨.೩೪೧; ಮಹಾವ॰ ೧೧) ಏತ್ಥ ಅಸ್ಸತ್ಥರುಕ್ಖೇ। "ಬೋಧಿ ಖೋ ರಾಜಕುಮಾರೋ ಭೋತೋ ಗೋತಮಸ್ಸ ಪಾದೇ ಸಿರಸಾ ವನ್ದತೀ"ತಿ ಏತ್ಥ (ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೩೨೪; ಚೂಳವ॰ ೨೬೮) ಪಞ್ಞತ್ತಿಯಂ। "ಪಪ್ಪೋತಿ ಬೋಧಿಂ ವರಭೂರಿಮೇಧಸೋ"ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೨೧೭) ಏತ್ಥ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣೇ। ಇಧಾಪಿ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣೇ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಞಾಣೇಪಿ ವಟ್ಟತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೧೩; ಉದಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧; ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೧೧; ಚರಿಯಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ನಿದಾನಕಥಾ)। **ಅತುಲ**ನ್ತಿ ತುಲರಹಿತಂ ಪಮಾಣಾತೀತಂ, ಅಪ್ಪಮಾಣನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಪತ್ವಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇನ್ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಪಠಮೇ ಧಮ್ಮದೇಸನೇತಿ ಅತ್ಥೋ ಗಹೇತಬ್ಬೋ।

ಯದಾ ಪನ ಚಿತ್ತಂ ನಾಮ ನಗರಂ ಉಪನಿಸ್ಸಾಯ ವಿಹರನ್ತೋ ಚಮ್ಪಕರುಕ್ಖಮೂಲೇ ಕಣ್ಡಮ್ಬರುಕ್ಖಮೂಲೇ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಭಗವಾ ವಿಯ ತಿತ್ಥಿಯಾನಂ ಮಾನಮದ್ದನಂ ಯಮಕಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ಕತ್ವಾ ಸುರಾಸುರಯುವತಿರತಿಸಮ್ಭವನೇ ರುಚಿರನವಕನಕರಜತಮಯವರಭವನೇ ತಾವತಿಂಸಭವನೇ ಪಾರಿಚ್ಛತ್ತಕರುಕ್ಖಮೂಲೇ ಪಣ್ಡುಕಮ್ಬಲಸಿಲಾತಲೇ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಅಭಿಧಮ್ಮಂ ಕಥೇಸಿ, ತದಾ ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಾನಂ ದೇವತಾನಂ ಧಮ್ಮಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹೋಸಿ, ಅಯಂ ದುತಿಯೋ ಅಭಿಸಮಯೋ। ಯದಾ ಪನ ಸುನನ್ದೋ ನಾಮ ಚಕ್ಕವತ್ತಿರಾಜಾ ಸುರಭಿನಗರೇ ಪೂರಿತಚಕ್ಕವತ್ತಿವತ್ತೋ ಹುತ್ವಾ ಚಕ್ಕರತನಂ ಪಟಿಲಭಿ। ತಂ ಕಿರ ಮಙ್ಗಲದಸಬಲೇ ಲೋಕೇ ಉಪ್ಪನ್ನೇ ಚಕ್ಕರತನಂ ಠಾನಾ ಓಸಕ್ಕಿತಂ ದಿಸ್ವಾ ಸುನನ್ದೋ ರಾಜಾ ವಿಗತಾನನ್ದೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇ ಪರಿಪುಚ್ಛಿ – "ಇಮಂ ಚಕ್ಕರತನಂ ಮಮ ಕುಸಲೇನ ನಿಬ್ಬತ್ತಂ, ಕಸ್ಮಾ ಠಾನಾ ಓಸಕ್ಕಿತ"ನ್ತಿ? ತತೋ ತೇ ತಸ್ಸ ರಞ್ಞೋ

ಓಸಕ್ಕನಕಾರಣಂ ಬ್ಯಾಕರಿಂಸು। “ಚಕ್ಕವತ್ತಿರಞ್ಞೋ ಆಯುಕ್ಖಯೇನ ವಾ ಪಬ್ಬಜ್ಜೂಪಗಮನೇನ ವಾ ಬುದ್ಧಪಾತುಭಾವೇನ ವಾ ಚಕ್ಕರತನಂ ಠಾನಾ ಓಸಕ್ಕತೀತಿ ವತ್ವಾ ತುಯ್ಹಂ ಪನ, ಮಹಾರಾಜ, ಆಯುಕ್ಖಯೋ ನತ್ಥಿ, ಅತಿದೀಘಾಯುಕೋ ತ್ವಂ, ಮಙ್ಗಲೋ ಪನ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಲೋಕೇ ಉಪ್ಪನ್ನೋ, ತೇನ ತೇ ಚಕ್ಕರತನಂ ಓಸಕ್ಕಿತ”ನ್ತಿ। ತಂ ಸುತ್ವಾ ಸುನನ್ದೋ ಚಕ್ಕವತ್ತಿರಾಜಾ ಸಪರಿಜನೋ ತಂ ಚಕ್ಕರತನಂ ಸಿರಸಾ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಆಯಾಚಿ - “ಯಾವಾಹಂ ತವಾನುಭಾವೇನ ಮಙ್ಗಲದಸಬಲಂ ಸಕ್ಕರಿಸ್ಸಾಮಿ, ತಾವ ತ್ವಂ ಮಾ ಅನ್ತರಧಾಯಸ್ಸೂ”ತಿ। ಅಥ ನಂ ಚಕ್ಕರತನಂ ಯಥಾಠಾನೇಯೇವ ಅಟ್ಠಾಸಿ।

ತತೋ ಸಮುಪಾಗತಾನನ್ದೋ ಸುನನ್ದೋ ಚಕ್ಕವತ್ತಿರಾಜಾ ಛತ್ತಿಂಸಯೋಜನಪರಿಮಣ್ಡಲಾಯ ಪರಿಸಾಯ ಪರಿವುತೋ ಸಬ್ಬಲೋಕಮಙ್ಗಲಂ ಮಙ್ಗಲದಸಬಲಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಸಸಾವಕಸಙ್ಘಂ ಸತ್ಥಾರಂ ಮಹಾದಾನೇನ ಸನ್ತಪ್ಪೇತ್ವಾ ಅರಹನ್ತಾನಂ ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಾನಂ ಕಾಸಿಕವತ್ಥಾನಿ ದತ್ವಾ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಸಬ್ಬಪರಿಕ್ಖಾರೇ ದತ್ವಾ ಸಕಲಲೋಕವಿಮ್ಹಯಕರಂ ಭಗವತೋ ಪೂಜಂ ಕತ್ವಾ ಮಙ್ಗಲಂ ಸಬ್ಬಲೋಕನಾಥಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ದಸನಖಸಮೋಧಾನಸಮುಜ್ಜಲಂ ವಿಮಲಕಮಲಮಕುಳಸಮಮಞ್ಜಲಿಂ ಸಿರಸಿ ಕತ್ವಾ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಧಮ್ಮಸ್ಸವನತ್ಥಾಯ ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸೀದಿ। ಪುತ್ತೋಪಿ ತಸ್ಸ ಅನುರಾಜಕುಮಾರೋ ನಾಮ ತಥೇವ ನಿಸೀದಿ।

ತದಾ ಸುನನ್ದಚಕ್ಕವತ್ತಿರಾಜಪ್ಪಮುಖಾನಂ ತೇಸಂ ಭಗವಾ ಅನುಪುಬ್ಬಿಕಥಂ ಕಥೇಸಿ। ಸುನನ್ದೋ ಚಕ್ಕವತ್ತೀ ಸದ್ಧಿಂ ಪರಿಸಾಯ ಸಹ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಹಿ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿ। ಅಥ ಸತ್ಥಾ ತೇಸಂ ಪುಬ್ಬಚರಿಯಂ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ಇದ್ಧಿಮಯಪತ್ತಚೀವರಸ್ಸ ಉಪನಿಸ್ಸಯಂ ದಿಸ್ವಾ ಚಕ್ಕಜಾಲಸಮಲಙ್ಕತಂ ದಕ್ಖಿಣಹತ್ಥಂ ಪಸಾರೇತ್ವಾ - “ಏಥ, ಭಿಕ್ಖವೋ”ತಿ ಆಹ। ಸಬ್ಬೇ ತಙ್ಖಣಂಯೇವ ದ್ವಙ್ಗುಲಕೇಸಾ ಇದ್ಧಿಮಯಪತ್ತಚೀವರಧರಾ ವಸ್ಸಸಟ್ಠಿಕತ್ಥೇರಾ ವಿಯ ಆಕಪ್ಪಸಮ್ಪನ್ನಾ ಹುತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ಪರಿವಾರಯಿಂಸು। ಅಯಂ ತತಿಯೋ ಅಭಿಸಮಯೋ ಅಹೋಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೫. “ಸುರಿನ್ದದೇವಭವನೇ, ಬುದ್ಧೋ ಧಮ್ಮಮದೇಸಯಿ।
ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಾನಂ, ದುತಿಯಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹು॥

೬. “ಯದಾ ಸುನನ್ದೋ ಚಕ್ಕವತ್ತೀ, ಸಮ್ಬುದ್ಧಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿ।
ತದಾ ಆಹನಿ ಸಮ್ಬುದ್ಧೋ, ಧಮ್ಮಭೇರಿಂ ವರುತ್ತಮಂ॥

೭. “ಸುನನ್ದಸ್ಸಾನುಚರಾ ಜನತಾ, ತದಾಸುಂ ನವುತಿಕೋಟಿಯೋ।
ಸಬ್ಬೇಪಿ ತೇ ನಿರವಸೇಸಾ, ಅಹೇಸುಂ ಏಹಿಭಿಕ್ಖುಕಾ”ತಿ॥

ತತ್ಥ **ಸುರಿನ್ದದೇವಭವನೇ**ತಿ ಪುನ ದೇವಿನ್ದಭವನೇತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಧಮ್ಮ**ನ್ತಿ ಅಭಿಧಮ್ಮಂ। **ಆಹನೀ**ತಿ ಅಭಿಹನಿ। **ವರುತ್ತಮ**ನ್ತಿ ವರೋ ಭಗವಾ ಉತ್ತಮಂ ಧಮ್ಮಭೇರಿನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅನುಚರಾ**ತಿ ನಿಬದ್ಧಚರಾ ಸೇವಕಾ। **ಆಸು**ನ್ತಿ ಅಹೇಸುಂ। “ತದಾಸಿ ನವುತಿಕೋಟಿಯೋ”ತಿಪಿ ಪಾಠೋ। ತಸ್ಸ ಜನತಾ ಆಸಿ, ಸಾ ಜನತಾ ಕಿತ್ತಕಾತಿ ಚೇ, ನವುತಿಕೋಟಿಯೋತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಅಥ ಮಙ್ಗಲೇ ಕಿರ ಲೋಕನಾಥೇ ಮೇಖಲೇ ಪುರೇ ವಿಹರನ್ತೇ ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಪುರೇ ಸುದೇವೋ ಚ ಧಮ್ಮಸೇನೋ ಚ ಮಾಣವಕಾ ಮಾಣವಕಸಹಸ್ಸಪರಿವಾರಾ ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಸನ್ತಿಕೇ ಏಹಿಭಿಕ್ಖುಪಬ್ಬಜ್ಜಾಯ ಪಬ್ಬಜಿಂಸು । ಮಾಘಪುಣ್ಣಮಾಯ ದ್ವೀಸು ಅಗ್ಗಸಾವಕೇಸು ಸಪರಿವಾರೇಸು ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ತೇಸು ಸತ್ಥಾ ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಭಿಕ್ಖುಗಣಮಜ್ಝೇ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಉದ್ದಿಸಿ, ಅಯಂ ಪಠಮೋ ಸನ್ನಿಪಾತೋ ಅಹೋಸಿ। ಪುನ ಉತ್ತರಾರಾಮೇ ನಾಮ ಅನುತ್ತರೇ ಞಾತಿಸಮಾಗಮೇ ಪಬ್ಬಜಿತಾನಂ ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಾನಂ ಸಮಾಗಮೇ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಉದ್ದಿಸಿ, ಅಯಂ ದುತಿಯೋ ಸನ್ನಿಪಾತೋ ಅಹೋಸಿ। ಸುನನ್ದಚಕ್ಕವತ್ತಿಭಿಕ್ಖುಗಣಸಮಾಗಮೇ ನವುತಿಕೋಟಿಸಹಸ್ಸಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಮಜ್ಝೇ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಉದ್ದಿಸಿ, ಅಯಂ ತತಿಯೋ ಸನ್ನಿಪಾತೋ ಅಹೋಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೮. “ಸನ್ನಿಪಾತಾ ತಯೋ ಆಸುಂ, ಮಙ್ಗಲಸ್ಸ ಮಹೇಸಿನೋ।
ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಾನಂ, ಪಠಮೋ ಆಸಿ ಸಮಾಗಮೋ॥

೯. “ದುತಿಯೋ ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಾನಂ, ತತಿಯೋ ನವುತಿಕೋಟಿನಂ।
ಖೀಣಾಸವಾನಂ ವಿಮಲಾನಂ, ತದಾ ಆಸಿ ಸಮಾಗಮೋ”ತಿ॥

ತದಾ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ಸುರುಚಿಬ್ರಾಹ್ಮಣಗಾಮೇ ಸುರುಚಿ ನಾಮ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಹುತ್ವಾ ತಿಣ್ಣಂ ವೇದಾನಂ ಪಾರಗೂ ಸನಿಘಣ್ಡುಕೇಟುಭಾನಂ ಸಾಕ್ಖರಪ್ಪಭೇದಾನಂ ಇತಿಹಾಸಪಞ್ಚಮಾನಂ ಪದಕೋ ವೇಯ್ಯಾಕರಣೋ ಲೋಕಾಯತಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣೇಸು ಅನವಯೋ ಅಹೋಸಿ। ಸೋ ಸತ್ಥಾರಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ದಸಬಲಸ್ಸ ಮಧುರಧಮ್ಮಕಥಂ ಸುತ್ವಾ ಭಗವತಿ ಪಸೀದಿತ್ವಾ ಸರಣಂ ಗನ್ತ್ವಾ - “ಸ್ವೇ ಮಯ್ಹಂ ಭಿಕ್ಖಂ ಗಣ್ಹಥಾ”ತಿ ಸಸಾವಕಸಙ್ಘಂ ಭಗವನ್ತಂ ನಿಮನ್ತೇಸಿ। ಸೋ ಭಗವತಾ “ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಕಿತ್ತಕೇಹಿ ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ತೇ ಅತ್ಥೋ”ತಿ ವುತ್ತೋ - “ಕಿತ್ತಕಾ ಪನ ವೋ, ಭನ್ತೇ, ಪರಿವಾರಾ ಭಿಕ್ಖೂ”ತಿ ಆಹ। ತದಾ ಪಠಮಸನ್ನಿಪಾತೋವ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ “ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸ”ನ್ತಿ ವುತ್ತೇ - “ಯದಿ ಏವಂ, ಭನ್ತೇ, ಸಬ್ಬೇಹಿಪಿ ಸದ್ಧಿಂ ಮಯ್ಹಂ ಭಿಕ್ಖಂ ಗಣ್ಹಥಾ”ತಿ ನಿಮನ್ತೇಸಿ। ಸತ್ಥಾ ಅಧಿವಾಸೇಸಿ।

ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಭಗವನ್ತಂ ಸ್ವಾತನಾಯ ನಿಮನ್ತೇತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಘರಂ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ಚಿನ್ತೇಸಿ - “ಅಹಂ ಏತ್ತಕಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಯಾಗುಭತ್ತವತ್ಥಾದೀನಿ ದಾತುಂ ಸಕ್ಕೋಮಿ, ನಿಸೀದನಟ್ಠಾನಂ ಪನ ಕಥಂ ಭವಿಸ್ಸತೀ”ತಿ। ತಸ್ಸ ಕಿರ ಸಾ ಚಿನ್ತನಾ ಚತುರಾಸೀತಿಯೋಜನಸಹಸ್ಸಪ್ಪಮಾಣೇ ಮೇರುಮತ್ಥಕೇ ಠಿತಸ್ಸ ದೇವರಾಜಸ್ಸ ದಸಸತನಯನಸ್ಸ ಪಣ್ಡುಕಮ್ಬಲಸಿಲಾಸನಸ್ಸ ಉಣ್ಹಾಕಾರಂ ಜನೇಸಿ। ಅಥ ಸಕ್ಕೋ ದೇವರಾಜಾ ಆಸನಸ್ಸ ಉಣ್ಹಭಾವಂ ದಿಸ್ವಾ - “ಕೋ ನು ಖೋ ಮಂ ಇಮಮ್ಹಾ ಠಾನಾ ಚಾವೇತುಕಾಮೋ”ತಿ ಸಮುಪ್ಪನ್ನಪರಿವಿತಕ್ಕೋ ದಿಬ್ಬೇನ ಚಕ್ಖುನಾ ಮನುಸ್ಸಲೋಕಂ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ಮಹಾಪುರಿಸಂ ದಿಸ್ವಾ - “ಅಯಂ ಮಹಾಸತ್ತೋ ಬುದ್ಧಪ್ಪಮುಖಂ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಂ ನಿಮನ್ತೇತ್ವಾ ತಸ್ಸ ನಿಸೀದನತ್ಥಾಯ ಚಿನ್ತೇಸಿ, ಮಯಾಪಿ ತತ್ಥ ಗನ್ತ್ವಾ ಪುಞ್ಞಕೋಟ್ಠಾಸಂ ಗಹೇತುಂ ವಟ್ಟತೀ”ತಿ ವಡ್ಢಕೀವಣ್ಣಂ ನಿಮ್ಮಿನಿತ್ವಾ ವಾಸಿಫರಸುಹತ್ಥೋ ಮಹಾಪುರಿಸಸ್ಸ ಪುರತೋ ಪಾತುರಹೋಸಿ। ಸೋ “ಅತ್ಥಿ ನು ಖೋ ಕಸ್ಸಚಿ ಭತಿಯಾ ಕತ್ತಬ್ಬಕಮ್ಮ”ನ್ತಿ ಆಹ।

ಮಹಾಸತ್ತೋ ದಿಸ್ವಾ “ಕಿಂ ಕಮ್ಮಂ ಕಾತುಂ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸಸೀ”ತಿ ಆಹ। “ಮಮ ಅಜಾನನಸಿಪ್ಪಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ಯೋ ಯೋ ಯಂ ಯಂ ಇಚ್ಛತಿ ಮಣ್ಡಪಂ ವಾ ಪಾಸಾದಂ ವಾ ಅಞ್ಞಂ ವಾ ಕಿಞ್ಚಿ ನಿವೇಸನಾದಿಕಂ, ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ತಂ ತಂ ಕಾತುಂ ಸಮತ್ಥೋಮ್ಹೀ”ತಿ। “ತೇನ ಹಿ ಮಯ್ಹಂ ಕಮ್ಮಂ ಅತ್ಥೀ”ತಿ। “ಕಿಂ, ಅಯ್ಯಾ”ತಿ? “ಸ್ವಾತನಾಯ ಮಯಾ ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಭಿಕ್ಖೂ ನಿಮನ್ತಿತಾ, ತೇಸಂ ನಿಸೀದನಮಣ್ಡಪಂ ಕರಿಸ್ಸಸೀ”ತಿ? “ಅಹಂ ನಾಮ ಕರೇಯ್ಯಂ, ಸಚೇ ಮೇ ಭತಿಂ ದಾತುಂ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸಥಾ”ತಿ। “ಸಕ್ಖಿಸ್ಸಾಮಿ, ತಾತಾ”ತಿ। “ಯದಿ ಏವಂ, ಸಾಧು, ಕರಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ವತ್ವಾ ಏಕಂ ಪದೇಸಂ ಓಲೋಕೇಸಿ। ಸೋ ದ್ವಾದಸಯೋಜನಪ್ಪಮಾಣೋ ಪದೇಸೋ ಕಸಿಣಮಣ್ಡಲಂ ವಿಯ ಸಮತಲೋ ಪರಮರಮಣೀಯೋ ಅಹೋಸಿ। ಪುನ ಸೋ “ಏತ್ತಕೇ ಠಾನೇ ಸತ್ತರತನಮಯೋ ದಟ್ಠಬ್ಬಸಾರಮಣ್ಡೋ ಮಣ್ಡಪೋ ಉಟ್ಠಹತೂ”ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಓಲೋಕೇಸಿ। ತತೋ ತಾವದೇವ ಮಣ್ಡಪಸದಿಸೋ ಪಥವಿತಲಂ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ಮಣ್ಡಪೋ ಉಟ್ಠಹಿ। ತಸ್ಸ ಸೋವಣ್ಣಮಯೇಸು ಥಮ್ಭೇಸು ರಜತಮಯಾ ಘಟಕಾ ಅಹೇಸುಂ, ರಜತಮಯೇಸು ಥಮ್ಭೇಸು ಸೋವಣ್ಣಮಯಾ ಘಟಕಾ, ಮಣಿತ್ಥಮ್ಭೇಸು ಪವಾಳಮಯಾ ಘಟಕಾ, ಪವಾಳಮಯೇಸು ಥಮ್ಭೇಸು ಮಣಿಮಯಾ ಘಟಕಾ, ಸತ್ತರತನಮಯೇಸು ಥಮ್ಭೇಸು ಸತ್ತರತನಮಯಾ ಘಟಕಾ ಅಹೇಸುಂ।

ತತೋ ಮಣ್ಡಪಸ್ಸ ಅನ್ತರನ್ತರಾಪಿ ಕಿಙ್ಕಿಣಿಕಜಾಲಾ ಓಲಮ್ಬತೂ”ತಿ ಓಲೋಕೇಸಿ, ಸಹ ಓಲೋಕನೇನ ಕಿಙ್ಕಿಣಿಕಜಾಲಾ ಓಲಮ್ಬಿ, ಯಸ್ಸ ಮನ್ದವಾತೇರಿತಸ್ಸ ಪಞ್ಚಙ್ಗಿಕಸ್ಸೇವ ತುರಿಯಸ್ಸ ಪರಮಮನೋರಮೋ ಮಧುರೋ ಸದ್ದೋ ನಿಚ್ಛರತಿ, ದಿಬ್ಬಸಙ್ಗೀತಿವತ್ತನಕಾಲೋ ವಿಯ ಅಹೋಸಿ। “ಅನ್ತರನ್ತರಾ ದಿಬ್ಬಗನ್ಧದಾಮಪುಪ್ಫದಾಮಪತ್ತದಾಮಸತ್ತರತನದಾಮಾನಿ

ಓಲಮ್ಬನ್ತೂ"ತಿ ಚಿನ್ತೇಸಿ, ಸಹ ಚಿನ್ತಾಯ ದಾಮಾನಿ ಓಲಮ್ಬಿಂಸು। "ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಸಙ್ಖಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಆಸನಾನಿ ಚ ಕಪ್ಪಿಯಮಹಗ್ಘಪಚ್ಚತ್ಥರಣಾನಿ ಆಧಾರಕಾನಿ ಚ ಪಥವಿಂ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ಉಟ್ಠಹನ್ತೂ"ತಿ ಚಿನ್ತೇಸಿ, ತಾವದೇವ ಉಟ್ಠಹಿಂಸು। "ಕೋಣೇ ಕೋಣೇ ಏಕೇಕಾ ಉದಕಚಾಟಿ ಉಟ್ಠಹತೂ"ತಿ ಚಿನ್ತೇಸಿ, ತಙ್ಖಣಂಯೇವ ಉದಕಚಾಟಿಯೋ ಪರಮಸೀತಲೇನ ಮಧುರೇನ ಸುವಿಸುದ್ಧಸುಗನ್ಧಕಪ್ಪಿಯವಾರಿನಾ ಪುಣ್ಣಾ ಕದಲಿಪಣ್ಣಪಿಹಿತಮುಖಾ ಉಟ್ಠಹಿಂಸು। ಸೋ ದಸಸತನಯನೋ ಏತ್ತಕಂ ಮಾಪೇತ್ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕಂ ಗನ್ತ್ವಾ - "ಏಹಿ, ಅಯ್ಯ, ತವ ಮಣ್ಡಪಂ ದಿಸ್ವಾ ಮಯ್ಹಂ ಭತಿಂ ದೇಹೀ"ತಿ ಆಹ। ಮಹಾಪುರಿಸೋ ಗನ್ತ್ವಾ ತಂ ಮಣ್ಡಪಂ ಓಲೋಕೇಸಿ। ತಸ್ಸ ಓಲೋಕೇನ್ತಸ್ಸೇವ ಸಕಲಸರೀರಂ ಪಞ್ಚವಣ್ಣಾಯ ಪೀತಿಯಾ ನಿರನ್ತರಂ ಫುಟಂ ಅಹೋಸಿ।

ಅಥಸ್ಸ ಮಣ್ಡಪಂ ಓಲೋಕಯತೋ ಏತದಹೋಸಿ - "ನಾಯಂ ಮಣ್ಡಪೋ ಮನುಸ್ಸಭೂತೇನ ಕತೋ, ಮಯ್ಹಂ ಅಜ್ಝಾಸಯಂ ಮಯ್ಹಂ ಗುಣಂ ಆಗಮ್ಮ ಅದ್ಧಾ ಸಕ್ಕಸ್ಸ ದೇವರಞ್ಞೋ ಭವನಂ ಉಣ್ಹಂ ಅಹೋಸಿ, ತತೋ ಸಕ್ಕೇನ ದೇವಾನಮಿನ್ದೇನ ಅಯಂ ಮಣ್ಡಪೋ ನಿಮ್ಮಿತೋ"ತಿ। "ನ ಖೋ ಪನ ಮೇ ಯುತ್ತಂ ಏವರೂಪೇ ಮಣ್ಡಪೇ ಏಕದಿವಸಂಯೇವ ದಾನಂ ದಾತುಂ, ಸತ್ತಾಹಂ ದಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಚಿನ್ತೇಸಿ। ಬಾಹಿರಕದಾನಂ ನಾಮ ತತ್ತಕಮ್ಪಿ ಸಮಾನಂ ಬೋಧಿಸತ್ತಾನಂ ಹದಯಂ ತುಟ್ಠಿಂ ಕಾತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ, ಅಲಙ್ಕತಸೀಸಂ ವಾ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಅಞ್ಜಿತಾನಿ ವಾ ಅಕ್ಖೀನಿ ಉಪ್ಪಾಟೇತ್ವಾ ಹದಯಮಂಸಂ ವಾ ಉಬ್ಬಟ್ಟೇತ್ವಾ ದಿನ್ನಕಾಲೇ ಬೋಧಿಸತ್ತಾನಂ ಚಾಗಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ತುಟ್ಠಿ ನಾಮ ಹೋತಿ। ಅಮ್ಹಾಕಂ ಬೋಧಿಸತ್ತಸ್ಸ ಹಿ **ಸಿವಿಜಾತಕೇ** (ಜಾ॰ ೧.೧೫.೫೧ ಆದಯೋ) ದೇವಸಿಕಂ ಪಞ್ಚಕಹಾಪಣಸತಸಹಸ್ಸಾನಿ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ಚತೂಸು ನಗರದ್ವಾರೇಸು ನಗರಮಜ್ಝೇತಿ ಪಞ್ಚಸು ಠಾನೇಸು ದಾನಂ ದೇನ್ತಸ್ಸ ತಂ ದಾನಂ ಚಾಗತುಟ್ಠಿಂ ಉಪ್ಪಾದೇತುಂ ನಾಸಕ್ಖಿ। ಯದಾ ಪನಸ್ಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣವಣ್ಣೇನ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಸಕ್ಕೋ ದೇವರಾಜಾ ಅಕ್ಖೀನಿ ಯಾಚಿ, ತದಾ ಸೋ ತಾನಿ ಚಕ್ಖೂನಿ ಉಪ್ಪಾಟೇತ್ವಾ ಅದಾಸಿ, ದದಮಾನಸ್ಸೇವ ಹಾಸೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿ, ಕೇಸಗ್ಗಮತ್ತಮ್ಪಿ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಅಞ್ಞಥತ್ತಂ ನಾಹೋಸಿ। ಏವಂ ಸಬ್ಬಞ್ಞುಬೋಧಿಸತ್ತಾನಂ ಬಾಹಿರದಾನಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ತಿತ್ತಿ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ತಸ್ಮಾ ಸೋಪಿ ಮಹಾಪುರಿಸೋ - "ಮಯಾ ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಸಙ್ಖಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ದಾನಂ ದಾತುಂ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ತಸ್ಮಿಂ ಮಣ್ಡಪೇ ನಿಸೀದಾಪೇತ್ವಾ ಸತ್ತಾಹಂ ಗವಪಾನಂ ನಾಮ ದಾನಂ ಅದಾಸಿ।

ಏತ್ಥ **ಗವಪಾನ**ನ್ತಿ ಮಹನ್ತೇ ಮಹನ್ತೇ ಕೋಲಮ್ಬೇ ಖೀರಸ್ಸ ಪೂರೇತ್ವಾ ಉದ್ಧನೇಸು ಆರೋಪೇತ್ವಾ ಘನಪಾಕಪಕ್ಕೇ ಖೀರೇ ಥೋಕಥೋಕೇ ತಣ್ಡುಲೇ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಪಕ್ಕಮಧುಸಕ್ಖರಚುಣ್ಣಸಪ್ಪೀಹಿ ಅಭಿಸಙ್ಖತಭೋಜನಂ ವುಚ್ಚತಿ। ಇದಮೇವ **ಚತುಮಧುರಭೋಜನ**ನ್ತಿಪಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಮನುಸ್ಸಾಯೇವ ಪನ ಪರಿವಿಸಿತುಂ ನಾಸಕ್ಖಿಂಸು। ದೇವಾಪಿ ಏಕನ್ತರಿಕಾ ಹುತ್ವಾ ಪರಿವಿಸಿಂಸು। ದ್ವಾದಸಯೋಜನಪ್ಪಮಾಣಮ್ಪಿ ತಂ ಠಾನಂ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಗಣ್ಹಿತುಂ ನಪ್ಪಹೋಸಿಯೇವ, ತೇ ಪನ ಭಿಕ್ಖೂ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ತನೋ ಅನುಭಾವೇನ ನಿಸೀದಿಂಸು। ಪರಿಯೋಸಾನದಿವಸೇ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಪತ್ತೇ ಧೋವಾಪೇತ್ವಾ ಭೇಸಜ್ಜತ್ಥಾಯ ಸಪ್ಪಿನವನೀತಮಧುಫಾಣಿತಾದೀನಂ ಪೂರೇತ್ವಾ ತಿಚೀವರೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಅದಾಸಿ। ತತ್ಥ ಸಙ್ಘನವಕಭಿಕ್ಖುನಾ ಲದ್ಧಚೀವರಸಾಟಕಾ ಸತಸಹಸ್ಸಗ್ಘನಿಕಾ ಅಹೇಸುಂ।

ಅಥ ಸತ್ಥಾ ಅನುಮೋದನಂ ಕರೋನ್ತೋ - "ಅಯಂ ಮಹಾಪುರಿಸೋ ಏವರೂಪಂ ಮಹಾದಾನಂ ಅದಾಸಿ, ಕೋ ನು ಖೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಉಪಧಾರೇನ್ತೋ - "ಅನಾಗತೇ ಕಪ್ಪಸತಸಹಸ್ಸಾಧಿಕಾನಂ ದ್ವಿನ್ನಂ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾನಂ ಮತ್ಥಕೇ ಗೋತಮೋ ನಾಮ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ದಿಸ್ವಾ ತತೋ ಮಹಾಸತ್ತಂ ಆಮನ್ತೇತ್ವಾ - "ತ್ವಂ ಏತ್ತಕಂ ನಾಮ ಕಾಲಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಗೋತಮೋ ನಾಮ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸಸೀ"ತಿ ಬ್ಯಾಕಾಸಿ। ಅಥ ಮಹಾಪುರಿಸೋ ಭಗವತೋ ಬ್ಯಾಕರಣಂ ಸುತ್ವಾ ಪಮುದಿತಹದಯೋ - "ಅಹಂ ಕಿರ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸಾಮಿ, ನ ಮೇ ಘರಾವಾಸೇನ ಅತ್ಥೋ, ಪಬ್ಬಜಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ತಥಾರೂಪಂ ಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಖೇಳಪಿಣ್ಡಂ ವಿಯ ಪಹಾಯ ಸತ್ಥು ಸನ್ತಿಕೇ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಬುದ್ಧವಚನಂ ಉಗ್ಗಣ್ಹಿತ್ವಾ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಚ ಅಟ್ಠ ಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ಚ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತ್ವಾ ಅಪರಿಹೀನಜ್ಝಾನೋ ಯಾವತಾಯುಕಂ ಠತ್ವಾ ಆಯುಪರಿಯೋಸಾನೇ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೧೦. "ಅಹಂ ತೇನ ಸಮಯೇನ, ಸುರುಚಿ ನಾಮ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ।

ಅಜ್ಝಾಯಕೋ ಮನ್ತಧರೋ, ತಿಣ್ಣಂ ವೇದಾನ ಪಾರಗೂ॥

೧೧. “ತಮಹಂ ಉಪಸಙ್ಕಮ್ಮ, ಸರಣಂ ಗನ್ತ್ವಾನ ಸತ್ಥುನೋ।
ಸಮ್ಬುದ್ಧಪ್ಪಮುಖಂ ಸಙ್ಘಂ, ಗನ್ಧಮಾಲೇನ ಪೂಜಯಿಂ।
ಪೂಜೇತ್ವಾ ಗನ್ಧಮಾಲೇನ, ಗವಪಾನೇನ ತಪ್ಪಯಿಂ॥

೧೨. “ಸೋಪಿ ಮಂ ಬುದ್ಧೋ ಬ್ಯಾಕಾಸಿ, ಮಙ್ಗಲೋ ದ್ವಿಪದುತ್ತಮೋ।
ಅಪರಿಮೇಯ್ಯಿತೋ ಕಪ್ಪೇ, ಅಯಂ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ॥

೧೩. “ಪಧಾನಂ ಪದಹಿತ್ವಾನ…ಪೇ॰… ಹೇಸ್ಸಾಮ ಸಮ್ಮುಖಾ ಇಮ”ನ್ತಿ॥ –
ಅಟ್ಠ ಗಾಥಾ ವಿತ್ಥಾರೇತಬ್ಬಾ।

೧೪. “ತಸ್ಸಾಪಿ ವಚನಂ ಸುತ್ವಾ, ಭಿಯ್ಯೋ ಚಿತ್ತಂ ಪಸಾದಯಿಂ।
ಉತ್ತರಿಂ ವತಮಧಿಟ್ಠಾಸಿಂ, ದಸಪಾರಮಿಪೂರಿಯಾ॥

೧೫. “ತದಾ ಪೀತಿಮನುಬ್ರೂಹನ್ತೋ, ಸಮ್ಬೋಧಿವರಪತ್ತಿಯಾ।
ಬುದ್ಧೇ ದತ್ವಾನ ಮಂ ಗೇಹಂ, ಪಬ್ಬಜಿಂ ತಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ॥

೧೬. “ಸುತ್ತನ್ತಂ ವಿನಯಂ ಚಾಪಿ, ನವಙ್ಗಂ ಸತ್ಥುಸಾಸನಂ।
ಸಬ್ಬಂ ಪರಿಯಾಪುಣಿತ್ವಾ, ಸೋಭಯಿಂ ಜಿನಸಾಸನಂ॥

೧೭. “ತತ್ಥಪ್ಪಮತ್ತೋ ವಿಹರನ್ತೋ, ಬ್ರಹ್ಮಂ ಭಾವೇತ್ವ ಭಾವನಂ।
ಅಭಿಞ್ಞಾಪಾರಮಿಂ ಗನ್ತ್ವಾ, ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಮಗಚ್ಛಹ”ನ್ತಿ॥

ತತ್ಥ **ಗನ್ಧಮಾಲೇನಾ**ತಿ ಗನ್ಧೇಹಿ ಚೇವ ಮಾಲೇಹಿ ಚ। **ಗವಪಾನೇನಾ**ತಿ ಇದಂ ವುತ್ತಮೇವ। “ಘತಪಾನೇನಾ”ತಿಪಿ ಕೇಚಿ ಪಠನ್ತಿ। **ತಪ್ಪಯಿ**ನ್ತಿ ತಪ್ಪೇಸಿಂ। **ಉತ್ತರಿಂ ವತಮಧಿಟ್ಠಾಸಿ**ನ್ತಿ ಭಿಯ್ಯೋಪಿ ವತಮಧಿಟ್ಠಾಸಿಂ। **ದಸಪಾರಮಿಪೂರಿಯಾ**ತಿ ದಸನ್ನಂ ಪಾರಮೀನಂ ಪೂರಣತ್ಥಾಯ। **ಪೀತಿ**ನ್ತಿ ಹದಯತುಟ್ಠಿಂ। **ಅನುಬ್ರೂಹನ್ತೋ**ತಿ ವಡ್ಢೇನ್ತೋ। **ಸಮ್ಬೋಧಿವರಪತ್ತಿಯಾ**ತಿ ಬುದ್ಧತ್ತಪ್ಪತ್ತಿಯಾ। **ಬುದ್ಧೇ ದತ್ವಾನಾ**ತಿ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಪರಿಚ್ಚಜಿತ್ವಾ । **ಮಂ ಗೇಹ**ನ್ತಿ ಮಮ ಗೇಹಂ, ಸಬ್ಬಂ ಸಾಪತೇಯ್ಯಂ ಚತುಪಚ್ಚಯತ್ಥಾಯ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಪರಿಚ್ಚಜಿತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ತತ್ಥಾ**ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಬುದ್ಧಸಾಸನೇ। **ಬ್ರಹ್ಮ**ನ್ತಿ ಬ್ರಹ್ಮವಿಹಾರಭಾವನಂ ಭಾವೇತ್ವಾ।

ಮಙ್ಗಲಸ್ಸ ಪನ ಭಗವತೋ ನಗರಂ ಉತ್ತರಂ ನಾಮ ಅಹೋಸಿ, ಪಿತಾಪಿಸ್ಸ ಉತ್ತರೋ ನಾಮ ರಾಜಾ ಖತ್ತಿಯೋ, ಮಾತಾಪಿ ಉತ್ತರಾ ನಾಮ, ಸುದೇವೋ ಚ ಧಮ್ಮಸೇನೋ ಚ ದ್ವೇ ಅಗ್ಗಸಾವಕಾ, ಪಾಲಿತೋ ನಾಮ ಉಪಟ್ಠಾಕೋ, ಸೀವಲಾ ಚ ಅಸೋಕಾ ಚ ದ್ವೇ ಅಗ್ಗಸಾವಿಕಾ, ನಾಗರುಕ್ಖೋ ಬೋಧಿ, ಅಟ್ಠಾಸೀತಿಹತ್ಥುಬ್ಬೇಧಂ ಸರೀರಂ ಅಹೋಸಿ, ನವುತಿವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಂ ಆಯುಪರಿಮಾಣಂ, ಭರಿಯಾ ಪನಸ್ಸ ಯಸವತೀ ನಾಮ, ಸೀವಲೋ ನಾಮ ಪುತ್ತೋ, ಅಸ್ಸಯಾನೇನ ನಿಕ್ಖಮಿ। ಉತ್ತರಾರಾಮೇ ವಸಿ। ಉತ್ತರೋ ನಾಮ ಉಪಟ್ಠಾಕೋ, ತಸ್ಮಿಂ ಪನ ನವುತಿವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾನಿ ಠತ್ವಾ ಪರಿನಿಬ್ಬುತೇ ಭಗವತಿ ಏಕಪ್ಪಹಾರೇನೇವ ದಸಚಕ್ಕವಾಳಸಹಸ್ಸಾನಿ ಏಕನ್ಧಕಾರಾನಿ ಅಹೇಸುಂ। ಸಬ್ಬಚಕ್ಕವಾಳೇಸು ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಮಹನ್ತಂ ಆರೋದನಪರಿದೇವನಂ ಅಹೋಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ –

೧೮. “ಉತ್ತರಂ ನಾಮ ನಗರಂ, ಉತ್ತರೋ ನಾಮ ಖತ್ತಿಯೋ।

ಉತ್ತರಾ ನಾಮ ಜನಿಕಾ, ಮಙ್ಗಲಸ್ಸ ಮಹೇಸಿನೋ॥

೧೩. “ಸುದೇವೋ ಧಮ್ಮಸೇನೋ ಚ, ಅಹೇಸುಂ ಅಗ್ಗಸಾವಕಾ।
ಪಾಲಿತೋ ನಾಮುಪಟ್ಠಾಕೋ, ಮಙ್ಗಲಸ್ಸ ಮಹೇಸಿನೋ॥

೧೪. “ಸೀವಲಾ ಚ ಅಸೋಕಾ ಚ, ಅಹೇಸುಂ ಅಗ್ಗಸಾವಿಕಾ।
ಬೋಧಿ ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ, ನಾಗರುಕ್ಖೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ॥

೧೫. “ಅಟ್ಠಾಸೀತಿ ರತನಾನಿ, ಅಚ್ಚುಗ್ಗತೋ ಮಹಾಮುನಿ।
ತತೋ ನಿದ್ಧಾವತೀ ರಂಸೀ, ಅನೇಕಸತಸಹಸ್ಸಿಯೋ॥

೧೬. “ನವುತಿವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾನಿ, ಆಯು ವಿಜ್ಜತಿ ತಾವದೇ।
ತಾವತಾ ತಿಟ್ಠಮಾನೋ ಸೋ, ತಾರೇಸಿ ಜನತಂ ಬಹುಂ॥

೧೭. “ಯಥಾಪಿ ಸಾಗರೇ ಊಮೀ, ನ ಸಕ್ಕಾ ತಾ ಗಣೇತುಯೇ।
ತಥೇವ ಸಾವಕಾ ತಸ್ಸ, ನ ಸಕ್ಕಾ ತೇ ಗಣೇತುಯೇ॥

೧೮. “ಯಾವ ಅಟ್ಠಾಸಿ ಸಮ್ಬುದ್ಧೋ, ಮಙ್ಗಲೋ ಲೋಕನಾಯಕೋ।
ನ ತಸ್ಸ ಸಾಸನೇ ಅತ್ಥಿ, ಸಕಿಲೇಸಮರಣಂ ತದಾ॥

೧೯. “ಧಮ್ಮೋಕ್ಕಂ ಧಾರಯಿತ್ವಾನ, ಸನ್ತಾರೇತ್ವಾ ಮಹಾಜನಂ।
ಜಲಿತ್ವಾ ಧುಮಕೇತೂವ, ನಿಬ್ಬುತೋ ಸೋ ಮಹಾಯಸೋ॥

೨೦. “ಸಙ್ಖಾರಾನಂ ಸಭಾವತ್ತಂ, ದಸ್ಸಯಿತ್ವಾ ಸದೇವಕೇ।
ಜಲಿತ್ವಾ ಅಗ್ಗಿಕ್ಖನ್ಧೋವ, ಸೂರಿಯೋ ಅತ್ಥಙ್ಗತೋ ಯಥಾ”ತಿ॥

ತತ್ಥ **ತತೋ**ತಿ ತಸ್ಸ ಮಙ್ಗಲಸ್ಸ ಸರೀರತೋ। **ನಿದ್ಧಾವತೀ**ತಿ ನಿದ್ಧಾವನ್ತಿ, ವಚನವಿಪರಿಯಾಯೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। **ರಂಸೀ**ತಿ ರಸ್ಮಿಯೋ। **ಅನೇಕಸತಸಹಸ್ಸಿಯೋ**ತಿ ಅನೇಕಸತಸಹಸ್ಸಾ। **ಊಮೀ**ತಿ ವೀಚಿಯೋ ತರಙ್ಗಾ। **ಗಣೇತುಯೇ**ತಿ ಗಣೇತುಂ ಸಙ್ಖಾತುಂ। ಏತ್ತಕಾ ಸಾಗರೇ ಊಮಿಯೋತಿ ಯಥಾ ನ ಸಕ್ಕಾ ಗಣೇತುಂ, ಏವಂ ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಸಾವಕಾಪಿ ನ ಸಕ್ಕಾ ಗಣೇತುಂ, ಅಥ ಖೋ ಗಣನಪಥಂ ವೀತಿವತ್ತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಯಾವಾ**ತಿ ಯಾವತಕಂ ಕಾಲಂ। **ಸಕಿಲೇಸಮರಣಂ ತದಾ**ತಿ ಸಹ ಕಿಲೇಸೇಹಿ ಸಕಿಲೇಸೋ, ಸಕಿಲೇಸಸ್ಸ ಮರಣಂ ಸಕಿಲೇಸಮರಣಂ, ತಂ ನತ್ಥಿ। ತದಾ ಕಿರ ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಸಾಸನೇ ಸಾವಕಾ ಸಬ್ಬೇ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ವಾಯೇವ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಿಂಸು। ಪುಥುಜ್ಜನಾ ವಾ ಸೋತಾಪನ್ನಾದಯೋ ವಾ ಹುತ್ವಾ ನ ಕಾಲಮಕಂಸೂತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕೇಚಿ “ಸಮ್ಮೋಹಮಾರಣಂ ತದಾ”ತಿ ಪಠನ್ತಿ।

ಧಮ್ಮೋಕ್ಕನ್ತಿ ಧಮ್ಮದೀಪಕಂ। **ಧೂಮಕೇತೂ**ತಿ ಅಗ್ಗಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಇಧ ಪನ ಪದೀಪೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ ತಸ್ಮಾ ಪದೀಪೋ ವಿಯ ಜಲಿತ್ವಾ ನಿಬ್ಬುತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಮಹಾಯಸೋ**ತಿ ಮಹಾಪರಿವಾರೋ । ಕೇಚಿ “ನಿಬ್ಬುತೋ ಸೋ ಸಸಾವಕೋ”ತಿ ಪಠನ್ತಿ। **ಸಙ್ಖಾರಾನ**ನ್ತಿ ಸಙ್ಖತಧಮ್ಮಾನಂ ಸಪ್ಪಚ್ಚಯಧಮ್ಮಾನಂ। **ಸಭಾವತ್ತ**ನ್ತಿ ಅನಿಚ್ಚಾದಿಸಾಮಞ್ಞಲಕ್ಖಣಂ। **ಸೂರಿಯೋ ಅತ್ಥಙ್ಗತೋ ಯಥಾ**ತಿ ಯಥಾ ಸಹಸ್ಸಕಿರಣೋ ದಿವಸಕರೋ ಸಬ್ಬಂ ತಮಗಣಂ ವಿಧಮಿತ್ವಾ ಸಬ್ಬಞ್ಚ ಲೋಕಂ ಓಭಾಸೇತ್ವಾ ಅತ್ಥಮುಪಗಚ್ಛತಿ,

ಏವಂ ಮಙ್ಗಲದಿವಸಕರೋಪಿ ವೇನೇಯ್ಯಕಮಲವನವಿಕಸನಕರೋ ಸಬ್ಬಂ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಬಾಹಿರಲೋಕತಮಂ ವಿಧಮಿತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಸರೀರಪ್ಪಭಾಯ ಜಲಿತ್ವಾ ಅತ್ಥಙ್ಗತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸೇಸಗಾಥಾ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನಾ ಏವಾತಿ।

ಮಙ್ಗಲಬುದ್ಧವಂಸವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ನಿಟ್ಠಿತೋ ತತಿಯೋ ಬುದ್ಧವಂಸೋ।

೬. ಸುಮನಬುದ್ಧವಂಸವಣ್ಣನಾ

ಏವಂ ಏಕಪ್ಪಹಾರೇನೇವ ದಸಸಹಸ್ಸಿಲೋಕಧಾತುಂ ಏಕನ್ಧಕಾರಂ ಕತ್ವಾ ತಸ್ಮಿಂ ಭಗವತಿ ಪರಿನಿಬ್ಬುತೇ ತಸ್ಸ ಅಪರಭಾಗೇ ನವುತಿವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾಯುಕೇಸು ಮನುಸ್ಸೇಸು ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಪರಿಹಾಯಿತ್ವಾ ದಸವಸ್ಸೇಸು ಜಾತೇಸು ಪುನ ವಡ್ಢಿತ್ವಾ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾಯುಕಾ ಹುತ್ವಾ ಪುನ ಪರಿಹಾಯಿತ್ವಾ ನವುತಿವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾಯುಕೇಸು ಜಾತೇಸು **ಸುಮನೋ** ನಾಮ ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ಪಾರಮಿಯೋ ಪೂರೇತ್ವಾ ತುಸಿತಪುರೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತ್ವಾ ತತೋ ಚವಿತ್ವಾ ಮೇಖಲನಗರೇ ಸುದತ್ತಸ್ಸ ನಾಮ ರಞ್ಞೋ ಕುಲೇ ಸಿರಿಮಾಯ ನಾಮ ದೇವಿಯಾ ಕುಚ್ಛಿಸ್ಮಿಂ ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ಅಗ್ಗಹೇಸಿ। ಪಾಟಿಹಾರಿಯಾನಿ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತನಯಾನೇವ।

ಸೋ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ವುದ್ಧಿಪ್ಪತ್ತೋ ಸಿರಿವಡ್ಢನಸೋಮವಡ್ಢನಇದ್ಧಿವಡ್ಢನನಾಮಧೇಯ್ಯೇಸು ತೀಸು ಪಾಸಾದೇಸು ತೇಸಟ್ಠಿಯಾ ನಾಟಕಿತ್ಥಿಸತಸಹಸ್ಸೇಹಿ ಪರಿಚಾರಿಯಮಾನೋ ಸುರಯುವತೀಹಿ ಪರಿಚಾರಿಯಮಾನೋ ದೇವಕುಮಾರೋ ವಿಯ ನವವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾನಿ ದಿಬ್ಬಸುಖಸದಿಸಂ ವಿಸಯಸುಖಮನುಭವಮಾನೋ ವಟಂಸಿಕಾಯ ನಾಮ ದೇವಿಯಾ ಅನುಪಮಂ ನಾಮ ನಿರುಪಮಂ ಪುತ್ತಂ ಜನೇತ್ವಾ ಚತ್ತಾರಿ ನಿಮಿತ್ತಾನಿ ದಿಸ್ವಾ ಹತ್ಥಿಯಾನೇನ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಪಬ್ಬಜಿ। ತಂ ಪನ ಪಬ್ಬಜನ್ತಂ ತಿಂಸಕೋಟಿಯೋ ಅನುಪಬ್ಬಜಿಂಸು।

ಸೋ ತೇಹಿ ಪರಿವುತೋ ದಸಮಾಸೇ ಪಧಾನಚರಿಯಂ ಚರಿತ್ವಾ ವಿಸಾಖಪುಣ್ಣಮಾಯ ಅನೋಮನಿಗಮೇ ಅನೋಮಸೇಟ್ಠಿನೋ ಧೀತಾಯ ಅನುಪಮಾಯ ನಾಮ ದಿನ್ನಂ ಪಕ್ಖಿತ್ತದಿಬ್ಬೋಜಂ ಪಾಯಾಸಂ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಸಾಲವನೇ ದಿವಾವಿಹಾರಂ ವೀತಿನಾಮೇತ್ವಾ ಅನುಪಮಾಜೀವಕೇನ ದಿನ್ನಾ ಅಟ್ಠ ತಿಣಮುಟ್ಠಿಯೋ ಗಹೇತ್ವಾ ನಾಗಬೋಧಿಂ ಉಪಗನ್ತ್ವಾ ತಂ ಪದಕ್ಖಿಣಂ ಕತ್ವಾ ಅಟ್ಠಹಿ ತಿಣಮುಟ್ಠೀಹಿ ತಿಂಸಹತ್ಥವಿತ್ಥತಂ ತಿಣಸನ್ಥರಂ ಕತ್ವಾ ತತ್ಥ ಪಲ್ಲಙ್ಕಂ ಆಭುಜಿತ್ವಾ ನಿಸೀದಿ। ತತೋ ಮಾರಬಲಂ ವಿಧಮಿತ್ವಾ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಂ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ - "ಅನೇಕಜಾತಿಸಂಸಾರಂ...ಪೇ॰... ತಣ್ಹಾನಂ ಖಯಮಜ್ಝಗಾ"ತಿ (ಧ॰ ಪ॰ ೧೫೩-೧೫೪) ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೧. "ಮಙ್ಗಲಸ್ಸ ಅಪರೇನ, ಸುಮನೋ ನಾಮ ನಾಯಕೋ।
ಸಬ್ಬಧಮ್ಮೇಹಿ ಅಸಮೋ, ಸಬ್ಬಸತ್ತಾನಮುತ್ತಮೋ"ತಿ॥

ತತ್ಥ **ಮಙ್ಗಲಸ್ಸ ಅಪರೇನಾ**ತಿ ಮಙ್ಗಲಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಅಪರಭಾಗೇ। **ಸಬ್ಬಧಮ್ಮೇಹಿ ಅಸಮೋ**ತಿ ಸಬ್ಬೇಹಿಪಿ ಸೀಲಸಮಾಧಿಪಞ್ಞಾಧಮ್ಮೇಹಿ ಅಸಮೋ ಅಸದಿಸೋ।

ಸುಮನೋ ಕಿರ ಭಗವಾ ಬೋಧಿಸಮೀಪೇಯೇವ ಸತ್ತಸತ್ತಾಹಾನಿ ವೀತಿನಾಮೇತ್ವಾ ಧಮ್ಮದೇಸನತ್ಥಂ ಬ್ರಹ್ಮಾಯಾಚನಂ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತ್ವಾ - "ಕಸ್ಸ ನು ಖೋ ಅಹಂ ಪಠಮಂ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೬೨; ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೮೪; ೨.೩೪೧; ಮಹಾವ॰ ೧೦) ಉಪಧಾರೇನ್ತೋ ಅತ್ತನಾ ಸಹ ಪಬ್ಬಜಿತಾನಂ ತಿಂಸಕೋಟಿಯೋ ಚ ಅತ್ತನೋ ಕನಿಟ್ಠಭಾತಿಕಂ ವೇಮಾತಿಕಂ ಸರಣಕುಮಾರಞ್ಚ ಪುರೋಹಿತಪುತ್ತಂ ಭಾವಿತತ್ತಮಾಣವಕಞ್ಚ ಉಪನಿಸ್ಸಯಸಮ್ಪನ್ನೇ ದಿಸ್ವಾ - "ಏತೇಸಂ ಪಠಮಂ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಹಂಸರಾಜಾ ವಿಯ ಗಗನಪಥೇನ ಮೇಖಲುಯ್ಯಾನೇ ಓತರಿತ್ವಾ ಉಯ್ಯಾನಪಾಲಂ ಪೇಸೇತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಕನಿಟ್ಠಭಾತಿಕಂ ಸರಣಕುಮಾರಞ್ಚ ಪುರೋಹಿತಪುತ್ತಂ ಭಾವಿತತ್ತಕುಮಾರಞ್ಚ ಪಕ್ಕೋಸಾಪೇತ್ವಾ ತೇಸಂ ಪರಿವಾರಭೂತಾ ಸತ್ತತಿಂಸಕೋಟಿಯೋ ಅತ್ತನಾ ಸಹ ಪಬ್ಬಜಿತಾ ತಿಂಸಕೋಟಿಯೋ ಚ ಅಞ್ಞೇ ಚ ಬಹೂ ದೇವಮನುಸ್ಸಕೋಟಿಯೋ ಚಾತಿ ಏವಂ ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಂ **ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಪ್ಪವತ್ತನೇನ** ಧಮ್ಮಾಮತಂ ಪಾಯೇಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೨. "ತದಾ ಅಮತಭೇರಿಂ ಸೋ, ಆಹನೀ ಮೇಖಲೇ ಪುರೇ।

ಧಮ್ಮಸಙ್ಘಸಮಾಯುತ್ತಂ, ನವಙ್ಗಂ ಜಿನಸಾಸನ"ನ್ತಿ॥

ತತ್ಥ **ಅಮತಭೇರಿ**ನ್ತಿ ಅಮತಾಧಿಗಮಾಯ ನಿಬ್ಬಾನಾಧಿಗಮಾಯ ಭೇರಿಂ। **ಆಹನೀ**ತಿ ವಾದಯಿ, ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಸೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸಾಯಂ ಅಮತಭೇರೀ ನಾಮ ಅಮತಪರಿಯೋಸಾನಂ ನವಙ್ಗಂ ಬುದ್ಧವಚನಂ। ತೇನೇವಾಹ - **"ಧಮ್ಮಸಙ್ಘಸಮಾಯುತ್ತಂ, ನವಙ್ಗಂ ಜಿನಸಾಸನ**"ನ್ತಿ। ತತ್ಥ **ಧಮ್ಮಸಙ್ಘಸಮಾಯುತ್ತ**ನ್ತಿ ಚತುಸಚ್ಚಧಮ್ಮಕಥಾಸಙ್ಘವರಸಮಾಯುತ್ತಂ।

ಸುಮನೋ ಪನ ಲೋಕನಾಯಕೋ ಅಭಿಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಪಾಪುಣಿತ್ವಾ ಪಟಿಞ್ಞಾನುರೂಪಂ ಪಟಿಪದಂ ಪಟಿಪಜ್ಜಮಾನೋ ಮಹಾಜನಸ್ಸ ಭವಬನ್ಧನಮೋಕ್ಖತ್ಥಾಯ ಕುಸಲರತನಸ್ಸ ಕಿಲೇಸಚೋರೇಹಿ ವಿಲುಪ್ಪಮಾನಸ್ಸ ಪರಿತ್ತಾನತ್ಥಂ ಸೀಲವಿಪುಲಪಾಕಾರಂ ಸಮಾಧಿಪರಿಖಾಪರಿವಾರಿತಂ ವಿಪಸ್ಸನಾಞಾಣದ್ವಾರಂ ಸತಿಸಮ್ಪಜಞ್ಞದಳ್ಹಕವಾಟಂ ಸಮಾಪತ್ತಿಮಣ್ಡಪಾದಿಪಟಿಮಣ್ಡಿತಂ ಬೋಧಿಪಕ್ಖಿಯಜನಸಮಾಕುಲಂ ಅಮತವರನಗರಂ ಮಾಪೇಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೩. "ನಿಜ್ಜಿನಿತ್ವಾ ಕಿಲೇಸೇ ಸೋ, ಪತ್ವಾ ಸಮ್ಬೋಧಿಮುತ್ತಮಂ।
ಮಾಪೇಸಿ ನಗರಂ ಸತ್ಥಾ, ಸದ್ಧಮ್ಮಪುರವರುತ್ತಮ"ನ್ತಿ॥

ತತ್ಥ **ನಿಜ್ಜಿನಿತ್ವಾ**ತಿ ವಿಜಿನಿತ್ವಾ ಅಭಿಭುಯ್ಯ, ಕಿಲೇಸಾಭಿಸಙ್ಖಾರದೇವಪುತ್ತಮಾರೇ ವಿದ್ಧಂಸೇತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ । **ಸೋ**ತಿ ಸೋ ಸುಮನೋ ಭಗವಾ। "ವಿಜಿನಿತ್ವಾ ಕಿಲೇಸೇ ಹೀ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ। ತತ್ಥ **ಹಿ**-ಕಾರೋ ಪದಪೂರಣಮತ್ತೇ ನಿಪಾತೋ। **ಪತ್ವಾ**ತಿ ಅಧಿಗನ್ತ್ವಾ । "ಪತ್ತೋ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ। **ನಗರ**ನ್ತಿ ನಿಬ್ಬಾನನಗರಂ। **ಸದ್ಧಮ್ಮಪುರವರುತ್ತಮ**ನ್ತಿ ಸದ್ಧಮ್ಮಸಙ್ಖಾತಂ ಪುರವರೇಸು ಉತ್ತಮಂ ಸೇಟ್ಠಂ ಪಧಾನಭೂತಂ। ಅಥ ವಾ ಸದ್ಧಮ್ಮಮಯೇಸು ಪುರೇಸು ಪವರೇಸು ಉತ್ತಮಂ ಸದ್ಧಮ್ಮಪುರವರುತ್ತಮಂ। ಪುರಿಮಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥವಿಕಪ್ಪೇ "ನಗರ"ನ್ತಿ ತಸ್ಸೇವ ವೇವಚನನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಪಟಿವಿದ್ಧಧಮ್ಮಸಭಾವಾನಂ ಸೇಕ್ಖಾಸೇಕ್ಖಾನಂ ಅರಿಯಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಪತಿಟ್ಠಾನಂ ಗೋಚರನಿವಾಸಟ್ಠೇನ ನಿಬ್ಬಾನಂ "ನಗರ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತಸ್ಮಿಂ ಪನ ಸದ್ಧಮ್ಮವರನಗರೇ ಸೋ ಸತ್ಥಾ ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನಂ ಅಕುಟಿಲಂ ಉಜುಂ ಪುಥುಲಞ್ಚ ವಿತ್ಥತಞ್ಚ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಮಯಂ ಮಹಾವೀಥಿಂ ಮಾಪೇಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೪. "ನಿರನ್ತರಂ ಅಕುಟಿಲಂ, ಉಜುಂ ವಿಪುಲವಿತ್ಥತಂ।
ಮಾಪೇಸಿ ಸೋ ಮಹಾವೀಥಿಂ, ಸತಿಪಟ್ಠಾನವರುತ್ತಮ"ನ್ತಿ॥

ತತ್ಥ **ನಿರನ್ತರ**ನ್ತಿ ಕುಸಲಜವನಸಞ್ಚರಣಾನನ್ತರಭಾವತೋ ನಿರನ್ತರಂ। **ಅಕುಟಿಲ**ನ್ತಿ ಕುಟಿಲಭಾವಕರದೋಸವಿರಹಿತತೋ ಅಕುಟಿಲಂ। **ಉಜು**ನ್ತಿ ಅಕುಟಿಲತ್ತಾವ ಉಜುಂ। ಪುರಿಮಪದಸ್ಸೇವ ಅತ್ಥದೀಪಕಮಿದಂ ವಚನಂ। **ವಿಪುಲವಿತ್ಥತ**ನ್ತಿ ಆಯಾಮತೋ ಚ ವಿತ್ಥಾರತೋ ಚ ಪುಥುಲವಿತ್ಥತಂ, ಪುಥುಲವಿತ್ಥತಭಾವೋ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಸತಿಪಟ್ಠಾನವಸೇನ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। **ಮಹಾವೀಥಿ**ನ್ತಿ ಮಹಾಮಗ್ಗಂ। **ಸತಿಪಟ್ಠಾನವರುತ್ತಮ**ನ್ತಿ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಞ್ಚ ತಂ ವರೇಸು ಉತ್ತಮಞ್ಚಾತಿ ಸತಿಪಟ್ಠಾನವರುತ್ತಮಂ। ಅಥ ವಾ ವರಂ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಮಯಂ ಉತ್ತಮವೀಥಿನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಇದಾನಿ ತಸ್ಸ ನಿಬ್ಬಾನಮಹಾನಗರಸ್ಸ ತಸ್ಸಂ ಸತಿಪಟ್ಠಾನವೀಥಿಯಂ ಚತ್ತಾರಿ ಸಾಮಞ್ಞಫಲಾನಿ ಚತಸ್ಸೋ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾ ಛ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಅಟ್ಠ ಸಮಾಪತ್ತಿಯೋತಿ ಇಮಾನಿ ಮಹಗ್ಘರತನಾನಿ ಉಭೋಸು ಪಸ್ಸೇಸು ಧಮ್ಮಾಪಣೇ ಪಸಾರೇಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೫. "ಫಲೇ ಚತ್ತಾರಿ ಸಾಮಞ್ಞೇ, ಚತಸ್ಸೋ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾ।
ಛಳಭಿಞ್ಞಾಟ್ಠಸಮಾಪತ್ತೀ, ಪಸಾರೇಸಿ ತತ್ಥ ವೀಥಿಯ"ನ್ತಿ॥

ಇದಾನಿ ಭಗವಾ ಇಮಾನಿ ರತನಭಣ್ಡಾನಿ ಯೇ ಪನ ಅಪ್ಪಮತ್ತಾ ಸತಿಮನ್ತೋ ಪಣ್ಡಿತಾ ಹಿರಿಓತ್ತಪ್ಪವೀರಿಯಾದೀಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತಾ, ತೇ ಆದಿಯನ್ತೀತಿ ತೇಸಂ ರತನಾನಂ ಹರಣೂಪಾಯಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ -

೭. “ಯೇ ಅಪ್ಪಮತ್ತಾ ಅಖಿಲಾ, ಹಿರಿವೀರಿಯೇಹುಪಾಗತಾ।
ತೇ ತೇ ಇಮೇ ಗುಣವರೇ, ಆದಿಯನ್ತಿ ಯಥಾಸುಖ”ನ್ತಿ॥ - ಆಹ।

ತತ್ಥ **ಯೇತಿ** ಅನಿಯಮುದ್ದೇಸೋ। **ಅಪ್ಪಮತ್ತಾತಿ** ಪಮಾದಸ್ಸ ಪಟಿಪಕ್ಖಭೂತೇನ ಸತಿಯಾ ಅವಿಪ್ಪವಾಸಲಕ್ಖಣೇನ ಅಪ್ಪಮಾದೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಾ। **ಅಖಿಲಾತಿ** ಪಞ್ಚಚೇತೋಖಿಲರಹಿತಾ। **ಹಿರಿವೀರಿಯೇಹುಪಾಗತಾತಿ** ಕಾಯದುಚ್ಚರಿತಾದೀಹಿ ಹಿರೀಯತೀತಿ ಹಿರೀ, ಲಜ್ಜಾಯೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ವೀರಸ್ಸ ಭಾವೋ ವೀರಿಯಂ, ತಂ ಉಸ್ಸಾಹಲಕ್ಖಣಂ। ತೇಹಿ ಹಿರಿವೀರಿಯೇಹಿ ಉಪಾಗತಾ ಸಮನ್ನಾಗತಾ ಭಬ್ಬಪುಗ್ಗಲಾ। **ತೇತಿ** ಇದಂ ಪುಬ್ಬೇ ಅನಿಯಮುದ್ದೇಸಸ್ಸ ನಿಯಮುದ್ದೇಸೋ। ಪುನ **ತೇತಿ** ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರೇ ಗುಣರತನವಿಸೇಸೇ ತೇ ಕುಲಪುತ್ತಾ ಆದಿಯನ್ತಿ ಪಟಿಲಭನ್ತಿ ಅಧಿಗಚ್ಛನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸಬ್ಬಂ ಪನ ಸುಮನೋ ಭಗವಾ ಕತವಿದಿತಮನೋ ಧಮ್ಮಭೇರಿಂ ಆಹನಿತ್ವಾ ಧಮ್ಮನಗರಂ ಮಾಪೇತ್ವಾ ಇಮಿನಾ ನಯೇನ ಪಠಮಮೇವ ಸತಸಹಸ್ಸಕೋಟಿಯೋ ಬೋಧೇಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೭. “ಏವಮೇತೇನ ಯೋಗೇನ, ಉದ್ಧರನ್ತೋ ಮಹಾಜನಂ।
ಬೋಧೇಸಿ ಪಠಮಂ ಸತ್ಥಾ, ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಿಯೋ”ತಿ॥

ತತ್ಥ **ಉದ್ಧರನ್ತೋತಿ** ಸಂಸಾರಸಾಗರತೋ ಅರಿಯಮಗ್ಗನಾವಾಯ ಸಮುದ್ಧರನ್ತೋ। **ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಿಯೋತಿ** ಸತಸಹಸ್ಸಕೋಟಿಯೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ವಿಪರಿಯಾಯೇನ ನಿದ್ದಿಟ್ಠಂ।

ಯದಾ ಪನ ಸುಮನೋ ಲೋಕನಾಯಕೋ ಸುನನ್ದವತೀನಗರೇ ಅಮ್ಬರುಕ್ಖಮೂಲೇ ತಿತ್ಥಿಯಮದಮಾನಮದ್ದನಂ ಯಮಕಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ಕತ್ವಾ ಸತ್ತಾನಂ ಕೋಟಿಸಹಸ್ಸಂ ಧಮ್ಮಾಮತಂ ಪಾಯೇಸಿ। ಅಯಂ ದುತಿಯೋ ಅಭಿಸಮಯೋ ಅಹೋಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೮. “ಯಮ್ಹಿ ಕಾಲೇ ಮಹಾವೀರೋ, ಓವದೀ ತಿತ್ಥಿಯೇ ಗಣೇ।
ಕೋಟಿಸಹಸ್ಸಾಭಿಸಮಿಂಸು, ದುತಿಯೇ ಧಮ್ಮದೇಸನೇ”ತಿ॥

ತತ್ಥ **ತಿತ್ಥಿಯೇ ಗಣೇತಿ** ತಿತ್ಥಿಯಭೂತೇ ಗಣೇ, ತಿತ್ಥಿಯಾನಂ ಗಣೇ ವಾ “ತಿತ್ಥಿಯೇ ಅಭಿಮದ್ದನ್ತೋ, ಬುದ್ಧೋ ಧಮ್ಮಮದೇಸಯೀ”ತಿ ಪಠನ್ತಿ ಕೇಚಿ।

ಯದಾ ಪನ ದಸಸು ಚಕ್ಕವಾಳಸಹಸ್ಸೇಸು ದೇವತಾ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಚಕ್ಕವಾಳೇ ಸನ್ನಿಪತಿತ್ವಾ ಮನುಸ್ಸಾ ಚ ನಿರೋಧಕಥಂ ಸಮುಟ್ಠಾಪೇಸುಂ - “ಕಥಂ ನಿರೋಧಂ ಸಮಾಪಜ್ಜನ್ತಿ, ಕಥಂ ನಿರೋಧಸಮಾಪನ್ನಾ ಹೋನ್ತಿ, ಕಥಂ ನಿರೋಧಾ ವುಟ್ಠಹನ್ತೀ”ತಿ? ಏವಂ ಸಮಾಪಜ್ಜನಅಧಿಟ್ಠಾನವುಟ್ಠಾನಾದೀಸು ವಿನಿಚ್ಛಯಂ ಕಾತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತಾ ಸಹ ಮನುಸ್ಸೇಹಿ ಛಸು ಕಾಮಾವಚರದೇವಲೋಕೇಸು ದೇವಾ ಚ ನವಸು ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇಸು ಬ್ರಹ್ಮಾನೋ ಚ ದ್ವೇಳ್ಹಕಜಾತಾ ದ್ವಿಧಾ ಅಹೇಸುಂ। ತತೋ ನರಸುನ್ದರೇನ ಅರಿನ್ದಮೇನ ನಾಮ ರಞ್ಞಾ ಸದ್ಧಿಂ ಸಾಯನ್ಹಸಮಯೇ ಸುಮನದಸಬಲಂ ಸಬ್ಬಲೋಕನಾಥಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿಂಸು; ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಅರಿನ್ದಮೋ ರಾಜಾ ಭಗವನ್ತಂ ನಿರೋಧಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛಿ। ತತೋ ಭಗವತಾ ನಿರೋಧಪಞ್ಹೇ ವಿಸ್ಸಜ್ಜಿತೇ ನವುತಿಪಾಣಕೋಟಿಸಹಸ್ಸಾನಂ ಧಮ್ಮಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹೋಸಿ। ಅಯಂ ತತಿಯೋ ಅಭಿಸಮಯೋ ಅಹೋಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೯. “ಯದಾ ದೇವಾ ಮನುಸ್ಸಾ ಚ, ಸಮಗ್ಗಾ ಏಕಮಾನಸಾ।
ನಿರೋಧಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛಿಂಸು, ಸಂಸಯಂ ಚಾಪಿ ಮಾನಸಂ॥

೧೦. “ತದಾಪಿ ಧಮ್ಮದೇಸನೇ, ನಿರೋಧಪರಿದೀಪನೇ।

ನವುತಿಕೋಟಿಸಹಸ್ಸಾನಂ, ತತಿಯಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹೂ”ತಿ॥

ತಸ್ಸ ಪನ ಸುಮನಸ್ಸ ಭಗವತೋ ತಯೋ ಸಾವಕಸನ್ನಿಪಾತಾ ಅಹೇಸುಂ। ತತ್ಥ ಪಠಮಸನ್ನಿಪಾತೇ ಮೇಖಲನಗರಂ ಉಪನಿಸ್ಸಾಯ ವಸ್ಸಂ ವಸಿತ್ವಾ ಪಠಮಪವಾರಣಾಯ ಅರಹನ್ತಾನಂ ಕೋಟಿಸಹಸ್ಸೇನ ಏಹಿಭಿಕ್ಖುಪಬ್ಬಜ್ಜಾಯ ಪಬ್ಬಜಿತೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಭಗವಾ ಪವಾರೇಸಿ, ಅಯಂ ಪಠಮೋ ಸನ್ನಿಪಾತೋ ಅಹೋಸಿ। ಅಥಾಪರೇನ ಸಮಯೇನ ಸಙ್ಕಸ್ಸನಗರಸ್ಸಾವಿದೂರೇ ಅರಿನ್ದಮರಾಜಕುಸಲಬಲನಿಬ್ಬತ್ತೇ ಯೋಜನಪ್ಪಮಾಣೇ ಕನಕಪಬ್ಬತೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ಸರದಸಮಯರುಚಿರಕರನಿಕರೋ ದಿವಸಕರೋ ವಿಯ ಯುಗನ್ಧರಪಬ್ಬತೇ ಮುನಿವರದಿವಸಕರೋ ಅರಿನ್ದಮರಾಜಾನಂ ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ಆಗತಾನಂ ಪುರಿಸಾನಂ ನವುತಿಕೋಟಿಸಹಸ್ಸಾನಿ ದಮೇತ್ವಾ ಸಬ್ಬೇ ಏಹಿಭಿಕ್ಖುಪಬ್ಬಜ್ಜಾಯ ಪಬ್ಬಾಜೇತ್ವಾ ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ದಿವಸೇ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ತೇಹಿ ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಪರಿವುತೋ ಚತುರಙ್ಗಸಮನ್ನಾಗತೇ ಸನ್ನಿಪಾತೇ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಉದ್ದಿಸಿ। ಅಯಂ ದುತಿಯೋ ಸನ್ನಿಪಾತೋ ಅಹೋಸಿ। ಯದಾ ಪನ ಸಕ್ಕೋ ದೇವರಾಜಾ ಸುಗತದಸ್ಸನತ್ಥಾಯ ಉಪಸಙ್ಕಮಿ, ತದಾ ಸುಮನೋ ಭಗವಾ ಅಸೀತಿಯಾ ಅರಹನ್ತಕೋಟಿಸಹಸ್ಸೇಹಿ ಪರಿವುತೋ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಉದ್ದಿಸಿ, ಅಯಂ ತತಿಯೋ ಸನ್ನಿಪಾತೋ ಅಹೋಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೧೧. “ಸನ್ನಿಪಾತಾ ತಯೋ ಆಸುಂ, ಸುಮನಸ್ಸ ಮಹೇಸಿನೋ।
ಖೀಣಾಸವಾನಂ ವಿಮಲಾನಂ, ಸನ್ತಚಿತ್ತಾನ ತಾದಿನಂ॥

೧೨. “ವಸ್ಸಂವುಟ್ಠಸ್ಸ ಭಗವತೋ, ಅಭಿಘುಟ್ಠೇ ಪವಾರಣೇ।
ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸೇಹಿ, ಪವಾರೇಸಿ ತಥಾಗತೋ॥

೧೩. “ತತೋ ಪರಂ ಸನ್ನಿಪಾತೇ, ವಿಮಲೇ ಕಞ್ಚನಪಬ್ಬತೇ।
ನವುತಿಕೋಟಿಸಹಸ್ಸಾನಂ, ದುತಿಯೋ ಆಸಿ ಸಮಾಗಮೋ॥

೧೪. “ಯದಾ ಸಕ್ಕೋ ದೇವರಾಜಾ, ಬುದ್ಧದಸ್ಸನುಪಾಗಮಿ।
ಅಸೀತಿಕೋಟಿಸಹಸ್ಸಾನಂ, ತತಿಯೋ ಆಸಿ ಸಮಾಗಮೋ”ತಿ॥

ತತ್ಥ **ಅಭಿಘುಟ್ಠೇ ಪವಾರಣೇ**ತಿ ಲಿಙ್ಗವಿಪಲ್ಲಾಸೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ, ಅಭಿಘುಟ್ಠಾಯ ಪವಾರಣಾಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ತತೋಪರ**ನ್ತಿ ತತೋ ಅಪರಭಾಗೇ। **ಕಞ್ಚನಪಬ್ಬತೇ**ತಿ ಕನಕಮಯೇ ಪಬ್ಬತೇ। **ಬುದ್ಧದಸ್ಸನುಪಾಗಮೀ**ತಿ ಬುದ್ಧದಸ್ಸನತ್ಥಮುಪಾಗಮಿ। ತದಾ ಕಿರ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ಅತುಲೋ ನಾಮ ನಾಗರಾಜಾ ಅಹೋಸಿ ಮಹಿದ್ಧಿಕೋ ಮಹಾನುಭಾವೋ। ಸೋ “ಲೋಕೇ ಬುದ್ಧೋ ಉಪ್ಪನ್ನೋ”ತಿ ಸುತ್ವಾ ಞಾತಿಗಣಪರಿವುತೋ ಸಕಭವನಾ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಭಿಕ್ಖುಪರಿವಾರಸ್ಸ ಸುಮನಸ್ಸ ಭಗವತೋ ದಿಬ್ಬೇಹಿ ತುರಿಯೇಹಿ ಉಪಹಾರಂ ಕಾರೇತ್ವಾ ಮಹಾದಾನಂ ಪವತ್ತೇತ್ವಾ ಪಚ್ಚೇಕದುಸ್ಸಯುಗಾನಿ ದತ್ವಾ ಸರಣೇಸು ಪತಿಟ್ಠಾಸಿ। ಸೋಪಿ ನಂ ಸತ್ಥಾ “ಅನಾಗತೇ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ”ತಿ ಬ್ಯಾಕಾಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೧೫. “ಅಹಂ ತೇನ ಸಮಯೇನ, ನಾಗರಾಜಾ ಮಹಿದ್ಧಿಕೋ।
ಅತುಲೋ ನಾಮ ನಾಮೇನ, ಉಸ್ಸನ್ನಕುಸಲಸಞ್ಚಯೋ॥

೧೬. “ತದಾಹಂ ನಾಗಭವನಾ, ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಸಞಾತಿಭಿ।
ನಾಗಾನಂ ದಿಬ್ಬತುರಿಯೇಹಿ, ಸಸಙ್ಘಂ ಜಿನಮುಪಟ್ಠಹಿಂ॥

೧೭. “ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಾನಂ , ಅನ್ನಪಾನೇನ ತಪ್ಪಯಿಂ।
ಪಚ್ಚೇಕದುಸ್ಸಯುಗಂ ದತ್ವಾ, ಸರಣಂ ತಮುಪಾಗಮಿಂ॥

೧೮. “ಸೋಪಿ ಮಂ ಬುದ್ಧೋ ಬ್ಯಾಕಾಸಿ, ಸುಮನೋ ಲೋಕನಾಯಕೋ।
ಅಪರಿಮೇಯ್ಯಿತೋ ಕಪ್ಪೇ, ಅಯಂ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ॥

೧೯. “ಪಧಾನಂ ಪದಹಿತ್ವಾನ...ಪೇ॰... ಹೇಸ್ಸಾಮ ಸಮ್ಮುಖಾ ಇಮಂ”॥
ಯಥಾ ಕೋಣ್ಡಞ್ಞಬುದ್ಧವಂಸೇ, ಏವಂ ಅಟ್ಠ ಗಾಥಾ ವಿತ್ಥಾರೇತಬ್ಬಾತಿ।

೧೦. “ತಸ್ಸಾಪಿ ವಚನಂ ಸುತ್ವಾ, ಭಿಯ್ಯೋ ಚಿತ್ತಂ ಪಸಾದಯಿಂ।
ಉತ್ತರಿಂ ವತಮಧಿಟ್ಠಾಸಿಂ, ದಸಪಾರಮಿಪೂರಿಯಾ”ತಿ॥

ತಸ್ಸ ಪನ **ಸುಮನಸ್ಸ** ಭಗವತೋ ಮೇಖಲಂ ನಾಮ ನಗರಂ ಅಹೋಸಿ, ಸುದತ್ತೋ ನಾಮ ರಾಜಾ ಪಿತಾ, ಸಿರಿಮಾ ನಾಮ ದೇವೀ ಮಾತಾ, ಸರಣೋ ಚ ಭಾವಿತತ್ತೋ ಚ ದ್ವೇ ಅಗ್ಗಸಾವಕಾ, ಉದೇನೋ ನಾಮುಪಟ್ಠಾಕೋ, ಸೋಣಾ ಚ ಉಪಸೋಣಾ ಚ ದ್ವೇ ಅಗ್ಗಸಾವಿಕಾ, ನಾಗರುಕ್ಖೋ ಬೋಧಿ, ನವುತಿಹತ್ಥುಬ್ಬೇಧಂ ಸರೀರಂ, ನವುತಿಯೇವ ವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾನಿ ಆಯುಪ್ಪಮಾಣಂ ಅಹೋಸಿ, ವಟಂಸಿಕಾ ನಾಮಸ್ಸ ಮಹೇಸೀ ದೇವೀ, ಅನೂಪಮೋ ನಾಮ ಪುತ್ತೋ ಅಹೋಸಿ, ಹತ್ಥಿಯಾನೇನ ನಿಕ್ಖಮಿ। ಉಪಟ್ಠಾಕೋ ಅಙ್ಗರಾಜಾ। ಅಙ್ಗಾರಾಮೇ ವಸೀತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೧೧. “ನಗರಂ ಮೇಖಲಂ ನಾಮ, ಸುದತ್ತೋ ನಾಮ ಖತ್ತಿಯೋ।
ಸಿರಿಮಾ ನಾಮ ಜನಿಕಾ, ಸುಮನಸ್ಸ ಮಹೇಸಿನೋ॥

೧೨. “ನವವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾನಿ, ಅಗಾರಂ ಅಜ್ಝ ಸೋ ವಸಿ।
ಚನ್ದೋ ಸುಚನ್ದೋ ವಟಂಸೋ ಚ, ತಯೋ ಪಾಸಾದಮುತ್ತಮಾ॥

೧೩. “ತೇಸಟ್ಠಿಸತಸಹಸ್ಸಾನಿ, ನಾರಿಯೋ ಸಮಲಙ್ಕತಾ।
ವಟಂಸಿಕಾ ನಾಮ ನಾರೀ, ಅನೂಪಮೋ ನಾಮ ಅತ್ರಜೋ॥

೧೪. “ನಿಮಿತ್ತೇ ಚತುರೋ ದಿಸ್ವಾ, ಹತ್ಥಿಯಾನೇನ ನಿಕ್ಖಮಿ।
ಅನೂನದಸಮಾಸಾನಿ, ಪಧಾನಂ ಪದಹೀ ಜಿನೋ॥

೧೫. “ಬ್ರಹ್ಮುನಾ ಯಾಚಿತೋ ಸನ್ತೋ, ಸುಮನೋ ಲೋಕನಾಯಕೋ।
ವತ್ತಿ ಚಕ್ಕಂ ಮಹಾವೀರೋ, ಮೇಖಲೇ ಪುರಮುತ್ತಮೇ॥

೧೬. “ಸರಣೋ ಭಾವಿತತ್ತೋ ಚ, ಅಹೇಸುಂ ಅಗ್ಗಸಾವಕಾ।
ಉದೇನೋ ನಾಮುಪಟ್ಠಾಕೋ, ಸುಮನಸ್ಸ ಮಹೇಸಿನೋ॥

೧೭. “ಸೋಣಾ ಚ ಉಪಸೋಣಾ ಚ, ಅಹೇಸುಂ ಅಗ್ಗಸಾವಿಕಾ।
ಸೋಪಿ ಬುದ್ಧೋ ಅಮಿತಯಸೋ, ನಾಗಮೂಲೇ ಅಬುಜ್ಝಥ॥

೧೮. “ವರುಣೋ ಚೇವ ಸರಣೋ ಚ, ಅಹೇಸುಂ ಅಗ್ಗುಪಟ್ಠಕಾ।
ಚಾಲಾ ಚ ಉಪಚಾಲಾ ಚ, ಅಹೇಸುಂ ಅಗ್ಗುಪಟ್ಠಿಕಾ॥

೧೯.

“ಉಚ್ಚತ್ತನೇನ ಸೋ ಬುದ್ಧೋ, ನವುತಿಹತ್ಥಮುಗ್ಗತೋ।
ಕಞ್ಚನಗ್ಘಿಯಸಙ್ಕಾಸೋ, ದಸಸಹಸ್ಸೀ ವಿರೋಚತಿ॥

೩೦. “ನವುತಿವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾನಿ, ಆಯು ವಿಜ್ಜತಿ ತಾವದೇ।
ತಾವತಾ ತಿಟ್ಠಮಾನೋ ಸೋ, ತಾರೇಸಿ ಜನತಂ ಬಹುಂ॥

೩೧. “ತಾರಣೀಯೇ ತಾರಯಿತ್ವಾ, ಬೋಧನೀಯೇ ಚ ಬೋಧಯಿ।
ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಿ ಸಮ್ಬುದ್ಧೋ, ಉಳುರಾಜಾವ ಅತ್ಥಮಿ॥

೩೨. “ತೇ ಚ ಖೀಣಾಸವಾ ಭಿಕ್ಖೂ, ಸೋ ಚ ಬುದ್ಧೋ ಅಸಾದಿಸೋ।
ಅತುಲಪ್ಪಭಂ ದಸ್ಸಯಿತ್ವಾ, ನಿಬ್ಬುತಾ ತೇ ಮಹಾಯಸಾ॥

೩೩. “ತಞ್ಚ ಞಾಣಂ ಅತುಲಿಯಂ, ತಾನಿ ಚ ಅತುಲಾನಿ ರತನಾನಿ।
ಸಬ್ಬಂ ತಮನ್ತರಹಿತಂ, ನನು ರಿತ್ತಾ ಸಬ್ಬಸಙ್ಖಾರಾ॥

೩೪. “ಸುಮನೋ ಯಸಧರೋ ಬುದ್ಧೋ, ಅಙ್ಗಾರಾಮಮ್ಹಿ ನಿಬ್ಬುತೋ।
ತತ್ಥೇವ ತಸ್ಸ ಜಿನಥೂಪೋ, ಚತುಯೋಜನಮುಗ್ಗತೋ”ತಿ॥

ತತ್ಥ **ಕಞ್ಚನಗ್ಘಿಯಸಙ್ಕಾಸೋತಿ** ವಿವಿಧರತನವಿಚಿತ್ತಕಞ್ಚನಮಯಗ್ಘಿಕಸದಿಸರೂಪಸೋಭೋ। **ದಸಸಹಸ್ಸೀ ವಿರೋಚತೀತಿ** ತಸ್ಸ ಪಭಾಯ ದಸಸಹಸ್ಸೀಪಿ ಲೋಕಧಾತು ವಿರೋಚತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ತಾರಣೀಯೇತಿ** ತಾರಯಿತಬ್ಬೇ, ತಾರಯಿತುಂ ವುತ್ತೇ ಸಬ್ಬೇ ಬುದ್ಧವೇನೇಯ್ಯೇತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಉಳುರಾಜಾವಾತಿ** ಚನ್ದೋ ವಿಯ। **ಅತ್ಥಮೀತಿ** ಅತ್ಥಙ್ಗತೋ। ಕೇಚಿ “ಅತ್ಥಂ ಗತೋ”ತಿ ಪಠನ್ತಿ। **ಅಸಾದಿಸೋತಿ** ಅಸದಿಸೋ। **ಮಹಾಯಸಾತಿ** ಮಹಾಕಿತ್ತಿಸದ್ದಾ ಮಹಾಪರಿವಾರಾ ಚ। **ತಞ್ಚ ಞಾಣನ್ತಿ** ತಂ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಞ್ಚ। **ಅತುಲಿಯನ್ತಿ** ಅತುಲ್ಯಂ ಅಸದಿಸಂ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವಾತಿ।

ಸುಮನಬುದ್ಧವಂಸವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ನಿಟ್ಠಿತೋ ಚತುತ್ಥೋ ಬುದ್ಧವಂಸೋ।

೭. ರೇವತಬುದ್ಧವಂಸವಣ್ಣನಾ

ಸುಮನಸ್ಸ ಪನ ಭಗವತೋ ಅಪರಭಾಗೇ ಸಾಸನೇ ಚಸ್ಸ ಅನ್ತರಹಿತೇ ನವುತಿವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾಯುಕಾ ಮನುಸ್ಸಾ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಪರಿಹಾಯಿತ್ವಾ ದಸವಸ್ಸಾಯುಕಾ ಹುತ್ವಾ ಪುನ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ವಡ್ಢಿತ್ವಾ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾಯುಕಾ ಹುತ್ವಾ ಪುನ ಪರಿಹಾಯಮಾನಾ ಸಟ್ಠಿವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾಯುಕಾ ಅಹೇಸುಂ। ತದಾ **ರೇವತೋ** ನಾಮ ಸತ್ಥಾ ಉದಪಾದಿ। ಸೋಪಿ ಪಾರಮಿಯೋ ಪೂರೇತ್ವಾ ಅನೇಕರತನಸಮುಜ್ಜಲಿತಭವನೇ ತುಸಿತಭವನೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತ್ವಾ ತತೋ ಚವಿತ್ವಾ ಸಬ್ಬಧನಧಞ್ಞವತಿಸುಧಞ್ಞವತೀನಗರೇ ಸಬ್ಬಾಲಙ್ಕಾರಸಮಲಙ್ಕತಅಮಿತರುಚಿರಪರಿವಾರಪರಿವುತಸ್ಸ ಸಿರಿವಿಭವಸಮುದಯೇನಾಕುಲಸ್ಸ ಸಬ್ಬಸಮಿದ್ಧಿವಿಪುಲಸ್ಸ ವಿಪುಲಸ್ಸ ನಾಮ ರಞ್ಞೋ ಕುಲೇ ಸಬ್ಬಜನನಯನಾಲಿಪಾಲಿಸಮಾಕುಲಾಯ ಸಮ್ಫುಲ್ಲನಯನಕುವಲಯಸಸ್ಸಿರಿಕಸಿನಿದ್ಧವದನಕಮಲಾಕರಸೋಭಾಸಮುಜ್ಜಲಾಯ ಸುರುಚಿರಮನೋಹರಗುಣಗಣವಿಪುಲಾಯ ವಿಪುಲಾಯ ನಾಮ ಅಗ್ಗಮಹೇಸಿಯಾ ಕುಚ್ಛಿಸ್ಮಿಂ ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ಗಹೇತ್ವಾ ದಸನ್ನಂ ಮಾಸಾನಂ ಅಚ್ಚಯೇನ ಚಿತ್ತಕೂಟಪಬ್ಬತತೋ ಸುವಣ್ಣಹಂಸರಾಜಾ ವಿಯ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿತೋ ನಿಕ್ಖಮಿ।

ತಸ್ಸ ಪಟಿಸನ್ಧಿಯಂ ಜಾತಿಯಞ್ಚ ಪಾಟಿಹಾರಿಯಾನಿ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತನಯಾನೇವ ಅಹೇಸುಂ। ಸುದಸ್ಸನರತನಗ್ಘಿಆವೇಳನಾಮಕಾ ತಯೋ ಚಸ್ಸ ಪಾಸಾದಾ ಅಹೇಸುಂ। ಸುದಸ್ಸನಾದೇವಿಪ್ಪಮುಖಾನಿ ತೇತ್ತಿಂಸ ಇತ್ಥಿಸಹಸ್ಸಾನಿ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಿತಾನಿ ಅಹೇಸುಂ। ತಾಹಿ ಪರಿವುತೋ ಸೋ ಸುರಯುವತೀಹಿ ಪರಿವುತೋ ದೇವಕುಮಾರೋ ವಿಯ ಛಬ್ಬಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾನಿ ವಿಸಯಸುಖಮನುಭವಮಾನೋ ಅಗಾರಂ ಅಜ್ಝಾವಸಿ। ಸೋ ಸುದಸ್ಸನಾಯ ನಾಮ ದೇವಿಯಾ ವರುಣೇ ನಾಮ ತನಯೇ ಜಾತೇ ಚತ್ತಾರಿ ನಿಮಿತ್ತಾನಿ ದಿಸ್ವಾ ನಾನಾವಿರಾಗತನುವರವಸನನಿವಸನೋ ಆಮುಕ್ಕಮುತ್ತಾಹಾರಮಣಿಕುಣ್ಡಲೋ ವರಕೇಯೂರಮಕುಟಕಟಕಧರೋ ಪರಮಸುರಭಿಗನ್ಧಕುಸುಮಸಮಲಙ್ಕತೋ ಪರಮರುಚಿರಕರನಿಕರೋ ಸರದಸಮಯರಜನಿಕರೋ ವಿಯ ತಾರಾಗಣಪರಿವುತೋ ವಿಯ ಚನ್ದೋ ತಿದಸಗಣಪರಿವುತೋ ವಿಯ ದಸಸತನಯನೋ ಬ್ರಹ್ಮಗಣಪರಿವುತೋ ವಿಯ ಚ ಹಾರಿತಮಹಾಬ್ರಹ್ಮಾ ಚತುರಙ್ಗಿನಿಯಾ ಮಹತಿಯಾ ಸೇನಾಯ ಪರಿವುತೋ ಆಜಞ್ಞರಥೇನ ಮಹಾಭಿನಿಕ್ಖಮನಂ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಸಬ್ಬಾಭರಣಾನಿ ಓಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ ಭಣ್ಡಾಗಾರಿಕಸ್ಸ ಹತ್ಥೇ ದತ್ವಾ ಜಲಜಾಮಲಾವಿಕಲನೀಲಕುವಲಯದಲಸದಿಸೇನಾತಿನಿಸಿತೇನಾತಿತಿಖಿಣೇನಾಸಿನಾ ಸಕೇಸಮಕುಟಂ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಆಕಾಸೇ ಖಿಪಿ। ತಂ ಸಕ್ಕೋ ದೇವರಾಜಾ ಸುವಣ್ಣಚಙ್ಕೋಟಕೇನ ಪಟಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ತಾವತಿಂಸಭವನಂ ನೇತ್ವಾ ಸಿನೇರುಮುದ್ಧನಿ ಸತ್ತರತನಮಯಂ ಚೇತಿಯಂ ಅಕಾಸಿ।

ಮಹಾಪುರಿಸೋ ಪನ ದೇವದತ್ತಾನಿ ಕಾಸಾಯಾನಿ ಪರಿದಹಿತ್ವಾ ಪಬ್ಬಜಿ, ಏಕಾ ಚ ನಂ ಪುರಿಸಕೋಟಿ ಅನುಪಬ್ಬಜಿ। ಸೋ ತೇಹಿ ಪರಿವುತೋ ಸತ್ತಮಾಸೇ ಪಧಾನಚರಿಯಂ ಚರಿತ್ವಾ ವಿಸಾಖಪುಣ್ಣಮಾಯ ಅಞ್ಞತರಾಯ ಸಾಧುದೇವಿಯಾ ನಾಮ ಸೇಟ್ಠಿಧೀತಾಯ ದಿನ್ನಂ ಮಧುಪಾಯಾಸಂ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಸಾಲವನೇ ದಿವಾವಿಹಾರಂ ವೀತಿನಾಮೇತ್ವಾ ಸಾಯನ್ಹಸಮಯೇ ಅಞ್ಞತರೇನಾಜೀವಕೇನ ದಿನ್ನಾ ಅಟ್ಠ ತಿಣಮುಟ್ಠಿಯೋ ಗಹೇತ್ವಾ ಮತ್ತವರನಾಗಗಾಮೀ ನಾಗಬೋಧಿಂ ಪದಕ್ಖಿಣಂ ಕತ್ವಾ ತೇಪಣ್ಣಾಸಹತ್ಥವಿತ್ಥತಂ ತಿಣಸನ್ಥರಂ ಸನ್ಥರಿತ್ವಾ ಚತುರಙ್ಗವೀರಿಯಂ ಅಧಿಟ್ಠಾಯ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಮಾರಬಲಂ ವಿಧಮಿತ್ವಾ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಂ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ – “ಅನೇಕಜಾತಿಸಂಸಾರಂ…ಪೇ॰… ತಣ್ಹಾನಂ ಖಯಮಜ್ಝಗಾ”ತಿ (ಧ॰ ಪ॰ ೧೫೩-೧೫೪) ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ –

೧. “ಸುಮನಸ್ಸ ಅಪರೇನ, ರೇವತೋ ನಾಮ ನಾಯಕೋ।
ಅನುಪಮೋ ಅಸದಿಸೋ, ಅತುಲೋ ಉತ್ತಮೋ ಜಿನೋ”ತಿ॥

ರೇವತೋ ಕಿರ ಸತ್ಥಾ ಬೋಧಿಸಮೀಪೇಯೇವ ಸತ್ತಸತ್ತಾಹಾನಿ ವೀತಿನಾಮೇತ್ವಾ ಧಮ್ಮದೇಸನತ್ಥಂ ಬ್ರಹ್ಮಾಯಾಚನಂ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತ್ವಾ – “ಕಸ್ಸ ನು ಖೋ ಅಹಂ ಪಠಮಂ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಯ್ಯ”ನ್ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೭೨; ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೮೪; ೨.೩೪೧;

ಮಹಾವ॰ ೧೦) ಉಪಧಾರೇನ್ತೋ ಅತ್ತನಾ ಸಹ ಪಬ್ಬಜಿತಭಿಕ್ಖುಕೋಟಿಯೋ ಅಞ್ಞೇ ಚ ಬಹೂ ದೇವಮನುಸ್ಸೇ ಉಪನಿಸ್ಸಯಸಮ್ಪನ್ನೇ ದಿಸ್ವಾ ಆಕಾಸೇನ ಗನ್ತ್ವಾ ವರುಣಾರಾಮೇ ಓತರಿತ್ವಾ ತೇಹಿ ಪರಿವುತೋ ಗಮ್ಭೀರಂ ನಿಪುಣಂ ತಿಪರಿವಟ್ಟಂ ಅಪ್ಪಟಿವತ್ತಿಯಂ ಅಞ್ಞೇನ ಅನುತ್ತರಂ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಂ ಪವತ್ತೇತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಕೋಟಿ ಅರಹತ್ತೇ ಪತಿಟ್ಠಾಪೇಸಿ। ತೀಸು ಮಗ್ಗಫಲೇಸು ಪತಿಟ್ಠಿತಾನಂ ಗಣನಪರಿಚ್ಛೇದೋ ನತ್ಥಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೧. “ಸೋಪಿ ಧಮ್ಮಂ ಪಕಾಸೇಸಿ, ಬ್ರಹ್ಮುನಾ ಅಭಿಯಾಚಿತೋ।
ಖನ್ಧಧಾತುವವತ್ಥಾನಂ, ಅಪ್ಪವತ್ತಂ ಭವಾಭವೇ”ತಿ॥

ತತ್ಥ **ಖನ್ಧಧಾತುವವತ್ಥಾನ**ನ್ತಿ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಖನ್ಧಾನಂ ಅಟ್ಠಾರಸನ್ನಂ ಧಾತೂನಂ ನಾಮರೂಪವವತ್ಥಾನಾದಿವಸೇನ ವಿಭಾಗಕರಣಂ। ಸಭಾವಲಕ್ಖಣಸಾಮಞ್ಞಲಕ್ಖಣಾದಿವಸೇನ ರೂಪಾರೂಪಧಮ್ಮಪರಿಗ್ಗಹೋ ಖನ್ಧಧಾತುವವತ್ಥಾನಂ ನಾಮ। ಅಥ ವಾ ಫೇಣಪಿಣ್ಡೂಪಮಂ ರೂಪಂ ಪರಿಮದ್ದನಾಸಹನತೋ ಛಿದ್ದಾವಛಿದ್ದಾದಿಭಾವತೋ ಚ ಉದಕಪುಬ್ಬುಳಕಂ ವಿಯ ವೇದನಾ ಮುಹುತ್ತರಮಣೀಯಭಾವತೋ, ಮರೀಚಿಕಾ ವಿಯ ಸಞ್ಞಾ ವಿಪ್ಪಲಮ್ಭನತೋ, ಕದಲಿಕ್ಖನ್ಧೋ ವಿಯ ಸಙ್ಖಾರಾ ಅಸಾರಕತೋ, ಮಾಯಾ ವಿಯ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ವಞ್ಚನಕತೋ”ತಿ ಏವಮಾದಿನಾಪಿ ನಯೇನ ಅನಿಚ್ಚಾನುಪಸ್ಸನಾದಿವಸೇನಪಿ ಖನ್ಧಧಾತುವವತ್ಥಾನಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ (ವಿಭ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨೬ ಕಮಾದಿವಿನಿಚ್ಛಯಕಥಾ)। **ಅಪ್ಪವತ್ತಂ ಭವಾಭವೇ**ತಿ ಏತ್ಥ ಭವೋತಿ ವಡ್ಢಿ, ಅಭವೋತಿ ಹಾನಿ। ಭವೋತಿ ಸಸ್ಸತದಿಟ್ಠಿ , ಅಭವೋತಿ ಉಚ್ಛೇದದಿಟ್ಠಿ। ಭವೋತಿ ಖುದ್ದಕಭವೋ, ಅಭವೋತಿ ಮಹಾಭವೋ। ಭವೋತಿ ಕಾಮಭವೋ, ಅಭವೋತಿ ರೂಪಾರೂಪಭವೋತಿ ಏವಮಾದಿನಾ ನಯೇನ ಭವಾಭವಾನಂ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ (ಮ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೨೨; ಸಂ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩.೫.೧೦೮೦; ಉದಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨೦)। ತೇಸಂ ಭವಾಭವಾನಂ ಅಪ್ಪವತ್ತಿಹೇತುಭೂತಂ ಧಮ್ಮಂ ಪಕಾಸೇಸೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಥ ವಾ ಭವತಿ ಅನೇನಾತಿ ಭವೋ, ತೀಸು ಭವೇಸು ಉಪ್ಪತ್ತಿನಿಮಿತ್ತಂ ಕಮ್ಮಾದಿಕಂ। ಉಪಪತ್ತಿಭವೋ ಅಭವೋ ನಾಮ। ಉಭಯತ್ಥ ನಿಕನ್ತಿಯಾ ಪಹಾನಕರಂ ಅಪ್ಪವತ್ತಂ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಸೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ತಸ್ಸ ಪನ ರೇವತಬುದ್ಧಸ್ಸ ತಯೋವ ಅಭಿಸಮಯಾ ಅಹೇಸುಂ। ಪಠಮೋ ಪನಸ್ಸ ಗಣನಪಥಂ ವೀತಿವತ್ತೋ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೩. “ತಸ್ಸಾಭಿಸಮಯಾ ತೀಣಿ, ಅಹೇಸುಂ ಧಮ್ಮದೇಸನೇ।
ಗಣನಾಯ ನ ವತ್ತಬ್ಬೋ, ಪಠಮಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹೂ”ತಿ॥

ತತ್ಥ **ತೀಣೀ**ತಿ ತಯೋ, ಲಿಙ್ಗವಿಪಲ್ಲಾಸೋ ಕತೋ, ಅಯಂ ಪಠಮೋ ಅಭಿಸಮಯೋ ಅಹೋಸಿ।

ಅಥಾಪರೇನ ಸಮಯೇನ ನಗರುತ್ತರೇ ಉತ್ತರೇ ನಗರೇ ಸಬ್ಬಾರಿನ್ದಮೋ ಅರಿನ್ದಮೋ ನಾಮ ರಾಜಾ ಅಹೋಸಿ। ಸೋ ಕಿರ ಭಗವನ್ತಂ ಅತ್ತನೋ ನಗರಮನುಪ್ಪತ್ತಂ ಸುತ್ವಾ ತೀಹಿ ಜನಕೋಟೀಹಿ ಪರಿವುತೋ ಭಗವತೋ ಪಚ್ಚುಗ್ಗಮನಂ ಕತ್ವಾ ಸ್ವಾತನಾಯ ನಿಮನ್ತೇತ್ವಾ ಬುದ್ಧಪ್ಪಮುಖಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ಸತ್ತಾಹಂ ಮಹಾದಾನಂ ಪವತ್ತೇತ್ವಾ ತಿಗಾವುತವಿತ್ಥತಂ ದೀಪಪೂಜಂ ಕತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ನಿಸೀದಿ। ಅಥ ಭಗವಾ ತಸ್ಸ ಮನೋನುಕೂಲಂ ವಿಚಿತ್ತನಯಂ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಸಿ। ತತ್ಥ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ ಕೋಟಿಸಹಸ್ಸಸ್ಸ ದುತಿಯಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹೋಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೪. “ಯದಾ ಅರಿನ್ದಮಂ ರಾಜಂ, ವಿನೇಸಿ ರೇವತೋ ಮುನಿ।
ತದಾ ಕೋಟಿಸಹಸ್ಸಾನಂ, ದುತಿಯಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹೂ”ತಿ॥

ಅಯಂ ದುತಿಯೋ ಅಭಿಸಮಯೋ।

ಅಥಾಪರೇನ ಸಮಯೇನ ರೇವತೋ ಸತ್ಥಾ ಉತ್ತರನಿಗಮಂ ನಾಮ ಉಪನಿಸ್ಸಾಯ ವಿಹರನ್ತೋ ಸತ್ತಾಹಂ ನಿರೋಧಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ನಿಸೀದಿ। ತದಾ ಕಿರ ಉತ್ತರನಿಗಮವಾಸಿನೋ ಮನುಸ್ಸಾ ಯಾಗುಭತ್ತಖಜ್ಜಕಭೇಸಜ್ಜಪಾನಕಾದೀನಿ ಆಹರಿತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ಮಹಾದಾನಂ ದತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಪರಿಪುಚ್ಛಿಂಸು - "ಕುಹಿಂ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವಾ"ತಿ? ತತೋ ತೇಸಂ ಭಿಕ್ಖೂ ಆಹಂಸು - "ಭಗವಾ, ಆವುಸೋ, ನಿರೋಧಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಸಮಾಪನ್ನೋ"ತಿ। ಅಥಾತೀತೇ ತಸ್ಮಿಂ ಸತ್ತಾಹೇ ಭಗವನ್ತಂ ನಿರೋಧಸಮಾಪತ್ತಿತೋ ವುಟ್ಠಿತಂ ಸರದಸಮಯೇ ಸೂರಿಯೋ ವಿಯ ಅತ್ತನೋ ಅನೂಪಮಾಯ ಬುದ್ಧಸಿರಿಯಾ ವಿರೋಚಮಾನಂ ದಿಸ್ವಾ ನಿರೋಧಸಮಾಪತ್ತಿಯಾ ಗುಣಾನಿಸಂಸಂ ಪುಚ್ಛಿಂಸು। ಭಗವಾ ಚ ತೇಸಂ ನಿರೋಧಸಮಾಪತ್ತಿಯಾ ಗುಣಾನಿಸಂಸಂ ಕಥೇಸಿ। ತದಾ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ ಕೋಟಿಸತಂ ಅರಹತ್ತೇ ಪತಿಟ್ಠಾಸಿ। ಅಯಂ ತತಿಯೋ ಅಭಿಸಮಯೋ ಅಹೋಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೫. "ಸತ್ತಾಹಂ ಪಟಿಸಲ್ಲಾನಾ, ವುಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ನರಾಸಭೋ।
ಕೋಟಿಸತಂ ನರಮರೂನಂ, ವಿನೇಸಿ ಉತ್ತಮೇ ಫಲೇ"ತಿ॥

ಸುಧಞ್ಞವತೀನಗರೇ ಪಠಮಮಹಾಪಾತಿಮೋಕ್ಖುದ್ದೇಸೇ ಏಹಿಭಿಕ್ಖುಪಬ್ಬಜ್ಜಾಯ ಪಬ್ಬಜಿತಾನಂ ಅರಹನ್ತಾನಂ ಗಣನಪಥಂ ವೀತಿವತ್ತಾನಂ ಪಠಮೋ ಸನ್ನಿಪಾತೋ ಅಹೋಸಿ। ಮೇಖಲನಗರೇ ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಸಙ್ಖ್ಯಾತಾನಂ ಏಹಿಭಿಕ್ಖುಪಬ್ಬಜ್ಜಾಯ ಪಬ್ಬಜಿತಾನಂ ಅರಹನ್ತಾನಂ ದುತಿಯೋ ಸನ್ನಿಪಾತೋ ಅಹೋಸಿ। ರೇವತಸ್ಸ ಪನ ಭಗವತೋ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಾನುವತ್ತಕೋ ವರುಣೋ ನಾಮ ಅಗ್ಗಸಾವಕೋ ಪಞ್ಞವನ್ತಾನಂ ಅಗ್ಗೋ ಆಬಾಧಿಕೋ ಅಹೋಸಿ। ತತ್ಥ ಗಿಲಾನಪುಚ್ಛನತ್ಥಾಯ ಸಮ್ಪತ್ತಮಹಾಜನಸ್ಸ ಲಕ್ಖಣತ್ತಯಪರಿದೀಪಕಂ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತ್ವಾ ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಂ ಪುರಿಸಾನಂ ಏಹಿಭಿಕ್ಖುಪಬ್ಬಜ್ಜಾಯ ಪಬ್ಬಾಜೇತ್ವಾ ಅರಹತ್ತೇ ಪತಿಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾ ಚತುರಙ್ಗಿಕೇ ಸನ್ನಿಪಾತೇ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಉದ್ದಿಸಿ। ಅಯಂ ತತಿಯೋ ಸನ್ನಿಪಾತೋ ಅಹೋಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೬. "ಸನ್ನಿಪಾತಾ ತಯೋ ಆಸುಂ, ರೇವತಸ್ಸ ಮಹೇಸಿನೋ।
ಖೀಣಾಸವಾನಂ ವಿಮಲಾನಂ, ಸುವಿಮುತ್ತಾನ ತಾದಿನಂ॥

೭. "ಅತಿಕ್ಕನ್ತಾ ಗಣನಪಥಂ, ಪಠಮಂ ಯೇ ಸಮಾಗತಾ।
ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಾನಂ, ದುತಿಯೋ ಆಸಿ ಸಮಾಗಮೋ॥

೮. "ಯೋಪಿ ಪಞ್ಞಾಯ ಅಸಮೋ, ತಸ್ಸ ಚಕ್ಕಾನುವತ್ತಕೋ।
ಸೋ ತದಾ ಬ್ಯಾಧಿತೋ ಆಸಿ, ಪತ್ತೋ ಜೀವಿತಸಂಸಯಂ॥

೯. "ತಸ್ಸ ಗಿಲಾನಪುಚ್ಛಾಯ, ಯೇ ತದಾ ಉಪಗತಾ ಮುನೀ।
ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಾ ಅರಹನ್ತೋ, ತತಿಯೋ ಆಸಿ ಸಮಾಗಮೋ"ತಿ॥

ತತ್ಥ **ಚಕ್ಕಾನುವತ್ತಕೋ**ತಿ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಾನುವತ್ತಕೋ। **ಪತ್ತೋ ಜೀವಿತಸಂಸಯ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಜೀವಿತೇ ಸಂಸಯಂ ಜೀವಿತಸಂಸಯಂ, ಜೀವಿತಕ್ಖಯಂ ಪಾಪುಣಾತಿ ವಾ, ನ ವಾ ಪಾಪುಣಾತೀತಿ ಏವಂ ಜೀವಿತಸಂಸಯಂ ಪತ್ತೋ, ಬ್ಯಾಧಿತಸ್ಸ ಬಲವಭಾವೇನ ಮರತಿ, ನ ಮರತೀತಿ ಜೀವಿತೇ ಸಂಸಯಂ ಪತ್ತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಯೇ ತದಾ ಉಪಗತಾ ಮುನೀ**ತಿ ಇತಿ ದೀಘಭಾವೇ ಸತಿ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಉಪರಿ ಹೋತಿ, ರಸ್ಸೇ ಅನುಸ್ಸರೇನ ಸದ್ಧಿಂ ವರುಣಸ್ಸ ಉಪರಿ ಹೋತಿ।

ತದಾ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ರಮ್ಮವತೀನಗರೇ ಅತಿದೇವೋ ನಾಮ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಹುತ್ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಧಮ್ಮೇ ಪಾರಂ ಗತೋ ರೇವತಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಂ ದಿಸ್ವಾ ತಸ್ಸ ಧಮ್ಮಕಥಂ ಸುತ್ವಾ ಸರಣೇಸು ಪತಿಟ್ಠಾಯ ಸಿಲೋಕಸಹಸ್ಸೇನ ದಸಬಲಂ

ಕಿತ್ತೇತ್ವಾ ಸಹಸ್ಸಗ್ಘನಿಕೇನ ಉತ್ತರಾಸಙ್ಗೇನ ಭಗವನ್ತಂ ಪೂಜೇಸಿ। ಸೋಪಿ ನಂ ಬುದ್ಧೋ ಬ್ಯಾಕಾಸಿ – “ಇತೋ ಕಪ್ಪಸತಸಹಸ್ಸಾಧಿಕಾನಂ ದ್ವಿನ್ನಂ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾನಂ ಮತ್ಥಕೇ ಗೋತಮೋ ನಾಮ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ”ತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ –

೧೦. “ಅಹಂ ತೇನ ಸಮಯೇನ, ಅತಿದೇವೋ ನಾಮ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ।
ಉಪಗನ್ತ್ವಾ ರೇವತಂ ಬುದ್ಧಂ, ಸರಣಂ ತಸ್ಸ ಗಚ್ಛಹಂ॥

೧೧. “ತಸ್ಸ ಸೀಲಂ ಸಮಾಧಿಞ್ಚ, ಪಞ್ಞಾಗುಣಮನುತ್ತಮಂ।
ಥೋಮಯಿತ್ವಾ ಯಥಾಥಾಮಂ, ಉತ್ತರೀಯಮದಾಸಹಂ॥

೧೨. “ಸೋಪಿ ಮಂ ಬುದ್ಧೋ ಬ್ಯಾಕಾಸಿ, ರೇವತೋ ಲೋಕನಾಯಕೋ।
ಅಪರಿಮೇಯ್ಯಿತೋ ಕಪ್ಪೇ, ಅಯಂ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ॥

೧೩. ‘ಪಧಾನಂ ಪದಹಿತ್ವಾನ…ಪೇ॰… ಹೇಸ್ಸಾಮ ಸಮ್ಮುಖಾ ಇಮ’”ನ್ತಿ॥ –
ಅಟ್ಠ ಗಾಥಾ ವಿತ್ಥಾರೇತಬ್ಬಾ।

೧೪. “ತಸ್ಸಾಪಿ ವಚನಂ ಸುತ್ವಾ, ಭಿಯ್ಯೋ ಚಿತ್ತಂ ಪಸಾದಯಿಂ।
ಉತ್ತರಿಂ ವತಮಧಿಟ್ಠಾಸಿಂ, ದಸಪಾರಮಿಪೂರಿಯಾ॥

೧೫. “ತದಾಪಿ ತಂ ಬುದ್ಧಧಮ್ಮಂ, ಸರಿತ್ವಾ ಅನುಬ್ರೂಹಯಿಂ।
ಆಹರಿಸ್ಸಾಮಿ ತಂ ಧಮ್ಮಂ, ಯಂ ಮಯ್ಹಂ ಅಭಿಪತ್ಥಿತ”ನ್ತಿ॥

ತತ್ಥ **ಸರಣಂ ತಸ್ಸ ಗಚ್ಛಹ**ನ್ತಿ ತಂ ಸರಣಂ ಅಗಚ್ಛಿಂ ಅಹಂ, ಉಪಯೋಗತ್ಥೇ ಸಾಮಿವಚನಂ। **ಪಞ್ಞಾಗುಣ**ನ್ತಿ ಪಞ್ಞಾಸಮ್ಪತ್ತಿಂ। **ಅನುತ್ತಮ**ನ್ತಿ ಸೇಟ್ಠಂ। “ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಿಗುಣಮುತ್ತಮ”ನ್ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ಸೋ ಉತ್ತಾನೋವ। **ಥೋಮಯಿತ್ವಾ**ತಿ ಥೋಮೇತ್ವಾ ವಣ್ಣಯಿತ್ವಾ। ಯಥಾಥಾಮನ್ತಿ ಯಥಾಬಲಂ। **ಉತ್ತರೀಯ**ನ್ತಿ ಉತ್ತರಾಸಙ್ಗಂ। **ಅದಾಸಹ**ನ್ತಿ ಅದಾಸಿಂ ಅಹಂ। **ಬುದ್ಧಧಮ್ಮ**ನ್ತಿ ಬುದ್ಧಭಾವಕರಂ ಧಮ್ಮಂ, ಪಾರಮೀಧಮ್ಮನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸರಿತ್ವಾ**ತಿ ಅನುಸ್ಸರಿತ್ವಾ। **ಅನುಬ್ರೂಹಯಿ**ನ್ತಿ ಅಭಿವಡ್ಢೇಸಿಂ। **ಆಹರಿಸ್ಸಾಮೀ**ತಿ ಆನಯಿಸ್ಸಾಮಿ। **ತಂ ಧಮ್ಮ**ನ್ತಿ ತಂ ಬುದ್ಧತ್ತಂ। **ಯಂ ಮಯ್ಹಂ ಅಭಿಪತ್ಥಿತ**ನ್ತಿ ಯಂ ಮಯಾ ಅಭಿಪತ್ಥಿತಂ ಬುದ್ಧತ್ತಂ, ತಂ ಆಹರಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ತಸ್ಸ ಪನ **ರೇವತಸ್ಸ** ಭಗವತೋ ನಗರಂ ಸುಧಞ್ಞವತೀ ನಾಮ ಅಹೋಸಿ, ಪಿತಾ ವಿಪುಲೋ ನಾಮ ಖತ್ತಿಯೋ, ಮಾತಾ ವಿಪುಲಾ ನಾಮ, ವರುಣೋ ಚ ಬ್ರಹ್ಮದೇವೋ ಚ ದ್ವೇ ಅಗ್ಗಸಾವಕಾ, ಸಮ್ಭವೋ ನಾಮ ಉಪಟ್ಠಾಕೋ, ಭದ್ದಾ ಚ ಸುಭದ್ದಾ ಚ ದ್ವೇ ಅಗ್ಗಸಾವಿಕಾ, ನಾಗರುಕ್ಖೋ ಬೋಧಿ, ಸರೀರಂ ಅಸೀತಿಹತ್ಥುಬ್ಬೇಧಂ ಅಹೋಸಿ, ಆಯು ಸಟ್ಠಿವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾನಿ, ಸುದಸ್ಸನಾ ನಾಮ ಅಗ್ಗಮಹೇಸೀ, ವರುಣೋ ನಾಮ ಪುತ್ತೋ, ಆಜಞ್ಞರಥೇನ ನಿಕ್ಖಮಿ।

“ತಸ್ಸ ದೇಹಾಭಿನಿಕ್ಖನ್ತಂ, ಪಭಾಜಾಲಮನುತ್ತರಂ।
ದಿವಾ ಚೇವ ತದಾ ರತ್ತಿಂ, ನಿಚ್ಚಂ ಫರತಿ ಯೋಜನಂ॥

“ಧಾತುಯೋ ಮಮ ಸಬ್ಬಾಪಿ, ವಿಕಿರನ್ತೂತಿ ಸೋ ಜಿನೋ।
ಅಧಿಟ್ಠಾಸಿ ಮಹಾವೀರೋ, ಸಬ್ಬಸತ್ತಾನುಕಮ್ಪಕೋ॥

“ಮಹಾನಾಗವನುಯ್ಯಾನೇ, ಮಹತೋ ನಗರಸ್ಸ ಸೋ।
ಪೂಜಿತೋ ನರಮರೂಹಿ, ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಿ ರೇವತೋ”ತಿ॥

ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೧೯. “ನಗರಂ ಸುಧಞ್ಞವತೀ ನಾಮ, ವಿಪುಲೋ ನಾಮ ಖತ್ತಿಯೋ।
ವಿಪುಲಾ ನಾಮ ಜನಿಕಾ, ರೇವತಸ್ಸ ಮಹೇಸಿನೋ॥

೨೦. “ವರುಣೋ ಬ್ರಹ್ಮದೇವೋ ಚ, ಅಹೇಸುಂ ಅಗ್ಗಸಾವಕಾ।
ಸಮ್ಭವೋ ನಾಮುಪಟ್ಠಾಕೋ, ರೇವತಸ್ಸ ಮಹೇಸಿನೋ॥

೨೧. “ಭದ್ದಾ ಚೇವ ಸುಭದ್ದಾ ಚ, ಅಹೇಸುಂ ಅಗ್ಗಸಾವಿಕಾ।
ಸೋಪಿ ಬುದ್ಧೋ ಅಸಮಸಮೋ, ನಾಗಮೂಲೇ ಅಬುಜ್ಝಥ॥

೨೨. “ಪದುಮೋ ಕುಞ್ಜರೋ ಚೇವ, ಅಹೇಸುಂ ಅಗ್ಗುಪಟ್ಠಕಾ।
ಸಿರಿಮಾ ಚೇವ ಯಸವತೀ, ಅಹೇಸುಂ ಅಗ್ಗುಪಟ್ಠಿಕಾ॥

೨೪. “ಉಚ್ಚತ್ತನೇನ ಸೋ ಬುದ್ಧೋ, ಅಸೀತಿಹತ್ಥಮುಗ್ಗತೋ।
ಓಭಾಸೇತಿ ದಿಸಾ ಸಬ್ಬಾ, ಇನ್ದಕೇತುವ ಉಗ್ಗತೋ॥

೨೫. “ತಸ್ಸ ಸರೀರೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಾ, ಪಭಾಮಾಲಾ ಅನುತ್ತರಾ।
ದಿವಾ ವಾ ಯದಿ ವಾ ರತ್ತಿಂ, ಸಮನ್ತಾ ಫರತಿ ಯೋಜನಂ॥

೨೬. “ಸಟ್ಠಿವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾನಿ , ಆಯು ವಿಜ್ಜತಿ ತಾವದೇ।
ತಾವತಾ ದಿಟ್ಠಮಾನೋ ಸೋ, ತಾರೇಸಿ ಜನತಂ ಬಹುಂ॥

೨೭. “ದಸ್ಸಯಿತ್ವಾ ಬುದ್ಧಬಲಂ ಅಮತಂ ಲೋಕೇ ಪಕಾಸಯಂ।
ನಿಬ್ಬಾಯಿ ಅನುಪಾದಾನೋ, ಯಥಗ್ಗುಪಾದಾನಸಙ್ಖಯಾ॥

೨೮. “ಸೋ ಚ ಕಾಯೋ ರತನನಿಭೋ, ಸೋ ಚ ಧಮ್ಮೋ ಅಸಾದಿಸೋ।
ಸಬ್ಬಂ ತಮನ್ತರಹಿತಂ, ನನು ರಿತ್ತಾ ಸಬ್ಬಸಙ್ಖಾರಾ”ತಿ॥

ತತ್ಥ **ಓಭಾಸೇತೀ**ತಿ ಪಕಾಸಯತಿ। **ಉಗ್ಗತೋ**ತಿ ಉಸ್ಸಿತೋ। **ಪಭಾಮಾಲಾ**ತಿ ಪಭಾವೇಲಾ। **ಯಥಗ್ಗೀ**ತಿ ಅಗ್ಗಿ ವಿಯ। **ಉಪಾದಾನಸಙ್ಖಯಾ**ತಿ ಇನ್ಧನಕ್ಖಯಾ। **ಸೋ ಚ ಕಾಯೋ ರತನನಿಭೋ**ತಿ ಸೋ ಚ ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಕಾಯೋ ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣೋ। “ತಞ್ಚ ಕಾಯಂ ರತನನಿಭ”ನ್ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ಲಿಙ್ಗವಿಪಲ್ಲಾಸೇನ ವುತ್ತಂ। ಸೋಯೇವ ಪನಸ್ಸತ್ಥೋ। ಸೇಸಗಾಥಾಸು ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವಾತಿ।

ರೇವತಬುದ್ಧವಂಸವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ನಿಟ್ಠಿತೋ ಪಞ್ಚಮೋ ಬುದ್ಧವಂಸೋ।

೮. ಸೋಭಿತಬುದ್ಧವಂಸವಣ್ಣನಾ

ತಸ್ಸ ಪನ ಅಪರಭಾಗೇ ತಸ್ಸ ಸಾಸನೇಪಿ ಅನ್ತರಹಿತೇ **ಸೋಭಿತೋ** ನಾಮ ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ಕಪ್ಪಸತಸಹಸ್ಸಾಧಿಕಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾನಿ ಪಾರಮಿಯೋ ಪೂರೇತ್ವಾ ತುಸಿತಪುರೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತ್ವಾ ತತ್ಥ ಯಾವತಾಯುಕಂ ಠತ್ವಾ ದೇವೇಹಿ ಆಯಾಚಿತೋ ತುಸಿತಪುರತೋ ಚವಿತ್ವಾ ಸುಧಮ್ಮನಗರೇ ಸುಧಮ್ಮರಾಜಸ್ಸ ಕುಲೇ ಸುಧಮ್ಮಾಯ ನಾಮ ದೇವಿಯಾ ಕುಚ್ಛಿಸ್ಮಿಂ ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ಅಗ್ಗಹೇಸಿ। ಸೋ ದಸನ್ನಂ ಮಾಸಾನಂ ಅಚ್ಚಯೇನ ಸುಧಮ್ಮುಯ್ಯಾನೇ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿತೋ ಪರಿಸುದ್ಧವಿರಾಜಿತಘನಮೇಘಪಟಲತೋ ಪುಣ್ಣಚನ್ದೋ ವಿಯ ನಿಕ್ಖಮಿ। ತಸ್ಸ ಪಟಿಸನ್ಧಿಯಂ ಜಾತಿಯಞ್ಚ ಪಾಟಿಹಾರಿಯಾನಿ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಾನಿ।

ಸೋ ದಸವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾನಿ ಅಗಾರಂ ಅಜ್ಝಾವಸಿತ್ವಾ ಸತ್ತತ್ತಿಂಸನಾಟಕಿತ್ಥಿಸಹಸ್ಸಾನಂ ಅಗ್ಗಾಯ ಅಗ್ಗಮಹೇಸಿಯಾ ಮಖಿಲದೇವಿಯಾ ಕುಚ್ಛಿಸ್ಮಿಂ ಸೀಹಕುಮಾರೇ ನಾಮ ಪುತ್ತೇ ಉಪ್ಪನ್ನೇ ಚತ್ತಾರಿ ನಿಮಿತ್ತಾನಿ ದಿಸ್ವಾ ಸಞ್ಜಾತಸಂವೇಗೋ ಪಾಸಾದೇಯೇವ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ತತ್ಥೇವ ಆನಾಪಾನಸ್ಸತಿಸಮಾಧಿಂ ಭಾವೇತ್ವಾ ಚತ್ತಾರಿ ಝಾನಾನಿ ಪಟಿಲಭಿತ್ವಾ ಸತ್ತಾಹಂ ತತ್ಥೇವ ಪಧಾನಚರಿಯಮಚರಿ। ತತೋ ಮಖಿಲಮಹಾದೇವಿಯಾ ದಿನ್ನಂ ಪರಮಮಧುರಂ ಮಧುಪಾಯಾಸಂ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಅಭಿನಿಕ್ಖಮನತ್ಥಾಯ ಚಿತ್ತಮುಪ್ಪಾದೇಸಿ – "ಅಯಂ ಪಾಸಾದೋ ಅಲಙ್ಕತಪಟಿಯತ್ತೋ ಮಹಾಜನಸ್ಸ ಪಸ್ಸನ್ತಸ್ಸೇವ ಆಕಾಸೇನ ಗನ್ತ್ವಾ ಬೋಧಿರುಕ್ಖಂ ಮಜ್ಝೇಕತ್ವಾ ಪಥವಿಯಂ ಓತರತು, ಇಮಾ ಚ ಇತ್ಥಿಯೋ ಮಯಿ ಬೋಧಿಮೂಲೇ ನಿಸಿನ್ನೇ ಅವುತ್ತಾ ಸಯಮೇವ ಪಾಸಾದತೋ ನಿಕ್ಖಮನ್ತೂ"ತಿ। ಸಹಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದಾ ಪಾಸಾದೋ ಚ ಸುಧಮ್ಮರಾಜಭವನತೋ ಉಪ್ಪತಿತ್ವಾ ಅಸಿತಞ್ಜನಸಙ್ಕಾಸಮಾಕಾಸಮಬ್ಭುಗ್ಗಞ್ಛಿ। ಸೋ ಸಮೋಸರಿತಸುರಭಿಕುಸುಮದಾಮಸಮಲಙ್ಕತಪಾಸಾದತಲೋ ಸಕಲಮ್ಪಿ ಗಗನತಲಂ ಸಮಲಙ್ಕುರುಮಾನೋ ವಿಯ ಕನಕರಸಧಾರಾಸದಿಸರುಚಿರಕರನಿಕರೋ ದಿವಸಕರೋ ವಿಯ ಚ ಸರದಸಮಯರಜನಿಕರೋ ವಿಯ ಚ ವಿರೋಚಮಾನೋ ವಿಲಮ್ಬಮಾನವಿವಿಧವಿಚಿತ್ತಕಿಙ್ಕಿಣಿಕಜಾಲೋ ಯಸ್ಸ ಕಿರ ವಾತೇರಿತಸ್ಸ ಸುಕುಸಲಜನವಾದಿತಸ್ಸ ಪಞ್ಚಙ್ಗಿಕಸ್ಸ ತುರಿಯಸ್ಸ ವಿಯ ಸದ್ದೋ ವಗ್ಗು ಚ ರಜನೀಯೋ ಚ ಕಮನೀಯೋ ಚ ಅಹೋಸಿ।

ದೂರತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಸುಯ್ಯಮಾನೇನ ಮಧುರೇನ ಸರೇನ ಸತ್ತಾನಂ ಸೋತಾನಿ ಓದಹಮಾನೋ ಘರಚಚ್ಚರಚತುಕ್ಕವೀಥಿಆದೀಸು ಠತ್ವಾ ಪವತ್ತಿತಕಥಾಸಲ್ಲಾಪೇಸು ಮನುಸ್ಸೇಸು ನಾತಿನೀಚೇನ ನಾತಿಉಚ್ಚೇನ ತರುವರವನಮತ್ಥಕಾವಿದೂರೇನಾಕಾಸೇನ ಪಲೋಭಯಮಾನೋ ವಿಯ ತರುವರಸಾಖಾನಾನಾರತನಜುತಿವಿಸರಸಮುಜ್ಜಲೇನ ವಣ್ಣೇನ ಜನನಯನಾನಿ ಆಕಡ್ಢೇನ್ತೋ ವಿಯ ಚ ಪುಞ್ಞಾನುಭಾವಂ ಸಮುಗ್ಘೋಸಯನ್ತೋ ವಿಯ ಚ ಗಗನತಲಂ ಪಟಿಪಜ್ಜಿ। ತತ್ಥ ನಾಟಕಿತ್ಥಿಯೋಪಿ ಪಞ್ಚಙ್ಗಿಕಸ್ಸ ವರತುರಿಯಸ್ಸ ಮಧುರೇನ ಸರೇನ ಉಪಗಾಯಿಂಸು ಚೇವ ವಿಲಪಿಂಸು ಚ। ಚತುರಙ್ಗಿನೀ ಕಿರಸ್ಸ ಸೇನಾಪಿ ಅಲಙ್ಕಾರ-ಕಾಯಾಭರಣ-ಜುತಿ-ಸಮುದಯ-ಸಮುಜ್ಜೋತನಾನಾವಿರಾಗ-ಸುರಭಿಕುಸುಮವಸನಾಭರಣಸೋಭಿತಾ ಅಮರವರಸೇನಾ ವಿಯ ಪರಮರುಚಿರದಸ್ಸನಾ ಧರಣೀ ವಿಯ ಗಗನತಲೇನ ಪಾಸಾದಂ ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ಅಗಮಾಸಿ।

ತತೋ ಪಾಸಾದೋ ಗನ್ತ್ವಾ ಅಟ್ಠಾಸೀತಿಹತ್ಥುಬ್ಬೇಧಂ ಉಜುವಿಪುಲವಟ್ಟಕ್ಖನ್ಧಂ ಕುಸುಮಪಲ್ಲವಮಕುಲಸಮಲಙ್ಕತಂ ನಾಗರುಕ್ಖಂ ಮಜ್ಝೇಕತ್ವಾ ಓತರಿತ್ವಾ ಭೂಮಿಯಂ ಪತಿಟ್ಠಹಿ। ನಾಟಕಿತ್ಥಿಯೋ ಚ ಕೇನಚಿ ಅವುತ್ತಾವ ತತೋ ಪಾಸಾದತೋ ಓತರಿತ್ವಾ ಪಕ್ಕಮಿಂಸು। ಅನೇಕಗುಣಸೋಭಿತೋ ಕಿರ ಸೋಭಿತೋಪಿ ಮಹಾಪುರಿಸೋ ಮಹಾಜನಕತಪರಿವಾರೋಯೇವ ರತ್ತಿಯಾ ತೀಸು ಯಾಮೇಸು ತಿಸ್ಸೋ ವಿಜ್ಜಾಯೋ ಉಪ್ಪಾದೇಸಿ। ಮಾರಬಲಂ ಪನಸ್ಸ ಧಮ್ಮತಾಬಲೇನೇವ ಯಥಾಗತಮಗಮಾಸಿ। ಪಾಸಾದೋ ಪನ ತತ್ಥೇವ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ಸೋಭಿತೋ ಪನ ಭಗವತಾ ಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಪತ್ವಾ – "ಅನೇಕಜಾತಿಸಂಸಾರಂ…ಪೇ॰… ತಣ್ಹಾನಂ ಖಯಮಜ್ಝಗಾ"ತಿ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇತ್ವಾ ಬೋಧಿಸಮೀಪೇಯೇವ ಸತ್ತಸತ್ತಾಹಂ ವೀತಿನಾಮೇತ್ವಾ ಬ್ರಹ್ಮುನೋ ಧಮ್ಮಜ್ಝೇಸನಂ ಪಟಿಜಾನಿತ್ವಾ – "ಕಸ್ಸ ನು ಖೋ ಪಠಮಂ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ ಬುದ್ಧಚಕ್ಖುನಾ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ಅತ್ತನೋ ವೇಮಾತಿಕೇ ಕನಿಟ್ಠಭಾತಿಕೇ ಅಸಮಕುಮಾರಞ್ಚ ಸುನೇತ್ತಕುಮಾರಞ್ಚ ದಿಸ್ವಾ – "ಇಮೇ ದ್ವೇ ಕುಮಾರಾ ಉಪನಿಸ್ಸಯಸಮ್ಪನ್ನಾ ಗಮ್ಭೀರಂ

ನಿಪುಣಂ ಧಮ್ಮಂ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿತುಂ ಸಮತ್ಥಾ, ಹನ್ದಾಹಂ ಇಮೇಸಂ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ ಆಕಾಸೇನಾಗನ್ತ್ವಾ ಸುಧಮ್ಮುಯ್ಯಾನೇ ಓತರಿತ್ವಾ ದ್ವೇಪಿ ಕುಮಾರೇ ಉಯ್ಯಾನಪಾಲೇನ ಪಕ್ಕೋಸಾಪೇತ್ವಾ ತೇಹಿ ಸಪರಿವಾರೇಹಿ ಪರಿವುತೋ ಮಹಾಜನಮಜ್ಝೇ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಂ ಪವತ್ತೇಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೧. "ರೇವತಸ್ಸ ಅಪರೇನ, ಸೋಭಿತೋ ನಾಮ ನಾಯಕೋ।
ಸಮಾಹಿತೋ ಸನ್ತಚಿತ್ತೋ, ಅಸಮೋ ಅಪ್ಪಟಿಪುಗ್ಗಲೋ॥

೨. "ಸೋ ಜಿನೋ ಸಕಗೇಹಮ್ಹಿ, ಮಾನಸಂ ವಿನಿವತ್ತಯಿ।
ಪತ್ವಾನ ಕೇವಲಂ ಬೋಧಿಂ, ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಂ ಪವತ್ತಯಿ॥

೩. "ಯಾವ ಹೇಟ್ಠಾ ಅವೀಚಿತೋ, ಭವಗ್ಗಾ ಚಾಪಿ ಉದ್ಧತೋ।
ಏತ್ಥನ್ತರೇ ಏಕಪರಿಸಾ, ಅಹೋಸಿ ಧಮ್ಮದೇಸನೇ॥

೪. "ತಾಯ ಪರಿಸಾಯ ಸಮ್ಬುದ್ಧೋ, ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಂ ಪವತ್ತಯಿ।
ಗಣನಾಯ ನ ವತ್ತಬ್ಬೋ, ಪಠಮಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹೂ"ತಿ॥

ತತ್ಥ **ಸಕಗೇಹಮ್ಹೀ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ಭವನೇಯೇವ, ಅನ್ತೋಪಾಸಾದತಲೇಯೇವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಮಾನಸಂ ವಿನಿವತ್ತಯೀ**ತಿ ಚಿತ್ತಂ ಪರಿವತ್ತೇಸಿ, ಸಕಗೇಹೇ ಠತ್ವಾ ಸತ್ತದಿವಸಬ್ಭನ್ತರೇಯೇವ ಪುಥುಜ್ಜನಭಾವತೋ ಚಿತ್ತಂ ವಿನಿವತ್ತೇತ್ವಾ ಬುದ್ಧತ್ತಂ ಪಾಪುಣೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಹೇಟ್ಠಾ**ತಿ ಹೇಟ್ಠತೋ। **ಭವಗ್ಗಾ**ತಿ ಅಕನಿಟ್ಠಭವನತೋ। **ತಾಯ ಪರಿಸಾಯಾ**ತಿ ತಸ್ಸಾ ಪರಿಸಾಯ ಮಜ್ಝೇ। **ಗಣನಾಯ ನ ವತ್ತಬ್ಬೋ**ತಿ ಗಣನಪಥಮತೀತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪಠಮಾಭಿಸಮಯೋ**ತಿ ಪಠಮೋ ಧಮ್ಮಾಭಿಸಮಯೋ। **ಅಹೂ**ತಿ ಗಣನಾಯ ನ ವತ್ತಬ್ಬಾ ಪರಿಸಾ ಅಹೋಸೀತಿ ಅತ್ಥೋ। "ಪಠಮೇ ಅಭಿಸಮಿಂಸುಯೇವಾ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ತಸ್ಸ ಪಠಮಧಮ್ಮದೇಸನೇ ಅಭಿಸಮಿಂಸು ಯೇ ಜನಾ, ತೇ ಗಣನಾಯ ನ ವತ್ತಬ್ಬಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಅಥಾಪರೇನ ಸಮಯೇನ ಸುದಸ್ಸನನಗರದ್ವಾರೇ ಚಿತ್ತಪಾಟಲಿಯಾ ಮೂಲೇ ಯಮಕಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ಕತ್ವಾ ನವಕನಕಮಣಿಮಯಭವನೇ ತಾವತಿಂಸಭವನೇ ಪಾರಿಚ್ಛತ್ತಕಮೂಲೇ ಪಣ್ಡುಕಮ್ಬಲಸಿಲಾತಲೇ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಅಭಿಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಸಿ। ದೇಸನಾಪರಿಯೋಸಾನೇ ನವುತಿಕೋಟಿಸಹಸ್ಸಾನಂ ಧಮ್ಮಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹೋಸಿ। ಅಯಂ ದುತಿಯೋ ಅಭಿಸಮಯೋ ಅಹೋಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೫. "ತತೋ ಪರಮ್ಪಿ ದೇಸೇನ್ತೇ, ಮರೂನಞ್ಚ ಸಮಾಗಮೇ।
ನವುತಿಕೋಟಿಸಹಸ್ಸಾನಂ, ದುತಿಯಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹೂ"ತಿ॥

ಅಥಾಪರೇನ ಸಮಯೇನ ಸುದಸ್ಸನನಗರೇ ಜಯಸೇನೋ ನಾಮ ರಾಜಕುಮಾರೋ ಯೋಜನಪ್ಪಮಾಣಂ ವಿಹಾರಂ ಕಾರೇತ್ವಾ ಅಸೋಕಸ್ಸಕಣ್ಣಚಮ್ಪಕನಾಗಪುನ್ನಾಗವಕುಲಸುರಭಿಚೂತಪನಸಾಸನಸಾಲಕುನ್ದ-ಸಹಕಾರಕರವೀರಾದಿತರುವರನಿರನ್ತರಂ ಆರಾಮಂ ರೋಪೇತ್ವಾ ಬುದ್ಧಪ್ಪಮುಖಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ನಿಯ್ಯಾತೇಸಿ। ದಾನಾನುಮೋದನಂ ಕತ್ವಾ ಯಾಗಂ ವಣ್ಣೇತ್ವಾ ಭಗವಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಸಿ। ತದಾ ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಸತ್ತನಿಕಾಯಸ್ಸ ಧಮ್ಮಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹೋಸಿ। ಅಯಂ ತತಿಯಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹೋಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೬. "ಪುನಾಪರಂ ರಾಜಪುತ್ತೋ, ಜಯಸೇನೋ ನಾಮ ಖತ್ತಿಯೋ।
ಆರಾಮಂ ರೋಪಯಿತ್ವಾನ, ಬುದ್ಧೇ ನಿಯ್ಯಾತಯೀ ತದಾ॥

೭. “ತಸ್ಸ ಯಾಗಂ ಪಕಿತ್ತೇನ್ತೋ, ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಸಿ ಚಕ್ಖುಮಾ।
ತದಾ ಕೋಟಿಸಹಸ್ಸಾನಂ, ತತಿಯಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹೂ”ತಿ॥

ಪುನ ಉಗ್ಗತೋ ನಾಮ ರಾಜಾ ಸುನನ್ದನಗರೇ ಸುನನ್ದಂ ನಾಮ ವಿಹಾರಂ ಕಾರೇತ್ವಾ ಬುದ್ಧಪ್ಪಮುಖಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ಅದಾಸಿ। ತಸ್ಮಿಂ ದಾನೇ ಏಹಿಭಿಕ್ಖುಪಬ್ಬಜ್ಜಾಯ ಪಬ್ಬಜಿತಾನಂ ಕೋಟಿಸತಂ ಅರಹನ್ತಾನಂ ಸನ್ನಿಪಾತೋ , ತೇಸಂ ಮಜ್ಝೇ ಸೋಭಿತೋ ಭಗವಾ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಉದ್ದಿಸಿ। ಅಯಂ ಪಠಮೋ ಸನ್ನಿಪಾತೋ ಅಹೋಸಿ। ಪುನ ಮೇಖಲಾನಗರೇ ಧಮ್ಮಗಣೋ ಧಮ್ಮಗಣಾರಾಮಂ ನಾಮ ಪವರಾರಾಮಂ ಮಹಾವಿಹಾರಂ ಕಾರೇತ್ವಾ ಬುದ್ಧಪ್ಪಮುಖಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ದತ್ವಾ ಸಹ ಸಬ್ಬಪರಿಕ್ಖಾರೇಹಿ ದಾನಂ ಅದಾಸಿ। ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಾಗಮೇ ಏಹಿಭಿಕ್ಖುಭಾವೇನ ಪಬ್ಬಜಿತಾನಂ ನವುತಿಯಾ ಅರಹನ್ತಕೋಟೀನಂ ಸನ್ನಿಪಾತೇ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಉದ್ದಿಸಿ। ಅಯಂ ದುತಿಯೋ ಸನ್ನಿಪಾತೋ ಅಹೋಸಿ। ಯದಾ ಪನ ಭಗವಾ ದಸಸತನಯನಪುರೇ ವಸ್ಸಂ ವಸಿತ್ವಾ ಪವಾರಣಾಯ ಸುರವರಪರಿವುತೋ ಓತರಿ, ತದಾ ಅಸೀತಿಯಾ ಅರಹನ್ತಕೋಟೀಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಚತುರಙ್ಗಿಕೇ ಸನ್ನಿಪಾತೇ ಪವಾರೇಸಿ। ಅಯಂ ತತಿಯೋ ಸನ್ನಿಪಾತೋ ಅಹೋಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೮. “ಸನ್ನಿಪಾತಾ ತಯೋ ಆಸುಂ, ಸೋಭಿತಸ್ಸ ಮಹೇಸಿನೋ।
ಖೀಣಾಸವಾನಂ ವಿಮಲಾನಂ, ಸನ್ತಚಿತ್ತಾನ ತಾದಿನಂ॥

೯. “ಉಗ್ಗತೋ ನಾಮ ಸೋ ರಾಜಾ, ದಾನಂ ದೇತಿ ನರುತ್ತಮೇ।
ತಮ್ಹಿ ದಾನೇ ಸಮಾಗಞ್ಛುಂ, ಅರಹನ್ತಾ ಸತಕೋಟಿಯೋ॥

೧೦. “ಪುನಾಪರಂ ಪುರಗಣೋ, ದೇತಿ ದಾನಂ ನರುತ್ತಮೇ।
ತದಾ ನವುತಿಕೋಟೀನಂ, ದುತಿಯೋ ಆಸಿ ಸಮಾಗಮೋ॥

೧೧. “ದೇವಲೋಕೇ ವಸಿತ್ವಾನ, ಯದಾ ಓರೋಹತೀ ಜಿನೋ।
ತದಾ ಅಸೀತಿಕೋಟೀನಂ, ತತಿಯೋ ಆಸಿ ಸಮಾಗಮೋ”ತಿ॥

ತದಾ ಕಿರ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ರಮ್ಮವತೀನಗರೇ ಉಭತೋ ಸುಜಾತೋ ‘ಸುಜಾತೋ’ ನಾಮ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಹುತ್ವಾ ಸೋಭಿತಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಸುತ್ವಾ ಸರಣೇಸು ಪತಿಟ್ಠಾಯ ಬುದ್ಧಪ್ಪಮುಖಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ತೇಮಾಸಂ ಮಹಾದಾನಮದಾಸಿ। ಸೋಪಿ ನಂ “ಅನಾಗತೇ ಗೋತಮೋ ನಾಮ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ”ತಿ ಬ್ಯಾಕಾಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೧೨. “ಅಹಂ ತೇನ ಸಮಯೇನ, ಸುಜಾತೋ ನಾಮ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ।
ತದಾ ಸಸಾವಕಂ ಬುದ್ಧಂ, ಅನ್ನಪಾನೇನ ತಪ್ಪಯಿಂ॥

೧೩. “ಸೋಪಿ ಮಂ ಬುದ್ಧೋ ಬ್ಯಾಕಾಸಿ, ಸೋಭಿತೋ ಲೋಕನಾಯಕೋ।
ಅಪರಿಮೇಯ್ಯಿತೋ ಕಪ್ಪೇ, ಅಯಂ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ॥

೧೪. “ಪಧಾನಂ ಪದಹಿತ್ವಾನ…ಪೇ॰… ಹೇಸ್ಸಾಮ ಸಮ್ಮುಖಾ ಇಮಂ॥
೧೫. “ತಸ್ಸಾಪಿ ವಚನಂ ಸುತ್ವಾ, ಹಟ್ಠೋ ಸಂವಿಗ್ಗಮಾನಸೋ।
ತಮೇವತ್ಥಮನುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ, ಉಗ್ಗಂ ಧಿತಿಮಕಾಸಹ”ನ್ತಿ॥

ತತ್ಥ **ತಮೇವತ್ಥಮನುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ**ತಿ ತಸ್ಸ ಬುದ್ಧತ್ತಸ್ಸ ಅನುಪ್ಪತ್ತಿಅತ್ಥಂ, ತಸ್ಸ ಪನ ಸೋಭಿತಬುದ್ಧಸ್ಸ - "ಅನಾಗತೇ ಅಯಂ ಗೋತಮೋ ನಾಮ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ವಚನಂ ಸುತ್ವಾ "ಅವಿತಥವಚನಾ ಹಿ ಬುದ್ಧಾ"ತಿ ಬುದ್ಧತ್ತಪ್ಪತ್ತಿಅತ್ಥನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಉಗ್ಗ**ನ್ತಿ ತಿಬ್ಬಂ ಘೋರಂ। **ಧಿತಿ**ನ್ತಿ ವೀರಿಯಂ। **ಅಕಾಸಹ**ನ್ತಿ ಅಕಾಸಿಂ ಅಹಂ।

ತಸ್ಸ ಪನ **ಸೋಭಿತಸ್ಸ** ಭಗವತೋ ಸುಧಮ್ಮಂ ನಾಮ ನಗರಂ ಅಹೋಸಿ, ಪಿತಾ ಸುಧಮ್ಮೋ ನಾಮ ರಾಜಾ, ಮಾತಾ ಸುಧಮ್ಮಾ ನಾಮ ದೇವೀ, ಅಸಮೋ ಚ ಸುನೇತ್ತೋ ಚ ದ್ವೇ ಅಗ್ಗಸಾವಕಾ, ಅನೋಮೋ ನಾಮುಪಟ್ಠಾಕೋ, ನಕುಲಾ ಚ ಸುಜಾತಾ ಚ ದ್ವೇ ಅಗ್ಗಸಾವಿಕಾ, ನಾಗರುಕ್ಖೋ ಬೋಧಿ, ಅಟ್ಠಪಣ್ಣಾಸಹತ್ಥುಬ್ಬೇಧಂ ಸರೀರಂ ಅಹೋಸಿ, ನವುತಿವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾನಿ ಆಯುಪ್ಪಮಾಣಂ, ಮಖಿಲಾ ನಾಮಸ್ಸ ಮಹಾದೇವೀ, ಸೀಹಕುಮಾರೋ ನಾಮ ಅತ್ರಜೋ, ನಾಟಕಿತ್ಥೀನಂ ಸತ್ತತ್ತಿಂಸಸಹಸ್ಸಾನಿ ನವವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾನಿ ಅಗಾರಂ ಅಜ್ಝಾವಸಿ। ಪಾಸಾದೇನ ಅಭಿನಿಕ್ಖಮಿ। ಜಯಸೇನೋ ನಾಮ ರಾಜಾ ಉಪಟ್ಠಾಕೋ। ಸೇತಾರಾಮೇ ಕಿರ ವಸೀತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೧೬. "ಸುಧಮ್ಮಂ ನಾಮ ನಗರಂ, ಸುಧಮ್ಮೋ ನಾಮ ಖತ್ತಿಯೋ।
ಸುಧಮ್ಮಾ ನಾಮ ಜನಿಕಾ, ಸೋಭಿತಸ್ಸ ಮಹೇಸಿನೋ॥

೨೧. "ಅಸಮೋ ಚ ಸುನೇತ್ತೋ ಚ, ಅಹೇಸುಂ ಅಗ್ಗಸಾವಕಾ।
ಅನೋಮೋ ನಾಮುಪಟ್ಠಾಕೋ, ಸೋಭಿತಸ್ಸ ಮಹೇಸಿನೋ॥

೨೨. "ನಕುಲಾ ಚ ಸುಜಾತಾ ಚ, ಅಹೇಸುಂ ಅಗ್ಗಸಾವಿಕಾ।
ಬುಜ್ಝಮಾನೋ ಚ ಸೋ ಬುದ್ಧೋ, ನಾಗಮೂಲೇ ಅಬುಜ್ಝಥ॥

೨೪. "ಅಟ್ಠಪಣ್ಣಾಸರತನಂ , ಅಚ್ಚುಗ್ಗತೋ ಮಹಾಮುನಿ।
ಓಭಾಸೇತಿ ದಿಸಾ ಸಬ್ಬಾ, ಸತರಂಸೀವ ಉಗ್ಗತೋ॥

೨೫. "ತಥಾ ಸುಫುಲ್ಲಂ ಪವನಂ, ನಾನಾಗನ್ಧೇಹಿ ಧೂಪಿತಂ।
ತಥೇವ ತಸ್ಸ ಪಾವಚನಂ, ಸೀಲಗನ್ಧೇಹಿ ಧೂಪಿತಂ॥

೨೬. "ಯಥಾಪಿ ಸಾಗರೋ ನಾಮ, ದಸ್ಸನೇನ ಅತಪ್ಪಿಯೋ।
ತಥೇವ ತಸ್ಸ ಪಾವಚನಂ, ಸವನೇನ ಅತಪ್ಪಿಯಂ॥

೨೭. "ನವುತಿವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾನಿ , ಆಯು ವಿಜ್ಜತಿ ತಾವದೇ।
ತಾವತಾ ತಿಟ್ಠಮಾನೋ ಸೋ, ತಾರೇಸಿ ಜನತಂ ಬಹುಂ॥

೨೮. "ಓವಾದಂ ಅನುಸಿಟ್ಠಿಞ್ಚ, ದತ್ವಾನ ಸೇಸಕೇ ಜನೇ।
ಹುತಾಸನೋವ ತಾಪೇತ್ವಾ, ನಿಬ್ಬುತೋ ಸೋ ಸಸಾವಕೋ॥

೨೯. "ಸೋ ಚ ಬುದ್ಧೋ ಅಸಮಸಮೋ, ತೇಪಿ ಸಾವಕಾ ಬಲಪ್ಪತ್ತಾ।
ಸಬ್ಬಂ ತಮನ್ತರಹಿತಂ, ನನು ರಿತ್ತಾ ಸಬ್ಬಸಙ್ಖಾರಾ"ತಿ॥

ತತ್ಥ **ಸತರಂಸೀವಾತಿ**ಆದಿಚ್ಚೋ ವಿಯ, ಸಬ್ಬಾ ದಿಸಾ ಓಭಾಸೇತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪವನ**ನ್ತಿ ಮಹಾವನಂ। **ಧೂಪಿತ**ನ್ತಿ ವಾಸಿತಂ ಗನ್ಧಿತಂ। **ಅತಪ್ಪಿಯೋ**ತಿ ಅತಿತ್ತಿಕರೋ, ಅತಿತ್ತಿಜನನೋ ವಾ। **ತಾವದೇ**ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ, ತಾವತಕಂ ಕಾಲನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ತಾರೇಸೀ**ತಿ ತಾರಯೀ। **ಓವಾದ**ನ್ತಿ ಸಕಿಂ ವಾದೋ ಓವಾದೋ ನಾಮ। **ಅನುಸಿಟ್ಠಿ**ನ್ತಿ ಪುನಪ್ಪುನಂ ವಚನಂ ಅನುಸಿಟ್ಠಿ ನಾಮ। **ಸೇಸಕೇ ಜನೇ**ತಿ ಸಚ್ಚಪ್ಪಟಿವೇಧಂ ಅಪ್ಪತ್ತಸ್ಸ ಸೇಸಜನಸ್ಸ, ಸಾಮಿಅತ್ಥೇ ಭುಮ್ಮವಚನಂ। **ಹುತಾಸನೋವ ತಾಪೇತ್ವಾ**ತಿ ಅಗ್ಗಿ ವಿಯ ತಪ್ಪೇತ್ವಾ। ಅಯಮೇವ ವಾ ಪಾಠೋ, ಉಪಾದಾನಕ್ಖಯಾ ಭಗವಾ ಪರಿನಿಬ್ಬುತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸೇಸಗಾಥಾಸು ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವಾತಿ।

ಸೋಭಿತಬುದ್ಧವಂಸವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ನಿಟ್ಠಿತೋ ಛಟ್ಠೋ ಬುದ್ಧವಂಸೋ।

೯. ಅನೋಮದಸ್ಸೀಬುದ್ಧವಂಸವಣ್ಣನಾ

ಸೋಭಿತಬುದ್ಧೇ ಪನ ಪರಿನಿಬ್ಬುತೇ ತಸ್ಸ ಅಪರಭಾಗೇ ಏಕಮಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಂ ಬುದ್ಧುಪ್ಪಾದರಹಿತಂ ಅಹೋಸಿ। ಅತೀತೇ ಪನ ತಸ್ಮಿಂ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯೇ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಕಪ್ಪೇ ತಯೋ ಬುದ್ಧಾ ನಿಬ್ಬತ್ತಿಂಸು **ಅನೋಮದಸ್ಸೀ, ಪದುಮೋ, ನಾರದೋ**ತಿ। ತತ್ಥ **ಅನೋಮದಸ್ಸೀ** ಭಗವಾ ಸೋಳಸ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾನಿ ಕಪ್ಪಸತಸಹಸ್ಸಞ್ಚ ಪಾರಮಿಯೋ ಪೂರೇತ್ವಾ ತುಸಿತಪುರೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತ್ವಾ ದೇವೇಹಿ ಅಭಿಯಾಚಿತೋ ತತೋ ಚವಿತ್ವಾ ಚನ್ದವತಿಯಂ ನಾಮ ರಾಜಧಾನಿಯಂ ಯಸವಾ ನಾಮಸ್ಸ ರಞ್ಞೋ ಕುಲೇ ಸಮುಸ್ಸಿತಚಾರುಪಯೋಧರಾಯ ಯಸೋಧರಾಯ ನಾಮ ಅಗ್ಗಮಹೇಸಿಯಾ ಕುಚ್ಛಿಸ್ಮಿಂ ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ಅಗ್ಗಹೇಸಿ। ಅನೋಮದಸ್ಸಿಕುಮಾರೇ ಕಿರ ಯಸೋಧರಾಯ ದೇವಿಯಾ ಕುಚ್ಛಿಗತೇ ತಸ್ಸ ಪುಞ್ಞಪ್ಪಭಾವೇನ ಪಭಾ ಅಸೀತಿಹತ್ಥಪ್ಪಮಾಣಂ ಠಾನಂ ಫರಿತ್ವಾ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ಚನ್ದಸೂರಿಯಪ್ಪಭಾಹಿ ಅನಭಿಭವನೀಯಾವ ಅಹೋಸಿ। ಸಾ ದಸನ್ನಂ ಮಾಸಾನಂ ಅಚ್ಚಯೇನ ಬೋಧಿಸತ್ತಂ ಸುಚನ್ದನುಯ್ಯಾನೇ ವಿಜಾಯಿ। ಪಾಟಿಹಾರಿಯಾನಿ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತನಯಾನೇವ।

ನಾಮಗ್ಗಹಣದಿವಸೇ ಪನಸ್ಸ ನಾಮಂ ಗಣ್ಹನ್ತಾ, ಯಸ್ಮಾ ಜಾತಿಯಂ ಆಕಾಸತೋ ಸತ್ತ ರತನಾನಿ ಪತಿಂಸು, ತಸ್ಮಾ ಅನೋಮಾನಂ ರತನಾನಂ ಉಪ್ಪತ್ತಿಹೇತುಭೂತತ್ತಾ "ಅನೋಮದಸ್ಸೀ"ತಿ ನಾಮಮಕಂಸು। ಸೋ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ವುದ್ಧಿಪ್ಪತ್ತೋ ದಿಬ್ಬೇಹಿ ಕಾಮಗುಣೇಹಿ ಪರಿಚಾರಿಯಮಾನೋ ದಸವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾನಿ ಅಗಾರಂ ಅಜ್ಝಾವಸಿ। ತಸ್ಸ ಕಿರ ಸಿರಿ ಉಪಸಿರಿ ಸಿರಿವಡ್ಢೋತಿ ತಯೋ ಪಾಸಾದಾ ಅಹೇಸುಂ। ಸಿರಿಮಾದೇವಿಪ್ಪಮುಖಾನಿ ತೇವೀಸತಿ ಇತ್ಥಿಸಹಸ್ಸಾನಿ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಿತಾನಿ ಅಹೇಸುಂ। ಸೋ ಸಿರಿಮಾಯ ದೇವಿಯಾ ಉಪವಾಣೇ ನಾಮ ಪುತ್ತೇ ಜಾತೇ ಚತ್ತಾರಿ ನಿಮಿತ್ತಾನಿ ದಿಸ್ವಾ ಸಿವಿಕಾಯಾನೇನ ಮಹಾಭಿನಿಕ್ಖಮನಂ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಪಬ್ಬಜಿ। ತಂ ತಿಸ್ಸೋ ಜನಕೋಟಿಯೋ ಅನುಪಬ್ಬಜಿಂಸು।

ತೇಹಿ ಪರಿವುತೋ ಮಹಾಪುರಿಸೋ ದಸ ಮಾಸೇ ಪಧಾನಚರಿಯಂ ಚರಿ। ತತೋ ವಿಸಾಖಪುಣ್ಣಮಾಯ ಅನುಪಮಬ್ರಾಹ್ಮಣಗಾಮೇ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿತ್ವಾ ಅನುಪಮಸೇಟ್ಠಿಧೀತಾಯ ದಿನ್ನಂ ಮಧುಪಾಯಾಸಂ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಸಾಲವನೇ ದಿವಾವಿಹಾರಂ ವೀತಿನಾಮೇತ್ವಾ ಅನೋಮನಾಮಾಜೀವಕೇನ ದಿನ್ನಾ ಅಟ್ಠ ತಿಣಮುಟ್ಠಿಯೋ ಗಹೇತ್ವಾ ಅಜ್ಜುನರುಕ್ಖಬೋಧಿಂ ಪದಕ್ಖಿಣಂ ಕತ್ವಾ ಅಟ್ಠತ್ತಿಂಸಹತ್ಥವಿತ್ಥತಂ ತಿಣಸನ್ಥರಂ ಸನ್ಥರಿತ್ವಾ ಚತುರಙ್ಗವೀರಿಯಂ ಅಧಿಟ್ಠಾಯ ಪಲ್ಲಙ್ಕಂ ಆಭುಜಿತ್ವಾ ಸಮಾರಂ ಮಾರಬಲಂ ವಿದ್ಧಂಸೇತ್ವಾ ತೀಸು ಯಾಮೇಸು ತಿಸ್ಸೋ ವಿಜ್ಜಾ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ - "ಅನೇಕಜಾತಿಸಂಸಾರಂ…ಪೇ॰… ತಣ್ಹಾನಂ ಖಯಮಜ್ಝಗಾ"ತಿ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೧. "ಸೋಭಿತಸ್ಸ ಅಪರೇನ, ಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ದ್ವಿಪದುತ್ತಮೋ।
ಅನೋಮದಸ್ಸೀ ಅಮಿತಯಸೋ, ತೇಜಸ್ಸೀ ದುರತಿಕ್ಕಮೋ॥

೨. "ಸೋ ಛೇತ್ವಾ ಬನ್ಧನಂ ಸಬ್ಬಂ, ವಿದ್ಧಂಸೇತ್ವಾ ತಯೋ ಭವೇ।
ಅನಿವತ್ತಿಗಮನಂ ಮಗ್ಗಂ, ದೇಸೇಸಿ ದೇವಮಾನುಸೇ॥

೩. "ಸಾಗರೋವ ಅಸಙ್ಖೋಭೋ, ಪಬ್ಬತೋವ ದುರಾಸದೋ।
ಆಕಾಸೋವ ಅನನ್ತೋ ಸೋ, ಸಾಲರಾಜಾವ ಫುಲ್ಲಿತೋ॥

೪. "ದಸ್ಸನೇನಪಿ ತಂ ಬುದ್ಧಂ, ತೋಸಿತಾ ಹೋನ್ತಿ ಪಾಣಿನೋ।
ಬ್ಯಾಹರನ್ತಂ ಗಿರಂ ಸುತ್ವಾ, ಅಮತಂ ಪಾಪುಣನ್ತಿ ತೇ"ತಿ॥

ತತ್ಥ **ಅನೋಮದಸ್ಸೀತಿ** ಅನುಪಮದಸ್ಸನೋ, ಅಮಿತದಸ್ಸನೋ ವಾ। **ಅಮಿತಯಸೋತಿ** ಅಮಿತಪರಿವಾರೋ, ಅಮಿತಕಿತ್ತಿ ವಾ। **ತೇಜಸ್ಸೀತಿ** ಸೀಲಸಮಾಧಿಪಞ್ಞಾತೇಜೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। **ದುರತಿಕ್ಕಮೋತಿ** ದುಪ್ಪಧಂಸಿಯೋ, ಅಞ್ಞೇನ ದೇವೇನ ವಾ ಮಾರೇನ ವಾ ಕೇನಚಿ ವಾ ಅತಿಕ್ಕಮಿತುಂ ಅಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸೋ ಛೇತ್ವಾ ಬನ್ಧನಂ ಸಬ್ಬನ್ತಿ** ಸಬ್ಬಂ ದಸವಿಧಂ ಸಂಯೋಜನಂ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ। **ವಿದ್ಧಂಸೇತ್ವಾ ತಯೋ ಭವೇತಿ** ತಿಭವೂಪಗಂ ಕಮ್ಮಂ ಕಮ್ಮಕ್ಖಯಕರಞಾಣೇನ ವಿದ್ಧಂಸೇತ್ವಾ, ಅಭಾವಂ ಕತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅನಿವತ್ತಿಗಮನಂ ಮಗ್ಗನ್ತಿ** ನಿವತ್ತಿಯಾ ಪವತ್ತಿಯಾ ಪಟಿಪಕ್ಖಭೂತಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಅನಿವತ್ತೀತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ತಂ ಅನಿವತ್ತಿಂ ಗಚ್ಛತಿ ಅನೇನಾತಿ ಅನಿವತ್ತಿಗಮನೋ। ತಂ ಅನಿವತ್ತಿಗಮನಂ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕಂ ಮಗ್ಗಂ ದೇಸೇಸೀತಿ ಅತ್ಥೋ। "ದಸ್ಸೇತೀ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ಸೋಯೇವತ್ಥೋ। **ದೇವಮಾನುಸೇತಿ** ದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ, ಸಾಮಿಅತ್ಥೇ ಉಪಯೋಗವಚನಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ।

ಅಸಙ್ಖೋಭೋತಿ ಖೋಭೇತುಂ ಚಾಲೇತುಂ ಅಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯೋತಿ ಅಕ್ಖೋಭಿಯೋ। ಯಥಾ ಹಿ ಸಮುದ್ದೋ ಚತುರಾಸೀತಿಯೋಜನಸಹಸ್ಸಗಮ್ಭೀರೋ ಅನೇಕಯೋಜನಸಹಸ್ಸಭೂತಾವಾಸೋ ಅಕ್ಖೋಭಿಯೋ, ಏವಂ ಅಕ್ಖೋಭಿಯೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಆಕಾಸೋವ ಅನನ್ತೋತಿ** ಯಥಾ ಪನ ಆಕಾಸಸ್ಸ ಅನ್ತೋ ನತ್ಥಿ, ಅಥ ಖೋ ಅನನ್ತೋ ಅಪ್ಪಮೇಯ್ಯೋ ಅಪಾರೋ, ಏವಂ ಭಗವಾಪಿ ಬುದ್ಧಗುಣೇಹಿ ಅನನ್ತೋ ಅಪ್ಪಮೇಯ್ಯೋ ಅಪಾರೋ। **ಸೋತಿ** ಸೋ ಭಗವಾ। **ಸಾಲರಾಜಾವ ಫುಲ್ಲಿತೋತಿ** ಸಬ್ಬಲಕ್ಖಣಾನುಬ್ಯಞ್ಜನಸಮಲಙ್ಕತಸರೀರತ್ತಾ ಸುಫುಲ್ಲಿತಸಾಲರಾಜಾ ವಿಯ ಸೋಭತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ದಸ್ಸನೇನಪಿ ತಂ ಬುದ್ಧನ್ತಿ** ತಸ್ಸ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ದಸ್ಸನೇನಾಪೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಈದಿಸೇಸುಪಿ ಸಾಮಿವಚನಂ ಪಯುಜ್ಜನ್ತಿ ಸದ್ದಸತ್ಥವಿದೂ। **ತೋಸಿತಾತಿ** ಪರಿತೋಸಿತಾ ಪೀಣಿತಾ। **ಬ್ಯಾಹರನ್ತನ್ತಿ** ಬ್ಯಾಹರನ್ತಸ್ಸ, ಸಾಮಿಅತ್ಥೇ ಉಪಯೋಗವಚನಂ। **ಅಮತನ್ತಿ** ನಿಬ್ಬಾನಂ। **ಪಾಪುಣನ್ತೀತಿ** ಅಧಿಗಚ್ಛನ್ತಿ। **ತೇತಿ** ಯೇ ತಸ್ಸ ಗಿರಂ ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಸುಣನ್ತಿ, ತೇ ಅಮತಂ ಪಾಪುಣನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಭಗವಾ ಪನ ಬೋಧಿಮೂಲೇ ಸತ್ತಸತ್ತಾಹಂ ವೀತಿನಾಮೇತ್ವಾ ಬ್ರಹ್ಮುನಾ ಆಯಾಚಿತೋ ಧಮ್ಮದೇಸನಾಯ ಬುದ್ಧಚಕ್ಖುನಾ ಲೋಕಂ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ಅತ್ತನಾ ಸಹ ಪಬ್ಬಜಿತೇ ತಿಕೋಟಿಸಙ್ಖೇ ಜನೇ ಉಪನಿಸ್ಸಯಸಮ್ಪನ್ನೇ ದಿಸ್ವಾ - "ಕತ್ಥ ನು ಖೋ ತೇ ಏತರಹಿ ವಿಹರನ್ತೀ"ತಿ ಉಪಧಾರೇನ್ತೋ ಸುಭವತೀನಗರೇ ಸುದಸ್ಸನುಯ್ಯಾನೇ ವಿಹರನ್ತೇ ದಿಸ್ವಾ ಆಕಾಸೇನ ಗನ್ತ್ವಾ ಸುದಸ್ಸನುಯ್ಯಾನೇ ಓತರಿ। ಸೋ ತೇಹಿ ಪರಿವುತೋ ಸದೇವಮನುಸ್ಸಾಯ ಪರಿಸಾಯ ಮಜ್ಝೇ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಂ ಪವತ್ತೇಸಿ। ತತ್ಥ ಕೋಟಿಸತಾನಂ ಪಠಮಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹೋಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೫. "ಧಮ್ಮಾಭಿಸಮಯೋ ತಸ್ಸ, ಇದ್ಧೋ ಫೀತೋ ತದಾ ಅಹು।
ಕೋಟಿಸತಾನಿ ಅಭಿಸಮಿಂಸು, ಪಠಮೇ ಧಮ್ಮದೇಸನೇ"ತಿ॥

ತತ್ಥ **ಫೀತೋತಿ** ಫಾತಿಪ್ಪತ್ತೋ ಬಾಹುಜಞ್ಞವಸೇನ। **ಕೋಟಿಸತಾನೀತಿ** ಕೋಟೀನಂ ಸತಾನಿ ಕೋಟಿಸತಾನಿ। "ಕೋಟಿಸತಯೋ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ತಸ್ಸ ಸತಕೋಟಿಯೋತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಅಥಾಪರೇನ ಸಮಯೇನ ಓಸಧೀನಗರದ್ವಾರೇ ಅಸನರುಕ್ಖಮೂಲೇ ಯಮಕಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ಕತ್ವಾ ಅಸುರೇಹಿ ದುರಭಿಭವನೇ ತಾವತಿಂಸಭವನೇ ಪಣ್ಡುಕಮ್ಬಲಸಿಲಾಯಂ ನಿಸಿನ್ನೋ ತೇಮಾಸಂ ಅಭಿಧಮ್ಮವಸ್ಸಂ ವಸ್ಸಾಪಯಿ। ತದಾ ಅಸೀತಿದೇವತಾಕೋಟಿಯೋ ಅಭಿಸಮಿಂಸು। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೬. "ತತೋ ಪರಂ ಅಭಿಸಮಯೇ, ವಸ್ಸನ್ತೇ ಧಮ್ಮವುಟ್ಠಿಯೋ।
ಅಸೀತಿಕೋಟಿಯೋಭಿಸಮಿಂಸು, ದುತಿಯೇ ಧಮ್ಮದೇಸನೇ"ತಿ॥

ತತ್ಥ **ವಸ್ಸನ್ತೇತಿ** ಬುದ್ಧಮಹಾಮೇಘೇ ವಸ್ಸನ್ತೇ। **ಧಮ್ಮವುಟ್ಠಿಯೋತಿ** ಧಮ್ಮಕಥಾವಸ್ಸವುಟ್ಠಿಯೋ।

ತತೋ ಅಪರೇನ ಸಮಯೇನ ಮಙ್ಗಲಪಞ್ಹನಿದ್ದೇಸೇ ಅಟ್ಠಸತ್ತತಿ ಕೋಟಿಯೋ ಅಭಿಸಮಿಂಸು। ಸೋ ತತಿಯೋ ಅಭಿಸಮಯೋ ಅಹೋಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೭. "ತತೋ ಪರಮ್ಪಿ ವಸ್ಸನ್ತೇ, ತಪ್ಪಯನ್ತೇ ಚ ಪಾಣಿನಂ।
ಅಟ್ಠಸತ್ತತಿಕೋಟೀನಂ, ತತಿಯಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹೂ"ತಿ॥

ತತ್ಥ **ವಸ್ಸನ್ತೇ**ತಿ ಧಮ್ಮಕಥಾಸಲಿಲಧಾರಂ ವಸ್ಸನ್ತೇ। **ತಪ್ಪಯನ್ತೇ**ತಿ ಧಮ್ಮಾಮತವಸ್ಸೇನ ತಪ್ಪಯನ್ತೇ, ತಪ್ಪನಂ ಕರೋನ್ತೇ ಭಗವತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಅನೋಮದಸ್ಸಿಸ್ಸಪಿ ಭಗವತೋ ತಯೋ ಸಾವಕಸನ್ನಿಪಾತಾ ಅಹೇಸುಂ। ತತ್ಥ ಸೋರೇಯ್ಯನಗರೇ ಇಸಿದತ್ತಸ್ಸ ರಞ್ಞೋ ಧಮ್ಮೇ ದೇಸಿಯಮಾನೇ ಪಸೀದಿತ್ವಾ ಏಹಿಭಿಕ್ಖುಪಬ್ಬಜ್ಜಾಯ ಪಬ್ಬಜಿತಾನಂ ಅಟ್ಠನ್ನಂ ಅರಹನ್ತಸತಸಹಸ್ಸಾನಂ ಮಜ್ಝೇ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಉದ್ದಿಸಿ। ಅಯಂ ಪಠಮೋ ಸನ್ನಿಪಾತೋ ಅಹೋಸಿ। ರಾಧವತೀನಗರೇ ಸುನ್ದರಿನ್ಧರಸ್ಸ ನಾಮ ರಞ್ಞೋ ಧಮ್ಮೇ ದೇಸಿಯಮಾನೇ ಏಹಿಭಿಕ್ಖುಪಬ್ಬಜ್ಜಾಯ ಪಬ್ಬಜಿತಾನಂ ಸತ್ತನ್ನಂ ಅರಹನ್ತಸತಸಹಸ್ಸಾನಂ ಮಜ್ಝೇ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಉದ್ದಿಸಿ। ಅಯಂ ದುತಿಯೋ ಸನ್ನಿಪಾತೋ ಅಹೋಸಿ। ಪುನ ಸೋರೇಯ್ಯನಗರೇಯೇವ ಸೋರೇಯ್ಯರಞ್ಞಾ ಸಹ ಏಹಿಭಿಕ್ಖುಪಬ್ಬಜ್ಜಾಯ ಪಬ್ಬಜಿತಾನಂ ಛನ್ನಂ ಅರಹನ್ತಸತಸಹಸ್ಸಾನಂ ಮಜ್ಝೇ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಉದ್ದಿಸಿ। ಅಯಂ ತತಿಯೋ ಸನ್ನಿಪಾತೋ ಅಹೋಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೮. "ಸನ್ನಿಪಾತಾ ತಯೋ ಆಸುಂ, ತಸ್ಸಾಪಿ ಚ ಮಹೇಸಿನೋ।
ಅಭಿಞ್ಞಾಬಲಪ್ಪತ್ತಾನಂ, ಪುಪ್ಫಿತಾನಂ ವಿಮುತ್ತಿಯಾ॥

೯. "ಅಟ್ಠಸತಸಹಸ್ಸಾನಂ, ಸನ್ನಿಪಾತೋ ತದಾ ಅಹು।
ಪಹೀನಮದಮೋಹಾನಂ, ಸನ್ತಚಿತ್ತಾನ ತಾದಿನಂ॥

೧೦. "ಸತ್ತಸತಸಹಸ್ಸಾನಂ, ದುತಿಯೋ ಆಸಿ ಸಮಾಗಮೋ।
ಅನಙ್ಗಣಾನಂ ವಿರಜಾನಂ, ಉಪಸನ್ತಾನ ತಾದಿನಂ॥

೧೧. "ಛನ್ನಂ ಸತಸಹಸ್ಸಾನಂ, ತತಿಯೋ ಆಸಿ ಸಮಾಗಮೋ।
ಅಭಿಞ್ಞಾಬಲಪ್ಪತ್ತಾನಂ, ನಿಬ್ಬುತಾನಂ ತಪಸ್ಸಿನ"ನ್ತಿ॥

ತತ್ಥ **ತಸ್ಸಾಪಿ ಚ ಮಹೇಸಿನೋ**ತಿ ತಸ್ಸ ಮಹೇಸಿನೋ ಅನೋಮದಸ್ಸಿಸ್ಸಾಪಿ। "ತಸ್ಸಾಪಿ ದ್ವಿಪದುತ್ತಮೋ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ತಸ್ಸಪಿ ದ್ವಿಪದುತ್ತಮಸ್ಸಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಲಕ್ಖಣಂ ಸದ್ದಸತ್ಥತೋ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। **ಅಭಿಞ್ಞಾಬಲಪ್ಪತ್ತಾನ**ನ್ತಿ ಅಭಿಞ್ಞಾನಂ ಬಲಪ್ಪತ್ತಾನಂ, ಚಿಣ್ಣವಸಿತಾಯ ಖಿಪ್ಪನಿಸನ್ತಿಭಾವೇನ ಅಭಿಞ್ಞಾಸು ಥಿರಭಾವಪ್ಪತ್ತಾನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪುಪ್ಫಿತಾನ**ನ್ತಿ ಸಬ್ಬಫಾಲಿಫುಲ್ಲಭಾವೇನ ಅತಿವಿಯ ಸೋಭಗ್ಗಪ್ಪತ್ತಾನಂ। **ವಿಮುತ್ತಿಯಾ**ತಿ ಅರಹತ್ತಫಲವಿಮುತ್ತಿಯಾ।

ಅನಙ್ಗಣಾನನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಅಯಂ **ಅಙ್ಗಣ**-ಸದ್ದೋ ಕತ್ಥಚಿ ಕಿಲೇಸೇಸು ದಿಸ್ಸತಿ। ಯಥಾಹ - "ತತ್ಥ ಕತಮಾನಿ ತೀಣಿ ಅಙ್ಗಣಾನಿ? ರಾಗೋ ಅಙ್ಗಣಂ ದೋಸೋ ಅಙ್ಗಣಂ ಮೋಹೋ ಅಙ್ಗಣ"ನ್ತಿ (ವಿಭ॰ ೯೨೪)। "ಪಾಪಕಾನಂ ಖೋ ಏತಂ, ಆವುಸೋ, ಅಕುಸಲಾನಂ ಇಚ್ಛಾವಚರಾನಂ ಅಧಿವಚನಂ ಯದಿದಂ ಅಙ್ಗಣ"ನ್ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೬೦)। ಕತ್ಥಚಿ ಕಿಸ್ಮಿಞ್ಚಿ ಮಲೇ? ಯಥಾಹ - "ತಸ್ಸೇವ ರಜಸ್ಸ ವಾ ಅಙ್ಗಣಸ್ಸ ವಾ ಪಹಾನಾಯ ವಾಯಮತೀ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೧೮೪)। ಕತ್ಥಚಿ ತಥಾರೂಪೇ ಭೂಮಿಭಾಗೇ "ಚೇತಿಯಙ್ಗಣಂ ಬೋಧಿಯಙ್ಗಣಂ ರಾಜಙ್ಗಣ"ನ್ತಿ। ಇಧ ಪನ ಕಿಲೇಸೇಸು ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ತಸ್ಮಾ ನಿಕ್ಕಿಲೇಸಾನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ (ಮ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೫೭)।

ವಿರಜಾನನ್ತಿ ತಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಂ। **ತಪಸ್ಸಿನ**ನ್ತಿ ಕಿಲೇಸಕ್ಖಯಕರೋ ಅರಿಯಮಗ್ಗಸಙ್ಖಾತೋ ತಪೋ ಯೇಸಂ ಅತ್ಥಿ ತೇ ತಪಸ್ಸಿನೋ, ತೇಸಂ ತಪಸ್ಸೀನಂ, ಖೀಣಾಸವಾನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

ತದಾ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ಏಕೋ ಮಹೇಸಕ್ಖೋ ಯಕ್ಖಸೇನಾಪತಿ ಅಹೋಸಿ ಮಹಿದ್ಧಿಕೋ ಮಹಾನುಭಾವೋ ಅನೇಕಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಾನಂ ಯಕ್ಖಾನಂ ಅಧಿಪತಿ। ಸೋ "ಬುದ್ಧೋ ಲೋಕೇ ಉಪ್ಪನ್ನೋ"ತಿ ಸುತ್ವಾ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಪರಮರುಚಿರದಸ್ಸನಂ ಸತ್ತರತನಮಯಂ ಅಭಿರುಚಿರರಜನಿಕರಮಣ್ಡಲಸದಿಸಂ ಮಣ್ಡಪಂ ನಿಮ್ಮಿನಿತ್ವಾ ತತ್ಥ ಸತ್ತಾಹಂ ಮಹಾದಾನಂ ಬುದ್ಧಪ್ಪಮುಖಸ್ಸ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಅದಾಸಿ। ಅಥ ನಂ ಭಗವಾ ಭತ್ತಾನುಮೋದನಸಮಯೇ "ಅನಾಗತೇ ಕಪ್ಪಸತಸಹಸ್ಸಾಧಿಕೇ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯೇ ಅತಿಕ್ಕನ್ತೇ ಗೋತಮೋ ನಾಮ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಬ್ಯಾಕಾಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೧೨. "ಅಹಂ ತೇನ ಸಮಯೇನ, ಯಕ್ಖೋ ಆಸಿಂ ಮಹಿದ್ಧಿಕೋ।
ನೇಕಾನಂ ಯಕ್ಖಕೋಟೀನಂ, ವಸವತ್ತಿಮ್ಹಿ ಇಸ್ಸರೋ॥

೧೩. "ತದಾಪಿ ತಂ ಬುದ್ಧವರಂ, ಉಪಗನ್ತ್ವಾ ಮಹೇಸಿನಂ।
ಅನ್ನಪಾನೇನ ತಪ್ಪೇಸಿಂ, ಸಸಙ್ಘಂ ಲೋಕನಾಯಕಂ॥

೧೪. "ಸೋಪಿ ಮಂ ತದಾ ಬ್ಯಾಕಾಸಿ, ವಿಸುದ್ಧನಯನೋ ಮುನಿ।
ಅಪರಿಮೇಯ್ಯಿತೋ ಕಪ್ಪೇ, ಅಯಂ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ॥

೧೫. "ಪಧಾನಂ ಪದಹಿತ್ವಾನ...ಪೇ॰... ಹೇಸ್ಸಾಮ ಸಮ್ಮುಖಾ ಇಮಂ॥
೧೬. "ತಸ್ಸಾಪಿ ವಚನಂ ಸುತ್ವಾ, ಹಟ್ಠೋ ಸಂವಿಗ್ಗಮಾನಸೋ।
ಉತ್ತರಿಂ ವತಮಧಿಟ್ಠಾಸಿಂ, ದಸಪಾರಮಿಪೂರಿಯಾ"ತಿ॥

ತತ್ಥ **ಉತ್ತರಿಂ ವತಮಧಿಟ್ಠಾಸಿ**ನ್ತಿ ಪಾರಮಿಪೂರಣತ್ಥಾಯ ಭಿಯ್ಯೋಪಿ ದಳ್ಹತರಂ ಪರಕ್ಕಮಮಕಾಸೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ತಸ್ಸ ಪನ **ಅನೋಮದಸ್ಸಿಸ್ಸ** ಭಗವತೋ ಚನ್ದವತೀ ನಾಮ ನಗರಂ ಅಹೋಸಿ, ಯಸವಾ ನಾಮ ರಾಜಾ ಪಿತಾ, ಯಸೋಧರಾ ನಾಮ ಮಾತಾ, ನಿಸಭೋ ಚ ಅನೋಮೋ ಚ ದ್ವೇ ಅಗ್ಗಸಾವಕಾ, ವರುಣೋ ನಾಮುಪಟ್ಠಾಕೋ, ಸುನ್ದರೀ ಚ ಸುಮನಾ ಚ ದ್ವೇ ಅಗ್ಗಸಾವಿಕಾ, ಅಜ್ಜುನರುಕ್ಖೋ ಬೋಧಿ, ಸರೀರಂ ಅಟ್ಠಪಣ್ಣಾಸಹತ್ಥುಬ್ಬೇಧಂ ಅಹೋಸಿ, ವಸ್ಸಸತಸಹಸ್ಸಂ ಆಯು, ಸಿರಿಮಾ ನಾಮ ಅಗ್ಗಮಹೇಸೀ, ಉಪವಾಣೋ ನಾಮಸ್ಸ ಪುತ್ತೋ, ದಸವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾನಿ ಅಗಾರಂ ಅಜ್ಝಾವಸಿ। ಸೋ ಸಿವಿಕಾಯಾನೇನ ನಿಕ್ಖಮಿ। ಸಿವಿಕಾಯಾನೇನ ಗಮನಂ ಪನ ಸೋಭಿತಬುದ್ಧವಂಸವಣ್ಣನಾಯ ಪಾಸಾದಗಮನೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಧಮ್ಮಕೋ ನಾಮ ರಾಜಾ ಉಪಟ್ಠಾಕೋ। ಧಮ್ಮಾರಾಮೇ ಕಿರ ಭಗವಾ ವಿಹಾಸೀತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೧೭. "ನಗರಂ ಚನ್ದವತೀ ನಾಮ, ಯಸವಾ ನಾಮ ಖತ್ತಿಯೋ।
ಮಾತಾ ಯಸೋಧರಾ ನಾಮ, ಅನೋಮದಸ್ಸಿಸ್ಸ ಸತ್ಥುನೋ॥

೨೧. "ನಿಸಭೋ ಚ ಅನೋಮೋ ಚ, ಅಹೇಸುಂ ಅಗ್ಗಸಾವಕಾ।
ವರುಣೋ ನಾಮುಪಟ್ಠಾಕೋ, ಅನೋಮದಸ್ಸಿಸ್ಸ ಸತ್ಥುನೋ॥

೨೨. "ಸುನ್ದರೀ ಚ ಸುಮನಾ ಚ, ಅಹೇಸುಂ ಅಗ್ಗಸಾವಿಕಾ।
ಬೋಧಿ ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ, ಅಜ್ಜುನೋತಿ ಪವುಚ್ಚತಿ॥

೧೫. “ಅಟ್ಠಪಣ್ಣಾಸರತನಂ, ಅಚ್ಚುಗ್ಗತೋ ಮಹಾಮುನಿ।
ಪಭಾ ನಿದ್ಧಾವತೀ ತಸ್ಸ, ಸತರಂಸೀವ ಉಗ್ಗತೋ॥

೧೬. “ವಸ್ಸಸತಸಹಸ್ಸಾನಿ, ಆಯು ವಿಜ್ಜತಿ ತಾವದೇ।
ತಾವತಾ ತಿಟ್ಠಮಾನೋ ಸೋ, ತಾರೇಸಿ ಜನತಂ ಬಹುಂ॥

೧೭. “ಸುಪುಪ್ಫಿತಂ ಪಾವಚನಂ, ಅರಹನ್ತೇಹಿ ತಾದಿಹಿ।
ವೀತರಾಗೇಹಿ ವಿಮಲೇಹಿ, ಸೋಭಿತ್ಥ ಜಿನಸಾಸನಂ॥

೧೮. “ಸೋ ಚ ಸತ್ಥಾ ಅಮಿತಯಸೋ, ಯುಗಾನಿ ತಾನಿ ಅತುಲಿಯಾನಿ।
ಸಬ್ಬಂ ತಮನ್ತರಹಿತಂ, ನನು ರಿತ್ತಾ ಸಬ್ಬಸಙ್ಖಾರಾ”ತಿ॥

ತತ್ಥ **ಪಭಾ ನಿದ್ಧಾವತೀ**ತಿ ತಸ್ಸ ಸರೀರತೋ ಪಭಾ ನಿಕ್ಖಮತಿ। ಸರೀರಪ್ಪಭಾ ಪನಸ್ಸ ನಿಚ್ಚಕಾಲಂ ದ್ವಾದಸಯೋಜನಪ್ಪಮಾಣಂ ಪದೇಸಂ ಫರಿತ್ವಾ ತಿಟ್ಠತಿ। **ಯುಗಾನಿ ತಾನೀ**ತಿ ಅಗ್ಗಸಾವಕಯುಗಾದೀನಿ ಯುಗಳಾನಿ। **ಸಬ್ಬಂ ತಮನ್ತರಹಿತ**ನ್ತಿ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಂ ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ಅನಿಚ್ಚಮುಖಂ ಪವಿಟ್ಠಂ ವಿನಟ್ಠನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। “ನನು ರಿತ್ತಕಮೇವ ಸಙ್ಖಾರಾ”ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ತಸ್ಸ ನನು ರಿತ್ತಕಾ ತುಚ್ಛಕಾಯೇವ ಸಬ್ಬೇ ಸಙ್ಖಾರಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಮ**-ಕಾರೋ ಪದಸನ್ಧಿಕರೋ। ಸೇಸಗಾಥಾಸು ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವಾತಿ।

ಇಮಸ್ಸ ಪನ ಅನೋಮದಸ್ಸಿಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಸನ್ತಿಕೇ ಸಾರಿಪುತ್ತೋ ಚ ಮಹಾಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನೋ ಚಾತಿ ಇಮೇ ದ್ವೇ ಅಗ್ಗಸಾವಕಾ ಅಗ್ಗಸಾವಕಭಾವತ್ಥಾಯ ಪಣಿಧಾನಮಕಂಸು। ಇಮೇಸಂ ಪನ ಥೇರಾನಂ ವತ್ಥು ಚೇತ್ಥ ಕಥೇತಬ್ಬಂ। ಮಯಾ ಗನ್ಥವಿತ್ಥಾರಭಯೇನ ನ ಉದ್ಧಟನ್ತಿ।

ಅನೋಮದಸ್ಸೀಬುದ್ಧವಂಸವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ನಿಟ್ಠಿತೋ ಸತ್ತಮೋ ಬುದ್ಧವಂಸೋ।

೧೦. ಪದುಮಬುದ್ಧವಂಸವಣ್ಣನಾ

ಅನೋಮದಸ್ಸಿಸ್ಸ ಪನ ಭಗವತೋ ಅಪರಭಾಗೇ ವಸ್ಸಸತಸಹಸ್ಸಾಯುಕಾ ಮನುಸ್ಸಾ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಪರಿಹಾಯಿತ್ವಾ ದಸವಸ್ಸಾಯುಕಾ ಹುತ್ವಾ ಪುನ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ವಡ್ಢಿತ್ವಾ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾಯುಕಾ ಹುತ್ವಾ ಪುನ ಪರಿಹಾಯಮಾನಾ ವಸ್ಸಸತಸಹಸ್ಸಾಯುಕಾ ಅಹೇಸುಂ। ತಥಾ **ಪದುಮೋ** ನಾಮ ಸತ್ಥಾ ಲೋಕೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿ। ಸೋಪಿ ಪಾರಮಿಯೋ ಪೂರೇತ್ವಾ ತುಸಿತಪುರೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತ್ವಾ ತತೋ ಚವಿತ್ವಾ ಚಮ್ಪಕನಗರೇ ಅಸಮಸ್ಸ ನಾಮ ರಞ್ಞೋ ಕುಲೇ ರೂಪಾದೀಹಿ ಅಸಮಾಯ ಅಸಮಾಯ ನಾಮ ಅಗ್ಗಮಹೇಸಿಯಾ ಕುಚ್ಛಿಸ್ಮಿಂ ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ಅಗ್ಗಹೇಸಿ। ಸೋ ದಸನ್ನಂ ಮಾಸಾನಂ ಅಚ್ಚಯೇನ ಚಮ್ಪಕುಯ್ಯಾನೇ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿತೋ ನಿಕ್ಖಮಿ। ಜಾತೇ ಪನ ಕುಮಾರೇ ಆಕಾಸತೋ ಸಕಲಜಮ್ಬುದೀಪೇ ಸಮುದ್ದಪರಿಯನ್ತೇ ಪದುಮವಸ್ಸಂ ನಿಪತಿ। ತೇನಸ್ಸ ನಾಮಗ್ಗಹಣದಿವಸೇ ನಾಮಂ ಗಣ್ಹನ್ತಾ ನೇಮಿತ್ತಕಾ ಚ ಞಾತಕಾ ಚ "ಮಹಾಪದುಮಕುಮಾರೋ"ತ್ವೇವ ನಾಮಮಕಂಸು। ಸೋ ದಸವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾನಿ ಅಗಾರಂ ಅಜ್ಝಾವಸಿ। ನನ್ದುತ್ತರ-ವಸುತ್ತರ-ಯಸುತ್ತರಾನಾಮಕಾ ತಯೋ ಪಾಸಾದಾ ಅಹೇಸುಂ। ಉತ್ತರಾದೇವಿಪ್ಪಮುಖಾನಿ ತೇತ್ತಿಂಸ ಇತ್ಥಿಸಹಸ್ಸಾನಿ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಿತಾನಿ ಅಹೇಸುಂ।

ಅಥ ಮಹಾಸತ್ತೋ ಉತ್ತರಾಯ ನಾಮ ಮಹಾದೇವಿಯಾ ರಮ್ಮಕುಮಾರೇ ನಾಮ ಉಪ್ಪನ್ನೇ ಚತ್ತಾರಿ ನಿಮಿತ್ತಾನಿ ದಿಸ್ವಾ ಆಜಞ್ಞರಥೇನ ಮಹಾಭಿನಿಕ್ಖಮನಂ ನಿಕ್ಖಮಿ। ತಂ ಪಬ್ಬಜನ್ತಂ ಏಕಾ ಪುರಿಸಕೋಟಿ ಅನುಪಬ್ಬಜಿ। ಸೋ ತೇಹಿ ಪರಿವುತೋ ಅಟ್ಠ ಮಾಸೇ ಪಧಾನಚರಿಯಂ ಚರಿತ್ವಾ ವಿಸಾಖಪುಣ್ಣಮಾಯ ಧಞ್ಞವತೀನಗರೇ ಸುಧಞ್ಞಸೇಟ್ಠಿಸ್ಸ ಧೀತಾಯ ಧಞ್ಞವತಿಯಾ ನಾಮ ದಿನ್ನಂ ಮಧುಪಾಯಾಸಂ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಮಹಾಸಾಲವನೇ ದಿವಾವಿಹಾರಂ ವೀತಿನಾಮೇತ್ವಾ ಸಾಯನ್ಹಸಮಯೇ ತಿತ್ಥಕಾಜೀವಕೇನ ದಿನ್ನಾ ಅಟ್ಠ ತಿಣಮುಟ್ಠಿಯೋ ಗಹೇತ್ವಾ ಮಹಾಸೋಣಬೋಧಿಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಅಟ್ಠತ್ತಿಂಸಹತ್ಥವಿತ್ಥತಂ ತಿಣಸನ್ಥರಕಂ ಪಞ್ಞಪೇತ್ವಾ ಪಲ್ಲಙ್ಕಂ ಆಭುಜಿತ್ವಾ ಚತುರಙ್ಗವೀರಿಯಂ ಅಧಿಟ್ಠಾಯ ಮಾರಬಲಂ ವಿಧಮಿತ್ವಾ ತೀಸು ಯಾಮೇಸು ತಿಸ್ಸೋ ವಿಜ್ಜಾ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ - "ಅನೇಕಜಾತಿಸಂಸಾರಂ...ಪೇ॰... ತಣ್ಹಾನಂ ಖಯಮಜ್ಝಗಾ"ತಿ (ಧ॰ ಪ॰ ೧೫೩-೧೫೪) ಉದಾನಂ ಉದಾನೇತ್ವಾ ಸತ್ತಸತ್ತಾಹಂ ಬೋಧಿಸಮೀಪೇಯೇವ ವೀತಿನಾಮೇತ್ವಾ ಬ್ರಹ್ಮುನೋ ಆಯಾಚನಂ ಅಧಿವಾಸೇತ್ವಾ ಧಮ್ಮದೇಸನಾಯ ಭಾಜನಭೂತೇ ಪುಗ್ಗಲೇ ಉಪಪರಿಕ್ಖನ್ತೋ ಅತ್ತನಾ ಸಹ ಪಬ್ಬಜಿತೇ ಕೋಟಿಸಙ್ಖೇ ಭಿಕ್ಖೂ ದಿಸ್ವಾ ತಙ್ಖಣೇಯೇವ ಅನಿಲಪಥೇನ ಗನ್ತ್ವಾ ಧಞ್ಞವತೀನಗರಸಮೀಪೇ ಧನಞ್ಜಯುಯ್ಯಾನೇ ಓತರಿತ್ವಾ ತೇಹಿ ಪರಿವುತೋ ತೇಸಂ ಮಜ್ಝೇ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಂ ಪವತ್ತೇಸಿ। ತದಾ ಕೋಟಿಸತಾನಂ ಅಭಿಸಮಯೋ ಅಹೋಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೧. "ಅನೋಮದಸ್ಸಿಸ್ಸ ಅಪರೇನ, ಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ದ್ವಿಪದುತ್ತಮೋ।
ಪದುಮೋ ನಾಮ ನಾಮೇನ, ಅಸಮೋ ಅಪ್ಪಟಿಪುಗ್ಗಲೋ॥

೨. "ತಸ್ಸಾಪಿ ಅಸಮಂ ಸೀಲಂ, ಸಮಾಧಿಪಿ ಅನನ್ತಕೋ।
ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಂ ಞಾಣವರಂ, ವಿಮುತ್ತಿಪಿ ಅನೂಪಮಾ॥

೩. "ತಸ್ಸಾಪಿ ಅತುಲತೇಜಸ್ಸ, ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಪ್ಪವತ್ತನೇ।
ಅಭಿಸಮಯಾ ತಯೋ ಆಸುಂ, ಮಹಾತಮಪವಾಹನಾ"ತಿ॥

ತತ್ಥ **ಅಸಮಂ ಸೀಲ**ನ್ತಿ ಅಞ್ಞೇಸಂ ಸೀಲೇನ ಅಸದಿಸಂ, ಉತ್ತಮಂ ಸೇಟ್ಠನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸಮಾಧಿಪಿ ಅನನ್ತಕೋ**ತಿ ಸಮಾಧಿಪಿ ಅಪ್ಪಮೇಯ್ಯೋ, ತಸ್ಸ ಅನನ್ತಭಾವೋ ಲೋಕವಿವರಣಯಮಕಪಾಟಿಹಾರಿಯಾದೀಸು ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। **ಞಾಣವರ**ನ್ತಿ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಂ, ಅಸಾಧಾರಣಞಾಣಾನಿ ವಾ। **ವಿಮುತ್ತಿಪೀ**ತಿ ಅರಹತ್ತಫಲವಿಮುತ್ತಿಪಿ ಭಗವತೋ। **ಅನೂಪಮಾ**ತಿ ಉಪಮಾವಿರಹಿತಾ।

ಅತುಲತೇಜಸ್ಸಾತಿ ಅತುಲಞಾಣತೇಜಸ್ಸ. "ಅತುಲಞಾಣತೇಜಾ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ। ತಸ್ಸ "ತಯೋ ಅಭಿಸಮಯಾ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಉತ್ತರಪದೇನ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। **ಮಹಾತಮಪವಾಹನಾತಿ** ಮಹಾಮೋಹವಿನಾಸಕಾ, ಮೋಹನ್ಧಕಾರವಿದ್ಧಂಸಕಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಅಥಾಪರೇನ ಸಮಯೇನ ಪದುಮೋ ಭಗವಾ ಅತ್ತನೋ ಕನಿಟ್ಠಭಾತರಂ ಸಾಲಕುಮಾರಞ್ಚ ಉಪಸಾಲಕುಮಾರಞ್ಚ ಞಾತಿಸಮಾಗಮೇ ಸಪರಿವಾರೇ ಪಬ್ಬಾಜೇತ್ವಾ ತೇಸಂ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇನ್ತೋ ನವುತಿ ಕೋಟಿಯೋ ಧಮ್ಮಾಮತಂ ಪಾಯೇಸಿ। ಯದಾ ಪನ ರಮ್ಮತ್ಥೇರಸ್ಸ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಸಿ, ತದಾ ಅಸೀತಿಕೋಟೀನಂ ತತಿಯೋ ಅಭಿಸಮಯೋ ಅಹೋಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೪. "ಪಠಮಾಭಿಸಮಯೇ ಬುದ್ಧೋ, ಕೋಟಿಸತಮಬೋಧಯಿ।
ದುತಿಯಾಭಿಸಮಯೇ ಧೀರೋ, ನವುತಿಕೋಟಿಮಬೋಧಯಿ॥

೫. "ಯದಾ ಚ ಪದುಮೋ ಬುದ್ಧೋ, ಓವದೀ ಸಕಮತ್ರಜಂ।
ತದಾ ಅಸೀತಿಕೋಟೀನಂ, ತತಿಯಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹೂ"ತಿ॥

ಯದಾ ಪನ ಸುಭಾವಿತತ್ತೋ ನಾಮ ರಾಜಾ ಪದುಮಸ್ಸ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಬುದ್ಧಪದುಮವದನಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಪರಿವಾರೋ ಏಹಿಭಿಕ್ಖುಪಬ್ಬಜ್ಜಾಯ ಪಬ್ಬಜಿತೋ, ತಸ್ಮಿಂ ಸನ್ನಿಪಾತೇ ಭಗವಾ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಉದ್ದಿಸಿ, ಸೋ ಪನ ಪಠಮೋ ಸನ್ನಿಪಾತೋ ಅಹೋಸಿ।

ಅಥಾಪರೇನ ಸಮಯೇನ ಮಹಾಪದುಮೋ ಮುನಿವಸಭೋ ಉಸಭಸಮಗತೀ ಉಸಭವತೀನಗರಂ ಉಪನಿಸ್ಸಾಯ ವಸ್ಸಂ ಉಪಗಞ್ಛಿ। ನಗರವಾಸಿನೋ ಮನುಸ್ಸಾ ಭಗವನ್ತಂ ದಸ್ಸನಕಾಮಾ ಉಪಸಙ್ಕಮಿಂಸು। ತೇಸಂ ಭಗವಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಸಿ। ತತ್ಥ ಚ ಬಹವೋ ಮನುಸ್ಸಾ ಪಸನ್ನಚಿತ್ತಾ ಪಬ್ಬಜಿಂಸು। ತತೋ ದಸಬಲೋ ತೇಹಿ ಚ ಅಞ್ಞೇಹಿ ಚ ತೀಹಿ ಭಿಕ್ಖುಸತಸಹಸ್ಸೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ವಿಸುದ್ಧಿಪವಾರಣಂ ಪವಾರೇಸಿ। ಸೋ ದುತಿಯೋ ಸನ್ನಿಪಾತೋ ಅಹೋಸಿ। ಯೇ ಪನ ತತ್ಥ ನ ಪಬ್ಬಜಿಂಸು, ತೇ ಕಥಿನಾನಿಸಂಸಂ ಸುತ್ವಾ ಪಾಟಿಪದೇ ಪಞ್ಚಸು ಮಾಸೇಸು ಪಞ್ಚಾನಿಸಂಸದಾಯಕಂ ಕಥಿನಚೀವರಮದಂಸು। ತತೋ ತಂ ಭಿಕ್ಖೂ ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿಂ ಅಗ್ಗಸಾವಕಂ ವಿಸಾಲಮತಿಂ ಸಾಲತ್ಥೇರಂ ಕಥಿನತ್ಥಾರತ್ಥಂ ಯಾಚಿತ್ವಾ ಕಥಿನಚೀವರಂ ತಸ್ಸಾದಂಸು। ಥೇರಸ್ಸ ಕಥಿನಚೀವರೇ ಕಯಿರಮಾನೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಸಿಬ್ಬನೇ ಸಹಾಯಕಾ ಅಹೇಸುಂ। ಪದುಮೋ ಪನ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಸೂಚಿಚ್ಛಿದ್ದೇ ಸುತ್ತಾನಿ ಆವುನಿತ್ವಾ ಅದಾಸಿ। ನಿಟ್ಠಿತೇ ಪನ ಚೀವರೇ ಭಗವಾ ತೀಹಿ ಭಿಕ್ಖುಸತಸಹಸ್ಸೇಹಿ ಚಾರಿಕಂ ಪಕ್ಕಾಮಿ।

ಅಥಾಪರೇನ ಸಮಯೇನ ಸೀಹವಿಕ್ಕನ್ತಗಾಮೀ ಪುರಿಸಸೀಹೋ ವಿಯ ಬುದ್ಧಸೀಹೋ ಗೋಸಿಙ್ಗಸಾಲವನಸದಿಸೇ ಪರಮಸುರಭಿಕುಸುಮಫಲಭಾರವಿನಮಿತಸಾಖಾವಿಟಪೇ ವಿಮಲಕಮಲಕುವಲಯಸಮಲಙ್ಕತೇ ಸಿಸಿರಮಧುರವಾರಿವಾಹೇನ ಪರಿಪೂರಿತೇ ರುರು-ಚಮರ-ಸೀಹ-ಬ್ಯಗ್ಘ-ಅಜ-ಹಯ-ಗವಯ-ಮಹಿಂಸಾದಿ ವಿವಿಧಮಿಗಗಣವಿಚರಿತೇ ಸುರಭಿಕುಸುಮಗನ್ಧಾವಬದ್ಧಹದಯಾಹಿ ಭಮರಮಧುಕರಯುವತೀಹಿ ಅನುಭೂತಪ್ಪಚಾರಾಹಿ ಸಮನ್ತತೋ ಗುಮ್ಬಗುಮ್ಬಾಯಮಾನೇ ಫಲರಸಪಮುದಿತಹದಯಾಹಿ ಕಾಕಲಿಸದಿಸಮಧುರವಿರುತಾಹಿ ಕೋಕಿಲವಧೂಹಿ ಉಪಗೀಯಮಾನೇ ಪರಮರಮಣೀಯೇ ವಿವಿತ್ತೇ ವಿಜನೇ ಯೋಗಾನುಕೂಲೇ ಪವನೇ ವಸ್ಸಾವಾಸಮುಪಗಞ್ಛಿ। ತಸ್ಮಿಂ ವಿಹರನ್ತಂ ಸಪರಿವಾರಕಂ ದಸಬಲಂ ತಥಾಗತಂ ಧಮ್ಮರಾಜಂ ಬುದ್ಧಸಿರಿಯಾ ವಿರೋಚಮಾನಂ ದಿಸ್ವಾ ಮನುಸ್ಸಾ ತಸ್ಸ ಧಮ್ಮಂ ಸುತ್ವಾ ಪಸೀದಿತ್ವಾ ಏಹಿಭಿಕ್ಖುಪಬ್ಬಜ್ಜಾಯ ಪಬ್ಬಜಿಂಸು। ತದಾ ದ್ವೀಹಿ ಭಿಕ್ಖುಸತಸಹಸ್ಸೇಹಿ ಪರಿವುತೋ ಪವಾರೇಸಿ। ಸೋ ತತಿಯೋ ಸನ್ನಿಪಾತೋ ಅಹೋಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೬. "ಸನ್ನಿಪಾತಾ ತಯೋ ಆಸುಂ, ಪದುಮಸ್ಸ ಮಹೇಸಿನೋ।
ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಾನಂ, ಪಠಮೋ ಆಸಿ ಸಮಾಗಮೋ॥

೭. “ಕಥಿನತ್ಥಾರಸಮಯೇ, ಉಪ್ಪನ್ನೇ ಕಥಿನಚೀವರೇ।
ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿತ್ಥಾಯ, ಭಿಕ್ಖೂ ಸಿಬ್ಬಿಂಸು ಚೀವರಂ॥

೮. “ತದಾ ತೇ ವಿಮಲಾ ಭಿಕ್ಖೂ, ಛಳಭಿಞ್ಞಾ ಮಹಿದ್ಧಿಕಾ।
ತೀಣಿ ಸತಸಹಸ್ಸಾನಿ, ಸಮಿಂಸು ಅಪರಾಜಿತಾ॥

೯. “ಪುನಾಪರಂ ಸೋ ನರಾಸಭೋ, ಪವನೇ ವಾಸಂ ಉಪಾಗಮಿ।
ತದಾ ಸಮಾಗಮೋ ಆಸಿ, ದ್ವಿನ್ನಂ ಸತಸಹಸ್ಸಿನ”ನ್ತಿ॥

ತತ್ಥ **ಕಥಿನತ್ಥಾರಸಮಯೇ**ತಿ ಕಥಿನಚೀವರತ್ಥರಣಸಮಯೇ। **ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿತ್ಥಾಯಾ**ತಿ ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿಸಾಲತ್ಥೇರತ್ಥಂ। **ಅಪರಾಜಿತಾ**ತಿ ನ ಪರಾಜಿತಾ, ವಿಭತ್ತಿಲೋಪೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। **ಸೋ**ತಿ ಸೋ ಮಹಾಪದುಮೋ। **ಪವನೇ**ತಿ ಮಹಾವನೇ। **ವಾಸ**ನ್ತಿ ವಸ್ಸಾವಾಸಂ। **ಉಪಾಗಮೀ**ತಿ ಉಪಾಗತೋ। **ದ್ವಿನ್ನಂ ಸತಸಹಸ್ಸಿನ**ನ್ತಿ ದ್ವಿನ್ನಂ ಸತಸಹಸ್ಸಾನಂ। “ತದಾ ಆಸಿ ಸಮಾಗಮೋ”ತಿಪಿ ಪಾಠೋ ಯದಿ ಅತ್ಥಿ ಸುನ್ದರೋ ಭವೇಯ್ಯ।

ತದಾ ತಥಾಗತೇ ತಸ್ಮಿಂ ವನಸಣ್ಡೇ ವಸನ್ತೇ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ಸೀಹೋ ಹುತ್ವಾ ಸತ್ತಾಹಂ ನಿರೋಧಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನಂ ದಿಸ್ವಾ ಪಸನ್ನಚಿತ್ತೋ ಹುತ್ವಾ ಪದಕ್ಖಿಣಂ ಕತ್ವಾ ಸಞ್ಜಾತಪೀತಿಸೋಮನಸ್ಸೋ ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಸೀಹನಾದಂ ನದಿತ್ವಾ ಸತ್ತಾಹಂ ಬುದ್ಧಾರಮ್ಮಣಂ ಪೀತಿಂ ಅವಿಜಹಿತ್ವಾ ಪೀತಿಸುಖೇನೇವ ಗೋಚರಾಯ ಅಪಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಜೀವಿತಪರಿಚ್ಚಾಗಂ ಕತ್ವಾ ಪಯಿರುಪಾಸಮಾನೋ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ಅಥ ಸತ್ಥಾ ತಸ್ಸ ಸತ್ತಾಹಸ್ಸ ಅಚ್ಚಯೇನ ನಿರೋಧಸಮಾಪತ್ತಿತೋ ವುಟ್ಠಾಯ ನರಸೀಹೋ ಸೀಹಂ ಓಲೋಕೇತ್ವಾ - “ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೇಪಿಸ್ಸ ಚಿತ್ತಪ್ಪಸಾದೋ ಹೋತೂತಿ ಸಙ್ಘೋ ಆಗಚ್ಛತೂ”ತಿ ಚಿನ್ತೇಸಿ। ಅನೇಕಕೋಟಿಭಿಕ್ಖೂ ತಾವದೇವ ಆಗಞ್ಛಿಂಸು। ಸೀಹೋ ಸಙ್ಘೇಪಿ ಚಿತ್ತಂ ಪಸಾದೇಸಿ। ಅಥ ಸತ್ಥಾ ತಸ್ಸ ಚಿತ್ತಂ ಓಲೋಕೇತ್ವಾ - “ಅನಾಗತೇ ಗೋತಮೋ ನಾಮ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ”ತಿ ಬ್ಯಾಕಾಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೧೦. “ಅಹಂ ತೇನ ಸಮಯೇನ, ಸೀಹೋ ಆಸಿಂ ಮಿಗಾಧಿಭೂ।
ಪವಿವೇಕಮನುಬ್ರೂಹನ್ತಂ, ಪವನೇ ಅದ್ದಸಂ ಜಿನಂ॥

೧೧. “ವನ್ದಿತ್ವಾ ಸಿರಸಾ ಪಾದೇ, ಕತ್ವಾನ ತಂ ಪದಕ್ಖಿಣಂ।
ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಅಭಿನಾದಿತ್ವಾ, ಸತ್ತಾಹಂ ಜಿನಮುಪಟ್ಠಹಂ॥

೧೨. “ಸತ್ತಾಹಂ ವರಸಮಾಪತ್ತಿಯಾ, ವುಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ತಥಾಗತೋ।
ಮನಸಾ ಚಿನ್ತಯಿತ್ವಾನ, ಕೋಟಿಭಿಕ್ಖೂ ಸಮಾನಯಿ॥

೧೩. “ತದಾಪಿ ಸೋ ಮಹಾವೀರೋ, ತೇಸಂ ಮಜ್ಝೇ ವಿಯಾಕರಿ।
ಅಪರಿಮೇಯ್ಯಿತೋ ಕಪ್ಪೇ, ಅಯಂ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ॥

೧೪. “ಪಧಾನಂ ಪದಹಿತ್ವಾನ…ಪೇ॰… ಹೇಸ್ಸಾಮ ಸಮ್ಮುಖಾ ಇಮಂ॥
೧೫. “ತಸ್ಸಾಪಿ ವಚನಂ ಸುತ್ವಾ, ಭಿಯ್ಯೋ ಚಿತ್ತಂ ಪಸಾದಯಿಂ।
ಉತ್ತರಿಂ ವತಮಧಿಟ್ಠಾಸಿಂ, ದಸಪಾರಮಿಪೂರಿಯಾ”ತಿ॥

ತತ್ಥ **ಪವಿವೇಕಮನುಬ್ರೂಹನ್ತನ್ತಿ** ನಿರೋಧಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಸಮಾಪನ್ನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪದಕ್ಖಿಣನ್ತಿ** ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಪದಕ್ಖಿಣಂ ಕತ್ವಾ। **ಅಭಿನಾದಿತ್ವಾತಿ** ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಸೀಹನಾದಂ ನದಿತ್ವಾ। **ಉಪಟ್ಠಹನ್ತಿ** ಉಪಟ್ಠಹಿಂ। ಅಯಮೇವ ವಾ ಪಾಠೋ। **ವರಸಮಾಪತ್ತಿಯಾತಿ** ನಿರೋಧಸಮಾಪತ್ತಿತೋ ವುಟ್ಠಹಿತ್ವಾ। **ಮನಸಾ ಚಿನ್ತಯಿತ್ವಾನಾತಿ** "ಸಬ್ಬೇಪಿ ಭಿಕ್ಖೂ ಇಧ ಆಗಚ್ಛನ್ತೂ"ತಿ ಮನಸಾವ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ। **ಸಮಾನಯೀತಿ** ಸಮಾಹರಿ।

ತಸ್ಸ ಪನ **ಪದುಮಸ್ಸ ಭಗವತೋ** ಚಮ್ಪಕಂ ನಾಮ ನಗರಂ ಅಹೋಸಿ। ಅಸಮೋ ನಾಮ ರಾಜಾ ಪಿತಾ ಅಹೋಸಿ, ಮಾತಾಪಿ ತಸ್ಸ ಅಸಮಾ ನಾಮ, ಸಾಲೋ ಚ ಉಪಸಾಲೋ ಚ ದ್ವೇ ಅಗ್ಗಸಾವಕಾ, ವರುಣೋ ನಾಮುಪಟ್ಠಾಕೋ, ರಾಧಾ ಚ ಸುರಾಧಾ ಚ ದ್ವೇ ಅಗ್ಗಸಾವಿಕಾ, ಮಹಾಸೋಣರುಕ್ಖೋ ಬೋಧಿ, ಅಟ್ಠಪಣ್ಣಾಸಹತ್ಥುಬ್ಬೇಧಂ ಸರೀರಂ, ಆಯು ವಸ್ಸಸತಸಹಸ್ಸಂ ಅಹೋಸಿ, ರೂಪಾದೀಹಿ ಗುಣೇಹಿ ಅನುತ್ತರಾ ಉತ್ತರಾ ನಾಮಸ್ಸ ಅಗ್ಗಮಹೇಸೀ, ರಮ್ಮಕುಮಾರೋ ನಾಮಸ್ಸ ಅತಿರಮ್ಮೋ ತನಯೋ ಅಹೋಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೧೯. "ಚಮ್ಪಕಂ ನಾಮ ನಗರಂ, ಅಸಮೋ ನಾಮ ಖತ್ತಿಯೋ।
ಅಸಮಾ ನಾಮ ಜನಿಕಾ, ಪದುಮಸ್ಸ ಮಹೇಸಿನೋ॥

೨೦. "ಸಾಲೋ ಚ ಉಪಸಾಲೋ ಚ, ಅಹೇಸುಂ ಅಗ್ಗಸಾವಕಾ।
ವರುಣೋ ನಾಮುಪಟ್ಠಾಕೋ, ಪದುಮಸ್ಸ ಮಹೇಸಿನೋ॥

೨೧. "ರಾಧಾ ಚೇವ ಸುರಾಧಾ ಚ, ಅಹೇಸುಂ ಅಗ್ಗಸಾವಿಕಾ।
ಬೋಧಿ ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ, ಮಹಾಸೋಣೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ॥

೨೪. "ಅಟ್ಠಪಣ್ಣಾಸರತನಂ, ಅಚ್ಚುಗ್ಗತೋ ಮಹಾಮುನಿ।
ಪಭಾ ನಿದ್ಧಾವತೀ ತಸ್ಸ, ಅಸಮಾ ಸಬ್ಬತೋ ದಿಸಾ॥

೨೫. "ಚನ್ದಪ್ಪಭಾ ಸೂರಿಯಪ್ಪಭಾ, ರತನಗ್ಗಿಮಣಿಪ್ಪಭಾ।
ಸಬ್ಬಾಪಿ ತಾ ಹತಾ ಹೋನ್ತಿ, ಪತ್ವಾ ಜಿನಪಭುತ್ತಮಂ॥

೨೬. "ವಸ್ಸಸತಸಹಸ್ಸಾನಿ , ಆಯು ವಿಜ್ಜತಿ ತಾವದೇ।
ತಾವತಾ ತಿಟ್ಠಮಾನೋ ಸೋ, ತಾರೇಸಿ ಜನತಂ ಬಹುಂ॥

೨೭. "ಪರಿಪಕ್ಕಮಾನಸೇ ಸತ್ತೇ, ಬೋಧಯಿತ್ವಾ ಅಸೇಸತೋ।
ಸೇಸಕೇ ಅನುಸಾಸಿತ್ವಾ, ನಿಬ್ಬುತೋ ಸೋ ಸಸಾವಕೋ॥

೨೮. "ಉರಗೋವ ತಚಂ ಜಿಣ್ಣಂ, ವದ್ಧಪತ್ತಂವ ಪಾದಪೋ।
ಜಹಿತ್ವಾ ಸಬ್ಬಸಙ್ಖಾರೇ, ನಿಬ್ಬುತೋ ಸೋ ಯಥಾ ಸಿಖೀ"ತಿ॥

ತತ್ಥ **ರತನಗ್ಗಿಮಣಿಪ್ಪಭಾತಿ** ರತನಪ್ಪಭಾ ಚ ಅಗ್ಗಿಪ್ಪಭಾ ಚ ಮಣಿಪ್ಪಭಾ ಚ। **ಹತಾತಿ** ಅಭಿಭೂತಾ। **ಜಿನಪಭುತ್ತಮನ್ತಿ** ಜಿನಸ್ಸ ಸರೀರಪ್ಪಭಂ ಉತ್ತಮಂ ಪತ್ವಾ ಹತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪರಿಪಕ್ಕಮಾನಸೇತಿ** ಪರಿಪಕ್ಕಿನ್ದ್ರಿಯೇ ವೇನೇಯ್ಯಸತ್ತೇ। **ವದ್ಧಪತ್ತನ್ತಿ** ಪುರಾಣಪತ್ತಂ। **ಪಾದಪೋ ವಾತಿ** ಪಾದಪೋ ವಿಯ। **ಸಬ್ಬಸಙ್ಖಾರೇತಿ** ಸಬ್ಬೇಪಿ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಬಾಹಿರೇ ಸಙ್ಖಾರೇ। "ಹಿತ್ವಾ

ಸಬ್ಬಸಙ್ಖಾರ”ನ್ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ಸೋಯೇವತ್ಥೋ। **ಯಥಾ ಸಿಖೀ**ತಿ ಅಗ್ಗಿ ವಿಯ ನಿರುಪಾದಾನೋ ನಿಬ್ಬುತಿಂ ಸುಗತೋ ಗತೋತಿ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಗಾಥಾಸು ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತನಯತ್ತಾ ಉತ್ತಾನಮೇವಾತಿ।

ಪದುಮಬುದ್ಧವಂಸವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ನಿಟ್ಠಿತೋ ಅಟ್ಠಮೋ ಬುದ್ಧವಂಸೋ।

೧೧. ನಾರದಬುದ್ಧವಂಸವಣ್ಣನಾ

ಪದುಮಬುದ್ಧೇ ಪನ ಪರಿನಿಬ್ಬುತೇ ತಸ್ಸ ಸಾಸನೇ ಚ ಅನ್ತರಹಿತೇ ವಸ್ಸಸತಸಹಸ್ಸಾಯುಕಾ ಮನುಸ್ಸಾ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಪರಿಹಾಯಮಾನಾ ದಸವಸ್ಸಾಯುಕಾ ಅಹೇಸುಂ। ಪುನ ವಡ್ಢಿತ್ವಾ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾಯುಕಾ ಹುತ್ವಾ ಪರಿಹಾಯಮಾನಾ ನವುತಿವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾಯುಕಾ ಅಹೇಸುಂ। ತದಾ ದಸಬಲಧರೋ ತೇವಿಜ್ಜೋ ಚತುವೇಸಾರಜ್ಜವಿಸಾರದೋ ವಿಮುತ್ತಿಸಾರದೋ **ನಾರದೋ** ನಾಮ ನರಸತ್ತುತ್ತಮೋ ಸತ್ಥಾ ಲೋಕೇ ಉದಪಾದಿ। ಸೋ ಚತ್ತಾರಿ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾನಿ ಕಪ್ಪಸತಸಹಸ್ಸಞ್ಚ ಪಾರಮಿಯೋ ಪೂರೇತ್ವಾ ತುಸಿತಭವನೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತ್ವಾ ತತೋ ಚವಿತ್ವಾ ಧಞ್ಞವತೀ ನಾಮ ನಗರೇ ಸಕವೀರಿಯವಿಜಿತವಾಸುದೇವಸ್ಸ ಸುದೇವಸ್ಸ ನಾಮ ರಞ್ಞೋ ಕುಲೇ ಅಗ್ಗಮಹೇಸಿಯಾ ನಿರೂಪಮಾಯ ಅನೋಮಾಯ ನಾಮ ದೇವಿಯಾ ಕುಚ್ಛಿಸ್ಮಿಂ ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ಅಗ್ಗಹೇಸಿ। ಸೋ ದಸನ್ನಂ ಮಾಸಾನಂ ಅಚ್ಚಯೇನ ಧನಞ್ಜಯುಯ್ಯಾನೇ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿತೋ ನಿಕ್ಖಮಿ। ನಾಮಗ್ಗಹಣದಿವಸೇ ಪನ ನಾಮಕರಣೇ ಕಯಿರಮಾನೇ ಸಕಲಜಮ್ಬುದೀಪೇ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಉಪಭೋಗಕ್ಖಮಾನಿ ಅನುರೂಪಾನಿ ಆಭರಣಾನಿ ಆಕಾಸತೋ ಕಪ್ಪರುಕ್ಖಾದೀಹಿ ಪತಿಂಸು। ತೇನಸ್ಸ ನರಾನಂ ಅರಹಾನಿ ಆಭರಣಾನಿ ಅದಾಸೀತಿ "ನಾರದೋ"ತಿ ನಾಮಂ ಅಕಂಸು।

ಸೋ ನವವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾನಿ ಅಗಾರಮಜ್ಝೇ ವಸಿ। ವಿಜಿತೋ ವಿಜಿತಾವೀ ವಿಜಿತಾಭಿರಾಮೋತಿ ತಿಣ್ಣಂ ಉತೂನಂ ಅನುಚ್ಛವಿಕಾ ತಯೋ ಪಾಸಾದಾ ಅಹೇಸುಂ। ತಸ್ಸ ನಾರದಕುಮಾರಸ್ಸ ಕುಲಸೀಲಾಚಾರರೂಪಸಮ್ಪನ್ನಂ ಮನೋನುಕೂಲಂ ವಿಜಿತಸೇನಂ ನಾಮ ಅತಿವಿಯ ಧಞ್ಞಂ ಖತ್ತಿಯಕಞ್ಞಂ ಅಗ್ಗಮಹೇಸಿಂ ಅಕಂಸು। ತಂ ಆದಿಂ ಕತ್ವಾ ವೀಸತಿಸಹಸ್ಸಾಧಿಕಂ ಇತ್ಥೀನಂ ಸತಸಹಸ್ಸಂ ಅಹೋಸಿ। ತಸ್ಸಾ ವಿಜಿತಸೇನಾಯ ದೇವಿಯಾ ಸಬ್ಬಲೋಕಾನನ್ದಕರೇ ನನ್ದುತ್ತರಕುಮಾರೇ ನಾಮ ಜಾತೇ ಸೋ ಚತ್ತಾರಿ ನಿಮಿತ್ತಾನಿ ದಿಸ್ವಾ ಚತುರಙ್ಗಿನಿಯಾ ಮಹತಿಯಾ ಸೇನಾಯ ಪರಿವುತೋ ನಾನಾವಿರಾಗತನುವರವಸನನಿವಸನೋ ಆಮುಕ್ಕಮುತ್ತಾಹಾರಮಣಿಕುಣ್ಡಲೋ ವರಕೇಯೂರಮಕುಟಕಟಕಧರೋ ಪರಮಸುರಭಿಗನ್ಧಕುಸುಮಸಮಲಙ್ಕತೋ ಪದಸಾವ ಉಯ್ಯಾನಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಸಬ್ಬಾಭರಣಾನಿ ಓಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ ಭಣ್ಡಾಗಾರಿಕಸ್ಸ ಹತ್ಥೇ ದತ್ವಾ ಸಯಮೇವ ವಿಮಲನೀಲಕುವಲಯದಲಸದಿಸೇನಾತಿನಿಸಿತೇನಾಸಿನಾ ಪರಮರುಚಿರರತನವಿಚಿತ್ತಂ ಸಕೇಸಮಕುಟಂ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಗಗನತಲೇ ಖಿಪಿ। ತಂ ಸಕ್ಕೋ ದೇವರಾಜಾ ಸುವಣ್ಣಚಙ್ಕೋಟಕೇನ ಪಟಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ತಾವತಿಂಸಭವನಂ ನೇತ್ವಾ ತಿಯೋಜನುಬ್ಬೇಧಂ ಸಿನೇರುಮುದ್ಧನಿ ಸತ್ತರತನಮಯಂ ಚೇತಿಯಂ ಅಕಾಸಿ।

ಮಹಾಪುರಿಸೋ ಪನ ದೇವದತ್ತಾನಿ ಕಾಸಾಯಾನಿ ವತ್ಥಾನಿ ಪರಿದಹಿತ್ವಾ ತತ್ಥೇವ ಉಯ್ಯಾನೇ ಪಬ್ಬಜಿ। ಪುರಿಸಸತಸಹಸ್ಸಾ ಚ ತಂ ಅನುಪಬ್ಬಜಿಂಸು। ಸೋ ಸತ್ತಾಹಂ ತತ್ಥೇವ ಪಧಾನಚರಿಯಂ ಚರಿತ್ವಾ ವಿಸಾಖಪುಣ್ಣಮಾಯ ವಿಜಿತಸೇನಾಯ ಅಗ್ಗಮಹೇಸಿಯಾ ದಿನ್ನಂ ಪಾಯಾಸಂ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ತತ್ಥೇವ ಉಯ್ಯಾನೇ ದಿವಾವಿಹಾರಂ ಕತ್ವಾ ಸುದಸ್ಸನುಯ್ಯಾನಪಾಲೇನ ದಿನ್ನಾ ಅಟ್ಠ ತಿಣಮುಟ್ಠಿಯೋ ಗಹೇತ್ವಾ ಮಹಾಸೋಣಬೋಧಿಂ ಪದಕ್ಖಿಣಂ ಕತ್ವಾ ಅಟ್ಠಪಣ್ಣಾಸಹತ್ಥವಿತ್ಥತಂ ತಿಣಸನ್ಥರಂ ಸನ್ಥರಿತ್ವಾ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಮಾರಬಲಂ ವಿಧಮಿತ್ವಾ ತೀಸು ಯಾಮೇಸು ತಿಸ್ಸೋ ವಿಜ್ಜಾ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಂ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ - "ಅನೇಕಜಾತಿಸಂಸಾರಂ…ಪೇ॰… ತಣ್ಹಾನಂ ಖಯಮಜ್ಝಗಾ"ತಿ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇತ್ವಾ ಸತ್ತಸತ್ತಾಹಾನಿ ವೀತಿನಾಮೇತ್ವಾ ಬ್ರಹ್ಮುನೋ ಯಾಚಿತೋ ಪಟಿಞ್ಞಂ ದತ್ವಾ ಧನಞ್ಜಯುಯ್ಯಾನೇ ಅತ್ತನಾ ಸಹ ಪಬ್ಬಜಿತೇಹಿ ಸತಸಹಸ್ಸಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಪರಿವುತೋ ತತ್ಥ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಂ ಪವತ್ತೇಸಿ। ತದಾ ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಾನಂ ಧಮ್ಮಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹೋಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೧. "ಪದುಮಸ್ಸ ಅಪರೇನ, ಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ದ್ವಿಪದುತ್ತಮೋ।
ನಾರದೋ ನಾಮ ನಾಮೇನ, ಅಸಮೋ ಅಪ್ಪಟಿಪುಗ್ಗಲೋ॥

೨. "ಸೋ ಬುದ್ಧೋ ಚಕ್ಕವತ್ತಿಸ್ಸ, ಜೇಟ್ಠೋ ದಯಿತಓರಸೋ।
ಆಮುಕ್ಕಮಾಲಾಭರಣೋ, ಉಯ್ಯಾನಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿ॥

೩. “ತತ್ಥಾಸಿ ರುಕ್ಖೋ ಯಸವಿಪುಲೋ, ಅಭಿರೂಪೋ ಬ್ರಹಾ ಸುಚಿ।
ತಮಜ್ಝಪ್ಪತ್ವಾ ಉಪನಿಸೀದಿ, ಮಹಾಸೋಣಸ್ಸ ಹೇಟ್ಠತೋ॥

೪. “ತತ್ಥ ಞಾಣವರುಪ್ಪಜ್ಜಿ, ಅನನ್ತಂ ವಜಿರೂಪಮಂ।
ತೇನ ವಿಚಿನಿ ಸಙ್ಖಾರೇ, ಉಕ್ಕುಜ್ಜಮವಕುಜ್ಜಕಂ॥

೫. “ತತ್ಥ ಸಬ್ಬಕಿಲೇಸಾನಿ, ಅಸೇಸಮಭಿವಾಹಯಿ।
ಪಾಪುಣೀ ಕೇವಲಂ ಬೋಧಿಂ, ಬುದ್ಧಞಾಣೇ ಚ ಚುದ್ದಸ॥

೬. “ಪಾಪುಣಿತ್ವಾನ ಸಮ್ಬೋಧಿಂ, ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಂ ಪವತ್ತಯಿ।
ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಾನಂ, ಪಠಮಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹೂ”ತಿ॥

ತತ್ಥ **ಚಕ್ಕವತ್ತಿಸ್ಸಾ**ತಿ ಚಕ್ಕವತ್ತಿರಞ್ಞೋ। **ಜೇಟ್ಠೋ**ತಿ ಪುಬ್ಬಜೋ। **ದಯಿತಓರಸೋ**ತಿ ದಯಿತೋ ಪಿಯೋ ಓರಸೋ ಪುತ್ತೋ, ದಯಿತೋ ಓರಸಿ ಗಹೇತ್ವಾ ಲಾಲಿತೋ ಪುತ್ತೋ ದಯಿತಓರಸೋ ನಾಮ। **ಆಮುಕ್ಕಮಾಲಾಭರಣೋ**ತಿ ಆಮುಕ್ಕಮುತ್ತಾಹಾರಕೇಯೂರಕಟಕಮಕುಟಕುಣ್ಡಲಮಾಲೋ। **ಉಯ್ಯಾನ**ನ್ತಿ ಬಹಿನಗರೇ ಧನಞ್ಜಯುಯ್ಯಾನಂ ನಾಮಾರಾಮಂ ಅಗಮಾಸಿ।

ತತ್ಥಾಸಿ ರುಕ್ಖೋತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಉಯ್ಯಾನೇ ಏಕೋ ಕಿರ ರುಕ್ಖೋ ರತ್ತಸೋಣೋ ನಾಮ ಅಹೋಸಿ। ಸೋ ಕಿರ ನವುತಿಹತ್ಥುಬ್ಬೇಧೋ ಸಮವಟ್ಟಕ್ಖನ್ಧೋ ಸಮ್ಪನ್ನವಿವಿಧವಿಟಪಸಾಖೋ ನೀಲಬಹಲವಿಪುಲಪಲಾಸೋ ಸನ್ದಚ್ಛಾಯೋ ದೇವತಾಧಿವುಟ್ಠತ್ತಾ ವಿಗತವಿವಿಧವಿಹಗಗಣಸಞ್ಚಾರೋ ಧರಣೀತಲತಿಲಕಭೂತೋ ತರುರಜ್ಜಂ ವಿಯ ಕುರುಮಾನೋ ಪರಮರಮಣೀಯದಸ್ಸನೋ ರತ್ತಕುಸುಮಸಮಲಙ್ಕತಸಬ್ಬಸಾಖೋ ದೇವಮನುಸ್ಸನಯನರಸಾಯನಭೂತೋ ಅಹೋಸಿ। **ಯಸವಿಪುಲೋ**ತಿ ವಿಪುಲಯಸೋ, ಸಬ್ಬಲೋಕವಿಖ್ಯಾತೋ ಅತ್ತನೋ ಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಪಾಕಟೋ ವಿಸ್ಸುತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕೇಚಿ “ತತ್ಥಾಸಿ ರುಕ್ಖೋ ವಿಪುಲೋ”ತಿ ಪಠನ್ತಿ। **ಬ್ರಹಾ**ತಿ ಮಹನ್ತೋ, ದೇವಾನಂ ಪಾರಿಚ್ಛತ್ತಕಸದಿಸೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ತಮಜ್ಝಪ್ಪತ್ವಾ**ತಿ ತಂ ಸೋಣರುಕ್ಖಂ ಪತ್ವಾ ಅಧಿಪತ್ವಾ ಉಪಗಮ್ಮಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಹೇಟ್ಠತೋ**ತಿ ತಸ್ಸ ರುಕ್ಖಸ್ಸ ಹೇಟ್ಠಾ।

ಞಾಣವರುಪ್ಪಜ್ಜೀತಿ ಞಾಣವರಂ ಉದಪಾದಿ। **ಅನನ್ತ**ನ್ತಿ ಅಪ್ಪಮೇಯ್ಯಂ ಅಪ್ಪಮಾಣಂ। **ವಜಿರೂಪಮ**ನ್ತಿ ವಜಿರಸದಿಸಂ ತಿಖಿಣಂ, ಅನಿಚ್ಚಾನುಪಸ್ಸನಾದಿಕಸ್ಸ ವಿಪಸ್ಸನಾಞಾಣಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। **ತೇನ ವಿಚಿನಿ ಸಙ್ಖಾರೇ**ತಿ ತೇನ ವಿಪಸ್ಸನಾಞಾಣೇನ ರೂಪಾದಿಕೇ ಸಙ್ಖಾರೇ ವಿಚಿನಿ। **ಉಕ್ಕುಜ್ಜಮವಕುಜ್ಜಕ**ನ್ತಿ ಸಙ್ಖಾರಾನಂ ಉದಯಞ್ಚ ವಯಞ್ಚ ವಿಚಿನೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ತಸ್ಮಾ ಪಚ್ಚಯಾಕಾರಂ ಸಮ್ಮಸಿತ್ವಾ ಆನಾಪಾನಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನತೋ ವುಟ್ಠಾಯ ಪಞ್ಚಸು ಖನ್ಧೇಸು ಅಭಿನಿವಿಸಿತ್ವಾ ಉದಯಬ್ಬಯವಸೇನ ಸಮಪಞ್ಞಾಸ ಲಕ್ಖಣಾನಿ ದಿಸ್ವಾ ಯಾವ ಗೋತ್ರಭುಞಾಣಂ ವಿಪಸ್ಸನಂ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ಅರಿಯಮಗ್ಗಾನುಕ್ಕಮೇನ ಸಕಲೇ ಬುದ್ಧಗುಣೇ ಪಟಿಲಭೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ತತ್ಥಾತಿ ಸೋಣರುಕ್ಖೇ। **ಸಬ್ಬಕಿಲೇಸಾನೀ**ತಿ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಕಿಲೇಸೇ, ಲಿಙ್ಗವಿಪರಿಯಾಸಂ ಕತ್ವಾ ವುತ್ತಂ। ಕೇಚಿ “ತತ್ಥ ಸಬ್ಬಕಿಲೇಸೇಹೀ”ತಿ ಪಠನ್ತಿ। **ಅಸೇಸ**ನ್ತಿ ನಿರವಸೇಸಂ। **ಅಭಿವಾಹಯೀ**ತಿ ಮಗ್ಗೋಧಿನಾ ಚ ಕಿಲೇಸೋಧಿನಾ ಚ ಸಬ್ಬೇ ಕಿಲೇಸೇ ಅಭಿವಾಹಯಿ, ವಿನಾಸಮುಪನೇಸೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಬೋಧೀ**ತಿ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಞಾಣಂ। **ಬುದ್ಧಞಾಣೇ ಚ ಚುದ್ದಸಾ**ತಿ ಬುದ್ಧಞಾಣಾನಿ ಚುದ್ದಸ। ತಾನಿ ಕತಮಾನೀತಿ? ಮಗ್ಗಫಲಞಾಣಾನಿ ಅಟ್ಠ, ಛ ಅಸಾಧಾರಣಞಾಣಾನೀತಿ ಏವಮಿಮಾನಿ ಚುದ್ದಸ ಬುದ್ಧಞಾಣಾನಿ ನಾಮ, **ಚ**-ಸದ್ದೋ ಸಮ್ಪಿಣ್ಡನತ್ಥೋ, ತೇನ ಅಪರಾನಿಪಿ ಚತಸ್ಸೋ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಞಾಣಾನಿ ಚತುವೇಸಾರಜ್ಜಞಾಣಾನಿ ಚತುಯೋನಿಪರಿಚ್ಛೇದಕಞಾಣಾನಿ ಪಞ್ಚಗತಿಪರಿಚ್ಛೇದಕಞಾಣಾನಿ ದಸಬಲಞಾಣಾನಿ ಸಕಲೇ ಚ ಬುದ್ಧಗುಣೇ ಪಾಪುಣೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಏವಂ ಬುದ್ಧತ್ತಂ ಪತ್ವಾ ಬ್ರಹ್ಮಾಯಾಚನಂ ಅಧಿವಾಸೇತ್ವಾ ಧನಞ್ಜಯುಯ್ಯಾನೇ ಅತ್ತನಾ ಸಹ ಪಬ್ಬಜಿತೇ ಸತಸಹಸ್ಸಭಿಕ್ಖೂ ಸಮ್ಮುಖೇ ಕತ್ವಾ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಂ ಪವತ್ತೇಸಿ। ತದಾ ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಸ್ಸ ಪಠಮಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹೋಸಿ। ತದಾ ಕಿರ ಮಹಾದೋಣನಗರೇ ದೋಣೋ ನಾಮ ನಾಗರಾಜಾ ಗಙ್ಗಾತೀರೇ ಪಟಿವಸತಿ ಮಹಿದ್ಧಿಕೋ ಮಹಾನುಭಾವೋ ಮಹಾಜನೇನ ಸಕ್ಕತೋ ಗರುಕತೋ ಮಾನಿತೋ ಪೂಜಿತೋ। ಸೋ ಯಸ್ಮಿಂ ವಿಸಯೇ ಜನಪದವಾಸಿನೋ ಮನುಸ್ಸಾ ತಸ್ಸ ಬಲಿಕಮ್ಮಂ ನ ಕರೋನ್ತಿ, ತೇಸಂ ವಿಸಯಂ ಅವಸ್ಸೇನ ವಾ ಅತಿವಸ್ಸೇನ ವಾ ಸಕ್ಖರವಸ್ಸೇನ ವಾ ವಿನಾಸೇತಿ।

ಅಥ ತೀರದಸ್ಸನೋ ನಾರದೋ ಸತ್ಥಾ ದೋಣಸ್ಸ ನಾಗರಾಜಸ್ಸ ವಿನಯನೇ ಬಹೂನಂ ಪಾಣೀನಂ ಉಪನಿಸ್ಸಯಂ ದಿಸ್ವಾ ಮಹತಾ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೇನ ಪರಿವಾರಿತೋ ತಸ್ಸ ನಾಗರಾಜಸ್ಸ ನಿವಾಸಟ್ಠಾನಮಗಮಾಸಿ। ತತೋ ತಂ ಮನುಸ್ಸಾ ದಿಸ್ವಾ ಏವಮಾಹಂಸು – "ಭಗವಾ, ಏತ್ಥ ಘೋರವಿಸೋ ಉಗ್ಗತೇಜೋ ಮಹಿದ್ಧಿಕೋ ಮಹಾನುಭಾವೋ ನಾಗರಾಜಾ ಪಟಿವಸತಿ, ಸೋ ತಂ ಮಾ ವಿಹೇಠೇಸ್ಸತಿ ನ ಗನ್ತಬ್ಬ"ನ್ತಿ। ಭಗವಾ ಪನ ತೇಸಂ ವಚನಂ ಅಸುಣನ್ತೋ ವಿಯ ಅಗಮಾಸಿ। ಗನ್ತ್ವಾ ಚ ತತ್ಥಸ್ಸ ನಾಗರಾಜಸ್ಸ ಸಕ್ಕಾರತ್ಥಾಯ ಕತೇ ಪರಮಸುರಭಿಗನ್ಧೇ ಪುಪ್ಫಸನ್ಥರೇ ನಿಸೀದಿ। ಮಹಾಜನೋ ಕಿರ "ನಾರದಸ್ಸ ಚ ಮುನಿರಾಜಸ್ಸ ದೋಣಸ್ಸ ಚ ನಾಗರಾಜಸ್ಸ ದ್ವಿನ್ನಮ್ಪಿ ಯುದ್ಧಂ ಪಸ್ಸಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಸನ್ನಿಪತಿ।

ಅಥ ಅಹಿನಾಗೋ ಮುನಿನಾಗಂ ತಥಾ ನಿಸಿನ್ನಂ ದಿಸ್ವಾ ಮಕ್ಖಂ ಅಸಹಮಾನೋ ಸನ್ದಿಸ್ಸಮಾನಕಾಯೋ ಹುತ್ವಾ ಪಧೂಪಾಯಿ। ದಸಬಲೋಪಿ ಪಧೂಪಾಯಿ। ಪುನ ನಾಗರಾಜಾ ಪಜ್ಜಲಿ । ಮುನಿರಾಜಾಪಿ ಪಜ್ಜಲಿ। ಅಥ ಸೋ ನಾಗರಾಜಾ ದಸಬಲಸ್ಸ ಸರೀರತೋ ನಿಕ್ಖನ್ತಾಹಿ ಧೂಮಜಾಲಾಹಿ ಅತಿವಿಯ ಕಿಲನ್ತಸರೀರೋ ದುಕ್ಖಂ ಅಸಹಮಾನೋ "ವಿಸವೇಗೇನ ನಂ ಮಾರೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ವಿಸಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇಸಿ। ವಿಸಸ್ಸ ವೇಗೇನ ಸಕಲೋಪಿ ಜಮ್ಬುದೀಪೋ ವಿನಸ್ಸೇಯ್ಯ। ತಂ ಪನ ವಿಸಂ ದಸಬಲಸ್ಸ ಸರೀರೇ ಏಕಲೋಮಮ್ಪಿ ಕಮ್ಪೇತುಂ ನಾಸಕ್ಖಿ। ಅಥ ಸೋ ನಾಗರಾಜಾ – "ಕಾ ನು ಖೋ ಸಮಣಸ್ಸ ಪವತ್ತೀ"ತಿ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ಸರದಸಮಯೇ ಸೂರಿಯಂ ವಿಯ ಚನ್ದಂ ವಿಯ ಚ ಪರಿಪುಣ್ಣಂ ಛಬ್ಬಣ್ಣಾಹಿ ಬುದ್ಧರಸ್ಮೀಹಿ ವಿರೋಚಮಾನಂ ವಿಪ್ಪಸನ್ನವದನಸೋಭಂ ಭಗವನ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ – "ಅಹೋ! ಮಹಿದ್ಧಿಕೋ ವತಾಯಂ ಸಮಣೋ, ಮಯಾ ಪನ ಅತ್ತನೋ ಬಲಂ ಅಜಾನನ್ತೇನ ಅಪರದ್ಧ"ನ್ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ತಾಣಂ ಗವೇಸೀ ಭಗವನ್ತಂಯೇವ ಸರಣಮುಪಗಞ್ಛಿ। ಅಥ ನಾರದೋ ಮುನಿರಾಜಾ ತಂ ನಾಗರಾಜಂ ವಿನೇತ್ವಾ ತತ್ಥ ಸನ್ನಿಪತಿತಸ್ಸ ಮಹಾಜನಸ್ಸ ಚಿತ್ತಪ್ಪಸಾದನತ್ಥಂ ಯಮಕಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ಅಕಾಸಿ। ತದಾ ಪಾಣೀನಂ ನವುತಿಕೋಟಿಸಹಸ್ಸಾನಿ ಅರಹತ್ತೇ ಪತಿಟ್ಠಹಿಂಸು। ಸೋ ದುತಿಯೋ ಅಭಿಸಮಯೋ ಅಹೋಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ –

೭. "ಮಹಾದೋಣಂ ನಾಗರಾಜಂ, ವಿನಯನ್ತೋ ಮಹಾಮುನಿ।
ಪಾಟಿಹೇರಂ ತದಾಕಾಸಿ, ದಸ್ಸಯನ್ತೋ ಸದೇವಕೇ॥

೮. "ತದಾ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ, ತಮ್ಹಿ ಧಮ್ಮಪ್ಪಕಾಸನೇ।
ನವುತಿಕೋಟಿಸಹಸ್ಸಾನಿ, ತರಿಂಸು ಸಬ್ಬಸಂಸಯ"ನ್ತಿ॥

ತತ್ಥ **ಪಾಟಿಹೇರಂ ತದಾಕಾಸೀತಿ** ಅಕಾಸಿ ಯಮಕಪಾಟಿಹಾರಿಯನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಯಮೇವ ವಾ ಪಾಠೋ। "ತದಾ ದೇವಮನುಸ್ಸಾ ವಾ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ। ತತ್ಥ **ದೇವಮನುಸ್ಸಾನನ್ತಿ** ಸಾಮಿಅತ್ಥೇ ಪಚ್ಚತ್ತಂ। ತಸ್ಮಾ ದೇವಾನಂ ಮನುಸ್ಸಾನಞ್ಚ ನವುತಿಕೋಟಿಸಹಸ್ಸಾನೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ತರಿಂಸೂತಿ** ಅತಿಕ್ಕಮಿಂಸು।

ಯದಾ ಪನ ಅತ್ತನೋ ಪುತ್ತಂ ನನ್ದುತ್ತರಕುಮಾರಂ ಓವದಿ, ತದಾ ಅಸೀತಿಯಾ ಕೋಟಿಸಹಸ್ಸಾನಂ ತತಿಯಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹೋಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ –

೯. "ಯಮ್ಹಿ ಕಾಲೇ ಮಹಾವೀರೋ, ಓವದೀ ಸಕಮತ್ರಜಂ।

ಅಸೀತಿಕೋಟಿಸಹಸ್ಸಾನಂ, ತತಿಯಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹೂ"ತಿ॥

ಯದಾ ಪನ ಥುಲ್ಲಕೋಟ್ಠಿತನಗರೇ ಭದ್ದಸಾಲೋ ಚ ವಿಜಿತಮಿತ್ತೋ ಚ ದ್ವೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸಹಾಯಕಾ ಅಮತರಹದಂ ಗವೇಸಮಾನಾ ಪರಿಸತಿ ನಿಸಿನ್ನಂ ಅತಿವಿಸಾರದಂ ನಾರದಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಂ ಅದ್ದಸಂಸು। ತೇ ಭಗವತೋ ಕಾಯೇ ದ್ವತ್ತಿಂಸಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣಾನಿ ದಿಸ್ವಾ - "ಅಯಂ ಲೋಕೇ ವಿವಟಚ್ಛದೋ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ"ತಿ ನಿಟ್ಠಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಭಗವತಿ ಸಞ್ಜಾತಸದ್ಧಾ ಸಪರಿವಾರಾ ಭಗವತೋ ಸನ್ತಿಕೇ ಪಬ್ಬಜಿಂಸು। ತೇಸು ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ತೇಸು ಭಗವಾ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಮಜ್ಝೇ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಉದ್ದಿಸಿ, ಸೋ ಪಠಮೋ ಸನ್ನಿಪಾತೋ ಅಹೋಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೧೦. "ಸನ್ನಿಪಾತಾ ತಯೋ ಆಸುಂ, ನಾರದಸ್ಸ ಮಹೇಸಿನೋ।
ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಾನಂ, ಪಠಮೋ ಆಸಿ ಸಮಾಗಮೋ"ತಿ॥

ಯಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ನಾರದೋ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಞಾತಿಸಮಾಗಮೇ ಅತ್ತನೋ ಪಣಿಧಾನತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಬುದ್ಧವಂಸಂ ಕಥೇಸಿ, ತದಾ ನವುತಿಕೋಟಿಭಿಕ್ಖುಸಹಸ್ಸಾನಂ ದುತಿಯೋ ಸನ್ನಿಪಾತೋ ಅಹೋಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೧೧. "ಯದಾ ಬುದ್ಧೋ ಬುದ್ಧಗುಣಂ, ಸನಿದಾನಂ ಪಕಾಸಯಿ।
ನವುತಿಕೋಟಿಸಹಸ್ಸಾನಿ, ಸಮಿಂಸು ವಿಮಲಾ ತದಾ"ತಿ॥

ತತ್ಥ **ವಿಮಲಾ**ತಿ ವಿಗತಮಲಾ, ಖೀಣಾಸವಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಯದಾ ಪನ ಮಹಾದೋಣನಾಗರಾಜಸ್ಸ ವಿನಯನೇ ಪಸನ್ನೋ ವೇರೋಚನೋ ನಾಮ ನಾಗರಾಜಾ ಗಙ್ಗಾಯ ನದಿಯಾ ತಿಗಾವುತಪ್ಪಮಾಣಂ ಸತ್ತರತನಮಯಂ ಮಣ್ಡಪಂ ನಿಮ್ಮಿನಿತ್ವಾ ಸಪರಿವಾರಂ ಭಗವನ್ತಂ ತತ್ಥ ನಿಸೀದಾಪೇತ್ವಾ ಸಪರಿವಾರೋ ಸಜನಪದೇ ಅತ್ತನೋ ದಾನಗ್ಗದಸ್ಸನತ್ಥಾಯ ನಿಮನ್ತೇತ್ವಾ ನಾಗನಾಟಕಾನಿ ಚ ತಾಳಾವಚರೇ ವಿವಿಧವೇಸಾಲಙ್ಕಾರಧರೇ ಸನ್ನಿಪಾತೇತ್ವಾ ಮಹಾಸಕ್ಕಾರೇನ ಭಗವತೋ ಸಪರಿವಾರಸ್ಸ ಮಹಾದಾನಂ ಅದಾಸಿ। ಭೋಜನಾವಸಾನೇ ಭಗವಾ ಮಹಾಗಙ್ಗಂ ಓತಾರೇನ್ತೋ ವಿಯ ಅನುಮೋದನಮಕಾಸಿ। ತದಾ ಭತ್ತಾನುಮೋದನೇ ಧಮ್ಮಂ ಸುತ್ವಾ ಪಸನ್ನಾನಂ ಏಹಿಭಿಕ್ಖುಪಬ್ಬಜ್ಜಾಯ ಪಬ್ಬಜಿತಾನಂ ಅಸೀತಿಭಿಕ್ಖುಸತಸಹಸ್ಸಾನಂ ಮಜ್ಝೇ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಉದ್ದಿಸಿ, ಸೋ ತತಿಯೋ ಸನ್ನಿಪಾತೋ ಅಹೋಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೧೨. "ಯದಾ ವೇರೋಚನೋ ನಾಗೋ, ದಾನಂ ದದಾತಿ ಸತ್ಥುನೋ।
ತದಾ ಸಮಿಂಸು ಜಿನಪುತ್ತಾ, ಅಸೀತಿಸತಸಹಸ್ಸಿಯೋ"ತಿ॥

ತತ್ಥ **ಅಸೀತಿಸತಸಹಸ್ಸಿಯೋ**ತಿ ಸತಸಹಸ್ಸಾನಂ ಅಸೀತಿಯೋ।

ತದಾ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ಇಸಿಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಹಿಮವನ್ತಪಸ್ಸೇ ಅಸ್ಸಮಂ ಮಾಪೇತ್ವಾ ಪಞ್ಚಸು ಅಭಿಞ್ಞಾಸು ಅಟ್ಠಸು ಸಮಾಪತ್ತೀಸು ಚ ಚಿಣ್ಣವಸೀ ಹುತ್ವಾ ಪಟಿವಸತಿ। ಅಥ ತಸ್ಮಿಂ ಅನುಕಮ್ಪಾಯ ನಾರದೋ ಭಗವಾ ಅಸೀತಿಯಾ ಅರಹನ್ತಕೋಟೀಹಿ ದಸಹಿ ಚ ಅನಾಗಾಮಿಫಲಟ್ಠೇಹಿ ಉಪಾಸಕಸಹಸ್ಸೇಹಿ ಪರಿವುತೋ ತಂ ಅಸ್ಸಮಪದಂ ಅಗಮಾಸಿ। ತಾಪಸೋ ಭಗವನ್ತಂ ದಿಸ್ವಾವ ಪಮುದಿತಹದಯೋ ಸಪರಿವಾರಸ್ಸ ಭಗವತೋ ನಿವಾಸತ್ಥಾಯ ಅಸ್ಸಮಂ ಮಾಪೇತ್ವಾ ಸಕಲರತ್ತಿಂ ಸತ್ಥುಗುಣಂ ಕಿತ್ತೇತ್ವಾ ಭಗವತೋ ಧಮ್ಮಕಥಂ ಸುತ್ವಾ ಪುನದಿವಸೇ ಉತ್ತರಕುರುಂ ಗನ್ತ್ವಾ ತತೋ ಆಹಾರಂ ಆಹರಿತ್ವಾ ಸಪರಿವಾರಸ್ಸ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಮಹಾದಾನಂ ಅದಾಸಿ। ಏವಂ ಸತ್ತಾಹಂ ಮಹಾದಾನಂ ದತ್ವಾ ಹಿಮವನ್ತತೋ ಅನಗ್ಘಂ ಲೋಹಿತಚನ್ದನಂ ಆಹರಿತ್ವಾ ತೇನ

ಲೋಹಿತಚನ್ದನೇನ ಭಗವನ್ತಂ ಪೂಜೇಸಿ। ತದಾ ನಂ ದಸಬಲೋ ಅಮರನರಪರಿವುತೋ ಧಮ್ಮಕಥಂ ಕಥೇತ್ವಾ - "ಅನಾಗತೇ ಗೋತಮೋ ನಾಮ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಬ್ಯಾಕಾಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೧೩. "ಅಹಂ ತೇನ ಸಮಯೇನ, ಜಟಿಲೋ ಉಗ್ಗತಾಪನೋ।
ಅನ್ತಲಿಕ್ಖಚರೋ ಆಸಿಂ, ಪಞ್ಚಾಭಿಞ್ಞಾಸು ಪಾರಗೂ॥

೧೪. "ತದಾಪಾಹಂ ಅಸಮಸಮಂ, ಸಸಙ್ಘಂ ಸಪರಿಜ್ಜನಂ।
ಅನ್ನಪಾನೇನ ತಪ್ಪೇತ್ವಾ, ಚನ್ದನೇನಾಭಿಪೂಜಯಿಂ॥

೧೫. "ಸೋಪಿ ಮಂ ತದಾ ಬ್ಯಾಕಾಸಿ, ನಾರದೋ ಲೋಕನಾಯಕೋ।
ಅಪರಿಮೇಯ್ಯಿತೋ ಕಪ್ಪೇ, ಬುದ್ಧೋ ಲೋಕೇ ಭವಿಸ್ಸತಿ॥

೧೬. "ಪಧಾನಂ ಪದಹಿತ್ವಾನ...ಪೇ॰... ಹೇಸ್ಸಾಮ ಸಮ್ಮುಖಾ ಇಮಂ॥
೧೭. "ತಸ್ಸಾಪಿ ವಚನಂ ಸುತ್ವಾ, ಭಿಯ್ಯೋ ಹಾಸೇತ್ವ ಮಾನಸಂ।
ಅಧಿಟ್ಠಹಿಂ ವತಂ ಉಗ್ಗಂ, ದಸಪಾರಮಿಪೂರಿಯಾ"ತಿ॥

ತತ್ಥ **ತದಾಪಾಹ**ನ್ತಿ ತದಾಪಿ ಅಹಂ। **ಅಸಮಸಮ**ನ್ತಿ ಅಸಮಾ ನಾಮ ಅತೀತಾ ಬುದ್ಧಾ, ತೇಹಿ ಅಸಮೇಹಿ ಸಮಂ ತುಲ್ಯಂ ಅಸಮಸಮಂ। ಅಥ ವಾ ಅಸಮಾ ವಿಸಮಾ, ಸಮಾ ಅವಿಸಮಾ ಸಾಧವೋ, ತೇಸು ಅಸಮಸಮೇಸು ಸಮೋ "ಅಸಮಸಮಸಮೋ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬೇ ಏಕಸ್ಸ ಸಮಸದ್ದಸ್ಸ ಲೋಪಂ ಕತ್ವಾ ವುತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ, ಅಸಮಾವಿಸಮಸಮನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸಪರಿಜ್ಜನ**ನ್ತಿ ಸಉಪಾಸಕಜನಂ। "ಸೋಪಿ ಮಂ ತದಾ ನರಮರೂನಂ, ಮಜ್ಝೇ ಬ್ಯಾಕಾಸಿ ಚಕ್ಖುಮಾ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ , ಸೋ ಉತ್ತಾನತ್ಥೋವ। **ಭಿಯ್ಯೋ ಹಾಸೇತ್ವ ಮಾನಸ**ನ್ತಿ ಉತ್ತರಿಮ್ಪಿ ಹಾಸೇತ್ವಾ ತೋಸೇತ್ವಾ ಹದಯಂ। **ಅಧಿಟ್ಠಹಿಂ ವತಂ ಉಗ್ಗ**ನ್ತಿ ಉಗ್ಗಂ ವತಂ ಅಧಿಟ್ಠಾಸಿಂ। "ಉತ್ತರಿಂ ವತಮಧಿಟ್ಠಾಸಿಂ, ದಸಪಾರಮಿಪೂರಿಯಾ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ।

ತಸ್ಸ ಪನ ಭಗವತೋ ನಾರದಸ್ಸ ಧಞ್ಞವತೀ ನಾಮ ನಗರಂ ಅಹೋಸಿ, ಸುದೇವೋ ನಾಮ ಖತ್ತಿಯೋ ಪಿತಾ, ಅನೋಮಾ ನಾಮ ಮಾತಾ, ಭದ್ದಸಾಲೋ ಚ ಜಿತಮಿತ್ತೋ ಚ ದ್ವೇ ಅಗ್ಗಸಾವಕಾ, ವಾಸೇಟ್ಠೋ ನಾಮ ಉಪಟ್ಠಾಕೋ, ಉತ್ತರಾ ಚ ಫಗ್ಗುನೀ ಚ ದ್ವೇ ಅಗ್ಗಸಾವಿಕಾ, ಮಹಾಸೋಣರುಕ್ಖೋ ಬೋಧಿ, ಸರೀರಂ ಅಟ್ಠಾಸೀತಿಹತ್ಥುಬ್ಬೇಧಂ ಅಹೋಸಿ। ತಸ್ಸ ಸರೀರಪ್ಪಭಾ ನಿಚ್ಚಂ ಯೋಜನಂ ಫರತಿ, ನವುತಿವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾನಿ ಆಯು, ತಸ್ಸ ಪನ ವಿಜಿತಸೇನಾ ನಾಮ ಅಗ್ಗಮಹೇಸೀ, ನನ್ದುತ್ತರಕುಮಾರೋ ನಾಮಸ್ಸ ಪುತ್ತೋ ಅಹೋಸಿ, ವಿಜಿತೋ ವಿಜಿತಾವೀ ವಿಜಿತಾಭಿರಾಮೋತಿ ತಯೋ ಪಾಸಾದಾ ಅಹೇಸುಂ। ಸೋ ನವವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾನಿ ಅಗಾರಂ ಅಜ್ಝಾವಸಿ। ಸೋ ಪದಸಾವ ಮಹಾಭಿನಿಕ್ಖಮನಂ ನಿಕ್ಖಮೀತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೧೮. "ನಗರಂ ಧಞ್ಞವತೀ ನಾಮ, ಸುದೇವೋ ನಾಮ ಖತ್ತಿಯೋ।
ಅನೋಮಾ ನಾಮ ಜನಿಕಾ, ನಾರದಸ್ಸ ಮಹೇಸಿನೋ॥

೨೩. "ಭದ್ದಸಾಲೋ ಜಿತಮಿತ್ತೋ, ಅಹೇಸುಂ ಅಗ್ಗಸಾವಕಾ।
ವಾಸೇಟ್ಠೋ ನಾಮುಪಟ್ಠಾಕೋ, ನಾರದಸ್ಸ ಮಹೇಸಿನೋ॥

೨೪. "ಉತ್ತರಾ ಫಗ್ಗುನೀ ಚೇವ, ಅಹೇಸುಂ ಅಗ್ಗಸಾವಿಕಾ।
ಬೋಧಿ ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ, ಮಹಾಸೋಣೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ॥

೧೬. “ಅಟ್ಠಾಸೀತಿರತನಾನಿ, ಅಚ್ಚುಗ್ಗತೋ ಮಹಾಮುನಿ।
ಕಞ್ಚನಗ್ಘಿಯಸಙ್ಕಾಸೋ, ದಸಸಹಸ್ಸೀ ವಿರೋಚತಿ॥

೧೭. “ತಸ್ಸ ಬ್ಯಾಮಪ್ಪಭಾ ಕಾಯಾ, ನಿದ್ಧಾವತಿ ದಿಸೋದಿಸಂ।
ನಿರನ್ತರಂ ದಿವಾರತ್ತಿಂ, ಯೋಜನಂ ಫರತೇ ಸದಾ॥

೧೮. “ನ ಕೇಚಿ ತೇನ ಸಮಯೇನ, ಸಮನ್ತಾ ಯೋಜನೇ ಜನಾ।
ಉಕ್ಕಾಪದೀಪೇ ಉಜ್ಜಾಲೇನ್ತಿ, ಬುದ್ಧರಂಸೀಹಿ ಓತ್ಥಟಾ॥

೧೯. “ನವುತಿವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾನಿ, ಆಯು ವಿಜ್ಜತಿ ತಾವದೇ।
ತಾವತಾ ತಿಟ್ಠಮಾನೋ ಸೋ, ತಾರೇಸಿ ಜನತಂ ಬಹುಂ॥

೨೦. “ಯಥಾ ಉಳೂಹಿ ಗಗನಂ, ವಿಚಿತ್ತಂ ಉಪಸೋಭತಿ।
ತಥೇವ ಸಾಸನಂ ತಸ್ಸ, ಅರಹನ್ತೇಹಿ ಸೋಭತಿ॥

೨೧. “ಸಂಸಾರಸೋತಂ ತರಣಾಯ, ಸೇಸಕೇ ಪಟಿಪನ್ನಕೇ।
ಧಮ್ಮಸೇತುಂ ದಳ್ಹಂ ಕತ್ವಾ, ನಿಬ್ಬುತೋ ಸೋ ನರಾಸಭೋ॥

೨೨. “ಸೋಪಿ ಬುದ್ಧೋ ಅಸಮಸಮೋ, ತೇಪಿ ಖೀಣಾಸವಾ ಅತುಲತೇಜಾ।
ಸಬ್ಬಂ ತಮನ್ತರಹಿತಂ, ನನು ರಿತ್ತಾ ಸಬ್ಬಸಙ್ಖಾರಾ”ತಿ॥

ತತ್ಥ **ಕಞ್ಚನಗ್ಘಿಯಸಙ್ಕಾಸೋ**ತಿ ವಿವಿಧರತನವಿಚಿತ್ತಕಞ್ಚನಮಯಗ್ಘಿಕಸದಿಸರೂಪಸೋಭೋ। **ದಸಸಹಸ್ಸೀ ವಿರೋಚತೀ**ತಿ ತಸ್ಸ ಪಭಾಯ ದಸಸಹಸ್ಸೀಪಿ ಲೋಕಧಾತು ವಿರೋಚತಿ, ವಿರಾಜತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ತಮೇವತ್ಥಂ ಪಕಾಸೇನ್ತೋ ಭಗವಾ **“ತಸ್ಸ ಬ್ಯಾಮಪ್ಪಭಾ ಕಾಯಾ, ನಿದ್ಧಾವತಿ ದಿಸೋದಿಸ**”ನ್ತಿ ಆಹ। ತತ್ಥ **ಬ್ಯಾಮಪ್ಪಭಾ ಕಾಯಾ**ತಿ ಬ್ಯಾಮಪ್ಪಭಾ ವಿಯಾತಿ ಬ್ಯಾಮಪ್ಪಭಾ, ಅಮ್ಹಾಕಂ ಭಗವತೋ ಬ್ಯಾಮಪ್ಪಭಾ ವಿಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ನ ಕೇಚೀತಿ ಏತ್ಥ ನ-ಕಾರೋ ಪಟಿಸೇಧತ್ಥೋ, ತಸ್ಸ ಉಜ್ಜಾಲೇನ್ತಿ-ಸದ್ದೇನ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। **ಉಕ್ಕಾ**ತಿ ದಣ್ಡದೀಪಿಕಾ। ಉಕ್ಕಾ ವಾ ಪದೀಪೇ ವಾ ಕೇಚಿಪಿ ಜನಾ **ನ ಉಜ್ಜಾಲೇನ್ತಿ** ನ ಪಜ್ಜಾಲೇನ್ತಿ। ಕಸ್ಮಾತಿ ಚೇ? ಬುದ್ಧಸರೀರಪ್ಪಭಾಯ ಓಭಾಸಿತತ್ತಾ। **ಬುದ್ಧರಂಸೀಹೀ**ತಿ ಬುದ್ಧರಸ್ಮೀಹಿ। **ಓತ್ಥಟಾ**ತಿ ಅಧಿಗತಾ।

ಉಳೂಹೀತಿ ತಾರಾಹಿ, ಯಥಾ ತಾರಾಹಿ ಗಗನತಲಂ ವಿಚಿತ್ತಂ ಸೋಭತಿ, ತಥೇವ ತಸ್ಸ ಸಾಸನಂ ಅರಹನ್ತೇಹಿ ವಿಚಿತ್ತಂ ಉಪಸೋಭತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸಂಸಾರಸೋತಂ ತರಣಾಯಾ**ತಿ ಸಂಸಾರಸಾಗರಸ್ಸ ತರಣತ್ಥಂ। **ಸೇಸಕೇ ಪಟಿಪನ್ನಕೇ**ತಿ ಅರಹನ್ತೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಕಲ್ಯಾಣಪುಥುಜ್ಜನೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಸೇಸೇ ಸೇಕ್ಖಪುಗ್ಗಲೇತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಧಮ್ಮಸೇತು**ನ್ತಿ ಮಗ್ಗಸೇತುಂ, ಸೇಸಪುಗ್ಗಲೇ ಸಂಸಾರತೋ ತಾರೇತುಂ ಧಮ್ಮಸೇತುಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಕತಸಬ್ಬಕಿಚ್ಚೋ ಹುತ್ವಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸೇಸಂ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತತ್ತಾ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವಾತಿ।

ನಾರದಬುದ್ಧವಂಸವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ನಿಟ್ಠಿತೋ ನವಮೋ ಬುದ್ಧವಂಸೋ।

೧೨. ಪದುಮುತ್ತರಬುದ್ಧವಂಸವಣ್ಣನಾ

ನಾರದಬುದ್ಧಸ್ಸ ಸಾಸನಂ ನವುತಿವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾನಿ ಪವತ್ತಿತ್ವಾ ಅನ್ತರಧಾಯಿ। ಸೋ ಚ ಕಪ್ಪೋ ವಿನಸ್ಸಿತ್ಥ। ತತೋ ಪರಂ ಕಪ್ಪಾನಂ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಂ ಬುದ್ಧಾ ಲೋಕೇ ನ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿಂಸು। ಬುದ್ಧಸುಞ್ಞೋ ವಿಗತಬುದ್ಧಾಲೋಕೋ ಅಹೋಸಿ। ತತೋ ಕಪ್ಪೇಸು ಚ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯೇಸು ವೀತಿವತ್ತೇಸು ಇತೋ ಕಪ್ಪಸತಸಹಸ್ಸಮತ್ಥಕೇ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಕಪ್ಪೇ ಏಕೋ ವಿಜಿತಮಾರೋ ಓಹಿತಭಾರೋ ಮೇರುಸಾರೋ ಅಸಂಸಾರೋ ಸತ್ತಸಾರೋ ಸಬ್ಬಲೋಕುತ್ತರೋ **ಪದುಮುತ್ತರೋ** ನಾಮ ಬುದ್ಧೋ ಲೋಕೇ ಉದಪಾದಿ। ಸೋಪಿ ಪಾರಮಿಯೋ ಪೂರೇತ್ವಾ ತುಸಿತಪುರೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತ್ವಾ ತತೋ ಚವಿತ್ವಾ ಹಂಸವತೀನಗರೇ ಸಬ್ಬಜನಾನನ್ದಕರಸ್ಸಾನನ್ದಸ್ಸ ನಾಮ ರಞ್ಞೋ ಅಗ್ಗಮಹೇಸಿಯಾ ಉದಿತೋದಿತಕುಲೇ ಜಾತಾಯ ಸುಜಾತಾಯ ದೇವಿಯಾ ಕುಚ್ಛಿಸ್ಮಿಂ ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ಅಗ್ಗಹೇಸಿ। ಸಾ ದೇವತಾಹಿ ಕತಾರಕ್ಖಾ ದಸನ್ನಂ ಮಾಸಾನಂ ಅಚ್ಚಯೇನ ಹಂಸವತುಯ್ಯಾನೇ ಪದುಮುತ್ತರಕುಮಾರಂ ವಿಜಾಯಿ। ಪಟಿಸನ್ಧಿಯಞ್ಚಸ್ಸ ಜಾತಿಯಞ್ಚ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಾನಿ ಪಾಟಿಹಾರಿಯಾನಿ ಅಹೇಸುಂ।

ತಸ್ಸ ಕಿರ ಜಾತಿಯಂ ಪದುಮವಸ್ಸಂ ವಸ್ಸಿ। ತೇನಸ್ಸ ನಾಮಗ್ಗಹಣದಿವಸೇ ಞಾತಕಾ "ಪದುಮುತ್ತರಕುಮಾರೋ"ತ್ವೇವ ನಾಮಂ ಅಕಂಸು। ಸೋ ದಸವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾನಿ ಅಗಾರಂ ಅಜ್ಝಾವಸಿ। ನರವಾಹನ-ಯಸವಾಹನ-ವಸವತ್ತಿನಾಮಕಾ ತಿಣ್ಣಂ ಉತೂನಂ ಅನುಚ್ಛವಿಕಾ ತಯೋ ಚಸ್ಸ ಪಾಸಾದಾ ಅಹೇಸುಂ। ವಸುದತ್ತಾದೇವಿಪ್ಪಮುಖಾನಂ ಇತ್ಥೀನಂ ಸತಸಹಸ್ಸಾನಿ ವೀಸತಿಸಹಸ್ಸಾನಿ ಚ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಿತಾನಿ ಅಹೇಸುಂ। ಸೋ ವಸುದತ್ತಾಯ ದೇವಿಯಾ ಪುತ್ತೇ ಸಬ್ಬಗುಣಾನುತ್ತರೇ ಉತ್ತರಕುಮಾರೇ ನಾಮ ಉಪ್ಪನ್ನೇ ಚತ್ತಾರಿ ನಿಮಿತ್ತಾನಿ ದಿಸ್ವಾ - "ಮಹಾಭಿನಿಕ್ಖಮನಂ ನಿಕ್ಖಮಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಚಿನ್ತೇಸಿ। ತಸ್ಸ ಚಿನ್ತಿತಮತ್ತೇವ ವಸವತ್ತಿನಾಮಕೋ ಪಾಸಾದೋ ಕುಮ್ಭಕಾರಚಕ್ಕಂ ವಿಯ ಆಕಾಸಂ ಅಬ್ಭುಗ್ಗನ್ತ್ವಾ ದೇವವಿಮಾನಮಿವ ಪುಣ್ಣಚನ್ದೋ ವಿಯ ಚ ಗಗನತಲೇನ ಗನ್ತ್ವಾ ಬೋಧಿರುಕ್ಖಂ ಮಜ್ಝೇಕರೋನ್ತೋ ಸೋಭಿತಬುದ್ಧವಂಸವಣ್ಣನಾಯ ಆಗತಪಾಸಾದೋ ವಿಯ ಭೂಮಿಯಂ ಓತರಿ।

ಮಹಾಪುರಿಸೋ ಕಿರ ತತೋ ಪಾಸಾದತೋ ಓತರಿತ್ವಾ ಅರಹತ್ತದ್ಧಜಭೂತಾನಿ ಕಾಸಾಯಾನಿ ವತ್ಥಾನಿ ದೇವದತ್ತಿಯಾನಿ ಪಾರುಪಿತ್ವಾ ತತ್ಥೇವ ಪಬ್ಬಜಿ। ಪಾಸಾದೋ ಪನಾಗನ್ತ್ವಾ ಸಕಟ್ಠಾನೇಯೇವ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ಮಹಾಸತ್ತೇನ ಸಹಗತಾಯ ಪರಿಸಾಯ ಠಪೇತ್ವಾ ಇತ್ಥಿಯೋ ಸಬ್ಬೇ ಪಬ್ಬಜಿಂಸು। ಮಹಾಪುರಿಸೋ ತೇಹಿ ಸಹ ಸತ್ತಾಹಂ ಪಧಾನಚರಿಯಂ ಚರಿತ್ವಾ ವಿಸಾಖಪುಣ್ಣಮಾಯ ಉಜ್ಜೇನಿನಿಗಮೇ ರುಚಾನನ್ದಸೇಟ್ಠಿಧೀತಾಯ ದಿನ್ನಂ ಮಧುಪಾಯಾಸಂ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಸಾಲವನೇ ದಿವಾವಿಹಾರಂ ಕತ್ವಾ ಸಾಯನ್ಹಸಮಯೇ ಸುಮಿತ್ತಾಜೀವಕೇನ ದಿನ್ನಾ ಅಟ್ಠ ತಿಣಮುಟ್ಠಿಯೋ ಗಹೇತ್ವಾ ಸಲಲಬೋಧಿಂ ಉಪಗನ್ತ್ವಾ ತಂ ಪದಕ್ಖಿಣಂ ಕತ್ವಾ ಅಟ್ಠತ್ತಿಂಸಹತ್ಥವಿತ್ಥತಂ ತಿಣಸನ್ಥರಂ ಸನ್ಥರಿತ್ವಾ ಪಲ್ಲಙ್ಕಂ ಆಭುಜಿತ್ವಾ ಚತುರಙ್ಗವೀರಿಯಂ ಅಧಿಟ್ಠಾಯ ಸಮಾರಂ ಮಾರಬಲಂ ವಿಧಮಿತ್ವಾ ಪಠಮೇ ಯಾಮೇ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಂ ಅನುಸ್ಸರಿತ್ವಾ ದುತಿಯೇ ಯಾಮೇ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಂ ವಿಸೋಧೇತ್ವಾ ತತಿಯೇ ಯಾಮೇ ಪಚ್ಚಯಾಕಾರಂ ಸಮ್ಮಸಿತ್ವಾ ಆನಾಪಾನಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನತೋ ವುಟ್ಠಾಯ ಪಞ್ಚಸು ಖನ್ಧೇಸು ಅಭಿನಿವಿಸಿತ್ವಾ ಉದಯಬ್ಬಯವಸೇನ ಸಮಪಞ್ಞಾಸ ಲಕ್ಖಣಾನಿ ದಿಸ್ವಾ ಯಾವ ಗೋತ್ರಭುಞಾಣಂ ವಿಪಸ್ಸನಂ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ಅರಿಯಮಗ್ಗೇನ ಸಕಲಬುದ್ಧಗುಣೇ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ ಸಬ್ಬಬುದ್ಧಾಚಿಣ್ಣಂ "ಅನೇಕಜಾತಿಸಂಸಾರಂ…ಪೇ॰… ತಣ್ಹಾನಂ ಖಯಮಜ್ಝಗಾ"ತಿ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ। ತದಾ ಕಿರ ದಸಸಹಸ್ಸಚಕ್ಕವಾಳಬ್ಭನ್ತರಂ ಸಕಲಮ್ಪಿ ಅಲಙ್ಕರೋನ್ತಂ ವಿಯ ಪದುಮವಸ್ಸಂ ವಸ್ಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೧. "ನಾರದಸ್ಸ ಅಪರೇನ, ಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ದ್ವಿಪದುತ್ತಮೋ।
ಪದುಮುತ್ತರೋ ನಾಮ ಜಿನೋ, ಅಕ್ಖೋಭೋ ಸಾಗರೂಪಮೋ॥

೨. "ಮಣ್ಡಕಪ್ಪೋ ವಾ ಸೋ ಆಸಿ, ಯಮ್ಹಿ ಬುದ್ಧೋ ಅಜಾಯಥ।
ಉಸ್ಸನ್ನಕುಸಲಾ ಜನತಾ, ತಮ್ಹಿ ಕಪ್ಪೇ ಅಜಾಯಥಾ"ತಿ॥

ತತ್ಥ **ಸಾಗರೂಪಮೋತಿ** ಸಾಗರಸದಿಸಗಮ್ಭೀರಭಾವೋ। **ಮಣ್ಡಕಪ್ಪೋ ವಾ ಸೋ ಆಸೀತಿ** ಏತ್ಥ ಯಸ್ಮಿಂ ಕಪ್ಪೇ ದ್ವೇ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ಅಯಂ ಮಣ್ಡಕಪ್ಪೋ ನಾಮ। ದುವಿಧೋ ಹಿ ಕಪ್ಪೋ ಸುಞ್ಞಕಪ್ಪೋ ಅಸುಞ್ಞಕಪ್ಪೋ ಚಾತಿ। ತತ್ಥ ಸುಞ್ಞಕಪ್ಪೇ ಬುದ್ಧಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಚಕ್ಕವತ್ತಿನೋ ನ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ಗುಣವನ್ತಪುಗ್ಗಲಸುಞ್ಞತ್ತಾ **"ಸುಞ್ಞಕಪ್ಪೋ"**ತಿ ವುಚ್ಚತಿ।

ಅಸುಞ್ಞಕಪ್ಪೋ ಪಞ್ಚವಿಧೋ - ಸಾರಕಪ್ಪೋ ಮಣ್ಡಕಪ್ಪೋ ವರಕಪ್ಪೋ ಸಾರಮಣ್ಡಕಪ್ಪೋ ಭದ್ದಕಪ್ಪೋತಿ। ತತ್ಥ ಗುಣಸಾರರಹಿತೇ ಕಪ್ಪೇ ಗುಣಸಾರುಪ್ಪಾದಕಸ್ಸ ಗುಣಸಾರಜನನಸ್ಸ ಏಕಸ್ಸ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಪಾತುಭಾವೇನ **"ಸಾರಕಪ್ಪೋ"**ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಯಸ್ಮಿಂ ಪನ ಕಪ್ಪೇ ದ್ವೇ ಲೋಕನಾಯಕಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ಸೋ **"ಮಣ್ಡಕಪ್ಪೋ"**ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಯಸ್ಮಿಂ ಕಪ್ಪೇ ತಯೋ ಬುದ್ಧಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ತೇಸು ಪಠಮೋ ದುತಿಯಂ ಬ್ಯಾಕರೋತಿ, ದುತಿಯೋ ತತಿಯನ್ತಿ, ತತ್ಥ ಮನುಸ್ಸಾ ಪಮುದಿತಹದಯಾ ಅತ್ತನಾ ಪತ್ಥಿತಪಣಿಧಾನವಸೇನ ವರಯನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ **"ವರಕಪ್ಪೋ"**ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಯತ್ಥ ಪನ ಕಪ್ಪೇ ಚತ್ತಾರೋ ಬುದ್ಧಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ಸೋ ಪುರಿಮಕಪ್ಪತೋ ವಿಸಿಟ್ಠತರತ್ತಾ ಸಾರತರತ್ತಾ **"ಸಾರಮಣ್ಡಕಪ್ಪೋ"**ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಯಸ್ಮಿಂ ಕಪ್ಪೇ ಪಞ್ಚ ಬುದ್ಧಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ಸೋ "ಭದ್ದಕಪ್ಪೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಸೋ ಪನ ಅತಿದುಲ್ಲಭೋ। ತಸ್ಮಿಂ ಪನ ಕಪ್ಪೇ ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ಸತ್ತಾ ಕಲ್ಯಾಣಸುಖಬಹುಲಾ ಹೋನ್ತಿ। ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ತಿಹೇತುಕಾ ಕಿಲೇಸಕ್ಖಯಂ ಕರೋನ್ತಿ, ದುಹೇತುಕಾ ಸುಗತಿಗಾಮಿನೋ ಹೋನ್ತಿ, ಅಹೇತುಕಾ ಹೇತುಂ ಪಟಿಲಭನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ಸೋ ಕಪ್ಪೋ "ಭದ್ದಕಪ್ಪೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - "ಅಸುಞ್ಞಕಪ್ಪೋ ಪಞ್ಚವಿಧೋ"ತಿಆದಿ। ವುತ್ತಞ್ಚೇತಂ ಪೋರಾಣೇಹಿ -

"ಏಕೋ ಬುದ್ಧೋ ಸಾರಕಪ್ಪೇ, ಮಣ್ಡಕಪ್ಪೇ ಜಿನಾ ದುವೇ।
ವರಕಪ್ಪೇ ತಯೋ ಬುದ್ಧಾ, ಸಾರಮಣ್ಡೇ ಚತುರೋ ಬುದ್ಧಾ।
ಪಞ್ಚ ಬುದ್ಧಾ ಭದ್ದಕಪ್ಪೇ, ತತೋ ನತ್ಥಾಧಿಕಾ ಜಿನಾ"ತಿ॥

ಯಸ್ಮಿಂ ಪನ ಕಪ್ಪೇ ಪದುಮುತ್ತರದಸಬಲೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿ, ಸೋ ಸಾರಕಪ್ಪೋಪಿ ಸಮಾನೋ ಗುಣಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಮಣ್ಡಕಪ್ಪಸದಿಸತ್ತಾ **"ಮಣ್ಡಕಪ್ಪೋ"**ತಿ ವುತ್ತೋ। ಓಪಮ್ಮತ್ಥೇ **ವಾ**-ಸದ್ದೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। **ಉಸ್ಸನ್ನಕುಸಲಾತಿ** ಉಪಚಿತಪುಞ್ಞಾ। **ಜನತಾತಿ** ಜನಸಮೂಹೋ।

ಪದುಮುತ್ತರೋ ಪನ ಪರಿಸುತ್ತರೋ ಭಗವಾ ಸತ್ತಾಹಂ ಬೋಧಿಪಲ್ಲಙ್ಕೇ ವೀತಿನಾಮೇತ್ವಾ - "ಪಥವಿಯಂ ಪಾದಂ ನಿಕ್ಖಿಪಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ದಕ್ಖಿಣಂ ಪಾದಂ ಅಭಿನೀಹರಿ। ಅಥ ಪಥವಿಂ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ವಿಮಲಕೋಮಲಕೇಸರಕಣ್ಣಿಕಾನಿ ಜಲಜಾಮಲಾವಿಕಲವಿಪುಲಪಲಾಸಾನಿ ಥಲಜಾನಿ ಜಲಜಾನಿ ಉಟ್ಠಹಿಂಸು। ತೇಸಂ ಕಿರ ಧುರಪತ್ತಾನಿ ನವುತಿಹತ್ಥಾನಿ ಕೇಸರಾನಿ ತಿಂಸಹತ್ಥಾನಿ ಕಣ್ಣಿಕಾ ದ್ವಾದಸಹತ್ಥಾ ಏಕೇಕಸ್ಸ ನವಘಟಪ್ಪಮಾಣಾ ರೇಣವೋ ಅಹೇಸುಂ। ಸತ್ಥಾ ಪನ ಉಬ್ಬೇಧತೋ ಅಟ್ಠಪಣ್ಣಾಸಹತ್ಥೋ ಅಹೋಸಿ। ತಸ್ಸ ಉಭಿನ್ನಂ ಬಾಹಾನಮನ್ತರಂ ಅಟ್ಠಾರಸಹತ್ಥಂ ನಲಾಟಂ ಪಞ್ಚಹತ್ಥಂ ಹತ್ಥಪಾದಾ ಏಕಾದಸಹತ್ಥಾ ಅಹೇಸುಂ। ತಸ್ಸ ಏಕಾದಸಹತ್ಥೇನ ಪಾದೇನ ದ್ವಾದಸಹತ್ಥಾಯ ಕಣ್ಣಿಕಾಯ ಅಕ್ಕನ್ತಮತ್ತಾಯ ನವಘಟಪ್ಪಮಾಣಾ ರೇಣವೋ ಉಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಅಟ್ಠಪಣ್ಣಾಸಹತ್ಥಂ ಸರೀರಪ್ಪದೇಸಂ ಉಗ್ಗನ್ತ್ವಾ ಮನೋಸಿಲಾಚುಣ್ಣವಿಚುಣ್ಣಿತಂ ವಿಯ ಕತ್ವಾ ಪಚ್ಚೋತ್ಥರನ್ತಿ। ತದುಪಾದಾಯ ಸತ್ಥಾ ಪದುಮುತ್ತರೋತ್ವೇವ ಲೋಕೇ ಪಞ್ಞಾಯಿತ್ಥಾತಿ **ಸಂಯುತ್ತಭಾಣಕಾ** ವದನ್ತಿ।

ಅಥ ಸಬ್ಬಲೋಕುತ್ತರೋ ಪದುಮುತ್ತರೋ ಭಗವಾ ಬ್ರಹ್ಮಯಾಚನಂ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತ್ವಾ ಧಮ್ಮದೇಸನಾಯ ಭಾಜನಭೂತೇ ಸತ್ತೇ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ಮಿಥಿಲನಗರೇ ದೇವಲಂ ಸುಜಾತಞ್ಚಾತಿ ದ್ವೇ ರಾಜಪುತ್ತೇ ಉಪನಿಸ್ಸಯಸಮ್ಪನ್ನೇ ದಿಸ್ವಾ ತಙ್ಖಣಞ್ಞೇವ ಅನಿಲಪಥೇನ ಗನ್ತ್ವಾ ಮಿಥಿಲುಯ್ಯಾನೇ ಓತರಿತ್ವಾ ಉಯ್ಯಾನಪಾಲೇನ ದ್ವೇಪಿ ರಾಜಕುಮಾರೇ ಪಕ್ಕೋಸಾಪೇಸಿ। ತೇಪಿ ಚ "ಅಮ್ಹಾಕಂ ಪಿತುಚ್ಛಾಪುತ್ತೋ ಪದುಮುತ್ತರಕುಮಾರೋ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಪಾಪುಣಿತ್ವಾ ಅಮ್ಹಾಕಂ ನಗರಂ ಸಮ್ಪತ್ತೋ, ಹನ್ದ ನಂ ಮಯಂ ದಸ್ಸನಾಯ ಉಪಸಙ್ಕಮಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಸಪರಿವಾರಾ ಪದುಮುತ್ತರಂ ಭಗವನ್ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ

ನಿಸೀದಿಂಸು। ತದಾ ದಸಬಲೋ ತೇಹಿ ಪರಿವುತೋ ತಾರಾಗಣಪರಿವುತೋ ಪುಣ್ಣಚನ್ದೋ ವಿಯ ವಿರೋಚಮಾನೋ ತತ್ಥ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಂ ಪವತ್ತೇಸಿ, ತದಾ ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಾನಂ ಪಠಮೋ ಧಮ್ಮಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹೋಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೩. "ಪದುಮುತ್ತರಸ್ಸ ಭಗವತೋ, ಪಠಮೇ ಧಮ್ಮದೇಸನೇ।
ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಾನಂ, ಧಮ್ಮಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹೂ"ತಿ॥

ಅಥಾಪರೇನ ಸಮಯೇನ ಸರದತಾಪಸಸಮಾಗಮೇ ಮಹಾಜನಂ ನಿರಯಸನ್ತಾಪೇನ ಸನ್ತಾಪೇತ್ವಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇನ್ತೋ ಸತ್ತತಿಂಸಸತಸಹಸ್ಸಸಙ್ಖೇ ಸತ್ತಕಾಯೇ ಧಮ್ಮಾಮತಂ ಪಾಯೇಸಿ, ಸೋ ದುತಿಯೋ ಧಮ್ಮಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹೋಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೪. "ತತೋ ಪರಮ್ಪಿ ವಸ್ಸನ್ತೇ, ತಪ್ಪಯನ್ತೇ ಚ ಪಾಣಿನೋ।
ಸತ್ತತ್ತಿಂಸಸತಸಹಸ್ಸಾನಂ, ದುತಿಯಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹೂ"ತಿ॥

ಯದಾ ಪನ ಆನನ್ದಮಹಾರಾಜಾ ವೀಸತಿಯಾ ಪುರಿಸಸಹಸ್ಸೇಹಿ ವೀಸತಿಯಾ ಅಮಚ್ಚೇಹಿ ಚ ಸದ್ಧಿಂ ಪದುಮುತ್ತರಸ್ಸ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ಮಿಥಿಲನಗರೇ ಪಾತುರಹೋಸಿ। ಪದುಮುತ್ತರೋ ಚ ಭಗವಾ ತೇ ಸಬ್ಬೇ ಏಹಿಭಿಕ್ಖುಪಬ್ಬಜ್ಜಾಯ ಪಬ್ಬಾಜೇತ್ವಾ ತೇಹಿ ಪರಿವುತೋ ಗನ್ತ್ವಾ ಪಿತುಸಙ್ಗಹಂ ಕುರುಮಾನೋ ಹಂಸವತಿಯಾ ರಾಜಧಾನಿಯಾ ವಸತಿ। ತತ್ಥ ಸೋ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಭಗವಾ ವಿಯ ಕಪಿಲಪುರೇ ಗಗನತಲೇ ರತನಚಙ್ಕಮೇ ಚಙ್ಕಮನ್ತೋ ಬುದ್ಧವಂಸಂ ಕಥೇಸಿ, ತದಾ ಪಞ್ಞಾಸಸತಸಹಸ್ಸಾನಂ ತತಿಯೋ ಧಮ್ಮಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹೋಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೫. "ಯಮ್ಹಿ ಕಾಲೇ ಮಹಾವೀರೋ, ಆನನ್ದಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿ।
ಪಿತುಸನ್ತಿಕಂ ಉಪಗನ್ತ್ವಾ, ಆಹನೀ ಅಮತದುನ್ದುಭಿಂ॥

೬. "ಆಹತೇ ಅಮತಭೇರಿಮ್ಹಿ, ವಸ್ಸನ್ತೇ ಧಮ್ಮವುಟ್ಠಿಯಾ।
ಪಞ್ಞಾಸಸತಸಹಸ್ಸಾನಂ, ತತಿಯಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹೂ"ತಿ॥

ತತ್ಥ **ಆನನ್ದಂ ಉಪಸಙ್ಕಮೀ**ತಿ ಪಿತರಂ ಆನನ್ದರಾಜಾನಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। **ಆಹನೀ**ತಿ ಅಭಿಹನಿ। **ಆಹತೇ**ತಿ ಆಹತಾಯ। **ಅಮತಭೇರಿಮ್ಹೀ**ತಿ ಅಮತಭೇರಿಯಾ, ಲಿಙ್ಗವಿಪಲ್ಲಾಸೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। "ಆಸೇವಿತೇ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ತಸ್ಸ ಆಸೇವಿತಾಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ವಸ್ಸನ್ತೇ ಧಮ್ಮವುಟ್ಠಿಯಾ**ತಿ ಧಮ್ಮವಸ್ಸಂ ವಸ್ಸನ್ತೇತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇದಾನಿ ಅಭಿಸಮಯಕರಣೂಪಾಯಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ -

೭. "ಓವಾದಕೋ ವಿಞ್ಞಾಪಕೋ, ತಾರಕೋ ಸಬ್ಬಪಾಣಿನಂ।
ದೇಸನಾಕುಸಲೋ ಬುದ್ಧೋ, ತಾರೇಸಿ ಜನತಂ ಬಹು"ನ್ತಿ॥ - ಆಹ।

ತತ್ಥ **ಓವಾದಕೋ**ತಿ ಸರಣಸೀಲಧುತಙ್ಗಸಮಾದಾನಗುಣಾನಿಸಂಸವಣ್ಣನಾಯ ಓವದತೀತಿ ಓವಾದಕೋ। **ವಿಞ್ಞಾಪಕೋ**ತಿ ಚತುಸಚ್ಚಂ ವಿಞ್ಞಾಪೇತೀತಿ ವಿಞ್ಞಾಪಕೋ, ಬೋಧಕೋ। **ತಾರಕೋ**ತಿ ಚತುರೋಘತಾರಕೋ।

ಯದಾ ಪನ ಸತ್ಥಾ ಮಿಥಿಲನಗರೇ ಮಿಥಿಲುಯ್ಯಾನೇ ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಭಿಕ್ಖುಗಣಮಜ್ಝೇ ಮಾಘಪುಣ್ಣಮಾಯ ಪುಣ್ಣಚನ್ದಸದಿಸವದನೋ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಉದ್ದಿಸಿ, ಸೋ ಪಠಮೋ ಸನ್ನಿಪಾತೋ ಅಹೋಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೮. "ಸನ್ನಿಪಾತಾ ತಯೋ ಆಸುಂ, ಪದುಮುತ್ತರಸ್ಸ ಸತ್ಥುನೋ।

ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಾನಂ, ಪಠಮೋ ಆಸಿ ಸಮಾಗಮೋ"ತಿ॥

ಯದಾ ಪನ ಭಗವಾ ವೇಭಾರಪಬ್ಬತಕೂಟೇ ವಸ್ಸಾವಾಸಂ ವಸಿತ್ವಾ ಪಬ್ಬತಸನ್ದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಆಗತಸ್ಸ ಮಹಾಜನಸ್ಸ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತ್ವಾ ನವುತಿಕೋಟಿಸಹಸ್ಸಾನಿ ಏಹಿಭಿಕ್ಖುಭಾವೇನ ಪಬ್ಬಾಜೇತ್ವಾ ತೇಹಿ ಪರಿವುತೋ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಉದ್ದಿಸಿ, ಸೋ ದುತಿಯೋ ಸನ್ನಿಪಾತೋ ಅಹೋಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೯. "ಯದಾ ಬುದ್ಧೋ ಅಸಮಸಮೋ, ವಸಿ ವೇಭಾರಪಬ್ಬತೇ।
ನವುತಿಕೋಟಿಸಹಸ್ಸಾನಂ, ದುತಿಯೋ ಆಸಿ ಸಮಾಗಮೋ"ತಿ॥

ಪುನ ಭಗವತಿ ಗುಣವತಿ ತಿಲೋಕನಾಥೇ ಮಹಾಜನಸ್ಸ ಬನ್ಧನಮೋಕ್ಖಂ ಕುರುಮಾನೇ ಜನಪದಚಾರಿಕಂ ಚರಮಾನೇ ಅಸೀತಿಕೋಟಿಸಹಸ್ಸಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸನ್ನಿಪಾತೋ ಅಹೋಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೧೦. "ಪುನ ಚಾರಿಕಂ ಪಕ್ಕನ್ತೇ, ಗಾಮನಿಗಮರಟ್ಠತೋ।
ಅಸೀತಿಕೋಟಿಸಹಸ್ಸಾನಂ, ತತಿಯೋ ಆಸಿ ಸಮಾಗಮೋ"ತಿ॥

ತತ್ಥ **ಗಾಮನಿಗಮರಟ್ಠತೋ**ತಿ ಗಾಮನಿಗಮರಟ್ಠೇಹಿ। ಅಯಮೇವ ವಾ ಪಾಠೋ, ತಸ್ಸ ಗಾಮನಿಗಮರಟ್ಠೇಹಿ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಪಬ್ಬಜಿತಾನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

ತದಾ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ಅನೇಕಧನಕೋಟಿಕೋ ಜಟಿಲೋ ನಾಮ ಮಹಾರಟ್ಠಿಕೋ ಹುತ್ವಾ ಬುದ್ಧಪ್ಪಮುಖಸ್ಸ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಸಚೀವರಂ ವರದಾನಮದಾಸಿ। ಸೋಪಿ ತಂ ಭತ್ತಾನುಮೋದನಾವಸಾನೇ "ಅನಾಗತೇ ಕಪ್ಪಸತಸಹಸ್ಸಮತ್ಥಕೇ ಗೋತಮೋ ನಾಮ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಬ್ಯಾಕಾಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೧೧. "ಅಹಂ ತೇನ ಸಮಯೇನ, ಜಟಿಲೋ ನಾಮ ರಟ್ಠಿಕೋ।
ಸಮ್ಬುದ್ಧಪ್ಪಮುಖಂ ಸಙ್ಘಂ, ಸಭತ್ತಂ ದುಸ್ಸಮದಾಸಹಂ॥

೧೨. "ಸೋಪಿ ಮಂ ಬುದ್ಧೋ ಬ್ಯಾಕಾಸಿ, ಸಙ್ಘಮಜ್ಝೇ ನಿಸೀದಿಯ।
ಸತಸಹಸ್ಸೇ ಇತೋ ಕಪ್ಪೇ, ಅಯಂ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ॥

೧೩. "ಪಧಾನಂ ಪದಹಿತ್ವಾನ...ಪೇ॰... ಹೇಸ್ಸಾಮ ಸಮ್ಮುಖಾ ಇಮಂ॥

೧೪. "ತಸ್ಸಾಪಿ ವಚನಂ ಸುತ್ವಾ, ಉತ್ತರಿಂ ವತಮಧಿಟ್ಠಹಿಂ।
ಅಕಾಸಿಂ ಉಗ್ಗದಳ್ಹಂ ಧಿತಿಂ, ದಸಪಾರಮಿಪೂರಿಯಾ"ತಿ॥

ತತ್ಥ **ಸಮ್ಬುದ್ಧಪ್ಪಮುಖಂ ಸಙ್ಘ**ನ್ತಿ ಬುದ್ಧಪ್ಪಮುಖಸ್ಸ ಸಙ್ಘಸ್ಸ, ಸಾಮಿಅತ್ಥೇ ಉಪಯೋಗವಚನಂ। **ಸಭತ್ತಂ ದುಸ್ಸಮದಾಸಹ**ನ್ತಿ ಸಚೀವರಂ ಭತ್ತಂ ಅದಾಸಿಂ ಅಹನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಉಗ್ಗದಳಹ**ನ್ತಿ ಅತಿದಳ್ಹಂ। **ಧಿತಿ**ನ್ತಿ ವೀರಿಯಂ ಅಕಾಸಿನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಪದುಮುತ್ತರಸ್ಸ ಪನ ಭಗವತೋ ಕಾಲೇ ತಿತ್ಥಿಯಾ ನಾಮ ನಾಹೇಸುಂ। ಸಬ್ಬೇ ದೇವಮನುಸ್ಸಾ ಬುದ್ಧಮೇವ ಸರಣಮಗಮಂಸು। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೧೫. "ಬ್ಯಾಹತಾ ತಿತ್ಥಿಯಾ ಸಬ್ಬೇ, ವಿಮನಾ ದುಮ್ಮನಾ ತದಾ।

ನ ತೇಸಂ ಕೇಚಿ ಪರಿಚರನ್ತಿ, ರಟ್ಠತೋ ನಿಚ್ಛುಭನ್ತಿ ತೇ॥

೧೯. "ಸಬ್ಬೇ ತತ್ಥ ಸಮಾಗನ್ತ್ವಾ, ಉಪಗಚ್ಛುಂ ಬುದ್ಧಸನ್ತಿಕೇ।
ತುವಂ ನಾಥೋ ಮಹಾವೀರ, ಸರಣಂ ಹೋಹಿ ಚಕ್ಖುಮ॥

೧೭. "ಅನುಕಮ್ಪಕೋ ಕಾರುಣಿಕೋ, ಹಿತೇಸೀ ಸಬ್ಬಪಾಣಿನಂ।
ಸಮ್ಪತ್ತೇ ತಿತ್ಥಿಯೇ ಸಬ್ಬೇ, ಪಞ್ಚಸೀಲೇ ಪತಿಟ್ಠಹಿ॥

೧೮. "ಏವಂ ನಿರಾಕುಲಂ ಆಸಿ, ಸುಞ್ಞಕಂ ತಿತ್ಥಿಯೇಹಿ ತಂ।
ವಿಚಿತ್ತಂ ಅರಹನ್ತೇಹಿ, ವಸೀಭೂತೇಹಿ ತಾದಿಹೀ"ತಿ॥

ತತ್ಥ **ಬ್ಯಾಹತಾತಿ** ವಿಹತಮಾನದಪ್ಪಾ। **ತಿತ್ಥಿಯಾತಿ** ಏತ್ಥ ತಿತ್ಥಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ, ತಿತ್ಥಕರೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ, ತಿತ್ಥಿಯಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ತತ್ಥ ಸಸ್ಸತಾದಿದಿಟ್ಠಿವಸೇನ ತರನ್ತಿ ಏತ್ಥಾತಿ **ತಿತ್ಥಂ,** ಲದ್ಧಿ। ತಸ್ಸಾ ಲದ್ಧಿಯಾ ಉಪ್ಪಾದಕೋ **ತಿತ್ಥಕರೋ,** ತಿತ್ಥೇ ಭವಾ **ತಿತ್ಥಿಯಾತಿ**। ಪದುಮುತ್ತರಸ್ಸ ಕಿರ ಭಗವತೋ ಕಾಲೇ ತಿತ್ಥಿಯಾ ನಾಹೇಸುಂ। ಯೇ ಪನ ಸನ್ತಿ, ತೇಪಿ ಈದಿಸಾ ಅಹೇಸುನ್ತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ "ಬ್ಯಾಹತಾ ತಿತ್ಥಿಯಾ"ತಿಆದಿ ವುತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ವಿಮನಾತಿ** ವಿರೂಪಮಾನಸಾ। **ದುಮ್ಮನಾತಿ** ತಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಂ। **ನ ತೇಸಂ ಕೇಚಿ ಪರಿಚರನ್ತೀತಿ** ತೇಸಂ ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯಾನಂ ಕೇಚಿಪಿ ಪುರಿಸಾ ಪರಿಕಮ್ಮಂ ನ ಕರೋನ್ತಿ, ನ ಭಿಕ್ಖಂ ದೇನ್ತಿ, ನ ಸಕ್ಕರೋನ್ತಿ, ನ ಗರುಂ ಕರೋನ್ತಿ, ನ ಮಾನೇನ್ತಿ, ನ ಪೂಜೇನ್ತಿ, ನ ಆಸನಾ ವುಟ್ಠಹನ್ತಿ, ನ ಅಞ್ಜಲಿಕಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ರಟ್ಠತೋತಿ** ಸಕಲರಟ್ಠತೋಪಿ। **ನಿಚ್ಛುಭನ್ತೀತಿ** ನೀಹರನ್ತಿ, ಉಸ್ಸಾದೇನ್ತಿ ತೇಸಂ ನಿವಾಸಂ ನ ದೇನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ತೇತಿ** ತಿತ್ಥಿಯಾ।

ಉಪಗಚ್ಛುಂ ಬುದ್ಧಸನ್ತಿಕೇತಿ ಏವಂ ತೇಹಿ ರಟ್ಠವಾಸೀಹಿ ಮನುಸ್ಸೇಹಿ ಉಸ್ಸಾದಿಯಮಾನಾ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯಾ ಸಮಾಗನ್ತ್ವಾ ಪದುಮುತ್ತರದಸಬಲಮೇವ ಸರಣಮಗಮಂಸು। "ತ್ವಂ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಸತ್ಥಾ ನಾಥೋ ಗತಿ ಪರಾಯನಂ ಸರಣ"ನ್ತಿ ಏವಂ ವತ್ವಾ ಸರಣಮಗಮಂಸೂತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅನುಕಮ್ಪತೀತಿ **ಅನುಕಮ್ಪಕೋ**। ಕರುಣಾಯ ಚರತೀತಿ **ಕಾರುಣಿಕೋ**। **ಸಮ್ಪತ್ತೇತಿ** ಸಮಾಗತೇ ಸರಣಮುಪಗತೇ ತಿತ್ಥಿಯೇ। **ಪಞ್ಚಸೀಲೇ ಪತಿಟ್ಠಹೀತಿ** ಪಞ್ಚಸು ಸೀಲೇಸು ಪತಿಟ್ಠಾಪೇಸೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ನಿರಾಕುಲನ್ತಿ** ಅನಾಕುಲಂ, ಅಞ್ಞೇಹಿ ಲದ್ಧಿಕೇಹಿ ಅಸಮ್ಮಿಸ್ಸನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸುಞ್ಞಕನ್ತಿ** ಸುಞ್ಞಂ ರಿತ್ತಂ ತೇಹಿ ತಿತ್ಥಿಯೇಹಿ। **ತನ್ತಿ** ತಂ ಭಗವತೋ ಸಾಸನನ್ತಿ ವಚನಸೇಸೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। **ವಿಚಿತ್ತನ್ತಿ** ವಿಚಿತ್ತವಿಚಿತ್ತಂ। **ವಸೀಭೂತೇಹೀತಿ** ವಸೀಭಾವಪ್ಪತ್ತೇಹಿ।

ತಸ್ಸ ಪನ ಪದುಮುತ್ತರಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಹಂಸವತೀ ನಾಮ ನಗರಂ ಅಹೋಸಿ। ಪಿತಾ ಪನಸ್ಸ ಆನನ್ದೋ ನಾಮ ಖತ್ತಿಯೋ, ಮಾತಾ ಸುಜಾತಾ ನಾಮ ದೇವೀ, ದೇವಲೋ ಚ ಸುಜಾತೋ ಚ ದ್ವೇ ಅಗ್ಗಸಾವಕಾ, ಸುಮನೋ ನಾಮುಪಟ್ಠಾಕೋ, ಅಮಿತಾ ಚ ಅಸಮಾ ಚ ದ್ವೇ ಅಗ್ಗಸಾವಿಕಾ, ಸಲಲರುಕ್ಖೋ ಬೋಧಿ, ಸರೀರಂ ಅಟ್ಠಪಣ್ಣಾಸಹತ್ಥುಬ್ಬೇಧಂ ಅಹೋಸಿ, ಸರೀರಪ್ಪಭಾ ಚಸ್ಸ ಸಮನ್ತಾ ದ್ವಾದಸ ಯೋಜನಾನಿ ಗಣ್ಹಿ, ವಸ್ಸಸತಸಹಸ್ಸಂ ಆಯು ಅಹೋಸಿ, ವಸುದತ್ತಾ ನಾಮ ಅಗ್ಗಮಹೇಸೀ, ಉತ್ತರೋ ನಾಮ ಪುತ್ತೋ ಅಹೋಸಿ। ಪದುಮುತ್ತರೋ ಪನ ಭಗವಾ ಪರಮಾಭಿರಾಮೇ ನನ್ದಾರಾಮೇ ಕಿರ ಪರಿನಿಬ್ಬುತೋ। ಧಾತುಯೋ ಪನಸ್ಸ ನ ವಿಕಿರಿಂಸು। ಸಕಲಜಮ್ಬುದೀಪವಾಸಿನೋ ಮನುಸ್ಸಾ ಸಮಾಗಮ್ಮ ದ್ವಾದಸಯೋಜನುಬ್ಬೇಧಂ ಸತ್ತರತನಮಯಂ ಚೇತಿಯಮಕಂಸು। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೧೯. "ನಗರಂ ಹಂಸವತೀ ನಾಮ, ಆನನ್ದೋ ನಾಮ ಖತ್ತಿಯೋ।
ಸುಜಾತಾ ನಾಮ ಜನಿಕಾ, ಪದುಮುತ್ತರಸ್ಸ ಸತ್ಥುನೋ॥

೨೦. "ದೇವಲೋ ಚ ಸುಜಾತೋ ಚ, ಅಹೇಸುಂ ಅಗ್ಗಸಾವಕಾ।

සුමනෝ නාමුපට්ඨාකෝ, පදුමුත්තරස්ස මහේසිනෝ॥

१७. “අමිතා ච අසමා ච, අහේසුං අග්ගසාවිකා।
බෝධි තස්ස භගවතෝ, සලලෝති පවුච්චති॥

१८. “අට්ඨපණ්ණාසරතනං, අච්චුග්ගතෝ මහාමුනි।
කඤ්චනග්ඝියසඞ්කාසෝ, ද්වත්තිංසවරලක්ඛණෝ॥

१९. “කුට්ටා කවාටා භිත්තී ච, රුක්ඛා නගසිලුච්චයා।
න තස්සාවරණං අත්ථි, සමන්තා ද්වාදසයෝජනේ॥

१६. “වස්සසතසහස්සානි, ආයු විජ්ජති තාවදේ।
තාවතා තිට්ඨමානෝ සෝ, තාරේසි ජනතං බහුං॥

२०. “සන්තාරේත්වා බහුජනං, ඡින්දිත්වා සබ්බසංසයං।
ජලිත්වා අග්ගික්ඛන්ධෝව, නිබ්බුතෝ සෝ සසාවකෝ”ති॥

තත්ථ **නගසිලුච්චයා**ති නගසඞ්ඛාතා සිලුච්චයා। **ආවරණ**න්ති පටිච්ඡාදනං තිරෝකරණං। **ද්වාදසයෝජනේ**ති සමන්තතෝ ද්වාදසයෝජනේ ඨානේ භගවතෝ සරීරප්පභා ඵරිත්වා රත්තින්දිවං තිට්ඨතීති අත්ථෝ। සේසගාථාසු සබ්බත්ථ පාකටමේවාති।

ඉතෝ පට්ඨාය පාරමිපූරණාදිපුනප්පුනාගතමත්ථං සඞ්ඛිපිත්වා විසේසත්ථමේව වත්වා ගමිස්සාම। යදි පන වුත්තමේව පුනප්පුනං වක්ඛාම, කදා අන්තං ගමිස්සති අයං සංවණ්ණනාති।

පදුමුත්තරබුද්ධවංසවණ්ණනා නිට්ඨිතා।

නිට්ඨිතෝ දසමෝ බුද්ධවංසෝ।

೧೩. ಸುಮೇಧಬುದ್ಧವಂಸವಣ್ಣನಾ

ಪದುಮುತ್ತರೇ ಪನ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೇ ಪರಿನಿಬ್ಬುತೇ ಸಾಸನೇಪಿಸ್ಸ ಅನ್ತರಹಿತೇ ಸತ್ತತಿಕಪ್ಪಸಹಸ್ಸಾನಿ ಬುದ್ಧಾ ನುಪ್ಪಜ್ಜಿಂಸು, ಬುದ್ಧಸುಞ್ಞಾನಿ ಅಹೇಸುಂ। ಇತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ತಿಂಸಕಪ್ಪಸಹಸ್ಸಾನಂ ಮತ್ಥಕೇ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಕಪ್ಪೇ **ಸುಮೇಧೋ ಸುಜಾತೋ** ಚಾತಿ ದ್ವೇ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಾ ನಿಬ್ಬತ್ತಿಂಸು। ತತ್ಥ ಅಧಿಗತಮೇಧೋ **ಸುಮೇಧೋ** ನಾಮ ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ಪಾರಮಿಯೋ ಪೂರೇತ್ವಾ ತುಸಿತಪುರೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತ್ವಾ ತತೋ ಚವಿತ್ವಾ ಸುದಸ್ಸನನಗರೇ ಸುದತ್ತಸ್ಸ ನಾಮ ರಞ್ಞೋ ಅಗ್ಗಮಹೇಸಿಯಾ ಸುದತ್ತಾಯ ನಾಮ ದೇವಿಯಾ ಕುಚ್ಛಿಸ್ಮಿಂ ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ಗಹೇತ್ವಾ ದಸನ್ನಂ ಮಾಸಾನಂ ಅಚ್ಚಯೇನ ಸುದಸ್ಸನುಯ್ಯಾನೇ ತರುಣದಿವಸಕರೋ ವಿಯ ಸಲಿಲಧರವಿವರಗತೋ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿತೋ ನಿಕ್ಖಮಿ। ಸೋ ನವವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾನಿ ಅಗಾರಂ ಅಜ್ಝಾವಸಿ। ತಸ್ಸ ಕಿರ ಸುಚನ್ದನ-ಕಞ್ಚನ-ಸಿರಿವಡ್ಢನನಾಮಕಾ ತಯೋ ಪಾಸಾದಾ ಅಹೇಸುಂ। ಸುಮನಮಹಾದೇವಿಪ್ಪಮುಖಾನಿ ಅಟ್ಠಚತ್ತಾಲೀಸಇತ್ಥಿಸಹಸ್ಸಾನಿ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಿತಾನಿ ಅಹೇಸುಂ।

ಸೋ ಚತ್ತಾರಿ ನಿಮಿತ್ತಾನಿ ದಿಸ್ವಾ ಸುಮನದೇವಿಯಾ ಪುನಬ್ಬಸುಮಿತ್ತೇ ನಾಮ ಪುತ್ತೇ ಜಾತೇ ಹತ್ಥಿಯಾನೇನ ಮಹಾಭಿನಿಕ್ಖಮನಂ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಪಬ್ಬಜಿ। ಮನುಸ್ಸಾನಞ್ಚ ಕೋಟಿಸತಮನುಪಬ್ಬಜಿ। ಸೋ ತೇಹಿ ಪರಿವುತೋ ಅಡ್ಢಮಾಸಂ ಪಧಾನಚರಿಯಂ ಚರಿತ್ವಾ ವಿಸಾಖಪುಣ್ಣಮಾಯ ನಕುಲನಿಗಮೇ ನಕುಲಸೇಟ್ಠಿಧೀತಾಯ ದಿನ್ನಂ ಮಧುಪಾಯಾಸಂ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಸಾಲವನೇ ದಿವಾವಿಹಾರಂ ವೀತಿನಾಮೇತ್ವಾ ಸಿರಿವಡ್ಢಾಜೀವಕೇನ ದಿನ್ನಾ ಅಟ್ಠ ತಿಣಮುಟ್ಠಿಯೋ ಗಹೇತ್ವಾ ನೀಪಬೋಧಿಮೂಲೇ ವೀಸತಿಹತ್ಥವಿತ್ಥತಂ ತಿಣಸನ್ಥರಂ ಸನ್ಥರಿತ್ವಾ ಸಮಾರಂ ಮಾರಬಲಂ ವಿಧಮಿತ್ವಾ ಅಭಿಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಪಾಪುಣಿತ್ವಾ "ಅನೇಕಜಾತಿಸಂಸಾರಂ…ಪೇ॰… ತಣ್ಹಾನಂ ಖಯಮಜ್ಝಗಾ"ತಿ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇತ್ವಾ ಸತ್ತಸತ್ತಾಹಂ ಬೋಧಿಸಮೀಪೇಯೇವ ವೀತಿನಾಮೇತ್ವಾ ಅಟ್ಠಮೇ ಸತ್ತಾಹೇ ಬ್ರಹ್ಮುನೋ ಧಮ್ಮದೇಸನಾಯಾಚನಂ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತ್ವಾ ಭಬ್ಬಪುಗ್ಗಲೇ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ಅತ್ತನೋ ಕನಿಟ್ಠಭಾತಿಕಂ ಸರಣಕುಮಾರಞ್ಚ ಸಬ್ಬಕಾಮಿಕುಮಾರಞ್ಚ ಅತ್ತನಾ ಸದ್ಧಿಂ ಪಬ್ಬಜಿತಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಞ್ಚ ಕೋಟಿಸತಂ ಚತುಸಚ್ಚಧಮ್ಮಪಟಿವೇಧಸಮತ್ಥೇ ದಿಸ್ವಾ ಆಕಾಸೇನ ಗನ್ತ್ವಾ ಸುದಸ್ಸನನಗರಸಮೀಪೇ ಸುದಸ್ಸನುಯ್ಯಾನೇ ಓತರಿತ್ವಾ ಉಯ್ಯಾನಪಾಲೇನ ಅತ್ತನೋ ಭಾತಿಕೇ ಪಕ್ಕೋಸಾಪೇತ್ವಾ ತೇಸಂ ಪರಿವಾರಾನಂ ಮಜ್ಝೇ **ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಂ** ಪವತ್ತೇಸಿ। ತದಾ ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಾನಂ ಧಮ್ಮಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹೋಸಿ, ಅಯಂ ಪಠಮೋ ಅಭಿಸಮಯೋ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೧. "ಪದುಮುತ್ತರಸ್ಸ ಅಪರೇನ, ಸುಮೇಧೋ ನಾಮ ನಾಯಕೋ।
ದುರಾಸದೋ ಉಗ್ಗತೇಜೋ, ಸಬ್ಬಲೋಕುತ್ತಮೋ ಮುನಿ॥

೨. "ಪಸನ್ನನೇತ್ತೋ ಸುಮುಖೋ, ಬ್ರಹಾ ಉಜು ಪತಾಪವಾ।
ಹಿತೇಸೀ ಸಬ್ಬಸತ್ತಾನಂ, ಬಹೂ ಮೋಚೇಸಿ ಬನ್ಧನಾ॥

೩. "ಯದಾ ಬುದ್ಧೋ ಪಾಪುಣಿತ್ವಾ, ಕೇವಲಂ ಬೋಧಿಮುತ್ತಮಂ।
ಸುದಸ್ಸನಮ್ಹಿ ನಗರೇ, ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಂ ಪವತ್ತಯಿ॥

೪. "ತಸ್ಸಾಭಿಸಮಯಾ ತೀಣಿ, ಅಹೇಸುಂ ಧಮ್ಮದೇಸನೇ।
ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಾನಂ, ಪಠಮಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹೂ"ತಿ॥

ತತ್ಥ **ಉಗ್ಗತೇಜೋತಿ** ಉಗ್ಗತತೇಜೋ। **ಪಸನ್ನನೇತ್ತೋತಿ** ಸುಟ್ಠು ಪಸನ್ನನಯನೋ, ಧೋವಿತ್ವಾ ಮಜ್ಜಿತ್ವಾ ಠಪಿತಮಣಿಗುಳಿಕಾ ವಿಯ ಪಸನ್ನಾನಿ ನೇತ್ತಾನಿ ಹೋನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ಸೋ "ಪಸನ್ನನೇತ್ತೋ"ತಿ ವುತ್ತೋ।

ಮುದುಸಿನಿದ್ಧನೀಲವಿಮಲಸುಖುಮಪಖುಮಾಚಿತಸುಪ್ಪಸನ್ನನಯನೋತಿ ಅತ್ಥೋ। “ಸುಪ್ಪಸನ್ನಪಞ್ಚನಯನೋ”ತಿಪಿ ವತ್ತುಂ ವಟ್ಟತಿ। **ಸುಮುಖೋತಿ** ಪರಿಪುಣ್ಣಸರದಸಮಯಚನ್ದಸದಿಸವದನೋ। **ಬ್ರಹಾತಿ** ಅಟ್ಠಾಸೀತಿಹತ್ಥಪ್ಪಮಾಣಸರೀರತ್ತಾ ಬ್ರಹಾ ಮಹನ್ತೋ, ಅಞ್ಞೇಹಿ ಅಸಾಧಾರಣಸರೀರಪ್ಪಮಾಣೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಉಜೂತಿ** ಬ್ರಹ್ಮುಜುಗತ್ತೋ ಉಜುಮೇವ ಉಗ್ಗತಸರೀರೋ ದೇವನಗರೇ ಸಮುಸ್ಸಿತಸುವಣ್ಣತೋರಣಸದಿಸವರಸರೀರೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪತಾಪವಾತಿ** ವಿಜ್ಜೋತಮಾನಸರೀರೋ। **ಹಿತೇಸೀತಿ** ಹಿತಗವೇಸೀ। **ಅಭಿಸಮಯಾ ತೀಣೀತಿ** ಅಭಿಸಮಯಾ ತಯೋ, ಲಿಙ್ಗವಿಪಲ್ಲಾಸೋ ಕತೋತಿ।

ಯದಾ ಪನ ಭಗವಾ ಕುಮ್ಭಕಣ್ಣಸದಿಸಾನುಭಾವಂ ಕುಮ್ಭಕಣ್ಣಂ ನಾಮ ಮನುಸ್ಸಭಕ್ಖಂ ಯಕ್ಖಂ ಮಹಾಅಟವಿಮುಖೇ ಸನ್ನಿಸ್ಸಮಾನಘೋರಸರೀರಂ ವತ್ತನಿಅಟವಿಸಞ್ಚಾರಂ ಪಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಪವತ್ತಮಾನಂ ಪಚ್ಚೂಸಸಮಯೇ ಮಹಾಕರುಣಾಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ತತೋ ವುಟ್ಠಾಯ ಲೋಕಂ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ದಿಸ್ವಾ ಏಕಕೋವ ಅಸಹಾಯೋ ತಸ್ಸ ಯಕ್ಖಸ್ಸ ಭವನಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಅನ್ತೋ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಪಞ್ಞತ್ತೇ ಸಿರಿಸಯನೇ ನಿಸೀದಿ। ಅಥ ಖೋ ಸೋ ಯಕ್ಖೋ ಮಕ್ಖಂ ಅಸಹಮಾನೋ ದಣ್ಡಾಹತೋ ಘೋರವಿಸೋ ಆಸಿವಿಸೋ ವಿಯ ಸಂಕುದ್ಧೋ ದಸಬಲಂ ಭಿಂಸಾಪೇತುಕಾಮೋ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ತಭಾವಂ ಘೋರತರಂ ಕತ್ವಾ ಪಬ್ಬತಸದಿಸಂ ಸೀಸಂ ಕತ್ವಾ ಸೂರಿಯಮಣ್ಡಲಸದಿಸಾನಿ ಅಕ್ಖೀನಿ ನಿಮ್ಮಿನಿತ್ವಾ ನಙ್ಗಲಸೀಸಸದಿಸಾತಿದೀಘವಿಪುಲತಿಖಿಣದಾಠಾಯೋ ಕತ್ವಾ ಓಲಮ್ಬನೀಲವಿಪುಲವಿಸಮೋದರೋ ತಾಲಕ್ಖನ್ಧಸದಿಸಬಾಹುಚಿಪಿಟಕವಿರೂಪವಙ್ಕನಾಸೋ ಪಬ್ಬತಬಿಲಸದಿಸವಿಪುಲರತ್ತಮುಖೋ ಥೂಲಪಿಙ್ಗಲಖರಫರುಸಕೇಸೋ ಅತಿಭಯಾನಕದಸ್ಸನೋ ಹುತ್ವಾ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಸುಮೇಧಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಪುರತೋ ಠತ್ವಾ ಪಧೂಪಾಯನ್ತೋ ಪಜ್ಜಲನ್ತೋ ಪಾಸಾಣಪಬ್ಬತಗ್ಗಿಜಾಲ-ಸಲಿಲ-ಕದ್ದಮ-ಛಾರಿಕಾಯುಧಙ್ಗಾರ-ವಾಲುಕಪ್ಪಕಾರಾ **ನವವಿಧಾ ವಸ್ಸವುಟ್ಠಿಯೋ** ವಸ್ಸೇತ್ವಾಪಿ ಭಗವತೋ ಲೋಮಗ್ಗಮತ್ತಮ್ಪಿ ಚಾಲೇತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ “ಭಗವನ್ತಂ ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ಮಾರೇಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ಆಳವಕೋ ವಿಯ ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛಿ। ಅಯಂ ಭಗವಾ ಪಞ್ಹಾಬ್ಯಾಕರಣೇನ ತಂ ಯಕ್ಖಂ ವಿನಯಮುಪನೇಸಿ। ತತೋ ದುತಿಯದಿವಸೇ ಕಿರಸ್ಸ ರಟ್ಠವಾಸಿನೋ ಮನುಸ್ಸಾ ಸಕಟಭರಿತೇನ ಭತ್ತೇನ ಸಹ ರಾಜಕುಮಾರಂ ಆಹರಿತ್ವಾ ಯಕ್ಖಸ್ಸ ಅದಂಸು। ಅಥ ಯಕ್ಖೋ ರಾಜಕುಮಾರಂ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಅದಾಸಿ। ಅಟವಿದ್ವಾರೇ ಠಿತಮನುಸ್ಸಾ ಭಗವನ್ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿಂಸು। ತದಾ ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಾಗಮೇ ದಸಬಲೋ ಯಕ್ಖಸ್ಸ ಮನೋನುಕೂಲಂ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇನ್ತೋ। ನವುತಿಕೋಟಿಸಹಸ್ಸಾನಂ ಪಾಣೀನಂ ಧಮ್ಮಚಕ್ಖುಂ ಉಪ್ಪಾದೇಸಿ, ಸೋ ದುತಿಯೋ ಧಮ್ಮಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹೋಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೫. “ಪುನಾಪರಂ ಕುಮ್ಭಕಣ್ಣಂ, ಯಕ್ಖಂ ಸೋ ದಮಯೀ ಜಿನೋ।
ನವುತಿಕೋಟಿಸಹಸ್ಸಾನಂ, ದುತಿಯಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹೂ”ತಿ॥

ಯದಾ ಪನ ಉಪಕಾರಿನಗರೇ ಸಿರಿನನ್ದನುಯ್ಯಾನೇ ಚತ್ತಾರಿ ಸಚ್ಚಾನಿ ಪಕಾಸಯಿ, ತದಾ ಅಸೀತಿಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಾನಂ ತತಿಯೋ ಧಮ್ಮಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹೋಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೬. “ಪುನಾಪರಂ ಅಮಿತಯಸೋ, ಚತುಸಚ್ಚಂ ಪಕಾಸಯಿ।
ಅಸೀತಿಕೋಟಿಸಹಸ್ಸಾನಂ, ತತಿಯಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹೂ”ತಿ॥

ಸುಮೇಧಸ್ಸಾಪಿ ಭಗವತೋ ತಯೋ ಸಾವಕಸನ್ನಿಪಾತಾ ಅಹೇಸುಂ। ಪಠಮಸನ್ನಿಪಾತೇ ಸುದಸ್ಸನನಗರೇ ಕೋಟಿಸತಖೀಣಾಸವಾ ಅಹೇಸುಂ। ಪುನ ದೇವಕೂಟೇ ಪಬ್ಬತೇ ಕಥಿನತ್ಥತೇ ದುತಿಯೇ ನವುತಿಕೋಟಿಯೋ। ಪುನ ತತಿಯೇ ಭಗವತಿ ಚಾರಿಕಂ ಚರಮಾನೇ ಅಸೀತಿಕೋಟಿಯೋ ಅಹೇಸುಂ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೭. “ಸನ್ನಿಪಾತಾ ತಯೋ ಆಸುಂ, ಸುಮೇಧಸ್ಸ ಮಹೇಸಿನೋ।
ಖೀಣಾಸವಾನಂ ವಿಮಲಾನಂ, ಸನ್ತಚಿತ್ತಾನ ತಾದಿನಂ॥

೮. “ಸುದಸ್ಸನಂ ನಾಮ ನಗರಂ, ಉಪಗಚ್ಛಿ ಜಿನೋ ಯದಾ।
ತದಾ ಖೀಣಾಸವಾ ಭಿಕ್ಖೂ, ಸಮಿಂಸು ಸತಕೋಟಿಯೋ॥

೯. “ಪುನಾಪರಂ ದೇವಕೂಟೇ, ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಕಥಿನತ್ಥತೇ।
ತದಾ ನವುತಿಕೋಟೀನಂ, ದುತಿಯೋ ಆಸಿ ಸಮಾಗಮೋ॥

೧೦. “ಪುನಾಪರಂ ದಸಬಲೋ, ಯದಾ ಚರತಿ ಚಾರಿಕಂ।
ತದಾ ಅಸೀತಿಕೋಟೀನಂ, ತತಿಯೋ ಆಸಿ ಸಮಾಗಮೋ”ತಿ॥

ತದಾ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ಉತ್ತರೋ ನಾಮ ಸಬ್ಬಜನುತ್ತರೋ ಮಾಣವೋ ಹುತ್ವಾ ನಿದಹಿತ್ವಾ ಠಪಿತಂಯೇವ ಅಸೀತಿಕೋಟಿಧನಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ಬುದ್ಧಪ್ಪಮುಖಸ್ಸ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಮಹಾದಾನಂ ದತ್ವಾ ತದಾ ದಸಬಲಸ್ಸ ಧಮ್ಮಂ ಸುತ್ವಾ ಸರಣೇಸು ಪತಿಟ್ಠಾಯ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಪಬ್ಬಜಿ। ಸೋಪಿ ನಂ ಸತ್ಥಾ ಭೋಜನಾನುಮೋದನಂ ಕರೋನ್ತೋ - “ಅನಾಗತೇ ಗೋತಮೋ ನಾಮ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ”ತಿ ಬ್ಯಾಕಾಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೧೧. “ಅಹಂ ತೇನ ಸಮಯೇನ, ಉತ್ತರೋ ನಾಮ ಮಾಣವೋ।
ಅಸೀತಿಕೋಟಿಯೋ ಮಯ್ಹಂ, ಘರೇ ಸನ್ನಿಚಿತಂ ಧನಂ॥

೧೨. “ಕೇವಲಂ ಸಬ್ಬಂ ದತ್ವಾನ, ಸಸಙ್ಘೇ ಲೋಕನಾಯಕೇ।
ಸರಣಂ ತಸ್ಸೂಪಗಚ್ಛಿಂ, ಪಬ್ಬಜ್ಜಞ್ಚಾಭಿರೋಚಯಿಂ॥

೧೩. “ಸೋಪಿ ಮಂ ಬುದ್ಧೋ ಬ್ಯಾಕಾಸಿ, ಕರೋನ್ತೋ ಅನುಮೋದನಂ।
ತಿಂಸಕಪ್ಪಸಹಸ್ಸಮ್ಹಿ, ಅಯಂ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ॥

೧೪. “ಪಧಾನಂ ಪದಹಿತ್ವಾನ…ಪೇ॰… ಹೇಸ್ಸಾಮ ಸಮ್ಮುಖಾ ಇಮಂ”॥
ಬ್ಯಾಕರಣಗಾಥಾ ವಿತ್ಥಾರೇತಬ್ಬಾ।

೫೫. “ತಸ್ಸಾಪಿ ವಚನಂ ಸುತ್ವಾ, ಭಿಯ್ಯೋ ಚಿತ್ತಂ ಪಸಾದಯಿಂ।
ಉತ್ತರಿಂ ವತಮಧಿಟ್ಠಾಸಿಂ, ದಸಪಾರಮಿಪೂರಿಯಾ॥

೧೬. “ಸುತ್ತನ್ತಂ ವಿನಯಂ ಚಾಪಿ, ನವಙ್ಗಂ ಸತ್ಥುಸಾಸನಂ।
ಸಬ್ಬಂ ಪರಿಯಾಪುಣಿತ್ವಾನ, ಸೋಭಯಿಂ ಜಿನಸಾಸನಂ॥

೧೭. “ತತ್ಥಪ್ಪಮತ್ತೋ ವಿಹರನ್ತೋ, ನಿಸಜ್ಜಟ್ಠಾನಚಙ್ಕಮೇ।
ಅಭಿಞ್ಞಾಪಾರಮಿಂ ಗನ್ತ್ವಾ, ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಮಗಞ್ಛಹ”ನ್ತಿ॥

ತತ್ಥ **ಸನ್ನಿಚಿತ**ನ್ತಿ ನಿದಹಿತಂ ನಿಧಾನವಸೇನ। **ಕೇವಲ**ನ್ತಿ ಸಕಲನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸಬ್ಬ**ನ್ತಿ ಅಸೇಸತೋ ದತ್ವಾ। **ಸಸಙ್ಘೇ**ತಿ ಸಸಙ್ಘಸ್ಸ। **ತಸ್ಸೂಪಗಚ್ಛಿ**ನ್ತಿ ತಂ ಉಪಗಚ್ಛಿಂ, ಉಪಯೋಗತ್ಥೇ ಸಾಮಿವಚನಂ। **ಅಭಿರೋಚಯಿ**ನ್ತಿ ಪಬ್ಬಜಿಂ। **ತಿಂಸಕಪ್ಪಸಹಸ್ಸಮ್ಹೀ**ತಿ ತಿಂಸಕಪ್ಪಸಹಸ್ಸೇಸು ಅತಿಕ್ಕನ್ತೇಸೂತಿ ಅತ್ಥೋ।

ತಸ್ಸ ಪನ ಸುಮೇಧಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಸುದಸ್ಸನಂ ನಾಮ ನಗರಂ ಅಹೋಸಿ, ಸುದತ್ತೋ ನಾಮ ರಾಜಾ ಪಿತಾ, ಮಾತಾ ಸುದತ್ತಾ ನಾಮ, ಸರಣೋ ಚ ಸಬ್ಬಕಾಮೋ ಚ ದ್ವೇ ಅಗ್ಗಸಾವಕಾ, ಸಾಗರೋ ನಾಮುಪಟ್ಠಾಕೋ, ರಾಮಾ ಚ ಸುರಾಮಾ ಚ ದ್ವೇ ಅಗ್ಗಸಾವಿಕಾ, ಮಹಾನೀಪರುಕ್ಖೋ ಬೋಧಿ, ಸರೀರಂ ಅಟ್ಠಾಸೀತಿಹತ್ಥುಬ್ಬೇಧಂ ಅಹೋಸಿ, ಆಯು ನವುತಿವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾನಿ, ನವವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾನಿ ಅಗಾರಂ ಅಜ್ಝಾವಸಿ, ಸುಮನಾ ನಾಮಸ್ಸ ಅಗ್ಗಮಹೇಸೀ, ಪುನಬ್ಬಸುಮಿತ್ತೋ ನಾಮ ಪುತ್ತೋ, ಹತ್ಥಿಯಾನೇನ ನಿಕ್ಖಮಿ। ಸೇಸಂ ಗಾಥಾಸು ದಿಸ್ಸತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೧೮. "ಸುದಸ್ಸನಂ ನಾಮ ನಗರಂ, ಸುದತ್ತೋ ನಾಮ ಖತ್ತಿಯೋ।
ಸುದತ್ತಾ ನಾಮ ಜನಿಕಾ, ಸುಮೇಧಸ್ಸ ಮಹೇಸಿನೋ॥

೧೩. "ಸರಣೋ ಸಬ್ಬಕಾಮೋ ಚ, ಅಹೇಸುಂ ಅಗ್ಗಸಾವಕಾ।
ಸಾಗರೋ ನಾಮುಪಟ್ಠಾಕೋ, ಸುಮೇಧಸ್ಸ ಮಹೇಸಿನೋ॥

೧೪. "ರಾಮಾ ಚೇವ ಸುರಾಮಾ ಚ, ಅಹೇಸುಂ ಅಗ್ಗಸಾವಿಕಾ।
ಬೋಧಿ ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ, ಮಹಾನೀಪೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ॥

೧೫. "ಅಟ್ಠಾಸೀತಿರತನಾನಿ, ಅಚ್ಚುಗ್ಗತೋ ಮಹಾಮುನಿ।
ಓಭಾಸೇತಿ ದಿಸಾ ಸಬ್ಬಾ, ಚನ್ದೋ ತಾರಗಣೇ ಯಥಾ॥

೧೬. "ಚಕ್ಕವತ್ತಿಮಣೀ ನಾಮ, ಯಥಾ ತಪತಿ ಯೋಜನಂ।
ತಥೇವ ತಸ್ಸ ರತನಂ, ಸಮನ್ತಾ ಫರತಿ ಯೋಜನಂ॥

೧೮. "ನವುತಿವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾನಿ, ಆಯು ವಿಜ್ಜತಿ ತಾವದೇ।
ತಾವತಾ ತಿಟ್ಠಮಾನೋ ಸೋ, ತಾರೇಸಿ ಜನತಂ ಬಹುಂ॥

೧೯. "ತೇವಿಜ್ಜಛಳಭಿಞ್ಞೇಹಿ , ಬಲಪ್ಪತ್ತೇಹಿ ತಾದಿಹಿ।
ಸಮಾಕುಲಮಿದಂ ಆಸಿ, ಅರಹನ್ತೇಹಿ ಸಾಧುಹಿ॥

೨೦. "ತೇಪಿ ಸಬ್ಬೇ ಅಮಿತಯಸಾ, ವಿಪ್ಪಮುತ್ತಾ ನಿರೂಪಧೀ।
ಞಾಣಾಲೋಕಂ ದಸ್ಸಯಿತ್ವಾ, ನಿಬ್ಬುತಾ ತೇ ಮಹಾಯಸಾ"ತಿ॥

ತತ್ಥ **ಚನ್ದೋ ತಾರಗಣೇ ಯಥಾ**ತಿ ಯಥಾ ನಾಮ ಗಗನೇ ಪರಿಪುಣ್ಣಚನ್ದೋ ತಾರಾಗಣೇ ಓಭಾಸೇತಿ ಪಕಾಸೇತಿ, ಏವಮೇವ ಸಬ್ಬಾಪಿ ದಿಸಾ ಓಭಾಸೇತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕೇಚಿ "ಚನ್ದೋ ಪನ್ನರಸೋ ಯಥಾ"ತಿ ಪಠನ್ತಿ, ಸೋ ಉತ್ತಾನತ್ಥೋವ।

ಚಕ್ಕವತ್ತಿಮಣೀ ನಾಮಾತಿ ಯಥಾ ನಾಮ ಚಕ್ಕವತ್ತಿರಞ್ಞೋ ಮಣಿರತನಂ ಚತುಹತ್ಥಾಯಾಮಂ ಸಕಟನಾಭಿಸಮಪರಿಣಾಹಂ ಚತುರಾಸೀತಿಮಣಿಸಹಸ್ಸಪರಿವಾರಂ ತಾರಾಗಣಪರಿವುತಸ್ಸ ಸರದಸಮಯಪರಿಪುಣ್ಣರಜನಿಕರಸ್ಸ ಸಿರಿಸಮುದಯಸೋಭಂ ಅವ್ಹಯನ್ತಮಿವ ವೇಪುಲ್ಲಪಬ್ಬತತೋ ಪರಮರಮಣೀಯದಸ್ಸನಂ ಮಣಿರತನಮಾಗಚ್ಛತಿ, ತಸ್ಸೇವಂ ಆಗಚ್ಛನ್ತಸ್ಸ ಸಮನ್ತತೋ ಯೋಜನಪ್ಪಮಾಣಂ ಓಕಾಸಂ ಆಭಾ ಫರತಿ, ಏವಮೇವ ತಸ್ಸ ಸುಮೇಧಸ್ಸಾಪಿ ಭಗವತೋ ಸರೀರತೋ ಆಭಾರತನಂ ಸಮನ್ತತೋ ಯೋಜನಂ ಫರತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ತೇವಿಜ್ಜಛಳಭಿಞ್ಞೇಹೀತಿ ತೇವಿಜ್ಜೇಹಿ ಛಳಭಿಞ್ಞೇಹಿ ಚಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಬಲಪ್ಪತ್ತೇಹೀ**ತಿ ಇದ್ಧಿಬಲಪ್ಪತ್ತೇಹಿ। **ತಾದಿಹೀ**ತಿ ತಾದಿಭಾವಪ್ಪತ್ತೇಹಿ। **ಸಮಾಕುಲ**ನ್ತಿ ಸಙ್ಕಿಣ್ಣಂ ಏಕಕಾಸಾವಪಜ್ಜೋತಂ। **ಇದ**ನ್ತಿ ಸಾಸನಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ, ಮಹೀತಲಂ ವಾ। **ಅಮಿತಯಸಾ**ತಿ ಅಮಿತಪರಿವಾರಾ, ಅತುಲಕಿತ್ತಿಘೋಸೋ ವಾ। **ನಿರೂಪಧೀ**ತಿ ಚತುರೂಪಧಿವಿರಹಿತಾ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಗಾಥಾಸು ಸಬ್ಬತ್ಥ ಪಾಕಟಮೇವಾತಿ।

ಸುಮೇಧಬುದ್ಧವಂಸವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ನಿಟ್ಠಿತೋ ಏಕಾದಸಮೋ ಬುದ್ಧವಂಸೋ।

೧೪. ಸುಜಾತಬುದ್ಧವಂಸವಣ್ಣನಾ

ತತೋ ತಸ್ಸಾಪರಭಾಗೇ ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಮಣ್ಡಕಪ್ಪೇ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಅಪರಿಮಿತಾಯುಕೇಸು ಸತ್ತೇಸು ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಪರಿಹಾಯಿತ್ವಾ ನವುತಿವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾಯುಕೇಸು ಜಾತೇಸು ಸುಜಾತರೂಪಕಾಯೋ ಪರಿಸುದ್ಧಜಾತೋ **ಸುಜಾತೋ** ನಾಮ ಸತ್ಥಾ ಲೋಕೇ ಉದಪಾದಿ। ಸೋಪಿ ಪಾರಮಿಯೋ ಪೂರೇತ್ವಾ ತುಸಿತಪುರೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತ್ವಾ ತತೋ ಚವಿತ್ವಾ ಸುಮಙ್ಗಲನಗರೇ ಉಗ್ಗತಸ್ಸ ನಾಮ ರಞ್ಞೋ ಕುಲೇ ಪಭಾವತಿಯಾ ನಾಮ ಅಗ್ಗಮಹೇಸಿಯಾ ಕುಚ್ಛಿಸ್ಮಿಂ ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ಗಹೇತ್ವಾ ದಸನ್ನಂ ಮಾಸಾನಂ ಅಚ್ಚಯೇನ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿತೋ ನಿಕ್ಖಮಿ। ನಾಮಗ್ಗಹಣದಿವಸೇ ಚಸ್ಸ ನಾಮಂ ಕರೋನ್ತೋ ಸಕಲಜಮ್ಬುದೀಪೇ ಸಬ್ಬಸತ್ತಾನಂ ಸುಖಂ ಜನಯನ್ತೋ ಜಾತೋತಿ "ಸುಜಾತೋ" ತ್ವೇವಸ್ಸ ನಾಮಮಕಂಸು। ಸೋ ನವವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾನಿ ಅಗಾರಂ ಅಜ್ಝಾವಸಿ। ಸಿರೀ ಉಪಸಿರೀ ಸಿರಿನನ್ದೋ ಚಾತಿ ತಸ್ಸ ತಯೋ ಪಾಸಾದಾ ಅಹೇಸುಂ। ಸಿರೀನನ್ದಾದೇವಿಪ್ಪಮುಖಾನಿ ತೇವೀಸತಿ ಇತ್ಥಿಸಹಸ್ಸಾನಿ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಿತಾನಿ ಅಹೇಸುಂ।

ಸೋ ಚತ್ತಾರಿ ನಿಮಿತ್ತಾನಿ ದಿಸ್ವಾ ಸಿರೀನನ್ದಾದೇವಿಯಾ ಉಪಸೇನೇ ನಾಮ ಪುತ್ತೇ ಉಪ್ಪನ್ನೇ ಹಂಸವಹಂ ನಾಮ ವರತುರಙ್ಗಮಾರುಯ್ಹ ಮಹಾಭಿನಿಕ್ಖಮನಂ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಪಬ್ಬಜಿ। ತಂ ಪನ ಪಬ್ಬಜನ್ತಂ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಕೋಟಿ ಅನುಪಬ್ಬಜಿ। ಅಥ ಸೋ ತೇಹಿ ಪರಿವುತೋ ನವ ಮಾಸೇ ಪಧಾನಚರಿಯಂ ಚರಿತ್ವಾ ವಿಸಾಖಪುಣ್ಣಮಾಯ ಸಿರೀನನ್ದನನಗರೇ ಸಿರೀನನ್ದನಸೇಟ್ಠಿಸ್ಸ ಧೀತಾಯ ದಿನ್ನಂ ಪರಮಮಧುರಂ ಮಧುಪಾಯಾಸಂ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಸಾಲವನೇ ದಿವಾವಿಹಾರಂ ವೀತಿನಾಮೇತ್ವಾ ಸಾಯನ್ಹಸಮಯೇ ಸುನನ್ದಾಜೀವಕೇನ ದಿನ್ನಾ ಅಟ್ಠ ತಿಣಮುಟ್ಠಿಯೋ ಗಹೇತ್ವಾ ವೇಳುಬೋಧಿಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ತೇತ್ತಿಂಸಹತ್ಥವಿತ್ಥತಂ ತಿಣಸನ್ಥರಂ ಸನ್ಥರಿತ್ವಾ ಸೂರಿಯೇ ಧರಮಾನೇಯೇವ ಸಮಾರಂ ಮಾರಬಲಂ ವಿಧಮಿತ್ವಾ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ ಸಬ್ಬಬುದ್ಧಾನುಚಿಣ್ಣಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇತ್ವಾ ಸತ್ತಸತ್ತಾಹಂ ಬೋಧಿಸಮೀಪೇಯೇವ ವೀತಿನಾಮೇತ್ವಾ ಬ್ರಹ್ಮುನಾ ಆಯಾಚಿತೋ ಅತ್ತನೋ ಕನಿಟ್ಠಭಾತಿಕಂ ಸುದಸ್ಸನಕುಮಾರಂ ಪುರೋಹಿತಪುತ್ತಂ ದೇವಕುಮಾರಞ್ಚ ಚತುಸಚ್ಚಧಮ್ಮಪಟಿವೇಧಸಮತ್ಥೇ ದಿಸ್ವಾ ಆಕಾಸೇನ ಗನ್ತ್ವಾ ಸುಮಙ್ಗಲನಗರಸಮೀಪೇ ಸುಮಙ್ಗಲುಯ್ಯಾನೇ ಓತರಿತ್ವಾ ಉಯ್ಯಾನಪಾಲೇನ ಅತ್ತನೋ ಭಾತಿಕಂ ಸುದಸ್ಸನಕುಮಾರಂ ಪುರೋಹಿತಪುತ್ತಂ ದೇವಕುಮಾರಞ್ಚ ಪಕ್ಕೋಸಾಪೇತ್ವಾ ತೇಸಂ ಸಪರಿವಾರಾನಂ ಮಜ್ಝೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಂ ಪವತ್ತೇಸಿ। ತತ್ಥ ಅಸೀತಿಯಾ ಕೋಟೀನಂ ಧಮ್ಮಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹೋಸಿ। ಅಯಂ ಪಠಮಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹೋಸಿ।

ಯದಾ ಪನ ಭಗವಾ ಸುದಸ್ಸನುಯ್ಯಾನದ್ವಾರೇ ಮಹಾಸಾಲಮೂಲೇ ಯಮಕಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ಕತ್ವಾ ದೇವೇಸು ತಾವತಿಂಸೇಸು ವಸ್ಸಾವಾಸಂ ಉಪಾಗಮಿ, ತದಾ ಸತ್ತತ್ತಿಂಸಸತಸಹಸ್ಸಾನಂ ಧಮ್ಮಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹೋಸಿ। ಅಯಂ ದುತಿಯೋ ಅಭಿಸಮಯೋ ಅಹೋಸಿ। ಯದಾ ಪನ ಸುಜಾತೋ ದಸಬಲೋ ಪಿತುಸನ್ತಿಕಂ ಅಗಮಾಸಿ, ತದಾ ಸಟ್ಠಿಸತಸಹಸ್ಸಾನಂ ಧಮ್ಮಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹೋಸಿ। ಅಯಂ ತತಿಯೋ ಅಭಿಸಮಯೋ ಅಹೋಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ –

೧. "ತತ್ಥೇವ ಮಣ್ಡಕಪ್ಪಮ್ಹಿ, ಸುಜಾತೋ ನಾಮ ನಾಯಕೋ।
ಸೀಹಹನುಸಭಕ್ಖನ್ಧೋ, ಅಪ್ಪಮೇಯ್ಯೋ ದುರಾಸದೋ॥

೨. "ಚನ್ದೋವ ವಿಮಲೋ ಬುದ್ಧೋ, ಸತರಂಸೀವ ಪತಾಪವಾ।
ಏವಂ ಸೋಭತಿ ಸಮ್ಬುದ್ಧೋ, ಜಲನ್ತೋ ಸಿರಿಯಾ ಸದಾ॥

೩. "ಪಾಪುಣಿತ್ವಾನ ಸಮ್ಬುದ್ಧೋ, ಕೇವಲಂ ಬೋಧಿಮುತ್ತಮಂ।
ಸುಮಙ್ಗಲಮ್ಹಿ ನಗರೇ, ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಂ ಪವತ್ತಯಿ॥

೪. “ದೇಸೇನ್ತೇ ಪವರಂ ಧಮ್ಮಂ, ಸುಜಾತೇ ಲೋಕನಾಯಕೇ।
ಅಸೀತಿಕೋಟೀ ಅಭಿಸಮಿಂಸು, ಪಠಮೇ ಧಮ್ಮದೇಸನೇ॥

೫. “ಯದಾ ಸುಜಾತೋ ಅಮಿತಯಸೋ, ದೇವೇ ವಸ್ಸಂ ಉಪಾಗಮಿ।
ಸತ್ತತ್ತಿಂಸಸತಸಹಸ್ಸಾನಂ, ದುತಿಯಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹು॥

೬. “ಯದಾ ಸುಜಾತೋ ಅಸಮಸಮೋ, ಉಪಗಚ್ಛಿ ಪಿತುಸನ್ತಿಕಂ।
ಸಟ್ಠಿಸತಸಹಸ್ಸಾನಂ, ತತಿಯಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹೂ”ತಿ॥

ತತ್ಥ **ತತ್ಥೇವ ಮಣ್ಡಕಪ್ಪಮ್ಹೀತಿ** ಯಸ್ಮಿಂ ಮಣ್ಡಕಪ್ಪೇ ಸುಮೇಧೋ ಭಗವಾ ಉಪ್ಪನ್ನೋ, ತತ್ಥೇವ ಕಪ್ಪೇ ಸುಜಾತೋಪಿ ಭಗವಾ ಉಪ್ಪನ್ನೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸೀಹಹನೂತಿ** ಸೀಹಸ್ಸ ವಿಯ ಹನು ಅಸ್ಸಾತಿ ಸೀಹಹನು। ಸೀಹಸ್ಸ ಪನ ಹೇಟ್ಠಿಮಹನುಮೇವ ಪುಣ್ಣಂ ಹೋತಿ, ನ ಉಪರಿಮಂ। ಅಸ್ಸ ಪನ ಮಹಾಪುರಿಸಸ್ಸ ಸೀಹಸ್ಸ ಹೇಟ್ಠಿಮಹನು ವಿಯ ದ್ವೇಪಿ ಪರಿಪುಣ್ಣಾನಿ ದ್ವಾದಸಿಯಂ ಪಕ್ಖಸ್ಸ ಚನ್ದಸದಿಸಾನಿ ಹೋನ್ತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ “ಸೀಹಹನೂ”ತಿ। **ಉಸಭಕ್ಖನ್ಧೋತಿ** ಉಸಭಸ್ಸೇವ ಸಮುಪ್ಪವಟ್ಟಕ್ಖನ್ಧೋ, ಸುವಟ್ಟಿತಸುವಣ್ಣಾಲಿಙ್ಗಸದಿಸಕ್ಖನ್ಧೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸತರಂಸೀವಾತಿ** ದಿವಸಕರೋ ವಿಯ। **ಸಿರಿಯಾತಿ** ಬುದ್ಧಸಿರಿಯಾ। **ಬೋಧಿಮುತ್ತಮನ್ತಿ** ಉತ್ತಮಂ ಸಮ್ಬೋಧಿಂ।

ಸುಧಮ್ಮವತೀನಗರೇ ಸುಧಮ್ಮುಯ್ಯಾನೇ ಆಗತಾನಂ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತ್ವಾ ಸಟ್ಠಿಸತಸಹಸ್ಸಾನಿ ಏಹಿಭಿಕ್ಖುಭಾವೇನ ಪಬ್ಬಾಜೇತ್ವಾ ತೇಸಂ ಮಜ್ಝೇ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಉದ್ದಿಸಿ, ಸೋ ಪಠಮೋ ಸನ್ನಿಪಾತೋ ಅಹೋಸಿ। ತತೋ ಪರಂ ತಿದಿವೋರೋಹಣೇ ಭಗವತೋ ಪಞ್ಞಾಸಸತಸಹಸ್ಸಾನಂ ದುತಿಯೋ ಸನ್ನಿಪಾತೋ ಅಹೋಸಿ। ಪುನ “ಸುದಸ್ಸನಕುಮಾರೋ ಭಗವತೋ ಸನ್ತಿಕೇ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ತೋ”ತಿ ಸುತ್ವಾ “ಮಯಮ್ಪಿ ಪಬ್ಬಜಿಸ್ಸಾಮಾ”ತಿ ಆಗತಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಪುರಿಸಸತಸಹಸ್ಸಾನಿ ಗಹೇತ್ವಾ ಸುದಸ್ಸನತ್ಥೇರೋ ಸುಜಾತಂ ನರಾಸಭಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿ। ತೇಸಂ ಭಗವಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತ್ವಾ ಏಹಿಭಿಕ್ಖುಪಬ್ಬಜ್ಜಾಯ ಪಬ್ಬಾಜೇತ್ವಾ ಚತುರಙ್ಗಸಮನ್ನಾಗತೇ ಸನ್ನಿಪಾತೇ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಉದ್ದಿಸಿ, ಸೋ ತತಿಯೋ ಸನ್ನಿಪಾತೋ ಅಹೋಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೭. “ಸನ್ನಿಪಾತಾ ತಯೋ ಆಸುಂ, ಸುಜಾತಸ್ಸ ಮಹೇಸಿನೋ।
ಖೀಣಾಸವಾನಂ ವಿಮಲಾನಂ, ಸನ್ತಚಿತ್ತಾನ ತಾದಿನಂ॥

೮. “ಅಭಿಞ್ಞಾಬಲಪ್ಪತ್ತಾನಂ, ಅಪ್ಪತ್ತಾನಂ ಭವಾಭವೇ।
ಸಟ್ಠಿಸತಸಹಸ್ಸಾನಿ, ಪಠಮಂ ಸನ್ನಿಪತಿಂಸು ತೇ॥

೯. “ಪುನಾಪರಂ ಸನ್ನಿಪಾತೇ, ತಿದಿವೋರೋಹಣೇ ಜಿನೇ।
ಪಞ್ಞಾಸಸತಸಹಸ್ಸಾನಂ, ದುತಿಯೋ ಆಸಿ ಸಮಾಗಮೋ॥

೧೦. “ಉಪಸಙ್ಕಮನ್ತೋ ನರಾಸಭಂ, ಸುದಸ್ಸನೋ ಅಗ್ಗಸಾವಕೋ।
ಚತೂಹಿ ಸತಸಹಸ್ಸೇಹಿ, ಸಮ್ಬುದ್ಧಂ ಉಪಸಙ್ಕಮೀ”ತಿ॥

ತತ್ಥ **ಅಪ್ಪತ್ತಾನನ್ತಿ** ಭವಾಭವೇ ಅಸಮ್ಪತ್ತಾನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। “ಅಪ್ಪವತ್ತಾ ಭವಾಭವೇ”ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ಸೋಯೇವತ್ಥೋ। **ತಿದಿವೋರೋಹಣೇತಿ** ಸಗ್ಗಲೋಕತೋ ಓತರನ್ತೇ ಕತ್ತುಕಾರಕೇ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಕಾರಕವಿಪಲ್ಲಾಸೇನ ವುತ್ತಂ। ಅಥ ವಾ **ತಿದಿವೋರೋಹಣೇತಿ** ತಿದಿವತೋ ಓತರಣೇ। **ಜಿನೇತಿ** ಜಿನಸ್ಸ, ಸಾಮಿಅತ್ಥೇ ಭುಮ್ಮಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ।

ತದಾ ಕಿರ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ಚಕ್ಕವತ್ತಿರಾಜಾ ಹುತ್ವಾ "ಬುದ್ಧೋ ಲೋಕೇ ಉಪ್ಪನ್ನೋ"ತಿ ಸುತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಧಮ್ಮಕಥಂ ಸುತ್ವಾ ಬುದ್ಧಪ್ಪಮುಖಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ಸತ್ತಹಿ ರತನೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಚತುಮಹಾದೀಪರಜ್ಜಂ ದತ್ವಾ ಸತ್ಥು ಸನ್ತಿಕೇ ಪಬ್ಬಜಿ। ಸಕಲದೀಪವಾಸಿನೋ ಜನಾ ರಟ್ಠುಪ್ಪಾದಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಆರಾಮಿಕಕಿಚ್ಚಂ ಸಾಧೇತ್ವಾ ಬುದ್ಧಪ್ಪಮುಖಸ್ಸ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ನಿಚ್ಚಂ ಮಹಾದಾನಮದಂಸು। ಸೋಪಿ ನಂ ಸತ್ಥಾ - "ಅನಾಗತೇ ಗೋತಮೋ ನಾಮ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಬ್ಯಾಕಾಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೧೧. "ಅಹಂ ತೇನ ಸಮಯೇನ, ಚತುದೀಪಮ್ಹಿ ಇಸ್ಸರೋ।
ಅನ್ತಲಿಕ್ಖಚರೋ ಆಸಿಂ, ಚಕ್ಕವತ್ತೀ ಮಹಬ್ಬಲೋ॥

೧೩. "ಚತುದೀಪೇ ಮಹಾರಜ್ಜಂ ರತನೇ ಸತ್ತ ಉತ್ತಮೇ।
ಬುದ್ಧೇ ನಿಯ್ಯಾತಯಿತ್ವಾನ, ಪಬ್ಬಜಿಂ ತಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ॥

೧೪. "ಆರಾಮಿಕಾ ಜನಪದೇ, ಉಟ್ಠಾನಂ ಪಟಿಪಿಣ್ಡಿಯ।
ಉಪನೇನ್ತಿ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ, ಪಚ್ಚಯಂ ಸಯನಾಸನಂ॥

೧೫. "ಸೋಪಿ ಮಂ ಬುದ್ಧೋ ಬ್ಯಾಕಾಸಿ, ದಸಸಹಸ್ಸಿಮ್ಹಿ ಇಸ್ಸರೋ।
ತಿಂಸಕಪ್ಪಸಹಸ್ಸಮ್ಹಿ, ಅಯಂ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ॥

೧೬. "ಪಧಾನಂ ಪದಹಿತ್ವಾನ...ಪೇ॰... ಹೇಸ್ಸಾಮ ಸಮ್ಮುಖಾ ಇಮಂ॥

೧೭. "ತಸ್ಸಾಪಿ ವಚನಂ ಸುತ್ವಾ, ಭಿಯ್ಯೋ ಹಾಸಂ ಜನೇಸಹಂ।
ಅಧಿಟ್ಠಹಿಂ ವತಂ ಉಗ್ಗಂ, ದಸಪಾರಮಿಪೂರಿಯಾ॥

೧೮. "ಸುತ್ತನ್ತಂ ವಿನಯಞ್ಚಾಪಿ, ನವಙ್ಗಂ ಸತ್ಥುಸಾಸನಂ।
ಸಬ್ಬಂ ಪರಿಯಾಪುಣಿತ್ವಾನ, ಸೋಭಯಿಂ ಜಿನಸಾಸನಂ॥

೧೯. "ತತ್ಥಪ್ಪಮತ್ತೋ ವಿಹರನ್ತೋ, ಬ್ರಹ್ಮಂ ಭಾವೇತ್ವ ಭಾವನಂ।
ಅಭಿಞ್ಞಾಪಾರಮಿಂ ಗನ್ತ್ವಾ, ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಮಗಞ್ಛಹ"ನ್ತಿ॥

ತತ್ಥ **ಚತುದೀಪಮ್ಹೀತಿ** ಸಪರಿವಾರದೀಪಾನಂ ಚತುನ್ನಂ ಮಹಾದೀಪಾನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅನ್ತಲಿಕ್ಖಚರೋತಿ** ಚಕ್ಕರತನಂ ಪುರಕ್ಖತ್ವಾ ಆಕಾಸಚರೋ। **ರತನೇ ಸತ್ತಾತಿ** ಹತ್ಥಿರತನಾದೀನಿ ಸತ್ತ ರತನಾನಿ। **ಉತ್ತಮೇತಿ** ಉತ್ತಮಾನಿ। ಅಥ ವಾ ಉತ್ತಮೇ ಬುದ್ಧೇತಿ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। **ನಿಯ್ಯಾತಯಿತ್ವಾನಾತಿ** ದತ್ವಾನ। **ಉಟ್ಠಾನನ್ತಿ** ರಟ್ಠುಪ್ಪಾದಂ, ಆಯನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪಟಿಪಿಣ್ಡಿಯಾತಿ** ರಾಸಿಂ ಕತ್ವಾ ಸಂಕಡ್ಢಿತ್ವಾ। **ಪಚ್ಚಯನ್ತಿ** ಚೀವರಾದಿವಿವಿಧಂ ಪಚ್ಚಯಂ। **ದಸಸಹಸ್ಸಿಮ್ಹಿ ಇಸ್ಸರೋತಿ** ದಸಸಹಸ್ಸಿಲೋಕಧಾತುಯಂ ಇಸ್ಸರೋ, ತದೇತಂ ಜಾತಿಕ್ಖೇತ್ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಅನನ್ತಾನಂ ಲೋಕಧಾತೂನಂ ಇಸ್ಸರೋ ಭಗವಾ। **ತಿಂಸಕಪ್ಪಸಹಸ್ಸಮ್ಹೀತಿ** ಇತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ತಿಂಸಕಪ್ಪಸಹಸ್ಸಾನಂ ಮತ್ಥಕೇತಿ ಅತ್ಥೋ।

ತಸ್ಸ ಪನ ಸುಜಾತಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಸುಮಙ್ಗಲಂ ನಾಮ ನಗರಂ ಅಹೋಸಿ, ಉಗ್ಗತೋ ನಾಮ ರಾಜಾ ಪಿತಾ, ಪಭಾವತೀ ನಾಮ ಮಾತಾ, ಸುದಸ್ಸನೋ ಚ ಸುದೇವೋ ಚ ದ್ವೇ ಅಗ್ಗಸಾವಕಾ, ನಾರದೋ ನಾಮುಪಟ್ಠಾಕೋ, ನಾಗಾ ಚ ನಾಗಸಮಾಲಾ ಚ ದ್ವೇ ಅಗ್ಗಸಾವಿಕಾ, ಮಹಾವೇಳುರುಕ್ಖೋ ಬೋಧಿ, ಸೋ ಕಿರ ಮನ್ದಚ್ಛಿದ್ದೋ ಘನಕ್ಖನ್ಧೋ ಪರಮರಮಣೀಯೋ ವೇಳುರಿಯಮಣಿವಣ್ಣೇಹಿ ವಿಮಲೇಹಿ ಪತ್ತೇಹಿ ಸಞ್ಛನ್ನವಿಪುಲಸಾಖೋ ಮಯೂರಪಿಞ್ಛಕಲಾಪೋ ವಿಯ ವಿರೋಚಿತ್ಥ। ತಸ್ಸ ಪನ ಭಗವತೋ ಸರೀರಂ ಪಣ್ಣಾಸಹತ್ಥುಬ್ಬೇಧಂ ಅಹೋಸಿ, ಆಯು ನವುತಿವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾನಿ, ಸಿರೀನನ್ದಾ ನಾಮಸ್ಸ ಅಗ್ಗಮಹೇಸೀ,

ಉಪಸೇನೋ ನಾಮ ಪುತ್ತೋ। ತುರಙ್ಗವರಯಾನೇನ ನಿಕ್ಖಮಿ। ಸೋ ಪನ ಚನ್ದವತೀನಗರೇ ಸಿಲಾರಾಮೇ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೧೦. "ಸುಮಙ್ಗಲಂ ನಾಮ ನಗರಂ, ಉಗ್ಗತೋ ನಾಮ ಖತ್ತಿಯೋ।
ಮಾತಾ ಪಭಾವತೀ ನಾಮ, ಸುಜಾತಸ್ಸ ಮಹೇಸಿನೋ॥

೧೫. "ಸುದಸ್ಸನೋ ಸುದೇವೋ ಚ, ಅಹೇಸುಂ ಅಗ್ಗಸಾವಕಾ।
ನಾರದೋ ನಾಮುಪಟ್ಠಾಕೋ, ಸುಜಾತಸ್ಸ ಮಹೇಸಿನೋ॥

೧೬. "ನಾಗೋ ಚ ನಾಗಸಮಾಲಾ ಚ, ಅಹೇಸುಂ ಅಗ್ಗಸಾವಿಕಾ।
ಬೋಧಿ ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ, ಮಹಾವೇಳೂತಿ ವುಚ್ಚತಿ॥

೧೭. "ಸೋ ಚ ರುಕ್ಖೋ ಘನಕ್ಖನ್ಧೋ, ಅಚ್ಛಿದ್ದೋ ಹೋತಿ ಪತ್ತಿಕೋ।
ಉಜು ವಂಸೋ ಬ್ರಹಾ ಹೋತಿ, ದಸ್ಸನೀಯೋ ಮನೋರಮೋ॥

೧೮. "ಏಕಕ್ಖನ್ಧೋ ಪವಡ್ಢಿತ್ವಾ, ತತೋ ಸಾಖಾ ಪಭಿಜ್ಜತಿ।
ಯಥಾ ಸುಬದ್ಧೋ ಮೋರಹತ್ಥೋ, ಏವಂ ಸೋಭತಿ ಸೋ ದುಮೋ॥

೧೯. "ನ ತಸ್ಸ ಕಣ್ಟಕಾ ಹೋನ್ತಿ, ನಾಪಿ ಛಿದ್ದಂ ಮಹಾ ಅಹು।
ವಿತ್ಥಿಣ್ಣಸಾಖೋ ಅವಿರಲೋ, ಸನ್ದಚ್ಛಾಯೋ ಮನೋರಮೋ॥

೨೦. "ಪಞ್ಞಾಸರತನೋ ಆಸಿ, ಉಚ್ಚತ್ತನೇನ ಸೋ ಜಿನೋ।
ಸಬ್ಬಾಕಾರವರೂಪೇತೋ, ಸಬ್ಬಗುಣಮುಪಾಗತೋ॥

೨೧. "ತಸ್ಸ ಪಭಾ ಅಸಮಸಮಾ, ನಿದ್ಧಾವತಿ ಸಮನ್ತತೋ।
ಅಪ್ಪಮಾಣೋ ಅತುಲಿಯೋ, ಓಪಮ್ಮೇಹಿ ಅನೂಪಮೋ॥

೨೨. "ನವುತಿವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾನಿ, ಆಯು ವಿಜ್ಜತಿ ತಾವದೇ।
ತಾವತಾ ತಿಟ್ಠಮಾನೋ ಸೋ, ತಾರೇಸಿ ಜನತಂ ಬಹುಂ॥

೨೪. "ಯಥಾಪಿ ಸಾಗರೇ ಊಮೀ, ಗಗನೇ ತಾರಕಾ ಯಥಾ।
ಏವಂ ತದಾ ಪಾವಚನಂ, ಅರಹನ್ತೇಹಿ ಚಿತ್ತಿತಂ॥

೨೫. "ಸೋ ಚ ಬುದ್ಧೋ ಅಸಮಸಮೋ, ಗುಣಾನಿ ಚ ತಾನಿ ಅತುಲಿಯಾನಿ।
ಸಬ್ಬಂ ತಮನ್ತರಹಿತಂ, ನನು ರಿತ್ತಾ ಸಬ್ಬಸಙ್ಖಾರಾ"ತಿ॥

ತತ್ಥ **ಅಚ್ಛಿದ್ದೋ**ತಿ ಅಪ್ಪಚ್ಛಿದ್ದೋ। "ಅನುದರಾ ಕಞ್ಞಾ"ತಿಆದೀಸು ವಿಯ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಕೇಚಿ "ಛಿದ್ದಂ ಹೋತಿ ಪರಿತ್ತಕ"ನ್ತಿ ಪಠನ್ತಿ। **ಪತ್ತಿಕೋ**ತಿ ಬಹುಪತ್ತೋ, ಕಾಚಮಣಿವಣ್ಣೇಹಿ ಪತ್ತೇಹಿ ಸಞ್ಛನ್ನೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಉಜೂ**ತಿ ಅವಙ್ಕೋ ಅಕುಟಿಲೋ। **ವಂಸೋ**ತಿ ವೇಳು। **ಬ್ರಹಾ**ತಿ ಸಮನ್ತತೋ ಮಹಾ। **ಏಕಕ್ಖನ್ಧೋ**ತಿ ಅವನಿರುಹೋ ಏಕೋ ಅದುತಿಯೋ ಚಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪವಡ್ಢಿತ್ವಾ**ತಿ ವಡ್ಢಿತ್ವಾ। **ತತೋ ಸಾಖಾ ಪಭಿಜ್ಜತೀ**ತಿ ತತೋ ವಂಸಗ್ಗತೋ ಪಞ್ಚವಿಧಾ ಸಾಖಾ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಪಭಿಜ್ಜಿತ್ಥ। "ತತೋ ಸಾಖಾ ಪಭಿಜ್ಜಥಾ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ।

ಸುಬದ್ಧೋತಿ ಸುಟ್ಠು ಪಞ್ಚಬನ್ಧನಾಕಾರೇನ ಬದ್ಧೋ। **ಮೋರಹತ್ಥೋ**ತಿ ಆತಪಸನ್ನಿವಾರಣತ್ಥಂ ಕತೋ ಬದ್ಧೋ ಮೋರಪಿಞ್ಛಕಲಾಪೋ ವುಚ್ಚತಿ।

ನ ತಸ್ಸ ಕಣ್ಟಕಾ ಹೋನ್ತೀತಿ ತಸ್ಸ ವಂಸಸ್ಸ ಕಣ್ಟಕಿನೋಪಿ ರುಕ್ಖಸ್ಸ ಕಣ್ಟಕಾ ನಾಹೇಸುಂ। **ಅವಿರಲೋ**ತಿ ಅವಿರಲಸಾಖಾಸಞ್ಛನ್ನೋ। **ಸನ್ದಚ್ಛಾಯೋ**ತಿ ಘನಚ್ಛಾಯೋ, ಅವಿರಲತ್ತಾವ ಸನ್ದಚ್ಛಾಯೋತಿ ವುತ್ತೋ। **ಪಞ್ಞಾಸರತನೋ ಆಸೀ**ತಿ ಪಞ್ಞಾಸಹತ್ಥೋ ಅಹೋಸಿ। **ಸಬ್ಬಾಕಾರವರೂಪೇತೋ**ತಿ ಸಬ್ಬೇನ ಆಕಾರೇನ ವರೇಹಿಯೇವ ಉಪೇತೋ ಸಬ್ಬಾಕಾರವರೂಪೇತೋ ನಾಮ। **ಸಬ್ಬಗುಣಮುಪಾಗತೋ**ತಿ ಅನನ್ತರಪದಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಮತ್ತಂ।

ಅಪ್ಪಮಾಣೋತಿ ಪಮಾಣರಹಿತೋ, ಪಮಾಣಂ ಗಹೇತುಂ ಅಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯತ್ತಾ ವಾ ಅಪ್ಪಮಾಣೋ। **ಅತುಲಿಯೋ**ತಿ ಅತುಲೋ, ಕೇನಚಿ ಅಸದಿಸೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಓಪಮ್ಮೇಹೀ**ತಿ ಉಪಮಿತಬ್ಬೇಹಿ। **ಅನೂಪಮೋ**ತಿ ಉಪಮಾರಹಿತೋ, ''ಇಮಿನಾ ಚ ಇಮಿನಾ ಚ ಸದಿಸೋ''ತಿ ವತ್ತುಂ ಅಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯಭಾವತೋ ಅನೂಪಮೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಗುಣಾನಿ ಚ ತಾನೀ**ತಿ ಗುಣಾ ಚ ತೇ, ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಾದಯೋ ಗುಣಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಲಿಙ್ಗವಿಪಲ್ಲಾಸೇನ ವುತ್ತಂ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವಾತಿ।

ಸುಜಾತಬುದ್ಧವಂಸವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ನಿಟ್ಠಿತೋ ದ್ವಾದಸಮೋ ಬುದ್ಧವಂಸೋ।

೧೫. ಪಿಯದಸ್ಸೀಬುದ್ಧವಂಸವಣ್ಣನಾ

ಸುಜಾತಸ್ಸ ಪನ ಅಪರಭಾಗೇ ಇತೋ ಅಟ್ಠಕಪ್ಪಸತಾಧಿಕಸಹಸ್ಸಕಪ್ಪಮತ್ಥಕೇ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಕಪ್ಪೇ **ಪಿಯದಸ್ಸೀ, ಅತ್ಥದಸ್ಸೀ, ಧಮ್ಮದಸ್ಸೀ**ತಿ ತಯೋ ಬುದ್ಧಾ ನಿಬ್ಬತ್ತಿಂಸು। ತತ್ಥ **ಪಿಯದಸ್ಸೀ** ನಾಮ ಭಗವಾ ಪಾರಮಿಯೋ ಪೂರೇತ್ವಾ ತುಸಿತಪುರೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತ್ವಾ ತತೋ ಚವಿತ್ವಾ ಸುಧಞ್ಞವತೀನಗರೇ ಸುದತ್ತಸ್ಸ ನಾಮ ರಞ್ಞೋ ಅಗ್ಗಮಹೇಸಿಯಾ ಚನ್ದಸದಿಸವದನಾಯ ಚನ್ದಾದೇವಿಯಾ ನಾಮ ಕುಚ್ಛಿಸ್ಮಿಂ ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ಗಹೇತ್ವಾ ದಸನ್ನಂ ಮಾಸಾನಂ ಅಚ್ಚಯೇನ ವರುಣುಯ್ಯಾನೇ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿತೋ ನಿಕ್ಖಮಿ। ತಸ್ಸ ಪನ ನಾಮಗ್ಗಹಣದಿವಸೇ ಲೋಕಸ್ಸ ಪಿಯಾನಂ ಪಾಟಿಹಾರಿಯವಿಸೇಸಾನಂ ದಸ್ಸಿತತ್ತಾ "ಪಿಯದಸ್ಸೀ"ತ್ವೇವ ನಾಮಮಕಂಸು। ಸೋ ನವವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾನಿ ಅಗಾರಂ ಅಜ್ಝಾವಸಿ। ತಸ್ಸ ಕಿರ ಸುನಿಮ್ಮಲವಿಮಲಗಿರಿಬ್ರಹಾನಾಮಕಾ ತಯೋ ಪಾಸಾದಾ ಅಹೇಸುಂ। ವಿಮಲಾಮಹಾದೇವಿಪ್ಪಮುಖಾನಿ ತೇತ್ತಿಂಸ ಇತ್ಥಿಸಹಸ್ಸಾನಿ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಿತಾನಿ ಅಹೇಸುಂ।

ಸೋ ಚತ್ತಾರಿ ನಿಮಿತ್ತಾನಿ ದಿಸ್ವಾ ವಿಮಲಾದೇವಿಯಾ ಕಞ್ಚನವೇಳೇ ನಾಮ ಪುತ್ತೇ ಉಪ್ಪನ್ನೇ ಆಜಞ್ಞರಥೇನ ಮಹಾಭಿನಿಕ್ಖಮನಂ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಪಬ್ಬಜಿ। ಏಕಾ ಚ ನಂ ಪುರಿಸಕೋಟಿ ಅನುಪಬ್ಬಜಿ। ಸೋ ತೇಹಿ ಪರಿವುತೋ ಮಹಾಪುರಿಸೋ ಛ ಮಾಸೇ ಪಧಾನಚರಿಯಂ ಚರಿತ್ವಾ ವಿಸಾಖಪುಣ್ಣಮಾಯ ವರುಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಗಾಮೇ ವಸಭಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಧೀತಾಯ ದಿನ್ನಂ ಮಧುಪಾಯಾಸಂ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಸಾಲವನೇ ದಿವಾವಿಹಾರಂ ವೀತಿನಾಮೇತ್ವಾ ಸುಜಾತಾಜೀವಕೇನ ದಿನ್ನಾ ಅಟ್ಠ ತಿಣಮುಟ್ಠಿಯೋ ಗಹೇತ್ವಾ ಕಕುಧಬೋಧಿಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ತೇಪಞ್ಞಾಸಹತ್ಥವಿತ್ಥತಂ ತಿಣಸನ್ಥರಂ ಸನ್ಥರಿತ್ವಾ ಪಲ್ಲಙ್ಕಂ ಆಭುಜಿತ್ವಾ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಂ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ "ಅನೇಕಜಾತಿಸಂಸಾರ"ನ್ತಿ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇತ್ವಾ ತತ್ಥೇವ ಸತ್ತಸತ್ತಾಹಂ ವೀತಿನಾಮೇತ್ವಾ ಅತ್ತನಾ ಸಹ ಪಬ್ಬಜಿತಾನಂ ಅರಿಯಧಮ್ಮಪಟಿವೇಧಸಮತ್ಥತಂ ಞತ್ವಾ ಆಕಾಸೇನ ತತ್ಥ ಗನ್ತ್ವಾ ಉಸಭವತೀನಗರಸಮೀಪೇ ಉಸಭವತುಯ್ಯಾನೇ ಓತರಿತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖುಕೋಟಿಪರಿವುತೋ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಂ ಪವತ್ತೇಸಿ। ತದಾ ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಾನಂ ಧಮ್ಮಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹೋಸಿ। ಅಯಂ ಪಠಮೋ ಅಭಿಸಮಯೋ।

ಪುನ ಉಸಭವತಿಯಾ ನಾಮ ನಗರಸ್ಸ ಅವಿದೂರೇ ಸುದಸ್ಸನಪಬ್ಬತೇ ಸುದಸ್ಸನೋ ನಾಮ ದೇವರಾಜಾ ಪಟಿವಸತಿ। ಸೋ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಕೋ ಅಹೋಸಿ। ಸಕಲಜಮ್ಬುದೀಪೇ ಪನ ಮನುಸ್ಸಾ ತಸ್ಸ ಅನುಸಂವಚ್ಛರಂ ಸತಸಹಸ್ಸಗ್ಘನಿಕಂ ಬಲಿಂ ಉಪಸಂಹರನ್ತಿ। ಸೋ ಸುದಸ್ಸನೋ ದೇವರಾಜಾ ನರರಾಜೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಏಕಾಸನೇ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಬಲಿಂ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛತಿ। ಅಥ ಪಿಯದಸ್ಸೀ ಭಗವಾ "ತಸ್ಸ ಸುದಸ್ಸನಸ್ಸ ದೇವರಾಜಸ್ಸ ತಂ ದಿಟ್ಠಿಗತಂ ವಿನೋದೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ದೇವರಾಜೇ ಯಕ್ಖಸಮಾಗಮಂ ಗತೇ ತಸ್ಸ ಭವನಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಸಿರಿಸಯನಂ ಆರುಹಿತ್ವಾ ಛಬ್ಬಣ್ಣರಂಸಿಯೋ ಮುಞ್ಚನ್ತೋ ಯುಗನ್ಧರಪಬ್ಬತೇ ಸರದಸಮಯೇ ಸೂರಿಯೋ ವಿಯ ನಿಸೀದಿ। ತಸ್ಸ ಪರಿವಾರಪರಿಚಾರಿಕಾ ದೇವತಾಯೋ ಮಾಲಾಗನ್ಧವಿಲೇಪನಾದೀಹಿ ದಸಬಲಂ ಪೂಜೇತ್ವಾ ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ಅಟ್ಠಂಸು।

ಸುದಸ್ಸನೋಪಿ ದೇವರಾಜಾ ಯಕ್ಖಸಮಾಗಮತೋ ಆಗಚ್ಛನ್ತೋ ಅತ್ತನೋ ಭವನತೋ ಛಬ್ಬಣ್ಣರಸ್ಮಿಯೋ ನಿಚ್ಛರನ್ತೇ ದಿಸ್ವಾ ಚಿನ್ತೇಸಿ – "ಅಞ್ಞೇಸು ಪನ ದಿವಸೇಸು ಮಮ ಭವನಸ್ಸ ಏದಿಸೀ ಅನೇಕರಂಸಿಜಾಲಸಮುಜ್ಜಲವಿಭೂತಿ ನ ದಿಟ್ಠಪುಬ್ಬಾ। ಕೋ ನು ಖೋ ಇಧ ಪವಿಟ್ಠೋ ದೇವೋ ವಾ ಮನುಸ್ಸೋ ವಾ"ತಿ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ಉದಯಗಿರಿಸಿಖರಮತ್ಥಕೇ ಸರದಸಮಯದಿವಸಕರಮಿವ ಛಬ್ಬಣ್ಣರಂಸಿಜಾಲೇನ ಅಭಿಜ್ಜಲನ್ತಂ ನಿಸಿನ್ನಂ ಭಗವನ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ ಚಿನ್ತೇಸಿ – "ಅಯಂ ಮುಣ್ಡಕಸಮಣೋ ಮಮ ಪರಿವಾರೇನ ಪರಿಜನೇನ ಪರಿವುತೋ ವರಸಯನೇ ನಿಸಿನ್ನೋ"ತಿ ಕೋಧಾಭಿಭೂತಮಾನಸೋ – "ಹನ್ದಾಹಂ ಇಮಸ್ಸ ಅತ್ತನೋ ಬಲಂ ದಸ್ಸೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಸಕಲಂ ತಂ ಪಬ್ಬತಂ ಏಕಜಾಲಮಕಾಸಿ। "ಇಮಿನಾ ಅಗ್ಗಿಜಾಲೇನ ಛಾರಿಕಾಭೂತೋ ಮುಣ್ಡಕಸಮಣೋ"ತಿ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ಅನೇಕರಂಸಿಜಾಲವಿಸರವಿಪ್ಫುರಿತವರಸರೀರಂ ಪಸನ್ನವದನವಣ್ಣಸೋಭಂ ವಿಪ್ಪಸನ್ನಛವಿರಾಗಂ ದಸಬಲಮಭಿಜ್ಜಲನ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ ಚಿನ್ತೇಸಿ – "ಅಯಂ ಸಮಣೋ ಅಗ್ಗಿದಾಹಂ ಸಹತಿ, ಹನ್ದಾಹಂ ಇಮಂ ಸಮಣಂ ಉದಕೋಘೇನ ಓಸಾದೇತ್ವಾ ಮಾರೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಅತಿಗಮ್ಭೀರಂ ಉದಕೋಘಂ ವಿಮಾನಾಭಿಮುಖಂ ಪವತ್ತೇಸಿ।

ತತೋ ಉದಕೋಘೇನ ಪುಣ್ಣೇ ತಸ್ಮಿಂ ವಿಮಾನೇ ನಿಸಿನ್ನಸ್ಸ ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಚೀವರೇ ಅಂಸುಮತ್ತಂ ವಾ ಸರೀರೇ ಲೋಮಮತ್ತಂ ವಾ ನ ತೇಮಿತ್ಥ। ತತೋ ಸುದಸ್ಸನೋ ದೇವರಾಜಾ - "ಇಮಿನಾ ಸಮಣೋ ನಿರಸ್ಸಾಸೋ ಮತೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಮನ್ತ್ವಾ ಉದಕಂ ಸಙ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ಭಗವನ್ತಂ ಅಸಿತಜಲಧರವಿವರಗತಂ ಸರದಸಮಯರಜನಿಕರಮಿವ ವಿವಿಧರಂಸಿಜಾಲವಿಸರೇನ ವಿರೋಚಮಾನಂ ಸಕಪರಿಸಪರಿವುತಂ ನಿಸಿನ್ನಂ ದಿಸ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಮಕ್ಖಂ ಅಸಹಮಾನೋ - "ಹನ್ದ ಮಾರೇಸ್ಸಾಮಿ ನ"ನ್ತಿ ಕೋಧೇನ ನವವಿಧಆವುಧವಸ್ಸಂ ವಸ್ಸೇಸಿ। ಅಥಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಆನುಭಾವೇನ ಸಬ್ಬಾವುಧಾನಿ ನಾನಾವಿಧಪರಮರುಚಿರದಸ್ಸನಾ ಸುರಭಿಕುಸುಮಮಾಲಾ ಹುತ್ವಾ ದಸಬಲಸ್ಸ ಪಾದಮೂಲೇ ನಿಪತಿಂಸು।

ತತೋ ತಂ ಅಚ್ಛರಿಯಂ ದಿಸ್ವಾ ಸುದಸ್ಸನೋ ದೇವರಾಜಾ ಪರಮಕುಪಿತಮಾನಸೋ ಭಗವನ್ತಂ ಉಭೋಹಿ ಹತ್ಥೇಹಿ ಪಾದೇಸು ಗಹೇತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಭವನತೋ ನೀಹರಿತುಕಾಮೋ ಉಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಮಹಾಸಮುದ್ದಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಚಕ್ಕವಾಳಪಬ್ಬತಂ ಗನ್ತ್ವಾ - "ಕಿಂ ನು ಖೋ ಸಮಣೋ ಜೀವತಿ ವಾ ಮತೋ ವಾ"ತಿ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಆಸನೇ ನಿಸಿನ್ನಂ ದಿಸ್ವಾ - "ಅಹೋ ಮಹಾನುಭಾವೋ ಅಯಂ ಸಮಣೋ, ನಾಹಂ ಇಮಂ ಸಮಣಂ ಇತೋ ನಿಕ್ಕಡ್ಢಿತುಂ ಸಕ್ಕೋಮಿ। ಯದಿ ಹಿ ಮಂ ಕೋಚಿ ಜಾನಿಸ್ಸತಿ, ಅನಪ್ಪಕೋ ಮೇ ಅಯಸೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ। ಯಾವಿಮಂ ಕೋಚಿ ನ ಪಸ್ಸತಿ, ತಾವ ನಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ಗಮಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಚಿನ್ತೇಸಿ।

ಅಥ ದಸಬಲೋ ತಸ್ಸ ಚಿತ್ತಾಚಾರಂ ಞತ್ವಾ ತಥಾ ಅಧಿಟ್ಠಾಸಿ, ಯಥಾ ನಂ ಸಬ್ಬೇ ದೇವಮನುಸ್ಸಾ ಪಸ್ಸನ್ತಿ। ತಸ್ಮಿಞ್ಚ ದಿವಸೇ ಸಕಲಜಮ್ಬುದೀಪೇ ಏಕಸತರಾಜಾನೋ ತಸ್ಸೇವ ಉಪಹಾರದಾನತ್ಥಾಯ ಸನ್ನಿಪತಿಂಸು। ತೇ ಭಗವತೋ ಪಾದೇ ಗಹೇತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನಂ ಸುದಸ್ಸನಂ ದೇವರಾಜಾನಂ ನರರಾಜಾನೋ ದಿಸ್ವಾ - "ಅಮ್ಹಾಕಂ ದೇವರಾಜಾ ಮುನಿರಾಜಸ್ಸ ಪಿಯದಸ್ಸಿಸ್ಸ ಸತ್ಥುನೋ ಪಾದಪರಿಚರಿಯಂ ಕರೋತಿ, ಅಹೋ ಬುದ್ಧಾ ನಾಮ ಅಚ್ಛರಿಯಾ, ಅಹೋ ಬುದ್ಧಗುಣಾ ವಿಸಿಟ್ಠಾ"ತಿ ಭಗವತಿ, ಪಸನ್ನಚಿತ್ತಾ ಸಬ್ಬೇ ಭಗವನ್ತಂ ನಮಸ್ಸಮಾನಾ ಸಿರಸ್ಮಿಂ ಅಞ್ಜಲಿಂ ಕತ್ವಾ ಅಟ್ಠಂಸು। ತತ್ಥ ಪಿಯದಸ್ಸೀ ಭಗವಾ ತಂ ಸುದಸ್ಸನಂ ದೇವರಾಜಾನಂ ಪಮುಖಂ ಕತ್ವಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಸಿ। ತದಾ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ ನವುತಿಕೋಟಿಸಹಸ್ಸಾನಿ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿಂಸು। ಸೋ ದುತಿಯೋ ಅಭಿಸಮಯೋ ಅಹೋಸಿ।

ಯದಾ ಪನ ನವಯೋಜನಪ್ಪಮಾಣೇ ಕುಮುದನಗರೇ ಬುದ್ಧಪಚ್ಚತ್ಥಿಕೋ ದೇವದತ್ತೋ ವಿಯ ಸೋಣತ್ಥೇರೋ ನಾಮ ಮಹಾಪದುಮಕುಮಾರೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಮನ್ತೇತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಪಿತರಂ ಘಾತೇತ್ವಾ ಪುನ ಪಿಯದಸ್ಸೀಬುದ್ಧಸ್ಸ ವಧಾಯ ನಾನಪ್ಪಕಾರಂ ಪಯೋಗಂ ಕತ್ವಾಪಿ ಘಾತೇತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ಸೋ ದೋಣಮುಖನಾಗರಾಜಾರೋಹಂ ಪಕ್ಕೋಸಾಪೇತ್ವಾ ತಂ ಪಲೋಭೇತ್ವಾ ತಮತ್ಥಂ ಆರೋಚೇಸಿ - "ಯದಾ ಪನಾಯಂ ಸಮಣೋ ಪಿಯದಸ್ಸೀ ಇಮಂ ನಗರಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪವಿಸತಿ, ತದಾ ದೋಣಮುಖಂ ನಾಮ ಗಜವರಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ಪಿಯದಸ್ಸೀಸಮಣಂ ಮಾರೇಹೀ"ತಿ।

ಅಥ ಸೋ ಆರೋಹೋ ಹಿತಾಹಿತವಿಚಾರಣರಹಿತೋ ರಾಜವಲ್ಲಭೋ - "ಅಯಂ ಸಮಣೋ ಠಾನನ್ತರಾಪಿ ಮಂ ಚಾವೇಯ್ಯಾ"ತಿ ಮನ್ತ್ವಾ "ಸಾಧೂ"ತಿ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತ್ವಾ ದುತಿಯದಿವಸೇ ದಸಬಲಸ್ಸ ನಗರಪ್ಪವೇಸನಸಮಯಂ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾ ಸುಜಾತಮತ್ಥಕಪಿಣ್ಡಕುಮ್ಭನಲಾಟಂ ಧನುಸದಿಸದೀಘಸುಣ್ಡತಟಂ ಸುವಿಪುಲಮುದುಕಣ್ಣಂ ಮಧುಪಿಙ್ಗಲನಯನಂ ಸುನ್ದರಕ್ಖನ್ಧಾಸನಂ ಅನುವಟ್ಟಘನಜಘನಂ ನಿಚಿತಗೂಳ್ಹಜಾಣುಅನ್ತರಂ ಈಸಾಸದಿಸರುಚಿರದನ್ತಂ ಸುವಾಲಧಿಂ ಅಪಚಿತಮೇಚಕಂ ಸಬ್ಬಲಕ್ಖಣಸಮ್ಪನ್ನಂ ಅಸಿತಜಲಧರಸದಿಸಚಾರುದಸ್ಸನಂ ಸೀಹವಿಕ್ಕನ್ತಲಲಿತಗಾಮಿನಂ ಜಙ್ಗಮಮಿವ ಧರಾಧರಂ ಸತ್ತಪ್ಪತಿಟ್ಠಂ ಸತ್ತಧಾ ಪಭಿನ್ನಂ ಸಬ್ಬಸೋ ವಿಸ್ಸವನ್ತಂ ವಿಗ್ಗಹವನ್ತಮಿವ ಅನ್ತಕಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪಿಣ್ಡಕಬಳಞ್ಜನಧೂಪಲೇಪಾದಿವಿಸೇಸೇಹಿ ಭಿಯ್ಯೋಪಿ ಮತ್ತಪ್ಪಮತ್ತಂ ಕತ್ವಾ ಅರಿವಾರಣವಾರಣಂ ಏರಾವಣವಾರಣಮಿವ ಅರಿಜನವಾರಣಂ ಮುನಿವಾರಣಂ ಮಾರಣತ್ಥಾಯ ಪೇಸೇಸಿ। ಅಥ ಸೋ ದ್ವಿರದವರೋ ಮುತ್ತಮತ್ತೋವ ಗಜಮಹಿಂಸತುರಙ್ಗನರನಾರಿಯೋ ಹನ್ತ್ವಾ ಹತರುಧಿರಪರಿರಞ್ಜಿತಸದನ್ತಕರಸರೀರೋ ಅನ್ತಜಾಲಪರಿಯೋನದ್ಧನಯನೋ ಸಕಟಕವಾಟಕೂಟಾಗಾರದ್ವಾರತೋರಣಾದೀನಿ ಭಞ್ಜಿತ್ವಾ ಕಾಕ-ಕುಲಲ-ಗಿಜ್ಝಾದೀಹಿ

ಅನುಪರಿಯಾಯಮಾನೋ ಹತಮಹಿಂಸನರತುರಙ್ಗದಿರದಾದೀನಂ ಅಙ್ಗಾನಿ ಆಲುಮ್ಪಿತ್ವಾ ಮನುಸ್ಸಭಕ್ಖೋ ಯಕ್ಖೋ ವಿಯ ಭಕ್ಖಯನ್ತೋ ದೂರತೋವ ದಸಬಲಂ ಸಿಸ್ಸಗಣಪರಿವುತಂ ಆಗಚ್ಛನ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ ಅನಿಲಗರುಳಸದಿಸವೇಗೋ ವೇಗೇನ ಭಗವನ್ತಮಭಿಗಞ್ಛಿ।

ಅಥ ಪುರವಾಸಿನೋ ಪನ ಜನಾ ಭಯಸನ್ತಾಪಪರಿಪೂರಿತಮಾನಸಾ ಪಾಸಾದಪಾಕಾರಚಯತರೂಪಗತಾ ತಥಾಗತಾಭಿಮುಖಮಭಿಧಾವನ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ ಹಾಹಾಕಾರಸದ್ದಮಕಂಸು। ಕೇಚಿ ಪನ ಉಪಾಸಕಾ ತಂ ನಾನಪ್ಪಕಾರೇಹಿ ನಯೇಹಿ ನಿವಾರಯಿತುಮಾರಭಿಂಸು। ಅಥ ಸೋ ಬುದ್ಧನಾಗೋ ಹತ್ಥಿನಾಗಮಾಯನ್ತಮೋಲೋಕೇತ್ವಾ ಕರುಣಾವಿಪ್ಫಾರಸೀತಲಹದಯೋ ಮೇತ್ತಾಯ ತಂ ಫರಿ। ತತೋ ಸೋ ಹತ್ಥಿನಾಗೋ ಮೇತ್ತಾಫರಣೇನ ಮುದುಕತಹದಯಸನ್ತಾನೋ ಅತ್ತನೋ ದೋಸಾಪರಾಧಂ ಞತ್ವಾ ಲಜ್ಜಾಯ ಭಗವತೋ ಪುರತೋ ಠಾತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ಪಥವಿಯಂ ಪವಿಸನ್ತೋ ವಿಯ ಸಿರಸಾ ಭಗವತೋ ಪಾದೇಸು ನಿಪತಿ। ಏವಂ ನಿಪನ್ನೋ ಪನ ಸೋ ತಿಮಿರನಿಕರಸದಿಸಸರೀರೋ ಸಞ್ಝಾಪ್ಪಭಾನುರಞ್ಜಿತವರಕನಕಗಿರಿಸಿಖರಸಮೀಪಮುಪಗತೋ ಅಸಿತಸಲಿಲಧರನಿಕರೋ ವಿಯ ವಿರೋಚಿತ್ಥ।

ಅಥೇವಂ ಮುನಿರಾಜಪಾದಮೂಲೇ ಕರಿರಾಜಾನಂ ಸಿರಸಾ ನಿಪತನ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ ನಾಗರಜನಾ ಪರಮಪೀತಿಪೂರಿತಹದಯಾ ಸಾಧುಕಾರಸೀಹನಾದಂ ಉಕ್ಕುಟ್ಠಿಸದ್ದಂ ಪವತ್ತಯಿಂಸು। ಸುರಭಿಕುಸುಮಮಾಲಾಚನ್ದನಗನ್ಧಚುಣ್ಣಾಲಙ್ಕಾರಾದೀಹಿ ತಂ ಅನೇಕಪ್ಪಕಾರಂ ಪೂಜೇಸುಂ। ಸಮನ್ತತೋ ಚೇಲುಕ್ಖೇಪಾ ಪವತ್ತಿಂಸು। ಗಗನತಲೇ ಸುರದುನ್ದುಭಿಯೋ ಅಭಿನದಿಂಸು। ಅಥ ಭಗವಾ ತಮಸಿತಗಿರಿಸಿಖರಮಿವ ಪಾದಮೂಲೇ ನಿಪನ್ನಂ ದಿರದವರಂ ಓಲೋಕೇತ್ವಾ ಅಙ್ಕುಸಧಜಜಾಲಸಙ್ಖಚಕ್ಕಾಲಙ್ಕತೇನ ಕರತಲೇನ ಗಜವರಮತ್ಥಕಂ ಪರಾಮಸಿತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಚಿತ್ತಾಚಾರಾನುಕೂಲಾಯ ಧಮ್ಮದೇಸನಾಯ ತಂ ಅನುಸಾಸಿ -

> "ಗಜವರ ವದತೋ ಸುಣೋಹಿ ವಾಚಂ, ಮಮ ಹಿತಮತ್ಥಯುತಞ್ಚ ತಂ ಭಜಾಹಿ।
> ತವ ವಧನಿರತಂ ಪದುಟ್ಠಭಾವಂ, ಅಪನಯ ಸನ್ತಮುಪೇಹಿ ಚಾರುದನ್ತಿ॥
>
> "ಲೋಭೇನ ದೋಸೇನ ಚ ಮೋಹತೋ ವಾ, ಯೋ ಪಾಣಿನೋ ಹಿಂಸತಿ ವಾರಣಿನ್ದ।
> ಸೋ ಪಾಣಘಾತೀ ಸುಚಿರಮ್ಪಿ ಕಾಲಂ, ದುಕ್ಖಂ ಸುಘೋರಂ ನರಕೇನುಭೋತಿ॥
>
> "ಮಾಕಾಸಿ ಮಾತಙ್ಗ ಪುನೇವರೂಪಂ, ಕಮ್ಮಂ ಪಮಾದೇನ ಮದೇನ ವಾಪಿ।
> ಅವೀಚಿಯಂ ದುಕ್ಖಮಸಯ್ಹ ಕಪ್ಪಂ, ಪಪ್ಪೋತಿ ಪಾಣಂ ಅತಿಪಾತಯನ್ತೋ॥
>
> "ದುಕ್ಖಂ ಸುಘೋರಂ ನರಕೇನುಭೋತ್ವಾ, ಮನುಸ್ಸಲೋಕಂ ಯದಿ ಯಾತಿ ಭಿಯ್ಯೋ।
> ಅಪ್ಪಾಯುಕೋ ಹೋತಿ ವಿರೂಪರೂಪೋ, ವಿಹಿಂಸಕೋ ದುಕ್ಖವಿಸೇಸಭಾಗೀ॥
>
> "ಯಥಾ ಚ ಪಾಣಾ ಪರಮಂ ಪಿಯಾ ತೇ, ಮಹಾಜನೇ ಕುಞ್ಜರ ಮನ್ದನಾಗ।
> ತಥಾ ಪರಸ್ಸಾಪಿ ಪಿಯಾತಿ ಞತ್ವಾ, ಪಾಣಾತಿಪಾತೋ ಪರಿವಜ್ಜನೀಯೋ॥
>
> "ದೋಸೇ ಚ ಹಿಂಸಾನಿರತೇ ವಿದಿತ್ವಾ, ಪಾಣಾತಿಪಾತಾ ವಿರತೇ ಗುಣೇ ಚ।
> ಪಾಣಾತಿಪಾತಂ ಪರಿವಜ್ಜಯ ತ್ವಂ, ಸಗ್ಗೇ ಸುಖಂ ಇಚ್ಛಸಿ ಚೇ ಪರತ್ಥ॥
>
> "ಪಾಣಾತಿಪಾತಾ ವಿರತೋ ಸುದನ್ತೋ, ಪಿಯೋ ಮನಾಪೋ ಭವತೀಧ ಲೋಕೇ।
> ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾ ಚ ಪರಂ ಪನಸ್ಸ, ಸಗ್ಗಾಧಿವಾಸಂ ಕಥಯನ್ತಿ ಬುದ್ಧಾ॥

“ದುಕ್ಖಾಗಮಂ ನಿಚ್ಛತಿ ಕೋಚಿ ಲೋಕೇ, ಸಬ್ಬೋಪಿ ಜಾತೋ ಸುಖಮೇಸತೇವ।
ತಸ್ಮಾ ಮಹಾನಾಗ ವಿಹಾಯ ಹಿಂಸಂ, ಭಾವೇಹಿ ಮೇತ್ತಂ ಕರುಣಞ್ಚ ಕಾಲೇ”ತಿ॥

ಅಥೇವಂ ದಸಬಲೇನಾನುಸಾಸಿಯಮಾನೋ ದನ್ತಿವರೋ ಸಞ್ಞಂ ಪಟಿಲಭಿತ್ವಾ ಪರಮವಿನೀತೋ ವಿನಯಾಚಾರಸಮ್ಪನ್ನೋ ಸಿಸ್ಸೋ ವಿಯ ಅಹೋಸಿ। ಏವಂ ಸೋ ಪಿಯದಸ್ಸೀ ಭಗವಾ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಸತ್ಥಾ ವಿಯ ಧನಪಾಲಂ ದೋಣಮುಖಂ ಕರಿವರಂ ದಮಿತ್ವಾ ತತ್ಥ ಮಹಾಜನಸಮಾಗಮೇ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಸಿ। ತದಾ ಅಸೀತಿಕೋಟಿಸಹಸ್ಸಾನಂ ಧಮ್ಮಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹೋಸಿ। ಅಯಂ ತತಿಯೋ ಅಭಿಸಮಯೋ ಅಹೋಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ –

೧. “ಸುಜಾತಸ್ಸ ಅಪರೇನ, ಸಯಮ್ಭೂ ಲೋಕನಾಯಕೋ।
ದುರಾಸದೋ ಅಸಮಸಮೋ, ಪಿಯದಸ್ಸೀ ಮಹಾಯಸೋ॥

೨. “ಸೋಪಿ ಬುದ್ಧೋ ಅಮಿತಯಸೋ, ಆದಿಚ್ಚೋವ ವಿರೋಚತಿ।
ಸಬ್ಬಂ ತಮಂ ನಿಹನ್ತ್ವಾನ, ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಂ ಪವತ್ತಯಿ॥

೩. “ತಸ್ಸಾಪಿ ಅತುಲತೇಜಸ್ಸ, ಅಹೇಸುಂ ಅಭಿಸಮಯಾ ತಯೋ।
ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಾನಂ, ಪಠಮಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹು॥

೪. “ಸುದಸ್ಸನೋ ದೇವರಾಜಾ, ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಮರೋಚಯಿ।
ತಸ್ಸ ದಿಟ್ಠಿಂ ವಿನೋದೇನ್ತೋ, ಸತ್ಥಾ ಧಮ್ಮಮದೇಸಯಿ॥

೫. “ಜನಸನ್ನಿಪಾತೋ ಅತುಲೋ, ಮಹಾಸನ್ನಿಪತೀ ತದಾ।
ನವುತಿಕೋಟಿಸಹಸ್ಸಾನಂ, ದುತಿಯಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹು॥

೬. “ಯದಾ ದೋಣಮುಖಂ ಹತ್ಥಿಂ, ವಿನೇಸಿ ನರಸಾರಥಿ।
ಅಸೀತಿಕೋಟಿಸಹಸ್ಸಾನಂ, ತತಿಯಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹೂ”ತಿ॥

ಸುಮಙ್ಗಲನಗರೇ ಪಾಲಿತೋ ನಾಮ ರಾಜಪುತ್ತೋ ಚ ಪುರೋಹಿತಪುತ್ತೋ ಸಬ್ಬದಸ್ಸಿಕುಮಾರೋ ಚಾತಿ ದ್ವೇ ಸಹಾಯಕಾ ಅಹೇಸುಂ। ತೇ ಪಿಯದಸ್ಸಿಮ್ಹಿ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೇ ಚಾರಿಕಂ ಚರನ್ತೇ “ಅತ್ತನೋ ನಗರಂ ಸಮ್ಪತ್ತೋ”ತಿ ಸುತ್ವಾ ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಪರಿವಾರಾ ಪಚ್ಚುಗ್ಗಮನಂ ಕತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಧಮ್ಮಂ ಸುತ್ವಾ ಸತ್ತಾಹಂ ಮಹಾದಾನಂ ದತ್ವಾ ಸತ್ತಮೇ ದಿವಸೇ ಭಗವತೋ ಭತ್ತಾನುಮೋದನಾವಸಾನೇ ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿಂಸು। ತೇಸಂ ಪನ ಮಜ್ಝೇ ಭಗವಾ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಉದ್ದಿಸಿ, ಸೋ ಪಠಮೋ ಸನ್ನಿಪಾತೋ ಅಹೋಸಿ। ಅಥಾಪರೇನ ಸಮಯೇನ ಸುದಸ್ಸನದೇವರಾಜಸ್ಸ ಸಮಾಗಮೇ ನವುತಿಕೋಟಿಯೋ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿಂಸು। ತೇಹಿ ಪರಿವುತೋ ಸತ್ಥಾ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಉದ್ದಿಸಿ, ಅಯಂ ದುತಿಯೋ ಸನ್ನಿಪಾತೋ ಅಹೋಸಿ। ಪುನ ದೋಣಮುಖವಿನಯನೇ ಅಸೀತಿಕೋಟಿಯೋ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿಂಸು। ತೇಸಂ ಮಜ್ಝೇ ಭಗವಾ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಉದ್ದಿಸಿ, ಅಯಂ ತತಿಯೋ ಸನ್ನಿಪಾತೋ ಅಹೋಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ –

೭. “ಸನ್ನಿಪಾತಾ ತಯೋ ಆಸುಂ, ತಸ್ಸಾಪಿ ಪಿಯದಸ್ಸಿನೋ।
ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಾನಂ, ಪಠಮೋ ಆಸಿ ಸಮಾಗಮೋ॥

೮. “ತತೋ ಪರಂ ನವುತಿಕೋಟೀ, ಸಮಿಂಸು ಏಕತೋ ಮುನೀ।

ತತಿಯೇ ಸನ್ನಿಪಾತಮ್ಹಿ, ಅಸೀತಿಕೋಟಿಯೋ ಅಹೂ"ತಿ॥

ತದಾ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ಕಸ್ಸಪೋ ನಾಮ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಮಾಣವೋ ಇತಿಹಾಸಪಞ್ಚಮಾನಂ ತಿಣ್ಣಂ ವೇದಾನಂ ಪಾರಗೂ ಹುತ್ವಾ ಸತ್ಥು ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಸುತ್ವಾ ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಪರಿಚ್ಚಾಗೇನ ಪರಮಾರಾಮಂ ಸಙ್ಘಾರಾಮಂ ಕಾರೇತ್ವಾ ಸರಣೇಸು ಚ ಪಞ್ಚಸೀಲೇಸು ಚ ಪತಿಟ್ಠಾಸಿ। ಅಥ ನಂ ಸತ್ಥಾ - "ಇತೋ ಅಟ್ಠಾರಸಕಪ್ಪಸತಚ್ಚಯೇನ ಗೋತಮೋ ನಾಮ ಬುದ್ಧೋ ಲೋಕೇ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಬ್ಯಾಕಾಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೯. "ಅಹಂ ತೇನ ಸಮಯೇನ, ಕಸ್ಸಪೋ ನಾಮ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ।
ಅಜ್ಝಾಯಕೋ ಮನ್ತಧರೋ, ತಿಣ್ಣಂ ವೇದಾನ ಪಾರಗೂ॥

೧೦. "ತಸ್ಸ ಧಮ್ಮಂ ಸುಣಿತ್ವಾನ, ಪಸಾದಂ ಜನಯಿಂ ಅಹಂ।
ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸೇಹಿ, ಸಙ್ಘಾರಾಮಂ ಅಮಾಪಯಿಂ॥

೧೧. "ತಸ್ಸ ದತ್ವಾನ ಆರಾಮಂ, ಹಟ್ಠೋ ಸಂವಿಗ್ಗಮಾನಸೋ।
ಸರಣೇ ಪಞ್ಚಸೀಲೇ ಚ, ದಳ್ಹಂ ಕತ್ವಾ ಸಮಾದಿಯಿಂ॥

೧೨. "ಸೋಪಿ ಮಂ ಬುದ್ಧೋ ಬ್ಯಾಕಾಸಿ, ಸಙ್ಘಮಜ್ಝೇ ನಿಸೀದಿಯ।
ಅಟ್ಠಾರಸೇ ಕಪ್ಪಸತೇ, ಅಯಂ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ॥

೧೩. "ಪಧಾನಂ ಪದಹಿತ್ವಾನ...ಪೇ॰... ಹೇಸ್ಸಾಮ ಸಮ್ಮುಖಾ ಇಮಂ॥
೧೪. "ತಸ್ಸಾಪಿ ವಚನಂ ಸುತ್ವಾ, ಭಿಯ್ಯೋ ಚಿತ್ತಂ ಪಸಾದಯಿಂ।
ಉತ್ತರಿಂ ವತಮಧಿಟ್ಠಾಸಿಂ, ದಸಪಾರಮಿಪೂರಿಯಾ"ತಿ॥

ತತ್ಥ **ಸರಣೇ ಪಞ್ಚಸೀಲೇ ಚಾ**ತಿ ತೀಣಿ ಸರಣಾನಿ ಪಞ್ಚ ಸೀಲಾನಿ ಚಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಟ್ಠಾರಸೇ ಕಪ್ಪಸತೇ**ತಿ ಇತೋ ಅಟ್ಠಸತಾಧಿಕಸ್ಸ ಕಪ್ಪಸಹಸ್ಸಸ್ಸ ಅಚ್ಚಯೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ತಸ್ಸ ಪನ ಭಗವತೋ ಸುಧಞ್ಞಂ ನಾಮ ನಗರಂ ಅಹೋಸಿ। ಪಿತಾ ಸುದತ್ತೋ ನಾಮ ರಾಜಾ, ಮಾತಾ ಸುಚನ್ದಾ ನಾಮ ದೇವೀ, ಪಾಲಿತೋ ಚ ಸಬ್ಬದಸ್ಸೀ ಚ ದ್ವೇ ಅಗ್ಗಸಾವಕಾ, ಸೋಭಿತೋ ನಾಮುಪಟ್ಠಾಕೋ, ಸುಜಾತಾ ಚ ಧಮ್ಮದಿನ್ನಾ ಚ ದ್ವೇ ಅಗ್ಗಸಾವಿಕಾ, ಕಕುಧರುಕ್ಖೋ ಬೋಧಿ, ಸರೀರಂ ಅಸೀತಿಹತ್ಥುಬ್ಬೇಧಂ ಅಹೋಸಿ, ನವುತಿವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾನಿ ಆಯು, ವಿಮಲಾ ನಾಮಸ್ಸ ಅಗ್ಗಮಹೇಸೀ ಅಹೋಸಿ, ಕಞ್ಚನಾವೇಳೋ ನಾಮ ಪುತ್ತೋ, ಸೋ ಆಜಞ್ಞರಥೇನ ನಿಕ್ಖಮೀತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೧೫. "ಸುಧಞ್ಞಂ ನಾಮ ನಗರಂ, ಸುದತ್ತೋ ನಾಮ ಖತ್ತಿಯೋ।
ಚನ್ದಾ ನಾಮಾಸಿ ಜನಿಕಾ, ಪಿಯದಸ್ಸಿಸ್ಸ ಸತ್ಥುನೋ॥

೨೦. "ಪಾಲಿತೋ ಸಬ್ಬದಸ್ಸೀ ಚ, ಅಹೇಸುಂ ಅಗ್ಗಸಾವಕಾ।
ಸೋಭಿತೋ ನಾಮುಪಟ್ಠಾಕೋ, ಪಿಯದಸ್ಸಿಸ್ಸ ಸತ್ಥುನೋ॥

೨೧. "ಸುಜಾತಾ ಧಮ್ಮದಿನ್ನಾ ಚ, ಅಹೇಸುಂ ಅಗ್ಗಸಾವಿಕಾ।
ಬೋಧಿ ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ, ಕಕುಧೋತಿ ಪವುಚ್ಚತಿ॥

೧೩. “ಸೋಪಿ ಬುದ್ಧೋ ಅಮಿತಯಸೋ, ದ್ವತ್ತಿಂಸವರಲಕ್ಖಣೋ।
ಅಸೀತಿಹತ್ಥಮುಬ್ಬೇಧೋ, ಸಾಲರಾಜಾವ ದಿಸ್ಸತಿ॥

೧೪. “ಅಗ್ಗಿಚನ್ದಸೂರಿಯಾನಂ, ನತ್ಥಿ ತಾದಿಸಿಕಾ ಪಭಾ।
ಯಥಾ ಅಹು ಪಭಾ ತಸ್ಸ, ಅಸಮಸ್ಸ ಮಹೇಸಿನೋ॥

೧೫. “ತಸ್ಸಾಪಿ ದೇವದೇವಸ್ಸ, ಆಯು ತಾವತಕಂ ಅಹು।
ನವುತಿವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾನಿ, ಲೋಕೇ ಅಟ್ಠಾಸಿ ಚಕ್ಖುಮಾ॥

೧೬. “ಸೋಪಿ ಬುದ್ಧೋ ಅಸಮಸಮೋ, ಯುಗಾನಿಪಿ ತಾನಿ ಅತುಲಿಯಾನಿ।
ಸಬ್ಬಂ ತಮನ್ತರಹಿತಂ, ನನು ರಿತ್ತಾ ಸಬ್ಬಸಙ್ಖಾರಾ”ತಿ॥

ತತ್ಥ **ಸಾಲರಾಜಾ ವಾ**ತಿ ಸಬ್ಬಫಾಲಿಫುಲ್ಲೋ ಪರಮರಮಣೀಯದಸ್ಸನೋ ಸಮವಟ್ಟಕ್ಖನ್ಧೋ ಸಾಲರಾಜಾ ವಿಯ ದಿಸ್ಸತಿ। **ಯುಗಾನಿಪಿ ತಾನೀ**ತಿ ಅಗ್ಗಸಾವಕಯುಗಾದೀನಿ ಯುಗಳಾನಿ। ಸೇಸಗಾಥಾಸು ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವಾತಿ।

ಪಿಯದಸ್ಸೀಬುದ್ಧವಂಸವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ನಿಟ್ಠಿತೋ ತೇರಸಮೋ ಬುದ್ಧವಂಸೋ।

೧೬. ಅತ್ಥದಸ್ಸೀಬುದ್ಧವಂಸವಣ್ಣನಾ

ಪಿಯದಸ್ಸಿಮ್ಹಿ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೇ ಪರಿನಿಬ್ಬುತೇ ತಸ್ಸ ಸಾಸನೇ ಚ ಅನ್ತರಹಿತೇ ಪರಿಹಾಯಿತ್ವಾ ವಡ್ಢಿತ್ವಾ ಅಪರಿಮಿತಾಯುಕೇಸು ಮನುಸ್ಸೇಸು ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಪರಿಹಾಯಿತ್ವಾ ವಸ್ಸಸತಸಹಸ್ಸಾಯುಕೇಸು ಜಾತೇಸು ಪರಮತ್ಥದಸ್ಸೀ **ಅತ್ಥದಸ್ಸೀ** ನಾಮ ಬುದ್ಧೋ ಲೋಕೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿ। ಸೋ ಪಾರಮಿಯೋ ಪೂರೇತ್ವಾ ತುಸಿತಪುರೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತ್ವಾ ತತೋ ಚವಿತ್ವಾ ಪರಮಸೋಭನೇ ಸೋಭನೇ ನಾಮ ನಗರೇ ಸಾಗರಸ್ಸ ನಾಮ ರಞ್ಞೋ ಕುಲೇ ಅಗ್ಗಮಹೇಸಿಯಾ ಸುದಸ್ಸನದೇವಿಯಾ ಕುಚ್ಛಿಸ್ಮಿಂ ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ಗಹೇತ್ವಾ ದಸ ಮಾಸೇ ಗಬ್ಭೇ ವಸಿತ್ವಾ ಸುಚಿನ್ಧನುಯ್ಯಾನೇ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿತೋ ನಿಕ್ಖಮಿ। ಮಾತುಕುಚ್ಛಿತೋ ಮಹಾಪುರಿಸೇ ನಿಕ್ಖನ್ತಮತ್ತೇ ಸುಚಿರಕಾಲನಿಹಿತಾನಿ ಕುಲಪರಮ್ಪರಾಗತಾನಿ ಮಹಾನಿಧಾನಾನಿ ಧನಸಾಮಿಕಾ ಪಟಿಲಭಿಂಸೂತಿ ತಸ್ಸ ನಾಮಗ್ಗಹಣದಿವಸೇ "ಅತ್ಥದಸ್ಸೀ"ತಿ ನಾಮಮಕಂಸು। ಸೋ ದಸವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾನಿ ಅಗಾರಂ ಅಜ್ಝಾವಸಿ। ಅಮರಗಿರಿ-ಸುರಗಿರಿ-ಗಿರಿವಾಹನನಾಮಕಾ ಪರಮಸುರಭಿಜನಕಾ ತಯೋ ಚಸ್ಸ ಪಾಸಾದಾ ಅಹೇಸುಂ। ವಿಸಾಖಾದೇವಿಪ್ಪಮುಖಾನಿ ತೇತ್ತಿಂಸ ಇತ್ಥಿಸಹಸ್ಸಾನಿ ಅಹೇಸುಂ।

ಸೋ ಚತ್ತಾರಿ ನಿಮಿತ್ತಾನಿ ದಿಸ್ವಾ ವಿಸಾಖಾದೇವಿಯಾ ಸೇಲಕುಮಾರೇ ನಾಮ ಪುತ್ತೇ ಉಪ್ಪನ್ನೇ ಸುದಸ್ಸನಂ ನಾಮ ಅಸ್ಸರಾಜಂ ಅಭಿರುಹಿತ್ವಾ ಮಹಾಭಿನಿಕ್ಖಮನಂ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಪಬ್ಬಜಿ। ತಂ ನವ ಮನುಸ್ಸಕೋಟಿಯೋ ಅನುಪಬ್ಬಜಿಂಸು। ತೇಹಿ ಪರಿವುತೋ ಸೋ ಮಹಾಪುರಿಸೋ ಅಟ್ಠ ಮಾಸೇ ಪಧಾನಚರಿಯಂ ಚರಿತ್ವಾ ವಿಸಾಖಪುಣ್ಣಮಾಯ ಸುಚಿನ್ಧರನಾಗಿಯಾ ಉಪಹಾರತ್ಥಾಯ ಆನೀತಂ ಮಧುಪಾಯಾಸಂ ಮಹಾಜನೇನ ಸನ್ದಿಸ್ಸಮಾನಸಬ್ಬಸರೀರಾಯ ನಾಗಿಯಾ ಸಹ ಸುವಣ್ಣಪಾತಿಯಾ ದಿನ್ನಂ ಮಧುಪಾಯಾಸಂ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ತರುಣತರುಸತಸಮಲಙ್ಕತೇ ತರುಣಸಾಲವನೇ ದಿವಾವಿಹಾರಂ ವೀತಿನಾಮೇತ್ವಾ ಸಾಯನ್ಹಸಮಯೇ ಧಮ್ಮರುಚಿನಾ ಮಹಾರುಚಿನಾ ನಾಮ ನಾಗರಾಜೇನ ದಿನ್ನಾ ಅಟ್ಠ ಕುಸತಿಣಮುಟ್ಠಿಯೋ ಗಹೇತ್ವಾ ಚಮ್ಪಕಬೋಧಿಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ತೇಪಞ್ಞಾಸಹತ್ಥಾಯಾಮವಿತ್ಥತಂ ಕುಸತಿಣಸನ್ಥರಂ ಸನ್ಥರಿತ್ವಾ ಪಲ್ಲಙ್ಕಂ ಆಭುಜಿತ್ವಾ ಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಪತ್ವಾ ಸಬ್ಬಬುದ್ಧಾಚಿಣ್ಣಂ - "ಅನೇಕಜಾತಿಸಂಸಾರಂ…ಪೇ॰… ತಣ್ಹಾನಂ ಖಯಮಜ್ಝಗಾ"ತಿ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇತ್ವಾ ಸತ್ತಸತ್ತಾಹಂ ಬೋಧಿಸಮೀಪೇಯೇವ ವೀತಿನಾಮೇತ್ವಾ ಬ್ರಹ್ಮುನೋ ಧಮ್ಮದೇಸನಾಯಾಚನಂ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತ್ವಾ ಅತ್ತನಾ ಸಹ ಪಬ್ಬಜಿತನವಭಿಕ್ಖುಕೋಟಿಯೋ ಅರಿಯಧಮ್ಮಪಟಿವೇಧಸಮತ್ಥೇ ದಿಸ್ವಾ ಆಕಾಸೇನ ಗನ್ತ್ವಾ ಅನೋಮನಗರಸಮೀಪೇ ಅನೋಮುಯ್ಯಾನೇ ಓತರಿತ್ವಾ ತೇಹಿ ಪರಿವುತೋ ತತ್ಥ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಂ ಪವತ್ತೇಸಿ। ತದಾ ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಾನಂ ಪಠಮೋ ಧಮ್ಮಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹೋಸಿ।

ಪುನ ಭಗವತಿ ಲೋಕನಾಯಕೇ ದೇವಲೋಕಚಾರಿಕಂ ಚರಿತ್ವಾ ತತ್ಥ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇನ್ತೇ ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಾನಂ ದುತಿಯೋ ಅಭಿಸಮಯೋ ಅಹೋಸಿ। ಯದಾ ಪನ ಭಗವಾ ಅತ್ಥದಸ್ಸೀ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಭಗವಾ ವಿಯ ಕಪಿಲವತ್ಥುಪುರಂ ಸೋಭನಪುರಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಸಿ, ತದಾ ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಾನಂ ತತಿಯೋ ಧಮ್ಮಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹೋಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೧. "ತತ್ಥೇವ ಮಣ್ಡಕಪ್ಪಮ್ಹಿ, ಅತ್ಥದಸ್ಸೀ ಮಹಾಯಸೋ।
ಮಹಾತಮಂ ನಿಹನ್ತ್ವಾನ, ಪತ್ತೋ ಸಮ್ಬೋಧಿಮುತ್ತಮಂ॥

೨. "ಬ್ರಹ್ಮುನಾ ಯಾಚಿತೋ ಸನ್ತೋ, ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಂ ಪವತ್ತಯಿ।
ಅಮತೇನ ತಪ್ಪಯೀ ಲೋಕಂ, ದಸಸಹಸ್ಸೀ ಸದೇವಕಂ॥

೩. "ತಸ್ಸಾಪಿ ಲೋಕನಾಥಸ್ಸ, ಅಹೇಸುಂ ಅಭಿಸಮಯಾ ತಯೋ।
ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಾನಂ, ಪಠಮಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹು॥

೪. “ಯದಾ ಬುದ್ಧೋ ಅತ್ಥದಸ್ಸೀ, ಚರತಿ ದೇವಚಾರಿಕಂ।
ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಾನಂ, ದುತಿಯಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹು॥

೫. “ಪುನಾಪರಂ ಯದಾ ಬುದ್ಧೋ, ದೇಸೇಸಿ ಪಿತುಸನ್ತಿಕೇ।
ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಾನಂ, ತತಿಯಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹೂ”ತಿ॥

ತತ್ಥ **ತತ್ಥೇವಾ**ತಿ ತಸ್ಮಿಞ್ಞೇವ ಕಪ್ಪೇತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏತ್ಥ ಪನ ವರಕಪ್ಪೋ “ಮಣ್ಡಕಪ್ಪೋ”ತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। “ಯಸ್ಮಿಂ ಕಪ್ಪೇ ತಯೋ ಬುದ್ಧಾ ನಿಬ್ಬತ್ತನ್ತಿ, ಸೋ ಕಪ್ಪೋ ವರಕಪ್ಪೋ”ತಿ ಹೇಟ್ಠಾ ಪದುಮುತ್ತರಬುದ್ಧವಂಸವಣ್ಣನಾಯಂ ವುತ್ತೋ। ತಸ್ಮಾ ವರಕಪ್ಪೋ ಇಧ “ಮಣ್ಡಕಪ್ಪೋ”ತಿ ವುತ್ತೋ। **ನಿಹನ್ತ್ವಾ**ನಾತಿ ನಿಹನಿತ್ವಾ। ಅಯಮೇವ ವಾ ಪಾಠೋ। **ಸನ್ತೋ**ತಿ ಸಮಾನೋ। **ಅಮತೇನಾ**ತಿ ಮಗ್ಗಫಲಾಧಿಗಮಾಮತಪಾನೇನ। **ತಪ್ಪಯೀ**ತಿ ಅತಪ್ಪಯಿ, ಪೀಣೇಸೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ದಸಸಹಸ್ಸೀ**ತಿ ದಸಸಹಸ್ಸಿಲೋಕಧಾತುಂ। **ದೇವಚಾರಿಕ**ನ್ತಿ ದೇವಾನಂ ವಿನಯನತ್ಥಂ ದೇವಲೋಕಚಾರಿಕನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಸುಚನ್ದಕನಗರೇ ಕಿರ ಸನ್ತೋ ಚ ರಾಜಪುತ್ತೋ ಉಪಸನ್ತೋ ಚ ಪುರೋಹಿತಪುತ್ತೋ ತೀಸು ವೇದೇಸು ಸಬ್ಬಸಮಯನ್ತರೇಸು ಚ ಸಾರಮದಿಸ್ವಾ ನಗರಸ್ಸ ಚತೂಸು ದ್ವಾರೇಸು ಚತ್ತಾರೋ ಪಣ್ಡಿತೇ ವಿಸಾರದೇ ಚ ಮನುಸ್ಸೇ ಠಪೇಸುಂ - “ಯಂ ಪನ ತುಮ್ಹೇ ಪಣ್ಡಿತಂ ಸಮಣಂ ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ವಾ ಪಸ್ಸಥ ಸುಣಾಥ ವಾ, ತಂ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಆರೋಚೇಥಾ”ತಿ। ತೇನ ಚ ಸಮಯೇನ ಅತ್ಥದಸ್ಸೀ ಲೋಕನಾಥೋ ಸುಚನ್ದಕನಗರಂ ಸಮ್ಪಾಪುಣಿ। ಅಥ ತೇಹಿ ನಿವೇದಿತಾ ಪುರಿಸಾ ಗನ್ತ್ವಾ ತೇಸಂ ದಸಬಲಸ್ಸ ತತ್ಥಾಗಮನಂ ಪಟಿವೇದೇಸುಂ। ತತೋ ತೇ ಸನ್ತೋಪಸನ್ತಾ ತಥಾಗತಾಗಮನಂ ಸುತ್ವಾ ಪಹಟ್ಠಮಾನಸಾ ಸಹಸ್ಸಪರಿವಾರಾ ದಸಬಲಂ ಅಸಮಂ ಪಚ್ಚುಗ್ಗನ್ತ್ವಾ ಅಭಿವಾದೇತ್ವಾ ನಿಮನ್ತೇತ್ವಾ ಸತ್ತಾಹಂ ಬುದ್ಧಪ್ಪಮುಖಸ್ಸ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಅಸದಿಸಂ ಮಹಾದಾನಂ ದತ್ವಾ ಸತ್ತಮೇ ದಿವಸೇ ಸಕಲನಗರವಾಸೀಹಿ ಮನುಸ್ಸೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಧಮ್ಮಕಥಂ ಸುಣಿಂಸು। ತಸ್ಮಿಂ ಕಿರ ದಿವಸೇ ಅಟ್ಠನವುತಿಸಹಸ್ಸಾನಿ ಏಹಿಭಿಕ್ಖುಪಬ್ಬಜ್ಜಾಯ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿಂಸು। ತಾಯ ಪರಿಸಾಯ ಮಜ್ಝೇ ಭಗವಾ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಉದ್ದಿಸಿ, ಸೋ ಪಠಮೋ ಸನ್ನಿಪಾತೋ ಅಹೋಸಿ।

ಯದಾ ಪನ ಭಗವಾ ಅತ್ತನೋ ಪುತ್ತಸ್ಸ ಸೇಲತ್ಥೇರಸ್ಸ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇನ್ತೋ ಅಟ್ಠಾಸೀತಿಸಹಸ್ಸಾನಿ ಪಸಾದೇತ್ವಾ ಏಹಿಭಿಕ್ಖುಭಾವೇನ ಪಬ್ಬಾಜೇತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪೇತ್ವಾ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಉದ್ದಿಸಿ, ಸೋ ದುತಿಯೋ ಸನ್ನಿಪಾತೋ ಅಹೋಸಿ। ಪುನ ಮಹಾಮಙ್ಗಲಸಮಾಗಮೇ ಮಾಘಪುಣ್ಣಮಾಯಂ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇನ್ತೋ ಅಟ್ಠಸತ್ತತಿಸಹಸ್ಸಾನಿ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪೇತ್ವಾ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಉದ್ದಿಸಿ, ಸೋ ತತಿಯೋ ಸನ್ನಿಪಾತೋ ಅಹೋಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೬. “ಸನ್ನಿಪಾತಾ ತಯೋ ಆಸುಂ, ತಸ್ಸಾಪಿ ಚ ಮಹೇಸಿನೋ।
ಖೀಣಾಸವಾನಂ ವಿಮಲಾನಂ, ಸನ್ತಚಿತ್ತಾನ ತಾದಿನಂ॥

೭. “ಅಟ್ಠನವುತಿಸಹಸ್ಸಾನಂ, ಪಠಮೋ ಆಸಿ ಸಮಾಗಮೋ।
ಅಟ್ಠಾಸೀತಿಸಹಸ್ಸಾನಂ, ದುತಿಯೋ ಆಸಿ ಸಮಾಗಮೋ॥

೮. “ಅಟ್ಠಸತ್ತತಿಸಹಸ್ಸಾನಂ, ತತಿಯೋ ಆಸಿ ಸಮಾಗಮೋ।
ಅನುಪಾದಾ ವಿಮುತ್ತಾನಂ, ವಿಮಲಾನಂ ಮಹೇಸಿನ”ನ್ತಿ॥

ತದಾ ಕಿರ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ಚಮ್ಪಕನಗರೇ ಸುಸೀಮೋ ನಾಮ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಮಹಾಸಾಲೋ ಲೋಕಸಮ್ಮತೋ ಅಹೋಸಿ। ಸೋ ಸಬ್ಬವಿಭವಜಾತಂ ದೀನಾನಾಥಕಪಣದ್ಧಿಕಾದೀನಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ಹಿಮವನ್ತಸಮೀಪಂ ಗನ್ತ್ವಾ ತಾಪಸಪಬ್ಬಜ್ಜಂ

ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಅಟ್ಠ ಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ಪಞ್ಚ ಅಭಿಞ್ಞಾಯೋ ಚ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತ್ವಾ ಮಹಿದ್ಧಿಕೋ ಮಹಾನುಭಾವೋ ಹುತ್ವಾ ಮಹಾಜನಸ್ಸ ಕುಸಲಾಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಅನವಜ್ಜಸಾವಜ್ಜಭಾವಞ್ಚ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಬುದ್ಧುಪ್ಪಾದಂ ಆಗಮಯಮಾನೋ ಅಟ್ಠಾಸಿ।

ಅಥಾಪರೇನ ಸಮಯೇನ ಅತ್ಥದಸ್ಸಿಮ್ಹಿ ಲೋಕನಾಯಕೇ ಲೋಕೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಸುದಸ್ಸನಮಹಾನಗರೇ ಅಟ್ಠನ್ನಂ ಪರಿಸಾನಂ ಮಜ್ಝೇ ಧಮ್ಮಾಮತವಸ್ಸಂ ವಸ್ಸೇನ್ತೇ ತಸ್ಸ ಧಮ್ಮಂ ಸುತ್ವಾ ಸಗ್ಗಲೋಕಂ ಗನ್ತ್ವಾ ದಿಬ್ಬಾನಿ ಮನ್ದಾರವಪದುಮಪಾರಿಚ್ಛತ್ತಕಾದೀನಿ ಪುಪ್ಫಾನಿ ದೇವಲೋಕತೋ ಆಹರಿತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಆನುಭಾವಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ದಿಸ್ಸಮಾನಸರೀರೋ ಚತೂಸು ದಿಸಾಸು ಚತುದ್ದೀಪಿಕಮಹಾಮೇಘೋ ವಿಯ ಪುಪ್ಫವಸ್ಸಂ ವಸ್ಸೇತ್ವಾ ಸಮನ್ತತೋ ಪುಪ್ಫಮಣ್ಡಪಂ ಪುಪ್ಫಮಯಗ್ಘಿತೋರಣಹೇಮಜಾಲಾದೀನಿ ಪುಪ್ಫಮಯಾನಿ ಕತ್ವಾ ಮನ್ದಾರವಪುಪ್ಫಛತ್ತೇನ ದಸಬಲಂ ಪೂಜೇಸಿ। ಸೋಪಿ ನಂ ಭಗವಾ – "ಅನಾಗತೇ ಗೋತಮೋ ನಾಮ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಬ್ಯಾಕಾಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ –

೯. "ಅಹಂ ತೇನ ಸಮಯೇನ, ಜಟಿಲೋ ಉಗ್ಗತಾಪನೋ।
ಸುಸೀಮೋ ನಾಮ ನಾಮೇನ, ಮಹಿಯಾ ಸೇಟ್ಠಸಮ್ಮತೋ॥

೧೦. "ದಿಬ್ಬಂ ಮನ್ದಾರವಂ ಪುಪ್ಫಂ, ಪದುಮಂ ಪಾರಿಚ್ಛತ್ತಕಂ।
ದೇವಲೋಕಾ ಹರಿತ್ವಾನ, ಸಮ್ಬುದ್ಧಮಭಿಪೂಜಯಿಂ॥

೧೧. "ಸೋಪಿ ಮಂ ಬುದ್ಧೋ ಬ್ಯಾಕಾಸಿ, ಅತ್ಥದಸ್ಸೀ ಮಹಾಮುನಿ।
ಅಟ್ಠಾರಸೇ ಕಪ್ಪಸತೇ, ಅಯಂ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ॥

೧೨. "ಪಧಾನಂ ಪದಹಿತ್ವಾನ…ಪೇ॰… ಹೇಸ್ಸಾಮ ಸಮ್ಮುಖಾ ಇಮಂ॥

೧೩. "ತಸ್ಸಾಪಿ ವಚನಂ ಸುತ್ವಾ, ಹಟ್ಠೋ ಸಂವಿಗ್ಗಮಾನಸೋ।
ಉತ್ತರಿಂ ವತಮಧಿಟ್ಠಾಸಿಂ, ದಸಪಾರಮಿಪೂರಿಯಾ"ತಿ॥

ತತ್ಥ **ಜಟಿಲೋ**ತಿ ಜಟಾ ಅಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ ಜಟಿಲೋ। **ಮಹಿಯಾ ಸೇಟ್ಠಸಮ್ಮತೋ**ತಿ ಸಕಲೇನಪಿ ಲೋಕೇನ ಸೇಟ್ಠೋ ಉತ್ತಮೋ ಪವರೋತಿ ಏವಂ ಸಮ್ಮತೋ ಸಮ್ಭಾವಿತೋತಿ ಅತ್ಥೋ।

ತಸ್ಸ ಪನ ಭಗವತೋ ಸೋಭನಂ ನಾಮ ನಗರಂ ಅಹೋಸಿ। ಸಾಗರೋ ನಾಮ ರಾಜಾ ಪಿತಾ, ಸುದಸ್ಸನಾ ನಾಮ ಮಾತಾ, ಸನ್ತೋ ಉಪಸನ್ತೋ ಚ ದ್ವೇ ಅಗ್ಗಸಾವಕಾ, ಅಭಯೋ ನಾಮುಪಟ್ಠಾಕೋ, ಧಮ್ಮಾ ಚ ಸುಧಮ್ಮಾ ಚ ದ್ವೇ ಅಗ್ಗಸಾವಿಕಾ, ಚಮ್ಪಕರುಕ್ಖೋ ಬೋಧಿ, ಸರೀರಂ ಅಸೀತಿಹತ್ಥುಬ್ಬೇಧಂ ಅಹೋಸಿ। ಸರೀರಪ್ಪಭಾ ಸಮನ್ತತೋ ಸಬ್ಬಕಾಲಂ ಯೋಜನಮತ್ತಂ ಫರಿತ್ವಾ ಅಟ್ಠಾಸಿ, ಆಯು ವಸ್ಸಸತಸಹಸ್ಸಂ, ವಿಸಾಖಾ ನಾಮಸ್ಸ ಅಗ್ಗಮಹೇಸೀ, ಸೇಲೋ ನಾಮ ಪುತ್ತೋ, ಅಸ್ಸಯಾನೇನ ನಿಕ್ಖಮಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ –

೧೪. "ಸೋಭನಂ ನಾಮ ನಗರಂ, ಸಾಗರೋ ನಾಮ ಖತ್ತಿಯೋ।
ಸುದಸ್ಸನಾ ನಾಮ ಜನಿಕಾ, ಅತ್ಥದಸ್ಸಿಸ್ಸ ಸತ್ಥುನೋ॥

೧೫. "ಸನ್ತೋ ಚ ಉಪಸನ್ತೋ ಚ, ಅಹೇಸುಂ ಅಗ್ಗಸಾವಕಾ।
ಅಭಯೋ ನಾಮುಪಟ್ಠಾಕೋ, ಅತ್ಥದಸ್ಸಿಸ್ಸ ಸತ್ಥುನೋ॥

೧೬. "ಧಮ್ಮಾ ಚೇವ ಸುಧಮ್ಮಾ ಚ, ಅಹೇಸುಂ ಅಗ್ಗಸಾವಿಕಾ।

ಬೋಧಿ ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ, ಚಮ್ಪಕೋತಿ ಪವುಚ್ಚತಿ॥

೧೧. “ಸೋಪಿ ಬುದ್ಧೋ ಅಸಮಸಮೋ, ಅಸೀತಿಹತ್ಥಮುಗ್ಗತೋ।
ಸೋಭತೇ ಸಾಲರಾಜಾವ, ಉಳುರಾಜಾವ ಪೂರಿತೋ॥

೧೨. “ತಸ್ಸ ಪಾಕತಿಕಾ ರಂಸೀ, ಅನೇಕಸತಕೋಟಿಯೋ।
ಉದ್ಧಂ ಅಧೋ ದಸ ದಿಸಾ, ಫರನ್ತಿ ಯೋಜನಂ ಸದಾ॥

೧೪. “ಸೋಪಿ ಬುದ್ಧೋ ನರಾಸಭೋ, ಸಬ್ಬಸತ್ತುತ್ತಮೋ ಮುನಿ।
ವಸ್ಸಸತಸಹಸ್ಸಾನಿ, ಲೋಕೇ ಅಟ್ಠಾಸಿ ಚಕ್ಖುಮಾ॥

೧೫. “ಅತುಲಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಓಭಾಸಂ, ವಿರೋಚೇತ್ವಾ ಸದೇವಕೇ।
ಸೋಪಿ ಅನಿಚ್ಚತಂ ಪತ್ತೋ, ಯಥಗ್ಗುಪಾದಾನಸಙ್ಖಯಾ”ತಿ॥

ತತ್ಥ **ಉಳುರಾಜಾವ ಪೂರಿತೋ**ತಿ ಸರದಸಮಯಪರಿಪುಣ್ಣವಿಮಲಸಕಲಮಣ್ಡಲೋ ತಾರಕರಾಜಾ ವಿಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪಾಕತಿಕಾ**ತಿ ಪಕತಿವಸೇನ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಾ, ನ ಅಧಿಟ್ಠಾನವಸೇನ। ಯದಾ ಇಚ್ಛತಿ ಭಗವಾ, ತದಾ ಅನೇಕಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸೇಪಿ ಚಕ್ಕವಾಳೇ ಆಭಾಯ ಫರೇಯ್ಯ। **ರಂಸೀ**ತಿ ರಸ್ಮಿಯೋ। **ಉಪಾದಾನಸಙ್ಖಯಾ**ತಿ ಉಪಾದಾನಕ್ಖಯಾ ಇನ್ಧನಕ್ಖಯಾ ಅಗ್ಗಿ ವಿಯ। ಸೋಪಿ ಭಗವಾ ಚತುನ್ನಂ ಉಪಾದಾನಾನಂ ಖಯೇನ ಅನುಪಾದಿಸೇಸಾಯ ನಿಬ್ಬಾನಧಾತುಯಾ ಅನುಪಮನಗರೇ ಅನೋಮಾರಾಮೇ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಿ। ಧಾತುಯೋ ಪನಸ್ಸ ಅಧಿಟ್ಠಾನೇನ ವಿಕಿರಿಂಸು। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಗಾಥಾಸು ಉತ್ತಾನಮೇವಾತಿ।

ಅತ್ಥದಸ್ಸೀಬುದ್ಧವಂಸವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ನಿಟ್ಠಿತೋ ಚುದ್ದಸಮೋ ಬುದ್ಧವಂಸೋ।

೧೭. ಧಮ್ಮದಸ್ಸೀಬುದ್ಧವಂಸವಣ್ಣನಾ

ಅತ್ಥದಸ್ಸಿಮ್ಹಿ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೇ ಪರಿನಿಬ್ಬುತೇ ಅನ್ತರಕಪ್ಪೇ ಚ ವೀತಿವತ್ತೇ ಅಪರಿಮಿತಾಯುಕೇಸು ಸತ್ತೇಸು ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಪರಿಹಾಯಿತ್ವಾ ವಸ್ಸಸತಸಹಸ್ಸಾಯುಕೇಸು ಜಾತೇಸು **ಧಮ್ಮದಸ್ಸೀ** ನಾಮ ಸತ್ಥಾ ಲೋಕಾಲೋಕಕರೋ ಲೋಭಾದಿಲೋಕಮಲವಿನಯಕರೋ ಲೋಕೇಕನಾಯಕೋ ಲೋಕೇ ಉದಪಾದಿ। ಸೋಪಿ ಭಗವಾ ಪಾರಮಿಯೋ ಪೂರೇತ್ವಾ ತುಸಿತಪುರೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತ್ವಾ ತತೋ ಚವಿತ್ವಾ ಸರಣನಗರೇ ಸಬ್ಬಲೋಕಸರಣಸ್ಸ ಸರಣಸ್ಸ ನಾಮ ರಞ್ಞೋ ಅಗ್ಗಮಹೇಸಿಯಾ ಸುನನ್ದಾಯ ನಾಮ ದೇವಿಯಾ ಕುಚ್ಛಿಸ್ಮಿಂ ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ಅಗ್ಗಹೇಸಿ। ಸೋ ದಸನ್ನಂ ಮಾಸಾನಂ ಅಚ್ಚಯೇನ ಸರಣುಯ್ಯಾನೇ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿತೋ ಪಾವುಸ್ಸಕಾಲೇ ಸಲಿಲಧರವಿವರಗತೋ ಪುಣ್ಣಚನ್ದೋ ವಿಯ ನಿಕ್ಖಮಿ। ಮಹಾಪುರಿಸೇ ಪನ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿತೋ ನಿಕ್ಖನ್ತಮತ್ತೇಯೇವ ಅಧಿಕರಣವೋಹಾರಸತ್ಥಪೋತ್ಥಕೇಸು ಅಧಮ್ಮಿಯಾ ವೋಹಾರಾ ಸಯಮೇವ ಅನ್ತರಧಾಯಿಂಸು। ಧಮ್ಮಿಕವೋಹಾರಾಯೇವ ಅಟ್ಠಂಸು। ತೇನಸ್ಸ ನಾಮಗ್ಗಹಣದಿವಸೇ "ಧಮ್ಮದಸ್ಸೀ"ತಿ ನಾಮಮಕಂಸು। ಸೋ ಅಟ್ಠವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾನಿ ಅಗಾರಂ ಅಜ್ಝಾವಸಿ। ತಸ್ಸ ಕಿರ ಅರಜ-ವಿರಜ-ಸುದಸ್ಸನನಾಮಕಾ ತಯೋ ಪಾಸಾದಾ ಅಹೇಸುಂ। ವಿಚಿಕೋಳಿದೇವಿಪ್ಪಮುಖಾನಂ ಇತ್ಥೀನಂ ವೀಸತಿಸಹಸ್ಸಾಧಿಕಂ ಸತಸಹಸ್ಸಂ ಅಹೋಸಿ।

ಸೋ ಚತ್ತಾರಿ ನಿಮಿತ್ತಾನಿ ದಿಸ್ವಾ ವಿಚಿಕೋಳಿದೇವಿಯಾ ಪುಞ್ಞವಡ್ಢನೇ ನಾಮ ಪುತ್ತೇ ಉಪ್ಪನ್ನೇ ದೇವಕುಮಾರೋ ವಿಯ ಅತಿವಿಯ ಸುಖುಮಾಲೋ ದೇವಸಮ್ಪತ್ತಿಮಿವ ಸಮ್ಪತ್ತಿಮನುಭವಮಾನೋ ಮಜ್ಝಿಮಯಾಮೇ ವುಟ್ಠಾಯ ಸಿರಿಸಯನೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ನಿದ್ದೋಪಗತಾನಂ ಇತ್ಥೀನಂ ವಿಪ್ಪಕಾರಂ ದಿಸ್ವಾ ಸಞ್ಜಾತಸಂವೇಗೋ ಮಹಾಭಿನಿಕ್ಖಮನಾಯ ಚಿತ್ತಂ ಉಪ್ಪಾದೇಸಿ। ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದಸಮನನ್ತರಮೇವಸ್ಸ ಸುದಸ್ಸನಪಾಸಾದೋ ಗಗನತಲಮಬ್ಭುಗ್ಗನ್ತ್ವಾ ಚತುರಙ್ಗಿನಿಯಾ ಸೇನಾಯ ಪರಿವುತೋ ದುತಿಯೋ ದಿವಸಕರೋ ವಿಯ ದಿಬ್ಬವಿಮಾನಂ ವಿಯ ಚ ಗನ್ತ್ವಾ ರತ್ತಕುರವಕತರುಬೋಧಿಸಮೀಪೇಯೇವ ಓತರಿತ್ವಾ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ಮಹಾಪುರಿಸೋ ಕಿರ ಬ್ರಹ್ಮುನಾ ಉಪನೀತಾನಿ ಕಾಸಾಯಾನಿ ಗಹೇತ್ವಾ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಪಾಸಾದತೋ ಓತರಿತ್ವಾ ಅವಿದೂರೇ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ಪಾಸಾದೋ ಪುನ ಆಕಾಸೇನ ಗನ್ತ್ವಾ ಬೋಧಿರುಕ್ಖಂ ಅನ್ತೋಕತ್ವಾ ಪಥವಿಯಂ ಪತಿಟ್ಠಾಸಿ। ಇತ್ಥಿಯೋಪಿ ಸಪರಿವಾರಾ ಪಾಸಾದತೋ ಓತರಿತ್ವಾ ಅಡ್ಢಗಾವುತಮತ್ತಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಅಟ್ಠಂಸು। ತತ್ಥ ಇತ್ಥಿಯೋ ಚ ತಾಸಂ ಪರಿಚಾರಿಕಾ ಚೇಟಿಕಾಯೋ ಚ ಠಪೇತ್ವಾ ಸಬ್ಬೇ ಮನುಸ್ಸಾ ತಂ ಅನುಪಬ್ಬಜಿಂಸು। ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಂ ಅಹೋಸಿ।

ಅಥ ಧಮ್ಮದಸ್ಸೀ ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ಸತ್ತಾಹಂ ಪಧಾನಚರಿಯಂ ಚರಿತ್ವಾ ವಿಚಿಕೋಳಿದೇವಿಯಾ ದಿನ್ನಂ ಮಧುಪಾಯಾಸಂ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಬದರವನೇ ದಿವಾವಿಹಾರಂ ಕತ್ವಾ ಸಾಯನ್ಹಸಮಯೇ ಸಿರಿವಡ್ಢನೇನ ನಾಮ ಯವಪಾಲಕೇನ ದಿನ್ನಾ ಅಟ್ಠ ತಿಣಮುಟ್ಠಿಯೋ ಗಹೇತ್ವಾ ಬಿಮ್ಬಿಜಾಲಬೋಧಿಂ ಉಪಗನ್ತ್ವಾ ತೇಪಣ್ಣಾಸಹತ್ಥವಿತ್ಥತಂ ತಿಣಸನ್ಥರಂ ಸನ್ಥರಿತ್ವಾ ತತ್ಥ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಂ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ – "ಅನೇಕಜಾತಿಸಂಸಾರಂ...ಪೇ॰... ತಣ್ಹಾನಂ ಖಯಮಜ್ಝಗಾ"ತಿ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇತ್ವಾವ ಬೋಧಿಸಮೀಪೇ ಸತ್ತಸತ್ತಾಹಂ ವೀತಿನಾಮೇತ್ವಾ ಕತಬ್ರಹ್ಮಯಾಚನೋ ಅತ್ತನಾ ಸದ್ಧಿಂ ಪಬ್ಬಜಿತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಸ್ಸ ಸದ್ಧಮ್ಮಪ್ಪಟಿವೇಧಸಮತ್ಥತಂ ಞತ್ವಾ ಅಟ್ಠಾರಸಯೋಜನಿಕಮಗ್ಗಂ ಏಕಾಹೇನೇವ ಇಸಿಪತನಂ ಗನ್ತ್ವಾ ತೇಹಿ ಪರಿವುತೋ ತತ್ಥ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಂ ಪವತ್ತೇಸಿ, ತದಾ ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಾನಂ ಪಠಮಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹೋಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ –

೧. "ತತ್ಥೇವ ಮಣ್ಡಕಪ್ಪಮ್ಹಿ, ಧಮ್ಮದಸ್ಸೀ ಮಹಾಯಸೋ।
ತಮನ್ಧಕಾರಂ ವಿಧಮಿತ್ವಾ, ಅತಿರೋಚತಿ ಸದೇವಕೇ॥

೨. "ತಸ್ಸಾಪಿ ಅತುಲತೇಜಸ್ಸ, ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಪ್ಪವತ್ತನೇ।
ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಾನಂ, ಪಠಮಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹೂ"ತಿ॥

ತತ್ಥ **ತಮನ್ಧಕಾರನ್ತಿ** ತಮಸಙ್ಖಾತಂ ಮೋಹನ್ಧಕಾರನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಯದಾ ಪನ ತಗರನಾಮಕೇ ನಗರೇ ಸಞ್ಜಯೋ ನಾಮ ರಾಜಾ ಕಾಮೇಸು ಆದೀನವಂ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಂ ಖೇಮತೋ ಚ ದಿಸ್ವಾ ಇಸಿಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಪಬ್ಬಜಿ। ತಂ ನವುತಿಕೋಟಿಯೋ ಅನುಪಬ್ಬಜಿಂಸು। ತೇ ಸಬ್ಬೇಯೇವ ಪಞ್ಚಾಭಿಞ್ಞಾಅಟ್ಠಸಮಾಪತ್ತಿಲಾಭಿನೋ ಅಹೇಸುಂ। ಅಥ ಸತ್ಥಾ ಧಮ್ಮದಸ್ಸೀ ತೇಸಂ ಉಪನಿಸ್ಸಯಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ದಿಸ್ವಾ ಆಕಾಸೇನ ಗನ್ತ್ವಾ ಸಞ್ಜಯಸ್ಸ ತಾಪಸಸ್ಸ ಅಸ್ಸಮಪದಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಆಕಾಸೇ ಠತ್ವಾ ತೇಸಂ ತಾಪಸಾನಂ ಅಜ್ಝಾಸಯಾನುರೂಪಂ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತ್ವಾ ಧಮ್ಮಚಕ್ಖುಂ ಉಪ್ಪಾದೇಸಿ, ಸೋ ದುತಿಯೋ ಅಭಿಸಮಯೋ ಅಹೋಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೩. "ಯದಾ ಬುದ್ಧೋ ಧಮ್ಮದಸ್ಸೀ, ವಿನೇಸಿ ಸಞ್ಜಯಂ ಇಸಿಂ।
ತದಾ ನವುತಿಕೋಟೀನಂ, ದುತಿಯಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹೂ"ತಿ॥

ಯದಾ ಪನ ಸಕ್ಕೋ ದೇವಾನಮಿನ್ದೋ ದಸಬಲಸ್ಸ ಧಮ್ಮಂ ಸೋತುಕಾಮೋ ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿ, ತದಾ ಅಸೀತಿಯಾ ಕೋಟೀನಂ ತತಿಯೋ ಅಭಿಸಮಯೋ ಅಹೋಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೪. "ಯದಾ ಸಕ್ಕೋ ಉಪಗಞ್ಛಿ, ಸಪರಿಸೋ ವಿನಾಯಕಂ।
ತದಾ ಅಸೀತಿಕೋಟೀನಂ, ತತಿಯಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹೂ"ತಿ॥

ಯದಾ ಪನ ಸರಣನಗರೇ ವೇಮಾತಿಕಭಾತಿಕಂ ಪದುಮಕುಮಾರಂ ಫುಸ್ಸದೇವಕುಮಾರಞ್ಚ ಸಪರಿವಾರೇ ಪಬ್ಬಾಜೇಸಿ, ತಸ್ಮಿಂ ಅನ್ತೋವಸ್ಸೇ ಪಬ್ಬಜಿತಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಾನಂ ಮಜ್ಝೇ ವಿಸುದ್ಧಿಪವಾರಣಂ ಪವಾರೇಸಿ, ಸೋ ಪಠಮೋ ಸನ್ನಿಪಾತೋ ಅಹೋಸಿ। ಪುನ ಭಗವತೋ ದೇವಲೋಕತೋ ಓರೋಹಣೇ ಸತಕೋಟೀನಂ ದುತಿಯೋ ಸನ್ನಿಪಾತೋ ಅಹೋಸಿ। ಯದಾ ಪನ ಸುದಸ್ಸನಾರಾಮೇ ತೇರಸನ್ನಂ ಧುತಗುಣಾನಂ ಗುಣೇ ಆನಿಸಂಸೇ ಪಕಾಸೇತ್ವಾ ಹಾರಿತಂ ನಾಮ ಮಹಾಸಾವಕಂ ಏತದಗ್ಗೇ ಠಪೇಸಿ, ತದಾ ಅಸೀತಿಯಾ ಕೋಟೀನಂ ಮಜ್ಝೇ ಭಗವಾ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಉದ್ದಿಸಿ, ಸೋ ತತಿಯೋ ಸನ್ನಿಪಾತೋ ಅಹೋಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೫. "ತಸ್ಸಾಪಿ ದೇವದೇವಸ್ಸ, ಸನ್ನಿಪಾತಾ ತಯೋ ಅಹುಂ।
ಖೀಣಾಸವಾನಂ ವಿಮಲಾನಂ, ಸನ್ತಚಿತ್ತಾನ ತಾದಿನಂ॥

೬. "ಯದಾ ಬುದ್ಧೋ ಧಮ್ಮದಸ್ಸೀ, ಸರಣೇ ವಸ್ಸಂ ಉಪಾಗಮಿ।
ತದಾ ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಾನಂ, ಪಠಮೋ ಆಸಿ ಸಮಾಗಮೋ॥

೭. "ಪುನಾಪರಂ ಯದಾ ಬುದ್ಧೋ, ದೇವತೋ ಏತಿ ಮಾನುಸಂ।
ತದಾಪಿ ಸತಕೋಟೀನಂ, ದುತಿಯೋ ಆಸಿ ಸಮಾಗಮೋ॥

೮. "ಪುನಾಪರಂ ಯದಾ ಬುದ್ಧೋ, ಪಕಾಸೇಸಿ ಧುತೇ ಗುಣೇ।
ತದಾ ಅಸೀತಿಕೋಟೀನಂ, ತತಿಯೋ ಆಸಿ ಸಮಾಗಮೋ"ತಿ॥

ತದಾ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ಸಕ್ಕೋ ದೇವರಾಜಾ ಹುತ್ವಾ ದ್ವೀಸು ದೇವಲೋಕೇಸು ದೇವೇಹಿ ಪರಿವುತೋ ಆಗನ್ತ್ವಾ ದಿಬ್ಬೇಹಿ ಗನ್ಧಪುಪ್ಫಾದೀಹಿ ದಿಬ್ಬತುರಿಯೇಹಿ ಚ ತಥಾಗತಂ ಪೂಜೇಸಿ। ಸೋಪಿ ನಂ ಸತ್ಥಾ - "ಅನಾಗತೇ ಗೋತಮೋ ನಾಮ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಬ್ಯಾಕಾಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೯. “ಅಹಂ ತೇನ ಸಮಯೇನ, ಸಕ್ಕೋ ಆಸಿಂ ಪುರಿನ್ದದೋ।
ದಿಬ್ಬೇನ ಗನ್ಧಮಾಲೇನ, ತುರಿಯೇನಾಭಿಪೂಜಯಿಂ॥

೧೦. “ಸೋಪಿ ಮಂ ತದಾ ಬ್ಯಾಕಾಸಿ, ದೇವಮಜ್ಝೇ ನಿಸೀದಿಯ।
ಅಟ್ಠಾರಸೇ ಕಪ್ಪಸತೇ, ಅಯಂ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ॥

೧೧. “ಪಧಾನಂ ಪದಹಿತ್ವಾನ…ಪೇ॰… ಹೇಸ್ಸಾಮ ಸಮ್ಮುಖಾ ಇಮಂ॥
೧೨. “ತಸ್ಸಾಪಿ ವಚನಂ ಸುತ್ವಾ, ಭಿಯ್ಯೋ ಚಿತ್ತಂ ಪಸಾದಯಿಂ।
ಉತ್ತರಿಂ ವತಮಧಿಟ್ಠಾಸಿಂ, ದಸಪಾರಮಿಪೂರಿಯಾ”ತಿ॥

ತಸ್ಸ ಪನ ಭಗವತೋ ಸರಣಂ ನಾಮ ನಗರಂ ಅಹೋಸಿ। ಸರಣೋ ನಾಮ ರಾಜಾ ಪಿತಾ, ಸುನನ್ದಾ ನಾಮ ಮಾತಾ, ಪದುಮೋ ಚ ಫುಸ್ಸದೇವೋ ಚ ದ್ವೇ ಅಗ್ಗಸಾವಕಾ, ಸುನೇತ್ತೋ ನಾಮ ಉಪಟ್ಠಾಕೋ, ಖೇಮಾ ಚ ಸಬ್ಬನಾಮಾ ಚ ದ್ವೇ ಅಗ್ಗಸಾವಿಕಾ, ಬಿಮ್ಬಿಜಾಲರುಕ್ಖೋ ಬೋಧಿ, ಸರೀರಂ ಪನಸ್ಸ ಅಸೀತಿಹತ್ಥುಬ್ಬೇಧಂ ಅಹೋಸಿ, ಆಯು ವಸ್ಸಸತಸಹಸ್ಸಂ, ವಿಚಿಕೋಳಿದೇವೀ ನಾಮಸ್ಸ ಅಗ್ಗಮಹೇಸೀ, ಪುಞ್ಞವಡ್ಢನೋ ನಾಮಸ್ಸ ಪುತ್ತೋ, ಪಾಸಾದೇನ ನಿಕ್ಖಮಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೧೩. “ಸರಣಂ ನಾಮ ನಗರಂ, ಸರಣೋ ನಾಮ ಖತ್ತಿಯೋ।
ಸುನನ್ದಾ ನಾಮ ಜನಿಕಾ, ಧಮ್ಮದಸ್ಸಿಸ್ಸ ಸತ್ಥುನೋ॥

೧೮. “ಪದುಮೋ ಫುಸ್ಸದೇವೋ ಚ, ಅಹೇಸುಂ ಅಗ್ಗಸಾವಕಾ।
ಸುನೇತ್ತೋ ನಾಮುಪಟ್ಠಾಕೋ, ಧಮ್ಮದಸ್ಸಿಸ್ಸ ಸತ್ಥುನೋ॥

೧೯. “ಖೇಮಾ ಚ ಸಬ್ಬನಾಮಾ ಚ, ಅಹೇಸುಂ ಅಗ್ಗಸಾವಿಕಾ।
ಬೋಧಿ ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ, ಬಿಮ್ಬಿಜಾಲೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ॥

೨೦. “ಸೋಪಿ ಬುದ್ಧೋ ಅಸಮಸಮೋ, ಅಸೀತಿಹತ್ಥಮುಗ್ಗತೋ।
ಅತಿರೋಚತಿ ತೇಜೇನ, ದಸಸಹಸ್ಸಿಮ್ಹಿ ಧಾತುಯಾ॥

೨೧. “ಸುಫುಲ್ಲೋ ಸಾಲರಾಜಾವ, ವಿಜ್ಜೂವ ಗಗನೇ ಯಥಾ।
ಮಜ್ಝನ್ಹಿಕೇವ ಸೂರಿಯೋ, ಏವಂ ಸೋ ಉಪಸೋಭಥ॥

೨೩. “ತಸ್ಸಾಪಿ ಅತುಲತೇಜಸ್ಸ, ಸಮಕಂ ಆಸಿ ಜೀವಿಕಂ।
ವಸ್ಸಸತಸಹಸ್ಸಾನಿ, ಲೋಕೇ ಅಟ್ಠಾಸಿ ಚಕ್ಖುಮಾ॥

೨೪. “ಓಭಾಸಂ ದಸ್ಸಯಿತ್ವಾನ, ವಿಮಲಂ ಕತ್ವಾನ ಸಾಸನಂ।
ಚವಿ ಚನ್ದೋವ ಗಗನೇ, ನಿಬ್ಬುತೋ ಸೋ ಸಸಾವಕೋ”ತಿ॥

ತತ್ಥ **ಬಿಮ್ಬಿಜಾಲೋತಿ** ರತ್ತಕುರವಕರುಕ್ಖೋ। **ದಸಸಹಸ್ಸಿಮ್ಹಿ ಧಾತುಯಾತಿ** ದಸಸಹಸ್ಸಿಯಾ ಲೋಕಧಾತುಯಾ। **ವಿಜ್ಜೂವಾತಿ** ವಿಜ್ಜುಲತಾ ವಿಯ। **ಉಪಸೋಭಥಾತಿ** ಯಥಾ ಗಗನೇ ವಿಜ್ಜು ಚ ಮಜ್ಝನ್ಹಿಕೇ ಸೂರಿಯೋ ಚ ಉಪಸೋಭತಿ, ಏವಂ ಸೋ ಭಗವಾ ಉಪಸೋಭಿತ್ಥಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸಮಕನ್ತಿ** ಸಬ್ಬೇಹಿ ನರಸತ್ತೇಹಿ ಸಮಮೇವ ತಸ್ಸ ಆಯು ಅಹೋಸೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಚವೀತಿ** ಚುತೋ।

ಚನ್ದೋವಾತಿ ಗಗನತೋ ಚನ್ದಿಮಾ ವಿಯ ಚವೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಧಮ್ಮದಸ್ಸೀ ಕಿರ ಭಗವಾ ಸಾಲವತೀನಗರೇ ಕೇಸಾರಾಮೇ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಿ ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಗಾಥಾಸು ಪಾಕಟಮೇವಾತಿ।

ಧಮ್ಮದಸ್ಸೀಬುದ್ಧವಂಸವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ನಿಟ್ಠಿತೋ ಪನ್ನರಸಮೋ ಬುದ್ಧವಂಸೋ।

೧೮. ಸಿದ್ಧತ್ಥಬುದ್ಧವಂಸವಣ್ಣನಾ

ಧಮ್ಮದಸ್ಸಿಮ್ಹಿ ಭಗವತಿ ಪರಿನಿಬ್ಬುತೇ ಅನ್ತರಹಿತೇ ಚಸ್ಸ ಸಾಸನೇ ತಸ್ಮಿಂ ಕಪ್ಪೇ ಅತೀತೇ ಕಪ್ಪಸಹಸ್ಸೇ ಚ ಸತ್ತಸು ಕಪ್ಪಸತೇಸು ಚ ಛಸು ಕಪ್ಪೇಸು ಚ ಅತಿಕ್ಕನ್ತೇಸು ಇತೋ ಚತುನವುತಿಕಪ್ಪಮತ್ಥಕೇ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಕಪ್ಪೇ ಏಕೋವ ಲೋಕತ್ಥಚರೋ ಅಧಿಗತಪರಮತ್ಥೋ **ಸಿದ್ಧತ್ಥೋ** ನಾಮ ಸತ್ಥಾ ಲೋಕೇ ಪಾತುರಹೋಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೧. "ಧಮ್ಮದಸ್ಸಿಸ್ಸ ಅಪರೇನ, ಸಿದ್ಧತ್ಥೋ ಲೋಕನಾಯಕೋ।
ನಿಹನಿತ್ವಾ ತಮಂ ಸಬ್ಬಂ, ಸೂರಿಯೋ ಅಬ್ಭುಗ್ಗತೋ ಯಥಾ"ತಿ॥

ಸಿದ್ಧತ್ಥೋ ಬೋಧಿಸತ್ತೋಪಿ ಪಾರಮಿಯೋ ಪೂರೇತ್ವಾ ತುಸಿತಭವನೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತ್ವಾ ತತೋ ಚವಿತ್ವಾ ವೇಭಾರನಗರೇ ಉದೇನಸ್ಸ ನಾಮ ರಞ್ಞೋ ಅಗ್ಗಮಹೇಸಿಯಾ ಸುಫಸ್ಸಾಯ ನಾಮ ದೇವಿಯಾ ಕುಚ್ಛಿಸ್ಮಿಂ ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ಗಹೇತ್ವಾ ದಸನ್ನಂ ಮಾಸಾನಂ ಅಚ್ಚಯೇನ ವಿರಿಯುಯ್ಯಾನೇ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿತೋ ನಿಕ್ಖಮಿ। ಜಾತೇ ಪನ ಮಹಾಪುರಿಸೇ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಆರದ್ಧಕಮ್ಮನ್ತಾ ಚ ಇಚ್ಛಿತಾ ಚ ಅತ್ಥಾ ಸಿದ್ಧಿಮಗಮಂಸು। ತಸ್ಮಾ ಪನಸ್ಸ ಞಾತಕಾ "ಸಿದ್ಧತ್ಥೋ"ತಿ ನಾಮಮಕಂಸು। ಸೋ ದಸವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾನಿ ಅಗಾರಮಜ್ಝೇ ವಸಿ। ತಸ್ಸ ಕೋಕಾ-ಸುಪ್ಪಲ-ಪದುಮನಾಮಕಾ ತಯೋ ಪಾಸಾದಾ ಅಹೇಸುಂ। ಸೋಮನಸ್ಸಾದೇವಿಪ್ಪಮುಖಾನಿ ಅಟ್ಠಚತ್ತಾಲೀಸ ಇತ್ಥಿಸಹಸ್ಸಾನಿ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಿತಾನಿ ಅಹೇಸುಂ।

ಸೋ ಚತ್ತಾರಿ ನಿಮಿತ್ತಾನಿ ದಿಸ್ವಾ ಸೋಮನಸ್ಸಾದೇವಿಯಾ ಪುತ್ತೇ ಅನುಪಮಕುಮಾರೇ ಉಪ್ಪನ್ನೇ ಆಸಾಳ್ಹಿಪುಣ್ಣಮಿಯಂ ಸುವಣ್ಣಸಿವಿಕಾಯ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ವಿರಿಯುಯ್ಯಾನಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಪಬ್ಬಜಿ। ತಂ ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಮನುಸ್ಸಾ ಅನುಪಬ್ಬಜಿಂಸು। ಮಹಾಪುರಿಸೋ ಕಿರ ತೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ದಸ ಮಾಸೇ ಪಧಾನಚರಿಯಂ ಚರಿತ್ವಾ ವಿಸಾಖಪುಣ್ಣಮಾಯಂ ಅಸದಿಸಬ್ರಾಹ್ಮಣಗಾಮೇ ಸುನೇತ್ತಾಯ ನಾಮ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕಞ್ಞಾಯ ದಿನ್ನಂ ಮಧುಪಾಯಾಸಂ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಬದರವನೇ ದಿವಾವಿಹಾರಂ ವೀತಿನಾಮೇತ್ವಾ ಸಾಯನ್ಹಸಮಯೇ ವರುಣೇನ ನಾಮ ಯವಪಾಲೇನ ದಿನ್ನಾ ಅಟ್ಠ ತಿಣಮುಟ್ಠಿಯೋ ಗಹೇತ್ವಾ ಕಣಿಕಾರಬೋಧಿಂ ಉಪಗನ್ತ್ವಾ ಚತ್ತಾಲೀಸಹತ್ಥವಿತ್ಥತಂ ತಿಣಸನ್ಥರಂ ಸನ್ಥರಿತ್ವಾ ಪಲ್ಲಙ್ಕಂ ಆಭುಜಿತ್ವಾ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಂ ಪಾಪುಣಿತ್ವಾ - "ಅನೇಕಜಾತಿಸಂಸಾರಂ…ಪೇ॰… ತಣ್ಹಾನಂ ಖಯಮಜ್ಝಗಾ"ತಿ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇತ್ವಾ ಸತ್ತಸತ್ತಾಹಂ ವೀತಿನಾಮೇತ್ವಾ ಅತ್ತನಾ ಸಹ ಪಬ್ಬಜಿತಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಾನಂ ಚತುಸಚ್ಚಪಟಿವೇಧಸಮತ್ಥತಂ ದಿಸ್ವಾ ಅನಿಲಪಥೇನ ಗನ್ತ್ವಾ ಗಯಾಮಿಗದಾಯೇ ಓತರಿತ್ವಾ ತೇಸಂ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಂ ಪವತ್ತೇಸಿ, ತದಾ ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಾನಂ ಪಠಮೋ ಅಭಿಸಮಯೋ ಅಹೋಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೨. "ಸೋಪಿ ಪತ್ವಾನ ಸಮ್ಬೋಧಿಂ, ಸನ್ತಾರೇನ್ತೋ ಸದೇವಕಂ।
ಅಭಿವಸ್ಸಿ ಧಮ್ಮಮೇಘೇನ, ನಿಬ್ಬಾಪೇನ್ತೋ ಸದೇವಕಂ॥

೩. "ತಸ್ಸಾಪಿ ಅತುಲತೇಜಸ್ಸ, ಅಹೇಸುಂ ಅಭಿಸಮಯಾ ತಯೋ।
ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಾನಂ, ಪಠಮಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹೂ"ತಿ॥

ತತ್ಥ **ಸದೇವಕನ್ತಿ** ಸದೇವಕಂ ಲೋಕಂ। **ಧಮ್ಮಮೇಘೇನಾತಿ** ಧಮ್ಮಕಥಾಮೇಘವಸ್ಸೇನ। ಪುನ ಭೀಮರಥನಗರೇ ಭೀಮರಥೇನ ನಾಮ ರಞ್ಞಾ ನಿಮನ್ತಿತೋ ನಗರಮಜ್ಝೇ ಕತೇ ಸನ್ಥಾಗಾರೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ಕರವೀಕರುತಮಞ್ಜುನಾ ಸವನಸುಖೇನ ಪರಮಮಧುರೇನ ಪಣ್ಡಿತಜನಹದಯಙ್ಗಮೇನ ಅಮತಾಭಿಸೇಕಸದಿಸೇನ ಬ್ರಹ್ಮಸ್ಸರೇನ ದಸ ದಿಸಾ ಪರಿಪೂರೇನ್ತೋ ಧಮ್ಮಾಮತದುನ್ದುಭಿಮಾಹನಿ, ತದಾ ನವುತಿಕೋಟೀನಂ ದುತಿಯೋ ಅಭಿಸಮಯೋ ಅಹೋಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೪. "ಪುನಾಪರಂ ಭೀಮರಥೇ, ಯದಾ ಆಹನಿ ದುನ್ದುಭಿಂ।

ತದಾ ನವುತಿಕೋಟೀನಂ, ದುತಿಯಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹೂ"ತಿ॥

ಯದಾ ಪನ ವೇಭಾರನಗರೇ ಞಾತಿಸಮಾಗಮೇ ಬುದ್ಧವಂಸಂ ದೇಸೇನ್ತೋ ನವುತಿಕೋಟೀನಂ ಧಮ್ಮಚಕ್ಖುಂ ಉಪ್ಪಾದೇಸಿ, ಸೋ ತತಿಯೋ ಅಭಿಸಮಯೋ ಅಹೋಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೫. "ಯದಾ ಬುದ್ಧೋ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಸಿ, ವೇಭಾರೇ ಸೋ ಪುರುತ್ತಮೇ।
ತದಾ ನವುತಿಕೋಟೀನಂ, ತತಿಯಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹೂ"ತಿ॥

ಅಮರರುಚಿರದಸ್ಸನೇ ಅಮರನಗರೇ ನಾಮ ಸಮ್ಬಲೋ ಚ ಸುಮಿತ್ತೋ ಚ ದ್ವೇ ಭಾತರೋ ರಜ್ಜಂ ಕಾರೇಸುಂ। ಅಥ ಸಿದ್ಧತ್ಥೋ ಸತ್ಥಾ ತೇಸಂ ರಾಜೂನಂ ಉಪನಿಸ್ಸಯಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ದಿಸ್ವಾ ಗಗನತಲೇನ ಗನ್ತ್ವಾ ಅಮರನಗರಮಜ್ಝೇ ಓತರಿತ್ವಾ ಚಕ್ಕಾಲಙ್ಕತತಲೇಹಿ ಚರಣೇಹಿ ಪಥವಿತಲಂ ಮದ್ದನ್ತೋ ವಿಯ ಪದಚೇತಿಯಾನಿ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಅಮರುಯ್ಯಾನಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಪರಮರಮಣೀಯೇ ಅತ್ತನೋ ಕರುಣಾಸೀತಲೇ ಸಿಲಾತಲೇ ನಿಸೀದಿ। ತತೋ ದ್ವೇಪಿ ಭಾತಿಕರಾಜಾನೋ ದಸಬಲಸ್ಸ ಪದಚೇತಿಯಾನಿ ದಿಸ್ವಾ ಪದಾನಿ ಅನುಗನ್ತ್ವಾ ಸಿದ್ಧತ್ಥಂ ಅಧಿಗತಪರಮತ್ಥಂ ಸತ್ಥಾರಂ ಸಬ್ಬಲೋಕನೇತಾರಂ ಸಪರಿವಾರಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಅಭಿವಾದೇತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ನಿಸೀದಿಂಸು। ತೇಸಂ ಭಗವಾ ಅಜ್ಝಾಸಯಾನುರೂಪಂ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಸಿ। ತಸ್ಸ ತೇ ಧಮ್ಮಕಥಂ ಸುತ್ವಾ ಸಞ್ಜಾತಸದ್ಧಾ ಹುತ್ವಾ ಸಬ್ಬೇವ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿಂಸು। ತೇಸಂ ಕೋಟಿಸತಾನಂ ಖೀಣಾಸವಾನಂ ಮಜ್ಝೇ ಭಗವಾ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಉದ್ದಿಸಿ, ಸೋ ಪಠಮೋ ಸನ್ನಿಪಾತೋ ಅಹೋಸಿ। ವೇಭಾರನಗರೇ ಞಾತಿಸಮಾಗಮೇ ಪಬ್ಬಜಿತಾನಂ ನವುತಿಕೋಟೀನಂ ಮಜ್ಝೇ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಉದ್ದಿಸಿ, ಸೋ ದುತಿಯೋ ಸನ್ನಿಪಾತೋ ಅಹೋಸಿ। ಸುದಸ್ಸನವಿಹಾರೇ ಸನ್ನಿಪತಿತಾನಂ ಅಸೀತಿಕೋಟೀನಂ ಮಜ್ಝೇ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಉದ್ದಿಸಿ, ಸೋ ತತಿಯೋ ಸನ್ನಿಪಾತೋ ಅಹೋಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೬. "ಸನ್ನಿಪಾತಾ ತಯೋ ಆಸುಂ, ತಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ದ್ವಿಪದುತ್ತಮೇ।
ಖೀಣಾಸವಾನಂ ವಿಮಲಾನಂ, ಸನ್ತಚಿತ್ತಾನ ತಾದಿನಂ॥

೭. "ಕೋಟಿಸತಾನಂ ನವುತೀನಂ, ಅಸೀತಿಯಾಪಿ ಚ ಕೋಟಿನಂ।
ಏತೇ ಆಸುಂ ತಯೋ ಠಾನಾ, ವಿಮಲಾನಂ ಸಮಾಗಮೇ"ತಿ॥

ತತ್ಥ **ನವುತೀನಂ, ಅಸೀತಿಯಾಪಿ ಚ ಕೋಟಿನ**ನ್ತಿ ನವುತೀನಂ ಕೋಟೀನಂ ಅಸೀತಿಯಾಪಿ ಚ ಕೋಟೀನಂ ಸನ್ನಿಪಾತಾ ಅಹೇಸುನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಏತೇ ಆಸುಂ ತಯೋ ಠಾನಾ**ತಿ ಏತಾನಿ ತೀಣಿ ಸನ್ನಿಪಾತಟ್ಠಾನಾನಿ ಅಹೇಸುನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। "ಠಾನಾನೇ ತಾನಿ ತೀಣಿ ಅಹೇಸು"ನ್ತಿಪಿ ಪಾಠೋ।

ತದಾ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ಸುರಸೇನನಗರೇ ಮಙ್ಗಲೋ ನಾಮ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಹುತ್ವಾ ವೇದವೇದಙ್ಗಾನಂ ಪಾರಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಅನೇಕಕೋಟಿಸಙ್ಖಂ ಧನಸನ್ನಿಚಯಂ ದೀನಾನಾಥಾದೀನಂ ಪರಿಚ್ಚಜಿತ್ವಾ ವಿವೇಕಾರಾಮೋ ಹುತ್ವಾ ತಾಪಸಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಝಾನಾಭಿಞ್ಞಾಯೋ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತ್ವಾ ವಿಹರನ್ತೋ - "ಸಿದ್ಧತ್ಥೋ ನಾಮ ಬುದ್ಧೋ ಲೋಕೇ ಉಪ್ಪನ್ನೋ"ತಿ ಸುತ್ವಾ ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ವನ್ದಿತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಧಮ್ಮಕಥಂ ಸುತ್ವಾ ಯಾಯ ಜಮ್ಬುಯಾ ಅಯಂ ಜಮ್ಬುದೀಪೋ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ಇದ್ಧಿಯಾ ತಂ ಜಮ್ಬುಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ತತೋ ಫಲಂ ಆಹರಿತ್ವಾ ನವುತಿಕೋಟಿಭಿಕ್ಖುಪರಿವಾರಂ ಸಿದ್ಧತ್ಥಂ ಸತ್ಥಾರಂ ಸುರಸೇನವಿಹಾರೇ ನಿಸೀದಾಪೇತ್ವಾ ಜಮ್ಬುಫಲೇಹಿ ಸನ್ತಪ್ಪೇಸಿ ಸಮ್ಪವಾರೇಸಿ । ಅಥ ಸತ್ಥಾ ತಂ ಫಲಂ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ - "ಇತೋ ಚತುನವುತಿಕಪ್ಪಮತ್ಥಕೇ ಗೋತಮೋ ನಾಮ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಬ್ಯಾಕಾಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೮. "ಅಹಂ ತೇನ ಸಮಯೇನ, ಮಙ್ಗಲೋ ನಾಮ ತಾಪಸೋ।

ಉಗ್ಗತೇಜೋ ದುಪ್ಪಸಹೋ, ಅಭಿಞ್ಞಾಬಲಸಮಾಹಿತೋ॥

೯. “ಜಮ್ಬುತೋ ಫಲಮಾನೇತ್ವಾ, ಸಿದ್ಧತ್ಥಸ್ಸ ಅದಾಸಹಂ।
ಪಟಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಸಮ್ಬುದ್ಧೋ, ಇದಂ ವಚನಮಬ್ರವಿ॥

೧೦. “ಪಸ್ಸಥ ಇಮಂ ತಾಪಸಂ, ಜಟಿಲಂ ಉಗ್ಗತಾಪನಂ।
ಚತುನವುತಿತೋ ಕಪ್ಪೇ, ಅಯಂ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ॥

೧೧. “ಪಧಾನಂ ಪದಹಿತ್ವಾನ…ಪೇ॰… ಹೇಸ್ಸಾಮ ಸಮ್ಮುಖಾ ಇಮಂ॥

೧೨. “ತಸ್ಸಾಪಿ ವಚನಂ ಸುತ್ವಾ, ಭಿಯ್ಯೋ ಚಿತ್ತಂ ಪಸಾದಯಿಂ।
ಉತ್ತರಿಂ ವತಮಧಿಟ್ಠಾಸಿಂ, ದಸಪಾರಮಿಪೂರಿಯಾ”ತಿ॥

ತತ್ಥ **ದುಪ್ಪಸಹೋತಿ** ದುರಾಸದೋ। ಅಯಮೇವ ವಾ ಪಾಠೋ। ತಸ್ಸ ಪನ ಭಗವತೋ ನಗರಂ ವೇಭಾರಂ ನಾಮ ಅಹೋಸಿ। ಉದೇನೋ ನಾಮ ರಾಜಾ ಪಿತಾ, ಜಯಸೇನೋತಿಪಿ ತಸ್ಸೇವ ನಾಮಂ, ಸುಫಸ್ಸಾ ನಾಮ ಮಾತಾ, ಸಮ್ಬಲೋ ಚ ಸುಮಿತ್ತೋ ಚ ದ್ವೇ ಅಗ್ಗಸಾವಕಾ, ರೇವತೋ ನಾಮುಪಟ್ಠಾಕೋ, ಸೀವಲಾ ಚ ಸುರಾಮಾ ಚ ದ್ವೇ ಅಗ್ಗಸಾವಿಕಾ, ಕಣಿಕಾರರುಕ್ಖೋ ಬೋಧಿ, ಸರೀರಂ ಸಟ್ಠಿಹತ್ಥುಬ್ಬೇಧಂ ಅಹೋಸಿ। ವಸ್ಸಸತಸಹಸ್ಸಂ ಆಯು, ಸೋಮನಸ್ಸಾ ನಾಮ ಅಗ್ಗಮಹೇಸೀ ಅಹೋಸಿ, ಅನುಪಮೋ ನಾಮ ಪುತ್ತೋ, ಸುವಣ್ಣಸಿವಿಕಾಯ ನಿಕ್ಖಮಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೧೩. “ವೇಭಾರಂ ನಾಮ ನಗರಂ, ಉದೇನೋ ನಾಮ ಖತ್ತಿಯೋ।
ಸುಫಸ್ಸಾ ನಾಮ ಜನಿಕಾ, ಸಿದ್ಧಿತ್ಥಸ್ಸ ಮಹೇಸಿನೋ॥

೧೪. “ಸಮ್ಬಲೋ ಚ ಸುಮಿತ್ತೋ ಚ, ಅಹೇಸುಂ ಅಗ್ಗಸಾವಕಾ।
ರೇವತೋ ನಾಮುಪಟ್ಠಾಕೋ, ಸಿದ್ಧತ್ಥಸ್ಸ ಮಹೇಸಿನೋ॥

೧೯. “ಸೀವಲಾ ಚ ಸುರಾಮಾ ಚ, ಅಹೇಸುಂ ಅಗ್ಗಸಾವಿಕಾ।
ಬೋಧಿ ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ, ಕಣಿಕಾರೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ॥

೨೦. “ಸೋ ಬುದ್ಧೋ ಸಟ್ಠಿರತನಂ, ಅಹೋಸಿ ನಭಮುಗ್ಗತೋ।
ಕಞ್ಚನಗ್ಘಿಯಸಙ್ಕಾಸೋ, ದಸಸಹಸ್ಸೀ ವಿರೋಚತಿ॥

೨೨. “ಸೋಪಿ ಬುದ್ಧೋ ಅಸಮಸಮೋ, ಅತುಲೋ ಅಪ್ಪಟಿಪುಗ್ಗಲೋ।
ವಸ್ಸಸತಸಹಸ್ಸಾನಿ, ಲೋಕೇ ಅಟ್ಠಾಸಿ ಚಕ್ಖುಮಾ॥

೨೩. “ವಿಪುಲಂ ಪಭಂ ದಸ್ಸಯಿತ್ವಾ, ಪುಪ್ಫಾಪೇತ್ವಾನ ಸಾವಕೇ।
ವಿಲಾಸೇತ್ವಾ ಸಮಾಪತ್ಯಾ, ನಿಬ್ಬುತೋ ಸೋ ಸಸಾವಕೋ”ತಿ॥

ತತ್ಥ **ಸಟ್ಠಿರತನನ್ತಿ** ಸಟ್ಠಿರತನಪ್ಪಮಾಣಂ ನಭಂ ಉಗ್ಗತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಕಞ್ಚನಗ್ಘಿಯಸಙ್ಕಾಸೋತಿ** ನಾನಾರತನವಿಚಿತ್ತಕನಕಮಯಅಗ್ಘಿಯಸದಿಸದಸ್ಸನೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ದಸಸಹಸ್ಸೀ ವಿರೋಚತೀತಿ** ದಸಸಹಸ್ಸಿಯಂ ವಿರೋಚತಿ। **ವಿಪುಲನ್ತಿ** ಉಳಾರಂ ಓಭಾಸಂ। **ಪುಪ್ಫಾಪೇತ್ವಾನಾತಿ** ಝಾನಾಭಿಞ್ಞಾಮಗ್ಗಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಪುಪ್ಫೇಹಿ ಪುಪ್ಫಿತೇ ಪರಮಸೋಭಗ್ಗಪ್ಪತ್ತೇ

ಕತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ವಿಲಾಸೇತ್ವಾ**ತಿ ವಿಲಾಸಯಿತ್ವಾ ಕೀಳಿತ್ವಾ। **ಸಮಾಪತ್ಯಾ**ತಿ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಾಹಿ ಸಮಾಪತ್ತೀಹಿ ಅಭಿಞ್ಞಾಹಿ ಚ। **ನಿಬ್ಬುತೋ**ತಿ ಅನುಪಾದಾಪರಿನಿಬ್ಬಾನೇನ ನಿಬ್ಬುತೋ।

ಸಿದ್ಧತ್ಥೋ ಕಿರ ಸತ್ಥಾ ಕಞ್ಚನವೇಳುನಗರೇ ಅನೋಮುಯ್ಯಾನೇ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಿ। ತತ್ಥೇವಸ್ಸ ರತನಮಯಂ ಚತುಯೋಜನುಬ್ಬೇಧಂ ಚೇತಿಯಮಕಂಸೂತಿ। ಸೇಸಗಾಥಾಸು ಸಬ್ಬತ್ಥ ಪಾಕಟಮೇವಾತಿ।

ಸಿದ್ಧತ್ಥಬುದ್ಧವಂಸವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ನಿಟ್ಠಿತೋ ಸೋಳಸಮೋ ಬುದ್ಧವಂಸೋ।

೧೯. ತಿಸ್ಸಬುದ್ಧವಂಸವಣ್ಣನಾ

ತಸ್ಸ ಪನ ಸಿದ್ಧತ್ಥಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಅಪರಭಾಗೇ ಏಕೋ ಕಪ್ಪೋ ಬುದ್ಧಸುಞ್ಞೋ ಅಹೋಸಿ। ಇತೋ ದ್ವಾನವುತಿಕಪ್ಪಮತ್ಥಕೇ **ತಿಸ್ಸೋ, ಫುಸ್ಸೋ**ತಿ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಕಪ್ಪೇ ದ್ವೇ ಬುದ್ಧಾ ನಿಬ್ಬತ್ತಿಂಸು। ತತ್ಥ **ತಿಸ್ಸೋ** ನಾಮ ಮಹಾಪುರಿಸೋ ಪಾರಮಿಯೋ ಪೂರೇತ್ವಾ ತುಸಿತಪುರೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತ್ವಾ ತತೋ ಚವಿತ್ವಾ ಖೇಮಕನಗರೇ ಜನಸನ್ಧಸ್ಸ ನಾಮ ರಞ್ಞೋ ಅಗ್ಗಮಹೇಸಿಯಾ ಪದುಮದಲಸದಿಸನಯನಾಯ ಪದುಮಾನಾಮಾಯ ದೇವಿಯಾ ಕುಚ್ಛಿಸ್ಮಿಂ ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ಗಹೇತ್ವಾ ದಸನ್ನಂ ಮಾಸಾನಂ ಅಚ್ಚಯೇನ ಅನೋಮುಯ್ಯಾನೇ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿತೋ ನಿಕ್ಖಮಿ। ಸತ್ತವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾನಿ ಅಗಾರಂ ಅಜ್ಝಾವಸಿ। ತಸ್ಸ ಗುಹಾಸೇಲ-ನಾರಿಸಯ-ನಿಸಭನಾಮಕಾ ತಯೋ ಪಾಸಾದಾ ಅಹೇಸುಂ। ಸುಭದ್ದಾದೇವಿಪ್ಪಮುಖಾನಿ ತೇತ್ತಿಂಸ ಇತ್ಥಿಸಹಸ್ಸಾನಿ ಅಹೇಸುಂ।

ಸೋ ಚತ್ತಾರಿ ನಿಮಿತ್ತಾನಿ ದಿಸ್ವಾ ಸುಭದ್ದಾದೇವಿಯಾ ಪುತ್ತೇ ಆನನ್ದಕುಮಾರೇ ಉಪ್ಪನ್ನೇ ಸೋಣುತ್ತರಂ ನಾಮ ಅನುತ್ತರಂ ತುರಙ್ಗವರಮಾರುಯ್ಹ ಮಹಾಭಿನಿಕ್ಖಮನಂ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಪಬ್ಬಜಿ। ತಂ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಕೋಟಿ ಅನುಪಬ್ಬಜಿ। ಸೋ ತೇಹಿ ಪರಿವುತೋ ಅಟ್ಠ ಮಾಸೇ ಪಧಾನಚರಿಯಂ ಚರಿತ್ವಾ ವಿಸಾಖಪುಣ್ಣಮಾಯ ವೀರನಿಗಮೇ ವೀರಸೇಟ್ಠಿಸ್ಸ ಧೀತಾಯ ದಿನ್ನಂ ಮಧುಪಾಯಾಸಂ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಸಲಲವನೇ ದಿವಾವಿಹಾರಂ ವೀತಿನಾಮೇತ್ವಾ ಸಾಯನ್ಹಸಮಯೇ ವಿಜಿತಸಙ್ಗಾಮಕೇನ ನಾಮ ಯವಪಾಲೇನ ಉಪನೀತಾ ಅಟ್ಠ ತಿಣಮುಟ್ಠಿಯೋ ಗಹೇತ್ವಾ ಅಸನಬೋಧಿಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಚತ್ತಾಲೀಸಹತ್ಥವಿತ್ಥತಂ ತಿಣಸನ್ಥರಂ ಸನ್ಥರಿತ್ವಾ ತತ್ಥ ಪಲ್ಲಙ್ಕಂ ಆಭುಜಿತ್ವಾ ಸಮಾರಂ ಮಾರಬಲಂ ವಿಧಮಿತ್ವಾ ಅಧಿಗತಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣೋ – “ಅನೇಕಜಾತಿಸಂಸಾರಂ…ಪೇ॰… ತಣ್ಹಾನಂ ಖಯಮಜ್ಝಗಾ”ತಿ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇತ್ವಾ ಸತ್ತಸತ್ತಾಹಂ ಬೋಧಿಸಮೀಪೇಯೇವ ವೀತಿನಾಮೇತ್ವಾ ಯಸವತೀ ನಗರೇ ಬ್ರಹ್ಮದೇವಂ ಉದಯಞ್ಚ ದ್ವೇ ರಾಜಪುತ್ತೇ ಸಪರಿವಾರೇ ಉಪನಿಸ್ಸಯಸಮ್ಪನ್ನೇ ಆಕಾಸೇನ ಗನ್ತ್ವಾ ಯಸವತೀಮಿಗದಾಯೇ ಓತರಿತ್ವಾ ಉಯ್ಯಾನಪಾಲೇನ ರಾಜಪುತ್ತೇ ಪಕ್ಕೋಸಾಪೇತ್ವಾ ತೇಸಂ ಸಪರಿವಾರಾನಂ ಅವಿಸಾರಿನಾ ಬ್ಯಾಪಿನಾ ಮಧುರೇನ ಬ್ರಹ್ಮಸ್ಸರೇನ ದಸಸಹಸ್ಸಿಲೋಕಧಾತುಂ ವಿಞ್ಞಾಪೇನ್ತೋವ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಂ ಪವತ್ತೇಸಿ, ತದಾ ಕೋಟಿಸತಾನಂ ಪಠಮೋ ಧಮ್ಮಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹೋಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ –

೧. “ಸಿದ್ಧತ್ಥಸ್ಸ ಅಪರೇನ, ಅಸಮೋ ಅಪ್ಪಟಿಪುಗ್ಗಲೋ।
ಅನನ್ತತೇಜೋ ಅಮಿತಯಸೋ, ತಿಸ್ಸೋ ಲೋಕಗ್ಗನಾಯಕೋ॥

೨. “ತಮನ್ಧಕಾರಂ ವಿಧಮಿತ್ವಾ, ಓಭಾಸೇತ್ವಾ ಸದೇವಕಂ।
ಅನುಕಮ್ಪಕೋ ಮಹಾವೀರೋ, ಲೋಕೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿ ಚಕ್ಖುಮಾ॥

೩. “ತಸ್ಸಾಪಿ ಅತುಲಾ ಇದ್ಧಿ, ಅತುಲಂ ಸೀಲಂ ಸಮಾಧಿ ಚ।
ಸಬ್ಬತ್ಥ ಪಾರಮಿಂ ಗನ್ತ್ವಾ, ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಂ ಪವತ್ತಯಿ॥

೪. “ಸೋ ಬುದ್ಧೋ ದಸಸಹಸ್ಸಿಮ್ಹಿ, ವಿಞ್ಞಾಪೇಸಿ ಗಿರಂ ಸುಚಿಂ।
ಕೋಟಿಸತಾನಿ ಅಭಿಸಮಿಂಸು, ಪಠಮೇ ಧಮ್ಮದೇಸನೇ”ತಿ॥

ತತ್ಥ **ಸಬ್ಬತ್ಥಾ**ತಿ ಸಬ್ಬೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಪಾರಂ ಗನ್ತ್ವಾ। **ದಸಸಹಸ್ಸಿಮ್ಹೀ**ತಿ ದಸಸಹಸ್ಸಿಯಂ ಅಥಾಪರೇನ ಸಮಯೇನ ತಿಸ್ಸೇನ ಸತ್ಥಾರಾ ಸದ್ಧಿಂ ಪಬ್ಬಜಿತಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಕೋಟಿ ಮಹಾಪುರಿಸಸ್ಸ ಗಣವಾಸಂ ಪಹಾಯ ಬೋಧಿಮೂಲಮುಪಗಮನಸಮಯೇ ಅಞ್ಞತ್ರ ಗತಾ। ಸಾ ತಿಸ್ಸೇನ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೇನ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಂ ಪವತ್ತಿತ”ನ್ತಿ ಸುತ್ವಾ ಯಸವತೀಮಿಗದಾಯಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ ದಸಬಲಮಭಿವಾದೇತ್ವಾ ತಂ ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ನಿಸೀದಿ। ತೇಸಂ ಭಗವಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಸಿ, ತದಾ ನವುತಿಯಾ ಕೋಟೀನಂ

ದುತಿಯಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹೋಸಿ। ಪುನ ಮಹಾಮಙ್ಗಲಸಮಾಗಮೇ ಮಙ್ಗಲಪರಿಯೋಸಾನೇ ಸಟ್ಠಿಯಾ ಕೋಟೀನಂ ತತಿಯೋ ಅಭಿಸಮಯೋ ಅಹೋಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೫. "ದುತಿಯೋ ನವುತಿಕೋಟೀನಂ, ತತಿಯೋ ಸಟ್ಠಿಕೋಟಿಯೋ।
ಬನ್ಧನಾತೋ ಪಮೋಚೇಸಿ, ಸತ್ತೇ ನರಮರೂ ತದಾ"ತಿ॥

ತತ್ಥ **ದುತಿಯೋ ನವುತಿಕೋಟೀನ**ನ್ತಿ ದುತಿಯೋ ಅಭಿಸಮಯೋ ಅಹೋಸಿ ನವುತಿಕೋಟಿಪಾಣೀನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಬನ್ಧನಾತೋ**ತಿ ಬನ್ಧನತೋ, ದಸಹಿ ಸಂಯೋಜನೇಹಿ ಪರಿಮೋಚೇಸೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇದಾನಿ ಪರಿಮೋಚಿತೇ ಸತ್ತೇ ಸರೂಪತೋ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "**ನರಮರೂ**"ತಿ ಆಹ। **ನರಮರೂ**ತಿ ನರಾಮರೇ।

ಯಸವತೀನಗರೇ ಕಿರ ಅನ್ತೋವಸ್ಸಂ ಪಬ್ಬಜಿತಾನಂ ಅರಹನ್ತಾನಂ ಸತಸಹಸ್ಸೇಹಿ ಪರಿವುತೋ ಪವಾರೇಸಿ, ಸೋ ಪಠಮೋ ಸನ್ನಿಪಾತೋ ಅಹೋಸಿ। ಉಭತೋ ಸುಜಾತಸ್ಸ ಸುಜಾತಸ್ಸ ನಾಮ ರಞ್ಞೋ ನಾರಿವಾಹನಕುಮಾರೋ ನಾರಿವಾಹನನಗರಂ ಅನುಪ್ಪತ್ತೇ ಭಗವತಿ ಲೋಕನಾಥೇ ಸಪರಿವಾರೋ ಪಚ್ಚುಗ್ಗನ್ತ್ವಾ ದಸಬಲಂ ಸಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಂ ನಿಮನ್ತೇತ್ವಾ ಸತ್ತಾಹಂ ಅಸದಿಸದಾನಂ ದತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ರಜ್ಜಂ ಪುತ್ತಸ್ಸ ನಿಯ್ಯಾತೇತ್ವಾ ಸಪರಿವಾರೋ ಸಬ್ಬಲೋಕಾಧಿಪತಿಸ್ಸ ತಿಸ್ಸಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ಏಹಿಭಿಕ್ಖುಪಬ್ಬಜ್ಜಾಯ ಪಬ್ಬಜಿ। ತಸ್ಸ ಕಿರ ಸಾ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾ ಸಬ್ಬದಿಸಾಸು ಪಾಕಟಾ ಅಹೋಸಿ। ತಸ್ಮಾ ತತೋ ತತೋ ಆಗನ್ತ್ವಾ ನಾರಿವಾಹನಕುಮಾರಂ ಮಹಾಜನೋ ಅನುಪಬ್ಬಜಿ। ತದಾ ತಥಾಗತೋ ನವುತಿಯಾ ಭಿಕ್ಖುಸತಸಹಸ್ಸಸ್ಸ ಮಜ್ಝಗತೋ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಉದ್ದಿಸಿ , ಸೋ ದುತಿಯೋ ಸನ್ನಿಪಾತೋ ಅಹೋಸಿ। ಪುನ ಖೇಮವತೀನಗರೇ ಞಾತಿಸಮಾಗಮೇ ಬುದ್ಧವಂಸಧಮ್ಮಕಥಂ ಸುತ್ವಾ ಅಸೀತಿಸತಸಹಸ್ಸಾನಿ ತಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿಂಸು, ತೇಹಿ ಪರಿವುತೋ ಸುಗತೋ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಉದ್ದಿಸಿ, ಸೋ ತತಿಯೋ ಸನ್ನಿಪಾತೋ ಅಹೋಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೬. "ಸನ್ನಿಪಾತಾ ತಯೋ ಆಸುಂ, ತಿಸ್ಸೇ ಲೋಕಗ್ಗನಾಯಕೇ।
ಖೀಣಾಸವಾನಂ ವಿಮಲಾನಂ, ಸನ್ತಚಿತ್ತಾನ ತಾದಿನಂ॥

೭. "ಖೀಣಾಸವಸತಸಹಸ್ಸಾನಂ, ಪಠಮೋ ಆಸಿ ಸಮಾಗಮೋ।
ನವುತಿಸತಸಹಸ್ಸಾನಂ, ದುತಿಯೋ ಆಸಿ ಸಮಾಗಮೋ॥

೮. "ಅಸೀತಿಸತಸಹಸ್ಸಾನಂ, ತತಿಯೋ ಆಸಿ ಸಮಾಗಮೋ।
ಖೀಣಾಸವಾನಂ ವಿಮಲಾನಂ, ಪುಪ್ಫಿತಾನಂ ವಿಮುತ್ತಿಯಾ"ತಿ॥

ತದಾ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ಯಸವತೀನಗರೇ ಸುಜಾತೋ ನಾಮ ರಾಜಾ ಹುತ್ವಾ ಇದ್ಧಂ ಫೀತಂ ಜನಪದಂ ಅನೇಕಕೋಟಿಧನಸನ್ನಿಚಯಂ ಅನುರಾಗಮುಪಗತಹದಯಞ್ಚ ಪರಿಜನಂ ತಿಣನಳಮಿವ ಪರಿಚ್ಚಜಿತ್ವಾ ಜಾತಿಆದೀಸು ಸಂವಿಗ್ಗಹದಯೋ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ತಾಪಸಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಮಹಿದ್ಧಿಕೋ ಮಹಾನುಭಾವೋ ಹುತ್ವಾ "ಬುದ್ಧೋ ಲೋಕೇ ಉಪ್ಪನ್ನೋ"ತಿ ಸುತ್ವಾ ಪಞ್ಚವಣ್ಣಾಯ ಪೀತಿಯಾ ಫುಟಸರೀರೋ ಹುತ್ವಾ ಸಪತಿಸ್ಸೋ ತಿಸ್ಸಂ ಭಗವನ್ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಚಿನ್ತೇಸಿ - "ಹನ್ದಾಹಂ ಮನ್ದಾರವಪಾರಿಚ್ಛತ್ತಕಾದೀಹಿ ದಿಬ್ಬಕುಸುಮೇಹಿ ಭಗವನ್ತಂ ಪೂಜೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ। ಅಥ ಸೋ ಏವಂ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಇದ್ಧಿಯಾ ಸಗ್ಗಲೋಕಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಚಿತ್ತಲತಾವನಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಪದುಮಪಾರಿಚ್ಛತ್ತಕಮನ್ದಾರವಾದೀಹಿ ದಿಬ್ಬಕುಸುಮೇಹಿ ರತನಮಯಂ ಚಙ್ಕೋಟಕಂ ಗಾವುತಪ್ಪಮಾಣಂ ಪೂರೇತ್ವಾ ಗಹೇತ್ವಾ ಗಗನತಲೇನ ಆಗನ್ತ್ವಾ ದಿಬ್ಬೇಹಿ ಸುರಭಿಕುಸುಮೇಹಿ ಭಗವನ್ತಂ ಪೂಜೇಸಿ। ಏಕಞ್ಚ ಮಣಿದಣ್ಡಕಂ ಸುವಣ್ಣಮಯಕಣ್ಣಿಕಂ ಪದುಮರಾಗಮಣಿಮಯಪಣ್ಣಂ ಸುಗನ್ಧಕೇಸರಚ್ಛತ್ತಂ ವಿಯ ಪದುಮಚ್ಛತ್ತಂ ಭಗವತೋ

ಸಿರಸಿ ಧಾರಯನ್ತೋ ಚತುಪರಿಸಮಜ್ಝೇ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ಅಥ ಭಗವಾ ನಂ - "ಇತೋ ದ್ವೇನವುತೇ ಕಪ್ಪೇ ಗೋತಮೋ ನಾಮ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಬ್ಯಾಕಾಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೯. "ಅಹಂ ತೇನ ಸಮಯೇನ, ಸುಜಾತೋ ನಾಮ ಖತ್ತಿಯೋ।
ಮಹಾಭೋಗಂ ಛಡ್ಡಯಿತ್ವಾ, ಪಬ್ಬಜಿಂ ಇಸಿಪಬ್ಬಜಂ॥

೧೦. "ಮಯಿ ಪಬ್ಬಜಿತೇ ಸನ್ತೇ, ಉಪ್ಪಜ್ಜಿ ಲೋಕನಾಯಕೋ।
ಬುದ್ಧೋತಿ ಸದ್ದಂ ಸುತ್ವಾನ, ಪೀತಿ ಮೇ ಉಪಪಜ್ಜಥ॥

೧೧. "ದಿಬ್ಬಂ ಮನ್ದಾರವಂ ಪುಪ್ಫಂ, ಪದುಮಂ ಪಾರಿಛತ್ತಕಂ।
ಉಭೋ ಹತ್ಥೇಹಿ ಪಗ್ಗಯ್ಹ, ಧುನಮಾನೋ ಉಪಾಗಮಿಂ॥

೧೨. "ಚಾತುವಣ್ಣಪರಿವುತಂ, ತಿಸ್ಸಂ ಲೋಕಗ್ಗನಾಯಕಂ।
ತಮಹಂ ಪುಪ್ಫಂ ಗಹೇತ್ವಾ, ಮತ್ಥಕೇ ಧಾರಯಿಂ ಜಿನಂ॥

೧೩. "ಸೋಪಿ ಮಂ ಬುದ್ಧೋ ಬ್ಯಾಕಾಸಿ, ಜನಮಜ್ಝೇ ನಿಸೀದಿಯ।
ದ್ವೇನವುತೇ ಇತೋ ಕಪ್ಪೇ, ಅಯಂ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ॥

೧೪. "ಪಧಾನಂ ಪದಹಿತ್ವಾನ...ಪೇ॰... ಹೇಸ್ಸಾಮ ಸಮ್ಮುಖಾ ಇಮಂ॥
೧೫. "ತಸ್ಸಾಪಿ ವಚನಂ ಸುತ್ವಾ, ಭಿಯ್ಯೋ ಚಿತ್ತಂ ಪಸಾದಯಿಂ।
ಉತ್ತರಿಂ ವತಮಧಿಟ್ಠಾಸಿಂ, ದಸಪಾರಮಿಪೂರಿಯಾ"ತಿ॥

ತತ್ಥ **ಮಯಿ ಪಬ್ಬಜಿತೇ**ತಿ ಮಯಿ ಪಬ್ಬಜಿತಭಾವಂ ಉಪಗತೇ। "ಮಮ ಪಬ್ಬಜಿತಂ ಸನ್ತ"ನ್ತಿ ಪೋತ್ಥಕೇಸು ಲಿಖನ್ತಿ, ಸೋ ಪಮಾದಲೇಖೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಉಪಪಜ್ಜಥಾ**ತಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತ್ಥ। **ಉಭೋ ಹತ್ಥೇಹೀ**ತಿ ಉಭೇಹಿ ಹತ್ಥೇಹಿ। **ಪಗ್ಗಯ್ಹಾ**ತಿ ಗಹೇತ್ವಾನ। **ಧುನಮಾನೋ**ತಿ ವಾಕಚೀರಾನಿ ವಿಧುನಮಾನೋವ। **ಚಾತುವಣ್ಣಪರಿವುತ**ನ್ತಿ ಚತುಪರಿಸಪರಿವುತಂ, ಖತ್ತಿಯಬ್ರಾಹ್ಮಣಗಹಪತಿಸಮಣಪರಿವುತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। "ಚತುವಣ್ಣೇಹಿ ಪರಿವುತ"ನ್ತಿ ಪಠನ್ತಿ ಕೇಚಿ।

ತಸ್ಸ ಪನ ಭಗವತೋ ಖೇಮಂ ನಾಮ ನಗರಂ ಅಹೋಸಿ। ಜನಸನ್ಧೋ ನಾಮ ಖತ್ತಿಯೋ ಪಿತಾ, ಪದುಮಾ ನಾಮ ಜನಿಕಾ, ಬ್ರಹ್ಮದೇವೋ ಚ ಉದಯೋ ಚ ದ್ವೇ ಅಗ್ಗಸಾವಕಾ, ಸಮಙ್ಗೋ ನಾಮುಪಟ್ಠಾಕೋ, ಫುಸ್ಸಾ ಚ ಸುದತ್ತಾ ಚ ದ್ವೇ ಅಗ್ಗಸಾವಿಕಾ, ಅಸನರುಕ್ಖೋ ಬೋಧಿ, ಸರೀರಂ ಸಟ್ಠಿಹತ್ಥುಬ್ಬೇಧಂ ಅಹೋಸಿ, ವಸ್ಸಸತಸಹಸ್ಸಂ ಆಯು, ಸುಭದ್ದಾ ನಾಮ ಅಗ್ಗಮಹೇಸೀ, ಆನನ್ದೋ ನಾಮ ಪುತ್ತೋ, ತುರಙ್ಗಯಾನೇನ ನಿಕ್ಖಮಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೧೬. "ಖೇಮಕಂ ನಾಮ ನಗರಂ, ಜನಸನ್ಧೋ ನಾಮ ಖತ್ತಿಯೋ।
ಪದುಮಾ ನಾಮ ಜನಿಕಾ, ತಿಸ್ಸಸ್ಸ ಚ ಮಹೇಸಿನೋ॥

೨೦. "ಬ್ರಹ್ಮದೇವೋ ಚ ಉದಯೋ ಚ, ಅಹೇಸುಂ ಅಗ್ಗಸಾವಕಾ।
ಸಮಙ್ಗೋ ನಾಮುಪಟ್ಠಾಕೋ, ತಿಸ್ಸಸ್ಸ ಚ ಮಹೇಸಿನೋ॥

೨೧. "ಫುಸ್ಸಾ ಚೇವ ಸುದತ್ತಾ ಚ, ಅಹೇಸುಂ ಅಗ್ಗಸಾವಿಕಾ।

ಬೋಧಿ ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ, ಅಸನೋತಿ ಪವುಚ್ಚತಿ॥

೨೪. "ಸೋ ಬುದ್ಧೋ ಸಟ್ಠಿರತನೋ, ಅಹು ಉಚ್ಚತ್ತನೇ ಜಿನೋ।
ಅನೂಪಮೋ ಅಸದಿಸೋ, ಹಿಮವಾ ವಿಯ ದಿಸ್ಸತಿ॥

೨೫. "ತಸ್ಸಾಪಿ ಅತುಲತೇಜಸ್ಸ, ಆಯು ಆಸಿ ಅನುತ್ತರೋ।
ವಸ್ಸಸತಸಹಸ್ಸಾನಿ, ಲೋಕೇ ಅಟ್ಠಾಸಿ ಚಕ್ಖುಮಾ॥

೨೬. "ಉತ್ತಮಂ ಪವರಂ ಸೇಟ್ಠಂ, ಅನುಭೋತ್ವಾ ಮಹಾಯಸಂ।
ಜಲಿತ್ವಾ ಅಗ್ಗಿಕ್ಖನ್ಧೋವ, ನಿಬ್ಬುತೋ ಸೋ ಸಸಾವಕೋ॥

೨೭. "ವಲಾಹಕೋವ ಅನಿಲೇನ, ಸೂರಿಯೇನ ವಿಯ ಉಸ್ಸವೋ।
ಅನ್ಧಕಾರೋವ ಪದೀಪೇನ, ನಿಬ್ಬುತೋ ಸೋ ಸಸಾವಕೋ"ತಿ॥

ತತ್ಥ **ಉಚ್ಚತ್ತನೇ**ತಿ ಉಚ್ಚಭಾವೇನ। **ಹಿಮವಾ ವಿಯ ದಿಸ್ಸತೀ**ತಿ ಹಿಮವಾವ ಪದಿಸ್ಸತಿ। ಅಯಮೇವ ವಾ ಪಾಠೋ। ಯಥಾ ಯೋಜನಾನಂ ಸತಾನುಚ್ಚೋ ಹಿಮವಾ ಪಞ್ಚಪಬ್ಬತೋ ಸುದೂರೇ ಠಿತಾನಮ್ಪಿ ಉಚ್ಚಭಾವೇನ ಚ ಸೋಮ್ಮಭಾವೇನ ಚ ಅತಿರಮಣೀಯೋ ಹುತ್ವಾ ದಿಸ್ಸತಿ, ಏವಂ ಭಗವಾಪಿ ದಿಸ್ಸತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅನುತ್ತರೋ**ತಿ ನಾತಿದೀಘೋ ನಾತಿರಸ್ಸೋ। ಆಯು ವಸ್ಸಸತಸಹಸ್ಸನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಉತ್ತಮಂ ಪವರಂ ಸೇಟ್ಠ**ನ್ತಿ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞವೇವಚನಾನಿ। **ಉಸ್ಸವೋ**ತಿ ಹಿಮಬಿನ್ದು ವಲಾಹಕಉಸ್ಸವಅನ್ಧಕಾರಾ ವಿಯ ಅನಿಲಸೂರಿಯದೀಪೇಹಿ ಅನಿಚ್ಚತಾನಿಲಸೂರಿಯದೀಪೇಹಿ ಉಪದ್ದುತೋ ಪರಿನಿಬ್ಬುತೋ ಸಸಾವಕೋ ಭಗವಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ತಿಸ್ಸೋ ಕಿರ ಭಗವಾ ಸುನನ್ದವತೀನಗರೇ ಸುನನ್ದಾರಾಮೇ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಿ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಗಾಥಾಸು ಪಾಕಟಮೇವಾತಿ।

ತಿಸ್ಸಬುದ್ಧವಂಸವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ನಿಟ್ಠಿತೋ ಸತ್ತರಸಮೋ ಬುದ್ಧವಂಸೋ।

೨೦. ಫುಸ್ಸಬುದ್ಧವಂಸವಣ್ಣನಾ

ತಸ್ಸ ತಿಸ್ಸಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಅಪರಭಾಗೇ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಪರಿಹಾಯಿತ್ವಾ ಪುನ ವಡ್ಢಿತ್ವಾ ಅಪರಿಮಿತಾಯುಕಾ ಹುತ್ವಾ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಹಾಯಿತ್ವಾ ನವುತಿವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾಯುಕೇಸು ಜಾತೇಸು ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಕಪ್ಪೇ **ಫುಸ್ಸೋ** ನಾಮ ಸತ್ಥಾ ಲೋಕೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿ। ಸೋಪಿ ಭಗವಾ ಪಾರಮಿಯೋ ಪೂರೇತ್ವಾ ತುಸಿತಪುರೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತ್ವಾ ತತೋ ಚವಿತ್ವಾ ಕಾಸಿಕನಗರೇ ಜಯಸೇನರಞ್ಞೋ ಅಗ್ಗಮಹೇಸಿಯಾ ಸಿರಿಮಾಯ ನಾಮ ದೇವಿಯಾ ಕುಚ್ಛಿಸ್ಮಿಂ ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ಗಹೇತ್ವಾ ದಸನ್ನಂ ಮಾಸಾನಂ ಅಚ್ಚಯೇನ ಸಿರಿಮುಯ್ಯಾನೇ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿತೋ ನಿಕ್ಖಮಿ। ಸೋ ನವವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾನಿ ಅಗಾರಂ ಅಜ್ಝಾವಸಿ। ತಸ್ಸ ಕಿರ ಗರುಳಪಕ್ಖ-ಹಂಸ-ಸುವಣ್ಣಭಾರಾತಿ ತಯೋ ಪಾಸಾದಾ ಅಹೇಸುಂ। ಕಿಸಾಗೋತಮಿಪ್ಪಮುಖಾನಿ ತಿಂಸ ಇತ್ಥಿಸಹಸ್ಸಾನಿ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಿತಾನಿ ಅಹೇಸುಂ।

ಸೋ ಚತ್ತಾರಿ ನಿಮಿತ್ತಾನಿ ದಿಸ್ವಾ ಕಿಸಾಗೋತಮಿಯಾ ಅನುಪಮೇ ನಾಮ ಪುತ್ತೇ ಉಪ್ಪನ್ನೇ ಅಲಙ್ಕತಗಜವರಕ್ಖನ್ಧಗತೋ ಮಹಾಭಿನಿಕ್ಖಮನಂ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಪಬ್ಬಜಿ। ತಂ ಪಬ್ಬಜಿತಂ ಜನಕೋಟಿ ಅನುಪಬ್ಬಜಿ। ಸೋ ತೇಹಿ ಪರಿವುತೋ ಛ ಮಾಸೇ ಪಧಾನಚರಿಯಂ ಚರಿತ್ವಾ ತತೋ ಗಣಂ ಪಹಾಯ ಸತ್ತಾಹಂ ಏಕಚರಿಯಂ ಅನುಬ್ರೂಹಯಮಾನೋ ವಸಿತ್ವಾ ವಿಸಾಖಪುಣ್ಣಮಾಯ ಅಞ್ಞತರೇ ನಗರೇ ಅಞ್ಞತರಸ್ಸ ಸೇಟ್ಠಿನೋ ಧೀತಾಯ ಸಿರಿವಡ್ಢಾಯ ನಾಮ ದಿನ್ನಂ ಮಧುಪಾಯಾಸಂ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಸಿಂಸಪಾವನೇ ದಿವಾವಿಹಾರಂ ವೀತಿನಾಮೇತ್ವಾ ಸಾಯನ್ಹಸಮಯೇ ಸಿರಿವಡ್ಢೇನ ನಾಮ ಉಪಾಸಕೇನ ದಿನ್ನಾ ಅಟ್ಠ ತಿಣಮುಟ್ಠಿಯೋ ಗಹೇತ್ವಾ ಆಮಲಕಬೋಧಿಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಸಮಾರಂ ಮಾರಬಲಂ ವಿಧಮಿತ್ವಾ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಂ ಪತ್ವಾ – "ಅನೇಕಜಾತಿಸಂಸಾರಂ… ಪೇ॰… ತಣ್ಹಾನಂ ಖಯಮಜ್ಝಗಾ"ತಿ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇತ್ವಾ ಸತ್ತಸತ್ತಾಹಂ ಬೋಧಿಸಮೀಪೇಯೇವ ವೀತಿನಾಮೇತ್ವಾ ಅತ್ತನಾ ಸದ್ಧಿಂ ಪಬ್ಬಜಿತಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಕೋಟೀನಂ ಧಮ್ಮಪಟಿವೇಧಸಮತ್ಥತಂ ದಿಸ್ವಾ ಆಕಾಸೇನ ಗನ್ತ್ವಾ ಸಙ್ಕಸ್ಸನಗರೇ ಇಸಿಪತನೇ ಮಿಗದಾಯೇ ಓತರಿತ್ವಾ ತೇಸಂ ಮಜ್ಝೇ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಂ ಪವತ್ತೇಸಿ। ತದಾ ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಾನಂ ಪಠಮೋ ಅಭಿಸಮಯೋ ಅಹೋಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ –

೧. "ತತ್ಥೇವ ಮಣ್ಡಕಪ್ಪಮ್ಹಿ, ಅಹು ಸತ್ಥಾ ಅನುತ್ತರೋ।
ಅನೂಪಮೋ ಅಸಮಸಮೋ, ಫುಸ್ಸೋ ಲೋಕಗ್ಗನಾಯಕೋ॥

೨. "ಸೋಪಿ ಸಬ್ಬಂ ತಮಂ ಹನ್ತ್ವಾ, ವಿಜಟೇತ್ವಾ ಮಹಾಜಟಂ।
ಸದೇವಕಂ ತಪ್ಪಯನ್ತೋ, ಅಭಿವಸ್ಸಿ ಅಮತಮ್ಬುನಾ॥

೩. "ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಂ ಪವತ್ತೇನ್ತೇ, ಫುಸ್ಸೇ ನಕ್ಖತ್ತಮಙ್ಗಲೇ।
ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಾನಂ, ಪಠಮಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹೂ"ತಿ॥

ತತ್ಥ **ತತ್ಥೇವ ಮಣ್ಡಕಪ್ಪಮ್ಹೀ**ತಿ ಯಸ್ಮಿಂ ಕಪ್ಪೇ ದ್ವೇ ಬುದ್ಧಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ಸೋ "ಮಣ್ಡಕಪ್ಪೋ"ತಿ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತೋ। **ವಿಜಟೇತ್ವಾ**ತಿ ಪಟಿವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ। **ಮಹಾಜಟ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಜಟಾತಿ ತಣ್ಹಾಯೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ಸಾ ಹಿ ರೂಪಾದೀಸು ಆರಮ್ಮಣೇಸು ಹೇಟ್ಠುಪರಿಯವಸೇನ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜನತೋ ಸಂಸಿಬ್ಬನತೋ ಸುತ್ತಗುಮ್ಬಜಾಲಪೂವಸಙ್ಖಾತಾ ಜಟಾ ವಿಯಾತಿ ಜಟಾತಿ ವುತ್ತಂ, ತಂ ಮಹಾಜಟಂ। **ಸದೇವಕ**ನ್ತಿ ಸದೇವಕಂ ಲೋಕಂ। **ಅಭಿವಸ್ಸೀ**ತಿ ಪಾವಸ್ಸಿ। **ಅಮತಮ್ಬುನಾ**ತಿ ಅಮತಸಙ್ಖಾತೇನ ಧಮ್ಮಕಥಾಸಲಿಲೇನ ತಪ್ಪಯನ್ತೋ ಪಾವಸ್ಸೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಯದಾ ಪನ ಬಾರಾಣಸೀನಗರೇ ಸಿರಿವಡ್ಢೋ ನಾಮ ರಾಜಾ ಮಹನ್ತಂ ಭೋಗಕ್ಖನ್ಧಂ ಪಹಾಯ ತಾಪಸಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಪಬ್ಬಜಿ। ತೇನ ಸಹ ಪಬ್ಬಜಿತಾನಂ ತಾಪಸಾನಂ ನವುತಿಸತಸಹಸ್ಸಾನಿ ಅಹೇಸುಂ। ತೇಸಂ ಭಗವಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಸಿ। ತದಾ ನವುತಿಯಾ

ಸತಸಹಸ್ಸಾನಂ ದುತಿಯಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹೋಸಿ। ಯದಾ ಪನ ಅತ್ತನೋ ಪುತ್ತಸ್ಸ ಅನುಪಮಕುಮಾರಸ್ಸ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಸಿ, ತದಾ ಅಸೀತಿಯಾ ಸತಸಹಸ್ಸಾನಂ ತತಿಯೋ ಅಭಿಸಮಯೋ ಅಹೋಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ –

೪. "ನವುತಿಸತಸಹಸ್ಸಾನಂ, ದುತಿಯಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹು।
ಅಸೀತಿಸತಸಹಸ್ಸಾನಂ, ತತಿಯಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹೂ"ತಿ॥

ತತೋ ಅಪರೇನ ಸಮಯೇನ ಕಣ್ಣಕುಜ್ಜನಗರೇ ಸುರಕ್ಖಿತೋ ರಾಜಪುತ್ತೋ ಚ ಪುರೋಹಿತಪುತ್ತೋ ಧಮ್ಮಸೇನಕುಮಾರೋ ಚ ಫುಸ್ಸೇ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೇ ಅತ್ತನೋ ನಗರಂ ಸಮ್ಪತ್ತೇ ಸಟ್ಠಿಯಾ ಪುರಿಸಸತಸಹಸ್ಸೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಪಚ್ಚುಗ್ಗನ್ತ್ವಾ ವನ್ದಿತ್ವಾ ನಿಮನ್ತೇತ್ವಾ ಸತ್ತಾಹಂ ಮಹಾದಾನಂ ದತ್ವಾ ದಸಬಲಸ್ಸ ಧಮ್ಮಕಥಂ ಸುತ್ವಾ ಭಗವತಿ ಪಸೀದಿತ್ವಾ ತೇ ಸಪರಿವಾರಾ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿಂಸು। ತೇಸಂ ಸಟ್ಠಿಯಾ ಭಿಕ್ಖುಸತಸಹಸ್ಸಾನಂ ಮಜ್ಝೇ ಭಗವಾ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಉದ್ದಿಸಿ, ಸೋ ಪಠಮೋ ಸನ್ನಿಪಾತೋ ಅಹೋಸಿ। ಪುನ ಕಾಸಿನಗರೇ ಜಯಸೇನರಞ್ಞೋ ಸಟ್ಠಿಮತ್ತಾನಂ ಞಾತೀನಂ ಸಮಾಗಮೇ ಬುದ್ಧವಂಸಂ ದೇಸೇಸಿ, ತಂ ಸುತ್ವಾ ಪಞ್ಞಾಸಸತಸಹಸ್ಸಾನಿ ಏಹಿಭಿಕ್ಖುಪಬ್ಬಜ್ಜಾಯ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿಂಸು। ತೇಸಂ ಮಜ್ಝಗತೋ ಭಗವಾ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಉದ್ದಿಸಿ, ಸೋ ದುತಿಯೋ ಸನ್ನಿಪಾತೋ ಅಹೋಸಿ। ಪುನ ಮಹಾಮಙ್ಗಲಸಮಾಗಮೇ ಮಙ್ಗಲಕಥಂ ಸುತ್ವಾ ಚತ್ತಾಲೀಸಪುರಿಸಸತಸಹಸ್ಸಾನಿ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿಂಸು। ತೇಸಂ ಮಜ್ಝಗತೋ ಸುಗತೋ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಉದ್ದಿಸಿ, ಸೋ ತತಿಯೋ ಸನ್ನಿಪಾತೋ ಅಹೋಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ –

೫. "ಸನ್ನಿಪಾತಾ ತಯೋ ಆಸುಂ, ಫುಸ್ಸಸ್ಸಪಿ ಮಹೇಸಿನೋ।
ಖೀಣಾಸವಾನಂ ವಿಮಲಾನಂ, ಸನ್ತಚಿತ್ತಾನ ತಾದಿನಂ॥

೬. "ಸಟ್ಠಿಸತಸಹಸ್ಸಾನಂ , ಪಠಮೋ ಆಸಿ ಸಮಾಗಮೋ।
ಪಞ್ಞಾಸಸತಸಹಸ್ಸಾನಂ, ದುತಿಯೋ ಆಸಿ ಸಮಾಗಮೋ॥

೭. "ಚತ್ತಾಲೀಸಸತಸಹಸ್ಸಾನಂ, ತತಿಯೋ ಆಸಿ ಸಮಾಗಮೋ।
ಅನುಪಾದಾ ವಿಮುತ್ತಾನಂ, ವೋಚ್ಛಿನ್ನಪಟಿಸನ್ಧಿನ"ನ್ತಿ॥

ತದಾ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ಅರಿನ್ದಮನಗರೇ ವಿಜಿತಾವೀ ನಾಮ ಖತ್ತಿಯೋ ಹುತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಧಮ್ಮಂ ಸುತ್ವಾ ಭಗವತಿ ಪಸೀದಿತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಮಹಾದಾನಂ ದತ್ವಾ ಮಹಾರಜ್ಜಂ ಪಹಾಯ ಭಗವತೋ ಸನ್ತಿಕೇ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ತೀಣಿ ಪಿಟಕಾನಿ ಉಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ತೇಪಿಟಕಧರೋ ಮಹಾಜನಸ್ಸ ಧಮ್ಮಕಥಂ ಕಥೇಸಿ, ಸೀಲಪಾರಮಿಞ್ಚ ಪೂರೇಸಿ। ಸೋಪಿ ನಂ "ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಬ್ಯಾಕಾಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ –

೮. "ಅಹಂ ತೇನ ಸಮಯೇನ, ವಿಜಿತಾವೀ ನಾಮ ಖತ್ತಿಯೋ।
ಛಡ್ಡಯಿತ್ವಾ ಮಹಾರಜ್ಜಂ, ಪಬ್ಬಜಿಂ ತಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ॥

೯. "ಸೋಪಿ ಮಂ ಬುದ್ಧೋ ಬ್ಯಾಕಾಸಿ, ಫುಸ್ಸೋ ಲೋಕಗ್ಗನಾಯಕೋ।
ದ್ವೇನವುತೇ ಇತೋ ಕಪ್ಪೇ, ಅಯಂ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ॥

೧೦. "ಪಧಾನಂ ಪದಹಿತ್ವಾನ...ಪೇ॰... ದಸಪಾರಮಿಪೂರಿಯಾ॥

೧೧. "ಸುತ್ತನ್ತಂ ವಿನಯಞ್ಚಾಪಿ, ನವಙ್ಗಂ ಸತ್ಥುಸಾಸನಂ।
ಸಬ್ಬಂ ಪರಿಯಾಪುಣಿತ್ವಾ, ಸೋಭಯಿಂ ಜಿನಸಾಸನಂ॥

೧೩. “ತತ್ಥಪ್ಪಮತ್ತೋ ವಿಹರನ್ತೋ, ಬ್ರಹ್ಮಂ ಭಾವೇತ್ವ ಭಾವನಂ।
ಅಭಿಞ್ಞಾಪಾರಮಿಂ ಗನ್ತ್ವಾ, ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಮಗಞ್ಛಹ”ನ್ತಿ॥

ತಸ್ಸ ಪನ ಭಗವತೋ ಕಾಸಿಕಂ ನಾಮ ನಗರಂ ಅಹೋಸಿ। ಜಯಸೇನೋ ನಾಮ ರಾಜಾ ಪಿತಾ, ಸಿರಿಮಾ ನಾಮ ಮಾತಾ, ಸುರಕ್ಖಿತೋ ಚ ಧಮ್ಮಸೇನೋ ಚ ದ್ವೇ ಅಗ್ಗಸಾವಕಾ, ಸಭಿಯೋ ನಾಮುಪಟ್ಠಾಕೋ, ಚಾಲಾ ಚ ಉಪಚಾಲಾ ಚ ದ್ವೇ ಅಗ್ಗಸಾವಿಕಾ, ಆಮಲಕರುಕ್ಖೋ ಬೋಧಿ, ಸರೀರಂ ಅಟ್ಠಪಣ್ಣಾಸಹತ್ಥುಬ್ಬೇಧಂ ಅಹೋಸಿ , ಆಯು ನವುತಿವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾನಿ, ಕಿಸಾಗೋತಮೀ ನಾಮ ಅಗ್ಗಮಹೇಸೀ, ಅನುಪಮೋ ನಾಮಸ್ಸ ಪುತ್ತೋ, ಹತ್ಥಿಯಾನೇನ ನಿಕ್ಖಮಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೧೪. “ಕಾಸಿಕಂ ನಾಮ ನಗರಂ, ಜಯಸೇನೋ ನಾಮ ಖತ್ತಿಯೋ।
ಸಿರಿಮಾ ನಾಮ ಜನಿಕಾ, ಫುಸ್ಸಸ್ಸಾಪಿ ಮಹೇಸಿನೋ…ಪೇ॰ …।
ಬೋಧಿ ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ, ಆಮಣ್ಡೋತಿ ಪವುಚ್ಚತಿ…ಪೇ॰…॥

೨೨. “ಅಟ್ಠಪಣ್ಣಾಸರತನಂ, ಸೋಪಿ ಅಚ್ಚುಗ್ಗತೋ ಮುನಿ।
ಸೋಭತೇ ಸತರಂಸೀವ, ಉಳುರಾಜಾವ ಪೂರಿತೋ॥

೨೩. “ನವುತಿವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾನಿ, ಆಯು ವಿಜ್ಜತಿ ತಾವದೇ।
ತಾವತಾ ತಿಟ್ಠಮಾನೋ ಸೋ, ತಾರೇಸಿ ಜನತಂ ಬಹುಂ॥

೨೪. “ಓವದಿತ್ವಾ ಬಹೂ ಸತ್ತೇ, ಸನ್ತಾರೇತ್ವಾ ಬಹೂ ಜನೇ।
ಸೋಪಿ ಸತ್ಥಾ ಅತುಲಯಸೋ, ನಿಬ್ಬುತೋ ಸೋ ಸಸಾವಕೋ”ತಿ॥

ತತ್ಥ **ಆಮಣ್ಡೋತಿ** ಆಮಲಕರುಕ್ಖೋ। **ಓವದಿತ್ವಾತಿ** ಓವಾದಂ ದತ್ವಾ, ಅನುಸಾಸಿತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸೋಪಿ ಸತ್ಥಾ ಅತುಲಯಸೋತಿ** ಸೋಪಿ ಸತ್ಥಾ ಅಮಿತಯಸೋತಿ ಅತ್ಥೋ। “ಸೋ ಜಹಿತ್ವಾ ಅಮಿತಯಸೋ”ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ತಸ್ಸ ಸೋ ಸಬ್ಬಮೇವ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಂ ವಿಸೇಸಂ ಹಿತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಫುಸ್ಸೋ ಕಿರ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಕುಸಿನಾರಾಯಂ ಸೇನಾರಾಮೇ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಿ। ಧಾತುಯೋ ಕಿರಸ್ಸ ವಿತ್ಥಾರಿಕಾ ಅಹೇಸುಂ। ಸೇಸಗಾಥಾಸು ಸಬ್ಬತ್ಥ ಪಾಕಟಮೇವಾತಿ।

ಫುಸ್ಸಬುದ್ಧವಂಸವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ನಿಟ್ಠಿತೋ ಅಟ್ಠಾರಸಮೋ ಬುದ್ಧವಂಸೋ।

೨೧. ವಿಪಸ್ಸೀಬುದ್ಧವಂಸವಣ್ಣನಾ

ಫುಸ್ಸಸ್ಸ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಅಪರಭಾಗೇ ಸಾನ್ತರಕಪ್ಪೇ ತಸ್ಮಿಞ್ಚ ಕಪ್ಪೇ ವೀತಿವತ್ತೇ ಇತೋ ಏಕನವುತಿಕಪ್ಪೇ ವಿಜಿತಸಬ್ಬಕಪ್ಪೋ ಪರಹಿತನಿರತಸಙ್ಕಪ್ಪೋ ಸಬ್ಬತ್ಥ ವಿಪಸ್ಸೀ **ವಿಪಸ್ಸೀ** ನಾಮ ಸತ್ಥಾ ಲೋಕೇ ಉದಪಾದಿ। ಸೋ ಪಾರಮಿಯೋ ಪೂರೇತ್ವಾ ಅನೇಕರತನಮಣಿವಿಸರಸಮುಜ್ಜೋತಿತಭವನೇ ತುಸಿತಭವನೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತ್ವಾ ತತೋ ಚವಿತ್ವಾ ಬನ್ಧುಮತೀನಗರೇ ಅನೇಕಬನ್ಧುಮತೋ ಬನ್ಧುಮತೋ ರಞ್ಞೋ ಬನ್ಧುಮತಿಯಾ ನಾಮ ಅಗ್ಗಮಹೇಸಿಯಾ ಕುಚ್ಛಿಸ್ಮಿಂ ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ಅಗ್ಗಹೇಸಿ। ಸೋ ದಸನ್ನಂ ಮಾಸಾನಂ ಅಚ್ಚಯೇನ ಖೇಮೇ ಮಿಗದಾಯೇ ಮಾತುದರತೋ ಅಸಿತನೀರದರಾಜಿತೋ ಪುಣ್ಣಚನ್ದೋ ವಿಯ ನಿಕ್ಖಮಿ। ನಾಮಗ್ಗಹಣದಿವಸೇ ಪನಸ್ಸ ಲಕ್ಖಣಪಾಠಕಾ ಞಾತಕಾ ಚ ದಿವಾ ಚ ರತ್ತಿಞ್ಚ ಅನ್ತರನ್ತರಾ ನಿಮ್ಮಿಸಸಞ್ಜನಿತನ್ಧಕಾರವಿರಹೇನ ವಿಸುದ್ಧಂ ಪಸ್ಸನ್ತಿ, ವಿವಟೇಹಿ ವಾ ಅಕ್ಖೀಹಿ ಪಸ್ಸತೀತಿ “ವಿಪಸ್ಸೀ”ತಿ ನಾಮಮಕಂಸು। “ವಿಚೇಯ್ಯ ವಿಚೇಯ್ಯ ಪಸ್ಸತೀತಿ ವಿಪಸ್ಸೀ”ತಿ ವದನ್ತಿ। ಸೋ ಅಟ್ಠವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾನಿ ಅಗಾರಂ ಅಜ್ಝಾವಸಿ। ನನ್ದ-ಸುನನ್ದ-ಸಿರಿಮಾನಾಮಕಾ ತಯೋ ಚಸ್ಸ ಪಾಸಾದಾ ಅಹೇಸುಂ।

ಸುದಸ್ಸನಾದೇವಿಪ್ಪಮುಖಾನಂ ಇತ್ಥೀನಂ ಸತಸಹಸ್ಸಂ ವೀಸತಿ ಚ ಸಹಸ್ಸಾನಿ ಅಹೇಸುಂ। “ಸುತನೂ”ತಿಪಿ ಸುದಸ್ಸನಾ ವುಚ್ಚತಿ। ಸೋ ಅಟ್ಠವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾನಂ ಅಚ್ಚಯೇನ ಚತ್ತಾರಿ ನಿಮಿತ್ತಾನಿ ದಿಸ್ವಾ ಸುತನುದೇವಿಯಾ ಸಮವತ್ತಕ್ಖನ್ಧೇ ನಾಮ ತನಯೇ ಜಾತೇ ಆಜಞ್ಞರಥೇನ ಮಹಾಭಿನಿಕ್ಖಮನಂ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಪಬ್ಬಜಿ। ತಂ ಪುರಿಸಾನಂ ಚತುರಾಸೀತಿಸತಸಹಸ್ಸಾನಿ ಅನುಪಬ್ಬಜಿಂಸು। ಸೋ ತೇಹಿ ಪರಿವುತೋ ಮಹಾಪುರಿಸೋ ಅಟ್ಠಮಾಸಂ ಪಧಾನಚರಿಯಂ ಚರಿತ್ವಾ ವಿಸಾಖಪುಣ್ಣಮಾಯ ಸುದಸ್ಸನಸೇಟ್ಠಿಧೀತಾಯ ದಿನ್ನಂ ಮಧುಪಾಯಾಸಂ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಕುಸುಮಸಮಲಙ್ಕತೇ ಸಾಲವನೇ ದಿವಾವಿಹಾರಂ ಕತ್ವಾ ಸುಜಾತೇನ ನಾಮ ಯವಪಾಲಕೇನ ದಿನ್ನಾ ಅಟ್ಠ ತಿಣಮುಟ್ಠಿಯೋ ಗಹೇತ್ವಾ ಪಾಟಲಿಬೋಧಿಂ ಸಮಲಙ್ಕತಂ ದಿಸ್ವಾ ದಕ್ಖಿಣದಿಸಾಭಾಗೇನ ತಂ ಉಪಾಗಮಿ।

ತಸ್ಸಾ ಪನ ಪಾಟಲಿಯಾ ಸಮವಟ್ಟಕ್ಖನ್ಧೋ ತಂ ದಿವಸಂ ಪಣ್ಣಾಸರತನೋ ಹುತ್ವಾ ಅಬ್ಭುಗ್ಗತೋ ಸಾಖಾ ಪಣ್ಣಾಸರತನಾ ಉಬ್ಬೇಧೇನ ರತನಸತಂ ಅಹೋಸಿ। ತಂದಿವಸಮೇವ ಸಾ ಪಾಟಲೀ ಕಣ್ಣಿಕಾಬದ್ಧೇಹಿ ವಿಯ ಪುಪ್ಫೇಹಿ ಪರಮಸುರಭಿಗನ್ಧೇಹಿ ಮೂಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಸಬ್ಬಸಞ್ಛನ್ನಾ ಅಹೋಸಿ। ದಿಬ್ಬಗನ್ಧೋ ವಾಯತಿ, ನ ಕೇವಲಂ ತದಾ ಅಯಮೇವ ಪುಪ್ಫಿತೋ, ದಸಸಹಸ್ಸಿ ಚಕ್ಕವಾಳೇಸು ಸಬ್ಬೇ ಪಾಟಲಿಯೋ ಪುಪ್ಫಿತಾವ। ನ ಕೇವಲಂ ಪಾಟಲಿಯೋವ, ದಸಸಹಸ್ಸಿಚಕ್ಕವಾಳೇಸು ಸಬ್ಬರುಕ್ಖಗುಮ್ಬಲತಾಯೋಪಿ ಪುಪ್ಫಿಂಸು। ಮಹಾಸಮುದ್ದೋಪಿ ಪಞ್ಚವಣ್ಣೇಹಿ ಪದುಮೇಹಿ ಕುವಲಯುಪ್ಪಲಕುಮುದೇಹಿ ಸಞ್ಛನ್ನೋ ಸೀತಲಮಧುರಸಲಿಲೋ ಅಹೋಸಿ। ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ಚ ದಸಸಹಸ್ಸಿ ಚಕ್ಕವಾಳಬ್ಭನ್ತರಂ ಧಜಮಾಲಾಕುಲಂ ಅಹೋಸಿ। ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಪಟಿಮಾಲಾಗುಲವಿಪ್ಪಕಿಣ್ಣಂ ನಾನಾಸುರಭಿಕುಸುಮಸಜ್ಜಿತಧರಣೀತಲಂ ಧೂಪಚುಣ್ಣನ್ಧಕಾರಂ ಅಹೋಸಿ। ತಂ ಉಪಗನ್ತ್ವಾ ತೇಪಣ್ಣಾಸಹತ್ಥವಿತ್ಥತಂ ತಿಣಸನ್ಥರಂ ಸನ್ಥರಿತ್ವಾ ಚತುರಙ್ಗಸಮನ್ನಾಗತಂ ವೀರಿಯಂ ಅಧಿಟ್ಠಾಯ - “ಯಾವ ಬುದ್ಧೋ ನ ಹೋಮಿ, ತಾವ ಇತೋ ನ ಉಟ್ಠಹಾಮೀ”ತಿ ಪಟಿಞ್ಞಂ ಕತ್ವಾ ನಿಸೀದಿ। ಏವಂ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಸಮಾರಂ ಮಾರಬಲಂ ವಿಧಮಿತ್ವಾ ಮಗ್ಗಾನುಕ್ಕಮೇನ ಚತ್ತಾರಿ ಮಗ್ಗಞಾಣಾನಿ ಮಗ್ಗಾನನ್ತರಂ ಚತ್ತಾರಿ ಫಲಞಾಣಾನಿ ಚತಸ್ಸೋ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾ ಚತುಯೋನಿಪರಿಚ್ಛೇದಕಞಾಣಂ ಪಞ್ಚಗತಿಪರಿಚ್ಛೇದಕಞಾಣಂ ಚತುವೇಸಾರಜ್ಜಞಾಣಾನಿ ಛ ಅಸಾಧಾರಣಞಾಣಾನಿ ಚ ಸಕಲೇ ಚ ಬುದ್ಧಗುಣೇ ಹತ್ಥಗತೇ ಕತ್ವಾ ಪರಿಪುಣ್ಣಸಙ್ಕಪ್ಪೋ ಬೋಧಿಪಲ್ಲಙ್ಕೇ ನಿಸಿನ್ನೋವ -

“ಅನೇಕಜಾತಿಸಂಸಾರಂ…ಪೇ॰… ತಣ್ಹಾನಂ ಖಯಮಜ್ಝಗಾ॥ (ಧ॰ ಪ॰ ೧೫೩-೧೫೪)।

“ಅಯೋಘನಹತಸ್ಸೇವ, ಜಲತೋ ಜಾತವೇದಸೋ।
ಅನುಪುಬ್ಬೂಪಸನ್ತಸ್ಸ, ಯಥಾ ನ ಞಾಯತೇ ಗತಿ॥

“ಏವಂ ಸಮ್ಮಾ ವಿಮುತ್ತಾನಂ, ಕಾಮಬನ್ಧೋಘತಾರಿನಂ।
ಪಞ್ಞಾಪೇತುಂ ಗತೀ ನತ್ಥಿ, ಪತ್ತಾನಂ ಅಚಲಂ ಸುಖ”ನ್ತಿ॥ (ಉದಾ॰ ೮೦) -

ಏವಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇತ್ವಾ ಬೋಧಿಸಮೀಪೇಯೇವ ಸತ್ತಸತ್ತಾಹಂ ವೀತಿನಾಮೇತ್ವಾ ಬ್ರಹ್ಮಯಾಚನಂ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ವೇಮಾತಿಕಸ್ಸ ಭಾತಿಕಸ್ಸ ಖಣ್ಡಕುಮಾರಸ್ಸ ಚ ಪುರೋಹಿತಪುತ್ತಸ್ಸ ತಿಸ್ಸಕುಮಾರಸ್ಸ ಚ ಉಪನಿಸ್ಸಯಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಓಲೋಕೇತ್ವಾ ಆಕಾಸೇನ ಗನ್ತ್ವಾ ಖೇಮೇ ಮಿಗದಾಯೇ ಓತರಿತ್ವಾ ಉಭೋಪಿ ತೇ ಉಯ್ಯಾನಪಾಲೇನ ಪಕ್ಕೋಸಾಪೇತ್ವಾ ತೇಸಂ ಪರಿವಾರಾನಂ ಮಜ್ಝೇ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಂ ಪವತ್ತೇಸಿ। ತದಾ ಅಪರಿಮಿತಾನಂ ದೇವತಾನಂ ಧಮ್ಮಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹೋಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೧. “ಫುಸ್ಸಸ್ಸ ಚ ಅಪರೇನ, ಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ದ್ವಿಪದುತ್ತಮೋ।
ವಿಪಸ್ಸೀ ನಾಮ ನಾಮೇನ, ಲೋಕೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿ ಚಕ್ಖುಮಾ॥

೨. “ಅವಿಜ್ಜಂ ಸಬ್ಬಂ ಪದಾಲೇತ್ವಾ, ಪತ್ತೋ ಸಮ್ಬೋಧಿಮುತ್ತಮಂ।
ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಂ ಪವತ್ತೇತುಂ, ಪಕ್ಕಾಮಿ ಬನ್ಧುಮತೀಪುರಂ॥

೩. “ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಂ ಪವತ್ತೇತ್ವಾ, ಉಭೋ ಬೋಧೇಸಿ ನಾಯಕೋ।
ಗಣನಾಯ ನ ವತ್ತಬ್ಬೋ, ಪಠಮಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹೂ”ತಿ॥

ತತ್ಥ **ಪದಾಲೇತ್ವಾ**ತಿ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ, ಅವಿಜ್ಜನ್ಧಕಾರಂ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। “ವತ್ತೇತ್ವಾ ಚಕ್ಕಮಾರಾಮೇ”ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ತಸ್ಸ **ಆರಾಮೇ**ತಿ ಖೇಮೇ ಮಿಗದಾಯೇತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಉಭೋ ಬೋಧೇಸೀ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ಕನಿಟ್ಠಭಾತಿಕಂ ಖಣ್ಡಂ ರಾಜಪುತ್ತಂ ತಿಸ್ಸಞ್ಚ ಪುರೋಹಿತಪುತ್ತನ್ತಿ ಉಭೋ ಬೋಧೇಸಿ। **ಗಣನಾಯ ನ ವತ್ತಬ್ಬೋ**ತಿ ದೇವತಾನಂ ಅಭಿಸಮಯವಸೇನ ಗಣನಪರಿಚ್ಛೇದೋ ನತ್ಥೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಅಥಾಪರೇನ ಸಮಯೇನ ಖಣ್ಡಂ ರಾಜಪುತ್ತಂ ತಿಸ್ಸಞ್ಚ ಪುರೋಹಿತಪುತ್ತಂ ಅನುಪಬ್ಬಜಿತಾನಿ ಚತುರಾಸೀತಿಭಿಕ್ಖುಸಹಸ್ಸಾನಿ ಧಮ್ಮಾಮತಂ ಪಾಯೇಸಿ। ಸೋ ದುತಿಯೋ ಅಭಿಸಮಯೋ ಅಹೋಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೪. “ಪುನಾಪರಂ ಅಮಿತಯಸೋ, ತತ್ಥ ಸಚ್ಚಂ ಪಕಾಸಯಿ।
ಚತುರಾಸೀತಿಸಹಸ್ಸಾನಂ, ದುತಿಯಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹೂ”ತಿ॥

ತತ್ಥ **ತತ್ಥಾ**ತಿ ಖೇಮೇ ಮಿಗದಾಯೇತಿ ಅತ್ಥೋ। “ಚತುರಾಸೀತಿಸಹಸ್ಸಾನಿ, ಸಮ್ಬುದ್ಧಮನುಪಬ್ಬಜು”ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಏತೇ ಪನ ಚತುರಾಸೀತಿಸಹಸ್ಸಸಙ್ಖಾತಾ ಪುರಿಸಾ ವಿಪಸ್ಸಿಸ್ಸ ಕುಮಾರಸ್ಸ ಉಪಟ್ಠಾಕಪುರಿಸಾಯೇವ। ತೇ ಪಾತೋವ ವಿಪಸ್ಸಿಕುಮಾರಸ್ಸ ಉಪಟ್ಠಾನಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಕುಮಾರಮದಿಸ್ವಾ ಪಾತರಾಸತ್ಥಾಯ ಗನ್ತ್ವಾ ಭುತ್ತಪಾತರಾಸಾ “ಕುಹಿಂ ಕುಮಾರೋ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ತತೋ “ಉಯ್ಯಾನಭೂಮಿಂ ಗತೋ”ತಿ ಸುತ್ವಾ “ತತ್ಥೇವ ನಂ ದಕ್ಖಿಸ್ಸಾಮಾ”ತಿ ನಿಕ್ಖನ್ತಾ ನಿವತ್ತಮಾನಂ ತಸ್ಸ ಸಾರಥಿಂ ದಿಸ್ವಾ “ಕುಮಾರೋ ಪಬ್ಬಜಿತೋ”ತಿ ಸುತ್ವಾ ಸುತಟ್ಠಾನೇಯೇವ ಸಬ್ಬಾಭರಣಾನಿ ಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ ಅನ್ತರಾಪಣತೋ ಕಾಸಾಯಾನಿ ವತ್ಥಾನಿ ಆಹರಾಪೇತ್ವಾ ಕೇಸಮಸ್ಸುಂ ಓಹಾರೇತ್ವಾ ಪಬ್ಬಜಿಂಸು। ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಚ ತೇ ಗನ್ತ್ವಾ ಮಹಾಪುರಿಸಂ ಪರಿವಾರಯಿಂಸು।

ತತೋ ವಿಪಸ್ಸೀ ಬೋಧಿಸತ್ತೋ “ಪಧಾನಚರಿಯಂ ಚರನ್ತೋ ಆಕಿಣ್ಣೋ ವಿಹರಾಮಿ, ನ ಖೋ ಪನಮೇತಂ ಪತಿರೂಪಂ ಯ್ಥೇವ ಮಂ ಇಮೇ ಗಿಹಿಭೂತಾ ಪುಬ್ಬೇ ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ಚರನ್ತಿ, ಇದಾನಿಪಿ ತಥೇವ ಕಿಂ ಇಮಿನಾ ಗಣೇನಾ”ತಿ ಗಣಸಙ್ಗಣಿಕಾಯ ಉಕ್ಕಣ್ಠಿತ್ವಾ “ಅಜ್ಜೇವ ಗಚ್ಛಾಮೀ”ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಪುನ - “ಅಜ್ಜ ಅವೇಲಾ, ಸಚೇ ಪನಾಹಂ ಅಜ್ಜ ಗಮಿಸ್ಸಾಮಿ, ಸಬ್ಬೇಪಿಮೇ ಜಾನಿಸ್ಸನ್ತಿ,

ಸ್ವೇವ ಗಮಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಚಿನ್ತೇಸಿ। ತಂದಿವಸಞ್ಚ ಉರುವೇಲಗಾಮಸದಿಸೇ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಗಾಮೇ ಗಾಮವಾಸಿನೋ ಮನುಸ್ಸಾ ಸ್ವಾತನಾಯ ಸದ್ಧಿಂ ಪರಿಸಾಯ ಮಹಾಪುರಿಸಂ ನಿಮನ್ತಯಿಂಸು। ತೇ ತೇಸಂ ಚತುರಾಸೀತಿಸಹಸ್ಸಾನಂ ಮಹಾಪುರಿಸಸ್ಸ ಚ ಪಾಯಾಸಮೇವ ಪಟಿಯಾದಯಿಂಸು। ಅಥ ವಿಪಸ್ಸೀ ಮಹಾಪುರಿಸೋ ಪುನದಿವಸೇ ವಿಸಾಖಪುಣ್ಣಮಾಯ ತಸ್ಮಿಂ ಗಾಮೇ ತೇಹಿ ಪಬ್ಬಜಿತಜನೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಭತ್ತಕಿಚ್ಚಂ ಕತ್ವಾ ವಸನಟ್ಠಾನಮೇವ ಅಗಮಾಸಿ। ತತ್ರ ತೇ ಪಬ್ಬಜಿತಾ ಮಹಾಪುರಿಸಸ್ಸ ವತ್ತಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ತನೋ ರತ್ತಿಟ್ಠಾನದಿವಾಟ್ಠಾನಾನಿ ಪವಿಸಿಂಸು।

ಬೋಧಿಸತ್ತೋಪಿ ಪಣ್ಣಸಾಲಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನೋ ಚಿನ್ತೇಸಿ - "ಅಯಂ ಕಾಲೋ ನಿಕ್ಖಮಿತು"ನ್ತಿ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಪಣ್ಣಸಾಲದ್ವಾರಂ ಪಿದಹಿತ್ವಾ ಬೋಧಿಮಣ್ಡಾಭಿಮುಖೋ ಪಾಯಾಸಿ। ತೇ ಕಿರ ಪಬ್ಬಜಿತಾ ಸಾಯಂ ಬೋಧಿಸತ್ತಸ್ಸ ಉಪಟ್ಠಾನಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಪಣ್ಣಸಾಲಂ ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನಾ - "ಅತಿವಿಕಾಲೋ ಜಾತೋ ಉಪಧಾರೇಥಾ"ತಿ ವತ್ವಾ ಪಣ್ಣಸಾಲದ್ವಾರಂ ವಿವರಿತ್ವಾ ತಂ ಅಪಸ್ಸನ್ತಾಪಿ "ಕುಹಿಂ ನು ಗತೋ ಮಹಾಪುರಿಸೋ"ತಿ ನಾನುಬನ್ಧಿಂಸು। "ಗಣವಾಸೇ ನಿಬ್ಬಿನ್ನೋ ಏಕೋ ವಿಹರಿತುಕಾಮೋ ಮಞ್ಞೇ ಮಹಾಪುರಿಸೋ ಬುದ್ಧಭೂತಂಯೇವ ತಂ ಪಸ್ಸಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಅನ್ತೋಜಮ್ಬುದೀಪಾಭಿಮುಖಾ ಚಾರಿಕಂ ಪಕ್ಕಮಿಂಸು। ಅಥ ತೇ - "ವಿಪಸ್ಸಿನಾ ಕಿರ ಬುದ್ಧತ್ತಂ ಪತ್ವಾ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಂ ಪವತ್ತಿತ"ನ್ತಿ ಸುತ್ವಾ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಸಬ್ಬೇ ತೇ ಪಬ್ಬಜಿತಾ ಬನ್ಧುಮತಿಯಾ ರಾಜಧಾನಿಯಾ ಖೇಮೇ ಮಿಗದಾಯೇ ಸನ್ನಿಪತಿಂಸು। ತತೋ ತೇಸಂ ಭಗವಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಸಿ, ತದಾ ಚತುರಾಸೀತಿಯಾ ಭಿಕ್ಖುಸಹಸ್ಸಾನಂ ಧಮ್ಮಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹೋಸಿ। ಸೋ ತತಿಯೋ ಅಭಿಸಮಯೋ ಅಹೋಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೫. "ಚತುರಾಸೀತಿಸಹಸ್ಸಾನಿ, ಸಮ್ಬುದ್ಧಂ ಅನುಪಬ್ಬಜುಂ।
ತೇಸಮಾರಾಮಪತ್ತಾನಂ, ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಸಿ ಚಕ್ಖುಮಾ॥

೬. "ಸಬ್ಬಾಕಾರೇನ ಭಾಸತೋ, ಸುತ್ವಾ ಉಪನಿಸಾದಿನೋ।
ತೇಪಿ ಧಮ್ಮವರಂ ಗನ್ತ್ವಾ, ತತಿಯಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹೂ"ತಿ॥

ತತ್ಥ **ಚತುರಾಸೀತಿಸಹಸ್ಸಾನಿ, ಸಮ್ಬುದ್ಧಂ ಅನುಪಬ್ಬಜು**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಅನುನಾ ಯೋಗತೋ ಸಮ್ಬುದ್ಧನ್ತಿ ಉಪಯೋಗವಚನಂ ಕತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ, ಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಪಚ್ಛಾ ಪಬ್ಬಜಿಂಸೂತಿ ಅತ್ಥೋ। ಲಕ್ಖಣಂ ಸದ್ದಸತ್ಥತೋ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। "ತತ್ಥ ಆರಾಮಪತ್ತಾನ"ನ್ತಿಪಿ ಪಾಠೋ। **ಭಾಸತೋ**ತಿ ವದತೋ। **ಉಪನಿಸಾದಿನೋ**ತಿ ಗನ್ತ್ವಾ ಉಪನಿಸ್ಸಾಯ ಧಮ್ಮದಾನಂ ದದತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ತೇಪೀ**ತಿ ತೇ ಚತುರಾಸೀತಿಸಹಸ್ಸಸಙ್ಖ್ಯಾತಾ ಪಬ್ಬಜಿತಾ ವಿಪಸ್ಸಿಸ್ಸ ಉಪಟ್ಠಾಕಭೂತಾ। **ಗನ್ತ್ವಾ**ತಿ ತಸ್ಸ ಧಮ್ಮಂ ಞತ್ವಾ। ಏವಂ ತೇಸಂ ತತಿಯೋ ಅಭಿಸಮಯೋ ಅಹೋಸಿ। ಖೇಮೇ ಮಿಗದಾಯೇ ವಿಪಸ್ಸಿಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಂ ದ್ವೇ ಚ ಅಗ್ಗಸಾವಕೇ ಅನುಪಬ್ಬಜಿತಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಅಟ್ಠಸಟ್ಠಿಸತಸಹಸ್ಸಾನಂ ಮಜ್ಝೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ವಿಪಸ್ಸೀ ಭಗವಾ -

"ಖನ್ತೀಪರಮಂ ತಪೋ ತಿತಿಕ್ಖಾ, ನಿಬ್ಬಾನಂ ಪರಮಂ ವದನ್ತಿ ಬುದ್ಧಾ।
ನ ಹಿ ಪಬ್ಬಜಿತೋ ಪರೂಪಘಾತೀ, ನ ಸಮಣೋ ಹೋತಿ ಪರಂ ವಿಹೇಠಯನ್ತೋ॥

"ಸಬ್ಬಪಾಪಸ್ಸ ಅಕರಣಂ, ಕುಸಲಸ್ಸ ಉಪಸಮ್ಪದಾ।
ಸಚಿತ್ತಪರಿಯೋದಪನಂ, ಏತಂ ಬುದ್ಧಾನ ಸಾಸನಂ॥

"ಅನೂಪವಾದೋ ಅನೂಪಘಾತೋ, ಪಾತಿಮೋಕ್ಖೇ ಚ ಸಂವರೋ।
ಮತ್ತಞ್ಞುತಾ ಚ ಭತ್ತಸ್ಮಿಂ, ಪನ್ತಞ್ಚ ಸಯನಾಸನಂ।
ಅಧಿಚಿತ್ತೇ ಚ ಆಯೋಗೋ, ಏತಂ ಬುದ್ಧಾನ ಸಾಸನ"ನ್ತಿ॥ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೯೦; ಧ॰ ಪ॰ ೧೮೪, ೧೮೩, ೧೮೫) -

ಇಮಂ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಉದ್ದಿಸಿ। ಇಮಾ ಪನ ಸಬ್ಬಬುದ್ಧಾನಂ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖುದ್ದೇಸಗಾಥಾಯೋ ಹೋನ್ತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಸೋ ಪಠಮೋ ಸನ್ನಿಪಾತೋ ಅಹೋಸಿ। ಪುನ ಯಮಕಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ದಿಸ್ವಾ ಪಬ್ಬಜಿತಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸತಸಹಸ್ಸಾನಂ ದುತಿಯೋ ಸನ್ನಿಪಾತೋ ಅಹೋಸಿ। ಯದಾ ಪನ ವಿಪಸ್ಸಿಸ್ಸ ವೇಮಾತಿಕಾ ತಯೋ ಭಾತರೋ ಪಚ್ಚನ್ತಂ ವೂಪಸಮೇತ್ವಾ ಭಗವತೋ ಉಪಟ್ಠಾನಕಿರಿಯಾಯ ಲದ್ಧವರಾ ಹುತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ನಗರಂ ನೇತ್ವಾ ಉಪಟ್ಠಹನ್ತಾ ತಸ್ಸ ಧಮ್ಮಂ ಸುತ್ವಾ ಪಬ್ಬಜಿಂಸು। ತೇಸಂ ಅಸೀತಿಸತಸಹಸ್ಸಾನಂ ಮಜ್ಝೇ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಭಗವಾ ಖೇಮೇ ಮಿಗದಾಯೇ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಉದ್ದಿಸಿ, ಸೋ ತತಿಯೋ ಸನ್ನಿಪಾತೋ ಅಹೋಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೭. "ಸನ್ನಿಪಾತಾ ತಯೋ ಆಸುಂ, ವಿಪಸ್ಸಿಸ್ಸ ಮಹೇಸಿನೋ।
ಖೀಣಾಸವಾನಂ ವಿಮಲಾನಂ, ಸನ್ತಚಿತ್ತಾನ ತಾದಿನಂ॥

೮. "ಅಟ್ಠಸಟ್ಠಿಸತಸಹಸ್ಸಾನಂ, ಪಠಮೋ ಆಸಿ ಸಮಾಗಮೋ।
ಭಿಕ್ಖುಸತಸಹಸ್ಸಾನಂ, ದುತಿಯೋ ಆಸಿ ಸಮಾಗಮೋ॥

೯. "ಅಸೀತಿಭಿಕ್ಖುಸಹಸ್ಸಾನಂ, ತತಿಯೋ ಆಸಿ ಸಮಾಗಮೋ।
ತತ್ಥ ಭಿಕ್ಖುಗಣಮಜ್ಝೇ, ಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಅತಿರೋಚತೀ"ತಿ॥

ತತ್ಥ **ಅಟ್ಠಸಟ್ಠಿಸತಸಹಸ್ಸಾನ**ನ್ತಿ ಅಟ್ಠಸಟ್ಠಿಸಹಸ್ಸಾಧಿಕಾನಂ ಸತಸಹಸ್ಸಭಿಕ್ಖೂನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ತತ್ಥಾ**ತಿ ತತ್ಥ ಖೇಮೇ ಮಿಗದಾಯೇ। **ಭಿಕ್ಖುಗಣಮಜ್ಝೇ**ತಿ ಭಿಕ್ಖುಗಣಸ್ಸ ಮಜ್ಝೇ। "ತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುಗಣಮಜ್ಝೇ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುಗಣಸ್ಸ ಮಜ್ಝೇತಿ ಅತ್ಥೋ।

ತದಾ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ಮಹಿದ್ಧಿಕೋ ಮಹಾನುಭಾವೋ ಅತುಲೋ ನಾಮ ನಾಗರಾಜಾ ಹುತ್ವಾ ಅನೇಕನಾಗಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಪರಿವಾರೋ ಹುತ್ವಾ ಸಪರಿವಾರಸ್ಸ ದಸಬಲಸ್ಸ ಅಸಮಬಲಸೀಲಸ್ಸ ಕರುಣಾಸೀತಲಹದಯಸ್ಸ ಸಕ್ಕಾರಕರಣತ್ಥಂ ಸತ್ತರತನಮಯಂ ಚನ್ದಮಣ್ಡಲಸಙ್ಕಾಸಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಸಾರಮಣ್ಡಂ ಮಣ್ಡಪಂ ಕಾರೇತ್ವಾ ತತ್ಥ ನಿಸೀದಾಪೇತ್ವಾ ಸತ್ತಾಹಂ ದಿಬ್ಬವಿಭವಾನುರೂಪಂ ಮಹಾದಾನಂ ದತ್ವಾ ಸತ್ತರತನಖಚಿತಂ ಮಹಾರಹಂ ಸುವಣ್ಣಮಯಂ ನಾನಾಮಣಿಜುತಿವಿಸರಸಮುಜ್ಜಲಂ ಪೀಠಂ ಭಗವತೋ ಅದಾಸಿ। ತದಾ ನಂ ಪೀಠಾನುಮೋದನಾವಸಾನೇ "ಇತೋ ಅಯಂ ಏಕನವುತಿಕಪ್ಪೇ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಬ್ಯಾಕಾಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೧೦. "ಅಹಂ ತೇನ ಸಮಯೇನ, ನಾಗರಾಜಾ ಮಹಿದ್ಧಿಕೋ।
ಅತುಲೋ ನಾಮ ನಾಮೇನ, ಪುಞ್ಞವನ್ತೋ ಜುತಿನ್ಧರೋ॥

೧೧. "ನೇಕಾನಂ ನಾಗಕೋಟೀನಂ, ಪರಿವಾರೇತ್ವಾನಹಂ ತದಾ।
ವಜ್ಜನ್ತೋ ದಿಬ್ಬತುರಿಯೇಹಿ, ಲೋಕಜೇಟ್ಠಂ ಉಪಾಗಮಿಂ॥

೧೨. "ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಸಮ್ಬುದ್ಧಂ, ವಿಪಸ್ಸಿಂ ಲೋಕನಾಯಕಂ।
ಮಣಿಮುತ್ತರತನಖಚಿತಂ, ಸಬ್ಬಾಭರಣಭೂಸಿತಂ।
ನಿಮನ್ತೇತ್ವಾ ಧಮ್ಮರಾಜಸ್ಸ, ಸುವಣ್ಣಪೀಠಮದಾಸಹಂ॥

೧೩. "ಸೋಪಿ ಮಂ ಬುದ್ಧೋ ಬ್ಯಾಕಾಸಿ, ಸಙ್ಘಮಜ್ಝೇ ನಿಸೀದಿಯ।
ಏಕನವುತಿತೋ ಕಪ್ಪೇ, ಅಯಂ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ॥

೧೪. “ಅಹು ಕಪಿಲವ್ಹಯಾ ರಮ್ಮಾ, ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ತಥಾಗತೋ।
ಪಧಾನಂ ಪದಹಿತ್ವಾನ, ಕತ್ವಾ ದುಕ್ಕರಕಾರಿಕಂ॥

೧೫. “ಅಜಪಾಲರುಕ್ಖಮೂಲಸ್ಮಿಂ, ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ತಥಾಗತೋ।
ತತ್ಥ ಪಾಯಾಸಂ ಪಗ್ಗಯ್ಹ, ನೇರಞ್ಜರಮುಪೇಹಿತಿ॥

೧೬. “ನೇರಞ್ಜರಾಯ ತೀರಮ್ಹಿ, ಪಾಯಾಸಂ ಅದ ಸೋ ಜಿನೋ।
ಪಟಿಯತ್ತವರಮಗ್ಗೇನ, ಬೋಧಿಮೂಲಮುಪೇಹಿತಿ॥

೧೭. “ತತೋ ಪದಕ್ಖಿಣಂ ಕತ್ವಾ, ಬೋಧಿಮಣ್ಡಂ ಅನುತ್ತರೋ।
ಅಸ್ಸತ್ಥಮೂಲೇ ಸಮ್ಬೋಧಿಂ, ಬುಜ್ಝಿಸ್ಸತಿ ಮಹಾಯಸೋ॥

೧೮. “ಇಮಸ್ಸ ಜನಿಕಾ ಮಾತಾ, ಮಾಯಾ ನಾಮ ಭವಿಸ್ಸತಿ।
ಪಿತಾ ಸುದ್ಧೋದನೋ ನಾಮ, ಅಯಂ ಹೇಸ್ಸತಿ ಗೋತಮೋ॥

೧೯. “ಅನಾಸವಾ ವೀತರಾಗಾ, ಸನ್ತಚಿತ್ತಾ ಸಮಾಹಿತಾ।
ಕೋಲಿತೋ ಉಪತಿಸ್ಸೋ ಚ, ಅಗ್ಗಾ ಹೇಸ್ಸನ್ತಿ ಸಾವಕಾ।
ಆನನ್ದೋ ನಾಮುಪಟ್ಠಾಕೋ, ಉಪಟ್ಠಿಸ್ಸತಿಮಂ ಜಿನಂ॥

೨೦. “ಖೇಮಾ ಉಪ್ಪಲವಣ್ಣಾ ಚ, ಅಗ್ಗಾ ಹೇಸ್ಸನ್ತಿ ಸಾವಿಕಾ।
ಅನಾಸವಾ ವೀತರಾಗಾ, ಸನ್ತಚಿತ್ತಾ ಸಮಾಹಿತಾ।
ಬೋಧಿ ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ, ಅಸ್ಸತ್ಥೋತಿ ಪವುಚ್ಚತಿ…ಪೇ॰…॥

೨೩. “ತಸ್ಸಾಹಂ ವಚನಂ ಸುತ್ವಾ, ಭಿಯ್ಯೋ ಚಿತ್ತಂ ಪಸಾದಯಿಂ।
ಉತ್ತರಿಂ ವತಮಧಿಟ್ಠಾಸಿಂ, ದಸಪಾರಮಿಪೂರಿಯಾ”ತಿ॥

ತತ್ಥ **ಪುಳ್ಳವನ್ತೋ**ತಿ ಪುಳ್ಳವಾ, ಸಮುಪಚಿತಪುಳ್ಳಸಞ್ಚಯೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಜುತಿನ್ಧರೋ**ತಿ ಪಭಾಯುತ್ತೋ। **ನೇಕಾನಂ ನಾಗಕೋಟೀನ**ನ್ತಿ ಅನೇಕಾಹಿ ನಾಗಕೋಟೀಹಿ, ಕರಣತ್ಥೇ ಸಾಮಿವಚನಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। **ಪರಿವಾರೇತ್ವಾನಾ**ತಿ ಭಗವನ್ತಂ ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ। **ಅಹ**ನ್ತಿ ಅತ್ತಾನಂ ನಿದ್ದಿಸತಿ। **ವಜ್ಜನ್ತೋ**ತಿ ವಾದೇನ್ತೋ ತಾಳೇನ್ತೋ। **ಮಣಿಮುತ್ತರತನಖಚಿತ**ನ್ತಿ ಮಣಿಮುತ್ತಾದೀಹಿ ವಿವಿಧೇಹಿ ರತನೇಹಿ ಖಚಿತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸಬ್ಬಾಭರಣಭೂಸಿತ**ನ್ತಿ ಸಬ್ಬಾಭರಣೇಹಿ ವಾಳರೂಪಾದೀಹಿ ರತನಮಯೇಹಿ ಮಣ್ಡಿತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸುವಣ್ಣಪೀಠ**ನ್ತಿ ಸುವಣ್ಣಮಯಂ ಪೀಠಂ। **ಅದಾಸಹ**ನ್ತಿ ಅದಾಸಿಂ ಅಹಂ।

ತಸ್ಸ ಪನ ವಿಪಸ್ಸಿಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಬನ್ಧುಮತೀ ನಾಮ ನಗರಂ ಅಹೋಸಿ। ಬನ್ಧುಮಾ ನಾಮ ರಾಜಾ ಪಿತಾ, ಬನ್ಧುಮತೀ ನಾಮ ಮಾತಾ, ಖಣ್ಡೋ ಚ ತಿಸ್ಸೋ ಚ ದ್ವೇ ಅಗ್ಗಸಾವಕಾ, ಅಸೋಕೋ ನಾಮುಪಟ್ಠಾಕೋ, ಚನ್ದಾ ಚ ಚನ್ದಮಿತ್ತಾ ಚ ದ್ವೇ ಅಗ್ಗಸಾವಿಕಾ, ಪಾಟಲಿರುಕ್ಖೋ ಬೋಧಿ, ಸರೀರಂ ಅಸೀತಿಹತ್ಥುಬ್ಬೇಧಂ ಅಹೋಸಿ, ಸರೀರಪ್ಪಭಾ ಸಬ್ಬಕಾಲಂ ಸತ್ತ ಯೋಜನಾನಿ ಫರಿತ್ವಾ ಅಟ್ಠಾಸಿ ಅಸೀತಿವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾನಿ ಆಯು, ಸುತನು ನಾಮಸ್ಸ ಅಗ್ಗಮಹೇಸೀ, ಸಮವಟ್ಟಕ್ಖನ್ಧೋ ನಾಮಸ್ಸ ಪುತ್ತೋ, ಆಜಞ್ಞರಥೇನ ನಿಕ್ಖಮಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ –

೨೪. “ನಗರಂ ಬನ್ಧುಮತೀ ನಾಮ, ಬನ್ಧುಮಾ ನಾಮ ಖತ್ತಿಯೋ।

ಮಾತಾ ಬನ್ಧುಮತೀ ನಾಮ, ವಿಪಸ್ಸಿಸ್ಸ ಮಹೇಸಿನೋ॥

೧೯. “ಖಣ್ಡೋ ಚ ತಿಸ್ಸನಾಮೋ ಚ, ಅಹೇಸುಂ ಅಗ್ಗಸಾವಕಾ।
ಅಸೋಕೋ ನಾಮುಪಟ್ಠಾಕೋ, ವಿಪಸ್ಸಿಸ್ಸ ಮಹೇಸಿನೋ॥

೨೦. “ಚನ್ದಾ ಚ ಚನ್ದಮಿತ್ತಾ ಚ, ಅಹೇಸುಂ ಅಗ್ಗಸಾವಿಕಾ।
ಬೋಧಿ ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ, ಪಾಟಲೀತಿ ಪವುಚ್ಚತಿ॥

೨೧. “ಅಸೀತಿಹತ್ಥಮುಬ್ಬೇಧೋ, ವಿಪಸ್ಸೀ ಲೋಕನಾಯಕೋ।
ಪಭಾ ನಿದ್ಧಾವತೀ ತಸ್ಸ, ಸಮನ್ತಾ ಸತ್ತಯೋಜನೇ॥

೨೨. “ಅಸೀತಿವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾನಿ, ಆಯು ಬುದ್ಧಸ್ಸ ತಾವದೇ।
ತಾವತಾ ತಿಟ್ಠಮಾನೋ ಸೋ, ತಾರೇಸಿ ಜನತಂ ಬಹುಂ॥

೨೪. “ಬಹುದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ, ಬನ್ಧನಾ ಪರಿಮೋಚಯಿ।
ಮಗ್ಗಾಮಗ್ಗಞ್ಚ ಆಚಿಕ್ಖಿ, ಅವಸೇಸಪುಥುಜ್ಜನೇ॥

೨೫. “ಆಲೋಕಂ ದಸ್ಸಯಿತ್ವಾನ, ದೇಸೇತ್ವಾ ಅಮತಂ ಪದಂ।
ಜಲಿತ್ವಾ ಅಗ್ಗಿಕ್ಖನ್ಧೋವ, ನಿಬ್ಬುತೋ ಸೋ ಸಸಾವಕೋ॥

೨೬. “ಇದ್ಧಿವರಂ ಪುಞ್ಞವರಂ, ಲಕ್ಖಣಞ್ಚ ಕುಸುಮಿತಂ।
ಸಬ್ಬಂ ತಮನ್ತರಹಿತಂ, ನನು ರಿತ್ತಾ ಸಬ್ಬಸಙ್ಖಾರಾ”ತಿ॥

ತತ್ಥ **ಬನ್ಧನಾತಿ** ದೇವಮನುಸ್ಸೇ ಕಾಮರಾಗಸಂಯೋಜನಾದಿಬನ್ಧನಾ ಮೋಚೇಸಿ, ವಿಕಾಸೇಸೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಮಗ್ಗಾಮಗ್ಗಞ್ಚ ಆಚಿಕ್ಖೀತಿ** “ಅಮತಾಧಿಗಮಾಯ ಅಯಂ ಮಗ್ಗೋ ಉಚ್ಛೇದಸಸ್ಸತದಿಟ್ಠಿವಿರಹಿತಾ ಮಜ್ಝಿಮಾ ಪಟಿಪದಾ ಮಗ್ಗೋ ಕಾಯಕಿಲಮಥಾದಿಕೋ ನಾಯಂ ಮಗ್ಗೋ”ತಿ ಸೇಸಪುಥುಜ್ಜನೇ ಆಚಿಕ್ಖೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಆಲೋಕಂ ದಸ್ಸಯಿತ್ವಾನಾತಿ** ಮಗ್ಗಞಾಣಾಲೋಕಂ ವಿಪಸ್ಸನಾಞಾಣಾಲೋಕಞ್ಚ ದಸ್ಸಯಿತ್ವಾ। **ಲಕ್ಖಣಞ್ಚ ಕುಸುಮಿತನ್ತಿ** ಚಿತ್ತಲಕ್ಖಣಾದೀಹಿ ಫುಲ್ಲಿತಂ ಮಣ್ಡಿತಂ ಭಗವತೋ ಸರೀರನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಗಾಥಾಸು ಉತ್ತಾನಮೇವಾತಿ।

ವಿಪಸ್ಸೀಬುದ್ಧವಂಸವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ನಿಟ್ಠಿತೋ ಏಕೂನವೀಸತಿಮೋ ಬುದ್ಧವಂಸೋ।

೨೧. ಸಿಖೀಬುದ್ಧವಂಸವಣ್ಣನಾ

ವಿಪಸ್ಸಿಸ್ಸ ಅಪರಭಾಗೇ ಅನ್ತರಹಿತೇ ಚ ತಸ್ಮಿಂ ಕಪ್ಪೇ ತತೋ ಪರಂ ಏಕೂನಸಟ್ಠಿಯಾ ಕಪ್ಪೇಸು ಬುದ್ಧಾ ಲೋಕೇ ನ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿಂಸು। ಅಪಗತಬುದ್ಧಾಲೋಕೋ ಅಹೋಸಿ। ಕಿಲೇಸದೇವಪುತ್ತಮಾರಾನಂ ಏಕರಜ್ಜಂ ಅಪಗತಕಣ್ಟಕಂ ಅಹೋಸಿ। ಇತೋ ಪನ ಏಕತ್ತಿಂಸಕಪ್ಪೇ ಸಿನಿದ್ಧಸುಕ್ಖಸಾರದಾರುಪಚಿತೋ ಪಹೂತಸಪ್ಪಿಸಿತ್ತೋ ನಿಧೂಮೋ ಸಿಖೀ ವಿಯ **ಸಿಖೀ** ಚ **ವೇಸ್ಸಭೂ** ಚಾತಿ ದ್ವೇ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಾ ಲೋಕೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿಂಸು। ತತ್ಥ **ಸಿಖೀ** ಪನ ಭಗವಾ ಪಾರಮಿಯೋ ಪೂರೇತ್ವಾ ತುಸಿತಪುರೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತ್ವಾ ತತೋ ಚವಿತ್ವಾ ಕುಸಲಕರಣವತೀ ಅರುಣವತೀನಗರೇ ಪರಮಗುಣವತೋ ಅರುಣವತೋ ನಾಮ ರಞ್ಞೋ ಅಗ್ಗಮಹೇಸಿಯಾ ರತ್ತಕನಕಪಟಿಬಿಮ್ಬರುಚಿರಪ್ಪಭಾಯ ಪಭಾವತಿಯಾ ನಾಮ ದೇವಿಯಾ ಕುಚ್ಛಿಸ್ಮಿಂ ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ಗಹೇತ್ವಾ ದಸ ಮಾಸೇ ವೀತಿನಾಮೇತ್ವಾ ನಿಸಭುಯ್ಯಾನೇ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿತೋ ನಿಕ್ಖಮಿ। ನೇಮಿತ್ತಿಕಾ ಪನಸ್ಸ ನಾಮಂ ಕರೋನ್ತಾ ಉಣ್ಹೀಸಸ್ಸ ಸಿಖಾ ವಿಯ ಉಗ್ಗತತ್ತಾ "ಸಿಖೀ"ತಿ ನಾಮಮಕಂಸು। ಸೋ ಸತ್ತವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾನಿ ಅಗಾರಂ ಅಜ್ಝಾವಸಿ। ಸುಚನ್ದಕಸಿರೀಗಿರಿಯಸನಾರಿವಸಭ ನಾಮಕಾ ತಯೋ ಪಾಸಾದಾ ಅಹೇಸುಂ। ಸಬ್ಬಕಾಮಾದೇವಿಪ್ಪಮುಖಾನಿ ಚತುವೀಸತಿ ಇತ್ಥಿಸಹಸ್ಸಾನಿ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಿತಾನಿ ಅಹೇಸುಂ।

ಸೋ ಚತ್ತಾರಿ ನಿಮಿತ್ತಾನಿ ದಿಸ್ವಾ ಸಬ್ಬಕಾಮಾದೇವಿಯಾ ಗುಣಗಣಾತುಲೇ ಅತುಲೇ ನಾಮ ಪುತ್ತೇ ಉಪ್ಪನ್ನೇ ಹತ್ಥಿಯಾನೇನ ಹತ್ಥಿಕ್ಖನ್ಧವರಗತೋ ಮಹಾಭಿನಿಕ್ಖಮನಂ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಪಬ್ಬಜಿ। ತಂ ಸತ್ತತಿಪುರಿಸಸತಸಹಸ್ಸಾನಿ ಅನುಪಬ್ಬಜಿಂಸು। ಸೋ ತೇಹಿ ಪರಿವುತೋ ಅಟ್ಠಮಾಸಂ ಪಧಾನಚರಿಯಂ ಚರಿತ್ವಾ ವಿಸಾಖಪುಣ್ಣಮಾಯ ಗಣಸಙ್ಗಣಿಕಂ ಪಹಾಯ ಸುದಸ್ಸನನಿಗಮೇ ಪಿಯದಸ್ಸೀಸೇಟ್ಠಿನೋ ಧೀತುಯಾ ದಿನ್ನಂ ಮಧುಪಾಯಾಸಂ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ತರುಣಖದಿರವನೇ ದಿವಾವಿಹಾರಂ ವೀತಿನಾಮೇತ್ವಾ ಅನೋಮದಸ್ಸಿನಾ ನಾಮ ತಾಪಸೇನ ದಿನ್ನಾ ಅಟ್ಠ ಕುಸತಿಣಮುಟ್ಠಿಯೋ ಗಹೇತ್ವಾ ಪುಣ್ಡರೀಕಬೋಧಿಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿ। ತಸ್ಸಾ ಕಿರ ಪುಣ್ಡರೀಕಬೋಧಿಯಾಪಿ ಪಾಟಲಿಯಾ ಪಮಾಣಮೇವ ಪಮಾಣಂ ಅಹೋಸಿ। ತಂದಿವಸಮೇವ ಸೋ ಪಣ್ಣಾಸರತನಕ್ಖನ್ಧೋ ಹುತ್ವಾ ಅಬ್ಭುಗ್ಗತೋ, ಸಾಖಾಪಿಸ್ಸ ಪಣ್ಣಾಸರತನಮತ್ತಾವ। ಸೋ ದಿಬ್ಬೇಹಿ ಗನ್ಧೇಹಿ ಪುಪ್ಫೇಹಿ ಸಞ್ಛನ್ನೋ ಅಹೋಸಿ। ನ ಕೇವಲಂ ಪುಪ್ಫೇಹೇವ, ಫಲೇಹಿಪಿ ಸಞ್ಛನ್ನೋ ಅಹೋಸಿ। ತಸ್ಸ ಏಕಪಸ್ಸತೋ ತರುಣಾನಿ ಫಲಾನಿ ಏಕತೋ ಮಜ್ಝಿಮಾನಿ ಏಕತೋ ನಾತಿಪಕ್ಕಾನಿ ಏಕತೋ ಪಕ್ಖಿತ್ತದಿಬ್ಬೋಜಾನಿ ವಿಯ ಸುರಸಾನಿ ವಣ್ಣಗನ್ಧರಸಸಮ್ಪನ್ನಾನಿ ತತೋ ತತೋ ಓಲಮ್ಬನ್ತಿ। ಯಥಾ ಚ ಸೋ , ಏವಂ ದಸಸಹಸ್ಸಿಚಕ್ಕವಾಳೇಸು ಪುಪ್ಫೂಪಗಾ ರುಕ್ಖಾ ಪುಪ್ಫೇಹಿ ಫಲೂಪಗಾ ರುಕ್ಖಾ ಫಲೇಹಿ ಪಟಿಮಣ್ಡಿತಾ ಅಹೇಸುಂ।

ಸೋ ತತ್ಥ ಚತುವೀಸತಿಹತ್ಥವಿತ್ಥತಂ ತಿಣಸನ್ಥರಂ ಸನ್ಥರಿತ್ವಾ ಪಲ್ಲಙ್ಕಂ ಆಭುಜಿತ್ವಾ ಚತುರಙ್ಗವೀರಿಯಂ ಅಧಿಟ್ಠಾಯ ನಿಸೀದಿ। ಏವಂ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಛತ್ತಿಂಸ ಯೋಜನವಿತ್ಥತಂ ಸಮಾರಂ ಮಾರಬಲಂ ವಿಧಮಿತ್ವಾ ಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಪಾಪುಣಿತ್ವಾ - "ಅನೇಕಜಾತಿಸಂಸಾರಂ...ಪೇ°... ತಣ್ಹಾನಂ ಖಯಮಜ್ಝಗಾ"ತಿ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇತ್ವಾ ಬೋಧಿಸಮೀಪೇಯೇವ ಸತ್ತಸತ್ತಾಹಂ ವೀತಿನಾಮೇತ್ವಾ ಬ್ರಹ್ಮಯಾಚನಂ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತ್ವಾ ಅತ್ತನಾ ಸಹ ಪಬ್ಬಜಿತಾನಂ ಸತ್ತತಿಯಾ ಭಿಕ್ಖುಸತಸಹಸ್ಸಾನಂ ಉಪನಿಸ್ಸಯಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ದಿಸ್ವಾ ಸುರಪಥೇನ ಗನ್ತ್ವಾ ವಿವಿಧಾವರಣವತಿಯಾ ಅರುಣವತಿಯಾ ರಾಜಧಾನಿಯಾ ಸಮೀಪೇ ಮಿಗಾಚಿನುಯ್ಯಾನೇ ಓತರಿತ್ವಾ ತೇಹಿ ಮುನಿಗಣೇಹಿ ಪರಿವುತೋ ತೇಸಂ ಮಜ್ಝೇ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಂ ಪವತ್ತೇಸಿ। ತದಾ ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಾನಂ ಪಠಮೋ ಅಭಿಸಮಯೋ ಅಹೋಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೧. "ವಿಪಸ್ಸಿಸ್ಸ ಅಪರೇನ, ಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ದ್ವಿಪದುತ್ತಮೋ।
ಸಿಖಿವ್ಹಯೋ ಆಸಿ ಜಿನೋ, ಅಸಮೋ ಅಪ್ಪಟಿಪುಗ್ಗಲೋ॥

೨. "ಮಾರಸೇನಂ ಪಮದ್ದಿತ್ವಾ, ಪತ್ತೋ ಸಮ್ಬೋಧಿಮುತ್ತಮಂ।
ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಂ ಪವತ್ತೇಸಿ, ಅನುಕಮ್ಪಾಯ ಪಾಣಿನಂ॥

೩. “ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಂ ಪವತ್ತೇನ್ತೇ, ಸಿಖಿಮ್ಹಿ ಜಿನಪುಙ್ಗವೇ।
ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಾನಂ, ಪಠಮಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹೂ”ತಿ॥

ಪುನಪಿ ಅರುಣವತಿಯಾ ರಾಜಧಾನಿಯಾ ಸಮೀಪೇಯೇವ ಅಭಿಭೂರಾಜಪುತ್ತಸ್ಸ ಚ ಸಮ್ಭವರಾಜಪುತ್ತಸ್ಸ ಚಾತಿ ದ್ವಿನ್ನಂ ಸಪರಿವಾರಾನಂ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತ್ವಾ ನವುತಿಕೋಟಿಸಹಸ್ಸಾನಿ ಧಮ್ಮಾಮತಂ ಪಾಯೇಸಿ। ಸೋ ದುತಿಯೋ ಅಭಿಸಮಯೋ ಅಹೋಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೪. “ಅಪರಮ್ಪಿ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇನ್ತೇ, ಗಣಸೇಟ್ಠೇ ನರುತ್ತಮೇ।
ನವುತ್ತಿಕೋಟಿಸಹಸ್ಸಾನಂ, ದುತಿಯಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹೂ”ತಿ॥

ಯದಾ ಪನ ಸೂರಿಯವತೀನಗರದ್ವಾರೇ ಚಮ್ಪಕರುಕ್ಖಮೂಲೇ ತಿತ್ಥಿಯಮದಮಾನಭಞ್ಜನತ್ಥಂ ಸಬ್ಬಜನಬನ್ಧನಮೋಕ್ಖತ್ಥಞ್ಚ ಯಮಕಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ಕರೋನ್ತೋ ಭಗವಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಸಿ , ತದಾ ಅಸೀತಿಕೋಟಿಸಹಸ್ಸಾನಂ ತತಿಯೋ ಅಭಿಸಮಯೋ ಅಹೋಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೫. “ಯಮಕಪಾಟಿಹಾರಿಯಞ್ಚ , ದಸ್ಸಯನ್ತೇ ಸದೇವಕೇ।
ಅಸೀತಿಕೋಟಿಸಹಸ್ಸಾನಂ, ತತಿಯಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹೂ”ತಿ॥

ಅಭಿಭುನಾ ಚ ಸಮ್ಭವೇನ ಚ ರಾಜಪುತ್ತೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಪಬ್ಬಜಿತಾನಂ ಅರಹನ್ತಾನಂ ಸತಸಹಸ್ಸಾನಂ ಮಜ್ಝೇ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಉದ್ದಿಸಿ, ಸೋ ಪಠಮೋ ಸನ್ನಿಪಾತೋ ಅಹೋಸಿ, ಅರುಣವತೀನಗರೇ ಞಾತಿಸಮಾಗಮೇ ಪಬ್ಬಜಿತಾನಂ ಅಸೀತಿಯಾ ಭಿಕ್ಖುಸಹಸ್ಸಾನಂ ಮಜ್ಝೇ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಉದ್ದಿಸಿ, ಸೋ ದುತಿಯೋ ಸನ್ನಿಪಾತೋ ಅಹೋಸಿ। ಧನಞ್ಜಯನಗರೇ ಧನಪಾಲಕನಾಗವಿನಯನಸಮಯೇ ಪಬ್ಬಜಿತಾನಂ ಸತ್ತತಿಯಾ ಭಿಕ್ಖುಸಹಸ್ಸಾನಂ ಮಜ್ಝೇ ಭಗವಾ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಉದ್ದಿಸಿ, ಸೋ ತತಿಯೋ ಸನ್ನಿಪಾತೋ ಅಹೋಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೬. “ಸನ್ನಿಪಾತಾ ತಯೋ ಆಸುಂ, ಸಿಖಿಸ್ಸಾಪಿ ಮಹೇಸಿನೋ।
ಖೀಣಾಸವಾನಂ ವಿಮಲಾನಂ, ಸನ್ತಚಿತ್ತಾನ ತಾದಿನಂ॥

೭. “ಭಿಕ್ಖುಸತಸಹಸ್ಸಾನಂ, ಪಠಮೋ ಆಸಿ ಸಮಾಗಮೋ।
ಅಸೀತಿಭಿಕ್ಖುಸಹಸ್ಸಾನಂ, ದುತಿಯೋ ಆಸಿ ಸಮಾಗಮೋ॥

೮. “ಸತ್ತತಿಭಿಕ್ಖುಸಹಸ್ಸಾನಂ , ತತಿಯೋ ಆಸಿ ಸಮಾಗಮೋ।
ಅನುಪಲಿತ್ತೋ ಪದುಮಂವ, ತೋಯಮ್ಹಿ ಸಮ್ಪವಡ್ಢಿತ”ನ್ತಿ॥

ತತ್ಥ **ಅನುಪಲಿತ್ತೋ ಪದುಮಂವಾ**ತಿ ತೋಯೇ ಜಾತಂ ತೋಯೇವ ವಡ್ಢಿತಂ ಪದುಮಂ ವಿಯ ತೋಯೇನ ಅನುಪಲಿತ್ತಂ, ಸೋಪಿ ಭಿಕ್ಖುಸನ್ನಿಪಾತೋ ಲೋಕೇ ಜಾತೋಪಿ ಲೋಕಧಮ್ಮೇಹಿ ಅನುಪಲಿತ್ತೋ ಅಹೋಸೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ತದಾ ಕಿರ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ಕತ್ಥಚಿ ಅಸಂಸಟ್ಠೋ ಪರಿಭುತ್ತನಗರೇ ಅರಿನ್ದಮೋ ನಾಮ ರಾಜಾ ಹುತ್ವಾ ಸಿಖಿಮ್ಹಿ ಸತ್ಥರಿ ಪರಿಭುತ್ತನಗರಮನುಪ್ಪತ್ತೇ ಸಪರಿವಾರೋ ರಾಜಾ ಭಗವತೋ ಪಚ್ಚುಗ್ಗನ್ತ್ವಾ ಪಸಾದವಡ್ಢಿತಹದಯನಯನಸೋತೋ ದಸಬಲಸ್ಸ ಅಮಲಚರಣಕಮಲಯುಗಳೇಸು ಸಪರಿವಾರೋ ಸಿರಸಾ ಅಭಿವನ್ದಿತ್ವಾ ದಸಬಲಂ ನಿಮನ್ತೇತ್ವಾ ಸತ್ತಾಹಂ ಇಸ್ಸರಿಯಕುಲವಿಭವಸದ್ಧಾನುರೂಪಂ ಮಹಾದಾನಂ ದತ್ವಾ ದುಸ್ಸಭಣ್ಡಾಗಾರದ್ವಾರಾನಿ ವಿವರಾಪೇತ್ವಾ ಬುದ್ಧಪ್ಪಮುಖಸ್ಸ

ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ಮಹಗ್ಘಾನಿ ವತ್ಥಾನಿ ಅದಾಸಿ। ಅತ್ತನೋ ಚ ಬಲರೂಪಲಕ್ಖಣಜವಸಮ್ಪನ್ನಹೇಮಜಾಲಮಾಲಾಸಮಲಙ್ಕತಂ ನವಕನಕರುಚಿರದಣ್ಡಕೋಸಚಾಮರಯುಗವಿರಾಜಿತಂ ವಿಪುಲಮುದುಕಣ್ಣಂ ಚನ್ದರಾಜಿವಿರಾಜಿತವದನಸೋಭಂ ಏರಾವಣವಾರಣಮಿವ ಅರಿವಾರಣಂ ವರವಾರಣಂ ದತ್ವಾ ವಾರಣಪ್ಪಮಾಣಮೇವ ಕತ್ವಾ ಕಪ್ಪಿಯಭಣ್ಡಞ್ಚ ಅದಾಸಿ। ಸೋಪಿ ನಂ ಸತ್ಥಾ – "ಇತೋ ಏಕತ್ತಿಂಸಕಪ್ಪೇ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಬ್ಯಾಕಾಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ –

೯. "ಅಹಂ ತೇನ ಸಮಯೇನ, ಅರಿನ್ದಮೋ ನಾಮ ಖತ್ತಿಯೋ।
ಸಮ್ಬುದ್ಧಪ್ಪಮುಖಂ ಸಙ್ಘಂ, ಅನ್ನಪಾನೇನ ತಪ್ಪಯಿಂ॥

೧೦. "ಬಹುಂ ದುಸ್ಸವರಂ ದತ್ವಾ, ದುಸ್ಸಕೋಟಿಂ ಅನಪ್ಪಕಂ।
ಅಲಙ್ಕತಂ ಹತ್ಥಿಯಾನಂ, ಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಅದಾಸಹಂ॥

೧೧. "ಹತ್ಥಿಯಾನಂ ನಿಮ್ಮಿನಿತ್ವಾ, ಕಪ್ಪಿಯಂ ಉಪನಾಮಯಿಂ।
ಪೂರಯಿಂ ಮಾನಸಂ ಮಯ್ಹಂ, ನಿಚ್ಚಂ ದಳ್ಹಮುಪಟ್ಠಿತಂ॥

೧೨. "ಸೋಪಿ ಮಂ ಬುದ್ಧೋ ಬ್ಯಾಕಾಸಿ, ಸಿಖೀ ಲೋಕಗ್ಗನಾಯಕೋ।
ಏಕತ್ತಿಂಸೇ ಇತೋ ಕಪ್ಪೇ, ಅಯಂ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ॥

೧೩. "ಅಹು ಕಪಿಲವ್ಹಯಾ ರಮ್ಮಾ…ಪೇ॰… ಹೇಸ್ಸಾಮ ಸಮ್ಮುಖಾ ಇಮಂ॥

೧೪. "ತಸ್ಸಾಹಂ ವಚನಂ ಸುತ್ವಾ, ಭಿಯ್ಯೋ ಚಿತ್ತಂ ಪಸಾದಯಿಂ।
ಉತ್ತರಿಂ ವತಮಧಿಟ್ಠಾಸಿಂ, ದಸಪಾರಮಿಪೂರಿಯಾ"ತಿ॥

ತತ್ಥ **ನಿಮ್ಮಿನಿತ್ವಾ**ತಿ ತಸ್ಸ ಹತ್ಥಿನೋ ಪಮಾಣೇನ ತುಲಯಿತ್ವಾ। **ಕಪ್ಪಿಯ**ನ್ತಿ ಕಪ್ಪಿಯಭಣ್ಡಂ, ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಯಂ ಭಣ್ಡಂ ಕಪ್ಪತಿ ಗಹೇತುಂ, ತಂ ಕಪ್ಪಿಯಭಣ್ಡಂ ನಾಮ। **ಪೂರಯಿಂ ಮಾನಸಂ ಮಯ್ಹ**ನ್ತಿ ಮಮ ಚಿತ್ತಂ ದಾನಪೀತಿಯಾ ಪೂರಯಿಂ, ಮಯ್ಹಂ ಹಾಸುಪ್ಪಾದನಸಮತ್ಥಂ ಅಕಾಸಿನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ನಿಚ್ಚಂ ದಳ್ಹಮುಪಟ್ಠಿತ**ನ್ತಿ ನಿಚ್ಚಕಾಲಂ ದಾನಂ ದಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ದಾನವಸೇನ ದಳ್ಹಂ ಉಪಟ್ಠಿತಂ ಚಿತ್ತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

ತಸ್ಸ ಪನ ಭಗವತೋ ನಗರಂ ಅರುಣವತೀ ನಾಮ ಅಹೋಸಿ। ಅರುಣವಾ ನಾಮ ರಾಜಾ ಪಿತಾ, ಪಭಾವತೀ ನಾಮ ಮಾತಾ, ಅಭಿಭೂ ಚ ಸಮ್ಭವೋ ಚ ದ್ವೇ ಅಗ್ಗಸಾವಕಾ, ಖೇಮಙ್ಕರೋ ನಾಮುಪಟ್ಠಾಕೋ, ಸಖಿಲಾ ಚ ಮದುಮಾ ಚ ದ್ವೇ ಅಗ್ಗಸಾವಿಕಾ, ಪುಣ್ಡರೀಕರುಕ್ಖೋ ಬೋಧಿ, ಸರೀರಞ್ಚಸ್ಸ ಸತ್ತತಿಹತ್ಥುಬ್ಬೇಧಂ ಅಹೋಸಿ । ಸರೀರಪ್ಪಭಾ ನಿಚ್ಚಕಾಲಂ ಯೋಜನತ್ತಯಂ ಫರಿತ್ವಾ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ಸತ್ತತಿವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾನಿ ಆಯು, ಸಬ್ಬಕಾಮಾ ನಾಮಸ್ಸ ಅಗ್ಗಮಹೇಸೀ, ಅತುಲೋ ನಾಮಸ್ಸ ಪುತ್ತೋ, ಹತ್ಥಿಯಾನೇನ ನಿಕ್ಖಮಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ –

೧೫. "ನಗರಂ ಅರುಣವತೀ ನಾಮ, ಅರುಣೋ ನಾಮ ಖತ್ತಿಯೋ।
ಪಭಾವತೀ ನಾಮ ಜನಿಕಾ, ಸಿಖಿಸ್ಸಾಪಿ ಮಹೇಸಿನೋ॥

೧೬. "ಅಭಿಭೂ ಸಮ್ಭವೋ ಚೇವ, ಅಹೇಸುಂ ಅಗ್ಗಸಾವಕಾ।
ಖೇಮಙ್ಕರೋ ನಾಮುಪಟ್ಠಾಕೋ, ಸಿಖಿಸ್ಸಾಪಿ ಮಹೇಸಿನೋ॥

೧೭. "ಸಖಿಲಾ ಚ ಪದುಮಾ ಚ, ಅಹೇಸುಂ ಅಗ್ಗಸಾವಿಕಾ।

ಬೋಧಿ ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ, ಪುಣ್ಡರೀಕೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ॥

೨೨. “ಸಿರಿವಡ್ಢೋ ಚ ನನ್ದೋ ಚ, ಅಹೇಸುಂ ಅಗ್ಗುಪಟ್ಠಕಾ।
ಚಿತ್ತಾ ಚೇವ ಸುಗುತ್ತಾ ಚ, ಅಹೇಸುಂ ಅಗ್ಗುಪಟ್ಠಿಕಾ॥

೨೩. “ಉಚ್ಚತ್ತನೇನ ಸೋ ಬುದ್ಧೋ, ಸತ್ತತಿಹತ್ಥಮುಗ್ಗತೋ।
ಕಞ್ಚನಗ್ಘಿಯಸಙ್ಕಾಸೋ, ದ್ವತ್ತಿಂಸವರಲಕ್ಖಣೋ॥

೨೪. “ತಸ್ಸಾಪಿ ಬ್ಯಾಮಪ್ಪಭಾ ಕಾಯಾ, ದಿವಾರತ್ತಿಂ ನಿರನ್ತರಂ।
ದಿಸೋದಿಸಂ ನಿಚ್ಛರನ್ತಿ, ತೀಣಿ ಯೋಜನಸೋ ಪಭಾ॥

೨೫. “ಸತ್ತತಿವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾನಿ, ಆಯು ತಸ್ಸ ಮಹೇಸಿನೋ।
ತಾವತಾ ತಿಟ್ಠಮಾನೋ ಸೋ, ತಾರೇಸಿ ಜನತಂ ಬಹುಂ॥

೨೬. “ಧಮ್ಮಮೇಘಂ ಪವಸ್ಸೇತ್ವಾ, ತೇಮಯಿತ್ವಾ ಸದೇವಕೇ।
ಖೇಮನ್ತಂ ಪಾಪಯಿತ್ವಾನ, ನಿಬ್ಬುತೋ ಸೋ ಸಸಾವಕೋ॥

೨೭. “ಅನುಬ್ಯಞ್ಜನಸಮ್ಪನ್ನಂ, ದ್ವತ್ತಿಂಸವರಲಕ್ಖಣಂ।
ಸಬ್ಬಂ ತಮನ್ತರಹಿತಂ, ನನು ರಿತ್ತಾ ಸಬ್ಬಸಙ್ಖಾರಾ”ತಿ॥

ತತ್ಥ **ಪುಣ್ಡರೀಕೋತಿ** ಸೇತಮ್ಬರುಕ್ಖೋ। **ತೀಣಿ ಯೋಜನಸೋ ಪಭಾತಿ** ತೀಣಿ ಯೋಜನಾನಿ ಪಭಾ ನಿಚ್ಛರನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಧಮ್ಮಮೇಘ**ನ್ತಿ ಧಮ್ಮವಸ್ಸಂ, ಧಮ್ಮವಸ್ಸನಕೋ ಬುದ್ಧಮೇಘೋ। **ತೇಮಯಿತ್ವಾ**ತಿ ಧಮ್ಮಕಥಾಸಲಿಲೇನ ತೇಮೇತ್ವಾ, ಸಿಞ್ಚಿತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸದೇವಕೇ**ತಿ ಸದೇವಕೇ ಸತ್ತೇ। **ಖೇಮನ್ತ**ನ್ತಿ ಖೇಮನ್ತಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ । **ಅನುಬ್ಯಞ್ಜನಸಮ್ಪನ್ನ**ನ್ತಿ ತಮ್ಬನಖತುಙ್ಗನಾಸವಟ್ಟಙ್ಗುಲಿತಾದೀಹಿ ಅಸೀತಿಯಾ ಅನುಬ್ಯಞ್ಜನೇಹಿ ಸಮ್ಪನ್ನಂ, ದ್ವತ್ತಿಂಸಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣಪಟಿಮಣ್ಡಿತಂ ಭಗವತೋ ಸರೀರನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸಿಖೀ ಕಿರ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಸೀಲವತೀನಗರೇ ಅಸ್ಸಾರಾಮೇ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಿ।

“ಸಿಖೀವ ಲೋಕೇ ತಪಸಾ ಜಲಿತ್ವಾ, ಸಿಖೀವ ಮೇಘಾಗಮನೇ ನದಿತ್ವಾ।
ಸಿಖೀ ಮಹೇಸಿನ್ಧನವಿಪ್ಪಹೀನೋ, ಸಿಖೀವ ಸನ್ತಿಂ ಸುಗತೋ ಗತೋ ಸೋ”॥

ಸಿಖಿಸ್ಸ ಕಿರ ಭಗವತೋ ಧಾತುಯೋ ಏಕಗ್ಘನಾವ ಹುತ್ವಾ ಅಟ್ಠಂಸು ನ ವಿಪ್ಪಕಿರಿಂಸು। ಸಕಲಜಮ್ಬುದೀಪವಾಸಿನೋ ಪನ ಮನುಸ್ಸಾ ತಿಯೋಜನುಬ್ಬೇಧಂ ಸತ್ತರತನಮಯಂ ಹಿಮಗಿರಿಸದಿಸಸೋಭಂ ಥೂಪಮಕಂಸು। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಗಾಥಾಸು ಪಾಕಟಮೇವಾತಿ।

ಸಿಖೀಬುದ್ಧವಂಸವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ನಿಟ್ಠಿತೋ ವೀಸತಿಮೋ ಬುದ್ಧವಂಸೋ।

೨೩. ವೇಸ್ಸಭೂಬುದ್ಧವಂಸವಣ್ಣನಾ

ಸಿಖಿಸ್ಸ ಪನ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಅಪರಭಾಗೇ ಅನ್ತರಹಿತೇ ತಸ್ಸ ಸಾಸನೇ ಸತ್ತತಿವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾಯುಕಾ ಮನುಸ್ಸಾ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಪರಿಹಾಯಿತ್ವಾ ದಸವಸ್ಸಾಯುಕಾ ಅಹೇಸುಂ। ಪುನ ವಡ್ಢಿತ್ವಾ ಅಪರಿಮಿತಾಯುಕಾ ಹುತ್ವಾ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಪರಿಹಾಯಿತ್ವಾ ಸಟ್ಠಿವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾಯುಕಾ ಅಹೇಸುಂ। ತದಾ ವಿಜಿತಮನೋಭೂ ಸಬ್ಬಲೋಕಾಭಿಭೂ ಸಯಮ್ಭೂ **ವೇಸ್ಸಭೂ** ನಾಮ ಸತ್ಥಾ ಲೋಕೇ ಉದಪಾದಿ। ಸೋ ಪಾರಮಿಯೋ ಪೂರೇತ್ವಾ ತುಸಿತಪುರೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತ್ವಾ ತತೋ ಚವಿತ್ವಾ ಅನೋಮನಗರೇ ಸುಪ್ಪತೀತಸ್ಸ ಸುಪ್ಪತೀತಸ್ಸ ನಾಮ ರಞ್ಞೋ ಅಗ್ಗಮಹೇಸಿಯಾ ಸೀಲವತಿಯಾ ಯಸವತಿಯಾ ನಾಮ ಕುಚ್ಛಿಸ್ಮಿಂ ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ಅಗ್ಗಹೇಸಿ। ಸೋ ದಸನ್ನಂ ಮಾಸಾನಂ ಅಚ್ಚಯೇನ ಅನುಪಮುಯ್ಯಾನೇ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿತೋ ನಿಕ್ಖಮಿ। ಜಾಯಮಾನೋವ ಜನಂ ತೋಸೇನ್ತೋ ವಸಭನಾದಂ ನದಿ। ತಸ್ಮಾ ವಸಭನಾದಹೇತುತ್ತಾ ತಸ್ಸ ನಾಮಗ್ಗಹಣದಿವಸೇ "ವೇಸ್ಸಭೂ"ತಿ ನಾಮಮಕಂಸು । ಸೋ ಛಬ್ಬಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾನಿ ಅಗಾರಂ ಅಜ್ಝಾವಸಿ। ರುಚಿ-ಸುರುಚಿ-ರತಿವಡ್ಢನನಾಮಕಾ ತಯೋ ಪಾಸಾದಾ ತಸ್ಸ ಅಹೇಸುಂ। ಸುಚಿತ್ತಾದೇವಿಪ್ಪಮುಖಾನಿ ತಿಂಸ ಇತ್ಥಿಸಹಸ್ಸಾನಿ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಿತಾನಿ ಅಹೇಸುಂ।

ಸೋ ಚತ್ತಾರಿ ನಿಮಿತ್ತಾನಿ ದಿಸ್ವಾ ಸುಚಿತ್ತಾಯ ನಾಮ ದೇವಿಯಾ ಸುಪ್ಪಬುದ್ಧೇ ನಾಮ ಕುಮಾರೇ ಉಪ್ಪನ್ನೇ ಸುವಣ್ಣಸಿವಿಕಾಯ ಉಯ್ಯಾನದಸ್ಸನತ್ಥಾಯ ಗನ್ತ್ವಾ ದೇವದತ್ತಾನಿ ಕಾಸಾಯಾನಿ ಗಹೇತ್ವಾ ಪಬ್ಬಜಿ। ತಂ ಸತ್ತತ್ತಿಂಸಸಹಸ್ಸಾನಿ ಅನುಪಬ್ಬಜಿಂಸು। ಅಥ ಸೋ ತೇಹಿ ಪರಿವುತೋ ಛ ಮಾಸೇ ಪಧಾನಚರಿಯಂ ಚರಿತ್ವಾ ವಿಸಾಖಪುಣ್ಣಮಾಯ ಸುಚಿತ್ತನಿಗಮೇ ಸನ್ದಿಸ್ಸಮಾನಸರೀರಾಯ ಸಿರಿವಡ್ಢನಾಯ ನಾಮ ದಿನ್ನಂ ಮಧುಪಾಯಾಸಂ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಸಾಲವನೇ ದಿವಾವಿಹಾರಂ ವೀತಿನಾಮೇತ್ವಾ ಸಾಯನ್ಹಸಮಯೇ ನರಿನ್ದನಾಗರಾಜೇನ ದಿನ್ನಾ ಅಟ್ಠ ತಿಣಮುಟ್ಠಿಯೋ ಗಹೇತ್ವಾ ಸಾಲಬೋಧಿಂ ಪದಕ್ಖಿಣತೋ ಉಪಾಗಮಿ। ತಸ್ಸಾಪಿ ಸಾಲಸ್ಸ ತದೇವ ಪಾಟಲಿಯಾ ಪಮಾಣಮೇವ ಪಮಾಣಂ ಅಹೋಸಿ। ತಥೇವ ಪುಪ್ಫಫಲಸಿರಿವಿಭವೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಸೋ ಸಾಲಮೂಲಮುಪಗನ್ತ್ವಾ ಚತ್ತಾಲೀಸಹತ್ಥವಿತ್ಥತಂ ತಿಣಸನ್ಥರಂ ಸನ್ಥರಿತ್ವಾ ಪಲ್ಲಙ್ಕಂ ಆಭುಜಿತ್ವಾ ವಿಗತನೀವರಣಂ ಸಬ್ಬಕಾಮಮದಾವರಣಂ ಅನಾವರಣಞಾಣಂ ಪಟಿಲಭಿತ್ವಾ - "ಅನೇಕಜಾತಿಸಂಸಾರಂ…ಪೇ॰… ತಣ್ಹಾನಂ ಖಯಮಜ್ಝಗಾ"ತಿ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇತ್ವಾ ಸತ್ತಸತ್ತಾಹಂ ತತ್ಥೇವ ವೀತಿನಾಮೇತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಕನಿಟ್ಠಭಾತಿಕಸ್ಸ ಸೋಣಕುಮಾರಸ್ಸ ಉತ್ತರಕುಮಾರಸ್ಸ ಚ ಉಪನಿಸ್ಸಯಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ದಿಸ್ವಾ ದೇವಪಥೇನ ಗನ್ತ್ವಾ ಅನೋಮನಗರಸಮೀಪೇ ಅರುಣುಯ್ಯಾನೇ ಓತರಿತ್ವಾ ಉಯ್ಯಾನಪಾಲೇನ ಕುಮಾರೇ ಪಕ್ಕೋಸಾಪೇತ್ವಾ ತೇಸಂ ಸಪರಿವಾರಾನಂ ಮಜ್ಝೇ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಂ ಪವತ್ತೇಸಿ। ತದಾ ಅಸೀತಿಯಾ ಕೋಟಿಸಹಸ್ಸಾನಂ ಪಠಮೋ ಅಭಿಸಮಯೋ ಅಹೋಸಿ।

ಪುನ ಜನಪದಚಾರಿಕಂ ಚರನ್ತೋ ಭಗವಾ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇನ್ತೋ ಸತ್ತತಿಯಾ ಕೋಟಿಸಹಸ್ಸಾನಂ ಧಮ್ಮಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹೋಸಿ, ಸೋ ದುತಿಯೋ ಅಭಿಸಮಯೋ ಅಹೋಸಿ। ಅನೋಮನಗರೇಯೇವ ದಿಟ್ಠಿಜಾಲಂ ಭಿನ್ದನ್ತೋ ತಿತ್ಥಿಯಮಾನದ್ಧಜಂ ಪಾತೇನ್ತೋ ಮಾನಮದಂ ವಿದ್ಧಂಸೇನ್ತೋ ಧಮ್ಮದ್ಧಜಂ ಸಮುಸ್ಸಯನ್ತೋ ನವುತಿಯೋಜನವಿತ್ಥತಾಯ ಮನುಸ್ಸಪರಿಸಾಯ ಪರಿಮಾಣರಹಿತಾಯ ದೇವಪರಿಸಾಯ ಯಮಕಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ಕತ್ವಾ ದೇವಮನುಸ್ಸೇ ಪಸಾದೇತ್ವಾ ಸಟ್ಠಿಕೋಟಿಯೋ ಧಮ್ಮಾಮತೇನ ತಪ್ಪೇಸಿ, ಸೋ ತತಿಯೋ ಅಭಿಸಮಯೋ ಅಹೋಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೧. "ತತ್ಥೇವ ಮಣ್ಡಕಪ್ಪಮ್ಹಿ, ಅಸಮೋ ಅಪ್ಪಟಿಪುಗ್ಗಲೋ।
ವೇಸ್ಸಭೂ ನಾಮ ನಾಮೇನ, ಲೋಕೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿ ನಾಯಕೋ॥

೨. "ಆದಿತ್ತಂ ವತ ರಾಗಗ್ಗಿ, ತಣ್ಹಾನಂ ವಿಜಿತಂ ತದಾ।
ನಾಗೋವ ಬನ್ಧನಂ ಛೇತ್ವಾ, ಪತ್ತೋ ಸಮ್ಬೋಧಿಮುತ್ತಮಂ॥

೩. “ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಂ ಪವತ್ತೇನ್ತೇ, ವೇಸ್ಸಭೂಲೋಕನಾಯಕೇ।
ಅಸೀತಿಕೋಟಿಸಹಸ್ಸಾನಂ, ಪಠಮಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹು॥

೪. “ಪಕ್ಕನ್ತೇ ಚಾರಿಕಂ ರಟ್ಠೇ, ಲೋಕಜೇಟ್ಠೇ ನರಾಸಭೇ।
ಸತ್ತತಿಕೋಟಿಸಹಸ್ಸಾನಂ, ದುತಿಯಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹು॥

೫. “ಮಹಾದಿಟ್ಠಿಂ ವಿನೋದೇನ್ತೋ, ಪಾಟಿಹೇರಂ ಕರೋತಿ ಸೋ।
ಸಮಾಗತಾ ನರಮರೂ, ದಸಸಹಸ್ಸೀ ಸದೇವಕೇ॥

೬. “ಮಹಾಅಚ್ಛರಿಯಂ ದಿಸ್ವಾ, ಅಬ್ಭುತಂ ಲೋಮಹಂಸನಂ।
ದೇವಾ ಚೇವ ಮನುಸ್ಸಾ ಚ, ಬುಜ್ಝರೇ ಸಟ್ಠಿಕೋಟಿಯೋ”ತಿ॥

ತತ್ಥ **ಆದಿತ್ತ**ನ್ತಿ ಸಕಲಮಿದಂ ಲೋಕತ್ತಯಂ ಸಮ್ಪದಿತ್ತಂ। **ರಾಗಗ್ಗೀ**ತಿ ರಾಗೇನ। **ತಣ್ಹಾನಂ ವಿಜಿತ**ನ್ತಿ ತಣ್ಹಾನಂ ವಿಜಿತಂ ರಟ್ಠಂ ವಸವತ್ತಿಟ್ಠಾನನ್ತಿ ಏವಂ ಇತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ನಾಗೋವ ಬನ್ಧನಂ ಛೇತ್ವಾ**ತಿ ಹತ್ಥೀ ವಿಯ ಪೂತಿಲತಾಬನ್ಧನಂ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಪತ್ತೋ ಅಧಿಗತೋ। **ದಸಸಹಸ್ಸೀ**ತಿ ದಸಸಹಸ್ಸಿಯಂ। **ಸದೇವಕೇ**ತಿ ಸದೇವಕೇ ಲೋಕೇ। **ಬುಜ್ಝರೇ**ತಿ ಬುಜ್ಝಿಂಸು।

ಸೋಣುತ್ತರಾನಂ ಪನ ದ್ವಿನ್ನಂ ಅಗ್ಗಸಾವಕಾನಂ ಸಮಾಗಮೇ ಪಬ್ಬಜಿತಾನಂ ಅಸೀತಿಯಾ ಅರಹನ್ತಸಹಸ್ಸಾನಂ ಮಜ್ಝೇ ಮಾಘಪುಣ್ಣಮಾಯಂ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಉದ್ದಿಸಿ, ಸೋ ಪಠಮೋ ಸನ್ನಿಪಾತೋ ಅಹೋಸಿ। ಯದಾ ಪನ ವೇಸ್ಸಭುನಾ ಸಬ್ಬಲೋಕಾಭಿಭುನಾ ಸಹ ಪಬ್ಬಜಿತಾ ಸತ್ತತಿಂಸಸಹಸ್ಸಸಙ್ಖ್ಯಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಗಣತೋ ಓಹೀನಸಮಯೇ ಪಕ್ಕನ್ತಾ, ತೇ ವೇಸ್ಸಭುಸ್ಸ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಪ್ಪವತ್ತಿಂ ಸುತ್ವಾ ಸೋರೇಯ್ಯಂ ನಾಮ ನಗರಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ಅದ್ದಸಂಸು। ತೇಸಂ ಭಗವಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತ್ವಾ ಸಬ್ಬೇವ ತೇ ಏಹಿಭಿಕ್ಖುಪಬ್ಬಜ್ಜಾಯ ಪಬ್ಬಾಜೇತ್ವಾ ಚತುರಙ್ಗಸಮನ್ನಾಗತಾಯ ಪರಿಸಾಯ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಉದ್ದಿಸಿ, ಸೋ ದುತಿಯೋ ಸನ್ನಿಪಾತೋ ಅಹೋಸಿ।

ಯದಾ ಪನ ನಾರಿವಾಹನನಗರೇ ಉಪಸನ್ತೋ ನಾಮ ರಾಜಪುತ್ತೋ ರಜ್ಜಂ ಕಾರೇಸಿ, ತಸ್ಸಾನುಕಮ್ಪಾಯ ಭಗವಾ ತತ್ಥ ಅಗಮಾಸಿ, ಸೋಪಿ ಭಗವತೋ ಆಗಮನಂ ಸುತ್ವಾ ಸಪರಿವಾರೋ ಭಗವತೋ ಪಚ್ಚುಗ್ಗಮನಂ ಕತ್ವಾ ನಿಮನ್ತೇತ್ವಾ ಮಹಾದಾನಂ ದತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಧಮ್ಮಂ ಸುತ್ವಾ ಪಸನ್ನಹದಯೋ ಪಬ್ಬಜಿ। ತಂ ಸಟ್ಠಿಸಹಸ್ಸಸಙ್ಖ್ಯಾ ಪುರಿಸಾ ಅನುಪಬ್ಬಜಿಂಸು। ತೇ ತೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿಂಸು। ಸೋ ತೇಹಿ ಪರಿವುತೋ ವೇಸ್ಸಭೂ ಭಗವಾ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಉದ್ದಿಸಿ, ಸೋ ತತಿಯೋ ಸನ್ನಿಪಾತೋ ಅಹೋಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ –

೭. “ಸನ್ನಿಪಾತಾ ತಯೋ ಆಸುಂ, ವೇಸ್ಸಭುಸ್ಸ ಮಹೇಸಿನೋ।
ಖೀಣಾಸವಾನಂ ವಿಮಲಾನಂ, ಸನ್ತಚಿತ್ತಾನ ತಾದಿನಂ॥

೮. “ಅಸೀತಿಭಿಕ್ಖುಸಹಸ್ಸಾನಂ, ಪಠಮೋ ಆಸಿ ಸಮಾಗಮೋ।
ಸತ್ತತಿಭಿಕ್ಖುಸಹಸ್ಸಾನಂ, ದುತಿಯೋ ಆಸಿ ಸಮಾಗಮೋ॥

೯. “ಸಟ್ಠಿಭಿಕ್ಖುಸಹಸ್ಸಾನಂ , ತತಿಯೋ ಆಸಿ ಸಮಾಗಮೋ।
ಜರಾದಿಭಯತೀತಾನಂ, ಓರಸಾನಂ ಮಹೇಸಿನೋ”ತಿ॥

ತದಾ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ಸರಭವತೀನಗರೇ ಪರಮಪಿಯದಸ್ಸನೋ ಸುದಸ್ಸನೋ ನಾಮ ರಾಜಾ ಹುತ್ವಾ ವೇಸ್ಸಭುಮ್ಹಿ ಲೋಕನಾಯಕೇ ಸರಭನಗರಮುಪಗತೇ ತಸ್ಸ ಧಮ್ಮಂ ಸುತ್ವಾ ಪಸನ್ನಹದಯೋ ದಸನಖಸಮೋಧಾನಸಮುಜ್ಜಲಂ ಜಲಜಾಮಲಾವಿಕಲಕಮಲಮಕುಲಸದಿಸಮಞ್ಜಲಿಂ ಸಿರಸಿ ಕತ್ವಾ ಬುದ್ಧಪ್ಪಮುಖಸ್ಸ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಸಚೀವರಂ ಮಹಾದಾನಂ ದತ್ವಾ ತತ್ಥೇವ ಭಗವತೋ ನಿವಾಸತ್ಥಾಯ ಗನ್ಧಕುಟಿಂ ಕತ್ವಾ ತಂ ಪರಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ವಿಹಾರಸಹಸ್ಸಂ ಕಾರೇತ್ವಾ ಸಬ್ಬಞ್ಚ ವಿಭವಜಾತಂ ಭಗವತೋ ಸಾಸನೇ ಪರಿಚ್ಚಜಿತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಆಚಾರಗುಣಸಮ್ಪನ್ನೋ ತೇರಸಧುತಗುಣೇಸು ನಿರತೋ ಬೋಧಿಸಮ್ಭಾರಪರಿಯೇಸನಾಯ ರತೋ ಬುದ್ಧಸಾಸನಾಭಿರತೋ ವಿಹಾಸಿ। ಸೋಪಿ ತಂ ಭಗವಾ ಬ್ಯಾಕಾಸಿ – “ಅನಾಗತೇ ಇತೋ ಏಕತ್ತಿಂಸಕಪ್ಪೇ ಅಯಂ ಗೋತಮೋ ನಾಮ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ”ತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ –

೧೦. “ಅಹಂ ತೇನ ಸಮಯೇನ, ಸುದಸ್ಸನೋ ನಾಮ ಖತ್ತಿಯೋ।
ನಿಮನ್ತೇತ್ವಾ ಮಹಾವೀರಂ, ದಾನಂ ದತ್ವಾ ಮಹಾರಹಂ।
ಅನ್ನಪಾನೇನ ವತ್ಥೇನ, ಸಸಙ್ಘಂ ಜಿನಪೂಜಯಿಂ॥

೧೧. “ತಸ್ಸ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಅಸಮಸ್ಸ, ಚಕ್ಕಂ ವತ್ತಿತಮುತ್ತಮಂ।
ಸುತ್ವಾನ ಪಣಿತಂ ಧಮ್ಮಂ, ಪಬ್ಬಜ್ಜಮಭಿರೋಚಯಿಂ॥

೧೨. “ಮಹಾದಾನಂ ಪವತ್ತೇತ್ವಾ, ರತ್ತಿನ್ದಿವಮತನ್ದಿತೋ।
ಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಗುಣಸಮ್ಪನ್ನಂ, ಪಬ್ಬಜಿಂ ಜಿನಸನ್ತಿಕೇ॥

೧೩. “ಆಚಾರಗುಣಸಮ್ಪನ್ನೋ, ವತ್ತಸೀಲಸಮಾಹಿತೋ।
ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಂ ಗವೇಸನ್ತೋ, ರಮಾಮಿ ಜಿನಸಾಸನೇ॥

೧೪. “ಸದ್ಧಾಪೀತಿಂ ಉಪಗನ್ತ್ವಾ, ಬುದ್ಧಂ ವನ್ದಾಮಿ ಸತ್ಥರಂ।
ಪೀತಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಮಯ್ಹಂ, ಬೋಧಿಯಾಯೇವ ಕಾರಣಾ॥

೧೫. “ಅನಿವತ್ತಮಾನಸಂ ಞತ್ವಾ, ಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಏತದಬ್ರವಿ।
ಏಕತ್ತಿಂಸೇ ಇತೋ ಕಪ್ಪೇ, ಅಯಂ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ॥

೧೬. “ಅಹು ಕಪಿಲವ್ಹಯಾ ರಮ್ಮಾ…ಪೇ॰… ಹೇಸ್ಸಾಮ ಸಮ್ಮುಖಾ ಇಮಂ॥
೧೭. “ತಸ್ಸಾಹಂ ವಚನಂ ಸುತ್ವಾ, ಭಿಯ್ಯೋ ಚಿತ್ತಂ ಪಸಾದಯಿಂ।
ಉತ್ತರಿಂ ವತಮಧಿಟ್ಠಾಸಿಂ, ದಸಪಾರಮಿಪೂರಿಯಾ”ತಿ॥

ತತ್ಥ **ಚಕ್ಕಂ ವತ್ತಿತ**ನ್ತಿ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಂ ಪವತ್ತಿತಂ। **ಪಣೀತಂ ಧಮ್ಮ**ನ್ತಿ ಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮಂ। **ಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಗುಣಸಮ್ಪನ್ನ**ನ್ತಿ ಞತ್ವಾ ಪಬ್ಬಜಿನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ವತ್ತಸೀಲಸಮಾಹಿತೋ**ತಿ ವತ್ತೇಸು ಚ ಸೀಲೇಸು ಚ ಸಮಾಹಿತೋ। ತೇಸಂ ತೇಸಂ ಪೂರಣೇ ಸಮಾಹಿತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ರಮಾಮೀ**ತಿ ಅಭಿರಮಿಂ। **ಸದ್ಧಾಪೀತಿ**ನ್ತಿ ಸದ್ಧಞ್ಚ ಪೀತಿಞ್ಚ ಉಪಗನ್ತ್ವಾ। **ವನ್ದಾಮೀ**ತಿ ಅಭಿವನ್ದಿಂ, ಅತೀತತ್ಥೇ ವತ್ತಮಾನವಚನಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। **ಸತ್ಥರ**ನ್ತಿ ಸತ್ಥಾರಂ। **ಅನಿವತ್ತಮಾನಸ**ನ್ತಿ ಅನೋಸಕ್ಕಿಯಮಾನಮಾನಸಂ।

ತಸ್ಸ ಪನ ಭಗವತೋ ಅನೋಮಂ ನಾಮ ನಗರಂ ಅಹೋಸಿ। ಸುಪ್ಪತೀತೋ ನಾಮಸ್ಸ ಪಿತಾ ಖತ್ತಿಯೋ, ಯಸವತೀ ನಾಮ ಮಾತಾ, ಸೋಣೋ ಚ ಉತ್ತರೋ ಚ ದ್ವೇ ಅಗ್ಗಸಾವಕಾ, ಉಪಸನ್ತೋ ನಾಮುಪಟ್ಠಾಕೋ, ರಾಮಾ ಚ ಸಮಾಲಾ ಚ ದ್ವೇ

ಅಗ್ಗಸಾವಿಕಾ, ಸಾಲರುಕ್ಖೋ ಬೋಧಿ, ಸರೀರಂ ಸಟ್ಠಿಹತ್ಥುಬ್ಬೇಧಂ ಅಹೋಸಿ। ಸಟ್ಠಿವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾನಿ ಆಯು, ಸುಚಿತ್ತಾ ನಾಮಸ್ಸ ಭರಿಯಾ, ಸುಪ್ಪಬುದ್ಧೋ ನಾಮಸ್ಸ ಪುತ್ತೋ, ಸುವಣ್ಣಸಿವಿಕಾಯ ನಿಕ್ಖಮಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೧೮. "ಅನೋಮಂ ನಾಮ ನಗರಂ, ಸುಪ್ಪತೀತೋ ನಾಮ ಖತ್ತಿಯೋ।
ಮಾತಾ ಯಸವತೀ ನಾಮ, ವೇಸ್ಸಭುಸ್ಸ ಮಹೇಸಿನೋ॥

೧೩. "ಸೋಣೋ ಚ ಉತ್ತರೋ ಚೇವ, ಅಹೇಸುಂ ಅಗ್ಗಸಾವಕಾ।
ಉಪಸನ್ತೋ ನಾಮುಪಟ್ಠಾಕೋ, ವೇಸ್ಸಭುಸ್ಸ ಮಹೇಸಿನೋ॥

೧೪. "ರಾಮಾ ಚೇವ ಸಮಾಲಾ ಚ, ಅಹೇಸುಂ ಅಗ್ಗಸಾವಿಕಾ।
ಬೋಧಿ ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ, ಮಹಾಸಾಲೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ॥

೧೫. "ಸೋತ್ಥಿಕೋ ಚೇವ ರಮ್ಮೋ ಚ, ಅಹೇಸುಂ ಅಗ್ಗುಪಟ್ಠಕಾ।
ಗೋತಮೀ ಸಿರಿಮಾ ಚೇವ, ಅಹೇಸುಂ ಅಗ್ಗುಪಟ್ಠಿಕಾ॥

೧೬. "ಸಟ್ಠಿರತನಮುಬ್ಬೇಧೋ, ಹೇಮಯೂಪಸಮೂಪಮೋ।
ಕಾಯಾ ನಿಚ್ಛರತೀ ರಸ್ಮಿ, ರತ್ತಿಂವ ಪಬ್ಬತೇ ಸಿಖೀ॥

೧೭. "ಸಟ್ಠಿವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾನಿ, ಆಯು ತಸ್ಸ ಮಹೇಸಿನೋ।
ತಾವತಾ ತಿಟ್ಠಮಾನೋ ಸೋ, ತಾರೇಸಿ, ಜನತಂ ಬಹುಂ॥

೧೮. "ಧಮ್ಮಂ ವಿತ್ಥಾರಿಕಂ ಕತ್ವಾ, ವಿಭಜಿತ್ವಾ ಮಹಾಜನಂ।
ಧಮ್ಮನಾವಂ ಠಪೇತ್ವಾನ, ನಿಬ್ಬುತೋ ಸೋ ಸಸಾವಕೋ॥

೧೯. "ದಸ್ಸನೇಯ್ಯಂ ಸಬ್ಬಜನಂ, ವಿಹಾರಂ ಇರಿಯಾಪಥಂ।
ಸಬ್ಬಂ ತಮನ್ತರಹಿತಂ, ನನು ರಿತ್ತಾ ಸಬ್ಬಸಙ್ಖಾರಾ"ತಿ॥

ತತ್ಥ **ಹೇಮಯೂಪಸಮೂಪಮೋ**ತಿ ಸುವಣ್ಣತ್ಥಮ್ಭಸದಿಸೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ನಿಚ್ಛರತೀ**ತಿ ಇತೋ ಚಿತೋ ಚ ಸನ್ಧಾವತಿ। **ರಸ್ಮೀ**ತಿ ಪಭಾರಸ್ಮಿ। **ರತ್ತಿಂವ ಪಬ್ಬತೇ ಸಿಖೀ**ತಿ ರತ್ತಿಯಂ ಪಬ್ಬತಮತ್ಥಕೇ ಅಗ್ಗಿ ವಿಯ। ರಂಸಿವಿಜ್ಜೋತಾ ತಸ್ಸ ಕಾಯೇತಿ ಅತ್ಥೋ। **ವಿಭಜಿತ್ವಾ**ತಿ ವಿಭಾಗಂ ಕತ್ವಾ, ಉಗ್ಘಟಿತಾದಿವಸೇನ ಸೋತಾಪನ್ನಾದಿವಸೇನ ಚಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಧಮ್ಮನಾವ**ನ್ತಿ ಅಟ್ಠಙ್ಗಮಗ್ಗಸಙ್ಖಾತಂ ಧಮ್ಮನಾವಂ, ಚತುರೋಘನಿತ್ಥರಣತ್ಥಾಯ ಠಪೇತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ದಸ್ಸನೇಯ್ಯ**ನ್ತಿ ದಸ್ಸನೀಯೋ। **ಸಬ್ಬಜನ**ನ್ತಿ ಸಬ್ಬೋ ಜನೋ, ಸಸಾವಕಸಙ್ಘೋ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ವಿಹಾರ**ನ್ತಿ ವಿಹಾರೋ, ಸಬ್ಬತ್ಥ ಪಚ್ಚತ್ತೇ ಉಪಯೋಗವಚನಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ।

ವೇಸ್ಸಭೂ ಕಿರ ಭಗವಾ ಉಸಭವತೀನಗರೇ ಖೇಮೇ ಮಿಗದಾಯೇ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಿ। ಧಾತುಯೋ ಪನಸ್ಸ ವಿಪ್ಪಕಿರಿಂಸು।

"ಉಸಭವತಿಪುರೇ ಪುರುತ್ತಮೇ, ಜಿನವಸಭೋ ಭಗವಾ ಹಿ ವೇಸ್ಸಭೂ।
ಉಪವನವಿಹರೇ ಮನೋರಮೇ, ನಿರುಪಧಿಸೇಸಮುಪಾಗತೋ ಕಿರಾ"ತಿ॥

ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಗಾಥಾಸು ಪಾಕಟಮೇವಾತಿ।

ವೇಸ್ಸಭೂಬುದ್ಧವಂಸವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ನಿಟ್ಠಿತೋ ಏಕವೀಸತಿಮೋ ಬುದ್ಧವಂಸೋ।

೨೪. ಕಕುಸನ್ಧಬುದ್ಧವಂಸವಣ್ಣನಾ

ವೇಸ್ಸಭುಮ್ಹಿ ಸಯಮ್ಭುಮ್ಹಿ ಪರಿನಿಬ್ಬುತೇ ತಸ್ಮಿಂ ಪನ ಕಪ್ಪೇ ಅತಿಕ್ಕನ್ತೇ ಏಕೂನತ್ತಿಂಸಕಪ್ಪೇಸು ಜಿನದಿವಸಕರಾ ನುಪ್ಪಜ್ಜಿಂಸು। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪನ ಭದ್ದಕಪ್ಪೇ ಚತ್ತಾರೋ ಬುದ್ಧಾ ನಿಬ್ಬತ್ತಿಂಸು। ಕತಮೇ ಚತ್ತಾರೋ? **ಕಕುಸನ್ಧೋ ಕೋಣಾಗಮನೋ ಕಸ್ಸಪೋ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಬುದ್ಧೋ**ತಿ। **ಮೇತ್ತೇಯ್ಯೋ** ಪನ ಭಗವಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿಸ್ಸತಿ। ಏವಮಯಂ ಕಪ್ಪೋ ಪಞ್ಚಹಿ ಬುದ್ಧುಪ್ಪಾದೇಹಿ ಪಟಿಮಣ್ಡಿತತ್ತಾ ಭದ್ದಕಪ್ಪೋತಿ ಭಗವತಾ ವಣ್ಣಿತೋ। ತತ್ಥ **ಕಕುಸನ್ಧೋ** ನಾಮ ಭಗವಾ ಪಾರಮಿಯೋ ಪೂರೇತ್ವಾ ತುಸಿತಪುರೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತ್ವಾ ತತೋ ಚವಿತ್ವಾ ಖೇಮವತೀನಗರೇ ಖೇಮಙ್ಕರಸ್ಸ ನಾಮ ರಞ್ಞೋ ಅತ್ಥಧಮ್ಮಾನುಸಾಸಕಸ್ಸ ಅಗ್ಗಿದತ್ತಸ್ಸ ನಾಮ ಪುರೋಹಿತಸ್ಸ ಅಗ್ಗಮಹೇಸಿಯಾ ವಿಸಾಖಾಯ ನಾಮ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಯಾ ಕುಚ್ಛಿಸ್ಮಿಂ ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ಅಗ್ಗಹೇಸಿ। ಯದಾ ಪನ ಖತ್ತಿಯಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇ ಸಕ್ಕರೋನ್ತಿ ಗರುಕರೋನ್ತಿ ಮಾನೇನ್ತಿ ಪೂಜೇನ್ತಿ, ತದಾ ಬೋಧಿಸತ್ತಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕುಲೇ ನಿಬ್ಬತ್ತನ್ತಿ।

ಯದಾ ಪನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಖತ್ತಿಯೇ ಸಕ್ಕರೋನ್ತಿ ಗರುಕರೋನ್ತಿ ಮಾನೇನ್ತಿ ಪೂಜೇನ್ತಿ, ತದಾ ಖತ್ತಿಯಕುಲೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ। ತದಾ ಕಿರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಖತ್ತಿಯೇಹಿ ಸಕ್ಕರೀಯನ್ತಿ ಗರುಕರೀಯನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಸಚ್ಚಸನ್ಧೋ ಕಕುಸನ್ಧೋ ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ವಿಭವಸಿರಿಸಮುದಯೇನಾಕುಲೇ ಅನಾಕುಲೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕುಲೇ ದಸಸಹಸ್ಸಿಲೋಕಧಾತುಂ ಉನ್ನಾದೇನ್ತೋ ಕಮ್ಪಯನ್ತೋ ಉದಪಾದಿ। ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಾನಿ ಪಾಟಿಹಾರಿಯಾನಿ ನಿಬ್ಬತ್ತಿಂಸು। ತತೋ ದಸನ್ನಂ ಮಾಸಾನಂ ಅಚ್ಚಯೇನ ಖೇಮವತುಯ್ಯಾನೇ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿತೋ ಸುವಣ್ಣಲತಾತೋ ಅಗ್ಗಿಜಾಲೋ ವಿಯ ನಿಕ್ಖಮಿ। ಸೋ ಚತ್ತಾರಿ ವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾನಿ ಅಗಾರಂ ಅಜ್ಝಾವಸಿ। ತಸ್ಸ ಕಿರ ಕಾಮಕಾಮವಣ್ಣಕಾಮಸುದ್ಧಿನಾಮಕಾ ತಯೋ ಪಾಸಾದಾ ಅಹೇಸುಂ। ರೋಚಿನೀಬ್ರಾಹ್ಮಣೀಪಮುಖಾನಿ ತಿಂಸ ಇತ್ಥಿಸಹಸ್ಸಾನಿ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಿತಾನಿ ಅಹೇಸುಂ।

ಸೋ ಚತ್ತಾರಿ ನಿಮಿತ್ತಾನಿ ದಿಸ್ವಾ ರೋಚಿನಿಯಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಯಾ ಅನುತ್ತರೇ ಉತ್ತರೇ ನಾಮ ಕುಮಾರೇ ಉಪ್ಪನ್ನೇ ಪಯುತ್ತೇನ ಆಜಞ್ಞರಥೇನ ಮಹಾಭಿನಿಕ್ಖಮನಂ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಪಬ್ಬಜಿ। ತಂ ಚತ್ತಾಲೀಸಸಹಸ್ಸಾನಿ ಅನುಪಬ್ಬಜಿಂಸು। ಸೋ ತೇಹಿ ಪರಿವುತೋ ಅಟ್ಠ ಮಾಸೇ ಪಧಾನಚರಿಯಂ ಚರಿತ್ವಾ ವಿಸಾಖಪುಣ್ಣಮಾಯ ಸುಚಿರಿನ್ಧನಿಗಮೇ ವಜಿರಿನ್ಧಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಧೀತಾಯ ದಿನ್ನಂ ಮಧುಪಾಯಾಸಂ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಖದಿರವನೇ ದಿವಾವಿಹಾರಂ ಕತ್ವಾ ಸಾಯನ್ಹಸಮಯೇ ಸುಭದ್ದೇನ ನಾಮ ಯವಪಾಲಕೇನ ಉಪನೀತಾ ಅಟ್ಠ ತಿಣಮುಟ್ಠಿಯೋ ಗಹೇತ್ವಾ ಸಿರೀಸಬೋಧಿಂ ಪಾಟಲಿಯಾ ವುತ್ತಪ್ಪಮಾಣಂ ದಿಬ್ಬಗನ್ಧಂ ಉಪವಾಯಮಾನಂ ಉಪಗನ್ತ್ವಾ ಚತುತ್ತಿಂಸಹತ್ಥವಿತ್ಥತಂ ತಿಣಸನ್ಥರಂ ಸನ್ಥರಿತ್ವಾ ಪಲ್ಲಙ್ಕಂ ಆಭುಜಿತ್ವಾ ಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಪತ್ವಾ – "ಅನೇಕಜಾತಿಸಂಸಾರಂ... ಪೇ॰... ತಣ್ಹಾನಂ ಖಯಮಜ್ಝಗಾ"ತಿ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇತ್ವಾ ಸತ್ತಸತ್ತಾಹಂ ವೀತಿನಾಮೇತ್ವಾ ಅತ್ತನಾ ಸಹ ಪಬ್ಬಜಿತಾನಂ ಚತ್ತಾಲೀಸಾಯ ಭಿಕ್ಖುಸಹಸ್ಸಾನಂ ಸಚ್ಚಪ್ಪಟಿವೇಧಸಮತ್ಥತಂ ದಿಸ್ವಾ ಏಕಾಹೇನೇವ ಮಕಿಲನಗರಸಮೀಪೇ ಸಮ್ಭೂತಂ ಇಸಿಪತನಂ ನಾಮ ಮಿಗದಾಯಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ತೇಸಂ ಮಜ್ಝಗತೋ ಭಗವಾ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಂ ಪವತ್ತೇಸಿ। ತದಾ ಚತ್ತಾಲೀಸಾಯ ಕೋಟಿಸಹಸ್ಸಾನಂ ಪಠಮೋ ಧಮ್ಮಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹೋಸಿ।

ಪುನ ಕಣ್ಣಕುಜ್ಜನಗರದ್ವಾರೇ ಮಹಾಸಾಲರುಕ್ಖಮೂಲೇ ಯಮಕಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ಕತ್ವಾ ತಿಂಸಕೋಟಿಸಹಸ್ಸಾನಂ ಧಮ್ಮಚಕ್ಖುಂ ಉಪ್ಪಾದೇಸಿ, ಸೋ ದುತಿಯೋ ಅಭಿಸಮಯೋ ಅಹೋಸಿ। ಯದಾ ಪನ ಖೇಮವತೀನಗರಸ್ಸಾವಿದೂರೇ ಅಞ್ಞತರಸ್ಮಿಂ ದೇವಾಯತನೇ ಅಭಿಮತನರದೇವೋ ನರದೇವೋ ನಾಮ ಯಕ್ಖೋ ದಿಸ್ಸಮಾನಮನುಸ್ಸಸರೀರೋ ಹುತ್ವಾ ಕನ್ತಾರಮಜ್ಝೇ ಏಕಸ್ಸ ಕಮಲಕುವಲಯುಪ್ಪಲಸಮಲಙ್ಕತಸಲಿಲಸೀತಲಸ್ಸ ಪರಮಮಧುರಸಿಸಿರವಾರಿನೋ ಸಬ್ಬಜನಸುರಭಿರಮಸ್ಸ ಸರಸ್ಸ ಸಮೀಪೇ ಠತ್ವಾ ಕಮಲಕುವಲಯಕಲ್ಲಹಾರಾದೀಹಿ ಸತ್ತೇ ಉಪಲಾಪೇತ್ವಾ ಮನುಸ್ಸೇ ಖಾದತಿ । ತಸ್ಮಿಂ ಮಗ್ಗೇ ಪಚ್ಛಿನ್ನೇ ಜನಸಮ್ಪಾತರಹಿತೇ ಮಹಾಅಟವಿಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ತತ್ಥ ಸಮ್ಪತ್ತೇ ಸತ್ತೇ ಖಾದತಿ। ಸೋ ಲೋಕವಿಸ್ಸುತೋ ಮಹಾಕನ್ತಾರಮಗ್ಗೋ ಅಹೋಸಿ। ಉಭತೋಕನ್ತಾರದ್ವಾರೇ ಕಿರ ಮಹಾಜನಕಾಯೋ ಸನ್ನಿಪತಿತ್ವಾ ಕನ್ತಾರನಿತ್ಥರಣತ್ಥಾಯ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ಅಥ ವಿಗತಭವಬನ್ಧೋ

ಕಕುಸನ್ಧೋ ಸತ್ಥಾ ಏಕದಿವಸಂ ಪಚ್ಚೂಸಸಮಯೇ ಮಹಾಕರುಣಾಸಮಾಪತ್ತಿತೋ ವುಟ್ಠಾಯ ಲೋಕಂ ವೋಲೋಕೇನ್ತೋ ಞಾಣಜಾಲಸ್ಸ ಅನ್ತೋಗತಂ ತಂ ಮಹೇಸಕ್ಖಂ ನರದೇವಯಕ್ಖಂ ತಞ್ಚ ಜನಸಮೂಹಮದ್ದಸ। ದಿಸ್ವಾ ಚ ಪನ ಗಗನತಲೇನ ಗನ್ತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಜನಕಾಯಸ್ಸ ಪಸ್ಸನ್ತಸ್ಸೇವ ಭಗವಾ ಅನೇಕವಿಹಿತಂ ಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ಕರೋನ್ತೋ ತಸ್ಸ ನರದೇವಯಕ್ಖಸ್ಸ ಭವನೇ ಓತರಿತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಮಙ್ಗಲಪಲ್ಲಙ್ಕೇ ನಿಸೀದಿ।

ಅಥ ಖೋ ಸೋ ಮನುಸ್ಸಭಕ್ಖೋ ಯಕ್ಖೋ ಛಬ್ಬಣ್ಣರಸ್ಮಿಯೋ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇನ್ತಂ ಇನ್ದಧನುಪರಿವುತಮಿವ ದಿವಸಕರಂ ಮುನಿದಿವಸಕರಂ ಪವನಪಥೇನಾಗಚ್ಛನ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ - "ದಸಬಲೋ ಮಮಾನುಕಮ್ಪಾಯ ಇಧಾಗಚ್ಛತೀ"ತಿ ಪಸನ್ನಹದಯೋ ಅತ್ತನೋ ಪರಿವಾರಯಕ್ಖೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಅನೇಕಮಿಗಗಣವನ್ತಂ ಹಿಮವನ್ತಂ ಗನ್ತ್ವಾ ನಾನಾವಣ್ಣಗನ್ಧಾನಿ ಜಲಜಥಲಜಾನಿ ಕುಸುಮಾನಿ ಪರಮಮನೋರಮಾನಿ ಸುಗನ್ಧಗನ್ಧೇ ಸಮಾಹರಿತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಪಲ್ಲಙ್ಕೇ ನಿಸಿನ್ನಂ ವಿಗತರನ್ಧಂ ಕಕುಸನ್ಧಂ ಲೋಕನಾಯಕಂ ಮಾಲಾಗನ್ಧವಿಲೇಪನಾದೀಹಿ ಪೂಜಯಿತ್ವಾ ಥುತಿಸಙ್ಗೀತಾನಿ ಪವತ್ತೇನ್ತೋ ಸಿರಸಿ ಅಞ್ಜಲಿಂ ಕತ್ವಾ ನಮಸ್ಸಮಾನೋ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ತತೋ ಮನುಸ್ಸಾ ತಂ ಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ದಿಸ್ವಾ ಪಸನ್ನಹದಯಾ ಸಮಾಗಮ್ಮ ಭಗವನ್ತಂ ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ನಮಸ್ಸಮಾನಾ ಅಟ್ಠಂಸು। ಅಥ ಅಪ್ಪಟಿಸನ್ಧೋ ಕಕುಸನ್ಧೋ ಭಗವಾ ಅಭಿಪೂಜಿತನರದೇವಯಕ್ಖಂ ನರದೇವಯಕ್ಖಂ ಕಮ್ಮಫಲಸಮ್ಬನ್ಧದಸ್ಸನೇನ ಸಮುತ್ತೇಜೇತ್ವಾ ನಿರಯಕಥಾಯ ಸನ್ತಾಸೇತ್ವಾ ಚತುಸಚ್ಚಕಥಂ ಕಥೇಸಿ, ತದಾ ಅಪರಿಮಿತಾನಂ ಸತ್ತಾನಂ ಧಮ್ಮಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹೋಸಿ, ಅಯಂ ತತಿಯೋ ಅಭಿಸಮಯೋ ಅಹೋಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೧. "ವೇಸ್ಸಭುಸ್ಸ ಅಪರೇನ, ಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ದ್ವಿಪದುತ್ತಮೋ।
ಕಕುಸನ್ಧೋ ನಾಮ ನಾಮೇನ, ಅಪ್ಪಮೇಯ್ಯೋ ದುರಾಸದೋ॥

೨. "ಉಗ್ಘಾಟೇತ್ವಾ ಸಬ್ಬಭವಂ, ಚರಿಯಾಯ ಪಾರಮಿಂ ಗತೋ।
ಸೀಹೋವ ಪಞ್ಜರಂ ಭೇತ್ವಾ, ಪತ್ತೋ ಸಮ್ಬೋಧಿಮುತ್ತಮಂ॥

೩. "ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಂ ಪವತ್ತೇನ್ತೇ, ಕಕುಸನ್ಧೇ ಲೋಕನಾಯಕೇ।
ಚತ್ತಾಲೀಸಕೋಟಿಸಹಸ್ಸಾನಂ, ಧಮ್ಮಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹು॥

೪. "ಅನ್ತಲಿಕ್ಖಮ್ಹಿ ಆಕಾಸೇ, ಯಮಕಂ ಕತ್ವಾ ವಿಕುಬ್ಬನಂ।
ತಿಂಸಕೋಟಿಸಹಸ್ಸಾನಂ, ಬೋಧೇಸಿ ದೇವಮಾನುಸೇ॥

೫. "ನರದೇವಸ್ಸ ಯಕ್ಖಸ್ಸ, ಚತುಸಚ್ಚಪ್ಪಕಾಸನೇ।
ಧಮ್ಮಾಭಿಸಮಯೋ ತಸ್ಸ, ಗಣನಾತೋ ಅಸಙ್ಖಿಯೋ"ತಿ॥

ತತ್ಥ **ಉಗ್ಘಾಟೇತ್ವಾ**ತಿ ಸಮೂಹನಿತ್ವಾ। **ಸಬ್ಬಭವ**ನ್ತಿ ಸಬ್ಬಂ ನವವಿಧಂ ಭವಂ, ಭವುಪ್ಪತ್ತಿನಿಮಿತ್ತಂ ಕಮ್ಮನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಚರಿಯಾಯ ಪಾರಮಿಂ ಗತೋ**ತಿ ಸಬ್ಬಪಾರಮೀನಂ ಪೂರಣವಸೇನ ಪಾರಂ ಗತೋ। **ಸೀಹೋವ ಪಞ್ಜರಂ ಭೇತ್ವಾ**ತಿ ಸೀಹೋ ವಿಯ ಪಞ್ಜರಂ ಮುನಿಕುಞ್ಜರೋ ಭವಪಞ್ಜರಂ ವಿನಾಸೇತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕಕುಸನ್ಧಸ್ಸ ವಿದ್ಧಸ್ತಭವಬನ್ಧನಸ್ಸ ಏಕೋವ ಸಾವಕಸನ್ನಿಪಾತೋ ಅಹೋಸಿ। ಕಣ್ಣಕುಜ್ಜನಗರೇ ಇಸಿಪತನೇ ಮಿಗದಾಯೇ ಅತ್ತನಾ ಸಹ ಪಬ್ಬಜಿತೇಹಿ ಚತ್ತಾಲೀಸಾಯ ಅರಹನ್ತಸಹಸ್ಸೇಹಿ ಪರಿವುತೋ ಮಾಘಪುಣ್ಣಮಾಯಂ ಭಗವಾ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಉದ್ದಿಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೬. "ಕಕುಸನ್ಧಸ್ಸ ಭಗವತೋ, ಏಕೋ ಆಸಿ ಸಮಾಗಮೋ।
ಖೀಣಾಸವಾನಂ ವಿಮಲಾನಂ, ಸನ್ತಚಿತ್ತಾನ ತಾದಿನಂ॥

೭. “ಚತ್ತಾಲೀಸಸಹಸ್ಸಾನಂ, ತದಾ ಆಸಿ ಸಮಾಗಮೋ।
ದನ್ತಭೂಮಿಮನುಪ್ಪತ್ತಾನಂ, ಆಸವಾರಿಗಣಕ್ಖಯಾ”ತಿ॥

ತದಾ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ಖೇಮೋ ನಾಮ ರಾಜಾ ಹುತ್ವಾ ಬುದ್ಧಪ್ಪಮುಖಸ್ಸ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಪತ್ತಚೀವರಂ ಮಹಾದಾನಂ ದತ್ವಾ ಅಞ್ಜನಾದೀನಿ ಸಬ್ಬಭೇಸಜ್ಜಾನಿ ಚ ಅದಾಸಿ। ಅಞ್ಞಞ್ಚ ಸಮಣಪರಿಕ್ಖಾರಂ ದತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಸುತ್ವಾ ಪಸನ್ನಹದಯೋ ಹುತ್ವಾ ಭಗವತೋ ಸನ್ತಿಕೇ ಪಬ್ಬಜಿ। ಸೋ ಪನ ಸತ್ಥಾ - “ಅನಾಗತೇ ಇಮಸ್ಮಿಂಯೇವ ಕಪ್ಪೇ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ”ತಿ ಬ್ಯಾಕಾಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೮. “ಅಹಂ ತೇನ ಸಮಯೇನ, ಖೇಮೋ ನಾಮಾಸಿ ಖತ್ತಿಯೋ।
ತಥಾಗತೇ ಜಿನಪುತ್ತೇ, ದಾನಂ ದತ್ವಾ ಅನಪ್ಪಕಂ॥

೯. “ಪತ್ತಞ್ಚ ಚೀವರಂ ದತ್ವಾ, ಅಞ್ಜನಂ ಮಧುಲಟ್ಠಿಕಂ।
ಇಮೇತಂ ಪತ್ಥಿತಂ ಸಬ್ಬಂ, ಪಟಿಯಾದೇಮಿ ವರಂ ವರಂ॥

೧೦. “ಸೋಪಿ ಮಂ ಬುದ್ಧೋ ಬ್ಯಾಕಾಸಿ, ಕಕುಸನ್ಧೋ ವಿನಾಯಕೋ।
ಇಮಮ್ಹಿ ಭದ್ದಕೇ ಕಪ್ಪೇ, ಅಯಂ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ॥

೧೧. “ಅಹು ಕಪಿಲವ್ಹಯಾ ರಮ್ಮಾ…ಪೇ॰… ಹೇಸ್ಸಾಮ ಸಮ್ಮುಖಾ ಇಮಂ॥
೧೨. “ನಗರಂ ಖೇಮವತೀ ನಾಮ, ಖೇಮೋ ನಾಮಾಸಹಂ ತದಾ।
ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಂ ಗವೇಸನ್ತೋ, ಪಬ್ಬಜಿಂ ತಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ”ತಿ॥

ತತ್ಥ **ಅಞ್ಜನಂ** ಪಾಕಟಮೇವ। **ಮಧುಲಟ್ಠಿಕ**ನ್ತಿ ಯಟ್ಠಿಮಧುಕಂ। **ಇಮೇತ**ನ್ತಿ ಇಮಂ ಏತಂ। **ಪತ್ಥಿತ**ನ್ತಿ ಇಚ್ಛಿತಂ। **ಪಟಿಯಾದೇಮೀ**ತಿ ದಜ್ಜಾಮಿ, ಅದಾಸಿನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ವರಂ ವರ**ನ್ತಿ ಸೇಟ್ಠಂ ಸೇಟ್ಠನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। “ಯದೇತಂ ಪತ್ಥಿತ”ನ್ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ತಸ್ಸ ಯಂ ಇಚ್ಛತಿ, ಏತಂ ಸಬ್ಬಂ ಅದಾಸಿನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಯಂ ಸುನ್ದರತರೋ।

ತಸ್ಸ ಪನ ಅದನ್ಧಸ್ಸ ಕಕುಸನ್ಧಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಖೇಮಂ ನಾಮ ನಗರಂ ಅಹೋಸಿ। ಅಗ್ಗಿದತ್ತೋ ನಾಮ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಪಿತಾ, ವಿಸಾಖಾ ನಾಮ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೀ ಮಾತಾ, ವಿಧುರೋ ಚ ಸಞ್ಜೀವೋ ಚ ದ್ವೇ ಅಗ್ಗಸಾವಕಾ, ಬುದ್ಧಿಜೋ ನಾಮುಪಟ್ಠಾಕೋ, ಸಾಮಾ ಚ ಚಮ್ಪಾ ಚ ದ್ವೇ ಅಗ್ಗಸಾವಿಕಾ, ಮಹಾಸಿರೀಸರುಕ್ಖೋ ಬೋಧಿ, ಸರೀರಂ ಚತ್ತಾಲೀಸಹತ್ಥುಬ್ಬೇಧಂ ಅಹೋಸಿ, ಸಮನ್ತಾ ದಸಯೋಜನಾನಿ ಸರೀರಪ್ಪಭಾ ನಿಚ್ಛರತಿ , ಚತ್ತಾಲೀಸವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾನಿ ಆಯು, ಭರಿಯಾ ಪನಸ್ಸ ರೋಚಿನೀ ನಾಮ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೀ, ಉತ್ತರೋ ನಾಮ ಪುತ್ತೋ, ಆಜಞ್ಞರಥೇನ ನಿಕ್ಖಮಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೧೪. “ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಅಗ್ಗಿದತ್ತೋ ಚ, ಆಸಿ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಸೋ ಪಿತಾ।
ವಿಸಾಖಾ ನಾಮ ಜನಿಕಾ, ಕಕುಸನ್ಧಸ್ಸ ಸತ್ಥುನೋ॥

೧೫. “ವಸತೇ ತತ್ಥ ಖೇಮೇ ಪುರೇ, ಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಮಹಾಕುಲಂ।
ನರಾನಂ ಪವರಂ ಸೇಟ್ಠಂ, ಜಾತಿಮನ್ತಂ ಮಹಾಯಸಂ॥

೨೦. “ವಿಧುರೋ ಚ ಸಞ್ಜೀವೋ ಚ, ಅಹೇಸುಂ ಅಗ್ಗಸಾವಕಾ।
ಬುದ್ಧಿಜೋ ನಾಮುಪಟ್ಠಾಕೋ, ಕಕುಸನ್ಧಸ್ಸ ಸತ್ಥುನೋ॥

೧೧. “ಸಾಮಾ ಚ ಚಮ್ಪಾನಾಮಾ ಚ, ಅಹೇಸುಂ ಅಗ್ಗಸಾವಿಕಾ।
ಬೋಧಿ ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ, ಸಿರೀಸೋತಿ ಪವುಚ್ಚತಿ॥

೧೩. “ಚತ್ತಾಲೀಸರತನಾನಿ, ಅಚ್ಚುಗ್ಗತೋ ಮಹಾಮುನಿ।
ಕನಕಪ್ಪಭಾ ನಿಚ್ಛರತಿ, ಸಮನ್ತಾ ದಸಯೋಜನಂ॥

೧೪. “ಚತ್ತಾಲೀಸವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾನಿ, ಆಯು ತಸ್ಸ ಮಹೇಸಿನೋ।
ತಾವತಾ ತಿಟ್ಠಮಾನೋ ಸೋ, ತಾರೇಸಿ ಜನತಂ ಬಹುಂ॥

೧೫. “ಧಮ್ಮಾಪಣಂ ಪಸಾರೇತ್ವಾ, ನರನಾರೀನಂ ಸದೇವಕೇ।
ನದಿತ್ವಾ ಸೀಹನಾದಂವ, ನಿಬ್ಬುತೋ ಸೋ ಸಸಾವಕೋ॥

೧೬. “ಅಟ್ಠಙ್ಗವಚನಸಮ್ಪನ್ನೋ, ಅಚ್ಛಿದ್ದಾನಿ ನಿರನ್ತರಂ।
ಸಬ್ಬಂ ತಮನ್ತರಹಿತಂ, ನನು ರಿತ್ತಾ ಸಬ್ಬಸಙ್ಖಾರಾ”ತಿ॥

ತತ್ಥ **ವಸತೇ ತತ್ಥ ಖೇಮೇ ಪುರೇ**ತಿ ಅಯಂ ಗಾಥಾ ಕಕುಸನ್ಧಸ್ಸ ಜಾತನಗರಸನ್ದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ಮಹಾಕುಲ**ನ್ತಿ ಉದಿತೋದಿತಂ ಭಗವತೋ ಪಿತುಕುಲಂ। **ನರಾನಂ ಪವರಂ ಸೇಟ್ಠ**ನ್ತಿ ಜಾತಿವಸೇನ ಸಬ್ಬಮನುಸ್ಸಾನಂ ಪವರಂ ಸೇಟ್ಠನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಜಾತಿಮನ್ತ**ನ್ತಿ ಅಭಿಜಾತಿವನ್ತಂ, ಉತ್ತಮಾಭಿಜಾತಂ। **ಮಹಾಯಸ**ನ್ತಿ ಮಹಾಪರಿವಾರಂ, ಕಿಂ ತಂ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಮಹಾಕುಲಂ? ತತ್ಥ ಮಹಾಕುಲಂ ಖೇಮೇ ಪುರೇ ವಸತೇತಿಪದೇನ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ।

ಸಮನ್ತಾ ದಸಯೋಜನನ್ತಿ ಸಮನ್ತತೋ ದಸ ಯೋಜನಾನಿ ಫರಿತ್ವಾ ನಿಚ್ಚಕಾಲಂ ಸರೀರತೋ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣಾ ಪಭಾ ನಿಚ್ಛರತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಧಮ್ಮಾಪಣ**ನ್ತಿ ಧಮ್ಮಸಙ್ಖಾತಂ ಆಪಣಂ। **ಪಸಾರೇತ್ವಾ**ತಿ ಭಣ್ಡವಿಕ್ಕಿಣನತ್ಥಂ ನಾನಾಭಣ್ಡಸಮಿದ್ಧಮಾಪಣಂ ವಿಯ ಧಮ್ಮಾಪಣಂ ಪಸಾರೇತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ನರನಾರೀನ**ನ್ತಿ ವೇನೇಯ್ಯನರನಾರೀನಂ ಝಾನಸಮಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗಫಲರತನವಿಸೇಸಾಧಿಗಮತ್ಥಾಯ। **ಸೀಹನಾದಂ ವಾ**ತಿ ಸೀಹನಾದಂ ವಿಯ, ಅಭಯನಾದಂ ನದಿತ್ವಾ। **ಅಟ್ಠಙ್ಗವಚನಸಮ್ಪನ್ನೋ**ತಿ ಅಟ್ಠಙ್ಗಸಮನ್ನಾಗತಸರೋ ಸತ್ಥಾ। **ಅಚ್ಛಿದ್ದಾನೀ**ತಿ ಛಿದ್ದಾದಿಭಾವರಹಿತಾನಿ ಸೀಲಾನಿ ಅಚ್ಛಿದ್ದಾನಿ ಅಸಬಲಾನಿ ಅಕಮ್ಮಾಸಾನಿ। ಅಥ ವಾ ಅಚ್ಛಿದ್ದಾನಿ ಅವಿವರಾನಿ ಸಾವಕಯುಗಳಾದೀನಿ। **ನಿರನ್ತರ**ನ್ತಿ ಸತತಂ ಸಬ್ಬಕಾಲಂ। **ಸಬ್ಬಂ ತಮನ್ತರಹಿತ**ನ್ತಿ ಸತ್ಥಾ ಚ ಸಾವಕಯುಗಳಾದೀನಿ ಚ ತಂ ಸಬ್ಬಂ ಮುನಿಭಾವಮುಪಗನ್ತ್ವಾ ಅದಸ್ಸನಭಾವಮುಪಗತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

“ಅಪೇತಬನ್ಧೋ ಕಕುಸನ್ಧಬುದ್ಧೋ, ಅದನ್ಧಪಞ್ಞೋ ಗತಸಬ್ಬರನ್ಧೋ।
ತಿಲೋಕಸನ್ಧೋ ಕಿರ ಸಚ್ಚಸನ್ಧೋ, ಖೇಮೇ ಪನೇ ವಾಸಮಕಪ್ಪಯಿತ್ಥ”॥

ಸೇಸಗಾಥಾಸು ಸಬ್ಬತ್ಥ ಪಾಕಟಮೇವಾತಿ।

ಕಕುಸನ್ಧಬುದ್ಧವಂಸವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ನಿಟ್ಠಿತೋ ಬಾವೀಸತಿಮೋ ಬುದ್ಧವಂಸೋ।

೨೫. ಕೋಣಾಗಮನಬುದ್ಧವಂಸವಣ್ಣನಾ

ಕಕುಸನ್ಧಸ್ಸ ಪನ ಭಗವತೋ ಅಪರಭಾಗೇ ತಸ್ಸ ಸಾಸನೇ ಚ ಅನ್ತರಹಿತೇ ಸತ್ತೇಸು ತಿಂಸವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾಯುಕೇಸು ಜಾತೇಸು ಪರಹಿತಕೋಣಾಗಮನೋ **ಕೋಣಾಗಮನೋ** ನಾಮ ಸತ್ಥಾ ಲೋಕೇ ಉದಪಾದಿ। ಅಥ ವಾ ಕನಕಾಗಮನತೋ ಕೋಣಾಗಮನೋ ನಾಮ ಸತ್ಥಾ ಲೋಕೇ ಉದಪಾದಿ। ತತ್ಥ ಕ-ಕಾರಸ್ಸ ಕೋಆದೇಸಂ ಕತ್ವಾ ನ-ಕಾರಸ್ಸ ಣಾದೇಸಂ ಕತ್ವಾ ಏಕಸ್ಸ ಕ-ಕಾರಸ್ಸ ಲೋಪಂ ಕತ್ವಾ ನಿರುತ್ತಿನಯೇನ ಕನಕಸ್ಸ ಕನಕಾದಿಆಭರಣಸ್ಸ ಆಗಮನಂ ಪವಸ್ಸನಂ ಯಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಉಪ್ಪನ್ನಕಾಲೇ ಸೋ ಕೋಣಾಗಮನೋ ನಾಮ। ಏತ್ಥ ಪನ ಆಯು ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಪರಿಹೀನಸದಿಸಂ ಕತಂ, ನ ಏವಂ ಪರಿಹೀನಂ, ಪುನ ವಡ್ಢಿತ್ವಾ ಪರಿಹೀನನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಕಥಂ? ಇಮಸ್ಮಿಂಯೇವ ಕಪ್ಪೇ ಕಕುಸನ್ಧೋ ಭಗವಾ ಚತ್ತಾಲೀಸವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾಯುಕಕಾಲೇ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ, ತಂ ಪನ ಆಯು ಪರಿಹಾಯಮಾನಂ ದಸವಸ್ಸಕಾಲಂ ಪತ್ವಾ ಪುನ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಂ ಪತ್ವಾ ತತೋ ಪರಿಹಾಯಮಾನಂ ತಿಂಸವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾಯುಕಕಾಲೇ ಠಿತಂ, ತದಾ ಕೋಣಾಗಮನೋ ಭಗವಾ ಲೋಕೇ ಉಪ್ಪನ್ನೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಸೋಪಿ ಪಾರಮಿಯೋ ಪೂರೇತ್ವಾ ತುಸಿತಪುರೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತ್ವಾ ತತೋ ಚವಿತ್ವಾ ಸೋಭವತೀನಗರೇ ಯಞ್ಞದತ್ತಸ್ಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಭರಿಯಾಯ ರೂಪಾದೀಹಿ ಗುಣೇಹಿ ಅನುತ್ತರಾಯ ಉತ್ತರಾಯ ನಾಮ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಯಾ ಕುಚ್ಛಿಸ್ಮಿಂ ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ಗಹೇತ್ವಾ ದಸನ್ನಂ ಮಾಸಾನಂ ಅಚ್ಚಯೇನ ಸುಭವತೀಉಯ್ಯಾನೇ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿತೋ ನಿಕ್ಖಮಿ। ಜಾಯಮಾನೇ ಪನ ತಸ್ಮಿಂ ಸಕಲಜಮ್ಬುದೀಪೇ ದೇವೋ ಕನಕವಸ್ಸಂ ವಸ್ಸಿ। ತೇನಸ್ಸ ಕನಕಾಗಮನಕಾರಣತ್ತಾ "ಕನಕಾಗಮನೋ"ತಿ ನಾಮಮಕಂಸು। ತಂ ಪನಸ್ಸ ನಾಮಂ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಪರಿಣಮಮಾನಂ ಕೋಣಾಗಮನೋ"ತಿ ಜಾತಂ। ಸೋ ಪನ ತೀಣಿ ವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾನಿ ಅಗಾರಂ ಅಜ್ಝಾವಸಿ। ತುಸಿತ-ಸನ್ತುಸಿತ-ಸನ್ತುಟ್ಠನಾಮಕಾ ಪನಸ್ಸ ತಯೋ ಪಾಸಾದಾ ಅಹೇಸುಂ। ರುಚಿಗತ್ತಾಬ್ರಾಹ್ಮಣೀಪಮುಖಾನಿ ಸೋಳಸ ಇತ್ಥಿಸಹಸ್ಸಾನಿ ಅಹೇಸುಂ।

ಸೋ ಚತ್ತಾರಿ ನಿಮಿತ್ತಾನಿ ದಿಸ್ವಾ ರುಚಿಗತ್ತಾಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಯಾ ಸತ್ಥವಾಹೇ ನಾಮ ಪುತ್ತೇ ಉಪ್ಪನ್ನೇ ಹತ್ಥಿಕ್ಖನ್ಧವರಗತೋ ಹತ್ಥಿಯಾನೇನ ಮಹಾಭಿನಿಕ್ಖಮನಂ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಪಬ್ಬಜಿ। ತಂ ತಿಂಸಪುರಿಸಸಹಸ್ಸಾನಿ ಅನುಪಬ್ಬಜಿಂಸು। ಸೋ ತೇಹಿ ಪರಿವುತೋ ಛ ಮಾಸೇ ಪಧಾನಚರಿಯಂ ಚರಿತ್ವಾ ವಿಸಾಖಪುಣ್ಣಮಾಯಂ ಅಗ್ಗಿಸೋನಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಧೀತಾಯ ಅಗ್ಗಿಸೋನಬ್ರಾಹ್ಮಣಕುಮಾರಿಯಾ ದಿನ್ನಂ ಮಧುಪಾಯಾಸಂ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಖದಿರವನೇ ದಿವಾವಿಹಾರಂ ಕತ್ವಾ ಸಾಯನ್ಹಸಮಯೇ ಜಟಾತಿನ್ದುಕೇನ ನಾಮ ಯವಪಾಲೇನ ದಿನ್ನಾ ಅಟ್ಠ ತಿಣಮುಟ್ಠಿಯೋ ಗಹೇತ್ವಾ ಉದುಮ್ಬರಬೋಧಿಂ ಪುಣ್ಡರೀಕೇ ವುತ್ತಪ್ಪಮಾಣಂ ಫಲವಿಭೂತಿಸಮ್ಪನ್ನಂ ದಕ್ಖಿಣತೋ ಉಪಗನ್ತ್ವಾ ವೀಸತಿಹತ್ಥವಿತ್ಥತಂ ತಿಣಸನ್ಥರಂ ಸನ್ಥರಿತ್ವಾ ಪಲ್ಲಙ್ಕಂ ಆಭುಜಿತ್ವಾ ಮಾರಬಲಂ ವಿದ್ಧಂಸೇತ್ವಾ ದಸಬಲಞಾಣಾನಿ ಪಟಿಲಭಿತ್ವಾ - "ಅನೇಕಜಾತಿಸಂಸಾರಂ...ಪೇ॰... ತಣ್ಹಾನಂ ಖಯಮಜ್ಝಗಾ"ತಿ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇತ್ವಾ ಸತ್ತಸತ್ತಾಹಂ ವೀತಿನಾಮೇತ್ವಾ ಅತ್ತನಾ ಸಹ ಪಬ್ಬಜಿತಾನಂ ತಿಂಸಭಿಕ್ಖುಸಹಸ್ಸಾನಂ ಉಪನಿಸ್ಸಯಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ದಿಸ್ವಾ ಗಗನಪಥೇನ ಗನ್ತ್ವಾ ಸುದಸ್ಸನನಗರಸಮೀಪೇ ಇಸಿಪತನೇ ಮಿಗದಾಯೇ ಓತರಿತ್ವಾ ತೇಸಂ ಮಜ್ಝಗತೋ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಂ ಪವತ್ತೇಸಿ, ತದಾ ತಿಂಸಕೋಟಿಸಹಸ್ಸಾನಂ ಪಠಮಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹೋಸಿ।

ಪುನ ಸುನ್ದರನಗರದ್ವಾರೇ ಮಹಾಸಾಲರುಕ್ಖಮೂಲೇ ಯಮಕಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ಕತ್ವಾ ವೀಸತಿಕೋಟಿಸಹಸ್ಸಾನಂ ಧಮ್ಮಾಮತಂ ಪಾಯೇಸಿ, ಸೋ ದುತಿಯೋ ಅಭಿಸಮಯೋ ಅಹೋಸಿ। ಅತ್ತನೋ ಮಾತರಂ ಉತ್ತರಂ ಪಮುಖಂ ಕತ್ವಾ ದಸಸು ಚಕ್ಕವಾಳಸಹಸ್ಸೇಸು ದೇವತಾನಂ ಸಮಾಗತಾನಂ ಅಭಿಧಮ್ಮಪಿಟಕಂ ದೇಸೇನ್ತೇ ಭಗವತಿ ದಸನ್ನಂ ಕೋಟಿಸಹಸ್ಸಾನಂ ತತಿಯೋ ಅಭಿಸಮಯೋ ಅಹೋಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೧. "ಕಕುಸನ್ಧಸ್ಸ ಅಪರೇನ, ಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ದ್ವಿಪದುತ್ತಮೋ।
ಕೋಣಾಗಮನೋ ನಾಮ ಜಿನೋ, ಲೋಕಜೇಟ್ಠೋ ನರಾಸಭೋ॥

೨. “ದಸ ಧಮ್ಮೇ ಪೂರಯಿತ್ವಾನ, ಕನ್ತಾರಂ ಸಮತಿಕ್ಕಮಿ।
ಪವಾಹಿಯ ಮಲಂ ಸಬ್ಬಂ, ಪತ್ತೋ ಸಮ್ಬೋಧಿಮುತ್ತಮಂ॥

೩. “ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಂ ಪವತ್ತೇನ್ತೇ, ಕೋಣಾಗಮನನಾಯಕೇ।
ತಿಂಸಕೋಟಿಸಹಸ್ಸಾನಂ, ಪಠಮಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹು॥

೪. “ಪಾಟಿಹೀರಂ ಕರೋನ್ತೇ ಚ, ಪರವಾದಪ್ಪಮದ್ದನೇ।
ವೀಸತಿಕೋಟಿಸಹಸ್ಸಾನಂ, ದುತಿಯಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹು॥

೫. “ತತೋ ವಿಕುಬ್ಬನಂ ಕತ್ವಾ, ಜಿನೋ ದೇವಪುರಂ ಗತೋ।
ವಸತೇ ತತ್ಥ ಸಮ್ಬುದ್ಧೋ, ಸಿಲಾಯ ಪಣ್ಡುಕಮ್ಬಲೇ॥

೬. “ಪಕರಣೇ ಸತ್ತ ದೇಸೇನ್ತೋ, ವಸ್ಸಂ ವಸತಿ ಸೋ ಮುನಿ।
ದಸಕೋಟಿಸಹಸ್ಸಾನಂ, ತತಿಯಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹೂ”ತಿ॥

ತತ್ಥ **ದಸ ಧಮ್ಮೇ ಪೂರಯಿತ್ವಾನಾ**ತಿ ದಸ ಪಾರಮಿಧಮ್ಮೇ ಪೂರಯಿತ್ವಾ। **ಕನ್ತಾರಂ ಸಮತಿಕ್ಕಮೀ**ತಿ ಜಾತಿಕನ್ತಾರಂ ಸಮತಿಕ್ಕಮಿ। **ಪವಾಹಿಯಾ**ತಿ ಪವಾಹೇತ್ವಾ। **ಮಲಂ ಸಬ್ಬ**ನ್ತಿ ರಾಗಾದಿಮಲತ್ತಯಂ। **ಪಾಟಿಹೀರಂ ಕರೋನ್ತೇ ಚ, ಪರವಾದಪ್ಪಮದ್ದನೇ**ತಿ ಪರವಾದಿವಾದಪ್ಪಮದ್ದನೇ, ಭಗವತಿ ಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ಕರೋನ್ತೇತಿ ಅತ್ಥೋ। **ವಿಕುಬ್ಬನ**ನ್ತಿ ವಿಕುಬ್ಬನಿದ್ಧಿಂ, ಸುನ್ದರನಗರದ್ವಾರೇ ಯಮಕಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ಕತ್ವಾ ದೇವಪುರಂ ಗತೋ ತತ್ಥ ಪಣ್ಡುಕಮ್ಬಲಸಿಲಾಯಂ ವಸಿ। ಕಥಂ ವಸೀತಿ? **ಪಕರಣೇ ಸತ್ತ ದೇಸೇನ್ತೋ**ತಿ ತತ್ಥ ದೇವಾನಂ ಸತ್ತಪ್ಪಕರಣಸಙ್ಖಾತಂ ಅಭಿಧಮ್ಮಪಿಟಕಂ ದೇಸೇನ್ತೋ ವಸಿ। ಏವಂ ತತ್ಥ ಅಭಿಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇನ್ತೇ ಭಗವತಿ ದಸಕೋಟಿಸಹಸ್ಸಾನಂ ದೇವಾನಂ ಅಭಿಸಮಯೋ ಅಹೋಸೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಪರಿಸುದ್ಧಪಾರಮಿಪೂರಣಾಗಮನಸ್ಸ ಕೋಣಾಗಮನಸ್ಸಪಿ ಏಕೋ ಸಾವಕಸನ್ನಿಪಾತೋ ಅಹೋಸಿ। ಸುರಿನ್ದವತೀನಗರೇ ಸುರಿನ್ದವತುಯ್ಯಾನೇ ವಿಹರನ್ತೋ ಭಿಯ್ಯಸಸ್ಸ ರಾಜಪುತ್ತಸ್ಸ ಚ ಉತ್ತರಸ್ಸ ಚ ರಾಜಪುತ್ತಸ್ಸ ದ್ವಿನ್ನಮ್ಪಿ ತಿಂಸಸಹಸ್ಸಪರಿವಾರಾನಂ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತ್ವಾ ಸಬ್ಬೇವ ತೇ ಏಹಿಭಿಕ್ಖುಪಬ್ಬಜ್ಜಾಯ ಪಬ್ಬಾಜೇತ್ವಾ ತೇಸಂ ಮಜ್ಝಗತೋ ಮಾಘಪುಣ್ಣಮಾಯಂ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಉದ್ದಿಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ –

೭. “ತಸ್ಸಾಪಿ ದೇವದೇವಸ್ಸ, ಏಕೋ ಆಸಿ ಸಮಾಗಮೋ।
ಖೀಣಾಸವಾನಂ ವಿಮಲಾನಂ, ಸನ್ತಚಿತ್ತಾನ ತಾದಿನಂ॥

೮. “ತಿಂಸಭಿಕ್ಖುಸಹಸ್ಸಾನಂ, ತದಾ ಆಸಿ ಸಮಾಗಮೋ।
ಓಘಾನಮತಿಕ್ಕನ್ತಾನಂ, ಭಿಜ್ಜಿತಾನಞ್ಚ ಮಚ್ಚುಯಾ”ತಿ॥

ತತ್ಥ **ಓಘಾನ**ನ್ತಿ ಕಾಮೋಘಾದೀನಂ, ಚತುನ್ನಮೋಘಾನಮೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ಯಸ್ಸ ಪನ ತೇ ಸಂವಿಜ್ಜನ್ತಿ, ತಂ ವಟ್ಟಸ್ಮಿಂ ಓಹನನ್ತಿ ಓಸೀದಾಪೇನ್ತೀತಿ ಓಘಾ, ತೇಸಂ ಓಘಾನಂ, ಉಪಯೋಗತ್ಥೇ ಸಾಮಿವಚನಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಚತುಬ್ಬಿಧೇ ಓಘೇ ಅತಿಕ್ಕನ್ತಾನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಭಿಜ್ಜಿತಾನ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಮಚ್ಚುಯಾ**ತಿ ಮಚ್ಚುನೋ।

ತದಾ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ಮಿಥಿಲನಗರೇ ಪಬ್ಬತೋ ನಾಮ ರಾಜಾ ಅಹೋಸಿ, ತದಾ “ಸರಣಗತಸಬ್ಬಪಾಣಾಗಮನಂ ಕೋಣಾಗಮನಂ ಮಿಥಿಲನಗರಮನುಪ್ಪತ್ತ”ನ್ತಿ ಸುತ್ವಾ ಸಪರಿವಾರೋ ರಾಜಾ ಪಚ್ಚುಗ್ಗನ್ತ್ವಾ ವನ್ದಿತ್ವಾ ದಸಬಲಂ ನಿಮನ್ತೇತ್ವಾ

ಮಹಾದಾನಂ ದತ್ವಾ ತತ್ಥ ಭಗವನ್ತಂ ವಸ್ಸಾವಾಸತ್ಥಾಯ ಯಾಚಿತ್ವಾ ತೇಮಾಸಂ ಸಸಾವಕಸಙ್ಘಂ ಸತ್ಥಾರಂ ಉಪಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಪತ್ತುಣ್ಣಚೀನಪಟ್ಟಕಮ್ಬಲಕೋಸೇಯ್ಯದುಕೂಲಕಪ್ಪಾಸಿಕಾದೀನಿ ಮಹಗ್ಘಾನಿ ಚೇವ ಸುಖುಮವತ್ಥಾನಿ ಚ ಸುವಣ್ಣಪಾದುಕಾ ಚೇವ ಅಞ್ಞಞ್ಚ ಬಹುಪರಿಕ್ಖಾರಮದಾಸಿ। ಸೋಪಿ ನಂ ಭಗವಾ ಬ್ಯಾಕಾಸಿ - "ಇಮಸ್ಮಿಂಯೇವ ಭದ್ದಕಪ್ಪೇ ಅಯಂ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ । ಅಥ ಸೋ ಮಹಾಪುರಿಸೋ ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಬ್ಯಾಕರಣಂ ಸುತ್ವಾ ಮಹಾರಜ್ಜಂ ಪರಿಚ್ಚಜಿತ್ವಾ ತಸ್ಸೇವ ಭಗವತೋ ಸನ್ತಿಕೇ ಪಬ್ಬಜಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೯. "ಅಹಂ ತೇನ ಸಮಯೇನ, ಪಬ್ಬತೋ ನಾಮ ಖತ್ತಿಯೋ।
ಮಿತ್ತಾಮಚ್ಚೇಹಿ ಸಮ್ಪನ್ನೋ, ಅನನ್ತಬಲವಾಹನೋ॥

೧೦. "ಸಮ್ಬುದ್ಧದಸ್ಸನಂ ಗನ್ತ್ವಾ, ಸುತ್ವಾ ಧಮ್ಮಮನುತ್ತರಂ।
ನಿಮನ್ತೇತ್ವಾ ಸಜಿನಸಙ್ಘಂ, ದಾನಂ ದತ್ವಾ ಯದಿಚ್ಛಕಂ॥

೧೧. "ಪತ್ತುಣ್ಣಂ ಚೀನಪಟ್ಟಞ್ಚ, ಕೋಸೇಯ್ಯಂ ಕಮ್ಬಲಮ್ಪಿ ಚ।
ಸುವಣ್ಣಪಾದುಕಞ್ಚೇವ, ಅದಾಸಿಂ ಸತ್ಥುಸಾವಕೇ॥

೧೨. "ಸೋಪಿ ಮಂ ಬುದ್ಧೋ ಬ್ಯಾಕಾಸಿ, ಸಙ್ಘಮಜ್ಝೇ ನಿಸೀದಿಯ।
ಇಮಮ್ಹಿ ಭದ್ದಕೇ ಕಪ್ಪೇ, ಅಯಂ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ॥

೧೩. "ಅಹು ಕಪಿಲವ್ಹಯಾ ರಮ್ಮಾ...ಪೇ॰... ಹೇಸ್ಸಾಮ ಸಮ್ಮುಖಾ ಇಮಂ॥

೧೪. "ತಸ್ಸಾಪಿ ವಚನಂ ಸುತ್ವಾ, ಭಿಯ್ಯೋ ಚಿತ್ತಂ ಪಸಾದಯಿಂ।
ಉತ್ತರಿಂ ವತಮಧಿಟ್ಠಾಸಿಂ ದಸಪಾರಮಿಪೂರಿಯಾ॥

೧೫. "ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಂ ಗವೇಸನ್ತೋ, ದಾನಂ ದತ್ವಾ ನರುತ್ತಮೇ।
ಓಹಾಯಾಹಂ ಮಹಾರಜ್ಜಂ, ಪಬ್ಬಜಿಂ ಜಿನಸನ್ತಿಕೇ"ತಿ॥

ತತ್ಥ **ಅನನ್ತಬಲವಾಹನೋತಿ** ಬಹುಕಂ ಅನನ್ತಂ ಮಯ್ಹಂ ಬಲಂ ಅಸ್ಸಹತ್ಥಿಆದಿಕಂ ವಾಹನಞ್ಚಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸಮ್ಬುದ್ಧದಸ್ಸನನ್ತಿ** ಸಮ್ಬುದ್ಧದಸ್ಸನತ್ಥಾಯ। **ಯದಿಚ್ಛಕನ್ತಿ** ಯಾವದಿಚ್ಛಕಂ ಬುದ್ಧಪ್ಪಮುಖಂ ಸಙ್ಘಂ ಚತುಬ್ಬಿಧೇನ ಆಹಾರೇನ "ಅಲಮಲ"ನ್ತಿ ಪವಾರಾಪೇತ್ವಾ, ಹತ್ಥೇನ ಪಿದಹಾಪೇತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸತ್ಥುಸಾವಕೇತಿ** ಸತ್ಥುನೋ ಚೇವ ಸಾವಕಾನಞ್ಚ ಅದಾಸಿಂ। **ನರುತ್ತಮೇತಿ** ನರುತ್ತಮಸ್ಸ। **ಓಹಾಯಾತಿ** ಪಹಾಯ ಪರಿಚ್ಚಜಿತ್ವಾ।

ತಸ್ಸ ಪನ ಕೋಣಾಗಮನಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಸೋಭವತೀ ನಾಮ ನಗರಂ ಅಹೋಸಿ, ಯಞ್ಞದತ್ತೋ ನಾಮ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಪಿತಾ, ಉತ್ತರಾ ನಾಮ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೀ ಮಾತಾ, ಭಿಯ್ಯಸೋ ಚ ಉತ್ತರೋ ಚಾತಿ ದ್ವೇ ಅಗ್ಗಸಾವಕಾ, ಸೋತ್ಥಿಜೋ ನಾಮುಪಟ್ಠಾಕೋ, ಸಮುದ್ದಾ ಚ ಉತ್ತರಾ ಚ ದ್ವೇ ಅಗ್ಗಸಾವಿಕಾ, ಉದುಮ್ಬರರುಕ್ಖೋ ಬೋಧಿ, ಸರೀರಂ ತಿಂಸಹತ್ಥುಬ್ಬೇಧಂ ಅಹೋಸಿ, ತಿಂಸವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾನಿ ಆಯು, ಭರಿಯಾ ಪನಸ್ಸ ರುಚಿಗತ್ತಾ ನಾಮ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೀ, ಸತ್ಥವಾಹೋ ನಾಮ ಪುತ್ತೋ, ಹತ್ಥಿಯಾನೇನ ನಿಕ್ಖಮಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೧೬. "ನಗರಂ ಸೋಭವತೀ ನಾಮ, ಸೋಭೋ ನಾಮಾಸಿ ಖತ್ತಿಯೋ।
ವಸತೇ ತತ್ಥ ನಗರೇ, ಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಮಹಾಕುಲಂ॥

೧೭. “ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಯಞ್ಞದತ್ತೋ ಚ, ಆಸಿ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಸೋ ಪಿತಾ।
ಉತ್ತರಾ ನಾಮ ಜನಿಕಾ, ಕೋಣಾಗಮನಸ್ಸ ಸತ್ಥುನೋ।

೧೮. “ಭಿಯ್ಯಸೋ ಉತ್ತರೋ ನಾಮ, ಅಹೇಸುಂ ಅಗ್ಗಸಾವಕಾ।
ಸೋತ್ಥಿಜೋ ನಾಮುಪಟ್ಠಾಕೋ, ಕೋಣಾಗಮನಸ್ಸ ಸತ್ಥುನೋ॥

೧೯. “ಸಮುದ್ದಾ ಉತ್ತರಾ ಚೇವ, ಅಹೇಸುಂ ಅಗ್ಗಸಾವಿಕಾ।
ಬೋಧಿ ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ, ಉದುಮ್ಬರೋತಿ ಪವುಚ್ಚತಿ॥

೨೦. “ಉಚ್ಚತ್ತನೇನ ಸೋ ಬುದ್ಧೋ, ತಿಂಸಹತ್ಥಸಮುಗ್ಗತೋ।
ಉಕ್ಕಾಮುಖೇ ಯಥಾ ಕಮ್ಬು, ಏವಂ ರಂಸೀಹಿ ಮಣ್ಡಿತೋ॥

೨೧. “ತಿಂಸವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾನಿ, ಆಯು ಬುದ್ಧಸ್ಸ ತಾವದೇ।
ತಾವತಾ ತಿಟ್ಠಮಾನೋ ಸೋ, ತಾರೇಸಿ ಜನತಂ ಬಹುಂ॥

೨೨. “ಧಮ್ಮಚೇತಿಂ ಸಮುಸ್ಸೇತ್ವಾ, ಧಮ್ಮದುಸ್ಸವಿಭೂಸಿತಂ।
ಧಮ್ಮಪುಪ್ಫಗುಳಂ ಕತ್ವಾ, ನಿಬ್ಬುತೋ ಸೋ ಸಸಾವಕೋ॥

೨೩. “ಮಹಾವಿಲಾಸೋ ತಸ್ಸ ಜನೋ, ಸಿರಿಧಮ್ಮಪ್ಪಕಾಸನೋ।
ಸಬ್ಬಂ ತಮನ್ತರಹಿತಂ, ನನು ರಿತ್ತಾ ಸಬ್ಬಸಙ್ಖಾರಾ”ತಿ॥

ತತ್ಥ **ಉಕ್ಕಾಮುಖೇ**ತಿ ಕಮ್ಮಾರುದ್ಧನೇ। ಯಥಾ **ಕಮ್ಬೂ**ತಿ ಸುವಣ್ಣನಿಕ್ಖಂ ವಿಯ। **ಏವಂ ರಂಸೀಹಿ ಮಣ್ಡಿತೋ**ತಿ ಏವಂ ರಸ್ಮೀಹಿ ಪಟಿಮಣ್ಡಿತೋ ಸಮಲಙ್ಕತೋ। **ಧಮ್ಮಚೇತಿಂ ಸಮುಸ್ಸೇತ್ವಾ**ತಿ ಸತ್ತತ್ತಿಂಸಬೋಧಿಪಕ್ಖಿಯಧಮ್ಮಮಯಂ ಚೇತಿಯಂ ಪತಿಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾ। **ಧಮ್ಮದುಸ್ಸವಿಭೂಸಿತ**ನ್ತಿ ಚತುಸಚ್ಚಧಮ್ಮಪಟಾಕವಿಭೂಸಿತಂ। **ಧಮ್ಮಪುಪ್ಫಗುಳಂ ಕತ್ವಾ**ತಿ ಧಮ್ಮಮಯಪುಪ್ಫಮಾಲಾಗುಳಂ ಕತ್ವಾ। ಮಹಾಜನಸ್ಸ ವಿಪಸ್ಸನಾಚೇತಿಯಙ್ಗಣೇ ಠಿತಸ್ಸ ನಮಸ್ಸನತ್ಥಾಯ ಧಮ್ಮಚೇತಿಯಂ ಪತಿಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾ ಸಸಾವಕಸಙ್ಘೋ ಸತ್ಥಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಮಹಾವಿಲಾಸೋ**ತಿ ಮಹಾಇದ್ಧಿವಿಲಾಸಪ್ಪತ್ತೋ। **ತಸ್ಸಾ**ತಿ ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ। **ಜನೋ**ತಿ ಸಾವಕಜನೋ। **ಸಿರಿಧಮ್ಮಪ್ಪಕಾಸನೋ**ತಿ ಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮಪ್ಪಕಾಸನೋ ಸೋ ಭಗವಾ ಚ ಸಬ್ಬಂ ತಮನ್ತರಹಿತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

“ಸುಖೇನ ಕೋಣಾಗಮನೋ ಗತಾಸವೋ, ವಿಕಾಮಪಾಣಾಗಮನೋ ಮಹೇಸೀ।
ವನೇ ವಿವೇಕೇ ಸಿರಿನಾಮಧೇಯ್ಯೋ, ವಿಸುದ್ಧವಂಸಾಗಮನೋ ವಸಿತ್ಥ”॥

ಸೇಸಗಾಥಾಸು ಸಬ್ಬತ್ಥ ಪಾಕಟಮೇವಾತಿ।

ಕೋಣಾಗಮನಬುದ್ಧವಂಸವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ನಿಟ್ಠಿತೋ ತೇವೀಸತಿಮೋ ಬುದ್ಧವಂಸೋ।

೨೬. ಕಸ್ಸಪಬುದ್ಧವಂಸವಣ್ಣನಾ

ಕೋಣಾಗಮನಸ್ಸ ಪನ ಭಗವತೋ ಅಪರಭಾಗೇ ತಸ್ಸ ಸಾಸನೇ ಚ ಅನ್ತರಹಿತೇ ತಿಂಸವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾಯುಕಾ ಸತ್ತಾ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಪರಿಹಾಯಿತ್ವಾ ದಸವಸ್ಸಾಯುಕಾ ಹುತ್ವಾ ಪುನ ವಡ್ಢಿತ್ವಾ ಅಪರಿಮಿತಾಯುಕಾ ಹುತ್ವಾ ಪುನ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಪರಿಹಾಯಿತ್ವಾ ವೀಸತಿವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾಯುಕೇಸು ಸತ್ತೇಸು ಜಾತೇಸು ಅನೇಕಮನುಸ್ಸಪೋ **ಕಸ್ಸಪೋ** ನಾಮ ಸತ್ಥಾ ಲೋಕೇ ಉದಪಾದಿ (ಸು॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ಆಮಕಗನ್ಧಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ)। ಸೋ ಪಾರಮಿಯೋ ಪೂರೇತ್ವಾ ತುಸಿತಪುರೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತ್ವಾ ತತೋ ಚವಿತ್ವಾ ಬಾರಾಣಸೀನಗರೇ ಬ್ರಹ್ಮದತ್ತಸ್ಸ ನಾಮ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ವಿಪುಲಗುಣವತಿಯಾ ಧನವತಿಯಾ ನಾಮ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಯಾ ಕುಚ್ಛಿಸ್ಮಿಂ ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ಗಹೇತ್ವಾ ದಸನ್ನಂ ಮಾಸಾನಂ ಅಚ್ಚಯೇನ ಇಸಿಪತನೇ ಮಿಗದಾಯೇ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿತೋ ನಿಕ್ಖಮಿ। ಗೋತ್ತವಸೇನ ಪನಸ್ಸ "ಕಸ್ಸಪಕುಮಾರೋ"ತಿ ನಾಮಮಕಂಸು। ಸೋ ದ್ವೇ ವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾನಿ ಅಗಾರಂ ಅಜ್ಝಾವಸಿ। ಹಂಸವಾ ಯಸವಾ ಸಿರಿನನ್ದೋತಿ ತಸ್ಸ ತಯೋ ಪಾಸಾದಾ ಅಹೇಸುಂ। ಸುನನ್ದಾ ನಾಮ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಪ್ಪಮುಖಾನಿ ಅಟ್ಠಚತ್ತಾಲೀಸ ಇತ್ಥಿಸಹಸ್ಸಾನಿ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಿತಾನಿ ಅಹೇಸುಂ।

ಸೋ ಚತ್ತಾರಿ ನಿಮಿತ್ತಾನಿ ದಿಸ್ವಾ ಸುನನ್ದಾಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಯಾ ವಿಜಿತಸೇನೇ ನಾಮ ಪುತ್ತೇ ಉಪ್ಪನ್ನೇ ಉಪ್ಪನ್ನಸಂವೇಗೋ "ಮಹಾಭಿನಿಕ್ಖಮನಂ ನಿಕ್ಖಮಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಚಿನ್ತೇಸಿ। ಅಥಸ್ಸ ಪರಿವಿತಕ್ಕಸಮನನ್ತರಮೇವ ಪಾಸಾದೋ ಕುಲಾಲಚಕ್ಕಮಿವ ಭಮಿತ್ವಾ ಗಗನತಲಮಬ್ಭುಗ್ಗನ್ತ್ವಾ ಪರಮರುಚಿರಕರನಿಕರೋ ಸರದಸಮಯರಜನಿಕರೋ ವಿಯ ತಾರಾಗಣಪರಿವುತೋ ಅನೇಕನರಸತಪರಿವುತೋ ಗಗನತಲಮಲಙ್ಕರೋನ್ತೋ ವಿಯ ಪುಞ್ಞಾನುಭಾವಂ ಪಕಾಸೇನ್ತೋ ವಿಯ ಜನನಯನಹದಯಾನಿ ಆಕಡ್ಢೇನ್ತೋ ವಿಯ ರುಕ್ಖಗ್ಗಾನಿ ಪರಂ ಸೋಭಯಮಾನೋ ವಿಯ ಚ ಗನ್ತ್ವಾ ನಿಗ್ರೋಧಬೋಧಿಂ ಮಜ್ಝೇಕತ್ವಾ ಭೂಮಿಯಂ ಪತಿಟ್ಠಹಿ। ಅಥ ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ಮಹಾಸತ್ತೋ ಪಥವಿಯಂ ಪತಿಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ದೇವದತ್ತಂ ಅರಹತ್ತದ್ಧಜಮಾದಾಯ ಪಬ್ಬಜಿ। ತಸ್ಸ ನಾಟಕಿತ್ಥಿಯೋ ಪಾಸಾದಾ ಓತರಿತ್ವಾ ಅಡ್ಢಗಾವುತಂ ಮಗ್ಗಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಸಪರಿವಾರಾ ಸೇನಾಸನ್ನಿವೇಸಂ ಕತ್ವಾ ನಿಸೀದಿಂಸು। ತತೋ ಇತ್ಥಿಪರಿಚಾರಿಕೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಸಹಾಗತಾ ಸಬ್ಬೇ ಪಬ್ಬಜಿಂಸು।

ಮಹಾಪುರಿಸೋ ಕಿರ ಸತ್ತಾಹಂ ತೇಹಿ ಪರಿವುತೋ ಪಧಾನಚರಿಯಂ ಚರಿತ್ವಾ ವಿಸಾಖಪುಣ್ಣಮಾಯ ಸುನನ್ದಾಯ ನಾಮ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಯಾ ದಿನ್ನಂ ಮಧುಪಾಯಾಸಂ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಖದಿರವನೇ ದಿವಾವಿಹಾರಂ ಕತ್ವಾ ಸಾಯನ್ಹಸಮಯೇ ಸೋಮೇನ ನಾಮ ಯವಪಾಲಕೇನ ಉಪನೀತಾ ಅಟ್ಠ ತಿಣಮುಟ್ಠಿಯೋ ಗಹೇತ್ವಾ ನಿಗ್ರೋಧಬೋಧಿಂ ಉಪಗನ್ತ್ವಾ ಪಞ್ಚದಸಹತ್ಥಾಯಾಮವಿತ್ಥತಂ ತಿಣಸನ್ಥರಂ ಸನ್ಥರಿತ್ವಾ ತತ್ಥ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಅಭಿಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಪಾಪುಣಿತ್ವಾ - "ಅನೇಕಜಾತಿಸಂಸಾರಂ...ಪೇ॰... ತಣ್ಹಾನಂ ಖಯಮಜ್ಝಗಾ"ತಿ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇತ್ವಾ ಸತ್ತಸತ್ತಾಹಂ ವೀತಿನಾಮೇತ್ವಾ ಅತ್ತನಾ ಸಹ ಪಬ್ಬಜಿತಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಕೋಟಿಯಾ ಉಪನಿಸ್ಸಯಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ದಿಸ್ವಾ ಗಗನತಲೇನ ಗನ್ತ್ವಾ ಬಾರಾಣಸಿಯಂ ಇಸಿಪತನೇ ಮಿಗದಾಯೇ ಓತರಿತ್ವಾ ತೇಹಿ ಪರಿವುತೋ ತತ್ಥ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಂ ಪವತ್ತೇಸಿ । ತದಾ ವೀಸತಿಯಾ ಕೋಟಿಸಹಸ್ಸಾನಂ ಪಠಮೋ ಧಮ್ಮಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹೋಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೧. "ಕೋಣಾಗಮನಸ್ಸ ಅಪರೇನ, ಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ದ್ವಿಪದುತ್ತಮೋ।
ಕಸ್ಸಪೋ ನಾಮ ಗೋತ್ತೇನ, ಧಮ್ಮರಾಜಾ ಪಭಙ್ಕರೋ॥

೨. "ಸಞ್ಛಡ್ಡಿತಂ ಕುಲಮೂಲಂ, ಬಹ್ವನ್ನಪಾನಭೋಜನಂ।
ದತ್ವಾನ ಯಾಚಕೇ ದಾನಂ, ಪೂರಯಿತ್ವಾನ ಮಾನಸಂ।
ಉಸಭೋವ ಆಳಕಂ ಭೇತ್ವಾ, ಪತ್ತೋ ಸಮ್ಬೋಧಿಮುತ್ತಮಂ॥

೩. "ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಂ ಪವತ್ತೇನ್ತೇ, ಕಸ್ಸಪೇ ಲೋಕನಾಯಕೇ।
ವೀಸಕೋಟಿಸಹಸ್ಸಾನಂ, ಪಠಮಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹೂ"ತಿ॥

ತತ್ಥ **ಸಙ್ಘಡ್ಡಿತ**ನ್ತಿ ಛಡ್ಡಿತಂ ಉಜ್ಝಿತಂ ಪರಿಚ್ಚತ್ತಂ। **ಕುಲಮೂಲ**ನ್ತಿ ಕುಲಘರಂ, ಅಪರಿಮಿತಭೋಗಕ್ಖನ್ಧಂ ಅನೇಕಕೋಟಿಸಹಸ್ಸಧನಸಙ್ಖಯಂ ದಸಸತನಯನಭವನಸದಿಸಭೋಗಂ ಅತಿದುಚ್ಚಜಂ ತಿಣಮಿವ ಛಡ್ಡಿತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಯಾಚಕೇತಿ** ಯಾಚಕಾನಂ ದತ್ವಾ। **ಆಳಕ**ನ್ತಿ ಗೋಟ್ಠಂ, ಯಥಾ ಉಸಭೋ ಗೋಟ್ಠಂ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ಯಥಾಸುಖಂ ಇಚ್ಛಿತಟ್ಠಾನಂ ಪಾಪುಣಾತಿ, ಏವಂ ಮಹಾಪುರಿಸೋಪಿ ಗೇಹಬನ್ಧನಂ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ಅಭಿಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಪಾಪುಣೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಪುನ ಚತುಮಾಸಂ ಜನಪದಚಾರಿಕಂ ಚರಮಾನೇ ಸತ್ಥರಿ ದಸಕೋಟಿಸಹಸ್ಸಾನಂ ದುತಿಯೋ ಅಭಿಸಮಯೋ ಅಹೋಸಿ। ಯದಾ ಪನ ಸುನ್ದರನಗರದ್ವಾರೇ ಅಸನರುಕ್ಖಮೂಲೇ ಯಮಕಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ಕರೋನ್ತೋ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಸಿ, ತದಾ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಕೋಟಿಸಹಸ್ಸಾನಂ ತತಿಯೋ ಅಭಿಸಮಯೋ ಅಹೋಸಿ। ಪುನ ಯಮಕಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ಕತ್ವಾ ಸುರರಿಪುದುರಭಿಭವನೇ ತಾವತಿಂಸಭವನೇ ಸುಧಮ್ಮಾ ನಾಮ ದೇವಸಭಾ ಅತ್ಥಿ, ತತ್ಥ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಮಾತರಂ ಧನವತೀದೇವಿಂ ಪಮುಖಂ ಕತ್ವಾ ದಸಸಹಸ್ಸಿಲೋಕಧಾತುಯಾ ದೇವತಾನಂ ಅನುಗ್ಗಹಕರಣತ್ಥಂ ಸತ್ತಪ್ಪಕರಣಂ ಅಭಿಧಮ್ಮಪಿಟಕಂ ದೇಸೇನ್ತೋ ತೀಣಿ ದೇವತಾಕೋಟಿಸಹಸ್ಸಾನಿ ಧಮ್ಮಾಮತಂ ಪಾಯೇಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೪. “ಚತುಮಾಸಂ ಯದಾ ಬುದ್ಧೋ, ಲೋಕೇ ಚರತಿ ಚಾರಿಕಂ।
ದಸಕೋಟಿಸಹಸ್ಸಾನಂ, ದುತಿಯಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹು॥

೫. “ಯಮಕಂ ವಿಕುಬ್ಬನಂ ಕತ್ವಾ, ಞಾಣಧಾತುಂ ಪಕಿತ್ತಯಿ।
ಪಞ್ಚಕೋಟಿಸಹಸ್ಸಾನಂ, ತತಿಯಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹು॥

೬. “ಸುಧಮ್ಮಾ ದೇವಪುರೇ ರಮ್ಮೇ, ತತ್ಥ ಧಮ್ಮಂ ಪಕಿತ್ತಯಿ।
ತೀಣಿಕೋಟಿಸಹಸ್ಸಾನಂ, ದೇವಾನಂ ಬೋಧಯೀ ಜಿನೋ॥

೭. “ನರದೇವಸ್ಸ ಯಕ್ಖಸ್ಸ, ಅಪರೇ ಧಮ್ಮದೇಸನೇ।
ಏತೇಸಾನಂ ಅಭಿಸಮಯಾ, ಗಣನಾತೋ ಅಸಙ್ಖಿಯಾ”ತಿ॥

ತತ್ಥ **ಚತುಮಾಸ**ನ್ತಿ ಚಾತುಮಾಸೇ। ಅಯಮೇವ ವಾ ಪಾಠೋ। **ಚರತೀತಿ** ಅಚರಿ। **ಯಮಕಂ ವಿಕುಬ್ಬನಂ ಕತ್ವಾತಿ** ಯಮಕಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ಕತ್ವಾ। **ಞಾಣಧಾತು**ನ್ತಿ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಸಭಾವಂ। “ಸಬ್ಬಞಾಣಧಾತು”ನ್ತಿಪಿ ವದನ್ತಿ। **ಪಕಿತ್ತಯೀತಿ** ಮಹಾಜನಸ್ಸ ಪಕಾಸೇಸಿ। **ಸುಧಮ್ಮಾತಿ** ತಾವತಿಂಸಭವನೇ ಸುಧಮ್ಮಾ ನಾಮ ಸಭಾ ಅತ್ಥಿ, ತತ್ಥ ನಿಸೀದಿತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಧಮ್ಮ**ನ್ತಿ ಅಭಿಧಮ್ಮಂ।

ತದಾ ಕಿರ ಆನುಭಾವವಿಜಿತನರದೇವೋ ನರದೇವೋ ನಾಮ ಮಹೇಸಕ್ಖೋ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತನರದೇವಯಕ್ಖೋ ವಿಯ ಮಹಿದ್ಧಿಕೋ ಯಕ್ಖೋ ಅಹೋಸಿ। ಸೋ ಜಮ್ಬುದೀಪೇ ಏಕಸ್ಮಿಂ ನಗರೇ ರಞ್ಞೋ ಯಾದಿಸಂ ರೂಪಂ, ತಾದಿಸಂ ರೂಪಸಣ್ಠಾನಂ ಸರಕುತ್ತಿಂ ನಿಮ್ಮಿನಿತ್ವಾ ತಂ ರಾಜಾನಂ ಮಾರೇತ್ವಾ ಖಾದಿತ್ವಾ ಸಹಅನ್ತೇಪುರಂ ರಜ್ಜಂ ಪಟಿಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಅಪರಿಮಿತಮಂಸಭೋಜನೋ ಅಹೋಸಿ। ಸೋ ಕಿರ ಇತ್ಥಿಧುತ್ತೋ ಚ ಅಹೋಸಿ। ಯದಾ ಪನ ತಂ ಕುಸಲಾ ಛೇಕಾ ಇತ್ಥಿಯೋ - “ನಾಯಂ ಅಮ್ಹಾಕಂ ರಾಜಾ, ಅಮನುಸ್ಸೋ ಏಸೋ”ತಿ ಜಾನನ್ತಿ, ತದಾ ಸೋ ಲಜ್ಜಿತೋ ಹುತ್ವಾ ತಾ ಸಬ್ಬಾ ಖಾದಿತ್ವಾ ಅಞ್ಞಂ ನಗರಂ ಪಟಿಪಜ್ಜತಿ। ಏವಮೇವ ಸೋ ನರದೇವಯಕ್ಖೋ ಮನುಸ್ಸೇ ಭಕ್ಖಯನ್ತೋ ಯದಾ ಸುನ್ದರನಗರಾಭಿಮುಖೋ ಅಗಮಾಸಿ, ತದಾ ತಂ ದಿಸ್ವಾ ನಗರವಾಸಿನೋ ಮನುಸ್ಸಾ ಮರಣಭಯತಜ್ಜಿತಸನ್ತಾಸಾ ಸಕನಗರತೋ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ತತೋ ತತೋ ಪಲಾಯಿಂಸು। ಅಥ ತೇ ಮನುಸ್ಸೇ ಪಲಾಯಮಾನೇ ದಿಸ್ವಾ ಕಸ್ಸಪದಸಬಲೋ ತಸ್ಸ ನರದೇವಸ್ಸ ಯಕ್ಖಸ್ಸ ಪುರತೋ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ನರದೇವೋ ಏವಂ ದೇವದೇವಂ ಠಿತಂ ದಿಸ್ವಾ ವಿಸ್ಸರಂ ಘೋರಂ ನಾದಂ ನದಿತ್ವಾ ಭಗವತೋ ಭಯಂ ಉಪ್ಪಾದೇತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ತಂ ಸರಣಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛಿ।

ಪಞ್ಹಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ತಂ ದಮೇತ್ವಾ ಧಮ್ಮೇ ದೇಸಿಯಮಾನೇ ಸಮ್ಪತ್ತಾನಂ ನರಮರಾನಂ ಗಣನಪಥಾತೀತಾನಂ ಅಭಿಸಮಯೋ ಅಹೋಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - "**ನರದೇವಸ್ಸ ಯಕ್ಖಸ್ಸಾ**"ತಿಆದಿ । ತತ್ಥ **ಅಪರೇ ಧಮ್ಮದೇಸನೇ**ತಿ ಅಪರಸ್ಮಿಂ ಧಮ್ಮದೇಸನೇ। **ಏತೇಸಾನ**ನ್ತಿ ಏತೇಸಂ। ಅಯಮೇವ ವಾ ಪಾಠೋ।

ತಸ್ಸ ಪನ ಕಸ್ಸಪಭಗವತೋ ಏಕೋವ ಸಾವಕಸನ್ನಿಪಾತೋ ಅಹೋಸಿ। ಬಾರಾಣಸೀನಗರೇ ಪುರೋಹಿತಪುತ್ತೋ ತಿಸ್ಸೋ ನಾಮ ಅಹೋಸಿ। ಸೋ ಕಸ್ಸಪಸ್ಸ ಬೋಧಿಸತ್ತಸ್ಸ ಸರೀರೇ ಲಕ್ಖಣಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ದಿಸ್ವಾ ಪಿತುನೋ ಭಾಸತೋ ಸುತ್ವಾ - "ನಿಸ್ಸಂಸಯಂ ಏಸೋ ಮಹಾಭಿನಿಕ್ಖಮನಂ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಏತಸ್ಸಾಹಂ ಸನ್ತಿಕೇ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಸಂಸಾರದುಕ್ಖತೋ ಮುಚ್ಚಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಸುದ್ಧಮುನಿಗಣವನ್ತಂ ಹಿಮವನ್ತಂ ಗನ್ತ್ವಾ ತಾಪಸಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಪಬ್ಬಜಿ। ತಸ್ಸ ಪರಿವಾರಭೂತಾನಿ ವೀಸತಿತಾಪಸಸಹಸ್ಸಾನಿ ಅಹೇಸುಂ। ಸೋ ಅಪರಭಾಗೇ "ಕಸ್ಸಪಕುಮಾರೋ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಅಭಿಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಅನುಪ್ಪತ್ತೋ"ತಿ ಸುತ್ವಾ ಸಪರಿವಾರೋ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಕಸ್ಸಪಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಸನ್ತಿಕೇ ಸಪರಿವಾರೋ ಏಹಿಭಿಕ್ಖುಪಬ್ಬಜ್ಜಾಯ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿ। ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಾಗಮೇ ಕಸ್ಸಪೋ ಭಗವಾ ಮಾಘಪುಣ್ಣಮಾಯಂ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಉದ್ದಿಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೮. "ತಸ್ಸಾಪಿ ದೇವದೇವಸ್ಸ, ಏಕೋ ಆಸಿ ಸಮಾಗಮೋ।
ಖೀಣಾಸವಾನಂ ವಿಮಲಾನಂ, ಸನ್ತಚಿತ್ತಾನ ತಾದಿನಂ॥

೯. "ವೀಸಭಿಕ್ಖುಸಹಸ್ಸಾನಂ, ತದಾ ಆಸಿ ಸಮಾಗಮೋ।
ಅತಿಕ್ಕನ್ತಭವನ್ತಾನಂ, ಹಿರಿಸೀಲೇನ ತಾದಿನ"ನ್ತಿ॥

ತತ್ಥ **ಅತಿಕ್ಕನ್ತಭವನ್ತಾನ**ನ್ತಿ ಅತಿಕ್ಕನ್ತಪುಥುಜ್ಜನಸೋತಾಪನ್ನಾದೀನಂ, ಸಬ್ಬೇಸಂ ಖೀಣಾಸವಾನಮೇವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಹಿರಿಸೀಲೇನ ತಾದಿನ**ನ್ತಿ ಹಿರಿಯಾ ಚ ಸೀಲೇನ ಚ ಸದಿಸಾನಂ।

ತದಾ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ಜೋತಿಪಾಲೋ ನಾಮ ಮಾಣವೋ ತಿಣ್ಣಂ ವೇದಾನಂ ಪಾರಗೂ ಭೂಮಿಯಞ್ಚೇವ ಅನ್ತಲಿಕ್ಖೇ ಚ ಪಾಕಟೋ ಘಟಿಕಾರಸ್ಸ ಕುಮ್ಭಕಾರಸ್ಸ ಸಹಾಯೋ ಅಹೋಸಿ। ಸೋ ತೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಸತ್ಥಾರಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಧಮ್ಮಕಥಂ ಸುತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ಪಬ್ಬಜಿ। ಸೋ ಆರದ್ಧವೀರಿಯೋ ತೀಣಿ ಪಿಟಕಾನಿ ಉಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ವತ್ತಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಬುದ್ಧಸಾಸನಂ ಸೋಭೇಸಿ। ಸೋಪಿ ತಂ ಸತ್ಥಾ ಬ್ಯಾಕಾಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

೧೦. "ಅಹಂ ತದಾ ಮಾಣವಕೋ, ಜೋತಿಪಾಲೋತಿ ವಿಸ್ಸುತೋ।
ಅಜ್ಝಾಯಕೋ ಮನ್ತಧರೋ, ತಿಣ್ಣಂ ವೇದಾನ ಪಾರಗೂ॥

೧೧. "ಲಕ್ಖಣೇ ಇತಿಹಾಸೇ ಚ, ಸಧಮ್ಮೇ ಪಾರಮಿಂ ಗತೋ।
ಭೂಮನ್ತಲಿಕ್ಖಕುಸಲೋ, ಕತವಿಜ್ಜೋ ಅನವಯೋ॥

೧೨. "ಕಸ್ಸಪಸ್ಸ ಭಗವತೋ, ಘಟಿಕಾರೋ ನಾಮುಪಟ್ಠಕೋ।
ಸಗಾರವೋ ಸಪ್ಪತಿಸ್ಸೋ, ನಿಬ್ಬುತೋ ತತಿಯೇ ಫಲೇ॥

೧೩. "ಆದಾಯ ಮಂ ಘಟೀಕಾರೋ, ಉಪಗಞ್ಛಿ ಕಸ್ಸಪಂ ಜಿನಂ।
ತಸ್ಸ ಧಮ್ಮಂ ಸುಣಿತ್ವಾನ, ಪಬ್ಬಜಿಂ ತಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ॥

೧೪. "ಆರದ್ಧವೀರಿಯೋ ಹುತ್ವಾ, ವತ್ತಾವತ್ತೇಸು ಕೋವಿದೋ।

न क्वचि परिहायामि, पूरेसिं जिनसासनं॥

१७. "यावता बुद्धभणितं, नवङ्गं जिनसासनं।
सब्बं परियापुणित्वान, सोभयिं जिनसासनं॥

१८. "मम अच्छरियं दिस्वा, सोपि बुद्धो वियाकरि।
इमम्हि भद्दके कप्पे, अयं बुद्धो भविस्सति॥

१९. "अहु कपिलव्हया रम्मा…पे॰… हेस्साम सम्मुखा इमं॥
२०. "तस्सापि वचनं सुत्वा, भिय्यो चित्तं पसादयिं।
उत्तरिं वतमधिट्ठासिं, दसपारमिपूरिया॥

२१. "एवमहं संसरित्वा, परिवज्जेन्तो अनाचरं।
दुक्करञ्च कतं मय्हं, बोधियायेव कारणा"ति॥

तत्थ **भूमन्तलिक्खकुसलोति** भूमिसिक्खासु च अन्तलिक्खेसु च जोतिचक्काचारे जोतिविज्जाय च कुसलोति अत्थो। **उपट्ठकोति** उपट्ठायको। **सप्पतिस्सोति** सप्पतिस्सयो। **निब्बुतोति** विनीतो, विस्सुतो वा। **ततिये फलेति** निमित्तसत्तमी, ततियफलाधिगमहेतु निब्बुतोति अत्थो। **आदायाति** मं गहेत्वा। **वत्तावत्तेसूति** खुद्दकवत्तमहावत्तेसु। **कोविदोति** तेसं पूरणे कुसलो। **न क्वचि परिहायामीति** क्वचिपि सीलेसु वा समाधिसमापत्तिआदीसु वा कत्थचि कुतोपि न परिहायामि, सब्बत्थ मे परिहानि नाम न विज्जतीति दीपेति। "न कोचि परिहायामी"तिपि पाठो, सोयेवत्थो।

यावताति परिच्छेदवचनमेतं, यावतकन्ति अत्थो। **बुद्धभणितन्ति** बुद्धवचनं। **सोभयिन्ति** सोभेसिं पकासेसिं। **मम अच्छरियन्ति** मम सम्मापटिपत्तिं अञ्ञेहि असाधारणं अच्छरियं अब्भुतं कस्सपो भगवा दिस्वाति अत्थो। **संसरित्वाति** संसारे संसरित्वा। **अनाचरन्ति** अनाचारं अकत्तब्बं, अकरणीयन्ति अत्थो।

तस्स पन कस्सपस्स भगवतो जातनगरं बाराणसी नाम अहोसि, ब्रह्मदत्तो नाम ब्राह्मणो पिता, परमगुणवती धनवती नाम ब्राह्मणी माता, तिस्सो च भारद्वाजो च द्वे अग्गसावका, सब्बमित्तो नामुपट्ठाको, अनुळा च उरुवेळा च द्वे अग्गसाविका, निग्रोधरुक्खो बोधि, सरीरं वीसतिहत्थुब्बेधं अहोसि, वीसतिवस्ससहस्सानि आयु, सुनन्दा नामस्स अग्गमहेसी, विजितसेनो नाम पुत्तो, पासादयानेन निक्खमि। तेन वुत्तं –

२२. "नगरं बाराणसी नाम, किकी नामासि खत्तियो।
वसते तत्थ नगरे, सम्बुद्धस्स महाकुलं॥

२३. "ब्राह्मणो ब्रह्मदत्तोव, आसि बुद्धस्स सो पिता।
धनवती नाम जनिका, कस्सपस्स महेसिनो॥

२४. "तिस्सो च भारद्वाजो च, अहेसुं अग्गसावका।

ಸಬ್ಬಮಿತ್ತೋ ನಾಮುಪಟ್ಠಾಕೋ, ಕಸ್ಸಪಸ್ಸ ಮಹೇಸಿನೋ॥

೩೯. “ಅನುಳಾ ಉರುವೇಳಾ ಚ, ಅಹೇಸುಂ ಅಗ್ಗಸಾವಿಕಾ।
ಬೋಧಿ ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ, ನಿಗ್ರೋಧೋತಿ ಪವುಚ್ಚತಿ॥

೪೦. “ಉಚ್ಚತ್ತನೇನ ಸೋ ಬುದ್ಧೋ, ವೀಸತಿರತನುಗ್ಗತೋ।
ವಿಜ್ಜುಲಟ್ಠೀವ ಆಕಾಸೇ, ಚನ್ದೋವ ಗಹಪೂರಿತೋ॥

೪೧. “ವೀಸತಿವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾನಿ , ಆಯು ತಸ್ಸ ಮಹೇಸಿನೋ।
ತಾವತಾ ತಿಟ್ಠಮಾನೋ ಸೋ, ತಾರೇಸಿ ಜನತಂ ಬಹುಂ॥

೪೩. “ಧಮ್ಮತಳಾಕಂ ಮಾಪಯಿತ್ವಾ, ಸೀಲಂ ದತ್ವಾ ವಿಲೇಪನಂ।
ಧಮ್ಮದುಸ್ಸಂ ನಿವಾಸೇತ್ವಾ, ಧಮ್ಮಮಾಲಂ ವಿಭಜ್ಜಿಯ॥

೪೪. “ಧಮ್ಮವಿಮಲಮಾದಾಸಂ , ಠಪಯಿತ್ವಾ ಮಹಾಜನೇ।
ಕೇಚಿ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಪತ್ಥೇನ್ತಾ, ಪಸ್ಸನ್ತು ಮೇ ಅಲಙ್ಕರಂ॥

೪೫. “ಸೀಲಕಞ್ಚುಕಂ ದತ್ವಾನ, ಝಾನಕವಚವಮ್ಮಿತಂ।
ಧಮ್ಮಚಮ್ಮಂ ಪಾರುಪಿತ್ವಾ, ದತ್ವಾ ಸನ್ನಾಹಮುತ್ತಮಂ॥

೪೬. “ಸತಿಫಲಕಂ ದತ್ವಾನ, ತಿಖಿಣಂ ಞಾಣಕುನ್ತಿಮಂ।
ಧಮ್ಮಖಗ್ಗವರಂ ದತ್ವಾ, ಸೀಲಸಂಸಗ್ಗಮದ್ದನಂ॥

೪೭. “ತೇವಿಜ್ಜಾಭೂಸನಂ ದತ್ವಾನ, ಆವೇಳಂ ಚತುರೋ ಫಲೇ।
ಛಳಭಿಞ್ಞಾಭರಣಂ ದತ್ವಾ, ಧಮ್ಮಪುಪ್ಫಪಿಳನ್ಧನಂ॥

೪೮. “ಸದ್ಧಮ್ಮಪಣ್ಡರಚ್ಛತ್ತಂ , ದತ್ವಾ ಪಾಪನಿವಾರಣಂ।
ಮಾಪಯಿತ್ವಾಭಯಂ ಪುಪ್ಫಂ, ನಿಬ್ಬುತೋ ಸೋ ಸಸಾವಕೋ॥

೪೯. “ಏಸೋ ಹಿ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ, ಅಪ್ಪಮೇಯ್ಯೋ ದುರಾಸದೋ।
ಏಸೋ ಹಿ ಧಮ್ಮರತನೋ, ಸ್ವಾಕ್ಖಾತೋ ಏಹಿಪಸ್ಸಿಕೋ॥

೫೦. “ಏಸೋ ಹಿ ಸಙ್ಘರತನೋ, ಸುಪ್ಪಟಿಪನ್ನೋ ಅನುತ್ತರೋ।
ಸಬ್ಬಂ ತಮನ್ತರಹಿತಂ, ನನು ರಿತ್ತಾ ಸಬ್ಬಸಙ್ಖಾರಾ”ತಿ॥

ತತ್ಥ **ವಿಜ್ಜುಲಟ್ಠೀವಾ**ತಿ ಘನಭಾವೇನ ಸಣ್ಠಿತಾ ವಿಜ್ಜುಲತಾ ವಿಯ। **ಚನ್ದೋವ ಗಹಪೂರಿತೋ**ತಿ ಪರಿವೇಸಗಹಪರಿಕ್ಖಿತೋ ಪುಣ್ಣಚನ್ದೋ ವಿಯ। **ಧಮ್ಮತಳಾಕಂ ಮಾಪಯಿತ್ವಾ**ತಿ ಪರಿಯತ್ತಿಧಮ್ಮತಳಾಕಂ ಮಾಪಯಿತ್ವಾ। **ಸೀಲಂ ದತ್ವಾ ವಿಲೇಪನ**ನ್ತಿ ಚತುಪಾರಿಸುದ್ಧಿಸೀಲಸಙ್ಖಾತಂ ಚಿತ್ತಸನ್ತತಿವಿಭೂಸನತ್ಥಂ ವಿಲೇಪನಂ ದತ್ವಾ । **ಧಮ್ಮದುಸ್ಸಂ ನಿವಾಸೇತ್ವಾ**ತಿ ಹಿರೋತ್ತಪ್ಪಧಮ್ಮಸಙ್ಖಾತಂ ಸಾಟಕಯುಗಂ ನಿವಾಸೇತ್ವಾ। **ಧಮ್ಮಮಾಲಂ ವಿಭಜ್ಜಿಯಾ**ತಿ ಸತ್ತತ್ತಿಂಸಬೋಧಿಪಕ್ಖಿಯಧಮ್ಮಕುಸುಮಮಾಲಂ ವಿಭಜಿತ್ವಾ। ವಿದಹಿತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಧಮ್ಮವಿಮಲಮಾದಾಸನ್ತಿ ವಿಮಲಂ ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗಸಙ್ಖಾತಂ ಆದಾಸಂ ಸಾವಜ್ಜಾನವಜ್ಜಕುಸಲಾಕುಸಲಧಮ್ಮಸಲ್ಲಕ್ಖಣತ್ಥಂ ಮಹಾಜನಸ್ಸ ಧಮ್ಮತಳಾಕತೀರೇ ಧಮ್ಮಾದಾಸಂ ಠಪೇತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಮಹಾಜನೇ**ತಿ ಮಹಾಜನಸ್ಸ। **ಕೇಚೀ**ತಿ ಯೇ ಕೇಚಿ। **ನಿಬ್ಬಾನಂ ಪತ್ಥೇನ್ತಾ**ತಿ ಸಬ್ಬಾಕುಸಲಮಲವಿಲಯಕರಂ ಅಮತಮಸಙ್ಖತಮನೀತಿಕಂ ಪರಮಸನ್ತಂ ಅಚ್ಚುತಿರಸಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಪತ್ಥೇನ್ತಾ ವಿಚರನ್ತಿ। ತೇ ಇಮಂ ಅಲಙ್ಕಾರಂ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಂ ಮಯಾ ದಸ್ಸಿತಂ ಪಸ್ಸನ್ತೂತಿ ಅತ್ಥೋ। "ನಿಬ್ಬಾನಮಭಿಪತ್ಥೇನ್ತಾ, ಪಸ್ಸನ್ತು ಮಂ ಅಲಙ್ಕರ"ನ್ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ಸೋಯೇವತ್ಥೋ। ಅಲಙ್ಕರನ್ತಿ ರಸ್ಸಂ ಕತ್ವಾ ವುತ್ತಂ।

ಸೀಲಕಞ್ಚುಕಂ ದತ್ವಾನಾತಿ ಪಞ್ಚಸೀಲದಸಸೀಲಚತುಪಾರಿಸುದ್ಧಿಸೀಲಮಯಂ ಕಞ್ಚುಕಂ ದತ್ವಾ। **ಝಾನಕವಚವಮ್ಮಿತ**ನ್ತಿ ಚತುಕ್ಕಪಞ್ಚಕಜ್ಝಾನಕವಚಬನ್ಧಂ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ। **ಧಮ್ಮಚಮ್ಮಂ ಪಾರುಪಿತ್ವಾ**ತಿ ಸತಿಸಮ್ಪಜಞ್ಞಸಙ್ಖಾತಧಮ್ಮಚಮ್ಮಂ ಪಾರುಪಿತ್ವಾ। **ದತ್ವಾ ಸನ್ನಾಹಮುತ್ತಮ**ನ್ತಿ ಉತ್ತಮಂ ಚತುರಙ್ಗಸಮನ್ನಾಗತಂ ವೀರಿಯಸನ್ನಾಹಂ ದತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸತಿಫಲಕಂ ದತ್ವಾನಾ**ತಿ ರಾಗಾದಿದೋಸಾರಿಪಾಪನಿವಾರಣತ್ಥಂ ಚತುಸತಿಪಟ್ಠಾನಫಲಕನಿವಾರಣಂ ದತ್ವಾ। **ತಿಖಿಣಂ ಞಾಣಕುನ್ತಿಮ**ನ್ತಿ ಪಟಿವೇಧಸಮತ್ಥಂ ತಿಖಿಣವಿಪಸ್ಸನಾಞಾಣಕುನ್ತವನ್ತಂ, ವಿಪಸ್ಸನಾಞಾಣನಿಸಿತಕುನ್ತವರನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ, ಕಿಲೇಸಬಲನಿಧನಕರಸಮತ್ಥಂ ವಾ ಯೋಗಾವಚರಯೋಧವರಂ ಠಪೇತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಧಮ್ಮಖಗ್ಗವರಂ ದತ್ವಾ**ತಿ ತಸ್ಸ ಯೋಗಾವಚರಸ್ಸ ವೀರಿಯುಪಲತಲನಿಸಿತಧಾರಂ ಮಗ್ಗಪಞ್ಞಾವರಖಗ್ಗಂ ದತ್ವಾ। **ಸೀಲಸಂಸಗ್ಗಮದ್ದನ**ನ್ತಿ ಅರಿಯಂ ಲೋಕುತ್ತರಸೀಲಂ ಕಿಲೇಸಸಂಸಗ್ಗಮದ್ದನತ್ಥಾಯ, ಕಿಲೇಸನಿಘಾತನತ್ಥಾಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ತೇವಿಜ್ಜಾಭೂಸನಂ ದತ್ವಾತಿ ತೇವಿಜ್ಜಾಮಯಂ ವಿಭೂಸನಂ ದತ್ವಾ। **ಆವೇಳಂ ಚತುರೋ ಫಲೇ**ತಿ ಚತ್ತಾರಿ ಫಲಾನಿ ವಟಂಸಕಂ ಕತ್ವಾ। **ಛಳಭಿಞ್ಞಾಭರಣ**ನ್ತಿ ಆಭರಣತ್ಥಾಯ ಅಲಙ್ಕಾರಕರಣತ್ಥಾಯ ಛ ಅಭಿಞ್ಞಾಯೋ ದತ್ವಾ। **ಧಮ್ಮಪುಪ್ಫಪಿಳನ್ಧನ**ನ್ತಿ ನವಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮಸಙ್ಖಾತಂ ಕುಸುಮಮಾಲಂ ಕತ್ವಾ। **ಸದ್ಧಮ್ಮಪಣ್ಡರಚ್ಛತ್ತಂ, ದತ್ವಾ ಪಾಪನಿವಾರಣ**ನ್ತಿ ಅಚ್ಚನ್ತವಿಸುದ್ಧಂ ವಿಮುತ್ತಿಸೇತಚ್ಛತ್ತಂ ಸಬ್ಬಾಕುಸಲಾತಪನಿವಾರಣಂ ದತ್ವಾ। **ಮಾಪಯಿತ್ವಾಭಯಂ ಪುಪ್ಫ**ನ್ತಿ ಅಭಯಪುರಗಾಮಿನಂ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕಮಗ್ಗಂ ಪುಪ್ಫಂ ಕತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಕಸ್ಸಪೋ ಕಿರ ಭಗವಾ ಕಾಸಿರಟ್ಠೇ ಸೇತಬ್ಯನಗರೇ ಸೇತಬ್ಯುಯ್ಯಾನೇ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಿ। ಧಾತುಯೋ ಕಿರಸ್ಸ ನ ವಿಕಿರಿಂಸು। ಸಕಲಜಮ್ಬುದೀಪವಾಸಿನೋ ಮನುಸ್ಸಾ ಸನ್ನಿಪತಿತ್ವಾ ಏಕೇಕಂ ಸುವಣ್ಣಿಟ್ಠಕಂ ಕೋಟಿಅಗ್ಘನಕಂ ರತನವಿಚಿತ್ತಂ ಬಹಿಚಿನನತ್ಥಂ ಏಕೇಕಂ ಅಡ್ಢಕೋಟಿಅಗ್ಘನಕಂ ಅಬ್ಭನ್ತರಪೂರಣತ್ಥಂ ಮನೋಸಿಲಾಯ ಮತ್ತಿಕಾಕಿಚ್ಚಂ ತೇಲೇನ ಉದಕಕಿಚ್ಚಂ ಕರೋನ್ತೋ ಯೋಜನುಬ್ಬೇಧಂ ಥೂಪಮಕಂಸು।

"ಕಸ್ಸಪೋಪಿ ಭಗವಾ ಕತಕಿಚ್ಚೋ, ಸಬ್ಬಸತ್ತಹಿತಮೇವ ಕರೋನ್ತೋ।
ಕಾಸಿರಾಜನಗರೇ ಮಿಗದಾಯೇ, ಲೋಕನನ್ದನಕರೋ ನಿವಸೀ"ತಿ॥

ಸೇಸಗಾಥಾಸು ಸಬ್ಬತ್ಥ ಪಾಕಟಮೇವಾತಿ।

ಇತಿ ಮಧುರತ್ಥವಿಲಾಸಿನಿಯಾ ಬುದ್ಧವಂಸ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ

ಕಸ್ಸಪಬುದ್ಧವಂಸವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಏತ್ತಾವತಾ ಚತುವೀಸತಿಯಾ ಬುದ್ಧಾನಂ ಬುದ್ಧವಂಸವಣ್ಣನಾ

ಸಬ್ಬಾಕಾರೇನ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨೬. ಗೋತಮಬುದ್ಧವಂಸವಣ್ಣನಾ

ದೂರೇನಿದಾನಕಥಾ

“ಇದಾನಿ ಯಸ್ಮಾ ಅಮ್ಹಾಕಂ, ಬುದ್ಧವಂಸಸ್ಸ ವಣ್ಣನಾ।
ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಸಮ್ಪತ್ತಾ, ತಸ್ಮಾಯಂ ತಸ್ಸ ವಣ್ಣನಾ”॥

ತತ್ಥ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ದೀಪಙ್ಕರಾದೀನಂ ಚತುವೀಸತಿಯಾ ಬುದ್ಧಾನಂ ಸನ್ತಿಕೇ ಅಧಿಕಾರಂ ಕರೋನ್ತೋ ಕಪ್ಪಸತಸಹಸ್ಸಾಧಿಕಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾನಿ ಆಗತೋ। ಕಸ್ಸಪಸ್ಸ ಪನ ಭಗವತೋ ಓರಭಾಗೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಇಮಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಂ ಅಞ್ಞೋ ಬುದ್ಧೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ಇತಿ **ದೀಪಙ್ಕರಾದೀನಂ ಚತುವೀಸತಿಯಾ ಬುದ್ಧಾನಂ** ಸನ್ತಿಕೇ ಲದ್ಧಬ್ಯಾಕರಣೋ ಪನ ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ಯೇನೇನ -

“ಮನುಸ್ಸತ್ತಂ ಲಿಙ್ಗಸಮ್ಪತ್ತಿ, ಹೇತು ಸತ್ಥಾರದಸ್ಸನಂ।
ಪಬ್ಬಜ್ಜಾ ಗುಣಸಮ್ಪತ್ತಿ, ಅಧಿಕಾರೋ ಚ ಛನ್ದತಾ।
ಅಟ್ಠಧಮ್ಮಸಮೋಧಾನಾ, ಅಭಿನೀಹಾರೋ ಸಮಿಜ್ಝತೀ”ತಿ॥ (ಬು॰ ವಂ॰ ೨.೫೯) -

ಇಮೇ ಅಟ್ಠ ಧಮ್ಮೇ ಸಮೋಧಾನೇತ್ವಾ ದೀಪಙ್ಕರಪಾದಮೂಲೇ ಕತಾಭಿನೀಹಾರೇನ “ಹನ್ದ, ಬುದ್ಧಕರೇ ಧಮ್ಮೇ, ವಿಚಿನಾಮಿ ಇತೋ ಚಿತೋ”ತಿ ಉಸ್ಸಾಹಂ ಕತ್ವಾ “ವಿಚಿನನ್ತೋ ತದಾದಕ್ಖಿಂ, ಪಠಮಂ ದಾನಪಾರಮಿ”ನ್ತಿ ದಾನಪಾರಮಿತಾದಯೋ ಬುದ್ಧಕಾರಕಧಮ್ಮಾ ದಿಟ್ಠಾ, ತೇ ಪೂರೇನ್ತೋ ಯಾವ ವೇಸ್ಸನ್ತರತ್ತಭಾವಾ ಆಗಮಿ, ಆಗಚ್ಛನ್ತೋ ಚ ಯೇ ತೇ ಕತಾಭಿನೀಹಾರಾನಂ ಬೋಧಿಸತ್ತಾನಂ ಆನಿಸಂಸಾ ಸಂವಣ್ಣಿತಾ -

“ಏವಂ ಸಬ್ಬಙ್ಗಸಮ್ಪನ್ನಾ, ಬೋಧಿಯಾ ನಿಯತಾ ನರಾ।
ಸಂಸರಂ ದೀಘಮದ್ಧಾನಂ, ಕಪ್ಪಕೋಟಿಸತೇಹಿಪಿ॥

“ಅವೀಚಿಮ್ಹಿ ನುಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ತಥಾ ಲೋಕನ್ತರೇಸು ಚ।
ನಿಜ್ಝಾಮತಣ್ಹಾ ಖುಪ್ಪಿಪಾಸಾ, ನ ಹೋನ್ತಿ ಕಾಳಕಞ್ಜಿಕಾ॥

“ನ ಹೋನ್ತಿ ಖುದ್ದಕಾ ಪಾಣಾ, ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಾಪಿ ದುಗ್ಗತಿಂ।
ಜಾಯಮಾನಾ ಮನುಸ್ಸೇಸು, ಜಚ್ಚನ್ಧಾ ನ ಭವನ್ತಿ ತೇ॥

“ಸೋತವೇಕಲ್ಲತಾ ನತ್ಥಿ, ನ ಭವನ್ತಿ ಮೂಗಪಕ್ಖಿಕಾ।
ಇತ್ಥಿಭಾವಂ ನ ಗಚ್ಛನ್ತಿ, ಉಭತೋಬ್ಯಞ್ಜನಪಣ್ಡಕಾ॥

“ನ ಭವನ್ತಿ ಪರಿಯಾಪನ್ನಾ, ಬೋಧಿಯಾ ನಿಯತಾ ನರಾ।
ಮುತ್ತಾ ಆನನ್ತರಿಕೇಹಿ, ಸಬ್ಬತ್ಥ ಸುದ್ಧಗೋಚರಾ॥

“ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಂ ನ ಸೇವನ್ತಿ, ಕಮ್ಮಕಿರಿಯದಸ್ಸನಾ।
ವಸಮಾನಾಪಿ ಸಗ್ಗೇಸು, ಅಸಞ್ಞಂ ನೂಪಪಜ್ಜರೇ॥

“ಸುದ್ಧಾವಾಸೇಸು ದೇವೇಸು, ಹೇತು ನಾಮ ನ ವಿಜ್ಜತಿ।
ನೇಕ್ಖಮ್ಮನಿನ್ನಾ ಸಪ್ಪುರಿಸಾ, ವಿಸಂಯುತ್ತಾ ಭವಾಭವೇ।
ಚರನ್ತಿ ಲೋಕತ್ಥಚರಿಯಾಯೋ, ಪೂರೇನ್ತಿ ಸಬ್ಬಪಾರಮೀ”ತಿ॥ (ಧ॰ ಸ॰ ಅಟ್ಠ॰ ನಿದಾನಕಥಾ; ಅಪ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.ದೂರೇನಿದಾನಕಥಾ; ಜಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.ದೂರೇನಿದಾನಕಥಾ; ಚರಿಯಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ಪಕಿಣ್ಣಕಕಥಾ)।

ತೇ ಆನಿಸಂಸೇ ಅಧಿಗನ್ತ್ವಾವ ಆಗತೋ। ಏವಂ ಆಗಚ್ಛನ್ತೋ ವೇಸ್ಸನ್ತರತ್ತಭಾವೇ ಠಿತೋ -

“ಅಚೇತನಾಯಂ ಪಥವೀ, ಅವಿಞ್ಞಾಯ ಸುಖಂ ದುಖಂ।
ಸಾಪಿ ದಾನಬಲಾ ಮಯ್ಹಂ, ಸತ್ತಕ್ಖತ್ತುಂ ಪಕಮ್ಪಥಾ”ತಿ॥ (ಚರಿಯಾ॰ ೧.೧೨೪) -

ಏವಂ ಮಹಾಪಥವಿಕಮ್ಪನಾದೀನಿ ಮಹಾಪುಞ್ಞಾನಿ ಕತ್ವಾ ಆಯುಪರಿಯೋಸಾನೇ ತತೋ ಚವಿತ್ವಾ ತುಸಿತಪುರೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿ।

ಅವಿದೂರೇನಿದಾನಕಥಾ

ತುಸಿತಪುರೇ ವಸಮಾನೇಯೇವ ಪನ ಬೋಧಿಸತ್ತೇ ಬುದ್ಧಕೋಲಾಹಲಂ ನಾಮ ಉದಪಾದಿ। ಲೋಕಸ್ಮಿಞ್ಹಿ **ತೀಣಿ ಕೋಲಾಹಲಾನಿ** ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ। ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ - ಕಪ್ಪಕೋಲಾಹಲಂ, ಬುದ್ಧಕೋಲಾಹಲಂ, ಚಕ್ಕವತ್ತಿಕೋಲಾಹಲನ್ತಿ। ತತ್ಥ “ವಸ್ಸಸತಸಹಸ್ಸಸ್ಸ ಅಚ್ಚಯೇನ ಕಪ್ಪುಟ್ಠಾನಂ ಭವಿಸ್ಸತೀ”ತಿ ಲೋಕಬ್ಯೂಹಾ ನಾಮ ಕಾಮಾವಚರದೇವಾ ಮುತ್ತಸಿರಾ ವಿಕಿಣ್ಣಕೇಸಾ ರುದಮುಖಾ ಅಸ್ಸೂನಿ ಹತ್ಥೇಹಿ ಪುಞ್ಛಮಾನಾ ರತ್ತವತ್ಥನಿವತ್ಥಾ ಅತಿವಿಯ ವಿರೂಪವೇಸಧಾರಿನೋ ಹುತ್ವಾ ಮನುಸ್ಸಪಥೇ ವಿಚರನ್ತಾ ಏವಂ ಆರೋಚೇನ್ತಿ - “ಮಾರಿಸಾ, ಮಾರಿಸಾ, ಇತೋ ವಸ್ಸಸತಸಹಸ್ಸಸ್ಸ ಅಚ್ಚಯೇನ ಕಪ್ಪುಟ್ಠಾನಂ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಅಯಂ ಲೋಕೋ ವಿನಸ್ಸಿಸ್ಸತಿ, ಮಹಾಸಮುದ್ದೋಪಿ ಉಸ್ಸುಸ್ಸಿಸ್ಸತಿ, ಅಯಞ್ಚ ಮಹಾಪಥವೀ ಸಿನೇರು ಚ ಪಬ್ಬತರಾಜಾ ಉಡ್ಡಯ್ಹಿಸ್ಸನ್ತಿ ವಿನಸ್ಸಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಯಾವ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಾ ಲೋಕವಿನಾಸೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಮೇತ್ತಂ, ಮಾರಿಸಾ, ಭಾವೇಥ, ಕರುಣಂ ಮುದಿತಂ ಉಪೇಕ್ಖಂ, ಮಾರಿಸಾ, ಭಾವೇಥ, ಮಾತರಂ ಪಿತರಂ ಉಪಟ್ಠಹಥ, ಕುಲೇ ಜೇಟ್ಠಾಪಚಾಯಿನೋ ಹೋಥಾ”ತಿ। ಇದಂ **ಕಪ್ಪಕೋಲಾಹಲಂ** ನಾಮ।

“ವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಸ್ಸ ಅಚ್ಚಯೇನ ಪನ ಸಬ್ಬಞ್ಞುಬುದ್ಧೋ ಲೋಕೇ ಉಪಜ್ಜಿಸ್ಸತೀ”ತಿ ಲೋಕಪಾಲದೇವತಾ - “ಇತೋ, ಮಾರಿಸಾ, ವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಸ್ಸ ಅಚ್ಚಯೇನ ಬುದ್ಧೋ ಲೋಕೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿಸ್ಸತೀ”ತಿ ಉಗ್ಘೋಸೇನ್ತಿಯೋ ಆಹಿಣ್ಡನ್ತಿ। ಇದಂ **ಬುದ್ಧಕೋಲಾಹಲಂ** ನಾಮ।

“ವಸ್ಸಸತಸ್ಸ ಅಚ್ಚಯೇನ ಚಕ್ಕವತ್ತಿರಾಜಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿಸ್ಸತೀ”ತಿ ದೇವತಾ - “ಇತೋ, ಮಾರಿಸಾ, ವಸ್ಸಸತಸ್ಸ ಅಚ್ಚಯೇನ ಚಕ್ಕವತ್ತಿರಾಜಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿಸ್ಸತೀ”ತಿ ಉಗ್ಘೋಸೇನ್ತಿಯೋ ಆಹಿಣ್ಡನ್ತಿ। ಇದಂ **ಚಕ್ಕವತ್ತಿಕೋಲಾಹಲಂ** ನಾಮ (ಖು॰ ಪಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೫.ಮಙ್ಗಲಪಞ್ಹಸಮುಟ್ಠಾನಕಥಾ; ಅಪ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.ಅವಿದೂರೇನಿದಾನಕಥಾ; ಜಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.ಅವಿದೂರೇನಿದಾನಕಥಾ)।

ತೇಸು ಬುದ್ಧಕೋಲಾಹಲಸದ್ದಂ ಸುತ್ವಾ ಸಕಲದಸಸಹಸ್ಸಚಕ್ಕವಾಳದೇವತಾ ಏಕತೋ ಸನ್ನಿಪತಿತ್ವಾ - “ಅಸುಕೋ ನಾಮ ಸತ್ತೋ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ”ತಿ ಞತ್ವಾ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಆಯಾಚನ್ತಿ, ಆಯಾಚಮಾನಾ ಚ ತಸ್ಸ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತೇಸು ಉಪ್ಪನ್ನೇಸು ಆಯಾಚನ್ತಿ। ತದಾ ಪನ ಸಬ್ಬಾಪಿ ತಾ ಏಕೇಕಚಕ್ಕವಾಳೇ ಚತುಮಹಾರಾಜ-ಸಕ್ಕ-ಸುಯಾಮ-ಸನ್ತುಸಿತ-ಸುನಿಮ್ಮಿತ-ವಸವತ್ತಿ-ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಏಕಚಕ್ಕವಾಳೇ ಸನ್ನಿಪತಿತ್ವಾ ತುಸಿತಭವನೇ ಉಪ್ಪನ್ನಚುತಿನಿಮಿತ್ತಸ್ಸ ಬೋಧಿಸತ್ತಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕಂ ಗನ್ತ್ವಾ - “ಮಾರಿಸ, ತುಮ್ಹೇಹಿ ದಸ ಪಾರಮಿಯೋ ಪೂರಿತಾ, ಪೂರೇನ್ತೇಹಿ ಚ ನ ಸಕ್ಕಬ್ರಹ್ಮಸಮ್ಪತ್ತಿಆದಿಕಂ ಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಪತ್ಥೇನ್ತೇಹಿ ಪೂರಿತಾ, ಲೋಕನಿತ್ಥರಣತ್ಥಾಯ ಪನ ವೋ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಂ ಪತ್ಥೇನ್ತೇಹಿ ಪರಿಪೂರಿತಾ ಬುದ್ಧತ್ತಾಯ -

“ಕಾಲೋ ಖೋ ತೇ ಮಹಾವೀರ, ಉಪ್ಪಜ್ಜ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಯಂ।
ಸದೇವಕಂ ತಾರಯನ್ತೋ, ಬುಜ್ಝಸ್ಸು ಅಮತಂ ಪದ”ನ್ತಿ॥ (ಬು॰ ವಂ॰ ೧.೬೭) -

ಯಾಚಿಂಸು।

ಅಥ ಮಹಾಸತ್ತೋ ದೇವತಾಹಿ ಏವಂ ಆಯಾಚಿಯಮಾನೋ ದೇವತಾನಂ ಪಟಿಞ್ಞಂ ಅದತ್ವಾವ ಕಾಲ-ದೀಪ-ದೇಸ-ಕುಲ-ಜನೇತ್ತಿಆಯುಪರಿಚ್ಛೇದವಸೇನ **ಪಞ್ಚ ಮಹಾವಿಲೋಕನಾನಿ** ವಿಲೋಕೇಸಿ। ತತ್ಥ "ಕಾಲೋ ನು ಖೋ, ನ ಕಾಲೋ"ತಿ ಪಠಮಂ ಕಾಲಂ ವಿಲೋಕೇಸಿ। ತತ್ಥ ವಸ್ಸಸತಸಹಸ್ಸತೋ ಉದ್ಧಂ ವಡ್ಢಿತಆಯುಕಾಲೋ ಕಾಲೋ ನಾಮ ನ ಹೋತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ತದಾ ಹಿ ಸತ್ತಾನಂ ಜಾತಿಜರಾಮರಣಾನಿ ನ ಪಞ್ಞಾಯನ್ತಿ, ಬುದ್ಧಾನಞ್ಚ ಧಮ್ಮದೇಸನಾ ತಿಲಕ್ಖಣಮುತ್ತಾ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ತೇಸಂ "ಅನಿಚ್ಚಂ ದುಕ್ಖಮನತ್ತಾ"ತಿ ಕಥೇನ್ತಾನಂ "ಕಿಂ ನಾಮೇತಂ ಕಥೇನ್ತೀ"ತಿ ನೇವ ಸೋತಬ್ಬಂ ನ ಸದ್ಧಾತಬ್ಬಂ ಮಞ್ಞನ್ತಿ, ತತೋ ಅಭಿಸಮಯೋ ನ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಿಂ ಅಸತಿ ಅನಿಯ್ಯಾನಿಕಂ ಸಾಸನಂ ಹೋತಿ। ತಸ್ಮಾ ಸೋ ಅಕಾಲೋ। ವಸ್ಸಸತತೋ ಊನಆಯುಕಾಲೋಪಿ ಕಾಲೋ ನ ಹೋತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ತದಾ ಸತ್ತಾ ಉಸ್ಸನ್ನಕಿಲೇಸಾ ಹೋನ್ತಿ, ಉಸ್ಸನ್ನಕಿಲೇಸಾನಞ್ಚ ದಿನ್ನೋವಾದೋ ಓವಾದಟ್ಠಾನೇ ನ ತಿಟ್ಠತಿ, ಉದಕೇ ದಣ್ಡರಾಜಿ ವಿಯ ಖಿಪ್ಪಂ ವಿಗಚ್ಛತಿ। ತಸ್ಮಾ ಸೋಪಿ ಅಕಾಲೋ। ವಸ್ಸಸತಸಹಸ್ಸತೋ ಪನ ಪಟ್ಠಾಯ ಹೇಟ್ಠಾ ವಸ್ಸಸತತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಉದ್ಧಂ ಆಯುಕಾಲೋ ಕಾಲೋ ನಾಮ। ತದಾ ಪನ ವಸ್ಸಸತಕಾಲೋ ಅಹೋಸಿ। ಅಥ ಮಹಾಸತ್ತೋ "ನಿಬ್ಬತ್ತಿತಬ್ಬಕಾಲೋ"ತಿ **ಕಾಲಂ** ಪಸ್ಸಿ।

ತತೋ ದೀಪಂ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ಸಪರಿವಾರೇ ಚತ್ತಾರೋ ಮಹಾದೀಪೇ ಓಲೋಕೇತ್ವಾ - "ತೀಸು ದೀಪೇಸು ಬುದ್ಧಾ ನ ನಿಬ್ಬತ್ತನ್ತಿ, ಜಮ್ಬುದೀಪೇಯೇವ ನಿಬ್ಬತ್ತನ್ತೀ"ತಿ **ದೀಪಂ** ಪಸ್ಸಿ।

ತತೋ "ಜಮ್ಬುದೀಪೋ ನಾಮ ಮಹಾ, ದಸಯೋಜನಸಹಸ್ಸಪರಿಮಾಣೋ। ಕತರಸ್ಮಿಂ ನು ಖೋ ಪದೇಸೇ ಬುದ್ಧಾ ನಿಬ್ಬತ್ತನ್ತೀ"ತಿ ಓಕಾಸಂ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ಮಜ್ಝಿಮ**ದೇಸಂ** ಪಸ್ಸಿ। "ಕಪಿಲವತ್ಥು ನಾಮ ನಗರಂ, ತತ್ಥ ಮಯಾ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ನಿಟ್ಠಮಗಮಾಸಿ।

ತತೋ ಕುಲಂ ವಿಲೋಕೇನ್ತೋ - "ಬುದ್ಧಾ ನಾಮ ವೇಸ್ಸಕುಲೇ ವಾ ಸುದ್ದಕುಲೇ ವಾ ನ ನಿಬ್ಬತ್ತನ್ತಿ। ಲೋಕಸಮ್ಮತೇ ಪನ ಖತ್ತಿಯಕುಲೇ ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕುಲೇ ವಾ ನಿಬ್ಬತ್ತನ್ತಿ, ಏತರಹಿ ಖತ್ತಿಯಕುಲಂ ಲೋಕಸಮ್ಮತಂ, ತತ್ಥ ನಿಬ್ಬತ್ತಿಸ್ಸಾಮಿ ಸುದ್ಧೋದನೋ ನಾಮ ರಾಜಾ ಪಿತಾ ಮೇ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ **ಕುಲಂ** ಪಸ್ಸಿ।

ತತೋ ಮಾತರಂ ವಿಲೋಕೇನ್ತೋ - "ಬುದ್ಧಮಾತಾ ನಾಮ ಲೋಲಾ ಸುರಾಧುತ್ತಾ ನ ಹೋತಿ, ಕಪ್ಪಸತಸಹಸ್ಸಂ ಪನ ಪೂರಿತಪಾರಮೀ ಜಾತಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಅಖಣ್ಡಪಞ್ಚಸೀಲಾಯೇವ ಹೋತಿ। ಅಯಞ್ಚ ಮಹಾಮಾಯಾ ನಾಮ ದೇವೀ ಏದಿಸೀ, ಅಯಂ ಮೇ ಮಾತಾ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಕಿತ್ತಕಂ ಪನಸ್ಸಾ **ಆಯೂ**ತಿ, ದಸನ್ನಂ ಮಾಸಾನಂ ಉಪರಿ ಸತ್ತ ದಿವಸಾನೀ"ತಿ ಪಸ್ಸಿ।

ಇತಿ ಇಮಂ ಪಞ್ಚವಿಧಂ ಮಹಾವಿಲೋಕನಂ ವಿಲೋಕೇತ್ವಾ - "ಕಾಲೋ ಮೇ, ಮಾರಿಸಾ, ಬುದ್ಧಭಾವಾಯಾ"ತಿ ದೇವಾನಂ ಪಟಿಞ್ಞಂ ದತ್ವಾ - "ಗಚ್ಛಥ ತುಮ್ಹೇ"ತಿ ತಾ ದೇವತಾ ಉಯ್ಯೋಜೇತ್ವಾ ತುಸಿತದೇವತಾಹಿ ಪರಿವುತೋ ತುಸಿತಪುರೇ ನನ್ದನವನಂ ಪಾವಿಸಿ। ಸಬ್ಬದೇವಲೋಕೇಸು ಹಿ ನನ್ದನವನಂ ಅತ್ಥಿಯೇವ। ತತ್ರ ನಂ ದೇವತಾ - "ಇತೋ ಚುತೋ ಸುಗತಿಂ ಗಚ್ಛಾ"ತಿ ಪುಬ್ಬೇ ಕತಕುಸಲಕಮ್ಮೋಕಾಸಂ ಸಾರಯಮಾನಾ ವಿಚರನ್ತಿ। ಸೋ ಏವಂ ತಾಹಿ ದೇವತಾಹಿ ಕುಸಲಂ ಸಾರಯಮಾನಾಹಿ ಪರಿವುತೋ ತತ್ರ ವಿಚರನ್ತೋವ ಚವಿತ್ವಾ ಮಹಾಮಾಯಾಯ ದೇವಿಯಾ ಕುಚ್ಛಿಸ್ಮಿಂ ಉತ್ತರಾಸಾಳ್ಹನಕ್ಖತ್ತೇನ ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ಗಣ್ಹಿ। ಮಹಾಪುರಿಸಸ್ಸ ಪನ ಮಾತು ಕುಚ್ಛಿಸ್ಮಿಂ ಪಟಿಸನ್ಧಿಗ್ಗಹಣಕ್ಖಣೇ ಏಕಪ್ಪಹಾರೇನೇವ ಸಕಲದಸಸಹಸ್ಸಿಲೋಕಧಾತು ಸಙ್ಕಮ್ಪಿ। ದ್ವತ್ತಿಂಸ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಾನಿ ಪಾತುರಹೇಸುಂ।

ಏವಂ ಗಹಿತಪಟಿಸನ್ಧಿಕಸ್ಸ ಬೋಧಿಸತ್ತಸ್ಸ ಚೇವ ಬೋಧಿಸತ್ತಮಾತುಯಾ ಚ ಉಪದ್ದವನಿವಾರಣತ್ಥಂ ಖಗ್ಗಹತ್ಥಾ ಚತ್ತಾರೋ ದೇವಪುತ್ತಾ ಆರಕ್ಖಂ ಗಣ್ಹಿಂಸು। ಬೋಧಿಸತ್ತಸ್ಸ ಮಾತು ಪುರಿಸೇಸು ರಾಗಚಿತ್ತಂ ನುಪ್ಪಜ್ಜಿ, ಲಾಭಗ್ಗಯಸಗ್ಗಪ್ಪತ್ತಾ ಚ ಸಾ ಅಹೋಸಿ

ಸುಖಿನೀ ಅಕಿಲನ್ತಕಾಯಾ। ಬೋಧಿಸತ್ತಞ್ಚ ಅತ್ತನೋ ಕುಚ್ಛಿಗತಂ ವಿಪ್ಪಸನ್ನೇ ಮಣಿರತನೇ ಆವುತಪಣ್ಡುಸುತ್ತಂ ವಿಯ ಪಸ್ಸತಿ। ಯಸ್ಮಾ ಬೋಧಿಸತ್ತೇನ ವಸಿತಕುಚ್ಛಿ ನಾಮ ಚೇತಿಯಗಬ್ಭಸದಿಸಾ ಹೋತಿ, ನ ಸಕ್ಕಾ ಅಞ್ಞೇನ ಸತ್ತೇನ ಆವಸಿತುಂ ವಾ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತುಂ ವಾ, ತಸ್ಮಾ ಬೋಧಿಸತ್ತಮಾತಾ ಸತ್ತಾಹಜಾತೇ ಬೋಧಿಸತ್ತೇ ಕಾಲಂ ಕತ್ವಾ ತುಸಿತಪುರೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿ। ಯಥಾ ಪನ ಅಞ್ಞಾ ಇತ್ಥಿಯೋ ದಸ ಮಾಸೇ ಅಪ್ಪತ್ವಾಪಿ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾಪಿ ನಿಸಿನ್ನಾಪಿ ನಿಪನ್ನಾಪಿ ವಿಜಾಯನ್ತಿ, ನ ಏವಂ ಬೋಧಿಸತ್ತಮಾತಾ। ಬೋಧಿಸತ್ತಮಾತಾ ಪನ ಬೋಧಿಸತ್ತಂ ದಸ ಮಾಸೇ ಕುಚ್ಛಿನಾ ಪರಿಹರಿತ್ವಾ ಠಿತಾವ ವಿಜಾಯತಿ। ಅಯಂ **ಬೋಧಿಸತ್ತಮಾತು ಧಮ್ಮತಾ**।

ಮಹಾಮಾಯಾಪಿ ದೇವೀ ದಸ ಮಾಸೇ ಕುಚ್ಛಿನಾ ಬೋಧಿಸತ್ತಂ ಪರಿಹರಿತ್ವಾ ಪರಿಪುಣ್ಣಗಬ್ಭಾ ಞಾತಿಘರಂ ಗನ್ತುಕಾಮಾ ಸುದ್ಧೋದನಮಹಾರಾಜಸ್ಸ ಆರೋಚೇಸಿ - “ಇಚ್ಛಾಮಹಂ, ಮಹಾರಾಜ, ದೇವದಹನಗರಂ ಗನ್ತು”ನ್ತಿ। ರಾಜಾ “ಸಾಧೂ”ತಿ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತ್ವಾ ಕಪಿಲವತ್ಥುತೋ ಯಾವ ದೇವದಹನಗರಾ ಮಗ್ಗಂ ಸಮಂ ಕಾರೇತ್ವಾ ಕದಲಿಪುಣ್ಣಘಟಕಮುಕಧಜಪಟಾಕಾದೀಹಿ ಅಲಙ್ಕಾರಾಪೇತ್ವಾ ನವಕನಕಸಿವಿಕಾಯ ನಿಸೀದಾಪೇತ್ವಾ ಮಹತಿಯಾ ವಿಭೂತಿಯಾ ಮಹತಾ ಪರಿವಾರೇನ ಪೇಸೇಸಿ। ದ್ವಿನ್ನಂ ಪನ ನಗರಾನಂ ಅನ್ತರೇ ಉಭಯನಗರವಾಸೀನಂ ಪರಿಭೋಗಾರಹಂ ಲುಮ್ಬಿನೀವನಂ ನಾಮ ಮಙ್ಗಲಸಾಲವನಂ ಅತ್ಥಿ, ತಂ ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಮೂಲತೋ ಯಾವ ಅಗ್ಗಸಾಖಾ ಸಬ್ಬಂ ಏಕಫಾಲಿಫುಲ್ಲಂ ಅಹೋಸಿ। ಸಾಖನ್ತರೇಹಿ ಚೇವ ಪುಪ್ಫನ್ತರೇಹಿ ಚ ಪರಮರತಿಕರಮಧುರಮನೋರಮವಿರುತಾಹಿ ಮದಮುದಿತಾಹಿ ಅನುಭುತ್ತಪಞ್ಜರಾಹಿ ಪರಭತಮಧುಕರವಧೂಹಿ ಉಪಗೀಯಮಾನಸುರನನ್ದನನನ್ದನವನಸದಿಸಸೋಭಂ ವನಂ ದಿಸ್ವಾ ದೇವಿಯಾ ಸಾಲವನಕೀಳಮನುಭವಿತುಂ ಚಿತ್ತಮುಪ್ಪಜ್ಜಿ (ಅಪ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.ಅವಿದೂರೇನಿದಾನಕಥಾ; ಜಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.ಅವಿದೂರೇನಿದಾನಕಥಾ)।

“ವಿಭೂಸಿತಾ ಬಾಲಜನಾತಿಚಾಲಿನೀ, ವಿಭೂಸಿತಙ್ಗೀ ವನಿತೇವ ಮಾಲಿನೀ।
ಸದಾ ಜನಾನಂ ನಯನಾಲಿಮಾಲಿನೀ, ವಿಲುಮ್ಬಿನೀವಾತಿವಿರೋಚಿ ಲುಮ್ಬಿನೀ”॥

ಅಮಚ್ಚಾ ರಞ್ಞೋ ಆರೋಚೇತ್ವಾ ದೇವಿಂ ಗಹೇತ್ವಾ ತಂ ಲುಮ್ಬಿನೀವನಂ ಪವಿಸಿಂಸು। ಸಾ ಮಙ್ಗಲಸಾಲಮೂಲಂ ಗನ್ತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಉಜುಸಮವಟ್ಟಕ್ಖನ್ಧಸ್ಸ ಪುಪ್ಫಫಲಪಲ್ಲವಸಮಲಙ್ಕತಸ್ಸ ಯಂ ಸಾಖಂ ಗಣ್ಹಿತುಕಾಮಾ ಅಹೋಸಿ, ಸಾ ಸಾಲಸಾಖಾ ಅಬಲಾ ಜನಹದಯಲೋಲಾ ಸಯಮೇವ ವಿಲಮ್ಬಮಾನಾ ಹುತ್ವಾ ತಸ್ಸಾ ಕರತಲಸ್ಮಿಂ ಸಮುಪಗತಾ। ಅಥ ಸಾ ತಂ ಸಾಲಸಾಖಂ ತಮ್ಬತುಙ್ಗನಖುಜ್ಜಲೇನ ಕಮಲದಲವತ್ತಿವಟ್ಟಙ್ಗುಲಿನಾ ನವಕನಕಕಟವಲಯಸೋಭಿನಾ ದಕ್ಖಿಣೇನ ಪರಮರತಿಕರೇನ ಕರೇನ ಅಗ್ಗಹೇಸಿ। ಸಾ ತಂ ಸಾಲಸಾಖಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಠಿತಾ ಅಸಿತಜಲಧರವಿವರಗತಾ ಬಾಲಚನ್ದಲೇಖಾ ವಿಯ ಚ ಅಚಿರಟ್ಠಿತಿಕಾ ಅಚ್ಚಿಪಭಾ ವಿಯ ಚ ನನ್ದನವನಜಾತಾ ದೇವೀ ವಿಯ ಚ ದೇವೀ ವಿರೋಚಿತ್ಥ। ತಾವದೇವ ಚಸ್ಸಾ ಕಮ್ಮಜವಾತಾ ಚಲಿಂಸು। ಅಥಸ್ಸಾ ಸಾಣಿಪಾಕಾರಂ ಪರಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಮಹಾಜನೋ ಪಟಿಕ್ಕಮಿ। ಸಾ ಸಾಲಸಾಖಂ ಗಹೇತ್ವಾ ತಿಟ್ಠಮಾನಾಯ ಏವ ತಸ್ಸಾ ಗಬ್ಭವುಟ್ಠಾನಂ ಅಹೋಸಿ।

ತಙ್ಖಣಂಯೇವ ಚತ್ತಾರೋ ವಿಸುದ್ಧಚಿತ್ತಾ ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮಾನೋ ಸುವಣ್ಣಜಾಲಂ ಆದಾಯ ಆಗನ್ತ್ವಾ ತೇನ ಸುವಣ್ಣಜಾಲೇನ ಬೋಧಿಸತ್ತಂ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತ್ವಾ ಮಾತು ಪುರತೋ ಠಪೇತ್ವಾ - “ಅತ್ತಮನಾ, ದೇವಿ, ಹೋಹಿ, ಮಹೇಸಕ್ಖೋ ತೇ ಪುತ್ತೋ ಉಪ್ಪನ್ನೋ”ತಿ ಆಹಂಸು। ಯಥಾ ಪನ ಅಞ್ಞೇ ಸತ್ತಾ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿತೋ ನಿಕ್ಖಮನ್ತಾ ಪಟಿಕ್ಕೂಲೇನ ಅಸುಚಿನಾ ಮಕ್ಖಿತಾ ನಿಕ್ಖಮನ್ತಿ, ನ ಏವಂ ಬೋಧಿಸತ್ತೋ। ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ಪನ ದ್ವೇ ಹತ್ಥೇ ದ್ವೇ ಪಾದೇ ಪಸಾರೇತ್ವಾ ಠಿತಕೋವ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಸಮ್ಭವೇನ ಕೇನಚಿ ಅಸುಚಿನಾ ಅಮಕ್ಖಿತೋವ ಸುದ್ಧೋ ವಿಸದೋ ಕಾಸಿಕವತ್ಥೇ ನಿಕ್ಖಿತ್ತಮಣಿರತನಂ ವಿಯ ವಿರೋಚಮಾನೋ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿತೋ ನಿಕ್ಖಮಿ। ಏವಂ ಸನ್ತೇಪಿ ಬೋಧಿಸತ್ತಸ್ಸ ಚ ಬೋಧಿಸತ್ತಮಾತುಯಾ ಚ ಸಕ್ಕಾರತ್ಥಂ ಆಕಾಸತೋ ದ್ವೇ ಉದಕಧಾರಾ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಬೋಧಿಸತ್ತಸ್ಸ ಚ ಮಾತುಯಾ ಚ ಸರೀರೇ ಉತುಂ ಗಾಹಾಪೇಸುಂ।

ಅಥ ನಂ ಸುವಣ್ಣಜಾಲೇನ ಪಟಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಠಿತಾನಂ ಬ್ರಹ್ಮಾನಂ ಹತ್ಥತೋ ಚತ್ತಾರೋ ಮಹಾರಾಜಾನೋ ಮಙ್ಗಲಸಮ್ಮತಾಯ ಸುಖಸಮ್ಫಸ್ಸಾಯ ಅಜಿನಪ್ಪವೇಣಿಯಾ ಗಣ್ಹಿಂಸು, ತೇಸಂ ಹತ್ಥತೋ ಮನುಸ್ಸಾ ದುಕೂಲಚುಮ್ಬಟಕೇನ ಗಣ್ಹಿಂಸು, ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಹತ್ಥತೋ ಮುಚ್ಚಿತ್ವಾ ಪಥವಿಯಂ ಪತಿಟ್ಠಾಯ ಪುರತ್ಥಿಮಂ ದಿಸಂ ಓಲೋಕೇಸಿ, ಅನೇಕಾನಿ ಚಕ್ಕವಾಳಸಹಸ್ಸಾನಿ ಏಕಙ್ಗಣಾನಿ ಅಹೇಸುಂ। ತತ್ಥ ದೇವಮನುಸ್ಸಾ ಗನ್ಧಪುಪ್ಫಮಾಲಾದೀಹಿ ಪೂಜಯಮಾನಾ – "ಮಹಾಪುರಿಸ, ತುಮ್ಹೇಹಿ ಸದಿಸೋ ಏತ್ಥ ನತ್ಥಿ, ಕುತೋ ಉತ್ತರಿತರೋ"ತಿ ಆಹಂಸು। ಏವಂ ದಸ ದಿಸಾ ಅನುವಿಲೋಕೇತ್ವಾ ಅತ್ತನಾ ಸದಿಸಂ ಅದಿಸ್ವಾ ಉತ್ತರದಿಸಾಭಿಮುಖೋ ಸತ್ತಪದವೀತಿಹಾರೇನ ಅಗಮಾಸಿ। ಗಚ್ಛನ್ತೋ ಚ ಪಥವಿಯಾ ಏವ ಗತೋ, ನಾಕಾಸೇನ। ಅಚೇಲಕೋವ ಗತೋ, ನ ಸಚೇಲಕೋ। ದಹರೋವ ಗತೋ, ನ ಸೋಳಸವಸ್ಸುದ್ದೇಸಿಕೋ। ಮಹಾಜನಸ್ಸ ಪನ ಆಕಾಸೇನ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ವಿಯ ಅಲಙ್ಕತಪಟಿಯತ್ತೋ ವಿಯ ಚ ಸೋಳಸವಸ್ಸುದ್ದೇಸಿಕೋ ವಿಯ ಚ ಅಹೋಸಿ। ತತೋ ಸತ್ತಮೇ ಪದೇ ಠತ್ವಾ "ಅಗ್ಗೋಹಮಸ್ಮಿ ಲೋಕಸ್ಸಾ"ತಿಆದಿಕಂ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೩೧; ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೨೦೭) ಆಸಭಿಂ ವಾಚಂ ನಿಚ್ಛಾರೇನ್ತೋ ಸೀಹನಾದಂ ನದಿ।

ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ಹಿ ತೀಸು ಅತ್ತಭಾವೇಸು ಮಾತುಕುಚ್ಛಿತೋ ನಿಕ್ಖನ್ತಮತ್ತೋವ ವಾಚಂ ನಿಚ್ಛಾರೇಸಿ ಮಹೋಸಧತ್ತಭಾವೇ, ವೇಸ್ಸನ್ತರತ್ತಭಾವೇ, ಇಮಸ್ಮಿಂ ಅತ್ತಭಾವೇತಿ। ಮಹೋಸಧತ್ತಭಾವೇ ಕಿರಸ್ಸ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿತೋ ನಿಕ್ಖನ್ತಮತ್ತಸ್ಸೇವ ಸಕ್ಕೋ ದೇವರಾಜಾ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಚನ್ದನಸಾರಂ ಹತ್ಥೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಗತೋ, ತಂ ಮುಟ್ಠಿಯಂ ಕತ್ವಾವ ನಿಕ್ಖನ್ತೋ। ಅಥ ನಂ ಮಾತಾ – "ತಾತ, ತ್ವಂ ಕಿಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಆಗತೋಸೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿ। "ಓಸಧಂ, ಅಮ್ಮಾ"ತಿ। ಇತಿ ಓಸಧಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಆಗತತ್ತಾ "ಓಸಧಕುಮಾರೋ"ತ್ವೇವಸ್ಸ ನಾಮಮಕಂಸು।

ವೇಸ್ಸನ್ತರತ್ತಭಾವೇ ಪನ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿತೋ ನಿಕ್ಖನ್ತಮತ್ತೋವ ದಕ್ಖಿಣಹತ್ಥಂ ಪಸಾರೇತ್ವಾ – "ಅತ್ಥಿ ನು ಖೋ, ಅಮ್ಮ, ಕಿಞ್ಚಿ ಗೇಹಸ್ಮಿಂ ಧನಂ, ದಾನಂ ದಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ವದನ್ತೋ ನಿಕ್ಖಮಿ। ಅಥಸ್ಸ ಮಾತಾ – "ಸಧನೇ ಕುಲೇ ನಿಬ್ಬತ್ತೋಸಿ, ತಾತಾ"ತಿ ಪುತ್ತಸ್ಸ ಹತ್ಥಂ ಅತ್ತನೋ ಹತ್ಥತಲೇ ಕತ್ವಾ ಸಹಸ್ಸತ್ಥವಿಕಂ ಠಪೇಸಿ।

ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪನ ಅತ್ತಭಾವೇ ಇಮಂ ಸೀಹನಾದಂ ನದೀತಿ ಏವಂ ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ತೀಸು ಅತ್ತಭಾವೇಸು ಮಾತುಕುಚ್ಛಿತೋ ನಿಕ್ಖನ್ತಮತ್ತೋವ ವಾಚಂ ನಿಚ್ಛಾರೇಸಿ। ಜಾತಕ್ಖಣೇಪಿಸ್ಸ ದ್ವತ್ತಿಂಸ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಾನಿ ಪಾತುರಹೇಸುಂ। ಯಸ್ಮಿಂ ಪನ ಸಮಯೇ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ಲುಮ್ಬಿನೀವನೇ ಜಾತೋ ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಸಮಯೇ **ರಾಹುಲಮಾತಾ** ದೇವೀ **ಆನನ್ದೋ ಛನ್ನೋ ಕಾಳುದಾಯೀ** ಅಮಚ್ಚೋ **ಕಣ್ಡಕೋ** ಅಸ್ಸರಾಜಾ **ಮಹಾಬೋಧಿರುಕ್ಖೋ** ಚತಸ್ಸೋ **ನಿಧಿಕುಮ್ಭಿಯೋ** ಚ ಜಾತಾ, ತತ್ಥ ಏಕೋ ಗಾವುತಪ್ಪಮಾಣೋ ಏಕೋ ಅಡ್ಢಯೋಜನಪ್ಪಮಾಣೋ ಏಕೋ ತಿಗಾವುತಪ್ಪಮಾಣೋ ಏಕೋ ಯೋಜನಪ್ಪಮಾಣೋ ಅಹೋಸಿ। ಇಮೇ **ಸತ್ತ ಸಹಜಾತಾ** ನಾಮ ಹೋನ್ತಿ।

ಉಭಯನಗರವಾಸಿನೋ ಮಹಾಪುರಿಸಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಕಪಿಲವತ್ಥುಪುರಮೇವ ಅಗಮಂಸು। ತಂದಿವಸಮೇವ – "ಕಪಿಲವತ್ಥುನಗರೇ ಸುದ್ಧೋದನಮಹಾರಾಜಸ್ಸ ಪುತ್ತೋ ಬೋಧಿಮೂಲೇ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ತಾವತಿಂಸಭವನೇ ಹಟ್ಠತುಟ್ಠಾ ದೇವಸಙ್ಘಾ ಚೇಲುಕ್ಖೇಪಾದೀನಿ ಪವತ್ತೇನ್ತಾ ಕೀಳಿಂಸು। ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಸುದ್ಧೋದನಮಹಾರಾಜಸ್ಸ ಕುಲೂಪಕೋ ಅಟ್ಠಸಮಾಪತ್ತಿಲಾಭೀ **ಕಾಳದೇವಲೋ** ನಾಮ ತಾಪಸೋ ಭತ್ತಕಿಚ್ಚಂ ಕತ್ವಾ ದಿವಾವಿಹಾರತ್ಥಾಯ ತಾವತಿಂಸಭವನಂ ಗನ್ತ್ವಾ ತತ್ಥ ದಿವಾವಿಹಾರಂ ನಿಸಿನ್ನೋ ತಾ ದೇವತಾ ತುಟ್ಠಮಾನಸಾ ಕೀಳನ್ತಿಯೋ ದಿಸ್ವಾ "ಕಿಂಕಾರಣಾ ತುಟ್ಠಮಾನಸಾ ಪಮುದಿತಹದಯಾ ಕೀಳಥ, ಮಯ್ಹಂ ತಂ ಕಾರಣಂ ಕಥೇಥಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿ। ತತೋ ದೇವತಾ ಆಹಂಸು – "ಮಾರಿಸ, ಸುದ್ಧೋದನರಞ್ಞೋ ಪುತ್ತೋ ಜಾತೋ, ಸೋ ಬೋಧಿಮಣ್ಡೇ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಬುದ್ಧೋ ಹುತ್ವಾ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಂ ಪವತ್ತೇಸ್ಸತಿ, ತಸ್ಸ 'ಅನನ್ತರೂಪಂ ಬುದ್ಧಲೀಳಂ ಪಸ್ಸಿತುಂ ಲಭಿಸ್ಸಾಮಾ'ತಿ ಇಮಿನಾ ಕಾರಣೇನ ತುಟ್ಠಮ್ಹಾ"ತಿ।

ಅಥ ತಾಪಸೋ ತಾಸಂ ದೇವತಾನಂ ವಚನಂ ಸುತ್ವಾ ಪರಮದಸ್ಸನೀಯರತನಾವಲೋಕತೋ ದೇವಲೋಕತೋ ಓರುಯ್ಹ ನರಪತಿನಿವೇಸನಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಪಞ್ಞತ್ತೇ ಆಸನೇ ನಿಸೀದಿ। ತತೋ ಕತಪಟಿಸನ್ಥಾರಂ ರಾಜಾನಂ - "ಪುತ್ತೋ ಕಿರ ತೇ, ಮಹಾರಾಜ, ಜಾತೋ, ತಂ ಪಸ್ಸಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಆಹ। ರಾಜಾ ಅಲಙ್ಕತಪಟಿಯತ್ತಂ ತನಯಂ ಆಹರಾಪೇತ್ವಾ ದೇವಲತಾಪಸಂ ವನ್ದಾಪೇತುಂ ಅಭಿಹರಿ। ಮಹಾಪುರಿಸಸ್ಸ ಪಾದಾ ಪರಿವತ್ತಿತ್ವಾ ವಿಜ್ಜುಲತಾ ವಿಯ ಅಸಿತಜಲಧರಕೂಟೇಸು ತಾಪಸಸ್ಸ ಜಟಾಸು ಪತಿಟ್ಠಹಿಂಸು। ಬೋಧಿಸತ್ತೇನ ಹಿ ತೇನತ್ತಭಾವೇನ ವನ್ದಿತಬ್ಬೋ ನಾಮ ಅಞ್ಞೋ ನತ್ಥಿ। ತತೋ ತಾಪಸೋ ಉಟ್ಠಾಯಾಸನಾ ಬೋಧಿಸತ್ತಸ್ಸ ಅಞ್ಜಲಿಂ ಪಗ್ಗಹೇಸಿ। ರಾಜಾ ತಂ ಅಚ್ಛರಿಯಂ ದಿಸ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಪುತ್ತಂ ವನ್ದಿ। ತಾಪಸೋ ಬೋಧಿಸತ್ತಸ್ಸ ಲಕ್ಖಣಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ದಿಸ್ವಾ - "ಭವಿಸ್ಸತಿ ನು ಖೋ ಬುದ್ಧೋ, ಉದಾಹು ನ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಆವಜ್ಜೇತ್ವಾ ಉಪಧಾರೇನ್ತೋ - "ನಿಸ್ಸಂಸಯಂ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಅನಾಗತಂಸಞಾಣೇನ ಞತ್ವಾ - "ಅಚ್ಛರಿಯಪುರಿಸೋ ಅಯ"ನ್ತಿ ಸಿತಂ ಅಕಾಸಿ।

ತತೋ "ಅಹಂ ಇಮಂ ಬುದ್ಧಭೂತಂ ದಟ್ಠುಂ ಲಭಿಸ್ಸಾಮಿ ನು ಖೋ, ನೋ"ತಿ ಉಪಧಾರೇನ್ತೋ - "ನ ಲಭಿಸ್ಸಾಮಿ, ಅನ್ತರಾಯೇವ ಕಾಲಂ ಕತ್ವಾ ಬುದ್ಧಸತೇನಪಿ ಬುದ್ಧಸಹಸ್ಸೇನಪಿ ಗನ್ತ್ವಾ ಬೋಧೇತುಂ ಅಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯೇ ಅರೂಪಭವೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ದಿಸ್ವಾ - "ಏವರೂಪಂ ನಾಮ ಅಚ್ಛರಿಯಪುರಿಸಂ ಬುದ್ಧಭೂತಂ ದಟ್ಠುಂ ನ ಲಭಿಸ್ಸಾಮಿ, ಮಹತೀ ವತ ಮೇ ಜಾನಿ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಪರೋದಿ। ಮನುಸ್ಸಾ ಪನ ದಿಸ್ವಾ - "ಅಮ್ಹಾಕಂ ಅಯ್ಯೋ ಇದಾನೇವ ಹಸಿತ್ವಾ ಪುನ ರೋದಿತುಮಾರಭಿ, ಕಿಂ ನು ಖೋ, ಭನ್ತೇ, ಅಮ್ಹಾಕಂ ಅಯ್ಯಪುತ್ತಸ್ಸ ಕೋಚಿ ಅನ್ತರಾಯೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿಂಸು। ತಾಪಸೋ ಆಹ - "ನತ್ಥೇತಸ್ಸ ಅನ್ತರಾಯೋ, ನಿಸ್ಸಂಸಯೇನ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ। "ಅಥ ಕಸ್ಮಾ ತುಮ್ಹೇ ಪರೋದಿತ್ಥಾ"ತಿ? "ಏವರೂಪಂ ಅಚ್ಛರಿಯಪುರಿಸಂ ಬುದ್ಧಭೂತಂ ದಟ್ಠುಂ ನ ಲಭಿಸ್ಸಾಮಿ, ಮಹತೀ ವತ ಮೇ ಜಾನಿ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ ಅತ್ತಾನಂ ಅನುಸೋಚನ್ತೋ ರೋದಾಮೀ"ತಿ ಆಹ।

ತತೋ ಬೋಧಿಸತ್ತಂ ಪಞ್ಚಮೇ ದಿವಸೇ ಸೀಸಂ ನ್ಹಾಪೇತ್ವಾ - "ನಾಮಂ ಗಣ್ಹಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ರಾಜಭವನಂ ಚತುಜ್ಜಾತಿಕಗನ್ಧೇನ ಉಪಲಿಮ್ಪಿತ್ವಾ ಲಾಜಪಞ್ಚಮಾನಿ ಕುಸುಮಾನಿ ವಿಕಿರಿತ್ವಾ ಅಸಮ್ಭಿನ್ನಪಾಯಾಸಂ ಪಚಾಪೇತ್ವಾ ತಿಣ್ಣಂ ವೇದಾನಂ ಪಾರಙ್ಗತೇ ಅಟ್ಠಸತೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇ ನಿಮನ್ತೇತ್ವಾ ರಾಜಭವನೇ ನಿಸೀದಾಪೇತ್ವಾ ಮಧುಪಾಯಾಸಂ ಭೋಜೇತ್ವಾ ಸಕ್ಕಾರಂ ಕತ್ವಾ - "ಕಿಂ ನು ಖೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಲಕ್ಖಣಾನಿ ಪರಿಗ್ಗಾಹಾಪೇಸುಂ। ತೇಸು ರಾಮಾದಯೋ ಅಟ್ಠ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಪಣ್ಡಿತಾ ಲಕ್ಖಣಪರಿಗ್ಗಾಹಕಾ ಅಹೇಸುಂ। ತೇಸು ಸತ್ತ ಜನಾ ದ್ವೇ ಅಙ್ಗುಲಿಯೋ ಉಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ದ್ವೇಧಾ ಬ್ಯಾಕರಿಂಸು - "ಇಮೇಹಿ ಲಕ್ಖಣೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಅಗಾರಂ ಅಜ್ಝಾವಸನ್ತೋ ರಾಜಾ ಹೋತಿ ಚಕ್ಕವತ್ತೀ, ಪಬ್ಬಜಮಾನೋ ಬುದ್ಧೋ"ತಿ। ತೇಸಂ ಪನ ಸಬ್ಬದಹರೋ ಗೋತ್ತೇನ ಕೋಣ್ಡಞ್ಞೋ ನಾಮ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಬೋಧಿಸತ್ತಸ್ಸ ಲಕ್ಖಣವರಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ದಿಸ್ವಾ - "ಏತಸ್ಸ ಅಗಾರಮಜ್ಝೇ ಠಾನಕಾರಣಂ ನತ್ಥಿ, ಏಕನ್ತೇನೇವ ವಿವಟಚ್ಛದೋ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಏಕಮೇವ ಅಙ್ಗುಲಿಂ ಉಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಏಕಂಸಬ್ಯಾಕರಣಂ ಬ್ಯಾಕಾಸಿ। ಅಥಸ್ಸ ನಾಮಂ ಗಣ್ಹನ್ತಾ ಸಬ್ಬಲೋಕತ್ಥಸಿದ್ಧಿಕರತ್ತಾ **ಸಿದ್ಧತ್ಥೋ**ತಿ ನಾಮಮಕಂಸು।

ಅಥ ತೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಅತ್ತನೋ ಘರಾನಿ ಗನ್ತ್ವಾ ಪುತ್ತೇ ಆಮನ್ತೇತ್ವಾ ಏವಮಾಹಂಸು - "ಅಮ್ಹೇ ಮಹಲ್ಲಕಾ, ಸುದ್ಧೋದನಮಹಾರಾಜಸ್ಸ ಪುತ್ತಂ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಂ ಪತ್ತಂ ಸಮ್ಭಾವೇಯ್ಯಾಮ ವಾ ನೋ ವಾ, ತುಮ್ಹೇ ಪನ ತಸ್ಮಿಂ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಂ ಪತ್ತೇ ತಸ್ಸ ಸಾಸನೇ ಪಬ್ಬಜಥಾ"ತಿ। ತತೋ ಸತ್ತಪಿ ಜನಾ ಯಾವತಾಯುಕಂ ಠತ್ವಾ ಯಥಾಕಮ್ಮಂ ಗತಾ। ಕೋಣ್ಡಞ್ಞಮಾಣವೋ ಅರೋಗೋ ಅಹೋಸಿ। ತದಾ ಪನ ರಾಜಾ ತೇಸಂ ವಚನಂ ಸುತ್ವಾ - "ಕಿಂ ದಿಸ್ವಾ ಮಮ ಪುತ್ತೋ ಪಬ್ಬಜಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ತೇ ಪುಚ್ಛಿ। "ಚತ್ತಾರಿ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಾನಿ, ದೇವಾ"ತಿ। "ಕತರಞ್ಚ ಕತರಞ್ಚಾ"ತಿ? "ಜಿಣ್ಣಂ ಬ್ಯಾಧಿತಂ ಮತಂ ಪಬ್ಬಜಿತ"ನ್ತಿ। ರಾಜಾ "ಇತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಏವರೂಪಾನಂ ಮಮ ಪುತ್ತಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕಂ ಆಗಮಿತುಂ ಮಾ ಅದತ್ಥಾ"ತಿ ವತ್ವಾ ಕುಮಾರಸ್ಸ ಚಕ್ಖುಪಥೇ ಜಿಣ್ಣಪುರಿಸಾದೀನಂ ಆಗಮನನಿವಾರಣತ್ಥಂ ಚತೂಸು ದಿಸಾಸು ಗಾವುತಗಾವುತಟ್ಠಾನೇ ಆರಕ್ಖಂ ಠಪೇಸಿ। ತಂದಿವಸಂ ಮಙ್ಗಲಟ್ಠಾನೇ ಸನ್ನಿಪತಿತೇಸು ಅಸೀತಿಯಾ ಞಾತಿಕುಲಸಹಸ್ಸೇಸು ಏಕಮೇಕೋ ಏಕಮೇಕಂ ಪುತ್ತಂ ಪಟಿಜಾನಿ - "ಅಯಂ ಬುದ್ಧೋ ವಾ ಹೋತು ರಾಜಾ ವಾ, ಮಯಂ ಏಕಮೇಕಂ ಪುತ್ತಂ ದಸ್ಸಾಮ, ಸಚೇ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಖತ್ತಿಯಸಮಣೇಹೇವ ಪರಿವುತೋ ವಿಚರಿಸ್ಸತಿ। ಸಚೇ ರಾಜಾ ಚಕ್ಕವತ್ತೀ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಖತ್ತಿಯಕುಮಾರೇಹೇವ ಪರಿವುತೋ ವಿಚರಿಸ್ಸತೀ"ತಿ। ಅಥ ರಾಜಾ ಮಹಾಪುರಿಸಸ್ಸ

ಪರಮರೂಪಸಮ್ಪನ್ನಾ ವಿಗತಸಬ್ಬದೋಸಾ ಚತುಸಟ್ಠಿ ಧಾತಿಯೋ ಅದಾಸಿ। ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ಅನನ್ತೇನ ಪರಿವಾರೇನ ಮಹತಾ ಸಿರಿಸಮುದಯೇನ ವಡ್ಢಿ।

ಅಥೇಕದಿವಸಂ ರಞ್ಞೋ **ವಪ್ಪಮಙ್ಗಲಂ** ನಾಮ ಅಹೋಸಿ। ತಂದಿವಸಂ ರಾಜಾ ಮಹತಿಯಾ ವಿಭೂತಿಯಾ ಮಹತಾ ಪರಿವಾರೇನ ನಗರತೋ ನಿಕ್ಖಮನ್ತೋ ಪುತ್ತಮ್ಪಿ ಗಹೇತ್ವಾವ ಅಗಮಾಸಿ। ಕಸಿಕಮ್ಮಟ್ಠಾನೇ ಏಕೋ ಜಮ್ಬುರುಕ್ಖೋ ಪರಮರಮಣೀಯೋ ಘನಸನ್ದಚ್ಛಾಯೋ ಅಹೋಸಿ। ತಸ್ಸ ಹೇಟ್ಠಾ ಕುಮಾರಸ್ಸ ಸಯನಂ ಪಞ್ಞಾಪೇತ್ವಾ ಉಪರಿ ವರಕನಕತಾರಾಖಚಿತಂ ರತ್ತಚೇಲವಿತಾನಂ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಸಾಣಿಪಾಕಾರೇನ ಪರಿಕ್ಖಿಪಾಪೇತ್ವಾ ಆರಕ್ಖಂ ಠಪೇತ್ವಾ ರಾಜಾ ಸಬ್ಬಾಲಙ್ಕಾರಂ ಅಲಙ್ಕರಿತ್ವಾ ಅಮಚ್ಚಗಣಪರಿವುತೋ ನಙ್ಗಲಕರಣಟ್ಠಾನಮಗಮಾಸಿ। ತತ್ಥ ರಾಜಾ ಪರಮಮಙ್ಗಲಂ ಸುವಣ್ಣನಙ್ಗಲಂ ಗಣ್ಹಾತಿ, ಅಮಚ್ಚಾದಯೋ ರಜತನಙ್ಗಲಾದೀನಿ ಗಣ್ಹನ್ತಿ। ತಂದಿವಸಂ ನಙ್ಗಲಸಹಸ್ಸಂ ಯೋಜೀಯತಿ। ಬೋಧಿಸತ್ತಂ ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನಾ ಧಾತಿಯೋ - "ರಞ್ಞೋ ಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಪಸ್ಸಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಅನ್ತೋಸಾಣಿತೋ ಬಹಿ ನಿಕ್ಖನ್ತಾ।

ಅಥ ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ಇತೋ ಚಿತೋ ಚ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ಕಿಞ್ಚಿ ಅದಿಸ್ವಾ ಸಹಸಾ ಉಟ್ಠಾಯ ಪಲ್ಲಙ್ಕಂ ಆಭುಜಿತ್ವಾ ಆನಾಪಾನೇ ಪರಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಪಠಮಜ್ಝಾನಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇಸಿ। ಧಾತಿಯೋ ಖಜ್ಜಭೋಜ್ಜನ್ತರೇ ವಿಚರನ್ತಿಯೋ ಥೋಕಂ ಚಿರಾಯಿಂಸು। ಸೇಸರುಕ್ಖಾನಂ ಛಾಯಾ ನಿವತ್ತಾ, ತಸ್ಸ ಪನ ಜಮ್ಬುರುಕ್ಖಸ್ಸ ಛಾಯಾ ಪರಿಮಣ್ಡಲಾ ಹುತ್ವಾ ತತ್ಥೇವ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ಧಾತಿತೋ ಪನಸ್ಸ "ಅಯ್ಯಪುತ್ತೋ ಏಕಕೋವಾ"ತಿ ವೇಗೇನ ಸಾಣಿಪಾಕಾರಂ ಉಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಪರಿಯೇಸನ್ತಿಯೋ ಸಿರಿಸಯನೇ ಪಲ್ಲಙ್ಕೇನ ನಿಸಿನ್ನಂ ತಞ್ಚ ಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ದಿಸ್ವಾ ಗನ್ತ್ವಾ ತಂ ಪವತ್ತಿಂ ರಞ್ಞೋ ಆರೋಚೇಸುಂ। ರಾಜಾ ವೇಗೇನ ಆಗನ್ತ್ವಾ ತಂ ಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ದಿಸ್ವಾ - "ಅಯಂ ವೋ, ತಾತ, ದುತಿಯವನ್ದನಾ"ತಿ ಪುತ್ತಂ ವನ್ದಿ।

ಅಥ ಮಹಾಪುರಿಸೋ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಸೋಳಸವಸ್ಸುದ್ದೇಸಿಕೋ ಅಹೋಸಿ। ರಾಜಾ ಬೋಧಿಸತ್ತಸ್ಸ ತಿಣ್ಣಂ ಉತೂನಂ ಅನುಚ್ಛವಿಕೇ ರಮ್ಮ-ಸುರಮ್ಮ-ಸುಭನಾಮಕೇ ತಯೋ ಪಾಸಾದೇ ಕಾರೇಸಿ। ಏಕಂ ನವಭೂಮಿಕಂ ಏಕಂ ಸತ್ತಭೂಮಿಕಂ ಏಕಂ ಪಞ್ಚಭೂಮಿಕಂ। ತಯೋಪಿ ಪಾಸಾದಾ ಉಬ್ಬೇಧೇನ ಸಮಪ್ಪಮಾಣಾ ಅಹೇಸುಂ। ಭೂಮಿಕಾಸು ಪನ ನಾನತ್ತಂ ಅಹೋಸಿ।

ಅಥ ರಾಜಾ ಚಿನ್ತೇಸಿ - "ಪುತ್ತೋ ಮೇ ವಯಪ್ಪತ್ತೋ ಛತ್ತಮಸ್ಸ ಉಸ್ಸಾಪೇತ್ವಾ ರಜ್ಜಸಿರಿಂ ಪಸ್ಸಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ। ಸೋ ಸಾಕಿಯಾನಂ ಪಣ್ಣಾನಿ ಪಹಿಣಿ "ಪುತ್ತೋ ಮೇ ವಯಪ್ಪತ್ತೋ, ರಜ್ಜೇ ನಂ ಪತಿಟ್ಠಾಪೇಸ್ಸಾಮಿ, ಸಬ್ಬೇ ಅತ್ತನೋ ಗೇಹೇಸು ವಯಪ್ಪತ್ತಾ ದಾರಿಕಾ ಇಮಂ ಗೇಹಂ ಪೇಸೇನ್ತೂ"ತಿ। ತೇ ರಞ್ಞೋ ಸಾಸನಂ ಸುತ್ವಾ - "ಕುಮಾರೋ ಕೇವಲಂ ರೂಪಸಮ್ಪನ್ನೋ, ನ ಕಿಞ್ಚಿ ಸಿಪ್ಪಂ ಜಾನಾತಿ, ದಾರಭರಣಂ ಕಾತುಂ ನ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸತಿ, ನ ಮಯಂ ಧೀತರೋ ದಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಆಹಂಸು। ರಾಜಾ ತಂ ಪವತ್ತಿಂ ಸುತ್ವಾ ಪುತ್ತಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕಂ ಗನ್ತ್ವಾ ತಮತ್ಥಂ ಆರೋಚೇಸಿ। ಬೋಧಿಸತ್ತೋ - "ಕಿಂ ಸಿಪ್ಪಂ ದಸ್ಸೇತುಂ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ಆಹ। "ಸಹಸ್ಸತ್ಥಾಮಂ ಧನುಂ ಆರೋಪೇತುಂ ವಟ್ಟತಿ, ತಾತಾ"ತಿ। "ತೇನ ಹಿ ಆಹರಾಪೇಥಾ"ತಿ ಆಹ। ರಾಜಾ ಆಹರಾಪೇತ್ವಾ ಅದಾಸಿ। ತಂ ಧನುಂ ಪುರಿಸಸಹಸ್ಸಂ ಆರೋಪೇತಿ, ಪುರಿಸಸಹಸ್ಸಂ ಓರೋಪೇತಿ। ಮಹಾಪುರಿಸೋ ತಂ ಸರಾಸನಂ ಆಹರಾಪೇತ್ವಾ ಪಲ್ಲಙ್ಕೇನ ನಿಸಿನ್ನೋವ ಜಿಯಂ ಪಾದಙ್ಗುಟ್ಠಕೇ ವೇಠಾಪೇತ್ವಾ ಕಡ್ಢನ್ತೋ ಪಾದಙ್ಗುಟ್ಠಕೇನೇವ ಧನುಂ ಆರೋಪೇತ್ವಾ ವಾಮೇನ ಹತ್ಥೇನ ದಣ್ಡೇ ಗಹೇತ್ವಾ ದಕ್ಖಿಣೇನ ಹತ್ಥೇನ ಕಡ್ಢಿತ್ವಾ ಜಿಯಂ ಪೋಥೇಸಿ। ಸಕಲನಗರಂ ಉಪ್ಪತನಾಕಾರಪ್ಪತ್ತಂ ಅಹೋಸಿ । "ಕಿಂ ಏಸೋ ಸದ್ದೋ"ತಿ ಚ ವುತ್ತೇ "ದೇವೋ ಗಜ್ಜತೀ"ತಿ ಆಹಂಸು। ಅಥಞ್ಞೇ "ತುಮ್ಹೇ ನ ಜಾನಾಥ, ನ ದೇವೋ ಗಜ್ಜತಿ, ಅಙ್ಗೀರಸಸ್ಸ ಕುಮಾರಸ್ಸ ಸಹಸ್ಸತ್ಥಾಮಂ ಧನುಂ ಆರೋಪೇತ್ವಾ ಜಿಯಂ ಪೋಠೇನ್ತಸ್ಸ ಜಿಯಪ್ಪಹಾರಸದ್ದೋ ಏಸೋ"ತಿ ಆಹಂಸು। ಸಾಕಿಯಾ ತಂ ಸುತ್ವಾ ತಾವತಕೇನೇವ ಆರದ್ಧಚಿತ್ತಾ ತುಟ್ಠಮಾನಸಾ ಅಹೇಸುಂ।

ಅಥ ಮಹಾಪುರಿಸೋ - "ಕಿಂ ಕಾತುಂ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ಆಹ। ಅಟ್ಠಙ್ಗುಲಬಹಲಂ ಅಯೋಪಟ್ಟಂ ಕಣ್ಡೇನ ವಿಜ್ಝಿತುಂ ವಟ್ಟತೀತಿ । ತಂ ವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ - "ಅಞ್ಞಂ ಕಿಂ ಕಾತುಂ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ಆಹ। ಚತುರಙ್ಗುಲಬಹಲಂ ಅಸನಫಲಕಂ ವಿಜ್ಝಿತುಂ ವಟ್ಟತೀತಿ। ತಮ್ಪಿ ವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ -

“ಅಞ್ಞಂ ಕಿಂ ಕಾತುಂ ವಟ್ಟತೀ”ತಿ ಆಹ। ವಿದತ್ಥಿಬಹಲಂ ಉದುಮ್ಬರಫಲಕಂ ವಿಜ್ಝಿತುಂ ವಟ್ಟತೀತಿ। ತಮ್ಪಿ ವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ ಅಞ್ಞಂ ಕಿಂ ಕಾತುಂ ವಟ್ಟತೀತಿ। ತತೋ “ವಾಲುಕಸಕಟಾನೀ”ತಿ ಆಹಂಸು। ಮಹಾಸತ್ತೋ ವಾಲುಕಸಕಟಮ್ಪಿ ಪಲಾಲಸಕಟಮ್ಪಿ ವಿನಿವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ ಉದಕೇ ಏಕೂಸಭಪ್ಪಮಾಣಂ ಕಣ್ಡಂ ಪೇಸೇಸಿ ಥಲೇ ಅಟ್ಠಉಸಭಪ್ಪಮಾಣಂ। ಅಥ ನಂ “ವಾತಿಙ್ಗಣಸಞ್ಞಾಯ ವಾಲಂ ವಿಜ್ಝಿತುಂ ವಟ್ಟತೀ”ತಿ ಆಹಂಸು। “ತೇನ ಹಿ ಯೋಜನಮತ್ತಂ ವಾತಿಙ್ಗಣಂ ಬನ್ಧಾಪೇಥಾ”ತಿ ವತ್ವಾ ಯೋಜನಮತ್ತಕೇ ವಾತಿಙ್ಗಣಸಞ್ಞಾಯ ವಾಲಂ ಬನ್ಧಾಪೇತ್ವಾ ರತ್ತನ್ಧಕಾರೇ ಮೇಘಪಟಲೇಹಿ ಛನ್ನಾಸು ದಿಸಾಸು ಕಣ್ಡಂ ಖಿಪಿ। ತಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಯೋಜನಮತ್ತಕೇ ವಾಲಂ ಫಾಲೇತ್ವಾ ಪಥವಿಂ ಪಾವಿಸಿ। ನ ಕೇವಲಂ ಏತ್ತಕಮೇವ, ತಂದಿವಸಂ ಮಹಾಪುರಿಸೋ ಲೋಕೇ ವತ್ತಮಾನಂ ಸಿಪ್ಪಂ ಸಬ್ಬಮೇವ ದಸ್ಸೇಸಿ।

ಅಥ ಸಾಕಿಯಾ ಅತ್ತನೋ ಧೀತರೋ ಅಲಙ್ಕರಿತ್ವಾ ಪೇಸಯಿಂಸು। ಚತ್ತಾಲೀಸಸಹಸ್ಸಾ ನಾಟಕಿತ್ಥಿಯೋ ಅಹೇಸುಂ। ರಾಹುಲಮಾತಾ ಪನ ದೇವೀ ಅಗ್ಗಮಹೇಸೀ ಅಹೋಸಿ। ಮಹಾಪುರಿಸೋ ದೇವಕುಮಾರೋ ವಿಯ ಸುರಯುವತೀಹಿ ಪರಿವುತೋ ನರಯುವತೀಹಿ ಪರಿವುತೋ ನಿಪ್ಪುರಿಸೇಹಿ ತುರಿಯೇಹಿ ಪರಿಚಾರಿಯಮಾನೋ ಮಹಾಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಅನುಭವಮಾನೋ ಉತುವಾರೇನ ಉತುವಾರೇನ ತೇಸು ತೀಸು ಪಾಸಾದೇಸು ವಿಹರತಿ। ಅಥೇಕದಿವಸಂ ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ಉಯ್ಯಾನಭೂಮಿಂ ಗನ್ತುಕಾಮೋ ಸಾರಥಿಂ ಆಮನ್ತೇತ್ವಾ - “ರಥಂ ಯೋಜೇಹಿ ಉಯ್ಯಾನಭೂಮಿಂ ಪಸ್ಸಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ಆಹ। ಸೋ “ಸಾಧೂ”ತಿ ಪಟಿಸ್ಸುಣಿತ್ವಾ ಮಹಾರಹಂ ವರರುಚಿರಧಿರಕುಬ್ಬರವರತ್ತಂ ಥಿರತರನೇಮಿನಾಭಿಂ ವರಕನಕರಜತಮಣಿರತನಖಚಿತಈಸಾಮುಖಂ ನವಕನಕರಜತತಾರಕಖಚಿತನೇಮಿಪಸ್ಸಂ ಸಮೋಸರಿತವಿವಿಧಸುರಭಿಕುಸುಮದಾಮಸಸ್ಸಿರಿಕಂ ರವಿರಥಸದಿಸದಸ್ಸನೀಯಂ ವರರಥಂ ಸಮಲಙ್ಕರಿತ್ವಾ ಸಸಿಕುಮುದಸದಿಸವಣ್ಣೇ ಅನಿಲಗರುಳಜವೇ ಆಜಾನೀಯೇ ಚತ್ತಾರೋ ಮಙ್ಗಲಸಿನ್ಧವೇ ಯೋಜೇತ್ವಾ ಬೋಧಿಸತ್ತಸ್ಸ ಪಟಿವೇದೇಸಿ। ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ದೇವವಿಮಾನಸದಿಸಂ ತಂ ರಥವರಮಾರುಯ್ಹ ಉಯ್ಯಾನಾಭಿಮುಖೋ ಪಾಯಾಸಿ।

ಅಥ ದೇವತಾ “ಸಿದ್ಧತ್ಥಕುಮಾರಸ್ಸ ಅಭಿಸಮ್ಬುಜ್ಝನಕಾಲೋ ಆಸನ್ನೋ, ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಮಸ್ಸ ದಸ್ಸೇಸ್ಸಾಮಾ”ತಿ ಏಕಂ ದೇವಪುತ್ತಂ ಜರಾಜಜ್ಜರಸರೀರಂ ಖಣ್ಡದನ್ತಂ ಪಲಿತಕೇಸಂ ವಙ್ಕಗತ್ತಂ ದಣ್ಡಹತ್ಥಂ ಪವೇಧಮಾನಂ ಕತ್ವಾ ದಸ್ಸೇಸುಂ। ತಂ ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ಚೇವ ಸಾರಥಿ ಚ ಪಸ್ಸನ್ತಿ। ತತೋ ಬೋಧಿಸತ್ತೋ - “ಸಾರಥಿ ಕೋ ನಾಮೇಸ ಪುರಿಸೋ ಕೇಸಾಪಿಸ್ಸ ನ ಯಥಾ ಅಞ್ಞೇಸ”ನ್ತಿ **ಮಹಾಪದಾನಸುತ್ತೇ** (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೪೩ ಆದಯೋ) ಆಗತನಯೇನೇವ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ತಸ್ಸ ವಚನಂ ಸುತ್ವಾ - “ಧಿರತ್ಥು ವತ, ಭೋ, ಜಾತಿ, ಯತ್ರ ಹಿ ನಾಮ ಜಾತಸ್ಸ ಜರಾ ಪಞ್ಞಾಯಿಸ್ಸತೀ”ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೪೫, ೪೭) ಸಂವಿಗ್ಗಹದಯೋ ತತೋವ ಪಟಿನಿವತ್ತಿತ್ವಾ ಪಾಸಾದಮೇವ ಅಭಿರುಹಿ।

ರಾಜಾ “ಕಿಂಕಾರಣಾ ಮಮ ಪುತ್ತೋ ಪಟಿನಿವತ್ತೀ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿ। “ಜಿಣ್ಣಪುರಿಸಂ ದಿಸ್ವಾ, ದೇವಾ”ತಿ। ತತೋ ಕಮ್ಪಮಾನಮಾನಸೋ ರಾಜಾ ಅಡ್ಢಯೋಜನೇ ಆರಕ್ಖಂ ಠಪೇಸಿ। ಪುನೇಕದಿವಸಂ ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ಉಯ್ಯಾನಂ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ತಾಹಿ ಏವ ದೇವತಾಹಿ ನಿಮ್ಮಿತಂ ಬ್ಯಾಧಿತಞ್ಚ ಪುರಿಸಂ ದಿಸ್ವಾ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ಸಂವಿಗ್ಗಹದಯೋ ನಿವತ್ತಿತ್ವಾ ಪಾಸಾದಮೇವ ಅಭಿರುಹಿ। ರಾಜಾ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ನಾಟಕಾನಿ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇಸಿ। “ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಯ ಮಾನಸಂ ಅಸ್ಸ ಭಿನ್ನಂ ಕರಿಸ್ಸ”ನ್ತಿ ಆರಕ್ಖಂ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ಸಮನ್ತತೋ ತಿಗಾವುತಪ್ಪಮಾಣೇ ಪದೇಸೇ ಆರಕ್ಖಂ ಠಪೇಸಿ।

ಪುನಪಿ ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ಏಕದಿವಸಂ ಉಯ್ಯಾನಂ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ತಥೇವ ದೇವತಾಹಿ ನಿಮ್ಮಿತಂ ಕಾಲಙ್ಕತಂ ದಿಸ್ವಾ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ಸಂವಿಗ್ಗಹದಯೋ ನಿವತ್ತಿತ್ವಾ ಪಾಸಾದಮಭಿರುಹಿ। ರಾಜಾ ನಿವತ್ತನಕಾರಣಂ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ಪುನ ಆರಕ್ಖಂ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ಯೋಜನಪ್ಪಮಾಣೇ ಪದೇಸೇ ಆರಕ್ಖಂ ಠಪೇಸಿ।

ಪುನಪಿ ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ಏಕದಿವಸಂ ಉಯ್ಯಾನಂ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ತಥೇವ ದೇವತಾಹಿ ನಿಮ್ಮಿತಂ ಸುನಿವತ್ಥಂ ಸುಪಾರುತಂ ಪಬ್ಬಜಿತಂ ದಿಸ್ವಾ - “ಕೋ ನಾಮೇಸೋ, ಸಮ್ಮ, ಸಾರಥೀ”ತಿ ಸಾರಥಿಂ ಪುಚ್ಛಿ। ಸಾರಥಿ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಬುದ್ಧುಪ್ಪಾದಸ್ಸ ಅಭಾವಾ

ಪಬ್ಬಜಿತಂ ವಾ ಪಬ್ಬಜಿತಗುಣೇ ವಾ ನ ಜಾನಾತಿ, ದೇವತಾನುಭಾವೇನ ಪನ "ಪಬ್ಬಜಿತೋ ನಾಮಾಯಂ ದೇವಾ"ತಿ ವತ್ವಾ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಯ ಗುಣಂ ತಸ್ಸ ವಣ್ಣೇಸಿ।

ತತೋ ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಯ ರುಚಿಂ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ ತಂದಿವಸಂ ಉಯ್ಯಾನಂ ಅಗಮಾಸಿ। ದೀಘಾಯುಕಾ ಬೋಧಿಸತ್ತಾ ವಸ್ಸಸತೇ ವಸ್ಸಸತೇ ಅತಿಕ್ಕನ್ತೇ ಜಿಣ್ಣಾದೀಸು ಏಕೇಕಂ ಅದ್ದಸಂಸು। ಅಮ್ಹಾಕಂ ಪನ ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ಅಪ್ಪಾಯುಕಕಾಲೇ ಉಪ್ಪನ್ನತ್ತಾ ಚತುನ್ನಂ ಚತುನ್ನಂ ಮಾಸಾನಂ ಅಚ್ಚಯೇನ ಉಯ್ಯಾನಂ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಏಕೇಕಂ ಅದ್ದಸ। ದೀಘಭಾಣಕಾ ಪನಾಹು - "ಚತ್ತಾರಿ ನಿಮಿತ್ತಾನಿ ಏಕದಿವಸೇನೇವ ದಿಸ್ವಾ ಅಗಮಾಸೀ"ತಿ। ತತ್ಥ ದಿವಸಭಾಗಂ ಕೀಳಿತ್ವಾ ಉಯ್ಯಾನರಸಮನುಭವಿತ್ವಾ ಮಙ್ಗಲಪೋಕ್ಖರಣಿಯಂ ನ್ಹತ್ವಾ ಅತ್ಥಙ್ಗತೇ ಸೂರಿಯೇ ಮಙ್ಗಲಸಿಲಾತಲೇ ನಿಸೀದಿ ಅತ್ತಾನಂ ಅಲಙ್ಕಾರಾಪೇತುಕಾಮೋ। ಅಥಸ್ಸ ಚಿತ್ತಾಚಾರಮಞ್ಞಾಯ ಸಕ್ಕೇನ ದೇವಾನಮಿನ್ದೇನ ಆಣತ್ತೋ ವಿಸ್ಸಕಮ್ಮೋ ನಾಮ ದೇವಪುತ್ತೋ ಆಗನ್ತ್ವಾ ತಸ್ಸೇವ ಕಪ್ಪಕಸದಿಸೋ ಹುತ್ವಾ ದಿಬ್ಬೇಹಿ ಅಲಙ್ಕಾರೇಹಿ ಅಲಙ್ಕರಿ। ಅಥಸ್ಸ ಸಬ್ಬಾಲಙ್ಕಾರಸಮಲಙ್ಕತಸ್ಸ ಸಬ್ಬತಾಲಾವಚರೇಸು ಸಕಾನಿ ಸಕಾನಿ ಪಟಿಭಾನಾನಿ ದಸ್ಸಯನ್ತೇಸು ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಸು ಚ "ಜಯ ನನ್ದಾ"ತಿಆದಿವಚನೇಹಿ ಸುತಮಙ್ಗಲಿಕಾದೀಸು ನಾನಪ್ಪಕಾರೇಹಿ ಮಙ್ಗಲವಚನತ್ಥುತಿಘೋಸೇಹಿ ಸಮ್ಭಾವೇನ್ತೇಸು ಸಬ್ಬಾಲಙ್ಕಾರಸಮಲಙ್ಕತಂ ರಥವರಂ ಅಭಿರುಹಿ। ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ - "ರಾಹುಲಮಾತಾ ಪುತ್ತಂ ವಿಜಾತಾ"ತಿ ಸುತ್ವಾ ಸುದ್ಧೋದನಮಹಾರಾಜಾ - "ಪುತ್ತಸ್ಸ ಮೇ ತುಟ್ಠಿಂ ನಿವೇದೇಥಾ"ತಿ ಸಾಸನಂ ಪಹಿಣಿ। ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ತಂ ಸುತ್ವಾ - "ರಾಹು ಜಾತೋ, ಬನ್ಧನಂ ಜಾತ"ನ್ತಿ ಆಹ। ರಾಜಾ - "ಕಿಂ ಮೇ ಪುತ್ತೋ ಅವಚಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ತಂ ವಚನಂ ಸುತ್ವಾ "ಇತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಮೇ ನತ್ತಾ 'ರಾಹುಲಕುಮಾರೋ'ತ್ವೇವ ನಾಮಂ ಹೋತೂ"ತಿ ಆಹ।

ಬೋಧಿಸತ್ತೋಪಿ ತಂ ರಥವರಮಾರುಯ್ಹ ಮಹತಾ ಪರಿವಾರೇನ ಅತಿಮನೋರಮೇನ ಸಿರಿಸೋಭಗ್ಗೇನ ನಗರಂ ಪಾವಿಸಿ। ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ರೂಪಸಿರಿಯಾ ಗುಣಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಚ ಅಕಿಸಾ ಕಿಸಾಗೋತಮೀ ನಾಮ ಖತ್ತಿಯಕಞ್ಞಾ ಉಪರಿಪಾಸಾದವರತಲಗತಾ ನಗರಂ ಪವಿಸನ್ತಸ್ಸ ಬೋಧಿಸತ್ತಸ್ಸ ರೂಪಸಿರಿಂ ದಿಸ್ವಾ ಸಞ್ಜಾತಪೀತಿಸೋಮನಸ್ಸಾ ಹುತ್ವಾ -

> "ನಿಬ್ಬುತಾ ನೂನ ಸಾ ಮಾತಾ, ನಿಬ್ಬುತೋ ನೂನ ಸೋ ಪಿತಾ।
> ನಿಬ್ಬುತಾ ನೂನ ಸಾ ನಾರೀ, ಯಸ್ಸಾಯಂ ಈದಿಸೋ ಪತೀ"ತಿ॥ (ಧ॰ ಸ॰ ಅಟ್ಠ॰ ನಿದಾನಕಥಾ; ಧ॰ ಪ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.ಸಾರಿಪುತ್ತತ್ಥೇರವತ್ಥು; ಅಪ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.ಅವಿದೂರೇನಿದಾನಕಥಾ; ಜಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.ಅವಿದೂರೇನಿದಾನಕಥಾ) -

ಇಮಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ।

ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ತಂ ಸುತ್ವಾ ಚಿನ್ತೇಸಿ - "ಅಯಂ ಮೇ ಸುಸ್ಸವನಂ ವಚನಂ ಸಾವೇಸಿ, ಅಹಞ್ಹಿ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಗವೇಸನ್ತೋ ವಿಚರಾಮಿ, ಅಜ್ಜೇವ ಮಯಾ ಘರಾವಾಸಂ ಛಡ್ಡೇತ್ವಾ ನಿಕ್ಖಮ್ಮ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಗವೇಸಿತುಂ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ। "ಅಯಂ ಇಮಿಸ್ಸಾ ಆಚರಿಯಭಾಗೋ ಹೋತೂ"ತಿ ಮುತ್ತಾಹಾರಂ ಕಣ್ಠತೋ ಓಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ ಕಿಸಾಗೋತಮಿಯಾ ಸತಸಹಸ್ಸಗ್ಘನಿಕಂ ಪರಮರತಿಕರಂ ಮುತ್ತಾಹಾರಂ ಪೇಸೇಸಿ। ಸಾ "ಸಿದ್ಧತ್ಥಕುಮಾರೋ ಮಯಿ ಪಟಿಬದ್ಧಹದಯೋ ಹುತ್ವಾ ಪಣ್ಣಾಕಾರಂ ಪೇಸೇಸೀ"ತಿ ಸೋಮನಸ್ಸಜಾತಾ ಅಹೋಸಿ।

ಬೋಧಿಸತ್ತೋಪಿ ಮಹತಾ ಸಿರಿಸಮುದಯೇನ ಪರಮರಮಣೀಯಂ ಪಾಸಾದಂ ಅಭಿರುಹಿತ್ವಾ ಸಿರಿಸಯನೇ ನಿಪಜ್ಜಿ। ತಾವದೇವ ನಂ ಪರಿಪುಣ್ಣರಜನಿಕರಸದಿಸರುಚಿರವರವದನಾ ಬಿಮ್ಬಫಲಸದಿಸದಸನವಸನಾ ಸಿತವಿಮಲಸಮಸಂಹಿತಾವಿರಳವರದಸನಾ ಅಸಿತನಯನಕೇಸಪಾಸಾ ಸುಜಾತಞ್ಜನಾತಿನೀಲಕುಟಿಲಭಮುಕಾ ಸುಜಾತಹಂಸಸಮಸಂಹಿತಪಯೋಧರಾ ರತಿಕರನವಕನಕರಜತವಿರಚಿತವರಮಣಿಮೇಖಲಾ ಪರಿಗತವಿಪುಲಘನಜಘನತಟಾ ಕರಿಕರಸನ್ನಿಭೋರುಯುಗಲಾ ನಚ್ಚಗೀತವಾದಿತೇಸು ಕುಸಲಾ ಸುರಯುವತಿಸದಿಸರೂಪಸೋಭಾ ವರಯುವತಿಯೋ ಮಧುರರವಾನಿ

ತುರಿಯಾನಿ ಗಹೇತ್ವಾ ಮಹಾಪುರಿಸಂ ಸಮ್ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ರಮಾಪಯನ್ತಿಯೋ ನಚ್ಚಗೀತವಾದಿತಾನಿ ಪಯೋಜಯಿಂಸು। ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ಪನ ಕಿಲೇಸೇಸು ವಿರತ್ತಚಿತ್ತತಾಯ ನಚ್ಚಗೀತಾದೀಸು ಅನಭಿರತೋ ಮುಹುತ್ತಂ ನಿದ್ದಂ ಓಕ್ಕಮಿ।

ತಾ ತಂ ದಿಸ್ವಾ "ಯಸ್ಸತ್ಥಾಯ ನಚ್ಚಾದೀನಿ ಮಯಂ ಪಯೋಜೇಮ, ಸೋ ನಿದ್ದಂ ಉಪಗತೋ, ಇದಾನಿ ಕಿಮತ್ಥಂ ಕಿಲಮಾಮಾ"ತಿ ಗಹಿತಾನಿ ತುರಿಯಾನಿ ಅಜ್ಝೋತ್ಥರಿತ್ವಾ ನಿಪಜ್ಜಿಂಸು, ಗನ್ಧತೇಲಪ್ಪದೀಪಾ ಚ ಝಾಯನ್ತಿ। ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ಪಬುಜ್ಝಿತ್ವಾ ಸಯನಪಿಟ್ಠೇ ಪಲ್ಲಙ್ಕೇನ ನಿಸಿನ್ನೋ ಅದ್ದಸ ತಾ ಇತ್ಥಿಯೋ ತುರಿಯಭಣ್ಡಾನಿ ಅವತ್ಥರಿತ್ವಾ ನಿದ್ದಾಯನ್ತಿಯೋ ಪಗ್ಘರಿತಲಾಲಾ ಕಿಲಿನ್ನಕಪೋಲಗತ್ತಾ, ಏಕಚ್ಚಾ ದನ್ತೇ ಖಾದನ್ತಿಯೋ, ಏಕಚ್ಚಾ ಕಾಕಚ್ಛನ್ತಿಯೋ, ಏಕಚ್ಚಾ ವಿಪ್ಪಲಪನ್ತಿಯೋ, ಏಕಚ್ಚಾ ವಿವಟಮುಖಾ, ಏಕಚ್ಚಾ ಅಪಗತವಸನರಸನಾ , ಪಾಕಟಬೀಭಚ್ಛಸಮ್ಬಾಧಟ್ಠಾನಾ, ಏಕಚ್ಚಾ ವಿಮುತ್ತಾಕುಲಸಿರೋರುಹಾ ಸುಸಾನರೂಪರೂಪಂ ಧಾರಯಮಾನಾ ಸಯಿಂಸು। ಮಹಾಸತ್ತೋ ತಾಸಂ ತಂ ವಿಪ್ಪಕಾರಂ ದಿಸ್ವಾ ಭಿಯ್ಯೋಸೋಮತ್ತಾಯ ಕಾಮೇಸು ವಿರತ್ತಚಿತ್ತೋ ಅಹೋಸಿ। ತಸ್ಸ ಪನ ಅಲಙ್ಕತಪಟಿಯತ್ತಂ ದಸಸತನಯನಭವನಸದಿಸಂ ರುಚಿರಸೋಭಮ್ಪಿ ಪಾಸಾದವರತಲಂ ಅಪವಿದ್ಧಮತಸರೀರಕುಣಪಭರಿತಂ ಆಮಕಸುಸಾನಮಿವ ಪರಮಪಟಿಕ್ಕೂಲಂ ಉಪಟ್ಠಾಸಿ। ತಯೋಪಿ ಭವಾ ಆದಿತ್ತಭವನಸದಿಸಾ ಹುತ್ವಾ ಉಪಟ್ಠಹಿಂಸು। "ಉಪದ್ದುತಂ ವತ, ಭೋ, ಉಪಸ್ಸಟ್ಠಂ ವತ ಭೋ"ತಿ ಚ ವಾಚಂ ಪವತ್ತೇಸಿ। ಅತಿವಿಯ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಯ ಚಿತ್ತಂ ನಮಿ।

ಸೋ "ಅಜ್ಜೇವ ಮಯಾ ಮಹಾಭಿನಿಕ್ಖಮನಂ ನಿಕ್ಖಮಿತುಂ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ಸಿರಿಸಯನತೋ ಉಟ್ಠಾಯ ದ್ವಾರಸಮೀಪಂ ಗನ್ತ್ವಾ - "ಕೋ ಏತ್ಥಾ"ತಿ ಆಹ। ಉಮ್ಮಾರೇ ಸೀಸಂ ಕತ್ವಾ ನಿಪನ್ನೋ ಛನ್ನೋ ಆಹ - "ಅಹಂ, ಅಯ್ಯಪುತ್ತ, ಛನ್ನೋ"ತಿ। ಅಥ ಮಹಾಪುರಿಸೋ - "ಅಹಂ ಅಜ್ಜ ಮಹಾಭಿನಿಕ್ಖಮನಂ ನಿಕ್ಖಮಿತುಕಾಮೋ, ನ ಕಞ್ಚಿ ಪಟಿವೇದಿತ್ವಾ ಸೀಘಮೇಕಂ ಅತಿಜಯಂ ಸಿನ್ಧವಂ ಕಪ್ಪೇಹೀ"ತಿ। ಸೋ "ಸಾಧು, ದೇವಾ"ತಿ ಅಸ್ಸಭಣ್ಡಕಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಅಸ್ಸಸಾಲಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಗನ್ಧತೇಲಪ್ಪದೀಪೇಸು ಜಲನ್ತೇಸು ಸುಮನಪಟ್ಟವಿತಾನಸ್ಸ ಹೇಟ್ಠಾ ಪರಮರಮಣೀಯೇ ಭೂಮಿಭಾಗೇ ಠಿತಂ ಅರಿಮನ್ದಕಂ ಕಣ್ಡಕಂ ತುರಙ್ಗವರಂ ದಿಸ್ವಾ - "ಅಜ್ಜ ಮಯಾ ಅಯ್ಯಪುತ್ತಸ್ಸ ನಿಕ್ಖಮನತ್ಥಾಯ ಇಮಮೇವ ಮಙ್ಗಲಹಯಂ ಕಪ್ಪೇತುಂ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ಕಣ್ಡಕಂ ಕಪ್ಪೇಸಿ। ಸೋ ಕಪ್ಪಿಯಮಾನೋವ ಅಞ್ಞಾಸಿ - "ಅಯಂ ಕಪ್ಪನಾ ಅತಿಗಾಳ್ಹಾ, ಅಞ್ಞೇಸು ದಿವಸೇಸು ಉಯ್ಯಾನಕೀಳಂ ಗಮನಕಾಲೇ ಕಪ್ಪನಾ ವಿಯ ನ ಹೋತಿ। ನಿಸ್ಸಂಸಯಂ ಅಜ್ಜೇವ ಅಯ್ಯಪುತ್ತೋ ಮಹಾಭಿನಿಕ್ಖಮನಂ ನಿಕ್ಖಮಿಸ್ಸತೀ"ತಿ। ತತೋ ತುಟ್ಠಮಾನಸೋ ಮಹಾಹಸಿತಂ ಹಸಿ। ಸೋ ನಾದೋ ತಂ ಸಕಲಕಪಿಲವತ್ಥುಪುರಂ ಉನ್ನಾದಂ ಕರೇಯ್ಯ, ದೇವತಾ ಪನ ಸನ್ನಿರುಮ್ಭಿತ್ವಾ ನ ಕಸ್ಸಚಿ ಸೋತುಂ ಅದಂಸು।

ಬೋಧಿಸತ್ತೋ "ಪುತ್ತಂ ತಾವ ಪಸ್ಸಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಠಿತಟ್ಠಾನತೋ ಉಟ್ಠಾಯ ರಾಹುಲಮಾತುಯಾ ವಸನಟ್ಠಾನಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಗಬ್ಭದ್ವಾರಂ ವಿವರಿ। ತಸ್ಮಿಂ ಖಣೇ ಅನ್ತೋಗಬ್ಭೇ ಗನ್ಧತೇಲಪ್ಪದೀಪೋ ಝಾಯತಿ। ರಾಹುಲಮಾತಾ ಸುಮನಮಲ್ಲಿಕಾದೀನಂ ಅಮ್ಬಣಮತ್ತೇನ ಅಭಿಪ್ಪಕಿಣ್ಣೇ ವರಸಯನೇ ಪುತ್ತಸ್ಸ ಮತ್ಥಕೇ ಹತ್ಥಂ ಠಪೇತ್ವಾ ನಿದ್ದಾಯತಿ। ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ಉಮ್ಮಾರೇ ಪಾದಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಠಿತಕೋವ ಓಲೋಕೇತ್ವಾ - "ಸಚಾಹಂ ದೇವಿಯಾ ಹತ್ಥಂ ಅಪನೇತ್ವಾ ಮಮ ಪುತ್ತಂ ಗಣ್ಹಿಸ್ಸಾಮಿ, ದೇವೀ ಪಬುಜ್ಝಿಸ್ಸತಿ, ಏವಂ ಮೇ ಅಭಿನಿಕ್ಖಮನಸ್ಸ ಅನ್ತರಾಯೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ। ಬುದ್ಧೋ ಹುತ್ವಾವ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಪುತ್ತಂ ಪಸ್ಸಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಪಾಸಾದತಲತೋ ಓತರಿತ್ವಾ ಅಸ್ಸಸ್ಸ ಸಮೀಪಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಏವಮಾಹ - "ತಾತ ಕಣ್ಡಕ, ತ್ವಂ ಅಜ್ಜ ಏಕರತ್ತಿಂ ಮಂ ತಾರಯ, ಅಹಂ ತಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಬುದ್ಧೋ ಹುತ್ವಾ ಸದೇವಕಂ ಲೋಕಂ ತಾರೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ। ತತೋ ಉಲ್ಲಙ್ಘಿತ್ವಾ ಕಣ್ಡಕಸ್ಸ ಪಿಟ್ಠಿಂ ಅಭಿರುಹಿ। ಕಣ್ಡಕೋ ಗೀವತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಆಯಾಮತೋ ಅಟ್ಠಾರಸಹತ್ಥೋ ಹೋತಿ ತದನುರೂಪೇನ ಉಬ್ಬೇಧೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ರೂಪಗ್ಗಜವಬಲಸಮ್ಪನ್ನೋ ಸಬ್ಬಸೇತೋ ಧೋತಸಙ್ಖಸದಿಸದಸ್ಸನೀಯವಣ್ಣೋ। ತತೋ ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ವರತುರಙ್ಗಪಿಟ್ಠಿಗತೋ ಛನ್ನಂ ಅಸ್ಸಸ್ಸ ವಾಲಧಿಂ ಗಾಹಾಪೇತ್ವಾ ಅಡ್ಢರತ್ತಸಮಯೇ ನಗರಸ್ಸ ಮಹಾದ್ವಾರಂ ಸಮ್ಪತ್ತೋ।

ತದಾ ಪನ ರಾಜಾ ಪುಬ್ಬೇವ ಬೋಧಿಸತ್ತಸ್ಸ ಗಮನಪಟಿಸೇಧನತ್ಥಾಯ ದ್ವೀಸು ದ್ವಾರಕವಾಟೇಸು ಏಕೇಕಂ ಪುರಿಸಸಹಸ್ಸೇನ ವಿವರಿತಬ್ಬಂ ಕಾರೇತ್ವಾ ತತ್ಥ ಬಹುಪುರಿಸೇ ಆರಕ್ಖಂ ಠಪೇಸಿ। ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ಕಿರ ಪುರಿಸಗಣನಾಯ ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಸ್ಸ ಬಲಂ

ಧಾರೇಸಿ, ಹತ್ಥಿಗಣನಾಯ ಕೋಟಿಸಹಸ್ಸಸ್ಸ। ತಸ್ಮಾ ಸೋ ಚಿನ್ತೇಸಿ - “ಯದಿ ದ್ವಾರಂ ನ ವಿವರೀಯತಿ, ಅಜ್ಜ ಕಣ್ಡಕಸ್ಸ ಪಿಟ್ಠೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ಛನ್ನಂ ವಾಲಧಿಂ ಗಾಹಾಪೇತ್ವಾ ತೇನ ಸದ್ಧಿಂಯೇವ ಕಣ್ಡಕಂ ಊರೂಹಿ ನಿಪ್ಪೀಳೇತ್ವಾ ಅಟ್ಠಾರಸಹತ್ಥಂ ಪಾಕಾರಂ ಉಪ್ಪತಿತ್ವಾ ಅತಿಕ್ಕಮೇಯ್ಯ”ನ್ತಿ। ಛನ್ನೋ ಚಿನ್ತೇಸಿ - “ಸಚೇ ದ್ವಾರಂ ನ ಉಗ್ಘಾಪಯತಿ, ಅಹಂ ಅಯ್ಯಪುತ್ತಂ ಖನ್ಧೇ ಕತ್ವಾ, ಕಣ್ಡಕಂ ದಕ್ಖಿಣಹತ್ಥೇನ ಪರಿಕ್ಖಿಪನ್ತೋ ಉಪಕಚ್ಛಕೇ ಕತ್ವಾ ಉಪ್ಪತಿತ್ವಾ ಪಾಕಾರಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ। ಕಣ್ಡಕೋ ಚಿನ್ತೇಸಿ - “ಅಹಂ ದ್ವಾರೇ ಅವಿವರಿಯಮಾನೇ ಯಥಾನಿಸಿನ್ನಮೇವ ಅಯ್ಯಪುತ್ತಂ ಗಹಿತವಾಲಧಿನಾ ಛನ್ನೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಉಪ್ಪತಿತ್ವಾ ಪಾಕಾರಸ್ಸ ಪುರತೋ ಪತಿಟ್ಠಹಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ। ಏವಮೇವ ತಯೋ ಪುರಿಸಾ ಚಿನ್ತಯಿಂಸು। ದ್ವಾರೇ ಅಧಿವತ್ಥಾ ದೇವತಾ ಮಹಾದ್ವಾರಂ ವಿವರಿಂಸು।

ತಸ್ಮಿಂ ಖಣೇ ಮಾರೋ ಪಾಪಿಮಾ “ಮಹಾಸತ್ತಂ ನಿವತ್ತೇಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಗಗನತಲೇ ಠತ್ವಾ ಆಹ -

“ಮಾ ನಿಕ್ಖಮ ಮಹಾವೀರ, ಇತೋ ತೇ ಸತ್ತಮೇ ದಿನೇ।
ದಿಬ್ಬಂ ತು ಚಕ್ಕರತನಂ, ಅದ್ಧಾ ಪಾತು ಭವಿಸ್ಸತಿ॥ -

ದ್ವಿಸಹಸ್ಸಪರಿತ್ತದೀಪಪರಿವಾರಾನಂ ಚತುನ್ನಂ ಮಹಾದೀಪಾನಂ ರಜ್ಜಂ ಕಾರೇಸ್ಸಸಿ, ನಿವತ್ತ, ಮಾರಿಸಾ”ತಿ। ಮಹಾಪುರಿಸೋ ಆಹ “ಕೋಸಿ ತ್ವ”ನ್ತಿ। ಅಹಂ ವಸವತ್ತೀತಿ।

“ಜಾನಾಮಹಂ ಮಹಾರಾಜ, ಮಯ್ಹಂ ಚಕ್ಕಸ್ಸ ಸಮ್ಭವಂ।
ಅನತ್ಥಿಕೋಹಂ ರಜ್ಜೇನ, ಗಚ್ಛ ತ್ವಂ ಮಾರ ಮಾ ಇಧ॥

“ಸಕಲಂ ದಸಸಹಸ್ಸಮ್ಪಿ, ಲೋಕಧಾತುಮಹಂ ಪನ।
ಉನ್ನಾದೇತ್ವಾ ಭವಿಸ್ಸಾಮಿ, ಬುದ್ಧೋ ಲೋಕೇ ವಿನಾಯಕೋ”ತಿ॥ -

ಆಹ। ಸೋ ತತ್ಥೇವನ್ತರಧಾಯಿ।

ಮಹಾಸತ್ತೋ ಏಕೂನತ್ತಿಂಸವಸ್ಸಕಾಲೇ ಹತ್ಥಗತಂ ಚಕ್ಕವತ್ತಿರಜ್ಜಂ ಖೇಳಪಿಣ್ಡಂ ವಿಯ ಅನಪೇಕ್ಖೋ ಛಡ್ಡೇತ್ವಾ ಚಕ್ಕವತ್ತಿಸಿರಿನಿವಾಸಭೂತಾ ರಾಜಭವನಾ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಆಸಾಳ್ಹಿಪುಣ್ಣಮಾಯ ಉತ್ತರಾಸಾಳ್ಹನಕ್ಖತ್ತೇ ವತ್ತಮಾನೇ ನಗರತೋ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ನಗರಂ ಅಪಲೋಕೇತುಕಾಮೋ ಅಹೋಸಿ। ವಿತಕ್ಕಸಮನನ್ತರಮೇವ ಚಸ್ಸ ಕುಲಾಲಚಕ್ಕಂ ವಿಯ ಸೋ ಭೂಮಿಪ್ಪದೇಸೋ ಪರಿವತ್ತಿ। ಯಥಾಠಿತೋವ ಮಹಾಸತ್ತೋ ಕಪಿಲವತ್ಥುಪುರಂ ದಿಸ್ವಾ ತಸ್ಮಿಂ ಭೂಮಿಪ್ಪದೇಸೇ ಕಣ್ಡಕನಿವತ್ತನಂ ನಾಮ ಚೇತಿಯಟ್ಠಾನಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಗನ್ತಬ್ಬಮಗ್ಗಾಭಿಮುಖಂಯೇವ ಕಣ್ಡಕಂ ಕತ್ವಾ ಪಾಯಾಸಿ ಮಹತಾ ಸಕ್ಕಾರೇನ ಉಳಾರೇನ ಸಿರಿಸಮುದಯೇನ। ತದಾ ಮಹಾಸತ್ತೇ ಗಚ್ಛನ್ತೇ ತಸ್ಸ ಪುರತೋ ದೇವತಾ ಸಟ್ಠಿ ಉಕ್ಕಾಸತಸಹಸ್ಸಾನಿ ಧಾರಯಿಂಸು, ತಥಾ ಪಚ್ಛತೋ ಸಟ್ಠಿ ದಕ್ಖಿಣತೋ ಸಟ್ಠಿ ಉಕ್ಕಾಸತಸಹಸ್ಸಾನಿ, ತಥಾ ವಾಮಪಸ್ಸತೋ। ಅಪರಾ ದೇವತಾ ಸುರಭಿಕುಸುಮಮಾಲಾದಾಮಚನ್ದನಚುಣ್ಣಚಾಮರಧಜಪಟಾಕಾಹಿ ಸಕ್ಕರೋನ್ತಿಯೋ ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ಅಗಮಂಸು। ದಿಬ್ಬಾನಿ ಸಙ್ಗೀತಾನಿ ಅನೇಕಾನಿ ಚ ತುರಿಯಾನಿ ವಜ್ಜಿಂಸು।

ಇಮಿನಾ ಸಿರಿಸಮುದಯೇನ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ಏಕರತ್ತೇನೇವ ತೀಣಿ ರಜ್ಜಾನಿ ಅತಿಕ್ಕಮ್ಮ ತಿಂಸಯೋಜನಿಕಂ ಮಗ್ಗಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಅನೋಮಾನದೀತೀರಂ ಸಮ್ಪಾಪುಣಿ। ಅಥ ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ನದೀತೀರೇ ಠತ್ವಾ ಛನ್ನಂ ಪುಚ್ಛಿ - “ಕಾ ನಾಮಾಯಂ ನದೀ”ತಿ? “ಅನೋಮಾ ನಾಮ, ದೇವಾ”ತಿ। “ಅಮ್ಹಾಕಮ್ಪಿ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾ ಅನೋಮಾ ಭವಿಸ್ಸತೀ”ತಿ ಪಣ್ಹಿಯಾ ಅಸ್ಸಂ ಘಟ್ಟೇನ್ತೋ ಅಸ್ಸಸ್ಸ ಸಞ್ಞಂ ಅದಾಸಿ। ಅಸ್ಸೋ ಉಲ್ಲಙ್ಘಿತ್ವಾ ಅಟ್ಠಉಸಭವಿತ್ಥಾರಾಯ ನದಿಯಾ ಪಾರಿಮತೀರೇ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ಅಸ್ಸಪಿಟ್ಠಿತೋ ಓರುಯ್ಹ ಮುತ್ತರಾಸಿಸದಿಸೇ ವಾಲುಕಾಪುಲಿನೇ ಠತ್ವಾ ಛನ್ನಂ ಆಮನ್ತೇಸಿ - “ಸಮ್ಮ ಛನ್ನ, ತ್ವಂ ಮಯ್ಹಂ ಆಭರಣಾನಿ ಚೇವ ಕಣ್ಡಕಞ್ಚ

ಆದಾಯ ಗಚ್ಛ, ಅಹಂ ಪಬ್ಬಜಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ। ಛನ್ನೋ, "ಅಹಮ್ಪಿ, ದೇವ, ಪಬ್ಬಜಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ। ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ಆಹ - "ನ ಲಬ್ಭಾ ತಯಾ ಪಬ್ಬಜಿತುಂ, ಗಚ್ಛೇವ ತ್ವ"ನ್ತಿ ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ನಿವಾರೇತ್ವಾ ಆಭರಣಾನಿ ಚೇವ ಕಣ್ಡಕಞ್ಚ ಪಟಿಚ್ಛಾಪೇತ್ವಾ ಚಿನ್ತೇಸಿ - "ಇಮೇ ಮಯ್ಹಂ ಕೇಸಾ ಸಮಣಸಾರುಪ್ಪಾ ನ ಹೋನ್ತಿ, ತೇ ಖಗ್ಗೇನ ಛಿನ್ದಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ದಕ್ಖಿಣೇನ ಹತ್ಥೇನ ಪರಮನಿಸಿತಮಸಿವರಂ ಗಹೇತ್ವಾ ವಾಮಹತ್ಥೇನ ಮೋಳಿಯಾ ಸದ್ಧಿಂ ಚೂಳಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಛಿನ್ದಿ, ಕೇಸಾ ದ್ವಙ್ಗುಲಮತ್ತಾ ಹುತ್ವಾ ದಕ್ಖಿಣತೋ ಆವಟ್ಟಮಾನಾ ಸೀಸೇ ಅಲ್ಲೀಯಿಂಸು। ತೇಸಂ ಪನ ಕೇಸಾನಂ ಯಾವಜೀವಂ ತದೇವ ಪಮಾಣಂ ಅಹೋಸಿ, ಮಸ್ಸು ಚ ತದನುರೂಪಂ, ಪುನ ಕೇಸಮಸ್ಸುಓಹಾರಣಕಿಚ್ಚಮ್ಪಿಸ್ಸ ನಾಹೋಸಿ। ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ಸಹ ಮೋಳಿಯಾ ಚೂಳಂ ಗಹೇತ್ವಾ - "ಸಚಾಹಂ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸಾಮಿ, ಆಕಾಸೇ ತಿಟ್ಠತು, ನೋ ಚೇ, ಭೂಮಿಯಂ ಪತತೂ"ತಿ ಆಕಾಸೇ ಖಿಪಿ। ತಂ ಚೂಳಾಮಣಿಬನ್ಧನಂ ಯೋಜನಪ್ಪಮಾಣಂ ಠಾನಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಆಕಾಸೇ ಅಟ್ಠಾಸಿ।

ಅಥ ಸಕ್ಕೋ ದೇವರಾಜಾ ದಿಬ್ಬೇನ ಚಕ್ಖುನಾ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ಯೋಜನಿಕೇನ ರತನಚಙ್ಕೋಟಕೇನ ತಂ ಪಟಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ತಾವತಿಂಸಭವನೇ ತಿಯೋಜನಂ ಸತ್ತರತನಮಯಂ **ಚೂಳಾಮಣಿಚೇತಿಯಂ** ನಾಮ ಪತಿಟ್ಠಾಪೇಸಿ। ಯಥಾಹ -

> "ಛೇತ್ವಾನ ಮೋಳಿಂ ವರಗನ್ಧವಾಸಿತಂ, ವೇಹಾಯಸಂ ಉಕ್ಖಿಪಿ ಅಗ್ಗಪುಗ್ಗಲೋ।
> ಸಹಸ್ಸನೇತ್ತೋ ಸಿರಸಾ ಪಟಿಗ್ಗಹಿ, ಸುವಣ್ಣಚಙ್ಕೋಟವರೇನ ವಾಸವೋ"ತಿ॥ (ಮ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೨೨೨; ಸಂ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೨.೧೨; ಅಪ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.ಅವಿದೂರೇನಿದಾನಕಥಾ; ಜಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.ಅವಿದೂರೇನಿದಾನಕಥಾ)।

ಪುನ ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ಚಿನ್ತೇಸಿ - "ಇಮಾನಿ ಕಾಸಿಕವತ್ಥಾನಿ ಮಹಗ್ಘಾನಿ, ನ ಮಯ್ಹಂ ಸಮಣಸಾರುಪ್ಪಾನೀ"ತಿ। ಅಥಸ್ಸ ಕಸ್ಸಪಬುದ್ಧಕಾಲೇ ಪುರಾಣಸಹಾಯಕೋ ಘಟಿಕಾರಮಹಾಬ್ರಹ್ಮಾ ಏಕಂ ಬುದ್ಧನ್ತರಂ ವಿನಾಸಭಾವಾಪ್ಪತ್ತೇನ ಮಿತ್ತಭಾವೇನ ಚಿನ್ತೇಸಿ - "ಅಜ್ಜ ಮೇ ಸಹಾಯಕೋ ಮಹಾಭಿನಿಕ್ಖಮನಂ ನಿಕ್ಖನ್ತೋ, ಸಮಣಪರಿಕ್ಖಾರಮಸ್ಸ ಗಹೇತ್ವಾ ಗಚ್ಛಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ।

> "ತಿಚೀವರಞ್ಚ ಪತ್ತೋ ಚ, ವಾಸಿ ಸೂಚಿ ಚ ಬನ್ಧನಂ।
> ಪರಿಸ್ಸಾವನಞ್ಚ ಅಟ್ಠೇತೇ, ಯುತ್ತಯೋಗಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ"ತಿ॥ (ದೀ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೨೧೫; ಮ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೨೯೪; ೨.೩೪೯; ಅ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೪.೧೯೮; ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೪೫ ಪದಭಾಜನೀಯವಣ್ಣನಾ; ಅಪ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.ಅವಿದೂರೇನಿದಾನಕಥಾ; ಜಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.ಅವಿದೂರೇನಿದಾನಕಥಾ; ಮಹಾನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨೦೬) -

ಇಮೇ ಅಟ್ಠ ಸಮಣಪರಿಕ್ಖಾರೇ ಆಹರಿತ್ವಾ ಅದಾಸಿ। ಮಹಾಪುರಿಸೋ ಅರಹದ್ಧಜಂ ನಿವಾಸೇತ್ವಾ ಉತ್ತಮಂ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾವೇಸಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಸಾಟಕಯುಗಲಂ ಆಕಾಸೇ ಖಿಪಿ। ತಂ ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮಾ ಪಟಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇ ದ್ವಾದಸಯೋಜನಿಕಂ ಸಬ್ಬರತನಮಯಂ ಚೇತಿಯಂ ಕತ್ವಾ ತಂ ಅನ್ತೋ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಠಪೇಸಿ। ಅಥ ನಂ ಮಹಾಸತ್ತೋ - "ಛನ್ನ, ಮಮ ವಚನೇನ ಮಾತಾಪಿತೂನಂ ಆರೋಗ್ಯಂ ವದೇಹೀ"ತಿ ವತ್ವಾ ಉಯ್ಯೋಜೇಸಿ। ತತೋ ಛನ್ನೋ ಮಹಾಪುರಿಸಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಪದಕ್ಖಿಣಂ ಕತ್ವಾ ಪಕ್ಕಾಮಿ। ಕಣ್ಡಕೋ ಪನ ಛನ್ನೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಮನ್ತಯಮಾನಸ್ಸ ಬೋಧಿಸತ್ತಸ್ಸ ವಚನಂ ಸುಣನ್ತೋ ಠತ್ವಾ - "ನತ್ಥಿ ದಾನಿ ಮಯ್ಹಂ ಪುನ ಸಾಮಿನೋ ದಸ್ಸನ"ನ್ತಿ ಚಕ್ಖುಪಥಮಸ್ಸ ವಿಜಹನ್ತೋ ವಿಯೋಗದುಕ್ಖಮಧಿವಾಸೇತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ಹದಯೇನ ಫಲಿತೇನ ಕಾಲಂ ಕತ್ವಾ ಸುರರಿಪುದುರಭಿಭವನೇ ತಾವತಿಂಸಭವನೇ ಕಣ್ಡಕೋ ನಾಮ ದೇವಪುತ್ತೋ ಹುತ್ವಾ ನಿಬ್ಬತ್ತಿ। ತಸ್ಸ ಉಪ್ಪತ್ತಿ ವಿಮಲತ್ಥವಿಲಾಸಿನಿಯಾ ವಿಮಾನವತ್ಥುಟ್ಠಕಥಾಯ ಗಹೇತಬ್ಬಾ। ಛನ್ನಸ್ಸ ಪಠಮಂ ಏಕೋವ ಸೋಕೋ ಅಹೋಸಿ। ಸೋ ಕಣ್ಡಕಸ್ಸ ಕಾಲಕಿರಿಯಾಯ ದುತಿಯೇನ ಸೋಕೇನ ಪೀಳಿಯಮಾನೋ ರೋದನ್ತೋ ಪರಿದೇವನ್ತೋ ದುಕ್ಖೇನ ಅಗಮಾಸಿ।

ಬೋಧಿಸತ್ತೋಪಿ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಪದೇಸೇ ಅನುಪಿಯಂ ನಾಮ ಅಮ್ಬವನಂ ಅತ್ಥಿ, ತತ್ಥೇವ ಸತ್ತಾಹಂ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಸುಖೇನ ವೀತಿನಾಮೇತ್ವಾ ತತೋ ಪಚ್ಛಾ ಸಞ್ಝಾಪ್ಪಭಾನುರಞ್ಜಿತಸಲಿಲಧರಸಂವುತೋ ಸರದಸಮಯೇ ಪರಿಪುಣ್ಣರಜನಿಕರೋ ವಿಯ ಕಾಸಾವವರಸಂವುತೋ ಏಕಕೋಪಿ ಅನೇಕಜನಪರಿವುತೋ ವಿಯ ವಿರೋಚಮಾನೋ ತಂ

ವನವಾಸಿಮಿಗಪಕ್ಖೀನಂ ನಯನಾಮತಪಾನಮಿವ ಕರೋನ್ತೋ ಏಕಚರೋ ಸೀಹೋ ವಿಯ ನರಸೀಹೋ ಮತ್ತಮಾತಙ್ಗವಿಲಾಸಗಾಮೀ ಸಮಸ್ಸಾಸೇನ್ತೋ ವಿಯ ವಸುನ್ಧರಂ ಪಾದತಲೇಹಿ ಏಕದಿವಸೇನೇವ ತಿಂಸಯೋಜನಿಕಂ ಮಗ್ಗಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಉತ್ತುಙ್ಗತರಙ್ಗಭಙ್ಗಂ ಅಸಙ್ಗಂ ಗಙ್ಗಂ ನದಿಂ ಉತ್ತರಿತ್ವಾ ರತನಜುತಿವಿಸರವಿರಾಜಿತವರರುಚಿರರಾಜಗಹಂ ರಾಜಗಹಂ ನಾಮ ನಗರಂ ಪಾವಿಸಿ। ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಚ ಪನ ಸಪದಾನಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿ। ಸಕಲಂ ಪನ ತಂ ನಗರಂ ಬೋಧಿಸತ್ತಸ್ಸ ರೂಪದಸ್ಸನೇನ ಧನಪಾಲಕೇ ಪವಿಟ್ಠೇ ತಂ ನಗರಂ ವಿಯ ಅಸುರಿನ್ದೇ ಪವಿಟ್ಠೇ ದೇವನಗರಂ ವಿಯ ಸಙ್ಖೋಭಮಗಮಾಸಿ। ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರನ್ತೇ ಮಹಾಪುರಿಸೇ ನಗರವಾಸಿನೋ ಮನುಸ್ಸಾ ಮಹಾಸತ್ತಸ್ಸ ರೂಪದಸ್ಸನೇನ ಸಞ್ಜಾತಪೀತಿಸೋಮನಸ್ಸಾ ಜಾತವಿಮ್ಹಿತಾ ಬೋಧಿಸತ್ತಸ್ಸ ರೂಪದಸ್ಸನಾವಜ್ಜಿತಹದಯಾ ಅಹೇಸುಂ।

ತೇಸಂ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಅಞ್ಞತರೋ ಅಞ್ಞತರಮೇವಮಾಹ - "ಕಿನ್ನು ಯಂ, ಭೋ, ರಾಹುಭಯೇನ ನಿಗೂಳ್ಹಕಿರಣಜಾಲೋ ಪುಣ್ಣಚನ್ದೋ ಮನುಸ್ಸಲೋಕಮಾಗತೋ"ತಿ। ತಮಞ್ಞೋ ಸಿತಂ ಕತ್ವಾ ಏವಮಾಹ - "ಕಿಂ ಕಥೇಸಿ, ಸಮ್ಮ, ಕದಾ ನಾಮ ತಯಾ ಪುಣ್ಣಚನ್ದೋ ಮನುಸ್ಸಲೋಕಮಾಗತೋ ದಿಟ್ಠಪುಬ್ಬೋ, ನನು ಏಸ ಕುಸುಮಕೇತುಕಾಮದೇವೋ ವೇಸನ್ತರಮಾದಾಯ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಮಹಾರಾಜಸ್ಸ ನಾಗರಾನಞ್ಚ ಪರಮಲೀಳಾವಿಭೂತಿಂ ದಿಸ್ವಾ ಕೀಳಿತುಮಾಗತೋ"ತಿ। ತಮಞ್ಞೋ ಸಿತಂ ಕತ್ವಾ ಏವಮಾಹ - "ಕಿಂ, ಭೋ, ತ್ವಂ ಉಮ್ಮತ್ತೋಸಿ, ನನು ಕಾಮೋ ಇಸ್ಸರಕೋಧಹುತಾಸನಪರಿದಡ್ಢಸರೀರೋ ಸುರಪತಿದಸಸತನಯನೋ ಏಸೋ ಅಮರಪುರಸಞ್ಞಾಯ ಇಧಾಗತೋ"ತಿ! ತಮಞ್ಞೋ ಈಸಕಂ ಹಸಿತ್ವಾ - "ಕಿಂ ವದೇಸಿ, ಭೋ, ತೇ ಪುಬ್ಬಾಪರವಿರೋಧಂ, ಕುತೋ ಪನಸ್ಸ ದಸಸತನಯನಾನಿ, ಕುತೋ ವಜಿರಂ, ಕುತೋ ಏರಾವಣೋ। ಅದ್ಧಾ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಏಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಜನಂ ಪಮತ್ತಂ ಞತ್ವಾ ವೇದವೇದಙ್ಗಾದೀಸು ನಿಯೋಜನತ್ಥಾಯ ಆಗತೋ"ತಿ। ತೇ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಅಪಸಾದೇತ್ವಾ ಅಞ್ಞೋ ಪಣ್ಡಿತಜಾತಿಕೋ ಏವಮಾಹ - "ನೇವಾಯಂ ಪುಣ್ಣಚನ್ದೋ , ನ ಚ ಕಾಮದೇವೋ, ನಾಪಿ ದಸಸತನಯನೋ, ನ ಚಾಪಿ ಬ್ರಹ್ಮಾ, ಸಬ್ಬಲೋಕನಾಯಕೋ ಸತ್ಥಾ ಏಸ ಅಚ್ಛರಿಯಮನುಸ್ಸೋ"ತಿ।

ಏವಂ ಸಲ್ಲಪನ್ತೇಸು ಏವ ನಾಗರೇಸು ರಾಜಪುರಿಸಾ ಗನ್ತ್ವಾ ತಂ ಪವತ್ತಿಂ ರಞ್ಞೋ ಬಿಮ್ಬಿಸಾರಸ್ಸ ಆರೋಚೇಸುಂ - "ದೇವ, ದೇವೋ ವಾ ಗನ್ಧಬ್ಬೋ ವಾ ಉದಾಹು ನಾಗರಾಜಾ ವಾ ಯಕ್ಖೋ ವಾ ಕೋ ನು ವಾ ಅಮ್ಹಾಕಂ ನಗರೇ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರತೀ"ತಿ। ರಾಜಾ ತಂ ಸುತ್ವಾ ಉಪರಿಪಾಸಾದತಲೇ ಠತ್ವಾ ಮಹಾಪುರಿಸಂ ದಿಸ್ವಾ ಅಚ್ಛರಿಯಬ್ಭುತಚಿತ್ತಜಾತೋ ರಾಜಪುರಿಸೇ ಆಣಾಪೇಸಿ - "ಗಚ್ಛಥ, ಭಣೇ, ತಂ ವೀಮಂಸಥ, ಸಚೇ ಅಮನುಸ್ಸೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ನಗರಾ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಅನ್ತರಧಾಯಿಸ್ಸತಿ, ಸಚೇ ದೇವತಾ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಆಕಾಸೇನ ಗಮಿಸ್ಸತಿ, ಸಚೇ ನಾಗರಾಜಾ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಪಥವಿಯಂ ನಿಮುಜ್ಜಿತ್ವಾ ಗಮಿಸ್ಸತಿ, ಸಚೇ ಮನುಸ್ಸೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಯಥಾಲದ್ಧಂ ಭಿಕ್ಖಂ ಪರಿಭುಞ್ಜಿಸ್ಸತೀ"ತಿ।

ಮಹಾಪುರಿಸೋಪಿ ಸನ್ತಿನ್ದ್ರಿಯೋ ಸನ್ತಮಾನಸೋ ರೂಪಸೋಭಾಯ ಮಹಾಜನಸ್ಸ ನಯನಾನಿ ಆಕಡ್ಢೇನ್ತೋ ವಿಯ ಯುಗಮತ್ತಂ ಪೇಕ್ಖಮಾನೋ ಮಿಸ್ಸಕಭತ್ತಂ ಯಾಪನಮತ್ತಂ ಸಂಹರಿತ್ವಾ ಪವಿಟ್ಠದ್ವಾರೇನೇವ ನಗರಾ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಪಣ್ಡವಪಬ್ಬತಚ್ಛಾಯಾಯ ಪುರತ್ಥಾಭಿಮುಖೋ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಆಹಾರಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ನಿಬ್ಬಿಕಾರೋ ಪರಿಭುಞ್ಜಿ। ತತೋ ರಾಜಪುರಿಸಾ ಗನ್ತ್ವಾ ತಂ ಪವತ್ತಿಂ ರಞ್ಞೋ ಆರೋಚೇಸುಂ। ತತೋ ದೂತವಚನಂ ಸುತ್ವಾ ಮಗಧಾಧಿಪತಿ ರಾಜಾ ಬಾಲಜನೇಹಿ ದುರನುಸಾರೋ ಮೇರುಮನ್ದಾರಸಾರೋ ಸತ್ತಸಾರೋ ಬಿಮ್ಬಿಸಾರೋ ಬೋಧಿಸತ್ತಸ್ಸ ಗುಣಸ್ಸವನೇನೇವ ಸಞ್ಜಾತದಸ್ಸನಕುತೂಹಲೋ ವೇಗೇನ ನಗರತೋ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಪಣ್ಡವಪಬ್ಬತಾಭಿಮುಖೋ ಗನ್ತ್ವಾ ಯಾನಾ ಓರುಯ್ಹ ಬೋಧಿಸತ್ತಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕಂ ಗನ್ತ್ವಾ ತೇನ ಕತಾನುಞ್ಞೋ ಬನ್ಧುಜನಸಿನೇಹಸೀತಲೇ ಸಿಲಾತಲೇ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಬೋಧಿಸತ್ತಸ್ಸ ಇರಿಯಾಪಥೇ ಪಸೀದಿತ್ವಾ ಕತಪಟಿಸನ್ಥಾರೋ ನಾಮಗೋತ್ತಾದೀನಿ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ಬೋಧಿಸತ್ತಸ್ಸ ಸಬ್ಬಂ ಇಸ್ಸರಿಯಂ ನಿಯ್ಯಾತೇಸಿ। ಬೋಧಿಸತ್ತೋ - "ಮಯ್ಹಂ, ಮಹಾರಾಜ, ವತ್ಥುಕಾಮೇಹಿ ವಾ ಕಿಲೇಸಕಾಮೇಹಿ ವಾ ಅತ್ಥೋ ನತ್ಥಿ। ಅಹಞ್ಹಿ ಪರಮಾಭಿಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಪತ್ಥಯನ್ತೋ ನಿಕ್ಖನ್ತೋ"ತಿ ಆಹ। ರಾಜಾ ಅನೇಕಪ್ಪಕಾರೇನ ಯಾಚನ್ತೋಪಿ ತಸ್ಸ ಚಿತ್ತಂ ಅಲಭಿತ್ವಾ - "ಅದ್ಧಾ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಬುದ್ಧಭೂತೇನ ಪನ ತಯಾ ಪಠಮಂ ಮಮ ವಿಜಿತಂ ಆಗನ್ತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ವತ್ವಾ ನಗರಂ ಪವಿಟ್ಠೋ।

“ಅಥ ರಾಜಗಹಂ ವರರಾಜಗಹಂ, ನರರಾಜವರೇ ನಗರಂ ತು ಗತೇ।
ಗಿರಿರಾಜವರೋ ಮುನಿರಾಜವರೋ, ಮಿಗರಾಜಗತೋ ಸುಗತೋಪಿ ಗತೋ”॥

ಅಥ ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಚಾರಿಕಂ ಚರಮಾನೋ ಆಳಾರಞ್ಚ ಕಾಲಾಮಂ ಉದಕಞ್ಚ ರಾಮಪುತ್ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಅಟ್ಠ ಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತ್ವಾ - “ನಾಯಂ ಮಗ್ಗೋ ಬೋಧಿಯಾ”ತಿ ತಂ ಸಮಾಪತ್ತಿಭಾವನಂ ಅನಲಙ್ಕರಿತ್ವಾ ಮಹಾಪಧಾನಂ ಪದಹಿತುಕಾಮೋ ಉರುವೇಲಂ ಗನ್ತ್ವಾ - “ರಮಣೀಯೋ ವತಾಯಂ ಭೂಮಿಭಾಗೋ”ತಿ ತತ್ಥೇವ ವಾಸಂ ಉಪಗನ್ತ್ವಾ ಮಹಾಪಧಾನಂ ಪದಹಿ। ಲಕ್ಖಣಪರಿಗ್ಗಾಹಕಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ ಚತ್ತಾರೋ ಪುತ್ತಾ ಕೋಣ್ಡಞ್ಞೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಚಾತಿ ಇಮೇ ಪಞ್ಚ ಜನಾ ಪಠಮಂಯೇವ ಪಬ್ಬಜಿತಾ ಗಾಮನಿಗಮರಾಜಧಾನೀಸು ಭಿಕ್ಖಾಚರಿಯಂ ಚರನ್ತಾ ತತ್ಥ ಬೋಧಿಸತ್ತಂ ಸಮ್ಪಾಪುಣಿಂಸು। ಅಥ ನಂ ಛಬ್ಬಸ್ಸಾನಿ ಮಹಾಪಧಾನಂ ಪದಹನ್ತಂ - “ಇದಾನಿ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಇದಾನಿ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ”ತಿ ಪರಿವೇಣಸಮ್ಮಜ್ಜನಾದಿಕಾಯ ವತ್ತಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಉಪಟ್ಠಹಮಾನಾ ಸನ್ತಿಕಾವಚರಾವಸ್ಸ ಅಹೇಸುಂ। ಬೋಧಿಸತ್ತೋಪಿ - “ಕೋಟಿಪ್ಪತ್ತಂ ದುಕ್ಕರಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ಏಕತಿಲತಣ್ಡುಲಾದೀಹಿ ವೀತಿನಾಮೇಸಿ। ಸಬ್ಬಸೋಪಿ ಆಹಾರುಪಚ್ಛೇದಂ ಅಕಾಸಿ। ದೇವತಾಪಿ ಲೋಮಕೂಪೇಹಿ ದಿಬ್ಬೋಜಂ ಉಪಹಾರಯಮಾನಾ ಪಕ್ಖಿಪಿಂಸು।

ಅಥಸ್ಸ ತಾಯ ನಿರಾಹಾರತಾಯ ಪರಮಕಿಸಭಾವಪ್ಪತ್ತಕಾಯಸ್ಸ ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣೋ ಕಾಯೋ ಕಾಳವಣ್ಣೋ ಅಹೋಸಿ, ದ್ವತ್ತಿಂಸಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣಾನಿ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಾನಿ ಅಹೇಸುಂ। ಅಥ ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ದುಕ್ಕರಕಾರಿಕಾಯ ಅನ್ತಂ ಗನ್ತ್ವಾ - “ನಾಯಂ ಮಗ್ಗೋ ಬೋಧಿಯಾ”ತಿ ಓಳಾರಿಕಂ ಆಹಾರಂ ಆಹಾರೇತುಂ ಗಾಮನಿಗಮೇಸು ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿತ್ವಾ ಆಹಾರಂ ಆಹರಿ। ಅಥಸ್ಸ ದ್ವತ್ತಿಂಸಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣಾನಿ ಪಾಕತಿಕಾನಿ ಅಹೇಸುಂ, ಕಾಯೋ ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣೋ ಅಹೋಸಿ। ಅಥ ಪಞ್ಚವಗ್ಗಿಯಾ ಭಿಕ್ಖೂ ತಂ ದಿಸ್ವಾ - “ಅಯಂ ಛಬ್ಬಸ್ಸಾನಿ ದುಕ್ಕರಕಾರಿಕಂ ಕರೋನ್ತೋಪಿ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಂ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿತುಂ ನಾಸಕ್ಖಿ, ಇದಾನಿ ಗಾಮನಿಗಮರಾಜಧಾನೀಸು ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿತ್ವಾ ಓಳಾರಿಕಂ ಆಹಾರಂ ಆಹರಿಯಮಾನೋ ಕಿಂ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸತಿ, ಬಾಹುಲ್ಲಿಕೋ ಏಸ ಪಧಾನವಿಬ್ಭನ್ತೋ, ಕಿಂ ನೋ ಇಮಿನಾ”ತಿ ಮಹಾಪುರಿಸಂ ಪಹಾಯ ಬಾರಾಣಸಿಯಂ ಇಸಿಪತನಂ ಅಗಮಂಸು।

ಅಥ ಮಹಾಪುರಿಸೋ ವಿಸಾಖಪುಣ್ಣಮಾಯ ಉರುವೇಲಾಯಂ ಸೇನಾನಿಗಮೇ ಸೇನಾಕುಟುಮ್ಬಿಕಸ್ಸ ಗೇಹೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಾ ಸುಜಾತಾ ನಾಮ ದಾರಿಕಾ ಅಹೋಸಿ । ತಾಯ ಸಮ್ಪಸಾದನಜಾತಾಯ ದಿನ್ನಂ ಪಕ್ಖಿತ್ತದಿಬ್ಬೋಜಂ ಮಧುಪಾಯಾಸಂ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಸುವಣ್ಣಪಾತಿಂ ಗಹೇತ್ವಾ ನೇರಞ್ಜರಾಯ ಪಟಿಸೋತಂ ಖಿಪಿತ್ವಾ ಕಾಳನಾಗರಾಜಂ ಸುಪನ್ತಂ ಬೋಧೇಸಿ। ಅಥ ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ನೇರಞ್ಜರಾತೀರೇ ಸುರಭಿಕುಸುಮಸಮಲಙ್ಕತೇ ನೀಲೋಭಾಸೇ ಮನೋರಮೇ ಸಾಲವನೇ ದಿವಾವಿಹಾರಂ ಕತ್ವಾ ಸಾಯನ್ಹಸಮಯೇ ದೇವತಾಹಿ ಅಲಙ್ಕತೇನ ಮಗ್ಗೇನ ಬೋಧಿರುಕ್ಖಾಭಿಮುಖೋ ಪಾಯಾಸಿ। ದೇವನಾಗಯಕ್ಖಸಿದ್ಧಾದಯೋ ದಿಬ್ಬೇಹಿ ಮಾಲಾಗನ್ಧವಿಲೇಪನೇಹಿ ಪೂಜಯಿಂಸು। ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ **ಸೋತ್ಥಿಯೋ** ನಾಮ ತಿಣಹಾರಕೋ ತಿಣಂ ಆದಾಯ ಪಟಿಪಥೇ ಆಗಚ್ಛನ್ತೋ ಮಹಾಪುರಿಸಸ್ಸ ಆಕಾರಂ ಞತ್ವಾ ಅಟ್ಠ ತಿಣಮುಟ್ಠಿಯೋ ಅದಾಸಿ। ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ತಿಣಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಅಸಿತಞ್ಜನಗಿರಿಸಙ್ಕಾಸಂ ಆಚರನ್ತಮಿವ ದಿನಕರಜಾಲಂ ಸಕಹದಯಮಿವ ಕರುಣಾಸೀತಲಂ ಸೀತಚ್ಛಾಯಂ ವಿವಿಧವಿಹಗಗಣಸಮ್ಪಾತವಿರಹಿತಂ ಮನ್ದಮಾರುತೇರಿತಾಯ ಘನಸಾಖಾಯ ಸಮಲಙ್ಕತಂ ನಚ್ಚನ್ತಮಿವ ಪೀತಿಯಾ ರಞ್ಜಮಾನಮಿವ ಚ ತರುಗಣಾನಂ ವಿರೋಚಮಾನವಿಜಯತರುಮಸ್ಸತ್ಥಬೋಧಿರುಕ್ಖಮೂಲಮುಪಗನ್ತ್ವಾ ಅಸ್ಸತ್ಥದುಮರಾಜಂ ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಪದಕ್ಖಿಣಂ ಕತ್ವಾ ಪುಬ್ಬುತ್ತರದಿಸಾಭಾಗೇ ಠಿತೋ ತಾನಿ ತಿಣಾನಿ ಅಗ್ಗೇ ಗಹೇತ್ವಾ ಚಾಲೇಸಿ। ತಾವದೇವ ಚುದ್ದಸಹತ್ಥೋ ಪಲ್ಲಙ್ಕೋ ಅಹೋಸಿ। ತಾನಿ ಚ ತಿಣಾನಿ ಚಿತ್ತಕಾರೇನ ಲೇಖಾಗಹಿತಾನಿ ವಿಯ ಅಹೇಸುಂ। ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ತತ್ಥ ಚುದ್ದಸಹತ್ಥೇ ತಿಣಸನ್ಥರೇ ತಿಸನ್ಧಿಪಲ್ಲಙ್ಕಂ ಆಭುಜಿತ್ವಾ ಚತುರಙ್ಗಸಮನ್ನಾಗತವೀರಿಯಂ ಅಧಿಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಸುವಣ್ಣಪೀಠೇ ಠಪಿತರಜತಕ್ಖನ್ಧಂ ವಿಯ ಚ ಪಞ್ಞಾಸಹತ್ಥಂ ಬೋಧಿಕ್ಖನ್ಧಂ ಪಿಟ್ಠಿತೋ ಕತ್ವಾ ಉಪರಿ ಮಣಿಛತ್ತೇನ ವಿಯ ಬೋಧಿಸಾಖಾಹಿ ಧಾರಿಯಮಾನೋ ನಿಸೀದಿ। ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣೇ ಪನಸ್ಸ ಚೀವರೇ ಬೋಧಿಅಙ್ಕುರಾ ಪತಮಾನಾ ಸುವಣ್ಣಪಟ್ಟೇ ಪವಾಳಾ ವಿಯ ನಿಕ್ಖಿತ್ತಾ ವಿರೋಚಯಿಂಸು।

ಬೋಧಿಸತ್ತೇ ಪನ ತತ್ಥ ನಿಸಿನ್ನೇಯೇವ ವಸವತ್ತಿಮಾರೋ ದೇವಪುತ್ತೋ - “ಸಿದ್ಧತ್ಥಕುಮಾರೋ ಮಮ ವಿಸಯಮತಿಕ್ಕಮಿತುಕಾಮೋ, ನ ದಾನಾಹಮತಿಕ್ಕಮಿತುಮಸ್ಸ ದಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ಮಾರಬಲಸ್ಸ ತಮತ್ಥಂ ಆರೋಚೇತ್ವಾ ಮಾರಬಲಮಾದಾಯ ನಿಕ್ಖಮಿ। ಸಾ ಕಿರ ಮಾರಸೇನಾ ಮಾರಸ್ಸ ಪುರತೋ ದ್ವಾದಸಯೋಜನಾ ಅಹೋಸಿ, ತಥಾ ದಕ್ಖಿಣತೋ ಚ ವಾಮಪಸ್ಸತೋ ಚ, ಪಚ್ಛತೋ ಪನ ಚಕ್ಕವಾಳಪರಿಯನ್ತಂ ಕತ್ವಾ ಠಿತಾ, ಉದ್ಧಂ ನವಯೋಜನುಬ್ಬೇಧಾ ಅಹೋಸಿ। ಯಸ್ಸಾ ಪನ ಉನ್ನದನ್ತಿಯಾ ಸದ್ದೋ ನವಯೋಜನಸಹಸ್ಸತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಪಥವಿಉನ್ದ್ರಿಯನಸದ್ದೋ ವಿಯ ಸುಯ್ಯತಿ। ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಸಕ್ಕೋ ದೇವರಾಜಾ ವಿಜಯುತ್ತರಂ ನಾಮ ಸಙ್ಖಂ ಧಮಮಾನೋ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ಸೋ ಕಿರ ಸಙ್ಖೋ ವೀಸಹತ್ಥಸತಿಕೋ ಅಹೋಸಿ। ಪಞ್ಚಸಿಖೋ ಗನ್ಧಬ್ಬದೇವಪುತ್ತೋ ತಿಗಾವುತಾಯತಂ ಬೇಳುವಪಣ್ಡುವೀಣಂ ಆದಾಯ ವಾದಯಮಾನೋ ಮಙ್ಗಲಯುತ್ತಾನಿ ಗೀತಾನಿ ಗಾಯಮಾನೋ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ಸುಯಾಮೋ ದೇವರಾಜಾ ತಿಗಾವುತಾಯತಂ ಸರದಸಮಯರಜನಿಕರಸಸ್ಸಿರಿಕಂ ದಿಬ್ಬಚಾಮರಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಮನ್ದಂ ಮನ್ದಂ ಬೀಜಯಮಾನೋ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ಬ್ರಹ್ಮಾ ಚ ಸಹಮ್ಪತಿ ತಿಯೋಜನವಿತ್ಥತಂ ದುತಿಯಮಿವ ಪುಣ್ಣಚನ್ದಂ ಸೇತಚ್ಛತ್ತಂ ಭಗವತೋ ಉದ್ಧಂ ಧಾರೇತ್ವಾ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ಮಹಾಕಾಳೋಪಿ ನಾಗರಾಜಾ ಅಸೀತಿಯಾ ನಾಗನಾಟಕಸಹಸ್ಸೇಹಿ ಪರಿವುತೋ ಥುತಿಸಙ್ಗೀತಾನಿ ಪವತ್ತೇನ್ತೋ ಮಹಾಸತ್ತಂ ನಮಸ್ಸಮಾನೋ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ದಸಸು ಚಕ್ಕವಾಳಸಹಸ್ಸೇಸು ದೇವತಾಯೋ ನಾನಾವಿಧೇಹಿ ಸುರಭಿಕುಸುಮದಾಮಧೂಪಚುಣ್ಣಾದೀಹಿ ಪೂಜಯಮಾನಾ ಸಾಧುಕಾರಂ ಪವತ್ತಯಮಾನಾ ಅಟ್ಠಂಸು।

ಅಥ ಮಾರೋ ದೇವಪುತ್ತೋ ದಿಯಡ್ಢಯೋಜನಸತಿಕಂ ಹಿಮಗಿರಿಸಿಖರಸದಿಸಂ ಪರಮರುಚಿರದಸ್ಸನಂ ಗಿರಿಮೇಖಲಂ ನಾಮ ರತನಖಚಿತವರವಾರಣಂ ಅರಿವಾರಣವಾರಣಂ ಅಭಿರುಹಿತ್ವಾ ಬಾಹುಸಹಸ್ಸಂ ಮಾಪೇತ್ವಾ ಅಗ್ಗಹಿತಗ್ಗಹಣೇನ ನಾನಾವುಧಾನಿ ಅಗ್ಗಹಾಪೇಸಿ। ಮಾರಪರಿಸಾಪಿ ಅಸಿಫರಸುಸರಸತ್ತಿಸಬಲಾ ಸಮುಸ್ಸಿತಧನುಮುಸಲ-ಫಾಲ-ಸಙ್ಕು-ಕುನ್ತ-ತೋಮರ-ಉಪಲ-ಲಗುಳ-ವಲಯ-ಕಣಯ-ಕಪ್ಪಣ-ಚಕ್ಕಕಟಕಧಾರಾರುರು- ಸೀಹ-ಖಗ್ಗ-ಸರಭ-ವರಾಹ-ಬ್ಯಗ್ಘ-ವಾನರೋರಗ-ಮಜ್ಜಾರೋಲೂಕವದನಾ ಮಹಿಂಸ-ಪಸದ-ತುರಙ್ಗ-ದಿರದಾದಿವದನಾ ಚ ನಾನಾಭೀಮವಿರೂಪಬೀಭಚ್ಛಕಾಯಾ ಮನುಸ್ಸಯಕ್ಖಪಿಸಾಚಸದಿಸಕಾಯಾ ಚ ಮಹಾಸತ್ತಂ ಬೋಧಿಸತ್ತಂ ಬೋಧಿಮೂಲೇ ನಿಸಿನ್ನಂ ಅಜ್ಝೋತ್ಥರಮಾನಾ ಗನ್ತ್ವಾ ಪರಿವಾರಯಿತ್ವಾ ಮಾರಸ್ಸ ಸನ್ದೇಸಂ ಸಮುದಿಕ್ಖಮಾನಾ ಅಟ್ಠಾಸಿ।

ತತೋ ಮಾರಬಲೇ ಬೋಧಿಮಣ್ಡಮುಪಸಙ್ಕಮನ್ತೇಯೇವ ತೇಸಂ ಸಕ್ಕಾದೀನಂ ಏಕೋಪಿ ಠಾತುಂ ನಾಸಕ್ಖಿ। ಸಮ್ಮುಖಸಮ್ಮುಖಟ್ಠಾನೇನೇವ ಪಲಾಯಿಂಸು। ಸಕ್ಕೋ ಪನ ದೇವರಾಜಾ ತಂ ವಿಜಯುತ್ತರಸಙ್ಖಂ ಪಿಟ್ಠಿಯಂ ಕತ್ವಾ ಪಲಾಯಿತ್ವಾ ಚಕ್ಕವಾಳಮುಖವಟ್ಟಿಯಂ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮಾ ಸೇತಚ್ಛತ್ತಂ ಚಕ್ಕವಾಳಕೋಟಿಯಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಮೇವ ಅಗಮಾಸಿ। ಕಾಳೋ ನಾಗರಾಜಾ ಸಬ್ಬನಾಟಕಾನಿ ಛಡ್ಡೇತ್ವಾ ಪಥವಿಯಂ ನಿಮುಜ್ಜಿತ್ವಾ ಪಞ್ಚಯೋಜನಸತಿಕಂ ಮಞ್ಜೇರಿಕನಾಗಭವನಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಹತ್ಥೇನ ಮುಖಂ ಪಿದಹಿತ್ವಾ ನಿಪಜ್ಜಿ। ಏಕದೇವತಾಪಿ ತತ್ಥ ಠಾತುಂ ಸಮತ್ಥಾ ನಾಮ ನಾಹೋಸಿ। ಮಹಾಪುರಿಸೋ ಪನ ಸುಞ್ಞವಿಮಾನೇ ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮಾ ವಿಯ ಏಕಕೋವ ನಿಸೀದಿ। “ಇದಾನಿ ಮಾರೋ ಆಗಮಿಸ್ಸತೀ”ತಿ ಪಠಮಮೇವ ಅನೇಕರೂಪಾನಿ ಅನಿಟ್ಠಾನಿ ದುನ್ನಿಮಿತ್ತಾನಿ ಪಾತುರಹೇಸುಂ।

> “ಪಮತ್ತಬನ್ಧುಸ್ಸ ಚ ಯುದ್ಧಕಾಲೇ, ತಿಲೋಕಬನ್ಧುಸ್ಸ ಚ ವತ್ತಮಾನೇ।
> ಉಕ್ಕಾ ಸಮನ್ತಾ ನಿಪತಿಂಸು ಘೋರಾ, ಧೂಮನ್ಧಕಾರಾ ಚ ದಿಸಾ ಅಹೇಸುಂ॥
>
> “ಅಚೇತನಾಯಮ್ಪಿ ಸಚೇತನಾ ಯಥಾ, ಗತಾ ವಿಯೋಗಂ ಪತಿನೇವ ಕಾಮಿನೀ।
> ಲತೇವ ವಾತಾಭಿಹತಾ ಸಸಾಗರಾ, ಪಕಮ್ಪಿ ನಾನಾಸಧರಾ ಧರಾ ಮಹೀ॥
>
> “ಅಹೇಸುಮುದ್ಧೂತಜಲಾ ಸಮುದ್ದಾ, ವಹಿಂಸು ನಜ್ಜೋ ಪಟಿಲೋಮಮೇವ।
> ಕೂಟಾನಿ ನಾನಾತರುಸಙ್ಘಟಾನಿ, ಭೇತ್ವಾ ಗಿರೀನಂ ಪಥವಿಂ ಭಜಿಂಸು॥

“ಪವಾಯಿ ವಾತೋ ಫರುಸೋ ಸಮನ್ತಾ, ನಿಘಟ್ಟಸದ್ದೋ ತುಮುಲೋ ಅಹೋಸಿ।
ಭಜಿತ್ಥ ಘೋರಂ ರವಿರನ್ಧಕಾರಂ, ಕಬನ್ಧರೂಪಂ ಗಗನೇ ಚರಿತ್ಥ॥

“ಏವಂಪಕಾರಂ ಅಸಿವಂ ಅನಿಟ್ಠಂ, ಆಕಾಸಗಂ ಭೂಮಿಗತಞ್ಚ ಘೋರಂ।
ಅನೇಕರೂಪಂ ಕಿರ ದುನ್ನಿಮಿತ್ತಂ, ಅಹೋಸಿ ಮಾರಾಗಮನೇ ಸಮನ್ತಾ॥

“ತಂ ದೇವದೇವಂ ಅಭಿಹನ್ತುಕಾಮಂ, ಕಾಮಂ ತು ದಿಸ್ವಾ ಪನ ದೇವಸಙ್ಘಾ।
ಹಾಹಾತಿ ಸದ್ದಂ ಅನುಕಮ್ಪಮಾನಾ, ಅಕಂಸು ಸದ್ಧಿಂ ಅಮರಙ್ಗನಾಹಿ॥

“ಪಚ್ಛಾಪಿ ಪಸ್ಸಿಂಸು ಸುದನ್ತರೂಪಂ, ದಿಸಾವಿದಿಸಾಸು ಪಲಾಯಮಾನಂ।
ಸಅನ್ತಕಂ ತಂ ಸಬಲಂ ಅನೇಕಂ, ಹತ್ಥೇ ಚ ಥರೂ ಚ ಪಾತಾ ತಯಿಂಸು॥

“ವಿಹಙ್ಗಮಾನಂ ಗರುಳೋವ ಮಜ್ಝೇ, ಮಜ್ಝೇ ಮಿಗಾನಂ ಪರಮೋವ ಸೀಹೋ।
ಮಹಾಯಸೋ ಮಾರಬಲಸ್ಸ ಮಜ್ಝೇ, ವಿಸಾರದೋ ವೀತಭಯೋ ನಿಸೀದಿ”॥

ಅಥ ಮಾರೋ - “ಸಿದ್ಧತ್ಥಂ ಭಿಂಸಾಪೇತ್ವಾ ಪಲಾಪೇಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ವಾತವಸ್ಸಂ ಪಹರಣವಸ್ಸಂ ಪಾಸಾಣವಸ್ಸಂ ಪುನ ಅಙ್ಗಾರಕುಕ್ಕುಳವಾಲುಕಕಲಲನ್ಧಕಾರವುಟ್ಠೀಹಿ ನವಹಿ ಮಾರಇದ್ಧೀಹಿ ಬೋಧಿಸತ್ತಂ ಪಲಾಪೇತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ಕುದ್ಧಮಾನಸೋ - “ಕಿಂ, ಭಣೇ, ತಿಟ್ಠಥ, ಇಮಂ ಸಿದ್ಧತ್ಥಮಸಿದ್ಧತ್ಥಂ ಕರೋಥ, ಗಣ್ಹಥ ಹನಥ ಛಿನ್ದಥ ಬನ್ಧಥ ನ ಮುಞ್ಚಥ ಪಲಾಪೇಥಾ”ತಿ ಮಾರಪರಿಸಂ ಆಣಾಪೇತ್ವಾ ಸಯಞ್ಚ ಗಿರಿಮೇಖಲಸ್ಸ ಖನ್ಧೇ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಏಕೇನ ಕರೇನ ಸರಂ ಭಮಯನ್ತೋ ಬೋಧಿಸತ್ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ - “ಭೋ ಸಿದ್ಧತ್ಥ, ಉಟ್ಠಹ ಪಲ್ಲಙ್ಕಾ”ತಿ ಆಹ। ಮಾರಪರಿಸಾಪಿ ಮಹಾಸತ್ತಸ್ಸ ಅತಿಘೋರಂ ಪೀಳಮಕಾಸಿ। ಅಥ ಮಹಾಪುರಿಸೋ - “ಕದಾ ತೇ ಪೂರಿತಾ, ಮಾರ, ಪಲ್ಲಙ್ಕತ್ಥಾಯ ಪಾರಮೀ”ತಿಆದೀನಿ ವಚನಾನಿ ವತ್ವಾ ದಕ್ಖಿಣಹತ್ಥಂ ಪಥವಿಂ ನಿನ್ನಾಮೇಸಿ। ತಙ್ಖಣಞ್ಞೇವ ಚುದ್ದಸಸಹಸ್ಸಾಧಿಕಾನಿ ದಸಸತಸಹಸ್ಸಯೋಜನಬಹಲಾನಿ ಪಥವಿಸನ್ಧಾರಕಾನಿ ವಾತುದಕಾನಿ ಪಠಮಂ ಕಮ್ಪೇತ್ವಾ ತದನ್ತರಂ ಚತುನಹುತಾಧಿಕದ್ವಿಯೋಜನಸತಸಹಸ್ಸಬಹಲಾ ಅಯಂ ಮಹಾಪಥವೀ ಛಧಾ ಪಕಮ್ಪಿತ್ಥ। ಉಪರಿ ಆಕಾಸೇ ಅನೇಕಸಹಸ್ಸಾನಿ ವಿಜ್ಜುಲತಾ ಚ ಅಸನೀ ಚ ಫಲಿಂಸು। ಅಥ ಗಿರಿಮೇಖಲದಿರದೋ ಜಣ್ಣುಕೇನ ಪತಿ। ಮಾರೋ ಗಿರಿಮೇಖಲಕ್ಖನ್ಧೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ಭೂಮಿಯಂ ಪತಿ। ಮಾರಪರಿಸಾಪಿ ದಿಸಾವಿದಿಸಾಸು ಭುಸಮುಟ್ಠಿ ವಿಯ ವಿಕಿರಿಂಸು।

ಅಥ ಮಹಾಪುರಿಸೋಪಿ ತಂ ಸಮಾರಂ ಮಾರಬಲಂ ಖನ್ತಿಮೇತ್ತಾವೀರಿಯಪಞ್ಞಾದೀನಂ ಅತ್ತನೋ ಪಾರಮೀನಮಾನುಭಾವೇನ ವಿದ್ಧಂಸೇತ್ವಾ ಪಠಮಯಾಮೇ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಂ ಅನುಸ್ಸರಿತ್ವಾ ಮಜ್ಝಿಮಯಾಮೇ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಂ ವಿಸೋಧೇತ್ವಾ ಪಚ್ಚೂಸಸಮಯೇ ಸಬ್ಬಬುದ್ಧಾನಂ ಆಚಿಣ್ಣೇ ಪಚ್ಚಯಾಕಾರೇ ಞಾಣಂ ಓತಾರೇತ್ವಾ ಆನಾಪಾನಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತ್ವಾ ತಮೇವ ಪಾದಕಂ ಕತ್ವಾ ವಿಪಸ್ಸನಂ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ಮಗ್ಗಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಅಧಿಗತೇನ ಚತುತ್ಥಮಗ್ಗೇನ ಸಬ್ಬಕಿಲೇಸೇ ಖೇಪೇತ್ವಾ ಸಬ್ಬಬುದ್ಧಗುಣೇ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ ಸಬ್ಬಬುದ್ಧಾಚಿಣ್ಣಂ -

“ಅನೇಕಜಾತಿಸಂಸಾರಂ, ಸನ್ಧಾವಿಸ್ಸಂ ಅನಿಬ್ಬಿಸಂ।
ಗಹಕಾರಂ ಗವೇಸನ್ತೋ, ದುಕ್ಖಾ ಜಾತಿ ಪುನಪ್ಪುನಂ॥

“ಗಹಕಾರಕ ದಿಟ್ಠೋಸಿ, ಪುನ ಗೇಹಂ ನ ಕಾಹಸಿ।
ಸಬ್ಬಾ ತೇ ಫಾಸುಕಾ ಭಗ್ಗಾ, ಗಹಕೂಟಂ ವಿಸಙ್ಖತಂ।
ವಿಸಙ್ಖಾರಗತಂ ಚಿತ್ತಂ, ತಣ್ಹಾನಂ ಖಯಮಜ್ಝಗಾ”ತಿ॥ (ಧ॰ ಪ॰ ೧೫೩-೧೫೪) -

ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ।

ಸನ್ತಿಕೇನಿದಾನಕಥಾ

ಉದಾನಂ ಉದಾನೇತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಏತದಹೋಸಿ - “ಅಹಂ ಕಪ್ಪಸತಸಹಸ್ಸಾಧಿಕಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾನಿ ಇಮಸ್ಸ ಪಲ್ಲಙ್ಕಸ್ಸ ಕಾರಣಾ ಸನ್ಧಾವಿಂ, ಅಯಂ ಮೇ ಪಲ್ಲಙ್ಕೋ ವಿಜಯಪಲ್ಲಙ್ಕೋ ಮಙ್ಗಲಪಲ್ಲಙ್ಕೋ, ಏತ್ಥ ಮೇ ನಿಸಿನ್ನಸ್ಸ ಯಾವ ಸಙ್ಕಪ್ಪೋ ನ ಪರಿಪುಣ್ಣೋ, ನ ತಾವ ಇತೋ ವುಟ್ಠಹಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ಅನೇಕಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಸಙ್ಖಾ ಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ಸಮಾಪಜ್ಜನ್ತೋ ಸತ್ತಾಹಂ ತತ್ಥೇವ ನಿಸೀದಿ। ಯಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ - “ಅಥ ಖೋ ಭಗವಾ ಸತ್ತಾಹಂ ಏಕಪಲ್ಲಙ್ಕೇನ ನಿಸೀದಿ ವಿಮುತ್ತಿಸುಖಪಟಿಸಂವೇದೀ”ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೧)।

ಅಥೇಕಚ್ಚಾನಂ ದೇವತಾನಂ - “ಅಜ್ಜಾಪಿ ತಾವ ನೂನ ಸಿದ್ಧತ್ಥಸ್ಸ ಕತ್ತಬ್ಬಕಿಚ್ಚಂ ಅತ್ಥಿ। ಪಲ್ಲಙ್ಕಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಆಲಯಂ ನ ವಿಜಹತೀ”ತಿ ಪರಿವಿತಕ್ಕೋ ಉದಪಾದಿ। ಅಥ ಸತ್ಥಾ ದೇವತಾನಂ ವಿತಕ್ಕಂ ಞತ್ವಾ ತಾಸಂ ವಿತಕ್ಕೂಪಸಮನತ್ಥಂ ವೇಹಾಸಂ ಅಬ್ಭುಗ್ಗನ್ತ್ವಾ ಯಮಕಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ದಸ್ಸೇಸಿ। ಏವಂ ಇಮಿನಾ ಪಾಟಿಹಾರಿಯೇನ ದೇವತಾನಂ ವಿತಕ್ಕಂ ವೂಪಸಮೇತ್ವಾ ಪಲ್ಲಙ್ಕತೋ ಈಸಕಂ ಪಾಚೀನನಿಸ್ಸಿತೇ ಉತ್ತರದಿಸಾಭಾಗೇ ಠತ್ವಾ - “ಇಮಸ್ಮಿಂ ವತ ಮೇ ಪಲ್ಲಙ್ಕೇ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಂ ಪಟಿವಿದ್ಧ”ನ್ತಿ ಚತ್ತಾರಿ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾನಿ ಕಪ್ಪಸತಸಹಸ್ಸಞ್ಚ ಪೂರಿತಾನಂ ಪಾರಮೀನಂ ಫಲಾಧಿಗಮನಟ್ಠಾನಂ ಪಲ್ಲಙ್ಕಞ್ಚ ಬೋಧಿರುಕ್ಖಞ್ಚ ಅನಿಮಿಸೇಹಿ ಅಕ್ಖೀಹಿ ಓಲೋಕಯಮಾನೋ ಸತ್ತಾಹಂ ವೀತಿನಾಮೇಸಿ, ತಂ ಠಾನಂ **ಅನಿಮಿಸಚೇತಿಯಂ** ನಾಮ ಜಾತಂ।

ಅಥ ಪಲ್ಲಙ್ಕಸ್ಸ ಚ ಠಿತಟ್ಠಾನಸ್ಸ ಚ ಅನ್ತರಾ ಚಙ್ಕಮಂ ಮಾಪೇತ್ವಾ ಪುರತ್ಥಿಮಪಚ್ಛಿಮತೋ ಆಯತೇ ರತನಚಙ್ಕಮೇ ಚಙ್ಕಮನ್ತೋ ಸತ್ತಾಹಂ ವೀತಿನಾಮೇಸಿ, ತಂ ಠಾನಂ **ರತನಚಙ್ಕಮಚೇತಿಯಂ** ನಾಮ ಜಾತಂ।

ಚತುತ್ಥೇ ಪನ ಸತ್ತಾಹೇ ಬೋಧಿತೋ ಪಚ್ಛಿಮುತ್ತರದಿಸಾಭಾಗೇ ದೇವತಾ ರತನಘರಂ ಮಾಪಯಿಂಸು। ತತ್ಥ ಪಲ್ಲಙ್ಕೇನ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಅಭಿಧಮ್ಮಪಿಟಕಂ ವಿಚಿನನ್ತೋ ಸತ್ತಾಹಂ ವೀತಿನಾಮೇಸಿ, ತಂ ಪನ ಠಾನಂ **ರತನಘರಚೇತಿಯಂ** ನಾಮ ಜಾತಂ।

ಏವಂ ಭಗವಾ ಬೋಧಿಸಮೀಪೇಯೇವ ಚತ್ತಾರಿ ಸತ್ತಾಹಾನಿ ವೀತಿನಾಮೇತ್ವಾ ಪಞ್ಚಮೇ ಸತ್ತಾಹೇ ಬೋಧಿರುಕ್ಖಮೂಲಾ ಯೇನ **ಅಜಪಾಲನಿಗ್ರೋಧೋ** ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿ। ತತ್ರಾಪಿ ಧಮ್ಮಂ ವಿಚಿನನ್ತೋ ವಿಮುತ್ತಿಸುಖಞ್ಚ ಪಟಿಸಂವೇದೇನ್ತೋ ನಿಸೀದಿ।

ಸತ್ಥಾ ತತ್ಥ ಸತ್ತಾಹಂ ವೀತಿನಾಮೇತ್ವಾ **ಮುಚಲಿನ್ದ**ಮೂಲಂ ಅಗಮಾಸಿ। ತತ್ಥ ಸತ್ತಾಹವದ್ದಲಿಕಾಯ ಉಪ್ಪನ್ನಾಯ ಸೀತಾದಿಪಟಿಬಾಹನತ್ಥಂ ಮುಚಲಿನ್ದೇನ ನಾಗರಾಜೇನ ಸತ್ತಕ್ಖತ್ತುಂ ಭೋಗೇಹಿ ಪರಿಕ್ಖಿತ್ತೋ ಅಸಮ್ಬಾಧಾಯ ಗನ್ಧಕುಟಿಯಾ ವಿಹರನ್ತೋ ವಿಯ ವಿಮುತ್ತಿಸುಖಂ ಪಟಿಸಂವೇದಿಯಮಾನೋ ತತ್ಥ ಸತ್ತಾಹಂ ವೀತಿನಾಮೇತ್ವಾ ರಾಜಾಯತನಮೂಲಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿ। ತತ್ಥಪಿ ವಿಮುತ್ತಿಸುಖಂ ಪಟಿಸಂವೇದಿಯಮಾನೋವ ಸತ್ತಾಹಂ ನಿಸೀದಿ। ಏತ್ತಾವತಾ ಸತ್ತ ಸತ್ತಾಹಾನಿ ಪರಿಪುಣ್ಣಾನಿ। ಏತ್ಥನ್ತರೇ ಭಗವತೋ ನೇವ ಮುಖಧೋವನಂ ನ ಸರೀರಪಟಿಜಗ್ಗನಂ ನಾಹಾರಕಿಚ್ಚಂ ಅಹೋಸಿ, ಫಲಸುಖೇನೇವ ವೀತಿವತ್ತೇಸಿ। ಅಥ ಸತ್ತಸತ್ತಾಹಮತ್ಥಕೇ ಏಕೂನಪಞ್ಞಾಸತಿಮೇ ದಿವಸೇ ಸಕ್ಕೇನ ದೇವಾನಮಿನ್ದೇನ ಉಪನೀತೇನ ನಾಗಲತಾದನ್ತಕಟ್ಠೇನ ಚ ಅನೋತತ್ತದಹೋದಕೇನ ಚ ಮುಖಂ ಧೋವಿತ್ವಾ ತತ್ಥೇವ **ರಾಜಾಯತನ**ಮೂಲೇ ನಿಸೀದಿ।

ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ **ತಪುಸ್ಸಭಲ್ಲಿಕಾ** ನಾಮ ದ್ವೇ ವಾಣಿಜಾ ಞಾತಿಸಾಲೋಹಿತಾಯ ದೇವತಾಯ ಸತ್ಥು ಆಹಾರದಾನೇ ಉಸ್ಸಾಹಿತಾ ಮನ್ಥಞ್ಚ ಮಧುಪಿಣ್ಡಿಕಞ್ಚ ಆದಾಯ - “ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾತು ಭಗವಾ ಇಮಂ ಆಹಾರಂ ಅನುಕಮ್ಪಂ ಉಪಾದಾಯಾ”ತಿ ಸತ್ಥಾರಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಅಟ್ಠಂಸು। ಭಗವಾ ಪಾಯಾಸಪಟಿಗ್ಗಹಣದಿವಸೇಯೇವ ದೇವದತ್ತಿಯಸ್ಸ ಪತ್ತಸ್ಸ ಅನ್ತರಹಿತತ್ತಾ - “ನ ಖೋ ತಥಾಗತಾ ಹತ್ಥೇಸು ಆಹಾರಂ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹನ್ತಿ, ಕಿಮ್ಹಿ ನು ಖೋ ಅಹಂ ಇಮಂ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹೇಯ್ಯ”ನ್ತಿ ಚಿನ್ತೇಸಿ। ಅಥಸ್ಸ ಭಗವತೋ

ಅಜ್ಝಾಸಯಂ ವಿದಿತ್ವಾ ಚತೂಹಿ ದಿಸಾಹಿ ಚತ್ತಾರೋ ಮಹಾರಾಜಾನೋ ಇನ್ದನೀಲಮಣಿಮಯೇ ಚತ್ತಾರೋ ಪತ್ತೇ ಉಪನಾಮೇಸುಂ। ಭಗವಾ ತೇ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿ। ಪುನ ಮುಗ್ಗವಣ್ಣೇ ಸಿಲಾಮಯೇ ಚತ್ತಾರೋ ಪತ್ತೇ ಉಪನಾಮೇಸುಂ। ಭಗವಾ ತೇಸಂ ಚತುನ್ನಮ್ಪಿ ದೇವಪುತ್ತಾನಂ ಅನುಕಮ್ಪಂ ಉಪಾದಾಯ ಪಟಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಏಕೀಭಾವಂ ಉಪನೇತ್ವಾ ತಸ್ಮಿಂ ಪಚ್ಚಗ್ಘೇ ಸೇಲಮಯೇ ಪತ್ತೇ ಆಹಾರಂ ಪಟಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಅನುಮೋದನಮಕಾಸಿ। ತೇ ದ್ವೇ ಭಾತರೋ ವಾಣಿಜಾ ಬುದ್ಧಞ್ಚ ಧಮ್ಮಞ್ಚ ಸರಣಂ ಗನ್ತ್ವಾ ದ್ವೇವಾಚಿಕಾ ಉಪಾಸಕಾ ಅಹೇಸುಂ।

ಅಥ ಸತ್ಥಾ ಪುನ ಅಜಪಾಲನಿಗ್ರೋಧಮೇವ ಗನ್ತ್ವಾ ನಿಗ್ರೋಧಮೂಲೇ ನಿಸೀದಿ। ಅಥಸ್ಸ ತತ್ಥ ನಿಸಿನ್ನಮತ್ತಸ್ಸೇವ ಅಧಿಗತಸ್ಸ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಗಮ್ಭೀರತಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖನ್ತಸ್ಸ ಸಬ್ಬಬುದ್ಧಾನಂ ಆಚಿಣ್ಣೋ – "ಅಧಿಗತೋ ಖೋ ಮ್ಯಾಯಂ ಧಮ್ಮೋ"ತಿಆದಿನಾ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೬೪; ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೮೧; ೨.೩೩೭; ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೧೭೨; ಮಹಾವ॰ ೭) ಪರೇಸಂ ಧಮ್ಮಂ ಅದೇಸೇತುಕಾಮತಾಕಾರಪ್ಪತ್ತೋ ಪರಿವಿತಕ್ಕೋ ಉದಪಾದಿ। ಅಥ **ಬ್ರಹ್ಮಾ ಸಹಮ್ಪತಿ** "ನಸ್ಸತಿ ವತ ಭೋ ಲೋಕೋ, ವಿನಸ್ಸತಿ ವತ ಭೋ ಲೋಕೋ"ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೬೬; ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೮೨; ೨.೩೩೮; ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೧೭೨; ಮಹಾವ॰ ೮) ದಸಸು ಚಕ್ಕವಾಳಸಹಸ್ಸೇಸು ಸಕ್ಕಸುಯಾಮಸನ್ತುಸಿತನಿಮ್ಮಾನರತಿಪರನಿಮ್ಮಿತವಸವತ್ತಿಮಹಾಬ್ರಹ್ಮಾನೋ ಚ ಗಹೇತ್ವಾ ಸತ್ಥು ಸನ್ತಿಕಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ – "ದೇಸೇತು, ಭನ್ತೇ, ಭಗವಾ ಧಮ್ಮ"ನ್ತಿಆದಿನಾ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೬೬; ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೮೨; ೨.೩೩೮; ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೧೭೨; ಮಹಾವ॰ ೮) ನಯೇನ ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಆಯಾಚಿ।

ಅಥ ಸತ್ಥಾ ತಸ್ಸ ಪಟಿಞ್ಞಂ ದತ್ವಾ – "ಕಸ್ಸ ನು ಖೋ ಅಹಂ ಪಠಮಂ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ ಚಿನ್ತೇನ್ತೋ ಆಳಾರುದಕಾನಂ ಕಾಲಙ್ಕತಭಾವಂ ಞತ್ವಾ – "ಬಹೂಪಕಾರಾ ಖೋ ಮೇ ಪಞ್ಚವಗ್ಗಿಯಾ ಭಿಕ್ಖೂ"ತಿ ಪಞ್ಚವಗ್ಗಿಯೇ ಆರಬ್ಭ ಮನಸಿಕಾರಂ ಕತ್ವಾ – "ಕಹಂ ನು ಖೋ ತೇ ಏತರಹಿ ವಿಹರನ್ತೀ"ತಿ ಆವಜ್ಜೇನ್ತೋ – "ಬಾರಾಣಸಿಯಂ ಇಸಿಪತನೇ ಮಿಗದಾಯೇ"ತಿ ಞತ್ವಾ – "ತತ್ಥ ಗನ್ತ್ವಾ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಂ ಪವತ್ತೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಕತಿಪಾಹಂ ಬೋಧಿಮಣ್ಡಸಾಮನ್ತೇಯೇವ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರನ್ತೋ ವಿಹರಿತ್ವಾ ಆಸಾಳ್ಹಿಪುಣ್ಣಮಿಯಂ ಬಾರಾಣಸಿಂ ಗಮಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಪತ್ತಚೀವರಮಾದಾಯ ಅಟ್ಠಾರಸಯೋಜನಮಗ್ಗಂ ಪಟಿಪಜ್ಜಿ। ಅನ್ತರಾಮಗ್ಗೇ ಹಟ್ಠತುಪಗಂ **ಉಪಕಂ** ನಾಮ ಆಜೀವಕಂ ದಿಸ್ವಾ ತಸ್ಸ ಅತ್ತನೋ ಬುದ್ಧಭಾವಂ ಆಚಿಕ್ಖಿತ್ವಾ ತಂದಿವಸಂಯೇವ ಸಾಯನ್ಹಸಮಯೇ ಇಸಿಪತನಂ ಅಗಮಾಸಿ।

ಪಞ್ಚವಗ್ಗಿಯಾ ಪನ ತಥಾಗತಂ ದೂರತೋವ ಆಗಚ್ಛನ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ – "ಅಯಂ, ಆವುಸೋ, ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋ ಪಚ್ಚಯಬಾಹುಲ್ಲಾಯ ಆವತ್ತೋ ಪರಿಪುಣ್ಣಕಾಯೋ ಪೀಣಿನ್ದ್ರಿಯೋ ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣೋ ಹುತ್ವಾ ಆಗಚ್ಛತಿ, ಇಮಸ್ಸ ಅಭಿವಾದನಾದೀನಿ ನ ಕರಿಸ್ಸಾಮ, ಆಸನಮತ್ತಂ ಪನ ಪಞ್ಞಾಪೇಯ್ಯಾಮಾ"ತಿ ಕತಿಕಂ ಅಕಂಸು। ಭಗವಾ ತೇಸಂ ಚಿತ್ತಾಚಾರಂ ಞತ್ವಾ ಸಬ್ಬಸತ್ತೇಸು ಅನೋಧಿಸ್ಸಕವಸೇನ ಫರಣಸಮತ್ಥಂ ಮೇತ್ತಚಿತ್ತಂ ಸಂಖಿಪಿತ್ವಾ ಓಧಿಸ್ಸಕವಸೇನ ಮೇತ್ತಚಿತ್ತೇನ ಫರಿ। ತೇ ಭಗವತೋ ಮೇತ್ತಚಿತ್ತೇನ ಫುಟ್ಠಾ ತಥಾಗತೇ ಉಪಸಙ್ಕಮನ್ತೇ ಸಕಾಯ ಕತಿಕಾಯ ಸಣ್ಠಾತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತಾ ಅಭಿವಾದನಾದೀನಿ ಸಬ್ಬಕಿಚ್ಚಾನಿ ಅಕಂಸು। ವಿತ್ಥಾರಕಥಾ **ವಿನಯಮಹಾವಗ್ಗಾ**ದೀಸು ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಅಥ ಭಗವಾ ಅತ್ತನೋ ಬುದ್ಧಭಾವಂ ತೇ ಞಾಪೇತ್ವಾ ಪಞ್ಞತ್ತವರಬುದ್ಧಾಸನೇ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಉತ್ತರಾಸಾಳ್ಹನಕ್ಖತ್ತಯೋಗೇ ವತ್ತಮಾನೇ ಅಟ್ಠಾರಸಹಿ ಬ್ರಹ್ಮಕೋಟೀಹಿ ಪರಿವುತೋ ಪಞ್ಚವಗ್ಗಿಯೇ ಥೇರೇ ಆಮನ್ತೇತ್ವಾ **ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಪ್ಪವತ್ತನಸುತ್ತನ್ತಂ** ದೇಸೇಸಿ। ತೇಸು ಅಞ್ಞಾಸಿಕೋಣ್ಡಞ್ಞೋ ದೇಸನಾನುಸಾರೇನ ಞಾಣಂ ಪೇಸೇನ್ತೋ ಸುತ್ತಪರಿಯೋಸಾನೇ ಅಟ್ಠಾರಸಹಿ ಬ್ರಹ್ಮಕೋಟೀಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲೇ ಪತಿಟ್ಠಾಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ –

೧. "ಅಹಮೇತರಹಿ ಸಮ್ಬುದ್ಧೋ, ಗೋತಮೋ ಸಕ್ಯವಡ್ಢನೋ।
ಪಧಾನಂ ಪದಹಿತ್ವಾನ, ಪತ್ತೋ ಸಮ್ಬೋಧಿಮುತ್ತಮಂ॥

೨. "ಬ್ರಹ್ಮುನಾ ಯಾಚಿತೋ ಸನ್ತೋ, ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಂ ಪವತ್ತಯಿಂ।

അട്ഠാരസന്നം കോടീനം, പഠമാഭിസമയോ അഹൂ"തി॥

തത്ഥ **അഹന്തി** അത്താനം നിദ്ദിസതി। **ഏതരഹീതി** അസ്മിം കാലേ। **സക്യവഡ്ഢനോതി** സാകിയകുലവഡ്ഢനോ। "സക്യപുങ്ഗവോ"തിപി പാഠോ। **പധാനന്തി** വീരിയം വുച്ചതി। **പദഹിത്വാനാതി** ഘടേത്വാ വായമിത്വാ, ദുക്കരകാരികം കത്വാതി അത്ഥോ। **അട്ഠാരസന്നം കോടീനന്തി** ബാരാണസിയം ഇസിപതനേ മിഗദായേ ധമ്മചക്കപ്പവത്തനസുത്തന്തകഥായ അഞ്ഞാസികോണ്ഡഞ്ഞത്ഥേരപ്പമുഖാനം അട്ഠാരസന്നം ബ്രഹ്മകോടീനം പഠമാഭിസമയോ അഹോസീതി അത്ഥോ।

ഇദാനി ഭഗവാ അതീതം കഥേത്വാ അനാഗതം അഭിസമയം കഥേന്തോ -

൩. "തതോ പരഞ്ച ദേസേന്തേ, നരദേവസമാഗമേ।
ഗണനായ ന വത്തബ്ബോ, ദുതിയാഭിസമയോ അഹൂ"തി॥ - ആദിമാഹ।

തത്ഥ **നരദേവസമാഗമേതി** തതോ അപരേന സമയേന മഹാമങ്ഗലസമാഗമേ ദസസു ചക്കവാളസഹസ്സേസു ദേവമനുസ്സാനം മജ്ഝേ **മങ്ഗലസുത്ത**പരിയോസാനേ (ഖു॰ പാ॰ ൫.൧ ആദയോ; സു॰ നി॰ ൨൬൧ ആദയോ) ഗണനപഥം വീതിവത്താനം നരദേവാനം। **ദുതിയാഭിസമയോ അഹൂതി** ഹേസ്സതീതി അത്ഥോ। അനാഗതവചനേ വത്തബ്ബേ സോതപതിതത്താ "അഹൂ"തി അതീതവചനം വുത്തം, കാലവിപരിയായവസേന വാ। ഏസ നയോ ഇതോ പരേസു ഈദിസേസു വചനേസു ച। പുന **രാഹുലോവാദസുത്തന്ത**ദേസനായ (മ॰ നി॰ ൩.൪൧൬ ആദയോ) ഗണനപഥവീതിവത്തേ സത്തേ അഭിസമയാമതപാനം പായേസി। അയം തതിയാഭിസമയോ। തേന വുത്തം -

൪. "ഇധേവാഹം ഏതരഹി, ഓവദിം മമ അത്രജം।
ഗണനായ ന വത്തബ്ബോ, തതിയാഭിസമയോ അഹൂ"തി॥

ഭഗവതോ കിര ഏകോവ സാവകസന്നിപാതോ അഹോസി। ഉരുവേലകസ്സപാദീനം ജടിലാനം സഹസ്സം, ദ്വിന്നം അഗ്ഗസാവകാനം അഡ്ഢത്തിയസതാനീതി ഇമേസം അഡ്ഢതേളസസതാനം സന്നിപാതോ അഹോസി। തേന വുത്തം -

൫. "ഏകോസി സന്നിപാതോ മേ, സാവകാനം മഹേസിനം।
അഡ്ഢതേളസസതാനം, ഭിക്ഖൂനാസി സമാഗമോ"തി॥

തത്ഥ **ഏകോസീതി** ഏകോവ ആസി। **അഡ്ഢതേളസസതാനന്തി** മമ സാവകാനം പഞ്ഞാസാധികാനം ദ്വാദസസതാനം। **ഭിക്ഖൂനാസീതി** ഭിക്ഖൂനം ആസി । തേസം പന മജ്ഝഗതോ ഭഗവാ ചതുരങ്ഗസന്നിപാതേ പാതിമോക്ഖം ഉദ്ദിസി।

അഥ ഭഗവാ അത്തനോ പവത്തിം ദസ്സേന്തോ -

൬. "വിരോചമാനോ വിമലോ, ഭിക്ഖുസങ്ഘസ്സ മജ്ഝഗോ।
ദദാമി പത്ഥിതം സബ്ബം, മണീവ സബ്ബകാമദോ"തി॥ - ആദിമാഹ।

തത്ഥ **വിരോചമാനോതി** അനന്തബുദ്ധസിരിയാ വിരോചമാനോ। **വിമലോതി** വിഗതരാഗാദികിലേസമലോ। **മണീവ സബ്ബകാമദോതി** ചിന്താമണി വിയ സബ്ബകാമദദോ അഹമ്പി ഇച്ഛിതം പത്ഥിതം സബ്ബം ലോകിയലോകുത്തരസുഖവിസേസം ദേമീതി അത്ഥോ।

ಇದಾನಿ ಪತ್ಥಿತಪತ್ಥನಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ -

೭. “ಫಲಮಾಕಙ್ಖಮಾನಾನಂ, ಭವಚ್ಛನ್ದಜಹೇಸಿನಂ।
ಚತುಸಚ್ಚಂ ಪಕಾಸೇಮಿ, ಅನುಕಮ್ಪಾಯ ಪಾಣಿನ”ನ್ತಿ॥ - ಆದಿಮಾಹ।

ತತ್ಥ **ಫಲ**ನ್ತಿ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲಾದಿಕಂ ಚತುಬ್ಬಿಧಂ ಫಲಂ। **ಭವಚ್ಛನ್ದಜಹೇಸಿನ**ನ್ತಿ ಭವತಣ್ಹಾಪಹಾಯಿನಂ, ಭವತಣ್ಹಂ ಪಜಹಿತುಕಾಮಾನಂ। **ಅನುಕಮ್ಪಾಯಾ**ತಿ ಅನುದ್ದಯಾಯ।

೮. ಇದಾನಿ ಚತುಸಚ್ಚಪ್ಪಕಾಸನೇ, ಅಭಿಸಮಯಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ “**ದಸವೀಸಸಹಸ್ಸಾನ**”ನ್ತಿ ಆದಿಮಾಹ।

ತತ್ಥ **ದಸವೀಸಸಹಸ್ಸಾನ**ನ್ತಿ ದಸಸಹಸ್ಸಾನಞ್ಚ ವೀಸತಿಸಹಸ್ಸಾನಞ್ಚ। **ಏಕದ್ವಿನ್ನ**ನ್ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ನವಮದಸಮಗಾಥಾ ಉತ್ತಾನತ್ಥಾವ।

೧೧-೧೨. ಏಕಾದಸಮದ್ವಾದಸಮಗಾಥಾಸು **ಇದಾನೇತರಹೀ**ತಿ ಉಭೋಪಿ ಏಕತ್ಥಾ, ವೇನೇಯ್ಯವಸೇನ ಪುರಿಸಪುಗ್ಗಲಾ ವಿಯ ವುತ್ತಾ। ಅಥ ವಾ **ಇದಾನೀ**ತಿ ಮಯಿ ಉಪ್ಪನ್ನೇ। **ಏತರಹೀ**ತಿ ಮಯಿ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇನ್ತೇ। **ಅಪತ್ತಮಾನಸಾ**ತಿ ಅಪ್ಪತ್ತಅರಹತ್ತಫಲಾ। **ಅರಿಯಞ್ಜಸ**ನ್ತಿ ಅರಿಯಂ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕಂ ಮಗ್ಗಂ। **ಥೋಮಯನ್ತಾ**ತಿ ಪಸಂಸನ್ತಾ। **ಬುಜ್ಝಿಸ್ಸನ್ತೀ**ತಿ ಅನಾಗತೇ ಚತುಸಚ್ಚಧಮ್ಮಂ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸಂಸಾರಸರಿತ**ನ್ತಿ ಸಂಸಾರಸಾಗರಂ।

ಇದಾನಿ ಅತ್ತನೋ ಜಾತನಗರಾದಿಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ -

೧೩. “ನಗರಂ ಕಪಿಲವತ್ಥು ಮೇ, ರಾಜಾ ಸುದ್ಧೋದನೋ ಪಿತಾ।
ಮಯ್ಹಂ ಜನೇತ್ತಿಕಾ ಮಾತಾ, ಮಾಯಾದೇವೀತಿ ವುಚ್ಚತಿ॥

೧೪. “ಏಕೂನತಿಂಸವಸ್ಸಾನಿ, ಅಗಾರಂ ಅಜ್ಝಹಂ ವಸಿಂ।
ರಮ್ಮೋ ಸುರಮ್ಮೋ ಸುಭಕೋ, ತಯೋ ಪಾಸಾದಮುತ್ತಮಾ॥

೧೫. “ಚತ್ತಾಲೀಸಸಹಸ್ಸಾನಿ, ನಾರಿಯೋ ಸಮಲಙ್ಕತಾ।
ಭದ್ದಕಚ್ಚಾನಾ ನಾಮ ನಾರೀ, ರಾಹುಲೋ ನಾಮ ಅತ್ರಜೋ॥

೧೬. “ನಿಮಿತ್ತೇ ಚತುರೋ ದಿಸ್ವಾ, ಅಸ್ಸಯಾನೇನ ನಿಕ್ಖಮಿಂ।
ಛಬ್ಬಸ್ಸಂ ಪಧಾನಚಾರಂ, ಅಚರಿಂ ದುಕ್ಕರಂ ಅಹಂ॥

೧೭. “ಬಾರಾಣಸಿಯಂ ಇಸಿಪತನೇ, ಚಕ್ಕಂ ಪವತ್ತಿತಂ ಮಯಾ।
ಅಹಂ ಗೋತಮಸಮ್ಬುದ್ಧೋ, ಸರಣಂ ಸಬ್ಬಪಾಣಿನಂ॥

೧೮. “ಕೋಲಿತೋ ಉಪತಿಸ್ಸೋ ಚ, ದ್ವೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಅಗ್ಗಸಾವಕಾ।
ಆನನ್ದೋ ನಾಮುಪಟ್ಠಾಕೋ, ಸನ್ತಿಕಾವಚರೋ ಮಮ।
ಖೇಮಾ ಉಪ್ಪಲವಣ್ಣಾ ಚ, ಭಿಕ್ಖುನೀ ಅಗ್ಗಸಾವಿಕಾ॥

೧೯. “ಚಿತ್ತೋ ಹತ್ಥಾಳವಕೋ ಚ, ಅಗ್ಗುಪಟ್ಠಾಕುಪಾಸಕಾ।

ನನ್ದಮಾತಾ ಚ ಉತ್ತರಾ, ಅಗ್ಗುಪಟ್ಠಾಕುಪಾಸಿಕಾ॥

೧೦. “ಅಹಂ ಅಸ್ಸತ್ಥಮೂಲಮ್ಹಿ, ಪತ್ತೋ ಸಮ್ಬೋಧಿಮುತ್ತಮಂ।
ಬ್ಯಾಮಪ್ಪಭಾ ಸದಾ ಮಯ್ಹಂ, ಸೋಳಸಹತ್ಥಮುಗ್ಗತಾ॥

೧೧. “ಅಪ್ಪಂ ವಸ್ಸಸತಂ ಆಯು, ಇದಾನೇತರಹಿ ವಿಜ್ಜತಿ।
ತಾವತಾ ತಿಟ್ಠಮಾನೋಹಂ, ತಾರೇಮಿ ಜನತಂ ಬಹುಂ॥

೧೨. “ಠಪಯಿತ್ವಾನ ಧಮ್ಮುಕ್ಕಂ, ಪಚ್ಛಿಮಂ ಜನಬೋಧನಂ।
ಅಹಮ್ಪಿ ನ ಚಿರಸ್ಸೇವ, ಸದ್ಧಿಂ ಸಾವಕಸಙ್ಘತೋ।
ಇಧೇವ ಪರಿನಿಬ್ಬಿಸ್ಸಂ, ಅಗ್ಗೀವಾಹಾರಸಙ್ಖಯಾ”ತಿ॥ - ಆದಿಮಾಹ।

ಮಮ ಪನ ರಮ್ಮಸುರಮ್ಮಸುಭನಾಮಕಾ ತಯೋ ಪಾಸಾದಾ ನವಭೂಮಿಕಸತ್ತಭೂಮಿಕಪಞ್ಚಭೂಮಿಕಾ, ಚತ್ತಾಲೀಸಸಹಸ್ಸಾ ನಾಟಕಿತ್ಥಿಯೋ, ಯಸೋಧರಾ ನಾಮ ಮಮ ಅಗ್ಗಮಹೇಸೀ , ಸೋಹಂ ಚತ್ತಾರೋ ನಿಮಿತ್ತೇ ದಿಸ್ವಾ ಅಸ್ಸಯಾನೇನ ಮಹಾಭಿನಿಕ್ಖಮನಂ ನಿಕ್ಖಮಿಂ। ತತೋ ಛಬ್ಬಸ್ಸಾನಿ ಪಧಾನಂ ಪದಹಿತ್ವಾ ವಿಸಾಖಪುಣ್ಣಮಾಯ ಉರುವೇಲಾಯಂ ಸೇನಾನಿಗಮೇ ಸೇನಾಕುಟುಮ್ಬಿಕಸ್ಸ ಧೀತಾಯ ಸಮ್ಪಸಾದಜಾತಾಯ ಸುಜಾತಾಯ ನಾಮ ದಿನ್ನಂ ಮಧುಪಾಯಾಸಂ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಸಾಲವನೇ ದಿವಾವಿಹಾರಂ ಕತ್ವಾ ಸಾಯನ್ಹಸಮಯೇ ಸೋತ್ಥಿಯೇನ ನಾಮ ತಿಣಹಾರಕೇನ ದಿನ್ನಾ ಅಟ್ಠ ತಿಣಮುಟ್ಠಿಯೋ ಗಹೇತ್ವಾ ಅಸ್ಸತ್ಥಬೋಧಿರುಕ್ಖಮೂಲಂ ಉಪಗನ್ತ್ವಾ ತತ್ಥ ಮಾರಬಲಂ ವಿದ್ಧಂಸೇತ್ವಾ ಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಪತ್ತೋಸ್ಮೀತಿ ಸಬ್ಬಂ ಬ್ಯಾಕಾಸಿ।

ತತ್ಥ **ಸದ್ಧಿಂ ಸಾವಕಸಙ್ಘತೋ**ತಿ ಸದ್ಧಿಂ ಸಾವಕಸಙ್ಘೇನ। **ಪರಿನಿಬ್ಬಿಸ್ಸ**ನ್ತಿ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಿಸ್ಸಾಮಿ। **ಅಗ್ಗೀವಾಹಾರಸಙ್ಖಯಾ**ತಿ ಅಗ್ಗಿ ವಿಯ ಇನ್ಧನಕ್ಖಯೇನ ಯಥಾ ಅಗ್ಗಿ ನಿರುಪಾದಾನೋ ನಿಬ್ಬಾಯತಿ, ಏವಂ ಅಹಮ್ಪಿ ನಿರುಪಾದಾನೋ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ತಾನಿ ಚ ಅತುಲತೇಜಾನೀತಿ ಅಗ್ಗಸಾವಕಯುಗಾದೀನಿ ತಾನಿ ಅಸದಿಸತೇಜಾನಿ। **ಇಮಾನಿ ಚ ದಸಬಲಾನೀ**ತಿ ಏತಾನಿ ಚ ಸಾರೀರದಸಬಲಾನಿ **ಗುಣಧಾರಣೋ ದೇಹೋ**ತಿ ಛಅಸಾಧಾರಣಞಾಣಾದಿಗುಣಧರೋ ಅಯಂ ದೇಹೋ ಚ। **ತಮನ್ತರಹಿಸ್ಸನ್ತೀ**ತಿ ಸಬ್ಬಾನಿ ಏತಾನಿ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಾನಿ ಅನ್ತರಧಾಯಿಸ್ಸನ್ತಿ ವಿನಸ್ಸಿಸ್ಸನ್ತಿ। **ನನು ರಿತ್ತಾ ಸಬ್ಬಸಙ್ಖಾರಾ**ತಿ ಏತ್ಥ **ನನೂ**ತಿ ಅಯಂ ಅನುಮತಿಅತ್ಥೇ ನಿಪಾತೋ। **ರಿತ್ತಾ**ತಿ ನಿಚ್ಚಸಾರಧುವಸಾರರಹಿತತ್ತಾ ತುಚ್ಛಾ, ಸಬ್ಬಮೇವ ಪನ ಸಙ್ಖತಂ ಖಯಧಮ್ಮಂ ವಯಧಮ್ಮಂ ವಿರಾಗಧಮ್ಮಂ ನಿರೋಧಧಮ್ಮಂ ಹುತ್ವಾ ಅಭಾವತೋ ಅನಿಚ್ಚಂ, ಉಪ್ಪಾದಾದಿಪಟಿಪೀಳಿತತ್ತಾ ದುಕ್ಖಂ, ಅವಸವತ್ತನತೋ ಅನತ್ತಾ। ತಸ್ಮಾ ಸಙ್ಖಾರೇಸು ಲಕ್ಖಣತ್ತಯಂ ಆರೋಪೇತ್ವಾ ವಿಪಸ್ಸನಂ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ಅಮತಮಸಙ್ಖತಂ ಅಚ್ಚುತಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಅಧಿಗಚ್ಛಥ। ಅಯಂ ವೋ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಅನುಸಾಸನೀ ಇದಂ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಸಾಸನಂ ಅಪ್ಪಮಾದೇನ ಸಮ್ಪಾದೇಥಾತಿ। ದೇಸನಾಪರಿಯೋಸಾನೇ ಕಿರ ದೇವತಾನಂ ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಸ್ಸ ಅನುಪಾದಾಯ ಆಸವೇಹಿ ಚಿತ್ತಾನಿ ವಿಮುಚ್ಚಿಂಸು। ಸೇಸಮಗ್ಗಫಲೇಸು ಪತಿಟ್ಠಿತಾ ಪನ ಗಣನಪಥಂ ವೀತಿವತ್ತಾ ಅಹೇಸುಂ।

ಏವಂ ಭಗವಾ ಕಪ್ಪನಾಮಜಾತಿಆದಿವವತ್ಥಿತಂ ಸಕಲಮ್ಪಿ ಬುದ್ಧವಂಸಂ ಆಕಾಸೇ ರತನಚಙ್ಕಮೇ ಚಙ್ಕಮನ್ತೋವ ಕಥೇತ್ವಾ ಞಾತಿಜನಂ ವನ್ದಾಪೇತ್ವಾ ಆಕಾಸತೋ ಓತರಿತ್ವಾ ಪಞ್ಞತ್ತವರಬುದ್ಧಾಸನೇ ನಿಸೀದಿ। ಏವಂ ನಿಸಿನ್ನೇ ಪನ ಭಗವತಿ ಲೋಕನಾಥೇ ಸಿಖಾಪ್ಪತ್ತೋ ಞಾತಿಸಮಾಗಮೋ ಅಹೋಸಿ। ಸಬ್ಬೇ ಏಕಗ್ಗಚಿತ್ತಾ ನಿಸೀದಿಂಸು । ತತೋ ಮಹಾಮೇಘೋ ಪೋಕ್ಖರವಸ್ಸಂ ವಸ್ಸಿ। ತಙ್ಖಣೇ ಉದಕಂ ಹೇಟ್ಠಾ ವಿರವನ್ತಂ ಗಚ್ಛತಿ। ತೇಮೇತುಕಾಮೋವ ತೇಮೇತಿ, ಅತೇಮಿತುಕಾಮಸ್ಸ ಸರೀರೇ ಏಕಬಿನ್ದುಮತ್ತಮ್ಪಿ ನ ಪತತಿ। ತಂ ದಿಸ್ವಾ ಸಬ್ಬೇ ಅಚ್ಛರಿಯಬ್ಭುತಚಿತ್ತಜಾತಾ ಹುತ್ವಾ - “ಅಹೋ ಅಚ್ಛರಿಯಂ, ಅಹೋ ಅಬ್ಭುತ”ನ್ತಿ ಕಥಂ ಸಮುಟ್ಠಾಪೇಸುಂ।

ತಂ ಸುತ್ವಾ ಸತ್ಥಾ - “ನ ಇದಾನೇವ ಮಯ್ಹಂ ಞಾತಿಸಮಾಗಮೇ ಪೋಕ್ಖರವಸ್ಸಂ ವಸ್ಸಿ, ಅತೀತೇಪಿ ವಸ್ಸೀ”ತಿ ಇಮಿಸ್ಸಾ ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ **ವೇಸ್ಸನ್ತರಜಾತಕಂ** (ಜಾ॰ ೨.೨೨.೧೬೫೫ ಆದಯೋ) ಕಥೇಸಿ। ಸಾ ಧಮ್ಮದೇಸನಾ ಸಾತ್ಥಿಕಾ ಜಾತಾ। ತತೋ ಭಗವಾ ಉಟ್ಠಾಯಾಸನಾ ವಿಹಾರಂ ಪಾವಿಸಿ।

ಇತಿ ಮಧುರತ್ಥವಿಲಾಸಿನಿಯಾ ಬುದ್ಧವಂಸಟ್ಠಕಥಾಯ

ಗೋತಮಬುದ್ಧವಂಸವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ನಿಟ್ಠಿತೋ ಪಞ್ಚವೀಸತಿಮೋ ಬುದ್ಧವಂಸೋ।

೧೮. ಬುದ್ಧಪಕಿಣ್ಣಕಕಥಾ

‘**ಅಪರಿ**ಮೇಯ್ಯಿತೋ ಕಪ್ಪೇ, ಚತುರೋ ಆಸುಂ ವಿನಾಯಕಾ”ತಿಆದಿಕಾ ಅಟ್ಠಾರಸಗಾಥಾ ಸಙ್ಗೀತಿಕಾರಕೇಹಿ ಠಪಿತಾ ನಿಗಮನಗಾಥಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಸೇಸಗಾಥಾಸು ಸಬ್ಬತ್ಥ ಪಾಕಟಮೇವಾತಿ।

ವೇಮತ್ತಕಥಾ

ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪನ ಸಕಲೇಪಿ ಬುದ್ಧವಂಸೇ ನಿದ್ದಿಟ್ಠಾನಂ ಪಞ್ಚವೀಸತಿಯಾ ಬುದ್ಧಾನಂ **ಅಟ್ಠ ವೇಮತ್ತಾನಿ** ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ। ಕತಮಾನಿ ಅಟ್ಠ? ಆಯುವೇಮತ್ತಂ, ಪಮಾಣವೇಮತ್ತಂ, ಕುಲವೇಮತ್ತಂ, ಪಧಾನವೇಮತ್ತಂ, ರಸ್ಮಿವೇಮತ್ತಂ, ಯಾನವೇಮತ್ತಂ, ಬೋಧಿವೇಮತ್ತಂ, ಪಲ್ಲಙ್ಕವೇಮತ್ತನ್ತಿ।

ತತ್ಥ **ಆಯುವೇಮತ್ತಂ** ನಾಮ ಕೇಚಿ ದೀಘಾಯುಕಾ ಹೋನ್ತಿ ಕೇಚಿ ಅಪ್ಪಾಯುಕಾ। ತಥಾ ಹಿ ದೀಪಙ್ಕರೋ ಕೋಣ್ಡಞ್ಞೋ ಅನೋಮದಸ್ಸೀ ಪದುಮೋ ಪದುಮುತ್ತರೋ ಅತ್ಥದಸ್ಸೀ ಧಮ್ಮದಸ್ಸೀ ಸಿದ್ಧತ್ಥೋ ತಿಸ್ಸೋತಿ ಇಮೇ ನವ ಬುದ್ಧಾ ವಸ್ಸಸತಸಹಸ್ಸಾಯುಕಾ ಅಹೇಸುಂ। ಮಙ್ಗಲೋ ಸುಮನೋ ಸೋಭಿತೋ ನಾರದೋ ಸುಮೇಧೋ ಸುಜಾತೋ ಪಿಯದಸ್ಸೀ ಫುಸ್ಸೋತಿ ಇಮೇ ಅಟ್ಠ ಬುದ್ಧಾ ನವುತಿವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾಯುಕಾ ಅಹೇಸುಂ। ರೇವತೋ ವೇಸ್ಸಭೂ ಚಾತಿ ಇಮೇ ದ್ವೇ ಬುದ್ಧಾ ಸಟ್ಠಿವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾಯುಕಾ ಅಹೇಸುಂ। ವಿಪಸ್ಸೀ ಭಗವಾ ಅಸೀತಿವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾಯುಕಾ ಅಹೋಸಿ। ಸಿಖೀ ಕಕುಸನ್ಧೋ ಕೋಣಾಗಮನೋ ಕಸ್ಸಪೋತಿ ಇಮೇ ಚತ್ತಾರೋ ಬುದ್ಧಾ ಯಥಾಕ್ಕಮೇನ ಸತ್ತತಿಚತ್ತಾಲೀಸತಿಂಸವೀಸವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾಯುಕಾ ಅಹೇಸುಂ। ಅಮ್ಹಾಕಂ ಪನ ಭಗವತೋ ವಸ್ಸಸತಂ ಆಯುಪ್ಪಮಾಣಂ ಅಹೋಸಿ। ಉಪಚಿತಪುಞ್ಞಸಮ್ಭಾರಾನಂ ದೀಘಾಯುಕಸಂವತ್ತನಿಯಕಮ್ಮಸಮುಪೇತಾನಮ್ಪಿ ಬುದ್ಧಾನಂ ಯುಗವಸೇನ ಆಯುಪ್ಪಮಾಣಂ ಅಪ್ಪಮಾಣಂ ಅಹೋಸಿ। ಅಯಂ ಪಞ್ಚವೀಸತಿಯಾ ಬುದ್ಧಾನಂ ಆಯುವೇಮತ್ತಂ ನಾಮ।

ಪಮಾಣವೇಮತ್ತಂ ನಾಮ ಕೇಚಿ ದೀಘಾ ಹೋನ್ತಿ ಕೇಚಿ ರಸ್ಸಾ। ತಥಾ ಹಿ ದೀಪಙ್ಕರ-ರೇವತ-ಪಿಯದಸ್ಸೀ-ಅತ್ಥದಸ್ಸೀ-ಧಮ್ಮದಸ್ಸೀ-ವಿಪಸ್ಸೀಬುದ್ಧಾನಂ ಅಸೀತಿಹತ್ಥುಬ್ಬೇಧಂ ಸರೀರಪ್ಪಮಾಣಂ ಅಹೋಸಿ। ಕೋಣ್ಡಞ್ಞ-ಮಙ್ಗಲ-ನಾರದ-ಸುಮೇಧಾನಂ ಅಟ್ಠಾಸೀತಿಹತ್ಥುಬ್ಬೇಧೋ ಕಾಯೋ ಅಹೋಸಿ। ಸುಮನಸ್ಸ ನವುತಿಹತ್ಥುಬ್ಬೇಧಂ ಸರೀರಂ ಅಹೋಸಿ। ಸೋಭಿತ-ಅನೋಮದಸ್ಸೀ-ಪದುಮ-ಪದುಮುತ್ತರ-ಫುಸ್ಸಬುದ್ಧಾನಂ ಅಟ್ಠಪಣ್ಣಾಸಹತ್ಥುಬ್ಬೇಧಂ ಸರೀರಂ ಅಹೋಸಿ। ಸುಜಾತೋ ಪಣ್ಣಾಸಹತ್ಥುಬ್ಬೇಧಸರೀರೋ ಅಹೋಸಿ। ಸಿದ್ಧತ್ಥ-ತಿಸ್ಸ-ವೇಸ್ಸಭುನೋ ಸಟ್ಠಿಹತ್ಥುಬ್ಬೇಧಾ ಅಹೇಸುಂ। ಸಿಖೀ ಸತ್ತತಿಹತ್ಥುಬ್ಬೇಧೋ ಅಹೋಸಿ। ಕಕುಸನ್ಧ-ಕೋಣಾಗಮನ-ಕಸ್ಸಪಾ ಯಥಾಕ್ಕಮೇನ ಚತ್ತಾಲೀಸತಿಂಸವೀಸತಿಹತ್ಥುಬ್ಬೇಧಾ ಅಹೇಸುಂ। ಅಮ್ಹಾಕಂ ಭಗವಾ ಅಟ್ಠಾರಸಹತ್ಥುಬ್ಬೇಧೋ ಅಹೋಸಿ। ಅಯಂ ಪಞ್ಚವೀಸತಿಯಾ ಬುದ್ಧಾನಂ ಪಮಾಣವೇಮತ್ತಂ ನಾಮ।

ಕುಲವೇಮತ್ತಂ ನಾಮ ಕೇಚಿ ಖತ್ತಿಯಕುಲೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿಂಸು ಕೇಚಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕುಲೇ। ತಥಾ ಹಿ ಕಕುಸನ್ಧಕೋಣಾಗಮನಕಸ್ಸಪಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕುಲೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿಂಸು। ದೀಪಙ್ಕರಾದಿಗೋತಮಬುದ್ಧಪರಿಯನ್ತಾ ದ್ವಾವೀಸತಿ ಬುದ್ಧಾ ಖತ್ತಿಯಕುಲೇಯೇವ ನಿಬ್ಬತ್ತಿಂಸು। ಅಯಂ ಪಞ್ಚವೀಸತಿಯಾ ಬುದ್ಧಾನಂ ಕುಲವೇಮತ್ತಂ ನಾಮ।

ಪಧಾನವೇಮತ್ತಂ ನಾಮ ದೀಪಙ್ಕರ-ಕೋಣ್ಡಞ್ಞ-ಸುಮನ-ಅನೋಮದಸ್ಸೀ-ಸುಜಾತಸಿದ್ಧತ್ಥ-ಕಕುಸನ್ಧಾನಂ ದಸಮಾಸಿಕಾ ಪಧಾನಚರಿಯಾ। ಮಙ್ಗಲ-ಸುಮೇಧತಿಸ್ಸ ಸಿಖೀನಂ ಅಟ್ಠಮಾಸಿಕಾ। ರೇವತಸ್ಸ ಸತ್ತಮಾಸಿಕಾ। ಸೋಭಿತಸ್ಸ ಚತ್ತಾರೋ ಮಾಸಾ। ಪದುಮಅತ್ಥದಸ್ಸೀ ವಿಪಸ್ಸೀನಂ ಅಡ್ಢಮಾಸಿಕಾ। ನಾರದ-ಪದುಮುತ್ತರ-ಧಮ್ಮದಸ್ಸೀ-ಕಸ್ಸಪಾನಂ ಸತ್ತಾಹಾನಿ । ಪಿಯದಸ್ಸೀ-ಫುಸ್ಸ-

ವೇಸ್ಸಭೂ ಕೋಣಾಗಮನಾನಂ ಛಮಾಸಿಕಾ। ಅಮ್ಹಾಕಂ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಛಬ್ಬಸ್ಸಾನಿ ಪಧಾನಚರಿಯಾ ಅಹೋಸಿ। ಅಯಂ ಪಧಾನವೇಮತ್ತಂ ನಾಮ।

ರಸ್ಮಿವೇಮತ್ತಂ ನಾಮ ಮಙ್ಗಲಸ್ಸ ಕಿರ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಸರೀರಸ್ಮಿ ದಸಸಹಸ್ಸಿಲೋಕಧಾತುಂ ಫರಿತ್ವಾ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ಪದುಮುತ್ತರಬುದ್ಧಸ್ಸ ದ್ವಾದಸಯೋಜನಿಕಾ ಅಹೋಸಿ। ವಿಪಸ್ಸಿಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಸತ್ತಯೋಜನಿಕಾ ಅಹೋಸಿ। ಸಿಖಿಸ್ಸ ತಿಯೋಜನಪ್ಪಮಾಣಾ। ಕಕುಸನ್ಧಸ್ಸ ದಸಯೋಜನಿಕಾ। ಅಮ್ಹಾಕಂ ಭಗವತೋ ಸಮನ್ತತೋ ಬ್ಯಾಮಪ್ಪಮಾಣಾ। ಸೇಸಾನಂ ಅನಿಯತಾ ಅಹೋಸಿ। ಅಯಂ ರಸ್ಮಿವೇಮತ್ತಂ ನಾಮ ಅಜ್ಝಾಸಯಪಟಿಬದ್ಧಂ, ಯೋ ಯತ್ತಕಂ ಇಚ್ಛತಿ, ತಸ್ಸ ಸರೀರಪ್ಪಭಾ ತತ್ತಕಂ ಫರತಿ, ಪಟಿವಿದ್ಧಗುಣೇ ಪನ ಕಸ್ಸಚಿ ವೇಮತ್ತಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ಅಯಂ ರಸ್ಮಿವೇಮತ್ತಂ ನಾಮ।

ಯಾನವೇಮತ್ತಂ ನಾಮ ಕೇಚಿ ಹತ್ಥಿಯಾನೇನ ಕೇಚಿ ಅಸ್ಸಯಾನೇನ ಕೇಚಿ ರಥಪದ-ಪಾಸಾದ-ಸಿವಿಕಾದೀಸು ಅಞ್ಞತರೇನ ನಿಕ್ಖಮನ್ತಿ। ತಥಾ ಹಿ ದೀಪಙ್ಕರ-ಸುಮನ-ಸುಮೇಧ-ಫುಸ್ಸ-ಸಿಖೀ-ಕೋಣಾಗಮನಾ ಹತ್ಥಿಯಾನೇನ ನಿಕ್ಖಮಿಂಸು। ಕೋಣ್ಡಞ್ಞ-ರೇವತ-ಪದುಮ-ಪಿಯದಸ್ಸೀ-ವಿಪಸ್ಸೀ-ಕಕುಸನ್ಧಾ ರಥಯಾನೇನ। ಮಙ್ಗಲ-ಸುಜಾತ-ಅತ್ಥದಸ್ಸೀ-ತಿಸ್ಸ-ಗೋತಮಾ ಅಸ್ಸಯಾನೇನ। ಅನೋಮದಸ್ಸಿಸಿದ್ಧತ್ಥವೇಸ್ಸಭುನೋ ಸಿವಿಕಾಯಾನೇನ। ನಾರದೋ ಪದಸಾ ನಿಕ್ಖಮಿ। ಸೋಭಿತ-ಪದುಮುತ್ತರ-ಧಮ್ಮದಸ್ಸೀ-ಕಸ್ಸಪಾ ಪಾಸಾದೇನ ನಿಕ್ಖಮಿಂಸು। ಅಯಂ ಯಾನವೇಮತ್ತಂ ನಾಮ।

ಬೋಧಿವೇಮತ್ತಂ ನಾಮ ದೀಪಙ್ಕರಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಕಪೀತನರುಕ್ಖೋ ಬೋಧಿ; ಕೋಣ್ಡಞ್ಞಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಸಾಲಕಲ್ಯಾಣಿರುಕ್ಖೋ , ಮಙ್ಗಲ-ಸುಮನ-ರೇವತ-ಸೋಭಿತಾನಂ ನಾಗರುಕ್ಖೋ, ಅನೋಮದಸ್ಸಿಸ್ಸ ಅಜ್ಜುನರುಕ್ಖೋ, ಪದುಮನಾರದಾನಂ ಮಹಾಸೋಣರುಕ್ಖೋ, ಪದುಮುತ್ತರಸ್ಸ ಸಲಲರುಕ್ಖೋ, ಸುಮೇಧಸ್ಸ ನೀಪೋ, ಸುಜಾತಸ್ಸ ವೇಳು, ಪಿಯದಸ್ಸಿನೋ ಕಕುಧೋ, ಅತ್ಥದಸ್ಸಿಸ್ಸ ಚಮ್ಪಕರುಕ್ಖೋ, ಧಮ್ಮದಸ್ಸಿಸ್ಸ ರತ್ತಕುರವಕರುಕ್ಖೋ, ಸಿದ್ಧತ್ಥಸ್ಸ ಕಣಿಕಾರರುಕ್ಖೋ, ತಿಸ್ಸಸ್ಸ ಅಸನರುಕ್ಖೋ, ಫುಸ್ಸಸ್ಸ ಆಮಲಕರುಕ್ಖೋ, ವಿಪಸ್ಸಿಸ್ಸ ಪಾಟಲಿರುಕ್ಖೋ, ಸಿಖಿಸ್ಸ ಪುಣ್ಡರೀಕರುಕ್ಖೋ, ವೇಸ್ಸಭುಸ್ಸ ಸಾಲರುಕ್ಖೋ, ಕಕುಸನ್ಧಸ್ಸ ಸಿರೀಸರುಕ್ಖೋ, ಕೋಣಾಗಮನಸ್ಸ ಉದುಮ್ಬರರುಕ್ಖೋ, ಕಸ್ಸಪಸ್ಸ ನಿಗ್ರೋಧೋ, ಗೋತಮಸ್ಸ ಅಸ್ಸತ್ಥೋತಿ ಅಯಂ ಬೋಧಿವೇಮತ್ತಂ ನಾಮ।

ಪಲ್ಲಙ್ಕವೇಮತ್ತಂ ನಾಮ ದೀಪಙ್ಕರ-ರೇವತ-ಪಿಯದಸ್ಸೀ-ಅತ್ಥದಸ್ಸೀ-ಧಮ್ಮದಸ್ಸೀ-ವಿಪಸ್ಸೀನಂ ತೇಪಣ್ಣಾಸಹತ್ಥಪಲ್ಲಙ್ಕಾ ಅಹೇಸುಂ; ಕೋಣ್ಡಞ್ಞ-ಮಙ್ಗಲ-ನಾರದ-ಸುಮೇಧಾನಂ ಸತ್ತಪಣ್ಣಾಸಹತ್ಥಾ; ಸುಮನಸ್ಸ ಸಟ್ಠಿಹತ್ಥೋ ಪಲ್ಲಙ್ಕೋ ಅಹೋಸಿ; ಸೋಭಿತ-ಅನೋಮದಸ್ಸೀ-ಪದುಮ-ಪದುಮುತ್ತರ-ಫುಸ್ಸಾನಂ ಅಟ್ಠತ್ತಿಂಸಹತ್ಥಾ, ಸುಜಾತಸ್ಸ ದ್ವತ್ತಿಂಸಹತ್ಥೋ, ಸಿದ್ಧತ್ಥ-ತಿಸ್ಸ-ವೇಸ್ಸಭೂನಂ ಚತ್ತಾಲೀಸಹತ್ಥಾ, ಸಿಖಿಸ್ಸ ದ್ವತ್ತಿಂಸಹತ್ಥೋ , ಕಕುಸನ್ಧಸ್ಸ ಛಬ್ಬೀಸತಿಹತ್ಥೋ, ಕೋಣಾಗಮನಸ್ಸ ವೀಸತಿಹತ್ಥೋ, ಕಸ್ಸಪಸ್ಸ ಪನ್ನರಸಹತ್ಥೋ, ಗೋತಮಸ್ಸ ಚುದ್ದಸಹತ್ಥೋ ಪಲ್ಲಙ್ಕೋ ಅಹೋಸಿ। ಅಯಂ ಪಲ್ಲಙ್ಕವೇಮತ್ತಂ ನಾಮ। ಇಮಾನಿ **ಅಟ್ಠ ವೇಮತ್ತಾನಿ** ನಾಮ।

ಅವಿಜಹಿತಟ್ಠಾನಕಥಾ

ಸಬ್ಬಬುದ್ಧಾನಂ ಪನ **ಚತ್ತಾರಿ ಅವಿಜಹಿತಟ್ಠಾನಾನಿ** ನಾಮ ಹೋನ್ತಿ। ಸಬ್ಬಬುದ್ಧಾನಞ್ಹಿ ಬೋಧಿಪಲ್ಲಙ್ಕೋ ಅವಿಜಹಿತೋ ಏಕಸ್ಮಿಂಯೇವ ಠಾನೇ ಹೋತಿ। ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಪ್ಪವತ್ತನಂ ಇಸಿಪತನೇ ಮಿಗದಾಯೇ ಅವಿಜಹಿತಮೇವ ಹೋತಿ। ದೇವೋರೋಹಣಕಾಲೇ ಸಙ್ಕಸ್ಸನಗರದ್ವಾರೇ ಪಠಮಕ್ಕಪಾದಟ್ಠಾನಂ ಅವಿಜಹಿತಮೇವ ಹೋತಿ। ಜೇತವನೇ ಗನ್ಧಕುಟಿಯಾ ಚತ್ತಾರಿ ಮಞ್ಚಪಾದಟ್ಠಾನಾನಿ ಅವಿಜಹಿತಾನೇವ ಹೋನ್ತಿ। ವಿಹಾರೋ ಪನ ಖುದ್ದಕೋಪಿ ಮಹನ್ತೋಪಿ ಹೋತಿ। ವಿಹಾರೋ ನ ವಿಜಹತಿಯೇವ, ನಗರಂ ಪನ ವಿಜಹತಿ।

ಸಹಜಾತಪರಿಚ್ಛೇದ-ನಕ್ಖತ್ತಪರಿಚ್ಛೇದಕಥಾ

ಅಪರಂ ಪನ ಅಮ್ಹಾಕಂಯೇವ ಭಗವತೋ ಸಹಜಾತಪರಿಚ್ಛೇದಞ್ಚ ನಕ್ಖತ್ತಪರಿಚ್ಛೇದಞ್ಚ ದೀಪೇಸುಂ। ಅಮ್ಹಾಕಂ ಸಬ್ಬಞ್ಞುಬೋಧಿಸತ್ತೇನ ಕಿರ ಸದ್ಧಿಂ ರಾಹುಲಮಾತಾ ಆನನ್ದತ್ಥೇರೋ ಛನ್ನೋ ಕಣ್ಡಕೋ ಅಸ್ಸರಾಜಾ ನಿಧಿಕುಮ್ಭೋ ಮಹಾಬೋಧಿ ಕಾಳುದಾಯೀತಿ ಇಮಾನಿ ಸತ್ತ ಸಹಜಾತಾನಿ। ಅಯಂ **ಸಹಜಾತಪರಿಚ್ಛೇದೋ**। ಮಹಾಪುರಿಸೋ ಪನ ಉತ್ತರಾಸಾಳ್ಹನಕ್ಖತ್ತೇನೇವ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಂ ಓಕ್ಕಮಿ, ಮಹಾಭಿನಿಕ್ಖಮನಂ ನಿಕ್ಖಮಿ, ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಂ ಪವತ್ತೇಸಿ, ಯಮಕಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ಅಕಾಸಿ। ವಿಸಾಖನಕ್ಖತ್ತೇನ ಜಾತೋ ಚ ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಚ ಪರಿನಿಬ್ಬುತೋ ಚ। ಮಾಘನಕ್ಖತ್ತೇನ ತಸ್ಸ ಸಾವಕಸನ್ನಿಪಾತೋ ಚ ಆಯುಸಙ್ಖಾರವೋಸಜ್ಜನಞ್ಚ ಅಹೋಸಿ। ಅಸ್ಸಯುಜನಕ್ಖತ್ತೇನ ದೇವೋರೋಹಣಂ। ಅಯಂ **ನಕ್ಖತ್ತಪರಿಚ್ಛೇದೋ**ತಿ।

ಸಧಮ್ಮತಾಕಥಾ

ಇದಾನಿ ಪನ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಬುದ್ಧಾನಂ ಸಾಧಾರಣಧಮ್ಮತಂ ಪಕಾಸಯಿಸ್ಸಾಮ। **ಸಬ್ಬಬುದ್ಧಾನಂ ಸಮತ್ತಿಂಸವಿಧಾ ಧಮ್ಮತಾ**। ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ - ಪಚ್ಛಿಮಭವಿಕಬೋಧಿಸತ್ತಸ್ಸ ಸಮ್ಪಜಾನಸ್ಸ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಓಕ್ಕಮನಂ, ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಯಂ ಪಲ್ಲಙ್ಕೇನ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಬಹಿಮುಖೋಲೋಕನಂ, ಠಿತಾಯ ಬೋಧಿಸತ್ತಮಾತುಯಾ ವಿಜಾಯನಂ, ಅರಞ್ಞೇಯೇವ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿತೋ ನಿಕ್ಖಮನಂ, ಕಞ್ಚನಪಟ್ಟೇಸು ಪತಿಟ್ಠಿತಪಾದಾನಂ ಉತ್ತರಾಭಿಮುಖಾನಂ ಸತ್ತಪದವೀತಿಹಾರಾನಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಚತುದ್ದಿಸಂ ಓಲೋಕೇತ್ವಾ ಸೀಹನಾದನದನಂ, ಚತ್ತಾರಿ ನಿಮಿತ್ತಾನಿ ದಿಸ್ವಾ ಜಾತಮತ್ತಪುತ್ತಾನಂ ಮಹಾಸತ್ತಾನಂ ಮಹಾಭಿನಿಕ್ಖಮನಂ, ಅರಹದ್ಧಜಮಾದಾಯ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಸಬ್ಬಹೇಟ್ಠಿಮೇನ ಪರಿಚ್ಛೇದೇನ ಸತ್ತಾಹಂ ಪಧಾನಚರಿಯಾ, ಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಪಾಪುಣನದಿವಸೇ ಪಾಯಾಸಭೋಜನಂ, ತಿಣಸನ್ಥರೇ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಾಧಿಗಮೋ, ಆನಾಪಾನಸ್ಸತಿಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಪರಿಕಮ್ಮಂ, ಮಾರಬಲವಿದ್ಧಂಸನಂ, ಬೋಧಿಪಲ್ಲಙ್ಕೇಯೇವ ತಿಸ್ಸೋ ವಿಜ್ಜಾ ಆದಿಂ ಕತ್ವಾ ಅಸಾಧಾರಣಞಾಣಾದಿಗುಣಪಟಿಲಾಭೋ, ಸತ್ತಸತ್ತಾಹಂ ಬೋಧಿಸಮೀಪೇಯೇವ ವೀತಿನಾಮನಂ, ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮುನೋ ಧಮ್ಮದೇಸನತ್ಥಾಯ ಆಯಾಚನಂ, ಇಸಿಪತನೇ ಮಿಗದಾಯೇ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಪ್ಪವತ್ತನಂ, ಮಾಘಪುಣ್ಣಮಾಯ ಚತುರಙ್ಗಿಕಸನ್ನಿಪಾತೇ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖುದ್ದೇಸೋ, ಜೇತವನಟ್ಠಾನೇ ನಿಬದ್ಧವಾಸೋ, ಸಾವತ್ಥಿನಗರದ್ವಾರೇ ಯಮಕಪಾಟಿಹಾರಿಯಕರಣಂ, ತಾವತಿಂಸಭವನೇ ಅಭಿಧಮ್ಮದೇಸನಾ, ಸಙ್ಕಸ್ಸನಗರದ್ವಾರೇ ದೇವಲೋಕತೋ ಓತರಣಂ ಸತತಂ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಸಮಾಪಜ್ಜನಂ, ದ್ವೀಸು ವಾರೇಸು ವೇನೇಯ್ಯಜನಾವಲೋಕನಂ, ಉಪ್ಪನ್ನೇ ವತ್ಥುಮ್ಹಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದಪಞ್ಞಾಪನಂ ಉಪ್ಪನ್ನಾಯ ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಜಾತಕಕಥನಂ, ಞಾತಿಸಮಾಗಮೇ ಬುದ್ಧವಂಸಕಥನಂ, ಆಗನ್ತುಕೇಹಿ ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಪಟಿಸನ್ಥಾರಕರಣಂ, ನಿಮನ್ತಿತಾನಂ ವುಟ್ಠವಸ್ಸಾನಂ ಅನಾಪುಚ್ಛಾ ಅಗಮನಂ, ದಿವಸೇ ದಿವಸೇ ಪುರೇಭತ್ತಪಚ್ಛಾಭತ್ತಪಠಮಮಜ್ಝಿಮಪಚ್ಛಿಮಯಾಮಕಿಚ್ಚಕರಣಂ, ಪರಿನಿಬ್ಬಾನದಿವಸೇ ಮಂಸರಸಭೋಜನಂ, ಚತುವೀಸತಿಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾನನ್ತಿ ಇಮಾ ಸಮತ್ತಿಂಸ ಸಬ್ಬಬುದ್ಧಾನಂ ಧಮ್ಮತಾತಿ।

ಅನನ್ತರಾಯಿಕಧಮ್ಮಕಥಾ

ಸಬ್ಬಬುದ್ಧಾನಂ **ಚತ್ತಾರೋ ಅನನ್ತರಾಯಿಕಾ ಧಮ್ಮಾ**। ಕತಮೇ ಚತ್ತಾರೋ? ಬುದ್ಧಾನಂ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ಅಭಿಹಟಾನಂ ಚತುನ್ನಂ ಪಚ್ಚಯಾನಂ ನ ಸಕ್ಕಾ ಕೇನಚಿ ಅನ್ತರಾಯೋ ಕಾತುಂ। ಬುದ್ಧಾನಂ ಆಯುನೋ ನ ಸಕ್ಕಾ ಕೇನಚಿ ಅನ್ತರಾಯೋ ಕಾತುಂ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ - ''ಅಟ್ಠಾನಮೇತಂ ಅನವಕಾಸೋ, ಯಂ ಪರೂಪಕ್ಕಮೇನ ತಥಾಗತಂ ಜೀವಿತಾ ವೋರೋಪೇಯ್ಯಾ''ತಿ (ಚೂಳವ॰ ೩೪೧)। ಬುದ್ಧಾನಂ ದ್ವತ್ತಿಂಸಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣಾನಂ ಅಸೀತಿಯಾ ಅನುಬ್ಯಞ್ಜನಾನಞ್ಚ ನ ಸಕ್ಕಾ ಕೇನಚಿ ಅನ್ತರಾಯೋ ಕಾತುಂ। ಬುದ್ಧರಂಸೀನಂ ನ ಸಕ್ಕಾ ಕೇನಚಿ ಅನ್ತರಾಯೋ ಕಾತುನ್ತಿ। ಇಮೇ ಚತ್ತಾರೋ ಅನನ್ತರಾಯಿಕಾ ಧಮ್ಮಾ ನಾಮಾತಿ।

ನಿಗಮನಕಥಾ

ಏತ್ತಾವತಾ ಗತಾ ಸಿದ್ಧಿಂ, ಬುದ್ಧವಂಸಸ್ಸ ವಣ್ಣನಾ।
ಸುವಣ್ಣಪದವಿಞ್ಞಾತವಿಚಿತ್ತನಯಸೋಭಿತಾ॥

ಪೋರಾಣಟ್ಠಕಥಾಮಗ್ಗಂ, ಪಾಳಿಅತ್ಥಪ್ಪಕಾಸಕಂ।
ಆದಾಯೇವ ಕತಾ **ಬುದ್ಧ-ವಂಸಸ್ಸಟ್ಠಕಥಾ** ಮಯಾ॥

ಪಪಞ್ಚತ್ಥಂ ವಿವಜ್ಜೇತ್ವಾ, ಮಧುರತ್ಥಸ್ಸ ಸಬ್ಬಸೋ।
ಸಮ್ಪಕಾಸನತೋ ತಸ್ಮಾ, **ಮಧುರತ್ಥಪ್ಪಕಾಸಿನೀ**॥

ಕಾವೀರಜಲಸಮ್ಪಾತ-ಪರಿಪೂತಮಹೀತಲೇ।
ಕಾವೀರಪಟ್ಟನೇ ರಮ್ಮೇ, ನಾನಾನಾರಿನರಾಕುಲೇ॥

ಕಾರಿತೇ ಕಣ್ಹದಾಸೇನ, ಸಣ್ಹವಾಚೇನ ಸಾಧುನಾ।
ವಿಹಾರೇ ವಿವಿಧಾಕಾರ-ಚಾರುಪಾಕಾರಗೋಪುರೇ॥

ಛಾಯಾಸಲಿಲಸಮ್ಪನ್ನೇ, ದಸ್ಸನೀಯೇ ಮನೋರಮೇ।
ಹತದುಜ್ಜನಸಮ್ಬಾಧೇ, ಪವಿವೇಕಸುಖೇ ಸಿವೇ॥

ತತ್ಥ ಪಾಚೀನಪಾಸಾದ-ತಲೇ ಪರಮಸೀತಲೇ।
ವಸತಾ ಬುದ್ಧವಂಸಸ್ಸ, ಮಯಾ ಸಂವಣ್ಣನಾ ಕತಾ॥

ಯಥಾ ಬುದ್ಧವಂಸಸ್ಸ ಸಂವಣ್ಣನಾಯಂ, ಗತಾ ಸಾಧು ಸಿದ್ಧಿಂ ವಿನಾ ಅನ್ತರಾಯಂ।
ತಥಾ ಧಮ್ಮಯುತ್ತಾ ಜನಾನಂ ವಿತಕ್ಕಾ, ವಿನಾವನ್ತರಾಯೇನ ಸಿದ್ಧಿಂ ವಜನ್ತು॥

ಇಮಂ ಬುದ್ಧವಂಸಸ್ಸ ಸಂವಣ್ಣನಂ ಮೇ, ಕರೋನ್ತೇನ ಯಂ ಪತ್ಥಿತಂ ಪುಞ್ಞಜಾತಂ।
ಸದಾ ತಸ್ಸ ದೇವಾನುಭಾವೇನ ಲೋಕೋ, ಧುವಂ ಸನ್ತಮಚ್ಚನ್ತಮತ್ಥಂ ಪಯಾತಂ॥

ವಿನಸ್ಸನ್ತು ರೋಗಾ ಮನುಸ್ಸೇಸು ಸಬ್ಬೇ, ಪವಸ್ಸನ್ತು ದೇವಾಪಿ ವಸ್ಸನ್ತಕಾಲೇ।
ಸುಖಂ ಹೋತು ನಿಚ್ಚಂ ವರಂ ನಾರಕಾಪಿ, ಪಿಸಾಚಾಪಯಾತಾ ಪಿಪಾಸಾ ಭವನ್ತು॥

ಸುರಾ ಅಚ್ಛರಾನಂ ಗಣಾದೀಹಿ ಸದ್ಧಿಂ, ಚಿರಂ ದೇವಲೋಕೇ ಸುಖಂ ಚಾನುಭೋನ್ತು।
ಚಿರಂ ಠಾತು ಧಮ್ಮೋ ಮುನಿನ್ದಸ್ಸ ಲೋಕೇ, ಸುಖಂ ಲೋಕಪಾಲಾ ಮಹಿಂ ಪಾಲಯನ್ತು॥

ಗರೂಹಿ ಗೀತನಾಮೇನ, ಬುದ್ಧದತ್ತೋತಿ ವಿಸ್ಸುತೋ।
ಥೇರೋ ಕತ್ವಾ ಅಟ್ಠಕಥಂ, ಮಧುರತ್ಥವಿಲಾಸಿನಿಂ॥

ಪೋತ್ಥಕಂ ಠಪಯಿತ್ವೇಮಂ, ಪರಮ್ಪರೇ ಹಿತಾವಹಂ।
ಅಚಿರಟ್ಠಿತಭಾವೇನ, ಅಹೋ ಮಚ್ಚುವಸಂ ಗತೋ॥

ಇತಿ ಭಾಣವಾರವಸೇನ ಛಬ್ಬೀಸತಿಭಾಣವಾರಾ, ಗನ್ಥವಸೇನ ಪಞ್ಚಸತಾಧಿಕಛಸಹಸ್ಸಗನ್ಥಾ, ಅಕ್ಖರವಸೇನ ತಿಸಹಸ್ಸಾಧಿಕಾನಿ ದ್ವೇಸತಸಹಸ್ಸಕ್ಖರಾನಿ।

ಅನ್ತರಾಯಂ ವಿನಾ ಏಸಾ, ಯಥಾ ನಿಟ್ಠಂ ಉಪಾಗತಾ।
ತಥಾ ಸಿಜ್ಝನ್ತು ಸಙ್ಕಪ್ಪಾ, ಸತ್ತಾನಂ ಧಮ್ಮನಿಸ್ಸಿತಾತಿ॥

ಇತಿ ಮಧುರತ್ಥವಿಲಾಸಿನೀ ನಾಮ

ಬುದ್ಧವಂಸ-ಅಟ್ಠಕಥಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।